

MAGYAR TANÍTÓ

ALTALÁNOS TANÜGYI KÖZLÖNY,
A SZLOVENSZKÓI ÁLT. MAGY. TANÍTÓEGYESÜLET
HIVATALOS LAPJA.

Felölös szerkesztő: Banai Tóth Pál.

Főszerkesztők: Boross Béla, Gáspár János, Uhreczky Géza.

TARTALOM:

	Oldal:
<i>Vezércikk:</i>	
Ezerkilencszázhuszonkilenc . . .	1
<i>Matis Gyula:</i>	
Néhány szó a rajzról	4
<i>Schlosz Lajos:</i>	
Nehezen nevelhető gyermekek . .	6
<i>Istók Lenke:</i>	
Nőnevelés	10
<i>Nagy Júlia:</i>	
A kisdiednevelésről szóló új tör- vényjavaslat	12
<i>Egyesületi élet</i>	14
<i>Különfélék</i>	17
<i>Kiadóhivatali üzenetek.</i>	
<i>Hirdetések.</i>	

Szerkesztőség: Áll. polg. leányiskola, Komárno. — **Kiadóhivatal:** Közs. el. iskola Komárno. — **Az egyesület elnöksége:** Kovács Alajos közp. elnök, Nyeged. — **Titkárság:** Vásárhelyi Károly titkár, Somogyi István titkár, Komárno. — **Tanácsadó:** Uhreczky Géza, Komárno.

HUSZÁR ISTVÁN
KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉS-ZET
NITRA

TELEFON SZÁM 20.

POSTAFIÓK SZ. 84.

**AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.**

Hűség- és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek.

Iskolai szerek, füzetek, írószerek stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok raktára.

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

**KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELBEN,
Tanító Uraknak és iskoláknak engedményt**

MAGYAR TANÍTÓ

ÁLTALÁNOS TANÜGYI KÖZLÖNY,
A SZLOVENSZKÓI ÁLT. MAGY. TANÍTÓEGYESÜLET
HIVATALOS LAPJA.

Felelős szerkesztő: Banai Tóth Pál.

Társ szerkesztők: Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

Ezerkilencszázhuszonkilenc

Az örökkévalóság chronométere elütötte az ezerkilencszázhuszonnyolcat. Új évszámot mutat a végtelenség óramutatója: 1929.

A keresztény emberiség életkorát jelzi az új naptári év. A krisztusi eszmék világossága az évszázadok prizmáján keresztül egyre hinti a hit sugarát a tökéletesedés vágyában vajúdó lelkekre. Az új esztendő határköve mento arra, hogy az emberiség önvizsgálatot tegyen a pályán, melyet a Cél felé fut.

Ez az önvizsgálat az individuumok szerint megoszlik és azok eredményéből tevődik össze. A részeredmények eredője egyúttal a további életprogram célkitűzése.

Egyesületünk ezerkilencszázhuszonkilencben életének kilencedik évébe lép. Az út, amelyet nyolc éven át járt, mindnyájunk előtt ismeretes. Az irányt, amelyet az alapszabályok vonalzójával húzott maga elé, betartotta. Az akadályokat pedig, melyeket a nyolc esztendő sok-sok viszontagsága gördített eléje, szerencsésen legyőzte. Mégis, állandóan halljuk a panaszt, az elégedetlenséget, amely kevesli, vagy éppen semmibe veszi az egyesület munkálkodását.

— Mit vívott ki az egyesület a lefolyt nyolc esztendő alatt? Mi az a pozitivum, amelyre büszkén hivatkozhatik, amelyre rámutathat a jóléggzett kötelesség megnyugtató tudatával? Így sorakoznak egymásután a szkeptikus kérdések.

A felelet-adásnál nagy segítségünkre van éppen az egyesület nyolc esztendeje. Ez a nyolc esztendő az érvek

olyan halmazát szolgáltatja, amely alatt a gáncsoskodók minden vádja, kicsinyes, vagy tendenciózus kétsége össze-roppan. Maga, a nyolc esztendő ténye igazolja az egyesület életképességét, s az egyesületi munka helyességét. De nézzük csak sorjában, mit követelt az egyesülettől az alapszabályok 4. §-a.

Az a) bekezdés a magyar tanítóságban az összetartozanpótság érzését kívánja létrehozni és fejleszteni. Mondd csak, tamáskodó testvér, nem érzel semmit akkor, amidőn lapunkat forgatva, eszedbe jut, hogy veled egy időben 1200 szempár keresi a betűsorokban a tanítóigazságot; ha fölujjong benned az öröm hangos kiáltása: ugyanakkor 1200 torok harsonázza azt; — nem érzed, nem hiszed te azt, hogy csak a szem más, amely olvassa, csak a kéz más, amely lapozza, csak a szó más, amely elsirja, vagy — oly ritkán — elörvendezi, — de *a lélek egy*, amely vallja a tanítóság mélységes evangéliumát?! Ugye, érzed? Lásd: ez az egyik eredmény — és hidd el, a legelső!

Azt se mondd, hogy nem ápoltad és fejlesztetted te, s általad az egyesület, a szülőföldhöz való ragaszkodást, amit a b) ír elő, úgy az iskolában, mint az iskolán kívül. Hiszen látom átszellemült arcodat, amint elnézel a havas táj fölött és szemed sugárkarjai beölelik a szép szlovenszkói természet bájait szived duzzadó szeretetébe. Hallom, amint elragadtatással beszélsz a kicsinyek és nagyok előtt azokról a bujdosó patakokról, amelyek a hegyek birodalmából lelopják a fenyvesek beszédjét, átömlesztik sok vádregényes völgy panorámáján, s az egész valami csodáshangzású, álomszerű muzsikába olvad, mire elérkezik hozzátok és aranysarkantyús tündérekkel táncrakél a szőke Duna hajjain... És tudom, hogy mindig szeretettel emlegeted azokat, akikkel közös asztal nekünk ez a föld. Ládd-e: ez a másik szépséges eredmény.

Aztán nem vagy te is egyik szerény munkása annak az épületnek, amelyen aranybetűk hirdetik a magyar kultúra életét és továbbfejlődését? Nem képviselte-e sokáig egyedül a mi egyesületünk a szlovenszkói szervezett magyar műveltséget? Nem volt-e az egyesület, s annak minden tagja eleitől fogva a szlovenszkói magyar lélek szárnyrakelésének meglendítője? A vallás-

erkölcsös nevelés legbiztosabb öre? A népnevelésügy leghűségesebb katonája? — Mindez el nem vitatható ugy-e? . . . De hisz' akkor eleget tett az egyesület a c) pontnak is! . . . Sőt — hidd el — e pont nélkül sem hanyagoltuk volna el a magyar kulturfejlesztés szent ügyét!

Ime, az erkölcsi tőke, melyet egyesületünk nyolc éven át gyűjtött. Ez önmagában véve is elegendő eredmény. De itt van az érem másik oldala, amelyen rajta fénylik mindaz, amit az egyesület erkölcsi súlya és anyagi ereje a te sorsod javulásának az érdekében tett.

Vagy azt hiszed talán, hogy az egyesületnek semmi szerepe nem volt a nosztrifikációs vizsgák hely- és idő-problémájának a megkönnyítésében és megoldásában? Azt hiszed, hogy az egyesület 1200 tagjával hiányzott az emelkedett kultúrnívón álló, öntudatos tanítónemzet-ségből, amelynek igényei és követelő szövegei végre kieroszakolták a méltányosabb (bár korántsem kielégítő) fizetési és nyugdíjtörvényt? Hiszed-e, hogy sokan vannak, akik egyesületünknek köszönhetik újból visszanyert otthonukat, melyet szivtelen paragrafusok elraboltak tőle . . .? Hiszed-e, hogy vannak özvegyek és árvák, akiknek az egyesület — de benne a te kezéd és szíved — adománya törölte le szeméről a nyomor keserű könnyeit? Vagy tett kenyeret — ha soványat is — az asztalára . . .? És nem örülsz-e előre a Tanítók Háza hatalmas, terebélyes fájának, melynek gyökere már megfogant a megértés földjében, amelynek árnyékában biztos oltalmat talál majd sok tanító-gyermek.

Lám, mindez az egyesületben tömörült közös akarat eredménye.

S most, az új esztendő küszöbén állíthatunk-e magunk elé szebb programot, mint ezt, melyet eddig is követtünk, betartottunk és megvalósítottunk? Tovább is szeretni fogjuk hazánkat, ápolni fogjuk magyarságunkat, bővíteni fogjuk ismereteinket, egygyéforrasztjuk lelkünket az elhivatás tüzeiben egyrészt — és keresni fogjuk anyagi érdekeink védelmét másrészt. Méltók akarunk maradni továbbra is arra a névre, melyet hivatalos lapunk hordoz a mellén: a Magyar Tanító le nem térhet a becsület és az őszinteség egyenes, de göröngyös

utjáról. A megbüvölt szerkesztőségnek új erővel és szent lelkesedéssel kell forgatni a toll fegyverét.

Az új esztendőt úgy üdvözljük legméltóbban, ha az „Isten hozott“ mellé odakiáltjuk az ernyedetlen munka fogalmát. S az élet a munka jegyében boldogságot ígér. Hisszük, hogy boldogok leszünk a keresztény időmérték ezerkilencszázhuszonkilencedik egységében. (bb.)

Néhány szó a rajzról.

Irla: **Matis Gyula** áll. tanfelügyelő,

A modern pedagógusok szemében a rajz a legfontosabb tantárgyak egyike.

Már Pestallozzi hangoztatta a rajzitanítás nagy jelentőségét, amikor a nevelés három legfontosabb eszköze közé sorozta. Szerinte a „szó“, a „forma“ és a „szám“ alapköve minden tanításnak. A forma alatt érli a rajzot s a rajzolási készséget, amikor azt mondja, hogy a rajzolási készség nézeten, képzeleteken és azok reprodukcióin alapszik. A nézet, a képzelet és a képzeletek visszaidézése (emlékezel) pedig egyéni dolog.

Ma az egyéni nevelés korszakában élünk, tehát a rajzot, az írást és a játéktanítást előtérbe kell helyeznünk s ezáltal az eddig utolsóknak vett tantárgyak a legfontosabbak közé kerülnek.

A rajz egyike azon tárgyoknak, melynél a tanító a legjobban megismerheti tanítványait, azok egyéniségét és tudja őket vezetni, figyelni és tanulmányozni. Engedjünk tehát a rajznál szabad teret a gyermek empirikus énjének megnyillalkozására. Ne korlátozzuk őt sablonossággal, érve ez alatt a mérték megadását, elhelyezést, színmegválasztást stb. Rajzoljon a gyermek kicsinyben és nagyban; színezve vagy kombinálva adja le a kívántakat, mert éppen ezen változatos módokban tükröződik vissza az ő énje.

Legyen a rajz mindenkor szórakozása a gyermeknek, ne pedig parancsszóra végzett munka. Ezen körülmény indokolja a pontozott rajzfüzetek betöltését is, mert az korlátok közé szorította a gyermeket. Minden egyes pont parancsszó volt; ettől—eddig! Ez a legnagyobb pedagógiai hibája ezen füzeteknek, nem pedig a sablón, unalmasság, szemrontás stb. Figyelünk kell azonban a rajzlapok nagyságának megvá-

lasztására, mert ennek nagy jelentősége van. Ezek nagyságát a gyermek szellemi korához kell mérni. Kísérletek bizonyítják, hogy az ugynevezett „ügyes rajzoló“, aki a saját lábláján figyelemre méltóan rajzol, megakad és bátorlatanná válik, ha egy nagy rajzlapot leszünk elébe. Ez zavarba hozza. Érti magában a proporció iránti érzék hiányát, nem mer hozzáfogni a munkához, mert azt sem tudja, hogy a nagy térség mely szegletében kezdje a rajzolást.

Hogy mikép kezelje a tanító a rajzitanítás egyes fázisait (értem alatta a spontán rajzolást, kézügyesítő és ecsetgyakorlatokat, tervezést, stilizálást, természet utáni rajzolást, színezést stb.), azt nem lehet meghatározni, tudva azt, hogy minden egyes tanító megleslesült módszer. Minden út Rómába vezet! Válassza ki-ki az utak közül a legelőnyösebbet, a legjártabbat

Szerintem a rajzitanítás végcélja nem az, hogy az a falusi gyermek az életbe kikerülve élethű tubarózsákat tudjon festeni, avagy az a gyermekekkel megáldott szegény anyja üres óráiban kifogástalan ellipszisek és szabályos körök szabadkézzel való rajzolásában lelje örömét, hanem az, hogy a rajzitanítás indirekt célját az életben érvényesíteni tudja. Nem gondolják-e tehát, hogy rajzitanításunk eredménye háziasszonyainknál az, hogy azok házacskájukat tisztán és rendbeu tartják, tatarozzák, meszelik; szobácskáikat képekkel, tányérokkal csinosítják és bútoraik elhelyezésével lakhatóvá, sőt kellemessé teszik? Nem a tisztaság szeretele, a rend az ízlés, a jóérzés, szóval az etika-e ez? Nem a rajzitanítás szakszerű vezetésével koronázzuk-e talán a természet velünk született ajándékait?

Ne lássunk tehát a rajzban csak rajzot, hanem eszközt amellyel jó érzésű s gondolkodású embereket nevelünk, kik nemcsak érezni s gondolkodni tudnak, de akik azokat érvényre is tudják juttatni a saját maguk és a társadalom előnyére. Ebben rejlik Pestalozzi szava, formája és száma!

Az emberiség nem szerinti hivatása eltérő, azért a rajznak is, mint nevelési eszköznek a nemhez kell alkalmazkodnia. Ez annyit jelent, hogy másként kell kezelni a rajzot a fiúknál, mint a leányoknál. Mivel a leányokat a rendtartás, a flúkat pedig a kenyérkereset várja az életben, azért a rajzitanításnál szolgáljon vezérfonalul az a tudat, hogy az előbbieknél az esztétikai nevelés a főcél, a fiúknál pedig a konstruktívizmus. Ez azonban nem azt jelenti, hogy az egyik a

másikat kizárja. A fiúk konstruktívizmusa annyit jelentsen, hogy ők az életben gondolkodni, kombinálni tudjanak s ezen változatos gondolataikat másokkal közölni is tudják, vagyis, hogy az iparosnál tett megrendeléseiket élől szóval körülírni, vázlatlall szemléltetni tudják, avagy előre meg tudják rajzolni a talyiga oldalát, melyet elkészíteni akarnak.

Én a rajzot két részre osztanám: a) szórakozlató és b) a tervszerűen, vezetett rajzolásra. Az I—II. oszt. ban érvényre juttatnám a spontán rajzolást; a III. o. oszt. -tól felfelé a spontán rajzolást folytatnám szórakozlató rajzolás címén s ugyanakkor megkezdeném a vezetettel, amikor már a leányoknál az esztétikai nevelés, a fiuknál pedig a konstruktívizmus lépne előtérbe

Nehezen nevelhető gyermekek.

Irla: Schlosz Lajos.

Sajnos, ilyenek is vannak! Kívánságok, óhajok és vágyak rezgik át a jószágos anyai szívet, miközben édes gyermekét andalító bölcsődallal álomra szenderíti. Babája jövendő sorsa fölött tépelődik. De óh, irgalom atyja, ne hagyj el! Némely szüle korán tudatára jön annak, hogy magzata nem lát. Egy másik kétségbeesve veszi észre, hogy ha szólítja gyermekét, ha énekel neki, fejecskejét bizony nem fordítja felé. Siket az édes lelkem! Egy harmadik anya keserűen zokog: gyermeke hall, gügyög, de csak teste nő; lelke, szelleme szunnyad. Dobogó szívvel győződik meg róla, hogy ez a gyermeke nem olyan, mint a többi. Nagy keserűség, bánat és szenvedés, atyának és anyának. Vigasztalódnak azonban, hogy ha eléri az iskolai kort, gyógypedagógiai intézetekben kiképezik őket és az életben mégis csak boldogulni fognak

Egy másik kategóriába tartoznak, kiknek lelki zavar gördít akadályokat neveltetésük elé. Példának okáért: egy 12 éves iskolás leányka állandóan dézsmálja édesanyja pénztárcáját s sikerült az anyát fantasztikus hazugságokkal megfévesztetni. A lopott pénzből az üzletekben különféle cikkeket vásárolt, hazavitte azokat s azt mondta, hogy egy ismerős család ajándékai. Ez többször megisméllődött, végre kiderült, hogy befeges fantázia volt a cselekedet indító oka. Gyógyintézetbe adták és sikerült normális embert csinálni belőle.

Egy másik 10 éves leánykára hasonlóképen panasz volt

az iskolában. Reltenelesen hazudott, betegségeket szimulált, hogy az iskolát elkerülhesse és egyéb bosszantó dolgokat vitt véghez. Mivel jelenléte az egész osztályra káros hatással volt, el kellett hagynia az iskolát. Gyógyintézetbe adták és javultan tért onnan vissza.

Fűzzük kissé tovább a „hazudozó gyermek“ problémáját. Az anya tépi a haját, s az apa ingerülten évődik sikertelen gyermeke miatt. Tanácsot, fölvilágosítást kérnek a tanítótól, paptól és orvostól: miért hazudik a gyerek, hiszen jó dolga van a családban!

Két elsőrangú folyóirat került a kezembe, melyek mind-egyike a gyermek hazugságáról közöl érdekes és tanulságos eszmefuttatást: a „Revue Pédagogique“ és „The Times Educational Supplement“. A szerzők P. Felix Thomas illetőleg W. B. Dummond. Az elsőnek gondolatmenete a következő: Abból a fizikai felfogásból indul ki, hogy a hazugság nem valami rettenetes bűn minden esetben, hanem az önfentartás ösztönének egyik formája s a nekünk szükséges dolgok megszerzésének egyik módja. Találkozunk vele mindenütt a természetben: az állatok és primitív népek között egyaránt. De nem csupán lélektanilag lehet igazolni. Társadalmi szempontból még nagyobb a fontossága. Mivé lenne hazugság nélkül az emberek közli érintkezés? Az orvosi lelkiismerete kényszeríti arra, hogy elillikolja az igazságot és mindnyájan úgy vagyunk, mint az orvosok, ha az igazság ártalmas. Tapasztalatból tudjuk, hogy a gyermeket addig nem lehet beilleszteni a társadalmi érintkezés kereteibe, míg megvan benne a teljes őszinteség. Társaslény csak akkor lesz belőle, ha megtanul nem igazat mondani. A szülő erkölcsösségre tanítja gyermekét, de azért maga is hazudik alkalom esetén. Ezek az alkalmi hazugságok rendkívül gyakoriak. A szülők nem tartják meg ígéretüket, nem váltják be fenyegetésüket, hazugsággal ütik el a kényes szexuális kérdéseket. De a gyermekeiket is hazugságra kényszerítik sok esetben. Ha pl. alkalmatlan látogató kopogtat, a gyermeket küldik ki, hogy nincsenek itthon. Kant tudvalevően föltétlenül elítéli mindenféle hazugságot. A cikkíró azonban nem osztja ezen — szerinte — szélsőséges felfogásban s úgy vélekedik, hogy a nevelésnek számot kell vetnie az emberi gyarlósággal és a társadalmi viszonyokkal. Vannak szükséges hazugságok. Ki merné pl. lelkiismerettel leplezetlenül tudni adni valami ret-

lenetes szerencsétlenség híré? Vannak hivatalos hazugságok, tréfás ferdítések, konvencionális hazugságok, melyek senki-
nek sem ártanak. Ezeket nem lehet, de nem is muszáj az
életből kiirtani, — de azért szeressük az igazságot, legyünk
őszinték.

A második cikk így okoskodik. Az igazságérzet nem
velünk született képesség, hanem a fejlődésnek és a tapasztal-
tatnak a terméke. Azt a gyermeknek éppugy el kell sajátí-
tania, akár az anyanyelvet; értékét is csak hosszú tapasztala-
lat után képes megbecsülni, akár a rendnek és a pontos-
ságnak a becsét. A gyermek szavait és tetteit a vágyai irá-
nyítják; mihamar rájön, hogy eléri azt, amit akar, vagy
elkerüli a neki kellemellent, ha bizonyos szavakkal vagy cse-
lekményekkel él és ezt meg is teszi, csöppet sem törődve
az igazsággal. Ilyenkor azt mondjuk róla mi felnőttek, hogy
ferdül, vagy megtéveszt, ámde ő rendszerint önkéntelenül
cselekszik, elfogultság nélkül, ami annyit jelent, hogy céljai
a saját szempontjából eléggé liszletreméltóak és jogosak,
eszközei pedig hatásosak. Neki még meg kell tanulnia, hogy
az ő közvetlen akcióit szülei elítélik és azt is, hogy miért. . .
Ha ebben a gyermeknek segítségére akarunk lenni, a ha-
zugságok különféle nemeinek rugóit is ismernünk kell, azokat
a rugókat is, amelyek még a gyermek saját tudata előtt is
rejtettek. Ezen soroknak helyes megé tése nagyban könnyít-
het az aggódó szülők és tanítók lelkén. Rettenetes elgon-
dolni, hogy gyerekes hazugság miatt hányszor válik feszültté
a viszony szülő és gyermek, tanító és növendék között s
okoz boldogtalanságot mindannyinak.

Mindenek előtt meg kell említenünk, hogyan nem szabad
bánni a hazudozó gyermekkel. Ezt azért kell előrebocsáta-
nunk, mert éppen ez a kétféle hatástalan, sőt egyenesen
káros bánásmód van szétében elterjedve. Büntető rendsza-
bályokhoz sohase folyamodjunk; ez nemcsak a testi fenyi-
tékre áll, de minden más büntetésre nézve is. Valaha azért
verték a gyermeket, mert hibázott az értelmi foglalatosságánál,
ma meg már tudjuk, hogy éppen a veréssel butítjuk el.
Ugyanígy állunk az erkölcsiekkal is. Másodszor pedig kerül-
nünk kell, hogy a hazudozó gyermekben megütközzünk, vagy
megütközést szineljünk; ez a legrosszabb, amit vele szem-
ben elkövetelünk. Akárminő érzés fogja is el a szülőt vagy
tanítót — s ez persze csak rosszaló lehet, — ezt az érzel-

mel el kell nyomni. Az a gyermek, aki felháborodott felnőttel kerül szembe, mindenképen kedvezőtlenül reagál: vagy örül az elért hatáson és tudatlanul is elhatározza, hogy a dolgot a legelső kínálkozó alkalommal megisméli; vagy látja, hogy a következő alkalommal megismétlenek s nem az alapul szolgáló oknak a megelőzésére, hanem különféle megtévesztéssel a kellemetlen következmények elhárítására törekszik; vagy pedig megalázottnak érzi magát és nem tudja, miért; ez meg az alsóbbrendűségnek arra az érzetére vezet, amely oly sok gyermeknek van ártalmára s amely kétségbe ejti mindazokat a tanítókat, akik növendékeik kezdeményező és alkotó képességét töreksenek kifejleszteni.

Ha rokonszenvvel és megértéssel tanulmányozzuk a gyermek erkölcsi életét, mihamar belátjuk, hogy számos hibájáért minket terhel a felelősség. Ha valaki tanulóként lenne közzé azokról a vallásosságokról, amelyeket a felnőttek mondanak el a gyermekeknek, úgy vélem, sokkal nagyobb kímélettel bírálnák a gyermekek igazmondását. Nem azon van a hangsúly, hogy a gyermekek hazudnak, hanem, hogy oly ritkán hazudnak. Ha meggondoljuk, hogy nekik még nem felelt ki a lelkiismeretük, amely tetteiket irányítsa s hogy az ő korukban még az a természetes, ha egyedül önmagukkal és saját érdekükkel törődnek és ha figyelmbe vesszük, hogy ezeket az ő érdekeiket hány-szor keresszük s ignoráljuk s azonfelül még legjobbjaink is minő tökéletlen példát adnak nekik az igazmondásra: akkor inkább azon csodálkozunk, hogy viszonylag mennyire kevésbé gyakori a gyermekek hazudozása. S mindennek megfontolása rávezetne bennünket arra, hogy ne is elnézőbbek — mert a gyermeknek nincs szüksége elnézésre — de helyes megértés mellett igazságosabbak legyünk vele szemben s ítéletünkkel a gyermeki állapot, ne pedig saját múltunk alapján alkossuk meg róla.

A „Frohe Fahrt“ című jeles ifjúsági folyóiratban Ráb Jungb. tanár eszmedús tanulmányt ír arról, miként szoktatta le egyik növendékét a konok hazugságról. A fiú bevallotta, hogy megszokta a hazugságot és nagyon szerelne tőle megszabadulni. Hát hány-szor hazudsz napjában? Kétszer-három-szor. Jegyezd tehát minden este egy papirosra, hogy hány-szor hazudtál és 14 nap múlva mutasd meg a jegyzéket, hogy lássam miként áll a helyzet.

Két hét mulva szomoruan mondá, hogy a recept nem használt, mert még többször hazudik, mint előbb. Napjában 12-szer is füllenlettem. Fiam, te még ennél is többször hazudsz, legalább is 50-szer mindennap. Csak nem veszed észre; különben gratulálok az eddigi haladásodhoz. Azzal haladtál, hogy észreveszed a hazudozást; előbb is hazudtál ennyit, vagy tán többet is, de nem vetted észre, mert gyorsan más dologra lértél. Most jobban vigyázol magadra, azért tűnik jobban fel, hogy nem mondtál igazat. Biztos vagyok benne, hogy legközelebb még több hazugság lesz feljegyezve, de az ne csüggessen el, mert az igazán jó jel a javulásban, ha az ember észreveszi hibáit. A hazugságok száma egy ideig tényleg nagyobbodott, de egyszerre csak fokozatosan csökken, végre teljesen elfűnt és boldog volt a fiú, hogy kinos terhétől sikeresen megszabadult.

Nőnevelés.

Istók Lenke.

A lévai egyetemes nagygyűlésen *Dinnyés* Károly kartárs értékes előadást tartott a nőnevelésről. E problémának helyes megoldása soha sem túlult égetőbben előtérbe, mint a háboru utáni korban s éppen ezért nem hiszem, hogy akad egyetlen komoly, hivatását Isten előtti felelősséggel betöltő pedagógus, aki könnyen tud megállni ma e kérdés mellett. Tegyük hát ezt nyílt kérdéssé a magunk számára, ragadjuk meg az alkalmat és az ott elfogadott indítvány keresztülvitelével fokozott energiával építsük azokat az erkölcsi várakat, amelyek menedékei lesznek korunk kapkodó, szétfert lelki világu csapatának és biztos bázisai a jövő generációnak.

Örömmel hallottuk, hogy tanítónőkből álló bizottság alakult oly célból, hogy megteremtse a kapcsolatot a már Szlovenszkószerte megindult ifjusági és keresztlyén nőnevelési mozgalom vezetőségével s ezáltal lehetővé tegye a szlovenszkói magyar tanítóságnak, mint jelentékeny erkölcsi erőnek a belekapcsolódását ebbe a magasztos munkába.

Jelen cikkem ennek az ügynek előbbrevitelét akarja szolgálni azon csékélységgel, hogy általános tájékoztatást ad és utat mutat arra nézve, hogyan lehet ezt a kapcsolatot a legegyszerűbben s leggyorsabban megteremtteni.

Egy évvel ezelőtt éppen Léván alakult meg e célból egy vezető bizottság a II. leánykonferenciával kapcsolatban, a jelenlévő tanítónők, óvónők, papnék és egyéb leányköri és vasárnapi iskolai munkát önállóan végző tagokból, mint: „Leányköri vezetők szövetsége”; csupán azzal a céllal, hogy ezen szövetség révén főtartsuk az érintkezést az ifjúsági, leány- és asszonykörök között s ezáltal a munkát, vagy legalább is a szellemet egységesítsük, melynek célja gyakorlati, munkás keresztyén jellemek nevelése.

Azóta ez a szövetség Komárnóban tartott egy tanfolyamot leányköri nevelők részére, támogatva a ref. egyház lelkeszei által, mert hisz mint az egyházak belmissziós csoportjai működnek legnagyobb részét a meglévő leánykörök. A Magyar Ev. Szövetség támogatásával pedig szept. (mult év) hóban Rimaszombatban volt egy leánykonferencia, melyen a szlovenszkoí leánykörök feladatairól, megszervezésének irányelveiről esett szó.

Aki különben olvassa a Nagyasszonyt, Szeretetet, vagy Orgonaszót, tájékozódva van némileg a leányköri munkákról.

Bár az egyes felekezetek (tudomásom szerint ma már a zsidók is) egyházuk keretei között irányítják több-kevesebb sikerrel az ugynevezett belmissziós munkát, de azért nem lehet ezt csak magasabb szempontok figyelembevételével nélkül teljesen széltagolni. Hisz egy a cél: lelkek megmentése s így társadalomépítő és szociális tevékenység.

A leánykörök állanak mindenütt az egyház szolgálatában, nélkülük, a dolgozó kis hangyák nélkül nem épülhetne és erősödne a hangyaboly s éppen azért nem lekiicsinylendő az a szent reménység hogy az egyes leány- és nőegyletek összefogva vannak hivatva új, nemesebb lendületet adni az idő erkölcsi kerekének, hogy kiépülhessen a jövő generáció szebb és boldogabb világa.

Jobbra hivatott tanítónő testvéreim! Ki akarjátok-e venni a részleteket ebből a munkából becsületes keresztyén lélekkel? Akkor lépjete be a „Leányköri vezetők szövetségébe”!

Járassátok a Nagyasszonyt, Orgonaszót, Szeretetet vagy Szív Ujságot, kinek mi felel meg a legjobban és legyetek munkás, hű tagjai egyházatoknak, falutoknak az ifjúsági nép- és nőnevelési munkában

Igy fog kiépülni közöttünk egy magasabb szellemi kapcsolat, melyet sem felekezetteljeskedés, sem semmiféle földi

érdek szét nem bonthat, mert csak az „Örökjót” és ennek szolgálatát fogjuk magunk előtt látni

Isten segítő erejét kérem ehhez az Újesztendőben

A kisednevelésről szóló új törvényjavaslat ismertetése.

(A kormány törvényjavaslata az anyaiskolákról)

Közl: Nagy Júlia.

A kisednevelésről szóló új törvényjavaslat az ovedákat „Comenius” szerint „Anyaiskolának” nevezi el. A község és az állam által fenntartott anyaiskolák nyilvánosak, a többiek magán jellegűek. Első sorban a községeket kötelezi anyaiskolák felállítására, még pedig minden 50.000 korona évi áll. egyenes adót fizető község köteles anyaiskolát felállítani és fenntartani. Az állam csak ott állít fel anyaiskolát, ahol szükségesnek tartja. A foglalkozási nyelvet a fenntartó állapítja meg. Egy óvónőre vagy anyaiskolai tanítónőre 35 gyermeket oszt be. Ha az iskola év kezdetén a gyermekek száma a 35 öt meghaladja, köteles a fenntartó második tanítónőt beállítani 70 után a harmadikat, vagyis minden 35 gyermekre egyet. A községi anyaiskola csak abban az esetben szűnik meg, ha nincs 20 odajáró 3–6 éves gyermek. A vezető tanítónőnek, aki az anyaiskola hivatalos ügyeit intézi, igazgatói liszteletdíj jár. ennek összege az elemi iskolák igazgatói díjának a fele, osztályonként.

A nyilvános anyaiskolai tanítónők fizetését az államiakét a 104–926, a községiekét pedig a 103–1926 számú fizetési törvények szerint rendezi. A kezdő tanítónő 4 évi várakozási szolgálat után definitív, vagyis végleges lesz. Az anyaiskola nyitva lehet reggel 7-től este 5 óráig a helyi viszonyok szerint de tovább nem. A szünidőt nagyon mostohán méri és nem egyenlően, hanem a szolgálattal a szünidő is növekszik. (A „Sváz” vezetősége mindent elkövet az iskolákkal egyenlő szünidőért). A anyaiskolai tanítónők községi lisztviselők és ezek szerint illeti meg őket a nyugdíj és temetkezési járulék. Fegyelmi vétség esetén a 104–926 törvény idevonatkozó rendelkezései érvényesek. E törvény Cseh-, Morvaországon kívül Szlovenszkóra és Ruszinszkóra is kiterjed és hatályon kívül helyezi az összes idevonatkozó eddigi törvényeket. Az új törvény 1929 január 1-i érvénnyel lép életbe.

E vázlatosan ismertetett törvényjavaslat egyes pontjai általános elégedetlenséget váltottak ki az összes óvónők körében, azért az anyaiskolai tanítónők országos egyesületének vezetősége Prágában, megleszi a szükséges lépéseket a javaslat módosítására, hogy az már az új szövegezésben kerüljön a parlament elé. Annak idején a módosított javaslatot egész terjedelmében közölni fogom.

A magyar óvónők szakosztályának vezetősége a javaslatot pontról-pontra áttanulmányozta és észrevételeit az alábbiakban összefoglalva elküldte a „Sváz” vezetőségének Prágába, hogy a módosításokat aszerint eszközöljék

Az intézet címe: „Anyaiskola” és nem školka.

A törvényes képesítéssel rendelkező alkalmazott neve „Anyaiskolai tanítónő”, nem vychovávateľka, opatrovatelka.

A 7. § ban foglalt külön szabályok készítésénél és módosításánál az anyaiskolai tanítónő véleménye mindég figyelembe veendő.

A 31. § 6. bekezdése teljesen törörendő, mert félmondani rendes minőségben alkalmazott anyaiskolai tanítónőnek nem lehet, még a várakozási időben sem, reájuk csupán az 50. §-ban foglalt fegyelmi eljárás vonatkozhat.

Ellenben a 33. § ba befoglalandó, hogy a kisegítő minőségben alkalmazott anyaiskolai tanítónőnek, ha a kisegítés ideje nincs előre meghatározva, 3 havi felmondásra van igénye.

A 34 § 2. pontja törörendő, vagyis más nyilvános iskolák tanítói nem lehetnek az anyaiskolák igazgatói, csupán anyaiskolai tanítónők.

A 39. §. oda módosítandó, hogy az anyaiskola reggel fél 8-tól fél 12-ig és délután fél 2-től fél 5-ig lehet csak nyitva, de a nevelő munka naponta délelőtt 2 és délután 2 óránál több nem lehet.

42. § első pontja helyett: az anyaiskolára és tanítónőre vonatkozó szünnapok és szünidők tekintetében, a národná školára e tárgyban kiadott rendeletek mindenkör az érvényesek.

A 43. §-t megváltoztatni, hogy az anyaiskola fenntartója köteles a 26. § ban az államiakra érvényes törvény szerint fizetni az anyaiskola tanítónőjél. Az egyes minisztériumok pedig mindazon kedvezményekben részesítsék a nem állami anyaiskolák tanítónőit is, melyeket az államiak élveznek, mert egyenlő munkáért egyenlő fizetés jár

A 44. §-ban az igazgatói liszteleldij egyenlően évi 150 Kcs legyen minden osztály után.

A 45. §-ban foglalt szabadságoknál a feltételek és el-
látás tekintetében az állami anyaiskolai tanítónőkre vonatkozó
104–926. sz. törvény intézkedései érvényesek a nem álla-
miakra is.

A 46. §-ban foglalt nyugdíjra és temetési járulékra vo-
natkozó intézkedések szintén az államiakkal egyenlők le-
gyenek.

A törvényjavaslatba okvellen felveendő még a követ-
kező két §:

1. A községi anyaiskolai tanítónőknek, akik ma nem
élveznek rendes fizetést, az legyen köteles visszamenőleg
fizetésüket kiegészíteni az államiakra vonatkozó 104 926
sz. fizetési törvény arányában, akire a törvény a személyi
kiadások fedezését a jövőben ruházza.

2. Minden anyaiskolához szükséges segéderő, kézi
cseléd, a szükséghez képest egy vagy több, pl. 3 osztályú
anyaiskolához kellő. Ezeket a cselédekkel a vezető tanítónő
fogadja fel havonta 200 Kcs minimális fizetéssel. Ezek el-
bocsátására és egyéb viszonyaira a cselédeknel alkalmaz-
zott szokások a mérvadók.

Minden kartársnő vegye igénybe politikai ismerőseit és
informálja a képviselőket és szenátorokat a törvényjavaslat
hátrányairól. Az új törvény nem lehet a réginél kedvezőle-
nebb, hanem célja, hogy a differenciákat megszüntesse és
az egyenlően kvalifikált, egyenlő munkát végzett alkalmaz-
zottak, tisztviselők között az egyöntetűséget minden vonalon
megleremlje

Egyesületi élet.

Felhívás a szlovenszkói és ruszinszkói magyar tanítószághoz.

Egyesületünk elnöksége különösen a ruszinszkói magyar kartársak
kérésére elhatározta, hogy a *Tanítók Háza* részjegy
jegyzését továbbra is meghosszabbítja. A Tanítók Háza
akciónkba a ruszinszkói kartársak is bele akarnak

kapcsolódni, amely törekvésüket készséggel támogatjuk és szívesen vesszük. Felhívjuk mindama szlovenszkói és ruszinszkói kartársainkat, akik a Tanítók Háza alapításában részt akarnak venni s annak áldásos eredményeit élvezni óhajtják, siessenek részjegy jegyzésükkel. Egy részjegy ára 200 Kcs. A jegyzések *Kovács Alajos* közp. elnökhöz intézendők, *Negyed*, Szlovenszko.

A központi tisztikar értekezlete. A központi tisztikar 1928. dec. 22.-én Nové-Zámky-ban értekezletet tartott a róm. kath. iskolában *Kovács Alajos* közp. elnök elnökle mellett. Az értekezlet az egyet. nagygyűlés egyes határozatainak végrehajtását készítette elő. Tárgyaltattott az *alapszabályok módosítása*. E tárgyban a beérkezett és még beérkezendő javaslatok alapján a közp. tisztikar a febr. hóban tartandó központi gyűlés előtt külön értekezletet tart, amelyen az alapszabály módosításának végleges javaslatát állapítja meg s azután a közp. gyűlés elé terjeszti.

Tárgyalta az értekezlet a *Vestník* magyar nyelvű kivonatos kiadását. Ha 600 iskola megrendeli, akkor a kiadás lehetővé válik. Előfizetési ára ez esetben körülbelül 40 korona lesz. Az *előjegyzések Kovács Alajos* közp. elnök, *Negyed* címére intézendők január hó végéig.

Elhatározottat, hogy az elnökség a függő 'anitói ügyekben terjedelmes *memorandumot* intéz a közoktatásügyi kormányhoz, amelynek egyik főtárgya lesz a *tanítónői cölíbatús* ellen való állásfoglalás.

Nemcsik Béla nagygyűlési javaslata értelmében az elnökség szintén memorandummal fordul a belügyminiszteriumhoz, hogy az *állampolgársággal* még nem bíró kartársak jubileumi kegy gyanánt minél előbb és akadálytalanul kapják meg az állampolgárságot. Örvedetes tudomásul szolgált, hogy csak mindössze 26 kartársról van szó, akiknek állampolgársága ezideig rendezve nincs.

Az értekezlet elhatározta, hogy a vezetőség havonként egyszer menjen fel a Referátusba és a Slov. Országos Hivatalhoz, hogy a tanító ügyek állásáról informálódják és a tagok egyéni ügyeit intézze el.

Az össztanítószágot egy éretlen tanítójelölt részéről ért sértés tárgyában az értekezlet kiküldött bizottsága (elnök és főtárgy) eljárta az *Érsekujvár és Vidéke* c. lap szerkesztőségénél s ott elégtételt kért az egyesület nevében azzal, hogy ennek megtagadása esetén a lap szerkesztősége, illetve a sértő cikk írója ellen sajtó-

pert indit, Nevezett lap szerkesztősége a legmesszebbmenő elégtétel adását helyezte kilátásba egy nyilatkozat formájában. Vederemo!

A tanítók szolgálati pragmatikája. A legutóbbi hőzponti gyűlés határozata következtében *Vásárhelyi Károly* főttkár és *Uhreczky Géza* tanácsadó lefordították a tanítóság szolgálati pragmatikáját és értékes jegyzetekkel, magyarázatokkal, utasításokkal látták el, Könyvalekban megjelent a karácsony előtti napokban. A 110 oldalas, szép kiállítású könyv betűsoros tárgymutatóval is el van látva a kezelés megkönnyítése céljából.

A szolgálati pragmatika a 104/26. sz. tanítói firetési törvény nélkülözhetetlen kiegészítését képezi s azzal egyidejűleg lépett érvénybe. Minden tanítónak nélkülözhetetlen, a tanítói könyvtárban feltétlenül meg kell lennie, mert nincs olyan tanítói ténykedés, amelynél e könyvet elő ne kellene venni. A fordítás teljesen hű és hiteles, a hozzáfűzött magyarázatok világosak és szakszerűek. Ezek teszik a könyvet valóban értékessé és felbecsülhetetlenné. Ára 12 50 KČ, a szerzők tulajdona. Megrendelhető *Uhreczky Géza* kp. tanácsadónál, *Komárno, Szénatér tér 9.*

Felhívás a bodroghközi járáskör tagjaihoz! *Váry Endre* egy. elnök lemondása folytán a választmány 1928 december 13-án Királyhelmecen az áll. el. népiskolában ülést tartott, melynek tárgya az elnöki — s miután az alelnöki állás is üresedésben van — az alelnöki tisztségre való jelölés volt. Az alapszabályok 11 §-a alapján megalakult a jelölő bizottság, mely az elnöki tisztségre *Négyesy János* ref. tanítót és *Madarász Lajos* áll. tanítót, az alelnöki tisztségre *Kun Béla* áll. tanítót és *Gönczy Sándor* ref. tanítót jelölte. — A szavazás határideje 1929. február 15. — A szavazólapok február 1-én lesznek szétküldve. A szavazatszedő bizottság tagjai: *Román Károly*, *Jákob István*, *Juhász György*, *Bachnyákné Szabó Irén* és *Thury Mária*. A szavazatok *Román Károly* áll. tanító *Krdl. Chlumec* címre küldendő. A választmány megbízásából: *Gönczy Sándor* egy. jegyző.

A Vestnik magyar nyelven. A dec. 22-i közp. tisztikari értekezlet határozata alapján felhívjuk az összes magyar tan nyelvű iskolák igazgatóságait, hogy a Vestnik magyar nyelvű kivonatos fordítására — melyet az Egyesület fog kiadni — jegyzetnek elő. Előfizetési ára egy évre 40 korona körül lesz. Csak akkor adható ki, ha 5–600 iskola megrendeli. A megrendelésre

szóló előjegyzések *Kovács Atajos közp. elnök Negyed* címére intézendők január hó végeig.

Dóka István.

Megrendülve vettük a szomorú hirt, hogy *Dóka István* nyug. lévai ref. tanító kartársunk 1928. nov. 30 án Léván elhunyt, nagy fájdalomra szerető családjának és kartársainak. Az általánosan megnyilvánult őszinte részvéthez csatoljuk a magunkét is. Emlékét kegyelettel őrizzük.

Különfélék.

EGYMÁS UTÁN . . .

Egymás után tűnnek el az évek,
Sírba szállnak velük a remények;
Emlékeink — e tarka virágok —
Hervadoznak lassankint utánok.

Ha ránk sühint szűrnya az időnek,
Légvóraink nyomban összedőlnek;
Azon vesszük jó magunkat észre,
Megőszült a hajunk hófehérré.

Visszaszínám magamat a multba,
Csak valahogy rálelnék az útra,
De az évek behantolták régen,
Merre is volt? — már nem is emlékszem.

Csak azt tudom, rózsák nyíltak rajta,
Csókkal vért olt édes anyám ajka;
Lépten-nyomon új örömeire leltem.
Tündérálmok ringatták el lelkem!

Azán multak, repültek az évek,
Ajkaimra rőttagyolt az ének;
Ifjúkorom virágos mezője,
Lett a vággyak rideg temetője.

Úgy szeretnék állépní a multba,
De nem lelek már a régi útra . . .
Óh, szép napok, ti bűbájos álmok,
Sóhajlozva gondolok reátok!

PAAL GYULA

FINÁLE.

Kövekkel lábamon zúgó vadonban bujdosom,
Cikkázó szemekkel sárgult avaron dödögök,
Puszító harcban élek a teremttől világgal,
Keblemben rémes csalát vív: Isten és az ördög.

Ágaskodó két kezemben elkoptak az ujjak,
Testemet borzalmak léplik: dühöngő párducok,
Agyamban dobolnak régi dolgok, ősi íz, halál.
Oly messze már a tünd világ s hiába bámulok.

Halk imákat morzsolok bús ajkammal szüntelen,
Feltámadt kísértetes álmokkal hadakozom,
Tűnő mult porába fekve, mint a hőszin bárány,
Ha bősz farkas nem riasztja, mesékkel takarózom.

Kigyók sziszegnek, fejemre dől a rút éjszaka,
 Torkomból béke hóhéhr galambja szárnyal,
 Irítottaló csendben száll el halálos sóhajom,
 S a hős fübe hullok egy elszáradt pálmaággal.

(Pozsony)

KOVÁCS ENDRE.

Könyvismertetés.

Darkó István: Szakadék. Regény, Kazinczy kiadóvállalat, Kassa, 1928. Darkó István, a fiatal szlovenszói író, rövid, de tartalmas írói pályáján elérkezett a »Szakadék« szakadékához. Nem nagyképű kritikus-szólam ez. Aki Darkó eddigi írásait figyelemmel kísérte, a Szakadékban az író eddigi munkásságának akadály-jelző sánc-árkára talál. — A nagyobb lélegzetű írómű, mint torlasztó zsillip, egymásra halmozza, fölgyűjti az író tehetségének kristályosodó vizét s a tartalom és a forma zsufoltága az erjedés, a forrás zavarát barnítja a színére. A regény azt a szakadékat tárja elő, amelyet a báború és a béke csákányai vájtak a kőnél, sziklánál keményebb talajba: a lélek fluidumába. És a Darkó István tolla, amikor az írás műveletét végezte, csákánnyá acélosodott, mert az anyag, amellyel dolgozott, s a mélység, amelybe leleszállt, így kívánja. Érihető tehát, ha az alkotás eszközei, melyek az író kezében eddig a nyugodt szépség, friss erő kerelked domborműveivel csiszolgatták, — most a merészebb lendület, a mélyebb ásonyom intenzitásában itt-ott megsorbultak. S a szakadék, amely egy könnyű kenyerű, betegvéri nemzedéknek a Béni Balogh Mihályba gyúrt lelki-földjén támadt a Darkó István írói egyéniségének fehér vész-nára is rávetült, s a szakadék falán tovább görögnek a mellékhatások törnelékei a regény nyomán... Hiszünk, hogy a Szakadék legyőzött akadály, s olyan zsillip, amely csak a jószándékot és a tiszta irodalmat bocsátja keresztül.

Rácz Pál: A szomorú ember. Regény, Kazinczy kiadóvállalat, Kassa, 1928. — Egy szomorú ember szomorú élete pereg le ebben a könyvben. Az író művészi kézzel vezeti az olvasót a regénybős oldalán, s az olvasó lelke összenő a szomorú Barna Balázs lelkével az olvasás — az élmény — idejére. De nemcsak addig: tovább is bennünk harangoz a szomorú élet féltrevert harangja, mert nincs senki, akiben e regény valamely fázisa valamely vonatkozásban már ne élt volna.

Rácz Pál az ő szomorú emberének az életét az élet elejéről kezdi írni. Céljának megfelelően, a gyermek-élet legnagyobb szomorúságát: az édesanya elvesztését rögzíti a regény-film első lapjaira. Rácz Pál, a volt tanító, s gyermeki psziché tökéletes ismeretével kezeli ezt a lélek-anyagot, s a szavak vésőjével eleven, pompás alakká domborítja. Így létesül az olvasó lelkében is egymásután a regény-relief egy-egy éles vonala, amelyekből összetevődik egyrészről a Szomorú Ember, másrészt az irodalmi élvezet intenzív emléke.

Az ötéves Barna Balázst haldokló édesanyja megoltással akarja megvédeni attól, hogy mostoha kézre jusson... De már nincs ereje hozzá. A gyermek pedig a legrosszabb mostoha: az élet kezére került. — Nagy feladat: megrajzolni valakinek a pályáját, amelyet az édesanya nélkül fut meg. Sőt, nemcsak anya nélkül, de olyan utraválóval, amelyben legnehezebb az édesanya emléke! A gyermek, az ifju mindenkivel szembe találja magát. Nem érti őt meg senki, de nem is értheti. Hiányzik valami, ami odakötne őt a külső világhoz, a mások világához. A test hajtásai mellől elszakadtak a lélek gyö-

kerei, amelyeken fölshívhatná az élet igazi nedvét. Elszakadt a láthatatlan gyökérszál, amely az édesanya szivétől a gyermek szivéig vezet. Gyökértelelenül ágyazta be a nevelés Barna Balázst a lét görnyögős földjébe...

Ezért kell keltőzött fájdalommal éreznie az élet viharait. Amire mások a természetes fellődés értelmével jönnek rá, az benne a bizonytalanság sejtelmes szenvedése. Amidőn, mint érő embergyümölcs, magán érzi a szerelő asszony — rokon csók — napsugarát, tanácstalanul fordul önmaga felé és kutat, keres a formula után, amelybe érzelmét öltöztethető. S a járatlan utak labirintusán ellévedve a halott édesanyához jut, de még akkor sem találja meg a fonalat, amely elvezetné érzelmét a magyarázatához. Ott, ott szakadt az el, amikor leestek nyakáról a görcsös újak... Az édesanya fojtó keze...

Barna Balázs mégis próbál boldog lenni. De az ő képzelt boldogsága nem jut tovább annál, mintbogy mások boldogságának az akadályá legyen Jón egy tanulság: »aki nem dolgozik, annak nincs joga hozzá, hogy boldog legyen...« aztán még egy kísérlet: »Én a földjeimmel rozradok.« Híába, minden hiába: az élet mosolya Balázsa nem derül!

»Ez adtak a földnek nemes táplálékot...« Balázs is elvitte testét, bár ekkor már két nő vágya vonzotta... A regény itt hatalmas lendülettel löki hőstét az események báltán előre, de a szomorú idők sem kedveznek a szomorú embernek. A »diadalmas örület, mely magasra emelte a személtelkű emberek százezreit,« végleg letaszította a mélységbe, melyet sírvermül a sors ázott neki. Ennek a széléről még egyszer visszakéint és elsírja első imádságát: »Anyám, meghócsátok néked, hogy élve hagytál...«

Barna Balázs, »aki nem hitt a csodában, — az életben, — elkárhozott...« De — amin az tragikuma megköveteli, — a gyermek, aki a szomorú ember nerét örökölte, friss vérrrel buzog az életbe és jövőbe látó szemmel, »repülni vágyón néz a szabad madarak után...«

Rácz Pál két gyermek közé írta be regényét. Egy szomorú ember szomorú regényét. Nehéz dolog megfesteni az élettelen ember képét az élet színeivel. Annál nehezebb megláttatni a balál szomorúságában az élet ígretét. Rácz Pál mindkét feladatot hiánytalan művészettel oldotta meg, regénye tehát nem — szomorú regény.

N. Jaczkó Olga: Virágzó cseresznyék. Elbeszélések. Kazinczy kiadóvállalat, Kassa, 1928. Ebben a könyvben az írás megrázó szimbólikus ereje lüktet. Jaczkó Olga, aki már a »Csöndes mederben« is háborgó hullámokat fodrozolt novellái tiszta tükrén, itt virágzó cseresznyék pompás illúziójába burkolja, az élet-szirmok selymébe öllőzteti a Jelenvilág mély tárnáiból fölajagató, csúnya valóságot. »Leányintézet« című elbeszélése színes mozaikká a gyermeklány ösztönös finom, serdülő világából, aki szembetalálkozik a görbe pedagógia iratlan, de szigorú törvényeivel. A lélekrajz megbató vonásaiból az olvasóban éles kép marad. S ez a kép, úgy, ahogy az az első Jaczkó írta alakban megszületett, végig kíséri az olvasót minden Jaczkó-sor útján. Csak motívumaiban változik, gyarapodik, aszerint, amin az író asszonyisága művész-kezekkel körülsimítja, az íblet hamvával körüllehelí azt a megteremti az írás plasztikáját. Duzzadó élet-akarások feszülnek egy-egy novellájának fullasztó, nehéz Sors-terhe alatt. Tiport sóhajok, meddő szerelmek, rosszul, vagy tarkán kendőzött vágyak látatόμεgei törnek ki fényte'len szemek és száradó szívek kráterén. Az »Isten kegyelmében« lázadó hite, az »Elhagyott asszonyok« szent szerelme, »A

Legfelsőbb negyyszázad* kilobbanó vágyakozása az asszonyiség késői boldogsága után: Jaczkó Olga kötetében a vezérekálát, a szelid erotikumot képviselik.

D_o belenyúl Jaczkó Olga az emberi szívf legfinomabb, legérzékenyebb rekeszibe is. »Ráchel balála" az öök Isten-keresés emberi problémájának megrendítő erejű karcolata; »Névtelenül" — az el nem csitítható szenvedés /r-dekes passzelleja; s az »Utthon« a könnyes árvaság lágy melódiája.

Ébbe a színharmónijába, mint döngő akkord csap bele az »Október« hüvös, kegyetlen, véres tragikuma: álmodozó, bolond idealistáknak kiábrándulás. kicaúfolt, meg-nem hallgatott józanoknak elégtétel . . .

Jackkó Olga könyvéből az élet igazi arca néz ránk.

(bca).

Karácsonyi színelőadás Alsószelin. Az alsószeli róm kath. népiskola tanulóifjúsága Szűcs Lajos ig. tanító közöns rendezésében dec. 23- és 26-án szép sikerrel adta elő Jankovich Luiza: »Bandika hazajött« c. kedves karácsonyi színdarabját. A gyermekek kivétel nélkül kifogástalan játékot produkáltak.

A galántal körzet tanfőisége, a tavalyi példán fölbuzdulva, az Idei farsangban is megrendezi reprezentatív bálját a Tanítók Háza javára. Az előreláthatólag fényes sikerű táncmulatság január utolsó, vagy február első napjaiban lesz.

Kiadóhivatali üzenetek.

Boldog újéret kívánunk lapunk minden olvasójának. Szerkesztőség, Kiadóhivatal.

S. L. Deáki, S. Á. Jestice. Töbleknek adott válaszukban Önöknek is felelünk a hozzánk intézett kérdésre. — M. Gy. Szóddó, K. J. Andó. Címüket kijavítottuk, lapunkat új címére küldjük. — P. Gy. Kisgyarmat. Az elveszett számat megküldtük. — A. M. Vértpuszta. Az elveszett zsebnaptári ujjal pótoltuk. — S. J. Köbölkut. A legutóbbi számból kívánságára két példányt küldtünk. — B. A. Kovačovce. 1929 január 1-étől mint tagot tartjuk nyilván. Címét kijavítottuk. Hátralékáról törzslapjaink zárása után értesítjük. — N. Gy. Allatál, O. J. Padány. 1929. január 1-étől tagjaink sorába vottuk lapjuk értelmében. A M. Tanítót megindítottuk. — Többeknek. Törzslapjainkat a múlt év második feléről december 31-én zártuk. Ezen napig beérkezett tagdíjak figyelembe lettek véve és a mutatkozó hátralékról január első napjaiban mindenkit értesítünk névre szóló nyomtatványon.

Stampay r. k. ének- és imakönyve, 272 oldal félvászonban 8, egészben 11 Ké (85% emgedmény) és 42 ének kottája csakis a szerzőnél, Köbölkuton, 2. XVI. kapható.

Pályázati hirdetés. A kecsői (XIX. župa) ág. b. ev. filiális egyház kántortanítói állására pályázat hirdettek. Javadalom két szobából álló lakás, melléképületekkel és kerttel, az egyháztól 22 méter kemény tüzifa beszállítva és felvágva, egy hold föld haszonélvezete, 4 q buza, ofertorium és stóla, államtól államségély. Pályázati kérvények 1929. évi január hó 20-ig beadhatók a hosusovói ág. b. ev. lelkesi hivatalhoz (Hosusovo pp. Plešivec).

Pályázat. A balonyi rk. iskolaszék pályázatot hirdet osztálytanító állásra. Javadalom: egy szobás lakás, 240 Ké készpénz és államségély. A pályázatok 1929. január 15-ig a róm. kath. iskolaszék — Balony, duaszterda helyi járás — címzendők.

Pályázat. A köbőküti r. katb. el. népiskolához állampolgársági igazolvánnyal és teljes kvalifikációval bíró osztálytanító keresetlik. Kántoriakoz jártasság előny. Kérvények január 16-ig beküldendők. Iskolaszék.

Pályázat. Halálkozás folytán megüresedett Inám-i kántor-tanítói állásra pályázat hirdettek. Utolsó vasúti állomása Ipolyság a további naponta kétszer autóbussz járat v. n. — Az állás kényelmes, mert jelenleg 31 gyermek is mindennapi tanuló. — A tanyeló magyar. Járandósággal: Lakás, mely áll 2 szoba; konyha; éléskamra és pincéből azonkívül az összes melléképületek megsannak. Búza 30 c. felül, mely igen jól van betudva az államségély kiegészítésnél. Szántó 5 hold; rét 1 hold; Fa saját részére 12 méter; a tanterem fűtésre 8 méter. Azonkívül államségély. Választás 1929. jan. 17-én. Személyes megjelenés előnyös, de meg nem választás esetén a költségek meg nem térítelnek. Pályázati kérvény: R. kath. Iskolaszék Inám küldendők.

Pályázat. A večeslővi — Veceskló — róm. kath. iskolaszék a megüresedett ig. tanítói állásra pályázatot hirdet. Tanyeló: magyar. Javadalma: 2 szobás lakás melléképületekkel, 18 m² fa, melyből a tanterem is fűtendő, 600 □ kert, Ké 100.— a politikai községtől és törvényes államségély. Pályázatok 1929. január 25-ig küldendők a róm. kath. plébániai hivatalhoz Kostolná-Baštára, p. Haináčka, z. XVIII. Választás 1929. január 28-án.

Tisztelt tanító úr!

A tél közepén vagyunk, sivóran fűtül a szél. Jól esik ilyenkor a jól fűtött, meleg szoba. Mennyivel kellemesebb azonban, ha este az ablak közelében ülök, leengedheti a jó öreg rolettát. Mindjárt érzi ennek a kellemes, hideget visszatartó hatását és a kióncsi szomszédság se láthat be a szobába.

Ha még nincsen ezen kellemes és hasznos házi eszköz birtokában, úgy írjon nekem. Szívesen teszek úgy ön, valamint az iskolája részére ingyenes ajánlatot. Ha főbb ablakról lenne szó és ennek egyszeri beszerzése nehezebb esnék, úgy örömmel állok kényelmes fizetési feltételekkel a rendelkezésére anélkül, hogy magasabb árat kellene fizetni.

Igen kérem, hogy mielőbb, lehetőleg még ma írjon nekem (nyugodtan magyarul) és adja meg nekem az ablakok pontos szélességét és magasságát, hogy ajánlatomat megtehessem. Mindenkor szíves becses rendelkezésére

mély tisztelettel:

Schwarz Görfüggöny és Ablakredőnygyára
Tanndorf — Deschney.
Adlgerbirge.

MAGYAR TANÍTÓ

ÁLTALÁNOS TANÜGYI KÖZLÖNY,
A SZLOVENSZKÓI ÁLT. MAGY. TANÍTÓEGYESÜLET
HIVATALOS LAPJA.

Felolós szerkesztő: **Banai Tóth Pál.**

Társzerkesztők: **Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza,**

TARTALOM:

	Oldal:
<i>Vezércikk:</i>	
Egyesületünk memoranduma a tanítónők cölibátusa ügyében . . .	25
A tanítók állampolgársága	27
<i>Tóth Imre:</i>	
A tanítónői cölibátus	29
<i>bb.:</i>	
Tanítójelöltek szemináriuma	32
<i>Schlosz Lajos:</i>	
Gyilkos játéktárgyak	34
<i>Egyesületi élet</i>	37
<i>Különjélék</i>	39
<i>Kiadóhivatali üzenetek.</i>	
<i>Hirdetések.</i>	

Szerkesztőség: Áll. polg. leányiskola, Komárno. — **Kiadóhivatal:** Köza. el. Iskola Komárno. — **Az egyesület elnöksége:** Kovács Alajos közp. elnök, Negyed. — **Titkárság:** Vásárhelyi Károly titkár, Somogyi István titkár, Komárno. — **Tanácsadó:** Uherezky Géza, Komárno.

HUSZÁR ISTVÁN
KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSZE
NITRA

TELEFON SZÁM 20.

POSTAFIÓK SZ. 64.

**AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.**

Ifjúsági és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek.

Iskolai szerek, füzetek, írószeres stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
organahangjegyek, kántorkönyvek.

Az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok ~~ráadásra~~.

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

**KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELBEN,**

Tanító Uraknak és iskoláknak engedmény!

MAGYAR TANÍTÓ

ÁLTALÁNOS TANÜGYI KÖZLÖNY,
A SZLOVENSZKÓI ÁLT. MAGY. TANÍTÓEGYESÜLET
HIVATALOS LAPJA.

Felelős szerkesztő: Banai Tóth Pál.

Társzerkesztők: Boross Béla, Gáspár János, Uhereczky Géza.

Egyesületünk memoranduma a tanítónők cölibátusa ügyében.

Egyesületünk működésének szomorú aktualitásai közé tartozik a legújabban felmerült tanítónői cölibátus. Olvasóink bizonyára tudomást vettek már arról a lesújtó tervezetről, mellyel a férjnél levő tanítónőket pályájukról eltávolítani, a hajadonoknak pedig a férjhezmenetelt eltiltani szándékoznak. Egyesületünk, mely éber figyelemmel kíséri a tanítóság érdekeibe vágó összes tervezeteket, a szóbanlevőt sem nézte ölbetett kezekkel, hanem a tervezet kipattanásával egyidejűleg azonnal akcióba lépett s az alábbi szövegű memorandummal fordult az iskola és népművelődésügyi Miniszter Urhoz:

Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület.

Tárgy: Tanítónők cölibátusa.

Negyed, 1928. december 20.

Miniszter Úr!

Úgy a napi-sajtó, mint a szaksajtó, immár hosszabb idő óta s a legkomolyabb formában foglalkozik azzal, hogy a tanítónők férjhezmenetelének eltiltása tárgyában az illetékes tényezők törvényjavaslatot készítenek elő.

Egyesületünk a szállingózó és felelőtlen helyekről érkező híreszteléseknek eleinte nem akart hitelt adni, mert abban a meggyőződésben élt, hogy e rendkívül fontos és a tanítóság egyetemet is közelről érdeklő kér-

désben a Tanítóegyesületek és ezek között Egyesületünk is meghallgattatást nyernek és véleményünket ekként módunkban lesz e kérdés tekintetében kifejtteni. Azonban várakozásunk nem vált be s miután a tanítóság egyetemesének a legnagyobb része, úgy a tanító házaspárok, mint a már tekintélyesebb számot tévő nőtanítók érdekeltek, kötelességünknek tartjuk, hogy e rendkívüli fontossággal bíró kérdésben véleményünket miniszter ural közöljük, a tervezett törvényjavaslattal szemben állást foglaljunk, s az ellen felemeljük tiltakozó szavunkat.

A kérdéssel szembeni állásfoglalásunk anyagi és erkölcsi indítékokkal bír.

Anyagiakkal annyiban, hogy a már nehéz megélhetési viszonyok között a súlyos anyagi gondok készítenek elsősorban a férfiakat arra, hogy keresettel bíró nőket vegyenek házastársul. Az anyagiakkal való küzdelem még a legideálisabban gondolkodó egyéneket is megőrli és időelőtt annyira megviseli, hogy hivatásukat elhanyagolják, vagy pedig energiájuknak egy nagy hányadát mellékjövedelemmel járó egyéb foglalkozásra fordítani kényszeríti.

Ennek pedig hivataluk látja kárát. Bebizonyíthatóan igaz az, hogy az anyagilag jól szituált egyének több lelkesedéssel és odaadással szentelhetik magukat hivatásuknak, mint azok, akik a mai gyenge dotáció mellett állandóan anyagi nehézséggel küzdenek, családjuk és maguk existenciális gondjaival túlterhelve vonszolják magukat az életen keresztül.

Végtelenül igazságtalannak és a szerzett jogok megsértésének tartanánk a férjes tanítónőknek a tanítói szolgálatból való elbocsájtását, mert a jelenleg működők férjhezmenetelük alkalmával nem vethettek számot azzal a rideg és kegyetlen bánásmóddal, amellyel a törvényjavaslat leszorítani iparkodik őket az oly szeretettel és odaadással betöltött pályájukról, a még leánysorban lévőket pedig örökös hajadonságra kényszerítenék, ha ragaszkodnának a hosszú éveken át folytatott tanulással szerzett és élethivatásul választott pályájukhoz.

Az oktatás, különösen pedig az elemi fokon, az oly nagy fontossággal bíró nevelés szempontjából felbecsülhetetlen értékűnek, tartjuk az otthonban és a családban

érezett anyai szeretetnek az iskolai nevelés során való megnyilvánulását és érvényre juttatását, amely a tanítónőknél, éppen mint anyáknál jut kifejezésre, s amelyet éppen a tervezett törvényjavaslat küszöbölne ki mestersegesen az iskolai életből, s fosztaná meg azt a legbecesebb kincsétől.

De erkölcsileg is összeegyeztethetlenné tartjuk köz-társaságunk demokratikus szellemével azt, hogy a társadalom egyik legértékesebb rétegét, a tanítónői kart, egyéni szabadságában oly szigorúan korlátozzák, s a legemberibb jogától megfosztják.

Véleményünk szerint a tanítói cölibátus bevezetése mellett felhozható érvek és statisztikai kimutatások eltörpülnek az általunk felhozott s általános emberi szempontból is méltánylandó érvek mellett, s ezek alapján kérjük Miniszter urat, hogy amennyiben e tervek komolyabb formában felmerültek volna, azokat elejteni, s a tanítónők férjhezmenetele tárgyában a jelenleg fennálló rendszert továbbra is fenntartani kegyeskedjék.

Mély tisztelettel:

Vásárhelyi Károly s. k.
titkár.

Kovács Alajos s. k.
elnök.

A tanítók állampolgársága.

Egyesületünk vezetősége a lévai nagygyűlés határozatából kifolyólag felhívást intézett a kartársakhoz a célból, hogy jelentkezzenek azok, akiknek állampolgársági ügye rendezetlen és ezirányú kérvényük be van nyújtva. Örömmel konstatáltuk, hogy e felhívásunkra mindössze 26-an reagáltak, amiből arra következtetünk, hogy kartársaink legnagyobb részének állampolgársága rendben van s így az az intenzív munka, melyet egyesületünk az állampolgársági ügyben kifejtett, sikerrel járt s a tanítói kar ezen legnagyobb gravamenjél sikerült orvosolnunk. Azonban egyesületünk még a jelentkező 26 kartárs érdekében is a legnagyobb odaadással akar eljárni s ezek ügyét magáévá téve mindenl elkövetni azirányban, hogy ne legyen egyetlen szlovenszki magyar

tanító sem, akinek állampolgársági ügye ne lenne rendben. Ném elégszünk meg csupán az alább közölt memorandum benyújtásával, hanem vezetésünk személyesen is interveniálni fog úgy az országos hivatalnál, mint a belügyminiszteriumnál hontalan kartársaink érdekében. Mert lehetetlenek tartjuk azt, hogy köztársaságunk fennállásának 11 ik évében még legyenek oly közhivatalnokok s hozzá még oly fontos pozíciót betöltők, mint a tanítók, akiknek állampolgársága rendezellen.

Ezek közokiratokat állítanak ki növendéceik részére, már pedig ennek legelsőrendű kritériuma az, hogy az illető állampolgársággal bírjon Bizunk benne és bizton reméljük, hogy intervenciónkat a legteljesebb siker fogja koronázni ebben a 26 eselben éppen úgy, mint az eddig sikerrel járt 368 állampolgársági ügyünkben. A belügyminiszter úrhoz az alábbi memorandumot terjeszteltük be:

Szlovenszkói Ált Magyar Tanítóegyesület, Negyed.

Tárgy: Tanítók állampolgársági ügye.

Csat: 1 drb. kimut.

Negyed. 1928. dec. 20.

Miniszter Úr!

A Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület kebelében tömörült tanítók közül többen állampolgárságuk elismerése, illetve adományozása iránt kérvényt nyújtottak be Miniszter Úrhoz.

E kérvényezők legnagyobb része vagy ill született a csehszlovák köztársaság területén és születése óta ill is tartózkodik, vagy ha nem ill született, de hosszú évlizedek óta köztársaságunk területén lakik és sem erkölcsi, sem politikai szempontból kifogás alá nem esik.

Valamennyien a köztársaság megalapítása óta, annak népoktatásügyét a leghűségesebben szolgálják és lankadallan odaadással munkálkodtak a letűnt 10 eszlendő alatt azon, hogy ifjú államunkat a berendezkedés nehézségein átsegítsék s a konszolidáció terén előbbre vigyék.

Egyesületünk nevében mély lüsztelettel kérjük ezért Miniszter Urat, hogy a csatolt kimutatásban névszerint felsorolt tanítókat a jubileumi év alkalmából és egy évfizedre visszatekintő kifogásfalan munkásságuk jutalmául az általuk

kérelmezett állampolgárságban részesíteni és ezáltal úgy az ő, mint családjuk anyagi és erkölcsi megnyugvásának biztosításához hozzájárulni kegyeskedjék, annál is inkább, hogy köztársaságunk második decenniumában végre ne akadjon olyan tanító, aki az állam szempontjából is oly nagyon fontos hivatását, mint hontalan teljesítse.

Kérésünk megújítása mellett maradunk kiváló tisztelettel
Vásárhelyi Károly s. k. Kovács Alajos s. k.
titkár elnök.

A tanítónői cölibátus.

Irta: Tóth Imre.

A központi tisztikarunk 1928. dec. 22-én tartott értekezletén elhatározta hogy memorandumot intéz a közoktatásügyi kormányhoz, melynek fő tárgya lesz a tanítónői cölibátus ellen való állásfoglalás. Ezt a határozatot pedig azért hozta, mert törvény készül arról, hogy a tanítónőnek férjhezmenése esetén el kell hagynia az állását. Az ilyen törvény — természetesen — hamarabb megszülelik, mint a fizetési, nyugdíj, vagy egyéb ránk nézve hasznos törvény. Idejében állást kell tehát foglalnunk ellene, nehogy kárát vallja bárki is közülünk a késedelemnek. Hasznos szolgálatot akarok tenni kari ügyünknek, amikor tollat mártok, hogy felsorakoztassam érveimet a cölibátus ellen. Sőt nagyon kívánatos, hogy menél többen hozzá szóljanak, hátha segíthetünk a bajon.

Erős érvekkel akarják aláfámasztani a cölibátus jogosságát. Különösen szociális szempontból és a kultúra érdekében tartják jogosultnak ennek behozatalát. Nem lehet elvitatni, hogy komolyabb mérlegelés úgy mutatja, mintha bizony valamennyiben jogosult volna e törvény. Én azonban nem fogadom el egészében, hogy így volna a dolog. Ezt pedig bátran mondhatom, hiszen nem vagyok érdekelt (talán nem leszek), csupán kari érdekből szólok.

Egyik súlyos érvelésük a cölibátusoknak a szociális szempont. Azt mondják, hogy ne legyen két kenyérkereső együgyyanazon családban, hanem egy másik egyénnek jusson

a másik darab kenyér. Ezen az alapon aztán bármely családban is meg lehetne tiltani a két vagy több kenyérkeresést. Igazuk volna, ha a cölibátus szociális volna. Nézzük Nézzük csak, hogy valóban így van e? Egy tanítónő kikerül valahová az Isten háta mögé. Művelt nő, tehát sok mindenről le tud mondani, mert a műveltsége tudja foglalkoztatni. Meg aztán tud a hivatalának élni. A férjhezmenés-ről azonban mind-egyik csak muszájból mond le, mert a nőnek hivatása, hogy asszony legyen. Ott van egy nőilen kollegája. Megszokják egymást, megszeretik és egymáséi lesznek. Így van ez a maga rendjén. A férfinak is áldás, hogy művelt nő lehet a felesége. Sőt szükséges és hasznos is, hogy így legyen, mert akárhány faluban még kosztól sem kap a tanító. Két fizetést kapnak, élhetnek boldogan, mert sem az anyagiakkal, sem egyebekkel nem kell törődniök. A cölibátus ezt megakarja akadályozni, nem akar két fizetést adni. De lássuk, hogy nem ád-e? Nem veheti el a tanító a tanítónőt, hogy az is megmaradjon állásában, tehát elvesz egy más nőt.

Így aztán mindkettő megmarad állásában, tehát megint csak jár a két fizetés. Nem sokkal szebb dolog ha egymáséi lehetnek? Nincs ebben semmi antiszociális dolog, sőt inkább ideális szocializmus, Mindkét esetben mindkettőnek jár a fizetés, tehát egy harmadik semmiképpen sem nyerhet. Azt hiszem, megállja helyét az érvelésem, azért semmi körülmények között se engedjük meg, hogy ne lehessen tanítópáros élet a világon.

Jogosult azonban a cölibátus, ha a tanítónő nagyjövedelmű egyénhez megy férjhez, de semmi esetre sem a kollégájához. Sőt még az ilyen gazdag asszonyok mellett is tudok érvelni felhozni, hogy megmaradhassanak állásukban a mai tanítóképzéstelen világban. Kikkel pótolják majd őket? Akárhány állásra nincsen egyellenegy pályázó sem.

A másik érvekkel — a cölibátus hívei — a kultúra érdekeit akarják védeni. Igen szép dolog ez, ha valóban így van. Én azonban azt állítom, hogy a cölibátus semmivel sem viszi előbbre a kultúra ügyét. Hasznos szolgálatot úgy lehet fenni e nemes ügynek, ha mennél több tanítói állást szerveznek, hogy ne kelljen egy tanítónak 120—150 gyermeket taníttania. Igen ám, de hol vesszük a tanítókat? A mai állapotoknak megfelelően sincs elég, hát akkor még több hogyan lesz?

Vagy gyárlanak sok tanítót, úgy hamarosan? Azt hiszem nem lesz ebben köszönet, merl ők nem viszik előbbre a kultúra ügyét. Nem kell tehát a cölibátus, merl még kevesebb tanító lesz.

Olyan sokszor szemükre vetik a tanítóknak, hogy műveltenek és mégis el akarják lökük venni a művelődés lehetőségét. A kezdő tanító 7-800 Ké fizetésből ugyan hogyan működhetik? A megélhetés is nehéz belőle. Miből vegyen hát könyveket s egyéb művelődési eszközöket? A tanítópár azonban könnyen művelődhetik, mert ezl az anyagi körülményei megengedik. De, hogy a dolgozatom elején írt állításommal (elvesz a tanító egy más nőt) ne ellenkezzen, anynyit megjegyzek, hogy mégis csak jobban összeillenek a kétnembeli kollégák egy párnak, mint felemásan. Bővebb magyarázattal ez ügyben nem szolgállok, hiszen úgyis tudja mindenki, hogy egy éppen nem a rangjához illő nővel a tanítónak nem a leggyönyörűsegebb egy életen át élni. Nem kell tehát a cölibátus már csak azért sem, hogy ne gátolja a tanító művelődését, merl csak művelt tanító tud művelni.

Mondják azt is a cölibátus javasloi, hogy a tanítónő, ha anya lesz, nagyon sokat mulaszt. Három hónap jár neki anyasági szabadság címén. Sőt ezenkívül is mulaszt, merl a gyermeke gondozásával jobban el van foglalva. Az igaz, hogy a három hónapi mulasztás a kultúra hátrányára van, de nem betegedhetik-e meg egy hajadon is még hosszabb időre? Amint a belegeket kell helyettesíteni, éppen úgy cselekedhetnek az anyatanítónőknél is. De, vajjon nem végez-e nemes hivatást az anya, ha gyermekeit nevel a nemzetnek? Hogy sokat gondol a gyermekére, tehát ennek a tanítás vallja kárát, ez igaz. De ennél még igazabb az, hogy a hajadon tanítónő még többet gondolhat másokra, mint az anya a gyermekére. Az anya mindenkor csak az egy kicsinyére gondol (tán később se másokra), ellenben a fiatal hajadon talán többre is gondol, s míg az édesanya a magzatát táplálja, nem írhat-e a hajadon pecsétet levelet? Meg aztán mennyivel nyugodtabb s szelidebb lehet egy anya a tanításban, mint egy hajadon. A fiatal hajadon ábrándozik, forrong, az öregebb eselleg haragszik az elmúlt évekre. Már most illeljetek, hogy igazan van-e, ha cölibátust nem fogadom el, merl nem tartom a kultúra érdekében elfogadhatónak. Nem, merl a javaslok hite

szerint a hajadon tanítónőket éppen úgy fel kellene menteni a szolgálat alól, mint az anyákat, ha nem jobban.

Legvégül pedig (igen bátorlalanul) elvetem a cölibátus erkölcsi szempontból is. Ezt a dolgot azonban nem merem bővebben tárgyalni, mert bántó is lehet, (noha azt mondja a közmondás, hogy akinek nem alsója, ne vegye magára!), annyit azonban megjegyzek, hogy elüljáróink, amikor majd a cölibátus elleni ügyben eljárnak, ne mulasszák el megemlíteni, hogy a házasságot az esküvő pecsételi meg

Tanítójelöltek szemináriuma.

A napilapokban és folyóiratokban olvastuk, hogy Pozsonyban megalakult az egyetemi hallgatók Magyar Szemináriuma. Ennek egyik csoportja a tanítójelölteké, amely Forgách Béla tanítójelölt vezetése mellett működik.

A szűkszavú jelentésekből mindössze annyit tudtunk meg, hogy a tanítójelöltek a szemináriumi összejöveteleken az osztrák és orosz iskolareformokkal foglalkoznak. Annál többet árult el az első ilyen szemináriumi felolvasás, amely mindnyájunk megbotránkozására és egyesek mélységes bánatára nyomtatásban is megjelent a rövid életű érsekújvári „Uj nemzedék” c. lapmellékletben.

Nem tartottuk és nem tartjuk méllónak Forgách Béla stílusgyakorlatát (mert ő követte el), arra, hogy azzal érdemlegesen foglalkozunk, hiszen ő maga is mea culpázva dugta vissza ifjúi hevülékenysége hüvelyébe a nagy garral kiránioit kardot; — minket a tanítójelöltek szemináriumának további munkálkodása érdekel. Miután azonban Forgách Béla éppen a vezetője ennek a munkának, mondanivalónk az ő cikkével kapcsolódik össze.

Szép dolog, hogy a tanítójelöltek mélyebben foglalkoznak azokkal a problémákkal, amelyek keresztül-kasul szántják a pályát, amelyre készülnek. De azzal kezdeni, hogy apáikat szembeköpdösik a rágalom és a gúny nyálával, ez nem nevezhető hivatásszeretefnek. Elhihetik nekünk akadémikus utódaink, hogy a mai tanító, akif'ők tudatlansággal — vádolnak? dehogya: — becsmérelnék, bár „csak” a pre-

parandiák szerény, de tartalmas eledelét ették, fölemelkedtek arra a színvonalra, amelyet fölük a népnevelés magasztos ügye megkívánt. S ha volt olyan, aki azt gondolta, hogy a falu igényei nem követelik a tanítót a főiskolai intelligenciát az a saját kárán és veszélyén győződött meg ennek az ellenkezőjéről és igyekezett a tanítóiélet szigorú pólvízsgáján megszerezni az elmaradt jelesekét. Ezek az osztályzatok pedig sokszor értékesebbek, mint azok, amelyeket az ifjú szorgalom szerzett.

A növekedő tanítónemzedék egyáltalában nem formálhat magának semmiféle előjogokat abból, hogy tanulmányait akadémiái keretben végzi. A tanító igazi értékét nem a bizonyítvány, hanem a rátermeltség és a hivalásszeretet állapítja meg. Az emelkedett pedagógusi szellem, de maga a tanítás művészele abban rejlik, miképpen tud leereszkedni a gyermekvirágok szépségéhez, miképpen tudja rálehelni a gyermeklélek bársony szíromlevelére az emberi tökéletesség harmatcseppjeit. — Hogy a tanítóság mégis küzdött és küzd az állandó tanítóképző akadémiáért, annak — négy szemközt megmondhatjuk, — elsősorban szociológiai és anyagi okai vannak. Hogy ez a szempont mennyire jogosult, azt legjobban a Forgách Béla cikke bizonyítja, aki tanítójelölt létére maga is abba a hiába esett, hogy a tanítóképzők abszolvenszeiben még a minimális műveltséget sem tételezi fel. Az alaki hiányokat a tartalom rovására írja.

A Magyar Szemináriumban a tanítójelölteknek nem az a feladatuk, hogy a fészket, amelybe költözni akarnak, bemocskolják, hanem igenis kötelességük, hogy észrevétessek a társadalommal — elsősorban pedig a Szeminárium testvércsoportjával — a tanítóság önfeláldozó, eredményes és aránytalanul gyengén honorált munkásságát. Kötelessége a tanítói státust tisztelni és becsülni, sőt a gyakori, méltatlan támadások, ütések elé állni, hogy a fiatal tanítószívek már jókor megedződjenek a későbbi nagyobb harcokra. Ne gondoljátok, Forgách Bélák, hogy a ti nekirugaszkodástok és fenegyerekeskedésetek elegendő jogcím a tanítói szent örökség átvételére: a mi kenyérünk sovány, de drága, nemcsak tanulni, de szenvedni is kell érte. A rózsákat, ha nyílnak, elsősorban mi fogjuk leszakítani, akik már megérettük a töviskeiket. Jerlek utánunk, értékek, *utánunk*. Ellenünk, persze

kényelmesebb és lelszetösebb volna acsarkodni, de lássátok be, nektek nincs más fegyverek ellenünk, mint a demagógia.

Mentségül szolgál nektek az a körülmény, hogy valóban nem ismeritek az iskola és a tanító életét. Ez pedig nagy hiba és a szeminárium ambició hatalmas akadály. Mert elvégre az osztrák és orosz iskolareformok paragrafusai is kifognak egyszer és a mai tanítóság tudallansága is — horribile dictu! — megszűnik, különösen, ha azt a bizonyos cikkecskét nagyon a szívére veszi. És akkor nem tudtok majd miről tárgyalni és felolvasni a szeminárium órákon . . .

Azért mi azt ajánljuk nektek, hogy ismerkedjete meg alaposan a tanítói hivatás sok örömevel és még több szomorúságával, lesséte el az iskola apostolának ajkáról a népnevelés aranyigéit, lássátok meg szemében az elküldetés tudatának büszke sugarát, halljátok meg és tanuljátok el a dalt, melyet az emberiség imádva óhajlott jövendőjének partján penget a lelke hárfája. Hívjátok magatok közé, üljéte körül, hallgassátok a szavát, figyeljéte a szívdobbanását. Meglássátok, hogy ez lesz a legigazibb szeminárium élet. Hívjátok a Mestert, hogy követlesséte li, a tanítványok. Kövesséte, hallgassátok, — de el ne áruljátok! (bb.)

Gyilkos játéktárgyak.

Irta: Schlosz Lajos.

Szép Ernő, neves magyar költő, legismerlebb és legszebb kölleményében elmondja, hogy amikor kis fiú volt, nem voltak játéka. Nem volt ponny lova, építőszekrénye, lepkefogója, képeskönyve, — nem volt, csak iskoláskönyve.

Ha majd egyszer az Úr színe elé kerül a mennyek országába, elmondja panaszát: „Kérem, én még nem játszoltam . . . nem játszottam, játszani szerinék mostan . . .”

Ezek a gyermekded édes szavak abból az alkalomból jutnak most eszembe, hogy pénzsóvár, agyafurt játékszer-gyárosok új játéktárgyat hoztak a karácsonyi ünnepekre forgalomba, mely felülmul minden más gyermekhadi-játékot: a gyermekek már igazi gépfegyverrel szórakoznak. Az új játéknak az a célja, hogy már a gyermekek megismerjék en-

nek az öldöklő fegyvernek kezelését és gyakorolják a lövöldözést, — egyelőre természetesen csak ólomkatonákon. Fényesen illusztrált árjegyzékekben ismertelik a játékkereskedők ezt a borzalmas tárgyat, mely föltétlenül fölidézi a háború vasszekerének összes furiáit.

Nagyan féltős, hogy ha a szülők beengedik ezt a játékszörnyet családjuk szentélyébe, igen sok ártatlan gyermek énekelheti majd Szép Ernővel, hogy: amikor kis fiú voltam, nem voltak játékaim! Mert a fegyver még játékból sem való a gyermek kezébe, mert megmértelyezi a zsenge ifjúság lelkét és vérengzővé teszi szívét.

Szép pendenfjót olvastam a gyermekellenes játéktárgynak egy régi könyvben, mely következőképen hangzik: Az óriás király'eaány alyja várkastélyának ablakából a völgybe letekintett s ott egy szántóvetőt pillantott meg, ki ökreivel ekéjével és boronájával dolgozott. Óh, mily gyönyörű játéktárgyak, kiáltá ujjongva. Leszaladt a völgybe és köfényébe söpörte a píci földművest, az ökröket, az ekét és boronát, s visszafordult velök a várkastélyba s szobájában az asztalra kiterítelle a csodás játékát. Örömeben tapsolt; behívta királyi alyját is, hogy vele örvendjen. De a király arca nagyon komolyra vált s azt mondá leányának: gyermekem, a földmives és szerszámai nem játéktárgyak. Siess, vidd vissza őket! S a leány szólfogadott.

Vajha hallgatnának szavunkra azok is, kiket óva intünk a játék-gépfegyver megszerzésétől.

Nagyon szép és érdekes az igazi és valódi gyermek-játék pszichéje. Mert amióta emberiség van, azóta gyermek-játék is létezik, a gyermekekkel veleszületik a játékhajlam, mely munkavágyának végrehajtója. Fáradhatatlan igyekeztében nem ismer kényszert, vagy kimerültséget. Talán kis szívének gyorsabb verése összlönzi a folytonos munkára és alkotásra, mert tevékenysége sokszor komoly és sürgős, akár csak a felnőttnek legéletbevágóbb dolga. Minden tárgy, mely érintkezésbe jó a gyermekkel, alkalom a játékra. Az anya ölében ülő csecsemő is kapkod a feléje nyújtott tárgyak után és forgalja, fekteti, állítja, becézi. A nagyobbacska fiú az apja, a leányka az anyja munkáját utánozza. A fiú szánt, vet, arat, csépel, vesz és elad: az alyja botja és csizma-húzója neki ló és kocsi; a gyöngyök és babszemek: pén-

zek. Házat épít kavicsokból, folyót, palakot és csatornát fúr és ás. Majd katonát, királyt, szolgát, kereskedőt, halászt, vagy rablófőnököt személyesít. Viszont a leánykák nem fáradnak el bábjaik készítésében és felruházásában. Ők is pompásan alakítják a nagyságos asszonyt, a szobaleányt, a doktornét, a varrónőt és a divatkereskedőnőt stb. valóságos kis színésznők az ismenadták.

A szellemi élet fejlődésével nagyon természetesen a játék is megváltozik. A tíz éves gyermek másképen játszik mint az ötéves és a serdülő ifjú más természetű játékokkal igyekszik szabad idejét tölteni. A tulajdonképeni játékidő a 2. és 6. ik életév közé esik. A hatodik év végeztével bizonyos rendszerváltozást vehetünk észre a játékban. A gyermek cselekvését bizonyos tárgyra irányítja. A fiú növényeket gyűjt, köveket vagy levélbélvegeket; vagy házinyulakat, galambokat tenyészt avagy kisebb technikai eszközöket szerkeszt, melyek által magának és másoknak szerez örömet. Az ily cselekedetek még nem veszítették el gyermekdedségüket, mert még mindig az ifjúi ösztön és öröm a rugójuk; azonban az érdek nem annyira a tevékenységen, mint a tárgyon alapszik és ebben már bizonyos haladás konstatalható. A gyermekeknek illeténi tevékenységét foglalkozásnak nevezzük.

Hogy mily messzire vezethetők vissza a gyermekjátéknymok a világtörténelemben, fölemlíthetjük, hogy a babyloni ásatások már nagyon szép és érdekes gyermekjátéktárgyakat hoztak felszínre. A legrégebb gyermekjátékok gazdag tárházat találták meg az egyiptomi mumia sírokban, amidőn azokat felbontották. A klasszikus Görögországban fejlett ipar volt a gyermekjátéktárgyak készítésének. Rómába görög befolyás útján jutott a gyermekjáték.

Miként az ifjúsági iratnál axiómává válik, hogy a gyermeknek a legjobb is csak elég jó, vonatkozik az mindenre, mi a gyermeklélekkel kapcsolatba jő. Ezért kérő szavunkat emeljük a szülőkhöz, nevelőkhöz és tanítókhöz, hogy tartsák távol szívük virágait, a haza reménységét olyan játékoktól és játéktárgyaktól, melyek nélkülözik a léleknemesítést és emberszeretettel, mert ki vállalhatja a felelősséget azért, ha gyermekünk egykor majd könnyezve mondják: amidőn kis fiúk és kis leányok voltunk, nem voltak játékaink, — nem voltak, csak iskolás könyveink!

Egyesületi élet.

Felhívás a szlovenszkói és ruszinszkói magyar tanítószághoz.

Egyesületünk e nöksége, különösen a ruszinszkói magyar karlársak kérésére, elhatározta, hogy a *Tanító Háza* részjegy jegyzését továbbra is meghosszabbítja. A Tanító Háza akciónkba a ruszinszkói karlársak is bele akarnak kapcsolódni, amely örekvésüket készséggel támogatjuk és szívesen vesszük. Felhívjuk mindama szlovenszkói és ruszinszkói karlársainkat, akik a Tanító Háza alapításában részt akarnak venni s annak áldásos eredményeit élvezni öhajfják, siessenek részjegy jegyzésükkel Egy részjegy ára 200 Kcs. A jegyzések *Kovacs Alajos* közp. elnökhöz intézendők, *Nagy Szlovenszko*.

Brünni kiállítási tárgyak. Felhívjuk mindazon iskolák igazgatóságait, amelyek a brünni kiállításra tárgyakat küldöttek, hogy ezeket a komáromi polgári fiúiskolában a tanítási napok délelőljének bármelyikén *Vásárhelyi Károly* egyesületi titkárnál f. évi *február hó 1 éig* átvenni sziveskedjenek.
Elnökség.

Állampolgárság elismerése. Örömmel közöljük, hogy *Ország Angol*, magyarsóki tanítónö karlársunk cseh-szlovák állampolgárságát a belügyminisztérium a 9819/1957. sz. határozatával elismerle

A Magyar Iskola. A múlt hóban megalakult Podkarpatszka Ruszi Általános Magyar Tanítóegyesület hivatalos egyesületi lapot is ad ki, amelynek címe: *Magyar Iskola*. A lap első száma december hóban jelent meg. A mi lapunkkal, a Magyar Tanítóval, úgyszólván teljesen azonos kiállítású testvérlapot örömmel veltük kezünkbe s állapítottuk meg, hogy célkilüzésében helyes úton jár. Föszerkesztöje *Szerényi Ferdinánd* dr. tanár, felelös szerkesztöje *Czabán Sámó* áll. tanító, szerkesztök: *Joanovics Aurél* és *Kormos Jenö* Elöfizetési díja egész évre 30 korona, megjelenik havonként egyszer.

Szerkesztőség: Užhorod, Bacsinszky u. 13. ahova a szellemi részről illető irások küldendők. **Kiadóhivatal:** Berehovo, Aszfélyi u. 6. sz. I. em. Az első szám tartalma a következő: **Vezércikk:** Megalakult a Podkarp. Ruszi Ált. Magyar Tanítóegyesület. **Cikkek:** Monus Gyula: Miért kellett megalakítani a P. R. Á. M. Tanítóegyesületet? Szabó János: A munkaiskola: I. Munkában. —O—: A tanítóság a társadalmi kultúra és a humanizmus szolgálatában. Az iskolai adminisztráció rovat, hírek, hirdetések, szerk. üzenetek egészítik ki a jól sikerült és tartalmas első számot mely a színes borítéklapon kívül 20 szövegi oldalt tartalmaz. Előállítja a Kálvin nyomda, Beregszász.

Értesítés. Hátralékosainkat névreszóló levelezőlapon kiértesítettük egyesületünknel 1928. december hó 31-én fennálló tartozásairól. Törzslapjainkat ezzel a dátummal zártuk le. Az eselleges 1929. évi befizetését, melyet a zárlat alkalmával könyvelési szempontból figyelembe nem vehettünk, mindenki számítsa le a kimutatott hátralékokból és a fennmaradó összeg a tényleges hátralék. Értesítést nem küldtünk azon tagjainknak, kiknek hátralékuk nincs, vagy akiket nagy hátralékaik miatt peresítettünk. Kérjük Kartársainkat, hogy a most kimutatott hátralékaikat befizetni sziveskedjenek részint, hogy az Egyesület zavartalan működése továbbra is biztosítható az összes tagjai javára, részint pedig, hogy az Egyesület Vezetősége mentesíthessék azon eljárástól, hogy az egyeseknél felgyülemlett hátralékot ismét peres úton legyen kénytelen behajtani, ami nemcsak az egyesek, de az egész Egyesület eddigi jó hírnevének a rovására megy

Központi Vezetőség.

Értesítés. Ezúton értesítjük a megyei és szakosztályi pénztárosainkat, hogy a hátralékosok sürgős felszólítása miatt az 1928. II. félévi elszámolásainkat csak január hó végével ejheljük meg

Központi Vezetőség.

1928 június 1. e óta befolyt újabb összegek nyugtázása. *Jogi tanácsadó alopára:* Kőrös Imre Komáromszentpéter 40, Bónicz Márton Bős 10, Vengerický Magda Tardoskéd 10, Terrai István Kunová-Teplica 10, Bárdos János Jánok 100, Kropacsek Imre Tardoskéd 10, Bozó Józsefné Komárno 30, Mikus Elek Tallós 20, Mészáros János Radv. Bolotina 20, Keresztlessy Ferenc Baľpán 300, Vörösné Hoffstetter Margit Nagykesz 50, Hoffstetter Józsefné 10, Mehrli

Antalné Gúta 10, Antal Dénes Madar 50, Dedinszky Tivadar Csala 69'50, Gyapai Mária Lelesz 19 50, Lengyelné Rozbora Ilona Pozsonyeperjes 50, Beke Gyula Helény 20, Czinyéri Dezső Gorlvakisfalud 20, Iván Károly Ekecs 20, Láng Jenő Izsa 20, Czabán Samu Beregszász 30, Huber János Nemes-ócsa 30, Bellus Gyula Kérva 20, Mehrli Antalné Gúta 20, Vizváry Vilmos Cs. Aranyos 50, Czurkó Györgyné Malovce 10, Tóth Miklós Bés 90, Kauzál József Ekecs 15, Özv. Magyar Pálné Miglec 20, Varga István Bős 10, Riffer Antal Senec 10, Pethes Béla Apácaszakállas 30, Hódossy Vince Kulcsod 20, Bónicz Márton Bős 10, Lakatos Károly Komárom 50 Kč.

Tanítók Háza alap a: Reform. népliskola Felsővály 50, Fecskék $\frac{0}{100}$ -a Stehr könyvkiadó cégtől 4620, Könyvkereskedők Egyesületétől 1928 ra 8000 Kč.

Özvegyek és árvák alapjára: Kelecsényi János Csala 200, Kubinyi Margit Kunová-Teplica 10, Bónicz Márton Bős 10, Marossfy Lajos Komárom 100. Hülfner József Pered 50, Hiltrich Józsefné Komárom 25 Kč.

A galántai járási dalárda február 6-án Galántán láncmulatsággal egybekötött műsoros estét rendez, amelyen a járási férfli- és vegyeskar kardalokkal, *Oroszné Páldi M-zongora, Orosz Zoltan, Poldák Irén és Uhlárik Böske* énekszámokkal, *Munka Lajos* színijelenettel, *Boross Béla* saját verseivel szerepel. A részletes műsorról még közölni fogjuk.

Különfélék.

Kicsiövek között.

Leste-várta az alkalmas pillanatot, amikor elfordulok a fiúk felé. Szorongatta a kis papirost, ki-kihúzta kezét a karjából, de mindig vissza kellett fűzni, mert az utolsó pillanatban ránéztem. Nagyon fontos lehetett a dolog, mert nem érdekelte őt a szomorú téli világ, a vidám, korszolyázó gyermekesapat, sőt a gazdag karácsonyi fenyő sem, amely ott díszlett a fekete táblán a Kurta Anti színes krétája nyomán... Mi lehet az, ami annyira furdalja őt? Most még

engem is furdalni kezdett. Lehetővé teszem, — gondoltam — hogy szándékát keresztülvigye. Elnéztem a feje fölött Félszemmel azonban őt figyeltem. A kis karok mindjobban szétváltak s éppen, amikor Vörös Gizit szólítottam a karácsonyfához, melyet Anli az imént már minden jóval megrakott, a balkezebből a pad tülkő szélére repült egy kis fehér papiros, mint szállongó, tiszta hópohely.

Az én kezem azonban ügyesebb volt, mint azé, akinek szánta. Elraboltam és zsebre tettem a kincset. Nosza lett erre pirulás. Én nem szóltam semmit, de bizonyára ott ragyogott arcomon a zsákmány fölötti öröömöm boldog fényessége. O pedig egyre szomorúbb lett. Megsajnáltam. Bántott a dolog. Valami szent titok lehet, amit én tisztességtelen uton elloptam. Kezdem gondolkozni, hogyan tegyem jóra bűnömöt. Beuyáltam a levelet tartalmazó zsebbe. S íme, a sora is segít abban, hogy kielégítően megoldjam a dolgot. A zsemben még egy papiros is volt. Úgyesen összehajtogattam a levélkéhez hasonló atakra, aztán elővettem. A kislány könyörgő szemmel nézett rám. Én mintha semmibe venném az egészet, kinyitottam a kályhát és a papirost a tűzbe vetettem. Jól hallottam, hogy ő nagyot lélegzett. Megnyugodva izgett-mozgott a helyén.

De most már én izgultam helyette. Csengetés után kiszaladtam, elrejtettem (mint ahogy tolvajhoz illik) és lassan, vigyázatosan szétbajtogattam az írást. Az igazit. Levezelőlap-nagyságú papiros volt, rajta címetel és szöveg. Így:

„Göndör Elzike kisasszonynak, Alsószeli, zupa Bratislava. — Kedves Elzike, nem haragszok én rád, légy szives majd eljöni holnap hozánk, ha nem, akkor vasárnap. Légy szives majd írj vissza. Nekem. Kedves jó barátom, nem haragszok én rád soha, mindig jó barátok leszünk. Irtá Linus.“

Elolvastam egyszer, kétszer, sokszor. Aztán gondosan összehajtogattam a papirost és eltettem a leveleim közé, melyeket nagyobb kezek irtak. Kiválasztottam egy borítékot, amelybe éppen beleillett és beletettem . . .

Tíz perc múlva kíváncsian kerestem a zsemmel a két baragvó barátomat. De nem találtam. Megértő pillantásokat vetettek egymásra. Kibékültek a közös veszély szárnyai alatt.

Nekem pedig bocsásás meg Göndör Elzike, aki Linusnak is megbocsátottál bocsásatok meg mindketten, hogy tanuja voltam a ti szent izgalmatoknak. És engedjétek meg, hogy barátságot zálogát emlékül megőrizhessem. (boa.)

Boross Béla: Az Ösvényen Novellák, 85 oldal, a szerző tulajdona, ára 10 korona. A címlapot rajzolta Ivány. A szerző arcképevel. Szerzői jog fenntartva. Megrendelhető a szerzőnél, *Boross Béla* kartársunknál *Alsószeli* XV. Nyoma a *Kosmos*, nyomdai műintézet, Galánta. Boross Béla kartársunk, lapunk társzerkesztője jó ismerőse már költői és írói munkássága révén a magyar tanfőosztásunk. A kiforrás közepén levő eredeti írni tehetsége egyenest az írásra predesztinálja őt, aki írásaiban sem tagadja meg vérbeli-tanítói mivoltát. Egyike ő ama lelkes, fentzárnyaló fiataloknak, aki azonban helyes utakon jár. Reméljük, hogy az az olvasóközönség, amely első kötetét, a Bucuú a tavaszról című költeménycsokrát olyan szívesen és szeretettel fogadta, szeretettel veszi kezébe a most megjelent második kötetét, amelyben mint kész novellairó mutatkozik be. A lebilincselő, gondolatokban gazdag kötetet melegen ajánljuk kartársaink figyelmébe.

Csehszlovák Jog, magyar nyelvű jogi, államtudományi és pénzügyi szaklap. Szerkeszti Dr. Tósser Hugó ügyvéd. Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Kosice, Szepsi körút 21. Előfizetési ára egy évre 180 korona. Megjelenik minden csütörtökön. Hirdetések díjszabása szerint. A közlemények átvétele a lapra való hivatkozással meg van engedve.

A Magyar Falu nagy képes naptárát a kiadó cég 3000 példányban teljesen ingyen küldötte szét a szlovenszói magyar közkönyvtáraknak, hogy ezzel is hozzájáruljon a ponyvairodalom elleni akcióhoz. A ponyvairodalom termékei épen a magyar falut mértékezik meg leginkább. Készséggel teszünk eleget a naptár kiadó cége, a *Kultura* könyvkiadóvállalat (Bratislava, Fürdő u. 5.) kérelmének, amidein felbivjuk kartársainkat, hogy amennyiben községük közkönyvtára még nem kapta volna meg e szép kiállítású (a címképet Harmos Károly festőművész rajzolta) és ügyes tartalmu naptárát, kérjük azt a fentjelzett kiadó cégtől, mely szonnal, teljesen ingyen megküldi.

Évike mesejáték 4 képben, írta: *Vasszeli László* kartársunk, Zsitvabesenyő XVI. Ezen ügyes és könnyen, hatásosan előadhatk gyermekszindarab, az előadásra való utasításokkal kapható a szerzőnél, aki a fordítási és előadási jogot is fenntartotta magának, de megszerezhető. A könyvecske 58 oldalt tartalmaz, kiállításra csinos és jó, nyomta Huszár István Nyitra.

Kiadóhivatali üzenetek.

K. M. Bratislava Sz. Zelovce. Hátralékaról kiértesítettük. P. Gy. Malé-Darmoty T. K. Tany Sch. Gy. Bratislava, R. L. V-Ves n. Iptora. Izr. isk. Udvard. Evang. Volkshule Késmárk. Az elveszett számokat megküldtük. F. E. Szász. Címét kijavítottuk, hátralékával február 1-ig várunk Rk. isk. Ig. Bačka. A megrendelt »Tanügyi Törvényeket« megküldtük. M. T. Aibár, H-é K. M. Ujbars 1929. január 1-től tagjaink sorába vettük, lapunkat megindítottuk. Sz. K. Zsigárd, G. J. V-Hyndice, A. E. Filakovo. Címüket kijavítottuk, a hiányzó számokat megküldtük. S. L. Deáki. Hátralékával várunk. Izr. isk. Udvard. Hátraléka nincs. Z. A. Borši. Levél megy. Evang. Bürgerschule Sp. Nová-Ves. A kért számokat elküldtük. K. J. Bagota. F. K. Držovce. Tagjaink sorába 1929. január 1-től felvettük. P. M. Sobota. Címét kijavítottuk. B. T. Somorja. Amennyiben az 1927. végig mutatkozott 50 K hátralékát a szemeli rk. isk. megfizeti, úgy hátralékban nincs. Naptárt küldtünk.

Stampay. r. k. ének- és imakönyve, 272 oldal félvázsonban 8, egészben 11 Ké (25%, engedmény) és 42 ének költője csakis a szerzőnél, Kőbölkiton, 2. XVI. kapható.

Pályázat. A blhovcei (baloglalal) r. k két tanerős, magyar tannyelvű iskolánál nyugdíjaztatás folytán megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdelünk. Javadalmazás díjlevél szerint és államszegély. A kellően felszerelt kérvények a hodejovi (várgedel) r. k plébánia hivatal címére küldendők. Pályázati határidő 1929. január 24. Választás ugyanezen napon d. e 9 órakor a plhovce, r. k. iskolában. Megjelenés kívánatos. R. k. iskolaszék Blhovce (Baloglalal).

Pályázati hirdetmény. A komáromcsicsói (komárnói tanfelügyelőség) ref. egyház ujonnan szervezett II. tanítói állásra (a ref. elemi iskolánál) pályázatot hirdet. Javadalom: 1200 Kc (egyezerkettőszáz) készpénz, 360 Kc (háromszázhatvan) lakbér, 20 Kc (husz) kertpótlék évenként az egyháztól, törvényes fizetéskiegészítő államszegély az állás elfoglalása után azonnal kérvényezve lesz. Kötelesség: a reá bízott osztályokat és női kézimunkát tanítani, valamint az egyháztársadalmi munkában segédkezni. Pályázhatnak a törvény követelményei szerint választható ref. vallásu tanítónők. A választás egyelőre csak 1929 évi június 30 ig érvényes, tekintettel arra, hogy az állás ujonnan szervezett. Kellően felszerelt kérvények a csicsói ref. lelkészi hivatalnak **folyó hó 25-ig** küldendők. Tanítási nyelv magyar. Az állás azonnal elfoglalandó.

Ref. presbitérium mint iskolaszék.

A Magyar Tanító előfizetési ára

! egész évre 40 K, félévre !
! 20 K, negyedévre 10 K. !
! Számonként 2 korona. !

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola } Komárom.
Kiadóhivatal: Községi elemi iskola } Komárom.

Pályázat. A késbükáli rómskatolikus elemi népiskolához ierltanító kerestellk. Határidő január 31. Iskolaszék.

Pályázat. A komáromcsicsói ref. egyház újonnan szervezett II-ik tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: 1200 Ké (Egyezerkettőszáz) készpénz, 360 Ké (Háromszázhatvan) lakbér 20 Ké (tíz) kertpótlék évenként az egyháztól és a törvényes kiegészítő államsegély, mely az állás elfoglalása után kérvényezve lesz. Kötelesség: a reábizott osztályokat s a női kézimunkát tanítani, valamint az egyháztársadalmi munkában segédkezni. Pályázhatnak a törvény követelményei szerint választható ref. tanítók III. tanítónők. Kellően felszerelt kérvények a csicsói ref. lelkészi hivatalba küldendők 1929. év. január hó 17-ig. A választás megerősítése után az állás azonnal elfoglalandó.

Pályázat. A vol'ky mederi — nagymgyeri (XV.) ref. egyház 2 újonnan szervezett s a Referátus által is engedélyezett (III, IV) tanítói állásaira a pályázatot a »Magyar Tanító« 1928. évi 18. számában körülírt feltételek szerint f. évi január hó 28-ig meghosszabbítja azzal a kikötéssel, hogy mindkét állásra a választás ideiglenesen a f. iskolai évre fog megejtetni. A pályázók okmányait küldjék be a Ref. lelkészi hivatalba. Pályázhatnak férfi és nő-tanítók. A megválasztott 2 tanító állását f. évi február 1-én tartozik elfoglalni. *Baráth Jenő*, isksz. gondnok. *Ref. Iskolaszék.*

Pályázati hirdetés. Vajka—keszölezés községi 8 tanerős magyarnyelvű elemi iskolánál az igazgató tanítói állásra egyelőre a folyó tanév végéig helyettes tanerő kerestetik. Javadalma az iskola pénztárából évi 100 K tanító i fizetés, 900 K igazgatói pótlék, 600 K lakbér és a törvényszerű államsegély. Kötelessége a III. IV. oszt. vezetése, felváltva az ismétlődők oktatása és az igazgatói teendők. Az állás az előd távozás után, mi levéllileg közölték — azonnal elfoglalandó. — Jelentkezések folyó hó 20-ig az iskolaszéknél írásban beadandók. *Községi Iskolaszék, Vajka pri Dunaj.*

Pályázati hirdetés. A večeklovi-vecseklői róm. kath. iskolaszék kettő tanítói állásra pályázatot hirdet. Tannyelv magyar. Az igazgató-tanító javadalma 2 szobás lakás mellékhelyiségekkel, 500 □-öl kert, 18 m² fa, melyből a tanterem is fűtendő, 100 Ké a község pénztárából és törvényes államsegély. — A második tanító(nő) javadalma 1200 Ké helyi javadalom lakással és törvényes államsegély. Kérvények 1929. január 25-ig a kostolná-házai (Egyházszékház) róm. kath. plebánia hivatalhoz (p. Hajnáčka, ž. XVIII.) nyújtandók be. választás 1929. január 27-én délután 4 órakor.

Kartársak!**Figyelem!**

A l valamely jótékony célra szép bevételt akar biztosítani és aki az iskolásgyermekekkel valami szépet akar bemutatni, az feltétlenül rendelje meg az

ÉVIKE

egész estét kitöltő, 4 felvondós gyermekszindarabot. A legegyszerűbb színpadon is előadható! (Csak erdőrésztlet kell hozzá) Barmely vallásfelekezetet előadhatja! Biztos siker! Mutatványszám: 11 korona (előadás jog nélkül), 4 példány (a 4 főszereplő számára) 40 Ké előadási joggal és postával. Megrendelhető a szerzőnél:

Veszely László igazgató-tanítónál Žitavský Bešeňov (Župa Nitra.)

Tizenegy elbeszélést és egy szindarabot tartalmaz

BOROSS BÉLA novelláskötete

AZ ÖSVÉNYEN

— a szerző arcképevel és aláírásával —

mely újévkor hagyja el a sajtót. A kötet szimbolikus címlapját Ivány Ferenc, deáki festőnő ívész kartársunk rajzolta. A könyv ára 10.— Ké lesz. Boross Béla, Alsószeli, Galántai járás.

Mielőtt BÚTOROT vesz, okvetlen nézze meg a Republika egyik legnagyobb bútorgyárának megna-

gyobbított
Böktelepét

HEIDÜK BÚTOROK

Lászlónál

a cipőgyár udvarában, Kostolná-u. č. 16.

Ersekujvár.

100 szoba, konyha és előszoba
állandóan raktáron. — Ke-
ményfa hálók már 2000 Ké-től
egész 14000 Ké-ig 100—200 Ké

havi részletfizetésre is. Thonet bútorkok óriási választékban.

Pályázat. A piliői róm. kath. népiskolánál megüresedett kántortanító állásra. Javadalom: 1. Tejmészterbeni lakás melékhelyiségekkel, 2. kert, 3. 10 hold szántóföld, 4. párbér, 5. stola; a többi államszolgálat.

Választás 1929. január 27-én. A kellően felszerelt kérvények a Plebánia Hivatal címére küldendők. Pilis, posta Rapovce, okr. Lučenec. Személyes megjelenés kívánatos.

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha

KOPRDÁNÁL

LÉVÁN, Stefanik u. 14. — csináltatják ruháikat.

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár.

Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó rubát öröm viselni!
Hosezu és rövid városi bundák jutányos áron. Pontos és figyelmes kiszolgálás!

Minden ötödik darab ingyen!

E lap olvasói számára meglepetést készítünk elő. A megrendelt árúk minden ötödik darabjára egy darabot teljesen

 ingyen adunk!

Mindenki bizalommal forduljon vállalatunkhoz és biztosítjuk, hogy a küldeménnyel és a kivitellel meg lesz lepetve.

Nagy választék!

Ajánljuk Önnek!

Térdnadrágok munkára, minőség szerint darabja 20—22—25—28—32 korona, ördögéből, különösen erős 88 korona, elszakíthatatlan szarvasbőrből 40 korona, manchester bársenyből 65 korona, »Verdun« megsemmisíthetetlen bőrből 70 korona, ünnepi karnyok la minőségű 70 korona, seviet szövetből 65—70 korona, Lovagló térdnadrágok minőség szerint 35—40—50—60—70 korona.
Szoknyák: félgypaju, varratlan darabja 10—12—14—16 korona, selyemcsikkokkal 18 korona

Úri szövetek: 3 méter erős szövet 120 cm. szélességben, egész ruhára 48 korona. Cérnaszövet 120 cm. széles 3 méter 50—60—65 korona. Levhard igen erős szövet 120 cm. széles, 3 méter 70—75 korona. Szarvasbőr-ördögéből 120 cm. széles, 3 méter 75—85 korona. Manchester 65 cm. széles, 6 méter 138 korona. Gyapjú divatszövetek, 3 méter férfi ruhára 90—110—150—180 korona.

Női szövetek: kétszeres szélességben 3 méter 32—38 korona. Gyapjú kosztümszövetek 3 méter 90—100—140 korona. Flanell ingek 3 darab 54 korona, női nadrágok kalikóból, darabja 14 korona, pargettből 13 korona, erős kalikó ingek darabja 15—16 korona.

Küldi az előnyösen ismert cég:

VISNER FERENC Jimramov, Morava.

Szolid kiszolgálásunkat számtalan elismerő irat bizonyítja, e lap minden olvasója forduljon bizalommal üzletünkhez, tegyen próbarendelést és meglepjük árunk kivitellével. A megrendelést írja meg szlovákul, vagy németül. Ezt a céget minden olvasónknak ajánljuk, mert mindenkit lelkiismeretesen szolgál ki.

MAGYAR TANÍTÓ

ALFALÁNOS TANÜGYI KÖZLÖNY,
A SZLOVÉN SZÉKÉI ÁLT. MAGY. TANÍTÓEGYESÜLET
HIVATALOS LAPJA.

Felölös szerkesztő: **Banai Tóth Pál.**

Társszerkesztők: **Dorovs Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.**

TARTALOM:

	Oldal:
<i>Vezércikk:</i>	
A miniszteri ankét előtt	49
<i>Stampay János:</i>	
Valami a tanítónők cölibátusáról	57
<i>Kanocsay József:</i>	
A Liečebný Fond a gyakorlatban	59
<i>Ghymessy János:</i>	
A tanulók osztályozásáról	65
<i>Egyesületi élet</i>	70
<i>Természettudományi rovat:</i>	
<i>Somogyi István:</i>	
A természettudományok a nevelés szolgálatában	78
<i>Tanácsadó</i>	81
<i>Különfélék</i>	85
<i>Kiadóhivatali üzenetek.</i>	
<i>Hirdetések.</i>	

Szerkesztőség: Áll. polg. leányiskola, Komárno. — **Kiadóhivatal:** Közs. el. iskola Komárno. — **Az egyesület elnöksége:** Kovács Alajos közp. elnök, Negyed. — **Titkárság:** Vásárhelyi Károly titkár, Somogyi István, Ilkár, Komárno. — **Tanácsadó:** Uherezky Géza, Komárno.

HUSZÁR ISTVÁN
KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSZEZET
NITRA

TELEFON SZÁM 20.

POSTAFIÓK SZ. 34.

**AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.**

ifjúsági és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek.

Iskolai szerek, füzetek, írószeres stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok raktára.

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELBEN.
Tanító Uraknak és iskoláknak engedmény!

MAGYAR TANÍTÓ

ÁLTALÁNOS TANÜGYI KÖZLÖNY,
A SZLOVENSZKÓI ÁLT. MAGY. TANÍTÓEGYESÜLET
HIVATALOS LAPJA.

Felolós szerkesztő: Banai Tóth Pál.

Társszerkesztők: Horos Béla, Gáspár János, Uherczky Géza.

A miniszteri ankét előtt.

A napilapokból olvassuk, hogy az iskola- és nemzetmívelődésügyi miniszter úr a közeljövöben ankétot fog össze hívni az aktuális pedagógiai problémák megvitatására. Mivel a lapokban közölt kérdések úgyszólván az egész köznevelés terrénumát felölelik, kívánatos hogy azokkal minden tanító- és tanáregyesület foglalkozzék. A lapok nyolc súlyos kérdést sorolnak fel, amelyek egy hatalmas kultúrprogramm kiakulásához vezethetnek, éppen ezért eminens érdeke minden tanító- és tanáregyesületnek, hogy kiküldöttlei számára az ankéton való részvétell és a tárgyalási lehelőséget biztosítsák. Az ankét legfontosabb kérdései a következők:

1. Megmaradjon-e a népiskolában a mai öt éves alsó és a három éves felső tagozat, vagy négy éves alsó és négy éves felső fokozatra tagozódjék e?

E kérdés a szlovenszkói iskolákra vonatkozólag bizonyos fokú meglepetést hozott, mert Szlovenszkón még az elmúlt 10 esztendő alatt tantervet ki nem adtak s így a népiskolának 5+3 éves tagozatáról intézkedés alapján tudomásuk nincs. Hiszen a tantervben kellett volna az alsó és felső elemi iskola célját kijelölni s a tananyagot a két tagozat alacsonyabb, illetőleg emelkedettebb céljához alkalmazni. Mivel azonban a miniszterium által kiadott végleges tanterv az elemi iskolában nincs, nem tudhaljuk, hogy az alsó öt osztálynak miféle különleges célja van s hogy a három felső osztály mely okoknál fogva kapja a felső tagozat elnevezést

Ismerünk egyes szimplómákat, melyek a két fagozat létesítését sejtetik velünk. Ilyen pl. az, hogy az V. osztályt végzett tanuló a kötelező polg. iskola I. osztályába tartozik állépni, — ott ahol polg. iskola van. Ezen rendelkezés magában foglalja azt a megelőző okszerűséget, hogy az elemi iskola öt első éve alatt a tanulót a polg. iskola első osztályára elő kell készíteni. Ha azonban meggondoljuk, hogy négy év alatt viszont a középiskolák első osztályába léphetnek a tanulók, úgy az el. isk. alsó fagozatának egy második célja, hogy négy év alatt a középiskolák első osztálya számára készítsse elő a tanulót

Az első négy év után tehát a tanulók felléphetnek a nívósabb tantervvel rendelkező középiskolákba, — a polg. iskolába pedig — melynek első osztálya a középiskoláknál jóval könnyebb, — csak az V. osztályból léphet a tanuló, — ami az el. iskola ún. alsó fagozatának szervezelmességét és különösen azt mutatja, hogy ezen fagozat fenntartását gyakorlati szükségszerűség nem indokolja.

Ha pedig az el. iskola belső munkájában a tanulók azon nagyobb tömegének szempontjából vizsgáljuk a kérdést, akik az egész tanköteles kort az el. iskolában szándékoznak töltetni, akkor sem találunk semmiféle külön okot a két fagozat megkülönböztetésére, mert az el. isk. tananyagának osztályonkénti felosztásánál egyedül mérlegelést érdemlő körülmény a tanulók osztályonkénti kora és fejlettsége.

Az el. iskola két fagozatának megkülönböztetését csak egy esetben tudnám helyeselni és pedig akkor, ha az ankét kimondaná, hogy az el. iskola felső fagozatán az egyes tantárgyak intenzívebb tanítása céljából a szaktanítói rendszer bevezetését szükségesnek tartja

A felső fagozaton a szaktanítás bevezetésének a tanítóképzés küszöbön levő reformja szerint nem is volna számba vehető akadálya, mert az érettségire épített tanítóképző-akadémia a legalább két szakcsoportra való fagozódásnak semmi akadálya sem volna. Így a tanítók mindnyájan szaktanítók volnának, azonban az alsó fokozat osztályaiban nem volna szaktanítás, hanem egy szaktanító látná el osztályonként az összes tárgyakat, úgy, amint az ma van, ami a falusi iskolák viszonyait tekintve, elkerülhetetlen volna.

Az el. iskolának tehát a szaktanítás bevezetése, de csakis

ebből a célból két fokozatra való tagozódását helyeselehném, azonban nem 5+3, ha nem 4+4 tagozat szerint. A négy-négy éves tagozódás azért volna szükséges, mert ez lenne a középiskolákra és polg. iskolákra is az előkészítő iskola.

Az el. iskolának jelenlegi 5-3 éves tagozódását sem logikai, sem gyakorlati érvek nem támoogatják.

Remélem, hogy az ankét első kérdésével a karfiársak nálamnál bővebben is foglalkoznak.

Rátérek a következő három kérdésre, amely a polg. iskola reformjaira vonatkozik. A 2. kérdés azzal foglalkozik, hogy a polg. iskola az el. isk. V. osztályához kapcsolódjék-e 3 osztállyal és egy fakultatív IV. osztállyal, vagy pedig négy évfolyamos legyen fakultatív V. osztállyal és az el. isk. IV. osztályához kapcsolódjék-e?

A 3 és 4 kérdés tárgya: vajjon kötelező iskola maradjon-e a polg. iskola, avagy szabadon választható iskola legyen a tehetségesebb tanulók számára? Pótolja-e a középiskola alsó osztályait, vagy gyakorlati életpályákra készítsen elő és a közép- és szakiskolákra való előkészítés csak mellékcél-nak tekintessék-e? Mind fontos kérdések melyek alkalmat adnak arra, hogy a közoktatásügyi intézetek mai szűforgia csoltsága helyett, egymással szervesen összefüggő s a társadalom összes osztályainak kultúrszükségletét kielégítő iskolarendszer legyen megalkotható. Ezen utóbbi kérdéseket egyenként nem tárgyalom; hanem azokról egyetemlegesen mondom el felfogásomat.

Azik a szlovenszkói régebb típusu polg. isk. célját, szervezetét, az elemi, közép- és szakiskolákkal való kapcsolatait, továbbá működését ismerték, azok — legyünk őszinték, a polg. iskolának az unifikáció folytán, az osztrák-, ill. a cseh típusu jelenlegi formájával nincsenek megelégedve. Ennek pedig az a mélyen fekvő oka van, hogy Szlovenszkon a prevrát előtt működő polg. iskolának megvolt a maga sajátos külön célja, mely érdemessé tette arra, hogy a társadalom igen népes és az államfenntartás szempontjából rendkívül értékes osztálya felkeresse, hogy jövendő élethivatalához szükséges alapismereteket ott megszerezze.

Igy az elemi iskola negyedik osztályából azok a tanulók, akik az elemi iskolánál magasabbfoku műveltséget akar-

lak szerezni, de nem készültek tudományos pályára, — tömegesen keresték fel a polg. iskolát. Az elemi iskola IV. osztályából, ha nem is a legjobb tanulmányok, de a mainál sokkal tehetségesebb tanulójusság került a polg. iskolába s így a polg. iskolák nívósabb tantervvel dolgozhattak, miáltal a gyakorlati ismeretek fokozott mértékű szemelől tartása mellett közelebb juthattak a középiskolákhoz és komoly alapvető intézeteivé lehettek a szakiskoláknak

Ezen különálló és emelkedettebb célt a polg. iskola jelenlegi szervezéssel és tantervével megközelíteni sem képes. Közlársaságung jelenlegi polg. iskolái a régi osztrák típus képmásai, — melynek célját az 1869. évi bir. törv. 17 § a úgy tüzi ki, hogy azok „az általános népiskola tancélját túlhaladó művelődés közvetítői, különös tekintettel az iparosok és földművesek szükségleteire s egyúttal előkészítőknek a tanf. oképzők és mindazon szakiskolák számára, melyekhez középiskolai végzettség nem kívánatik.“ Ezen célnak megfelelőleg szervezték 1893-84. tanévtől kezdve az osztrák polg. iskolákat. A polg. iskola azonban jelenlegi szervezéssel és tantervével egyrészt az elemi iskola 3 felső osztályát is helyettesíti s a fent körülírt célját is tartozik elérni. Azonban kötelező jellegénél fogva a polg. iskolába került tanulmányok nagyrészt nélkülözi a magasabb műveltség szerzésre való törekvést és ahhoz való kellő szellemi éreltséggel, maga a polg. isk. pedig az elemi iskolához láncolt kényszerrelében, mint az elemi iskola adósa, a szakiskolákra való előkészítésnek, mely pedig ezen típusu polg. iskolának is kiűzött célja, közmegelegetésre megfelelni is képtelen. Ez az oka azután, hogy a polg. iskolát végzett tanulóól bármely iskolába, akár szakiskolába is lépjen át, súlyos felvételi vizsgát követelnek, ami a polg. isk. jelentőségét nagy mértékben csökkenti, sőt azt lehetne mondani, hogy a tanulás szempontjából megsemmisíti.

Az elemi iskola kötelező jellegénél fogva arra törekszik, hogy a tanulók tömegét a tankötelees korban elvezesse a tudásnak arra a fokára, melyet célul kitűzött s éppen ezért tanterve is úgy van megállapítva, hogy ezt normális körülmények között minden tanuló elvégezhesse. A felsőbb osztályba való fellépést csak a tanuló felűnő szellemi éreltsége akadályozhatja meg. A polg. iskolába kötelező jellegé-

nél fogva befődul az az elem is, amely még az el. iskola felső osztályaiban megállná a helyét, de a polg iskolában csak arra való, hogy a haladást korlátozza, míg elő áll itt is az a kényszerhelyzet, hogy a polg. isk. ezen nagyobb-számú, ott jogosan ülő tömeghez kénytelen leszállítani a tanítás célját, olyannyira, hogy a mai polg. iskolát az elemi-től úgyszólván csak a neve és a szaktanítás különbözteti meg.

A polg. isk. mai szervezete tehát nem felel meg még annak a cének sem, melyet számára az osztrák törv. jelölt ki. Ez mutatja a koncentrikusan bővülő tanterve is, mely koncentrikus módszer a szaktanítás szellemével össze nem egyeztetelhető, s egyes tantárgyak tudományos módszerének sem felel meg, de az el. iskolához való letagadhatatlan vérokonság ezen tetszésszerint szűkíthető tantervet és módszert szükségessé teszi. Említettem már, hogy a polg. isk. jelenlegi szervezettel a szakiskolákra sem készít elő, — miért is a tovább tanuló ifjuságnak felvételei vizsgát kell lennie, ha tanulmányait valamely szakiskolán akarja folytatni. Ezért érezhető a polg. iskolai tanulókon, hogy a polg. iskola bevéqzését igazó bizonyítvány megszerzése alig képezi nagyobb ambíciójuk tárgyát, mint az el. iskolai bizonyítvány, mert ez sem biztosít nekik nagyobb kedvezményt, mint az el. iskola végbizonyítványa. Ez az oka a mai polg. iskola lebecsülésének, a szülők és tanulók közönyösségének. Csak a tanérok különös lelkesedésének tulajdonítható, ha a tanulók megkülönböztetett helyzetben érzik magukat a velük egyidős és a teljes elemi iskolába járó iskolatársaitól s ezen megkülönböztetett, emelkedettebbnek vélt helyzet némi ambíciót vált ki belőlük.

A polg. iskola jelenlegi szervezettel, tanuló anyagával és tantervével nem elégíti ki a művelt iparos, gazda- és kereskedő társadalom igényeit sem, — éppen ezért ragasztották hozzá a hiányok pótlására a IV. évfolyamot, vagyis az egy éves tanfolyamot. Aki az osztrák polg. iskola keletkezését és küzdelmét végig tanulmányozta, az a köztársaság polg. iskoláiban fellélenül ráismer az osztrák polg. iskola fidozott foltozott alakjára, melyen keletkezése óta, az osztrák polg. iskolai kartársak küzdelme dacára sem tudtak sokat változtatni. S ha meggondoljuk, hogy Szlovenszkon a prevrát előtti fenállott polg. iskolák kepezték az osztrák polg. iskolai

tanerők által szemelől tartott ideális polg. iskolát, melyet megvalósítanók, s melynek színvonalát elérniök még ma sem sikerült, úgy sajnálattal kell megállapítanunk, hogy kár volt nem a szlovenszkói polg. iskolák szervezete szerint a történelmi országok polgári iskoláit unifikálni. Akkor most nem volna polg. iskolai kérdés s nem látogyna a közoktatás intézményei között az a hézag, melyet az unifikáció előtt a szlovenszkói polg. iskolák oly lökéletesen betölöltek.

A mai polg. isk. kötelező jellege egyébként úgy is csak részben kötelező mert csak a városok és nagyobb községek tanulóinak áll rendelkezésére, ahol polg. iskolát tudtak felállítani, — míg a falusi iskolák tanulói a kötelező polg. iskolákba nem járhatnak s így az állampolgárok egyenlő jogaitól meg vannak fosztva. A polg. iskola jelenlegi kötelező formája mellett azonban még egy másik nagy sérelem is előállott, amit főképpen az a társadalmi osztály érez, amely az el. iskolánál magasabb fokú műveltséget óhajt megszerezni, de tudományos pályára viszont nem szándékozik lépni. Itt tehát azon műveltebb társadalmi középosztályról van szó, melynek igényeit az el. iskola nem elégíti ki, viszont a középiskola pedig sok. Mivel a mai polg. isk. alig különbözik az el. iskola felső tagozatától, azért ezen, az állam gazdasági előrehaladását tevő fontos társadalmi osztály kultúr-szükséglete kielégítellenül marad. S ha meggondoljuk, hogy az intellektuális pályákon túlprodukción van s hogy a szellemi proletárok száma veszedelmesen szaporodik, akiknek kenyérhlányból származó méltó elkeseredettsége az államra nagy veszélyt rejthet magába, úgy a különféle, az el. iskolától független polg. iskola megszervezése, már csak azért is fontos volna, hogy a tudományos pályára törekvők számát az emelkedettebb nivóju polg. iskola elvonja s a tanulóifjúság nagyobb felének érdeklődését a gyakorlati pályákra irányítsa. Nem egy szülővel volt alkalmam beszélni, aki a polg. iskolába azért nem adja gyermekét mert azt az el. iskolával egyenlőértékűnek tartja, hiszen oda mindenki köteles járni s így gyermekét elviszi a középiskolába, ha ott éppen még is bukkik.

Ezekből lesznek azután a félművelt elégedetlenek, akik a társadalom békéjének és biztonságának megromlóivá válnak. A polg. iskolát tehát függetleníteni kell az elemi isko-

lálól és egy külön célu, — a művelt középosztály az iparos-, kereskedő-, és gazda társadalom középiskolájává kell tenni. Kapcsolódjék az elemi iskola IV. osztályához s legyen egyenlő-értékű a községi iskola négy alsó osztályával, ahonnan aka dályátalanul léphetnek felvételi vizsga nélkül bármely szakiskolába, — a középiskola V. osztályába pedig, a polg. iskolában nem tanul tanlárgyból tett különbözeti vizsga árán.

Igy a polg. iskolának meglesz az a fontos hivatása, hogy összekapcsolja az el. iskolát a szakiskolákkal s mint a művelt középosztály, a polgárság középiskolája, kitöltse azt a hézagot, amely ma az el. iskola és a középiskola között látong.

A polg. iskola ezen formája ellen gyakran hallottuk a multban felhozni, hogy a középisko'ákban be nem vált tanulók levezető csatornája. Ez a tekicsinylés céljából felhozott nyilatkozat azonban szintén egy fontos érv különcélu polg. iskola létjogosultsága me lett — mert miféle iskolába járjon ma az a tanuló, aki a középiskola alsó osztályaiban az idegen nyelvek tanulása miatt boldogulni képtelen, de a többi tárgyaktal megfelelő előmenettel képes tanulni, igényeit azonban az el. iskola nem elégíti ki. A polg. isk. tanulóinak meglehető s százaléká került ki ezekből a multban, akik a polg. iskola elvégzése után a kereskedelmi iskolában, tanítóképzőben, felső ipariskolákon és a hadapród iskolában is kitünően tudtak érvényesülni.

A külön, — sajátos célu polg. iskola mellett tehát számos, — szinte kifogyhatatlan érveket lehet felsorakoztatni, éppen ezért hangoztatjuk, hogy a különcélu, önálló polg. iskolára köznevelésünk mai berendezése mellett is feltétlenül szükség van.

A polg. iskola ügyével szorosán összefügg az ankét tárgyalási anyagául felvett azon kérdés is, mely arra vonatkozik, vajjon a gimnázium és reáliskola alsó négy osztályának egységessé tétele nem volna-e lehetséges?

Az esetben, ha az ankét úgy határozná, hogy a középiskola alsó tagozatán szükségtelen a gimnáziumok classicus célját, — avagy a reálgimnáziumok gyakorlati célját kiemelve szemelől tartani s már az alsóközépiskolában a két iskola-típus végső célja felé vezeli a tanulót s az egységes alsóközépiskola mellett törne pálcát, — úgy szükségesnek tartá-

nám a polg. iskolára vonatkozólag fenní e'mondottakat revízió alá venni s fellennem azt a meggondolandó kérdést, vajjon a polg. iskolák nem volnának-e beolvaszthatók az egységes alsóközépiszkola keretébe.

Hiszen az alsóközépiszkola egységesítése megkövetelné az idegen nyelvek kiküszöbölését, tehát azokat a tantárgyakat, amelyek a különálló polg. isk. tantervéből is hiányzanak s így a polg. isk. és az egységes alsóközépiszkolának tantervében különbség nem volna; a tanulók életkora is ugyanaz, tehát nem volna semmi értelme, hogy a tanulók ugyanazt tanulják kétféle iskolában, melyeknek csak a neve volna más. Ez utóbbi esetben az alsóközépiszkola értékes tantervet kapna a Paedagogiumot és Razijánárképzőt végzett polg. isk. tanterv személyében, akik a jelenlegi polg. iskolánál, a hat osztályos polg. iskolákra nyert képesítésükkel úgy erkölcsileg, mint anyagilag háttérbe vannak szorítva.

A különöcelu, önálló polg. isk. visszaállítása, illetöleg újjászervezése mellelt a tanterv képzése az iskola fejlődése szempontjából elsőrendű fontosságú.

Ez alkalommal a kérdés részleteire, ugyanint a tantárgyakra, a tantervre, a tanárképzésre, az iskola minösítési jogaira nem térek ki, lehet, hogy ezekkel az ankéttal kapcsolatban felmerülendő vélemények elhangzása után lesz alkalomunk föglalkozni.

Az itt elmondottakban azokat az általános szempontokat hoztam fel, melyek az ankét kérdéselben az elvi döntés alapját képezik, a részleteket az elvi megállapodások szabják meg, melyeket annak idején figyelemmel kísérvnk.

Végül figyelmébe ajánlani bátorkodom e rövid kis cikk keretében fentemlített ankét fontosságát egyesületünk vezetőségének, a középiszkolai és polg. iskolai szakosztályoknak, hogy a közalgó fontos paedagógiai eseményeket kísérvék figyelemmel, szerezzenek információkat az iskolájukra vonatkozó reform kérdésekröl és odahassanak, hogy az ankéten megbizottjaik résztvehessenek, vagy legalább írásbeli véleményük az ankét asztalára kerüljön.

Komárno.

Somogyi István.

Valami a tanítónők cölibátusáról.

Irta: Stampay János.

A tanítónők cölibátusáról készülő törvényjavaslattal egyidejűleg nagyon sok kontravélemény jut kifejezésre, legkivált a tanügyi lapokban, sőt már memorandumokat is terjesztettek fel az iskolaügyi miniszterhez, attól tartván a férjes tanítónők, hogy állásukat veszítik; nemkülömben a leánysorba levő tanítónők is rettegve gondolnak arra, hogy választaniok kell a tanítónői pálya és a férjhez menetel között.

A kérdéses törvényjavaslattal kapcsolatosan az 1910 évi wörishófeni (Németország) tartózkodásom jutott eszembe ahol a világhírű nevezetességre jutott Kneip páter vizgyógyintézetében való üdülésem alkalmával kis magyar kolóniánkhoz csatlakozott három németországi tanítónő. Mindhárman még elég fiatalok voltak arra, hogy férjhez mehessenek. Nyájas, kedves modoruk valamennyiünk rokonszenvét keltették fel, akik főképen sétáink alkalmával szívesen csatlakoztak hozzánk, aminek mi természetesen csak örülni tudtunk. S ha ilyenkor elértünk egy-egy gyorsan csobogó hegyi erecskéhez, szandáljainkat lerugtuk és soha sem maradt el a vidám „vassertreten”-ezés, amely egyébként is az ottani kúrához tartozott. Majd mikor fáradtak voltunk, a gyönyörű lenyvesek valamely tisztán lepihentünk s olyankor elbeszélgettünk mindenről, ami őket és minket érdekelhetet. Így természetesen elég hamarosan szóba került a németországi tanítónők cölibátusa is. De ennél a tárgynál mintha bizonyos komorság ült volna arcukra. Ezzel kapcsolatban, persze, nem maradhatott el a legtermészetesebb kérdésünk: Vajjon szeretnének-e mégis férjhez menni? Felelet helyett viszontkérdéssel válaszolt az egyik, a legfiatalabbik. — Hát, vajjon melyik leány nem szeretne férjhez menni? Aki nemet mond, az nem mond igazat.

Ezek után egy-egy felvetett kérdés elegendő volt, hogy a cölibátus törvényének a női lelkekre való hatását egész valóságában lássuk.

— Tanítónő vagyok, úgymond, mert a sorsom arra kényszerített, hogy tanuljak és megkeressem a kenyeremet. Fiatal lányfejjel anyám biztatására könnyű volt ezen az úton elindulni, de most utálok hivatalomat, amely megfoszt legtermészetesebb emberi jogomtól, isteni rendeltetésemről, hogy

feleség és anya legyenek. Tanítónő vagyok, de nem hivatás-szeretetből, hanem csak azért, hogy megéljek. Hogyan tudjam a gyermekeket anyailag szeretni, mikor nem tudom, soha nem is tudhatom, mi az az igazi gyermek szeretet. Utálok a női voltomat, hogy általa ily szerencsétlen sorsra vagyok kár-hoztatva.

— Én is férjhez mehettem volna már kétszer is, mondja a másik, de sorsom hasonló a társaméhoz, a megélhetés vitt a tanítónői pályára. Kérőim nem tudtak volna annyi kényelmet biztosítani, mint amennyit élvezek, így tehát maradtam tovább is tanítónő. Tanítónő! Óh, van-e ennél mégis gyilkosabb szó, — sóhajtott búskomoran. Az élet, a boldogság, a világ elzárva előlem! Csak tanítani, enni, inni, aludni és ismét tanítani. Igen, tanítani pénzért. De nem lelkesedéssel, ahogyan azt önök férfiak, vagy a más országbeli tanítónők tehetik. Sokszor úgy állok tanítványaim előtt, mint a napszámos. Nem tudok melegséget, szeretetet önteni szavaimba; de hogy is tehetném, amikor nem mu'lik el nap, hogy szerencsétlen sorsom eszembe ne jutna. Utálattal gondolok még azokra is, akik a tanítónői cölibátust kigondolták. A „Quem dii oderunt”... gondolatával tanítónőnek lenni s még cölibátussal is sujtatni, kettős szerencsétlenség.

— Nekem nem volt kérőm, folytatja a harmadik, mert tudják, hogy tanítónő vagyok, cölibátus alatt állok. Gazdagnak nem kellek, szegényhez nem megyek. De mégis micsoda érzés az, hogy az élet boldogságának útja előlem el van zárva. Élek, vagyok, de boldogtalan vagyok. Az élet elérhető legfőbb boldogsága nélkül vajjon lehetnék-e lelkes tanítónő? Tanítok, mert muszáj, mert élni kell, de lelkemből utálok női voltomat letipró hivatalomat.

Kell-e ilyen megnyilatkozásokhoz kommentár? Kell-e a tanítónői cölibátus meritumáról többet mondani. Pedig ez az éremnek csak az egyik fele! Milyen lehet a másik, ahol az elkeseredés, az elnyomás érzete vezet.

A tervezett törvénnyel eléri azt, hogy életbeléptetése esetén is azért lesznek tanítónők, de azok olyanok is lesznek, amilyenekké lenni a cölibátus kárhóztatja őket. Talán tízezer, százezer, vagy félmillió koronát nyerni fog az állam, de melyik iskolaügyi miniszter számítja ki azt a veszteséget, amit a

megmaradt tanítónők lelkesedésének lefokozása által veszíteni fognak a gyermekek, a szülők, a nemzet, az állam? Amit nem lehet feljebb építeni, azt nem kell lerontani.

A Liečebný Fond a gyakorlatban.

Irla és a Párkányjárásai Magyar Tanítóegyesület
1928. évi november hó 22-én tartott közgyűlésén előadta:

Kanozsal József.

Amikor a Köztársaság törvényhozása e humánus intézményt létrehozta, bizonyára a köztisztviselők és családjaik élet- és egészségi viszonyait kívánta előbbrevinni és biztosítani. Egy nagy bölcsnek „Mens sana in corpore sano: ép testben lakik az ép lélek” — elméletét akarta a gyakorlatban megvalósítani.

Törvényhozásunk ezen altruisztikus intézményével a legnagyobb jótéteményt nyújtotta a köztisztviselők felé, belátván azt, hogy a Čsl. Köztársaság tisztviselőikara csak a jó kedély és teljes fizikai jólét birtokában felelhet meg magasztos hivatásának, csak zavartalan munkakedvvel és kitartó ambícióval viheti előbbre Köztársaságunk kulturális és nemzetgazdasági érdekeit.

Demokratikus törvényhozásunk a Lieč. Fondot nemcsak humánus, de egyben demokratikus intézménnyé is tette akkor, amikor azt az állam főfelügyeleti jogának biztosítása mellett önkormányzati joggal ruházta fel és önkormányzati szervekkel látta el.

Ha sorra nézzük az önkormányzati szervek működését, az első pillanatban szembelűnik, hogy ezek a szervek léteznek, de nem működnek. Több, mint egy éve, hogy szavazólapokat kaplunk, hogy, mint a Lieč. Fond demokratikus jogú tagjai, válasszuk meg a tanácság képviselőit is az Okr. Sbor-ba. Ugyaníly felszólítást kaptak az áll. aktív és nyugdíjas tisztviselők és alkalmazottak is. A Lieč. Fond iránt érzelt teljes szimpátiával sielünk megfelelni alkotmányos jogunknak, mert azt reméllük, hogy ezen altruisztikus és humánus intézményünkben bizalmunkkal felruházott képviselőink tövös intézkedései áldáshozón fognak érvényesülni megbefogadó testvéreink élete és egészsége érdekében.

Sajnos, csalódások következtek be! Elismerem, hogy a járási főnökök ma annyira túl vannak terhelve, hogy a Lieč. Fond feletti felügyeleti joguk gyakorlására idővel nem rendelkeznek, mégis adassék mód arra, hogy a Lieč. Fond nyereszkesedési, vagy vagyonszerzési vállalatá le ne alacsonyíttassék, hanem kizárólag a közegészségügy és humanizmus szolgálatába állíttassék és mint ilyen, fejtsse ki önzetlen és áldásos működését az állami és közalkalmazottak javára. Ne a szűkmarkuság és bizonyos egyéni akarat érvényesüljön, hanem a legszenlebb közérdek, a közalkalmazottak egészségi kívánalmái.

Most engedlessék meg nekem, hogy kissé önző legyek és saját kálváriajárásomat soroljam itt fel.

Miért is nem maradhat örökifjúnak az ember?! Ötvenedik esztendőmet a Jó Isten kegyelméből betöltöttem, hogy mikor: tegnap-e, vagy pár évvel előbb, azt most elhallgatom. Elég az hozzá, hogy nem nagy öröm 50 esztendőnek lenni! Az Isten-teremtette emberi gépezet sem örökéletű, az 50 évi zakatolás, állandó sürgés forgás, elméleti és fizikai munka, az iskola, a világháború zvalarai és viszontagságai ezt az örökké fiatalnak, hibátlannak teremtett gépet is megrongálták. Hol a kerekek küllői lazultak meg, hol az örlöszervek, hol a beszélőszervek mutattak rendellenességet. Bár végtagjaim nem kerültek Menenius Agrippa meséjének hatása alá és semmiféle összeesküvést sem készíttek elő a gyomor ellen, mégis gyakori zavarok leküzdése foglalta le gépezetem e szervét. Gépészhez kellett folyamodnom. A jó Isten áldja meg e gépészeket, ezek céltudatos, okos és főleg lelkiismeretes reparációja minden kikökenést és hiányt hol rövidebb, hol hosszabb idő alatt kiegyenlített. S amíg a Lieč. Fond meg nem született, ha nehezen is, de mindig került annyi, amennyi az orvosok dícséretes munkájának honorálására és gyógyszerre kellett.

A Gondviselés úgy rendezte, hogy az újszülött Lieč. Fond. gondoskodását először is legkisebb leányom — kt Bratislavában éli világát az Orsolyanővérek zárdájában — volt kénytelen igénybevenni. Fogai fájtak, orvoshoz ment, fogtömés szükségessége állott elő. Hazaküldt a fogorvosi számlát, mert az Okr. Sbornak itélkezni kell felette. Nalvan úgy gondolkoztam, no, itt van a tisztviselők emberbaráti in-

üzeménye, az atyailag gondos gyógyalap, nem okoz gondot a fogorvosi számla. Annyit már tudtam, hogy az Okr. Sbor t kell megtalálnom. Személyesen jöttem Párkányba, az Okres főhelyére, Keresem az Okr' Sbor t' A járási hivatal minden helyiségét végigjártam, végre megtaláltam a Okr Sbor-t, a járási számvevő urat. Illő kéréssel átnyújtottam a számlát „Tessék illi hagyni, majd válasz megy!” — volt a felelet. Allig értem haza, a számla oly gyorsan visszaérkezett, azzal, hogy az Okr. Sbor nem acceptálta. Leültem, írtam, kértem, szükségességét bizonyítottam, alibit igazoltam. Mindegy a válasz újból elutasító volt. — Senki sem születte bölcsnek! Elmentem egy fogorvoshoz, kértem, tanítson ki engem a Lieč. Fond-ot illetőleg. Megmagyarázta, bebizonyította, hogy a külön-külön fogtómést a Lieč. Fond tartozik fizetni. Újból írtam, kértem stb. A válasz ismét elutasító volt azzal hogy Prágába fellebezhetek ellene. Szerencse, hogy írástudó ember vagyok, a fellebezés így külön kiadást nem okozott. A fogorvosi számla ezután nyer kiegyenlítést.

Egy szerencse mégis ért! A kioktatást adó fogorvos kedves udvariassággal leültelet és megkérdezte: „Hát kedves igazgató úr, hogyan áll Ön a fogaiával?” Igen gyorsan megállapítást nyert, hogy fogaimnál bizony rendet kell teremteni. Tessék csütörtökön felutazni, megkezdjük a munkát! No — gondoltam — illi a Lieč Fond, minden menni fog. Félesztendeig utazgattam, fogaim rendbejöttek 2600 Kč-ás fogorvosi számla ellenében s ebből a Lieč. Fond 50 Kč-t hajlandó volt visszatéríteni. Ennyit a fogakról.

Mint már említettem, az 50 esztendő után lábaimban a reuma helyezkedett el hivallanul. Jön az orvos, Dr. X. járási orvos. Miért éppen ő? Ennek két kemény oka van. Ha nem ő jön, 30 Kč-án felüli orvosság nincs, aztán a betegszabadsághoz járási orvosi bizonyítvány kell. Vagy a gondos kezelés, vagy talán a baj egyébként is természetes lefolyása lehetővé tette, hogy 6 hét után csendesesen és lassan, hol egy, hol két bottal járogattam. — Önnek fürdő kell! — jelent ki az orvos. Mindenre kész vagyok, csak még egyszer ép ember lehessenek. A járásorvos javasolta az Okr. Sbor nevében — hiszen páciense voltam, — hogy három hétre Pöstýnbe kell mennem. A Lieč. Fond központjából hamarosan megjött a válasz, hogy napi 25 Kč-t kapok a gyógyfürdőre. Március

volt, az időjárás azonban decemberies. Nyomorult lábaimmat nem volt bátorságom útrakelni. Egy újabb kérvényt adtam be, hogy május, vagy júniusra halasszák el a fürdőkurát. Rövidesen megjött a válasz: „Ha most nem ment fürdőre, későbbre nem jár.” Így gyógyultam ki a Lieč. Fond jóvöllából.

Mi sem természetesebb, hogy 50 éves koromban feleségem is van. Mull évben ő is megbetegszik, orvoshoz megy. A baj csillapodott. Közben leányunknál boldog családi esemény következett be. Szerelném azt a gondos anyát látni, ki ilyenkor — ha félholt is — útra ne kelne? 8–10 napi ottlét után hazautazik Komáromból. Útközben baja kiújult, oly rosszullet fogta el, hogy N. Zámkyban sürgős orvosi kezelést kellett igénybevennie. Amde a rendelt orvosság 30 Kč-n felüli értékű volt s a recept az Okr. Sbor hozzájárulását igényelte. A gyógyszerész a baj komolyságára való tekintettel az orvosságot kiadta abban a reményben, hogy az Okr. Sbor utólagos jóváhagyása ugyanis megtörténik. Szegény gyógyszerész azt hitte, hogy minden Okr. Sbor az újavárihoz hasonlóan bírálja el a receptek sorsát, de csalódott, mert a párkányi Okr. Sbor ítélkezett felette úgy, hogy a recept nincs helyesen kiállítva. Az illető orvosnak legalább 40 éves kórházi és fizeti főorvosi praxisa van, így a recept megírásában mégis csak otthonosnak kell lennie. Helyesbítettni kellett a receptet, még sem találtatott helyesnek az Okr. Sbor-nál s az orvosság ára ma is fedezellenül fennáll.

Leányom a Lieč. Fond-nak rendszeren fizető tagja. Egy időben betegeskedett. Az előbb említett orvoshoz ment, ki családuknak csodával határos beavatkozást végzett. Az előírt orvosság, — hogy ne kelljen 2–3 nap múlva ismét megismételni, — a 30 Kč értéket ugyancsak túlhaladta. Csodálatos, hogy az Okr. Sbor helyt nem álló oknál fogva a receptet szintén elutasította. Az orvos lapintatosságával sikerült a recept sorsát az Okr. Sbor további molesztálása nélkül elrendezni. Az Okr. Sbor egyik főintézője azonban azt a kívánságát fejezte ki, hogy leányom jöjjön be hozzá, hozzon gyógyívet s a recept sorsát elrendezi. Kénytelen voltam ezen kívánság elől kitérni, mert annyira már kiokosodtam, hogy egy betegségben csak egy orvos. interventióját szabad igénybevenni.

Ugyanekkor egyik kollégám kis fia is beteg volt. A ke-

zelő orvos ott is 30 K nál nagyobb értékű orvosságot írt elő. A kollégát az iskolája kötölte le, az édes anyját a beteg gyermek idegen küldönccel küldte receptjét az Okr. Sborhoz. Szegény küldönc minden jóakarátát és ékesszólásait felhasználta, mégis orvosság nélkül fávozott haza s a beteg gyermekem az Okr. Sbor nem tudott könnyörülni.

Hogy előbb említett önzésem jobban kidomborodjék ájból magamról szólok.

Évek óta az őszi és tavaszi hónapokban krónikus rekedtség toladott hozzám. A múlt évbeni megisméllődésnél kezelő orvosom azt mondja: no, majd fog kapni egy inhaláló készüléket s ha rekedtsége jelentkezésekor inhalálni fog, 1—2 nap alatt visszakapja normális beszélőképességét.

Inhaláló készülék! Előre megijedtem! Megint az Okr. Sbor! Kérlem a kezelő orvost, hogy ne kényszerítsen a könnyörtelen Okr. Sbor-hoz. Kell és kell! válasz az orvos. Non est appellatum! Ki az, aki nem engedelmeskedik az orvosnak, az élet és halál urának? — Gilt! — mondtam — megyek a Sbor urhoz! Tessék itt hagyni a receptet, választ fog kapni postán — felelt Sbor úr. A válasz — természetesen — elutasító lett azzal a kioktatással, hogy fazék fölött is lehet inhalálni. — Ne hagyd magad — gondoltam magamban. Fellebbezek a prágai központhoz! Felemlítettem a fellebbezésben, hogy a fazék fölötti inhalálás lehetőségével a Sbor bölcs feltalálása nélkül is tisztában vagyok, a kezelőorvos is látott már ilyen csodálatos felfedezést.

A fellebbezésre a prágai központ mégis csak engedélyezte az inhaláló készüléket.

Nagy lázam és torokgyulladásom volt október utolsó napjaiban. Abban a hitben, hogy a mindszenteki szünet alatt helyreáll egészségem, a helybeli orvos kezelését vettem igénybe. A baj javult, ámde járásorvosi bizonyítványt kellett, hogy betegszabadságom igazolva legyen. Ki kellett hozatnom a járásorvos urat. Kétszeri fuvar tetejébe 36 Kč-t kellett kiszokolnom, a fuvardíjjal együtt tehát 96 Kč-t. Az orvosi bizonyítványt az iskolaszéki elnök úr valószínűleg megkapta. én pedig 10 drb aspirint, 1 Kč értékű szódabikarbónát kaptam előírt orvosságot mintegy 4 Kč értékben. — Azért meggyógyultam!

Úgy hallom, egyik karlársam receptjét azért utasította

vissza az Okr. Sbor, merl a receptet a járásorvos úr nem tudta elolvasni.

Azt hiszem, mindenkinek voltak már ily kellemes epizódjai a Lieč. Fond járási Sbor jának jóvoltából, azért felhagytok a további lamentációkkal!

Mint látjátok, kedves kartársak, harc az élet. Harc, melyben mindig a gyengébb a vesztes fél. Aki azonban ki-harcolja magát naponként az iskola épen nem orgonavirág-illatu levegőjében, annak sem ideje, sem kedve nincs humánus intézményünk keretén belül ügyvédi fogásokat keresni, hogy jogos érdekei érvényesülhessenek s hogy egészségének ápolását békés és biztos úton elrendezhesse. Aki festben beteg, lélekben is gyenge. Betegággyában mindenki enyhet és segítséget vár.

Féltem a mi derék orvosainkat! Féltem attól, hogy a Lieč. Fond arra fogja készletni őket, hogy üzleti vállalkozás formájában teljesítsék az emberiséggel szemben tennállo lelkiismereti kötelességüket. Eddig a legszigorúbb bíró, a saját lelkiismeretük állott felettük s ha ez elhagyja őket, a betegek bizalmától is búcsút vesznek.

A Lieč. Fond. ügykezelésében fennálló anomáliák, lehetetlen állapotok megszüntetése érdekében a következő határozati javaslatot terjesztem elő:

Határozatiilag mondja ki a párkányi járási magyar tanítók közgyűlése, hogy

1. A Lieč. Fond önkormányzatát látja felfüggesztve abban, hogy az Okresný Sbor csak papiron létezik s hogy az mint törvényes igazgatási szerv, működését a mai napig sem kezdette meg. Kivánja a közgyűlés, hogy az Okr. Sbor választott tagjai legalább havonként gyűlést tartsanak s a Sbor megbizottjainak időközbeni intézkedéseit ellenőrizzék s a beteg közalkalmazottak élet-és egészség érdekei szentnek tekintessenek.

2. A fizztviselők, közalkalmazottak üdülési, vagy gyógyfürdői kezeletése tárgyában csak az Okr. Sbor együttes gyűlése hozhatja meg ajánlási vagy elutasító határozatát.

3. Kivánja a közgyűlés, hogy a fizztviselő bármely orvos kezeletét igénybevehesse s a kezelő orvos fuvar és idővesztéségi kilométer illetményeit legalább 15. km. távolságig a Lieč. Fond legyen köteles viselni.

4 A kezelő orvosok lelkiismeretességéhez kétség nem férhet. Az ezek által előírt gyógyszerek az Okr. Sbor által kifogás tárgyává tehetőek ne legyenek; az ily gyógyszerek a kezelő orvos előírására azonnal kiszolgáltatassanak 30 koronán felüli értékben is.

5 Aktív tisztviselő — főleg tanító — orvosi bizonyítvány nélkül hivatalában még betegem sem mulaszthat. Az ily bizonyítvány kiállítására minden kezelő orvos hatalmaztassék fel, vagy, ha csak járásorvos teheti ezt, ennek minden költsége a Lieč. Fond-ot terhelje.

Kérem a közgyűlést, hogy e javaslatomat tegye magáévá, amennyiben szükségét látja, azt egészítse ki. Meghozandó határozatát juttassa az egyesület központjához, hogy az ez értelemben keresse meg a Čsl. Közlársaság összes tanítóegyesületeit, egyértelműleg hassanak oda, hogy a közegészségügyi minisztérium a Lieč. Fond ügykezelési szabályzatát ez értelemben haladéktalanul módosítsa.

Megkeresni kívánám még ugyanilyen értelemben a Közlársaság aktív és nyugdíjas állami tisztviselőinek és alkalmazottainak egyesületeit, hogy ezek is hasonló állásfoglalásukkal a Lieč. Fond mostoha intézkedéseinek kiküszöbölését segyék lehetővé.

A tanulók osztályozásáról.

Irtá: *Ghimessy János.*

Nincsen olyan elcsépellé téma, amelyről ha nem is újat vagy érdekeset, de valami visszatetszőt, vagy valami furcsaságot ne lehetne írni.

Ha valaki nem válik be arcképfestőnek, abból még nem következik az, hogy az illető, mint torzképrajzoló, ne érvényesülhessen.

Tanulók osztályozása . . . !

„Van-e, ki e nevet nem ismeri? kérdezi Petőfi, a „Tintás tveg” című költeményében.

Van e, ki ezért még nem nem kapott ki? kérdezem én, a tanulók osztályozására célózva.

Aki nem tud arabusul, az ne beszéljen arabusul. Aki nem tudja a Birány Ignác-féle Neve'és és O'talás', annak idevígó

szabályait, amelyeket „kiválólag szem előtt kell tartanunk“, az ne írjon a tanulók osztályozásáról.

Sajnos, ezek a tanulóságos szabályok már régen elpárologtak emlékezetemből; azok közül csupán a nagyon szépen kikerekítettek maradtak meg. Ilyen pl. — hogy többet ne emlísek — az a körülírás, mely a leckerend, vagy óraterv meghatározására szolgál.

Mi is az a leckerend, vagy óraterv? Ime: „A leckerend, vagy óraterv az összes tantárgyakból hetenként adandó leckéknek, tervszerű egymásutánját kimu'ató rovatos lap; alkalmazását illetőleg, a következőket kell kiválólag szem előtt tartanunk stb.

Az ilyen és ehhez hasonló mondatokat szeretők bevágni. Ha az osztályozásra vonatkozók elkallódtak is, még mindig élénk emlékezetben vannak a hosszú lapaszületet tarulságai.

Sokat lehetne vitalkozni arról, hogy melyik a jobb és célravezetőbb: a tanulónak kétszeri vagy négyszeri osztályozása tanévenként.

A négyszeri osztályozás mellett szól az, hogy a szülő már a tanév első hónapjaiban tudomást szerezhethet gyermeke előmeneteléről és haladásáról; nagyobb öntevékenységre serkenheti a gyöngye osztályzatú tanulókat a szülői dorgálás és feddés. A négyszeri osztályozásnál valószínűleg jobban kialakulhat a tanuló jegye (kalku'usa), mint a kétszerinél. Végül a négyszeri osztályozás előnyére irandó az is, hogy ha a tanuló tanév közben megbetegszik, kimarad, vagy más iskolába megy, szóval ha tanulmányait bármily okból nem folytathatja is: már e kevés időben felt haladásáról is tud bizonyítványt felmutatni.

Viszont a négyszeri osztályozás ellen hahilós érv, hogy rövid idő alatt népes osztályokban nagyon nehéz a tanulók tudását kellőképen meghatározni és mérlegezni.

Magáról az osztályozás megejtéséről, kevés szóval sokat szeretnék mondani. Minden esetben nagy megfontoltsággal és körültekintéssel kell azt végeznünk. Lám a kínaiak böjtöléssel és önmegtartóztatással készülnek a teaszedésre; akkor mi is meglehetünk legalább annyit, hogy fehevült állapotban ne csak vizet ne igyunk, de ne is osztályozzunk. Legyünk tekintettel a tanuló észbeli tehetőségére, szorgalmára, magaviseletére, sőt életviszonyaira nézve is. Ne engedjük magunkat semmiféle tekintetben befolyásoltatni. Azzal se törődjünk, hogy az osztályozandó tanulónak az atyja iskolaszéki tag-e, vagy sem. Övetlenül kell, hogy osztályozásunk a jó tanulókra nézve *jutalom*, a hanyagokra és rosszakra

nézve pedig *büntetés* legyen. Szóval legyünk minden tekintetben és minden körülmények között igazságó...

De ki beszél itt igazságról? Vagy elfelejtettük volna már az igazságról szóló közmondást? Mert ha valahol, úgy a tanulók osztályozásánál tapasztalhatja a tanító leginkább ennek a közmondásnak a beteljesülését. „Írj igazat s betörik a fejed!”

Mivel a legidősebb apa a fiát zseninek tartja, tehát nem csodálkozni, de legfeljebb csak mosolyogni tudtam azon kis levélke tartalmán, melyet a félévi „értésítő” kiosztása után másnapra, egy apa a fia által küldött. A kis levélkére ez volt írva:

„Tisztelt tanító úr!

Négyesekkel nem sokra megyünk!

kiváló tisztelettel:

N. N.”

Ennek az apának teljesen igaza van, már csak azért is, mert az apáknak mindig igazuk szokott lenni. Sokszor még a tisztágyesek is elzúllanak; viszont bukott diákból is lett már — főispán.

Egy másik apa, aki szintén elégedetlen volt az elégségekkel, a „notesz”ből kitépelt lapra ezt írta:

„Tisztelt tanító úr!

Mivel az osztályzattal nem vagyok megelégedve, fiamat holnapról kezdve a református iskolába adom.

Tisztelettel:

N. N.”

Nem a levélíró spán mult, hogy ez nem történt meg. A következő napon kisírt szemekkel állított be a fia; ismét az előbbiekhez hasonló levélkével, amelyre ez volt írva:

„Tisztelt tanító úr!

Mivel a fiam nagyon éft és semmi áron sem akart a református iskolába menni, azért kénytelen vagyok őt ismét visszaküldeni.

Küldő tisztelettel:

N. N.”

Magától értelődik, hogy mint a bibliai apa a tékozló fiút, éppen oly szívesen és örömmel fogadtam vissza az elvesztettnek vélt tanuló. Nem sok vizet zavart a fiu; a gyöngébbek közé tartozott, de e pillanatban mégis azt gondoltam felőle: lám, több eszed volt, mint az édesapádnak.

Hátra volna még egy, az utolsó levélke, amely a legcifrább valamennyi között. Igaz, hogy ilyet nem szokás az ablakba tenni. Hogy van az, hogy az előbb említetteket átolvasás után rögtön

megsemmisítettem, ezt pedig még ma is, — közel egy év óta, a zsebnaptáramban őrzöm. Ez valószínűleg azért van, mert hosszú pályafutásom alatt ilyesfélével még egyetlen szülő sem gyanúsított meg; ilyet még senki sem vágott a szemem fölé; mert unikum.

A már közölt emléksorok értékéből nem von le semmit az, ha elárulom, hogy mindkét szülő „cipellő készítő.” De mindkettőn ültesz a pékségéd, mivel ez szóról-szóra ezt írja:

„T. Tanító úr!

Szíveskedjék nem csak az úri gyerekekről törődni de szegény gyerekeket is párt fogás alá veni.

Tisztelettel

N. N.”

Mivel nem éreztem magam f ludasnak, e felett is csak mosolyogtam. Sohasem akartam az „urakkal” egy tából cseresznyét enni; sohasem vágytam leereszkedő vállvergetéseikre. Mindig azt tartottam, hogy a szegény gyerek jobban rászorul a támogatásra, mint az úri, mert ez megél a jég hátán is. És ezt így gyakoroltam évtizedeken át. Volt idő, amikor *csakis* az úri gyerekekkel törődtem, de akkor egytől-egyig intelligens úri szülők gyermekei jártak az iskolámba.

Semmi sem bizonyítja jobban e gyanúsítás alaptalan voltát, mint azon tény, hogy az utolsó tanévben is, — melyet mint aktív tanító töltöttem az iskolánál, — egy szegény gyerek, a gényei kanász fia: *Huszdár Miska* volt az első tanítványom; alacsony termete dacára, jó fejhosszal megelőzve több *úri* fiút, ugy a magaviseletben, mint a tanulásban.

A nagy távolság miatt a szegény Miska gyerek mindig az iskolában költötte el ebédjét. Ez az ebéd rendszeren egy karéj kenyér volt, hol egy keményrefőtt tojással, hol 4-5 dióval, mikor hogy.

Egy alkalommal, mikor éppen étkezni akart, azt mondom neki: No Miska fiam, ha most otthon volnál, mit szeretnél enni? Ugylátszik, hogy a szegény gyerekek még a vágyai sem terjednek messzire, mert nagy szerényen azt felelte: „Tanító úr kérem én savanyu bablevest és túrós galuskát szeretnék enni!”

Pénteki nap lévén, ez a szerény menü stimmel a nálunk készlettel, tehát azt mondtam a Miska fiúnak: „Rendben van; ma hozzánk jösz ebédre!”

És a Miska gyerek szó nélkül jött és jóízűen ette az óhajtott savanyu bablevest és túrós galuskát; de nem ám konyhában,

a cseléddel, hanem a tanító bácsiékkal egy asztalnál. Had' lássa a Miska gyerek, hogy a tanítójának is csakugy van gyomra, mint neki, hogy az is olyan ember, mint ő.

Valamikor régen, nőtlen koromban, az egyik kollégám véletlenül észrevelte, hogy én naponta az iskolában, tanítványaim szemeláltára fogyasztom el reggelimet. Az én jóbarátom rettenetesen megütközött és felháborodott ezen. Akkor sem nyugodott meg, mikor megmondtam az okát, hogy miért vagyok kénytelen így tenni. Elmondtam neki, hogy én naponta fél, háromnegyed, sőt egy órával a tanítási óra előtt pontosan megjelentem az egyetlen kosztadó hűznál, ahol étkezni lehetett, de ott akkor még nemcsak a háziasszony, de még a cseléd is aludt. Senki sem kívánhatja tőlem, hogy 70—80 gyerekkel, étlen-szomjan vesződjem délig. Hiába szükség törvényt bont; én sem szívesen teszem, ne gondold. Kü'önben is már annyira megszokták ezt a tanítványaim, — felelém, hogy rám se hederítsenek. Csak először volt furcsa, nekik is, meg nekem is.

— Mindegy; én nem akarom, hogy a tanítványaim tudják azt, hogy én még eszem is!

Hanem? kérdeztem tőle.

„Gondolják azt, hogy engem az Eg madarai táplálnak!“ Persze mannával, egészítettem ki engesztelhetlen kollégám mondatát. Mit mondjak? A péksegéd úr elérte tulajdonképeni célját, hogy a kedves fiára irányította figyelmemet, habár ezt kevésbé tapintatlan módon is megtehetné volna. Tanévkezdésben, mint helyettes tanító vettem át 85 tanulóból álló osztályt s ezekkel a tanácsadó sorokkal az átvétel után 3 hétre tiszteltek meg.

Tehát lássuk! Fiaim melyitek azaz N. N, aki nekem ezt a levélkét hoz'a. Az illető fiu feláll. Vedd elő az olvasókönyvet. Kinyitom a könyvét. Próbálj itt olvasni. A fiu olvas, gyorsan nyakló nélkül, mint a tűzes paripa. Elég, jól van; nagyon jól van. Majd a számtanból kérdezek tőle egyet-mást. Ebből is feltelesenül egyest érdemel, ez a II. osztályu fiu.

Végül azt mondom az illető fiunak, eredj fiacskám a táblához; fogd a kezedbe a krétát és a szivacsot s ird fel a táblára ezt a mondatot: „Több szem, többet lát.“

A fiu, felbátorodva az eddigi sikeres próbán, az írásban is ki akart ünni, mert így írta le:

„Töb eszem többet lát.“

miből azután én is láttam, hogy a fiu az apjától nemcsak —

mondjuk — a lecsapott vállat, a h. rpadt mellet, az X lábakat, szóval a testi hibákat, hanem a helyesírási hibákat is ö. ö. ö. ö. lehet, mivel ez szakasztott olyan mint a kedves papájé; az is, ez is hemzseg a helyesírási hibáktól.. De nehogy szomorkodjék és elcsüggedjen, azzal biztattam őt, hogy ha továbbra is így iparkodik, akkor hamar elszájtítja a helyesírást.

Nagyon tévedne az, aki azt hinné, hogy az itt említt szülők, vagy gyermekek bármelyikével éreztettem volna, csak egy tekintettel is rosszalásomat, vagy nemleltzésemet. Ellenkezőleg! Az apában mindig tiszteltem és nagyrabecsültem a gyermeke jövőjéért aggdó és a gyermeke sorsát szívén viselő szülőt. Mert ha valakinek van alkalmja gyakorolni a Szenírásnak azt a mondását, hogy „Aki téged megdob köve! dobd vissza kenyérrel.” hát bizony akkor nekünk tanítóknak, bőven kijut ebből.

Vegyük tekintetbe azt, hogy még az állat is remeg a kicsinyeiért, hogyne kövénne el mindent a szülő serdületlen gyermekéért; hogy némelykor tapintatlan s nem válogató s kifejezésekből; ezért ne törjünk pszcát felette. Minél kiméltlenebb és tapintatlanabb a szülő a tanítóval szemben: annál szivesebb és nyáj-sabb legyen a tanító az illető szülő gyermekéhez, mert nem férfias dolog a szülők hibájáért az ártatlan gyermekkel éreztetni bosszunkat.

Csak most veszem észre, hogy a közleményben mi mindenről esett szó, a többi közölt még a tanítók osztályozásáról is.

Egyesületi élet.

Felhívás a szlovenszkói és ruszinszkói magyar tanítószághoz.

Egyesületünk e nőksége, különösen a ruszinszkói magyar kartársak kérésére, elhalározta, hogy a *Tanítók Háza* részjegy jegyzését továbbra is meghosszabbítja. A Tanítók Háza akciónkba a ruszinszkói kartársak is bele akarnak kapcsolódni, amely törekvésüket készséggel támogatjuk és szívesen vesszük. Felhívjuk mindama szlovenszkói és ruszinszkói kartársainkat, akik a Tanítók Háza alapításában részt akarnak

venni s annak áldásos eredményeit élvezni óhajtják, siessenek részjegy jegyzésükkel. Egy részjegy ára 200 Kcs. A jegyzések *Kovács Alajos* közp. elnökhöz intézendők, *Negyed*, Szlovenszkó.

Jegyzőkönyv.

Felvéve Párkányban, a Párkányjárás Magyar Tanítóegyesületnek 1928. évi november hó 22 én, a róm. kath. népiskolában tartott rendes évi közgyűlésén.

Dinnyés Károly volt járási elnöknek a járásból való távozás folytán az elnöki tisztség üresedésben lévén — a közgyűlést *Gajdár István* alelnök nyitja meg és vezeti. A közgyűlés üdvözlése után néhány szót kíván szentelni a volt elnök személyének és működésének, aki a járás tanítószágnak bizalmából egymásután két cikluson viselte az elnöki tisztséget. El kell ismernünk róla, hogy a tanítói érdekeknek úgy az egyesületen belül, mint azon kívül is, hátor harcosa volt. Fáradhatatlanul járt, kapacitált, hogy gyűléseinknek anyagot, tartalmat adjon; magyarságunknak s főleg a katolikus mozgalmaknak kerületünk határain túl is ismert szóvivője; tanítói- és különösen egyházi körökben tiszteletet szerzett magának.

Indítványozza érdemeinek jegyzőkönyvben való megörökítését, mit a közgyűlés osztatlan bensőséggel helyesel és kíván.

Majd a legutóbbi összejövetelünk óta eltelt év egyes mozzanatait idézi a közgyűlés emlékezetébe.

Nem kerülheti el figyelmünket, hogy szinmagyar vidékünkön évről-évre szaporodik a szlovák népiskolák száma. Ez, amár nem lehet kifogásunk ily iskolák felállítása ellen, mégis — minthogy ezen iskolákba mind több és több magyar szülő is beiratja gyermekét — nem marad más védekezésünk, ha iskoláinkat és existenciánkat megtartani akarjuk, mint magyar iskoláink nívón tartása. Fel kell vennünk a versenyt a jól felszerelt szlovák iskolákkal. Vigyünk iskoláinkba egészséges szellemet, találja fel bennük a magyar szülő mindazt, amit a szlovák iskolákban keres, sőt többet — akkor nincs mit féltenuk a magyar iskolát! Itt — a felsőbb hatóságok óhajához híven is — a közgyűlés figyelmébe ajánlja a néptanfolyamokat. Tudjuk, hogy nehéz, helyenként legyőzhetetlen akadályokba ütközik azok szervezése, mégis tanítói lelkiismeretünk parancsolja, hogy az irástudatlanságot megsüntessük, az új Európa,

a Népszövetség, a világbéke, demokrácia, az „Európai Egyesült Államok“ nagy eszméit népünk lelkébe bevigyük.

Egy nagyfontosságú iskolai esemény küszöbén állunk. Csak rövid idő kérdése lehet a községi-, járási- és országos iskolatanácsok felállítása, amelyek az iskola szellemi-, anyagi-, személyi- és minden viszonylatában döntő szóhoz jutnak. Ezen iskolatanácsokban, mégpedig azok legfelső tagozatában is, helyet kell kapnia a tanítótság megbizottjának. Figyelmébe ajánlja ezt a kartársaknak azért, hogy e tisztségre majd olyan tenitót jelöljenek ki, aki nem szédül meg a magaslaton, hova bizalmunk emeli s nem keresi sem világiak, sem egyháziak kedvét, hanem igazságos iskola- és tanítóbarát lesz!

Végül — minthogy a mai összejövetelünk egyik fő célja az elnöki szék betöltése — kérelemmel áll elő: Nézzünk szét sorainkban és keressünk magunk között olyan kartársat, aki mindnyájunkért dolgozni tud és akar. Ilyen embert ajándékozzunk meg bizalmunkkal és ennek álljunk a hátamögé mindoyájan, megosztatlanul.

Dinnyés Károly hálásan köszöni a megemlékezést. Írásban akart búcsúzni a járási tanítótságtól, nagy örömeire szolgál azonban, hogy személyesen adódott erre alkalma. Minden ténykedésével és mindig csak a tanítói névnek akart becsületet szerezni s hogy az ő neve közismert lett, ahhoz a párkányi járási egyesület volt a kiinduló pont, ez volt a lépcső, amelyen oda jutott, ahol a tanítói nemcsak megbecsülik, de tisztelni is tudják. Ez a párkányi járás tanítótságának az érdeme, amely mindig lelkesen támogatta őt munkájában. Volt idő, mikor a teendő lépéseket meg kellett gondolni, de ő mindig nyíltan és bátran állt ki a sikra, tudva, hogy lelkes, odaadó harcos-tábor áll mögötte. Minden elért sikerét visszautalja tehát a járási egyesületnek, mely testület már régebben is oly nivón állott, ahonnan sok bátor-, lelkes-, gyakran országos érdekű eszme indult ki. Sokszor barátilag iatették mérsékletre, vigyázatra. Ő mindig meg volt győződve kitűzött eszméi igazságos voltáról. Ezt a bátorságot a fölöttes körök is megbecsülték, még ha ellentétes állásponton voltak is! Ebből a tanulság az, hogy aki az igazság útján eszméért és ideálokért küzd, nem kell félnie, mert el kell jönnie az időnek, amikor még azok is belátókká lesznek, akikkel szemben semmi más fegyver nincs az igazságnál és férfias bátorságnál — s az eszmének győznie kell.

Nem akar véglegesen búcsúzni. Szívvel és lélekkel mindig

együtt érez a járással. Kivánja, hogy a jó eszmék továbbra is éljenek az egyesület kebelében, hogy velük a pogány, gonosz társadalom megjavítását elérjük. Támogassuk azt az embert, akit az egyesület élére állítunk! Kiván az egyesületnek békés egyetértést, szép erkölcsi sikereket, egyházi és világi téren elismerést!

Alelnök a közgyűlés nevében köszönetet mond Dinnyés szép szavaiért.

Stampay János kartárs a ker. tanfelügyelő úr megbízásából közli, hogy a tanfelügyelő úr azért nem jelent meg a mai gyűlésen, mert csütörtöki nap lévén, e napon keresik fel a kollégák a tanfelügyelői hivatalt s így e napon otthon akar lenni. A legközelebbi tanf. körlevél utasítást fog tartalmazni, hogy akik még esküt nem tettek, azok december 20 ig tegyék e-t le a tanfelügyelői hivatalban annál is inkább, mert aki ezt le nem teszi, nem tekintetik az állam részéről végleges tanítónak. Nem tévesztendő össze ezen tanítói eskü (prísah) a hűségfogadalommal (sl'ub). A közgyűlés köszönettel veszi tudomásul *Stampay* kartárs információját.

Következett a mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása, melyet a közgyűlés elfogadottnak jelentett ki

Pénztárvizsgálóra ezalatt *Tóth Gábor* és *Nagy József* kartársak küldettek ki.

A tárgysorozat következő száma az elnökválasztás megejtése. Mivel a jelen közgyűlésen a kollégák gyér számban jelentek meg, a közgyűlés úgy határozott, hogy az elnökválasztás postai úton intéztessék el. A jelölőbizottságba *Kanozsay József*, *Bellus Gyula* és *Ország Gízella* választottak, kiket a közgyűlés azonnal kiküldött a jelölés megejtésére. Alelnök ezen időre a gyűlést felfüggeszti.

A gyűlés újból való megnyitása után *Bellus Gyula* pénztárnok teszi meg pénztári jelentését, mely szerint a pénztári állapot a mult évi egyenleggel egyült:

	3166'97 K
Ebből a Takarékpénztárnál elhelyezve	2000'—
"	kamat . 19 72
Jelvényekből	50'—
Kiadások	235'30
Készpénz	861.95

A vizsgálóbi. ottság a pénztárt rendben találván, a közgyűlés a pénztárnoknak a szokásos felmentvényt megadta.

Alelnök kéri a jelölőbizottságot a jelölés eredményének közlésére.

Kanozsai József, a jelölőbizottság elnöke jelenti, hogy a bizottság álláspontját megzavarta azon körülmény, hogy Gajdár István jelenlegi alelnök, kit a bizottság első helyen jelölt az elnöki tisztségre, a jelölést nem vállalja, mit sajnálattal hoz a közgyűlés tudomására. Ezek után a jelölés eredménye: *Stampay János* köbölkúti, *Bíró Béla* szögyéni és *Kerekes Béla* búcsi kartársak. A közgyűlés a jelölést elfogadta. A választási ügyek lebonyolításával *Bellus Gyula* pénztárnokot bízta meg. Alelnök kéri a tagokat, hogy tejes számban szavazzanak.

Kanozsai kartárs indítványozza szavazatszedő bizottság delegálását, melybe *Bitter Béla*, mint elnök, *Zollán Amália* és *Bellus Gyula* választatnak.

A közgyűlés határozata értelmében az alelnök a szavazatok beküldésének határidejéül *december 15-ét*, felbontására pedig *december 16-át* tűi ki.

Következett *Kanozsai József* kartárs előadása „A Liečebný Fond a gyakorlatban” címmel, melyet lapunk jelen száma teljes egészében leközöl.

A Liečebný Fond ügykezelésében fennálló anomáliák megszüntetése érdekében benyújtott határozati javaslatait a Párkányjárás Magyar Tanítók Egyesülete teljes egészében elfogadja és *határozatilag* kimondja, hogy

1. A Liečebný Fond önkormányzatát látja felfüggesztve abban, hogy az Okresný Sbor csak papíron létezik s hogy az, mint törvényes igazgatási szerv, működését a mai napig sem kezdte meg. Kívánja a közgyűlés, hogy az Okr. Sbor választott tagjai legalább havonként gyűlést tartsanak s a Sbor megbízottainak időközbeni intézkedéseit ellenőrizzék s a beteg közalkalmazottak élet- és egészségi érdekei szentnek tekintenek.

2. A tisztviselők, közalkalmazottak üdülési, vagy gyógyfürdői kezeltetése tárgyában *csak* az Okr. Sbor együttes gyűlése hozhatja meg ajánlási, vagy elutasító határozatát.

3. Kívánja a közgyűlés, hogy a tisztviselő bármely orvos kezelését igénybevehesse s a kezelő orvos fuvar és idővesztéségi kilométer illetményeit legalább 15 km. távolságig a Lieč. Fond legyen köteles viselni.

4. A kezelő orvosok lelkiismeretességéhez szó nem férhet. Az ezek által előírt gyógyszerek az Okr. Sbor által kifogás tárgyává tehetők ne legyenek; az ily gyógyszerek a kezelő orvos előírására azonnal kisírgáltassanak 30 K-án felüli értékben is.

5. Aktív listviselő — főleg tanító — orvosi bizonyítvány nélkül hivatalában még betegen sem mulaszthat. Az ily bizonyítvány kiállítására minden kezdő orvos hatalmaztassék fel, vagy — ha csak járási orvos teheti ezt — ennek minden költsége a Lic. Fond-ot terhelje.

Alelnök a közgyűlés nevében köszönetet mond az előadónak a kedves és hangulatos előadásért s a közgyűlés kívánságára megkeresi a központot, hogy a Magyar Tanító közölje le az előadást.

Ezután kéri *Krausz Zsigmond* kartársat indítványa megtételére, mely a tárgysorozat utolsó számaként szerepel.

Krausz kartárs előrebocsátja, hogy mivel indítványa a lévai nagygyűlés egyik határozatával áll összefüggésben, szükségesnek tartja, hogy indítványa megtétele előtt rövid értekezést tartson a lévai gyűlés idevágó részéről, mit alábbiakban tesz:

A nemrég megtartott lévai nagygyűlésünkön, amelyen — sajnos — részt nem vehettem, csak utólag értesültem annak lefolyásáról — történt valami, amit csak úgy egyszerűen tudomásul venni, ami felett szó nélkül napirendre térni nem tudok. A lévai nagygyűlés, illetve az általános magyar tanítóegyesület elnöksége kimondott egy határozatot kurtán, röviden, anélkül, hogy annak tárgyát — érdeme szerint — a járási egyesületnek megvitatásra, véleményezésre kiadta volna. Ugyanis a brünni országos tanítószövetség megkereste az ált. magyar tanítóegyesületet aziránt, hogy lépne be tagul az országos egyesületbe. (Ez téves kiindulópontja Krausz kartárs indítványának, mert anevezett tanítószövetség hivatalosan soha sem kereste fel Egyesületünket. Csupán a magyar tanítószög ugynevezett radikális csoportja, mely a *Magyar Tanügy* körül csoportosul, kereste meg a csatlakozás iránti indítványával előbb az érsekújvári közp. gyűlést, majd pedig a szövetség hivatalos átiratáról volt szó Krausz kartárs indítványának bevezető, aláfestő része, a közp. vezetőség elleni vádaskodása teljesen indokolatlan. Szerk.) A brünni országos szövetség ezen felhívását velünk, járási egyesületekkel nem közölték, véleményünket nem kérték ki, csak a lévai nagygyűlésen értesültünk arról — azt hiszem sokunknak legnagyobb meglepetésére, — hogy az általános magyar tanítóegyesület, vagyis inkább csak ennek elnöksége a felhívást mereven elutasította, indokul hozván fel, hogy a brünni orsz. szövetség politizál. Ez a hír bennem — mondhatom — valóságos megdöbbenést váltott ki. Nem maga az elutasítás ténye, mint

inkább a mód, ahogyan ez történt!

Hát lehetséges ilyesmi? Lehetséges az, hogy a szlovenszkói magyar tanítóság nevében ily fontos, igen nagy horderejű kérdésben az érdekeltektől összeség megkérdezése nélkül, néhány ember önhatalmulag, véglegesen döntsön, határozatot hozzon? Szerény véleményem szerint itt súlyos hiba történt! Ha elvünk az, hogy sehol, semmibe ne döntsenek rólunk nélkülünk, vonatkozik ez az elv általános egyesületünk vezetőségére is!

A brünni orsz. szövetség felhívásának elutasítását különben sem látom megindokoltnak. Hi igaz az, hogy egyesülésben van az erő, igaz az is, hogy nagyobb egyesületnek nagyobb az ereje, súlyosabb a szava. A brünni szövetség nem kívánt tőlünk teljesíthetlent. Azt kívánta, hogy az ált. magy. tanítóegyesület magyarságának és függetlenségének teljes mértékben való fenntartásával tagja legyen egy nagyobb, az egész köztársaság tanítóságát magában foglaló szövetségnek. Nem látok ebben semmi lealázót, nincs ebben szó elv feladásáról. Ezzel mi nem adjuk fel céljainkat, nem adjuk fel magyarságunkat és a speciális érdekeinkért való küzdésünket. Csupán arra szövetkezniünk, hogy a köztársaság minden tanítóját egyformán érdeklő és érintő kérdésekben nagyobb erővel, súlyosabb szóval léphessünk fel. A magyar tanítóegyesület azért független magyar egyesület maradhat továbbra is, küzdhet a magyar tanítóság speciális érdekeiért, sőt ehhez is segítségül veheti az országos szövetség támogatását, viszont támogathatja a társ-egyesületet a csak őket érintő ügyekben is.

A szövetség alapszabályaiban tényleg van egy kényes pont és ezzel a ponttal mi, felekezeti tanítók, nem azonosíthatjuk magunkat. Ez a pont: az iskola és egyház szétválasztása. Azonban a szövetség nem ragaszkodik ezen pont fenntartásához és nem zárkózik el alapszabályainak módosításától és ezen, nekünk meg nem felelő pont törlesztől. Az iskola és egyház szétválasztásának kérdését a szlovenszkói és ruszinszkói tanítóság belügyének tekintik, a döntést reájuk bizzák, ezek pedig ki is kapcsolták már e kérdést működési körükből, ezt kizárólag a kormányra bizzák. Ha mi belépünk a szövetségbe, módunkban lesz ezt a nekünk meg nem felelő pontot az alapszabályokból — ezeknek módosításával — törölni, annál is inkább, mert hiszen a döntés egyébként is reánk van bízva. Ha tehát ezt az egyetlen kérdést — amely a mi érdekeinknek meg nem felel — kikapcsolhatjuk, ha az alapszabályoknak ezen számunkra elfogadhatatlan pontját töröl-

tetheljük, úgy nem lesz semmi akadálya annak, hogy helyet foglaljunk a szövetségben.

Ezek után a következő indítványt nyújtja be:

Indítvány. 1. Mondja ki a járási egyesület, hogy a brünni országos szövetséggel való együttműködést, oda független egyenrangú tagként való belépést kívánatosnak tartja.

2. Közöltessék ezen határozat az Á. M. T. E. elnökségével és a többi járási egyesülettel is és kérjük meg az utóbbiakat, hogy ők is foglaljanak állást ezen kérdésben.

3. Irjunk át az Á. M. T. E. elnökségének, hogy a jövőben hasonló fontos kérdésben ne határozzon egyoldalúlag, hanem adjon alkalmat, hogy az ilyen ügyekben a járási egyesületek is kifejhessék nézeteiket.

Krausz indítványával kapcsolatban Kanozsai hangsúlyozni kívánja, hogy semminemű fontos tanügypolitikai kérdésben ne határozzon a központ, míg azt a járási egyesületek le nem tárgyalják.

Alelnök köszönettel veszi az értekezést a közgyűlés pedig *határozatilag* kívánja, hogy a központ minden járási egyesületet szólítson fel, kik Krausz kartárs indítványát tárgyalják le s ennek eredménye szerint döntsön a központ ezen ügyben.

Egyéb indítvány nem tétetett.

Alelnök örömmel állapítja meg, hogy a jelen gyűlés fontos és nagy horderejű kérdéseket tárgyalta meg, melyekhez teljes sikert kívánva a közgyűlést bezárja.

K. m. f.

Tury Sándor
jegyző.

Gajdár István
h. elnök.

Értesítés. Országos Egyesületünk dalárdája jelige-pályázatára a kitűzött határidőre 13 pályamunka érkezett be. A pályamunkák megbirálására a közp. elnök fölhívta a Csehszlovákiai Országos Magyar Dalosszövetég litkárságát. A beérkezett pályamunkák számszerű adata az itteni magyar tanítótság zenei képzettségéről és munkaképességéről tesz fényes tanúbizonyságot.

Felkérjük kartársainkat, sziveskedjenek a közp. elnökkel tudatni amaz egykori kartársak nevét, működésük utolsó helyét, akik a világháborúban hősi halált haltak s az esztergomi, tanítóképző intézet növendékei voltak.

† **Décsi József** érsekújvári nyug. igazgató tanító kartársunk ötven éves aldtásos tanítói működés után, amelyből negyven évet (1868—1908) az érsekújvári izr. iskolánál tölött, f. évi jan. 8 án, életének 86 évében csendesen elhunyt. Temetése az egész város öszinte részvéte mellett jan. 9 én ment végbe az új izr. iskolából.

Természettudományi rovat.

Rovatvezető: Somogyi István.

A természettudományok a nevelés szolgálatában.

Meggyökerezedett felfozásnak látszik már a pedagógusok körében, hogy a nyelv- és történettudományok alkalmasabbak a tanulói fuzásnak szv és jellemképzésére, mint a természettudományok. Sőt ezt is állítják, hogy a természettudományok az ifjúság materiális világképzetének kialakulását okozzák s a morál-idea is magaslatának elérésében gátolják.

Kétségtelen, hogy a természettudományok inkább az értelem kiművelésére alkalmasak, tehát inkább gondolkodtatnak, mint erkölcsileg nevelnek.

Viszont a humaniorák, mivel magával az emberrel foglalkoznak, tehát az emberhez közelebb állanak, alkalmasabbak lehetnek a nevelés ideális céljainak megvalósítására, mint a természettudományok, ha nem a nyelvtani szabályok, az irodalmi mű-jok elméleti maglálására, a történeti tények szigorú logikai felsorolására helyezik a fozu't.

Éppen így a természettudományok is alkalmasak lehetnek az erkölcsi nevelés céljainak megvalósítására, ha helyesen választjuk meg a módszert, ám bár el kell ismerni, hogy ezen tárgyokban sokkal kevesebb az etikai elem, mint a humánus tárgyokban. Még sem szabad a kérdést úgy felfogni, hogy a nevelés a humaniorák előjoga, tehát a nevelést ezeknek kell elvégezni, a természettudományok pedig elégedjenek meg a csak tanítással, az ismeretanyag közlésével.

A természettudományok jellegzetes belső értéküknél fogva kétségtelenül az ész uralmát állapították meg, amikor az embert a természet urává tették s megtanították arra, hogy a természet erőin uralkodjék. Mégsem szabad megelekednünk a természettudományok tanításában csak az értelem fejlesztésével, az ismeretkör tágításával, hanem az erkölcsi nevelés szempontjait, mint az értelmi nevelés alapját kell előtt tartanunk.

A természettudományok nevelő értékét csak nem régen hangsúlyoztadják s nem régen mult el az az idő, amikor még mint nevelésre alkalmatlan tudományt a humaniorák előnyére mellőzték. Pedig a két tudománykörnek a nevelés értékének fokozása és biztosítása céljából nem a prioritásra, vagy éppen az elszigetelődésre, hanem mint a nevelés egyenértékű tényezőinek, — egymás kiegészítésére kellene törekedniök.

Bár az irodalom és történettudományok bővebben szolgáltatják azokat a kiváló jellemeket, akik erkölcsi tisztaságuk, a tudomány, hazaszeretet és bátorság által nem csak nemzetüknek, hanem az egész világnak ideáljaivá lettek, — mégsem mondhatjuk, hogy csak a nagy jellemek, akiket követendő példaként odaállíthatunk az ifjuság elé — csak ezen tárgyak körében fordulnak elő. A természettudományok történetének olvasása közben is találunk bőségesen kiváló szellemeket, kik kitartásukkal, lankadatlan szorgalommal előbbre vitték a tudományt, az emberiség boldogulásának ad'ak lökést és hirdetetett igazságaiért sokszor bántalmazást és üldözést szenvedtek.

Csak a természettudományok módszerén kellene változtatnunk s ki kellene keresni azokat a jellemeket, akiknek életművét a tanulók előtt feltárni érdemes. Kell-e meghatöbb példa G. Galileiénál, aki mikor fellárta előttünk a világegyetem végtelenségét, — fogságot szenvedett. Kepler a legnagyobb nélkülözéseket szenvedte el, dacára annak, hogy a csillagászat neki köszönhető úgyszólván tudományos értékét. Vagy ott van Mayer Róbert példája, aki az „erő megmaradásának“ elvét hirdette s meg nem értő és rosszakarói bolondnak nyilvánították. Magam is tapasztaltam tanítványaim arcán a megilletődést, amikor elmeséltem nekik azt, Toricelli miként fedezte fel a légnyomás nagyságát s elmondtam nekik a firenzei kútásókat, akik 10 m.-en aluli mélységből akarták felszivattyúzni a vizet. De különösen Toricelli afeletti szomorkodásának lelemlítése. hogy nem az ő mestere Galilei fedezte fel találmányát, aki a jelenség lényegét úgy is

ismerte, — volt erkölcsileg megható halássai tanítványaimra.

Kétségtelen tehát, hogy a természettudományok is termelnek az iskola számára jellemképző nagy egyéniségeket, csak ki kell azokat a természettudományok történetéből keresni. Sajnos, tankönyveink is e tekintetben rendkívül silányok s a természeti jelenségek történetének rövid leírásai úgyzólván teljesen hiányzik belőlük.

Éppen azért a tudománytörténeli alapon való tanítás rendkívül nehéz, mert minden kérdésnek a kezdetéből indul ki s végigvezeti a tanulót a kérdés teljes tisztázásáig vezető cikk-cakkos uton, — amelynek vázlatát sokszor lú'haladják a tanuló értelmi fokát, másrészt pedig a pedagógus előtt is sok történelmi anyag ismeretlen, mely egyes tételek kialakulásának útjait megvilágítanák.

Nagy kár, hogy hiányzik irodalmunkból egy olyan vezérkönyv, mely a tantervben kimért tananyaghoz a tudománytörténeli részt is közölné, hogy azokat legalább a tankönyvek is felemlíthetnék.

A természetudományok nevelő értékét azonban nemcsak azok kiváló művelőinek példái teszik, hanem főképpen az, hogy az életet valóságában és igazságában tárják fel a tanulók előtt. Nem szabad azonban a rideg igazságok kikimondása által a gyermeki kedély tisztaságát, erkölcsiségét és esztétikai érzékét veszélyeztetni. Vigyázni kell arra, hogy a természetben a gyengébbel szemben megnyilvánuló domináló erők példái fel ne keltsék a gyermekben az önző hajlamokat, a mindenáron való érvényesülés vágyát, hanem őrizze meg a szív nemességét és azt az erkölcsi emelkedettséget, mely a gyengébbet nem elnyomja, hanem ellenkezőleg magához felemeli.

A természettudományok tanításának legfőbb célja legyen, hogy a tanuló beelásson abba a fenséges összhangba, mely uralkodik az atomokon, a világokon s minden élő szervezetben.

A természettudományok azonban amellelt, hogy az erkölcsi nevelés hathatós eszközei, még számos olyan elönnel is bírnak, melyeket viszont a humaniorák kénytelenek nélkülözni.

Mivel a természettudományok tanítása főképpen a kísérletek bemutatására s általában a szemléltetésre támaszkodik, a tanulóknak úgyzólván az összes érzékszerveit foglalkoztatja és fejleszti. Gyakorolja a tanulókat a megfigyelésben, a megfigyelt tulajdonságok leírása által fejleszti ítélőképességüket és önálló gondolkodóképességüket s sokszor a tanulóknak az önálló foglalkozásra is bő alkalmat nyújt.

A természettudományok tanítása által a tanulókat rávezeljük a természet szeretetére s arra, hogy a természetben értelemmel tudjanak szemlélődni és gyönyörködni. Ez utóbbi célhoz vezető leghatásosabb eszköz a kirándulás.

A természettudományok tanítása által rá lehet vezetni a tanulót olyan életközösségek felismerésére, melyek egymásra vannak utalva s ezekből az állami élet fogalmára, mint arra a nagy életközösségre, melyben mi is élünk. A természettudományi alapon kialakult állampolgári gondolkodás alkalmas arra, hogy a tanulót rávegye a különféle foglalkozási ágak kölcsönös egymásra utaltságának megértésére. Ami az állami élet és a társadalmi béke fenntartásához nélkülözhetetlenül szükséges.

A természettudományok gyakorlati hatásainak felsorolása szinte lehetetlen. E rövid kis cikk főcélja csupán azon néhány szempont bemutatása volt, mely tanúságot tesz amellett, hogy a természettudományok bár a materiális nevelés legfőbb eszközei s a reális életre való előkészítés nélkülözhetetlen tényezői, — azonban mégis megfelelő módszer alkalmazásával az erkölcsi nevelésnek is hathatós támogatói.

Azok a szinte csodás természeti jelenségek, melyek ugyszólván napról-napra lesznek ismeretle az emberek előtt, kell, hogy ne csak az ember értelmét ragadják meg, hanem a szívét is felemeljék a természetben érvényesülő csodás harmonia megteremtőjéhez, a Mindenség Urához.

Tanácsadó.

Rovatvezető: Uherezky Géza.

A nem állami tanítók igazgatói pótléka.

A nem állami iskolák igazgatóinak pótlékára az iskolai referátus államsegélyt nem engedélyez. Az iskolai referátus ezen intézkedése értesülésünk szerint a minisztertanács határozatán alapszik.

Az igazgatói pótlék mérvét a 104/926. számú törvény 15. §-a állapítja meg s miután az 1. § 2. pontja szerint a 104/926. számú törvény illetmény rendelkezései a nem állami tanítókra is érvényesek, egész természetesnek hittük, hogy a nem állami iskolák igazgatóinak pótléka, az iskolafenntartók számlájára engedélyezett előlegekkel, ugyanúgy biztosítható lesz, mint a törvény alapján járó egyéb illetmények többlete. A törvény végrehajtása céljából.

kiadott 123439/I. 1927. számú miniszteri rendelet erre vonatkozólag semmi határozott rendelkezést, utasítást nem tartalmazott. Az államszegélyek utalása iránt beadott kérelmek elutasítása azután világos helyzetet teremtett. Az igazgatói pótlék kiszolgáltatása a törv. 45. § a értelmében az iskolafenntartók kötelessége. Sajnálatosul kell megállapítanunk, hogy az igazgatói pótlékot kérő beadványokat a legtöbb iskolafenntartó ellenszenvesen fogadja. Az új teherről hallani sem akarnak. Ez a rideg elzárkózottság és szűkmarkúság azután arra kényszeríti a tanítót, hogy a még ma is érvényben levő 1907. évi XXVII. t. c. 1 § a és 76.000/907. évi vkm. rendelet 1. § a alapján — a 104/926 sz. törv. 15. § ával megállapított és a törv. 1. § ának 2. bekezdése alapján jogosan megillető igazgatói pótlékának a 45. § értelmében iskolafenntartójával szemben — közigazgatási úton leendő biztosítását kérje. Az ilyen kérelmeket az illetékes járási hivatalnál kell beadni. A kérelemhez mellékelni kell: az igazgatói kinevezésről szóló iratot, utolsó utaló végzést, az iskolafenntartó elutasító határozatát. A kérelemben ezt is meg kell említeni, hogy az igazgatói létszám természetbeni értéke az iskolai referátus által utalványozott államszegélyből már levonatot. Ezt a „rúpis“ igazolja. Ennek igazolása azért szükséges, mert vannak esetek, amidőn a járási hivatal az iskolafenntartó terhére biztosított igazgatói pótlékból a természetben élvezett lakás értékét levonta és csak az így mutatkozó különbözet kifizetésére kötelezte a fenntartót.

A nem állami régi nyugdíjas tanítók nyugdíjpótléka.

Az 1928. évi 80. sz. törvény, mely a 20% os nyugdíjpótlék engedélyezéséről szól, 5 § ában a következőképen rendelkezik: (1) A rendes nyugdíjak és végellátási illetményekhez engedélyezett pótlékok és kiegészítések az 1—4 § ok feltételei mellett a következő nyugállományú közalkalmazottnak is megadatnak:

- a) Csehország, Morvország és Szilézia nyilvános nép- és polgári iskolai tanítóinak;
- b) Szlovenszkó és Podkarpatszka Rusz nyilvános állami és nem állami nép- és polgári iskolai tanítóinak;
- c) Szlovenszkó és Podkarpatszka Rusz nyilvános állami és nem állami kisdudovodai ovónőinek;
- d) Szlovenszkó és Podkarpatszka Ruszban levő nem állami középiskolák, tanítóképzők és más felsőbb tanintézetek tanárainak; valamint a lényeges szolgálatban vagy nyugdíjban elhunyt említett személyek hátramaradottainak, ha a nyugdíjra vagy ellátási illetményekre való igényt a 394/922. sz. törvénnyel szabályozott szolgálati illetmények alapján szerezték meg, vagy ha nyugdíjuknak vagy ellátási illetményeiknek az említett szolgálati illetmények alapján leendő szabályozására való igényt a 287/924. sz. törvény következtében, vagy más későbbi törvény rendelkezései következtében szerezték meg.

A nem állami régi nyugdíjas tanítók között egy sincs, aki

nyugdíjigényét a 294/922. számú törvény alapján szabályozott szolgálati illetmények alapján szerzte volna meg, vagy a 287/924. törvény alapján szerzett volna igényt arra, hogy nyugdíjra a 394/922. számú törvény szerint szabályoztassék. Ezért a nem állami régi nyugdíjas tanítók 20%-os pótlékát az iskolai referátus eddig nem utalványozhatta ki. Egyesületünk vezetősége ismétellen járt az iskolai referátuson és kérte a 20%-os pótlék kiutalását gátló okok megszüntetésére vonatkozó intézkedések sürdős megteelét. Értesülésünk szerint a referátus idejekorán felhívta a minisztérium figyelmét az idézett törvény hiányosnak látszó rendelkezésére, de választ mindezeideig nem kapott. Hivatalos felgás szerint a 80/928. sz. törvény 5. §-ának törvényhozás után leerdó módosítására van szükség. Véleményünk szerint ezen kérdés, kis jókizarrattal, kormányrendelettel is korrigálható volna. Az 1924. évi 287. sz. törv. 7 §-ának 6. pontja ugyanis felhatalmazza a kormányt, hogy a nem állami tanítók és ovónók nyugdíját az állami tanítókak és ovónókak megillető nyugdíj mérvéig emelhesse fel. A minisztertanács felhatalmazása alapján a nem állami tanítók és ovónók nyugdíjának felemelése, a 99/921. sz. törvénynek megfelelőleg, az 1919. évi 541. sz. törvénnyel szabályozott szolgálati illetmények alapján történt. Egyesületünk annak idején mindent elkövetett, hogy a nem állami tanítók nyugdíjának kedvezőbb rendezését kicszközölje. Végül már azzal is megelégedünk volna ha egyelőre az 541/1919. számú törvénnyel szabályozott szolgálati illetményeket, mint nyugdíjalapot, a 394/922. számú törvénnyel szabályozott szolgálati illetményekkel helyettesítik. Erre vonatkozó memorandumunk még ma is elintézetlen s tisztán a Miniszter úr jóakarától függ, hogy minél előbb a minisztertanács elé kerüljön. Ezen memorandumunk kedvező elintézése esetén a 20%-os nyugdíjpótlék kiutalásának sem volna többé akadály, mert a 80/922. sz. törv. 5 §-ának b) és c) pontjában említett személyek, nyugdíjuktak, a 394/822. számú törvény szerinti alapoknak megfelelő rendezésére, a 287/924. számú törvény alapján szerzenének igényt. Egyesületünk Prágában is el fog járni, hogy a nem állami nyugdíjas tanítók által oly nehezen várt 20%-os pótlék kiutalását, lehetővé tegye.

B. M. Miután rendes tanítói működését 1890. október 1-én kezdte s így 1926. I. 1-én 34 év 6 hó 1 napot meghaladó tényleges működése van, az 1927. évi 123439/L számú miniszteri rendelet 58. pontja a nyugdíjjárulék fizetésének kötelezettsége alól felment. 1927. IX. 1-től azonban újból feléled nyugdíjjárulék fizetésére vonatkozó kötelezettsége, miután az igazgatói megbízás folytán nyugdíjalapja évi 1050 K-vel emelkedett. 1927. IX. 1-től azonban csak azon különbözet után kell a 6%-os nyugdíj járulékot megfizetnie, amellyel nyugdíjalapja emelkedett, azaz évi 1050 K-vel. Ez a 6%-os nyugdíjjárulék évi 63 K-vel, mely a 104/926. sz. törv. 21. §-ának 2. pontja értelmében 12-vel csökkenthető összegre lefelé kikerekítendő. Így 1927. IX. 1-től évi 60 K-t fog fizetni. A nyugdíjjárulék levonását hivatalból nem szüntetik

be, sem mi nem szüntethetjük be. Ezt mindenkinek magának kell kérni, mi legfeljebb a kérelem elintézését sürgethetjük meg illetékes helyen. A kérvényben hivatkozni kell a) a 123439/1. 927. számú miniszteri rendelethez, melyet a „M. T.” lekötött, de kartárs úr nem olvasott fel. (L. 1928. évi 3. szám 128—129 oldal.) b) működési bizonyítványokkal igazolni kell, hogy az előírt 34 év 6 hó 1 n. szolgálatot, mely időponttal érte el, amelyről a felmentést kéri (a háborús félévек itt figyelembe nem vehető), c) mellékelni kell az utolsó fizetésaló végzést, d) az igazgatói kinevezéséről szóló iratot.

A kérvényt 5 Ké bélyeggel ellátva az illetékes áll. tanfelügyelőségen kell beadni az iskola és népművelődésiügyi minisztérium referátusára címezve. A mellékletekre, ha azokon egyébként már bélyeg nem volna, 1—1 Ké bélyeget kell lenni.

A nyugdíjjárulékok visszatérítésének nem akadály, hogy nem állami iskolánál működik. Akik kérték, megkapák. Önnek 1929. III/1.-je 5154 Ké jár vissza.

Sz. L. Mi sokszor figyelmezteltük már a kartársakat, hogy 18. életévét beöltöztetve továbbtanuló gyermekek után járó nevelési járulékot évről-évre újra kell kérni. A 44516/S—3/1928. számú miniszteri rendelet II. 2. pontja alapján a középiskolák magántanulói úgy bírálандók el, mint az iskola rendes tanulói. Ezek szerint tessék most utólagosan kérelmezni a nevelési járulék újbóli utalását. A kérvényre 5 Ké bélyeg kell. A kérvényhez mellékelni kell az illető iskola igazgatójának bizonylatát arról, hogy a fiú az intézet magántanulója, valamint azt is tessék igazolni, hogy orvosi tanácsra lett magántanuló.

Kisegítő tanító. Fizetési fokozatba való beosztása csak akkor kérelmezhető, ha egy véglegesen megüresedett tanítói állásra lesz megválasztva. Ekkor eddigi összes szolgálata beszámíttatik s miután 1926-ban gyakorlati vizsgát tett, azonnal definitívúvá válik. Mint kisegítő tanító nem lehet a licébnégy fond tagja, hanem csakis a kerületi munkásbiztosító pénztárá.

M. L. A tanító fizetésében törlesztést változást az igazgató köteles az iskolafenntartóval közölni, aki a licébnégy fond járulékait ennek megfelelőleg vonja le és fizeli be. Sérelem nem érte.

H. J. A 104/926. sz. törv. 30. §-ának 8. pontja értelmében a téves számfelírás következtében túlfizetelt levonási összegek visszatérítését csak legfeljebb 3 évre visszamenőleg lehet követelni. Tessék kérvényt beadni és a levonások beszüntetését kérni.

Mielőtt BÜTOROT vesz, okvetlen nézze meg a Republika egyik legnagyobb bútorgyárának megna-

gyobbított
főkötelepét

HEIDUK BÜTOROK

Lászlónál

a cipőgyár udvarában, Kostolná-u. č. 16.

Ersekujvár.

100 szoba, konyha és előszoba
állandóan raktáron. — Ke-
ményfa bálók már 2000 Kcs-tól
egész 14000 Kcs-ig 100—200 Kcs

bavi részletfizetésre is. Thonet bútorkor örökös választékban.

Különfélék.

Bíráskodás.

A lelkem sokszor hallgatagon tárgyalt
Két peresfélel :

Egy újdívatú és egy régi házzal.

Egyiknek sem én voltam tervezője,
Mégis mindkettő
Úgy a szívembe-lelkemhez van nőve.

Az egyik büszkén, üvegverendával,
Magamültette
Fenyőfák, tuják között karol átál.

A másik, másik... megalázkodottan,
Mestergerendás,
Nádtetős képben lelkivilágomban.

Egyik enyém. Már nem mienk a másik.
Szeretetemnek
Kétharmadára a szebb folyton vágyik.

Egyikben lakom, másikban születtem
S tölt gyermekkorom.
Az igazukat védik mindaketten !

Enyém : felperes. Alperes : a másik.
Hallgattam őket
S míg élek — érzem ! — hallgatom sokáig.

De akárhányszor kell még ítélkeznem
E nagy vitában :
Mindig felperes marad pervesztetlen.

Tóthkőrösi Lajos.

Gyermekek dala.

Pirosló hajnal dereng az éjből, gyermekek virulnak,
Kacajuk halált bénító nagyszerű ajándék,
Minden más szóbeszéd csak örvényekkel játék,
Gyermekek dalában fájdalomak is reményes halkúlnak.

Oh, fiatalok kacagjatok, hisz tiétek a jövő,
Mozdulástokra száz dalos, keрге fecske röppen
S míg vén csontok halk mosollyal békülnek a földdel,
Fiatal hajtások szára büszkén a magasba szökő.

Apáitok még vértől fényes kardot markolástak,
Józan bajnalok elől bor mámorába dűltek,

Az égi jelek, mit távoli hatalmak küldtek,
Szüreti pincék borgőzös, lázító levében áztak.

De ti már termőbb hajtások vagytok, pompázóbb virágok,
Szemetek tavában kelnek dacos ébredések,
Megvállalóul küldtek értünk csókos messzeségek
S gyermekkacagás rontja egekbe a gonosz világot ...

Kovács Endre.

Kicsinyek között.

Ha igaz az, hogy a világtörténelmet a gyermekszobában csinálják, akkor ebből az igazságból az iskola is kikéri a maga részét, sőt, az iskola a maga tömegszelvelő módszerével és eredményeivel határozottan előnyben áll a gyermekszobával szemben. Nem kell annak pont világtörténelemnek lennie: lehet az életfilozófia, szociológia, vagy éppenséggel politikai diplomácia. Elvégre ezek mind a világtörténelem komponensei.

Kevés köze van a világtörténelemnek a jellemkomikumnak, de a kategórikus szillogizmus törvénye szerint bátran elmondhatjuk, hogy a jellemkomikusokat is már az iskola neveli.

A jövő tükreba senki sem tud belátni, különösen nagy merészség volna azt állítani, hogy a kis Kalmi, aki még az első pad kicsinyei között a legkisebb, valaha komikus színészé övéssék, — mégis, eddigi magaviselete és humorista-tulajdonságai sokszor elémviziózáják a Kalmánna hatalmasodott gyereket, amint a világot (vagy a világtörténelmet?) jelentő deszkákon mővész és baláttra neveltetli a publikumot.

Ne gondolja senki, hogy a mi Kalmi barátunk éjjel-nappal kópéságokon töri az ő kicsi koponyáját. Dehogy! Az igazi humorista nem keresi a humort: benne van a vérében és úgy jön elő hivatlan-kérletlen, tisztán, mint a forrás vize. Sokszor jólesik ez az üdítő tisztaság, de néha bizony úgy hat, mint a hideg zubany. Ez pedig — ilyenkor, télvíz idején — nem nagyon kellemes ...

Nyelvtanóra van. A világtörténelemhez jó nyelvészekre is szükség van. Így aztán erős alapot kell építeni, amelyen szilárdan áll majdan a filológusok tudománya. A Kalmik nemzetsége neki is lát szorgalmasan a beszéd szabályainak és böncolgatja a szavakat.

— Hány félek a hangok? — kérdem én.

A sok buksi fejecskén apró ráncokba szalad a homlok. Természetesen, a mi Kalmink tartja föl kezét legelőbb. Ő már tudja. Mondja hát meg!

A gyerek föláll és komoly tudós hangon feleli:

— A hangok többfélek.

Óhó, barátocskám. Könnyű ezt mondani. Én bizony nem engedlek leülni.

— Éspedig? ...

Kalmi nem jön zavarba és változatlan komolysággal sorolja a hangokat:

— Egyféle, kétféle, háromféle ...

Százig meg se állna talán, de az osztály habotálja elfojt minden további buzgólkodást. Én se bírom sokáig komolysággal és Kalmi a szinpadi siker, de a nyelvtudományi teljes sikertelenség jegyében foglalja el a világtörténelem számára kiszabott helyet.

Félóra múlva egy évvel magasabban járunk. Itt már az alap és állít-

mány rejtelseit kutatjuk. Azt is kell tudni, hogy mi a lévmás. Sőt az is lehet alany. Tudják is. Lássuk csak:

— Mondjatok mondatot, amelyben az alany: „kendő”!

S kan mondanak. De nini, Kalmi is jelölték, akinek pedig egyéb foglalkozása van most Jól van, főlszófatom, bizonyára jóvá akarja tenni az előbbi kudarcot.

— Halljuk tehát a mondatot, amelyben az alany: kendő!

Kalmi:

— Kendő . . .

A hatánórán azután megkaptuk a zuhanyt Ezzel be is fejeződti a mai humor-programja.

A világtörténelemben (a kerek szerkezet kedvéért) nagyon fontos szerepet játszik a legfőbb kormányzó. A kis szíveket azért alkalmassá kell tenni arra, hogy időrel meghasoulás nélkül magyarázhatassá önmaguknak az élet értelmét. Most persze, ebből a nehéz tudományból csak az úbc-t láthatjuk meg.

— Hány Isten van? — hangzik a kérdés.

Változatosság kedvéért a Kalmi szomszédját, Jenőt szólítom meg.

Jenő lassan áll fel, ami annak a jele, hogy ő még az utolsó pillanatot is időnyújtásra akarja felhasználni. No de ennél a kérdéscél nem lehet erre szükség . . .

Jenő hallgat. Ujra kérdezem. Ő nagyot nyeldes, de felelni nem tud. Körülötte mindenki ágasztódik Ejnye, ejnye! Az arcokon fölényes mosoly vibrál. De felülök nekem a Kalmi komolysága. Szinte bosszúnak látszik. Bosszantja a szomszédja gyámoltlansára.

Jenő pros, mint a lúz. Szégyelli magát. Nagy szégyen is az, amiről ilyen általánosan ismert kérdésre se tud felelni. Foglódik, keres valami ulbagizáló szájmozdulatot pedig tudhatja, hogy senki sem segít rajta, nem csak azért, mert a sügás tiltva van, de főképpen azért, mert a világért el nem árulná senki a nagy titkot. Jaj, csak valami az eszébe jutna. Akármí. De utacs azava sem.

Kalmi nem bírja tovább a szégyent. Számolva a legrosszabb eshetőséggel, kissé hátrahajol és sügva könnyörül szomszédját.

— Nos, Jenő, — biztatom, — hány Isten van? . . .

Jenő nagy bátran vágja ki, amit Kalmi sügött:

— Egy lúdkosárral . . .

(A függöny gyorsan legördül.)

(bea)

Miért késik az Orsz. Dalárda összehívása? Itt a farsang, a kabaré-elődások, táncmulatságok szezonja. Alkalom arra, hogy a tanítóság is megrendezzen egy egy reprezentatív estélyt, különféle játékok alapjai, de különösen a Tanítók Iláza javára. Eltekintve azonban a farsangtól és anyagi reményektől, az Országos tanítói dalárda működése önmagáért: Part pour l'art, főléltébb kívánatos. De miért is nem találkozott még a negyven jelentkező, akik önként, minden áldozatot vállalva, hajlandók megkezdeni a munkát, szétidalómi es országban a magyar tanítók kultúra szeretetét. Aki odaadja a nevélt csak az alkalomra vár; hogy t-hetségét, ambicóját a magyar dal szépségeibe öntse. Talán azt várjuk, hogy mikor készül el a Jelige zenéje? Aktor gubbaszhatunk még a jövő farsangig! Leglébb ideje, hogy valamit tegyen a Dalárda vezetőség, mert most az a helyzet, hogy már van dalárda, de még nincs . . . (Dalárda is van, a jelige is megvan zecelésível Csak türelem, minden meglesz idejéért S.erk.)

Tanítók a Járásí képviselőtestületekben. A közig. reform alapján újonnan megalakult járási képviseletükben, mint azt örömmel konstatáltuk, a tanítói képviselőket tekintélyes helyet foglalnak el. Adódik tehát fórum és mód, hogy a tanítóság ügye-baja méltóképpen szerepeljen és igazságszerűen kezelhesse. Képviselő-kartársaink kötelessége a bátor fellépés, s ha kell, a kitartó harc is.

A galánta-vágsellyei járáskör bálja. Február hó 6-án Galántán, a Kólishch-féle vendéglő termeiben rendezte a Galánta-vágsellyei járáskör szokásos farsangi bálját, a következő műsor keretében: 1. Prólógus, mondja Kovács Alajos, orsz. elnök. 2. Fr. J. Gossec: Gavotte. Illeg-dűn játssza Lechner Béla, zongorán kíséri Lechner Rezső. 3. Liszt: II. Magyar Rapszódia, négykezes. Zongorán előadják Orosz Zoltánné és Lechner Rezső. 4. Huszka J.: A hold legendája. (A Bih-h-rong operettből); Kacsóh Pongrác: Iluska dala, a Jánosvitézből. Duett, éneklik Polak Irén és Unlárík Böske. 5. Csengery-Gáspár János: A vén ivó. Melodráma. Szavalja Boross Béla, zongorán kíséri Orosz Zoltánné. 6. Schumann: A két gránátos, Bekölfli-Lajtai: Hol van az anyr? Éneklik Orosz Zoltán. 7. Irodalom és közönység. Szabadjátéadás. Tartja Boross Béla. 8. Schubert F.: Moment musical. H-g-dűn játsszák Lechner Béla és Sipos Péter, zongorán kíséri Sipos Flóra. 9. Huszka J.: Száll, szállj, sóhajom... (a Gül Baba operettből); Farkas Imre: Izló város ködbe vész... (Iglói diákok) — Duett. Éneklik Ivány Ferenc és Balus Sándor, zongorán kíséri Sipos Péter. 10. Beethoven: Sonata Op. 2. Zongorán előadja Orosz Zoltánné. 11. Boross Béla legújabb verseiből szaval. 12. Záróbeszéd, mondja Kovács Alajos. — A műsoros est és táncmulatság tiszta jövedelme a Tanítók Híza alapját szolgálja. A járáskör minden tagját és a környékbeli kartársakat edúton is szeretettel meghívja a rendező bizottság.

Az ösvényen. (Boross Béla novellái. Galánta 1928.) *Boross Béla*, a fiatal tanítógeneráció egyik legismertebb és legkarakterisztikusabb egyénisége egy izéletes köteben adta ki ös-zegyűjtött novelláit. Az esbeszélés kónotívusa: a tanító és a tanítósors. Az iskolagyermkek pszichológiai meglátásán keresztül meglátatja velünk önmagunk s realit, a leicsinyelt, magától falusi tanítót, aki hiába emelkedik sokkal magasabb szellemi pedesztárra, mint más társadalmi köte, azért mégis csak tanító marad. Nagyszerűen megrajzolt kép például az, amikor a falusi tanító vizitíni megy az intézközbe. Az árendás — bár akon ilyen mérlegelés szerint messze alatta áll a műveit, fiatal tanítónak — sokkal ködesebb az intézőné előtt, ahi születésimémél. De Boross katonái tének is szentel egy egy fejzeletet A rádió c. novellában szeretettel emlékezik vissza a régi jó időre. A trombita c. egy elevenen, szinte filmszerűen perdülő erkölcsrajz, mely művészi írás. Általában, — bár a novellák összeálogatása nem teljesen kielégítő, — Boross Béla írói pályáján előfelésnek számíthat a könyv. Megérdemli, hogy könyvtárakban és tanítók könyves polcán ott legyen. Az izéletes és értékes cimlap Ivány F. kartársunk művészi munkája.

(Ji)

Esküvő. *Kuklay Zoltán* csapi rk. k. tanító és *Vitek Mariska* úrleány január hó 24-én tartották esküvőüket.

Felhívás. Mély lisztelettel kérem azon iskolaigazgató és tanító kartársaimat, akik megrendelt és kézhez is vett akármilyen könyvemért még nem fizettek, (állami és községi iskolák az 1928. aug. 1-én küldött Antológiáért különösen), sziveskedjenek birtokukban levő csekklepon tartozásukat legkésőbb

március 10-ig kiegyenlíteni, mert egyrészt saját fizetési kötelezettségemnek nem tudok eleget lenni, másrészt kénytelen lennék követelésemet — a költségek tetemes gyarapításával — bírói uton behajtani. Mintegy 160-180 adósomról van szó. Ha nincs már csekklapja, kérjen egy levelezőlapot. Na tessék elfelejteni, hogy a nyomda és a hirdetés stb. költségeit nekem is ki kell fizetnem. Ha külön megküldött felhívásomat hibásnak találja, tessék arról is, a prebenz. ó né kiut — értesíteni. Mely tisztelttel: FARCAS ISTVÁN, Szily (Ip. lyság)

Kiadóhivatali üzenetek.

B. T. Somorja 1928. december végéig hátraléka nincs. Zsebnaptárt küldtünk. — P. Gy. Malé D'armoty, B. B. Alsószell, R. L. Ip. V. Ves, D. L. Izso, C. M. Mihál I. Ju. Az elvezelt számokat újból megküldtük — K. J. Bagota, F. K. Držkovce. Tagjaink sorába felvettük, a lapot megindítottuk. — G. S. V.-Gerés, T. H. bevezetősorot küldtünk — G. I. N. B. H. A b-küldött levelet a kívánt címre továbbítottuk — K. G. Bratislava, K. B. Góta-Klásziget, D. K. Nováčaný. Előfizetői listára a lapot megindítottuk — T. L., H. A. Gúria, D. L. Ráca, B. H. Bratislava, A. A. Ágrov, J. J. Levice. K. I. Kopec Sv. Súra. Címüket kijavítottuk, a lapot az új címre küldtük. — O. A. Söh. Úzse emlékeztető örömmel olvastuk. Hátralékaórt kívánságunkra érlelttük. — M. J. Sečanka Naptárt küldtünk a lapot megindítottuk. — Többeknek. Hozzáink intézett kérdéseikre felelvőlemt munkánk miatt rövidesen válaszolunk.

Pályázati hirdetés. Licinea (p. Hucln, okres Rovuc) róm. kath. magyar tannyelvű elemi isk. házához osztálytanító kerestetik. Javadalma a kiközösé től évi 120 Kc, egy lakoszora a a szűkekes tüzifa. Az állománygely 67+49 l. az 1928. sz. rendelettel van engedélyezve.

Pályázati feladat. Állampolgársági igazolvánnyal bírók okleveles férfi vagy nőtanító. Előnyben részesülnek organitai — akadémiai tudók. Híataridó a pályázat megje enésétől három héten belül. A hírvény az isk. székre címzendő.

Mester István

plebán és isk. sz. elnök.

Hirdetés. Helyettes tanító kerestetik r. k. el. iskolához. Tanítási nyelv magyar. Upatová Nová Ves pp. Želovce. *Iskolászék.*

Pályázati hirdetés. A falu püsti öki (Bi-kuřice, okr. Lučenec) magyar tannyelvű r. k. népiskolához tanító. 6 kerestetik. Híataridó 6 l. br. r. *Rk. Iskolászék, Fülekpüspöki.*

Stampay r. k. ének- és imakönyve. 22 oldal félvázsonnon 8. részben 11 Kc (10% engedély) és 42 ének kottája csakis a szerzőnél, köbötkutón, 2. XVI kapható.

Együletünk tagjai elegánsan és jutányosan ö. löködukek, ha

KOPRDÁNÁL
LÉVÁN, Stefanik u. 14. — csináltatják ruháikat.

Angol és belsődi szövet különlegességekben nagy raktár.

Jó anyagból tellemes a ruba és tartós. — Jó rubát öröm viselni!
Hosszú és rövid városi bundák jutányos áron. Pontos és figyelmes kiszolgálás!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkaí Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági
díja 50 Kcs., melyért a
további lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:

Szalai Tóth Pál.

Társ szerkesztők:

Koross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

Nem tagoknak a lap
előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

Hirdetések eljzabás szerint.

TARTALOM:

	Oldal:
<i>Beköszöntő</i>	93
<i>Vezércikk:</i>	
Néhány aktuális gondolat	94
<i>Konecsyné Fredorka Margit:</i>	
Még egyszer a „Tanítónői cölíbatás”	96
<i>Schlosz Lajos:</i>	
Színház és ifjúság	100
<i>Tóth Imre:</i>	
Színháték Vöröskereszt-napra	103
<i>Egyesületi élet</i>	106
<i>Természettudományi rovat:</i>	
<i>Mikuss Elek:</i>	
A lényképészet a honisme és földrajz tanítá- sának szolgálatában	114
<i>Tanácsadó</i>	118
<i>Szakirodalmi szemle</i>	121
<i>Külömfélék</i>	123
<i>Kiadóhivatali üzenetek</i>	129
<i>Hirdetések</i>	129

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — **Kiadóhivatal:** Községi elemi iskola Komárno. — **Az egyesület elnöksége:** Kovács Alajos központi elnök, Nygyed. — **Titkárság:** Vársárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Komárno. — **Tanácsadó:** Uherezky Géza, Komárno.

A hírlapjegyek használatára eng. a bratislavi posta- és távírdolgozó. 3006/III. 21. sz. rendeletével.

HUSZÁR ISTVÁN
KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSZET
NITRA

TELEFON SZÁM 20.

POSTAFIÓK 57. 24.

**AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.**

Hűség- és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek.

Iskolai szerek, füzetek, írószerek stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok raktára.

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

**KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELBEN.**
Tanító Uraknak és iskoláknak engedmény!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,

a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági
díja 80 Kcs, melyért a
tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:

Banai Tóth Pál.

Társ szerkesztők:

Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

Nem tagoknak a lap

előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

Hirdetések díjszabás szerint.

BEKÖSZÖNTŐ.

Midőn a „Magyar Tanító” első, nyomdában készült példányait útnak indítom, úgy érzem, hogy magam is részt vállaltam abban a munkában, mellyel ez a lap a szlovenszkói magyar tanítóság gazdasági és kulturális érdekeit szolgálja. Teszem ezt azzal az őszinte együttérzéssel, mellyel egy volt tanító, tehát a tanítóság minden életfázisának ismerője, viselteik aktív kollégáival szemben!

Már régóta ambicionáltam, hogy ennek a lapnak az előállítására megbízatást nyerjek és ha most, mikor az egyezség áll, újra számvetést teszek, jóleső tudattal tölt el, hogy részemről ezt az egyezséget nem az üzletember, hanem az egykori kartársaival érző tanító írta alá. „Jókai”-ról nevezeit nyomdamból indul el most megszokott kélheles útjára ez a lap és én tudom, hogy ebből a vállalkozásból annyi lesz a nyereségem, amennyit a szlovenszkói magyar tanítóság lapjának könnyebb fenntarthatása által a maga részére elkönnyvelni fog. Ennek az erkölcsi célnak szívesen és áldozatot nem tekintve állok szolgálatába és amit viszonzásul kérek, csak annyi, amennyit egy volt tanító egykorl kollégáitól joggal kérhet: az együttműködésben bizalmat és támogatást.

Együttl kérem, hogy az első hetek esetleges zökkenőit és az előfordulható technikai hiányokat, melyeknek nyomdai anyagom felfrissítésével is igyekszem majd elejét venni, az igen tisztelt olvasók jóindulattal szíveskedjenek elbírálni. Minden csöpp bizalom a közös munka gördülését és sikerét fogja biztosítani. Kivánom, hogy ez a lap az eddiginél is erőteljesebb virágzásban fussa rendelkezése útját, legyen a cél irányában egyre gyorsuló haladás mutatója, kívánom ezt most már az együttműködés felelősségével.

A Magyar Tanító olvasói és a szlovenszkói magyar Tanítóság iránti érzelt igaz tisztelettel és nagyrabecsüléssel

Komárom, 1929. február havában

Földes Samu, a „Jókai” könyvnyomda, könyv-
és papírkereskedés tulajdonosa.

Néhány aktuális gondolat.

A „Magyar Tanítóban“ megjelent cikkek nagyon sok megszívlelni valót tartalmaznak s olvasóikat gondolkodásra készítetik. Kitűnik belőlük, hogy szerzőik keresztül-kasul szakemberek, ízig-vérig pedagógusok, kik nem hagyják parlagon heverni életrevaló eszméiket, hanem sokoldalú tapasztalataik és értékes szaktudásuk kiforrott ideáit legjobb igyekezetükkel a tanügyi fórumok és kartársaik elé tárják, hogy általuk egyrészt tanügyünk nivóját emeljék, másrészt pedig az oktatás és neveléssel foglalkozók felelősségteljes munkáját megkönnyítsék.

Habozás nélkül kijelenthetjük, hogy kitűzött céljainkat napról-napra mindjobban megközelítjük. És bár ma sokkal kedvezőbben állnak ügyeink, mint csak pár év előtt is, mégsem tagadhatjuk, hogy akadnak még bőven olyan problémáink, melyek tisztázása és megoldása töméntelen munkát igényel s hogy e tevékenységet kizárólag csak ernyedellen szorgalommal s kitartó, törhetetlen energiával tudjuk kifejezni és végeredményben sikerrel koronázni.

Herder mondá: „Komensky az egész kultúrvilág egyik legbecsesebb és legértékesebb kincse“. Ezen, csak osztatlan helyesléssel tudomásulvehető, axioma nyomán megállapíthatjuk, hogy az igazi sikert csak úgy vallhatjuk sajátunknak, ha a kultúrvilág minden tényezője, erős akaratunk tisztaságától, nemes törekvésünk és célunk magasztos voltától át lesz hatva, ha érezni, tudni és látni fogjuk, hogy a kultúrvilág összes rétegének nélkülözhetetlen és megbecsült tagjai vagyunk.

Hogy e fölötté áhítózott állapot még teljességgel nem következett be, ez főleg csak rajtunk múlt. Elsiklottunk számtalanszor kellő reagálás nélkül oly dolgok mellett, melyek megbélyegzésére maradandó példát kellett volna statuálnunk. Eltűrtük sokszor a konkolyhíntók nemtelen pergőtüztét és szemet hunytunk oly bántó lények fölött, melyekre az össztanítótság önérzete felszisszent bár, de melyek a kari érdek,

reputáció és tekintély rovására, a szolidaritás hiányában, hol itt, hol ott még is felbukkantak. Pedig a tanítók minden körülmények között szolidárisak lehetnének, mert nincs közöttük érdekellentét s mert egy közös cél után törekszenek.

Ütött a 12. óra. Az általános tanítóegyesületeknek végre határozatilag ki kell jelenteniök, hogy megkezdnek és kiméretlenül folytatni fognak egy processzust, mellyel az osszitanítóságot megvédik a támadásoktól és megtisztítják az áskálódó elemektől. Annyi bizonyos, hogy ennek megvalósulása esetén a jövőben nem fordulnának elő olyan, az osszitanítóságot mélyen sértő, gáncsoskodások, amilyenek annak idején az egyes lapokban napvilágot láttak.

Elvégre a toleranciának is megvan a maga határa s éppen ezért a jövőben felmerülő incidensek az eddiginél sokkal komolyabb elbírálást kívánnak meg. A közönséges förmedvényeknek az eddigi módszer szerinti visszautasítása ugyanis nem bizonyult elég radikális orvoslási eljárásnak. Ha itt-ott elő is fordulnak hibák, azokért nem szabad egy becsületes, önzetlen és felelősségteljes munkát végző kart pellengérré állítani.

Ama üzenetből, melyet fenkölt gondolkodású Elnökünk, köztársaságunk 10. születésnapján a nála összegyűlt törvényhozókhöz intézett, sokat meríthetünk. Többek között így szolt: „Amikben hibáztunk, azokból tanuljunk. Aki elfelejti a csunya tapasztalatokat, az elveszti a jókat is“.

Ha ezt szemelőtt tartva, számot vetünk önmagunkkal s hibáinkat, mulasztásainkat mérlegetljük, (— amikre sajnos nem mindenki képes —) akkor haladéktalanul hátat fordítunk azoknak és mindig csak a jó, szép és nemes dolgok követésére törekszünk.

Távolítsuk el tehát a lehetőségekhez képest úgy önmagunkból, mint szerény köreinkből a vad hajtásokat és ápoljuk a szelid makkot akként, hogy az, úgy a magunk, mint tanítványaink, társadalmunk és köztársaságunk javára, merész sudárba szökkenjen és melyre büszke megelégedettséggel tekinthessünk.

E ponton eszembe jut egy kedves és felejthetetlen emlékem Alexander Bernátról, az európai híru filozophusról és pedagógusról.

Egy teljes évig szerepeltem házában, mint 10 éves fia tanítója. Amint egy ízben földrajz dolgokat tanítottam, hirtelen megnyomta valaki az ajtókilincset. Meghökkenem, mert sejtettem, hogy a család egyik tagja hallgatódzik. Mi lesz, ha a tudós professzor a kíváncsi személy? Mindenesetre vigyázz, hogy zagyaságokat össze ne beszélj! — gondoltam magamban. Mihelyt mondanivalóm végére értem, Alexander benyitott, hozzálépett és Madách „Ember tragédiája” című — kommentárjaival ellátott — művét, a következő szavak kíséretében nyújtotta át: „Előadását igazi élvezettel hallgattam. Fogadja nagyrabecsülésem jeléül”.

Igy bátorította az óriás a törpét! Ezekből bizony tanulhatnának „Azok a fiatalok!”

Mi, tanítók, kisebb, vagy nagyobb működési körünkben, egyesült erővel szolgáljuk köztársaságunk egységének, nevelési és oktatási ügyeinek magasztos ideálját. Az egység, komoly munkálkodási folyamat szüleménye lévén, biztos támasza és talpköve az erkölcsösségnek. Aki az egységet megbontani igyekszik, az gyorsan lejárja magát, mert tevékenysége értéktelen s mert az magában hordja a rombolás csiráit.

Grünwald Béla.

Mégegyszer a „Tanítónői cölibátus.”

Konecsnyé Fedorka Márgit.

Mióta a múlt évi Magyar Tanítóban megjelent az a pár sor a tanítónők cölibátusáról, vártam, hogy lesznek, akik fel lépnek így vagy úgy. Én, a nő, kezdeni nem akartam, mert minden modernségünk mellett is van még bennünk valami, ami egy küssé — hogy úgy mondjam — kellemetlenné teszi a nagy nyilvánosság előtt való szereplést. Mivel az egyesület is felemelte szavát és többen is szóltak hozzá e tárgyhoz, akik mind ellélik a cölibátust, hadd sorakozzam melléjük,

mint nagyon is érdekelt: tanítónő, — feleség, — anya!

Én azt hiszem, hogy a cölibátus ellen fel lehet hozni ezer és egy érvet — míg mellett egyetlen komolyat sem, amely úgy meg volna alapozva, hogy megdönthetetlen lenne.

Szinte lehetetlen minden szempontból vizsgálni, melyből megtámadható e javaslat. Köteteket lehetne írni és még mindég nem volna kimerítve e fájdalmasan komoly téma. Úgy van, fájdalmasan komoly egyénre, szülőre, gyermekeire, — tehát az egész societásra nézve.

Úgy június vége felé — a tanítói érettségik után — hány és hány könnyes szemű szülő ölell magához „végzett” leányát: „Szegények vagyunk fiam, vagyont nem adhatunk kezébe, — de életed biztosítva van. Azt nem tehetjük, hogy hozományt gyűjtünk, — de hisz ott a „diplomád”. És a boldog bakfi — a „komoly tanítónő” (Istenem, 18 éves korában) kacagva mondja: „Férjhez menni? Én? Azért vagyok tanítónő, hogy megéljek a magam emberségéből és ne küsssem le magam egy férfi szeszélyének és főleg nem — hozomány vadásznak”. Így beszélünk csaknem valamennyien 18 éves korunkban. Őszintén bevallom, én még 24 éves koromban is így beszéltem — és mégis!

A mai férfinál — legyünk csak objektívek — nem hozomány vadászat az, ha dolgozó nőt választ élete társául, de testi és lelki kényszer. A mai gazdasági állapotok mellett nincsen az a férfi, aki magához merne kölni egy szegény nőt, dacára, hogy egész lelkével szereli, ha nincsenek segélyforrásai a megélhetéshez. Nem merik egy életen át szemlélni azt az eltitkolt fájdalmat, mely a szerett család nyomorából fakad — nem meri magára venni a küzdést. És ez nem gyávaság. A múlt és jelen anyira kimerítette a férfi essenciát, hogy az csaknem összeroppanni készül. (Kedves Kollégák nem rosszakarattól, de objektívitásból beszéltek). A hajdani ragyogó férfi acélerőre itt-is, ott-is homályt, foltot vet a Sorssal való viaskodás, hogy aztán, idő előtt kicsorbulva, a divatos neuraszténia karjai öleljék körül. Utolsó ereje azonban még segítőtársat keres. Nem azt, aki a bájos oltihonban örök mosollyal arcán igyekszik felvidítani Urát (bár ez is érték és szükség volt a maga korában). Keresi azt, aki mellé áll, aki lelke fénylő csorbulatlanságával, energiájával, csillogással még nem tudással felemeli a pedesztálra, amelyre önmaga fel-

emelkedett. Keresi bízó szemekkel és megtalálja a ma Dolgozó Nőjében. Isméilem, *minden* dolgozó nőben. A Nő ma még, pályája kezdetén — hisz alig 60—80 éves — bele tudja vinni az Élet-harcba azt, ami a férfiaknál ma-holnap eltompul, a szívet, a lelket, az eszmét — az egész egyéniséget. Ezért nézi minden férfi áhítattal élettársnak ezt a típust, amelytől hitet, bizalmat, ösztönzést vár és nyer.

Micsoda sértő dehonosztálása az egész tanítónői karnak, hogy mikor a társadalom képesnek tartja e feladatra a gyári munkásnőt, a gépirőnőt, a varrónőt — és mit tudom a foglalkozásnak hány ágában levőt — a női nem egyik legintelligensebbjét, a tanítónőt kivonja közülök, mint gyengét, mint aki „nem tud” e munkának megfelelni! Nem tud? De messze állanak a női pszichétől azok, kik ezt kigondolták! Hát azt hiszik, lát egy nő értéket munkájában, ha csak magáért dolgozik? Hát azt hiszik, a nőt kielégíti a „hírnév, dicsőség, vagyon, szociális tömjénezés”? Nem — nem — ezerszer nem!

A nő ma sem és sohasem lesz a „polgár”, aki „önzetenlül tud munkálkodni az egészéért”. Nem ismeri azt az önzetlenséget, amely önmagából semmit sem kíván: a társadalomért való éleést. A nő nem tud élni mindenkiért; neki kell egy szűk kis kör, amelynek „támasza és talpköve” az ő szíve, lelke és energiája. A nőnek kell a család, hogy lássa miért, kiért dolgozik, hogy lássa, van, aki vele örül, vele szenved, van, aki büszke rá: hozzám tartozik. Ha ezt elérte, hivatása valami új mázi kap, ami nincs meg a leánynál, valami oly buzgalmat, amit hiába keresünk másutt.

És ettől akarnak megfosztani minket!

Amikor gondiatlanul éljük az el nem jött anyaság idejét, oly vidáman játszunk „körbe-körbe”, „erre csörög a dió”, hogy senki se tudja ki kacagott most, a tanítónő, vagy a tanítvány? Ám egyszer csak valami úgy összeszorítja a lelket, mikor az a csöpp piros száj azt mondja „Néni játszunk”. Számat nem tudunk adni mi, de valami névtelen fájdalom elborítja az eget — és ha tűrhetetlenné nem is — bánatossá teszi a tanítást. Aztán egy szeretetteljes gyermek simogatásra kicsordul a könny, sietve menekül a riadtan kérdő szemecskék elől, hogy jól kizokogja magát. Nem bírja hallani 60—70 szájról a szót „Néni”, mikor senki sem gügyögi: „Anyám”. Hát azért, mert szívvel, lélekkel tanítónő vagyok, válijak

egyszer kiégett szívű, érezni nem tudó ideges vénleányá — vagy sohase tanítsak senkit? Ha lelkem elborítja a vágy, hogy legyen egy lény, akibe beleönlöm mindazt az energiát, amely bennem forr; hogy világrahozzam „Új Idők Új Messiasáit”, aki neki vág az életnek acélosan, bátran saját és az én erőmet vívve a harcba; és lássam az Élelgyőzelemben kipirult két szemét, — lássam az Életostort végigvágni rajta és lássam az útja vagy az én útam végén a Golgotát — ha előnti egész valómat ez a minden földi salaktól ment érzés: akkor mondjak búcsút annak, amely ép' úgy hozzám van nőve — a pályámnak? Hát nem vágóit a lelkébe a vadállal kegyellenség annak, aki legelőszőr gondolt a cölibátusra?

De nagyon is messze vltt már nőiségem: az érzelmi hangulat. Pedig van még prózai mondanivalóm is.

Érv, hogy ha pld. a gyermek beteg, az anya nem tud igazán tanítani. Ez megcáfolhatatlan igazság. Hisz tegnap csak a kis Horváth Pistát küldtem haza lázasan és egész délután az ő üres helyére tévedt a szemem s úgy akadozott a hangom. Hát még ha az enyémmé lenne beteg? De, kérdelem én, miből van a szíve és lehet-e jó tanító az a családos ember, aki tudja, hogy gyermeke a halállal vívódik és nem rezzen össze minden ajtónyílásra, nem sápad el egy-egy behallatszó, vagy képzelt nyögésre; de tanít nyugodtan, talán ép' polg. nev. tant: mennyire szereti a szülő gyermekeit.

Azon az alapon, hogy a családi gondok elvonják a női hivatásától, meg kellene fosztani állásától minden tanítót, aki megnősül. Vagy azt nem gyötirik a gondok? Különösen ha 800—1000 Kcs-ből kell családját fenntartania. Annak gondolatait nem deprimálja a közelgő tél: honnan lesz ruha, fa, kenyér, vagy mi lesz a gyermekkel?

A még nőilen tanító nem gondol soha egy szőke vagy barna szempárra? Nincs eszébe „pecsétos levél”, kaszinó, kávéház? Ugyan kérem!

Azon érvek mellett, amelyek a tanítónői cölibátust támogatják, egész bátran behozhatják a tanítói cölibátust is. Mindjárt kimondhatják, hogy mindaz, aki vállalkozik az emberiség jólétője lenni, aki vállalkozik a legnagyobb hatalmat és kincset: a műveltséget terjesztetni, az erkölcsöt megszilárdítani, a családi élet szentségét hirdetni: aki vállalkozik arra, hogy tanító, népnevelő legyen, az vagy dobja magát az erkölcstelenség karjába,

vagy hétszeres esküvel fogadjon szüzességet, szigorúbbat, mint a pap és a szerzetes.

De akkor építsék is meg mindenütt „a tanítói kolostorokat”, amelyek rendszabályaival szigorúbbak legyenek a Karthauslakénál. Akkor kötelezzék a tanítót, hogy csak lecsukott szemmel, mélyen a homlokba húzott csuklyával menjen végig az utcán. Kötelezzék, hogy szűnjön meg ember lenni, szűnjön meg benne a gondolat és érzés. Legyen gép, amely mechanikusan, megtanít írni, olvasni, számolni stb. csak gondolkodni és érezni nem — mert az neki nem szabad.

Színház és ifjúság.

Irta: *Schlosz Lajos.*

Kinek a színház multjáról és jelenéről igazán tiszta és helyes fogalma van és igazságos óhajt lenni, el kell ismernie, hogy a mai színház működésében föltétlenül nemes és kulturális törekvések nyilvánulnak meg.

Más kérdés azonban az, hogy van-e a színháznak képző és nevelő hatása a zsenge és zendülő ifjúságra! S a gyermekes család milyen álláspontot foglaljon el a színházzal szemben. Épen ezért nagyon érdemes, hogy a modern színházat, mint kulturintézményt, emlékezésünk tárgyává tegyük.

Olyan eseményeket tár elénk a színház, amelyek sehol meg nem történtek, mégis elevenebbeknek, igazabbnak látszanak, mint a valóságos tények. Mégpedig azért, mert az élet benső érzete kvintesszenciává van bennük összesűrítve. A világhódító deszkák a dolgok összetartozandóságát fölötté élénken demonstrálják s a figyelmet hatalmasan megragadják és lekötik.

Sajátságos szellemvilágot teremt a színpad, képes a legideálisabb lelkesedést, fenséges idealizmust a szívbe varázsolni. De fájdalom, a legégetőbb poklot is. S épen ez az oka annak, hogy a színház erkölcsi és nevelői haszna fölött a vélemények annyira elágazók.

Nagyon megható a színház iránti mozgalom megnyilvánulása a különböző társadalmi osztályokban. A kishivatalnok példának okáért, ki egész héten csak józanságot lát hivatalában és családjában, vasárnap a varázsfény világába kíváncskodik, mert oly igen jól esik a színház.

Hóban, esőben és zivatarban kitart a szegény diák, míg állóhelyjegyet kap az „Ember tragédiájához.” Felséges, szent lelkesedés, melyet csak a szegény ifjúság érez. Áhítatteljes pillanatokot nyújt a színpad a vagyontalannak, míg a gazdag blazírt mosollyal tekint rajta végig s sohasem tud igaz könynyeket hullatni.

Ismertem egy bájos fiatal leányt, ki festőknek naphosszat modellt állt, hogy életét fenntarthassa s este órák hosszat türelmesen várt a mozi pénztáránál, hogy a másnapi előadásra jegyet kapjon.

Csak ki az életnek ily jellegzetes apró vonásait ismeri, képes megítélni a színház varázsának óriási horderejét,

A régi görögöknél a színházat nevelő intézetnek tartották; a republikánus Róma ellenben hallani sem akart róla. Pompejusnak az első római színházat Venus templomává kellett varázsolnia, hogy a nép dühét elkerülje.

Visszatérve kiindulási pontunkhoz, kérdjük, mily hatása van a színpadnak az ifjúságra! Első pillanatra kétségtelennek látszik, hogy fiaink és leányaink maguk legjobban érzik és tudják, melyik színdarab szől legjobban szívükhöz. De mélyebb elgondolással szkeptikusok leszünk az ifjúság megállapításával szemben. Mert ugyan miben áll az ifjúság kritikája? Leginkább ösztönszerű érzésükben. De képes-e az ifjúság ösztönszerű érzését megfelelően kifejezni? Az ösztön tudvalevően érettebb intelligenciát involvál s azért a fiatalságnak ösztönös érzetéből fakadó bírálatára különös súlyt nem szabad helyezni. Mindazonáltal az ifjúság is mértékadó a neki nyújtott színjelölések fölötti véleménynyilvánításban. Hiszen ez a művészet az ő kedvéért s az ő élvezetére lett alkotva. Van azonban egy feltételünk e tekintetben s ez az, hogy a színpadi szerző tanulmányozza, figyelje és fürkészsze az ifjúság lelkét, psychejét, s ennek alapján írja meg művét, amelyben a kiemelkedőbb jelenségek ne váljanak unalmasakká, a tanulságok pedig ne legyenek filozófálok, hanem az egész darab kedves, vonzó és érdekes miliőben mozogjon.

A pedagógiának egyik sarkaló tétele a szemléltetés és épen a színház nyújtja a költészet terén a legnagyobbfokú szemléltető lehetőségeket s e szempontból úgy etikai, mint esztétikai műveltségünkre rendkívül nagy befolyással lehet. Gondoljunk csak vissza az első ifjúsági színdarabra, amelyen

résztvettünk. A szöveg már maga nagy hatást gyakorol kedélyünkre, hozzá jön a színjáték, mely minden szunnyadó érzést fölráz bennünk s távoli ösvényekre ragad. Költökké lesznek a gyermekek, kik a színpad előtt ülnek s tágra nyílt szemekkel, éber fülekkel s lángoló arccal lesnek minden hangot, mozdulatot, mely feléjük árad. S költökké lesznek otthon és a szobában, amidőn reprodukálják színházi élményeiket.

Ahol az ifjúság részére a színdarabokat meg nem válogatják, ő maga sem válogatja őket meg; annyira szereti a varázslatos káprázatot, hogy válogatás nélkül fogad mindent, épenúgy, mint ahogy válogatás nélkül olvassa a legrémesebb indiánmeséket. S a haszon, sajnos, gyakran kárrá lesz.

Amennyiben a színházról, mint az ifjúság étikai és esztétikai képességeinek fejlesztéséről van szó, föltétlenül ajánlható, de őrizze meg az ifjúság gyermekdedségét, az illúziót termelő gyermekdedséget, a lelki üdeséget tisztaságot. A milyen különböző a gyermektípus, ép oly különféle a gyermekirály is. Kinek tehát komoly szándéka ifjúsági színdarabot írni, tudnia kell a megfelelő irályt eltalálni. Irály és ritmus játszáka a főszerepet, mert valamint a képzőművészetben a stílus zűrzavara sérti érzékünket, épenúgy a színdarabnál is rontja a hatást a stílus és ritmus diszharmóniája. A modern képeskönyv már megtalálta a stílus egységét s ennek elveit kövessék az ifjúsági színpadírók is a maguk hatáskörében.

Talán akad színigazgató, ki az elmondottak figyelembevételével megkísérli az ifjúsági színelőadásokat. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy ez csak a legkiválóbb erők közreműködésével sikerülhet.

Fölületes gondolkodású emberek azt hiszik, hogy nincs valami könnyebb annál, mint gyermekeknek színdarabot írni. Úgy vélik, hogy a gyermekek igényei oly kicsinyek, gondolatviláguk oly primitív, hogy nekik minden jó és minden tetszik. S épen a gyermekek gondolatvilágának lekicsinylésében, a gyermekek igényeinek lebecsülésében rejlik a főhíba.

Mivel minden színdarab sikere attól függ, hogy az író mennyi közösséget tud teremteni alakjainak lelki világa és a közönség lelki világa között, ebből következik, hogy a gyermekek részére való színdarabírás valamivel nehezebb mesterség, mint felnőtteknek írni, mert vajmi nehéz a színpadra olyan életet varázsolni, mely benső kapcsolatot teremtsen a gyer-

meknézők lelki világával. Magyarán szólva: amely érdekelve a közönséget azért, mert a főhős öröme, vagy bánata az én örömöm és bánatom is és a te bánatod s az ő bánata és mindnyájunk öröme, vagy bánata. Ha a színdarab lelki motívumai olyanok, melyek a nézők lelkétől távolesnek, ha a színpadon olyanok történnek, amelyhez hasonlók egyetlenegy nézővel sem történhetnek meg, akkor a darab nem érdekel senkit, mert a darab iránti érdeklődés (tehát a siker) attól függ, mekkora visszhangot váltanak ki a darabban történő lelki események a közönség lelkéből. Elképzelhető, hogy mily nehéz lehet érdekes köntösben a gyermekek lelki világához alkalmazkodva olyan eseményeket vinni a színpadra, amelyek a gyermekek lelkében visszhangra találnak. Azt már tudjuk, hogy a gyermekek részére van akkora művészet, mint felnőtteknek írni. Persze attól függ, hogy ki írja és mit ír. A „Pál-utcai fiúk”-nak nagyobb irodalmi értéke van, mint sok száz nagy regénynek, pedig „csak gyermekeknek” íródott.

Újra hangsúlyozzuk: a színház a legmagasabb fokú nevelő intézmények egyike. Olyan kulturintézmény, melynek nevelő hatását fokról-fokra és évszázadokról-évszázadokra ki lehet mutatni. Ennek a nevelésnek már a gyermekkorban kellene megkezdődnie s azért fontos, hogy a gyermekek színháza előkészítő iskolája legyen a felnőttek színházának. A gyermekregényekkel és gyermekdarabokkal a gyermekeket neveljük, nem elsősorban a színház számára, hanem annak a kulturmagaslatnak a számára, amelyen azután mint megértő, intelligens színházi közönség fogékony lesz a művészi szépség iránt.

Színjáték Vöröskereszt-napra.

Írta: Tóth Imre.

Színpad és díszlet a körülményekhez képest. Lehet azonban egészen egyszerű, sőt — egyéb híján — csupán egy emelvény.

Előadják, mint rendszeren szokás, virágnyslási idején.

Szereplő személyek: 5 leány, IV.—V. osztálybeliek.

Előadáskor egy leánynak az édesanyja jelen legyen, mert a darab így kívánja. Ez könnyen elérhető, mert a szülő érdeklődik a gyermeke játéka iránt. Egyszerűség kedvéért a szereplőket római számokkal jelzem, de csak majd játék közben. A szereplők egymást keresztnévükön szólítják. A játékot közönség előtt adják elő, de az iskolások is részt vesznek azon.

Játék:

4 leány a színpadon van.

Az első szóló örvendezve mondja: Játszunk valamit!

A többiek: Játszunk, Játszunk! (még nagyobb örömmel.)

Egy másik: Mit játszunk?

Egy harmadik: Fogósdit!

Egy negyedik: Ispilángit!

Az első szóló: Játszunk bújósdit!

Minden: Jó, jó! Játszunk bújósdit!

Az első szóló: Ki fog sunyit?

Minden: Aki először kint lesz.

Az első szóló: Álljatok körbe! Azután mondja a mondókát;

Ádám, Éva kerében voltak, verebet fogtak, hányat?

Aire esk, mondja: 12-t.

Az első szóló számol: 1, 2, ... 12. Akire esk, az suny.

(A sunyót jelzem I-gyel.)

I. Suny. A többiek elbújnak. Egy közülök az édesanyja mögé.

Elbújás után egyenkint kiáltják: Szabad, szabad!

I. Keresésre indul s egyenesen az felé tart, aki az édesanyja mögé bújt. Örömmel kiáltja: Megvagy, megvagy!

A megtalált bosszankodva mondja: Te lestél mert különben nem találál volna meg ilyen hamar.

I. Biz én nem lestem. Tudtam, hogy itt van az anyukád, hát biztos voltam benne, hogy mögéje bújsz, mert hiszen őt szereted legjobban. (A megtalálót jelzem II-vel.)

II. Akkor jól van. (Kettősben mennek a színpadra.) A többit is előhívják: Jertek elő N, N, N!

II. Suny. A többiek elbújnak. Egy közülök a tanító néni mögé.

(Ez lesz III. A színpadon voltak közül a még nem jelzett lesz IV. Aki pedig még nem volt a színpadon, lesz V.)

II. Keresésre indul. Kis tétovázás után megtalálja azt aki a tanító néni mögé bújt. Megvagy, megvagy!

Kettősben mennek a színpadra. (Tovább, mint előbb.)

Mielőtt a játék további folytatására kerülne a sor, az V. is a színpadra lép s szomorúan leül egy székre.

A többiek mondják: Játszál te is!

V. Nem szól semmit.

I. Miért nem játszol?

II. Talán valami bajod van?

III. Éhes vagy?

V. Még mindig nem felel. Majd szomorúan énekl:

Édesanyám is volt nékem.

Keservesen nevelt engem.

Éjszaka font, nappal mosott,

Jaj! de keservesen tartott.

I—II—III—IV. (Megérem még azt az időt... dallamára)
Éneklük:

Esik eső szép csendesen.
Sír az árva keservesen.
Ne sírj árva, keservesen,
Majd meg segít a jó Isten!

IV. Gyere V velem! Anyuka süttött mákos kalácsot, eszünk belőle.

V. Kissé vonakodik, majd vele megy.

I. Amikor eltávoztak, mondja: Kinek az ég alatt már senkije sincsen, ne féljen felfogja ügyét a jó Isten!

II. Bizony ez igaz. Lám, az IV. elvitte V-t, hogy éhségét csillapítsa.

III. Jól tette. Szegény V. nek az édesapja elesett a háborúban, később meg az édesanyja is meghalt. Most a nagynénjénél van, de az is igen szegény.

IV—V. Visszajönnek. V. már jókedvű. Szervusztok, szervusztok, üdvözlik egymást. IV. a többinek is kalácsot oszt.

II. Leányok, játszunk tovább!

IV. Ne játszunk! Amikor olyan sok árva, meg szegény van, mi ne örvendezzünk, hanem segítsünk rajtuk!

III. Hogyan tudnánk mi másokon segíteni, mikor magunk is szegények vagyunk?

IV. Hogyan? Az nagyon könnyű dolog. Ma vöröskereszt-napot tartunk, ennek a jövedelme a szerencsétleneké lesz. Ezzel már valami keveset segíünk rajtuk.

I. Miért nevezik ezt vöröskeresztnek?

II. Ha kereszt, bizony jobban illenék sozzá a fekete szín, mert a kereszt szenvedést, gyászt jelent.

III. Bizony jobban illenék hozzá a gyász színe.

IV. Nem úgy van. Azért vörös, azaz piros, mert a szeretet jelképezi. A kereszt pedig a szenvedést, nyomorúságot. Ez valóban így van. Így tehát a vöröskereszt azt jelenti, hogy szeretetből felvesszük a mások keresztjét, vagyis iparkodunk nyomorúságukon segíteni.

Minden: Helyes, helyes! Úgy van!

IV. Mi is vöröskeresztesek vagyunk, tehát enyhítsük a nyomorít!

II. Hogyan, hogyan?

IV. Van egy jó gondolatom. Hallgassatok csak ide!

Ma vöröskereszt-napot tartunk. Már előbb is mondtam, hogy ennek a jövedelméből a szegényeken fugunk segíteni.

De ez még nem elég. Azt gondoltam, hogy árulunk virágot s az érte kapott pénzt is erre a célra fordítjuk.

I. Nem lehet mindig a közönséget pumpolni.

V. De jól mindig lehet tenni. Soh'sem szabad elfáradni a jócselekedetben!

IV. Meg is tesszük.

II. De hol veszünk virágot?

V. Elmegyünk a kertész bácsihoz és megkérjük, hogy adjon virágot s ha eladtuk, megadjuk az árát. (Ha esetleg nincs kertész a faluban, akkor ahhoz, akinek virágos kertje van. S ha még ilyen se volna, akkor a közeli városból.)

III. Az nem illő dolog.

IV. Én okosabbat mondok. Menjünk el N. tanító nénihez, nekik van virágos kertjük, megkérjük, hogy adjon nekünk virágot. Bizonyos vagyok benne, hogy ad. (Ha a tanító néninek nincs virágos kertje, akkor így: Menjünk el N. tanító nénihez, sok virág van a szobájában sítb.).

Minden: Jó lesz, jó lesz!

IV—V. Majd mi elmegyünk. Elmennek. Míg oda vannak, I—II—II. (Török bársony süvegem . . . dallamára) Éneklük:

Kötlünk virágkoszorút,
Szép színűt és jó szagút.
Isten adott virágot,
Díszítni e világot.

IV—V. Visszajönnek. Érkezésükkor a többiek örömmel mondják: Milyen szép, milyen szép!

Majd minden a színpad elejére állnak s a közönség felé fordulva (mutatva nekik a virágot) az előbbi dallamra éneklük:

Virágbokrétiát kaptunk,
Hogy ténétek eladjuk.
Vegyétek meg hát, kérünk,
Hogy másokon segítsünk!

Azután mennek a vendégekhez és virággal kínálják őket.

EGYESÜLETI ÉLET.

Felhívás a szlovenszkói és ruszinszkói magyar tanítószághoz.

Egyesületünk elnöksége, különösen a ruszinszkói magyar kartársak kérésére, elhatározta, hogy a *Tanítók Háza* részlegjégyzését továbbra is meghosszabbítja. A Tanítók Háza akciónkba a ruszinszkói kartársak is bele akarnak kapcsolódni, amely törekvésüket készséggel támogatjuk és szívesen vesszük. Felhívjuk mindama szlovenszkói és ruszinszkói kartársainkat, akik a Tanítók Háza alapításában részt akarnak venni s annak áldásos eredményeit élvezni óhajtják, siessenek részlegjégyzésükkel. Egy részlegjégy ára 200 Kés. A jegyzések *Kovács Alajos* közp. elnökhöz intézendők, *Negyed*, Szlovenszkó.

Nyilatkozat.

639/1928. sz.

Főtisztelendő és Méltóságos Püspök Úr!

Méltóságod körrendeletileg meg méltóztatott vonni a „Magyar Tanító“ című tanügyi folyóirattól az egyházi támogatást a lapban megjelent s a róm. kath. világi tanfelügyelet kérdését tárgyaló cikkek miatt.

E cikkek egyes kitételei azt a látszatot keltették Főtisztelendő és Méltóságos Püspök úrban, hogy a Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület vezetése e kitételekben foglaltakkal azonosítja magát. Ezért történhetett meg a lapunk elleni egyházfőhatósági rendelkezés, amelyet az Egyesület elnöksége s a lap szerkesztőse mélyen fájjal, mert szándékában nem volt a róm. kath. egyházat vagy annak szerveit és intézményeit sérteni vagy ezek ellen hangulatot kelteni.

A Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület elnöksége és a Magyar Tanító szerkesztőse tehát az eddigi félreértés és gyanu eloszlatása s a jövőben való elkerülése céljából kijelenti, hogy sem az Egyesület elnöksége, sem pedig a hivatalos lap szerkesztőse az inkriminált cikkek leközlésével a róm. kath. egyházat, ennek intézményeit, iskolafenn tartói, (az állammal együttes) iskolafelügyeleti és nevelésügyi jogát támadni, sérteni, illetőleg kétségbevonni nem akarta. Egyesületünk alapszabályában irányelvül a vallásérkölcösös nevelés van kitűzve, ez a fundamentum, amelyen egyesületünk áll. Jól tudja az elnökség, hogy e fundamentum lerombolása tönkre fenné az egyesületet is. Ennek elgondolása önmagában is elegendő ahhoz, hogy az alapszabályok betartására és betartatására kötelességszerűleg is ügyelő vezetőség szándékosan nem támadhatja az Egyházat, a vallás megfestesítőjét és letéteményesét.

Ezek kijelentése és a Magyar Tanító-ban leendő

leközlése után kérjük Főtisztelendő és Méltóságos Püspök urat, hogy az Egyesületünket és lapunkat sújtó rendelkezését visszavonni s erről az érdekelt iskolák vezetőségeit, valamint a kath tanítóságot értesíteni kegyeskedjék.

Mély tisztelettel:

Negyed. 1929. február 22.

Vásárhelyi Károly, *főtltkár.* **Kovács Alajos,** *elnök.* **Banai Tóth Pál,** *főszerkesztő.*

Az O. M. Tanítói dalárda tagjaihoz.

Kedves Daltestestvérek! A M. T. 1928. évi okt. 15-i számában ígéretet tettem arra nézve, hogy az előadandó darabok betanulását illetőleg részletes útmutatással fogok szolgálni. Mielőtt azonban ezt megtenném, szükségesnek látom a dalosok figyelmét egy-nemely zeneelméleti dologra felhívni annál is inkább, mert hangjegyeket e helyen nem közölhetünk a kli-sék költséges volta miatt s enélkül nem tudnám magamat úgy megértetni, amint azt a szükség meg-kívánja.

A zenei hangsor nyolc egyenlő részre oszlik, mely részeket nyolcadoknak, oktáváknak nevezzük. Minden oktávában 12 hang van és pedig: *c, c/sz,* vagy *desz, d, d/sz,* vagy *esz, e, f, fisz,* vagy *gesz, g, g/sz,* vagy *asz, a, a/sz,* vagy *hesz, (b) és h.* A legmélyebb oktávát *subcontra,* az utána következőket pedig sorrendben *contra, nagy, kls, egyvonalas, két-vonalas, három- és négyvonalas* oktáváknak nevez-zük. Tehát a legmélyebb hangok a subcontra, a leg-magasabb hangok a négyvonalas oktávában vannak. Ebből kifolyólag pl. a bassus, vagy „F” kulccsal jelzett vonalrendszer alatt a második pótvonalon a nagy C van, a második vonalközben a kis c, a vonalrendszer fölött az első pótvonalon az egyvona-las c, (írásjele *c'*), mely hegedű, vagy „G” kulcsban jelezve a vonalrendszer alatti első pótvonalon áll A

435 rezgésszámú „normál“ (párisi) *a*, (ielzése *a*) a „G“ kulccsal jelzett vonalrendszer második vonal-közében található.

Mint már jeleztem is, férfikari szerzeményeknél a *Tenor* szólamok hangjegyeit egy oktávval mélyebben kell játszani, mint ahogyan írva vannak, mert a valóságban így is hangzanak. Így pl. a *c-e-g-c'* hangzat írásban *c-e-g-c'*-nek van feltüntetve.

Mihez tartás végetf alkalmmilag néhány fontosabb énektani szabályt fogok közölni, most pedig áttérek a műsorra vett férfikarok betanulásához szükséges útmutatásokra.

Minden dalosnak szólamát kívülről kell tudnia, ezért egyszerre csak egy darabot memorizáljunk és ha már jól tudjuk, térhetünk át egy más kórus betanulására. Hangszeren kezdetben csak a betanulandó szólamot kísérik és csak ha már biztosan énekeljük, játszuk énekszólamunkhoz a teljes partitúrát. Ez alkalommal a következő kompozíó betanulására tessen meg észrevételeimet.

Gáspár: Dal a magyar dalról.

Pósa Lajos rendkívül hangulatos és kifejező szövegére írott férfikar. A zene hűen adja vissza mindazt, amit a szöveg mond. Előadása is kell, hogy hangulatos, kifejező és főként befejező részében lelkesítő legyen. A basszus önérzetes bevezetője után a tenor édesen zengő lágyabb dallama következik, amit a kísérő szólamok szintén lágyabban festenek alá, különös figyelemmel a második ütem *crescendo-decrescendo* jelzésére. A harmadik ütemtől a koronáig a tempó is alig észrevehetőleg megllassodik, hogy a tartalom kifejezőbbé váljék. A tenoristáknak ügyelniük kell, hogy a 3. ütem *d*-jét tisztán intonálják, amire különben a 4. ütem *d*-jénél is ügyelni kell, mert az énekesek hajlamosak arra, hogy ily hangzatoknál önkéntelenül is *d*isz-felé hajlanak. A korona utáni rész ismét az eredeti tempóban indul. Itt a szólamok pontos belépését kell szem előtt tartani azért is, mert valamennyi szólam hangsúlytalan ütemrészen indul és igen *piano*. A 8. ütemben a modulációt *crescendo*val

erősíti a szerző, amikor is az átvezető *b-t* a tenor II.-nek kissé érvényesítenie kell. A 13. ütemben kezdődő II. részt a basszus indítja meg az előírt forte figyelembevételével s a 14. ütemben a többi szólam is erőteljesen lép be, hogy azután a 16. ütemben a koronáig érvényesüljön a *decrescende* és átvezessen a 17. ütemben rendkívül lágyan kezdődő dallamba, ami azonban ütemről-ütemre erősbödik, míg a 21. ütemben ritartandoval és fokozatosan végrehajtott *decrescendo*val a koronánál lezárul. A második rész 9 üteme ismétlődő. A kompozíció *moll* tónusa a III. részben dúr hangnembe oldódik és lendületes hévvel előadva *frappáns* befejezést nyer. E részben a tempó gyorsított s a *forte* is mindinkább erősödik úgy, hogy a két befejező ütem hangjegyei *fff*-el éneklendők. A 25. ütem végén alkalmazandó gondolatnyi szünet a befejezést még hatásosabbá teszi.

Kedves Daltestvérek! Dalárdánkat megszerveztük ugyan, de belsőleg még meg nem alakulhattunk. Mi sem természetesebb, mint hogy e célból valamennyiünknek össze kell jönnünk. Azt hiszem legalkalmasabb időpontul augusztus hava kínálkozik. Központi fekvésénél Léva jöhetne elsősorban figyelembe. Itt az elszállásolás is könnyebben volna megoldható, mert figyelembe kell vennünk, és ezzel számolnunk is kell, hogy összejövetelünk a kiosztott férfikarok betanulása miatt kb. nyolc napig fog tartani és 3—4 hangversennyel fog befejeződni. (Léva, esetleg Párkány, Érsekújvár, Komárom.) Tervemet nagy vonásokban vázoltam. A részletekről később fogok beszámolni. E tárgyban daltestvéreim észrevételeit és közléseit köszönettel venném. Erősen reményelem, hogy ez évben a Tanítói Dalárda virágzása meg fog indulni! Adja Isten!

E helyütt közlöm *Nemcsik Béla* kartársammal (Imely), hogy jelentkezését köszönettel vettem. A mellékleten leközölt férfikarok bizonyára kezénél vannak, a litografált hangjegyekért pedig tessék a M. T. kiadóhivatalához fordulni.

Heckmann István.

Ballo Gyula 50 éves. Ballo Gyula a referátus pedagógiai osztályának vezetője, iskolaügyi tanácsos, országos főtanfelügyelő f. é. február hó 25 én töltötte be életének ötvenedik esztendejét. E nevezetes évfordulón tisztelői, jóbarátai tömegesen keresték fel jókívánataikkal az illusztris tanügyi vezető férfit. Egyesületünk vezetősége is megkereste ez alkalomból orsz. főtanfelügyelőnket s meleg hangon kívánt neki áldásos működéséhez hosszú életet és jó egészséget. Ballo Gyula az államfordulat előtt az alsókubini evang. iskola tanítója volt s élénk részt vett a szlovák közéletben. Sokat dolgozott a pedagogia terén, a tanítói munka kímélyítésének és az iskolák belső rendjének tökéletesítése kérdéseiben.

Széleskörű tapasztalatait a Köztársaság megalapítása után érvényesíthette, előbb mint alsókubini tanfelügyelő, majd mint a Referátusba beosztott főtanfelügyelő. Itt fokozatosan mind nagyobb hatáskörrel ruháztatott fel, amire predestinálta sokoldalú tehetsége, jó szive és megértő lelke. A szlovenszkói iskolaügy sokat köszönhet Ballo Gyulának, aki együttérez a tanítósággal minden bajában — dolgában.

A magyar tanítóság óhajának teszünk eleget, amidőn a tisztelőitől és szeretetőitől övezett vezető férfit a magyar tanítóság nevében kifejezzük szerencsekívánatainkat, adjon a jó Isten neki erőt és jó egészséget továbbra is nemes és nagy feladatai teljesítésére. Kérjük, hogy viseltesék továbbra is oly megértő jóakarattal és pártatlansággal a magyar iskolák és tanszemélyzete iránt, amint azt eddigélte tette.

Nyomdáváltozás. Értesítjük karársainkat, valamint lapunk egész olvasóközönségét, hogy jelen kettős lapszámunkat már a komáromi *Jókai-könyvnyomda* állította elő. A nyomdáváltozás volt az oka annak, hogy febr. 15-én lapunk meg nem jelenhetett, mivel az új nyomdával való szerződés csak febr. 18 án perfektuáltatott. Lapunkat eddig 1920. augusztus havától kezdve, tehát nyolc és fél évig, a Spitzer-féle nyomda állította elő, mindig a legnagyobb előzékenységgel és rendes, pontos kiszolgálással. Hogy egyesületünk vezetősége a lapot most más nyomdának adta, annak oka tisztán anyagi kérdés, amennyiben az érsekújvári közp. gyűlés határozata és utasítása alapján a szlovenszkói nyomdaktól újabb ajánlatot kellett a vezetőségnek kérnie. Az ajánlatok közül a Jókai-nyomda ajánlata volt a legolcsóbb, úgy, hogy lapunk előállítására e nyomdánál ugyanazon feltételek mellett — dacára az általános nyomdai drágulásnak — olcsóbb, mint eddig volt.

A Vestnik magyar nyelven. Felhívjuk a magyar tannyelvű iskolák igazgatóságait, hogy a Vestnik magyar fordítására jegyezzenek elő. Sajnálattal kell megállapítanunk, hogy e felhívásunkra eddig mindössze 80 iskola igazgatósága jelentkezett.

Mivel a Vesnik cseh nyelven kiadott példányai az iskolának ma már díjtalanul járnak, szinte csodálatosnak tartjuk, hogy a beiratási díjak terhére elszámolható, mindannyiunknak nélkülözhetetlen magyar szövegű Vesnik megjelenését nem tartja sürgősen szükségesnek a magyar tanítóság.

Csak például említjük meg, hogy könyvkiadók is jelentkeztek a magyar szövegű Vesnikre, van olyan, aki kettős számot rendel belőle. Jelentkezett csehszlovák tannyelvű iskola is előfizetésre.

Felkérjük a járáskörök elnökeit, szíveskedjenek körzetük tanítósága figyelmét a megrendelésre felhívni.

Minden egyes Karlársunkat pedig ez úton kérjük, hogy a megrendelésre szóló előjegyzésüket *Kovács Alajos központi elnök Negyed* címére egy levelező lapon minél előbb tegyék meg.

Nyugtázás: A benkepatonyi Önkéntes Tűzoltó Testület 200 koronát adományozott a felállítható Tanítók Háza alapra, melyért úgy a testület vezetőségének, mint minden egyes tagjának ez úton mondunk őszinte köszönetet.

Felülfizetések a „Galánta—Vágsellyei járás magyar tanítói köre által rendezett műsoros est és táncvigalmon.

A felülfizetések összege 1746 Kc.

E helyen azok befizetését nyugtatjuk, kik belépti díjaitak beküldötték, de személyesen nem vehettek részt az estén. — *Nem mulaszthatjuk el, hogy a „Hanza” szövetkezeti áruközpontnak köszönetet ne mondjunk.* A tanítóság bármely megmozdulásánál támogatót talál a „Hanzá”-ban. Estélyünk jövedelmét 300 Kc. adománnyal növelte, hogy minél több maradjon a „Tanítók háza” javára.

Belépti díjat küldöttek:

Diószegi cukorgyár 60 Kc, Tallósi tantestület 50 Kc, Jónás Ferenc 50 Kc, Szepessy L. 30 Kc, Ritter Ferenc 30 Kc, Horváth Imre 30 Kc, Negyedi ref. tantest. 24 Kc, Knechtsberger Antónia 20 Kc, Stark Sándor 20 Kc, Némel Ferenc 30 Kc, Kozma János 20 Kc, Fodor 20 Kc, Ágh József és neje 24 Kc, Képes Anna 12 Kc, Rózsa Illés 12 Kc, Tóth József 12 Kc.

Megjelentek és felülfizettek:

Dr. Kuthy Géza 76 Kc, Nagy Ferenc 38 Kc, Porubszky Aladár 38 Kc, Dr. N. N. 35 Kc, Berényi Gyula 26 Kc, Dr. Madarász N. 26 Kc, Massányi Géza 38 Kc, Dr. Neuman Albin 18 Kc, Letocha József 18 Kc, Bíró Béla 18 Kc, Dr. Neumann L. 18 Kc, Pakosztá F. 16 Kc, N. N. 18 Kc, Mayer István 14 Kc, Dr. Pallós 14 Kc, Várady Béla 8 Kc, Szűcs Lajos 10 Kc, Varga Izidor 8 Kc, Mandl A. 8 Kc, Dr. Úrge B. 8 Kc, Jubick N. 8 Kc, Karaffa Fér. 8 Kc, Somogyi 8 Kc, Rummel 8 Kc, N. N. 18 Kc, Budovics R. 18 Kc, Balogh Bálint 11 Kc, Janich R. 22 Kc, Kajos K. 20 Kc, N. Deáki 22 Kc, Vöröss F.-né 8 Kc,

Jandly S. 20 Ké, Kocsis A. né 8 Ké, Hajdu N. 15 Ké, Takács Sándor 15 Ké, Politzer Sándor 28 Ké, Nagy L. 8 Ké, Szalay Gyula 15 Ké, Ivány 20 Ké, Uhlarik G. 20 Ké. és még számosan. Galánta, 1929. II. 16. *Polák Kálmán* pénztáros.

Szünidei főiskolai tanfolyam. Egyesületünk elnöksége *Balló Gyula* iskolaügyi tanácsos úr felkérésére megjelent az ék. Referátóban a magyar tanfőtség részére rendezendő nyári nagy szünidei főiskolai tanfolyam megbeszélése végett. A szlovák tanfőtség részére rendezett főiskolai tanfolyamok mintájára ugyanis a folyó évben a magyar tanfőtség részére szándékoznék a referátus egy ily főiskolai tanfolyamot rendezni, melyen egyetemi tanárok s más szakértők a magyar nyelv és irodalom, neveléstan, iskolai egészségtan s egyéb tárgyakból előadásokat tartanának. A tanfolyam előreláthatóan Bratislavában tartatnék meg július hó első napjaiban s az azon részvevő tanfőnök 30—40 Ké. részvételi díj fejében kedvezményes lakás és ellátásban részesülnek. A tanfolyamra vonatkozólag részletes és kimerítő utasítást az illetékes tanfelügyelőségek útján fog a Referátus nyújtani. Már ez alkalommal is felhívjuk Kartársaink figyelmét e rendkívül hasznos és tanulságos előadás sorozatokra. Jelentkezzenek majd minél számosabban.

A tanfolyam befejezése után társaskirándulások terveztetnek a vágvölgyi fürdőbe, a Kis Kárpátokba, esetleg Vien városába.

Egyesületünk és a F. U. N. S. Tudomásunkra jutott, hogy immár két járáskörünk gyűlésén is foglalkoztak lévai egyet. nagygyűlésünk ama határozatával, mely a vezetőségnek javaslatára egyesületünknek a F. U. N. S.-ba való belépését elutasította. E járáskörök oly határozatot is hoztak, melyek quasi felelősségre kívánják vonni az egyesület vezetőségét az orsz. nagygyűlés elé terjesztett javaslatáért. Minden további polémiának elejét veendő, az elnökség szükségesnek tartja kijelenteni, hogy a F. U. N. S. hivatalos vezetőségétől még mindezidél sem kapott hivatalos felhívást a szövetségbe való belépésre. Hogy azonban annak idején az újvári közp. gyűlésen mégis foglalkozott a kérdéssel, tette ezt csupán azért, mert nem akart egyszerűen napirendre térni a brünni gyűlésről küldött referáda felett s a Farkas és Hübsch kollégák által benyújtott indítványt a tanfőtség egyetemes nagygyűlése, mint az egyesületi adminisztráció legfőbb szerve elé kívánta terjeszteni. Ezt meg is tette s minthogy időközben bőven volt alkalom meggyőződni arról, hogy a F. U. N. S. programjának egyik legsarkalatosabb pontján éppen az egyház és iskola elválasztásának kérdése képezi, nem óhajtott oly szövetségbe lépni, mely programjával határozott ellenlében áll egyesületünk alapszabályaival. Az egyház és iskola elválasztásának kérdése a leghatározottabban politikai kérdés s hozzá még

oly kérdés, mely a szlovenszkói tanítótság jelen viszonyait között csak arra volna alkalmas, hogy az egyesület immár eléggé harmonikus működését megbontsa s tagjai között viszályt támasszon.

Az egyesület vezetősége tehát a legnagyobb előzékenységet tanúsította azon kartársakkal szemben, akiknek csupán magántermészetű megkeresésére is reagált s annak oly fontosságot tulajdonított, hogy úgy az ulvári központi, mint a lévai egyetemes nagygyűlésen foglalkozott vele. Egyszerűen napirendre is térhető volna felette, mert hiszen azt elvárhatta volna, mint országos egyesület, hogy a F. U. N. S. vezetősége a belépésre felszólítsa. Ezt pedig még mindezekig sem tette meg, még pedig bizonyára azért, mert több figyelemmel viseltetik egyesületünk és annak iránya iránt, mint azok a kartársaink, akik a kérdésből mindenáron tőkét akarnak kovácsolni.

Elnökség.

Természettudományi rovat.

Rovatvezető: Somogyi István.

A fényképészet a honisme és földrajz tanításának szolgálatában.

Az olyan oktatást, amely tanulóinak nemcsak a jövőendő hivatásuk eredményes gyakorlásához szükséges alapismereteket és készségeket nyújtja, hanem ezen kívül még a lelki virágzás alapfeltételeit is, még a legultramodernebb pedagógiai elveken felépülő oktatás sem multhatja felül.

A lelki virágzás alapja s ezért a tudományok koronája: a helyes honismeret.

A helyes honismeretnek fel kell ölelni a természetet, mint egészet; az embert s műveinek ismeretét, mert ezen művek a hazai földből sarjadtak. Ránk, emberekre nézve minden tudománynál fontosabb a természet törvényeinek ismerete, — amelyet pedig a bennünket környező természet szemlélése, tanulmányozása által ismerhetünk meg, — mert hisz mi is a legteljesebb mértékben alá vagyunk vetve a természet törvényeinek. Az ember önkéntelenül is igyekszik életét alkalmazni a természet törvényeihez; innen magyarázható a természet szeretete, amelyre különösen hazánk alapos ismerete vezet, mert hiszen a haza végeredményében nem más, mint maga a természet. „A honszeretetből lesz a honismeret, ebből pedig a világot

uraló törvények ismerete, mely útmutatónk az élet útjain!" írja Francé a jeles tudós egyik művében.

Eszerint azon iskolai nevelés-oktatásnak, mely célját leg-
tökéletesebben akarja megközelíteni, gerince kell, hogy a töké-
letes honismetanítás legyen. Ilyen honisme azonban egyelőre
még nincs. Honisménk még csak most kezd kinőni a gyermek-
cipőkből s jelenleg inkább a földrajz tanítására szorítkozik,
amely ugyan vázát képezi a honismének, de amelynek húsát
és a benne cirkuláló vért a természettudományi ismeretek adják
meg. Ezek tanítására azonban nagyon kevés idő jut, mert
egyéb kevésbé fontos tárgyak túlzásba vitt óraszámai miatt
a természettudományi tárgyak tanítására csak 1—2 óra jut
hetente. Nehézségekbe ütközik a honisme tanítása azért is,
mert alkalmas segédkönyv magyar nyelven nálunk e tárgyról
egyéltalában nem jelent meg. Marad tehát a tananyagbeosztás
terjedelmes dágványában való találmra-botorkálás; míg ez a
munka azután a felsőbb évfolyamok földrajzoktatásában a
rendes vágányokra nem terelődik.

Ha a szemléltetés a sikeres oktatás legelsőrendű feltétele,
úgy ez seholsem jut talán annyira szembeötlően kifejezésre,
mint a honisme és a földrajz tanításánál. Sőt, tapasztalataimra
támaszkodva, nyugodtan ki merem jelenteni, hogy a szemléletet
mellőző honisme-földrajz oktatás majdnem teljesen értéktelen
ballaszt s eredménye a ráfordított fáradtsággal szemben ezrelé-
kekkel volna talán kifejezhető.

Vagy talán évekig tartó tanulás eredményének nevezhető-e
az, ha tanulóink az iskola elhagyása után tudnak egy csomó
folyó, helységnevet, még a térképen is meg tudják mutatni s
esetleg a tehetségesebbek még azt is tudják, hogy a kassa—
bohumini vasútvonal mellett fekvő községek melyike „nevezetes”
cseréppipagyártásáról, vagy esetleg „élénk piacáról” s „híres
lövésáraitól” és elragadó szavakkal recitálják a Tára szépsé-
geiről szóló dicshimnuszokat s ugyanakkor a községünk hatá-
rában levő 8—10 m. magas dombnál nagyobb „hegyet” még
nem is láttak, sőt lévén a vasúttól 15 km.-nyire, tanulóim 37%-a
még vasutat sem látott közelről. Itt aztán akadémikus kollégáink
is előszedhetik bátran minden pedagógiai tudományukat, a tíz
méteres dombba lyukat beszélhetnek, hogy az analógia kapcsán
magnagyobbított dimenziókban belemagyarazzák a Tára minden
báját.

Már pedig amiről itt a gyermeknek szemlélete nincs, arról a legkörmönfontabb pedagógiai ravaszkodással sem alkothatunk neki igazi fogalmat. S amit esetleg alkotunk, az csak talmi marad.

Feltéve, hogy a jelenlegi gazdasági viszonyok, a tanulók létszáma s a vasútpolitika lehetővé is tennék, (amit nem igen tesznek), hogy ilyen messziről is teheznénk évente legalább egy iskolai kirándulást távolabbi vidékekre, akkor is az itt szemléltetett, az ilyen kirándulások sok gyengéljől, hiányosságától eltekintve, csak nagyon kis részét tennék ki annak, amiről egy tanulónak szemlélet nélkül, ellenőrző látogatások alkalmával „folyékonyan felelni” kell.

Míg a többi tárgy tanításánál többé-kevésbé érvényesültek a modernizáló törekvések, csodálatosképpen a földrajz az, amelyből majdnem minden a régi ben maradt. „Határ, felszín, egy csomó folyó, hegy, város, vasúti csomópont”, amely a tanulóra nézve csak „név” marad, tartalom nélkül s így nem is jelenthet értéket számára. Ujzatlás papíron. Akár az éhes ember képzeletbeli ebédje! Pedig a honisme-földrajz volna éppen az a tárgy, amely megismertethetné a tanulót az emberrel, az idegen országok népeivel, azok sajátos szokásaival, életmódjával, alkotásaival s az élet és a természet más és más megnyilvánulási formáival s ezáltal szilárdabb alapul szolgálna a történelem tanításának is, mert egy nép története nagyrésztben földrajzi helyzetének következménye.

„Kevesebb név, sokkal kevesebb név és adat, — több élet, több ismeret!” — ezt írnam a modern földrajz mottójául

Miután tanulóinkkal csak nagyon keveset, sokszor majdnem semmit sem szemléltethetünk a természetben, képekhez folyamodunk. A jó kép sokat pótolhat. Illetve legtöbbször csak folyamodnánk. Mert hány iskola rendelkezik olyan képanyaggal, amely csak nagyjából is kimerítené a honisme-földrajz anyagát. S az esetleg meglévő 5—20—30 db. szemléltető kép közül hány „jó” tényleg a tanításhoz; hány sorozat van olyan, amelyet igazi pedagógusok állítottak össze az elemi oktatás számára s amelynek kiadásánál az üzleti élet esetleg a pedagógiai előzte meg?

Lehet, hogy van ilyen is, de azt hiszem, hogy sok karfársammal egyetemben még a másilyent is nélkülözzük. Tehát körül kell néznünk, hogy valamiképp segítsünk magunkon, mert

segítséget, megértést, mint másutt, ahol pénzáldozatról van szó, úgy itt sem sokat várhatunk az iskolafenntartótól, akik ilyenkor állig begombolkozva tartják kezüket pénztárcájuk zárján, — ha az véletlenül nem üres. Nekik ez nem fontos, ha a tanító nem tud teljesen eleget tenni a fokozott követelményeknek, ők nem tartják helyette a hátukat!

Hogyan segíthetnénk legalább részben a bajon? Most azokra a kartársakra gondolok, akik velem együtt üres idejükben fényképezéssel foglalkoznak s tudom tapasztalásból, hogy sokan vagyunk ilyenek hazánk minden táján.

Sokan működnek közülünk történelmi nevezetességű helyeken, olyan vidékeken, ahol speciális helyi háziipart üznek, érdekes népviselet, népművészeti emlékek találhatóak, vagy rendkívüli természeti szépségek, jég-, cseppkőbarlangok, zuhatagok, hegyi tájak vannak. Az ilyen helyeken lakó amatőr-kartársak bizonyára nem haladnak el e szépségek mellett anélkül, hogy egy-egy felvételben meg ne örökítsék azokat.

Viszont mások olyan szerencsés helyzetben vannak, hogy a vakációban kisebb-nagyobb utazást, tanulmányi kirándulást tehetnek, melynek keretében a beutazott vidékeken nagy anyagot gyűjtenek össze felvételekben; ez az anyag nemcsak kedves ül emlék marad, hanem kiválóan fel lehetne használni szemléltetésre az olyan vidékeken, mint az enyém, ahol történelmi emlék alig akad, sajátos népszokások, ipar, népművészet, de még a kultúra legelemibb áldásai is sokszor ismeretlen dolgok.

Részemről a dolgot nagy vonásokban a következőkép tartanám megoldhatónak:

Létesíteni kellene valamely központi fekvésű helyen egy központot, ahova azon kartársak, akiknek birtokában megfelelő képek vannak, bejelentենék ezeket s egyszerű levonattal együtt beküldenék oda azon felvételeik jegyzékét, amelyeket ilyen célokra alkalmasnak tartanak. Egyúttal csereszándékukat is s így lehetővé válna egymás közt azokat kicserélni. Azon kartársaknak pedig, mint jó magam, akinek nem sok ilyen tartalmú anyaga van, alkalma nyílna a közvevítő kereskedelem kizárásával minimális anyagi áldozattal a tanításhoz szükséges képanyagot megszerezni.

Ezen központ gondoskodhatna esetleg a gyűjtött anyagból vevítési célokra dia-képsorozatok összeállításáról, amelyet olyan iskoláknak, esetleg közművelődési egyesületeknek kölcsönözne

ki, amelyek vetítógéppel rendelkeznek s hozzá a szövegkönyvet is pedagógusok irhatnák.

Ezen központ kitűnő szolgálatot lenne a tankönyvrő kartársaknak is, mert képanyaga révén bármely új tankönyvet könnyen el lehetne látni modern illusztrációkkal s nem 25—30 év előtti kliséekkel nyomott képekkel elégteleníteni.

Az olyan iskolák, melyeknek még vetítógépjük nincsen, de van stereoskopjuk, készletüket könnyen kiegészíthetnék ezen központ útján stereo-felvételekkel.

A képközpontnak azt hiszem bármely pedagógiai lap szívesen rendelkezésre bocsájtana egy oldalt újságjában, ha egybeüft nem, leghátul a hírdetések között s itt a képcserét, kereslet és kínálatot le lehetne bonyolítani. Egyelőre ennyit. Kérem amatőr kartársaim szíves véleményét akár e helyen, akár levélben a fentiekre vonatkozólag s ha a gondolat lényeg alkalmas a megvalósításra, úgy a képközpont megszervezésére, annak működésére vonatkozó tervemet szintén részletesen ki fogom fejteni további megtárgyalás végett.

Tallós.

Mikuss Elek.

TANÁCSADÓ.

Rovalvezető:
UHERCZKY GÉZA.

Újabb rendelkezések a nem állami tanítók vasúti kedvezményeiről.

I.

a) A nyilvános községi elemi és polgári iskolák aktív tanítóinak, továbbá nyilvánossági joggal bíró közép- és főiskolák, valamint ezen iskolákkal egyenrangú intézetek tanárainak, amennyiben a valóságos állami tisztviselői jelleg nem illeti meg őket, minden évben, *június 15.-től szeptember 15.-ig érvényes* és az összes államvasutak személy- és gyorsvonatainak II. vagy III. osztályára szóló 33%-os kedvezményt nyújtó jegyek váltására jogosító igazolványok adának ki.

b) Ezenkívül az a) alatt felsorolt összes aktív szolgálatban álló személyeknek, a személy és gyorsvonatok II. és III. osztályára érvényes, 33% os kedvezményt nyújtó, egyszeri utazásra szóló igazolványok kiadása engedélyeztetik.

c) Az a) és b) pontok alatt említett kedvezmények a nyilvánossági joggal bíró felekezeti iskolák és intézetek tanítóit és tanárait is megilletik, úgyszintén az állami iskolák szerző-

déses tanítóit és tanárait is, amennyiben hivatásos tanítók.

d) 1. A felsorolt vasuti kedvezmények mindazon hitoktatók részére is engedélyeztetnek, akiket a felsőbb iskolai hatóságok neveztek ki s akik hivatásos hitoktatók.

2. A lelkeszi karból való hitoktatókat illetőleg — a vasútiügyi minisztérium 1928. február 14.-én kelt 33056—III/3. 1927. számú rendelete alapján a következő rendelkezések érvényesek:

A nyilvános iskolák tanítóira érvényes vasuti kedvezmények engedélyezhetők mindazon egyházak és bevett vallásfelekezetek hitoktatóinak, akik nyilvános jogu tanintézetekben legalább heti 16 órában hitoktatást végeznek. Nem szükséges, hogy az előírt óraszámban egy és ugyanazon intézeinél tanítsanak, hanem csupán az, hogy az intézet nyilvánossági joggal bírjon.

A hitoktatók vasuti kedvezményre való igényét az illetékes járási iskolai tanáccsal, illetve tanfelügyelőséggel kell igazoltatni és pedig minden évben a kedvezményes vasuti jegy első kérelmezése alkalmával. Az ugyanazon tanévben benyújtott további kérelmezések alkalmával elegendő hivatkozni a tanfelügyelőség, vagy iskolai tanács első alkalommal történt igazolására.

e) Az óvónőket ezen kedvezmények nem illetik meg.

II.

A I. alatt felsorolt vasuti kedvezmények az illetékes iskolák igazgatói által láttamozott, bélyegtelen kérvényekre adatnak meg. (Az iskolák igazgatóinak kedvezményes vasutijegy iránti kérvényét az illetékes tanfelügyelő láttamozza). A kérvényhez felbélyegzett s a kérvényező címével ellátott boríték csatolandó. Ezenkívül be kell küldeni *készpénzben (postautalványon)*:

Az I. a) alatti igazolványokért 20 Ké másolási illetéket, tekintet nélkül a kocchi osztályra, továbbá bélyegilletéket, amely a II. osztályra szóló igazolványoknál 10 Ké, a III. osztályra szóló igazolványoknál 5 Ké.

Az I. b) alatti minden egyes kedvezményes igazolványért, amely a II. osztályra szól 4 Ké-t, amely pedig a III. osztályra szól 2 Ké-t kell beküldeni másolási illeték fejében postautalványon. (A II. osztályra szóló igazolványok után járó 1 Ké, illetve a III. osztályra szóló igazolványok után járó 50 filler bélyegilletéket az igazolvány tulajdonosa azzal rója le, hogy az utazás megkezdése előtt megfelelő értékű okmánybélyeget ragaszt az igazolványra.)

III.

a) A kérvényeket és a megfelelő pénzküldemények mindenkor azon vasutigazgatóság II.—6. ügyosztályára kell címezni, amelynek kerületében fekszik a kérelmező iskolájának székhelye.

b) Az I. a) alatt említett szüneti igazolványok 1929. évi 61.

kezdődőleg az új utasítás szerint fognak kiadni (világoskék színű vászonkötésű könyvecske alakban). Ezen igazolványokhoz karton lapra ragasztott $10\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{3}$ cm. nagyságu mellképre van szükség.

A fényképet annak tulajdonosa az első oldalon olvasható (fintával frott) sajátkezű névalíráásával látja el. A fénykép hátsó oldala az illető iskola igazgatóságának pecsétjével látandó el.

A szüneti igazolványokat már május hónapban kell kérelmezni.

c) Az egyszeri utazásra jogosító igazolvány iránti kérvények (L. I. b) lehetőleg 14 nappal a tervezett utazás előtt nyújtandók be, nagyforgalmú időszakokban, főként ünnepek, szünetidők stb. előtt még előbb. Az egyszeri utazásra szóló igazolványok a kiállításától számított 3 hónapig érvényesek. Egyszerre több, esetleg különböző útra szóló igazolvány is kérelmezhető.

Az egyszeri utazásra jogosító igazolványok igénybevétele alkalmával az igazolvány tulajdonosának fényképes igazolvánnyal kell magát igazolnia (pld. útlevél, szüneti vasúti igazolvány stb.).

Minta szüneti igazolvány kérésére (I. a) pont).

N. N., def. učiteľ obcenej ľud. školy v.....

Predmet: Žiadosť o cestovnú poukážku
pre zľavnené cestovanie.
2 prílohy.

V Komárne, dňa 5. IV. r. 1929.

Slávne

Riaditeľstvo Československých št. Železníc

V Bratislave.

Podpísaný def. učiteľ verejnej obcenej ľud. školy v Komárne úctivo prosím sl. Riaditeľstvo, aby mne ku zľavnenému cestovaniu v III. triede osobného alebo rychlovlaku jednu poukážku, platnú od 15. VI. do 15. IX. r. 1929., vystavil ráčilo. Súčasne som zaslal na odd. Riaditeľstva II.—6. 25 Kčs.

S úplnou úctou

N. N.

Č. 1929. Potvrdzujem, že pán N. N. učinkuje na tuncjšej verejnej obcenej ľudovej školy jako def. učiteľ.
V Komárne, dňa 6. IV. r. 1929.

N. N.

správca školy.

Mellékletek: 1. előírt fénykép,
2. az igazolványért járó 25 Kč beküldését igazoló feladóvevény.

Igen érdekes és azt hiszem előttnk eddig eléggé ismeretlen mozgalomról számol be a „Mozgalomban az egységes iskola érdekében” című cikk. Cikkíró megállapítja, hogy a jelenlegi isk. organizáció nem demokratikus, nem teszi lehetővé a kiválóan tehetséges gyermekeknek a hosszú stúdiumot követelő pályákra való készülést, a tanulóknak a középiskolába való kiválasztása nem pszichológiai, hanem inkább szociális és gazdasági alapon történik. Ugyanis a mostani isk. organizáció mellett már 11 éves korában kénytelen határozni a tanuló pályaválasztása felett, illetve a lakóhelyén levő iskolatípus determinálja pályaválasztását, mert a szülők gazdasági helyzete olyan iskolába kényszeríti a tanulót, aminő iskola látogatása a szülők anyagi helyzetének legjobban megfelel. Ha helyben (a közelben) csak polgári iskola van, oda íratják be a gyermeket, bár annak tehetsége és ambíciója talán a reáliskolát javallaná és a polgári iskola növendéke elől — bármily tehetséges is — a legtöbb esetben el vannak zárva az egyetemi képzettséget követelő pályák, mert a középiskolába való át lépés nagyon nehéz. Ezeket a bajokat van hivatva elimlnálni az egységes iskola.

Az egységes iskolát cikkíró a következőképpen képzeli el: A mai polgári iskola és a középiskola alsó osztályai helyett az egységes iskola második fokozatába irathozhatna be a tanuló az egységes iskola első fokozata 5.-ik osztályának elvégzése után. Ez a megoldás a tanulóknak tömegének koncentrációját tenné lehetővé, ami viszont a tanulóknak tehetség szerint való kiválasztására nyújtana alkalmat. Ebből a második fokozatból léphetne a tanuló a középiskolába.

Az egységes iskola eddig csak Oroszországban, Amerikában és Norvégiában valósult meg, a többi európai országokban pedig élénk diskuszió tárgya.

Egy cikkre még a legközelebb visszatérek. Érdekes, hogy a szemle rovat még a magyarországi Hivatalos Közlönyből is közül referádát.

Nem szerezhetné-e meg vajjon ilyen célból a magyar szaklapokat az Ált. Egyesület is?

Magyar iskola. (I. évfolyam, 1 szám) A Podkarpatszka Ruszi Általános Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja. Előfizetési díj egy évre 30 K. Megjelenik Berehovo—Beregszászon.

Megalakult a „Podkarp. Ruszi Ált. Magyar Tanítóegyesület” című cikkből megtudhatjuk, hogy az egyesület létrehozásában az érdekelt magyar tanítóság akarata nem volt egységes és vannak, akik az új alakulatot nem helyeslik és jobbnak látnák a „Tovarisztvo” (Ruszin tanítók egyesülete) kebelében magyar szakosztály szervezését. A tisztikar egyhangú választással a következőképpen alakult meg: Elnök: Szerényi Ferdinánd dr.; alelnökök: Monus Gyula, Balogh Sándor, Bán János és Nagy Gáspár, titkár: Kormos Gerő; főszerkesztő: Szerényi F. dr.; szerkesztők: Czabán Samu, Joannovics Aurél és Kormos Gerő ezenkívül titkárok stb.

Az alakuló gyűlésen résztvett: Rozsypal Antal kormányzó, Simek József tanügyi referens és Révay Gyula központi tanfelügyelő, valamint Beregszász város főbírája és főjegyzője. Az elnöki programbeszédéről a fenti cikk nyomán a következőkben számolok be.

„Hiszünk és valljuk — mondja a programbeszéd — hogy a tanító munkája a legfontosabb politikum minden demokratikus államban, hiszen az új generációknak felelősségérzete, állampolgári öntudata, csak a mi nevelésünktől függ. Komenskyvel valljuk: „Micsoda nagyobb és jobb ajándékot adhatunk az

államnak, mintha az ifjúságot neveljük és tanítjuk". Ezt a célt szolgálja az új tömörülés, amely az örök koncentrációja folytán lehetővé teszi, hogy fokozott munkánk szervezesebb is legyen, levelese magáról a szórványosság és alkalmi jellegét. Ezt a célt szolgálja a szép számára szerkesztett „Néplap” és a „16 Barátom” című gyermeklap is. Lánzsát tör a programbeszéd a két éves akadémiai tanítóképzés mellett és kifejezi azt a kívánságát is, hogy a magyar gyermekeket magyar nemzetiségű tanítók tanítsák, hogy a magyar iskolák felügyelete külön magyar tanfelügyelőség körzetébe tartozzék. Biztosítja a megjelenteket az egyesület republikánus és demokrata érzelméről és a Republikához való törhetetlen hűségéről és ragaszkodásáról. Több kisebb cikk egészíti még ki a tartalmat.

K Ü L Ö N F É L É K .

Boross Bélának.

Kedves pályatársam s szerkesztő barátom
Ember vagy, mint látom, az ösvényen s gáton.
Nemes toll-paripád oly biztosan száguld,
Hogy az „Ösvény” már is országúttá tárgult.

Olvastam írásod a csendes „Vizparton,”
Ily novellás kedved soká . . . mindig tartson.
„Vándor karácsonya” falusi történet,
Gyönyörrel ringatja az ifjat s a vénst.

A „Rádió” zengje, a „Trombita” fújja,
Boldogabb jövőnkért rezeg szivünk búrja.
A „Fiúk az erdőn” azt kiáltják: éljen!
Élet viharától írójuk ne féljen.

A „Kain és Abel,” meg „Az ifjú székely”
Biztosan lekötnek, nincsen abban kétely.
„A burzsu” meg tisztán a tanítót írja,
Vértünk lüktet benne s a kritikát bírja.

Hej bús „Flótás Ferkó,” hadd szóljon a nóta,
Tárogatód zengjen, nem kell abhoz kóta . . .
„Csillag csókok” nélkül mi vón a szerelem?
Csillag a lány szeme s az ajkon csók terem.

„Mézes hetek” nálad évekké válnának,
Bú, bánat s eféle mind messze szálljanak.
„Ablak alatt megy a náznép,” szól az ének,
Téged is majd esküvőre elkísérnek.

Merénylet ellenünk, hogy szivedet kéri,
Hiszen az a mienk . . . kiáltunk az égig.

A te jó szivedben mi rég benne vagyunk,
Ha „mlenk“ is maradsz, akkor odaadunk.

Két üsvényen jársz, kelsz, szived, tollad állja,
Az édes szerelem s a másik a pálya.
Ezen két üsvényen soha ne légy álmos,
Ezt kívánja néked szívből: Gáspár János.

Szeressetek.

Dermesztő téli éjszakákon
Setétek már az ablakok,
De én kivert vadként magamban
Menekülök, kőszálgatok.

Hová loholas? Kérdem magamtól
S nagy hallgatás a felelet.
Uramisten! Mlért teremtél
Magasra szálló lelkeket?

Kevés, aki megérti őket,
A több harsogja: mind bolond!
TucateMBER, — mindéig úgy volt —
A látszatért oped, tolong.

Csikorgó téli éjszakában
Sirat a hó, ahol megyek . . .
Gyermekeim, csak egy a vágyam:
Engem szívből szeressetek!

Tóthkárolyi Lajos.

Szegény milliomosok.*

Testvér, nekünk nehéz az utunk;
hiába van dús aranyunk:
szegény milliomosok vagyunk.

Testvér, nekünk sok a könnyünk,
sok az álmunk, sok a vágyunk;
virágba borultan állunk
s mégis téli a mi tájunk.
Testvér! nekünk testvér kellene,
hogy repülhetnének messze, messze . . .
Nótaszárnyon, nyári tájon,
dala csókolni kis virágon
testvér lelket, könnyes szemet . . .

Testvér! nehéz az utunk,
rózáért csak szítkot kapunk,
hiába van dús aranyunk:
szegény milliomosok vagyunk . . .

Kossányi József.

* A hó végén megjelenő „Máglyák“ c. verskötetből.

Eljegyzés. Örömmel kaptuk a kedves hírt, hogy Boross Béla alsószerelii kartársunk, lapunknak társszerkesztője, f. é. febr. 2-án eljegyezte Kajos Bözsi ke úrleányt. Őszinte szívből gratulálunk a jegyes párnak!

Máglyák című verskötetem márciusban hagyja el a sajtót. A könyv finom, famentes papíron, hat iv terjedelemben, Csáder László eredeti tehetségű festőművészeti főiskolás címlapjával készül, mely nagyban fogja emelni a könyv nyomdatechnikailag is elsőrangú kiállítását. Verskötetemet Husvét előtt bátor írások minden iskolának megküldeni, kérve az ig. urakat, hogy azt a többi kartárral is megismertessék s annak árát a csatolt utalványon nevemre megküldjék. A rendelőknek, miként az iskoláknak is, a kötetet 10 Ké elküldése ellenében pontosan portómentesen továbbítom. Cím; Kossányi Jóssef tanító, Bagota. Oros Stara D'ala.

Halálozás. Részvétellel értesültünk, hogy Domček István bratislavai kereskedelmi iskolai tanár, aki előzőleg, mint növészámki-tanfűgyelű működött, f. é. jan. 12-én Bratislavában váratlanul elhunyt. Jan. 14-én temették el a bratislavai evang. temetőben nagy részvét mellett. A nosztrifikációs vizsgálatok alkalmával, mint a vizsgálóbizottság tagja, jó emléket hagyott hátra a magyar tanítóság körében is.

Gyász. Részvétellel kaptuk a szomorú hírt, hogy Lemény Árpád érsekújvári adótiszt, Lemény Nándor kartársunk fia, ifjú életének teljében, 28 éves korában, f. é. febr. 2-án szűlei, testvérei és rokonsága nagy bánatra elhunyt. Febr. 4-én temették el az érsekújvári róm. kath. temetőben. A gyászbarorult család fájdalomában részvétellel osztozunk.

Epilógus. Forgács Béla tanítójelölt, aki az Új Nemzedék c. lapmellékletben küzűlt cikkében a tanítóságot megeértette, a sértésért az egyesületünket képviselő Kovács Alajos közp. elnökűnkűtől bocsánatot kért. Részűnkűről nevezett ifjú bocsánatkérés elégtételtelnek vesszűk s az ügyet befejezettekn tekintűjűk.

Matuzsálemi kor. Egy űreg veterán tanító haláláról kell beszámolnunk. Pricz Mátűás újbányai tanító és helyettes karnagy életűnek 99 évűben mult hó 26-án nagy családjű, unokái és dűdunokái jelenlétűben csendesesen elhunyt. Érdekes, hogy halló érűke teljesen ép volt, mert karácsonykor az űsszes karácsonyi énekeket eljűatszarta magának az unokáiival a hegedűn. Működésűnek legfűbb idejét a Bach korszakban élte át, amidűn németűl, szlovákűl és magyarűl kellett tanítania. Mint kitűnű pedagógűs, sok érdemekeket szerzett a tanítás terűn. Tanítványai kűzűl megemlíthetűjűk Tarkovich államtűkárt, Kopernický kanonokot, Gajdossik, Volf, Baumann, stb. családokot

Mielűtt **BÚTORT** vesz, okvetlen nézze meg a Republika egyik legnagyobb bútorgyárának legnagyobbított fiűktelepét. **HEIDÚK BÚTOROK**

Lászlónál ei cipűgyár udvarában
Kostolná-u. 2. 16. **Érsekűjvár.**
100 szoba, konyha és elűszoba állandűban raktáron — Keműnyű hálűk már
2000 Kézűlűl egűzz 14.000 Kézűlűl 100 — 200 Kézűlűl havi részűletűzfűzésre is.
THONET BÚTOROK ÓRIASI VÁLASZTÉKBAN.

akik mindenkor a legnagyobb elismeréssel adóztak neki. Oszlopos tagja volt annak az ének- és zenekarnak, amely egykor az újbányai űségi főtemplomban vasárnaponként zenés miséket adott elő és mint magas sokundista csodálatba ejtette a budapesti nyaralókat. Zeneiskolát is tartott, melyből sok kenyérf kereső került ki az életbe. Temetése nemzetiségi és valláskülönbőség nélkül — oly megható és impozáns volt, hogy emlékezetes lesz az utókornak. Őzbeborult agastyánok, mint tanítványok ott zokogtak mellette, mert tudták, hogy szüleik szárait-ezreit kísérite oda, ahová most őt kísérik utolsó útjára. A város lakossága, hatóságok, iskolák mind megjelentek a temetésén. Nyugodjék békében!

Tanítói bál Galántán. F. hó 8-án folyt le a Galánta-vágselyei járáskör farsangi bálja, melyet nivós irodalmi és zenés műsor vezetett be. A galántai Köllsch-féle nagyvendéglő zsúfolásig megtelt a járáskör, sőt a vidék tanítósságával, de a nem tanító intelligencia is szép számot tett ki. Tekintetbe véve azt, hogy a spanyoljárvány és az abnormális hideg időjárás megnehezítette a rendezőség munkáját, az est és a táncmulatság sikere várakozáson föllínek mondható. A rendezés körül Sáros Alajos helyott Boross Béla nyitotta meg az estét, majd Polák Irén, Uhlárik Búske, Ivány Foreno, Bellus Sándor és Orosz Zoltán precíz énekszámait ragadtatták tapsra a publikumot. Leobnor Béla és Rezső hegedű- illetve zongorajátéka után Orosz Zoltánné művészi kezekkel interpretálta Liszt II. Magyar Rapszódiját. Ugyancsak ő kísérite „A vén ivó” c. melodrámat, melyet Boross Béla szavalt. A műsört változatossá tette Boross Béla szabadelöládása „Irodalom és közönség” címmel és befejezte úshány újabb versének elszavalásával. A táncmulatság kitűnő hangulatban folyt le s reggelig tartott. A rendezés körül Sipos Péter, Berényi Gyula, Polák Kálmán, Orosz Zoltán és Boross Béla buzgólkodtak. A bál jüvedelme szép összeggel gyarapítja a Tanítók háza alapját.

Kicsinyek között.

Farsang volt. Karnevál herceg fényes kíséretéhez hozzászegüdütt mindenki, aki megélölte egy esztendőnyi élet sok sok durva ütését.

Mintha bizony a farsang néhány örömösebb napja kárpótolni tudná az embert az elsíri könnyekért. . . Még is, megragadja a ritka alkalmakat, báli jelmezt ölt a mindennapi gond szürke gúnyája fölé, álarcot húz a robot élet sáppadt arcára. Táncol, dalol, mulat az ember. . .

Érthető és megbocsátható, ha a nagyok ezt teszik. Szükségük van rá.

De annál érthetölenebb volt előttem az a farsangi vigasság, amelyet az iskolás gyermekek rendeznek nálunk a farsang utolsó napján. Mikor először tudomást szereztem erről, megbotránkozott és felháborodott bennem minden pedagógiai elv, méltatlankodtam, zúgolódtam a szülők előtt, magyaráztam, hadonáztam, de mindhiába. Az évtizedes, vagy talán évszázados szokás lavinjája lehengerelte az én pedagógiai érveim gyenge korlátait

Gondolkozni kezdtem. Csakugyan olyan halálos bűn-e az, ha a gyermekek is mulatnak? Ha igen, akkor miért nem lép közbe a község? A csendőség? A törvény! Hiszen a 16 éven aluliakra vonatkozó tilalom itt is alkalmazható. Satöbbi, satöbbi. . .

A gyermekek farsangi mulatsága azonban évről-évre megismétlödött,

minden csendőri, vagy törvényes beavatkozás nélkül. A nagyok hagyták mulatni a kicsinyeket.

Végre, ezidén, elhatároztam, hogy megnézem a gyermekek bálját. Elme-gyek, hogy alátámaszthassam, igazolhassam fantasztikus elképzeléseimet.

Meghívót, vagy bárminemű meghívást, természetesen, nem kaptam. Meg-tudtam azonban, hogy Bondor Sándorék házában lesz a mulatság. Aha; tehát magánlakásban. Ehhez a törvénynek semmi köze. A rendezőség — Bondor Pista és Kozák Feri (mindketten tizenkétévesek) — jóelőre eljárt a cigány ügyében is. Még italokról is gondoskodtak: a szódavízet reggel óta hordták, hogy legyen a málnaszörp mellé. Ja vagy úgy — kezdtem kiabráudulni — hiszen ez egé-szen ártatlan koretek között történik. De lássam csak tovább.

Észrevétlenül odalopóztam a táncmulatsággal szomszédos helyiségbe és kutató szemmel vizsgáltam a mulatókat. Bevallom, hogy kerestem valami megbotránkoztatót, valami olyat, ami nekem ad igazat, s én véget vehetek egyszerűségeikre ezeknek a gyermek-orgiáknak a szent népművelődésügy nevében. . . De azt is bevallom, hogy semmit sem találtam az általam elkép-zelt dárídóból.

Tisztába ültözött gyermekek lépdelték el búvóhelyem mellett a pénz-tár felé. Előre van kezükben kikészítve a két hatos, ami a mai öröm ára. Nem sok, állapítom meg magamban. A vendégek befizetik a belépti díjat és elhelyezkednek a szoba két sarkában. Az egyikben a lányok, a másikban a fiúk. A harmadik sarokban három cigánygyerek húzza szívvél-lélekkel, de nagyon hamisan. A szoba negyedik sarkában a szódagyáros ültötte fel tanyáját és 50 fillérért méri a limonádét. Ezt drágálják a vendégek. Én is.

Most még senki sem táncol. Pedig a cigány „két-lipőset” húz. Ezt paran-csolt a Pista. Kíváncsian várom a táncot. Végre maga Pista kezdi meg. Kezével nagyot kanyarít maga felé a levegőben, s e jellel kilép a lányok sorából a fehérhús Vörös Lenke. Összefogódnak és járják a kétlipőst, — a csárdást. Szépen, lassan, zenére, ritmuera alig ügyelve. Azután megmozdul a többi nő is és már táncol az egész szoba. Áll a bál. Több a nő, mint a lány. Akinek nem jutott táncos, nem esik kétségbe, hanem összekarol azzal, akinek szintén nem jutott. . . Nagyszerű megoldás! De átkérni a lányt? Isten ments!

Elnézem a táncoló párokat. Ime, Feri és Maris, Terci és Jani egymással szemben tipegnek, egymással szemben táncolnak, de mégse néznek egymásra. Eppen úgy, mint néhány órával ezelőtt az iskolában. Egymással szemben ültek, írtak, olvastak, tanultak, de egymásról tudomást sem vettek. Az iskolai koadu-káció átvonult ide, a bálterembe. Nem az a fontos, hogy mindegyik fiúnak lány-táncosa legyen. Fontos magának a bálnak a pusztá ténye, a cigányzene és a limonádé. A tudat, hogy gyermekmulatság van. Egyenkettőt fordulnak, Egyetlenegyszer. Aztán többet nem is gondolnak rá. Egyenkettőt fordulnak a néhányat kurjantanak, aztán vége a bálnak, a farasagnak — kezdődik a munka, a tanulás. Így van ez évek óta. Apák, anyapák is így cselekedtek annakidején. Hát van ebben valami paráznaság. . . ?

A cigányok „belépt” húznak. A táncosok változtatnak a lábak moz-dulatjain, csizmapatkók kopognak, fehér szoknyacákák libegnek előre-hát-ra. Senki sem beszél, nevet, Mindenki komoly. Csak én érzem, hogy az arcomon valami örömféle gyulladt ki. Ugyanaz az öröm, amelyet akkor éreztem, mikor elnéztem az iskolában az olvasókönyv fölő hajló gyermekefejcsékkét. Ugyanaz a szorgalom, ugyanaz a buzgó igyekezet.

Félnyolc felé járt már az idő. Nehogy a záróra ott érjen, egy óvatlan pillanatban kisurrantam a táncszobából. Valami megelégedést hoztam magammal és egy értékes tapasztalatot. Aki pedig szereti nézni a szépen mulatókat, az jövőre jöjjen el hozzánk a gyermekmulatságra. De csak nézzenek. Én újra ott leszek. (ho).

A régi népek zenéje.

Hogy e kérdésre felelhessünk, kutatnunk kell a még ma is primitív korban élő népek zenéjét, mert a legrégebb korból emlékeink nincsenek. Kutatnunk kell tehát az eszkimó, néger, indián népek zenéjét. Megállapítható, hogy e népeknél a dallamok csak hang-ismétlődések s sekund v. tero lépésnél nagyobb távolságok nincsenek,

Az énekhang feltalálásához az emberi beszéd vezetett. Egyik zenetudósunk Kühler megállapította, hogy beszédünk hang-emelkedéseket, eséseket, szóval hullámságot mutat. Lekótátása s tapasztalata, hogy az izgatott beszéd 7—9—11-et is ugrik, sőt néha 2 oktáv hangterjedelemben is mozog.

A zene keletről jött, mint minden műveltség. Kelet legműveltebb népe az egyiptomi volt, melynek már 8000 év előtt (Kr. e. 4000) volt zenéje. Kőbe vésett emlékek, oltárok, sírok igazolják ezt. Ezen emlékeken látunk hangszereket, éneklő alakot, táncszerű mozdulatokat megörökítve. A muzsika nem volt önálló. Tisztán hangszeres zenét az ókor nem ismer. A művészetek közül tehát a zene, ének és tánc együtt volt. Az egyiptomiak énekei valamely vallási, vagy állami ünnepevénynek képezték kiegészítő részét. Legfontosabbak a munkadalok, mert ezekből keletkezett a ritmus. Munkáikat (búzacseplés, ovezés) ugyanis énekkel kísérték. Dallam e korból nem maradt fenn. A zene szent volt, isteni eredetű. A régiak mindent az istenekre vezettek vissza. Ha egy árnyas fa alatt jól kipihenték magukat, hálát adtak a hős árnyék Istenének.

Chinaiak. Az ó korban művelt nép volt a chinai, melynek már 5000 év előtt fejlett zenei kulturája volt. A chinai zene hideg, fanyar, minek okát skálájuk összeállításában találjuk. Hanglétrájuk: f, g, a, c, d; csupa egész hangokból áll. Később aztán áttértek a diatonicus skálára, sőt megismerték a chromatikát is. Zenei tehetsége nincs a chinainak, a művészetből tudományt csinált. Amiot hittérítő a 18-ik században a pekingi könyvtárban 482 drb. zenei teoretikus könyvet talált.

Hinduk. A kulturált hindu nép már a szelidebb zenét kedveli s érzelmi momentumokat is belevisz művészetébe. A skálát negyedhangokra osztották. A zenét ők is isteni eredetűnek tartották.

Görögök. A görög nem tulajdonított a zenének szertartásos jelleget. Görög felfogás, hogy a zene az általános műveltség eszköze. S ez a felfogás ma is helytálló. A görög már megbecsüli az egyént is. Megnyilatkoznak az egyéni érzések s bús, szerelmi dalok keletkeznek. E korból körülbelül 12 emlék maradt fenn. A görög a zenével a nyers testiséget igyekezett ellensúlyozni.

Egyházi zene. Az első keresztyének a pogányok üldözései miatt föld alatti üregekben énekeltek zsoltáraikat s tisztán a szociális zenére rendezkedtek be. A 16 sz.-ban a két legnagyobb zeneköltő: Palestrina és Orlando di Lassus. Amíg a zsoltár szövege a bibliából van véve s prózában van írva, addig a hymnus dal formára volt írva versben. A canticum lendületesebb ének. Az antifónában kórus váltakozik kórusal, vagy szólístával. A responsórium

még ma is megvan a misében. Az eredeti antifonárium legrégibb másolatai a sz. galleni székesegyház és montpelieri egyetem birtokában vannak. A közép-korban a tudományt és művészetet a nyugodt életű s anyagi gonddal nem küzdő papok művelték.

Világi zene. A XII. és XIII. század világi zenéjét a népdal képviseli. Nagyban elősegítette a népdalgyjűjtést a könyvnyomtatás feltalálása. Vallási, állami ünnepek s a munka közben megjelenik a dal a nép ajkán. Később történelmi eseményeket, vitézi tetteket, hősök életét és halálát énekli meg a nép. A legrégibb világi ének a 9 sz. ból maradt ránk. Majd megjelennek a trubadúrok, kiknek ajkán szorelmi dal fakad. A trubadúr rendszeren maga énekelte és játszotta el szerzeményét. Megtűrtént az is, hogy a trubadúr nem játszott hangszeren, hanem zsonglőrt fogadott, aki ellátta a hangszeres kíséretet. Ezen zsonglőrökből lottok később a kóborló vándor komédiások. Az egyház ezeket üldözte. Németországban a meggazdagodott polgárok nemcsak anyagi, hanem szellemi igényeiket is mind magasabbra emelték. S nemcsak szivesen halgatták a zenét, hanem maguk is rákaptak a verscsinálásra, melyhez zenét komponáltak. Ezeket Meistersänger-eknek nevezték. A mesterdalosoknak nagyon szigorú szabályaik voltak, melyeket táblára irtak fel, hogy mindig szem előtt legyenek. Pontosán meg volt szabva, hogy hány strófa, hány sor, hány szótag legyen a versben és hol szabad cifrázni. Ezen kicsinyes szabályokat figurázza ki Wagner a „Mesterdalnokok“ c. művében.

8.

Kiadóhivatali üzenetek.

P. L. Ladice. 1929. I. 1-től mint tagot tartjuk nyilván. 1928. december végén hátraléka nem volt. — **B. B. Rim. Sobota.** Mint régi nyugdíjast 40 Ké. évi tagdíjjal tartjuk nyilván. A lap az új címére jár. — **K. J. Keszegfalva.** Hátralékáról kiértesítettük. Mint új nyugdíjas évi 80 K-t fizet. — **Sz. Gy. Rapovce.** Hátralékát az ígért terminusra várjuk. — **A. J. és F. F. Perbete, K. N. Naszvad, Qu. J. Udvard.** 1928. július 1-től. — **Sz. M. Sokolova, D. S. és V. J. Farnad, K. I. Antalháza, B. A és Ö. M. Bátorkeszi, A. J. Bény** 1929. január 1-től a járási, illetve megyei pénztáros jelentése alapján tagjaink sorába vettük és lapunkat megindítottuk. — **F. K. Držovce.** Kérésére a tagok sorába vettük, lapot befizetőlappal küldtünk. — **M. P. Udvard, P. D. Nyegyed, F-né. H. A. Gúta, B. J. Mikočany, N. Zs. Lučeneč, P. J. Sárosta** Címüket átjavítottuk. A lap az új címre megy. — **R. A. V. Kalnica.** Zsebnaptárt küldtünk. **D. K. Nováčaný.** Koltamelléketet küldtünk. — **Dr. B. R. N. Zámky, Ev. Bürgerschule Sp. Nová Ves.** A kért számokat elküldtük. — **P. S. Szímó.** Ügye elintézéséig hátralékával várunk. — **M. L. Kováčovce.** Címét kijavítottuk. Levelet küldünk, melyben a kérdezetteket tudadják.

HIRDETÉSEK.

Pályázati hirdetés. A Koleňany-i róm. kath. magyar tannyelvű államszegélyes iskolához kántortanító kerestetik. A jóvedelem tisztességes megélhetést biztosít, lakás természetben, Nitráéhoz közel, naponként kétszer autobusz járat, kellemes fekvésű hely, tanító-házaspárnak is nagyon kilátásos. Választás Róm. Kath. Iskolaszék. Koleňany, p. p. Gymeš, pri Nitre. 1929. március 14-én.

Pályázati hirdetés. A veceklovi-vecsekői róm. hath. iskolaszék kettő tanítói állásra pályázatot hirdet. Tannyelv magyar. Az igazgató-tanító javadalma 2 szobás lakás mellékhelyiségekkel, 500 □ öl kert, 18 m² fa, melyből a tanterem is fűtendő, 100 Kc. a község pénztárából és törvényes államségély. — A második tanító(nő) javadalma 1200 Kc. helyi javadalom lakással és törvényes államségély. Kérvények 1929. március 25-ig a kostolná-hastai (Egyházashást) róm. kath. plébánia hivatalhoz (p. Hajnácska, z. XVIII.) nyujtandók be. Választás 1929. március 27-én délután 4 órakor.

Pályázat. A hosticei (Gesztele) róm. kath. iskolaszék az újonnan létesített II. tanítói állásra márc. 16-ig pályázatot hirdet. Tannyelv magyar. Javadalma: a hitközségtől 1200 Kc., lakás és törvényes államségély. Pályázhatnak tanítónők, orgonajátékban jártasak előnyben részesülnek, kik szükség esetén a kántort helyettesítenék. Kellően felszerelt kérvények a hosticei r. k. plébániára küldendők. Posta: Simonovce okres Feled. Választás 1929. március 17-én.

Pályázati hirdetés. A bratislavai német-magyar ág. hitv. evang. egyházközség népiskolájánál megüresedett magyar tanításvivő államségélyes férfitanítói állásra kiírt pályázat meddőnek bizonyulván, ezt ezennel megújítom. Az egyháztól járó fizetés: 1600 Kc. és 720 - 900 Kc. lakáspénz; a többi államségély.

Megfelelő okleveles evang. pályázó híján tanítói érettségi bizonyítvánnyal bíró pályázó is tekintetbe jöhet. Felszerelt kérvények az iskolaszékhez (Apác-palya 24) küldendők 1929. március hó 25-ig. *Dr. Smith K. J. esperes.*

Hosvetti és tavaszi színelőadásokra rendelje meg a

„Pintyő és Pintyőke“ című 3 felvonásos népszínművet Gáspár János a „Magyar Tanító” létszerkesztőjének 12 remek dalával. Három példány ára kottával és előadási joggal csak huszonnyolc korona. Portómentesen küldöm, csakklapot mellékelek.

Farkas István Sály.

Eddig kebl. 70 helyen adták

„Sári te”. 3 pld. 30 Kcs.

Tisztelt tanító úr!

A tél közepén vagyunk, siváran fűtül a szél. Jól esik ilyenkor a jól fűtött, meleg szoba. Mennyivel kellemesebb azonban, ha este az ablak közelében ülve, leengedheti a jó öreg rolettát. Mindjárt érzi ennek a kellemes, hideget visszatartó hatását és a kíváncsi szomszédság se láthat be a szobába.

Ha még nincsen ezen kellemes és hasznos házi eszköz birtokában, úgy írjon nekem. Szívesen teszek úgy ön, valamint az iskolája részére ingyenes ajánlatot. Ha több ablakról lenne szó és ennek egyszeri beszerzése nehezebbé esnék, úgy örömmel állok kényelmes fizetési feltételekkel a rendelkezésére anélkül, hogy magasabb árat kellene fizetni.

Igen kérem, hogy mielőbb, lehetőleg még ma írjon nekem (nyugodtan magyarul) és adja meg nekem az ablakok pontos szélességét és magasságát, hogy ajánlatomat megtehessem. Mindenkor szíves beszerzésre rendelkezésére

mély tisztelettel:

Schwarz Görffüggöny és Ablakredőnygyára
Tanndorf — Deschney.
Adlergebirge.

Minden ötödik darab ingyen!

E lap olvasói számára meglepetést készítünk elő. A megrendelt árúk minden ötödik darabjára egy darabot teljesen

inzen adunk!

Mindenki bizalommal forduljon vállalatunkhoz és biztosítjuk, hogy a küldeményel és a kivitellel meg lesz lepelve.

Nagy választék!

Ajánljuk Önnek!

Térdnadrágok munkára, minőség szerint darabja 20—22—25—28—32 korona, ördügbőrűből, különösen erős 38 korona, elszakíthatatlan szarvasbőrűből 40 korona, manchester bársonyból 65 korona, „Verdun“ megemmisíthetetlen bőrből 70 korona, ünnepi kangarn Ia minőségű 70 korona, seviot szövettel 65—70 korona. Lovagló térdnadrágok minőség szerint 35—40—50—60—70 kor.

Szoknyák: fölgypajjú, varratlan darabja 10—12—14—16 korona, selyemcsíkokkal 18 korona.

Úri szövetek: 3 méter erős szövet 120 cm. szélességben, egész ruhára 18 korona. Cérnaszövet 120 cm. széles 3 méter 50—60—65 korona. Levhard igen erős szövet 120 cm. széles, 3 méter 75—85 korona. Szarvasbőr—ördügbőr 120 cm. széles, 3 méter 75—85 korona. Manchester 65 cm. széles, 6 méter 138 korona. Gyapjú divatszövetek, 3 méter férfi ruhára 90—110—150—180 korona.

Női szövetek: kétszeres szélességben 3 méter 32—38 korona. Gyapjú kosztümszövetek 3 méter 90—100—140 korona. Flanell ingek 3 darab 54 korona, női nadrágok kalikóból, darabja 4 korona, pargettből 13 korona, erős kalikó ingek darabja 15—16 korona.

Küldi az előnyösen ismert cég:

Visner Ferenc Jimramov, Morava.

Szolid kiszolgálásunkat számtalan elismerő irat bizonyítja, e lap minden olvasója forduljon bizalommal üzletünkhez, tegyen próbarendelést és meglepjük árúink kivitelével. A megrendelést írja meg szlovákul, vagy németül. Ezt a céget minden olvasónknak ajánlhatjuk, mert mindenképpen lelkismeretesen szolgál ki.

Madarak és emlősök természetű kiütését
elvallalom tartós kivitelen a legolcsóbb árak mellett.
Brencsik Lajos preparator Naszvad, ž. XVI.

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha **KOPRDÁNÁL**
LÉVÁN, Stefanik-u. 14. — csináltatják ruháikat.

Angol és belföldi szövetkülönlegességekben nagy raktár.
Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhái öröm viselni!
Hosszú és rövid városi bundák jutányos áron. Pontoz és figyelmes kiszolgálás!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs, melyért a tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:
Banai Tóth Pál.

Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

Társszerkesztők:

Hirdetések díjszabás szerint.

Berecs Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

TARTALOM:

	Oldal:
<i>Vezércikk:</i>	
Ankét az iskolareform tárgyában	135
<i>bb.:</i>	
Irodalom és közönség	137
<i>- r.</i>	
Túlterhelés	143
<i>Oye:</i>	
A testnevelésről	146
<i>Grünwald Béla:</i>	
A fegyelmezés kérdései	150
<i>Egyesületi élet</i>	159
<i>Különfélék</i>	166
<i>Szerkesztői üzenetek</i>	171
<i>Kiadóhivatali üzenetek</i>	171
<i>Hirdetések</i>	171

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno. — Az egyesület elnöksége: Kovács Alajos központi elnök, Negyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Komárno. — Tanácsadó: Uherezky Géza, Komárno.

A hírlapjegyek használata eng. a bratislavai posta- és táviradoigazg. 3006/III. 21. sz. rendeletével.

HUSZÁR ISTVÁN
KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSZET
NITRA

TELEFON SZÁM 20.

POSTAFIÓK SZ. 24.

AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.

Hjúsági és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek.

Iskolai szerek, füzetek, irószerek stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok raktára.

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELÉBEN,

Tanító Uraknak és iskoláknak engedmény!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs. melyért a tagok a lapot is kapják.	<i>Felelős szerkesztő:</i> Banai Tóth Pál.	Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.
	<i>Tarsszerkesztők:</i> Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.	Hirdetések díjszabás szerint.

Ankét az iskolareform tárgyában.

Az iskola és népművelődésügyi Miniszter úr arra határozta el magát, hogy a legközelebbi időben ankétet hív egybe a tervezett nagy iskolareform kérdésének megbeszélése végett. Ezen ankétre meghívást nyertek az összes érdekelt körök s azon az alábbi kérdések nyerneek elsősorban megvitatást.

1. Megtartsa-e az elemi iskola alsó- és középső tagozata, miként eddig, az öt éves turnust, három éves magasabb turnussal, avagy vezettessék be a négy éves turnus, amelyre a felsőbb négy éves tagozat épülne fel?

2. A polgári iskola az elemi iskola ötödik osztályára épüljön-e, mely esetben három osztályos maradna egy fakultatív negyedik évfolyammal, avagy négy osztályos legyen s az elemi iskola negyedik osztályára épüljön, esetleg egy fakultatív ötödik évfolyammal?

3. A polgári iskola, miként eddig, megmaradjon e az elemi iskola felső tagozataként kötelező iskolának, avagy váljék a tehetségesebb tanulók válogató iskolájává?

4. A polgári iskola általában az alsóbb középiskola pótlására szolgáljon-e, vagy tartsa meg eddigi célját, a gyakorlati élethivatásokra való előkészítést azzal a melléccélal, hogy a közép- és szakiskolák részére készítsen elő? Ez esetben miként kellene a polgári iskola tantervét szabályozni, hogy a szakiskolák követelményeinek megfeleljen? Amennyiben az

alsófoku középiskola a polgári iskola mellett fenntartatnék, miként volna szabályozható a tehetséges tanulóknak a polgári iskolából a középiskolába való átlépése? Ajánlatos volna-e a normális középiskolai típus mellett egy rövidebb tartamú (esetleg öt éves) középiskola létesítése, amely a polgári iskolához (annak harmadik, vagy negyedik évfolyamához) kapcsolódna, avagy létesíttessék-e a középiskolán egy külön átmeneti osztály a polgári iskola végzett növendékei számára, vagy fölvehetőek volnának-e a polgári iskola nagyon tehetséges növendékei a középiskolákba különbözőzeti vizsga letétele után?

5. Fenntartassék-e a középiskola jelenlegi kétféle típusa, a gimnázium és reáliskola, melyek közül az előbbi felsőbb tagozatában klasszikus és reális irányura oszljék, az utóbbi pedig reál és reform reál gimnáziumra, avagy a középiskolák egységesen szerveztessenek meg és pedig akként, hogy az egységes középiskolának közös négyosztályos alapja lenne s felsőbb tagozatában esetleg három irányban ágazna szét.

6. Lehetséges volna-e az általános műveltség s főként a logikai kiképzés veszélyeztetése nélkül, melyet a középiskolának nyújtania kell, a közös alsó tagozaton a latin nyelvet valamely élő nyelvvel pótolni, főként a tanítási nyelvvel, esetleg az államban használatos más nyelvvel, francia, vagy angol nyelvvel s a latin nyelv tanítását ekként át lehet-e tolni a felső tagozat valamelyik ágazatába? Amennyiben a latin nyelv csupán a középiskola felső tagozatán taníttatnék, ez a latin nyelvi tudás elegendő volna-e az összes főiskolákon, főként azonban a teológiai, jogi és filozófiai fakultáson való tanulmányok eredményes végzéséhez? Ha nem, a közös alap mely osztályában kezdődjék a latin nyelv tanítása?

7. A szakiskolákon (kereskedelmi, ipari stb.) mily reformok volnának végrehajtandók?

8. A középiskolákon fenntartassék-e az érettségi vizsgálat, vagy szüntettessék meg s a főiskolai tanulmányoknál felvételi vizsgálatokkal, a közhivatalokba

való lépésnél pedig pályázati vizsgálatokkal pótol-
tassék-e?

Felhívjuk kartársaink figyelmét e nagyfontosságú kérdésekre s kérjük tegyék azokat alapos megfontolás tárgyává s főleg az elemi és polgári iskolák reformját célzó kérdésekkel foglalkozzanak behatóbban s erről szóló tárgyilagos véleményeiket írásba foglalva küldjék be akár lapunk szerkesztőségébe, akár a titkársághoz, hogy azokat az Egyesület e kérdésekben való állásfoglalásánál értékesíthesse.

Irodalom és közönség.

Alig van közéletünknek még egy olyan általános érdekű, s egyben általánosan érdektelen kifejezése, mint ez: *irodalom*. Irodalom a lapok minden zugában, irodalom a politikusok szónoklataiban, (főképpen pedig zártkörű társadalommentő bankettekben), irodalom a vigécek batyujában, irodalom égen és földön, úton és útfélen, — de nincs irodalom ott, ahol legméltóbb helye volna: a társadalom szívében: a családban.

Nem célunk propagandát csinálni az irodalomnak. Nagyon sajnálatraméltó az a nép, amelynek az irodalmát úgy kell ajánlani megvételre, használatra, mint valami tetszetős portékát — esetleg néhány évi jótállással . . . Mi, miként minden jelenséget a földön: csak magyarázhatjuk az irodalom üneményeit, elfogadhatjuk, vagy leszavazhatjuk a törvényeket, melyeket az irodalom törvényhozói hoztak az ihlet szentséges parlamentjében, az emberiség számára, a miszámunkra.

Vizsgáljunk meg tehát néhány irodalmi jelenséget és próbáljuk ezeket magyarázni az objektivitás eszközeivel.

Valamikor, talán még nem is nagyon régen, azok, akiknek a napi munka után a könyv volt a legkedvesebb barátjuk, bizonyos előre élvezett örömmel vették kézbe a mindennapitól elütő, de mindenki által óhajtott, vágyott, széplevegőjű élet regényeit. Az ember természetében rejlik talán, hogy amiben neki sokszor kevés része van: éhezi, szomjazza, keresi a *romantikát*. Hiszen az első irodalom, amit gyermekkorunkban elének adtak, a romantika volt: a *mese*. A mese képei, történetei, szerkezete és moívumai már az anyatejvel belénszívód-

lak, vérünné váltak és megteremtették bennünk az irodalom alapját. A mese tanulságai, örömei, szomorúsági pedig kialakították bennünk az első és legmaradandóbb irodalmi élményt úgy, hogy sokaknál a mesék romantikája irodalmi meggyőződéssé erősödött.

Az irodalom azonban a népek lelkivilágának teljes, hibátlan tükre. Nem merülhet ki abban, hogy fantaszlikus, vagy naiv elbeszéléseket foglaljon össze és aranyos, diszes kötésben kerüljön a könyvtárak dicsőséges trónjára. Az irodalomnak mélységesebb a hivatása. A mesék, bár gyökerei lenyulnak a lélek őstalajáig, nem hozzák napfényre az élet valódi kincseit. Az elbeszélő-költészet széles mesgyéjén szétterül, szétszakad a lélek aranylemeze és nem csillog a maga főkéletes pompájában. A líra gyémánt ekéje kell ahhoz, hogy fölszántsa a lélek legmélyebb, szűz-televény termőföldjét. Igazi tükör pedig csak az lehet, amely a képet legtökösabb részletében is hűen mutatja. Az irodalom tehát nem hengerelés, nem a béművelt szántóföld lesimítása, rögtelenítése, hanem az irodalom szántás, forgató, mély szántás, amely mindig új, friss termőerőt oldoz fel: a lélek őseréjét.

Itt kezdődik a mai irodalom problémája. Mert igenis, a mai, úgynevezett modern irodalomnak problémái vannak. És itt kapcsolódik össze a közönség az irodalommal. Tulajdonképpen irodalomról beszélni *ma*, annyit jelent, mint kizárólag a modern irodalmat beszélni. Beszélni csak arról az irodalomról szokás, amely vitás, amelynél megoszlanak és összeütkeznek a vélemények. A romantika irodalmának nem voltak problémái. A romantika regényeit olvasták. A mai irodalmat nem elég olvasni, a mai irodalmat érezni, gondolni, — élni kell! Ez az ami nehéz, amit nem kívánt a romantika, vagy ha kívánta készen adta, s az olvasó előlétködött rajta. Ma a regény belenyúl az olvasó magánügyeibe: körülményeibe, belenyul az életébe, belenyul a lelkébe. Ma az olvasó, az ember, az irodalom állítászó üvegén keresztül kezdi megismerni magát; kezdi meglátni a maga belső ruházatát: — mai irodalom kifordítja az embert — lelkével kifelé.

Ez az, ami nem tetszik az olvasónak, nem tetszik a közönségnek. Hiszen a mai könyv kipellengérezzi a bűnt, elhallgatja az erényt; a mai regényhősök nincsenek felruházva az emberi főkéleteség drága tulajdonságaival — a mai regény-

hősök nem hősök, hanem áldozatok és főképpen — emberek. Hiszen ez a Turi Dani nem szent, nem paraszt-próféta, nem a magyar falu megváltó Messlása, hanem egyszerű, önző, nagyra-vágyó, egyformán bűnöző ember: hiszen ez a Turi Dani én vagyok! Hiszen ez a szerencsétlen, hlába vergődő, fölfelé erőlködő és a mélységbe zuhanó, új-életet kereső ember — én vagyok! Félre irodalom, te nem barátom, de ellenségem vagy, — te nem helyesled az én álláspontomat, te nem hízelepsz nekem: — te kigúnyolod az álmaimat, megnyírbárod a vágyaimat, te látsz, ismersz és mindennek fölött megírsz engem! . . . Félre vedd! Hogy is mondta csak a jó Arany János? „Nem a való hát, annak égi mása lesz, amltől függ az ének varázsa!” Igen, igen: az égi tükrő, a valóság égi képe kell nekem: a földön csak sár és féreg lakik . . .

Nos, a mai irodalomban benne van ez az égi tükrő is. A forma, a nyelv. Annyira benne van, hogy egyik legbecsessebb értékét ez adja. A valóság irodalmának, a naturalizmus és realizmus irodalmának éppen a stilusművészet képezi égi varázsát. Az irodalom háborgó hullámain a nyelv a fodor és a tajték. A nyelv bíbora az élet színeit játssza a fájó mélységek felett. Az irodalom az élet ízét adja, de a nyelv szépség arany serlegeiben. S aki olvassa, aki élvezi, először megmámorosodik a szavak borától, hogy a gondolatok hüvös tevegőjén önmagára józanodjék.

A költészet művészete csak a kifejezés műhelyében ötvöződik művészetté. A költészet hatalma a kifejezés erejében van. S a kifejezést fölfogni, megérteni a kifejezés művészetéhez hasonló élmény.

Minden ember költő bizonyos mértékben. Mindenki ben születnek gondolatok, támadnak érzések, amelyek foglalkoztatják viditják, gyötrik a lelket, de a robot kavicsai között elmorzsolódnak, semmivé foszlanak. Ki a költő? Aki a gondolatot nem engedi el: megfogja, a szavak bilincsebe veri, az érzések drágaköveit kibányássza a szív tárnáiból, s a vers, vagy a regény ékszerdobozában odateszi a közönség elé. — Minden ember költ, alkot, teremt, akkor, amikor beszél. A legtöbb ember a más gondolatain él. Sőt vannak költők és frók, akik azokat a gondolatokat és érzéseket fejezik ki, amelyeket sohasem gondoltak, vagy sohasem éreztek. De mégis nekik tulajdonítjuk azokat a kifejezés jogán. Mert a gondolat csak akkor

válik gondolattá, ha kifejeztük. A zsenik érdeme nem az, hogy eszméket adtak a világnak, hanem az, hogy ki merték mondani, meg merték valósítani: a kifejezés formáiba öltöztették. A vezérek nem mindig, vagy csak nagyon ritkán voltak géniuszok, de megvolt bennük a bátorság népek vezetőjévé lenni. Az alkotó szellem, az igazi lángész pedig csendesen meghúzódott ki nem fejezett eszméi rongyán. De a világtörténelem nagy szereplői a teremtő és egyben végrehajtó szellemek voltak. Ez a keltős szerep érvényesül az Irodalom világát jelentő fórumán is.

A magyar irodalom a magyar lélek őstisztaságú kristály vize. A magyar költők odaálltak a magyar lélek sziklája elé és a dal fokosával kincset fakasztottak belőle. Az igazi költő a nép szívére teszi a kezét, s másik kezével a szívdobbanásra vezető tollát. De két keze között van a saját szíve, s a művészet azon vezet keresztül. Ez adja meg költészete egyéniségét. Amelyik költő az alkotás perceiben kikerüli a szívét, az nem költő, — az árulója az irodalomnak. Az íráshoz szükséges legnagyobb műveltség: az őszinteség. Az őszinteséget magamban találom, belőlem ered, rendelkezem vele. Itt van, velem, senkitől nem tanultam, senkitől nem kértem, s ha írok, írásom hitelét egyedül az őszinteség betétje biztosítja.

Nem tévesztendő össze azonban az őszinteség az önsze-
relemmel. Az önző ember csak akkor őszinte, ha a jóindulával dicsekszik. Ellenben szigorúan zárkózott lesz, ha a hibáit kellene bevallani.

A lírai költő, ha érzéseit zengi, nem ér rá arra, hogy kiválogassa azokat a regisztereket, amelyek őt az ideális ember lantosává avallták. Az inspiráció űz, hajt, kergeti; tépi, szakítja a virágokat úgy, ahogy azok a költő lelkében kinyíltak. De mindegyik valódi, élő — nincs köztük művirág.

Gyakran halljuk emlegetni azt a panaszt, hogy a mai modern irodalom nem élvezhető és nem érthető. Áll ez a vád különösen a modern költőkre, a rímtelen versek íróira.

Tény, hogy a költői szabadságnak a szabad versformára értelmezett elve sok visszahatást szült a versírás terén. Sokan csak azért, mert volt néhány gondolatuk — mi tudjuk, minden ember legszebb vagyona lehet — és azért, mert a rímnélküli verselés könnyű dicsősége csábította, költeményt írtak. Ezek a rang- és hírvadászok tudnák legjobban megmondani, hogy

milyen nehéz egy jó, rímtelen vers megírása. Mert a rímnélküli versnek is *versnek* kell lennie. Versnek, tehát szépnek, a gondolat, vagy az érzés kidomboruló, kiszugárzó, kivirágzó melegségének. Már most, amit rímes versben a rím, az nincs meg ugyan a rímtelen versben a rím formájában, de meg van, meg kell, hogy legyen más formában. Ez a *más* az, amit pótolnia kell a modern költőnek, ha rímnélküli verssel hatni akar. Mi ez a más? A gondolat és a ritmus. Sőt, bár paradoxnak hangzik: — rím. Igenis van benne rím. Nem a sor végén, de a sor, vagy a szó elején, amit alliterációnak nevezünk. Ritmus azonban föltétlenül van. Van ritmus a szóban, a sorban és a gondolatban. Lám: ennyi mindennel kell pótolni azt a hiányzó rímet, amely sokszor csak a fülbe cseng szépen, de aemmi belső vonatkozása nincs a vers tartalmával. Bátran elmondhatjuk tehát, hogy az úgynevezett szabad vers, ha valóban művészi értékű, határozottan fölötte áll a rímes versnek. A vers, bármennyire hozzánőtt a költői formához, mégis csak első sorban *tartalom* és csak másodsorban *forma*. Természetesen, egyik a másik nélkül értéktelen. Szép tartalom, szép — költői, vagy köiteilen — formában: ez a vers.

Az irodalmi érdektelenség iskolapéldája az a jelenet, amely nemrégén egy műsoros estén játszódott le. A művésznr Ady-verseket szavalt s a hallgatók körében izgett mozgott a figyelmellenség. Végre a rendező megsokalta a mozgást és odaszólt a hátsó sorok felé: „Csodálom, hogy a legnagyobb magyar költő versei nem érdeklik a közönséget“. Ekkor kapta fel a fejét sok hallgató, amikor ez ütötte meg a fülét: „a legnagyobb magyar költő“.

Nem kívánjuk eldönteni, vajjon tényleg a legnagyobb magyar költő e Ady Endre, (az ilyen relatív kifejezések használatára előbb utóbb megbosszúlja magát) — de jellemző az irodalmat váró és hallgató közönség mentalitására, hogy amit egyesek művészi értékűnek ismernek és vallanak, ugyanazt mások figyelmellenséggel fizetik. Ki itt a hibás? Bizonyára nem a költő, aki írta, hanem részben az előadó, aki közvetíti és legfőképpen a közönség, aki csak hallgatja, de nem appercipálja a verset.

Igaz, hogy aki verset olvas, vagy hallgat, annak vele kell mennie a költővel, annak többé-kevésbé költőnek kell lennie. S ha elfogadjuk azt, amit előbb a gondolat kifejezéséről mon-

dottunk, akkor ez így is van. A költemény olvasása, vagy más módon történő élvezése közben megfordítva megy végbe a költői működés: a költő gondolt, érezt — s ezt kifejezte; viszont a beíró vagy a hang kifejez, s a hallgatóban gondolatok és érzések születnek.

A költőnek, mikor a versei írja, tehát azzal is számolni kell, hogy az olvasó, aki a szavakon keresztül kapja a gondolatot, más úton, éppen ellentétes úton jut az élvezet forrásáig. Az elbeszélő költészetnek nem kell így vigyáznia: a mese fonala szépen, biztosan elvezeti az olvasót odáig, ahol az olvasó leteszi a könyvet és belenéz a megtalált gondolataiba. A líra előkészíti az olvasót, hangulatot támaszt körülötte, hátteret fest — s egyszerre, átment nélkül rántja meg a lassan önmagához hangolt húrokat. Ilyenkor kivettli a lélek a műalkotás legigazibb ítéletét: „Jaj, de szép!” . . .

Hogy stílszerűek maradjunk, Ady Endréről kérjünk egy példát. Hiszen először őt érte a vád, hogy versei érthetetlenek. Ime, „Lelkek a pányván” című verse:

Kipányválták a lelkemet,
Mert ficánkolt csikói lúzben,
Mert hiába korbácsoltam,
Hiába üztem, hiába üztem.

Ha láttok a magyar Mezőn
Véres, tajtékos, pányvás ménét:
Vágjátok el a kötelét,
Mert lélek az, bús magyar lélek.

E verssel kapcsolatban tegyünk néhány megjegyzést a nemzeti irodalomra is. A modern magyar frókat azzal szokták elintézni, hogy fajarulók, a nemzetköziség szekerén ülnek. Való igaz, hogy egy nemzet sem kritizálja íróit szigorúbb nemzeti alapon, mint a magyar. A magyarnak kell az, hogy az író hangoztassa a magyarságát. Különösen a háború utáni időben lett divat minden sor frást a hazafias jelszavak fémljelzőjén kipróbálni. Csodálkoznak azután, ha Ady Endrét a hivatalos magyar irodalmi körök is a legnagyobb magyar költőnek, Móricz Zsigmondot pedig a legmagyarabb prózaírónak ismerik el. Hiszen Móricz regényeiben nincsenek szent-

séges szólások a szabadalmazott hazafiságról, de annál több úgynevezett erkölcstelen fejezet, amely megfertőzi az irodalmat. Ne féltsük mi Móricz Zsigmondtól a magyar lélek humuszát, hiszen ő is csak egyik munkása annak. De olyan munkása, aki észrevette a földben a gyökeret — s gyökerestül plántálta az irodalomba a lélek virágait. Aki pedig olvassa az ő írásait, az megbizonyosodik róla, hogy csak a nyelv szépségét kell inni, beszívni a kltúrul az irodalmi élvezet főnséges panoráméja.

Szeressük azért a könyvet és keressük benne a lelket. Szeressük az irodalmat és elsősorban a magyar irodalmat, mert aki azt szereti, az a magyar lelket szereti! (bb.)

Túlterhelés.

Ezelőtt pár évvel, a tanfelügyelőségek kérdéseket intéztek az iskolák igazgatóságaihoz az iránt, hogy mely tantárgyaknál mutatkozik túlterhelés. Annak idején ez irányban elmondottuk nézeteinket, gondolatainkat gyűléseinken is. Itt-ott javaslatokat is tettünk, hogy mely tárgyaknál kellene a tananyagot szűkebb körre szorítani. A túlterhelésről — természetes. — leginkább az osztatlan iskoláknál lehet beszélni. Az újabb időben ugyanis az évfolyamok nyolcra szaporodtak. Megjegyzendő, hogy egyes körök ez újítást idegenkedéssel, sőt ellenszenvvel fogadták, sok rossz percet szerezvén ezáltal is a tanítóságnak, bár a nyolc évfolyam erősen a népkulturát szolgálja. Ma azonban ez már túlhaladott álláspont, hiszen más országban is nyolc évfolyamúvá fejlesztik a népiskolát. A másik dolog, ami túlterhelést idéz elő, a tantárgyak szaporodása. Az államnyelv tanítása, a honismeret, pol . nevelés, beszéd értelemgyakorlat intenzívebb keresztül vitele, a fiú- és női kézimunka kötelezővé tétele, a testgyakorlás, mindana dolgok, melyek felszaporítják a tanító s tanulók munkáját. Csupán az énektanítás maradt még árván. Nem a tanítók buzgalom-hiánya miatt, sem a tanterv, illetve tananyagbeosztás hiánya miatt, hanem éppen azért, mert amúgy is túlterhelés mutatkozik a többi sok-sok tárgy tanításánál, tehát idő hiánya miatt. Olyan az énektanítás a többi tárgy között, mint a tanító a többi köztisztviselő között. Ötödik keréknek szeretik tartani. Azonban el kell jönni az időnek, amikor ez is, az is elfoglalandja méltó helyét. Ez a társadalomban, amaz meg a többi iskolai tárgyak között.

Átmeneti kort élünk a tekintetben, hogy a nyolc évfolyamú iskola most van kifejlődés alatt. S 1—2 év múlva alaposabban tudunk véleményt mondani róla, hogy mennyiben vált be úgy paedagógiai, mint más tekintetben. A tanítónak addig még sok keserű pilulát kell lenyelni, mert az egyszerű nép a tanítóra neheztel azért, hogy gyermekének 14 éves koráig mindennapi iskolába kell járni. Arról nem is beszélhetünk, hogy népünk belátná annak hasznos voltát. Aztán, a mai világ sokkal anyagiasabb gondolkodású, minthogy a szellemi kincseket méltóképpen megbecsülni tudná.

Számtalanszor megállapítottuk azt is, hogy nemcsak a tanuló túlterheléséről lehet beszélni, hanem még inkább a tanítóéről. Az iskolán kívüli kultúrmunkát miniszteri rendelet írja elő s a tanfelügyelőségnek félvényként jelentenünk is kell. Számot kell adni róla, mit csináltunk. Ha csupán a min. rend. szerint előírt órákat kellene a kultúrmunka terén betartanunk, el is végeznénk a körülményekhez képest. De jól tudjuk, hogy különösen nálunk, felekezeti tanítóknál az egyház is nagyobb követeléssel lép fel ma, mint régen. A község szintén részt kér munkánkban. Ref. iskoláknál pl. új vallás tanterv lépett életbe, mely nívósabb, nehezebb, mint a régi volt. Aztán új énekes könyv lett kiadva, melynek rengeteg új és régi dallama betanítása mind a tanítóra vár. Nem is említve, hogy minő munka ez pláne rossz hanganyag mellett. Azonkívül ifj. egyletek, olv. körök alakultak, melyekben az énektanítás szintén nem kis munkát igényel. Vallásos estélyekre való előkészítések, szereplések bizony megpróbálják az amúgy is nagyon igénybe vett idegeket. De ez még nem minden, mert a felnőttekből alakult énekkarokat is tanítani és vezetni kell. Aztán a fiatal-ság s'indarabot követel, ami aztán lélekölő, fáradságos és hálátlan dolog. Apprehenzió a szereplők részéről, mert sajnos, mindenki nem lehet sem főszereplő, sem primadonna. S minden bosszú, harag éle elsősorban a tanító ellen fordul, kinek akár érez magában hivatást, akár nem, színi-rendezőnek kell lennie. Ha hozzávesszük még, hogy egyes lapok gyűlölködéssel, tendenciával írnak gyakran a tanító e téren való működéséről, nem csoda, ha a tanító lelke fáj s tele van keserűséggel, amikor ezekre gondol. Hiszen a tanító nem kedvtelésből, nem különös passzióból csinálja ezeket, hanem kényszerűségből s mégis köszönet helyett igaztalan vádakban, lelkicsinylésekben

van része.

Hogy a felsorolt és fel nem sorolt kultúrmunka mind szép és nemes, aláírjuk, sőt szükségesnek tartjuk; de lám, a hegedű kifeszített négy húrja egy lóerőt képvisel s ha még följebb húzzuk, a húr elpattan.

Részemről ugyan nem vagyok nagy barátja a műkedvelő előadásoknak, legalább is nem tartom a kultúra erős fejlesztőjének, — mégis meg kell tennünk. Az árral úszni kell. Más faluban is van, nálunk is követelik. Azt pedig egyenesen elitélem, hogy némely községben telenként 3—4 színi-előadást is rendeznek. Ezt meg sem tudom érteni. Jól tudjuk ugyanis, hogy egy darabot 6—8 hétig kell előkészíteni. S amikor délután 4 órakor kijövünk az iskolából holt fáradtan, egy óra múlva megyünk a próbára s így 8 hétig, jóformán reggel 8 órától igában vagyunk este 10 óráig. Azonkívül néha-néha gyermekelőadást is kívánnak tőlünk. Ma ugyanis az a divat, hogy mindenki szerepelni akar és szeret 6 éves korától kezdve. Az is megesis, hogy két fajta munka összeesik, pl. a színi-előadás és vallásos estre való előkészítés. Néptanfolyamot is tartani kell. Azonkívül valamire való helyeken kultúrestélyeket is kell rendezni, hiszen kisebb falvakban is épülgetnek a csinos kultúrházak. A községi könyvtár vezetése is a tanító kötelességei közé van besorozva. Aztán a faiskola rendben tartása stb. A kántorsággal járó lekötöttségről, ami szintén iskolán kívüli tevékenység, most nem is beszélek.

Nem fűzöm tovább a munkakört, mely örli nem is lassan, de biztosan, hanem gyorsan és biztosan idegeinket. Ha szét-nézünk a tanító mezőn, alig is látunk kartársat, ki nem panaszkodnék egy, vagy más betegségről. Legtöbb az idegességre panaszkodó. Mert ne felejtjük el, nem a munka örli az idegeket, hanem a vele járó sok-sok kellemetlenség, gáncsvetés, rossz akarat, ami — sajnos, — a tanítói pályán bokrostól van.

Érezzük mindnyájan, hogy soká nem bírhatjuk azon munkakört, mely vállainkra nehezedik. Panaszkodunk s már fiatalabb kartársaink is a nyugdíj felé kacsingatnak, mert ők is érzik a korán beálló megrokkantást. Isten tudja, mikor fog e téren javunkra történni valami. Mert, hogy rengeteg sok a fizetésünk, azt lépten nyomon fejünkhöz vagdossák, sokszor tendenciózus számösszegekkel, de még arról a kívül állók soha nem nyilatkoztak, hogy túl vagyunk terhelve munkával.

Mi azonban végezzük a szent kötelességet: a zsenge, gyermeki lélek tanítását és nevelését becsülettel, mert azzal saját lelkiismeretünknek tartozunk.

— r.

A testnevelésről.

Napjainkban a testnevelés terén világszerte hatalmas tervek, újítások vannak kialakulóban.

Németországban, Magyarországon testnevelési főiskolát létesítettek, felismerve a testnevelés fontosságát a társadalmi és nemzeti élet szempontjából. A sport különböző területén kiütöttek, akik a nemzetközi versenyeken, helyesebben a nemzetek közötti — Olympiász — versenyeken országuknak, nemzetüknek dladalt, dicsőséget szereztek, magas elismerésben, kitüntetésben részesülnek.

A testnevelési főiskolák létesítésénél a szakképzett sportolók, tanítók (trainerek) számát kívánják fokozni, mennyiségileg és minőségileg egyaránt. A legmagasabb (legfelsőbb) elismerésekkel, kitüntetésekkel az emberek sportolási kedvét akarják éleszteni. De azt is bizonyítják a legmagasabb helyről jött elismerések, kitüntetések, hogy a sportolók az állam, a nemzet szempontjából, érdekében elismerten üdvös munkát végeznek.

Ma e két szót, hogy „kultúra—sport“, mind gyakrabban halljuk együtt emlegetni. „Ép testben ép lélek“ — így is módosítható volna: „Sportoló ember, kultúr ember. — Sportoló nemzet, kultúr nemzet.“ A két mondás közti alig vagy nincs is különbség. Sportoló nemzetek fiait éptesítjük s az ép testtel együtt jár az élelkűség, a kultúra.

Napjainkig azonban egyetemes, egész nemzeteket foglalkoztató sportról nem, vagy alig lehet beszélni. Különösen magyar viszonylatban nem. Pedig a sportnak igazi, ember- és nemzetnevelő értékét csak akkor lesz módunkban megismerni, ha egész nemzetek, a nép legszélesebb rétegei sportolni fognak.

Nézzük, hogy mi történik a testnevelés terén nálunk — Szlovenszkon —, különös tekintettel a magyar viszonyokra.

Városainkban több-kevesebb magyar sportegyesület „működik“. Ezek legnagyobb része a legnépszerűbb sportnak, a footballnak hódol. Elvétve találunk a sport egyéb ágával is intenzíven foglalkozó egyesületeket. Sport egyesületeink —

kevés kivétellel, — anyagi zavarokkal küzdenek. Ennek oka a nagy adókon, illetékeken kívül, valamint, hogy az állam — tudtommal — a sport egyesületeket anyagiakkal nem támogatja, az itteni magyarságnak a sporttal szembeni nemfőrdőmsége. Nevezhetném sport intelligencia hiányának is. *Itt meghajtom az elismerés lobogóját azon kevesek előtt, akik a magyar sport fellendítésének érdekében, már évek óta fárasztó harcot vívnak, különösen az általam említett közönnyőség ellen.*

A gimnáziumok, tanítóképzők, kereskedelmi v. más szakiskoláink intenzív sportolásáról semmit sem, vagy csak nagyon keveset hallani. Nagyobb szabású torna- és atletikai versenyeket nem rendeznek. Nincs módjukban tanulóinknak — még ha sportolnak is! — tudásukról bizonyosságot tenni. Nincs ami az ifjúságot lelkes sportolásra ösztönözze. Megölik ifjúságunkban a versenyzési kedvet, ami pedig egyéni és nemzeti életünk egyik faktora.

Polgári és népiskoláinknál ugyanez, vagy még siralmasabb a helyzet.

A kép szomorú, vigasztalan. Az ember szinte kétségbe esik. — A nem sportolók előbb, mint a sportolók! — Önkénytelenül kérdezzük: „Hát lehet itt még segíteni?” Én sportoló és optimista vagyok, így tehát azt felelem, hogy igen. Segíteni lehet! Kik lesznek azok, akik segítenek vagy segíthetnek? Mi tanítók! Mi még segíthetünk önfeláldozó, lelkes munkásságunkkal. Évek szorgalmas munkájával e téren hatalmas eredményt érhetünk el. (Tanító elnevezés alatt értek mindenkit, aki tanítással foglalkozik.)

A közelmúltban megalakult O. M. T. Sz. (Országos Magyar Testnevelési Szövetség) célkitűzései szépek, de megalakulása óta végzett munkájáról vajmi keveset tudunk. Az általa vagy talán a vezetőségben helyet foglaló mecénások által egyes egyesületeknek kiutalt pénzbeli segély — csepp a tengerben. Szerény véleményem szerint nagyobb eredményt lehet elérni a tömegeknek a sport érdekében való megmozdításával, mint könyörödományok nyújtásával.

Szervezzenek meg egy országos—szlovenszki propaganda akciót a sport érdekében. Télen előadások, téli versenyek, nyáron, ősszel, tavasszal ünnepélyes, külsőségekben is fényes keretek között, a sport minden ágát felölelő versenyek

rendezése, feltétlenül jó propaganda-eszköznek bizonyulna. — Kár, hogy „elsüllyedtek” valahol a beigért világhíró fociball egyesületek! — Hiszen az egyesületek életképessége erősen függ tagjainak létszámától. Már pedig bebizonyítható tény, hogy az egyes városokban százan és százan vannak olyanok akikre, mint tagokra műveltségük, társadalmi állásuk, vagyoni állapotuk, kereseti lehetőségük stb. figyelembe vétele mellett, méltán lehetne számítani s még sem tagjai a sportegyesületeknek. Tessék megpróbálni kataszterek felfektetését egyes városokban s meglátják, hogy igazam van!

Most pedig kérem az O. M. T. Sz. általam igen nagyra-becsült vezetőségét, hogy soraimat ne vegyék illetéktelen beavatkozásnak, avagy üres akadémikuskodásnak. Legyenek meggyőződve céлом egyenes voltáról. Soraimmal a szlovenszkói magyar sportélet fellendítéséhez, biztos alapokra helyezéséhez akarok hozzájárulni.

A testnevelést az elemi iskolákban kell kezdeni. Ott kell a sportot megkedveltetni, szerettetni, hogy a gyermek a sportolást életszükségletnek tartsa. Az elemi iskolák tanulóinak játékszerű sportolása legyen az előkészítő-iskola, ahol testük, szervezeteik készül föl a későbbi, erősebb, a szervezetet már erősen igénybevevő sportolásra, versenyekre. Természetesen, ezzel nem azt akarom mondani, hogy az elemi iskolák tanulói ne versenyezzenek! Versenyezzenek, de csak szervezetük munkabírásának megfelelő mértékben. A polgári-, közép- és szakiskolák *tanterületének*, mert nem elégséges csak a tornatanító ezirányú munkássága! — pedig folytatni, tökéletesíteni kell a megkezdett munkát.

Igy nevelve ifjúságunkat reményünk lehet, hogy a jövő generációja saját jószántából, *tudatosan* lelkes és munkás tagja lesz a különböző sportegyesületeknek.

Itt szabadjon rámutatnom arra, hogy a tornatanítók munkáját, a gyermek küzdeni tudását, hogyan teheti tönkre egy rossz pedagógus és mit tud elérni egy igazi tanító, nevelő, a sporttal kapcsolt nevelői tapintattal.

Gimnáziumba jártam s a sport különböző területén meg lehetős sikkereim voltak. Osztályomban évről-évre a csapatkapitányi tisztet töltöttem be.

Történt egyszer, hogy magyar nyelvből nem készültem el s mint rendesen, épen akkor szólított fel osztályfőnököm,

aki a magyar nyelvet is tanította. Nem hebegtem, hápogtam, hanem kerekén megmondtam, hogy nem készültem el. Kértem szíves elnézést és ígéretet tőlem, hogy a következő órára pótolom a mulasztottakat.

No, hiszen kaptam én pótlást! Hogy így football kapitány, meg úgy artista, hogy ott a sport-téren nevelik a csirkefogókat s tudja az ég, mi mindent szedett elő osztályfőnököm. — Mikor habzó szájjal, emberi formájából kivetközve kiabált rám, magamban megállapítottam, hogy „törzsőfőnöknek“ inkább megfelelné az indiánok közé, mint tanulók közé osztályfőnöknek.

Évvégén természetesen elégséges voltam magyar nyelvből. Tornából továbbra is egyes.

Hál' Istennek nem vesztettem el sportolási kedvemet, bármennyire lepocskondiázta is a sportolókat nevezett „pedagógus“.

Aztán átmentem a tanítóképzőbe. Osztályfőnököm tanította a magyar nyelvet és a tornát. Az első torna órán be kellett mutatni, hogy ki mihez ért tornából, sportból. Fő előtornász lettem, de ugyanakkor osztályfőnököm figyelmeztetett, hogy elvárja tőlem, hogy a magyar nyelvből is első leszek, mert egy sportoló ifiúnak a szellemiek terén is az elsők közé kell, hogy tartozzon.

És magyar nyelvből első lettem! Csakazértis!

Azon az állításon, hogy a sport, a testgyakorlás elvonja az ifjúságot a tanulástól — már túi vagyunk. Okos tapintattal a sport nevelő, fegyelmező eszközzé válik a tanító kezében.

Mi, elemi iskolai tanítók egy helytálló okkal érvelhetünk, amiért nem tudunk eredményes testnevelési munkásságot kifejteni. Hogy nincs tornatermünk, játékerünk, felszerelésünk. Sajnos, ez így van!

Losonc öt elemi iskolája közül — ebből négy magyar — egy sem rendelkezik tornateremmel. Hiányos szabadtéri torna-felszerelése is csak egynek van. El lehet képzelni, hogy mennyire előrehaladott a testnevelés . . .

Az elősorolt bajokon azonban lehet segíteni. Az a tanító, aki a gyermekek testi nevelését szíven viseli és a testnevelés fontosságának tudatában van, mindent elkövet, hogy iskolája, ha nem is tornateremmel, de egyelőre szabadtéri szerekkel felszereltesse, részére játszóteret biztosítsanak. A legszükségesebb felszerelést (mászó-pózna, kötél, létra, nyújtó, ugró-lécek,

labdák stb.) gyermek-szinielőadásoknak e célra való rendezésével, ömaga és tanulóinak erejéből is előteremtheti.

Meg kell, hogy kísérelje az iskola világi és egyházi vezetőségének e cél érdekében való megnyerését. Elismerem, hogy ez erőt és kitartást követel meg!

A járási, tartományi és országos képviselőtestületben, képviselőházban helyet foglaló kartársaink kötelessége legyen szorgalmazni, hogy a községek köteleztesse az iskolák részére játékteret biztosítani ellenszolgáltatás nélkül, azaz ingyenesen. Állami segély folyósítását javasolják e célra, iskolák és egyesületek részére.

Addig is míg e tekintetben javulás áll be, a körülményekhez mérten, végezzük lelkiismeretesen a testnevelés nehéz, de nemes munkáját, *a legeldugottabb faluban is!*

Más a helyzet a polgári és felsőbb iskoláknál, mivel ezek majdnem kivétel nélkül rendelkeznek tornateremmel és felszereléssel. Náluk tehát nem képezheti ez akadályát az intenzív és eredményes tornatanításnak. Miért, hogy még sem, vagy csak elvéve hallunk, van módunkban meggyőződni a tanulók sportbeli ügyességéről?

A táncteremekben, mulatságokon, zsúrokon sokkal löbb ifjút és hajadont látni, mint a sporttereken, amint átszellemült arccal, kibebicsakló testtel járnak, helyesebben „rángják“ a „tevetáncot“, miközben rikoltják, hogy „ . . . teve van egy-pupú, van kétpupú . . .“

A testnevelés ügye társadalmi és nemzeti szempontból van olyan fontos, hogy azzal végre mi tanítók is és komolyan foglalkozunk!

Tessék hozzászólni!

Oye.

A fegyelmezés kérdései.

Irtá: Grünwald Béta.

Olvastunk már a fegyelmi eszközök alkalmazásáról löbb elmefuttatást, de tisztá képet, világos fogalmat nem igen tudunk magunknak alkotni affelől, hogy adott esetekben, mely fegyelmi eszközök alkalmazhatók s melyek nem.

Reprodukálni óhajtok néhányat azon gondolatokból, melyek a „Magyar Tanítóban“ erre vonatkozólag már megjelentek. Szerzőik megnevezésétől eltekintek, mert nem céloim egy-

részt a polemizálás és valakinek mulasztással való vádolása, másrészt azonban rá kell mutatnom arra, hogy a fegyelmi eszközök alkalmazása tekintetében egyformán tehetetlenek vagyunk.

A jelzett és megjegyzéseimmel ellátott gondolatok a következők:

„A megátalkodott hazug gyermeket érzékeny büntetéssel kell sújtanunk és megátalkodottságát erőszakkal kell megtörnünk. Az ilyen gyermek erkölcsi érzületét élesíteni és helyes irányba kell terelni.” Ugyebár, ha a gyógy mód nem válnék be, akkor következhetnének az érzékeny büntetés és az erőszak. Ezek alkalmazásának módja nem lett kifejtve!

A tanfőnök atyai hatalommal kellene bírnia, vagy a szükség esetén, okkal-móddal a testi fenyítés jogát is gyakorolhatná. (Milyen okkal-móddal?)

Ha egyesek vagy többek nyugtalanok, akkor szakítsuk félbe a tanítást. Szóljuk azokat néven, feleltessük, (rendszerint kár az időért, mert úgysem tudnak és megszegésük sem vezet célhoz) dorgáljuk, sőt végleges esetben büntessük meg őket. (Miben állhat a büntetés, ha az ismételt dorgálás hiábavalónak bizonyult?)

Eléggé tapasztalhattuk az iskolában, hogy a figyelmeztetés, sőt a büntetés sem valami sokat használ. (Mi a tennivaló a büntetés hiábavalósága esetén?)

Ne engedjük a gyermeket, ha másokat gúnyolt, megszólított, olyan könnyen kimenekülni tetteinek következményei alól. A beszéd is tett, tehát szóval vétetni gonosztett. (Milyen formában hagyjuk a gyermeket a csávjában s hogy toroljuk meg a gonosztettet?)

Hányszor mentek már be az iskolába a tanárok szeretetből eltelve, nyájas arccal és ott az órán csakhamar borússá változott arckifejezésük, kénytelenek voltak a szigorúsághoz nyúlni, hogy rendet teremthessenek. (A szigor mineműségét jelenleg még a titok leple borítja.)

A. Scholz: Moralunterricht als Gesittungs- und Bürgerkunde c. művének egyik főkritériuma, hogy a büntetés és jutalmazás kiküszöbölendő a nevelésből, mert a pozitív cél: az akarat nevelése és irányítása. (A. Scholz sem ajánl praktikus megoldást és inkább, a theoria vizein evezget.)

Az iskola homlokzatán legyen az intő szó a szeretet s

akkor nem kell az elavult durva fegyelmezési eszköz a bot. (Bár a tanító szíve, már hivatásánál fogva, telve van a szeretet magasztos érzelmeivel, praxisában, ennek dacára, felmerülnek olyan súlyosabb esetek, melyeket tehetetlensége miatt nem képes kielégítő módon elintézni.)

A kiragadott gondolatok mindenestre amellet tanúskodnak, hogy a fegyelmi eszközök alkalmazása tekintetében még nem alakult ki egyöntetű felfogás. E téren még a bizonytalanságban tapogatózunk. Fontos azonban a bizonytalanság eloszlatása és fölülte szükséges, hogy birtokába juthassunk oly utasításoknak, melyek révén világosan láthassunk és megtudhassuk, hogy miben állhat fegyelmezési jogunk. Ezt sorsunk intézőinek egyszer igazán dűlőre kellene juttatni.

„A fegyelmi eszközök alkalmazásának módja az iskolában“ c. tételt elsősorban a tanfőgyűléseken kellene letárgyalni és megállapítani, hogy a tanulók által elkövetett anomáliák szerint milyen megtorlás alkalmazható vagy alkalmazandó.

Az eszmecsere eredményét másodsorban az általános tanfőegyesületek vizsgálnák felül, szükség esetén javítanának rajta s így azt újabb megkritizáltatás céljából a tanfelügyelők testülete elé terjesztenék. Utóbbi fórum pedig döntést szorgalmazhatna a fegyelmezési jog megengedhető szabadságának intézményes biztosítása tekintetében.

Hogy az eszme testet öltön, azt úgy iskoláink és társadalmunk érdeke, mint köztársaságunk felvirágzása megköveteli!

A szaklapokban mostanában sokat olvashatunk az oktatás és nevelés megkövetelte kiségtő iskoláról.

Stampai János kartárs „Reflexio a kiségtő iskolák kérdéséhez“ c. érdekes cikkében pl. leszögezi, hogy eljárásának követése mellett a szükséges számú valódi kiségtő iskolák megalapításáig is, minden tanító osztályában lesz kiségtő iskola. Tiikát a következő mondatban foglalja össze. „A tehetségesebb tanulók gyámolítsák a gyengébb tehetségűeket a legvégső határokig“.

Azt hiszem, hogy nem vélek a szerénység ellen, ha kijelentem, hogy jómagamis mindenkor ezt az eljárást alkalmaztam munkám kiegészítő részéül s ezt ha nem is 100%-ig, de feltétlenül célravezetőnek találtam.

Ha utaink a kiveteli módozatok tekintetében el is válnak, ez az eljárás életrevalóságán mítsem változtat.

Miért is mondám az imént: „ha nem is 100%-ig?”

Azt ugyebár tapasztalata alapján mindenki koncedálja, hogy a világegés után tanügyi viszonyaink is alaposan megváltoztak. Ma sokan közülünk kizárólag szlovákul, sokan magyarul, vagy németül tanítanak. A magyar és német iskolákban működők, a fölötte tanügyi hatóságok hivatalos kijelentései értelmében, buzgalommal és szép eredménnyel tanítják az államnyelvet.

Ma már mindnyájan azon vagyunk, hiszen azt kötelességünk és létérdekünk is diktálja, hogy a szlovák nyelv szépségeit mennél alaposabban megismerjük és arra törekszünk, hogy azt, úgy szóban, mint írásban elsajátítsuk. Ismerek oly kártsakat, kik a prevrat után egy jottányit sem tudtak szlovákul s ma már úgyszólván perfektül bírják az államnyelvet. Ezt pedig csak az ambícióval párosult vasakarattal érték el. S amilyen kitarítással mélyedünk el a szlovák nyelv tiikaiba, oly igyekezettel közöljük is azokat tanítványainkkal. Ezt természetesen nagyban előmozdítja köztársaságunk demokratikus berendezkedése és szelleme.

A szlovákon kívül van még egy új tárgyunk, melynek kultiválását nagy előszeretettel és kedvvel végezzük. A polgári nevelésben az, melynek tanítása révén szép erkölcsi eredményeket érünk ugyan el, de 100%-osat sajna még mindig nem.

Mikor a tanító megkezdi a polgári nevelésben tanítását és megmagyarázza, hogy tanulása által szívünk nemes érzelmekkel s lelkünk fenkölt gondolatokkal gazdagodik s hogy tanításainak követése mellett a rosszat távol tarthatjuk magunktól, akkor még a legvásottabb tanítvány is kíváncsian hegyezi fülét s az az impresszióknk, hogy az elmondottak mindnyájuknak tetszettek.

Ha megkérdézzük tanítványainktól, hogy szép-e mindaz, amit hallottak, akkor egyöntetűen azt harsogják felénk, hogy nagyon szép volt!

Ha megkérdézzük továbbá, hogy törekedni fognak-e szívük és lelkük nemesítésére, akkor erre is csak az igenek özönét fogjuk hallani.

Ha az ígélet szentségének megmagyarázása után felhívjuk őket, hogy ígérjék meg őszintén, hogy köztársaságunknak jó és becsületes fiaik maradnak, akkor 100%-ig elnyerjük ígéreteiket.

Ki ne hinne a gyermeknek, mikor ragyogó szemmel és sugárzó, átszellemült arccal igéri a jót?

Sajnos azonban, hogy már a közel jövő több %-ig mind-ezek ellenkezőjéről győz meg bennünket.

Ennek pedig főleg egyesek rosszra való hajlama az oka. Találkozunk sajnos olyan példányokkal, kik még akkor is, ha Pestalozzi-k, vagy Rousseau-k lennének is a vezetőik, a haladás kerékkötőinek, megbénítóinak kárhozatos szerepét játszanák. Ezekkel szemben pedig mindennemű jóakarát és gyámsoltság hiábavalónak bizonyul. Ezek absolute nem valók sem a rendes, sem a kisegítő iskolák falai közé. Ezek a rendes osztályok magas nivóját aláássák, a kisegítő iskolákat pedig céljaik elérésében gátolják. Ezeknek minden nagyobb városban, mint központban, szigorított kisegítő iskolákat kellene szervezni!

Miután maga a kisegítő iskolák intézménye is még csak kezdő stádiumban van, be kell látnom, hogy az általam felvetett eszme jelenleg még utopisztikus jelleggel bír.

És éppen ezért az a kérdés merül fel, hogy a rossz, de különben egészséges gyermekekkel a jelen viszonyok között mi a tennivaló? Mert iudott dolog, hogy egy osztály lelkületének megzavarására nem a kisegítő, de a szigorított iskolába valók törekszenek.

Azt hiszem tehát, hogy nem lövök túl a célon, ha azt hangoztatom, hogy a szigorított kisegítő iskolák felállításának szükségességét mindaddig felszínen kell tartanunk, míg el nem érkezik az azok megteremtésére vonatkozó hathatós intézkedés.

Ha a rendes iskolákon kívül kellő számú kisegítő és szigorított kisegítő iskolánk lesznek, akkor majd emelt fővel, s büszkén beszélhetünk 100%-os fényes eredményről. Ez voltaképp az az ideális állapot, mely óhajaink s vágyaink netovábbja.

Ezek után minden kerteles nélkül kijelenthető, hogy a jelen viszonyok között igenis szükséges a fegyelmi eszközök tételének oly módon való megvitatása és életre keltése, ahogy azt értekezésem folyamán pertraktáltam.

Kijelentjük továbbá, hogy e tekintetben elodázhatlan az operatív beavatkozás, mert csak így tudunk egy tömegben a rendes, kisegítő és szigorított iskolába való tanítványainkkal boldogulni s mert csak így leszünk képesek a velünk szemben támasztott követelményeknek is 100%-ig megfelelni.

Az említett tárgyakon kívül sok, nagyon sok elintézni valója akad a tanítónak. Az idő, amelyben élünk, eseményekben gazdag. Ezekből a tanító a szerzett, értékes tapasztalatokat a rábízott fiatalság javára igyekszik fordítani. A tanító feladata a fiatalság figyelmét a közelmúlt fontos eseményekre irányítani s velők azok jelentőségét és horderejét megértetni. Főleg saját köztársaságunk kiéptetésének problémája s az azt kísérő politikai és szociális jelenségek azok, melyekből az iskola a megismerések egész sorozatát nyerheti és melyeket nevelési szempontból ki is kell aknáznia. Az iskola pedig ezeket a feladatokat csak úgy tudja megoldani, ha élete folyásának zavartalansága mindenkép biztosítva van.

Hogy kik kerülhetnek a szigorított iskola béklyói közé, erre nézve nagyjában a következő összeállítással szolgálhatok.

1. Azok, kikről ismételtén bebizonyul, hogy a szülők nemlőrődömsége folytán és saját hanyagságuk miatt, többszöri intézkedés dacára, igazolatlanul mulasztanak. Megállapítandó volna az igazolatlan mulasztások maximuma. (Az iskolakerülők szórványos megjelenése nagy baj az iskolára nézve).

2. Azok, kik szándékosan és rendszeresen eltulajdonítják társaik tárgyait.

3. Kik az iskola falain kívül is lopásra vetemednek.

4. Kik társaikat következetesen bántalmazzák.

5. Kik szándékos hanyagságból nem teljesítik legelemibb kötelességeiket s nem felelnek meg a velük szemben támasztott legminimálisabb követelményeknek sem.

6. Kik tanítóikkal és szüleikkel szemben jóformán mindig lisztelellen, kihívó magaviseletet tanusítanak.

A felsorolást nem folytatom tovább. Az összeállítást szükség szerint bármikor ki lehet majd egészíteni.

Avval mindenesetre számolnunk kell, hogy a szigorított kiegészítő iskola több szülő tetszését nem vívna ki magának. Mindenki tapasztalta már, hogy több szülő, (hál' Istennek a nagy kisebbség) a gyermektől mivoltukból is teljesen kivetkőzött sarjadékaik konok hibáit még akkor sem hajlandó belátni, ha rosszaságukról meg van győződve s ha rendellenes megnyilatkozásaik alatt sokat szenved is.

Végeredményben a szülők abbeli eljárását, hogy gyermekük védelmére mindent elkövetnek, nem lehet rossz néven venni, mert az kötelességük, de ama a tanítóval szemben tanusított,

nagyon is kifogásolható viselkedésüket, mely minduntalan megismétlődik, ha gyermekük, rossz fát tett a lúzre, mégis csak el kell ítélnünk!

Az ilyen szülők abban az ideológiában élnek, hogy a tanítónak nem lehet igaza.

Igy aztán hasztalan minden felvilágosításra irányuló törekvés, hiábavaló minden magyarázat arra nézve, hogy csak tanítványaink javát akarjuk s nem kívánunk tőlük egyebet, mint a velünk szemben tanúsítandó köteles tiszteletet, tanácsaink jóakarató követését, rendet, pontosságot és egy kis szorgalmat.

Többségben vannak természetesen az olyan anyák, kik a tanítót tisztelik és érdeme szerint megbecsülik.

Egy ilyenfajta a közelmuliban így szólt: „A tanító urakat nem irigylem. (Evvel bizony nem mondott ujságot.) Látja nekem két tanköteles fiam van. Bünt követnék el, ha azt mondanám, hogy rosszak, de higye el kérem, hogy ha beállítanak az üzletünkbe s ott motoszkálni kezdenek, vége a türelmemnek. Hogy is tudnak kérem annyi gyermeket rendhez szoktatni és azonfelül még a különféle tudnivalókat is beléjük önteni. És most jön a csattanó. „Mégis akadnak sajnos olyan belátás nélküli szülők, kik a tanítót, enyhén szólva megszólják.“ (Biztos, hogy itt az illető más kifejezéssel akart élni.)

Ezekre megjegyeztem, hogy a tanító sohasem a tanulók számától, de attól a gondolattól fél, hogy akad az osztályában néhány, mindent a sarkából kiforgatni akaró díszpéldány.

Majd elmeséltem neki az iskolapéldáját egy anya rosszakarató fufangosságának. (Az esetet egy falun működő kartárs közölte velem.) Az illető néne egyuttal mostohaanya volt, ki gyakran sírva panaszkodott, hogy 6 $\frac{1}{2}$ éves fia annyira elkeseríti az életét, hogy ezt sokáig ki nem bírja. Csináljon valamit, hogy a gyermek megváltozzék, könyörtüljön rajtam. Egyszer, télvíz idején tanításközben magából kikelve berontott az iskolába és lamentálva közölte, hogy férje elutazott, fia nem akar az iskolába menni és otthon rémes dolgokat művel. Nagyon kérem, jöjjön velem, vigye az iskolába s felölem agyon is ütheti. Kartársam, az anyát megsajnálván, szünetközben a gyermekért ment, ki miután sejtett valamit, lesben állott s mikor megpillantotta, a hóval belepert udvarban örülten futni kezdett. Kartársam utána osont, elcsípte, majd magával

vitte az ordítózó gyermeket és megrakta. Az alya hazaérkezése után gyermekén foltot veit észre, kérdőre vonta az asszonyt, ki ötölve-hatolva az előzmények elhallgatásával mindent kartársamra hártott s ői alaposan beáztatta.

A férj ellenségeskedésével és intrikájával jutalmazta meg, az anya pedig messziről kikerülte.

Hogy lehet az ilyesmit kibírni? Hogy? Határtalan önuralommal, páratlan idegmunkával és mesébe illő türelemmel.

Unszolására elmeséltem még a következőket: Egyszer szünet alatt — távollétemben —, egyik tanítványom atya osztályomba toppant és visszatértemkor így szólt: „Itt vagyok pár perce s bár a lárma nem is olyan nagy, még sem tudom már, hogy hol a fejem.“ Elmosolyogtam magam. Majd homlokát dörzsölgetve előadta mondókáját és sietve eltávozott.

Egy tanulónak az volt a mániája, hogy tanítás közben, következelesen megragadta a tintásüveget, klosont padjából és tartalmát egyik társára bőrtotta. Tanítója ezt megakadályozandó, az üvegeket csak írás előtt töltötte meg s azokat a munka befejeztével kiürítette. Mikor az anyja megtudta, hogy fia az írás folyamán a tantestület határozatára összekötözött kézzel áll a tanterem egyik sarkában, borzasztóan méltatlankodott.

Egy földszintes iskola osztályaiban szeptember elején még nyitott ablakok mellett folyt a tanítás. Közben a második osztály egyik ismétlődő tanulója kiugrott az ablakon s mire tanítója és társai meglepetésükből felocsúdtak, a szökevénynek se híre, se hamva nem volt.

A szülők az esetet ártatlan pajkosságnak minősítették.

Hihetetlennek fogja tartani, hogy vannak olyan gyermekek is, kik szüleiknek bebeszélük, hogy idegen tanító bántalmazta őket. Szembesítéskor hiábavaló mindennemű tiltakozás és a következő kijelentés: „Fiam, nem ismerlek, nézz meg jól s majd rájössz tévedésedre.“ A kitanult csemete állhatatosan megmarad hazugsága mellett, a világért sem tágít, sőt még tanukat is állít az ártatlan tanító bosszantására és nyugtalanítására.

Ilyen és hasonló anomáliák mindenkor előfordulnak s ezek meggátolására és lehetetlenné tételére nagyon üdvös remedium lenne a szigorított kiegészítő iskola.

Most pedig Stampai kartárs abbéli theoriáját, hogy a ren-

des osztály kiegészítő osztályként is szerepelhet (ennek tényleges felállításáig), avval egészítem ki, hogy a rendes osztály még azonfelül a szigorított osztály jellegeivel is bírhat, ha a gyönyörű mákvirágok megfékezése intézményesen biztosítva lesz, ha a tanító tudni fogja, hogy ezt megtehetem, azt pedig nem, ergo attól őrlizkednem kell; ha tudni fogja, hogy a megengedett fegyelmi eszközök alkalmazása dacára is nyugodtan alhatik.

A biztosítékok segítségével a rosszból kevésbé rosszat, esetleg jót is faraghatunk, a kevésbé jók rosszra hajló figyelmét pedig annyira elterelhetjük a beteg példák követésétől, hogy belőlük a jók és nagyon jók táborának számottevő pillérel válhatnak.

Csakla így mondhatnók azt, hogy tanítványaink 100%-ig jók s immár nem akad közöttük olyan, ki helykén mondogatja: „Csinalhatok bármit, nem történik bajom, vagy ha kapok is egy kis szidást, vagy büntetést, azért még nem érdemes jól viselkednem, tanítómát s társaimat békében hagyom.”

Hogy a jelzett, hön óhajtott állapotot elé hessük, eziránt kérő szavunkkal fordulunk az illetékes faktorokhoz s egyidejűleg apellálunk a tanfelügyelő urak bölcs belátására és közismert jóakarására, mert tudott dolog, hogy ez ügyön ők lendíthetnek a legtöbbit.

A nyújtott és nyújtandó támogatással szemben mindig azon voltunk, illetőleg ezután is egyesült erővel azon leszünk, hogy fölöttes hatóságaink eddig is belénk helyezett bizalmát, hatékonyan klérdemeljük.

S mlután elvitázhatatlan, hogy az iskola a szülők támogatására is rá van szorulva, e helyen kérjük őket, hogy az esetleg felmerülő dolgokat ne bírálják el egyoldalúan, s legyenek meggyőződve affelől, hogy a tanítótságot gyermekeikkel szemben, csak az abszolút szeretettől sugallt jóakarát vezérli még akkor is, ha azt kívánja, hogy kövessenek el minden lehetől arra nézve, hogy gyermekeiknek az iskola hírnevét, rendjét és a tanítás menetét zavaró csinjai megszűnjenek!

Értekezésem végén készséggel beismerem, hogy, dolgozatom illetőleg, örömmel veszek minden jóindulatú észrevételt. Nagyon üdvös lenne ugyanis, ha megjegyzéseim mennél többen megvitatnák, mert így kialakulhatna a tanítói közvélemény.

S nehogy valaki azt higye, hogy a botbüntetés szószólója

vagyok, esetleges balhiedelme eloszlatása végett készséggel kijelentem, hogy osztályomban, úgy a nádpálca, mint bármi más néven nevezendő bot annyira ismeretlen fogalom, hogy még a térkép mutatójára is csak egy tollszárnagyságú, de botnak egyáltalában nem nevezhető tárgy szolgál.

Az elvitázhatalan, hogy oly nyugodt és békés munkára, mint a tanítónak, talán senkinek sincs szüksége. A tanító, csak akkor végezhet nyugodt és üdvös munkát, ha tevékenységébe nem vegyülnek zavaró, gondokat okozó momentumok.

EGYESÜLETI ÉLET.

Felhívás a szlovenszkói és ruszinszkói magyar tanítósághoz.

Egyesületünk elnöksége, különösen a ruszinszkói magyar kartársak kérésére, elhatározta, hogy a *Tanítók Háza* részlegjegy jegyzését továbbra is meghosszabbítja. A Tanítók Háza akciónkba a ruszinszkói kartársak is bele akarnak kapcsolódni, amely törekvésüket készséggel támogatjuk és szívesen vesszük. Felhívjuk mindama szlovenszkói és ruszinszkói kartársainkat, akik a Tanítók Háza alapításában részt akarnak venni s annak áldásos eredményeit élvezni óhajtják, siessenek részlegjegy jegyzésükkel. Egy részlegjegy ára 200 Kcs. A jegyzések *Kovács Alajos* közp. elnökhöz intézendők, *Negyed*, Szlovenszkó.

A bodroközi járáskör tagjaihoz! A járáskör válaszmánya által kiküldött szavazatszedő bizottság gyűlésén felvett jegyzőkönyv alapján közlöm a következőket:

A szavazatszedő bizottság 1929. febr. 16 án Királyhelmeccen ülést tartott, melynek tárgya az elnök s alelnök választásra leadott szavazatok összeszámolása volt. A felbontott szavazatok alapján megállapították, hogy az elnöki tisztségre 44 érvényes szavazat érkezett be, azok elosztása a következő volt: Branna József 1 szavazat, Madarász Lajos 18 szavazat, Négyesy János 24 szavazat, Pribus István 1 szavazat.

A bizottság a szavazatok alapján *Négyesy Jánost* megválasztott elnöknek jelentette ki.

Az alelnöki állásra beérkezett 45 érvényes szavazat,

melyek a következőkép oszlottak meg: Gönczy Sándor 25 szavazat, Kun Béla 14 szavazat, Négyesy János 6 szavazat.

Az eredmény alapján *Gönczy Sándort* megválasztott alelnöknek jelentette ki.

A szavazatszedő bizottság megbízásából:

Gönczy Sándor, jegyzőkönyvvezető.

A Věstník magyar nyelven. Felhívtuk a magyar tannyelvű iskolák igazgatóságait, hogy a Věstník magyar fordítására jegyezzenek elő. Sajnálattal kell megállapítanunk, hogy e felhívásunkra eddig mindössze 80 iskola igazgatósága jelentkezett.

Mivel a Věstník cseh nyelven kiadott példányai az iskoláknak ma már díjtalanul járnak, szinte csodálatosnak tartjuk, hogy a beiratási díjak terhére elszámolható, mindannyiunknak nélkülözhetetlen magyar szövegű Věstník megjelenését nem tartja sürgősnek a magyar tanítóság.

Csak például említjük meg, hogy könyvkiadók is jelentkeztek a magyar szövegű Věstník-re, van olyan, aki kétfős számot rendel belőle. Jelentkezett csehszlovák tannyelvű iskola is előfizetésre.

Felkérjük a járáskörök elnökeit, szíveskedjenek közelük tanfősága figyelmét a megrendelésre felhívni.

Minden egyes Kartársunkat pedig ez uton kérjük, hogy a megrendelésre szóló előjegyzésüket *Kovács Alajos központi elnök Negyed* címére egy levelezőlapon minél előbb tegyék meg.

„Jó üzletlegények“.

Ezzel, a Szlovenszkószerte gyászos emlékezetű „terrorlegények“ mintájára alkotott és szerzőjének mentalitására főbb jellemző címmel aposztrofálja a „Magyar Tanügy“ szerkesztőségének valamelyik tagja Vásárhelyi Károly főtájkárunkat és Uhereczky Géza tanácsadónkat csak azért, mert ezek az oly nehezen várt és a tanfőságra nézve nélkülözhetetlen csehszlovák tanfői szolgálati pragmatikát az érsekújvári közp. gyűlés megbízásából megjelenése után azonnal lefordították, hasznos magyarázatokkal és beúrosos tárgymutatóval ellátták s ezen értékes művükkel akaraton kívül lehetlenné tették azt, hogy a „Magyar Tanügy“ mellékleteként folytatólagosan megjelenő, de teljes leközlése előtt már is elavult s így értéktelenné vált „Tanfői Szolgálati Pragmatikát“ a kartársak közül valaki is használhassa.

A „Magyar Tanügy“ természetesen csak rideg üzleti szemüvegen át ítéli meg a művet s azt teljesen figyelmen kívül hagyja, hogy az „üzletlegények“ mit nyújtottak a tanfőságnak

s vajjon a mű belső értéke nem engedi e meg annak másirányú elbírálását is, mondjuk egy elikai elbírálását, mely nemcsak „jó”, de „tisztességes” üzletnek is minősítené a „konzorcium” fáradságos munkáját. De hát szerencsére, amit ő nem tett meg, megtette a szlovenszkói magyar tanítóság, mint az arra legilletékesebb fórum s a műnek elsősorban így irányú elbírálása alapján „jó” üzletté tette a vállalkozást. Ez fáj a „Magyar Tanügynek”.

De térjünk át a dolog érdemi részére. A „Magyar Tanügy” szerkesztősége a legnagyobb felületességgel, minden előzetes érdeklődés mellözésével fogott hozzá az 1917. évi 319. számú osztrák birodalmi törvény fordításához és leközléséhez. Ha a legcsekélyebb érdeklődést tanúsította volna a fordító, illetékes helyen megírdhatta volna, esetleg Vásárhelyi, vagy Uhereczky is megmondták volna, hogy a 319|1917. sz. birodalmi törvény egyes paragrafusait csehszlovák törvények, vagy rendeletek hatályon kívül helyezték s a változatlan részek is csupán ideiglenesen bírnak érvénnyel a tanítóságra, mert a csehszlovák tanítói szolgálati pragmatika munkában van s annak megjelenése csak rövid idő kérdése. Ha ezt a fordító megtette volna, akkor nem éri az a lesújtó blamázs, hogy a 162|1928. számú csehszlovák kormányrendelet (Tanítói Szolgálati Pragmatika) megjelenésével, az általa fordított és leközlött régi osztrák szolgálati pragmatika még a teljes leközlés előtt elavulttá és értéktelenné vált.

De így jár az, aki a tanítói szolgálati pragmatikát is csak üzleti alapon tudja elbírálni s mindenáron jó üzletet szándékozván csinálni, meg akarta előzni a Vásárhelyi és Uhereczky által a „Magyar Tanítóban” már az 1928. év tavaszán hirtetett „Tanítói Szolgálati Pragmatikát”.

Ez a lázas sietség megboszulta magát s a fordító most látja, hogy a nagy fáradsággal végzett munka csak fejelettel tehető annyira-amennyire használhatóvá. Ez mindenesetre bosszantó, de hát talán mégsem ildomos dolog ezért a „konzorciumra” haragudni. Még kevésbé a „Magyar Tanítóra”, mely csak kötelességét teljesítette a tagokkal szemben akkor, amidőn szerkesztői üzenetében a szintiszta igazságot feltárta.

A „Magyar Tanügy” cikkírója ezek után vegye tudomásul, hogy Vásárhelyi és Uhereczky a maguk reszortjában talpig „legények”, akik a tanítóságnak nyújtott műveikkel megmutatják, hogy méltóak annak bizalmára, s ha már ilyen nagy fába vágta bele a felszélét, okuljon csúfos kudarcából s ne malclával és az értékes munkát végző egyének kigúnyolásával akarja jóvá tenni hibáját, hanem őszinte magabeszállással fogadja meg, hogy a jövőben nem ártja magát a „legények” munkájába adni, amíg csak „inas” munkát tud végezni, s ezzel nemcsak önmagát, hanem a tanítóság csalhatatlan prófétajának szerepében tetszelgő „Magyar Tanügyet” is blamálja.

Az ajánlott összehasonlítást, mint a legjobb reklámot a „konzorcium” köszönettel fogadja, mert így a tanítóság szemléltető módon fog meggyőződni a két mű belső és külső értéke közti különbségről.

A „Magyar Tanügynek” pedig, — mely a legnagyobb hipokrizissal azt jelenti ki, hogy a testvérlappal nem óhajt harcot kezdeni — azt üzenjük, hogy éber megfigyeléseink szerint részéről a harc már régen áll, azt kezdenie tényleg nem szükséges. Az a harcmódor azonban, melyet a „Magyar Tanügy” folytat s mellyel, mint jelen esetben is, szeplőtlen múltú és a tanítóság osztatlan bizalmát és népszerűségét élvező egyéneket igaztalanul támad és kvalifikálhatatlan jelzőkkel illet, megjósolhatjuk, meg fogja magát bosszulni. Ennek a módszernek tudják be azt, hogy fennállásuknak 5-ik esztendejében rezignáltan azt a kérdést kell feltenniök:

„Végre már tudni szeretnők, hány kartárs nevében beszélhetünk?”

Mi tudjuk, mert erre frappáns adatokat szolgáltatnak az időközben megejtett országos és járási választások.

Megbizottaink Prágában. A Szlovensz-kói Ált. Magyar Tanító egyesület megbizásából Vásárhelyi Károly főtitkár és Uhereczky Géza jogi tanácsadó f. évi február hó 26-án és 27-én Prágában jártak, hogy ott az iskola és népművelődésügyi, valamint belügyminisztériumban több kartásunk sürgős elintézését igénylő ügyében interveniáljanak s egyúttal az illetékes szakosztályokban a tanítóság égető kérdéseit illetőleg autentikus helyen információt szerezzenek. Ez utóbbi cél szolgálatában felkeresték az iskola és népművelődésügyi minisztérium I. ügyosztályának főnökét dr. Buzek Kamill miniszteri tanácsos urat s nála a nem állami tanítók szolgálati és jogviszonyait szabályozó törvényjavaslat sorsa felől, a régi nyugdíjasok illetményeinek rendezése, a tanítónői cölibátus kérdése, a főiskolát végzett polgári iskolai tanerők tanulmányi éveinek beszámítása s a nem állami ovónók államsegélye felől érdeklődtek, illetőleg az Egyesület ezirányú kívánalmait tolmácsolták.

Felkeresték Zemann főtanfelügyelő urat is, aki-nél a népiskolai tanterv megjelenése felől érdeklődtek.

A nem áll. tanerők jog és szolgálati viszonyait szabályozni hivatott törvényjavaslat elkészült, azt már dr. Hodža miniszter úr is exorzéjában bejelentette, azonban törvényhozási tárgyalását s ebből folyólag törvényerőre emelkedését bizonyos politikai természetű akadályok késleltetik. Remélhetőleg ez akadályokat sikerülni fog a közel jövőben eliminálni, annál is inkább, mert a minisztérium új vezetője dr. Štefanek miniszter úr is a minisztérium tisztikara előtt tett nyilatkozatában legsürgősebb teendőinek egyikeként e régóta vajudó kérdés megoldását tüntette fel.

A régi nyugdíjas nem állami tanítók 20%-os nyugdíjpótlékának kifizetése tárgyában Buzek K. min. tanácsosnál megbizottaink rámutattak a 80/928. sz. törv. 5. §-ának azon rendelkezésére, mely szerint ez a 20%-os nyugdíjpótlék csak abban az esetben fizethető ki a régi nem állami nyugd tanítók részére, amennyiben nyugdíjuknak a 394/922. a. törvény szerinti szabályozására a 287/924. sz. törv. alapján szereztek igényt. Ezen rendelkezés lehetetlenné teszi, hogy az említett tanítóknak a 20%-os pótlék kifizetessék, mert a 287/924. sz. törvény 7. §-ának 6. pontja értelmében felemelt nyugdíjuk az 541/919. sz. törvényvel szabályozott szolgálati illetmény és rendezése nem a 394/922. sz. törv. alapján történt.

Kérték ezen gátló ok sürgős megszüntetését. A tanácsos úr kijelentette, hogy az iskolaügyi minisztérium a szükséges intézkedéseket megtette, hogy a régi nem állami nyugdíjas tanítók nyugdíjának megállapításánál a 394/922. sz. törvény alkalmaztassék az 541/919. sz. törv. helyett s ezáltal a régi nem állami nyugdíjas tanítók a hasonló állami nyugdíjas tanítókkal teljesen azonos elbírálásban részesüljenek. Ezen javaslat a pénzügyminisztérium részéről támasztott nehézségek miatt ezideig még nem valósulhatott meg. Azonban reméli, hogy hamarosan sikerül a pénzügyminisztérium hozzájárulását megszerezni s ez esetben a 20%-os nyugdíjpótlék kiutalásának sem lesz többé akadálya. Ezek szerint a régi nyugdíjas

nem állami tanítók nyugdíjának előzetes rendezése szükséges ahhoz, hogy a 20%-os nyugdíjpótlék kifizethető legyen.

Ezen várható rendezés után a 20%-os nyugdíjpótlékkal egy teljes szolgálati idővel bíró régi nyugdíjas nem állami női tanító az eddigi évi: 11734 Ké helyett 17138.40 Ké-t kapna, ami a végleges és általános nyugdíjrendezésig elviselhetőbbé tenné öreg nyugdíjasaink helyzetét.

A tanítónői cölibátus ezidő szerint elvesztette aktualitását. E tárgyban történtek bizonyos kezdeményezések, azonban levétettek a napirendről.

A főiskolát végzett polgári iskolai tanítók tanulmányi éveinek beszámítását gátolja azon körülmény, hogy a 104. sz. tanítói törvény 23. §-ának gyakorlati alkalmazása mindaddig nem eszközölhető, amíg a kormány a tisztviselői törvénynek a katonai és egyéb ágazatban eltöltött szolgálati éveknél beszámítására vonatkozó s ezidő szerint már a pénzügyminiszter aprobációjára váró rendeletét ki nem adja. E kormányrendelet kiadása több ízben megsüregtetett s publikálása remélhető s ezáltal megszűnnek azok az elvi akadályok, melyek e régen orvoslásra váró sérelem kiküszöbölését eddig lehetetlenné tették.

A nem állami óvónők államsegélyének utalványozását egyesületünk memorandumának értelmében a min. tanácsos úr jóindulatú figyelmébe ajánlották megbízottaink. Rámutattak arra az immár elviselhetetlen helyzetre, melyben a nem állami óvónők vannak s akiknek illetményrendezése az államháztartást nem terhelne valami nagy mértékben. Reméljük, hogy ezen intervenció is közelebb hozza e nagyfontosságú kérdést sikeres megoldásához.

Az új tanterv kiadása útban van és Zemann főtanfelügyelő úr kijelentése szerint az eddigi késedelmet is azok a körülmények okozták, hogy a történelmi országok haladottabb viszonyaiból természetesen folyó okoknál fogva az ottani érdekelt körtök oly nagyszabású modernizálását kívánták az új tantervnek, mely a szlovenszkoói s főleg podkarpat-

szkaruszi viszonyokra nehezen lettek volna alkalmazhatókká. Azonban ez eltérő kívánalmakat sikerült összeegyeztetni a reális viszonyokkal s így mi sem áll újjában annak, hogy az új tanterv mielőbb megjelenjék.

Megbízottaink a következő kartársak és egyesületi tagok ügyeiben jártak el:

Reaktíválási ügyben:

Rózsa Lajos	Vajkovce
Vaszilcsin György	Gúta
Harinos Károlyné	Komárom

Állampolgársági ügyben:

Kriek Jenő	Léva
Weisz József	Šoporňa
Béres Román	Méhy
Buzáth Mária	Lelesz
Boczkó Kálmán	Iľilakovo
Fekete Győző	Kom. Szentpéter
Glosz Károly	Vel'ký Lác
Erdélyi Antal	Baka
Orosz József	Méhy
Keresztessy Ferenc	Bat'any
Özv. Zimmer Mártonné	Kassa
Schuster Emil	Vereknye
Özv. Vécsey Kálmánné	Martos
Gáspár János	Rimaszécs
Marton Gyula	Dražice
László Lajos	Perbenik
Vilmos Mihály	Dunamocs
Granczay János	Udvard
Özv. Nagy Gyuláné	Nemes Hodos
Brenner Sándor	Vulok
Özv. Barabásné és Honyákné	Komárom
Vári János	

A felsoroltak jogi tanácsadónktól külön írásbeli értesítést nyertek ügyük állásáról s az intervenció eredményéről.

A tanfőnöki cölibátus ügyét a minisztérium a napirendről levette, e témával tehát egyelőre tovább nem foglalkozunk. Erre vonatkozó cikkeket tovább költségkímélés szempontjából egyelőre nem közlünk. A szerkesztőség a nála levő ily tárgyú cikkeket — amennyiben írók más lapban akarnák mégis leközölteini — megkeresésre kivételesen visszaküldi.

K Ü L Ö N F É L É K .

Az új iskolaügyi miniszter. *Dr. Hodža Milán* eddigi iskolaügyi miniszterünk megrendült egészségi állapotára való tekintettel február 20.-án el távozott az oktatásügy éléről. Akik láttuk és éreztük Hodža Milán dr. nagyszerű tevékenységét, őszintén sajnáljuk távozását. Szerettük volna, ha megkezdett nagyszabású terveit ő is hajtotta volna végre. Azonban emberek vagyunk. Az elme győzi, de a test felmondja a szolgálatot. Dr. Hodža Milán két és fél esztendeig vezette köztársaságunk iskolaügyeit s a szükséges és óhajtott reformokat oly irányba terelte, s annyira előkészítette, hogy munkásságának nyoma örök időkre megmarad köztársaságunk iskolaügyének történetében.

A köztársasági elnök Dr. Hodža Milán utódául, a köztársaság iskolaügyi miniszterévé *dr. Štefánek Antal*, jelenleg agrárpárti képviselőt nevezte ki. E kinevezéssel az arra legméltóbb ember került a miniszteri székbe. Štefánek Antal dr.-t jól ismerjük azon időből, amidőn évekkal ezelőtt a Referátus vezetője volt. Nagyképességű, erőskezű vezető férfiúnak ismerjük meg s most minden reményünk megvan arra, hogy akkori munkássága s azóta is kifejtett nézetei és működése szellemében folytatja dr. Hodža Milán megkezdett munkáit.

Iskolaügyünk vajúdik, a régi már elavult, az új még nincs rendezve. A tanfőnőség is sok sérelmet szenved még (a 104/26. sz. törvény elégtelenségei, a régi képesítésű polg. isk. tanerők sérelme, az óvónők sorsa, a régi nyugdíjasok helyzete), amelyek reparálását új iskolaügyi miniszterunktől várjuk.

Miért jöttem ide?

K. Fedorka Margit tanítónő.

Miért jöttem ide? — felzokogott bennem,
Ha álmatlan ültem sötét éjjeleken,
Magános utakon bemarkolt szívembe
A gyötrő, a kínzó kérdések — kérdése:
Miért jöttem ide?

A céltalanság útján minden mérőöld költő,
Minden kis bogártól, minden egyes rügtől
Kérdeztem ordítva, fájdalmasan nyögve:
Miért jöttem ide?

Miért jöttem ide — miért küldtek ide?
Mindenek, mik vagytok, mondjátok meg nekem
Miért van a lelkem, mért van égő könnyem,
Ha nem tudom, honnan, mi végre születtem,
Ha nem lelek választ erre a kérdésre:
„Miért jöttem ide?”

„Miért jöttél ide? mi életed célja?
Ott van minden kicsi gyermek szembe írva,
Ott van a falevél suttogó szavába,
Minden egyes nyíló, mosolygó virágba,
Évszázadok óta sziklába kövülve,
Csak nézz látó szemmel az Isten könyvébe:
Szeress, szeress, szeress! ezért jöttél ide!”

Gúta-Kissziget, 1929.

Szántok.

Emberfűldek türetlen televényét szántom,
(s ekém nyomán dalolnak a hantok.)
Nehéz a munka, roppant, Istengondú,
de időben, térben állandó nagy szántás . . .
Lélekfényes szőke-barna hantok,
megvihatlan misztikus sereg,
csirák, remények, játszi csoda-hantok:
Ti lesztek az Élet, ti lesztek a Halál,
ti lesztek a Munka, Könyv és az Áldás,
ti lesztek a Várás, roppant Feltámadás! . . .
Ti lesztek a Tűzvész, romboló Árvíz,
a megszentelt Erdő és isteni Képmás . . .
Ti szőke-barna hantok, öntudatlan sejtés,
örök folytatódás, kiegyenlítődség;
most szántótok, vetőtők: egy huszéves élet.
Élet-mutatótok: egy huszéves élet,
Halál-mutatótok: egy huszéves élet,
Isten mutatótok; egy huszéves élet! . . .

De fűldek, hantok, amerre szántok
a lelkemmel szántok — ne fejtetek! . . .

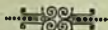
Kossányi József.

A zenei renaissance 1600 körül egy nagy, bámulatos, rég letűnt korszaknak, a görög világnak utánzása lépett fel minden téron. A zenei megújulás szelleme Firenze városából indult ki. Előkelő társaságok úri szalonjaiban jöttek össze a zenészek, tudósok, költők s gondolkoztak azon, hogy ha a görögöknek nem volt szükségük poliphóniára az ő bá'os daliknál, miért ne lehetne nekünk is homophon módon zenét írni, azzai a külömséggel, hogy míg a görög a harmóniát nem ismerte, (a tercet nem ismerték el consonánsnak) addig ők a melódiát megharmonizálják.

Végre is győzött az a felfogás, hogy abba kell hagyni a contrapunktot és visszatérnek a monódikus dallamra, melyet megharmonizálnak. A contrapunkt és harmónia között az a külömség, hogy míg a poliphóniában (több-szólamúság, contrapunkt,) egyszerre több dallam szólal meg, de egyik sem függ a másiktól, nincs köztük vezető szólam, mert mindenik önálló; addig a harmóniában van vezető szólam és ennek a kísérfi a többiek. A vezető szólam neve: melódia. 1600 körül jönnek rá, hogy ugyanazon hangokból kell megalakítani a senekiséretet, amely hangokból a dallam alakult, vagyis ugyanazon hangnemben. Ma is a harmonizált monódia (melódia) alapján állunk. Egy 80 szólamú műben nem lehet annyi melegség, közvetlenség, mint egy monódikus dallamban. A renaissance legfontosabb alkotása volt, hogy megteremtette az operát. Az első opera neve volt: Dafne, szerzője Peri. Ez a mű elveszett. Az első opera, melynek muzeikáját bírjuk: Eurydiké. Ebben már hangszeres kísérete volt a dallamnak.

Stilusa ez időben: stilo recitativo, előadó stílus, elbeszélő modor. Ária ez időben nincs. Mindjobban kialakul a declamato előadás. Azt tartották fontosnak, hogy a vers érvényesüljön, a zene csak lendületet adjon. A recitativóban nincs meghatározott tempo s ütem-beosztás. Az előadóra van bízva, hogy miképp, nyújtja, vagy rövidítse a hangokat. Dallamilag száraz lemorzsolása a hangjegyeknek, egy cseppet sem áriózus. A declamatio kemény, éles, erősen accentizált, de meg van kötve, mert van tempója, ritmusa, de ez sem az az édes, megkapó, meleg, szívhez szóló, mint az Ária. Legszárazabb tehát a recitativ, legédesebb az Ária. A declamatio a kettő között van. Wagner művei declamálók.

Színlelőadás a Tanítók Háza javára. Az alsószeli rk. ifjúság a közművelődési egyesület keretén belül előadta Csöte Károly „Legény furfang” című népszínművét. Az előadás a rk. iskolában volt február 3. és 10. én, s a szereplők meglepő játéka nagy elismerést keltett. A betanítás és az ügyes rendezés Szűcs Lajos ig. tanító és Szűcsné, Beregszegi Antónia munkája volt. Az előadások jövedelméből 200 koronát a Tanítók Háza javára fordítottak. — Az alsószeli Ev. Kultúrkör febr. 10. és 12-én farsangi kabarét rendezett, amelyen az egyesület műkedvelői egyfelvonásos vígjátékokkal és tréfákkal szerepeltek. Színre került többek közt: Somlay Károly: Bálint bá' irai tanul, Géczy István: Ki a legény a csárdában? és Borban az igazság o. falusi komédiája.

Diáktragédiák.

A félévi bizonyítványosztás ideje a társadalom figyelmét néhány napra az iskola felé irányozta. A család érdeklődésének központjába pillanatnyilag az iskolás diák került, aki magasan lobogtatva, vagy lehorgasztott fejfel tette az apa elé a fél-tanóv munkásságának érdemjegyekbe sűrített eredményét, a bizo-

nyítványt, amely szorgalmáról az egyetlen argumentum ad oculos

Sajnos, a közvélemény nem lát tovább a bizonyítványnál, amelyet tükörnek tart, s azon út mond ítéletet a diákról, tanítóról, iskoláról és pedagógiáról. Valóságos érdemjegy-kultusz fejlődött már ki, amely nagyban befolyásolja a közoktatásról alkotott vélemények józanságát. Az osztályozás szűk lehetőségei által meghonosított konvencionális bajok okát kizárólag a pedagógusokban keressük, s őket teszik felelőssé a sokszor tragikus következményekért.

Pedig mennyire más oldala jelentősége van a klasszifikációnak, s általában a diák-szorgalom bizonyítvány formájában való kifejezésének. Elképzelhető-e az, hogy egy fejlődő, növekedő, impressziókban napról-napra gyarapodó diáklélek ezorfi talontuma beszorítható legyen az 0, vagy pláne négy előmeneteli fokozat szigorú korlátaiba? Lehet-e annyiféle tehetség, annyiféle ambíció számára előre elkészíteni a jeles, jó, elégséges, elégtelen, vagy más elnevezésű osztályzatok közös skatulyáit? Hiszen, ha igazságosak akarnánk lenni, akkor annyi osztályzatra volna szükség, amennyi a tanulók száma. . .

De éppen erről van szó. Az iskola intézménye nem törvényszék. A diák nem a tudomány vádlottja és a pedagógus nem ítélkező bíró. A bizonyítvány pedig nem ítélet. A szülő tehát ne ijessze el előre a gyermeket arra az eshetőségre, ha a bizonyítványában elégtelent „mer” hazahozni. Ne rémítse meg a rossz előmenetel átkos következményeivel mert ez adja kezébe a szégyenmentő revolvert, s fejébe a gyilkos gondolatot.

Hány szülő van, aki már a bizonyítványosztást jóval megelőzőleg törődik gyermeke előmenetelével, belenéz a dolgozatába, belenéz a könyvébe? Hány szülő van, aki figyelemmel kíséri és ellenőrzi a diákember tanulmányait, s ezáltal tanujelét adja annak, hogy törődik vele és törődik az iskolával? De meg is előzi a bajt. Vagy ha már megjött a szekunda, ráeszmél-e arra, hogy ezután több gondot kell fordítania a gyermeke lelki életének?

De hát sokkal kényelmesebb okolni a tanítót, vagy a tanárt, aki a rendelkezésre álló négy, vagy öt kategória közül az osztály hatvanadik tanulóját történetesen az ötödikbe sorozta. Nem azért ám, hogy „igazságot” szolgáltasson, hanem azért, hogy figyelmeztesse a szülőt, mert gyermeke lelki ellátását elhanyagolta.

S ha a diáktragédiák a katedra előtt játszódhatnak le, a felelősséget a szülői házban kell keresni, mert a végzetes gondolat cselekvénye onnan indult el. (bb)

Az ifjúsági vöröskereszt egyleiről.

A „Magyar Tanító” 1927. évi 1. számában közzétett soraimat nemcsak a magyar, de szlovák iskolák is magukévá téve, a központnak benyújtott évi jelentésekben új, az egylet nevének egyetlen, megfelelő formát ajánlottak. A központ az indítványnak eleget téve, bevezette az új jelvényeket; fehérre mázolt bádagon piros kereszt, darabja — igaz — egy korona. Leányok számára brostű, fiúknak pedig gomb.

De ezzel még leglényegesebb óhajunk nincs teljesítve.

Ha a vöröskereszt egylet szükségesnek látja ténykedésébe a magyar ifjúság bevonását, akkor mi magyarok is elvárhatjuk az egyenjogúság élvezését.

Már pedig az egylet ifjúsági folyóirata bennünket sehogysen elégíthet

ki. Fentemlített cikkemben felbívtam az ifjúsági csoportok vezetőit, hogy évi jelentéseikben a jelvényen kívül a folyóirat magyar mellékletének fogyatékoságát is kérjék megszüntetni olyképen, hogy a szlovákkal azonosat kapjanak a magyar növendékek is.

Jogos kívánságunknak azonban eddig nem tett az egylet eleget s azért évi jelentéseinkben ismételten kérjük a magyar melléklet helyett a szlovák számok teljes fordítását a képek nyomásával együtt.

Szóvá kell tenni a magyar melléklet hibás magyarságát is, annál is inkább, mert ezen kevés fáradsággal lehet javítani. Pechó Lajos.

Könyvismertetés.

Reményi József: Lesz-e reggel? (Regény, Kazinczy kiadóvállalat, Kassa, 1928. Reményi József Amerikában él. Ezt azért szükséges kijelenteni, hogy ez a tény igazolja azt az amerikanalmust, amely regényén, mint tüzes, forró láva, végigömlik. Szinte szédítő az a lélek-ürvény, amely fölé magával viszi az olvasót és kényeseríti, hogy belenézzen. Az olvasó pedig fogja az író kezét, amely a szokinos izmaival megerősödve, Szabó Dezsőre emlékeztető pamfletbiztonsággal vágja előtte az utat a *meglátás* vaskapujához. A szokássá merovült cselekedetek, szabályok, törvények kipellengérezése, egymásbagyömüszölése, a a valóság ültözékének leráncgálása, különleg és tartalmilag egyaránt zsúfolttá teszik a regényt. Az egymásmellé szokott, vagy szoktatott képzetek szombellítása sokszor a megdöbbenésig hátrányozza egyes fejezetek hatását. Mutatóul, néhány groteszk asszociáció:

„... a nő éljenezni kezdett, Ágoston megtudta, hogy a nő néma volt.”

„a rokonszeny titka: alkalmat kell adni az embereknek arra, hogy henegehessenek.”

„a tébolyda lakói tiltakozó memorandumot nyújtottak be s erre a rendőrök több hivatásos gyűjtogatóval úriatkozásba lépett, akik felgyűjtötták a tébolydát.”

A regény vezéralakja Ágoston, aki az élet — a szenvedés oka — kiirtására megszervezi a „Hamlet, Sorsirányító Részvénytársaságot.” Ez a szervezési munka tölti ki a regény kereteit. Ágoston sorra nyeri meg cöljának a pénzt, az erőt, a törvényt, a sajtót, a művészetet, s amidőn minden hatalom a kezében van, mindent odadobhat a Halál karjaiba, akkor eszmél arra, hogy „ha a napot nem tudom megölni, az életet sem színtethetem meg.” „Az életet akartam megölni, s az embereket összetévesztettem az élettel...”

Az életet nem lehet megölni, — de meg kell változtatni. Ez az óhajtása a baldokló Ágostonnak, amikor azt rebegi: „Lesz-e reggel?” — de rajta keresztül ezt kérdezi Reményi József, az író és erre kíváncsi az olvasó is. (boa.)

Érdekes számok. Az amerikai Egyesült Államokban 5 millió analfabéta van (az üszlakosság száma 103 millió). New-Yorkban 26 ezer tacító működik, de ezeken kívül 7 ezer tanító állás nélkül van. Uruguay délamerikai köztársaságban 40%-ot tesz ki az analfabéták száma, de ennek ellenére 500 tanítónak nincs állása. Mexikóban a képesített tanítók 30%-a van állás nélkül. A hatalmas, gazdag és művelt Angolországban 950 tanítónak nem jut állás.

Angol-Indiában a bonszülöttek közül csak 7 2% írástudó. Páris kerületében 113 ezer analfabéta van. Portugáliában 9000 tanító működik, 2000 pedig állás nélkül van. Az egész földön átlag 30% az analfabéta. Bajorországban 3600 tanítónak nincs állása. Ezekből a számokból az tűnik ki, hogy nemcsak a műveletlen, hanem a művelt és gazdag államokban is az utolsó helyen áll a kultúra ügye.

Szerkesztői üzenetek.

E. J. Tessék a cikk folytatását is megküldeni, mert így véleményt nem alkothatunk az egészről. Ezt a keveset megfelelő helyen cikk gyanánt nem közheljük le, mert legfeljebb egy oldalnyit tesz ki nyomtatásban. — L. K. A tanmenetek első része szétküldetett, az érdekelt kartársak ezideig már mind megkapták. Így bizonyára kartárs úr is megkapta. Ha nem, reklamálja.

Kiadóhivatali üzenetek.

V. Gy. Gútakissziget. Levelőre válasz ment. — F. I. Lučka. R. J. Garampád. P. M. Rimavská Sobota. N Gy. Gúta. E. P. Törincs. Címüket kijavítottuk, lapunkat az új címeo küldjük. — T. Gy. V. Szelmenc Mint $\frac{1}{2}$ díjat tartjuk nyilván lapja értelmében. — O. E. Ipolság. Tagdíja 1928. december 31-ig van rendezve. — M. L. Kováčovec. Címét kijavítottuk, tartozásáról kiértésztettük. — E. Mädchenbürgerschule Sp. N. Ves. Az olvasott lapokat újból megküldtük. — K. E. Köbölkút. Címét ájjavítottuk. — K. A. Somorja. Tagdíja 1928. év végéig rendezve van. — Többeknek a nyomdaváltás miatt február 15-én nem jelent meg a M. T. A március 1-i összevont számot 4-5 mindenkinek megküldtük.

H I R D E T É S E K.

Pályázati hirdetés. Róm. kath. iskolaszék Mučín, u. p. Rapovce, helyettes tanítói, vagy tanítónőt keres 3 hónapra, 1929. április 1. — június 30-ig terjedő időre. Tanítási nyelv magyar. Pályázat benyújtandó március 26-ig r. k. plébániai hivatal Rapovce, via Lučenec.

Pályázat. A bhovcei (balogfalui) r. k. két tanerős, magyar tannyelvű iskolánál nyugdíjaztatás folytán megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdetünk. Javadalmazás díjlevél szerint és államsegély. A kellően felszerelt kérvények a hodejovi (várgedei) r. k. plébánia hivatal címére küldendők. Pályázati határidő 1929. március 26. Választás ugyanezen napon d. e. 9 órakor a bhovcei r. k. iskolában. Megjelenés kívánatos.

Iskolaszék.

Pályázat. Fajty róm. kath. leányhitközség (feledi járás) nyugdíjazás következtében megüresedett igazgató-tanítói állásra pályázatot hirdet.

Javadalom: a hitközségtől 110 Kcs. 3 kat. hold és 1434 □-öl szántóföld, melyet a tanító műveltet. 5½ köböl rozs a hitközségtől. 5 köböl burgonya. 36 méter tűzifa, ebből 15 méter az iskola fűtésére fordítatik; ½ telek után járó legeltetési jog. A közös fűzésből 500 □ ölnyi terület. 2 szoba, éleškamrából álló lakás és baromfiól. Törvényes államsegély. Tanítási nyelv magyar. A megfelelő teljesen felszerelt kérvények 1929. március 19-ig a kostolná-baštai plébániai hivatalhoz (ž. XVIII. p. Hajnaška) küldendők. A választás Fajtyban 1929. március 21.-én lesz. Nőtanítók is pályázhatnak. Az iskolaszék. 1929. február 6-án.

Pályázati hirdetés. A večeklovi-vecseklői róm. hath. iskolaszék kettő tanítói állásra pályázatot hirdet. Tannyelv magyar. Az igazgató-tanító javadalma 2 szobás lakás mellékhelyiségekkel, 500 □ öl kerl. 18 m³ fa, melyből a tanterem is fűtendő, 100 Kc. a község pénztárából és törvényes államsegély. — A második tanító(nő) javadalma 1200 Kc. helyi javadalom lakással és törvényes államsegély. Kérvények 1929. március 25-ig a kostolná-baštai (Egyházashást) róm. kath. plébánia hivatalhoz (p. Hajnáčka, ž. XVIII.) nyújtandók be. Választás 1929. március 27-én délután 4 órakor.

Pályázat. Fajty róm. kath. leányhitközség (feledi járás) pályázatot hirdet második tanítónői állásra.

Javadalma: 1200 Kc helyijavadalom; lakással és törvényes államsegély.

Kérvények 1929. évi márc. 19-ig a kostolnábaštai (Egyházashást) róm. kath. plébánia hivatalhoz p. Hajnáčka ž. XVIII. küldendők. Választás 1929. március 21.-én délelőtti lesz. Az iskolaszék.

Pályázat. Az Inám-i kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Utolsó vasuti állomás Ipelské Šahy, ahová naponta kétszer autóbusz járat van. Tannyelv magyar. Az állás azonnal elfoglalható. Járandóság: Lakás, mely áll: 2 szoba, konyha, éleškamra és pince, valamint az összes melléképületekből. Van 5 hold föld, 1 hold rét és félhold kerlje; kap saját részére 12 méter-, egy tanterem fűtésére 8 méter fát, és párber fejében 30 q. felüli búzát. Azonfelül államsegélyt. Választás március 26.-án. Személyes megjelenés előnyös, de nem honorálják. Pályázati kérvény: R. kath. Iskolaszék Inám küldendő.

Mielőtt **BÚTORT** vesz, okveilen nézze meg a Republika egyik legnagyobb bútorgyárának legnagyobbított fióktelepét. **HEIDŰK BÚTOROK**

Lászlónál a cipőgyár udvarában **Érsekújvár.**
Kostolná-u. é. 16.

100 szoba, konyha és előszoba állandóan raktáron. — Keményfa bálók már 2000 Kés-től egész 14.000 Kés-ig 100–200 Kés havi részletfizetésre is THONET BÚTOROK ÓRIÁSI VÁLASZTÉKBAN.

Husvétli és tavaszi színelőadásokra rendelje meg a „**Pintyő és Pintyőke**” című 3 felvonásos népszínművet Gáspár János a „Magyar Tanító” létszerkesztőjének 12 remek dalával. Három példány ára kottával és előadási joggal csak huszonnyolc korona. Portómentesen küldöm, csekklapot mellékelek.

Farkas István Šahy. Eddig kbl. 70 helyen adták „Sári te”. 3 pld. 30 Kés.

Tisztelt tanító úr!

A tél közepén vagyunk, siváran fűtül a szél. Jól esik ilyenkor a jól fűtött, meleg szoba. Mennyivel kellemesebb azonban, ha este az ablak közelében ülve, leengedheti a jó öreg rolettát. Mindjárt erzi ennek a kellemes, hideget visszatartó hatását és a kíváncsi szomszédság se láthat be a szobába.

Ha még nincsen ezen kellemes és hasznos házi eszköz birtokában, úgy írjon nekem. Szívesen teszek úgy ön, valamint az iskolája részére ingyenes ajánlatot. Ha több ablakról lenne szó és ennek egyszeri beszerzése nehezebb esnék, úgy örömmel állok kényelmes fizetési feltételekkel a rendelkezésére anélkül, hogy magasabb árat kellene fizetni.

Igen kérem, hogy mielőbb, lehetőleg még ma írjon nekem (nyugodtan magyarul) és adja meg nekem az ablakok pontos szélességét és magasságát, hogy ajánlatomat megtehessem. Mindenkor szíves becses rendelkezésére

mély tisztelettel:

Schwarz Görfüggöny és Ablakredőnygyára
Tandorf – Deschney.
Adlergebirge.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs, melyért a tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:
Banai Tóth Pál.

Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

Társzerkesztők:

Hirdetések díjszabás szerint.

Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

TARTALOM:

Oldal.

Vezércikk:

Husvétli gondok 175

Krasko:

Az ének és a játék a szórakoztató nyelvtantás
szolgálatában 178

Egyesületi élet 182

Különfélék 187

Kiadóhivatall üzenetek 191

Hirdetések 191

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno. — Az egyesület elnöksége: Kovács Alajos központi elnök, Negyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Komárno. — Tanácsadó: Uherezky Géza, Komárno.

A hírlapjegyek használatá eng. a bratislavai posta- és távírdalqozg. 3006/III. 21. sz. rendeletével.

HUSZÁR ISTVÁN
KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSZEZET
NITRA

TELEFÓN SZÁM 20.

POSTAFIÓK 83. 84.

**AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.**

Hűségű és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerel.

Iskolai szerek, füzetek, írószerek stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok raktára.

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

**KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELBEN,
Tanító Uraknak és iskoláknak engedelmény!**

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kés, melyért a tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:

Banai Tóth Pál.

Társszerkesztők:

Boross Béla, Gáspár János, Uherczky Géza.

Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kés.

Hirdetések díjszabás szerint.

Husvéfi gondok.

A hoszú tél lassan leveli fehér köpönyegét és fagyos orcájára rácsillog a tavasz reménysége. A dermedt föld kikandikál az ébredő világba és zöld szémsugara az élet új bizonyosságát szórja szét.

Tágabbra nyílnak a falusi iskolaházak ajtajai, s a megvidámult gyereknéppel együtt betódul a friss, tavaszi levegő. Az ablakokról lehervadtak a tél cifra virágai, s a tiszta üvegtábla, mint mesés kaleidoszkop, átereszti a márciusi fényességet.

Bizony, a munka ezernyi ezer színében észre sem vesszük a körülöttünk ólálkodó gondok szürkeségét. Az iskola a téli időszakban nemcsak a kicsinyek, de a nagyok lelki műhelyévé is alakult, s mi félesztendő óta a kulturműködés minden lehető eszközét megforgattuk a népanyagban. Amíg ígéretriadókat fújtak a politika harsonái, s a tömegeket csábítva-csábították az anyagi jólét délibábjai felé, addig a kultura munkásai csendben, minden harci zaj nélkül dolgoztak, tanítottak, vezették az embert a lelki konzolidáció felé. A gyermeki ujjak, amelyek a tanító bácsi vezényszavára mozognak az „abc” sorain, mintegy szimbólumai annak a működésnek, amelyet az emberiség szíve-karja végez a népnevelők intésére. S mily jóleső elégtétel az nekünk, ha a békeépület alátámasztására kreált szervezetek biztonsága meginog a ki nem fogyó gyűlölet sártalaján, — s a népek ezrei visszamenekülnek a kultura szerényszínű,

de magasan és diadalmasan lengő zászlói alá, hogy ott elfelejtsék a torzsalkodások gyötrő emlékeit, s begyógyítsák a sebeket a kultúra cseppjeivel . . .

De hol van még az az idő, amikor a szilajvérű emberiség végkép belátja, hogy a világképét azoknak a hiányoknak kitöltésén kell kezdeni, amelyek a kultúra és kulturátlanság között oly nagy mértékben mutatkoznak? Megérjük-e azt a napot, amelyen öszszegyűlnek a népek tanítói, hogy megüljék az első igazi békekonferenciát és megvessék alapját az igazi békeműnek? . . .

Nagyon kétséges dolog ez, mert a nevelésügynek nincsenek frázisai, amelyek alkalmasak az önző célok elleplezésére . . .

Ít van a tavasz, az eszme feltámadásának örök záloga, s mi az átdolgozott téli kultúrévad elégedett érzetével, de az emberi hálálanságba vetett meddő sóhajtásaink fanyar mosolyával tekintünk a husvét ünnepi pompájába. Az emberek milliói hallelujás bizalommal veszik tudomásul az erény diadalrajutását, s mi a hiába-reménység letargiájában állunk a nyitott sír előtt . . .

Izmainkban feszül a munka megduzzadt akarata, vérünkben a hivatás parancsszava lüktet, agyunk gépezete a szebb-holnap ütemét zakatolja S a kar, amely ernyedellen kitartással táru a mások ölelésére, megfeledkezik arról, hogy tőrő mozdulatot tegyen arrafelé, ahol néhány morzsaszemet szerezheth a gyomor részére . . .

Keserű valóság. Két kézzel adjuk szívünk ajándékait azoknak, akik azt kérik és nem kérik, de nekünk nincs, aki adjon elegendő testi eledelt, ha fölkorog bennünk a ki nem elégtett gyomor. Kopogtatás nélkül kinyitjuk a lelkünk tárházát és osztogatjuk a kultúra kincseit, de a mi zörgetésünkre nem hajt a szükkeblűség, nem hallja a panaszt, hogy fogyóban a kenyér . . .

Egyesületünk és testvéregyesületeink országszer-
te memorandumokkal és deputációkkal érvelnek az
ügyünket intéző faktorok előtt, hogy a szlovenszki

segélyt, amelyet állami kartársaink rendszeresen élveznek, folyósítsák nekünk, nem államiaknak is. A kétféle mérték átka itt látszik meg legjobban. Hovatovább arra a következtetésre jutunk, hogy a javadalmazás megkülönböztetett mértéke a köteleesség-teljesítésnek is nagyobb és kisebb fokát kívánja megállapítani . . . Ezidőszerint azonban nincs különbség az állami és nem állami iskola tevékenysége között, a munka paritása tehát követeli a paritást a fizetésben is!

A nevezetes 104/26. sz. fizetési törvény túlzott hozsannával fogadott összegei is alaposan megcsappantak a jelenlegi gazdasági helyzet relációjában. Csak enyhe számítás szerint is, az általános megélhetési viszonyok átlag 20%-kal megdrágultak az 1926. év viszonyaihoz képest, vagyis a száznégyes törvény kiadásának évében törvényhozóink a 20%-kal olcsóbb gazdasági állapotokat tartották szem előtt, amikor a fizetési fokozatokat megállapították.

A drágaság husz-százalékos emelkedésével arányban 20%-os permanens drágasági segélyt illet meg bennünket, ami — tekintettel a drágaság emelkedő tendenciájára — a legszerényebb követelés.

Nem akarjuk ezzel azt mondani, hogy a 104 - 1926. sz. fizetési törvény fizetési skálája a törvényhozás esztendejének viszonyaihoz mérve teljesen megfelelő. Nem, korántsem az, még akkor sem, ha pusztán a *megélhetési* minimumot vesszük csak tekintetbe.

Nem hisszük ugyanis, hogy egy szabósegéd, vagy egy ujdonsült csendőr életviszonyai egy vonalba állíthatók a tanító nyugalmat, bizonyos egészségi egyensúlyt megkívánó életkörülményeivel, mégis, a törvényszerinti havi kvóták azt látszanak bizonyítani, hogy a kezdő tanító elégedjék meg azzal a darab kenyérrel, amelyet a cirkáló csendőr kap a jó, friss levegőhöz.

Hol van pedig a különbözet, mely a tanítót iskolavégzettség-többletéért, de főként munka-érték-többletéért megilleti? Meddig kell még bizonyítanunk, hogy a népnevelés fontosabb egy államra nézve, mint a

tolvajok ellenőrzése ... ?

Cölibátust emlegetnek, hogy a tanítónők feloldva a családi kötelesség nyüge alól, tisztán hivatásuknak éljenek. De arra nem gondolnak, hogy a hivatását szívvél lélekkel teljesítő tanító (és mindegyik tanítót ide kell számítani) ezen hivatásához méltó fizetést is kapjon. Higgyék el a hatalom urai, hogy a tanító hivatásszeretetéért már nem szükséges hajánál fogva előráncigált javaslatokkal fokozni. De az életét, amely ezt a hivatásszeretetet továbbra is biztosítja, ember-séges fizetési feltételekkel nyugodttá, tehermentessé kell tenni. Egyelőre drágasági segély mielőbbi kiutalását kérjük.

Nem hozsannázunk és nem hallelujázunk. A mi husvétünk a munka örök támadása.

De gondjainkat szeretőnk már egyszer végleg eltemetni. (bb.)

Az ének és a játék a szórakoztató nyelvtanítás szolgálatában.

Irta: *Krasko.*

A gyermekek igen szívesen énekelnek. Csak az a kérdés, bele tudjuk-e a dalt kellőleg illeszteni a nyelvtanulásba és fel tudjuk-e kellőleg használni.

Itt igen fontos a dal szövege és a dal dallama.

Mit kívánunk a szövegtől ?

Azt, hogy éppen beleilleszkedjék tananyagunkba és hogy ne legyen benne sok oly szó, amelyre nincs szükségünk.

Tananyag: Napi munka.

Beleilleszkedő ének: *Prídi ty šuhajko* . . .

Prídi ty šuhajko ráno k nám,

Uvidíš, čo ja to robievam.

Ja ráno vstávam,

Krávy napájam,

Ovečky na pole vyhánam.

Előzőleg megtaníljuk a gyermeket arra, mit csinál a nap különböző szakában.

Čo robíš ráno ?

Ja ráno vstávam, pomodlím sa, umyjem sa, idem do školy,

és így tovább, čo robíš na poludňa? čo robíš večer? čo robíš v noci?

Čo robíš ráno, keď nie je vyučovanie?

Kravy vyháňam. Kravy napájam. Ovce. . . Husi. . .

Kam ťch vyháňáš?

Na pole. Na lúku. Na dvor.

Ezután gyakorolni kell; Prídi k nám.

A tanító kihív egy gyermeket és több gyermekkel együtt magához hívja:

Prídi k nám!

Írt hívólag és mutat magára és a gyermekekre egy mozdulattal,

S ezt ismétli néhányszor úgy, hogy a gyermekek játékszerűen egymást hívogatják.

Most gyakoroljuk a „vidí” ígét,

Hogyan?

A „Slepá baba” nevű játékkal. Egy gyermeknek kendővel beköltjük a szemét és kérdezzük tőle: vidíš? (látsz?)

Nevidím.

A nyelvtanítás érdekében megtehetjük, hogy a szokásos tapsolás helyett a gyermekek kérdezzek: „vidíš?” — és félreugranak, hogy ne tudja őket a vak anyó megfogni.

Most már csak egy lépés: vidíš = látsz, uvidíš = meglátod.

A „čo robíš?” kérdést már a gyermekek biztosan ismerik.

Čo robíš? = mit csinálsz, čo robím? = mit csinállok, čo robievam? = mit szoktam csinálni.

Ha már így átvettük — szórakoztató játékkal fűszerezve — az egész dal szövegét, akkor kezdhetjük meg a dal tanítását, melynek megtanítása biztosít minket, hogy a benne előforduló szókat a gyermek soha el nem felejtí, amíg a dalt tudni fogja. A dalt pedig el nem felejtí! Tudni fogja évtizedekig.

Említenék több dalt is, hogyan lehet fölhasználni a nyelv tanításánál, de fölöslegesnek tartom, mert ezen egy példából is világos, hogyan kell a dal szövegét előbb feldolgozni s csak azután tanítani a dalt, nehogy a dalból oly szörnyeteg legyen, mint amilyen az alább közölt dal, melyet szlovák faluban hallottam énekelni:

Martin trpek,
 Martin trpek
 Csendír legín nyemeszek,
 Kalapongosz,
 Kalapongosz
 Kákástolat nyemgyeszek.

Aki ismeri a dalt, ráismer. De akárki hallja, mindjárt tudja, hogy a gyermekek semmit nem értenek a dalból.

Egész gyűjteményem van ily szövegekből. Ha valaki így tanít egy nyelven, inkább ne tanítson! Az ugyanis hiába áll vele az időt.

A nyelvtanításnak szórakoztatónak kell lennie! A nyelvtanítás célja a népek testvérsítése, kell, hogy a szeretet jegyében történjék. Ha valaki úgy tanítja a nyelvet, hogy gyűlöletessé teszi a gyermek előt, az nagyobb bünt követ el, mint az, aki egyáltalában nem tanítja.

Azért keresnünk kell az olyan metódusokat, melyeknek segítségével a gyermek örömmel tanul, nyelv és a nyelvtanítási óra örömet okoz neki.

Ily metódus a játék segítségével való tanítás.

Igyekszem erre is pár példát mutatni.

Tananyag: A madarak.

Először átvesszük a madarakat találgatva a fali táblán. Egy gyermek mutatja a madarat, a többiek találgatják a nevét. Aki kitalálja, mutat és kérdez.

Ha ezzel készen vagyunk, jön a játék: „Čo letí?“ (Magyarul is ismeretes „Repül, repül“ címen). Szlovákul azonban mutató ujjunkkal a padot ütögetve mondjuk:

„Čo má perie, všelko letí,
 letí, letí: vrabec.“

Ha tényleg repül, mindenki a kezét felemeli, ha nem repül, lenn tartja. Aki eltéveszti, zálogot ad.

Másik példa:

Tananyag: Remeselníci (Mesteremberek).

E játéknál az az előny, hogy semmit nem kell tanítani előre, mert a gyermekek mimikával egymást tanítják:

Hra na remeselníkov:

Egy gyermek kimegy a gyermekek elé, — mint mester — a többi a padban inas. „Otthon“ (doma) az inasok nem tud-

nak semmit, csak mutató ujjakkal a padot verni, mint a „repül, repül” játékánál. Most a mester azt kiáltja:

„Kováč kuje,”

és mindenki kovácsol, ütli a vasat.

Most a mester azt kiáltja:

„Domov!” (haza!)

S mindenki a padot veri az ujjával.

„Stolár pliš!”

S mindenki fűrészel. S így tovább ahány mesterséget a tanuló ismer.

Harmadik példa:

Tananyag: A test részlet: Jobb, bal. Fel, le. Itt a legjobb játék a katonásdi.

Hra na vojákov.

A „četář” már tud valamit. Ha nem, a tanító úr lesz kénytelen četář szolgálatot teljesíteni és mindent mutatni!

„Ruky dole!” „Pravú ruku hore!” „V ľavo bok!” „V pravo hľad!”

És mindent mutat, illetőleg maga is csinálja a testgyakorlást.

Ha nem is lesznek a vezényszavak tökéletesek (pl. „Pravú nohu hore!”), a tanító megmutatja, hogy mit ért alatta.

Oly játék, ahol a játék közben beszélnek, illetve énekelnek s azt mutatják, van több. Közülök említtem a „gerlice” nevű játékot.

Hra na „Hrdličku.”

Hrdlička, hrdlička,

Umývaj si líčka,

Ako lastovička.

Opáš sukňu zelenú,

Pôjdeme v tu nedeľu.

Obuj si čižmičky,

Pôjdeš kravy dojit,

Sadni na lavičku,

Vypí si vodičku.

A gyermekek kört alkotnak, körbe fogognak, vagy állnak, középen a „gerlice” mosakszék, felveszi a zöld szoknyát, felhúzza a csizmáját, leül (persze csak akkor, ha tisztá füvön játszanak!) és iszik, illetve felhajítja a képzelt vizes korsót.

Több ily játékot helyszűke miatt nem tudok közölni, de saját magamnak van több, amit jegyeztem még akkor, mikor falun tanítottam.

De maga a tanító is szerkeszthet egyszerű, de mégis jól felhasználható játékokat, hol nem énekelnek, de beszélnek a gyermekek. Játshatnak:

1. Kereskedést, 2. vásárt, 3. vasúti jegyváltást, 4. címkeresést (ki hol lakik?), 5. öltözködést (ruha) stb. Rajzolva: 1. házépítést, 2. utazást (a földrajzzal kapcsolatban), 3. a tábla felhasználásával a gyümölcsök és tárgyak körében találgató játékot (a tanító rajzol, a gyermekek találgatósdi játszanak, vagy a gyermekek is rajzolnak és a rajzba beletírik a neveket) stb.

Szóval a tanításnak van száz és száz alkalmja a nyelv tanulását szórakoztatóvá tenni az énekek és a játék felhasználásával. Itt csak pár példát hoztam elő, de ezek alapján tanító kollégáink biztosan fognak találni más felhasználható példákat, amelyeket egy cikk keretében még csak felemlíteni sem lehet. Nem akarok holt mintát adni, hanem inkább élő példát a sokból, amelyet a tanító alkalmazhat, ha azt akarja, hogy nyelvtanításának sikere legyen s a tanulói örömmel tanuljanak.

EGYESÜLETI ÉLET.

Felhívás a szlovenszkói és ruszinszkói magyar tanítósághoz.

Egyesületünk elnöksége, különösen a ruszinszkói magyar kartársak kérésére, elhatározta, hogy a *Tanítók Háza* részleg jegyzését továbbra is meghosszabbítja. A Tanítók Háza akciónkba a ruszinszkói kartársak is bele akarnak kapcsolódni, amely törekvésüket készséggel támogatjuk és szívesen vesszük. Felhívjuk mindama szlovenszkói és ruszinszkói kartársainkat, akik a Tanítók Háza alapításában részt akarnak venni s annak áldásos eredményeit élvezni óhajtják, siessenek részleg jegyzésükkel. Egy részleg ára 200 Kcs. A jegyzések *Kovács Alajos* közp. elnökhöz intézendők, *Negyed, Szlovenszkó*.

Az O. M. Tanítói Dalárda tagjaihoz.

Kedves Daltestvéreim! Mielőtt a további karok részletes útmutatását folytatom, szükségesnek látom, hogy néhány fontosabb éneklési szabályt közöljek.

Az éneklésnél tekintetbe veendő fontos szabályok: 1. A szöveg tiszta kiejtése. 2. A hang tiszta intonációja. 3. A ritmus pontos betartása. 4. A szabályos légzés.

1. *A szöveg tiszta kiejtése.* A dalkarok éneklésénél rendkívül fontos az énekszöveg érthető, magyaros, tiszta kiejtése. E tekintetben nemcsak a magánhangzók, de a mássalhangzók hibátlan kiejtésére is ügyelnünk kell, mert az érthetőség rovására történik, ha az énekes az egyes hangok képzése miatt *u* helyett *o*, *o* helyett *a*, *i* helyett *é* énekel. Nem is akarok itt különösen rámutatni a magánhangzók dialektusban történő helytelen, elcsúfított kiejtésére. Éneklés közben ne hangoztassuk a folyékony *l*, *ly*, *r* mássalhangzókat, vagy a folytonosakat, mint *f*, *h*, *s*, *sz*, *v*, *z*, *zs*, továbbá az orrhangúakat, mint *m*, *n*, *ny*, csupán addig, amíg hangoztatásukat a helyes szövegkiejtés megkívánja. (Mily visszatetsző és ellenszenves a mostanában divatos „jazz-éneklés”! Figyeljük csak meg a tangók, bluesek, charlestonok és még Isten tudja milyen „slágereknek” szövegkiejtését. Tartalmukat nem is említve, nem hosszankodunk-e nemzeti kincsünknek, nyelvünknek elforzításán, és a helytelen szövegkiejtésen, ami sok esetben egyenesen kihívó.) Ha valamely magánhangzóra nem tudunk helyesen hangot képezni annak magassága, vagy mélysége miatt, úgy törekedjünk gyakorlat által a hibát kiküszöbölni.

2. *A hang tiszta intonációja.* Arra kell törekednünk, hogy minden egyes hangot a rezgésszámának megfelelő magasságon énekeljük. Ezért szólamainkat hangszerkíséret nélkül is gyakoroljuk, s éneklés közben ellenőrizzük magunkat nem estünk-e, nem emelkedtünk-e? Ily hibák különösen akkor állhatnak elő, ha nagyon hozzászoktunk a *temperált* hangszerek (zongora, harmónium vagy fúvós hangszerek) által kísért énekléshez. Az emberi hangszalagok természetes hangszerek jellegével bírnak, vagyis nem készen adott hangokkal, hanem általunk képzett és alkotott hangokkal énekelünk, amint a hegedűjátékos is maga képezi a hangokat hangszerén. Mert pl. különbség van a hegedű *fis* hangja és a temperált zongora *fis* hangja között

Hegedűn a *ges* mélyebb, mint a zongorán, mert ez utóbbi hangszeren a *fis*, *ges*, *eisis* hangok egyforma magasságúak, egy-ugyanazon hangok, holott lényeges a különbség köztük. A temperált hangszerek tehát „compromissumot” létesítenek a zenei hangok sokféleségében, mert erre technikai nehézségek miatt van szükség. Az énekeseknek nem szabad erősen függőviszonyba kerülnök a temperált hangszerekkel, (noha a legújabb kor komponistái az énekkari partitúrákba belevitték a temperált hangszerek harmonizálási szellemét), mert ez legtöbbször az intonáció rovására esik. Így történik meg azután, hogy pl. egy dalkar C dúrban kezdődik, s mire végére ér a dalkar, H, esetleg B dúrba került, vagy megfordítva.

A magánénekben mérsékeltén alkalmazott *portamento* és *tremolo* igen szép lehet, de a karéneklésben helye nincs. (Mikor valamely magasabb hangról a közbeeső hangok érintésével egy mélyebb hangra „lehúzzunk”, vagy viszont, *portamento* jön létre.)

Az összhangtanban tilosnak jelzett bővített másod (pl. *f-gis*) és tritonus azaz bővített negyed (pl. *c-fis*) hangközök biztos intonálása hosszas gyakorlatot igényelnek, s mert komponistáink lépten, nyomon alkalmazzák, ezekre is nagy gonddal ügylünk. (Lesz alkalmam ezekkel szemléltető módon foglalkozni.)

3. A *rythmus pontos betartása*, szintén elsősorú követelmény. A hangjegyeket időértéküknek megfelelően kell énekelni; vagyis pl. egy pontozott nyolcad és a rákövetkező tizenhatod hangjegyet nem szabad két egyforma nyolcadnak énekelni, vagy két nyolcad-triolát, melyeknek időértéke két negyed, nem szabad három negyedre elosziva énekelni. A szöveges zenében a hosszú szótagokra rendszerint hosszú hangjegy rövid szótagokra rövid hangjegy esik. Egyik-másik komponista azonban sokszor figyelmen kívül hagyja ez alapvető szabályt, s ilyenkor az énekesekre, illetve kornagyra hárul a feladat, hogy a kivételnél a hibát korigálja. (Természeti hosszúság hosszú magánhangzóval pl. *fájó*; helyzeti hosszúság rövid magánhangzó mássalhangzók torlódásával, még akkor is, ha az két egymásután szóban jelenik meg pl. *temp*-lom, vagy *nem*-sok. Közös vagyis hosszú és rövid is lehet az „ly”-es névmás pl. *ly, oly, továbbá* a magánhangzón végződő egytagú kötőszó pl. *ki, ha, mi* stb. Rövid szótagok azok, melyek a

mondottakon kívül esnek.)

4. *A szabályos légzés és lélegzetvétel.* Sokszor tapasztaltam, hogy az énekesek nem képesek a zenei tagoltságot szem előtt tartva szabályosan lélegzeni. Azt hiszem azt már minden kartársam tapasztalta az iskolában a gyermekek éneklésénél is, hogy még a szavak megszakítása árán is lélegzenek. Hol itt a hiba? Nem tudunk helyesen lélegzetet venni. Gyakoroljuk a helyes légzést, s tegyük ezt tanítványainkkal is.

Háromféle légzés van u. m. 1. a rekeszizommal való, vagyis diaphragmás légzés, 2. a borda, vagyis mellkasi légzés és 3. a váll-, vagyis tüdőcsúcsokkal való légzés.

Legfontosabb a diaphragmás légzés. Gyakorolhatjuk háton fekvé, vagy széken ülve s kissé leereszkedve, kezünket a nyakcsigolyákon összekulcsolva s a karokat hátrahúzva. Orron szívjuk be a levegőt, majd rövid nyugalom után „sz”, vagy „m” állandó hangoztatásával lassan kibocsájtjuk. E légzésnél tapasztalhatjuk a rekeszizom működését, mert érezzük, amint a rekeszizom kupolája a hasüreg felé lenyomul, hogy helyet adjon a tüdő teljes kitérülésének. Ily légzés mellett nem távozik el a kilégzésnél az összes levegő, hanem annak egy része a tüdő felső részében megmarad és rezonánsz-szekerénye lesz az emberi hangnak, mely ilyenformán sokkal erősebb és tömörebb lesz. Magától értetődő, hogy ily légzés mellett ritkább a lélegzetvétel, eleget tudunk tenni a zenei tagoltság kívánta éneklésnek és nem fogunk idő előtt kifáradni.

A bordalégzést a következőképen figyelhetjük meg: Állva, vagy ülve fejünket lehajítjuk s karbatelt kézzel lélegzetet veszünk s érezni fogjuk, amint bordáink kiterieszkednek.

A tüdőcsúcsokkal való légzésnél a vállak emelkednek, a tüdőben alig van levegő, sűrűbb a lélegzetvétel, a hang erőltet, rezonancia alig van. E légzést csak igen gyors menetű éneklésnél vesszük igénybe, amikor nics idő a rekeszizommal való teljes belégzésre.

Éneklés közben hol vegyünk lélegzetei?

Két hang között alkalmazott szünetjelnél, továbbá a természetes lélegzetvételi helyeknél, melyek ugyanott vannak, ahol a szöveg elolvasásánál, vagy elszavalásánál is jelentkeznek. A vessző, pont, kérdő- és felkiáltójel egyúttal figyelmeztet a lélegzetvételre. A mondattanilag összetartozó szavakat lehetőleg ne szakítsuk meg lélegzetvétellel. Ha szünetjel nincs s a levegőből

kifogytunk, akkor a hangjegy időértékének megrövidítésével veszünk lélegzetet pl. fél hangjegynél annak utolsó nyolcadát csipjük el ily célra; meg kell azonban jegyeznünk, hogy mindig az első hangjegy utolsó részét és sohasem a következő hangjegy elejét rövidítjük meg.

A dalkarok analizálását a következő számban folytatom most pedig értesitem *Osztyeni József* kedves kartársamat, hogy a tagok sorába bejegyeztem. Ami pedig a levelében megnevezett kartársat illeti, szives örömmel vesszük jelentkezését, de személy szerint senkit fel nem kérünk, mert igen nagy súlyt helyezünk a belépni szándékozók spontán elhatározására. Nekünk igazi, „vérbeli“, sok kényelmet feláldozni hajlandó, ambíciózus, lelkes dallesivérekre van szükségünk.

Heckmann István.

A Galánta vágselyei járáskör műsoros estjén felül-fizettek még: Kovács Ferenc, Zsigárd, 20K-t, Horváth Alajos Pered 30 K-t.
Pollák Kálmán pénztáros.

Tanügyi törvényjavaslatok. Előző lapszámainkban már több ízben hírt adtunk arról, hogy az iskolaügyi minisztériumban számos törvényjavaslat készült el, melyeknek parlamenti tárgyalását politikai s még inkább pénzügyi nehézségek akadályozzák meg. A kidolgozott törvényjavaslatok legnagyobb része ezidőszerint éppen a jelzett akadályok elhárítása érdekében miniszterközi tárgyalások anyagát képezik. Az elkészült törvényjavaslatok közül, mint legfontosabbakat s bennünket közelről érintőket fel kell említenünk a következőket.

A szlovenszkói és podkarpatszka-ruszi nem állami elemi és polgári iskolai tanítók fizetési és szolgálati viszonyait rendező törvényjavaslat.

Az 1926. évi december 31-ike előtt nyugdíjazott tanítók, tanítóözvegyek és árvák illetményeinek rendezését célzó törvényjavaslat.

A tanfelügyelői állások rendszeresítéséről szóló törvényjavaslat.

A kisdedóvok és az azokon alkalmazott óvónők jog és fizetési viszonyait rendező javaslat.

A tanítóképzés reformját s a tanítói akadémiák felállítását célzó törvényjavaslat.

A polgári iskolák szervezését módosító törvényjavaslat. Bízunk benne, hogy e törvényjavaslatok, melyek egyesületi mozgalminkban is mindenkor a tárgyalások legfőbb anyagát képezték s melyek érdekében számos memorandummal fordultunk az illetékes tényezőkhöz, most már a megvalósulás stadiumába jutnak és sok fájó sebet és sérelmet lesznek hivatva begyógyítani.

KÜLÖNFÉLÉK.

Kicsinyek között.

Télapó ezidén nagyon ragasszkodó vendég volt nálunk. Nehesen szánta rá magát a búcsúkézfogásra, s amikor végre megnyílt előtte a március ajtaja, hangos csörgéssel hulltak bőséges könnyei.

A tanítás menete is irányváltozást szenvedett. Az erős fagy kikököntette a megszokott kerékvágásból és pillanatra körül kellett nézni, hogy hol is vagyunk tulajdonképpen . . .

A jó komáromi kartársak már február végére előírták a télnek, hogy szedje a sátorfáját és takarodjék a tavasz útjából. A „Részletes tanmenetek”-ben gyöngéden, szeretettel küldenek bennünket március közepén tavaszi kirándulásra, hogy észrevétecsülk a szabadságvágyó gyermekekkel a természet megtűzölő szépségeit . . .

Dehát — ne is haragudjanak meg érte — ezidén nem fogadtuk el jóakarató tanácsait. Ellenben sokat emlegettük őket a végből, hogy nagyon kevés téli olvasmányt vettek fel úgy az olvasókönyvekbe, mint a tanításmenetek téli rovataiba.

Szegény gyermekeknek már a könyvkükön ment ki az, hogy milyen „a határ télen,” meg az, hogy mi a jó gazda kötelessége a téli időszakban. (No hiszen volt is elegendő ideje arra, hogy megélesítse az ekevasat, s képzeletben sokszor megmarkolta az ekaszarvát, hogy heléhasítson a földanya megdermedt szívébe!) Betűről-betűre tudták a sok fehérségtől a téli örömlök iránt érzékellené csömörlött diákok, hogy „Mi haszna a hónap?” — amihez pótlásképpen, hozzá kellett tanulni, hogy mi kára a hónap? (Ezért a módszertani szabad lépésért a szerzők utólagos szives elnézését kérjük.)

Márciusban azonban végérvényesen kifogytunk a tél magasztalásából, s én bizony, részint ijesztésképpen is, odatartottam Télapó kapcsi szemé elé a tavasz néhány csinált virágát. (Nem is engedem elvitatni ezen eljárásom sikerét, amit a tavaszi enyhület kikényszerítésében elértem.) Egymásután szedtem elő a tavasz és a nyár perzselő sugarait a tavaszi dalok, az erdő, a határ formájában. A hidegtől meggémberedett ujjakkal lapoztam, kerestem a fecskék és a honismeret egyéb fészkeiben és kihívóan, mellemet féltéglával verve, odaálltam a gyengén melegítő kályha elé: lássuk, ki lesz a győztes?!)

Igy került szóba a hűs fokos külső hidegben a község határa, amelynek hófűtde ábrázata sehogyse fedte a képet, amit róla tavaszi képzelettel a-

kottunk.

A világ legtermészetesebb hangján kérdeztem a határ beosztását. A gyermekek pedig mohón csillogó szemekkel beszéltek a szántóföldekről, virágos rétekről, selymes, dús legelőről, mintha a téli szél melódiájában a gulya kolompját hallanák.

De a szőlők senkinek se jutottak eszébe. Ilyet még nem láttak, hát nem is csoda, ha kifelejtik a határból, de én azért forszirozom a kérdést:

— Mi van még némely határban? . . .

Senki sem hajlandó megvondani. A méltatlankodás mégis csak kitűrt belőlem:

— Ejnye Feri, még te se tudod? Pedig a te édesapád kocsmáros . . . tudnod kéne.

Feri ebben valami kitértetést látott, s úgy értelmezte a megjegyzést, hogyha ő kocsmárosnak a fia, akkor a legnehezebb kérdésre is felelnie kell. Mert kocsmáros fia.

Gondolkozott is szőrnyen. Éppen ez volt a rossz jel. Az ilyet gondolkodás nélkül kell k'vágn!

Keztem kétségbeesni, hogy már a kocsmáros fia sem tudja, miből lesz a bor. De csupán azért kellene ezt tudnia, hogy a kérdésre felelhessen.

Feri azonban helyt akar állni és kimondja, amit gondol. Az én gondolatomhoz ugyan sehogysem illett:

— Némelyik határban víz is van . . .

Később mégis csak kitalálták a szőlőket, de sehogyse ment ez a tavaszosi játék. Am folytassuk, ha már belekezdtlünk.

— Mivel jelölik a határt?

A gyermekszemek sugártürei áttűrik a falat és keresik a jelet, amely elválasztja a barázdákat. Csak gondolatban kutatnak a határkövek után, de nem csoda, ha nem lelnek rájuk. A jeges, vastag hófedél alá még a gondolat fáklyája sem tud bevilágítani . . .

Segítek azért a gondolatnak.

Kezemben éppen egy miniatűr-határkő van: kis darab kréta, s biztatóan emelem a magasba, hogy asszociálódjék róla a határkövek képzete.

Hogy megmozdul a néma tudatlanság, megismétlem a kérdést:

— Mivel jelölik a kőszégek határát? — a krétát pedig jó magasra tartom.

Mindenki tudja már. Önök is gondolhatják. Nos, valóban azt mondta a legmagasabbra jelentkező, amibe Önök már előre mosolyognak:

— Krétával . . .

Be is fejeztem gyorsan a meddő kísérletezést és letettem arról, hogy forró kérdésekkel leolvassam a havat Téliapó kemény koponyájáról. (boa)

Igazgatói értekezlet. A galántai tankerület magyar iskoláinak igazgatóit márc. 18-án Galántára értekezletre hívta össze Budovič Román, áll. tanfelügyelő. Megbeszélés tárgyát képezte az új osztályok, illetve tanítói állások szervezése, az igazgatói tiszteletdíjak kiuntatása és számos aktuális adminisztratív kérdés. Az igazgatói tiszteletdíjakat az iskolafenntartó köteles fizetni a 104/026. sz. törvény 1. § 2. bekezdése és a 45. § értelmében. Az akadémikuskodó iskolafenntartók per útján kötelezhetők az igazgatói díjak kifizetésére, amelynek jelentő-

sége a nyugdíjügynél domborodik ki legjobban. Ezek az összegek ugyanis a nyugdíjalapba beszámítandók, s a nyugdíjazásnál bizonyítani kell azok felvételét. Igazgató kartársaink tehát úgy a saját, mint utódaik érdekében föltétlenül követeljük az őket megillető tiszteletdíjakat.

A Liečebný Fond a gyakorlatban.

(Hozzászólás.)

Kanozsai József kartárs a fenti cím alatt konkrét példákkal esettette, hogy a L. F., mely a közalkalmazottak egészségügyét intézményesen organizza, korántsem felel meg jelenlegi szabályzatával és gyakorlati rendszerével annak a várakozásnak, mellyel a legjobb intenciókból fakadt intézmény elé tekintettünk.

Családúnkat nagyon kevésbé enyhítheti a kezdet nehézségeire való hivatkozás, mert hiszen a L. F. előtt egy régi, teljesen bevált, anyagi eszközzeiben gyarapodó, saját sanatóriumokkal, üdülőkkel rendelkező intézménynek, a Munkásbiztosítónak a rendszere minden tekintetben kellő alapot nyújthat a helyes organizációra.

A L. F.-nél mégis a legnagyobb fejtelenséget, állandó esetlét-botlást tapasztaljuk, de ami talán leginkább panaszra szolgáltathat okot, az osztó igazságot sem látjuk kellő mértékben alkalmazva. Ezen hibának főforrása azonban éponséggel nem az Okr. Sbor hiányos kiépítésében relik, hanem inkább abban, hogy az Okr. Sbor kompetenciája inkább csak papíron van meg, mindennemű segélyezésben a döntő szó a prágai központot illeti, ez pedig — messze esik tőlünk.

Ami a fogkezelést illetőleg a közalkalmazottaknak a kedvezményeit illeti, arról tulajdonképen kár beszélni, ezek a kedvezmények ma komoly disputáció tárgyát nem is képezhetik, mert ha valaki 2000—3000 K-ás számlánál 50 K segélyt kap, azt a mai fogtechnikai konkurenciával könnyebb úton is elnyerheti.

Különösebb azonban a L. F. eljárása a fürdősegélyeknél. Ide azon eseteket sorolom, midőn a kérvényező nem phenés, üdülés szempontjából, de egészségének minden kétséget kizáróan, föltétlen szükséges reparációja, munkaképességének helyreállítása s életének lehető meghosszabbítása végett akarja a kezelő orvosa által ajánlott fürdőt igénybe venni.

Mint Kanozsai kartársam, én is megettem már kenyérem javát, csaknem 3 évtizedes tanítói munkásság, az elbocsátás, állásnélküliség s reaktiválás utáni törtetéssel járó irtalmak testileg, lelkileg rokkantá tettek idegrendszeremet megrongálták, szívemet nagyon megviselték.

A Prevrát utáni években mint újságíró a Munkásbiztosítónak voltam tagja s szívbillentyű hibámat, szívizomgyengeségemet a Munkásépítársaságával Nauheimben, majd Franzensbadban elég jó eredménnyel kurálhattam.

Tavaly azonban részint kimerültség, részint egy influenza recidiva folytán súlyosabb s állandó kezelést igénylő szívbját kaptam, mely csak megfelelő nyugalom és rendszeres kezelés mellett stabilizálható. A rendszeres kezeléshez tartozik természetesen szénsavas fürdő látogatása is.

Hónapokig tartó betegeskedés után, mint lábbadozónak nagy szükségem volt valami szénsavas fürdő megkeresésére. Igazolta ezt kezelő orvosom, a

L. F. szakorvosa, véleményezte az Okr. Sbor, javasolta a L. F. vezető főorvosa s mindezek dacára megismételt kérvényemet is kiméletlenül elutasította a prágai központ orvosi szaktanácsa azzal a lehetetlen indokollással, hogy nem látja igazolva, miszerint kizárólag a fürdő útján gyógyulás, vagy lényeges javulás állhasson be. Ilyen indokollással él egy távoleső orvosi kar, melynek minden tagja esküvel kötelezte magát arra, hogy minden lehető elkövet a beteg életének lehető meghosszabbítása végett. És ez így lesz ezután is, mindaddig, míg az Okr. Sbor kompetenciája — papíron marad. (r)

Közös eszmék — közös jólét. Wells megállapítása, hogy közös jóléthez, közös békéhez közös eszmék kellenek. Közös eszmék teremtik meg az egyetértést az emberek között. Békétlenségünk onnan ered, hogy kevesen vagyunk, akiknek tudása egyivású volna. Ahány fő, annyi gondolat! A sok gondolat össesülteközik és kész a háborúság.

A Néplap a magyar falvak egyedüli ismeretterjesztő, politikamentes folyóirata évek óta külön rovatban foglalkozik olvasóinak rendszeres oktatásával úgy, hogy egyik ismeretkör a másikkól nőjjön ki. Népegyetem c. rovatunkban április elejével új cikksorozatot kezdünk, amely alkalmas arra, hogy a falu tanítója és népe között szoros kapcsolatot teremtsen. Közösen olvassa a lapot közös gondolataik támadnak, beszélgetésüknek bőven akad tárgya, fejlődik a közös jólét, a közös béke felé vezető út.

A csillagos ég ismeretelével kezdjük a cikksorozatot, folytatják a történelem különböző politikai rendszereivel. Platónal kezdjük és napjainkkal végezzük. Majd emberi történetünk 5 nagy istenkeresőjét: Zaratrustát, Buddhát, Akbart, Spinozát és Dosztojevszkyt mutatjuk be.

A Néplap előfizetési ára 12 Ké. egy évre, a legolcsóbb hetilap 8 oldala úgy van összeállítva, hogy a gazdaember vasárnap du. elolvashassa mindon betűjét. Ajánljuk néplünknek, hogy közös gondolataink legyenek és így közös legyen a jólét és a béke. Megrendelhető a Néplap kiadói vatalában Uzshorodon Bacainszky u. 13 sz. alatt. Mutatványszám kívánatra.

Az ifjuság katonai kiképzése Esztországban. Az ezt kormány rendeletet adott ki, melynek értelmében az ifjuság katonai nevelése, mely eddig az „Önvédelmi egyesület” kezében volt, az iskolákban kötelezővé válik. A kiképzés a gimnáziumok utolsó két évfolyamában kezdődik. A katonai előképzés alá kerülő ifjak száma kb. 10.000.

Világosság. Ezzel a címmel magyar tanügyi lap indult meg f. év elején: immár a negyedik tanügyi lap, amely az 1500 csehszlovák köztársasági magyar tanító anyagi teherbírására nehezedik. A lap címéből látható, hogy katolikus tanügyi folyóirat, a csehszlovák köztársasági magyar kath. tanárok és tanítók lapja. A tartalmából kitetszik, hogy egy magyar kath. tanítóegyesületet propagál s annak van bivatva lapja lenni. Felelős szerkesztő és kiadóbizottság: Dinnyés Károly, Willand János és Csongrádi Árpád. Megjelenik minden hó 25-én. Előfizetési ára egy évre 40 K. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nové Zámky, Kórház u. 27/a. Nyomja a Concordia nyomdai R. T. Bratislava. A lap kiállítása tetszetős. Megjegyzésünk: örvendetes dolog, hogy a magyar tanítószög kulturázottságának ennyi tanújelét adja, csak az a félsz, hogy e külön érdekek és csoportok az egységes fellépés hátrányára vannak. A magyar tanítószög csekély létszáma minél kevesebb tagozódást és lelki elkülönülést enged meg.

Református Slon. Új magyar református gyakorlati folyóirat indult meg e címmel a múlt év végén. Most jelent meg a március havi negyedik száma. A folyóirat hitépítő cikkeket, tanácsokat, híreket és kidolgozott egyházi beszédeket közöl, tartalma érdekes, élvezetes és hasznos. Felelős szerkesztője és kiadótulajdonosa a komáromi ref. egyházmegye megbízásából Soós Károly búcsi ref. lelkész alesperes, főmunkatársai: Nagy Lajos fertőszalmási, Parais Árpád somorjai és Vágó Ede nemesbodosi ref. lelkészek. Szerkesztőség és kiadóhivatal Búcs, párkányi járás. Megjelen havonként. Előfizetési ára egész évre 50 K. Nyomja: Gondos Vilmos, Párkány, aki a hirdetések is felveszi.

Kiadóhivatali üzenetek.

Többeknek. Nyomdaváltozás miatt lapunk február 15-én nem jelent meg. A március 1-i összevont 4-5 számot időben mindenki címére megküldtük. — K. E. Köbölkút. N. Gy. Gúta. E. P. Törincs. B. I. Maly-Tarkany. R. E. Vajkova. Címüket kijavítottuk, további számainkat az új címre küldjük. — O. A. Sók. Hátralékának törlesztését tudomásul vettük. — A. J. Perbete. Hátraléka 1928-ra 40 K, f. 6. július 1-ig esedékes 40 K. — E. E. Zonc. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat 1929. január 1-től megindítottuk. — P. I. Hárskút. Az elveszett számot pótlólag megküldtük. — M. Gy. Dražice. Mi minden számot pontosan küldünk. Nem tudjuk, hogy mi az oka, hogy elvesznek. Érdeklődjék a postahivatalban. — M. L. Viskovec. Címét kijavítottuk. 1928. év végén hátraléka nincs. — U. F. Fűr. Címváltozást keresztülvettük. Hátraléka 1928. XII. 31-én 10 K. — N. Gy. Držkovec. A megjelent lapot egyszerre, egy napon küldjük azét tagjainknak. Hogy az egyes helyekre később érkezik, egyes helyekre meg korábban, az teljesen a pósta irányításától függ, amit nekünk befolyásolni nem áll módunkban. — M. E. Košice. Tagjaink sorába április 1-től felvettük, lapunkat ezidőtől megindítottuk

H I R D E T É S E K.

Pályázat. A zsirany-i róm. kath. iskolaszék két tanerős magyar tannyelvű iskolánál megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom a községtől 564 K, 8 kat. hold 788 négyszögöl szántóföld bérbe adva, 2400 négyszögöl rét házi kezelésben, 20 köbméter kemény tűzelőfa, 200 kéve rózse, 8 mm. rozsa a hívektől, a tanterem fűtésére 12 köbméter kemény fűzelőfa. Lakás természetben törvényes követelményeknek megfelelően, körülbelül 600 négyszögöl zöldszécs és gyümölcsös kerttel. A választás napja április hó 18-án délelőtt 10 órakor. Személyes megjelenés kívántatik, de a megjelent pályázók uti költségeit az iskolaszék nem fedezi. Az állás azonnal elfoglalandó. A folyamodványok az iskolaszék elnökségére címzendők. Posta Gyimes.

Minden ötödik darab ingyen!

E lap olvasói számára meglepetést készítünk elő. A megrendelt árúkat minden ötödik darabjára egy darabot teljesen

 ingyen adunk!

Mindenki bizalommal forduljon vállalatunkhoz és biztosítjuk, hogy a küldeményvel és a kivitellel meg lesz lapelve.

Nagy választék!

Ajánljuk Önnek!

Térdnadrágok munkára, minőség szerint darabja 20—22—25—28—32 korona, ürdügbőrrel, különösen erős 38 korona, elszakíthatatlan szarvasbőrrel 40 korona, manchester bársonyból 65 korona, „Verdun” megsemmisíthetetlen bőrből 70 korona, ilnnepi kangarn la minőségű 70 korona, seviot szövetből 65—70 korona. Lovagló térdnadrágok minőség szerint 35—40—50—60—70 kor.

Szoknyák: félgypajú, varratlan darabja 10—12—14—16 korona, seylem-csíkokkal 18 korona.

Úri szövetek: 3 méter erős szövet 120 cm. szélességben, egész ruhára 18 korona. Cérnaszövet 120 cm. széles 3 méter 50—60—65 korona. Levhard igen erős szövet 120 cm. széles, 3 méter 75—85 korona. Szarvasbőr—ürdügbőr 120 cm. széles, 3 méter 75—85 korona. Manchester 65 cm. széles, 6 méter 138 korona. Gyapjú divatszövetek, 3 méter férfi ruhára 90—110—150—180 korona.

Női szövetek: kétszeres szélességben 3 méter 32—38 korona. Gyapjú kosztümszövetek 3 méter 90—100—140 korona. Flanel ingek 3 darab 54 korona, női nadrágok kalikóból, darabja 4 korona, pargettből 13 korona, erős kalikó ingek darabja 15—16 korona.

Küldi az előnyösen ismert cég:

Visner Ferenc Jimramov, Morava.

Szolid kiszolgálásunkat számtalan elismerő irat bizonyítja, e lap minden olvasója forduljon bizalommal üzletünkhez, tegyen próbarendelést és meglepjük árúink kivitellel. A megrendelést írja meg szlovákul, vagy németül. Ezt a céget minden olvasónknak ajánljuk, mert mindenkit lelkiismeretesen szolgál ki.

Madarak és emlősök természetű kitérését
elvállalom tartós kivitelen a legolcsóbb árak mellett.
Brencsik Lajos preparator Naszvad, ž. XVI.

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha **KOPRDÁNÁL**
LÉVÁN, Stefanik-u. 14. — csináltatják ruháikat.

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár.
Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhát öröm viseini!
Hosszú és rövid városi bundák jutányos áron. Pontos és figyelmes kiszolgálás!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszékki Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs., melyből a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:

Banal Tóth Pál.

Nem fogoknak a lap

előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

Társszerkesztők:

Hirdetések díjszabás szerint.

Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

TARTALOM:

<i>Vezércikk:</i>	Oldal:
A nem állami tanítók és tanárok nyugdíjainak rendezése	195
Felhívás az Á. M. T. E. tagjaihoz	197
<i>Kovács Alajos:</i> Hol az igazság?	198
<i>Somogyi István:</i> A polgáriskola problémájához	206
<i>Gáspár János:</i> Az Orsz. Magyar Tanítói Dalárdáról	211
<i>Egyesületi élet</i>	213
<i>Természettudományi rovat</i>	222
<i>Szakirodalmi szemle</i>	225
<i>Különlélek</i>	227
<i>Szerkesztői üzenetek</i>	229
<i>Kiadóhivatali üzenetek</i>	229
<i>Hirdetések</i>	230

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — **Kiadóhivatal:** Községi elemi iskola Komárno. — **Az egyesület elnöksége:** Kovács Alajos központi elnök, Negyed — **Titkárság:** Vásárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Komárno. — **Tanácsadó:** Uherezky Géza, Komárno.

A hírlapjegyek használata erg. a bratislavi posta- és táviradigazg. 3006/111. 21. sz. rendelkezéssel.

HUSZÁR ISTVÁN
KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSZEZET
NITRA

TELEFON SZÁM 20.

POSTAFIÓK 22. 84.

**AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.**

Hjúsági és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerak.

Iskolai szerek, füzetek, írószerek stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok ~~raktára.~~

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

**KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELBEN,
Tanító Uraknak és iskoláknak engedmény!**

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kés, melyért a tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:
Banai Tóth Pál.

Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kés.

Társszerkesztők:

Hirdetések díjszabás szerint.

Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

A nem állami tanítók és tanárok nyugdíjainak rendezése.

Prágai forrásból szerzett értesülések szerint Stefanek dr. iskola és népművelődésügyi miniszter a közel napokban személyes tárgyalásokat folytat dr. Vlasák pénzügyminiszterrel, hogy a szlovenszkói és podkarpatszka ruszi nem állami iskolák szolgáltatásban álló tanérek és hátramaradottaik nyugdíjilletményeinek rendezéséről szóló törvényjavaslat végleges megállapítást nyerjen.

Ezen törvényjavaslat végleges formájában már a múlt év végére elkészült és pedig 1928. január 1.-ére visszamenő hatállyal, azonban a pénzügyminisztérium által támasztott kifogások folytán még mindezt ideig parlamenti letárgyalásra nem volt benyújtható, dacára annak, hogy rendkívül sürgős és igazságos ügyről van szó.

A törvényjavaslat mindazon nem állami óvónők, tanítók és tanárok s hátramaradottaik nyugdíjait szándékozik rendezni, akik az országos tanítói, illetve tanári nyugdíjintézetek tagjai voltak, vagy jelenleg is azok s nyugdíjaik mindeddig még törvényesen nem rendeztetek. A törvény azt az alapelvet tűzi maga elé, hogy ezen nyugdíjakat összhangba hozza a szlovenszkói és podkarpatszka ruszi állami óvónők, tanítók és tanárok s azok hátramaradottainak nyugdíjaival. A törvényjavaslatban említett szlovenszkói és podkarpatszka ruszi nem állami nyilvános jogú iskolá-

tanítók mindezeideig ugyanis csupán a régi magyar törvények alapján megállapított nyugdíjakat élvezik s ehhez egyszeri segílyt kapnak, az uradalmi, társulati vagy magánosok által fenntartott nyilvános jogú iskolák tanítói azonban még ezen egyszeri segílyben sem részesülnek. A törvényjavaslat ezt a megkülönböztetést el fogja ejteni, mert szövegében nem említi csupán a felekezetek és községek által fenntartott iskolákat, hanem általában a nyilvános jogú iskolákat. Ugyanez vonatkozik a szlovenszkói és podkarpatszka ruszi nem állami óvónők egyszeri segílyére is. A szlovenszkói és podkarpatszka ruszi nem állami középiskolai, tanítóképző intézeti és egyéb főiskolai tanárok és hátramaradottaik nyugdíjai mindezeideig törvényesen egyáltalában nem voltak rendezve. A javaslat most ezekről is gondoskodik s a főiskolai tanárok (evang. teológia, jogakadémia) nyugdíjait az állami középiskolai tanárok nyugdíjaival fogja egyenlővé tenni. A különleges érdemek jutalmazásaként engedélyezett régi magyar személyi pótlékok az új törvényjavaslat által nem fognak elismertetni.

Ez a törvényjavaslat a tanítók és óvónők kategóriájában kb. 600 személyt érint, a középiskolai tanárok kategóriájában kb. 60-at. A törvény végrehajtásához szükséges fedezet pedig a tanítóknál és óvónőknél kb. 97 millió koronát igényel s ezen összegből az 1928. évi 80. sz. törv. alapján nyújtandó pótléokra $2\frac{3}{4}$ millió esik, a tanároknál a fedezet kb. 600,000 koronát igényel s ebből kb. 100,000 Kc. szintén az 1928. évi 80. sz. törv. alapján nyújtandó pótléokra esik. Az egész fedezet tehát 17 és $\frac{3}{4}$ millió koronát tesz ki.

Ez a törvényjavaslat azon nem állami nyugdíjas tanítókra vonatkozik, akik 1926. jan. 1-e előtt mentek nyugdíjba, valamint azon tanárookra, akiknek nyugdíja még ezideig semmiféle törvénnyel nem rendeztetett s csak a régi magyar törvényekben megállapított nyugdíjat kapják.

Felhívás az Á. M. T. E. tagjaihoz.

A Magyar Tanügy f. évi márciusi számában két meghívót közöl, melyek egyikében a bodrogközi járás, másikában a bratislavai körzet tanítóságát egy haladó csoport, illetőleg Magyar Iskolaszövetség alakuló gyűlésére hívja meg. E meghívókkal nem foglalkoznánk, ha azok az Á. M. T. E. keretén kívül egy új tanító egyesület alakulását volnának hivatva szolgálni, mert a Magyar Tanügy szavaival élve, „a gondolatszabadság világában mindenkinek joga van ott elhelyezkedni, ahol irányeszmeit megtalálta.” Joga van ahhoz is, hogy egy világnézetét szolgáló egyesület alapításán munkálkodjék. Amde ezen meghívók egy olyan szervezet létesítését propagálják, mely az Ált. Magyar Tanító Egyesület égíse alatt, annak alapszabályaival homlokegyenest ellenkező irányeszmeik szolgálatában állana s ezzel az egyesületet létalapjaiban igyekeznék megtámadni. Tudunkkal Egyesületünk alapszabályai csak járási és szakosztályi szervezeteket ismernek, amelyek az alapszabályokban lefektetett irányelvek szigorú szem előtt tartásával fejthetik ki működésüket, haladó vagy nem haladó csoportokat egyesületünk kebelén belül nem ismerünk el. Nem is fogjuk megtérni az ily felelőlen alakulatok létesülését, mert azok alapszabályellenesen alakulván, csak egyesületünk kompromittálására s felbomlásának előidézésére volnának alkalmasak.

Az összehívók azonban éppen ezt a célt tűzték maguk elé s így a Magyar Tanügy ötévi fernállása óta folytatott aknamunkájáról áttér az Egyesület elleni nyílt támadásra, a tagokat az Egyesületről való elszakadásra akarván hangolni.

Egyesületünk vezetősége mindaddig, amíg a Magyar Tanügy szerkesztősége csak őt támadta, nem reagált e támadásokra, mert a kritika jogát senkinél sem vonta kétségbe s ámbár a Magyar Tanügy kritikája a tárgyilagosság legegységibb követelményeit is nélkülözte, mégsem óhajtott vele vitába szállni, mert tudta, hogy ezzel csak a testvérharcot szítaná fel.

Most azonban a Magyar Tanügy szerkesztősége oly lépésre ragadtatta magát, mely a szlovenszkói magyar tanítóság egységes frontját s ez egységes frontjának egyetlen legális reprezentánsát, az általános egyesületet alapjában meg akarja bontani.

Egyesületünket a szlovenszkói magyar tanítóság legváltáságosabb napjaiban létesítettük s fáradhatatlan kitartással, a tagok áldozatkész szolidaritásával oly anyagi és erkölcsi nivóra emeltük, hogy az ma a köztársaságunkbeli más nemzetiségű egyesületek részéről is a legnagyobb elismerésben részesül. Az általános egyesület ma már hatalmas anyagi és erkölcsi tőkét képvisel.

A Magyar Tanügy herosztrateszi vállalkozásával és csupán a vezetőség iránt táplált elfogultságától indítatva ezt a nagy anyagi és erkölcsi tőkét akarja eljátszani. A játék tehát nem megy babra. A szlovenszkói magyar tanítóságnak verejtékes munkássága árán szerzett kincse, az általános egyesület a tét. Résen kell lennünk s vigyáznunk arra, hogy e drága, féltett kincsünk hazard játékosok könnyelmű martalékvá ne váljék.

Óva inljük ezért tagtársainkat, hogy a Magyar Tanügy szerkesztőségének e mozgalmától tartásuk magukat távol s a szlovenszkói magyar tanítóság magasabb érdekeinek szem előtt tartásával ne részesítsék őket sem anyagi sem erkölcsi támogatásukban.

Az Á. M. T. E. elnöksége.

Hol az igazság?

Ez év július 1-én lesz egy éve, hogy a Csehszlovák Köztársaság népiszkolai tanítósága a maga szövetségének (F. U. N. Š) kiépülését megkezdte egy Brünnben tartott háromnapos nagy tanítógyűlés keretében.

E szövetség megalakulása óta a „Magyar Tanügy“ állandó támadásának van kitéve Országos Egyesületünk vezetősége, különösen a központi elnök, amiért az alakuláson képviselőiről nem gondoskodott s őt teszi felelőssé mindama határozatokért, melyeket a központi gyűlés és a legutóbbi nagygyűlés

hozott, hogy t. i. még mindig várakozó álláspontot foglal el Egyesületünk a Szövetséggel szemben.

Amidőn egyrészt elismerjük, hogy úgy az Egyesület, valamint a Vezetőség s különösen a központi elnök minden egyesületi ténykedése a nyilvános kritika elé tartozik, másrészt elvárjuk, hogy e kritikát mindenkor és mindenekben az Igazság vezérelje.

A Magyar Tanügy a Szövetség megalakulása óta egyebet sem tesz, mint hamis érvek beállításával vádakot emel az Egyesület vezetői ellen s noha e vádakra a tanítóság egyeteme a legutóbbi tisztújítás alkalmával megadta a maga méltó feleletét, ez évi márciusi számában nyílt szakadásra hívja fel Egyesületünk tagjait.

Mivel a központi vezetőség minden ténykedése a gyűléseken a hivatalos lap hasábjain s az ezekre menő levelezés keretében a teljes nyilvánosság előtt folyik le, főöslegesen tartottam eddig az egyes állítások megcáfolását, hiszen aki minket ismer, az meg van arról győződve, hogy eljárásunkban lehet hiba, hiszen gyarló emberek vagyunk, tévedhetünk, mert csalhatatlanok nem vagyunk, de rosszakaratot, oktalan hiúságot, csökönyös megátalkodottságot, reakciós hajlamokat csak az fog ránk, aki önteltségében magát csalhatatlannak tartván, kárhözlatja mindazokat, akik nem hajlandók vele egy úton **haladni**.

Nehogy azonban csak egy Kartársat is megtévesszenek azok az állítások, melyek a Tanügy hasábjain reám vonatkozólag megjelentek, a ráfogások egyes pontjára válaszolni kívánok az alábbiakban most, mikor négy évi rejtegetett szándékát nyilvánosságra hozta a Tanügy, hogy t. i. éket verjen a magyar tanítóság egységes falanxába.

Kezdjük a legelején.

1920. dec. 30-án mintegy 30 magyar tanító jött össze Komáromban, hogy a megváltozott viszonyok közepett az itteni magyarság népnevelőinek elhelyezkedését meghatározza s amíg ezek a független magyar Egyesület kiéptetésén munkálkodtak, a legtöbben aggódva tekintettek rájuk, vajjon a hatóságok nem provokálásnak veszik-e bátor fellépésüket? A demokrácia azonban nem csúfolta meg önmagát, hamarosan állította a tiszta szándékot s 1922-ben jóváhagyott alapszabályokkal hivatalosan is megkezdte, az Egyesület azt a működést,

melyet másfél éven át előzőleg a Magyar Tanító próbált megalapozni. Egyesek ekkor ég biztos fedezékből lesték: széna-e vagy szalma? Önmagukra vonatkozólag pedig mellényük gombján számították: pap, katona, szénás, kontrás . . . Úgy látszik, a kontrás jött ki!

Az első tisztkar élére mint tanító, én kerültem. Főtitkár lett Vásárhelyi Károly középiskolai tanár, volt segédtanfelügyelő, akkor is s még ma is polg. iskolai szaktanító. Vállat vállhoz vetve kezdtünk neki a nagy felelősséggel járó munkának, melynek eredményét a véglegesített, nosztrifikációs vizsgát lefekt, állampolgárságot nyert, egyenlő fizetést és nyugdíjat élvező tanítók százai bizonyíthatnak.

1925-ben megjelent a Szlovenszkoí Magyar Tanügy, mely első számában felgyürközve neki rontott Egyesületünk vezetőségének, ám csakhamar tapasztalhatta ő is, no meg azok is, kik kaján örömmel vigadnak mások jószándéka elgáncsolásán, hogy számításuk homokra épült, mert a mi bázisunk a tanítóság osztatlan bizalma volt, mellyel a becsülettel teljesített munkát jutalmazta. Kijelentette a lap, hogy munkatársai, akik magukat radikálisoknak nevezték el, ugynevezett „haladó” csoportot alakítanak, egyelőre az Egyesület kebelén belül.

Ez a lap, mely minden alkalmat felhasznál, hogy másokat a falbontás vádjával illessen, első száma óta egyebet sem tett, mint bontogatni igyekezett az Egyesületet. Az aggódókat megnyugtathatjuk: Nem minden rossz szándék sikerül. Ez sem fog sikerülni.

Nem egyszer kerültünk szembe gyűléseken a Tanügy munkatársaival, nem egyszer kérdeztük tőlük, mennyivel érzik magukat radikálisabbaknak, haladóbbaknak nálunknál, akik nyilvános szereplésünk minden mozzanatában új pilléreket rakunk le, új oszlopokat állítottunk fel a tanítóság erkölcsi és anyagi java előbbvitale érdekében? A felelettel vagy adósak maradtak vagy a papsággal hozakodtak elő.

Ma azután, hogy a brünni Szövetség megkezdte szervezkedési munkálatait, hogy a Tanügy hivatalosan is fellépessen, mindenütt mint külön frakció jelentkezik, szerepel, ám tagokat a mi sorainkból akar toborozni, kikre való hivatkozással ülhetne csak le a Szövetség zöld asztalához. Pedig a mi Egyesületünkben frakció nincs. A mi Egyesületünk egységes és meg fogja mutatni egységében rejlő erejét minden falbontó

munkával szemben. Fel fogjuk világosítani a F. U. N. Š. vezetőségét is, hogy a Tanügy az ÁMTE. tagjai közül egyet sem képviselhet, mert azok képviselőjére csak az Egyesület választott vezetősége és közgyűlései jogosultak.

Hát hogy is vagyunk azzal a bizonyos meghívással?

1928 június 6-án azzal keresett fel Nagymegyeren Alt Lajos kartársam, a Magyar Tanügy egyik szerkesztője, az akkori központi tisztikar egyik jegyzője, hogy meghívást kapott a Magyar Tanügy Brnno-be az Orsz. Szövetség alakuló gyűlésére, kapott-e ilyen meghívót az Egyesület?

Kijelentettem, hogy a tervezett gyűlésről tudomásom nincs, meghívót nem kaptam.

Beszélgésünk további folyamán meg tudtam, hogy a szervezkedés szlovénoktól részét a bratislavai „Sväz” intézi, meg is jegyeztem, hogy szinte értem a meghívó elmaradását; a „Sväz” elnökségéhez intézett leveleinkre soha se jött válasz, lehet, hogy a címzést mint mindig, úgy most is eltévesztették.

Jöttek azután az ajánlatok.

Az első az volt, hogy tekintsük a Tanügy meghívóját úgy, mintha az nekünk is szólna, küldjek ki két vagy három megbizottat. Erre kijelentettem, hogy ha nem hívtak meg, nem vehetünk részt az alakuláson. Majd meglátjuk, mi volt a meghívó elmaradásának az oka, mi az alakulás célja?

A második ajánlatot én tettem. Felkértem Alt barátomat, ha már ő meg van hívva, ő, mint a központi tisztikar tagja, menjen el a gyűlésre és referáljon majd nekünk. Családi körülményeire való hivatkozással nem fogadta el a megbízatást.

A harmadikat Ismét ő tette. Küldjek ki két megbizottat, akik mint nem hivatalos tagok vegyenek részt a gyűlésen. Az ő beszámolójuk alapján határozzon az Egyesület.

Ez utóbbira vonatkozólag kijelentettem, hogy ezt előbb megbeszélem a központi tisztikar pár tagjával. Meghívó visszaküldéséről, új meghívó kieszközléséről szó sem volt, pedig ez utóbbi módjában állott volna a Tanügynek; a gyűlés idejéről nekem Alt Lajos kartársam csak annyit jelzett: az ügy nagyon sürgős.

Elmult a gyűlés, meg volt a beszámolás, közölve lett a program, melynek főbb pontjai:

1. A „F. U. N. Š.” (Federace učitelstva národních škol) Szabad szövetség, nem pedig egyesület a szó jogi értelmében.

Közös tevékenység céljából egyesíti magában a Csehszlovák Köztársaság bármely tannyelvű népiskolái tanítóságának azon egyesületeit, amelyek felsőbb tanítói szervezetekben még nem tömörültek, **amennyiben ezen egyesületek programja a szövetségével megegyező f. i. haladó.**

2. A programm alapelvei a következők:

I.

II. **Az egyház és az iskola szétválása.**

III.

(Vesd össze az ÁMTE alapszabálya 4. §. c) pontjával.)

Egyébként beszéljenek itt az e tárgyban írt levelek.

464|1928.

Negyed, 1928. június 22 én.

Nagymenyeri beszélgetésünk után vettem a Magyar Tanítóg Májusi számát, melyben előre leközzölték a velem való júniusi tárgyalást. Mint ott jeleztem, érintkezésbe léptem a központi listikar komáromi tagjaival, valamint a szlovenszkoói német tanítóegyesület vezetőségével. A német tanítóegyesület sem tud semmit a brnói tanítókongresszusról, így nyilvánvaló, hogy a kongresszus nem jogosan használja az „Országos” elnevezést, hiszen egyszerűen kihagyták a szlovákokat, németeket és a magyarokat. Ez eljárás után — mindenkinek az a véleménye — nekünk nincs keresni valónk a kongresszuson.

Én azonban nem veszem sértésnek a Sváz eljárását, mint nem vettem a múltban, bár elnöke a hozzá intézett levelemre a válasszal örökre adós maradt, hanem — mint Nagymenyeren tettem — most is kérlek, mint a gyűlésre hivatalos személyt, légy szives ott szerzett értesítéseidet velem közölni. Mi minden javaslatot elfogadunk és alkalmat megragadunk, ami a tanítóság erkölcsi és anyagi javát szolgálja és kész örömmel felvesszük a Svázzal is a kapcsolatot, ha benne megvan — mint bennünk — a hajlandóság az együttműködésre s a magyar iskola és a magyar tanítóság ügyeinek istápolására.

Szives értesítésedet kérve vagyok őszinte hived:

Kovács Alajos.

Tekintetes

Alf Lajos úrnak, ízr. tanító, a Magyar Tanítóg szerkesztője

Veľký Meder.

Tek. *Roth Jenő* spr. neolog zid. školy

Nové Zámky

Kedves Kolléga!

Légy szives Kovács elnökkel haladéktalanul a következőket közölni: Értesítjük a közp. Vezetőséget, hogy Cs. R. Népliskolai tanítóknak Szövetsége több ezer delegát részvételével 46.000 taggal jul. 1-én megalakult itt Brünnben. (26.000 cseh, 14.600 német, 1800 szlovák, 3600 egyéb cseh, 1800 ruszin, 380 lengyel, 800 prágai és ml magyar haladó csoport.) **Intervenciónkra az elnökség meg fogja keresni az Áll. Magy. Tan. Egy. Vezetőségét a csatlakozás iránt.** Kérjük ezen tudósítást a gyűlésen felolvasni. Bővebb részleteket később közöljük. Farkast, aki magyarul beszélt, nagy ovációban részesítették.

Farkas.

523|1928

Negyed, 1928. július 15.

Kedves Barátom!

Farkas szerkesztő brünni értesítését a Nové-Zámkyban tartott központi gyűlésen megkaptam s azt egész terjedelmében felolvastattam. Kérlek, légy szives köszönetemet tolmácsolni s a közp. gyűlés ama határozatát tudatni, hogy egyelőre várakozó álláspontot kell elfoglalnunk az alakulattal szemben, melyre az a különös ok is kényszeríti Orsz. Egyesületünket, hogy a F. U. N. Š. alakuló gyűlésére, miként a szlovenszkoí szlovák és német egyesületeket, úgy minket sem hívott meg a rendezőség.

A javaslatot, mely az előkészítő bizottság kiküldését kívánta, akként módosította a közp. gyűlés, hogy megbizta az elnököt, szerezzen be teljes információt az alakulat céljáról, eszközeiről s tegye meg erre vonatkozó jelentését az októberi nagygyűlésnek, ahol az állásfoglalásról módjában lesz magának a tanítóságnak dönten.

Kérlek azért, hogy ha a M. Tanügyben leközlendő tudósításon kívül akár nyílt, akár bizalmas értesítéssel les a F. U. N. Š-re vonatkozólag, légy szives azt velem haladéktalanul közölni.

Nagyon leköteleznél, ha a mellőzés okát is meg tudnád állapítani.

Közös tevékenység céljából egyesíti magában a Csehszlovák Köztársaság bármely tannyelvű népiskolái tanítóságának azon egyesületeit, amelyek felsőbb tanítói szervezetekben még nem tömörültek, **amennyiben ezen egyesületek programja** a szövetségével megegyező **f. i. haladó.**

2. A program alapelvei a következők:

I.

II. **Az egyház és az iskola szétválása.**

III.

(Vesd össze az ÁMTE alapszabálya 4. §. c) pontjával.)

Egyébként beszéljenek itt az e tárgyban írt levelek.

464|1928.

Negyed, 1928. június 22-én.

Nagygyenyői beszélgetésünk után vettem a Magyar Tanügy májusi számát, melyben előre leközlöttem a velem való júniusi tárgyalást. Mint ott jeleztem, érintkezésbe léptem a központi tisztikar komáromi tagjaival, valamint a szlovénországi német tanítóegyesület vezetőségével. A német tanítóegyesület sem tud semmit a brnói tanítókongresszusról, így nyilvánvaló, hogy a kongresszus nem jogosan használja az „Országos” elnevezést, hiszen egyszerűen kihagyták a szlovákokat, németeket és a magyarokat. Ez eljárás után — mindenkinek az a véleménye — nekünk nincs keresni valónk a kongresszuson.

Én azonban nem veszem sértésnek a Sváz eljárását, mint nem vettem a muliban, bár elnöke a hozzá intézett levelemre a válasszal örökre adós maradt, hanem — mint Nagygyenyőn tettem — most is kérek, mint a gyűlésre hivatalos személyt, légy szives ott szerzett értesítéseiteket velem közölni. Mi minden javaslatot elfogadunk és alkalmat megragadunk, ami a tanítóság erkölcsi és anyagi javát szolgálja és kész örömmel felvesszük a Svázzal is a kapcsolatot, ha benne megvan — mint bennünk — a hajlandóság az együttműködésre s a magyar iskola és a magyar tanítóság ügyeinek istápolására.

Szíves értesítésedet kérve vagyok őszinte híved:

Kovács Alajos.

Tekintetes

Al Lajos úrnak, izr. tanító, a Magyar Tanügy szerkesztője

Velký Meder.

Tek. *Roth Jenő* spr. neolog zsid. skolyNové Zámky

Kedves Kolléga!

Légy szives Kovács elnökkel haladéktalanul a következőket közölni: Értesítjük a közp. Vezetőséget, hogy Cs. R. Népiskolai tanítóknak Szövetsége több ezer delegát részvételével 46.000 taggal jul. 1-én megalakult itt Brünnben. (26.000 cseh, 14.600 német, 1800 szlovák, 3600 egyéb cseh, 1800 ruszlia, 380 lengyel, 800 prágai és ml magyar haladó csoport.) **Intervenciónkra az elnökség meg fogja keresni az Ált. Magy. Tan. Egy. Vezetőségét a csatlakozás iránt.** Kérjük ezen tudósítást a gyűlésen felolvasni. Bővebb részleteket később közöljük. Farkast, akl magyarul beszél, nagy ovációban részesítették.

Farkas.

523|1928

Negyed, 1928. július 15.

Kedves Barátom!

Farkas szerkesztő brünni értesítését a Nové-Zámkyban tartott központi gyűlésen megkaptam s azt egész terjedelmében felolvastattam. Kérlek, légy szives köszönetemet tolmácsolni s a közp. gyűlés ama határozatát tudatni, hogy egyelőre várakozó álláspontot kell elfoglalnunk az alakulattal szemben, melyre az a különös ok is kényszeríti Orsz. Egyesületünket, hogy a F. U. N. S. alakuló gyűlésére, miként a szlovenszkoí szlovák és német egyesületeket, úgy minket sem hívott meg a rendezőség.

A javaslatot, mely az előkészítő bizottság kiküldését kívánta, akként módosította a közp. gyűlés, hogy megbizta az elnököt, szerezzen be teljes információt az alakulat céljáról, eszközeiről s tegye meg erre vonatkozó jelentését az októberi nagygyűlésnek, ahol az állásfoglalásról módjában lesz magának a tanfótságának dönten.

Kérlek azért, hogy ha a M. Tanügyben leközlendő tudósításon kívül akár nyílt, akár bizalmas értesítésed lesz a F. U. N. S.-re vonatkozólag, légy szives azt velem haladéktalanul közölni.

Nagyon leköteleznél, ha a mellőzés okát is meg tudnád állapítani.

A mellékelt nyílt levelet légy szives a M. Tanügy legközelebbi számában leadni.

Szeretettel hived:
Kovács Alajos

Tekintetes

Alt Lajos úrnak, izr. tanító, a Magyar Tanügy szerkesztője
Velky Meder.

Nagymegyer, 1928. augusztus 2.

Kedves Elnök Uram!

Tegnap tértem vissza kéthetes üdülésemből, stb. . . .

Meghívások elmaradásának okát megkérdezem a Szövetség titkárságánál, mihelyt a szünet elmúlt és az megkezdte működését és a közlést Veled azonnal tudatom. . . .

Tisztelő hived:
Alt Lajos

E levelek világosan bizonyítják, hogy a belgért értesítések azért maradtak el, mert a Tanügy odaállt az Egyesület és a Szövetség közé és vagy magának tartotta meg az Egyesületnek szóló értesítéseket vagy azok megszerzése érdekében belgért közbenjárását soha meg nem tette.

A fentiekből mindenki megállapíthatja, hogy nekem a várakozás álláspontját kellett elfoglalnom, a központi gyűlés és a nagygyűlés egyhangú határozata is erre utasítottak.

Most pedig intézzük el a felekezeti egyesület ügyét is.

Ami a Tanügy az u. n. „haladók” csoportjának megszervezésével megkezdett 1925-ben, rám fogja, hogy én ugyanezt tettem 1926-ban, mikor egyházhatalóságom utasítására összehívtam a komáromi egyházmegye tanítóit tanítótestületi gyűlésre.

Az államfordulat után én, mint a komáromi ref. egyházmegyel tanítótestület elnöke, nem hívtam össze 1926-ig gyűlésre a ref. tanítótestületet, mert úgy véltem, hogy minden ügyesbajos dolgot el tudja intézni az ÁMTE keretében.

1925-ben az egyházmegye esperese felszólított, hogy a régebben szokásos évi jelentésemet tegyem meg, mire én azt jelentettem, hogy országos Egyesületünk megalakulása után

főlöszleges az egyházmegyei tanfésztület fenntartása. E jelentést az egyházmegyei közgyűlés Komáromban 1925. augusztus 25-én a következőleg intézte el. (L. bármely ref. lelkészl hivatalban vagy tanítói könyvtárban az 1925. évl egyhm. közgyűlés Jegyző-könyve 68 old. 16.) „Az egyházmegyei tanfésztésztület elnöke, Kovács Alajos jelentl, hogy miután az Országos Magyar Tanfésztőegyesületben kellő módon megtárgyaltatnak a tanfésztők és a tanfgy minden fontos kérdéseil, az egyházmegyeil tanfésztésztület nem mőkődik s neki, mint annak egykorl elnökének jelenteni valója nincsen.“ Ez előterjesztés szellemével ellentétben a közgyűlés elrendelte a tanfésztésztületl gyűlések megtartását és pedig a tárgyalás menetén azzal a indokolással, hogy annak a tanfésztőságnak, akinek ezelőlt három évlzedevel annyl joga sem volt az egyházban, hogy pl. az Iskolaszolga választásába beleszóllhatott volna, ma úgy az egyházköztség ügyvitelében, valamint az egyházmegyén, egyházkerületen és a lörvényhozó zsinaton képviselete van. Az új egyházi törvények pedig biztosítják számára a konventil tagságot és minden fokon az egyházi bíróságokban is a megfelelő képviseletet, ekként róla, nélküle ezután nem határozhatnak sehol. Az egyház alkotmány sáncaiba való ekkéntil befogadása ellenében elvárja a fölöttes egyházi hatóság a református tanfésztőságtól, hogy a gyűlések megtartásával hihűségének bizonyftekát adja. Ezért elevenedett fel a ref. tanfésztőegyesület mőkődése, mely abból áll, hogy évenként megvitatja a ref. felekezeti iskola és a tanfésztőség felekezeti jellegű kérdéseil. Ezeken a gyűléseken a vezetés teljesen a tanfésztőség kezében van. Az összejövetel minden egyes alkalommal azzal kezdődik és azzal végződik, hogy a közös nagy célok elérése érdekében egy szfvel egy lélekkel támogatni tartozik minden magyar tanító az Általános Magyar Tanfésztőegyesületet.

Nekem kellett 1926-ban összehivnom a gyűlést, mert a testfületnek én voltam az elnöke.

Megindokolt és többször megismételt lemondásomról az oil megjelentek hallani sem akartak, ezért egyenlöre megtartottam az elnökséget. Az volt azután az elitélésre méltó eljárás, hogy akik megmarasztoltak, azok között akadt nem egy, aki e miatt támadást intézett ellenem a Tanfgyben.

Minden további szószaporfítás mellözésével ezennel kijelentem, hogy tizezer koronát fizetek a Tanfgy sajtóalapjára,

ha rá tud mutatni egy tanítóra, ki mint a ref. tanítótestület tagja az 1926 óta megtartott testületi összejövelekre való hivatkozással az ÁMTE.-ből való kilépését ez Egyesület képviselőjére jogosított vezetőségi tagok előtt eddig megkísérelte.

Amlg felekezeti iskola lesz, lesz felekezeti tanítói érdek is, melyet védeni kell. Így védi a saját érdekét pl. a katolikus tanítószövetség a fegyelmi bizottságokba kinevezett tanítókkal.

„A tanítóegyesületben a többség akaratának kell érvényesülni”. (L. Tanügy V. évf. 3. sz. 2. old.)

Engem a magyar tanítószövetség nagy többségének akara állított újabb 3 évre Egyesületünk élére s mikor én ezt parancsnak véve a régi lelkesedéssel folytatom a tanítószövetség javainak munkálását mint az Egyesület első szolgálója, elvárom velem rendelkező Körtársaimtól, hogy ha én eddigi útamról le nem térek, senki kedvéért cserben nem hagyjak, hanem hasonló odaadással jönnek segítségemre jószándékú tanácsukkal s minden erejükkel, ezzel támogatják tisztársaimat is. Minden tisztújítás alkalmával módjában áll a tanítószövetségnek bírálatot mondani ténykedésünkről.

Arra azonban már ez alkalommal figyelmeztetem azokat, akiket ez illet, hogy kilépésekkel ezt elintézni nem lehet. Kezünkben van az ítélőtábla mint felekezési bíróság ítélete (Wiszner Julia-ügy), melyben az alapszabály 8. §-ának d) pontjára való hivatkozással kimondja, hogy a tagság csak elhalálozással, a Köztársaság elhagyásával vagy a tagságból való kizárással szűnik meg.

(Erre rövidesen visszatérünk.)

A „Haragszomrád” itt nem érv!

Az Általános Magyar Tanítóegyesület egységének megbontására megindított aknamunkák nagyon is meztelen szándékú tettesei legyenek elkészülve arra, hogy a felvilágosodott tanítói kar egyeteme az alapszabály erejével fogja elintézni ez ügyet, mivel az elmondottakból világosan meg lehet állapítani, hol az igazság? *Kovács Alajos* az ÁMTE. elnöke.

A polgáriskola problémájához.

A polg. iskolára vonatkozó törv. javaslatot nem ismerjük, de ahogy a napilapok jelentik, készen van s talán még ez évben tárgyalásra is kerül. Már egy ízben foglalkoztam lapunkban csak általánosságban a küszöbön lévő tanügyi reformokkal s

akkor a polg. iskolára vonatkozó véleményemet összefoglaltam. Tekintettel azonban arra, hogy a reformnak csak a polg. iskolára vonatkozó része is oly óriási terjedelmű, hogy róla fontosságánál fogva kitételeket lehetne írni, ez alkalommal is röviden ráirányítottam kártársaim s esetleg az illetékes körök figyelmét is még néhány olyan kérdésre, melyeknek megoldása nélkül a polg. isk. nem szűnik meg tanügyi probléma lenni.

A polg. isk. törv. küszöbön lévő megoldása alkalmával első fennivalónak tartjuk a polg. iskolának a népoktatási törvény keretéből való kiemelését. A szlovenszkói polg. isk., vagy az „új középiskola“, ahogy megalkotója Csengeri már 1868-ban nevezte, „csak célszerűségi okokból helyeztetett a népoktatási törv. keretébe és csak ideiglenesen addig, amíg a középiskolák rendezéséről szóló törv. oly értelmezést nem ad a „középiskolának“, mely a polg. iskolára is alkalmazható lesz“. Ilyen megfontolások után és ily reménnyel helyeztetett a szlovenszkói régi polg. isk. a közoktatásügyi szervezetek közé. Nem is lehetett végleges célja a törv. megalkotóinak a polg. iskolának a népoktatás színvonalán való hagyása, mikor a polg. iskola feladatát úgy írték ki, hogy az a „középosztályt gyakorlati irányban az általános műveltség magasabb fokára emelje“, a középiskola helyett, „ahol sok adatik elő, aminek hasznát nem veszik, sok nem adatik elő, amire később szükségük volna s ami előadatik, nem úgy adatik elő, amint nekik kellene“. A magyar polg. iskola megalkotói jogosultnak tartották egy olyan különálló tanintézet felállítását, mely a gyakorlati élettel összhangzatos ált. műveltséget ad, mely önálló jelleggel felruházva áll a népiskola és a tudós középiskola között. Ha a polg. iskolának ezen rendeltetését elfogadjuk, nincs semmi ok arra, hogy a polg. iskola továbbra is a népiskolai törv. keretében maradjon és a polg. iskola kötelező jellegének megszüntetésével a népoktatási intézetek közül kiemeltessék. Így megszűnnek a polg. iskolának az el. iskolához való kötöttsége s az önálló szabad fejlődés biztosíthatnák számára.

A polg. iskola, mint kötelező iskola, a szlovenszkói régi típusu polg. iskolával összehasonlítva határozottan alacsonyabb névön áll és sem a szlovenszkói régi típusu polg. iskolának, sem az osztrák polg. iskola klüzdöt céljának megfelelni képtelen. Pedig ez a kultúr-szükséglet, melynek kielégítése céljából úgy a szlovenszkói, mint a tört. országokbeli polg. iskolát

megalkották, ma is fennáll és kielégítése ma fontosabb, égetőbb, mint 1868-ban volt.

Vajon az a középosztály, melyről Csengery 60 évvel ezelőtt beszélt, talán már nem létezik, avagy elgyengült volna olyannyira, hogy jelentősége az állam gazdasági és politikai életében lecsökkent volna oly fokra, hogy műveltségének felszínen tartására a nívósabb tantervvel és emelkedettebb céllal működő polg. iskola feleslegessé vált volna? Ellenkezőleg! Ez a középosztály ma is megvan, sokkal nagyobb számban, gazdasági és politikai értékeiben megnövekedve és az állami élet szempontjából fokozódó sullyal. Mert kik is tartoznak ahhoz a középosztályhoz, melynek a polg. iskolára szükségük van? A városok lakosságának iparos és kereskedő polgárai, a vidéki kis és középbirtoku gazdák és szőlőbirtokosok. A középosztálynak másik fontos rétegét teszik a fejlett állami közigazgatás nélkülözhetetlen munkásai, a nem diplomás, a főiskolát nem végzett alkalmazottak. Végül a gyárak előmunkásai, munkavezetők, sőt a munkások nagy része is.

E rétegekből összetevődött középosztály műveltségének fokozott mértékben való kielégítéséről gondoskodni demokratikus kötelesség, különösen ma, a politikai jogok kiterjesztése idején, amikor az egyén és az állam gazdasági élete bonyolult tényezők függvényévé vált, sokkal égetőbb és sokkal sürgősebb feladat, mint 1868-ban volt.

Ma, amikor nagynevű pedagógusok, államférfiak és tudósok hangoztatják, hogy az iskola az oktatást jobban hangolja az élethez, hogy az oktatás legyen praktikusabb, tanítson munkára, cselekvő képességre s az állampolgári kötelességek teljesítésére is kitanítsa a tanulókat, nyilvánvalóan és elsősorban a fent megnevezett középosztály érdekeire kell gondolnunk, melynek elsőrendű kultúr szükséglete, hogy tagjai az újonnan hangoztatott oktatási irányelvek szerint nevellessenek. Ehhez pedig jól megszervezett polg. iskolákra, széleslátókörű és nagyképzeltségű tanárookra van szükség, akik a modern pedagógiai irányelveket, a lélektani, a gyermeklélek kutatásainak eredményeit ismerik s a szociális és közgazdasági viszonyok objektív szemlélete alapján a polg. iskola ismeretanyagát korunk szükségleteihez tudják alkalmazni. Csak így lesz képes a polg. iskola a mai kor nagy gazdasági harcában érvényesülni tudó nemzedéket nevelni.

A polg. iskola mai szervezetével és tantervével erre képtelen. Az ifjúságot nem képes a kitarító munkának és az önbizalomnak olyan magas fokára emelni, mely önálló kezdeményezésre és cselekvésre készítené, már pedig e nélkül az ifjút elsodorja és elnyeli a gazdasági élet rohanó árja.

Most, amikor egy jó törvénnyel az egész középosztály, a társadalom legnépesebb osztályának műveltségét több nemzedékre előre jól megalapozni itt az alkalom, szükségesnek tartjuk felsorolni azokat az ismeretanyagokat is, melyek a művelt állampolgárok gyakorlati általános műveltségéhez szükségesek.

Elsősorban ott kell lenni a polg. isk. tananyagában annak az ismeret-anyagnak, mely az általános képzéshez szükséges, de a természettudományoknak elsőbbségét biztosítani kell, különösen közgazdasági vonatkozásaik kidomborítása céljából, fel kell ölelni azokat az ismeret-anyagokat, melyek a gyakorlati életben a középosztály számára fontosak: egészségtan, könyvvitel, köz- és magánjog és a közgazdaságtan elemei. Továbbá azokat a tanulmányokat, melyek a produktív foglalkozások felé irányítják a tanulók figyelmét; ilyenek a vidék természete szerint gazdaságtan, ipartan és elektrotechnika elemei, földmérés és ábrázoló rajz. A praktikus intelligenciára nevelés céljából időt kell szentelni a gyakorlati gazdasági és műhelyi foglalkozásnak is, természetesen nem szabad a szakképzés igényeivel fellépni.

Ezeknek a szempontoknak figyelembe vételével megalkotott polg. iskola és erre a feladatra jól elkészült főiskolát végzett polg. iskolai tanárok lesznek csak képesek nagyjövőű és az állami élet szempontjából oly nagyfontosságú középosztály műveltségének kielégítésére.

Az új törv. javaslat tehát legyen a polg. iskola törvényjavaslata csupán, mely felöleli az önálló és szabadon választható, tehát nem kötelező polg. iskolának összes szükségletét, mint az el. és középsiskolák között jól átgondolt céllal felépített középfokú iskola a gyakorlati élet szükségleteivel felvértezhesse azt a középosztályt, melynek áldásos munkálkodásától az állam gazdasági életének fejlődése függ. Mi a polg. iskola feladatát jól látjuk, szükségességét pedig bizonyítja az a nagy látogatottság, mellyel Szlovenszón a régi típusú polg. iskolát felkeresték. Természetesen a polg. fiúiskola tantervét ezen

emelkedettebb célhoz kell alkalmazni. A mai szüksézáví tanterv, mely a polg. fiú- és leányiskola között a tananyag tekintetében alig tesz valami különbséget, — e nagy feladat megoldására nem alkalmas.

A polg. iskola fennvázolt nagy feladatának megoldására jól képzett, főiskolát végzett tanárookra van szükség, akik szaktergyaikba tudományos mértékig elmélyedtek s azt mint szakemberek úgy elméletileg, mint gyakorlatilag oly mérvben ismerik, hogy tudományos képzettségük folytán a nagyigényű polg. iskola feladatát tökéletesen meg tudják oldani. A mai szaktanítói rendszer, mely nélkülozi a képzést és csupán az önmagát önként művelt tanítóság soraiból kerül ki, — bár tiszteltreméltó munka árán jutnak a szaktanítói oklevélhez —, még sem elegendő az olyan polg. iskolához, amilyent fentebb vázoltunk. Érezik azt már a tört. országokbeli kollégák régebben (1912.) is és érzik ma is, azért követelik a cseh polg. isk. kollégák a főiskolai képzést és képesítést.

A tanárkérdés természetesen szorosan összefügg a polg. isk. tanszemélyzet fizetésügyével. E tekintetben az állapotok ma sem kielégítőek. Ma, amikor a gazdasági viszonyok változása folytán előállott az a helyzet, hogy a 104/926. sz. tanítói törvényben megállapított fizetést, — mely a tanítóság anyagi jólétének biztosítására lett volna hivatva, — az élelmi és ruházati cikkek árainak emelkedése egy szűk marokba szorított kenyérdarabkává zsugorította össze, ami a tanítói pályát a tanuló ifjúság előtt egyáltalán nem teszi vonzóvá. A tanítói fiz. törv. azon sérelmes intézkedései, mely szerint a polg. isk. tanszemélyzet heti óraszámát felemelte s az el. isk. tanítóknak sem kielégítő fizetését csupán az u. n. polg. iskolai pótlékkal emelte fel, mely évenként átlag 800 Ké. körül mozog, egyáltalán nem bír olyan vonzó erővel az el. iskolai kartársakra, hogy a polg. isk. szaktanítói vizsga letételére törekedjenek. Hiszen a szaktanítói oklevél megszerzése, tankönyvek stb. beszerzése hosszú évekre felemésztí azt a csekély fizetés különbözelet, mely az el. iskolai és polg. isk. tanerő fizetése között van. Mit szóljanak végül azok a polg. iskolai tanárok, kik képesítésüket a Pedagógium- vagy Rajztanárképző Főiskolán szerezték, akiknek nemcsak magasabb képzettségük nincs honorálva, hanem még tanulmányi idejüket sem számították be a szolgálati évekre. Ezek tehát 3—4 évvel

vannak hátrább a fizetési fokozatokban, mint azon el. isk. tanfő kollégáik, akik a tan. képző elvégzése után nem tanultak tovább. A polg. isk. szaktanítók silány fizetésügyének tulajdonítható azután az a sajnálatos állapot, hogy a köztársaság polg. iskoláiban a tanszemélyzet 52%-ának még szaktanítói vizsgája sincs. Reméljük, hogy az új polg. isk. törvény az általunk elmondottakat mind figyelembe veszi s az új törvény helyre-pótolja mindazokat a hiányokat, melyek a jelenlegi polg. isk. szervezetében mutatkoznak. Ezt remélhetjük annál is inkább, mivel az új miniszter úr korábbi nyilatkozataiban a 4 osztályos önálló polg. isk. szükségét hangoztatta s ha mindazt most valóra váltania sikerül, akkor a köztársaság közművelődés-ügyének igen nagy szolgálatot tesz.

Komárno.

Somogyi István.

Az O. M. Tan. Dalárdáról.

Mindfg szívesen és érdeklődéssel olvasom s figyelemmel kísérem azon cikkeket, melyek az Orsz. Magy. Tan. Dalárda ügyében, lapunk hasábjain megjelennek. Már jóelőre valami kellemes érzés hatja át keblemet, ha arra gondolok, hogy az elhintett magból lassan mégis kinő a Dalárda s talán terebélyes fává lombosodik, mely hivatva lesz hullatni gazdag gyümölcsét a kedves, magyar dalkultúra mezején; meg aztán a „tanító“ név becsültebbé tételén. Már jó előre örömmel gondolok azon időre, amikor Dalárdánk szerepelni fog s kilép a nagy nyilvánosság elé tudásával, hogy meghódítsa a dalra vágyó, dalszerető lelkeket s a dal kapcsán barátokat szerezzen a tanítóságnak. Mert az bizonyos, hogy hathatósabb eszközke alig van megbecsültetésünknek, mint a dalkultúra. Végül a daloló kartársak szíve is egybe-olvad, egybe-fonódik a dal révén. Van-e gyönyörűbb, áldást hozóbb, örömteljesebb foglalkozás a dalolásnál? Ha fáj a szívünk, ha örömünk van, dalolunk. Hát még ha művészi harmóniába öntjük a dalt, annál felségesebb alig van. Szép egy hangszer művészi kezelése, de mennyivel megkapóbb s közvellenőbb az istenadta, természetes emberi hang művészi felhasználása.

S ha ez csakugyan így van, amihez kétség nem fér, mért ne egyesülnénk a dalban egy szent cél érdekében. Hiszen csak akarat, bár kitartó, erős akarat kell hozzá. De aztán az ered-

mény oly fényes, oly boldogító, hogy leirhatatlan. Örömköny-nyeket csal a szemekből s oly büszke a kebel, hogy a leg-szentebb élvezetet nyújtotta másoknak; azonkívül a maga lel-két is finomította. S ha még hozzávesszük azt a nemes célt, hogy általa téglákat hordunk Árvaházunk fölépítéséhez, lehet-e, szabad-e felületesnek lennünk a Dalárda diadalra juttatásánál? Nem, százszor nem.

Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy egy rend-kívül képzett, szakavatott karnaggyal rendelkezünk. Ha az ő intésére, irányítására hallgatunk, úgy biztos vagyok benne, hogy diadalt diadalra halmozunk.

Nem mondok új dolgot, csak újra megállapítom, hogy mi kell ahhoz, hogy Dalárdánk sikeresen működjék: akarat. Szeretném e szót aláhúzni. Kitarató akarat.

A Dalárdánál csak egy irányítás, vezetés lehet s ez a karnagyé. Ne értsük ezt félre. Itt fegyelem kell, még pedig vas-fegyelem. Félre kell tennünk mindenféle széthúzást, önzést. Figyelnünk kell a karvezetőnek minden mozdulatát, megjegy-zéseit, még szem-rebbenését is. Másként nem lehet. Azért kell a szólamot kívülről tudni. Ha a karnagy százszor ismételt egy ütemet, mert úgy látja jónak, hát akkor megjegyzés nél-kül tenni kell. Csakis így lehet azt az eredményt elérni, amit a karnagy célul tűzött ki. Ha otthon teljes precizitással be-gyakoroljuk a szólamot, magunkon és a karnagyon segítünk s az ügy érdekében cselekszünk. A karnagy beleéli magát a darab szellemébe, amint azt a szerző megírta s azt akarja ki-hozni a darabból, vagyis a szerző elgondolását interpretálni. A próbákon halálos csendnek kell uralkodni. Beszédnek, kri-tizálásnak, vélemény nyilvánítsáknak nincs helye; ez a karnagy s majd a műértő publikum joga és dolga. Hagyjuk a társal-gást a próbán kívüli, szabad időre.

A Dalárdához lelkesedés kell. Lágymeleg akarattal nagy, szép eredményt elérni nem lehet. Pontosság hajszálig, az apprehenziók kizárásával, szívvel-lélekkel a nemes ügy érde-kében cselekvés segítik elő az eredményes működést. A mű nehezebb részeit a szó szoros értelmében vérré kell tenni magunkban, hogy a Kar ilyen helyeken meg ne térdeljen. És mindez nem lehetetlen, csak akarat kell hozzá.

Mi 30—40-en, az 1909—10. években jártuk a nagyobb városokat. Mind lelkes tagjai voltunk dalárdánknak, mi nem

néztünk hátra, csak előre. Karnagyunk szava szent volt. Ismerkedési estélyünkön egy szavára rendes időben lefeküdtünk. Költséget, fáradságot nem ismerlünk. 60—80 koronába került akkori pénzben egy-egy hangversenyen a részvételünk, de mentünk lelkesedéssel, ügyszeretettel és nem bántuk meg. legkedvesebb napjai voltak ezek diadalnapok. Bocsánat e subjektív kitérésért.

Adja Isten, hogy orsz. karnagyunk nemes fáradsága ne vesszen kárba, felhívó szózata ne legyen pusztába kiáltó szó.

Bár el ne vesztené kedvét Heckmann Istvánunk, ha talán itt-ott tövissel találkozik a Dalárda útján, mert fog találkozni. Bár félre tenné az aggodalmakat s bár megajándékoznák a tagok őt olyan ügyszeretettel s oly erős akarattal, amilyen az ő muzsikális lelkét hatja át.

Én már látom és hallom a diadalt, melyet a tanítói Dalárda fog aratni. Vagy tán csak tanítói lelkem képzelel így el, már jó előre? Biztosra veszem, hogy annak így kell lenni, mert erős garanciát látok arra karnagyunkban. Csupán a tagoktól függ tehát minden. Oly jól esik e gondolataiba beleélni magamat már előre. S nehogy fájjon, az ellenkezőre nem is gondolok.

Várjuk tehát, szívszorongva várjuk a nyarat, amely tanítói nyár lesz, mert azon Dalárdánk tanítói diadalt fog aratni. Hiszen úgyis, mi csak vetünk, vetünk, munkálódunk, de az elismerés mezején minél kevesebbet aratunk. *Gáspár János.*

EGYESÜLETI ÉLET.

Felhívás a szlovenszkói és ruszinszkói magyar tanítósághoz.

Egyesületünk elnöksége, különösen a ruszinszkói magyar kartársak kérésére, elhatározta, hogy a *Tanítók Háza* részlegy jegyzését továbbra is meghosszabbítja. A Tanítók Háza akciónkba a ruszinszkói kartársak is bele akarnak kapcsolódni, amely törekvésüket készséggel támogatjuk és szívesen vesszük. Felhívjuk mindama szlovenszkói és ruszinszkói kartársainkat, akik a Tanítók Háza alapításában részt akarnak venni s annak áldásos eredményeit élvezni óhajlják, siessenek részlegy jegyzésükkel. Egy részlegy ára 200 Kcs. A jegyzések *Kovács Alajos* közp. elnökhöz intézendők, *Negyed*, Szlovenszkó.

A központi tisztikar értekezlete.

F. é. ápr. 3-án d. e. 9 órakor a közp. elnökség meghívására központi tisztikarunk Komárnóban a közs. polg. fiúiskola tanácstermében értekezletet tartott. Megjelentek: Kovács Alajos kp. elnök, Oswald Emil és Khán Antal közp. alelnökök, Vásárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Banai Tóth Pál lapunk felelős szerkesztője, Uhereczky Géza társszerkesztő, közp. tanácsadó, Boross Béla társszerkesztő, Árendás József közp. pénztáros és Telkes Mihály közp. ellenőr.

A megtárgyalandó folyó ügyeket Kovács Alajos elnök terjesztette elő.

Elnök előterjeszti *Dr. Jantusch Pál* püspök apost. adminisztrátornak a lapunkban megjelent nyilatkozatunkra adott válaszát, amely szerint a r. k. egyh. főhatóság a lapunkra vonatkozó tiltó rendelkezését a legközelebbi püspöki körlevélben visszavonja. Ezzel e bennünket kellemetlenül érintő ügy közmegelegedésre teljes elintézést nyert.

Elnök előterjesztésére *Forgács Béla* tanítójelölt sértégetési ügyét, mivel nevezett részéről elégtételt nyert az egyesület, az értekezlet elintézetnek nyilvánítja.

Az Orsz. Tanítói Dalárda jelígeje megzenésítésének eredményéről jelenti az elnök, hogy döntés még nem történt, mert az Orsz. Dalszövetség bírálatai még nem küldte meg. A bírálathoz elintézése megsürgeltetik.

Elnök jelenti, hogy *Ballo Gyula* iskolaügyi tanácsos, orsz. főtanfelügyelő 50. születésnapja alkalmából küldött táviratunkért köszönetet mondott.

Jelenti, hogy *Váry Endre* bodrogközi járási elnökünk nyugalomba vonult s egyben lemondott elnöki tisztségéről. *Váry Endre* annyi értékes szolgálatot tett egyesületünknek, hogy a közp. tisztikar a legközelebbi közp. gyűlés elé javaslatot terjeszt, mely szerint kiváló érdemeket szerzett kartársunk egyesületünk örökös tiszteleibeli tagjául választassék meg.

Elnök jelenti, hogy a *Vestník* magyar fordítására eddig 185 darab előjegyzés történt. Az értekezlet elhatározta, hogy nyomtatott felhívást küld szét minden iskola és kartárs címére az előjegyzés eredményesebbé tétele céljából, mert úgy látszik, hogy sok kartárs a lapunkban közölt felhívást nem vette figyelembe.

Az isk. referátus a nyári szünetidőben a magyar tanítószervezésére néhány napos *tanfolyamot* óhajt szervezni Bratislavában. Ennek ügyében eljár a főtitkár.

Az Orsz. Dalárda a közeli jövőben *hangversenyeket* tart Léván, Komáromban, Érsekújvárott és esetleg más magyar városokban is. A dalárda vezetősége a központtól 3000 K. előlegget kér a költségekre. Kiadásait egyébként a befolyó jövedelmekből fedezi. Az egyesület készséggel járul hozzá az előleg

folyósításához.

Elnök előterjesztésére az értekezlet elhatározza, hogy dr. Szerényi Ferdinándnak lapunkban is hírdetett műveit, Boross Bélának „Az ösvényen” c. kötetét, Kossányi József „Máglyák” c. verskötetét és Gáspár János „Nótáskönyvéi” 2—2 példányban a közp. egyesületi könyvtár számára beszerzi. Erre az elnökségnek felhatalmazást ad.

Dr. Noszkay Ödön középisk. szakoszt. elnök megkeresésére elhatározza az értekezlet, hogy Boros József elbocsátott rimaszombati gimn. tanár részére újabb 300 K segélyt küld.

Elnök előterjesztésére tárgyalatolt a felekezeti iskolai igazgatók *igazgatói díja*. Az isk. referátus kívánalmait elnök ismerteti. A felekezeti isk. igazgatók kifejezett kérelmére egyes esetekben az elnökség megkeresi az egyházi előljáróságokat a díjak folyósítása iránt.

Vásárhelyi Károly és Uhereczky Géza röviden ismertetik prágai kiküldetésük eredményeit, melyeket lapunkban már ismertettünk. Röviden egybefoglalva: sok fontos törvényjavaslat áll készen, amelyek életbeléptetését azonban a pénzhiány és politikai okok gátolják.

Elnök jelenti, hogy május eleje körül a járási elnökök bevonásával elnöki konferenciát tart. Ezt szükségessé teszi az a körülmény, hogy a járáások az új közigazg. rendszer következtében nagyobb haláskörrel bírnak, mint eddig, a nagymegyék pedig megszűntek. E konferencia tárgya lesz a járáások további működésének megállapítása, az alapszabály módosítása és a Tanítók Háza.

Arendás József kp. pénztáros kívánatosnak tartja, hogy a vezetőség egyesületünk gazdasági ügyeivel behatóbban foglalkozzék, hogy anyagi eszközök mindig elegendő mértékben álljanak az egyesület funkciójának rendelkezésére. Az elnökségi konferencia foglalkozni fog gazdasági ügyeinkkel és a Magyar Tanító hasábjain is fog ezzel a vezetőség foglalkozni.

Khin Antal indítványozza az ifjúsági mozgalom támogatását. Ismerteti a főiskolai ifjúsági szervezet elnökével, Kessler Balogh Edgárral folytatott tárgyalását. Azt látta ebből, hogy az ifjúság érdemes arra, hogy magunkhoz kössük.

Vásárhelyi Károly megjegyzi, hogy a jóhiszemű magyar ifjúságot avatatlan kezek az utóbbi időben a nemzeti kozmopolitizmus karjaiba igyekeznek vezetni. A kapcsolódást épen azért tartja szükségesnek, hogy az ifjúságot ettől megvédjük. Segítsük és támogassuk az ifjúságot, hogy a helyes úton haladjon tovább.

Az értekezlet ily értelemben határoz. A tanítójelöltek szemináriumra ingyen fogja kapni a Magyar Tanító két példányát, az ifjak gyűléseinken résztvehetnek, az egyesület lapjába dolgozhatnak. E célból szükség szerint a szerkesztőség külön rovatot nyit a lapban. A főisk. szemináriumot az elnök, a fő-

titkár és Kín alelnök meg fogják látogatni.

Prágában tartandó *tanügyi ankét* tárgyában Vásárhelyi Károly főtitkár jelenti, hogy az egyesület képviselőjében erre a minisztériumtól meghívást kapott. Az ankét ápr. 8—11-ig tart a szenátus üléstermében. Az értekezet megbízza a főtitkárt a részvétellel. Ezzel kapcsolatban eszmecsere folytatott az értekezet az egyesület állásfoglalásáról az iskolareform kérdésében s ellátta főtitkárt a szükséges utasításokkal.

Elnök ismerleti *Boross Kálmán* kamoccai ref. lelkész indítványát, illetve ajánlatát, mely szerint az egyesület a hivatalos lapban közölné le Lukács Pál néptanító és gyermekversfró működéséről írt tanulmányát és külön levonásban, könyv alakban adná ki.

Az értekezet pénzügyi nehézségek miatt sajnálattal bár, de nem tehet eleget a kívánságnak. Utasítja azonban a szerkesztőséget, hogy Boross Kálmán Lukács Pálra vonatkozó rövidebb, önálló cikkeit a Magyar Tanítóban közölje.

Foglalkozott végül az értekezet a *Magyar Tanügy* c. lap közleményeivel és újabb akcióival, amelyekkel az egyesület bomlasztására törekszik. Erre vonatkozólag a központi vezetőség hivatalos állásfoglalását leszögezte. Különösen a központi elnököt támadta kíméletlenül és igaztalanul a nevezett lap. A központi vezetőség értekezlete meggyőződött a Magyar Tanügy szerkesztősége állításainak valótlanágáról Kovács elnök tételes bizonyítékai alapján és tiltakozik nevezett lap ilyen működése ellen. A tanítóság részére kibocsátott felhívást és a közp. elnök választ lapunk más helyén közöljük. Az értekezet déli 12 órakor végződött.

Anagyszombati apostoli adminisztratura válasza nyilatkozatunkra.

Apostoli adminisztratura Nagyszombat.

1886/929. szám.

Tekintetes *Kovács Alajos* úrnak,
A Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület
elnökének

Negyed.

Értesítem a tekintetes Elnökséget, hogy a „Magyar Tanító” 1929. március havi számában foglalt „Nyilatkozatot” elolvastam és megfelelőnek, loyálisnak elismerem.

Az egyházmegyei körlevelek legközelebb megjelenő számában az 1927. évben kiadott egyházhatósági tilalmat hatályon kívül helyezem (1886/1929. sz. a) és felhívom a r. k. iskolaszéki elnököket, hogy ez intézkedéséről a r. kath. iskolák tantesületét az iskola igazgatósága útján intézett írásbeli körözüvény által értesítsék.

Fogadja a tekintetes Elnökség kiváló tiszteletem kifejezését. Trnava, 1929. március 20.

Dr. Jantusch Pál,

püspök, apost. adminisztrátor.

A róm. kath. egyházi főhatóság hozzánk intézett levelét örömmel közöljük kartársainkkal, mert ezzel az egyesület s a róm. kath. egyház között félreértésből származott sajnálatos konfliktus végképpen likvidáltatott. Az a néhány kartárs és iskolafenntartó előfizető, akik az egyházi főhatóság körlevele alapján megszüntették lapunkra az előfizetést, megnyugvással olvashatják az egyházi főhatóság fenti levelét s reméljük, hogy lapunk további küldése iránt sürgősen intézkedni fognak. Egyesületünk vezetősége, mint egyesületi alkotmányunknak, az alapszabályoknak őre, beigazolta, hogy egyesületünk *valláserkölcst* alapon áll s erről a sziklaszilárd alapról sem a róm. kath. sem pedig más egyházzal szemben soha le nem tért s a jövőben se tér le.

Egyesületünk „általános“ jellegénél fogva kebelére öleli az összes szlovenszkói magyar tanítóságot felekezeti és politikai pártállásra való tekintet nélkül attól az első perctől fogva, amikor a szlovenszkói magyar tanítóság válságos napjaiban oly nagy lelkesedéssel siettünk zászlója alá. Mi az egyesület egyetemese, az egész magyar tanítóságot átfogó erejének oly nagy fontosságot tulajdonítunk, hogy az semmiféle bomlasztó törekvések által gyengíteni meg nem engedhetjük, jöjjön az akár felekezeti akár politikai, vagy bármilyen oldalról. A szlovenszkói magyar tanítóság összetartó ereje kiállotta már a tűzpróbát s reméljük, hogy az egyesület tagjainak éleslátásán az ilyen irányú törekvések hajótörést is fognak szenvedni.

Az egyesület vezetősége hisz és bízik a magyar tanítóság egységében, mert az egyesület tagjai meggyőződéssel akarják és védik is ezt az egységet, mert ez erőt adott s a tanítóság eredményes érdekvédelmét jelentette a múltban s jelenti a jövőben is.

Mi, szlovenszkoói magyar tanítók úgy is oly kevesen vagyunk, hogy erőinknek „oldott kéveként” való széthullását meg nem engedhetjük.

Éppen ezért egyesületünk vezetősége megragad minden alkalmat, mely az egyesület egysége, — ezen összefogó nagy erő — növelését elősegíti, viszont bátran és hatékonyan fellép minden olyan kóros tünettől szemben, mely az egyesület, ma már erkölcsi és anyagi javakban megerősödött terebélyes fáján mutatkozik.

Az O. M. T. Dalárda tagjaihoz.

A műsorra vett férfikarok ismerletését ez alkalommal az egyik legkiválóbb magyar kardal-komponista *Gaal Ferenc* „Eredeti magyar dalok” c. és „Balatoni nóták” néven ismert és pályadíjjal koszorúzott közismert szerzeményével folytatom.

Először is a sokszorosításban előfordult hibákra hívom fel a figyelmet, melyeknek kijavítását kérem.

1. A 2. ütemben *fis'*, 2. A 3. ütemben az első *f'* előtt feloldójel van, 3. az 5. ütemben levő nona-hangzatban a terc *h*, mely az utánna következő akkordban *b*-re alteráltatott. 4. a 18. ütemben a *tá* szótagra *des*-t és *des'*-t énekelünk, 5. a 23. ütemben a vonalrendszer fölé *sfs* irandó. 6. A második rész 2. ütemében a domináns hangzat részét nem kerültek pontosan egymás alá. Ebben az ütemben a bariton kivételével a többi 3 szólam *tólem* szöveget énekel a felüntetett legátó jelzés figyelembevételével. A mondottak vonatkoznak a 4. ütemre is, ahol az említett 3 szólam *faj!* szöveget énekel. 7. A harmadik rész 7. ütemében a basszus a *lem-ben* szótagokra *g'*, *g'*-ét énekel.

E kompozíció a magyar dalegyvelegek legkiválóbbika, mely úgy dallam, mint szólamvezetés és forma tekintetében minálul szolgál. Nincs az a valamirevaló dalárda, melynek műsorán nem szerepelne. Előadása azonban igen nehéz, mert a folytonos dinamikai változások nagy éneklési gyakorlatot és rendkívüli figyelmet, sok tanulást igényelnek. Ha a dalárda a darabban levő szépségeket jól tudja kihozni, előadásának frenetikus hatása van.

A betanulásnál mindenképp előtét ügyeljünk arra, ami egyeb-

ként minden népdalszerű kompozíciónál szabály, hogy az értelmileg és zenéileg alkotott mondatokat hosszabb idejű lélegzetvétellel ne szakítsuk meg, mert ezáltal a dallam folytonossága kárt szenved.

Az első rész a Tenor I halk szólójával kezdődik, melybe a Tenor II a második ütemben észrevélenül beleolvad. A 3. ütemben lép be a 2 Bassus közös kanton, igen lágyan, vigyázva arra, hogy az éneklendő szöveg ki ne emelkedjék. Ez ütemben valamennyi szólóam *cresc.* éneklí a 3. és 4. nyolcadot, hogy a 4. taktus örömet kifejező *forte* jába dinamikal ugrás nélkül beleolvadjon. Az 5. ütemben *ff*-t látunk előírva, mely után rögtön *decresc.* következik, amit a 6. ütem végén *p*-val zárunk le. Ilyen rész több is van e kórusban, amelyek sok figyelmet követelnek. A 7. ütemnél nyugodtabb rész kezdődik, melynek folyamán felhívom a figyelmet a 11. ütemben a *da* szótag után alkalmazandó igen rövid „műszúneire”, mely a szerelmesét váró leány lelkiállapotát van hivatva kifejezésre juttatni. Az árnyalásra e részben is igen nagy súly helyezendő. Végtelenül hangulatos a következő 6 ütemes rész, melyet a Bassus II szólója vezet be, kísérvé a többi 3 szólóam ideálisan lágy énekével. A kilőró öröm kifejezője a befejező 6 ütemes rész. Itt a 23. ütemben a *ki* szótagra *sfs*-t (erőszakolva) kell énekelni, mely után a szó megszakítása árán is — az érzelemkítőrés érvényre juttatása miatt — szünetet kell tartanunk.

A következő főrészt betanulására nézve alig kell valamit mondanom, ennek első 4 üteme bariton szóló, s csak a periodusok végén levő záróakkordokban énekel valamennyi szólóam. Az első a moll hangnem dominánsán, a második pedig a parallel dúr hangnem dominánsán záródik. Vigyázzunk a különbségre és a tisztá intonációra. E rész 7. ütemében *morendo* van előírva rendkívül finom *decrescendóval*, kissé nyújtott és a koronán elhaló énekléssel. Úgyeljünk még a 10. ütem *cresc.-decresc.* szép kivételére.

A harmadik és utolsó részt a gyakori tempo és dinamikai változások teszik hangulatosná. E rész, 6. ütemében a „*me*”, 8. ütemében az „*a*” szótagokra eső hangjegyeket röviden énekeljük, melyek után rövid szünet következik. Az első ütem *p* indul, míg az 5. *f*, a 8. *ff*, s a 9. *fff*, éneklendő. A 10. ütem legátóján hajtjuk végre a fokozatos *decresc.*-t, s a további 2 ütemet *p*, *pp* és *morendo* zárjuk. A 13. ütem tempója gyors, de az utolsó hang nyújtott. A 14. ütemtől az ének nyugodtabb menetű, a 17. től azonban ismét gyors. E 8 ütem előadása egyezik az 5.—12. ütemekével azzal a különbséggel, hogy a *prima volta* utolsó üteme *ppp* éneklendő, míg a *secunda volta* 3 befejező üteme *fff* zárul.

Csokonai—Lavolla—Hoppe: „A reményhez” c. férfikara szintén közismert és igen kedvelt darabja a magyar dalárdáknak. Mély érzésekkel átitatott borongós hangulat uralja. Előadása

is nyugodt, lassu menetű, kifejező és bánatos színezetű.

A kórust a Bassus II szólam leheletszerű pianissimója vezeti be. A Bassus I a második, míg a 2 Tenor a 3. ütemben lép be, ugyancsak igen halkan. A 4. ütemben gyöngéd *cresc.-decresc.*-t énekelünk. A Bassus II ügyeljen a mély lélegzetvételre, hogy a 2 ütemen át tartó A-1, sőt még a 4. ütemet is lélegzetvétel és megerősítés nélkül énekelni tudja. Figyelmeztelnem kell a Tenor I-et a 7. ütemben jelenikéző oktávugrás (a-a) íszta intonátlójára és arra, hogy az á-t fölösiegesen el ne nyúltsa. A 8. 9. és 10. ütemben a Bassus II *divisi*, vagyis kétfősztva énekel. (Tanuljunk meg mindkétféleképen énekelni.) A dallamot az első rész utolsó 2 ütemében a Bariton fejezi be, ügyelvén a rendkívül lágy tónusra. E két ütemben a többi három szólam *ppp*-je adja a sultogásig lehalkított zenei keretet. A második részben igen szépen érvényesül a 12. ütemben kezdődő Bassus II bánatosan folydogáló szólama, mely az igen halkan intonálandó E vel nyer befejezést. Vigyázzunk ez E íszta, hullámentes, halk intonátlójára. A darab harmadik része kissé élénkebben indul. E részben két kényes pont van és pedig a 22. ütemben az időértékek pontos betartása és a Bassus II *pp*-ben énekelt lefelé törtéző oktávugrása, továbbá a 26. ütemben fellépő átvezető hangzalatok igen hangsúlyozott és nyújtott éneklése, majd *decrescendója*. A befejező negyedik rész a zenei formának megfelelően az első rész megisméllése valamivel lassúbb tempóban és sötétebb színezettel.

Több érdeklődőnek ez uton adom értésére, hogy a szólamok egyensúlya miatt most már csak a Tenor I szólamába fogadunk el jelenikézéseket, sőt kérem is ide ambiciózus kartársak jelenikézését.

Anal Árpád kartársamat a tagok sorába bejegyeztem. (Bassus I.)

Értesítem még dalostestvéreimet, hogy ezuttal végérvényesen közölhetem lévai összejövetelünk idejét. Eszerint aug. hó 5 én tartjuk alakuló gyűlésünket, mely után 7—8 napi szorgalmas tanulás következik, a közbéeső vasárnapon pedig kirándulás. Az előkészítő munkálatot teljes erővel folytatjuk s annak eredményét közölni fogjuk. Mindenesetre kérem dalostestvéreimet, hogy a nagy vakációt és dolgaikat ezek szerint osszák be.

Heckmann István.

Mások - rólunk. A Slovensky Učitel f. évi legutóbbi (7.) számában két cikk is van, amelyek elismerő módon emlékeznek meg egyesületünk erkölcsi és anyagi erejéről. Mindkét cikk a szlovák tanítószág temetkezési segélyalapjának létesítését tárgyalja. Az egyiket Uhriniak, a másikat Répássy szlovák kartársak írták. Alaposan áttanulmányozták lapunk évfolyamait és számszerű adatokkal bizonyítják a magyar tanítószágnak összetartásból eredő áldozatkészségét s ennek

alapján elért anyagi eredményét. Kimutatják segélyalapunk, özvegy és árvaalapunk, a Tanítók Háza alapjának évenkénti gyarapodását, a rászoruló kartársak segélyezésére fordított összegeket s rámutatnak ama módozatokra, amelyek segítségével egyesületünk eme — a magyar tanítóság számarányához képest igen jelentős és elismerésre méltó eredményeket elérte. Végül a magyar tanítóság összetartásában és áldozatkészségében rejlő erejét s elért sikereit példaképpül állítja a szlovák tanítóság elé.

Örömmel olvastuk a testvéregyesület hivatalos lapjában megjelent, rólunk szóló közleményeket, mert e kívülről jövő, érdektelen megnyilatkozás erőt és önbizalmat ad nekünk a további munkára. Őszinte szívből kívánjuk, hogy szlovák kartársaink munkálkodását is a legteljesebb erkölcsi és anyagi siker koronázza.

Magyar Kartársak! Ügyeljetek arra, hogy a másoktól is elismert erkölcsi és anyagi értékeink veszendőbe ne menjenek, hogy meg ne változzék a rólunk alkotott jó vélemény.

Ankét az iskolareform tárgyában. Dr. Štefánek Antal iskola és népművelődésügyi miniszter f. évi április hó 8. 9. 10. és 11. ére hívta egybe a lapunk hasábjain már ismertetett iskolai ankétet Prágába a nemzetgyűlés szenátusának üléstermébe. Az ankét ünnepélyes megnyitása f. hó 8-án d. e. 10 órakor lesz. Az ankétre egyesületünk is meghívást nyert s azon egyesületünket Vásárhelyi Károly főtitkár fogja képviselni. Miután főtitkárunk az ankétról csak április 12-én, tehát lapzárta után érkezik vissza, az ankétról szóló részletes referadánkat május 1-i számunkban hozzuk.

Kerületi polgári iskolák felállítása. Prágai napilapokból vesszük a hírt, hogy Dr. Štefánek iskolaügyi miniszter a parlamenti nyolcas bizottságnak bemutatta az iskolaügyi minisztérium kész törvényjavaslatait, amelyek a legközelebb a parlament elé kerülnek. E törvényjavaslatok közé tartozik az úgynevezett kerületi polgári iskolák szervezéséről szóló törvényjavaslat. Egyes helyeken ugyanis fönntartottak polgári iskolákat, amelyeknek tanulói nagyobb-részt az illető község, vagy város környékéről látogatták az iskolát. Ezek a környékbeli tanulók nem fizettek sem tandíjat, sem pedig a vidék községei nem járultak hozzá az iskola fenntartásához, hanem egyedül az illető község, vagy város tartotta fen a polgári iskolát. A jövőben e kerületi polgári iskolák fenntartásához hozzá fognak járulni mindazok a községek, amelyekből a tanulók a polgári iskolát látogatják. Maga az állam nem járul hozzá fenntartásukhoz, mert erre nincs fedezete.

Gyászhr. A nagykaposi M. T. E. elnöksége egy öreg veterán tanító haláláról számol be. Fájdalomtól megtört szívvel értesít, hogy a legjobb édesapa, nagypapa és szépapa **Maksa József** nyug. tiszasalamoni ref. tanító, élete 93. évében f. évi március hó 24-én égiszármazásu halhatatlan lelkét visszaadta Teremtőjének.

Maksa József példaképe volt a dolgozó, puritán embernek. Érdekes megemlíteni, hogy 20 éves korában nősült, 6 évig volt nő és 67 évig volt özvegy s mint ilyen 3 gyermekét neveltette, kik közül a legidősebb József a nagykaposi ref. egyház lelkésze. 53 évig tanítóskodott s ebből 47 évet a tiszasalamoni ref. iskolánál töltött. Mint kitünő paedagogus, sok érdemeket szerzett a tanítás terén.

A Spanyol betegség, mely orvul támadta meg 3 nap alatt végzett vele és halála híret a legmélyebb részvét és megdöbbenés fogadta Nagykaposon és környékén.

Emlékét kegyelettel őrizzük

Megilletődéssel vettük a másik szomorú hírt is, hogy **Péter Bernárd** nyug. voll szentgyörgyhalmi r. k. ig. tanító nyugalomba vonulása után félévre, életének 65-ik, házasságának 40-ik, működésének 45-ik évében Kőbölkúton márc. 19.-én elhunyt.

Márc. 21-én temették el Kőbölkúton nagy részvét mellett. Srjra felett Stampay János ig. tanító mondott az egybegyült kartársak nevében bucsubeszédet, ugyancsak az ő általa vezetett vegyeskar megható gyászénekeket adott elő.

A megboldogult egyike volt a legbuzgóbb kartársainknak. Béke poraira.

A galántai tanítói bál alkalmával belépő-díjat küldöttek: Horváth Alajos, Pered 30—, Perger István, Sz. Megyer 30—, felülfizetett Kovács Ferenc 20.— koronát. A rendezőség ezen összegeket a Tanítók Háza-alaphoz csatolta.

Természettudományi rovat.

Rovatvezető: Somogyi István.

Meteorológia az iskolában.

A meteorológia egyike azoknak a tudományoknak, melyek a lehető legkomplicáltabb műszerekkel végzik megfigyeléseiket. Kétségtelen, hogy a pontos és állandó megfigyelések vezethetnek csak olyan értékes következményekre, melyekből az elkövetkező időjárás legalább is 24 órára megelőzőleg meg lehet jósolni.

Az iskolában ilyen nagyfontosságú megfigyelések végzé-

sét nem várhatjuk, itt csak arra kell szorítkoznunk, hogy a lehetőség korlátain belül a légnyomási és a hőmérsékleti viszonyok a szél irányának megfigyelésére tanítsuk meg tanítványainkat, esetleg vezettessünk velük erről egy kis naplót is. Azonban ez által nem akarok a meteorológiai műszerek használatával és azok céljával foglalkozni, hanem inkább azokból a népies meteorológiai megfigyelésekből sorolok fel néhányat, melyeknek az iskolában való értelmezése annál is inkább kívánatos, mivel azok mindenkinek rendelkezésére állanak s megfigyelésük a bekövetkező időjárás, vagy legalább is a légkör állapotának megítélése szempontjából értékes.

Ilyen értékes eszköze a meteorológiai megfigyeléseknek a kéményből felszálló füstoszlop. A füstszáslók elsősorban felüintetik a légáramlási viszonyokat. Ha a füst függőlegesen főlészál, ez bizonyára a szélcsend jele, ellenben, ha a füst gyorsan oldalra csapódik el, amint a kéményből kijut, ez az erős szelet mutatja. Gyakran látjuk, hogy a füsttömeg örvényléseket, gomolyagokat mutat, amiből a szemlélő forgószélre következtethet.

A füstoszlop elhajlásának irányából megítélhetjük a szél irányát és ha megfigyelésünk tovább tart, a szél irányának változását, a szél erősségének növekedését, vagy csökkenését.

A falusi emberek különösen meg szokták figyelni a szél irányát és annak változásait, mert ez az a meteorológiai elem, melyből a nép az időjárásra következtetni tud. Tudják, hogy a délkeleti szél rendszerint meleg és száraz, a délnyugati meleg s hogy az rendszerint felhőket hoz, a déli szél pedig a keltő közötti átmenetet képez. Természetes azonban, hogy a szél irányát nem a világtájakhoz, hanem valamely közelben lévő természeti tárgyakhoz, hegyek, folyók, tavak, vagy a szomszédos falvakhoz kötik.

A füstoszlopok azonban nemcsak a szél erősségét és irányát mutatják, hanem a levegő hőmérsékleti viszonyaira is értékes következményt tárnak elénk. Közismert tény, hogy a meleg levegő könnyebb a hideg levegőnél, azért felszáll. Ez az oka annak, hogy a kéményekből a füst fölfelé törekszik, mert a meleg levegő a füstszecskéket magával viszi, ha azok a kályha s a lakás, vagy a külső légnyomás viszonyai a felszálló meleg levegő mozgás irányát annyira nem befolyásolják, hogy az kénytelen esetleg a kályha ajtaján át eltávozni.

A felszálló füstoszlop gyorsaságából meg lehet állapítani, hogy a kéményt elhagyó füstoszlop milyen hőmérsékleti viszonyok közé siet. Ha a magasabb légréteg hidegebb, mint az alsó, akkor a füst gyorsabban emelkedik, ha pedig a felső légrétegek hőmérséklete nem alacsonyabb, mint az alsó légrétegé, vagy ennél esetleg melegebb, akkor a füst nem emelkedik fel, hanem széterül.

A füst gyors felemelkedése tehát azt mutatja, hogy a felső légrétegek lehültek, vagy lehülöben vannak, ami viszont ezek pára tartalmára enged következtetni. A széterülő füstoszlop viszont azt mutatja, hogy a felsőbb légrétegek melegebbek s így páratartalmuk kisebb.

A füst széfterülésének, leverődésének azonban az is lehet az oka, hogy a levegő páratartalma nagy s a füst koromrészecskél apró vízecseppecskéket gyűjtenek magukba, melyeknek súlya azután a füstöt a talaj felé húzza.

A füstkévék megfigyeléséből tehát következtetni lehet a levegő fizikai tulajdonságaira, a levegőrétegek hőmérsékletére, sőt nedvességi viszonyaira is.

Az így szerzett meteorológiai ismeretek értékelés szempontjából határozatlan mögötte maradnak a műszerekkel eszközölt megfigyeléseknek, azonban műszerek hiányában mégis csak támpontot nyújtanak az időjárási viszonyok megítélésében. Ha figyelembe vesszük, hogy a falusi népnek nem állnak rendelkezésére a legegyszerűbb eszközök sem, hogy sok faluban még hőmérő is alig található, úgy a műszerek nélkül való megfigyeléseknek a falusi iskolákban különös figyelmet kell szentelni.

A tanulókat azonban a hőmérő, a barométer használatára feltétlenül meg kell tanítani s e két műszert általánosan ismeretté és használatossá kell tenni.

Meg kell érteni a tanulókkal, hogy a légsúlymérő, mely az időjárás változásait is megmutatja, okos használatával bőségesen visszaadja a gazdának azt a csekély összeget, melyért azt megvásárolta. Szénagyűjtés, hazahordás, kazalozás stb. alkalmával a barométer figyelmeztetheti a gazdát a munka siettetésére, vagy elhalasztására.

A meteorológiának tehát, mint az iskolai fizika tanítás egyik leggyakorlatibb részének, tulajdonítsunk nagyobb fontosságot s meteorológiai műszerek használatán kívül tanítsuk

megfigyelni azokat a természeti jelenségeket, melyek az időjárás változásainak megfigyelésében és megítélésében támpontot nyújtanak.

Somogyi.

Szakirodalmi szemle.

Közl: Novák Mihály.

Világosság. (Kath. tanügyi folyóirat. Szerkesztőség és kiadóhivatal Nové Zámky. Előfizetés évi 40 Ké. Szerkesztik: Dinnyés Károly, Willand János, Csongrády Árpád.) 1—2 szám. Dinnyés Károly „Világosság című vezércikke, általános elvi programot ad:” ... a világosság Világosságának, szeretetnek, az emberi élet igaz értelmének örök szimbóluma; a kereszt. A mi örökéletű filozófiai forrásunk, minden pedagógiának legnagyobb tárháza, isteni mestere: Krisztus. A keresztény világnézet fényárjával akarjuk átítatni a másik legnagyobb kincsünket; a magyar kulturánkat! Nádal Kálmán, izsai h. plébános: „Fiat lux” című cikke a programot konkretizálja, megjelöli szabatosan a lap célját, törekvését és rendeltetését. Kiegészíti ezt a lap végén közölt: Felhívás, amely szerint a lap nem lesz „lapos, kalendárium izú, személyeskedő lapocska”, hanem a kor színvonalán állva, tudományos nivót megülve a keresztény kultúra és az iskolák (kath) autonomiájának fennmaradásaért fog harcolni és nyitva lesz mindenki előtt, mikor a katolikus tanítótság bármely érdekeit kell szóvátenni mikor a kath. iskolalügyről van szó, mikor a keresztény magyar kultúra ügyét „babusgatjuk”. Túry Sándor szépen és tárgyilagosan ír a pap és tanító együttműködéséről. Kriek Jónó: A tanítókézés reformja körül című tartalmas cikkben Dr. Frank Antal: „Lelki megújulás” és „Önismeret, önismeretre való nevelés” című könyvel ismertetése kapcsán és gondolatmenetének alapján kifejti, hogy a nevelés hármas iránya (filozófiai, etikai és logikai) közül a legfontosabb az etikai, mert ez van hivatva a tanuló jellemét oly irányba kiformálni, hogy helyesen tudjon cselekedni. Az ily irányú nevelés főkélléke pedig az, hogy a nevelő rendelkezzen szilárd, ideális erkölcsi alappal és legyen erős akarata. A tanügyi külső kereteinek és a keretek anyagának megváltoztatására irányuló reform törekvéseknél sokkal fontosabb a tanítás hajtó ereje; a nevelői lélek. Így a tanügyi reformoknak mintegy központi problémája a nevelők nevelése. Hangoztatja, hogy a tanítónak szaktudása mellett elsősorban lelkes nevelőnek kell lennie és ezt csak több évig tartó előkészítés és nevelés után lehet elérni. Ilyen gondolatmenet után jut el a konklúzióhoz, hogy az akadémiai képzést a mai tanítóképzőre kell építeni. Biró Lucián: Pedagógiai irodalompolitika című tanulmányos cikkét — mivel még nincs befejezve — a legközelebb fogom ismertetni.

Szlovenszkói Magyar Tanügy (3.) Két érdekes ciktből egy kalap alatt közlök egy-két szemelvényt. A Felhívás a Bratislavakörzet tanító-ságához első bekezdése így szól:

„A Magyar Tanügyi szerkesztőségó öt évi munkálkodása után az adott körülmények között elérkezettnek látja az időt ahhoz, hogy a lap körül csoportosult tanító-ságot nyílt szervezkedésre zászlaja alá hívja.”

A Világosság folyóirat kommentárja pedig a többek közt ezeket mondja: A református tanítók egyesülete után következett a katolikus tanítók és

tanítók emancipációja.

A harmadik csoport lesz e külön utakon a haladó szellemű tanítók csoportja, majd, ami már folyamatban is van, a német anyanyelvű kartársaknak a német egyesületbe való átlépése és mindezekkel az ált. egyesület sorsa megpecsételtetett!

Nem teszünk mi itt senkinek sem szemrehányást a gondolatszabadság világában, mindenkinek joga van ott elhelyezkedni, ahol irányozmált megtalálta.

Csak nem értjük őket, bárhogy próbáljuk is ezt megtenni. Nem értjük és nem tudjuk megindokolni semmiképpen, hacsak nem hátsógondolatokkal, hogy miért kellett életrohivni a protestáns és katolikus tanítóegyesületeket (pláne Esztergom egyházmegye területén!) nem tudjuk megérteni és megindokolni ezeket a tanítóegység ellen való, beláthatatlan következményű cselekedeteket".

Ügyes és praktikus Mikusa Elek: Hozzászólások a népies ismeretterjesztő tanfolyamok kérdéséhez című cikk.

Magyar Iskola. (II. évf. 1. szám). A vezércikk a lelki leszerelésről elmélkedik, amelynek meg kell előznie a materiális leszerelést. Ezt a lelki leszerelést a tanítóknak kell megalapoznia, de hogy ezt tohossa, a saját lelkében kell, hogy meggyökerezzen a béke és megértés szelleme (Micsoda aktuális sorok, ha egybevetjük a fentebb közölt referátumokkal!) Szerényi Ferdinand dr. A honismeret tanításunk és nevelésünk tengelye című cikke a honismeret tanításának nevelő hatását fejti ki és ajánlja, hogy a honismeret anyagát közös munkával állítsák össze, úgy hogy a kartársak mind a maguk faluját írják le. Az anyag összeállítását cikkíró magára vállalja.

Naša škola (2.) Folytatja az 1. számban megkezdett érdekes cikket az Ausztriában bevezetett Össztanítás (Gesamtunterricht) ismertetését. A tanítás az elemi iskola első tagozatán van bevezetve és lényege a következő. A tanítás nem tantárgyak szerint történik, hanem a környezet egy bizonyos csoportja, illetve a környezet életének egy-egy jelene köré csoportosul. Az órarend helyébe a munkaterv lép, amely egy-egy hétre állapítja meg a koncentrációs egységet. Az össztanítás fokozatosan helyet ad a tantárgyszerinti tanításnak úgy hogy az ötödik évfolyamban már tisztán tantárgyak szerint történik a tanítás. Felsorolja a cikk az egész évi tanmenet heti beosztását, amelyekből egy-kettőt közlök: 1. Az iskolában, 2. Otthon, 3. A konyhában, 4. Az úsz, stb. Ezeknek az egységeknek keretében, abba szervesen bekapcsolódva — vagy ha ez nem lehetséges — kerülvé a mesterséges kapcsolatok erőltetését, evvel párhuzamosan történik az írás, számolás és olvasás elsajátítása. Másik érdekes cikk: Az intelligencia mérése. Foglalkozik a cikk a különböző mérési módszerekkel és közli Herring angol pszichológus a cikk a különböző mérési módok próbák az úgynevezett „test" (teszt) ek egy csoportját és a hozzáfűzött magyarázatokat, amelyek alapján meg lehet állapítani az egyén intelligencia fokát.

Slovenský učitel' 6. száma ugyancsak az előbbi kérdésben közli Mojto F. szerkesztő javaslatát: A polgári iskola 4 éves, amely az elemi iskola 4. évfolyamára következik. A polgári iskola legyen kötelező és tantervében domhoradjon ki annak praktikus célja. Az elemi iskolák felső 4 évfolyama legyen mezőgazdasági jellegű. A középiskola kétféle tagozatú legyen: gimnázium és reálisiskola.

Národná škola slovenská (13-14) A mi álláspontunk az iskola reformban című cikkben a Sv. S. U. vezetősége kifejtő nézetét ebben a kérdésben. Az álláspontjuk teljesen fedi az e helyen a multkor referált dr. V. Priboda egyetemi docont: Az egységes iskola organizációjá című cikkben kifejtett álláspontját. A dr. Priboda által propagált egységes differenciált iskolának a beosztását a következőképpen ajánlja a Sváz:

1. fokozat 4 évfolyam (7-10 éves gyermek).
2. " 4 " (11-14 " " "
3. " 4 " (15-18 " " "

Egyetem.

K Ü L Ö N F É L É K .

Kicsinyek között.

— Géza, Géza, mi lesz belőled? . . . — Fejeztem be a küzel negyedórás erkücsi prédikációt, amelyre okot Géza legújabb „tette” adott.

Hogy ki az a Géza, arról némi felvilágosítást ad anyakönyvi lapjának „Mogjegyzések” rovata, ahol is — ha jól emlékszem, a Vnco Ferenc kartársunk által ajánlott megfigyelési szempontok szerint a következő bejegyzések találhatók: érzékelése hiányos, figyelme könnyen fárado, képzelete könnyen jön működésbe, erkücsi belátása úszinto, később ravasz, meg nem felelő tanulási előmonotelésnek oka: feledékenység, a környezete könnyelműsége. Testi állapota: fojtetlen, vóna, tekinteto: értolmes, boszédó: rendes, testi tevékenység: kényelmes, kodélyo: ólónk.

Egyelőre ennyi. Ebből azonban a mai Gézáról már nem lehet hü képet alkotni.

Sokkal jelentősebb események vannak a Géza multjában, semmint ily általános vonatkozási adatokból meg lehetne ismerni az ő karakterét. De mért beszéljek én? Átadom a szót azoknak, akikből minden kérdés nélkül kitűt a mondanivaló.

— Tanító úr kérom szépen, Géza nyulat fogott a „Borjúk mezején,” hazahozta és elevenen le akarta nyúzni a bőrét. De a nyuszi kiugrott a kezéből és elbújt az ómárium alá. . .

Ezt mondja Lajcsi a Géza unokatestvére, aki vele együtt lakik.

— Tanító úr kérom szépen, Géza átmászott a Szabóók kerítésén, bebűt a tyúkóiba és elloptott egy szakajtó tojást. . . — hadarja Gábor.

De még jóformán be so fejezi a szót, máris jelentkezik és beszél a harmadik:

— Nekem ellopta a rajzlapomat!

— Nekom olopta a kalácsomat, amit édesanyám tizóiraira adott. . . — így panaszol a negyedik.

Ha nem vetnék véget az interpellációk sorának, bizony mindenki tudna mondani valami terhelő körülményt, amely súlyosbítja a Géza bűntét.

Morthát ne tessék azt gondolni, hogy ez az árulkodásnak bélyegezhető sok tanulás náluuk napirenden vagyon. Nem is került volna talán még sokáig napfényre mindez, ha az öreg pékmester föl nem jelenti Gézát azon a cimen,

hogy a zsebéből egy száz koronásat ellopott. Szerencsére megtalálták nála, a nagyobb kár nincs, legfeljebb az, hogy a Géza nadrágja a tulsó oldalon kiszakadt az apja hirtelen-baragjától. (Hogy ez a harag csakugyan hirtelen-igazán jött-e, vagy pedig csak úgy kellett elővenni néhány percre a közvélemény megtévesztése céljából, maapság — sajnos — már nem lehet tudni).

A nyomozás szálai azután elvezettek mindenfelé, s amikor az iskolapajtások kíváncsi mindentudásához értek, felszakadt a gravámenek zsilipje, úgy, hogy Géza vérpirosan és megsemmisülten állt a körülötte zúgó áradatban.

Leültem az asztalhoz és a tollat megmártottam a tintában. Erre lecsendesültek a kedélyek és izgatottan váraakoztak. Mindenki tudja, hogy ezek a büntetés előkészületei. Szánakozva néztem Gézára és anyakönyvi lapjára odaírtam; „Kleptománia.”

És a gyermekek érezték, hogy most Géza borzasztó büntetést kapott...

Husvét után a kicsinyek között is, természetesen, a husvétról esik legtöbb szó. Piros tojás, szagosvíz, tojónyúl — ugyanolyan kiadós témakör, mint karácsony táján a Jézuska sok-sok ajándéka.

Az iskolai órákúzóik tele vannak tojásbéjjal, vidám emlékezőssel, olcsó parfüm-illattal, s ugyancsak réson kell lenni a kacarászó apróság között! De aztán elmúlik a csodák életéhez szükséges három nap, s a közérdeklődés visszazökken a rendes tavaszi játékok kölékvágásába.

Fricsekó, gomb, parittya; labda, rúgó, pörgetyű — és még számos titokjáték, zsiros nadrágzsebek mélyén várják a csengőszót, hogy szilaj harci kiáltások kíséretében hirsdesék a téli béklyóba vert gyermekvirtus felszabadulását. Mindegyik óraszünet egy egy offenzíva az áprilisi ború ellen. Az iskola udvara alig-alig tud elégséget tenni a gyermekek pajzán jókedvének. Szerencse, hogy felülről nincsen elkerítve, mert a sok torokból feltörő lárma dinamit szétrepeszténe a kerítést...

Ebben a zúr-zavarban azonban bizonyos rendszer uralkodik.

„Adj király katonát!” — hangzik az udvar egyik sarkában. „Komám-asszony hol az olló?” — kanyarog a kérdés a lányok felől. A fiúk apraja fogósdit játszik, a legnagyobbak „szemeleznak,” amit más vidéken „kapó”-nak hívnak. A kisebb lányok labdázna, kergetőznek. Mindenki megtalálja a maga csoportját, mindenki azt a játékmódot választja, amely bajlamainak, testi erejének és nem csekély részben: érdekeinek legjobban megfelel. Ellestem ugyanis egyszer ilyen beszélgetést:

— Délután elmegyek hozzátok.

— Nem kell, mert Ferivel játszottál, erigy azokhoz.

A játszótér általános szemléje után magam is abhoz a csoporthoz szegődöm, ahol a legeredetibb játékok találom, nem szégyen az, ha bevallom, hogy Kozák Sanyi után tanultam bűgöt és pörgetyűt csinálni, s nem gyűztem eléggé csodálni a kisfiú leleményességét ezen a téren. Komplikált mechanikai találmány mind a kettő. S hogy nem közönséges játékszerek, arról kartársnóm tanúskodik, akit félnapig elszórakoztattam velük.

Nem utolsó élvezet a nagyobb lányok mulatsága sem. Nekem már nem újdonság, amit dalolnak, de azért mindig hallgatom, amint körbejárva rákezdik, míg egy közülük a kör közepén álldogál:

— Egy kis kortet keritek,
Abban rózsát természetek.
Szomszédasszony leánya
Rászorult a rózsára.
Egyszer-kétszer megfogta,
A bírónak beadta.
A bíró is azt mondta:
Leányt illet a rózsá?
Asszonyokat karolják,
Legényeket bimbózzák
(Most a közbül álló fejtőre teszi a
közöt és furog).
Paj szóna-szóna, szakadéka,
Bonne vagyon kerok asszony.
Könnyed, könnyen kis menyecske,

Takarija, bodorija,
Öleld, akit szeretsz.
(Persze, hogy kikeresi, akit legjobban
szeret és együtt táncolnak).
— Ezt szeretem, ezt kedvelem...
— Adjon Isten lassú esőt,
Mossa esszi mind a kettőt.
Kiment a Jancsi kaszálni,
Nem tudott kanyarítani,
Tudta a Julist szeretni,
Nem tudta kedvit keresni.
Varga-varga vargalogény,
Vedd el ezt a szép menyecskét,
Varrjál neki szép cipellőt,
Kiben ugrik harminckettőt.

Aztán más áll a küibe és újra kezdik a dalt. Én pedig nem megyek
innen más csoporthoz, mert gyönyörködöm a szüveg és a dallam ősi szépségé-
ben. Így dalolhattak valamikor a csodaszarvas országának leányai, az erdei
vizok partján...

Cseugettek. Letolt a tíz perc. A játékok szétrobbannek. Ugyanógy, mint
akkor, rőgon Hunor és magyar megjelenésére azok a szép erdei tündérek... (ho).

Esküvő Kanozsai Gizella muzslai r. k. tanítónő, Kanozsai József muzslai
r. k. kántortanító leánya és Torma József muzslai r. k. tanító f. évi ápr. 2-án
házaságot kötöttek. Sok boldogságot kívánunk az ifjú párnak.

Szerkesztői üzenetek.

K. F. A husvétii számba későn érkezett. Egyébként szép és jó. — H. P.
Köszönet. Amint lehet, leközljük. — F. M. Bár költemény igen nagy számmal
áll rendelkezésünkre, a küldöttekből válogatunk s alkalmmal küzlünk. — V. Gy.
Szép gondolatokban bővelkedő cikke inkább templomba való egyházi beszédnek
készült. Tanítói vonatkozást kérünk. — B. I. A mértéket feltétlenül megüti
minden tekintetben. Alkalmmal küzljük, de az idő tekintetében türelmet kérünk.
— Sz. E. Már nem aktuális. Más szívesen küzlünk, mert látjuk, hogy Kartárs
úr tud írni! — Sch. L. Anyagtorlóadás miatt türelmet kérünk. S. I. A beszédet
helyezüke miatt, sajnálatunkra nem küzlhetjük.

Kiadóhivatali üzenetek.

F. Gy. Komáromszentpéter Ki értesítette Önt 20 Ké hátralékról? Nátunk
mint hátralékos nyilvántartva nincs. — Sz. E. M. Tagjaink sorába 1929. január
1-ével felvettük. Lapunk megjelent számait megküldtük. — Sz. I. Farkas A
január 3-án beküldött 40 Ké-vel f. é. július 1-ig van rendezve. — M. E. Kosica
Lapunkat április 1-étől címere megindítottuk. — Gy. L. Madar Az elveszett
számokat pótlólag megküldtük — F. J. Kálaz. Hátraléka 1928 XII 31-ig 110 Ké. —
P. F. Petrovcs. A két számokat a közölt címre megküldtük Cs. A. Hlohovec.
Mutatványszámot küldtünk. — B. A. Tefalu 1929 év végén 30 Ké túltízetése volt
— M. Gy. Szóó 1927 január 1-től tartjuk nyilván mint tagot 1927-ben csak
40 Ké fizetett. Innen ered 40 Ké hátraléka, 10 Ké pedig a naptár ára. — Z. G.
Misérd. A küldött 50 Ké leszámításával 1928 XII 31-ig még 30 1929 VII 1-ig
70 Ké hátraléka van. Naptárt küldtünk ügylátszik, hogy a póstán elveszett.
Sajnos, újjal pótolni nem tudjuk, mert már teljesen kifogyott.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

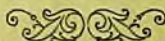
Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs. melyért a tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő: Nem. tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.
Banai Tóth Pál.

Társszerkesztők: Hirdetések díjszabás szerint.
Soross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

TARTALOM:

	Oldal:
<i>Vezércikk:</i>	
Májusi hitet és erőt az egységben	231
<i>Tóth Imre:</i>	
A szociális nevelés kínóvései	234
<i>H. P.</i>	
Hogyan tanítsuk a fogalmazást	237
<i>Somogyi István:</i>	
A fejbeli számolás fontossága	243
<i>Egyesületi élet</i>	245
<i>Tanácsadó</i>	256
<i>Különlélek</i>	257
<i>Kiadóhivatali üzenetek</i>	261
<i>Hirdetések</i>	262

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno. — Az egyesület elnöksége: Kovács Alajos központi elnök, Negyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Komárno. — Tanácsadó: Uherezky Géza, Komárno.
A hírlapjegyek használata eng. a bratislavi posta- és távírdaiqazg. 3006/111. 21. sz. rendeletével.

HUSZÁR ISTVÁN
KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSZE
NITRA

TELEFON SZÁM 20.

POSTAFIÓK 23. 26.

**AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.**

Húsági és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek.

Iskolai szerek, füzetek, írószerek stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok raktára.

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

**KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELBEN,
Tanító Uraknak és iskoláknak engedmény!**

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs, melyért a tagok a lapot is kapják.	<i>Felelős szerkesztő:</i> Banai Tóth Pál.	Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.
	<i>Társszerkesztők:</i>	Hirdetések díjszabás szerint.

Boross Béla, Gáspár János, Uherczky Géza.

Májusi hitet és erőt az egységben!

A májusi rügybontással egyidőben egyesületünk fáján is kipattantak az új hajtások, kirügyeztek egyes törekvések. A kertészeknek résen kell állniok, hogy a nemes célok fejlődését helyes irányba vezessék, viszont, hogy a vad hajtásokat kellő időben lenyessé-
gessék.

Egyesületünk pedagógiai életének vénáját a mult hónapban megtartott prágai iskolaügyi ankét kérdései táplálják, amelyek bő anyagot szolgáltatnak a járási vagy körzeti és szakosztályi gyűlések megbeszéléseire.

A szó megszokottabb értelmében vett egyesületi élet az úgynevezett „tanügypolitika” hullámain veti fel. Bizonyos tekintetben szükséges ez a hullámvás, mert elevenséget, hasznos emóciót jelez, csak arra kell vigyázni, hogy a nyugodt vita-hangulat szenvedélyessé ne lázasodjék, s az objektív nézőpont elfogult vak-sággá ne fajuljon.

Miről is van szó?

Arról, hogy az utóbbi időben a szlovenszkói magyar tanítóság, illetőleg ennek egyesületbe tömörült szervezete, a Sz. Á. M. T. E. a mult évekhez képest fokozottabb mértékben a közfigyelem tárgya lett. Igazán érről van szó? Hiszen ez egyesületünkre nézve csak előnyös lehet. Pedig, mintha a láthatár szélén bomlasztó törekvések ördöge ütné fel a fejét... És ez nem nevezhető hasznos eredménynek...

Oh dehogyan. Egyesületünk fennállásának kilence-

dik évében elérte azt, hogy törődnek vele. Tényező lett, amellyel számolni kell; szerv, amelynek működése befolyásolja a nagyobb szervezet, az államtestet fejlődését, életét. Észrevettek minket, mert észre kellett venniök. Tudják, hogy a magyar tanítóság sokat tehet és tesz is a társadalom rendezetlen viszonyainak konszolidálásában. Figyelnek azért bennünket, fontos nekik minden lépésünk, s igyekeznek bennünket megnyerni a maguk érdekeinek támogatására.

Ez történik, semmi egyéb.

Egyesületünk az egységbe tömörített szlovenszkói magyar tanítóság egyetemes érdekeinek a képviselője és védelmezője. Általános jellegénél fogva Szlovenszkónak — fájdalom! — oly sokféle rendű tanítóját mind keblére szorítja. Érdekeit, amelyek a valláserkölcös nevelési elv következtében még a felekezeti frakciókban is közösek, az anyagi és erkölcsi védelem frontjára gyűjti. Büszkéek lehetünk, szlovenszkói magyar tanítók, hogy mindnyájan ott állunk a zászló alatt, amelyet lelkes vezéreink itt bontottak a dicső multú ősi komáromi vár tövében. Büszkéek lehetünk azért, mert Szlovenszkón csak a magyar tanítóságnak van olyan szervezete, amely hiánytalanul magábaöleli az egynemzetségű pedagógusokat. A Sz. Á. M. T. E. szilárd egysége fényes cáfolata a "széthúzó magyarság ősi átkának. Valahányszor mellünkre tűzzük az egyesület jelvényét, dobbanjon meg a szívünk a megvalósult egy akol és egy pásztor büszke tudatának örömeiben!

Egyesületi egységünk szükségképeni következménye érdekeink egységének. Egyesületünket tehát az érdekek egyetemessége hozta létre. S amíg a „tanító“ elnevezés gyűjtőneve lesz az érdekek egységének, addig a Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület fennmaradása biztosítva lesz.

Ha általános érdekeinket elaprózzuk bizonyos, pl. felekezeti szempontok szerint, akkor az általános egyesülés *alatt* felekezeti csoportok keletkeznek. Hogy ez szükséges-e, vagy nem, az a felosztás alap-

ját képező érdek fontosságától függ. Magától értetődő dolog, hogy az egy szempont szerinti szervezkedés nem bírhat olyan jelentőséggel, mint az az organizáció, amely az összes szempontok szem előtt tartásával keletkezett. Ez erősebb, ez a hatalmasabb.

Viszont lehetnek az egyes felekezeteknek olyan speciális érdekeik, amelyeket az általános egyesület nem szolgálhat. Katholikus kartársaink csaknem kivétel nélkül kántorok. Ez a funkció - ezidőszerint elválaszthatatlan a tanítói állásoktól. Nagyon sok helyről hallottuk azt az óhajtatást, amely egy tisztán kántori folyóirat létesítését sürgeti. Ime a fiatal „Világosság” további szerepköre, a katolikus kántori szükségletek terén. A kath. kartársakon múlik, hogy lapjuk azzá legyen, amit kívántak.

De öngyilkosság lenne bármely felekezeti szervezet részéről olyan célkitűzéssel föllépni, amelyet el nem érhet, s olyan terheket vállalni, amelyeket csak az általános egyesület bír el.

Nyugodjanak meg azért az aggályoskodók, akik „bomlasztó” törekvést vélnek felfedezni a felekezeti tagozódásban: a tanítóság józansága garancia arra, hogy idegen érdekekért nem teszi kockára a saját érdekeit. Ahol pedig a saját érdekeit védheti, oda nemcsak joga, de kötelessége állni. Abban azonban biztosak lehetünk, hogy a katolikus tanító érdeke nem ütközik össze a református tanító érdekével, hanem találkozik az egyetemes érdek eredőjében.

Más elbirálás alá esik az a szándék, amely a tanítói táborban „haladó” csoportot kíván szeparálni.

Maga a „haladó” elnevezés, amelyben ez az óhajtatás tetszeleg, büszkélkedik, fölötte nevetséges. Egy festületben, amelynek *hivatása* a haladást szolgálni, (mint amilyen egyesületünk), a „haladás” jel-szavának emlegetése bárgyú akarnokság. Ezzel a frázissal pedig hiveket toborozni fölösleges fáradság és meddő kísérletezés. Hogy mégis van, aki fáradozik és kísérletez, ez arra enged következtetni, hogy a „haladás” szózata csak lepel, amely titkos célokat rejteget. A tanítóságnak nincsenek oly aspirációi,

amelyeknek a teljesedési lehetősége nem volna adva a Sz. A. M. T. E. keretében. De ha az egyesület alapszabályszerűleg biztosítja a tagok érdekvédelmét, akkor mi szükség van „Magyar Iskolaszövetségre”, amely tagokat a mi sorainkból szeretne elhalászni?

Az egyetlen alap, amelyre ez a fiókszervezkedés épülne, a F. U. N. S.-hoz való csatlakozás rögeszméje. Azért, hogy egy tőlünk távolálló, céljaiban előttünk ismeretlen, egyszóval nekünk idegen szövetségbe léphessünk, szakadjunk el attól az egyesülettől, amely a mi intencióink szerint létesült, ismeri és orvosolja bajainkat, befogad és megóv, mint édesanya a gyermekét...? Aki ezt kívánja a szlovenszói magyar tanítótól, az nem lehet barátja vagy jóakarója. Nagyon kétséssé válik annak az önzetlensége és őszintesége, aki a legtágabb ölelésű szervezetbe hivatgat, mert át van szellemülve az összefogás ígétől, de ugyanakkor a széthullásra terveket szövöget, a meglévő egyesülettől való elpártolásra csábít...

Akinek nem elég egyenes az út, melyet egyesületünk jár, az görbe utakhoz szokott. Hál' Istennek a becsületes magyar tanítótság nem mutat hajlandóságot arra, hogy orránál fogva vezessék idegen és szeszélyes tájak felé.

Egyesületünk egységét megbontani nem engedjük, de megpecsételjük az igaz ügyben való meggyőződöttségünk erejével! Ez a mi májusi hitünk. (bb).

A szociális nevelés kinövései.

Irla: Tóth Imre.

A „modern nevelés“-ről írott dolgozatomban szólottam annak hibáiról. Ugyanakkor — zárójelben — említettem, hogy a mostani nevelés legnagyobb hibája a szocializmus túlhajtása, amelynek külön címet ígértem. Ezen ígéretemet óhajtom most beváltani, ha az olvasó elfogadja.

Mostaniban igen nagyon hangoztatják, hogy a gyermeket szociálisan kell nevelni. Én azonban meg merem mondani, hogy pályám kezdetén is — pedig már innen-onnan az ezüstlakodalmamat tartom a kultúrával — ilyen értelemben neveltem.

Sőt úgy gondolom, hogy mások is így cselekedtek, mert a nevelés mindenkor arra volt hivatva, hogy a közjót, tehát az emberiség boldogulását előmozdítsa. Tehát az eszme nem új, csak hangosabb, mint volt ezelőtt. Hogy pedig a magas hang szebb-e, mint a szelid, halk hang, annak megítélését az olvasóra bízom. Jómagam csak az újnak nevezett irányzat kinövészeiről akarok szólni. Aklk azután meglátják a fattyúhajtásokat, azok szépen nyesegezzék le azokat, aklk pedig nem hisznek ilyenekben, azok csak haladjanak, de vigyázzanak, mert majd elfáradnak. Lám, már mennyit kísérleteztünk a kultúrával és oda jutottunk, hogy a kísérlet nem igen sikerült. Már komolyan kezdenek a vezetők tárgyalni és végül majd elfogadják az idők hosszú során át bevált módokat s eszközöket. Senki sem akarja a mostani nevelési irányzatot megállítani, de mindenkinek kötelessége arra vigyázni, nehogy kárát valljuk a figyelmellenségnek. Szépen fejlődik a virág, ha szabadon nőhet, ha nem nyomja el a gaz. Szép a szocializmus eszméje is, ha valami rossz út, mód és eszköz nem ronlja meg céljának elérésében.

De hol van manapság a tisztelet, hol az önértzet? Mintha kiveszöben volna. Nézzük csak, hogy becsülik-e az emberek embertársaikat. Én úgy látom, hogy nem.

Ennek következménye azután az, hogy a gyermek sem tud tiszteletet, mert hiszen éppen az ellenkezőjét látja.

Az önértzet meg tán már egészen kiveszett az emberekből. Ma már nem a munka jutalmát, értékét akarják az emberek, hanem az alamizsnát, mint jogos járandóságot. Ha egy munkabíró ember jön hozzánk kolduni s mi munkával kínáljuk meg, úgy elsurran, hogy még az alamizsna sem kell neki. Sőt megtörtént, hogy egy egészséges ember — otthon állandóan henyélve — fiait koldulásából élt. Milyen emberek lesznek az így nevelt gyermekekből?

De vajjon önértzet-e az, ha az ember embertársára hamis vádakkal vádaskodik? Ez az igaz, nemes szocializmus, amely becsületes embernek a boldogulását akarja meggátolni? Tisztelet és önértzet nélkül nemes eszmét megvalósítani nem lehet.

Lássuk már most, hogy ki a hibás, ha ezen nemes eszmével sem fordul jobbra a sorsunk és, hogy hogyan kell a hibát kijavítani. Az előbb említettekből már láthatjuk, hogy nagyon hibás a környezet. Így aztán nekünk még fokozottabb

erővel kell küzdenünk a hibák ellen. Sajnos azonban, hogy mi magunk is követhetünk el hibát, talán tudatlanságból, talán éppen jószívűségünk miatt. Hallottam már, hogy egy-egy kar-társ a verekedő gyermekek gyöngébbikének azt mondta, hogy miért nem ütötted vissza? Ezzel tehát azt mondta, hogy üsd vissza. A gyermek bízgatás nélkül is elég kész a boszura és a nemtelen érzelmek tettben való kifejezésére. Mi lesz akkor, ha mindnyájan ilyen tanácsot adunk a tanítványainknak? Ha logikusan következtelnék tanítványaink, akkor majd, ha erő-sebber lesznek, minket is visszaütnek, ha megütöttük, mert erre neveltük őket.

Végeredményben — az ilyen neveléssel — kifejlődik a teljes ököljog, melynek gyakorlásában nem nagy ízszelet van.

Szerintem az én iskolámban én intézem a dolgok folyását, még pedig másképen, mert nem tartom okos dolognak a gyermeket durva lelkűvé, boszuállóvá nevelni.

Ugyancsak mi neveljük a gyermeket arra, hogy alamiznából éljen, ha nagyon adakozók vagyunk velük szemben.

Ebből tehát az következik, hogy nagyon is megfontoltan adakozzunk, nehogy a jószívűségünk miatt kivesszen tanítványainkból az önértel, melynek hiányában majd — munka nélkül — alamiznából akarnak élni. Magam is követtem el már ilyen hibát, azért már jobban megfontolom, hogy kivel cselekedjem jól. Az ilyen dolgok jóindulatú tévedésből származnak, mégis vigyázni kell, hogy mennél kevesebbet hibázzunk.

Sokkal nagyobb hiba, hogy a szülők már nem jóindulatból, hanem igen erős szociális érzésükből követelik gyermekeik részére az alamiznát. Hogy milyen szép eredményt érnek el ebbeli ténykedésükben, az alábbiakban bemutatom. Egyik osztályban 20 református vallású tanítványom volt. A szegényebb gyermekeknek, kölcsönképpen, szoktunk adni könyvet. Amikor megkérdeztem, hogy kinek van szüksége könyvre, a 20 gyermek közül 18 áhítózott utána. Intő szózatom alighanem a kegyeiletség vádját emelte ellenem a család nagyjainál, mert csak 4 gyermek kapott könyvet. Egyszer egy menyecske jött hozzám, hogy a fiacskáját valami segélyben részesítsem. Már majdnem beigértem neki a támogatást, amikor megláttam, hogy a foga majdnem mind aranyos. Ekkor megtagadtam a segítséget azon a címen, hogy az adakozó (a mi városunk) szegényebb, mint a kérelmező, mert az még nem aranyos.

Egy másik anya pedig azzal a kéréssel küldte hozzám a fiát, hogy juttassak neki egy pár cipőt ajándékba. Ennek az anyának a férje szénhordó a hajóknál, hetenkint 5—600 Ké-t keresett. A kérelmet elutasítottam. Mennyit kellett küzködnöm, míg tanítványaimat rászoktattam arra, hogy íróeszközük legyen. Volt olyan, akit ötször is haza kellett küldenem, míg megszokta a rendet. Mit tanul a gyermek az olyan szülőitől, aki 20 fillért sem áldoz érte? Az nem igaz, hogy nincs 20 fillérje. Azelőtt a szülő inkább nem evett, de megvette gyermekének a szükséges íróeszközöket. Most pedig azzal küldi el, hogy majd ad a tanító, ha azt akarja, hogy írj. Még több ilyen gyászjelentést is tudnék küldeni, de fölöslegesnek tartom, mert minden kartársnál van raktáron elég. Ezen a bajon segíteni kell. Én így cselekszem: Kisebbségű dolgot senkinek sem adok. Ha van a gyermeknek pénze, ne cukrot vegyen rajta, hanem a szükséges dolgokat. Kicsi gyermeknek is lehet pénze. Hiszen egy mosolyért, vagy egy versike elmondásért is kap irkáravalót. Ha pedig nem kapna, akkor szeresse őt az anyukája 20 fillér áldozásával. Értékesebb dolgot az kap, aki arra valóban rászorul és érdemes arra. Az ilyen ajándékot azonban időnkint megnézem, mert már megtörtént, hogy a tanítvány anyja eladta az ajándékba kapott cipőt.

Nagyobb gyermeknek egyáltalán nem tanácslok alamizsnát osztogatni. A nagyobb gyermek már kereshet pénzt. Sok kereseli forrás van a számára. A legfelsőbb osztályosok pedig csak 5½ hónapon át járnak iskolába, tehát 6½ hónapon át dolgozhatnak, akár napszámban is. A keresett pénzből áldozhatnak előmenetelükre is. Az elmondott dolgok csak egy kis töredék a szomorú jelenségekből, de intő szózat arra, hogy óvatosak legyünk a nevelésben, mert az elhamarkodásnak kárát vallja majd az egész társadalom.

Hogyan tanítsuk a fogalmazást.

Motto: „Az embernek a gyermek bizalmas lelkét csak saját szívével szabad nyitogatni.” *Tolsztoj.*

Tudom, hogy türelmünk korlátozott, azért már az elején belevágok a dolog kellő közepébe.

A fogalmazás kétféle u. m.: reprodukív vagy utánozó és produktív azaz alkotó. Mindkét faja a stilizálásnak lehet szóbeli,

verbális és írásbeli, grafikus. Az utánzó fogalmazás eszköz, az alkotó stilizálás cél.

A reprodukív fogalmazás kapcsán raktározódnak a lélekbe úgyszólván *önmaguktól*s mondhatjuk azt is, hogy *öntudatlanul* a produkív fogalmazás formális *alapfeltételei*: a technikai készség, a szükséges logikus rend, a szókincs és az alkotó fogalmazás quintessenciái az ítélő- és képzelőtehetség. Hogy e feltételek kifejlődését biztosítsuk, szóbeli és írásbeli alkalmat nyújtunk a gyermekeknek ahhoz:

a) hogy utánozzanak egyes mintákat,

b) hogy reprodukálják azokat a benyomásokat és tapasztalatokat, melyeket az igénybevett minta a lelkökből kiváltott.

A reprodukív fogalmazás az anyagot, mely az alkotó fogalmazáshoz szükséges talajt beérlelni van hivatva, a mesékből, az olvasmányokból, a beszédértelmem-gyakorlatokból, a polgári nevelésből, a nyelvtanból s a rajzból meríti.

Az anyag a leghatalmasabb garanciája a sikernek. Azért ennek az anyagnak nem szabad öletszerűnek lenni, de a legnagyobb körültekintéssel kell kiszemelnünk azt. Az anyag megválasztásánál két kérdés az idányadó, az első az, hogy mennyire érdekli az anyag a gyermeket, a második: mennyire járul hozzá az anyag annak a hangulatnak a megteremtéséhez, amelyet a siker kíván. Magától értedődik, hogy a kívánt kritériumokkal csak az az anyag rendelkezik, amelyik a gyermeknek kedves. A gyermekpszichológusok megállapították, hogy a fejlettség alacsonyabb fokán levő gyermekek, 6—9 évesek, a mesék világában, a fejlettség középfokán levők, 10—12 évesek, a kalandok világában élnek, s hogy az idősebbeket már magasabb eszmék is érdeklik. Megállapították azt is, hogy a gyermekeket minden fokon, csaknem kivétel nélkül az költi le inkább, ami tréfás tárgyú.

A pedopszichológusok állítása tehát nyilvánvalóan megmutatná, hogy hová kell fordulnunk, ha olyas valamit akarunk találni, amit a gyermek lelke kíván, ha nem lennének kivételek. Már a mi falunk gyermekeinek lelke is másképen van konstruálva, mint azoké volt, kikkel a fent leírt eredmény megállapítása előtt experimentáltak. A helyi kísérletezés alkalmával kiűnt, hogy

a legfelső fokon álló gyermekek 62,78—,

a középső fokon levőknek 90%—,

a picinyeknek 100% mesét óhajt s hogy kedvesebb nekik

a szentimentális, mint a tréfás tárgy. Világos tehát, hogy a mi iskolánkban a fogalmazás tanításához az anyagot *túlnyomó részben* csak a mesék szolgáltatathatók.

Szentségtörés lenne más anyaggal kísérletezni. Kell, hogy meghajoljon már egyszer a „pedagógusi tudákosság” a gyermekek konkrét megnyilatkozásai előtt! Gondoljon állandóan arra a tanító, hogy a gyermek, gyermek s hogy annak lelke nem azonos a vének lelkével s hogy annak a sok ismeretlen és illoktatos összetevővel determinált pszichéje idegenkedik azoktól a reguláktól, melyeket *régen, nagyon régen* holmi vén filozófusok, kiknek különböző ilszletei dukál, jelöltek ki útmutatókul a tanításhoz!

Maradjunk hát a meséknél, hagyjuk tanfiványainkat, hadd éljenek minél tovább a mesék világában, hisz ugyis csak addig boldogok, amíg nem rázza fel őket e lüldérvilágból a valóság. Meséljük sokat, nagyon sokat gyermekeinknek a beszédértelem gyakorlat, a polgári nevelés, a nyelvtan keretében, adjunk nekik alkalmat ahhoz, hogy a hallott mesékhez illusztrációkat készítsenek, rendezzünk mesedélutánokat, olvassunk velük mesés-könyveket s ib., s ib. és a kedves és hasznos anyagnak egész raktárára teszünk majd szert.

Most már az a kérdés merülne fel, hogy kell az anyagot feldolgozni?

Az I. évfolyambeli gyermekeknek a mesét egyszerűen elmondjuk s azt a gyermekekkel kisebb egységek szerint reprodukáltatjuk. Bizonyára örömet szerzünk a kicsinyeknek, ha a legmegkapóbb *kisebb egységet* illusztráltatjuk.

A II. és III. évfolyam számára kiválasztatunk egy már ismert mesét. Amikor ez megvan, kijelölünk a meséből egy töredéket. Legyen a mese pl. a „Hófehérke”, a töredék pedig „Hófehérke temetése”. A menet mármost a következő:

a) néhány kérdés alapján, nagy vonásokban áismételjük a mesét;

b) felírjuk a táblára az általunk kiválasztott s eddig csakis általunk tudott töredék címét, ebben az esetben: „Hogyan temették el Hófehérkét?” (A címet, amikor csak lehet, kérdés alakjában írjuk le)

c) elmondhatjuk, vagy elolvastatjuk a töredéket;

d) utánmondhatjuk azt;

e) illusztráltatjuk a töredéket;

- f) elmondadjuk újra mondatonkint ;
 g) amennyiben szükséges, *stilisztikai szempontból* az egyes mondatokat kijavítatljuk ;
 h) a kifogástalan mondatokat mondója által diktáltatva lefratjuk.

Szokatlan a leírt menetben talán az, hogy az írásbeli reprodukciót megelőzi a *rajzbeli grafikus-reprodukció*. Ne feledjük azonban, hogy a kis gyermek (iskolaköteles kora előtti) különböző benyomásokra csak szóbelileg és rajzban reagál s hogy a rajz alacsonyabb fokon általánosabb kifejezési eszköz, mint az írás s hogy az illusztrálás is *fogalmazás*, sőt hogy ez eredetibb támpontul is szolgálhat a későbbi, mondatonkinti reprodukálásnak.

A mondatok javítása *stilisztikai szempontból* egyszerűen úgy történik, hogy a tanító ezzel a kérdéssel: „ezt szépen mondtad, de ki tudná még szebben elmondani?” — addig keres megfelelőbben stilizált mondatot, míg olyant talál.

Magától értetődik, hogy a feldolgozás nem egy félóra anyaga.

A IV. és V. iskolaév számára a kiválasztott meséből egy logikusan összefüggő nagyobb töredéket szemelünk ki. A jelen esetben pl.: „Hogyan üldözte Hófehérekét gonosz mostohája? Itt a következő módon haladunk:

- a) rekonstruáljuk a mesét ;
 b) felírjuk az egység címét ;
 c) a cím alá egyes vezérszavak alapján odaírjuk az egység vázlatát ;
 d) a vázlat alapján először el is mondatjuk, később csak lefratjuk az egységet.

Ezen a fokon már arra is törekednünk kell, hogy itt-ott a gyermek egyénisége is megnyilatkozzék. Ezt úgy érhetjük el, ha a vázlatba olyan vezérszavakat, vagy kérdéseket szövünk bele, melyek a gyermeket önálló gondolkodásra készítelik. Az idézett címmel kapcsolatban pl. feltehetjük e kérdéseket: „Hogyan segítettél volna te Hófehérekén?” „Mit csináltál volna a gonosz mostohával?” stb.

A vázlatot a tanító a gyermekekkel állíttassa össze, a dolog elejével nehezebben, de később simán megy.

A VI. VII. és VIII. évfolyam tanulói az utánzó fogalmazást felcserélik az alkotó fogalmazással. A produktív fogalmazás

amennyire lehet, kell, hogy ment legyen a reprodukzív elemektől és kell, hogy benne túlnyomóan az egyén pszichikai élete, érdeke, önálló tapasztalata és képzelete nyilatkozzék meg. Itt a tanító csak tárgyat ad, a tanulók pedig *magukra hagyva* dolgoznak.

Főlöszlegesen megemlékezni arról, hogy az alkotó fogalmazás keretében mely próza műfajokat gyakoroljuk, hisz a leiroitak alapján ez nyilvánvaló. Nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni ama körülményt, hogy eddig leginkább a leírás volt a divatos. Hej pedig a leírás az a műfaj, amelyik a legkevésbé reprodukív, a legnehezebb, ép azért nem hasznos és a gyermekeknek útálatos. Ez az állítás nem légből kapott, de kísérletre támaszkodik, kísérletre, melynek során a pusztá leírás a gyermekek által leadott 101 szavazatból egyet sem kapott.

A legfelsőbb fokon (VI., VII., VIII. iskolaév), az lenne a legideálisabb, ha a gyermekek magok választanák a fogalmazás tárgyát, de ha ezt a szokást nem akarjuk meghonosítani, avagy meg nem honosíthatjuk, írjunk fel a táblára több témát, hadd válassza ki ki-kel belőlök a neki tetszőt. Közös tárgyat e fokon csak akkor adjunk, ha olyas valamit akarunk feldolgoztatni, amit a gyermekek közösen éltek át. Hazafias és vallásos tárgyú dolgozatok csak alkalmyszerűek lehetnek.

Nagy mulasztást követnők el, ha megfejtkeznénk e helyütt bizonyos gondolatokról, melyeknek Plicka a szerzője.

Azt írja Plicka egyik a fogalmazás tanításáról írt művében, hogy egy fogalmazási órán azok a legszebb pillanatok, amelyekben valamelyes alkotó hullám uralkodik a gyermekek lelkén, melynek hatása alatt mind egyszerre akarnak beszélni és írni. Ezekben a pillanatokban az iskola teremtő műhelyé alakul át s az aratás biztosítva van. Amikor jelen van az iskolában ilyen alkotó hangulat, bármilyen óra legyen is, tegyük félre a tanított tárgyat és szenteljük ezt az órát a fogalmazásnak. Viszont, ha azt látjuk, hogy a gyermekek lelkének a tónusa fogalmazáshoz nem megfelelő, tanítsunk mást. A hirtelen jött időváltozás, állandó borús idő, epidemikus betegségek jelenléte, ingerültség, unalom kerékkötői az eredményes fogalmazásnak.

Végül még azt kell eldöntenünk, hogy helyesfrási szempontból a fogalmazási dolgozatokat azonnal vagy csak alkalomadtán javítsuk ki?

Természetes, hogy itt csak a két alsó tagozatra vonat-

kozólag kell határoznunk, mert hisz a produktív fogalmazás ügyis kizárja az azonnali javítást.

Amint láttuk, megfelelő pszichikai hangulatot kíván, a helyesfrás javítgatása pedig sohasem alkalmas arra, hogy ezt a hangulatot öregbítse, de igenis alkalmas arra, hogy a gyermekekben bizonyos nyugtalanságot ébresszen, hogy azok figyelmét szélforgácsolja; szóval, hogy a már meglévő hangulatot megsemmisítse; maradjon meg tehát a fogalmazási óra ilisztán fogalmazási órának.

A VI., VII. és VIII. évfolyam fogalmazási feladatait stillisztikai szemponiból csak úgy ki kell javítanunk, mint az alsóbb évfolyambellekét. Erre a javításra azonban hosszabb idő kell, szánjuk rá hát a következő órát. A javítás ezen az órán egy-egy dolgozat felolvasása után közösen törtéjük. A dolgozatot először mint egészet bíráljuk meg, azután térjünk rá a részletezésre, ha kell. A szépet és a jót kell előbb a dolgozatiából kiemelniünk és kiemelniünk, nehogy kedvét szegjük a gyermekeknek. A közös elbírálás azért is üdvös, mert a gyermek a gyermektől tanul a legtöbbet.

A leírtak alapján elért eredmény illusztrálására hadd álljon itt egy szemelvény:

A hóvihar.

„Szép téli est volt. A sápadt hold beszórta fényével a hófedte vidéket. A fehér uton egy magános ember küzködött a porhanyós hóval, amely kiállhatatlanul csikorgott a lába alatt. Egyszerre csak elkezdett az északi szél dudálni s a porhóval játszani. A szél orgonálása mindegyre erősebb, az út meg rosszabb és nehezebb lett. A szél játszó kedvét kiterjesztelte az utasra is, szórta, szórogatta rá a havat és klméletlenül taszigálta őt visszafelé. A hold szomorúan nézte ezt a játékot s itt-ott eltakarta az arcát is egy-egy felhőcskével. Végre elbújt egy felhő mögé, hogy ne lássa ezt a szörnyű szinelőadást. A vihar most már bömbölni kezdett. A szegény utas sietni próbált, de a szél nem engedte, lába meg nem bírta. Leesett a puha hópárnára. A vad vihar ekkor befejezésül nagy tömeg havat zúdított fá. Rövid idő múlva azután egész hóhegy állott felette. A vihar azért csak tovább üvöltött, mintha halott éneket akart volna énekelni a szegény embernek.“

(Mihály Anna, 14 éves.)

Ez a szemelvény az utóbbi dolgozatokból való. Talán

nem is a legjobb, azért választottam ezt csupán, mert jellemzően szemlélteti, hogy segít magán a gyerek, ha leírást kell írnia.

Müller azt mondja, hogy a fogalmazási készség az iskola legértékesebb ajándéka. Gondolkozzunk és el kell, hogy ismerjük, hogy Müllernek igaza van. Szeressük a fogalmazást. Ne éljünk azzal a naiv ellenérvvel, hogy nem akarunk írókat nevelni. Ne feledjük, hogy aki jól fogalmaz, az szívesen olvas. *H. P.*

A fejbeli számolás fontossága.

A számtantantításnak az elemi és polgári iskolákban is kettős célja van. Az első a gyakorlati cél, melynél fogva a tanulót a gyors és biztos számolásra tanítja, a másik az alaki cél, mely a tanuló értelmét és gondolkozását fejleszti. Az elemi és polg. iskolákban a számtan tanításában a gyakorlati célnak kell uralkodnia, a tanuló számolásbeli készségét annyira ki kell fejlesztenie, hogy a gyakorlati életben előforduló számműveleteket minden nehézség nélkül, önállóan, a számolási előnyök felhasználásával gyorsan és biztosan el tudja végezni.

A számolásbeli készség elsajátításának legfőbb alapelve, hogy minden írásbeli műveletet a szóbeli megfejtés előzzön meg. Tehát az írásbeli számolást a fejszámolásnak kell megelőznie s éppen ezen természetes logikai sorrendnél fogva a fejszámolást fontosságánál fogva az írásbeli számolás elé és fölé helyezem. A fejszámolás elsőbbségét igazolja az a logikai tény, hogy az írásbeli számolás fejszámolás nélkül lehetetlen, elsőbbségét pedig gyakorlati fontossága, mivel a fejszámolásra a tanulóknak nagyobb szüksége lesz a gyakorlati életben mint az írásbelire. A fejszámolásra tehát az iskolában igen nagy gondot kell fordítani, mert a gyakorlati életben a papír, az írón nem áll mindig rendelkezésünkre, de a kereskedő és iparos nem is számíthat ki mindent papíron, mert ehhez legtöbbször neki is volna ideje.

A fejszámolás feladatait gondosan kell összeállítani. Kezdetben csak kisebb számokkal dolgozunk és ne korlátozzuk a tanulót a számítás módjában, ha az az ésszerűségnek megfelel. Ha a kis számokkal el tudja végezni a tanuló az alpműveleteket, akkor rátérhetünk a nagyobb számokra, amikor megengedhetjük a számoknak a táblára való felírását, de az eredményt a tanuló fejben állapítsa meg. Általános szabálynak tekintsük, hogy amit a tanuló fejben ki tud számítani, ne engedjük, hogy írásban számítsa ki.

A tanulót állandóan figyelmeztessük azokra a fogásokra és előnyökre, melyek gyorsabban vezetnek eredményre. Pl. 26×15 a tanuló így gondolkodik $26 \times 10 = 260$, $26 \times 5 = 260$ -nak a fele.

A fejszámolás gyakorlása által csakhamar elérjük tanítványaink értelmi fejlődésének azt a fokát, amikor már a fejszámolással járó önálló szellemi munka a tanulóknak örömet s az eredmény helyes kiszámítása felvidulást jelent. Szükséges, hogy a feladat megfejtése után néhány tanuló elmondja a megfejtés menetét, mert az ismétlés és begyakorlás itt sem nélkülözhető.

A szigorúan betartott fokozatos haladás mellett a fejszámolásnak óránkénti gyakorlása biztosítja a számtan tanítás sikerét. Arra kell törekedni, hogy minden tanuló lehetőleg óránként is többször fel legyen szólítva s hogy gyors tempóban az egész osztály számolni legyen kénytelen. Ez a fegyelmezésnek is hathatós eszköze, mert a tanulóknak állandóan figyelniök és együtt számolniok kell, hogy felszólításkor helyesen tudják tovább folytatni.

Általánosan elterjedt vélemény, hogy a számtan unalmas és száraz tárgy. Nem tagadom csakugyan azzá lesz, ha lassú menetben, vontatottan ceruzavéget rágva engedjük tanítványainkat gondolkodni. Azonban a friss és eleven munka, a tanulókat érdeklő feladatok, továbbá a tanulók meggyőződése a számtan rendkívüli fontosságáról, vonzóvá teszik ezt a tárgyat is. Különösen a versenyfeladatok kitűzése okoz nagy örömet a tanulóknak, ha egy-egy fogósabb feladatot adunk nekik, „1”-est ígérve azoknak, kik ezt helyesen megfejtik. Egy egy tréfás feladattal pedig teljesen elűzhetjük az esetleges unalmat.

Még csak arra a sajnálatos tényre akarok rámutatni, hogy a legtöbb tankönyv a fejszámolásra semmi súlyt sem helyez és a fejszámolás egyes tankönyvekből teljesen hiányzik. Sőt újabban halljuk azt is hangoztatni, hogy a számtanból tankönyvre nincs is szükség.

Szerintem a tankönyvet itt sem nélkülözhetjük, már csak azért sem, mert a tankönyvek ára nem áll arányban azzal az idővesztéssel, ami a példák és az egyes okvetlenül megtanítandó szabályok lediktálásával jár. A tankönyv biztosítja a tanítás tanterv szerinti menetét és a fokozatos haladás elvi alapján összegyűjtött példáival kizárja azoknak terv nélkül való egymásra következését. A jó tankönyv az esetleges óramulasztás esetén még a jobb tanulóknak is fontos utmutatást nyújt. A tankönyv természetesen ne legyen száraz példatár, vagy felesleges elméleti fejtegetés. Foglalja össze a fontos szabályokat röviden, szabatos magyarsággal s a

túltengő elméleti magyarázat helyett mintaszerűen kidolgozott példákat adjon, hogy a tanuló abból pótolni tudja, amit a magyarázat alatt meg nem értett, vagy mulasztás miatt nem hallott. Ezenkívül szigorú fokozatossággal összeválogatott nagyszámú gyakorlati példát adjon, melyeknek a tanuló az életben is alkalmazását látja.

A fejszámolás begyakorlása után térhetünk csak rá az írásbeli számolásra, azonban a fejszámolásnak a számtanítás minden fokán az elsőbbséget s fontosságához mérten a kellő időt is biztosítsuk.

Somogyi István.

EGYESÜLETI ÉLET.

Felhívás a szlovenszkói és ruszinszkói magyar tanítószághoz.

Egyesületünk elnöksége, különösen a ruszinszkói magyar kartársak kérésére, elhatározta, hogy a *Tanítók Háza* részlegjé jegyzését továbbra is meghosszabbítja. A Tanítók Háza akciónkba a ruszinszkói kartársak is bele akarnak kapcsolódni, amely törekvésüket készséggel támogatjuk és szívesen vesszük. Felhívjuk mindama szlovenszkói és ruszinszkói kartársainkat, akik a Tanítók Háza alapításában részt akarnak venni s annak áldásos eredményeit élvezni óhajlják, siessenek részlegjé jegyzésükkel. Egy részlegjé ára 200 Kcs. A jegyzések *Kovács Alajos* közp. elnökhöz intézendők, *Negyed*, Szlovenszko.

Sikoltás.

Mi az?! Hát tényleg kísért a turáni, a magyar, a tanítói átok?! Hát valóban és menthetetlenül fertőzötték vagyunk-e ez átok fojlogató nyomása alól felszabadulni?!

Lesújt a betegségét öröklött gyermek döbbenete!

Kiáltani szeretnék, de csak nyögni tudom: mentsük, mentsétek meg magunkat, magatokat!

Az élethez ragaszkodó görcsös erőlködésével sikoltom: Ember, tudod-e mit akarsz?!

Tudod-e mi a széthuzók, gyüllölködők sorsa?!

Tudod-e, ha gyüllölködést velesz, halált aratsz?! Tudod-e, hogy a gyüllölködés okozta halálból élet sohse fakad?!

Jaj, dehogy is tudod! Hiszen ha tudnád, nem tennéd...

S ha tudod és teszed — gonosz vagy!

Te vagy az átok!

Oye

A prágai iskolai ankét.

A szenátus barokkstilű, ódonszépségű palotájának ülés-termében április hó 8., 9., 10., 11. és 12.-én folyt le az a nagyszabású iskolai ankét, melyről lapunk hasábjain már több ízben megemlékeztünk. A négy napra tervezett ankétet a tárgyalásra kerülő kérdések nagy fontosságára, valamint a felszólalók nagy számára való tekintettel egy nappal meg kellett hosszabítani. Százötvenen nyertek meghívást az ankétra s a meghívottak közül kettő kivételével valamennyien megjelentek s öt napon keresztül a legmelegebb érdeklődéssel vettek részt a tanácskozáson, dacára annak, hogy a tanácskozások délelőlt 9 órától estl 7 óráig megszakítás nélkül folytak.

A meghívottak közül 11-en politikai pártokat, 33-an főiskolákat, 4-en nemzeti szervezeteket, 16-an tudományos egyesületeket, 43-an kari egyesületeket képviseltek, a többiek mint magánszemélyek vettek részt az ankéton.

Szlovenszkót a következő delegáltak képviselték az ankéton: Balló Gyula isk. tanácsos a Šk. Referát részéről, Pisecky Ferd. a Szlov. Ped. Társ. részéről, Petrtyl Antal a Sváz, Mojto Ferenc a Z. U. S., Teplánsky Pál az agrárpárti tanítói szakosztály, Mišik József a szlovák tanárok egyesülete, dr. Krémery Károly szenátor és Hancko Antal nemzetgyűlési képviselő a szlovák néppárt, Jančovič Ferenc reálgimn. igazgató a szlovenszkói magyar középiskolák és Vásárhelyi Károly a Szlov. Ált. Magyar Tanító Egyesület képviselőjében.

Az ankétre a főiskolai és középiskolai tanárság aránytalanul nagyobb számban nyert meghívást az elemi és polgári iskolai tanítóságnál. A meghívottak különféle világnézleti csoportokat képviseltek s a túlzó radikálisok mellett ott voltak a konzervatívok is, amit a tárgyalás folyamán elhangzott megjegyzések is igazoltak.

Le kell azonban szögezni azt a tényt, hogy a tárgyalások mindvégig a legkomolyabb formában, magas színvonalon és minden zavaró körülmény mellőzésével folytak le. Amint már említettük az ankéten radikálisok, konzervatívok, csehek, szlovákok, németek, magyarok vettek részt, de sem a világnézleti, sem a nemzetiségi eltérések senkit sem ragadtattak el hevesebb kiforrésekre, hanem a szóokok tárgyilagosa érveléseikkel igyekeztek egymás állításait megdönteni.

Az anként a tárgyalásra kerülő kérdésekben határozatokat nem hozott, amennyiben célja csupán informálív jellegű volt. Ennek a célnak meg is felelt, mert a reformok kivételére hivatott minisztérium gazdag és sokoldalú anyagot nyert reform munkálatai számára.

A szónokok a szenátus szónoki emelvényéről beszéltek s valóban parlamenti tárgyalás benyomását keltette az a körülmény, hogy felváltva cseh, szlovák, német és magyar beszédek hangzottak el a teremben. A beszédeket gyorsírók jegyezték s nyomtatásban is meg fognak jelenni.

A tárgyalás akként folyt, hogy minden kérdésben legelőbb az előadó terjesztette elő javaslatát hosszabb indokolás kapcsán s ezután a szólásra jelentkezés sorrendjében beszéltek a delegátusok.

Természetesen sokkal czélszerűbb lett volna, ha az előadók referátumait nyomtatásban már előzőleg kiosztották volna a meghívottaknak, mert ezáltal alaposabb előkészültséggel szólhattak volna hozzá a kérdéshez. Ez a kifogás el is hangzott éppen úgy mint az, hogy a meghívottak nagy része csak egy pár nappal az anketé előtt szerzett tudomást a meghívásról.

Örömmel kell leszögezniünk e helyütt azt, hogy egyesületünk is meghívást nyert e nagyfontosságú anketéra, azonban kifejezést kell adnunk azon sajnálatos ténynek is, hogy reményünk teljesen nem vált valóra, mert a magyar tanzemélyzet és iskolaügy iránt érdeklődő egyéb szakférfiak közül többen is nyerhettek volna meghívást. Reméljük azonban, hogy a kilátásba helyezett legközelebbi anketén a szlovenszói magyar iskolaügy nagyobb számú képviselőt fog nyerni.

Az anketén dr. Štefanek Antal iskolaügyi miniszter úr személyesen elnökölt, akit az elnöklés fárasztó munkájában dr. Appeldt, dr. Mlčoch, dr. Pizl miniszteri osztályfőnökök váltottak fel.

Április 8-án d. e. 10 órakor nyitotta meg a miniszter úr az anketót. Nagyszabású, miniszteri expozénak is beillő beszédében rámutatott arra, hogy az iskolaügy terén végzett ízesztendei megfeszített munka után még nem hajtottak végre minden szükséges intézkedést. Sok dolgot meg kell javítani, sőt egyes ügyeket alapjukban meg kell változtatni. Ó ismeri azokat a nehézségeket, melyek tárcájára hárulnak a polgári és középiskolák megreformálásában és bizonyos elévült, ma már

valósággal kártékony főiskolai rendszabályok megváltoztatásában.

A miniszter a differenciált egységes iskola hívének vallotta magát, mint olyan iskolának, amelyet a gazdasági és állami élet követel meg. Figyelméztet azonban arra, hogy még nincs meg a remény az egységes iskola kérdésének maximális megoldására, még pedig nemcsak azért, mert a Köztársaság peritértái: Szlovenszko és Podkarp. Rusz még nem éretek meg az iskolaügy terén végrehajtandó radikális reformokra, hanem főleg azért, mert a tanfőtség nagy részében a pszihikai merevség és gyakran egy szinte érhetetlen konzervatívizmus érvényesül.

Beszéde további folyamán rámutatott a miniszter arra, hogy a csehszlovákok nagy többségére és a népmeliségekre való vonatkozásban is, az iskolák és tanerők állandó szaporításának pénzügyi problémája és ezenkívül az úgynevezett intellektuális proletáriátus kérdése sokkal komolyabb dolog, mint az adminisztratív iskolai reform.

Tulajdonképeni tárgyára áttérve kifejtette, hogy a középiskolák megszervezésének kérdését illetőleg a minisztérium a mai állapotokból indult ki, mert föltételezte, hogy lehetséges a mai iskolatípusok további közeledését elérni anélkül, hogy a minisztérium annak további szélforgécsolását és komplikálását, amit nagy nehézségek leküzdésével ezideig egységesítettek, megkísérelje. Ezért a felelősséget nem is vállalhatná.

A minisztérium a klasszikus- és reálgimnázium egységes négyosztályú alapjából indul ki, úgyszintén a reál- és reformreálgimnázium egységes négyosztályú alapjából.

A miniszter reagált azon szemrehányásokra, melyek elhangzottak, hogy az állam tíz éves fennállása óta az iskolaügy terén semminemű újítás nem hajtatott végre s hangsúlyozta, hogy mindenütt, ahol a megváltozott viszonyok újítást kívántak, a minisztérium kötelességének eleget tett, már természetesen csak abban a mértékben, amilyenben azt a pénzügyi és politikai viszonyok megengedték. Az iskolaigazgatástól nem lehet azt kívánni, hogy hirtelen lerombolja mindazt, ami hosszú időn keresztül bevált és alapjaitól kezdve valami újat alkosson, ha nincs meg a teljes biztosítéka arra nézve, hogy az új épület jobb lesz a réginél. Mert sehol sem oly veszedelmesek a kísérletezések, mint éppen az iskolaügy terén.

A miniszter ezután kifejtette, hogy tíz év alatt az iskolaügy egyes ágazataiban mi történt, mint alkalmazták a tervet a modern igényekhez és főként módokon egyesítették a középiskolák egyes típusait. A módszer átalakításának magában az iskolában kell megtörténnie, még pedig az iskola szellemének fokozatos megváltóztatásában. Az iskolaigazgatásnak ebben csak az lehet a feladata, hogy a fejlődést megkönnyébbítse és annak irányt szabjon.

Az ankét tulajdonképeni tárgyához vissztérve a miniszter kijelentette, hogy a legjobb terv is eredménytelen, ha az egy nem teljesen képzett és alapos készű tanítószág kezében van. Ezért állandóan arra kell törekedni, hogy az összes kategóriájú iskolák nemcsak tudományosan, hanem mindenek előtt módszertanilag mélyen képzett tanerőkkel legyenek ellátva, akik főleg a kötelességteljesítés tekintetében a leggondosabban kiválogatandók.

Beszédének befejező részében a miniszter a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott arról a munkáról, amit az iskolaügy terén elődei, a listviselők és a tanítószág végzett.

A miniszter beszédének elhangzása után napirend előtti felszólalások történtek az ankét rendezésének technikai hiányai tekintetében. A miniszter úr válaszában biztosította a felszólalókat, hogy a mostani ankét tanulságait a legközelebb összehívandó ankétnál hasznosítani fogja s reméli, hogy a kifogások közmegelegetésre orvosoltni fognak.

Ezekután megkezdődött a kilüözött kérdőpontok érdemben való tárgyalása.

Az első kérdést, vajjon az elemi iskola 5+3 éves, avagy 4+4 éves tagozatú legyen Černy N. járási tanfelügyelő adta elő. Úgy iskolai, mint hygieniai, pedagógiai és erkölcsi okoknál fogva az 5+3 éves tagozat mellett foglalt állást.

Ezzel a kérdéssel szorosan összefügg a második kérdés, vajjon a polgári iskola az elemi iskola 5., avagy 4-ik osztályára épüljön s ennek következtében 3, vagy 4 osztályos legyen-e? Előadója Krúta polg. iskolai igazgató volt, aki a 4 osztályos polgári iskolát az elemi 4-ik osztályának elvégzéséhez kötötten kívánja megszervezni. Javaslatát azzal indokolja, hogy ezáltal az intenzív és szakszerű tanítás éppen a miniszteri elhangzott nyilatkozat szerint jobban érvényesül, mint az elemi iskolában, anélkül, hogy ez utóbbi sérelem esnék, s

reámutatott arra, hogy Szlovenszón a multban ez már bevált s a külföldi példák is támogatják javaslatát.

A vitához 30 szónok jelentkezett. Két párra oszthatók ezek és pedig a 4+4 éves kurzus hívei és ennek ellenzői. Ez utóbbiak a történelmi országok részvevőinek nagy számára való tekintettel túlsúlyban voltak. A szlovenszóni delegátusok az unifikáció előtti állapot visszaállítása mellett, tehát a 4+4 osztályú elemi iskola s az elemi iskola 4-ik osztályára felépített 4 osztályos polgári iskola mellett törtek lándzsát. Valamennyi szlovenszóni delegátus felszólalt s örömmel kell konstatálnunk azt, hogy a szlovenszóni tanítóegyesületek világnézeti különbségből eredő ellentétek az ankétan való részvételnél nem képeztek akadályt abban, hogy mindnyájan egységes álláspontra helyezkedjenek. A Sváz, a Z. U. S. és az Á. M. T. E. delegátusai Petryl, Mojto és Vásárhelyi egyhangúan és a szlovenszóni praxisból merített alapos indokokkal felvértezten polemizáltak az előadással s fejtették, hogy a 4 osztályos polgári iskola leginkább közelíti meg a differenciált egységes középiskola ideálját, mert széles néprélegeknek szakszerű oktatást nyújt. A szlovenszóni tapasztalatok bőséges tanulságot nyújtottak arra nézve, hogy a polgári iskolának az osztrák mintára történt unifikálása nem haladás, hanem hátramenetelt jelentett. Érveléseiket hasonló szellemben támogatták dr. Krémery szenátor és Hancko nemzetgyűlési képviselő.

A második napon a következő két kérdés került megvitatásra.

Vitko M. igazgatónő volt az előadója azon kérdésnek, vajjon a polgári iskola kötelező, avagy válogató iskola legyen s emellett érvelt, hogy kötelező iskola maradjon. Ebben az érvelésében ellenzőre nem is talált.

Az egész ankét folyamán a legnagyobb érdeklődést s egyúttal a leghevesebb vitát a 4-ik kérdés képezte, melynek előadója, Vrána polg. iskolai szaktanító rendkívül alapos készségre valló előadásában igyekezett a differenciált egységes iskola ideálját megvilágítani. Javaslatát szociális, pedagógiai, gazdasági érvekkel támogatta s főként arra mutatott rá, hogy az egységes iskola eszméje a kulturált államokban győzdelmesen tért hódít, még pedig azért, mert az általános műveltség színvonalának emelését célozza és teszi lehetővé.

Mint egy rendkívül radikális újítás propagálója számos

ellenzőre talált az ankét résztvevői között, viszont azonban számos hívőt is sikerült szereznie olyanok között, akikről az alig volt feltételezhető.

A kérdéshez 50-en jelentkeztek szólásra. A szónokok nagy számára való tekintettel a felszólalások idejét korlátozni kellett előbb 10, utóbb 5 percre. Még így is ennek az egy kérdésnek a vitája 15 órát vett igénybe.

E beszámoló keretében lehetetlen részletesen kiterjeszkednünk az elhangzott beszédekre, annál is inkább, mert egyesületünk részéről csupán egy delegátus vett részt, aki fizikailag is képtelen volt minden egyes felszólalásról fellejegyzéseket eszközölni, hanem csupán nagy általánosságban igyekszünk kaleidoszkópszerű képét adni a vilának. A vita eredményét kb. abban lehet összegezni, hogy a differenciált egységes iskola ellenzői is beleegyeztek abba, sőt szükségesnek vélték azt, hogy ez irányban kísérletek eszközöltessenek s főleg annak adtak kifejezést, hogy a polg. iskolák tehetségesebb növendékei részére az eddiginél nagyobb mértékben meg kell könnyíteni a középiskolákra való átlépést. Az ankét tárgyalásának 5-ik és 6-ik pontja azt lett volna hivatva eldönteni, vajjon a középiskola megmaradjon jelenlegi szervezetében, avagy létesíttessék egy közös 4 osztályos alap, mely azután felsőbb tagozatában több irányban szétágazzék s a latin nyelv tanítása korlátoztassék-e s helyettesíthető lenne-e valamely más élő nyelvvel? Novotny egyetemi tanár előadói javaslatában a klasszika-filológusok kívánságainak szellemében foglalt állást mindkét kérdésben és csak természetes, hogy a vitában résztvevők legnagyobb része a latin nyelv tanításának korlátozása ellen, valamint a közös alap ellen nyilatkozott.

Az ankét utolsó napján a szakoktatás és az érettségi vizsgálatok kérdése került tárgyalásra. Itt meg kell említenem azt, hogy a tanítóképzés reformja a szakoktatás kérdésének kapcsán már nem került szóba, mert a miniszter úr e tekintetben kijelentette, hogy ez a minisztérium részére nem alkot többé vitás kérdést.

Különbén az összes kérdések tárgyalása folyamán számtalanszor elhangzott az a figyelmeztetés, hogy a tanítóképzés reformja nélkül semminemű komoly iskolai reform el sem képzelhető. Mindnyájan elismerték a tanító egyetemi képzésének szükséges voltát.

Az érettségi vizsgálatok tekintetében a felszólalások nagy többsége, azok érvényben hagyását, de feltétlen reformálását hangsúlyozta.

Ezzel ki is merítettem az ankét tárgyalásáról szóló jelentésemet s érdemileg összefoglalva az egyes kérdőpontok tekintetében véleményem szerint a következő álláspontok érvényesültek:

a) az elemi iskola valószínűleg 5+3 osztályos, a kötelező polgári iskola pedig 3 osztályos marad egy fakultatív 4-ik évfolyammal;

b) a polgári iskolák tehetségesebb tanulói részére megkönnyítik a középiskolába való átmenetet a nyelvekből leteendő különböző vizsgák után, mely különböző vizsgát a középiskolai tanév végén fogják letehetni;

c) az iskolagazgatás a differenciált egységes iskola kísérletekénél szervezni fog ilyen iskolákat;

d) a latin nyelv nem szenved korlátozást s a középiskolák jelenlegi típusai megmaradnak;

e) az érettségi vizsgálat megreformálása kapcsán továbbra is megmarad;

f) a tanítóképzés reformja feltétlen szükségessé válik.

Ezek szerint nagyon sok újítás nem várható, de az ankét mindenesetre nagyon sok értékes és iniciatív gondolatot velett felszínre, mely gazdag tanulságokat szolgáltat mindazon tényezők részére, akikre az iskolai igazgatás nehéz és felelősségteljes feladata reá van ruházva.

Prága, 1929. április 12.

Vásárhelyi Károly.

Az O. M. T. Dalárda tagjaihoz.

Lapunk mai számában Hoppe Rezső pályadíjnyertes „Bordal” c. művét és Gáspár János „Ha meghalok”, „Zöld a fának” kezdetű magyar dalait fogom ismertetni.

A magyar dalárdák műsorán igen sok bordal szerepel, melyeknek az a hivatásuk, hogy a komoly tartalmú hangversenyeknek végére illesztve a hallgatóságot jókedvre hangolják, vagy a dalosokat víg poharazás közben még inkább összeforasszák, a testvéri összetartozandóságot még kifejezőbbé tegyék. Az ilyenmű kompozíciók egyik legjobbika Hoppe Bordala. Rövid, lízes és igen hatásos. Betanulásánál meg kell

jegyeznünk, hogy a mű első része szokatlan, hatnyolcados ütembeosztással íródott, de a kivételnél ez alig észrevehető, mert nélkülözni fogja a hasonló ütemek lágyan ringó, hullámozó rytmusát. E helyett igen gyors, pattogó és tüzes rytmusával magával ragadja a hallgatóságot, sőt a dalosokat is, akik tudásuk és teljesítképességük legjavát viszik bele az előadásba. A darab betanulása nem fog különösebb nehézséget okozni, mert énektechnikailag nincs benne nehezen kivihető feladat. A refrain-ben a Bassus II minden hangját igen erősen és a lehetőségig hangsúlyozva énekl. Ugyancsak nagy figyelmet érdemel a kétnegyedes beosztású második rész Bassus szólama a folytonos bevágások miatt, amelyek a roppant gyors ütemezés mellett tízenhatod hanglegyeken történnek. E bevágások hosszabbban gyakorlandók már csak azért is, mert a Bassus adja az alapot a folytonos modulációkhoz. Az első három ütem gyors menetű, majd a negyedik ütemben kissé meglassúdik a tempó és tartott szünettel zárul. A refrain négy üteme ugyanily előadást kíván, de még fokozottabb gyorsasággal. A következő rész kétnegyedes ütemezésű és valamivel lassúbb menetű a refrain-nél, de az erő folyton fokozódik és az utolsó négy megfelelően hangsúlyozott és lassított ütemben a *fff*-t éri el.

Igen kedves és bájos, nemes egyszerűségében, magyaros dallamvezetésében rendkívül hangulatos az a két magyar dal, mely első kottamellékletünkön kiváló komponista-szerkesztőnk-től megjelent. Nótás lelkéből már sok-sok szép dalvirág fakadt. *Az elsárgult falevelet, Füllemile kesereg... Sárga falevél... Vadvirágos Balogvölgyén, Ha elfogja... Cigány muzsikánál, Édes a galambomnak, A chyrowi temetőben* és még igen sok szép magyar dal hírdeli zeneszerzői rátermettségét. Mennyire üdvös volna, ha kartársaink foglalkoznának e szerzeményekkel, mert méltók arra, hogy széles körben elterjedjenek és ismeretké legyenek. Hiszen az ő érdeme-együttal a mienk is. Bár-mely kompozícióját vizsgáljuk, mennyi harmóniai szépség, gondos fölépítés juttatja érvényre a szövegnek megfelelő, lelket gyönyörködtető, magyaros dallamot. Sok nyakatekert, felkapott üzletre készült „magyar nóta” nem ér föl Gáspár egy-egy szerzeményével. „Nem hal meg a magyar dal, míg Magyar tanító van!” mondja pályadíjnyertes jelgénk és há még azt tanító szerlette, nem igazán a mienk-e?!

A közölt két dal betanulása szintén könnyű, nem okoz

nehézséget. Igyekezzünk belehatolni úgy a szöveg, mint a muzsika szellemébe, s akkor lelünk diktálni fogja azok előadását, éneklését. Az első ütem igen lágyan éneklendő a két Tenor által tisztán intonált harmadokban. Ugyancsak lágyan lép be a második ütemben a két Bassus is. Az 5. ütemben crescendo kezdődik, mely a 7. ütemről annak ellenkezőjévé lesz. Az ismétlőjeltől *f* éneklendő a 11. taktusig, ahonnan *decr.* visszatér a periódus végén levő szűkített heledhangzatba, amely igen tisztán, hullámszerűen intonálható. A befejező négy ütemben a kíséret harmadot a két Bassus énekel igen lágyan, hogy a dallamot el ne nyomja. A „Zöld a fának” kezdetű dal menete gyors. Éneklendő az előírt dinamikai jelzésekkel. A 4., 8. és 16. ütem egyetlen negyed hangjegye természetesen röviden éneklendő. Nem szabad elnyújtani a 12. ütem utolsó két nyolcadát sem. Szünetet sem szabad tartanunk, mert rögtön folytatódik a 13. ütemmel. A *Coda* (végzet) nyugodtan, *maestoso* és *ff* éneklendő.

Több kartársamnak üzenem, hogy a hiányzó hangjegyekért szíveskedjenek lapunk kiadóhivatalához fordulni.

Végül pedig ismeretlenül is felkérem *Boross Béla* alsószelli költő-kartársamat, kedves dalostestvéremet, lapunk társ-szerkesztőjét, hogy első hangversenyünk beköszöntőjéül prólogust írni szíveskedjék. *Heckmann István.*

A nyugdíjas tanítók közgyűlése. Kaptuk a következő sorokat. F. hó 11-én a „nyugdíjazott tanítók egyesülete” rendkívüli közgyűlését tartotta. A szép számban megjelent tagoknak megjelenése dokumentálta amaényt, hogy a kilátásba helyezett régi nyugdíjas tanítók nyugdíjrendezésének ügye előtérbe lépve, az arra vonatkozó elnöki jelentés, hogy a régi nyugdíjas tanítók ügye „kedvező” elintézése immár befejezett tényként tekinthető — általános megnyugvást keltett. Az elnöki jelentés szerint a régi nyugdíjas tanítók ügye úgy a minisztertanácsban, mint a nyolcas bizottságban, Stefanek miniszter úr javaslata értelmében, elfogadtatván, ügyük most már csak a parlament elé terjesztendő annak végleges elfogadása végett.

Ennyi a régi nyugdíjasok ügye! Ügyünk igaz voltáról mindnyájan meg vagyunk győződve!!!

Jelen jelentésemmel kapcsolatban szükségesnek tartom annak megemlítését, hogy mi történik avval az 57 tanítóval, akik a restr. törvény szerint nyugdíjba vonultak. Azok a jelen alkalommal Mohamed koporsóként a levegőben lebegnek. Régi nyugdíjasoknak nem tekinthetők, hisz — amint tudva van — ők a nostrif. vizsgát letették — 8 évig a Republika szolgálatában álltak és a felemelt nyugdíjadót is fizették. Sőt ha közelebbről vesszük a dolgot — bennünket nem „rég nyugdíjasoknak” lehet deklarálni, mert nyugdíjbavonulásunk nem 1925. december 31-ike, hanem 1926. január 1-én történt (hisz 1926. december 31-iki napra fizetést élveztünk és aznap még tanítottunk). Így tehát bennünket jogosan a 104. § t. c. értelmében illet a nyugdíj.

Ennélfogva szíves figyelmébe ajánlom tek. szerkesztő úrnak és mindazon tényezőknek, akik eddig érdekünkben határozó munkát végeztek — hogy ügyünk rendezésének 12-ik órájában méltóztassanak illetékes helyen odahatni, hogy a restr. tanítók nyugdíjügye külön elbánásban részesüljön — pláne jelenleg a szőnyegen levő munka folyamán, mert amiről már eddig is volt alkalmunk meggyőződni, az illetékes fórum a nyugdíjas tanítók ügye iránt a legszebb és legkecsagetőbb jóindulattal viseltetik. Fogadja tek. Szerkesztő Úr nagyra-becsülésem kifejezését, mellyel vagyok kartársi üdvözléssel: *Rakovszky Dániel* nyugd. tanító. Sered n/V.

Értesítés lapunk dolgozóitársai és hirdetői részére. Értesítjük az érdekelteket, hogy lapunk előállítására jelenleg 9 munkanap szükséges. Ennélfogva kérjük munkatársainkat, hirdetőinket, hogy az egyes lapszámokba szánt közleményeiket, hirdetéseiket ehhez képest, idejében küldjék be lapunk szerkesztőségéhez, illetve kiadó hivatalához. Lapzártá van minden hó 5-én (a 15 i számra vonatkozólag) és 20 án (a következő hó 1-i számához). Csak rendkívül fontos közleményeket lehet igen korlátolt terjedelemben a megjelenés előtti 6 nappal a nyomdába adnunk. Ezek figyelembe vételét kéri a szerkesztőség.

Választmányi ülés. A párkányjárás magyar tanító egyesület választmánya 1929. április hó 25-én (csütörtökön) délután 5 órakor Párkányban a rk. népiskolában értekezletet tartott a következő tárgysorozattal: 1. A tavaszi közgyűlés előkészítése. 2. Indítványok. A gyűlést *Biró Béla* járási elnök vezette. Jövő számunkban referálunk.

Nyugtázás. Az izsai műkedvelő ifjúság a husvéti ünnepek alatt rendezett színelőadás jövedelméből 100 koronát juttatott a Tanítók Háza javára. Ez úton mondunk érte őszinte köszönetet úgy az ifjúságnak, valamint az azt vezető tanítói karnak.

TANÁCSADÓ.

Rovatvezető: UHERECZKY GÉZA.

Nyugtabélyeg címén levont összegek visszátérítése. Egyesületünk vezetősége az érdekelt tanítóegyesületekkel karöltve évek óta kéri a nem állami tanítók államszegélyéből bélyegilleték címén eszközölt levonások beszüntetését. Több ízben kaplunk erre vonatkozólag kedvező ígéretet, azonban a levonások beszüntetése mindig elodázódott. A közelmúltban végre a nem állami tanítóság ezen régi kívánsága kedvező elintézését nyeri, amennyiben a minisztérium a nem áll. tanítóságot 1926. I.1-től a bélyegilleték fizetésének kötelezettsége alól felmentette. Ezen örvendetes hír vétele után azonnal lépéseket tettünk a šk. referát számvevőségénél, hogy a visszajáró összegek minél előbb utalványoztassanak ki. Örömmel adjuk érdekelt kartársaink tudomására, hogy a számvevőség ígérete szerint a visszajáró bélyegpénzeket *f. évi június 1-én* kiutalja a šk. ref. számvevősége.

B. J. Az egytanerős iskolák igazgatóit (vezetőtanító) 750 Kc. pótlék illeti meg a 104/926. sz. törv. 15. §-a alapján.

H. S. Amennyiben véglegesen megüresedett állást tölt be, *várományos* (čakatel) és nem *kisegítő* tanító. A várományos csak a tanítói szolgálati pragmatika 76. § ában említett esetekben bocsátható el a szolgálatból. Ha ilyen ok nem forog fenn, állására pályázatot nem lehet hirdetni. Választása véglegesnek tekinthető, véglegesítése azonban csak a gyakorlati vizsga letétele és az előírt várományosi idő betöltése után történhetik meg.

Állami szolgálatba való átvétel. A 104/926. sz. törv. 23. §-ának 4. pontja nem vonatkozik az állami szolgálatba lépő nem állami tanító előző szolgálati idejének csökkentésére. Az állami tanítói szolgálatba átvett nem állami tanító összes szolgálati ideje beszámíttást nyer.

K. J. A nyugdíjjárulék fizetése alól leendő felmentést mindenki kérheti, aki az előírt 34 év, 6 hó, 1 nap szolgálatot a háborús félévek nélkül betöltötte; tehát nemcsak azok, akik ezt az időt 1926. I.1-e előtt töltötték be.

Nyugdíjazás. Úgy az állami, mint a nem állami tanítók csak 40 évi szolgálat vagy a 60 életév betöltése esetén léphetnek nyugdíjba. A korábbi nyugdíjazás csak a munkaképtelenség igazolása esetén lehetséges. A teljes nyugdíjra való igényt már 35 évi szolgálat után elérjük, de ez nem jelenti egyúttal azt is, hogy 35 évi szolgálat után minden indokolás nélkül nyugdíjba is lehet vonulni. (L. Tanítói szolg. pragmatika 68. §-át.)

Ön betegsége alapján kérheti a végleges nyugdíjba való helyezést. Erre vonatkozó kérelmét az iskola és népm. minisztérium referátusához címezve iskolaszékénél adja be. Az iskolaszék elnöke a kérvény alapján felkéri a járási hivatalt, hogy a járási orvossal vizsgálta meg Önt, egészségi állapotáról adjon véleményt és állapítsa meg a munkaképtelenség mérvét. Privát orvos bizonyítványa alapján a nyugdíjazás nem történhetik meg. A nyugdíjazó bizottságok járásonként alakultak meg, tanító tagjai is vannak. A munkaképtelenséget a bizottság mondja ki a járási orvos véleménye alapján.

A régi nem állami nyugdíjas tanítók és hátramaradottaik nyugdíjának törvényes rendezése. Lapunk előző számában már hírt adtunk azokról a fontos tárgyalásokról, melyek a régi nem állami iskolai tanítók nyugdíjának törvényes rendezését illetőleg az iskola- és pénzügyminisztérium között megindultak. Ezek a tárgyalások immár befejezést nyertek és az említett kartársak és hátramaradottaik nyugdíjának rendezéséről szóló törvényjavaslat már a minisztertanács előtt fekszik. Amint a minisztertanács a törvényjavaslatot letárgyalta és a szakszabványoknak kiosztotta, azonnal leközzölhetjük azt lapunkban is, ami remélhetőleg már legközelebbi lapszámunkban meg is történhetik.

K Ü L Ö N F É L É K .

Két családom.

Magányos ember vagyok,
De van mégis családom,
Mely életembe ragyog
Ezer öröm-csillagot
Fényesen és áldón:

Két nagy családban vagyok
Korlátlan fejedelem.
Egyik: a gondolatok,
Kikkel együtt mulatok,
Mikor a csend megjelen.

A másik: az iskolám
Sok-sok apró diákja:
Ki Etele, ki Jolán —
De már mindegyik korán
A jó napot kívánja.

Magányos ember vagyok,
De van mégis családom,
Mely életembe ragyog
Ezer öröm-csillagot
Fényesen és áldón. , B. B

Kié a hang ?

Magadtól remegve vén erdőben hasztalan bújdosol,
 hiába sírsz, zokogsz, nem ment meg semmi hang,
 két roppant űrlő kerék kösés dugott sorsod,
 s ha felszédulsz: rád tör az ég, mint óriás harang

Már elmúlást hirdetsz és hervadó, ősi virágokat,
 gyűlölet-mocsárra építed szeretet hidjait
 s nem látod a félve pisálkáló csillagokat,
 mert rozsketős keszdeből fényes drágakő vakít.

Miért cúsaz-libegsz a tásztod Napra karjaid,
 mintha volna nekik lángostorok: hiába minden keresés,
 letennél jobban bánt, mi rád szakadt: a karjaid
 s kerékbe, láncba tört a gyűtrő szenvedés

Éini akartál, hát kr'ptába dobott az Élet,
 visszahang vagy, hiába zúgysz és felelelsz,
 mint ősi napsugár, bús lázongó lélek:
 felelj, felelj! kié a hang, mit viaszveresz? . . .

Kovács Endre.

Kicsinyek között.

Es az eszt, ha leírom, nem fog nagy örömet okozni az úgynevezett „negatív” metóduskijű pedagógusoknak, akik azt tartják, hogy a rosszat még apostrofálni sem kell a gyermekek előtt, mert ez a csábítás ingerével hat rájuk. Kardoskodnak amellett, hogy mindig csak a jót szabad a szemük elé engedni: ami rút, vagy ami bűn, arról tudomást ne is szerezzenek. . .

Valami igazság van benne, de ez csak álompedagógia. Ilyen üvegfínom, türekeny, tiszta selyemzálakból szőtt zeneszerrel nem nevelhetjük a valóságot. . .

Astán nem is kell oly nagyon félni azoktól a csúnya bűnöktől. A bűnök sokszor nem kellene olyan sötét tónusban tárgyalni. Amitől mi jajveszkelve óvjuk a gyermeket, attól ő minden beavatkozás nélkül, természeténél fogva immunis maradhat. Az érintetlen, szűzi lélek egészen másképpen viselkedik bizonyos dolgokkal szemben is, mint azt a nevelő feltételezi.

Nem költött mese az az anekdota sem, amely az egyzseri parasztrvico értelmességéről szól. A nagyvárosi kávéházban megtetszik neki az a „vico,” hogy űklével ráít a vicoaló úr márványasztalára, amely ilyenformán meghasad, mert a rajta tartott kéz megugrott az ütés elől. Odahaza a paraszt a saját képét használta asztalnak s a koma jól odaszózt neki, mert emberünk a vico poénját a kéz elképásában látta.

Ehhez hasonló jelenséget figyeltem meg egyik eleveveszű diákom körül. Beazélgottünk Jancsáról, aki a fészekből kiszedett verebeket kalapja alá rejtette s hazafelé menet a szembejövű tanító urat nagy kalappal köszöntötte. Ekkor a síú fejről hirtelen felrepültek az elfogott madarak. Tanulságot, okulást annak rendje-módja szerint levontunk, a gyermekeknek nagyon tetszett a história, de is rajzolták a történet főbb mozzanatait.

Óra után az udvaron figyelmes lettem az én Józsi barátomra, aki az épü-

let egyik szögletében, ahol a délutáni nap melege megszorult, fiatal legyeket fogdosott össze. No — gondoltam — ezt megleszem, mert gyanús volt nekem ez a művelet, mikor minden öpkézláb fiú a Daróc Jenő új labdája után kapkodott. Mi lesz ebből?

Józsi már a hatodik legyet ejtette törbe, de vigyázott, nehogy megsértüljön egynek is a szárnya. Most levette a kalapját s a marokra fogott legyeket egy ügyes mozdulattal beleeresztette, de u.ár a kalap újra fenn volt a fején.

No né, mit talál ki ez a gyerek. Már sejtettem, miben fondorkodik. Persze, ő most ezt teszi, amit én az előbb elmulasztottam. Alkalmazás. Begyakorlás. Dramatizálás. A tanultak értékesítése De hogy fogja csinálni? Nézzük csak!

Józsi megindul. Ugyanazokkal a lépésekkel, mint az iménti elbeszéléseinkben Jancsi, vorebekkel telt kalap alatt. Józsi sétál az udvaron, komolyan nézget körül. Egyszerre a lépcső felé tart, ahol az igazgató úr áll. Majd a szemem ugrik ki, úgy nézem a gyerek minden mozdulatát.

Most ért oda. Látom, amint kalapjához nyúl, magasra emeli és az ép jónapot kíván. A logyek, természetesen, sietve kirepültek a sötét börtünből.

Mintha csak az előbb elmesélt jelenet elővenedett volna meg. Csak azt sajnáltam, hogy nem volt szemlélője az egész osztály.

Józsi boldog mosollyal szalad a labdázók közé Sikerült. A logyek kirepültek. Ez a fontos. Tanulás? Vagy a madarak bántásának tilalma? Nem jut eszébe, mert a rosszat üszönétől sugallva, nem teszi.

Ebből az esetből én is tanultam. De vajjon hasznát vehetem-e? . . .

(bos.)

Tanfolyamok, a mérges gázok elleni védekezésről Lengyelországban. A gázok elleni védekezés céljából alakult lengyelországi liga feladatává tűzte ki a védekezés új módszereinek propagálását és tanítását. Az utóbbi időben megkezdette működését az ifjúság körében. A lehetőség határain belül valamennyi népiskolában bevezetni kívánja az informatív oktatást, 7 elméleti és gyakorlati tanfolyam keretében. Ez az informatív jellegű képzés egyelőre Varsóban folyik, amelynek eredményétől függ a liga további ezirányú ténykedése a lengyelországi periferiákon. — Ime, a pedagógia berkeibe lassan-lassan befészkelődik a militarizmus szelleme.

Felvétel a bratislavai csehszlovák állami koedukációs tanítóképző intézet magyar párhuzamos osztályába és abiturienus kurzusába. A felvételt az igazgatósághoz (állami reális iskola épülete) intézett, 5 koronás bélyeggel ellátott kérvényben az alább felsorolt okmányok kíséretében kell kérelmezni: a) Az első évfolyamra: 1. Születési bizonyítvány, melyből kitűnik, hogy az illető 1929 augusztus 31-éig 15-ik életévét betölti; fiatalabbak az igazgatóság útján (szlovák nyelven a Skoleky Referáthoz korengedély iránt folyamodhatnak, (legfeljebb hat hónapi korengedélyről lehet szó). 2. A középiskola negyedik vagy polgári iskola harmadik osztályának évi, esetleg félévi bizonyítványa. 3. Állampolgársági bizonyítvány (nem illetőségi). 4. Hatósági orvosi bizonyítvány. 5. Hatósági erkölcsi bizonyítvány azoknál, akik a jelen tanévet iskolán kívül töltik. b) Az abiturienus kurzusra: 1. Születési bizonyítvány, melyből kitűnik, hogy az illető 1929 augusztus 31-éig 18-ik életévét betölti. 2. Magyar tanítványulvú középiskolai érettségi esetleg nyolcadik osztályának félévi bizonyítványa. Más tanítványulvú közép-

iskolák vagy kereskedelmi akadémiák abiturionsei felvételüket az igazgatóság útján szlovák nyelvű kérvényben az iskola- és nemzetművelődésügyi minisztériumnál kérelmezhetik. A 3., 4., és 5. mint fentebb. Az első évfolyamba pályázók június hó végén a magyar nyelvből és mennyiségtanból felvételi vizsgálatot tesznek és magukat hangpróbának tartoznak alávetni. A tanítás teljesen ingyenes. Felvételt nyerhet 15-15 fiú és 15-15 leány. A kérvény benyújtásának határideje június 15.

Kertészet címmel új magyar nyelvű szaklap jelenik meg Pozsonyban. Mint értesülünk május hó első napjaiban a magyar gazdákat, kertészeket, szőlőművelőket igen közelről érintő szaklap jelenik meg a „Kultúra” könyvkiadó kiadásában. A „Kertészet” foglalkozni fog a kertészet összes ágaival, gyümölcsstermesztés, zöldségtermesztés, dísz és virágkertészet és szőlőműveléssel, valamint a kerti termények értékesítésével és konzerválásával. A lap szerkesztőjével a kiadónak sikerült megnyerni Buchta Viktort a kiváló szakíró, országos gyümölcsészeti főfelügyelőt, az állami gyümölcsészeti kísérleti intézet vezetőjét, akinok ez irányú törekvése országunk batárain túl is ismeretes. A lap havonta jelenik meg 20 nagy oldal terjedelemben, képekkel. Nyomását a jó bíró Typografia könyvnyomda végzi. Megrendelhető a „Kultúra” könyvkiadónál, Bratislava Fürdő ucca 5. Előfizetési ára egy évre Kc. 24.—

A szlovenszkói országos szünidei gyermekgondozó egyesület közlései. Mint a múlt évben, az idén is megszervezi szünidei akciója a nevezett egyesület. Ez egyrészt abban áll, hogy szlovák, magyar és német gyermekeket helyez el cserébe más nyelvű vidéken, hogy a gyermekek anyanyelvükön kívül más nyelvet is tanuljanak, másrészt pedig a gyermekeket fizetésért (csere nélkül) is elhelyezi a kívánt nyelvű vidéken. Jelentkezéseket már most elfogad az egyesület vezetősége. Az érdeklődő szülők, — azok a családok is, akik hajlandók díjért más vidéki gyermekeket a szünidőre felfogadni — forduljanak egyenesen kíváncsúkkal a fenti egyesület vezetőségéhez, Bratislava, Panenaká ulica 7, telefon 1921. Az egyesület elnöke dr. Kállay József volt toljbat. miniszter, titkára Čizmar Zdenko.

A szellemi munka megszervezése. Minden modern ember arra törekszik, hogy munkáját jobbjítsa, tökéletesítse s amellet könnyebbé tegye. Különösen áll ez az írókra, újság- és folyóirat-szerkesztőkre, egyesületi vezetőkre, akik a közélet különböző terein main dolgozva röviden értesülni akarnak mindazon dolgokról, melyek őket érdeklik s amelyekre szükségük van. Rengeteg sok hírlap, folyóirat van, amelyek híreket hoznak, feltárják a politikai és tudományos élet haladását, eredményeit, csak az a baj, hogy az egyes egyén nem képes mindárhoz hozzájutni, amire pedig szüksége volna. Ezt a szinte leküzdhetetlen nehézséget van hivatva áthidalni a Középeurópai Kivonatoló Iroda (Stredoevropské Vytrizkové Kancelári) cseh és német nyelvű közlönyeivel. Az iroda kívánatra bármely középeurópai újságból, folyóiratból küld kivonatot. Az érdeklődők forduljanak a fenti irodához (Prah, Smetanova 2), közölik, hogy mely lapoktól kívánnak és milyen kivonatokat és az iroda megteszi a maga ajánlatát, hogy mekkora összegű előfizetésért végzi el ezt a munkát s küldi meg a kívánt rövid kivonatokat.

A vetés. A köztársaságbeli magyar főiskolások időnként megjelenő újsága. Most jelent meg harmadik száma, melyet a pozsonyi magyar egyetemi

hallgatók M. A. K. K. egyesülete adott ki. Szerkesztette Brogyányi Kálmán. Ara 3 K., diákoknak 2 K. Megrendelhető Terebessy János joghallgatónál, Bratislava, Tolstoj u. 9.

Tartalmából kiemelkedő: Balogh Edgár: Az új nemzedék programja. Brogyányi Kálmán: Tudományos hivatásunk. Deme Lajos: A pozsonyi magyar tanszék Németh István: Új magyar zenekultúra. Peéry Rezső: Magyar mesterek. Duka Zólyomi Norbert: Magyar-szláv kultúrkapcsolatok. Kassák Lajosné: Szavalókórus. Dobossy-Jócsik: A középiskolások mozgósítása. A pozsonyi Magyar Szemináriám félelmező munkáját többet írták meg: Csáder Mihály az új orvosnemzedék feladatairól, Balogh Edgár a magyar néprajz elemeiről, Dobossy Imre a magyar kisebbségi kérdéssről, Forgách Béla az új tanítóóság programjáról értekezik. Terebessy János: Főiskolai testnevelésünk kiépítése.

A hittani anyag új felosztása az elemi és felső iskolákban. A m. püspöki kar elrendelte, hogy Szlovénországban az 1929/30. tanévtől kezdve a következő tananyagot kell tanítani:

A) Elemi iskolák.

I. osztály: Elemi katekizmus mint eddig, de fontosabb a bibliai rész. II. osztály: Elemi katekizmus, mint eddig, de fontosabbak a katekizmus kérdései. III. osztály: Kis katekizmus: a parancsolatok és a köv. két szentség: a bűnbánat szentsége és az Oltáriszentség. IV. osztály: Kis katekizmus az összes kérdések V. osztály: Kis katekizmus: az összes kérdések a jegyzetekkel együtt. VI. osztály: Az egész Biblia, de már rendszeresen és összefüggően. VII. osztály: Szertartásan. VIII. osztály: Egyháztörténelem.

B) Polgári iskolák.

I. osztály: Biblia. II. osztály szertartásan III. osztály: Egyháztörténelem.

C) Középsiskolák.

I. osztály: Öszüvetségi biblia. II. osztály: Újzövetségi biblia. III. osztály: Szertartásan. IV. osztály: Egyháztörténelem, különös tekintettel Csehszlovákiaira. V. osztály: Alapvető hittan (Apologetika). VI. osztály: Ágazatos hittan (dogmatika). VII. osztály: Egyháztörténelem. VIII. osztály: Erkölcstan.

D) Tanítóképző intézetek.

I. évfolyam: Alapvető hittan (Apologetika). II. évfolyam: Ágazatos hittan (Dogmatika). III. évfolyam: Egyháztörténelem. IV. évfolyam: Erkölcstan.

Kirándulások Bratislavába. A bratislavai kerületi szülői gondozó bizottság Bratislavában, Zámostka ul. 45 szám alatt és a Dunai nagyvásár helyiségeiben otthont rendez be a kiránduló tanulók részére, ahol azok olcsó áron éjjeli szállást kaphatnak. Megnyitók f. é. ápr. 25. én. A jelentkezések nevezett bizottsághoz (Obvodná prázdnicová pečlivost v Bratislave, Panenská u. 7.) intézendők. Figyelmeztetjük a kirándulni szándékozó iskolák igazgatóságait, hogy a bizottság csak azokat a jelentkezéseket veheti figyelembe, amelyek 14 nappal a kirándulás kezdete előtt küldettek be.

Kiadóhivatali üzenetek.

L. Gy. Bolgárom. Sz. K. Vysné Rásice. P. E. Zadlel. Címüket kijavítottuk, a lapot az új címre irányítottuk. — B. M. Žirany. Előzetesünk közé felvettük, az elmaradt lapokat megküldtük. — V. F. Megyeros. Tagjaink sorába felvettük-lapunkat január 1-ig visszamenőleg megküldtük. — A. A. Benkepatony. A nagy úr által említett litografált partitúrák nálunk már elfogytak, így szives, kedjék kérésével újból a karnagy úrhoz fordulni.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs, melyért a tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:

Banal Tóth Pál.

Társzerkesztők:

Soross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

Hirdetések díjszabás szerint.

TARTALOM:

Oldal:

Vezércikk:

Levél a Bodrogkőről 263

(bb.)

Iljúságunk pessimizmusa 265

Pačenovsky Samo:

A „Sokol” tornarendszer történelmi áttekintése 269

Schlosz Lajos:

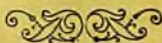
Anyja és leánya 272

Egyesületi élet 275

Különfélék 286

Kiadóhivatali üzenetek 288

Hirdetések 289

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno. — Az egyesület elnöksége: Kovács Alajos központi elnök, Nygyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár. Somogyi István titkár, Komárno. — Tanácsadó: Uherezky Géza, Komárno.
A hírlapjegyek használata eng. a bratislavai posta és távirdaigazg. 3006/III. 21. sz. rendeletével.

HUSZÁR ISTVÁN

**KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSZET**

NITRA

TELEFON SZÁM 20.

POSTAFIÓK SZ. 24.

**AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.**

Hűsági és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek.

Iskolai szerek, füzetek, írószeres stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az államnyomda által kiadott Iskolai nyomtatványok raktára.

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

**KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELBEN.**

Tanító Uraknak és iskoláknak engedelmény!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs, melyért a tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:
Banai Tóth Pál.

Társszerkesztők:

Boross Béla, Gáspár János, Ubereczky Géza.

Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs. Hirdetések díjszabás szerint.

Levél a Bodrogközről.

A „Magyar Tanító“ 8. számában az egyesület elnöksége felhívással fordul tagjaihoz, s kéri őket, hogy a „Magyar Tanügy“ szerkesztősége által az Á. M. T. E. ellen indított bontó mozgalomban ne vegyenek részt. Bosszankodva láttam, -- ha néha valamelyik „haladni vágyó“ kollegánál kezembe akadt a „Magyar Tanügy“ egy-egy száma, (mert én megvallom, a lapot mindjárt az első szám után visszaküldtem, lévén „a papok szekértolója“ immár 14 éve)—, hogy egyesületünk vezetősége az éveken át tartó áskálódásokra ritkán adta meg a kellő választ. A bodrogközi tanítóságot közelebbről is érinti ezen ügy, mert hiszen az elszakadási mozgalom innen akarna tulajdonképpen kiindulni. Megnyugtathatjuk egyesületünk vezetőségét, a bodrogközi magyar tanítóság nem megy lépre, de hűségesen kitart egyesülete mellett, ahol kulturális, nemzetiségi és anyagi érdekeinek megvédésében öt esztendeje a legtöbb garanciát látta.

Messze esünk központunktól. Úgy élünk itt, a köztársaság, illetve Szlovenszkó legkeletibb részén, mint egy termő fa legszélső ágán, hova az éltető nedv nem jut el oly mennyiségben, mint a törzshöz közel levő ágakba.

Ezért gondolta egyik kartársunk, hogy alkalmas lesz a talaj itt, a bontómozgalmak megindításához. Tévedett! Keveset hallatunk magunkról, az igaz. Leköt mindnyájunkat a munka, az az óriási munka, mely jó

ideig még visszatart attól, hogy az egyesület életében aktívabban részt vehessünk. Iskoláink most vannak átszervezés, illetve kibővítés alatt. Legtöbbünknek egyosztályos iskolában kell küzködnünk. Azonban a munka nemesít. Élünk, dolgozunk csendben, kitarással. Tessék lejönni bárkinek is közibénk; tessék megtekinteni iskoláinkat, vagy érdeklődni az áll. tanf.-nél, avagy az egyházközségek vezetőségénél; a kritikát kiálljuk.

Megedzett bennünket az élet, a munka. „Kemény dió” — aki a bodrogközön akar, a megszokott és bevált, becsületes intézményből, egy még jobb, „radikálisabb” fából-vaskarikát kikovácsolni.

Az Á. M. T. E., ha élni akar, ha kitűzött célját, ideáljait megvalósítani akarja, csakis azon az úton haladhat, amelyen most van. A tanítóság zöme (80%-ban) felekezeti tanítóságból rekrutálódik az Á. M. T. E.-be. Hálátlanság, becstelenség volna leszámolni az egyes egyházakkal, mint egyesek szerint „elavult” intézményekkel azért, mert a kor szellemének nem felelnek már meg, mert a „radikalizmus” helyett a „maradiság” megtestesítői. Bennünket, felekezeti tanítókat fogadalom köt államunkhoz, hogy annak becsületes, hűséges polgárokat nevelünk; de eskü köt egyházunkhoz is, hogy becsületes, hűséges és *vallásos* állampolgárokat nevelünk iskoláiban. Igen jól, találónan mutatott rá a felekezeti iskolák létjogosultságára Váry Endre volt elnökünk egyik megnyitójában, amikor adatokkal bizonyította, hogy a mai kultúra alapvetői az egyes egyházak voltak már akkor, amikor az államok folytonosan harcban állottak egymással.

Vannak tehát felekezeti iskolák, — ennek folytán vannak felekezeti tanítók is. Ezek a felekezeti iskolák voltak az igazi előrehaladás melegágyai. Ezen iskolák tanítói voltak az igazi előrehaladás kertészei.

Segítségül jöttek az államok is, — s karöltve kell haladnunk, hogy a kitűzött célt: a nemzet, az állam javát minél jobban szolgálhassuk.

Béke tehát velünk. Ne keressük azt, ami megbont

bennünket, de azt, ami még jobban összetart. Az Á. M. T. E.-ben van helye minden magyar tanítónak, mert munkánk után testvérek vagyunk.

Szándékomból volt az egyesület felhívásában érintett ügygel bővebben foglalkozni. A fentebb említett bontómozgalom minden részletére ki akartam térni, de nem teszem. Megtanultam egyesületünk becsületes vezetőségétől a higgadtságot, türelmességet. Ismétlem: „Béke velünk!” Legyünk egyek; szeressük egymást; tartsunk össze!

Ifjúságunk pesszimizmusa.

Azok, akik a napilapok és irodalmi folyóiratok szerkesztői üzeneteit figyelemmel kísérik (ilyenek pedig nagyon sokan vannak), bizonyára észrevették, hogy a legtöbb üzenet a fiatal poétáknak, helyesebben: költő fiataloknak szól.

Minden szerkesztői üzenetben a szerkesztő van fölényben, neki van igaza, mert az olvasó csak az ő véleményét ismeri. Abban a rovatban kívülről más nem jut szóhoz. Kevesen gondolnak arra, hogy ezek az egyoldalú információk nem fedhetik mindig a szinzigazságot.

Különösen feltűnő az a gúnyos hang, amellyel a garmadában érkező vers-kéziratokat elintézik. „Groteszk hatás — írják — ha 18—20 éves fiatal emberek, akik előtt tárva-nyitva áll az élet örömkapuja, a halálról és az elmúlásról, temetésről, hervadásról énekelnek.”

Mi — közönség — mondom, csak a szerkesztő szavait olvassuk s el kell fogadnunk az ő nézetét. Valóban nem járja, hogy ifjúságunk csak a halállal törődik, örökösen meghalni szeretne, a virágot csak hervadni látja, a szomorúságot fenékgig issza, egyszóval: pesszimista. De a tizedik, huszadik, ikszedik üzenetnél mégis csak meg kell állnunk és föl kell tennünk a kérdést: miért van ez így? Miért lát a fiatalság olyan sötétben? Egyáltalában: igaz-e, hogy ifjúságunk ilyen szánalmasan pesszimista természetű?

A kézzel fogható, szemmel látható mindennapi élet jóformán semmit sem árul el ebből a pesszimizmusból. A fiatalság bálozik, sportol, kirándul, mulat. Nem látszik arcán a világfájdalom árnyéka. A felületen szemlélő éppen azt állapítja meg, hogy a

ma fiataljai jobban kiveszik részüket a szórakozásból, mint a mai öregek annakidején. Ez a téves felfogás mondatja velük a fölényes megjegyzéseket, ha kezükbe akad a papiros, amelyen ijeszítően sötétlik a mai ifjúság igazi lelke: a pesszimista líra.

Mert a lélek valódi arca az írás. El lehet hinni az ifjú költőknek, hogy azt írják ki magukból, ami legerősebben él bennük. S ha előttünk fekszik 10—20 pesszimista írás, talán mégis könnyelműség azt állítani, hogy az mind fölösleges nagyotmondás, frázis, póz és litánkodás.

Nagyjából érthető az öregek erőszakossága, amellyel mindenáron kényszeríteni akarják a sötétben látó fiatalokat az élet örömeinek észrebevésére; a háború csömöre ez, s ha az apák belekóstoltak a borzalmakba, legalább a fiak tekintetét kell másfelé terelni, arra, ahol az élet örömrügyei fakadnak.

Ez a törekvés, az ifjú embernyájnak az optimizmus aklába való terelése sokkal visszásabb, mint az ifjúság természetes pesszimizmusának letagadhatatlan ténye.

A háborúviselt generáció azt gondolja, hogy a harcterek öldöklései, halálhörgéssel, véres igazságtalanságai az átélés fájdalma után megszűntek, azok most már csak vissza-visszatérő, kellemetlen emlékképek lettek, amelyekről a gyermekemberiségnek nem szabad tudomást szereznie. Azt hiszi, hogy az ifjúság könyve mellé odateheti megint a játékszerré szelídített kardot és puskát s a háborút ólomkatonákon, dobpergésen, csatakláltáson keresztül újból kívánatos katonásdivá egyszerűsítheti. Ne lássa meg a jövő nemzedék, mit cselekedtek az apák, boruljon fátyol a múltra, Istenem, hiszen nem történt semmi, mindössze néhány millió gyermek lett árva, néhány szem könnyes és egynéhány szív szakadt meg bánatában... Ily csekélység miatt igazán kár volna a fejlődő emberek világszemléletét borongós utakra engedni. Ne tudják, ne ismerjék az élet csúnyaságait, maradjanak tiszták, érintetlenek, be ne mocskolódjék bennük az idealizmus illúziója...

Igy szeretné ezt az apák furdaló lelkiismerete. Mert régen, az ő ifjúságuk idejében ők is ebben a délibábos atmoszférában nevelkedtek. S úgy vélik, hogy a mai ifjúságnak öutánuk kell jönnie, s ha nem jön, meg kell ragadni a gallérját, s úgy vezetni. Ha pedig nincs meg a szükséges atmoszféra, meg kell teremteni; ki kell írtani minden pesszimizmusra való hajlandóságot: a szépség bilincseibe kell verni a valóság sasszárnyain csapkodó

lelket. Mire való ez a sok síránkozás, vigasztalanság, halál-
töprengés, könnyes líra? Egyáltalában, miért írnak verset a
mai fiatalok, holott ceruzarágás nélkül, úrimódra örülhetnek
ennek a gyönyörű életnek...!

Nem is volt soha annyi szórakoztató, léleknemesítő Ifjúsági
intézmény, mint ma. Egyesületek, szövetségek vigyáznak az
Ifjú testi és lelki makulátlanosságára. Figyelik, kísérik, óvják,
becézgetik, társadalmi védőszervezetek poharába teszik a zsege
embervirágokat, nehogy káros befolyások szele érje. Ennek a
tűlzott gondosságnak meg is van a maga negatív eredménye.
Az Ifjúságnak az a része, amelyet a pesszimizmus sértetlenül
hagy a sok simogatástól elkényesedett, megrakoncátlanodott,
a ferde optimizmusnak riktó reklámja lett. A serdülő kor bőven
termeli azokat, aklkre az utcán, vonatokon fejcsóválva tekint
az ember. Tekintély, tisztelet, illendőség, sőt szeméremérzet
kiveszöbven van ezeknél. De a pajkosság, élcélődés, komoly-
talanság, nem bánom — mentalitás csak úgy ordít belőlük. Ez
talán mégse nevezhető egészséges Ifjúsági közszellemnek...

Visszakerülünk tehát a pesszimizmushoz. Vajjon alaptalan-e
csakugyan Ifjúságunk pesszimizmusa? Vajjon csak mesterkélty,
gyökértelen, talajtalan és múló lünet-e? Nézzünk a szemébe
közelebről.

Az a korosztály, amely ebből a szempontból szóba jöhet,
lelke-nyílását a háború java-viharzásakor kezdte meg. Az
iskolakönyvek frissen csendülő hangjaihoz váratlan-kéretlen
hozzáütdtek a menetszázadok lelkes kurjantásai, majd az
érkező sebesültek jajszaval, s amint az iskolák napról-napra
kórházakká alakultak, úgy változott a háború képzelt dicsősége
soha nem felejthető fürtelemmé a diákok előtt.

Az Ifjúság tavaszába tehát belecsipett a háború fagya.
Ez a bélyeg, mint a gyenge növényzeten egy hideg májusi
éjjel sorvasztó pecsétje, ott marad az embernövényzet: az
Ifjúság lelken. Jöhet utána az életörömök szépséges nyári nap-
sugara, hiába való a kertész-kezek gondos ápolása: a fagy:
a háború szürke foltja véges-végig meglátszik a szilom-
leveleken.

De ez csak a háború. *Csak.* Mert a külső harcokat a
belső harcok követték. Gazdasági, szociális és politikai forra-
dalmak jöttek ezután, s az Ifjúság, a növekedő, szemlélődő,
tanulni vágyó, igazságot kereső Ifjúság csöbörből-vödörbe

esett. A fagy után jégverés következett. Az iskolák idealizmusa lassan-lassan kihullott az ifjak gondolataiköréből és ilyenfajta motívumokkal telt meg, mint: fegyverszünet, békekonferenciák, agitáció, terror, demarkációs vonal, sovinizmus, ostromállapot, sortűz, jóvátétel, kisebbség. Mondjátok csak, ti jó öregek: hallollátok ti ezeket valaha ifjúságotok boldog korszakában, de később, egészen a háború zivataráig tartó életeitekben? Láttatok-e ti fiatal éveitekben otthonából klebrudalt családost, földönfutó éhenvesző embereket? Láttatok-e annyi szenvedést, annyi igazságtalanságot, amely belétek fojtotta volna a: Gaudeamus igitur...? Kivánhattok-e optimizmust fiataloktól, akiknek eddigi élete a vérés a könny jegyében telt? Szabad-e korholni bennük a fájdalmat, kinevelni a szomorúságot, gúnyolni az életüket, melyet a ti bűnösök tett pesszimizistává?

Nem túlzás, ha azt állítjuk, hogy korunk társadalmi problémái nagyrészt ebből a fiatalok és öregek közötti lelki ellentétből erednek. És itt keresendő a gyökere a liberalizmus és konzervativizmus örökös viszályának is.

Azok, akik egy emberöltő tapasztalataival meggazdagodtak, ezt a szerzeményt páncél-vértezetnek hiszik, amelyről lepatfog az új nemzedék minden újszerű törekvése. Az apák nevelni akarják fiaikat, de azzal a meddő didaktivával, hogy a maguk évilzedes felfogását préselik beléjük. Az apák rossz pedagógusok: a gyermekhez le kell ereszkeszteni, nem pedig fölcibálni a neki teljesen ismeretlen és idegen horizontokra. Ami valójában nem is fölcibálás, de visszacibálás volna. A nevelés legelső föltétele az, hogy ismerjük meg a ráknkbízott növendékek lelki diszpozícióját. Nos, ha a nevelők, az apák, ezt semmibe veszik, akkor hogyan akarnak valamelyes eredményt elérni a jövő generáció boldogulásának előmozdításában? Vitaalkozással, cikkezéssel, ami soha sem a megértés végett történik, csak még jobban növelik az ellentéteket; önmagunkra való hivatkozással nem lehet meggyőzni valakit, aki ugyancsak önmagára hivatkozik. De be kell ismerni a magunk vétkeit, óvni kell utódainkat hasonló bűnök elkövetésétől, hasonlításuk össze éleikörülmenyeinket a másokéval, mérlegetjük a szempontokat, amelyek az általunk helytelennek vélt cselekedeteket irányították, ne ítéljük elhamarkodva, mert visszavonni nehéz lesz, vagy hiúságból, gőgből téves állításainkat védelmezni fogjuk s ez már a békéllenség kezdete.

Hogy ifjúságunk fekete színben látja a világot, annak nem ő az oka. Sőt, ifjúságunkat inkább a kor áldozatának tekinthetjük. Ha az elmúlt eseményeket figyelmen kívül hagyjuk is, itt vannak a napjainkban dúló torzalkodások, politikai összecsapások, gazdasági válság. Az ifjú néz, keres maga körül egy kis oázist, ahol felüdülhetne és újult erővel folytathatná útját az életsivatagban. De — valljuk be őszintén — talál-e manapság ilyen kies, pihentető tisztást az ifjúság? ... A hit templomát megfertőzte a legveszedelmesebb pogányság: a gazdasági nyomor; a művészet kapzsi kufárok vásárl portékája lett; az igazság pedig önző politikusok szájában aljas érdekek nyálával keveredik.

Jogtalan azért minden felhördülés, amely az ifjúság pesszimizmusának szól. A pesszimizmus természetes következménye a mai állapotoknak. Éppen úgy, mint a mai állapotok a múlt bűneinek ...

De miért is fáj valakinek a fiatalok komolysága? A sivár jelen az optimista öregek bűneire következett, — ki tudja, mit hoznak a pesszimizista ifjak erényei ...? (bb.)

A „Sokol“ tornarendszer történelmi áttekintése.

Irta: Pačenovsky Samo, reáliskolai tornatanár.

A testnevelés, v. testgyakorlás az emberiség fejlődésének azon fokán vált szükségessé, mikor a közös együttlét folytán az emberek egyoldalú foglalkozása nem nyújtott már elég alkalmat arra, hogy testierejük és ügyességük kellőképpen kifejlődhessenek. Pótolni kellett a mindenoldalú testmozgás hiányát rendszeres gyakorlatokkal. Így keletkezett a testgyakorlás v. tornázás. A torna v. testgyakorlás magában foglalja mindazon mozgásokat, amelyeket az ember a testierő fejlesztése és fentartása céljából végez.

Már a legrégebb népeknél találkozunk a katonák gyakorlati kiképzésével; így az egyiptomiaknál, a perzsáknál, az asszíroknál, a zsidóknál és a rómaiaknál. A torna nevelő hatását legelőször a görögök ismerték fel és ideális alapon oly magas fokra fejlesztették ki, hogy példakép szolgáltak vele az összes utónépeknek. A torna gyógyítóhatására később jöttek rá és annak fejlődése már a legújabb korba esik.

Történelmi feljegyzések bizonyítják, hogy a kínaiak Krisztus sz. e. 400 évvel ismerték a tornát, úgy a nevelő, mint a gyógyító oldaláról. Megemlítendő még az indusok tornája is; míg a többi népeknél inkább csak katonai tornát látunk. Nevelő oldaláról a görögök fejlesztették ki a tornát. Nálunk a torna életszükségletté vált és az egészséges, erős és szép testben látták ideáljukat. (Kalon kagathon.)

A középkorban — a régi kultúra elérésénél — elvetették a tornát is és csak a 15. században — a humanizmus alatt — hallani újból hangokat a torna szükségességéről. A humanizmus továbbfejlesztői már erősen hangoztatták a testgyakorlás jótekonny hatását úgy a testi — mint a szellemi nevelés szempontjából. Meg kell említenünk e téren — elsősorban Komensky Ámos János cseh pedagógust és filozófust, továbbá az angol Lock Jánost (1632—1704) és a francia Jean Jackes Rousseau-t (1712—1778.) Ők mondták ki az ismeretes jelszót: „Ép testben ép lélek.” Az ő nyomdokaikon haladtak és elveiket az életben megvalósították Basedov, Salzman és Pestalozzi (1746—1827), akik iskolájukban a lelkiképzés mellett bevezették a testgyakorlást is. Salzman iskolájából került ki Gutschmuts, az első tornakönyv szerzője; az ő iskolájából pedig John Lajos Frigyes (1778—1832) — eredetileg cseh származású, akit nagy érdemeiért a német torna atyjának is neveznek. Az iskolai torna alapjait Németországban és Svájcban Spless Adolf (1810—1858) vetette meg. Meg kell még említeni a svéd torna megalapítóját Ling Péter Henriket (1776—1839), aki egyszerre mind a mai gyógytorna megalapítója is.

Csehországban a John rendszere nyomán kezdett elsőnek tanítani Steffany Rudolf 1842-ben, kinek prahai intézetét leginkább a nemesség látogatta. Prahában másnak tanítani nem volt szabad, míg a vidéken 12 helyen volt engedélyezve a torna terjesztése. Steffany 1845-ben Bécsbe költözött s az ő helyét a porosz származású Stegmayer által töltötték be. Az otthoniak kezébe csak 1848-ban került a torna, mikor is Malýpetr és Šmíd Prahába kerültek, kik előzőleg Steffany kisértői voltak Bécsben. Šmíd magánintézetet nyitott, míg Malýpetr az állami intézet vezetését vállalta. Malýpetr, aki 1853-ban végleges tornatanítói kinevezést nyert, 1856-ban — Stegmayernek Bécsbe való visszatérése után — az országos tornatanítói állást töltötte be. Úgy a Šmíd, mint a Malýpetr intézetében csak

iskolatornát folytattak a fiatalság részére és egyik nap cseh nyelven, másik nap német nyelven tanítottak.

1849-ben alakult meg az akadémikusok tornaegyesülete Hájka Adolf jogász kezdeményezésére, aki később a Tyrš-župa elnöke is volt. Az első cseh tornaegyesület „Sokol” név alatt csak 1862. év febr. 16-án alakult meg. Ezen egyesület megalakulásához az előkészítő munkálatokat Tyrš, Fügner, a Gréger testvérek és Tonner vezették. Az egyesület elnökévé Fügner Jenő választott meg, míg a művezetői állást elsőnek Dr. Miroslav Tyrš töltötte be (1832—1884), aki egyszersmind genialis megalapítója a cseh „Sokol” tornának.

Tyrš filozófiai alapon dolgozta ki tornarendszerét, mely belső értékénél fogva túlszárnyalja a többi tornarendszert.

A testgyakorlás fejlesztésén és tökéletesítésén — bevezetésének első pillanatától kezdve — állandóan dolgoznak úgy az ifjúság nevelői, mint a filozófusok, az orvosok, a művészek, az esztetikuskok, az organizátorok és a politikusok. E téren állandó haladást tapasztalhatunk. Úgy, hogy a jelenlegi testnevelésről joggal mondhatjuk, hogy tudomány és művészet egyaránt. Tudomány, mivel más tudományágakra támaszkodik, amilyen pl. az anatómia (testtan), fiziológia (élettan), dinamika (mozgástan). Művészet, mert az emberi testet széppé fejleszti, a szép iránti érzéket növeli, a mozdulatokat lággyá és kerekdeddé teszi és végül, mert folytonos gyakorlást igényel.

A tornát két főágra osztjuk: 1. pedagógiai v. testnevelő torna, mely az egészséges test nevelésével foglalkozik; főcélja az egészség, az erő és a szépség elérése és megtartása. 2. a gyógytorna, mely a beteges és a szabálytalan növéssű testtel foglalkozik. Különböféle elnevezése van, így: orthoped-gymnastika, theorapikus-, dietikus-torna stb.

A pedagógiai v. testnevelő torna célja az ember egészségének fentartása; a bátorság, higgadtság, erő és ügyesség fejlesztése, továbbá az egyoldalú foglalkozásból származó betegségek megakadályozása. A torna, a gyakorlatok végzésének rendszeres összeállítása folytán, az emberi testrészeket arányosan, harmónikusan fejleszti ki. Végcélja az egészség megtartása mellett a testet erőssé és hajlékonnyá tenni, továbbá az egyén szellemi fejlődésével összhangzatban a testi fejlődést úgy elősegíteni, hogy az nemcsak az egyén boldogságát szolgálja, hanem egyszersmind a társadalomnak is javára váljék.

A gyógytorna tulajdonképen az orvosi tudomány egyik ágát képezi, melynek célja a különféle testi bajok és hibák eltávolítása, vagy legalább is mérséklése. Ilyenek pl. a gerincferdülés, lábgörbületek, egyéb aránytalanságok és testi hibák, továbbá a puha csontok gyógyítása, úgyszintén az idegesség, a cukorbetegség, a kövéréség, a benuulás és hasonló bajok eltávolítása és mérséklése. A gyógytornánál, vagy orthoped-gymnasztikánál a passzív, vagy szenvedő mozgásokat is használják, amelyeket nem a beteg maga, hanem más erő behatása alatt végez és pedig orvos, ápoló, vagy gépezet segítségével. Nagy előnnyel használják a masszázst, villanyozást és különféle gépeket a szükséges gyakorlatok végzésére. Az orthopedgymnasztikát külön, arra megfelelően berendezett intézetekben végzik.

Anya és leánya.

Irta: *Schlosz Lajos.*

Egy régi, jó ismerősöm néhány hét előtt két értékes könyvvel lepelt meg. Az egyik Dr. Wieland Farkas műve: „Vádirat a flört ellen.“ A másiknak címe: „Az anya könyve“, 1850-ből származik s szerzőjéül Madame Pauline L . . . van megnevezve a címlapon. Nem tudja senki, ki lappang e név alatt. Mindkettőben fölötte érdekes és tanulságos eszmefuttatások vannak közölve az anyáról és leányáról.

Dr. Wieland azt fejtegeti, hogy a mai életünk a konvencionális hazugságok hosszú során épül és ezek a konvenciók talán sehol sem annyira mesék, mint a két nem egymáshoz való viszonyának szabályozásában. Hajdanában a fiatal leánynak egyellen vágya és célja volt: mielőbb főköttő alá jutni. Manapság más a helyzet. A mai leány nem tölti idejét a bizonytalan jövőre vonatkozó tervek szövögetésével, hanem eltanulta az élet kiélvezését és az egoizmust a férfiaktól. Ugyanúgy akar élni, mint a férfi és felháborodottan tiltakozik mindenféle kettős morál ellen. Ennek a felfogásnak természetes következménye a flört, amely semmi egyéb, mint a két nemnek házasságelőtli és házasságon kívüli viszonya, amelyet a társadalom nemcsak elűr, hanem gyakran elő is segít. Gyakran halljuk, amint egy-egy anya büszkén meséli barátnőjének: „a leányomnak megint van egy kis flörtje“— és ezek az anyák nem is tudják, hogy

milyent lesújtó bizonyítványt állítottak ki ezzel önmagukról és szülői képességeikről. A leányok, akiknek „mindig van egy kis flörtjük”, lassankint elvesztik frissességüket, érdeklődésüket: reggeltől estig és estétől reggelig egyetlen kérdés körül forog a gondolatuk és mire elérkeznek addig, hogy meg kell kezdeniök a természet által kijelölt új életüket, a házasság küszöbén testileg talán nem, de lelkileg bizonyosan éppen annyira kiélték, mint az a férfi, aki viharos fiatalságára keres gyógyulást a családi élet keregén belül. A flört a nyilvánosság ellenőrzése mellett tört be a családi élet szentélyébe, a férfit megfosztja becsületétől, a leányt ártatlanságától és egész társadalmi rétegeket testileg-lelkileg megfertőz.

Az „Anya könyvében” nagyon megkapó cikk: egy anyának tanácskozása 16 éves leányával az ifjusági olvasmányok fölött. Tekintve, hogy ez a beszélgetés 1850. év körül történt s az akkori erkölcsöt és felfogást jellemzi, úgy hiszem, közlönyünk olvasóit érdekelni fogja.

„A gyermekmeséket nem akarod olvasni többé, Irmám; tinod azokat az erkölcsi tanulságokat, amelyek a rosszul cukrozott mandolát juttatják eszedbe. Azt mondod, hogy nem érdekelnek többé, hogy lelked kiröpülni vágy ez apró, virágos kertekből, melyekben a bábu szerepére látod kárhoztatva szívedet. Valóságos, igaz könyvek kellenek neked, olyan könyvek, amelyek mulattassanak és felkeltsék kebled érzelmeit.

Óh, tudom, az a 16 éves szív, az nem nyughatik! Természetes is. Hiszen nem vagy többé „kis leány”; néhány hónap és kisasszony leszel. És a kisasszony a könyvekből akarja felkutatni az élet titkait, melyeket eddig nem sikerült meg tudnia. Helyes, akarom, hogy olvassgass, kedves gyermekem, sőt azt is megengedem, hogy a regényekben gyönyörködjék ártatlan szíved. A tudvány, mely kebledet zaklatja, nem kísértés a rosszra. Arra törekedtem, hogy megerősödjék ítélő tehetséged, hogy nemes eszmék verjenek gyökeret szívedben. Miért aggód-nám tehát afölött, hogy a legcsekélyebb olvasmány elszédíti képzelőtehetségedet.

Angliában és Németországban a fiatalságnak sokkal nagyobb szabadságot engednek viseletben és olvasmányban egyaránt, ezért a regény velök is foglalkozik és ott sokkal illedelmesebb is a regény. A nagy, fenköllelkű regényírók műveit ott nyugodtan forgathatják a fiatalok. A lángész nem

zavarja meg a gyengéd lelkeket s nem nyújt nekik egészség-telen ábrándokra anyagot. Anyád csak hat hóval házassága után vette először kezébe Balsac egyik regényét. Oh, mily mély bánatot éreztem keblemben, mily fájdalmas leleplezések sajogtak egész valómban. Sok könny hullott a könyvre, melyet atyád adott kezembe, míg végig olvastam. Irma, neked még nincsen szükséged arra, hogy alakba és elvekbe öntsd tapasztalásaidat. Te még csak azért akarsz olvasni, hogy kitárhassad kebledet s nem azért, hogy magadba zárkózva, gondolatokba temesd el lelkedet. Együtt fogjuk megválogatni olvasmányaidat. Kétségtelen, hogy a bál, költészet és igazság kincsei és néha a valódi erénynek véletlenül odalévedt főredékei számos korunk-beli regényben feltalálhatók. Meg fogom azokat egyenként nevezni neked. És ha nem lehet belőlük egyszerűen kivágni ama lapokat, melyek mérget lehelnek fiatal lelkedre, — össze fogjuk őket varrni, hogy ne sérthessék fiatal szivednek önérzetét. Vagy jobb lesz kedvesem, ha magát a regényolvasást tiltom meg neked? Azt akarod talán, hogy most, midőn átolvastad már a gyermekek irodalmát, várni hagyjalak lelked unalmában, míg férjhez menve, ugyls mint a világ szokta tartani, teljesen szabadon választhatva meg olvasmányaidat: megundorodjál minden élvezettől? Én nem így gondolkozom. A jó regény a csevegésnek kellemeit egyesíti, amaz eszményi bensőséggel, mely tanáccsal szolgál és vigaszra képes; az élet tanulmányait a barátság szent buzgalmával tárja elénk és ezt ama fenkölt művészettel teszi, mely lelkünket az eszményképek világába viszi. Hogy egyszerűen, fellengzés nélkül szóljak, a háztartásból veszek hasonlatot: a tiszta költészet nem egyéb, mint ama finom, kiváló zamatú szesz, melyet kicsi pohárkákban szoktak csemege után a vendég elé adni. A regény, az ebéd rendes csemegeje. A modern regény az élet finom és illedelmes magyarázata. Feladata: megszerettetni a hősi küzdelmet a családi élet körében, fölkelteni az önmegtartózkodás erényeit; megmutatni mint kell a szerelmet megbecsülni s mint kell a becsületet megszeretni. Az olvasás vágya, leányom, az erény szeretetével nem ellenkezhetik. Nincs könnyebb, mint megítélni a regényeket, mint megismerni közöttük a jókat. Ha nemes lélek lakik bennünk, nincs szükségünk titokban olvasni azokat, melyeket nyíltan, fehangon is olvashat a leány anyja, az anya leánya előtt. Ismerem a te szende lelkedet és józan ítélőlehetiségedet, azért

mondom, hogy nyugodt lehetsz afelől, hogy jó művet olvastál s lelked nemesbült az olvasás alatt, ha betéve könyvedet, azt mondhatod: „Én szerettem volna ezt megírni!” Kezdetben anyád fog tanácsot adni. Később azonban azon arányban, amint olvasgálni fogsz, önkéntelen előérzet fogja lelkedet megszállani, ha rossz könyv kerül a kezvedbe. Sétáink közben megtanítottalak, hogy a jó gombát miről lehet felismerni; most nem félek már, hogy megmérgezed magadat. Ép így fogod majd felismerni idővel a mérges könyveket. Addig pedig együtt fogjuk kikeresni olvasmányaidat.

Ha majd férjhez mégy s ügyesen tudod megválasztani könyveidet, meg fogsz győződni róla, hogy nincs biztosabb jele a lélek tisztaságának, mint ha a nő fél elhalványodni férje — és irtózik pirulni gyermeke előtt.

Félelem nélkül olvasd tehát azon regényeket, melyeket anyád nyújt neked lelke bizalmában.

Ma kezdjük összeállítani könyvtáradat. Alig hiszem, hogy nagy számban helyezhessünk el abban teljes műveket. Ami pedig az összevarrottakat illeti, azokat majd később, ha megismerted kissé az életet, együtt fogjuk ismét felfejteni, mert hiszen csak oly könyvek lapjait fogjuk majd összevarrni veled, a kis leánnyal, melyeket bátran felfejthetsz majd, mint családanya . . .”

EGYESÜLETI ÉLET.

Felhívás a szlovenszkói és ruszinszkói magyar tanítószághoz.

Egyesületünk elnöksége, különösen a ruszinszkói magyar kartársak kérésére, elhatározta, hogy a *Tanítók Háza* részjegy jegyzését továbbra is meghosszabbítja. A Tanítók Háza akciónkba a ruszinszkói kartársak is bele akarnak kapcsolódni, amely törekvésüket készséggel támogatjuk és szívesen vesszük. Felhívjuk mindama szlovenszkói és ruszinszkói kartársainkat, akik a Tanítók Háza alapításában részt akarnak venni s annak áldásos eredményeit élvezni óhajtják, siessenek részjegy jegyzésükkel. Egy részjegy ára 200 Kcs. A jegyzések *Kovács Alajos* közp. elnökhöz intézendők, *Negyed, Szlovenszko*.

Elnökségi értekezéslet.

A közp. egyesület tisztikara a járási elnökök bevonásával f. é. május hó 5-én Komáromban a polg. fiúiskola rajztermében értekezletet tartott. Az értekezletet *Kovács Alajos* kp. elnök vezette, jegyzője volt *Bauer Ferenc* kp. jegyző.

Megjelentek az említettekén kívül; Szarka Zsigmond a barshonti kerület, Oswald Emil kp. alelnök, a gömör-nógrádi ker., Berényi Gyula a galántai, Kőrös Imre az ógyallai, Bíró Béla a párkányi, Vizváry Vilmos a komáromi, Losonci Lajos a Bratislava III. képviselőtestületében, mint kerületi, ill. járásköri elnökök, Vásárhelyi Károly főtitkár, Khín Antal kp. alelnök, Banai Tóth Pál szerkesztő, Boross Béla társszerkesztő, Somogyi István titkár, Árendás József kp. pénztáros, Telkes Mihály kp. ellenőr, Uherecky Géza kp. tanácsadó.

Elnöki megnyitó után, melyben kp. elnök jelen értekezlet fontos céljait ismertette, a következő ügyek kerültek tárgyalás, illetve megbeszélés alá. Az értekezlet informatív jellegű volt, határozatok nem hoztak, inkább arra szolgált, hogy a közp. elnökségnek az egyesületi élet vezetésére vonatkozólag eszméket és irányítási adjon.

A nagymegyék és járások. A nagymegyék az új közigazgatási törvény értelmében megszűntek, a járások pedig nagyobb hatáskörrel ruháztattak fel. Milyen alakuljon ehhez az egyesület, különösen az új alapszabályaink életbeléptetéséig? Események után az a vélemény bontakozott ki, hogy a nagymegyei tanítóegyesületeink megszüntetik működésüket, a közp. gyűlésre pedig a járási, ill. köri egyesületek kiküldik a járási elnököket és az eddigi kp. kiküldötteket.

A Vestnik magyar fordítását eddig 195 iskola jegyezte elő. Ez a szám kevés ahhoz, hogy a központi kiadhasssa. A járási elnökök szólítsák fel a járásuk tanítóit, hogy ott is jelentkezzenek. E célból ajánlatos aláírási íveket körözni, főképen a tavaszi közgyűléseken.

A Tanítók Háza. Elnök jelenli a T. H. vagyoni állapotát. Eszerint a T. H. alap jelenleg 102447 Ké készpénzzel rendelkezik, mely összeg különböző pénzügyi intézeteknél gyümölcsözőleg van elhelyezve. Kívánja, hogy a járási egyesületek közgyűléseiken vegyék fel a T. H.-t mint tárgyalási pontot, jegyezzenek további részjegyeket s adjanak véleményt a további eljárást

illetőleg.

Vásárhelyi Károly és Vizváry Vilmos felszólalása nyomán az a vélemény alakult ki, hogy a T. H.-t Bratislavában, esetleg más nagyobb központokban is minél sürgősebben meg kell szervezni, ha másképp nem lehet, egyelőre bérelt helyiségben.

Bratislavában lehetne venni házrészti szövetkezeti alapon épülő házban, vagy meg lehetne esetleg oldani a kérdést egyelőre a bratislavai I. M. C. A. keretében. Kp. elnök az I. M. C. A. vezetőségével tárgyalást kezd ez ügyben. A járást egyesületek delegáljanak egy-egy tagot, mint megbízottat a T. H. ügyének nyilvántartására és szorgalmazására.

Az alapszabályok módosítása. Tárgyalta azután az értekezlet egyesületi alapszabályaink módosítását. Javaslattevők voltak Boross Béla, Banai Tóth Pál és Telkes Mihály. Az alapszabálytervezet több pontjára vonatkozó módosító javaslataikat az értekezlet beható eszmecsere tárgyává tette s azok közül többet helyesnek talált. Felhivattak, hogy javaslataikat, illetve a jelen értekezlet által helyesnek elfogadott módosításait írásban is tegyék meg s küldjék el a kp. elnöknek.

A Funš ügy. Elnök újból ismerteti e tárgyban lefolytatott eljárását. Bíró Béla felszólalásában hangot ad a párkányjárású egyesület egyes tagjai ama kívánságának, hogy a központ ne zárkózzék el a köztársaság egyéb tanítóegyesületeivel való együttműködéstől. Indítványozza, hogy a bomlasztó törekvések, melyek egyesületünkben az utóbbi időben támadtak, alapszabályunk útján akadályoztassanak meg.

Vásárhelyi főtitkár válaszában ismerteti azon kapcsolatokat, amelyekkel sok közös tanítói ügyben kooperált egyesületünk más tanítóegyesületekkel. A kapcsolatot közös érdekekben mindig kerestük s meg is találtuk, a jelenben és a jövőben is ezt tesszük. Bizonyítja ezt a mai napon vett közös akcióra vonatkozó megkeresés a szlovenszkói német tanítóegyesület részéről, valamint a szlovenszkói tanítóegyesületek közös fellépése a most lefolyt. tanügyi anketén. A *Funš* azonban együttműködésre fel nem hívta egyesületünket, másrészt pedig kardinális programmpontja az egyház és iskola szétválasztása, amely miatt mi nem kereshetjük e szövetséggel a kapcsolatot.

Kovács elnök megjegyzi, hogy a kapcsolatot erőszakolni nem lehet, mert volt már olyan egyesület, melyet ily tárgyban megkerestünk s erre nem is válaszolt. A Kartársak ily ügyekben

ne kritizálják a központot, hanem siessenek segítségére. A központ minden megnyilvánulást fontolóra vesz, de erről értesítést kér.

Vizváry Vilmos megjegyzi, hogy a szeparatiztikus törekvéseknek nagy fontosságot nem tulajdonít. A Funš részéről egyesületünk negligálásban részesült, másrészt a programja is az oka annak, hogy vele együtt nem működhetünk.

A jelenlevő járási és kerületi elnökök kijelentik, hogy kerületükben a tanítótság helyesli az elnökség e tárgyban elfoglalt álláspontját.

Bíró Béla kívánatosnak tartja, hogy a járási közgyűlésen a központ képviseltesse magát. Ezzel a jelen időben nagy segítségére lesz a járási elnököknek. Kp. elnök megjegyzi, hogy a járási közgyűlésekről értesítsék a járási elnökségek a központot s akkor a központ küld oda képviselőt.

Gazdasági ügyek. Árendás József kp. pénztáros előadása kapcsán foglalkozott az egyesület anyagi ügyeivel is. Feltétlenül szükséges, hogy a járások a tagdíjbefizetéseket szorgalmazzák maguk is s tartásák azokat, illetőleg a hátralékosokat evidenciában.

Vizváry Vilmos felszólal a *Domov* biztosítóval kötött egyezség ügyében. Nem folynak be azok a százalékok, amelyek pedig a tanítótság által kötött és létrehozott biztosítások fejében az egyesületet megilletnék. Ha a *Domov* nem tartja be a szerződés feltételeit, fel kell a szerződést bontani és más, tőkeerős biztosító intézetet kell támogatnunk.

Árendás kp. pénztáros válaszában jelenti, hogy az ellenőrzés igen nagy nehézségekbe ütközik s a *Domov* folyton halogatja az esedékes részesedés kifizetését is. Az értekezlet szükségesnek tartja, hogy a kp. pénztár erélyesen és ha szükséges azonnal bírósági úton járjon el a *Domov* ellen.

Az értekezletet, mely 9 órakor kezdődött és 12 órakor ért véget, kp. elnök ezután berekesztette.

Választmányi gyűlés.

A *Komáromi Tankerület Tanítói Köre* f. hó 2.-án Komáromban, a községi iskola tanácstermében tartotta választmányi gyűlését. Jelen voltak: *Vizváry Vilmos* köri elnök, *Hrotkó Sándor* alelnök, *Hideghéhy Nándor* pénztáros, *Feiszihammel*

Ádám, Harka József, Tóth Mihály és Vizváry Dezső választmányi tagok, továbbá Uhreczky Géza központi tanácsadó, Pethő Sándor ig.-tanító és Banai Tóth Pál főszerkesztő.

Elnök a tárgysorozai egyes pontjait behatóan ismertette. A tárgyalásnál élénk eszmecsere fejlődött ki, melyben a gyűlés minden tagja aktív részt vett. Végeredményben azonban a nézetek annyira tisztázódtak, hogy valamennyi határozat egyhangú lett. Ez a körülmény a határozatok gyakorlati és erkölcsi értékét csak növeli.

Az *iskolai reform* állását köri elnök a lapokban megjelent közlemények nyomán ismertette és hozzáfűzte a saját egyéni véleményét. Mindenek előtt kiemelte, hogy a közelmúltban tartott iskolai ankét a népoktatás terén határozott haladást jelent. Szerinte csak áldásos következménye lehet annak, ha az iskolai reform megalkotása előtt a törvényhozók a tanfőnökök véleményét is meghallgatják. Örömmel értesült arról, hogy az ankétén a magyar iskolák is képviselve voltak. Egyes lapok a képviselő arányszáma ellen kifogást emeltek. Ez a sérelem azonban sokat veszít súlyából, ha meggondoljuk, hogy a magyar iskolákat Vásárhelyi Károly országos egyesületünk főtitkára képviselte.

Mint hírlík, az első ankétot egy második fogja követni, tehát itt az ideje, hogy az oktatást és nevelést gátló, a gyakorlati életben sokszor észlelt hibákat és hiányokat nyilvánosságra hozzuk.

Köri elnök rámutatott néhány olyan hibára, melyet az iskolai reform kapcsán feltétlen meg kell szüntetni, mert ezek meghagyása mellett oktatásügyünkben gyökeres javulást nem érhetünk el. Főfeltétele a haladásnak, hogy a *tanító anyagi függetlensége* intézményesen biztosíttassék. A kezdő szolgálatbanlévő tanfőnököket nem szabad kitenni annak, hogy új állásukban néha bizony hónapokig a hitelbenélésre legyenek utalva. A pénzügyi zavarok még az állapotott embert is megviselik, a kezdő szolgálatban lévőknek pedig egyenesen kedvét szegik.

Hasonló hiba mutatkozik a családos tanfőnökknél, akiknek 1—2 gyermekük a házon kívül tanul. Az ilyeneknél a leszállított igények sem tüntetik el teljesen a számadásban mutatkozó hiányt. Mit tesznek? Hasznót hajtó mellékfoglalkozás után néznek, melyből ha más kár nem járul is az iskolára, annyi bizonyosan bekövetkezik, hogy a munkával túlterhelt idegzet

megőrlődik s a tanító idő előtt szolgálatképtelenné válik.

Másik fő kelléke a sikeres oktatásnak és nevelésnek a taneszközökkel és az időjárásnak megfelelő ruházattal ellátott gyermektípus, aki sorsához illő elegendő táplálékkal él. Az éhes gyermeket bátran nevezhetjük az iskola kerékkötőjének. Tapasztalatból tudjuk, hogy az éhes gyermeken nem fog a tudomány.

Előterjesztését élénk eszmecsere követte. A vál. gyűlés tagjai az elnök álláspontjával mindenben egyetértettek. Az iskolai reform sikere érdekében tapasztalataikat és véleményeiket szívesen adják közre.

Központi tanácsadó a kezdő szolgálatos tanítók fizetésének késedelmes utalványozását illetőleg megjegyezte, hogy a késedelmet legtöbb esetben az államsegély iránti kérvény hiányos és hibás felszerelése okozza. Ha megszűnik az ok, bizonyára meg fog szünni az okozat.

Többek hozzászólása után a választmányi gyűlés abban állapodott meg, hogy az államsegély kérvényezése körül kövendő eljárás egyszerűsítését kívánatosnak tartja. Egyelőre pedig fizetési előleg jellegével bíró államsegéllyel lehetne a kezdő-szolgálatos tanítókon segíteni.

Családos tanítóknál a családi pótlékot, valamint a nevelési járulékot már az igazság és a méltányosság elvénél fogva is ki kell terjeszteni az 1926. év óta született gyermekekre. A szó alatti járandóságokat oly mértékben kell emelni, hogy az emelkedés által a család megélhetése biztosíttassék és a családfő idegölő mellékfoglalkozások üzésére ráutalva ne legyen. Teljesen egyetért körrel elnökkel a választmány abban is, hogy a mai iskola egész embert kíván és olyan gyermek típust, amelyik a tudományt befogadni, megtartani és hasznosítani képes. A tanító és a gyermek szociális sérelmeit a legközelebbi iskolai ankét szíves figyelmébe ajánlja.

A *Tanítók Háza* létesítése tárgyában körrel elnök egy terjedelmes levelet intézett a központi vezetőséghez. A levélben részletesen ismertette a saját álláspontját, leírta elképzelését, mely szerint a T. H. szeptember 1-én megkezdheti áldásos működését. Az ügy f. hó 5-én tartandó elnöki értekezleten kerül tárgyalás alá. Körrel elnök a tervezetéről a választmányi gyűlést tájékoztatta.

Választmányi gyűlés helyesnek és kivitelre alkalmasnak

lartja az ismertetett tervezetet s azt az elnöki értekezletnek elfogadásra ajánlja.

A „Domov” biztosító intézet támogatása kölcsönös megegyezésen alapszik. (Lásd a M. T. 1923. évi 4. számát és a 170|1924. számú elnöki röpiratot). A nagy jövedelemmel kecsegtető mozgalom kialakulásban van. Ennek okát abban találjuk, hogy a kivitelnél, főként az ellenőrzés és elszámolás terén nehézségek merültek fel. Köri elnök az ügy intenzívebb támogatását és a jövedelemforrás kihasználását ajánlja. Az elszámolások mielőbbi megejtését úgy a központnál mint az intézetnél megsürgette.

Választmányi gyűlés a további együttműködés elengedhetetlen feltételének a pontos elszámolást és a megállapodás precizizozását jelölte meg. Amennyiben pedig annak megejtéséről a Domov vonakodnék avagy azt elodázni törekszik, javasolja az egyezség felbontását és valamely más tőkeerős hazai intézet pártolását.

A tavaszi közgyűlés a választmány határozata értelmében Komáromban június hó 6.-án lesz a következő tárgysorozattal: 1. A gyűlés megnyitása. 2. Évi jelentés. 3. Adminisztratív és szociális kérdések az iskola életében. 4. T. H. 5. Számadások. 6. Indítványok. Felhatalmazta a választmány a köri elnököt, hogy a megállapított tárgysorozatot egy aktuális értekezéssel (ha ilyen ajánlat a tagok sorából érkezik) kiegészíthesse.

A gyűlés végére tervezett műsoros ünnepélyt és mulatságot illetőleg úgy határozott a választmány, hogy azt arra az időre halasztja, amikor majd az orsz. dalárda vendégszereplésre Komáromba jön. Előreláthatólag ez augusztus hóban megtörténik. Kéri a választmány a tanfőkör igen tisztelt tagjait, hogy már most szíveskedjenek bejelenteni a köri elnöknel, hogy a tervezett előadáson kik és mely számokkal vennének részt.

V.

Felhívás a párkányi járási tanító egyesület tagjaihoz. Mélyen tisztelt Kartársak és Kartársnők! Az ÁMTE. párkányjárásai választmánya ápr. 25-én hozott határozattal a tavaszi közgyűlés napját f. é. május hó 23-ra jelölte ki.

A kartársi kölcsönös tisztelet, szeretet, az együttérzés és a tisztességes, becsületes tanítói munka jegyében született ÁMTE. érdekében a legteljesebb résztvevő munkára szólítjuk

fel az összes nagyrebecsült kartársainkat és kartársnőinket.

A közgyűlés tárgysorozatát tanítóiársadalmi érdekeink, életünk és hivatásunkat érdeklő közóhajszülte kérdésekből állítjuk össze s azért fisztelettel kérdezzük:

1. Ki óhajt szerepelni a gyűlésen és mivel?

2. Ki vállalkoznék a cselekvő iskolát kifejező minta-tanításra a megadott, vagy szabadon választott tárgyban? (Tanítási idő 30 perc).

3. Ki akar értekezni a következő, vagy ehhez hasonló címek alatt?

a) Tanítók szolgálatai pragmatikája a gyakorlatban.

b) Népoktatás és az iskolai reform.

c) Csl. köztársaság tanítóegyesületeinek szövetsége, vagy pedig a FUNŠ.

d) Az iskolafejlesztés akadályainak elhárítása.

e) Az iskolák díszítése, felszerelése és a helyes iskolai rendtartás.

f) Teendőink a tanítói fizetések, nyugdíjak folyósításánál.

Az adóügy. Ki nem fizetett járulékok és levonások.

g) ÁMTE. alapszabályai.

h) Esetleges más és egészen új téma.

Bármelyik értekezés időtartama legfeljebb 25. perc. Elv, minél több téma alapos indítvánnyal. A vállalkozó szereplők azonnal jelentkezzenek az elnöknel.

Az iskolaigazgató kartársak sziveskedjenek ezen felhívást a tantesület összes tagjaival lehetőleg azonnal közölni és az iskolájuknál az utolsó 2. év alatt történt személyváltozást (újtanerők, nyugdíjazottak és elköltözött, vagy meghaltak névsorát) az egyesület jegyzőjénél bejelenteni. Kartársi szeretettel: *Bíró Béla* s. k., ig. tan. egyesületi elnök. (Szógyén-ben). *Tury Sándor* s. k. ig. tan. egyesületi jegyző. (Ebed-en).

Az O. M. T. Dalárda tagjaihoz.

Lapunk mai számában az O. M. T. Dalárdának szeretettel ajánlott „*Ne ölj!*“ c. férfikarom ismertetését veszem sorra, melyet a bpesti zeneakadémia tanáraiból alakított bírálóbizottság „elismerésre méltó“ művészi nívón álló műnek deklarált.

Mindenekelőtt a nyomtatásban előfordult 2 sajtóhiba kijavítását kérem. Ezek: a versszöveg szerzőjének neve *Döhmel*, továbbá az 51. ütemben (utolsó előtti 3. ütem) az „ó“ szótagra a Tenor II

szólam c helyett b-t énekel.

Daltestvéreim tájékozása céljából a vezérkönyvben feltüntetett és ritkábban előforduló, a tempóra és előadásra vonatkozó jelzések magyar jelentését a következőkben közlöm. *Allegro con furore* = gyorsan, vad szenvedéllyel, *stringendo* = hajszolva, kergetve, *disperazione* = kétségbeesve, *rallentando* v. *ritardando* = késleltetve, lassítva, *condesolazione* = lemondással, szomorúan *appassionato* = szenvedéllyel, *energico* = határozottan, *calmato* = nyugodtan, *maestoso* = főségesen, magasztosan.

E jelzések, de különösen a szöveg bő útmutatást adnak az előadás mikéntjére nézve, azért betanulás előtt ajánlatos a szöveg figyelmes átolvasása. A benne festett képek, indulatok, szenvedélyek igen változatosak teszik a költeményt és így annak zenéjét is. Művem a nehéz férfiakarok közé tartozik és mint ilyen nagy feladatot ró az énekesekre. Előadása helyes felfogás mellett megrázólag hat.

Az első rész előadása igen gyors, úgy, hogy a „rá” szótag fölötti koronáig az előadás ideje mindössze 5 másodperc. E rész *ff* kezdődik és mindinkább erősítve *fff*-val fejeződik be. Ügyeljünk az első ütem igen rövid, de érezhető szünetjére, a *string.*-nál a Bariton, majd 2 Tenor pontos bevágására, továbbá a Bassus szólamára, mely az előírt oktáv és nagy septim ugrások tiszta intonációja miatt kissé nehéz. Ugyancsak nehéz intonálni a Tenor II-nek a záróaccordként alkalmazott szűkített mellékhetedhangzat megfordításába ugró bővített másod *des-e* lépését. A *rit.* alatti rész lassabban éneklendő az előírt *mf*-val, sok figyelmet szentelve az előforduló kromatikus menetekre és a „Vijj”, „száll” szótagokon előforduló erősebb hangsúlyozásra. A *disperazione* alatti *ff* rész vonatottan éneklendő, mint egy elnyújtott vészkiáltás; a Bassus soloja pedig mély régiókban halk, erőtlen és nyújtott, mint a csatátér haldoklóinak utolsó jajszava. Majd „a Sipka szorosban minden csendes” hangulatát igyekszik kifejezni a néhány záróaccord gyászos dallama.

A második rész ütembeosztása tizenkétnyolcad időértékű. Ez azonban a kivetelnél csak látszólagos, mert a gyors menet kivánalma szerint négyet ütemezünk, s így egy-egy időrészre három nyolcad, azaz triola esik. E rész halk Bassus soloval kezdődik, mely dallamát helyezésben igen nagy erővel, a fortissimóból kiemelkedve ismétlődik meg a 15 és 16. ütemekben, ugyanazon szólamban. Ez utóbbi ütemben a légzési jel fölött koronát látunk, ahol tehát rövid szünetet kell tartanunk. Szorgalmasan gyakorlandó a Bassus-

nak a 18. ütemben előforduló *ges-fes-g* lépései. Igen gyors a *stringendóval* előírt ütem, míg a 22. és 23. ütemek *rallentando*, tehát nyújtottan és *fff* éneklendők. A *con desolazione* négy ütemes rész igen halkan, igen lassan a feltüntetett koronák figyelembevételével tanulandó. A 26. és 27. ütemben előforduló u. n. nápolyi sexthangzat s a kapcsolt harmóniák tiszta és biztos intonálása csak hosszas gyakorlat árán lehetséges.

A következő főrész ismét nyugtalan, szenvedélyes menetű, az első 4 taktusban dinamikai fokozással különösen az energico részen, ahol ne tévesszük szem elől a tizenhatod szünetjelet. A 32. ütemtől kezdődőleg a menet többé-kevésbé nyugodtan folytatódik s a 42. és 43. ütemben lassú tempóban zárul fokozatosan végrehajtott *crescendoval*.

A kompozíció eddigi komor színezete a IV. befejező részben méltóságteljes, derültebb hangulatba, s ennek megfelelőleg a moll hangnem is dűrbe oldódik. Hatalmas, erőteljesebb duzzadó harmóniák kísérik a befejező 4 ütem szövegét, melynek előadása is nagy erőt, széles ívelést kíván

Heckmann István.

Meghívó. A Szlovenszkói Általános Magyar Tanító-egyesület bodrogközi járásköre 1929 május hó 23-án d. e. 9 órakor Királyhelmecezen az állami el. népiskola tantermében rendes közgyűlést tart, melyre az Egyesület tagjait s a tanügy barátait tisztelettel meghívom. Tárgysorozat: 1. Megnyitó. 2. Váry Endre nyugalomba vonult volt egyesületi elnök bucsuztatása. 3. Elnöki jelentés. 4. Jegyző és 1 választmányi tag választása. 5. Értekezés: „A tanító mint a falu nevelője“. Tartja: Gönczy Sándor. 6. Pénztárnok jelentése. 7. Könyvtáros jelentése. 8. Indítványok. — Indítványok a gyűlés előtt az elnöknel nyújtandók be. *Négyesy János* egy. elnök.

Meghívó. A Bratislava III. tanf. körzet magyar tanítói köre f. évi június hó 6-án d. e. 10 órakor a bratislavai ev. népiskola (Tolstoj u. 1.) kézimunkatermében évi közgyűlést tart, melyre a tagokat tisztelettel meghívom. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. A múlt évi gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. 3. A pénztáros jelentése. 4. A csallóközi múzeumból. Előadás. Tartja: Khin Antal. 5. Indítványok. Az indítványok 3 nappal a gyűlés előtt az elnöknel bejelentendők. — Külön meghívó nem lesz szétküldve. Sikabony, 1929. május hó 2-án. *Losonczy Lajos* elnök.

A gyógyalap párkányi járási bizottságának válasza. 229/1929. sz. A Párkány Járási Magyar Tanítói-egyesület Elnökségének, Szögyénben. 1929. III. 28-án benyújtott s a tanító egyesület 1928. november 22-iki közgyűlésén hozott resolútiót a közalkalmazottak gyógyalapjának járási testülete a következőkben válaszolja meg:

1) A közalkalmazottak járási testülete 1929. március 28-ig nem ülésezett, mert az elnök többszöri érélyes sürgetése dacára nem lett kiadva az 1925. évi 221. sz. törvény 25. §-ban jelzett szabályzat s a bizalmi orvosi állás betöltése nem nyert elinté-
zést, már pedig ezek nélkül a járási testület ülésezésének nem sok értelme van.

Megjegyeztetik, hogy a járási testületnek megbízott közegei nincsenek, mert ügyelt az elsőfokú közigazgatási hatóság látja el, amely nemcsak a gyógyalap tagjainak, hanem minden állampolgárnak — de egyúttal magának a gyógyalapnak az érdekeit is — mindenkor szentnek tekintette és tekinti.

2) Közalkalmazottaknak ez idő szerint csak mint rend-
kívüli s nem kötelező kedvezmény nyújtatik a gyógyfürdőkben való kezeltetés. — Az ez iránt benyújtott kérvényeket a járási testület, minden külön — tehát akár kedvező, akár kedvezőtlen — véleményezés nélkül a tagság igazolása mellett egyszerűen felterjeszti a központnak érdemleges és illetékes elintézés végett s csupán azt teheti vizsgálat tárgyává, valjon a kérvény szabá-
lyszerűen van-e kiállítva és felszerelve. Tekintettel arra, hogy az ezen gyógykezelés engedélyezésének alapját az orvosi véle-
mények képezik, melyek zárt és lepecsételt borítékban érke-
nek be s csak Prágában bontatnak fel, a járási testületnek egyáltalában nem áll módjában bármilyen véleményt is nyilván-
ítani.

3) Az ezen pontban jelzett kérelem nem teljesíthető a törvény módosítása nélkül, mert bár az orvos választás szabad, a fuvar és idővesztéségi költségeket a gyógyalap csak a biztosított lakhelye szerinti legközelebbi szerződéses orvos távolsága szerint téríti meg, amely lehet nemcsak 15, hanem esetleg 100 kilométer is.

4) A kezelő orvosok lelkiismeretességét illetőleg a ható-
ságnak szomorú tapasztalatai vannak s ezt sajnos általánosí-
tani nem lehet, azért van bevezetve a kötelező előzetes enge-
délyezés és a bizalmi orvosi állás. Különbösen is a 30 Kc. kor-
látolás csak a különlegességi gyógyszerekre vonatkozik, sür-
gős, életveszélyes esetekben azonban a gyógykezelő orvos elrendelheti a gyógyszer árára, mineműségére való tekintet
nélkül annak azonnali kiadását s az engedélyt csak utólagosan
kell kérni. Hasonló az eljárás a kórházba való utalásnál is.

5) Azon kérdéssel, hogy milyen állást betöltő orvos legyen
jogosult igazolni a tanító urak betegségét, a gyógyalap nem
foglalkozhatik, mert ez egyáltalában nem az ő, hanem az

illetékes iskolai hatóság hatáskörébe tartozik. Ami pedig az orvosi bizonyítványok kiállítási költségeinek viselését illeti, az a gyógyalpra nem hárítható, mert az nemcsak a gyógyalpról szóló törvények alapelveivel (t. i. hogy az kizárólag csak a gyógykezeléssel kapcsolatos, szorosan összefüggő kiadásokat viseli), hanem az általános jogelvekkel is ellenkezik, mert az orvosi bizonyítványok túlnyomó részben bizonyos kedvezményekkel kapcsolatosak s így annak költségeit jogosan a kedvezményezett köteles viselni. Így volt és így van ez az állami alkalmazottaknál is.

Párkány, 1929. ápr. 15. é.

Dr. Kovács s. k. elnök.

Halász s. k. vezető tiszviselő.

Meghívó. A „Szlovenszkoji Általános Magyar Tanítóegyesület” Galánta Végsele-i Köre Galántán folyó hó 16-án délután 2 óra 30 perces kezdettel a Kolisch-féle vendéglőben rendkívüli közgyűlést tart; amelyre — tekintettel a rendkívüli fontos tárgysorozatára — a kör minden egyes tagjának megjelenését kérem Naprend: A kör elnökének, Jónás Ferenconok lemondása folytán ezúttal tisztog — esetleg az egész tisztikar választása ill. betöltése. Kovács Alajos központi elnök beszámolója a Pozsonyban megrendezendő rajtanfolyam ügyében. A tanfelügyelő úr által május 22-ére tervezett bradói kirándulás megbeszélése. Beszámoló a folyó hó 5-én Komáromban lefolyt központi gyűlés állásfoglalásáról az egyesületet ért támadásokról és egyéb időszerű kérdésekről. Esetleges indítványok. A gyűlés az ugyanazon napon délutánra a tanfelügyelőség által összehívott igazgatói értekezés miatt került ilyen szokatlan időre. A kör tisztikara és választmányának tagjait kérem ugyanaznap délután 11 órára a kath. népiskola 1. termébe a gyűlés előkészítésére. Galánta, 1929 május 6-án. Berényi Gyula alelnök.

KÜLÖNFÉLÉK.

Kicsinyek között.

Világsodája, de bizony az általános közoktatásügy szégyene is volt annakidején a sz...i iskola. A falu legkiemelkedőbb részén ékeskedett vakolatvesztett falával, rongyos-foltos zsindelykalapjával, amelyet csak a csúcsból az ereszleg végignyújtató tűzoltó létra bordái tartottak össze. Az ablakoknak csak a belső rámak adtak ablak-jelleget: üvegnék, párkánynak se híre, se hamva! No, talán hamva mégis volt...

Az utról egyenesen és közvetlenül — nem az osztályba, de másbóvá lehetett lépni. A tanterem bejárati való eljutás jónéhány jobbra-balra kicsikló táncmozdulatot kívánt a csiszolatlan kőkorszak hatalmas arányú kőparkettjein. S ha végre nagynebezen bebörtökáltál a kultúra ome körülbástyázott csarnokába, hiába kerestél ülőszéket, ahol kipihenhetted volna az út fáradalmait: legfeljebb a hosszú, toplomból kimustrált padokra támaszkodhattál, de csak vigyázva mert szegények a kettős hivatal sok-sok terhének viselése közben, illetőleg alatt, nagyszálszerűen megrokkantak.

Tábla és más taneszköz nem volt taláható a közelben. Ami még az alacsony terem bűtorzatát képezte, az a kályha volt (amely télen, a gyermekek által darabonként beadogatott nyirkos „ficsa”-eledeltől jótékony füstöt szolgáltató) és az erősen összebicsavarodó, hajlott derekú mestergerenda fölött terpeszkedő keresztgerendák. Ilyen felszerelés mellettvislag folyt a tanítás, s a gyermekek nem cseréltek volna bármelyik ezüstszőru iskola fényes lakóival. Nem bizony, mert figyeljenek csak ide, micsoda nagyszerű mulatságban volt naponta részük!

A kályha alatti sötétség tökéletesen berendezett egértanyát rejtegetett. A figyelmes szemlélő észrevette, hogy a kályha hiányzó két lába közül az egyiknek a helyén, a padlón kerekded lejárás szolgál a csarnok alá. Innen, ebből a titkos üregből minden áldott tanítási napon, pontosan imádkozás után, kikukucskált az iskola legfürgébb diákja, (aki egyúttal a legezorgalmasabb iskolabajáró volt): a nagybajuszú, kis egér. Mintha csak ő is megérezte volna a tudomány jóféle szalonna-illatát, mely a generációból kiszolgált, számarfüles könyvtapokból kiáradt. Hiszen az még nem lett volna baj, ha az egérke szétnéz meg nem elégedvén, elindult rodes napi sétára a gyermeki lábak sűrű erdejébe. Magától értődik, hogy én ezt a jótalan cirkálást nem engedhetem meg. Alighogy ezt elhatároztam, a gyermekök minden felszólítás nélkül, a lehetőség szerint minél hangosabb üdvrivalgások és vadászkurjantások kíséretében, megkezdték a vad üldözését. Nekem a vezénylés jutott. A hajók rohamozták, kerítették; üzték, hajtották az egeret, s mire összeszűkült körülötte a vadászfürű, hirtelen kiszurrant a körből és oltúnt a kályha alatt. Mi pedig a reggeli „pulhodinka”-utáni friss hangulatban, s a padlózat szakadékeinak bacillusállománnyával megkonzervált légköri viszonyok közepette folytattuk, azaz kezdtük a tanulást.

A délutáni imánk újból kicsalta a mélyből kedves ismerőnket. Megint vezényoltunk, kurjongattunk, sivalkodtunk, port nyeltünk, míg eltávolítottuk őt, vagyis ő hagyott el minket. És ez így ment nap-nap után. Aztán egyszer megsokalltam ezt az arcátlanoságot. Rájöttem arra, hogy miután egerünknek csak egy menekülési útja van, ha ezt elzárjuk, akkor menthetetlenül a karjainkba kerül. Ez éppen a vadászat hevében jutott eszembe, s kiadtam a jelszót: el kell zárni a lyukat!... Akadt rá vállalkozó. Hogyne akadt volna! Nem is egy. Kettőn szorították le teyerükkel a nyílást, Tudom, nem tenné ezt meg egy tíndér-iskola növendéke sem!...

Csak hogy meddő kísérlet volt ez is. Az egér, látva, hogy az út lefelé zárva van, kapta magát, felkúszott a kályha meglévő két lába közül az egyikre (a szükséges harmadik támasztékot a kályhacső képezte), föl, a kályha belső labirintusába. Kerestük, kutattuk, de koromnál egyebet nem találtunk.

A következő módszer az volt, hogy betapasztottuk a rést. Nem használt, kifúrta. Kövel, kavccsal tömtük be: új nyílás támadt a régi mellett. Ennyi állhatatosság előtt kalapot kellett emelni. Jó, jó, de azért el kell intézni az ügyet. Elvégre tanfelügyelői beavatkozással is provokálhat a naponkénti, félórás egérvadászat, amely nem szerepel az órarendben. De a kérdés megoldása megnehezült, mert idők folyamán megértük, hogy egy szép napon egy helyett két látogató bújít elő a termékeny anyaföldből.

Többet ésszel, mint erővel! Hogy ez mingyárt nem jutott eszünkbe! (me hiszen mi a célja az ő napi körútjuknak? Mi lenne más, mint a kenyérkereset? Teseék, itt van, segítünk is nekik. Összeszedtük a száraz kenyérdarabokat a padok raktáraiból és egyforma, napi rátákban odatettük az egérluk szájához. A siker pompás volt. Az egérke nem jött tovább, beljebb a terebe, hanem szépen zavartalanul lakmározott a számára megtörtett aszfalon, a kályha alatt. Mi pedig nyugodtan fogtunk hozzá a napi munkához.

Egyszer aztán mégis visszaéltünk az egerek bizékenységiével. A kenyérkéket lassacskán kijebb-kijebb rakosgattuk, s egy szomorú őszi reggelen, amikor mindkét kosztos gyauútlanul falatozott, az egyik első padban ülő furfangos diák tarisznyájából két macska ugrott elő. . . Hogy azután mi történt, azt nem írom le, mert az a sorsalkonyó könyvébe való. De legközelebb még visszajárunk ide, egy mosolygásra

Tájékoztató a kassai róm. kath. egyházközség egy éves női kereskedelmi tanfolyamáról. A mai nehéz megélhetési viszonyok között előszerű, ha a lányok is olyan iskolát végeznek, amely kenyérkereső pályára készíti őket. Ilyen praktikus iskola az egy éves női kereskedelmi tanfolyam is, amely rövid idő alatt annyi kereskedelmi alapismeretet nyújt a fiatal lányoknak, hogy annak alapján a végzettség a bankokban és gyári irodákban mint segéderkönyvtárosok mint könyvelők és pénztárosok nyerhetnek alkalmazást s esetleg üzletekben mint könyvelők és pénztárosok segíteni tudnak. A tanfolyam

tartama 10 hó (szept 1-től juu. végéig); tanítási nyelve magyar, de különös gondot fordítunk a szlovák nyelvnek alapos megtanulására és gyakorlására és a német nyelv megtanulására is. A tanfolyamra bizonyítványaik alapján felvehetőek valláskülönbőség nélkül olyan 14–18 éves lányok (kivételesen engedély alapján 24 évig), akik a polgáriiskola III. oszt. vagy a középiskola IV. oszt. elvégzették. A kassai róm. kath. egyházközségi nyilvános egyéves női keresk. tanfolyam a csl. iskolaiügyi és népművelési minisztérium által véglegesen engedélyezett van és annak felügyelete alatt áll. A tanfolyam a kassai Szt. Orsolyarend iskoláépületében van. A tanítást a Szt. Orsolyarendi szerzetesnők világi tanárokkal közösen végzik. Beíratási díj évről évre 35 Ké, tandíj havonként 80 Ké. A vidéki tanulók a Szt. Orsolyarendi szerzetesnők által fenntartott s az iskolával kapcsolatos internátusban nyerhetnek gondos nevelést és teljes ellátást mérsékelt díjazás mellett (450 Ké havi). A felvételre jelentkezésnél be kell adni: 1) az utolsó iskolai bizonyítványt, 2) születési anyakönyvi kivonatát (vagy keresztlevelet), 3) honossági igazolványt. Felvételre jelentkezni lehet a tanév végén a Szt. Orsolyarendi zárdában Košice, Fő-utca 72. sz., ahol az érdeklődők az iskolával vagy internátussal kapcsolatos ügyekben akár levél útján, akár szóbelileg, felvilágosítást nyerhetnek. A košicei róm. kath. egyházközség.

Imádkozzuk címmel új novellás kötet jelent meg. Irta ifj. Szkladányi Károly tanítójelölt. A kötet csinos kiállítású, 94 oldalos 17 novellát tartalmaz. Ára 10 K, megrendelhető a szerzőnél, Bratislava, Dobšinského ul. 46. Röviden jellemezzük. Az elbeszélések kedvesek, szépek, érzelmesek, jól vannak megkonstruálva. Örömmel lájuk, hogy vannak még fiatalok, akik nem akarják a világot sarkaiból kivetni, akik tudnak még „imádkozni” is. Ajánljuk megrendelését kartársaink figyelmébe. A megrendelőül tessék a Magyar Tanítóra hivatkozni s akkor a szerző az eladási ár 20%-át be fogja küldeni a T. H. alapunk javára.

A fizetési törvény novellizálása. Mostanában több híradást is olvastunk arról, hogy a kormány a jelenlegi fizetési törvényt (103) novellizálni akarja, a törvény megváltoztatására vonatkozó törvényjavaslat állítólag már kézen is van. A fedezetre 140 millió K szükséges. Ezt a többletet azonban csak a főiskolai képzettséggel bíró áll. tisztviselők kapuák. Mintha bizony a többi — ily magas képesítéssel nem bíró — tisztviselői kategóriák, köztük a tanítóképzés is — nem éreznék a mindjuttiban növekedő drágaság terheit, vagy nem volnának épen oly fontosak az állam életében, mint azok a kivételesek, akik egyetemet végeztek. Hibetetlenek tartjuk, hogy a kormány ily megkülönböztetést tegyen, amellyel a többi tisztviselő nagy tömegeinek elégedetlenségét és felháborodását idézné fel.

Néhány szám! Az 1927 évben Küztársaságunk összes polgári iskoláiban 310.010 volt a tanulók száma. Ebből Szlovénzókra esik 27.796. Szlovénzók lakosainak száma 30%, a az egész Küztársaságének, tehát ezt véve alapul tulajdonképpen Szlovénzókön 83.346 polgári iskolai tanulónak kellene lennie. Vagyis Szlovénzókön 55.550 tanulónak kellene még polgári iskolába járnia, hogy elérjük azt a látogatottságot, amelynek a történelmi országok polgári iskolái örvendenek. Persze ehhez sok-sok új polgári iskola és sok szaktanító kellene.

Kiadóhivatali üzenetek.

O. J. Udvard. Kérését levele szerint intéztük el. — Sz. K. Vysné Rášice L. Gy. Bulgárom K. B. Rahó. Sz. J. Tajty R. S. Dolný Fedvernek Z. M. Hruhov A lapot az új címre küldjük. — B. M. Zirany A lapot január hó 1-étől elküldtük. — R. M. Lučenec Tagjaink sorába 1923. január 1-étől felvettük — O. T. Szemet Levélben válaszoltunk. — K. P. Várkony. Befizető lapokat küldtünk. G-né B. A. Gúta. Címét kijavítottuk.

HIRDETÉSEK.

Pályázat. A piliói róm. kath. népiskolánál megüresedett kántortanítói állásra. Javadalom: 1. Természetbeni lakás mellékhelyiségekkel. 2. kert, 3. 10 hold szántóföld, 4. párber, 5. stola, a többi államszegély.

Pályázati határidő 1929 június 20. A kellően felszerelt kérvények a Plebánia Hivatal címére küldendők. Pilió, posta Rapovce, okr. Lučenec. Személyes megjelenés kívánatos.

Hirdetés. Helyettes tanerő kerestetik r. k. el. iskolához. Tanítási nyelv magyar. Opatova Nová Ves, pp. Zelovce. Iskolaszék.

Hirdetés. Észtergomban 1909. június havában végzett osztálytársaimat felkérem, hogy címükkel sziveskedjenek mielőbb közölni a 20 éves találkozó előkészítése céljából. Keszegfalva — Komárno mellett — *Halmos Kálmán.*

STAMPAY r. k. ének- és imakönyve, 272 oldal félvászonban 8, egészben 11 Ké. (25% engedmény) és 42 ének kottája csakis a szerzőnél, *Köbölkúton, Z. XVI.* kapható.

Pályázati hirdetés. „Az ipolyonyói r. k. három tanerős, magyar tannyelvű népiiskolánál nyugdíjaztatás folytán megüresedett osztálytanítói állásra pályázatot hirdetiünk. Javadalma: természetben szép kényelmes lakás, 460 Ké fizetés a fenntartótól és a törvényes államszegély. A község központi jellegű: van orvosa, gyógyszerháza, jegyzőség stb. és Ipolyásgra rendszeres autóbussz járata. A kántoriakban jártas pályázók, kik a kántort helyettesíteni képesek lennének, előnyben részesülnek. A kellően felszerelt kérvények 1929. május 26.-ig lezárólag az iskolaszék címére: Ipolyonyék (Nekyje n|pl.) küldendők. R k. iskolaszék.”

Pályázat kántortanítói állásra. A beregszászi róm. kath. iskolaszék a beregszászi magyar nyelvű főiskolánál ez évi augusztus 31.-én megüresedő kántortanítói állásra pályázatot hirdet.

Javadalma: 1) Tanítói javadalom: díjlevél szerint készpénzben és természetben összesen 5080 Ké és megfelelő államszegély. 2) Kántori jövedelem természetbeniekből és stóliából cirka 3500 Ké. Ezekben, mint közös javadalom bennfoglaltatik a lakás kerttel.

Kötelessége: Minden isteni-tiszteletnél kántori teendőket végezni és a részére kijelölendő osztályokat tanítani Ezenfelül tanítania kell és vezetnie kell az énekkart, amelyért külön tiszteletdíjban részesül.

A kérvényeket az iskolaszékhez címezve ez évi június 15.-ig kell beküldeni. A választás június 20.-án délelőtt lesz.

A személyes megjelenés szükséges, de az utíköltség meg nem térítettik. *Ekkel Lajos, főesperes.*

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha **KOPRDÁNÁL** **LÉVÁN, Stefanik-u. 14.** — csináltatják ruháikat.

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhát öröm viselni! Hosszú és rövid városi bundák jutányos áron. Pontos és figyelmes kiszolgálás!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs, melyért a tagok a lapot is kapják

Felelős szerkesztő:
Banal Tóth Pál.

Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

Társszerkesztők:

Hirdetések díjszabás szerint.

Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

TARTALOM:

Oldal:

Vezércikk:

Spectator:

Egy pár szó Hozzátok, Tanítótestvérek 291

Počenovsky Samo:

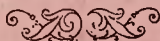
Tyrš tornarendszere 293

Egyesületi élet 302

Különfélék 312

Kiadóhivatali üzenetek 320

Hirdetések 320

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno. — Az egyesület elnöksége: Kovács Alajos központi elnök, Nyegyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Komárno. — Tanácsadó: Uherezky Géza, Komárno. A hírlapjegyek használata eng. a bratislavai posta és távírdainozg. 3006/III. 21. sz. rendeletével.

HUSZÁR ISTVÁN

KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSZE

NITRA

TELEFON SZÁM 20.

POSTAFIÓK 52. 24.

**AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.**

Kfúsági és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek.

Iskolai szerek, füzetek, írószeres stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok raktára.

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

**KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELBEN.**

Tanító Uraknak és iskoláknak engedelmény!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs., melyért a lapok a lapot is köpjék	<i>Felelős szerkesztő:</i> Banai Tóth Pál.	Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.
	<i>Társszerkesztők:</i>	Hirdetések díjszabás: zarint.
Boross Béla, Gáspár János, Uhereczky Géza.		

Egy pár szó Hozzátok, Tanítótestvérek!

Szilajon szárguló életünk rohanásában döbbenünk meg egy pillanatra és csodálkozunk! Csodálkozunk azon, hogy már nem tudunk semmin sem csodálkozni! Nem csodálkozunk azon, hogy a legmesszebbre menő ígéreteknek sem tudunk hinni; nem csodálkozunk, hogy a legmelodikusabb szavak, mondatok már régen fölöslegesek ahhoz, hogy elérzékenyedjünk; nem csodálkozunk azon, hogy a leg-harsogóbb szónoklatokba sem tudunk már beleremegni. Hiszen ha itt-ott fellobbantak is a nagyszerű eszmék, — a tanítók országos gazdasági szervezete, tanítók bankja stb., legutóbb a F. U. N. Ő. s az ezek kapcsán világgábocsátott fényes ígéreték, mi kétkedőn horgasztottuk le fejünket, mert tudtuk, hogy a szavakból régen elfogyott a lélekbuzdító szuggesztivitás s ami még megmaradt, élettelen váz az csupán, amely úgy zörög, mint egy száraz csontember valamely vidéki múzeum poros sarkában! . . .

A szavak már régen különváltak az eszméktől s máról-holnapra továbbélik a maguk terméketlen kérészeletüket. Régen: ujjongtak, jajgattak, harsogtak. Ma: sustognak, zokognak, átkoznak és dübörögnek, de ezt a kerge hangversenyt a szív szeizmográfja lemérni nem képes, ide új fonetikai-műszer szükséges. Az eszmék, Tanítótestvéreim, már régen kihullottak a szavakból és sajnos, belefulladás menthe-

tetlenül a mindennapi bizonytalan élet keserűségébe, vagy szétszóródtak a hamis próféciák üveggyöngyei között . . .

Tanítótestvéreim! Vajjon milyen apostolnak kellene lennie annak, aki közibénk jöve újra életre tudná galvanizálni a mi letszhalott szívünket? Aki olyan marsot vezényel a meggyötört, hinni már nem tudó, elfásult tanítók lelkének, mely győzelmesen mennydörög föl, föl a széthúzás mocsarából, föl az összetartás Sion hegyére??! Vajjon milyen szótárból kellene vennie szavait és metaforáit annak a szónoknak, aki azt akarja, hogy az ajkáról lepergő szavak azonnal rügybe — nem! — bimbóba, virágba pattanjanak, termést hozzanak a létért való küzdelemben, az örökös szálkakereső széthúzásban elkopott, elsvárult tanítóéletek tavaszi ágain?!

Nem gyönyörű eredmények azok, melyeket Vezetőségünk a közelmúltban elért? Miért futtok Ti, Egyesek, csalfa álmokképek, hiú ábrándok után? Nem csodálatos, hogy újra hinni kezdtek hamis próféták dübörgő szavának?

Tanítótestvérek! A széthúzás, a gyűlölködés számtalan férgé örli egyesületünk terebélyes fáját, hátráltatja belső, nyugodt, áldásos munkáját. Pedig tudhatják a széthúzás, gyűlölség alchimistái, hogy most az egyszer olyan mérget kotyvasztanak, amely *előbb pusztítja el azt, aki azt keresi!!!*

De nem nyújtom gondolatfüzésemet tovább, végzek s ezért engedjétek meg, Tanítótestvérek, hogy egy milliószor elnyűtt banalításra, de annak dacára egy káprázatosan szép ígére hívjam fel figyelmeteket.

Tartsunk össze!!

Tartsunk össze, mert ez az az egyszerű mondat, amelyből a jövő tanítóélet boldogsága ki fog lombosodni, ez az a pár elkopott szócska, amelyből közöttünk is új élet támad a készülődő hervadás után.

Tartsunk össze az a varázsigé, az a csodatévő szézáni, amelyet oda kellene nyomtatni minden ABC-s könyv első- és utolsó oldalára, melyet ezer jazz-bandnak, százezer rádiónak, millió gramfonnak kel-

lene világgá harsognia, hogy lássuk, halljuk, tudjuk, hogy ez az az igazság, amely valahára majd csak diadalra juttatja a mi ügyünket is, a szlovenszkói magyar tanítók ügyét is!

Ha összetartunk, ebben nem csalódunk! *Spectator*.

Tyrš tornarendszere.

Irla: Pačenovský Samo.

Rendszer alatt egy bizonyos tárgyra vonatkozó összismeretek rendezését értjük. Ezen meghatározás szerint a torna-rendszer megadja az összes testgyakorlatok rendezett és teljes áttekintését. Ez a tellesség és áttekinthetőség nem éppen mellékes és lekicsinylendő, ellenkezőleg igyekszünk annak elérésére mindenhol, ahol bizonyos működőterünk, vagy vezetőszerépünk van.

A rendszeresen folytatott tornán kívül a tornának még oly ágazatait különböztetjük meg, melyeknek céljuk a szórakozás, az egészség fenntartása, a nyereség vagy versenyvágy kielégítése, melyeket a nemzetközi „sport” név alatt ismerünk. A sport angol eredetű, minden nemzetnél elterjedt és a legszélesebb határig versenyirányzatú. Célja a lehető legnagyobb teljesítmények, rekordok elérése minden egyébre való tekintet nélkül. A rendszeres tornától a sport eltér az ő túlzó irányával, amely gyakran több kárt, mint hasznot hoz.

Tyrš rendszere. Tyrš a testgyakorlatok rendezésénél és azok rendszerbe-foglalásánál a következő elvek szerint jár el: az összes testmozgásokat végezhetjük vagy minden segítség és társak ellenállása nélkül, vagy csakis azok segítségével, vagy ellenállásával. Mindkét esetben megkülönböztetjük ismét olyan gyakorlatokat, melyeket minden segédeszköz, vagy szerek nélkül végezhetünk, vagy olyanokat, melyeket csakis ezen eszközök, szerek segítségével végezhetünk. Mindezeket kívül különbséget kell még tenni, hogy a szerek egyik része szilárd, — mozdulatlan-e? úgy, hogy a gyakorlatokat azokon át, vagy azokon rajta végezhetjük-e? — vagy, hogy a szerek helyükből könnyen elmozdíthatók-e? úgy, hogy a gyakorlatokat azok emelésével, vagy azok eldobásával végezhetjük-e?

Mindezeket tekintetbe véve a testgyakorlatokat a következő csoportokra oszthatjuk fel: I. Gyakorlatok szerek, —

segítség, vagy társak ellentállása nélkül. II. Szergyakorlatok III. Gyakorlatok, melyek csakis mások segítségével végezhetőek, — alakzatok, gülák. VI. Ellentállási gyakorlatok, melyeknél egy másik egyén ellenálló erejét kell leküzdenünk. Tyrš a rendszernek ezen legtágasabb-körű csoportjait szakosztályoknak nevezte el. Ezeket ismét felosztotta szűkebb-körű részekre, melyeket osztályoknak nevezett el. Az osztályokban továbbá fő- és alosztályokat különböztetett meg. Így pl. a kéziszerekkel végzett gyakorlatok, — melyekkel tornászunk, vagy amelyekkel dobálunk, — a szergyakorlatok szakosztályának a főosztályát képezik, míg a tisztán csak dobó kéziszerekkel végzett gyakorlatok az alosztályt alkotják.

Mindazon gyakorlatok összességét, melyek közös természetűknél és hasonlatosságuknál fogva, bizonyos határozott egységet képeznek, de különösen azokat, melyeket u. a. szerek segítségével végezhetünk: gyűjtőnéven a gyakorlatok ágazatának mondjuk. Az ágazatokat hasonlóképen, mint az osztályokat, ismét felosztjuk fő- és mellékágazatokra. Főágazatok: a szabadgyakorlatok, a nyújtógyakorlatok, a súlyemelő gyakorlatok, a vívás stb. Mellékágazatok: gyakorlatok pl. a lovon keresztül, vagy hosszában állítva. Egy és ugyanazon ágazathoz tartozó gyakorlatok a véghezvitelük módja szerint ismét csoportosíthatók, e csoportokat a gyakorlatok nemének vagy féleségének mondjuk. A gyakorlatok nemét szükségszerint ismét főneműekre és alárendelt neműekre oszthatjuk fel. Így pl. a forgások a nyújtógyakorlatok főnemű gyakorlatai, amelyeket ismét alárendelt-nemű csoportokra oszthatjuk, mint pl. forgások karfüggésben, lábön függésben, stb. Hasonlóképen a szabadgyakorlatoknál mozgások alatt főnemű csoportot értünk, mely ismét feloszlik alárendelt-nemű csoportokra, mint pl. kargyakorlatok, törzsgyakorlatok, lábgyakorlatok, stb. csoportjára.

A Tyrš rendszerének legfőbb érdeme és előnye a gyakorlatok pontos és kizárólagos osztályozása nemük (féleségük) szerint. Ebben a tekintetben egyellen más mű sem hasonlítható hozzá.

A gyakorlatok minden egyes nemét végezhetjük különböző módon, mely módzatok megjelölésével határoljuk meg az egyes gyakorlatok végleges kiviteli formáját.

A Tyrš rendszerében használt felosztás egymásutánja tehát ez:

Szaksztály. Osztály: fő-, alosztály. Ágazat: fő-, mellék-ágazat. Nem (féleség): fő-, alárendelt-nemű gyakorlatok. Módkok, kiviteli formák.

A kisebbszerű, jelentéktelenebb gyakorlatokat, mint pl. amilyenek a kéz, kar, talp mozgásai; továbbá hajlítása, körzése a kéznek, lábfejnek; forgatása a karnak; szergyakorlatoknál a tapsolás, kar-, láb-lökés, terpesztés, lábkeresztelés, stb. ezeket mind egy csoportba vesszük és kísérő v. időklítő gyakorlatoknak nevezzük. Ezen kísérőgyakorlatokat a megfelelő-nemű gyakorlatoknál alkalmazzuk, hogy azok kivitelét megnehezítsük, vagy változatosságot kölcsönözzünk nekik.

A rendszer áttekintése: I. Szaksztály: gyakorlatok szerek, segítség, vagy társak ellenállása nélkül. Osztályal nincsenek. Két főágazatra oszlik: 1) szabadgyakorlatokra, 2) rendgyakorlatokra. Az I. főágazat: a szabadgyakorlatok ismét mellék-ágazatokra oszlanak: a) szab. gyak. helyben, b) szab. gyak. helyből. A szab. gyak. helyben feloszlanak 5 főnemű gyakorlati csoportra: a) állások és helyzetek váltogatása, b) szökdelések, c) fordulatok, d) mozgások, e) kitarítások. A helyből való szab. gyak. alapelemei: lépés, utánlépés, ugrás, melyek összetételéből nyerjük ezen gyakorlatok főnemű csoportjait: 1. járások, (járás, utánjárás stb.), 2. futások, ügető-futás térd-emeléssel, vágató-futás = az ugrás és lábutánzárás össze-kötése és rendes futás. A II. főágazat: a rendgyakorlatok ismét mellékágazatokra oszlanak: a) egyes tornászok gyakorlataira, b) párok, c) sorgyakorlatokra, d) szakaszgyakorlatokra, e) század, f) zászlóalj gyakorlatokra. Ezen gyakorlatok tetőpontját a füzértáncok képezik, melyeknél a tornászokat a szépség szabályai szerint csoportosítjuk, vagy változtatjuk helyzetüket. A táncok: mint a tornaszerű, nemzeti, sor, kör-táncok tetőpontját képezik a szabadgyakorlatok és füzértáncok összekötésének.

II. Szaksztály: a szergyakorlatok csoportja. Két főosztályra oszlik. A) gyakorlatok kéziszerekkel, B) szereken való gyakorlatok.

Az A) főosztály, a kéziszerekkel való gyakorlatok, a következő alosztályokra oszlik: 1. a kéziszeres emeléssel végzett, 2. a kéziszeres dobásával végzett gyakorlatokra. Az I. alosztály a kéziszeres emeléssel végzett gyakorlatok ágazatai: 1. gyakorlatok súlyzókkal, 2. botokkal, 3. buzogánnyal, 4.

súlyemelési gyak., 5. más hasonló kéziszerekkel végzett gyakorlatok, mint zászlócskák, abroncsokkal, stb. A II. alosztály a kéziszeres dobásával végzett gyak. ágazatai: 1. dobás kövel, súllyal, kockával, labdával, 2. diszkoszdobás, 3. gerelyvetés. A B. főosztály — gyak. szereken — alosztályai nincsenek; a következő ágazatokra oszlik: 1. ugrások — ennek mellék-ágazatai: magas, távol, mély-ugrások; helyből, nekifutással; rúdugrás, 2. korlátgyakorlatok, 3. gyakorlatok a lovon, bakon, asztalon, — keresztben, hosszában állítva, 4. nyújtó gyak. rögzített v. függőnyújtón (trapézon), 5. gyűrűhinta gyak. helyben, lengésben, 6. körhinta gyak., 7. létra gyak. függőleges, rézsutos, v. vízszintes létrán, 8. mászó gyak. póznán, kötélén, árbócon, 9. lebegőfa gyak., 10. lengőkötél, 11. gyakorlatok mankón, kerékpáron, korcsolyázás, skelés, stb.

A kéziszeres gyakorlatainál le kell küzdenünk azok súlyát. Itt a karok vannak leginkább megterhelve, mégis ezek a gyakorlatok hatással vannak az egész testre. A szereken való tornászásnál az egész testünk terhét kell viselnünk. Ez az osztály nyújtja a legtöbb gyakorlatot.

Az összes szerenvégezhető gyakorlatokat, — hasonló természetűknél fogva — feloszthatjuk 12-neműre: 1. függés és annak váltogatása, 2. támasz, 3. ülés és annak váltogatása, 4. függeszkedés és támlázás, 5. lengések, lendületek, 6. fordulatok, 7. kelep felhuzódások, fellendülések, (óriás-kelepfellendülés, gerinchúzódás), 8. támaszba lendülések, húzódások, 9. szabadkelepek, 10. forgások, 11. lendftések, (lábbal, törzssel, vagy egész testtel), 12. kitarítások.

A III. szakosztály gyakorlatai azok, amelyek csak mások segítségével végezhetőek — alakzatok, gúlák, stb. végrehajtásuk szerint a következő osztályokra oszlanak fel: A) szerek és kéziszeres nélkül, B) kéziszeresekkel, C) szereken.

A VI. szakosztályba ellenállási gyakorlatok tartoznak, melyeknél egy másik egyén ellenálló erejét kell leküzdenünk; két főosztályra oszlanak: A) kéziszeresnélküliekre, amelyeket ismét alosztályokra osztunk: 1. ellenállások, 2. birkózás, 3. boxolás, ökölvívás, B) kéziszeres segítségével végezhetőkre, amelyeket újra alosztályokra oszthatunk: 1. kardvívás, 2. vítvívás, 3. botvívás, (rövid—hosszú bottal), 4. szuronyvívás, 5. törvívás, rövid törrel.

A gyakorlatokat vagy önállóan, mindegyiket külön-külön

— önmagában végezzük, vagy több formájukat összekötjük egy összefüggő egésszé; az ilyen gyakorlatokat összetett gyakorlatnak v. kombinációnak is nevezzük.

A gyakorlatok megnevezésének v. elnevezésének összessége adja a terminológiát, v. kifejezéstani. Az egyes elnevezések részletes és pontos leírása s azok magyarázata le van írva a: „Telocvičná Soustava Sokolská“ c. könyvben, mely Dr. Miroslav Tyrš elvel alapján állítottatott össze.

A Tyrš tornatanítási módszerének rövid vázlatja. Mivel bennünket jelenleg főszólag a népiskolai gyermekek testnevelése érdekel, azért a Tyrš rendszerének tanítási módszeréből csakis az erre vonatkozó rövid rész áttekintését adjuk. A rendszer vázlatát kivonatos fordításban Agathon Heller: „Methodika telesné výchovy mládeže od 6 do 14 let“ c. művéből közlöm, mely szintén Tyrš rendszere szerint van írva, — továbbá idézek az elemi iskolák hivatalos tornatanterve általános megjegyzéseiből. A testnevelés az általános nevelés nélkülözhetetlen kiegészítő része. Ha a gyermek testnevelését elhanyagoljuk, úgy a nevelése egyoldalúvá válik s végcélunkat el nem érjük. Ha egész embert akarunk nevelni, úgy a reánk bízott gyermekeket nemcsak szellemileg, de testiileg is nevelnünk kell.

A rendszeres testnevelés mindjárt a gyermek születése után megkezdődik és az elemi iskolában csak folytatódik. A gyermek ma már 6 éves korától 14 éves koráig köteles az iskolát látogatni. A népiskolák tornatantervében a tanítás anyaga minden iskolai évre külön-külön van felosztva. Agathon Heller inkább az anyag korszerűtlen felosztását ajánlja s így a gyakorlatokat négy fokozatra osztja fel: I. fokozat gyakorlatai 6—8 éves gyermekek részére; II. fokozat a 8—10, III. f. a 10—12, IV. f. a 12—14 évesek részére.

Az egyes fokozatok keretén belül a gyakorlatok szintén fokozatos összeállításban vannak egymás után felsorolva, úgy, hogy ha minden fokozatot még ketté választunk, megkapjuk az egyes éveknek megfelelő gyakorlatokat. Tíz éves korig nemi különbség nélkül vannak felsorolva a gyakorlatok, míg a III. és IV. fokozatban utasítás van adva a gyakorlatok nemszerűtlen végzéséhez.

A tornatanítási anyagának felosztása a tantervben meg van adva. Ezen anyagot elsősorban az évszakok szerint kell beosztanunk, mert minden évszak más-más jellegű, így a gyer-

mekek foglalkoztatása is ezen jelleg után fog igazodni. A szabadban végezhető gyakorlatoknak a nyár és a tél felel meg; nyáron végezhetőek ugyanis: a fürdés, úszás, játékok, táborozás, kirándulások s. i. Télen a szánkázásra, korcsolyázásra, vagy sielésre van alkalom. Ősszel és tavasszal tornacsarnokban v. zárt helyiségben tornászunk. Az anyagot felosztjuk ezenkívül hónapokra, hetekre és végül egyes tanítási órákra. Ezen beosztásoknál tekintettel kell lennünk arra, hogy a felvett gyakorlatok minél jobban elősegítsék a testnevelés céljának elérését. Ha ezen főszempontot szem előtt tartjuk, úgy a gyakorlatok kiválasztásánál a következő követelményeket kell figyelembe vennünk:

Vegyünk 1. az egészség fenntartására és előmozdítására alkalmas gyakorlatokat, amelyekkel a belső szervek működését is fokozzuk; 2. a szépség (esztétika) követelményeinek megfelelő gyakorlatokat, melyekkel az egész test izmait arányosan és harmónikusán foglalkoztatjuk; 3. praktikus és hasznos célt szolgáló gyakorlatokat, melyekkel a mindennapi élet fáradalmainak könnyebb elviselésére szoktatjuk a gyermeket; 4. védelmi és katonai szolgálatra előkészítő gyakorlatokat, amelyekkel úgy az egyes egyén, mint egy nagyobb társaság, egység fegyelmezettségét és becsületes közszellemét fejlesztjük; 5. értelem és az érzékszerveket fejlesztő gyakorlatokat, amelyekkel az érzékszervek képességeit fokozzuk, fel fogó képességüket élesítjük, asszociációs működésüket gyorsítjuk és egyben egyéb lelki tulajdonságok kifejlődését is elősegítjük.

1. Az első csoportba — melynél tehát az egészség ápolása a cél — soroljuk: a) légzőszervek és védvények fokozására, hosszabb ideig tartó fáradságos meneteléseket, megterheléssel, nehezen járható vidéken vagy terepen; a gyorsfutást, a kitarító futást, vagy váltogatott járást futással, ismételt szökdeléseket, könnyű ugrásokat szabadon vagy szerekben át lendülettel, vagy akadályon át (fán, gáton át), vagy természetes akadályokon át (tönkön, árkon át), úszást, futó játékokat, ugrásokat, birkózást.

b) Az emésztő és kiválasztó szervek működésének fokozására: törzsgyakorlatokat a végtagok mozgásaival egybekötve, mély lélegzést, úszást, fürdést, légfürdést, napfürdőt.

c) Az idegrendszer működésének fokozására: alkalmas szerygyakorlatokat, nehezebb játékokat és sportteljesítményeket.

d) A mozgatószervek működésének fokozására: mely szempontból szükséges a csontok és izmok megerősítése oly célból, hogy a test szabályos és helyes tartása megmaradjon úgy állás, mint járás, futás, ugrás alatt és a test előkészítessék a dobógyakorlatokhoz és a birkozáshoz; könnyű álléltal mozgásokat, járást, futást, ugrást törzsegényesítő és testtartást szabályozó, helyrehozó gyakorlatokat, lebegő (egyensúlyozó) és ügyességi gyakorlatokat; gyakorlatokat a testforma és hasznosság szempontjából, gyakorlatokat a karok megterhelésével és pedig: súlyzókkal, botokkal, golyóval, kövel, buzogánnyal, fegyverrel; korcsolyázást, szánkózást, sietést, gyakorlatokat ellentétlással, eltolással, húzással, ütközéssel, úszás, mászás, alkalmas praktikus, lendületes és az egészségjavát szolgáló szerygyakorlatokat, melyeknél a fokozatosság elvé a legazálább határig keresztülvélendő minden irányban, hogy az összes izmok aktíve vagy passzíve mennél jobban összehúzódnak és kiújlanak úgy koncentrikusan, mint excentrikusan.

A mozgásokat minden síkban végeztetjük, mind a legrövidebb úton, mind körzessel.

2. A második csoportba, — amelynél a test harmonikus és esztétikai irányú kifejlesztését tartjuk szem előtt — soroljuk a következő gyakorlatokat:

Szabadgyakorlatokat, kar, törzs, lábgyakorlat, kéziszerekkel végzett gyakorlatokat, bot, súlyzó, buzogánnyal stb., ügyesség, bátorság fejlesztő gyakorlatokat, dobásokat, súly- ködobások stb.

A mozgások lágyága, símasága alatt értjük a testnek teljes egyensúlyát minden helyzetben, vagy annak változtatása alatt, úgyszintén a mozgások öntudatos és gazdaságos kivitelét. A szépségiránti érzék fejlesztése céljából kívánjuk a gyakorlatok ütemes és ritmikus végzését zenére vagy énekre való tornászással továbbá az alakzatos csoportokba való összeállításnál, így olvasztjuk össze a szép, a plasztikus mozdulatokat a zene szépségével.

A közös gyakorlatoknál követeljük meg a szép testtartást, a könnyed és ruganyos mozgást, a pontos fakarást a sorokban, a szép járást annyira követeljük meg állandóan, hogy az szokássá váljék. A szerygyakorlatoknál első feltétel legyen a szép kivétel, követeljük meg a törzs, a karok, lábak állandó nyújtását, a mozdulatok pontos, ritmikus keresztülvételét.

3. A harmadik csoportba — melynél a praktikus és hasznossági elv a cél, vehetünk mozgásokat félkörzéssel és körzéssel végrehajtva, állásokat és szökdeléseket, egyensúlyozó gyakorlatokat, futást, járást, futást térdemeléssel (ügető futást), ugrásokat kemény talajon és pedig magasugrást, dobogó, szőnyeg nélkül, lécen át, távolugrást árkon át, töltésen át és tárgyakon át, súlyemelést, támlázást és függeszkedést, átugrásokat, támaszból, lendülettel, mászást, megterheléssel, terhek emelését és hordását, célba-dobásokat, hajításokat, távolba-dobásokat.

4. A negyedik csoportba, — melynél a hadviseeléshez való előkészítés a cél, — felvehetünk meneteléseket, megterheléssel is, kiltartó és gyorsított menetelést, rendgyakorlatokat, futásokat különféle távolságra, dobó-, hajító-gyakorlatokat, ellentállásokat, áthúzásokkal, átnyomásokkal, birkózást.

5. Az ötödik csoportba, melynél az értelem és az érzékek fejlesztése a cél, sorozhatjuk: különféle tárgyak alakjának, nagyságának pontos meghatározását, a természet változásainak és jelenségeinek megfigyelését, távolságbecslést menetelés alatt, a hallóérzék fejlesztését a hang minősége, iránya és távolsága szerint, súlybecslést (mázsálással), emeléssel vagy megterheléssel, játékokat, könnyű atletikát, népies játékokat, mozgásokat. Az ellentállási gyakorlatok fejlesztik a képzeletet, előrelátást, ítélést, megfontoltságot, lélekjelenlélet, erős akaratot, ügyességet, amelyeknél a gondolat vagy vélemény letté változik át.

Láthatjuk ezekből, hogy sok gyakorlatnál többoldalú hatást is tapasztalhatunk, mivel működési irányuk sem egyforma. Nem volna tehát helyes, ha kiválasztanánk minden ilyen gyakorlati csoportból egyet-egyet, sorrendszerinti egymásutánban és így állítanánk össze a munkatervünket. Ezen gyakorlati csoportokból a kiválasztást a körülményekhez képest és személyek szerint végezzük, aminél kiváltképen arra figyelünk, hogy minden óra oly gyakorlatokat öleljen fel, amelyek segítségével az egész test minden oldalulag foglalkoztatva legyen, vagyis nemcsak a törzs, hanem a lábak és a karok is. Különös figyelmet kell fordítani azon testrészekre, melyek a napi foglalkozás mellett el vannak hanyagolva. Végül egyetlen órán se hiányozzanak azok a gyakorlatok, melyekkel a figyelmet, továbbá az együvéletartozást — közösség iránti érzéket — fejlesztjük.

Az anyagnak órászerinti beosztásánál igazodnunk kell a torna-hely szerint is, vagyis hogy tornacsarnokban vagy a szabadban tornászunk-e? A természetben való tartózkodás alatt elővehető gyakorlatok még: a kitarító menetelés, mint cél; táborozás, hosszabb tanulmányi kirándulások, megfigyelések, fürdés, sielés, korcsolyázás, szánkózás. A nyári torna-téren a játékon kívül, főleg a futást, ugrást és dobógyakorlatokat végeztessük. Ha teljesen felszerelt gyakorlóteret, játszóteret vagy tornacsarnokot nem használhatunk, akkor úgy kell kiválasztanunk az anyagot, hogy minnél jobban megközelítsük a rendszeres tornaóráit.

Minden tanító saját belátása szerint osztja be az anyagot az iskolai évre, hónapokra, napokra és órákra, az előírt elvek szerinti és csak mint útmutatáskép van alánva az egyes gyakorlati órák következő beosztása:

I. fokozat 6—8 évesek részére:

a) Rendgyakorlatok 10 perc, b) utánpóztó játék 15 perc, c) helyreigazító, javító gyakorlatok 15 perc, d) futójáték 15 perc, e) leveztelő gyakorlatok 5 perc.

II. fokozat 8—10 éves gyermekek részére:

a) Rendgyakorlatok 7 perc, b) együttes vagy szabadgyakorlatok 15 perc, c) gyakorlatok függésben 15 perc, d) ugrások, futás, játékok egyensúlyozó gy. 15 perc, e) leveztelő gyakorlatok 8 perc.

III. fokozat 10—12 évesek részére.

a) Rendgyakorlatok 7 perc, b) együttes vagy szabadgyakorlatok 15 perc, c) függési gyak. 15 perc, d) támasz gyak. 12 perc, e) játékok, ugrások, dobógyak., futás 15 perc, e) leveztelő gyakorlatok 8 perc.

IV. fokozat: 12—14 évesek részére.

a) rendgyakorlatok 7 perc, b) együttes vagy szabadgyakorlatok 12 perc, c) függési gyakorlatok 12 perc, d) támasz gyakorlatok 12 perc, e) játékok, ugrások, dobógyakorlatok, futás 12 perc, f) leveztelő gyakorlatok 5 perc. Megjegyzendő, hogy a percek száma csupán csak azért van megadva, hogy az egyes szakaszok egymáshoz való viszonya időtartam tekintetében fel legyen tüntetve.

A tananyag beosztása könnyebb a főbbosztályú iskoláknál, hol minden osztály egy-egy iskolai évrnek felel meg és a tanulók

is egykorúak. Van azonban sok osztatlan iskolánk, vagy csak két-három osztályú, melyekben különféle korú tanulók vannak egy tanító vezetése alatt. Ilyen iskolánál a tananyag felosztása sokkal nehezebb. Ilyen esetekben legjobb a tanulókat annyi csoportra osztani, ahány csoportra vannak felosztva a többi tantárgy tanulásánál, úgy, mint az elméleti tárgyaknál, a tornánál is végezhetjük az anyagnak bizonyos gyakorlati részeit együttesen az összes csoporttal pl. egyes játékokat, korcsolyázást, szánkózást, melyeknél az idősebb gyermekek segítségükre lesznek a fiatalabbaknak, máskülönben elkülönítve fognak gyakorolni, mikor is az idősebb és ügyesebb tanulók kiegészítik a tanítót, ha nem lehet mindenhol maga személyesen jelen. Pl. hármas csoportú beosztásnál az I. csoport a legfiatalabbak csoportja játszik; a II. csoport a lengőkötélnél ugrál, a III. csoport a legidősebbek csoportja a tanító vezetése alatt a létrán tornászik. Ebből láthatjuk, hogy a tornatanításnál a tanítónak nemcsak nehéz feladata, hanem nagy felelőssége is van. Minden órára pontosan el kell készülnie, hogy minden gyermeket kellően foglalkoztathasson. Csakis lelkiismeretes készülés és kitartó munka után várhatja a kívánt eredményt, melynek elérésével egyszersmind saját lelkét is megnyugtathatja abban a tekintetben, hogy kötelességének eleget tett. (Sajtó alá rendezte: Vincze Ferenc.)

EGYESÜLETI ÉLET.

Felhívás a szlovenszkói és ruszinszkói magyar tanítószághoz.

Egyesületünk elnöksége, különösen a ruszinszkói magyar kartársak kérésére, elhatározta, hogy a *Tanítók Háza* részlegjé jegyzését továbbra is meghosszabbítja. A Tanítók Háza akciónkba a ruszinszkói kartársak is bele akarnak kapcsolódni, amely törekvésüket készséggel támogatjuk és szívesen vesszük. Felhívjuk mindama szlovenszkói és ruszinszkói kartársainkat, akik a Tanítók Háza alapításában részt akarnak venni s annak áldásos eredményeit élvezni óhajtják, siessenek részlegjé jegyzésükkel. Egy részlegjé ára 200 Kcs. A jegyzések *Kovács Alajos* közp. elnökhöz intézendők, *Negyed, Szlovenszkó.*

ÉRTESÍTÉS. Az esedékes harmadik negyedévi fagydíjak, valamint a hátralékok befizethetésére jelen számunk mellé beiffzetőlapot csatoltunk. Ezt a szokásos július 1.-i beiffzetőlap helyett adjuk most, mivel a július 1.-i lapszámunkat 4. vagy 5.-e körül kézbesít csak a posta s akkor már Kartársaink egy része szabadságon van s így fizetés kötelezettségének ebben az időben nem tehet eleget.

Központi pénztár.

Meghívó. A Komáromi Tankerület Tanítói Köre f. évi június hó 6.-án Komáromban a Kulturpalota dísztermében évi rendes közgyűlést tart, melyre a t. Tagokat tisztelettel meghívom. A közgyűlés pont 10 órakor kezdődik. Tárgysorozat: 1. A gyűlés megnyitása. 2. Évi jelentés. 3. Adminisztratív és szociális kérdések az iskola életében. 4. A Szlovenszkói Magyar Kultúregylet ismertetése. 5. Tanítók Háza. 6. Számadás és költségvetés. 7. Indítványok. Az indítványok 1 órával a gyűlés megkezdése előtt az elnöknel bejelentendők. A közgyűlést közebéddel fejezzük be, jelentkező ívet a gyűlés megkezdése előtt körözzük. (A gyűléssel kapcsolatban névreszóló meghívót nem bocsátunk ki) Csallóközarányos, 1929 május 25.-án. *Vilváry Vilmos* köri elnök.

Meghívó. A nagykaposi magyar tanítóegyesület 1929 évi június hó 20. án (csütörtökön) d. e. 9. órakor Nagykaposon az áll. iskolában rendes évi közgyűlést tart, melyre az egyesület tagjait és a tanügybarátokat tisztelettel meghívjuk. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Pénztári jelentés. 4. Tisztújítás. (Titkos szavazás után.) 5. Zene szám. Előadja a járási tanítói zenekar. 6. Á. M. T. E. Országos Iemeikezési Egyesületének megalakítása: előadja: Szücs János. 7. Tuberkolózisról értekezik: Farkas Jenő. 8. Indítványok. Nagykapos, 1929. évi május hó 16.-án. *Szücs János* elnök, *Böszörményi József* jegyző.

Meghívó. A Bratislava III. tanf. körzet magyar tanítói köre f. évi június hó 6.-án d. e. 10 órakor a bratislavai ev. népiskola (Tolstoj u. 1.) kézimunkatermében évi közgyűlést tart, melyre a tagokat tisztelettel meghívom. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. A múlt évi gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. 3. A pénztáros jelentése. 4. A csallóközi múzeumról. Előadás. Tartja: Khin Antal. 5. Indítványok. Az indítványok 3 nappal a gyűlés előtt az elnöknel bejelentendők. — Külön

meghívó nem lesz szétküldve. Sikabony, 1929. május hó 2-án.
Losonczy Lajos elnök.

Helyesbítés. F. é. május 1-i számunk egyesületi rovatában közölt „Sikoltás” c. közlemény első bekezdésének második mondata hiányosan lett szedve. Helyesen így hangzik: „Hát valóban fertőzöttek vagyunk-e ez átok — a széthúzás — bacillusaival? ! Lehetséges az, hogy ne tudjunk ez átok fojtogató nyomása alól felszabadulni? !

Nyílt levél

Négyesy János barátomhoz, mint a bodrogi járáskör elnökéhez.

Kedves Barátom!

Szíves soraidat örömmel olvastam, mert azokból egy jó barát s melegszívű tanítóember szeretetteljes jósága szólalt meg felém. Mielőtt a leveledben felhozottakra térnék, engedd meg, hogy az elnöki tisztségben mint a közbizalom által arra méltán kiszemelt utódomat szeretetteljesen üdvözöljelek.

Adja Isten, hogy járáskörünk magyar tanítói karának üdvére sokáig fejthesd ki áldásos működésedet. A te tapasztaltságod és bölcs higgadságod elég biztosíték arra, hogy az eléd tornyosuló nehézségeket leküzdve megvéded az egyesületet a bomlasztó törekvésektől és a történelem által számonkérendő hivatásának helyes és lelkiismeretes betöltésére annak irányeszméket s követendő példát adj.

Védjed, őrizd és oltalmazd minden erődből az egyesület egységét, mert azok, akik haladó, és maradi csoportokat emlegetve próbálják igazolni romboló munkájukat, nem tudják, mit cselekszenek. Nem vagyunk oly sokan, hogy magunknak ily lukszust megengedhetnénk. Nincsenek itt haladók és maradiak, haladni akarunk itt mindnyájan, a törvények által megengedett és biztosított úton haladva mindnyájan dolgozni akarunk a ránk bízott grák gyarapításán. Mint idős és a pályát megfutott tanító megvetéssel utasítom vissza a maradiság vádját és elutasítom azt a beállítást, hogy egyesek magukat haladóknak tolják fel. Tanítók, a Csehszlovák Republikának és annak keretében és törvényei irányvonalain belül, magyar népünknek becsületesen dolgozni kívánó tanítói vagyunk mindnyájan.

Ezen szellemtől vezéreltetve ne kiméj időt és fáradságot,

hogy járáskörünk tanítótéületének szellemi színvonalát minél magasabba emelni iparkodjál. Sokat, nagyon sokat és állandóan kell tanulnunk. Nekünk teljesen versenyképeseknek kell lennünk tudományos képzettségben és a pedagógiai vívmányok gyakorlati értékesítésében a köztársaság nyugati felében működő kollégákkal s még inkább a Bodroghközön szervezett szlovák iskolákkal. A helyzet nyújtotta nehézségeket sokszoros erővel, kitartással és lankadatlan szorgalommal kell legyőznünk, hogy méltóknak találjassunk tanítóknak hívatni s az utókor által megméretvén könnyűeknek ne ítéljassunk.

Ezen nagy jelentőségű munkában félre kell vonulnia minden személyes hiúságnak és kicsinyeskedésnek. Csak a nagy cél lebegjen minden igaz magyar népnevelő lelki szemei előtt. Ezen nagy és felelősségteljes munkának lettél Te a Bodroghközön vezérlő szelleméül kiválasztva. Magasztos a hivatalás, dolgozni érte méltó és dicsőséges cselekedet. Adjon Isten erőt hozzá Neked, adjon megériő társakat és adja meg munkádnak sikerét.

Ami pedig gyűlésteken való ünnepeltememet illeti, Te jól tudod az én nézeiteimet. Jól tudod, hogy én magamtól az efélt mindig elávoltani igyekeztem. Midőn utolsó beszédemet tartottam színetek előtt, már tudva volt előttem nyugdíjaztatásom ideje. Búcsú beszédemet tartottam akkor előtletek, de a tény, hogy közületek már távozom, elhallgattam épen az ünnepeltem elkerülése végett. Olvassátok el akkori beszédemnek végső szakaszát és tartsátok meg azt s az lesz énnékem nyujtható legnagyobb elismerésteknek kifejezője. Nem dicséretért, nem elismerésért dolgoztam én köztetek, hanem kötelelességből, lelki szükségéből; mert szerettem pályámat; szerettelek Titeket és a mi sok nehézséggel küzdő egyesületekkel. Kövessetek el mindent annak felvirágoztatása érdekében. Ne engedjétek veszendőbe menni azt a nagy művet, melyet egyes kiváló társaink minden dicséretet megérdemlő fáradozása létre hozott. Akkor tudjátok meg, mit jelent nekünk ezen egyesület, ha — mitől Isten őrizzen — sikerülne az aknamunkának ezen fiatal építményt rombadönteni. Örökké szégyenletes maradna, ha e roszakarajú cselekedet innen a Bodroghközről indulna ki. Ragaszkodjatok hozzá hűséggel, fejlesszéték odaadó szeretettel, ez lesz a legszebb elismerés, mit nekem munkámért nyujtva azt megjutalmazhatjátok. Isten áldása legyen rajtatok és egyesületekkel. Isten veletek. Szeretettel ölel igaz barátod

Váry Endre.

A Bodrogközi Járaskör tagjaihoz!

A Magyar Tanügy áprilisi 4. számában „Bodrogközli gyűlés” címmel egy jegyzőkönyv jelent meg, mely szerint 1929. április 11-én Čopon megalakult a Haladók csoportja. E jegyzőkönyv nemcsak a megjelentekben, de az egyesület tagjai között is megütközést keltett egyrészt azért, mert a jegyzőkönyv nem fedi a teljes valóságot, másrészt azért, mert a Bodrogközről akar kiindulni a Á. M. T. E. megbontására irányuló törekvés annak dacára, hogy a Haladók minduntalan az Egyesület épségben tartását hangoztatják. A fenti jegyzőkönyv a május 8-i Čopi tanügyi értekezlet előtt jelent meg s így ottan bő alkalom volt annak megtárgyalására. Engem annyiból érintett közelebről az ügy, hogy mint a bodrogközi járaskör alelnöke az összejövetelen megjelentem, ottan felszólaltam s a jegyzőkönyv szerint a Haladók csoportjába beléptem. Hát igen megjelentem, mert az egyesület érdeke azt kívánta, de az csupán informatív jellegű volt, miután az egy. elnökkel úgy beszéltek meg előzőleg, hogy legjobb lesz, ha információt a Haladók munkájáról közvetlenül szerzünk. Ami a beszédemet illeti, abból a jegyzőkönyvben egy szó sincs! „Mint a Magyar Tanügy anyagi és szellemi támogatója” már több mint egy fél éve hallom. De újat is olvastam ki belőle: „melyet ő teljes erejével támogat”. — Ami a belépést illeti, nem léphettem be, miután a Haladók csoportja nem alakult meg. — Nem tudom kompromittálni akarnak-e ezek a sorok, vagy hatásra vadászott a jegyzőkönyv írója, vagy az elismerésnek hódolt? Igazán nem tudom mi akar lenni! Ha az elsőt akarta, ezennel visszautasítom, ha pedig hatást akart elérni, tudnia kellett volna a Jkv. írójának, hogy ilyen eszközökkel csak rövid ideig tartó hatást érhet el. Ezen állításomat igazolja a čopi tanügyi értekezlet is, midőn Négyesy János és Szűcs János járasköri elnökök előtt több jelen volt tag kijelentette, hogy nem minden ügy történt Čopon április 11-én, mint azt a jegyzőkönyv mondja. „A jelenlevők egyhangulag kimondják a csoport megalakulását és a jelenlevők tagul valamennyien belépnek”. Hát nem a F. U. N. Š. ügy lett ottan tárgyalva? Hát nem mindenki ellenezte a külön csoport megalakulását? Nem azt mondtam-e, hogy ott a járasköri gyűlés, tessék ott letárgyalni a tanfóáságot érdeklő ügyeket? Vagy az összejövetel egyedüli célja a közétett jegyzőkönyv volt akár

sikerül, akár balul üt ki a gyűlés?

De beszéljünk őszintén! — A Bodrogköz csendes volt. A Bodrogköz taníttósága csendes munkálkodással töltötte napjait. Pár éve ugyan zajosabb az élet — bár e zaj semmivel sem tette eredményesebbé munkálkodását — mert az egyenes uton való haladást mindig többre becsülte az eredménytelen próbálkozásoknál. Így is volt ez rendjén s ez is az igazi becsületesebb egyesületi élet. Kalandokba sohasem bocsátkozott, hanem a saját érdekeinek s a központ utasításainak megfelelőleg híven munkálkodott. — Ha ez így volt s így van, miért van hát akkor szükség új alakulatra? Miért van szükség az erő szét-darabolására? Vagy már elfelejtettük, hogy „Egyesülésben az erő”? Vagy a széthúzás átka kezd erőt venni rajtunk? — Hát ezt a betegséget nem tudjuk magunkból kivetni? Vagy enélkül talán nem is vagyunk magyar tanítók? — Gondoljátok meg mit cselekesztek, Bodrogközleik, kiket idáig mindenkor és mindenben, jóban és rosszban a szeretet és békesség láncai fűztek össze. Őszintén szólva hát nem a télen lefolyt választás óta vannak a kedélyek felzaklatva? Hát nem azóta van itt F. U. N. S. és békéltenség. — De ne feledjük, aki konkolyt hint az egyesület épségébe, az konkolyt is fog aratni.

Mit szóljak még mindezekhez, kit az ügy közelebbről érint? Váry Endre volt egy. elnökönknek a választmányhoz intézett levele jut eszembe. „E percben csak arra kérlek, örökdedetek e gyenge plántára, szeretettel ápolgassátok és gyarapodásán mindnyájan odaadóan munkálkodjatok; nehogy a Ti részvéltenségetek okozza pusztulásait s nehogy a Bodrogközről vegye kezdetét a mi egyesületünk dicstelen halála”.

Én akkor fogadalmat tettem, hogy az Ő kívánságának bármilyen körülmények között eleget fogok tenni. — Bodrogközleik! Ezt a fogadalmat tegyétek magatokévá Ti is mindnyájan! A Szentlélek egyesítő ereje legyen velünk!

Velky Géreš, 1929. május 20.

Gönczy Sándor ref. tanító, egy. alelnök.

A csapi gyűlés. Kaptuk a következő levelet, melyet az igazság leszögezése céljából készséggel közlünk.

A „Magyar Tanító” tek. Szerkesztőségének

Komárno

Olvastam a Magyar Tanügy „Bodrogközi gyűlés” című cikkét. E cikkben az igazságot jól kupán vágta! Én véletlenül jelen vol-

tam ezen a gyűlésen s így kénytelen vagyok az igazság pártjára kelní. Tiszteletteljes kérésem tehát az, sziveskedjék a Magyar Tanítóban az alanti soroknak helyet adni.

Úgy látszik, a tévedések színjátékát játszuk.

Van úgy néha, hogy az ember eltéved, megtéved, betéved, meg még nem tudom a tévedésnek milyen igekötős fajtáját éli át.

Hát én kérem szépen betévedtem! Igen, ápr. hó 11-én Csapon a „Haladó csoport” alakuló gyűlésére, hol nem alakult senki és semmi. Volt ott ugyan, aki igen ajánlotta a haladást, de én hirtelenében nem is tudtam megérteni, miféle haladásról van szó, azért inkább hallgattam, amit azután meg is bántam, mert úgy láttam, hogy aki sokat beszél, az már haladó. — Így pl. a főhaladó az igen sokat beszélt. Azután le is tettem róla, hogy nohát nem lesznek haladó, hiszen nem is azért jöttem én ide, csak tévedésből.

Hát lehet az ember tőlük nyugton? Dehogy! Olvasom az újságban, hogy én is haladó vagyok. No de ilyet! Pedig én valóban nem szóltam egy szót sem . . . „a jelenlevők egyhangúlag kimondják a csoport megalakulását és jelenlevők tagul valamennyien belépnek.”

Jókaínak egyik beszélye jut eszembe, melyben a világosi fegyverletételnél megjelenik egy mesebeli sereg csodásan felszerelve. A seregnek pusztá megjelenése elegendő volt, hogy a fegyverletétel tényét megváltoztassa. A beszély vége, ha jól emlékszem az, hogy igen, úgy történt volna, ha mindez nem álom.

Valóban ez a csapi gyűlés is szépen meg volt álmódva, de a valóságban „és itt a tévedés” nem így történt. — Nem bizony, mert a megalakulást nem mondták ki, hanem olyan megállapodásféle történt csupán, mely szerint majd a májusi csapi pedagógiai értekezleten a nagykaposi kartársakkal együtt lesz a Funő-ügy megtárgyalva. Ez így volt!

No lám, a Lajos bácsi mégis csak szerzett magának egy elnökséget, holott esküdözött, hogy semmiféle tisztséget nem vállal el. Pedig jobb hangzású és sikerültebb volna az ügy, mint a jegyzőkönyv vége felé van, hogy „a csoport vezetőjévé” mert „Haladó csoport” jobban jön ki vezetővel és így gyönyörűséges is a haladás.

Hej, mikor én is önkéntes szakaszvezető voltam . . .! Így haladtunk!

Végül, nagyon kérem a tisztelt Haladókat, hogy rám ne tessék számítani, mert én nem léptem be a csoportba, miután amúgy is tudok haladni, vezetőre pedig egyáltalán nincs szükségem.

Igaz tisztelettel: *Haladó csoport nélkül is haladó.*

Kik a haladók?

Május elsején megjelent számunkban arról írtam, hogy egyesületünk egységét nem bonthatja meg az akarnokok rejtelmies törekvése. A mi egyesületünk nyilvános, erős tanítói tábor, benne érvényesülési joga és lehetősége minden tagnak van, véleményét, elveit mindenki bátran, szabadon kifejezheti. *De csak az egyesület keretén belül*, tehát egyesületi alapon.

Most aztán létesül egy újság, amely, miután kifogyott a témából, bekapaszkodik az egyesület sörényébe és tele torokkal kiabálja a maga megunt, de kedvenc nótáját. Elveket hirdet, de személyeket támad; egy szempont kedvéért nem áll kockára tenni sok más szempontot.

Igy részesültem én is, mint az egyesület egyik írónéja, váratlan döfésben a „haladók” részéről. Bár e támadás tulajdonképpen személyi vonatkozású, mégis általános jelentőségűvé válik, mert az — mondom —, egyesületi működésem közben és amiatt ért. Csakis ezért kell vele foglalkoznom.

Megbocsáthatatlan bűne az illetékeseknek, hogy a „haladó” jelzőt szerencsétlenül beledobták a tanítóság közé. A tanító, *mint tanító*, mint pedagógus, mint hivatásos nevelő, nem lehet haladó és — maradó. Mint ember, igen. De — bocsánat — nekünk *tanítóegyesületünk* van, nem pedig politikai szakszervezeiünk. És előttem, Farkas Gyuláék, csak az a haladó tanító, aki a ti politikai pártállásotoknak a híve. Ám akkor hirdessétek magatokat nyíltan a „szlovenszkói szociáldemokrata tanítók” szószólóinak.

A tanügynek léjogosultsága továbbra akkor volna, ha — miképpen szereti vele verni a mellét — valóban küzdene a szlovenszkói tanügyben előforduló visszaélések ellen. De — mivel írói politikusok (pártpolitikusok), — következetesen csak a felekezetek és — mivel személyeskedők, — ott is csak a papok ellen áskálódnak. Igaz-e, kedves Tanügy? Holott akkor kellett volna harcolnod, midőn panaszok hangzottak el felekezetektől lávól álló iskolai és tanítói sérelmek miatt! Vagy ez nem tartozik a „nyílt és őszinte” radikalizmushoz?? Miért bántjátok ti mindig azokat, akiket könnyű bántani, holott volna néha nagyon bő más anyag is a lap számára?

Ti azzal dicseksztek, hogy függetlenül szolgáljátok a

tanítóság igaz ügyét: hol bujkál hát ez a függetlenség akkor, amikor — nem papot kell szidni...? A Tanügy radikalizmusa nagyon is egyoldalú, hamis és állászó.

Hiába mondjátok most megint, hogy „hiszen én is közel négy éven át (!) munkatársatok voltam“. Igaz, egy időben küldtem hozzátok cikkeket (mindig írásbeli felszólításra), de a négy évből én nem is egészen kétfőre emlékszem és (ezt aláhúzom) *azokért az írásokért mindenki előtt felelősséget vállalok mindenkor*. De munkatárs nem voltam, mint ahogy nem munkatársatok Benedek Elek sem, akinek a Cimboráját hirdelték.

Ez nem túlságosan rossz párhuzam, mert volt cikkem („Harmónikus összműködés“), amelynek végére siettetek odabiggyeszteni a szerkesztői megjegyzést, hogy „nem értünk egyet a cikkben foglaltakkal“ — nehogy a mérsékelt hangú írás kiábrándítson egyeseket a ti „haladó“ meggyőződésetekből... Hát ilyen „munkatárs“ voltam én a Tanügyben. De csak a vak nem látta, hogy az ott megjelent minden sor írásom mintegy ellensúlyozni akarta a lapnak sokszor sértő és a tanítói karhoz nem méltó, komolytalan, demagóg tónusát. Most már tudom, hogy kár volt a fáradságért.

Azt kérditek, hogy nem szégyellem-e *azt* az írást. Hát bizony nem, sőt örülök, ha odatehetem tollamat paizsul az egyesület szívére. De *ti* szégyenkeztek, hogy ellenetek kell védeni: tanítók ellen, a tanítók egyesületét! Az én írásom miatt nem pirult még egyetlen magyar tanító sem, de a ti válogatlan írásmodorotokért mindnyájan nagyon sokszor pirultunk, sőt felháborodtunk. S annál nagyobb véték ez, mert mindezt „önzetlenül és az iskoláért és miértünk“ tettétek.

De micsoda „önzetlenség“ az, amelyik „háládatlanságot“ emleget? És miért tartozom én hálával nektek? Talán azért, hogy — ti írtátok így — „örömmel olvasunk bármiféle Boross-megnyilatkozást“...? Vagy azért, hogy jobb sorsra érdemes buzgalmamban nyolc előfizetőt szereztem nektek? Én úgy gondolom, hogy hálát várni attól, akinek köszönettel tartozunk, még a háládatlanságnál is „rútabb erény“.

Aztán következik az „elvtelenség“. Ejnye, ejnye! Ha nem tudnám, hogy ezt csak a stílusbeli alakzat teljessége kedvéért írtátok, hajlandó lennék meg is cáfolni talán. De nem hiszem, hogy van még tanító, aki ezt rólam állítani merné — azzal

szemben, aki arrafelé, amerre az érzékenyebb oldala van: hízelgő formát tud mutatni, s csak a papok felé eső kezében forgat — nem kardol, de — botol...

Ahá, tehát én is papi párti vagyok, — szinte hallom a kárörvendő gúnyt, amlithogy már célozások nekem a „Világosságra”.

Lám, itt van magyarázata a ti állásfoglalástoknak. Aki nincs a Tanügyi pártján, az más nem is lehet, mint „papszekerítő”. És ti ezen az ócska hipotézisen elősködtök születésetek óta. Azért csináltatok „viszonyi” a pap és tanító között a magatok értelmezése szerint. Főlfújatok egyes hibákat olyanná, hogy azoknak a látásán megrészegevedve mindenki hibákat kerestél, s mivel emberek vagyunk, mindenki talált és elmérgeztette a saját életét.

Ti nem akarjátok megérteni, hogy Szlovenszón van — hogy sokat ne mondjak — ezer tanító, aki se nem szociáldemokrata, sem pedig papi párti, hanem egyszerűen: *tanító-párti*. A ti „tanügypolitikátok” valójában *politikai tanügy*, a mi politikánk pedig a *magyar tanítói élet*. Benneteket politikai fuvalmak hajlogatnak, minket az egyesület alapszabálya és a magunk élete vezérel. Ti csak zászlót akartok kitűzni arra, amit mi fundamentumától kezdve fáradságos munkával fölépítettünk.

Ó, nagyon jól tudom, miben áll a ti „csoportotok *haladó* elnevezése”! És azt is tudom, hogy mi a célotok a Szövetségbe való tömörüléssel. Sokan tudjuk hiszen éppen azért kell figyelmeztetnünk mindenkit, gondolja meg, mit cselekszik, amikor hitelt ad a ti beszédeteknek. Ti nem vagytok haladók, de rombolók, mi pedig a „haladó”-címer nélkül is haladók vagyunk és leszünk.

Most még csak egyet. Ha ti az egyesületben, a közgyűlések plénuma előtt, a saját testvéreikkel szemről-szembe nem tudtok érvényt szerezni törekvéseiteknek, akkor lássátok be végre, hogy hiába erőlködök: ez tönkre tesz titeket, s lehetlenné csúfítja „elvéteket”. Ismerjétek be, hogy vétkeztek a magyar tanítóság és az egyesület ellen. Lám, a „Magyar Iskolaszövetség” füstbe ment terve is mea culpa-ra szólít benneteket. De ne akarjátok mindenáron *főlöttünk* „haladni” — szájjal, ha cselekedetetek még *mellénk* sem érdemesítenek.

Boross Béla

Meghívó. Az érsekújvári Magyar Tanítóegyesület 1929. június 20-án (csütörtökön) tartja rendes gyűlését a katham. fiúiskola tornatermében Érsekújvárott d. e. 1/2 10 órai kezdettel, melyre egyesületünk tagjait ezennel meghívom. Tárgy: 1. Elnöki megnyitó. 2. Jegyzőkönyvhitelesítés és a jegyző jelentése. 3. Reif Imre érsekújvári tanító előadása. 4. Központi intézkedések. 5. Pénztárnok jelentése. 6. Indílványok, írásban a gyűlés megkezdéséig. *Willand János* Járasköri elnök.

KÜLÖNFÉLÉK.

Váry Endre üdvözlése.

Dicső vezér! Küzdő, erős kezéd
Letette már a kardot;
Szívedben édes béke-vágy rezeg,
Hol még a harc viharzott.

Azok közül, akiknek céljait
A magadévá tetted,
Oly sokan elfeledtek; és ma itt
A kevesek szerelnek.

A harc j — a munka, s bátor támadás
Közlebb az igazsághoz.
E harc nehéz, mert minden állomás
Ujabb, kemény csatát hoz.

Am nagy csalódás mégsem ér talán,
Ha nem nagy ünneplésed;
Hisz' kenyered a közjó asztalán
Mindig szerényen élted

A pályán hősién futottad azt
A részt, amit sorsod jelzett,
Kezéd nyomán gyermekszívek tavaszát
Ragyogva énekeltek.

Te jól tudod, hogy mi a jutalom,
Ha szívünk másért dobog:
A báláltság. Terhes utadon
A szenvedés volt jogod.

Az évek szántóföldjén elvetett
Szíved mindent, mit szerzett:
De melyik aratáson élvezett
Mosolygós élet-percet? ...

S a szenvedők élére állva, hitt
Nagy bizásod és erőd.
Szívedbe szőve százak álmait,
Jártál kis nyájad előtt.

Te széles karral szórtad szét a jót,
Hogy vesszen bűn és ármány,
De lelked partját az öröm-hajók
Elhagyták, messze járván.

Most félreállsz. de mi, kik fiaid
És testvéreid vagyunk, —
Átvesszük kezedből a lobogót,
Szívedből hitedet, a lobogót,
Mert győzni így akarunk!

Boroscs Béla

Gazdag koldúsok.

Kietlen pusztákon lohol
a rongylelkű emberek bada.
Sütét utjaikon nincs fény,
nem világít a szeretet,
csak a máglya lángja ...

Körülböttünk fagyos mosolyoknak
 leng az árnya.

Rideg szívű tömeg egyhangúan várja,
 hogy égi fény gyűl majd
 a sötét éjszakába.

Fényes lobogása
 porrá égeti az ifjú szívet.
 Fénye a hitetlen tömegnek
 ad egy sugárnyi bitet.

Anonym

Jön a tanfelügyelő!

Már a preparandióban szokás volt az, hogy tanáraink múmust formáltak, a tanfelügyelőből a mi ifjú képzeletünk előtt.

Előadások közben napirendén voltak az ilyen megjegyzések:

— a rendes tanító nem hanyagolja el az írásbeli dolgozatok kijavítását mert ha jön a tanfelügyelő... stb...

— a tanítási idő alatt iskolán kívüli munkáit nem szabad foglalkozni mert, ha rajtakap a tanfelügyelő... stb...

— az iskola kívül-belül csinos, tiszta, az udvar, játszótér, kert, árnyék-székek stb. rendben legyenek, mert ha jön a tanfelügyelő, akkor jaj!...

Olyanformán tűnt ez föl, mintha ők is csak azért figyelemzetnének bennünket mindezekre, mert ha jön a tanfelügyelő... Nekünk pedig azért kellett tanulni, gyarapodni a nevelés tudományában, hogyha majd jön a tanfelügyelő, akkor rendben legyen a szénánk — ahogy szívesen mondogatták a buzgó tanárok.

Gondolkoztunk is azon, vajjon a népiskola, s tán az egész népoktatásügy is kizárólag a tanfelügyelő kedvéért van? Mert a sok ijesztgetés, rémitgetés, más magyarázatot nem is igen talált.

Caoda-e, ha az ifjú tanító lelkébe végzetesen beleoltódott a tanfelügyelőktől való oktalan félelem? Amiképpen a szülő elijezti iskolába kerülő gyermekét a „mórges” és folyton „verekedő” tanító bácsitól, aképpen festik fantasztikus vonásokkal kegyerlenné a tanfelügyelő alakját a tanítónővendékek professzorai. Itt kezdődik az a rettenés, amely elfog sok kezdő, de sok gyakorlott tanítót is, ha a tanfelügyelő-rém megjelenésére gondol.

A baj kezdőfoka tehát az, hogy azok élesztetik, akiknek meg kellene szüntetniük.

De folytatódik a baj ott, hogy a sok tanfelügyelő szívesen éli be magát a revlsor szerepébe. Elhiszi, hogy ő csakugyan azért van, hogy réme legyen a tanítóágnak, a tanuló ifjuságnak, sőt a szülőknek — szóval az egész közoktatásnak. A tanítók tehát, ahelyett, hogy kiábrándulnának a tanfelügyelőkről híresztelt rémmesékből, még jobban, most már személyes tapasztalatok alapján, hivatalosan megrettennek. Hívásukat ezután (nagyreszt már eddig is) kiváltképpen azért és úgy fogják teljesíteni, hogy működésük a tanfelügyelő tetszését megnyerje.

Törvényeink és tanfelügyelőink képzettsége garantálja ugyan, hogy ez az egyéni „tetszés” egybevág a tiszta pedagógia szempontjaival, de a nevelésügy szentsége, s a tanítói kari-élet szelleme megkívánja, hogy az iskola és a

tanító értékmérője kizárólag a pedagógia legyen. Az iskola, a tanító, a tanfelügyelő, s a közoktatás minden intézménye a pedagógia alárendeltje. A tanfelügyelő nemcsak, mint adminisztratív iskolaiügyi közeg, de mint nevelő szerv, hathatós előmozdítója a pedagógia törekvéseinek.

Sajnos, a multban (a közelmultban is) előfordult, hogy a tanfelügyelővé kinevezett tanító, vagy tanár, amikor elbúcsúzott a katedrától, búcsút mondott a pedagógiának is. Eppen akkor, amikor legnagyobb szüksége lett volna rá. Párnás ajtói mögé nem igen tudott behatolni a gyermekek csengő mosolya, s akik est magukkal hozták: az alázatos „Kollégák“, erőszakos udvariassággal iparkodtak hivatalos-komolyakká változni a küszöbön.

A tanítónak előírja a pedagógia, hogy a tanterem ajtaján belépve, vetkőzse le a gondok, a szomorúságok csunya, szürke csuháját, de a ékolskj inspektor irodájába már csak halálos komolysággal tud lépni. Miért van ez? Anért, mert a tanító az iskolában — minden előírás nélkül is — maga körül éri a pedagógia jóleső melegét, amely az inspektorátoknál bizony hiányzik. Vagy ha nem is hiányzik, de bujkal: nehezen található föl.

Aztán ha tényleg jön a tanfelügyelő! Mintha az egész hivatal vele jönne. Irnokok, akták; íróasztal, írógép. Komolyság. Csened. A tanfelügyelő arca ugyanolyan vészjósló, reménytelen, mintha az elromlott osobny vőzakozok fölött, bosszankodnék. Mit várjon ettől a mogorva hivatalnoktól a remegő tanítónőcske? A még jobban reszkető apróságok! Hanyatt-homlok menekül a „bátor fellépés“ a könnyed, játékos hangulat és — a pedagógia. Mert itt a tanfelügyelő! Jaj, mi lesz most?!...

Természetesen, a halálraíjelt osztály, s ennél fogva a tanító, nem tud fényes „eredményt“ felmutatni. Mert ez a cél. Eredmény — mindenáron!

Eltekintve attól, hogy mindenkit feszélyez az, ha dolgozó kezét idegen szemek figyelik, vagy pláne kritizálják, maga a pedagógia szelleme tiltakozik az ellen, hogy elért sikerei vizsgálat tárgyát képezzék. Odáig már eljutottunk, hogy az évvégi vizsgák hivatalosan megszüntek. Mert elképzelhetetlen sőt a pedagógia szellemére megalázó, hogy néhány óra alatt meggyőződhetősek bárki is egy esztendő szorgalmáról, s a tanító, vagy a tanulók munkájáról.

Ne az eredményeket lessük, mert azok gyakran megtéveszthetnek, s igazságtalan ítélkezésre készítetnek, de pillantsunk bele az iskola-műhelybe akkor, amikor ott javában izzik a lelkek anyaga és serényen ver a pedagógia kalapácsa. Ehhez a laikusnak nincs türelme, se képzettsége, de van a Tanfelügyelőnek. Vagy ha nincs, hát legyen. A tanfelügyelőnek éppen abban az iskolában nyilik legtöbb alkalma a tanító megismerésére, ahol a tanító nem az elért eredményeivel brilliroz, hanem ahol ellesheti a tanító igazi beszédjét, megfigyelheti minden mozdulatát, látja, hallja a módszert, amelynek segítségével az ismereteket kelekizetfi, vagy állandósítja a gyermekekben. Ne érezze se a tanító, se a gyermek, hogy őt most vizsgálják, számenkérlik; ne kelljen a tanítónak a látogatás egész tartama alatt arra gondolnia, hogy jaj, csak észre ne venné, milyen porosak a hátsó üres padok, debát az iskolaszolga reggel nagyon sietett, mert esőre állt az idő, s a kevés szénája rendben van... Vagy kérni a jó Istent, hogy ne szőlítse felelőre a leggyámoltalauabb tanulót, mert annak a tudatlanságát biztosan a minősítés rovására írja...

Milyen másképpen megy ez ott, ahol a tanfelügyelő nem mint felügyelő hanem, mint kedélyes, érdeklődő kartárs, mosolygó Tanítóbácsai, bizalomgerjesztő jószágos, vérbeli pedagógus jelenik meg. A tanító elfogulatlanul, sőt fokozott

ambícióval, meglendített tempóban büszkén kezeli a pedagógia fényes szerszámaikat; a gyermekek duzzadó akarattal igyekeznek az új ismeretek felé, vagy újabb és érdekesebb szempontok szerint sűrűnek a régi ismeretek közt. A tanfelügyelő pedig mit csinál? Beleszól, beleavatkozik az iskola munkájába, az iskola életébe. Talál egy-két szíves szót, bátorító megjegyzést a gyermekek számára, átveszi a szót a tanítótól, s a maga példáján, a maga módszerén mutatja be az esetleges helyesebb eljárást, hibákat a tanító minden figyelmeztetés nélkül észreveszi, mert látta, hogyan tanítja más, önála kiválóbb pedagógus ugyanazt a tanítási egységet. A gyermekek pedig szépen megbarátkoznak a tanfelügyelő úrral, aki még meg is simogatta őket.

És a vizitát ne kövessék a külső és belső hibák kérelhetetlen felsorolása a tanító örökös dorgálása, hanem megértő, jóakarató bírálat és megbeszélés, amelynek úgy az iskola, mint a tanító nagy hasznát látja.

Az ilyen típusú, igazi pedagógus-tanfelügyelő látogatásától senki sem retteg, mert érkezésüket tanító és gyermek mindig örömmel várja. (hb)

Olvastátok?

Nem? Nem tesz semmit! Én is csak véletlenül olvastam.

Egy névtelen és jeltelen cikk írója „Sikoltás” című pársoros írásomat goromba, mondhatnám útszéli tóusban támadja, gúnyolja a „Magyar Tanügy” 1929. év Április havi számában.

Meghamisítja az eredeti szöveget, — nem a „megfordításra” gondolok — leszamaraz, betegnek, olyan ürült-félenek titulál.

Meggyűződéseim, hogy ha „ő” lenne most én, azaz én lennék „ő”, sokkal erősebb hangon válaszolna, mint én válaszolok a következőkben. Mégis kötelességemnek tartom az ilyen hanghoz nem szokott Kartársnők és Kartársak szíves bocsánatát kérni, ha esetleg néhol erősebb hangot ütök majd meg. Az „ő” kedvéért teszem. (Bocsássák meg, de nem tudom a történetek után nagy „Ő”-vel írni nevének helyettesítőjét.)

Jelige: *Írásaikról ismeritek meg őket.*

„ő” írásom „meg-fordításáról” ír, pedig ahogyan ír, az inkább írásom „meg-ordítása”. (Deák-adoma.) Írásbani — nem irodalmi — förmedvény.

Nem mindég számarás az, amit nem értünk meg. Néha az szenved „számár-betegségben”, aki azt a valamit — éppen, mert „beteg” — nem érti meg.

Aztán az is megtörténik néha, hogy „betegnek” teszi magát valaki csak azért, hogy olyan valamit, ami ránézve kellemetlen vagy az elevenjére tapint, ne kelljen megértenie.

Különbem nem igaz, hogy nem értette meg „ő” írásom. Megértette, jól értette s azért tájékozik a haragtól, gyűlöletől.

Hasonló dühvel, nem nézve senkit és semmit, udvarias modort parlagi udvariatsággal felcserélve azt is írhatnám, hogy ime a „Magyar Tanügy”, mint tanügypolitikai lap, Szerkesztői, akik ezt a hangot lapjukban megengedik „Véreim”. Ezt nem írom!

Itt megállok.

Utolsó szavamat és a „Magyar Tanügy” engem támadó írását, egy

általam és talán sokak által becsült — noha sokak által meg nem értett v. félreértett — Kartársam szives figyelmébe ajánlom.

Pár éve történt, hogy egy tanítói gyűlésen az elnöklő Kartárs — ha jól emlékszem Kovács Alajos — így szólította meg a gyűlésen jelenlevő Kartársakat: „Véreim!”

A teremben, a fal mellett futó bársony v. plüss ülésről egy fiatal tanító ugrott föl — akinek e pár sort figyelmébe ajánlom — és csillogó szemekkel kiáltotta: „Igen, igen véreim! Ez helyes, ez szép volt!”

Hát ime így beszélget velem írásban egy „vérem”.

Azon is végtelen csodálkozom, hogy egy ilyen rövid írásban, hogyan lehet annyi hamisítást elkövetni, mint „ű” tette?! Mert hamisított „ű” a kis hamis. Nem csak megfordította, de meg is hamisította írásomat.

A sok hamisítás közül egyért még csak nem is neheztelek. Ez az, hogy egyházamhoz ragaszkodom.

Hát igen, ragaszkodom! De mennyire ragaszkodom! Egy egész ember egész ragaszkodása ez!

Aki pedig nem ugyanezt teszi egyházával szemben, az csak félelme, vagy talán még annyi sem.

Mert, ha valaki valamelyik egyházba tartozik, úgy kötelessége, hogy abhoz ragaszkodjon. Ha pedig felekezetenküli, vagy istentagadó, akkor nincs meg sem erkölcsi, se más alapja arra, hogy engem — v. bárkit is — támadjon azért, mert egyházamhoz ragaszkodom.

Az olyan valaki pedig, aki egyik v. másik felekezethez, egyházhoz tartozónak érzi magát és abba mégis belerúg, az egy — ;, engedtséék meg nekem véleményt nem mondani.

Mondja kedves „ű”-cske, önücske melyikhez tartozik?!

Írásom megtordításáért egyébként köszönet. Ez ugyanis fényesen bizonyítja, hogy még megfordított írásomban is több értelme van, mint abban, aki eredeti formájában sem értette azt meg.

Ahogy „ű” nem értette! Hahaha! Ohohoh - oyé!

Kisérelje meg kedves „ű”-cske kieszközölni, hogy ez is bekerüljön „megfordítva” a „Magyar Tanlgybe” a ha akkor se dobják ki az igen tisztelt Szerkesztő Urak a szerkesztőségéből, úgy tényleg nagyot „haladt” a világ „visszafelé”.

Fordítsatok meg, óh fordítsatok!

Oye

Kicsinyek között

Gyakran van alkalmam emlékezni a multkor bemutatott iskolában lefolyt élményeimre, mert erőfele már tekintélyesebb külsejű iskolák épültek, s az ellentétes képzetek így asszociálódnak.

Erről a sűrű asszociálódásról különben magam is gondoskodtam, amennyiben messze-földön híres rom-iskolám képét szerencsére megörökítettem az „Oktatásügyünk fejlődéstörténete képekben” című kívánatos munka számára, s aki egyszer gyönyörködött a rajz eszmei (nem formai) szépségében, az maga a szüntelen asszociáció. Ennek a képnek érdekes története van.

Levél jött a tanfelügyelőségtől, hogy az iskolák egyéves életéről bizonyítást kell tenni a lehető legplasztikusabb, legkifejezőbb módon. Ami röviden annyit jelent, hogy kiállításat kell rendezni az iskolák, tehát a tanítók és tanulók munkáiból. A részletesebb instrukciók valahányadik pontja alatt ez állott: — beküldendő az iskola fényképe.

Akarmelyik oldaláról vizsgáljuk is ezt a kívánságot, arra a megállapításra jutunk, hogy az iskola lefényképezése sem a tanító, sem pedig a tanuló munkakörébe nem tartozik. Mert tudnivaló dolog, hogy festői arcú iskoláknak fényképe nem lehetett, amit beküldhettünk volna, eleget teendő a hivatalos felszólításnak.

Dehát blába: a parancs elől kitérni nem lehet:

Átmentem azért (helyesebben! főmentem) az iskolafenntartó testületet képező atyafiakhoz a levéllel és kiolvastam belőle azt, hogy az iskola lefényképezése immár szükségessé vált. Gondoskodjanak a fényképről, aki a kellő műveletet végrehajtja.

A szemeik gyanúsán sunyítottak felém és mindegyik homlokukon néhány ránc gyűrődött. Hát es már megint micsoda rendelet? Micsoda kíváncsi a mi iskoláinkra? De annak csak nem lehet józan esze! — Így rajzoltak a hangtalan gondolatok. Végre is megegyeztek abban, hogy miután a kasszában nincs pénz, ennél fogva az iskola fényképe el nem készíthető. A jelentés pedig ilyen értelemben megirandó.

Ezen előzmények után kiültem a nagyobb gyermekekkel az udvar kődombjaira, s nekifogtunk az előttünk, fekvő épület-régiség lerajzolásához. Kijelentettem, hogy akie legzebb lesz, azt küldjük el a kiállításra.

Sajnos, azt, hogy „legzebb”, sokan úgy értelmezték, hogy a lyukas tetőzet helyett palaszépségű fedelet, a kilincetelen, ablaktalan és még nagyon sok -tlan, -tlen, rozoga, ócska iskola helyett valóságos minta-épületet építettek a ceruzájukkal. Volt azonban néhány rajzlap, amely gazdája tehetségéhez mérten meglehetősen hű képét tükrözte vissza a kiállítandó tárgynak. Ezeket összecsomagoltuk, s a többi dolgokkal együtt elküldöttük a kiállító bizottság címére.

Hogy micsoda becsüllete lett nyomban a mi düledesz iskoláinknak! A kiállítás leglátogatottabb darabja volt. Csoportok, vélemények keletkeztek a rajzok előtt, s az volt az általános nézet, hogy feljebb kell küldeni, magasabb fórumok szeme elé. Ezt azonban megnesztelték a sz... i civisek, s hogy, hogy nem a kiállítás utolsó, kevésbé látogatott délutánján eltűntek a falról a közcsodálhat papirosal. Az én rajzomat, amely a többiétől külön szerénykedett, egyik kartársam mentette meg az utókor számára. Mert magát az iskolát nem mentette meg semmi. Rövidesen elsöpörték a föld színéről a felbőszült, de megbolázott indulatok, s ma már a régi iskolának hamva sincs — csak hira. Új iskolában új tehetségek fejlődnek s ha új kiállításra kell lerajzolnunk palotájukat, bizonyára könnyebb dolguk lesz, mint nekünk volt annakidején. (boa.)

Kinevezés. Bani Tóth Pált, lapunk felelős szerkesztőjét a tanügyi hatóság a komáromi tankerület részére a tanítószolgálat képviselőjeként a nemzeti tanítók nyugdíjbizottságába tagul nevezte ki. Ugyancsak ő a miniszteri bizottság tagjává is kinevezett. Felkérjük kartársainkat, akik ilyenmódú bizottságok tagjaivá kinevezettek, szíveskedjenek erről lapunk szerkesztőségét értesíteni.

Felvétel a tanítónőképzőbe. A szent Orsolya-rendiek bratislavai róm. kath. tanítónőképző intézetébe a felvételi vizálgatok júl. hó 1-én kezdődnek. Kérvények (5 Kč) az intézet igazgatóságához címzendők. Szept. 1-ig befejezett 15 életév kívántatik. Legfeljebb hat hónapi korengedélyt adhat a Referátus. Ezért ugyancsak az igazgatóság útján benyújtandó külön kérvényen (5 Kč.) kell folyamodni. Mellékletek: 1. Születési anyakönyvi kivonat, 2. Állampolgársági bizonyítvány (Osvědčenie o štátnom občianstve), 3. Járási orvosi bizonyítvány, 4. III. polgári, vagy IV. középiskolai bizonyítvány, 5. Rövid élelet leírás. Amely mellékleten nincsen külön okmánybélyeg, arra 1 Kč. mellékleti bélyeg. A korengedélyért ugyanezek a mellékletek. Akik állampolgársági igazolványt még nem tudnak benyújtani, azok felvétel esetén azonnal folyamodnak az igazgatóság útján az iskola és közművelődési minisztériumhoz iskolalátogatási engedélyért. Ennek mellékletei: 1. Bizonyítvány, hogy a szülők mlóta tartózkodnak Slovenskón, 2. Tartózkodási engedély, 3. Külföldi honosságuk igazolása, 4. Születési anyakönyvi kivonat, 5. Iskolai bizonyítvány. A felsőbb évfolyamokra is lehet folyamodni. Bratislava, I. kerület Hummel utca 4 szám.

Felhívás. A siketnémák komárnói csehszl. áll. magyar tanyselvű intézeténél az 1929—30. isk. év elején betöltésre kerülő tanári állásra jelentkezhetnek az intézet igazgatóságánál e hivatal iránt komolyan érdeklődő tanítók esetleg tanítóképzőintézeti, v. középiskolai érettségivel bíró tanítójelöltek, kik már tanítói gyakorlattal bírnak. Javaldalmazás a kellő tanítói és két évi gyakorlat után esedékes szakképesítés megszerzése után egyenlő a polgári iskolai tanárokéval s azonfelül évi 2100—2700 Kč külön pótlék. Részletes, az osztoagos speciális ismeretek, képességek (nyelvek, rajzolás, kézügyesség stb.) s azok fokának megjelölésére is kiterjeszkedő curriculum vitae egyszerű okmánymásolatokkal csatolandó.

Fizetésrendezési mozgalmak. Az életszükségletok árainak állandó emelkedése, — amely ma már eléri a háború előtti árat 9—10 szorosát — arra indítja az állandó fizetéssel bíró tisztviselői kategóriákat — kültük a tanítóságot is —, hogy fizetésüknek újabb rendezését s a megélhetési viszonyokhoz való módosítását sürgessék. A mai helyzet a tisztviselői és tanítói fizetési törvények megalkotásának idejéhez, 1926-hoz képest jelentékenyen kedvezőtlenebb. Az a fizetés, ami akkor elégséges volt, ma ugyanazon igények mellett nem elegendő, a fix fizetésű tisztviselők és alkalmazottak nem tudnak megélni fizetésükből, ami elégedetlenségre és hozzájuk nem méltó vagy kimerítő mellékfoglalkozások keresésére vezet.

Ez indította a főiskolát végzett áll. tisztviselőket — főképpen a bírákat — fizetésük emelésének szorgalmazására. A középiskolát végzett tisztviselők is nagyszabású, elkeseredett hangulatú kongresszuson követelték fizetések újabb rendezését. A köztársasági német tisztviselői és tanítói szövetség ugyanezt követeli emlékiratában, amely a tanítóság részére a következő fizetési tervet tartalmazza:

A tanítói alapfizetés a 104/26 sz. törvényben megállapított helyett 12000 K-tól 36.000 K-ig terjedjen úgy, hogy a legmagasabb alapfizetését a tanító a 28. szolg. évében érje el. A helyi pótlékok 7200 (A), 6120 (B) és 5040 K-ra (C) emeltesének fel. A helyi pótlék a C csoport mérve szerint számítassék be a nyugdíjba is.

A polgáriiskolai szaktanítók a polgári iskolához való át lépésüktől kez-

dőddleg 3600 K. külön pótlékot kapjanak, mely a 7. fokozatig három évenként 300 K-val, azon túl pedig 600 K-val emelkedjék. Az igazgatói díj alapja elemi iskolánál 1500 K., polg. iskolánál pedig 2250 K. legyen, melyhez járul még minden osztály után 300 K. A családi pótlékra vonatkozólag követeli, hogy a feleség után 2400 K-t, minden egyes gyermek után pedig 2000 K-t utaljanak. Az óratöbbleti díjakra óránként 720 K-t, a nem kötelező tárgyak tanításáért pedig óránként 840 K-t indítványoz az emlékirat.

A tanítóképzés reformja Magyarországon. A budapesteni tartott iskolai kongresszus a reformra vonatkozólag a következő tervet fogadta el. A tanítóképzés két fokozatra oszlik, amelyek azonban egységes egészet alkotnak. Az alsó fokozat négy éves, a felső főiskolai fokozat pedig kétéves. Az alsó fokozatra a közép és polg. isk. negyedik osztályát végzett tanulók vételnek fel, felvételi vizsgálat alapján. Az alsó fokozat vizsgával fejeződik be, melynek alapján a jelölt a felső fokozatba léphet. Középiskolai örettségi bizonyítvánnyal rendelkezők is felvehetők a felső fokozatra az alsó fokozat anyagából való különbözeti vizsgálat letétele után. Az alsó fokozat inkább általános ismereteket, a felső pedig szakképzettséget nyújt. Az egész tanítóképzési studium tanítói szakvizsgával végződik, melynek sikere esetén a jelölt tanítói oklevelet kap.

Új meteorológiai állomás. Az orsz. Meteorológiai intézetek Igazgatósága Csorba Győző el és ip. isk. tanítót a lévai meteorológiai megfigyelő állomás vezetőjévé nevezte ki.

Szünidei gyermeküdülőttelepek. A bratislavai kerületi szünidei gondozó egyesület az idei nyári szünidőben is szervez 8 - 15 éves gyermekek részére üdülőttelepeket. Ezekkel lehetővé teszi, hogy a gyenge egészségű gyermekek egészséges vidéken szüleik nélkül is elhelyezhetők legyenek. Ily telepek létesülnek Kysucké N. Mesto, Puchov és Dolný Kubinban, ahol gondoskodás történik a gyermekek egészséges lakásáról, jó táplálásáról, valamint egész napi pedagógiai és orvosi felügyeletéről. A gyermekek orvosi vizsgálat alapján vételnek fel, a kifejezetten beteg gyermekek azonban nem vételnek fel. A négy hétre terjedő üdülés költséget csupán a kész kiadások mérvéig terjednek, mivel az egyesület tisztán humánus és szociális célokat szolgál. Közlelbbi felvilágosítást ad és jelentkezéseket elfogad az egyesület vezetősége: *Obvodová prázdninová pešlivosť*, Bratislava, Panenská ul. 7. *Balló Gyula* isk. tanácsos, elnök. *Hanus Gyula* titkár, *Čizmár Zdenko* jegyző

Bucsúzás. A komáromi közs. elemi fiú- és leányiskola tantestülete f. é. május hó 26-án d. e. a városháza nagytermében fölemelő gyűlés keretében bucsúzott el a tantestület mostanában nyugalomba vonult tagjaitól. A nyugalomba vonult kartársak: *Lakatos Károly* és *Marcsa György* igazgatók, *Kádár Győző*, *Szendrey Imre*, *Vitek Róza* tanítók. A diszgyűlésen megjelent a tantestület teljes számban, a helybeli iskolák és intézmények képviselői, a volt tanítványok nagy serege, akik között ott láthattuk a város színe-javát. A megnyitó beszédet *Pethő Sándor* igazgató mondta. A volt tanítványok nevében *Hajdu Lukács* dr. főgimn. tanár, az iskolaszék nevében *Kathona Sándor* ny. járásbírói isk. ez. elnök, a tantestület részéről *Tóth Imre* tanító beszéltek. *Marcsa György* megható szavakban válaszolt az üdvözlő beszédekre. Ezután *Lakatos Károlynak* és *Marcsa Györgynek* kiválóan sikerült díszes emléklapkettjeit leplezték le, melyeket *Berecz Gyula* szobrászművész alkotott.

Vitek Róza tanítónőnek tanítványai szép csokorral kedveskedtek. A hála és szeretet őszinte megnyilvánulása volt ez a gyönyörű ünnepély, melyen beigazolódtott, hogy a tanítói érdemes munkának igenis van becsülete a nagyközönség körében is.

Kiadóhivatali üzenetek.

T. I. Garany. Január 15-én küldött 40 K-val tagdíja f. é. június végéig van rendezve. — P. M. Košice. Febr. 8-án küldött 100 K levonásával folyó év július 1-ig a hátraléka 180 K. — P. M. Rim. Sobola. Mint régi nyugdíjasnak, (1926 január 1-e előtt nyugdíjazva) közgyűlési határozatunk értelmében évi 40 K. tagdíjért (1/2. díjért) adjuk a lapot. — K. F. Zenné. A régi évfolyamok számaikat kikereszük s amennyiben a kért számokkal még rendelkeziünk, azokat díjmentesen küldjük. — Többeknek. Jogi tanácsadóra, Özv. és Árvaalpra, a „Tanítók Házára” legutóbb a központi pénztárunkhoz juttatott adományokat július 1-i számunkban nyugtatjuk.

H I R D E T É S E K.

Pályázat. A pillisi róm. kath. népiskolánál megüresedett kántortanítói állásra. Javadalom: 1. Természetheni lakás mellékhelyiségekkel, 2. kert, 3. 10 hold szántóföld, 4. párbér, 5. stóla, a többi államségély.

Pályázati határidő 1929 június 20. A kellően felszerelt kérvények a Plebánia Hivatal címére küldendők. Pillis, posta Rapovce, okr. Lucenec. Személyes megjelenés kívánatos.

Hirdetés. Esztergomban 1909. június havában végzett osztálytársaimat felkérem, hogy címüket sziveskedjenek mielőbb közölni a 20 éves találkozó előkészítése céljából. Keszégtalva — Komárno mellett — *Halmos Kálmán.*

Pályázat. A tornaljai magyar tannyelvű róm. kat. elemi népiskolánál szeptember 1-től betöltésre kerül az ujonnan szervezett II. tanítói állás. Javadalmazása: a hírközségtől 1200 K törzsfizetés, 300 K lakbér és 20 K kertilletmény, az államtól törvényes államségély. Ezen állás pár éven belül kántorsággal lesz egybekötve, ami után a díjazás külön lesz megállapítva, miért is a pályázónak igazolnia kell a kántori teendőkből jártasságot is. Az állampolgárságot igazoló, kellően felszerelt kérvények f. évi július 10-ig az iskolaszékhez intézve, Stefanyák Róbert igazgató-tanító Tornaŷa címen küldendők. Választás augusztus 4-én délutáni 3 órakor lesz. Megjelenés ajánlatos, de nem díjaztatik. Állás szeptember 1-én föltétlenül elfoglalandó. Tornaŷa élénk járási székely, a fővonal mellett, mellékkeresetre alkalom bőven nyílik.

Róm. kat. iskolaszék.

Pályázati hirdetés. A bélyi róm. kat. felekezeti, két tanerős, magyar nyelvű elemi népiskolánál üresedésben levő I. tanítói állásra az iskolaszék pályázatot hirdet. Javadalmazás: a hitközségtől természetbeni lakás és egyéb díjlevél szerinti javadalmazás, a többi államsegélyben. Pályázati határidő 1929 június 15, választás június 25-én. Az állás szeptember 1-én foglalandó el. Kellőleg felszerelt kérvények róm. kat. plébániai hivatal Velký-Tárkán, p. Biel, Slovensko küldendők.

Szmrecsányi Elek rk. lelkész, iskolaszéki elnök.

Pályázati hirdetés. A palásti róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet az iskolájánál lemondás folytán megüresedett II. tanítói állásra. Javadalma a hitközségtől 800 Kc. alapfizetés, 240 Kc. lakbér, 20 Kc. kertiletmény. A többi államsegély. Az iskola 3 tanerős, tanítási nyelv magyar. Férfi tanerő hiányában tanítónő lesz megválasztva. Pályázati határidő június 8.

Róm. kath. iskolaszék.

Pályázat. A tornalai izr. el. 2 tanerős népiskolánál az igazgató tanító nyugalmába vonulása folytán megüresedésre váró igazgató-tanítói állásra pályázat hirdetik.

Javadalmazás: A törvényszerinti igazgatással való megbízás esetén természetbeni szép lakás és törvényszerű igazgatói pótlék.

A szlovák nyelv birását és csehszlovák állampolgárságot is igazoló kellően felszerelt kérvények alatt irt iskolaszéki elnök címére f. év június hó 25 ig küldendők. Tornala, 1929 május 12-én. *Dr. Fazekas Dezső* isk. sz. elnök. *Lengyel Sándor* isk. sz. jegyző.

Vakációra nyaralókat teljes ellátásra jutányosan elfogad özv. Matyasovszky-né Horka, p. Plešivec.

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha **KOPRDÁNÁL**
LÉVÁN, Stefanik-u. 14. — csináltatják ruháikat.

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár.
 Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhát öröm viselni!
 Hosszú és rövid városi bundák jutányos áron. Pontoz és figyelmes kiszolgálás!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs, melyért a tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:

Banai Tóth Pál.

Társ szerkesztők:

Boross Béla, Gáspár János, Uhereczky Géza.

Nem tagoknak a lap

előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

Hirdetések díjszabds szerint.

TARTALOM:

Oldal:

Vezércikk:

(bb.)

Közgyűlések évadján 323

Kovács Alajos:

Az egyesület kérvénye a minisztériumhoz . . . 326

Zsolnai Béla:

Shimoda R. Seichi tokiói japán tanító ismer-
tetése az 1928. évi prágai nemzetközi rajzkong-
resszuson Japán rajz- és kézimunka tanításáról . 328

Stampay János:

A madarak és fák napjának kultusza 331

Egyesületi élet 336

Szakirodalmi szemle 346

Különfélék 348

Kiadóhivatali üzenetek 354

Hirdetések 354

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno. — Az egyesület elnöksége: Kovács Alajos központi elnök, Negyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Komárno. — Tanácsadó: Uhereczky Géza, Komárno.

A hírlapjegyek használatá eng. a bratislavai posta- és távírdalgaqz. 30061111. 21. sz. rendeletével.

HUSZÁR ISTVÁN
KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSZET
NITRA

TELEFON SZÁM 20.

POSTAFIÓK 62. 64.

**AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.**

Ifjúsági és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek.

Iskolai szerek, füzetek, írészerek stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmonium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az állami nyomda által kiadott iskolai nyomtatványok **raktára.**

Nevelő intézményekhez szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

**KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELBEN.**

Tanító Uraknak és iskoláknak engedmény!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs, melyért a tagok a lapot is kapják	<i>Felelős szerkesztő:</i> Banai Tóth Pál.	Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.
	<i>Társszerkesztők:</i>	Hirdetések díjszabás szerint.
Boross Béla, Gáspár János, Uhereczky Géza.		

Közgyűlések évadján.

Az egyesületi élet a közgyűlések évszakába ért. Egy esztendő összegyűjtött panaszai, óhajai, gondjai kerülnek tetemrehívásra a zöld asztalok előtt. A magyar tanítóság járasonként összeölelkezik, hogy bizonyosat tegyen hitéről és egyakarásáról.

Az idei közgyűlések jelentőségét kiemeli az a mozgalom, amely mostanában bizonyos — nem tudni: felelős, vagy felelőtlen — körökből megindult s amely mozgalom nem tudja elhárítani magáról a gyanút, hogy Egyesületünk egységét veszélyezteti.

Tulajdonképen azon egyszerű indítvány, hogy Egyesületünk lépjen be tagul egy nálánál nagyobb, országos karolású szervezetbe, még nem viselné magán a bizalmatlanság bélyegét. Az erők tömörítése, a kezek összefogása a mi, nemzetiségi alapon alakult egyesületünknek is vezérelve: ezt a célt az egyesület nevében hordja. Ami bennünket a „Funš“-hoz való csatlakozás gondolatától idegenít: az a *mód*, amellyel egyesek mintegy ki akarják erőszakolni ezt a csatlakozást. Az az ijedelem, amely lábrakapott az indítványozók között, amikor nem sikerült nekik az első szóra a „szövetség“ hálójába vonni a magyar tanítók egyesületét.

Belétköbbsent az aggodalom: mit akarhatnak ezek, ha a belépést olyan halálosan fontosnak tartják? Honnan jött ez a hirtelen lelkesedés a tanítók testvériesüléséhez éppen azok részéről, akik a legédesebb

tesvéreket s azok anyaegyesületét eddig csak az irigység és rosszindulat vádjaival illették? . . . Van-e valami bizonyíték és biztosíték arra, hogy ez a törekvés csakugyan a tanítóság céljait, érdekeit munkáló, nemzeti és vallásos meggyőződését tiszteletben tartó, anyagi és erkölcsi viszonyait méltányosan kezelő, jogait védő nemes törekvés, vagy pedig tényleg az, amire az eddigiekből következtetni módunkban van: politikai játék s az egyesület kiszolgáltatása önző emberek önző spekulációinak . . .

Az egyesület vezetősége felelősséggel tartozik azért, hogy az egyesületet az alapszabályokban lefektetett elvek szerint kormányozza. Felelősséggel tartozik nemcsak az egyesületben véghezvitt tetteiért, nemcsak az egyesület multjáért, de az egyesület jövőjéért is! És ezt a felelősségét érzi akkor, amidőn az egyesület hajójával elkerüli a „Funš“ csábító vizeit, mert bennük örvényt, zátonyt sejt. A kormányosoknak pedig volt elég alkalmuk meggyőződni arról s megtanulni azt, hogy az élet (elsősorban az egyesületi és ezzel kapcsolatos élet) fodrosan, szépen tajtékozó hullámgűrűi sokszor meglepő veszedelmekkel rejtenek. Ezt a lehetőséget a cseh tanítók szövetségébe való kapcsolódás terve egyáltalában nem zárja ki s ennélfogva minden ok megvan arra, hogy egyesületünk felelősei e mozgalommal szemben bizalmatlanokodjanak.

A legárulóbb jelenség egyeseknek ama buzgókodása, amellyel — nagyhamar beletörődve az első kudarcba az egyesület szervein belül — tagokat toboroznak a „Funš“ számára. Kell-e rikitőbb példája az egyéni érdemek hajhászásának, mint ez? Hiszen ezeknek a talmi prófétáknak nem lényeges az, hogy csatlakozzunk egy, általános érdekeket védő tanítói sereghez: nekik a sürgés-forgás kell; nekik a felszínre jutás kell; nekik a hivatalos tekintetek előtt való tetszelgés édes bizsergése kell; nekik nem az eszme diadalrajutása, de a diadalrajutás dicsősége kell! Ezért berzenkednek, ezért toporzékolnak, ezért hangoskodnak, ezért irnak hamis jegyzőkönyveket. Mindegy: a látszat megéri . . .

De ez a nagynak-tűnni-akarás, ez az „akarnokság” (hiába, nincs erre jobb kifejezés) az ő szerencsétlenségük s a mi kéretlen szerencsénk. Mert ahogyan az egyesületi elnökség túllát a szándékukon, úgy ismeri meg lassan-lassan az egyesület minden tagja az akarnokok titkolt, de valódi mivoltát, saját beszédjükön és írásukon keresztül.

Most, a járási közgyűlések évadján, csak arra szeretnők kérni minden Kartársunkat, hogy jól a szemébe nézzen annak, aki fantasztikus ajánlatokkal és szólamokkal lép fel. Kérdezze meg tőle, mivel tudja megbizonyítani az üdvözítő „Funš” azt, hogy a magyar tanítót — aki történetesen tagul beiratkozott, — csorbítatlan hagyja a maga kisebbségi jogainak élvezésében és pragmatikáját az ő speciális szlovenszkói viszonyainak megfelelőleg mindig különleges principiumok alapján állapítja meg és respektálja?! Kérdezze meg minden egyenesen érző és gondolkodó tanító, kérdezze meg a „prófétákat”, micsoda garanciákat remélnék a Funš ban azokon fölül, amelyeket a Sz. Á. M. T. E. nyújtott? Kérdezzétek meg testvérek, ha kiáll a pódiumra a Funš envangélium apostola: mennyi beszédében és lelkesedésében az önzetlenség és mennyi nem az? Azt is kérdezzétek meg tőle, hogy mit tart többre: a cseh tanítók szövetségének talajnyerését, vagy a szlovenszkói magyar tanítóság megizmosodását? . . .

Ha ezekre a kérdésekre kielégítő, magyar szivekbe megnyugtató feleleteket kaptok, akkor üdvözlőjétek kitörő örömmel az egyetemes tanítóság egybeforrásának boldog pillanatát s eszmeileg ne akadályozzátok a szövetséggel járó fűziót.

De álljatok résen! Mert most már mindenki tudhatja, hogy a „Funš”-riadó csak ürügy, amely alkalmas jött némelyeknek az egyesületi béke és nyugalom megbolygatására. Ne higgyetek a „szövetség” ügynökeinek, akiket erre a tisztségre senki sem kért fel. El tudjátok ti hinni, hogy egy olyan „tízezres” taglétszámmal rendelkező egyesületben, amelynek célja a tagok ezer más viszonyaiból ered, — tekin-

tetbe vennék a mi, rendszeresen figyelmen kívül hagyott, sokszor megtépzott érdekeinket?

Csak vigyétek, dobjátok oda az idegen érdekek tengerébe a mi féltett, ápolt egyesületi szellemünk kristályos patakvizét: minden csepp a szívünk cseppje s ha mi odaadjuk szívünket, ki ad érte újat, mert a régire rá nem ismernék . . . ?

Gondolkozzatok ezen testvérek, sejtjei az egyesület megtámadott testének s amikor összejöttek a közgyűlések házában, kezetek szorításában benne legyen a lelketek megértő szeretete és meg nem rendíthető hite! Ez lesz a közgyűlés legszebb eredménye! (bb)

Az egyesület kérvénye a minisztériumhoz.

A kisiskola-törvény ügyében egyesületünk elnöksége az alábbi kérvényt terjesztette fel a miniszter urhoz. Megjegyezzük, hogy a miniszter urat más úton is gyors intézkedésre kérjük.

321/1929

Neded, 1929 június 7.

Dr. Štefánek Antal

Iskola- és Népművelődésügyi miniszter Úrnak

Praha.

Miniszter Úr!

Mint a 226/1922 számú, úgynevezett kis-iskolai törvény végrehajtásával megbízott egyik legmagasabb functionáriushoz, Miniszter úrhoz fordulok tanítótársaim nevében, kérve alábbi legmélyebb tisztelettel teljes felterjesztésem meghallgatását és ennek kapcsán kérésem teljesítését.

A fent hivatkozott törvény, valamint a hozzá kiadott végrehajtási utasítás rendelkezéseinek megfelelőleg a jelen iskolai évben általánosan kötelezővé lett téve Slovenskón is a nyolcosztályú népiskola kapcsán a VII. évfolyam bevezetése.

Köztudomású, hogy a földműveléssel foglalkozó lakosság körében a törvény végrehajtása sok helyen ellenszenvvel keltett s nemtetszésének, sőt helyel-közzel haragjának kitérését a tanulókkal érezette. Mi hivatásunk magaslátán állva, minden

rendelkezésünkre álló eszközzel igyekeztünk egyrészt a törvénynek eleget tenni, másrészt a kedélyeket megnyugtálni. Fájdalommal kell megállapítanom, hogy ez utóbbi nem járt kellő sikerrel, mint ezt az alábbi eset is bizonyítja.

E hó 2-án (vasárnap) este Vizkelet községben Rozsár Dániel tanítót lelőtte az egyik igazolatlanul mulasztó tanköteles bátyja, mivel a tanköteles szülőjét a járási főnökség az iskolai mulasztásért 30 korona pénzbüntetésre ítélte.

Nevezett tanító az első ülésre összeheselt s így a második ülést a kapu fogta fel, többet a támadó nem ültetett, mert a tanító nővére a jalkilátást és zuhanást meghallotta és kiabálni kezdett. Az orvosok megállapítása szerint az ülés halálosnak volt szárvna, tőle a tanító negyfokú agyrézkóddást szenvedett s ha életben marad is, ki tudja, milyen utóhatással lesz a nemtelen cselekedet egész életére.

Miniszter Úr!

E gáztelet nem csupán előre megfontolt emberölési szándék ténye volt, de támadás volt a köztársaság rendje ellen, az egész népoktatás ellen, ez az ülés szíventalálta a tanítóság egyetemét is. Épen ezért a legmélyebb tisztelettel kérjük Miniszter urat, kegyeskedjék saját hatáskörében is vizsgálat tárgyává tételni az esetet s odahatni, hogy úgy a vétkes, mint felbújtói és cinkostársa példás büntetésben részesüljenek.

A változott viszonyok között megváltoztatott törvény végrehajtására vonatkozólag tisztelettel kérem Miniszter urat, hogy a teljes siker érdekében kegyeskedjék sürgősen elrendelni a következőket.

1. Folyó évtől számítva 10 éven keresztül minden szeptember hó első vasárnapján az összes felekezetek templomaiban a házassági hirdetések után legyen felolvasva a 226|922. sz. törvény 11. §. 1. pontjának első mondata: „Az elemi és polgári iskola látogatásának kötelezettsége a gyermek hatodik életévének beöltése napját követő tanév elejével kezdődik és teljes nyolc évig tart“.

Továbbá e §. 2. pontjának első mondata: „Az iskolalátogatás tekintetében bárminemű könnyítésnek megengedése tilos“.

E felolvasás után legyen kijelentve, hogy ez a 226|922. sz. 1922. július 13-án kelt törvény.

2. Tétessék kötelességévé a csendőrségnek, hogy hivatalos körúijaik alkalmával havonta kélszer kérjék ki az iskola igaz-

galójától az igazolatlanul mulasztó tankötelesek névsorát, azok szülőit szólítsák fel, hogy gyermekeiket küldjék iskolába és ök terjesszék fel a járási főnökséghez büntetés kiszabására az igazolatlan mulasztókat.

3. Miniszteri rendelettel kérjük megállapítani, hogy rendkívüli (pl. a családban történt halálozási) eseteken kívül, hány-szor, illetve hány fél napi szabadságot nyerhet egy tanuló egy iskolai év folyamán?

Indokaim: A nép előtt a rendelkezés súlyát emell a templomi kihirdetés és a karhatalmi beavatkozás. Az egységes szabadságolás a tanuló szülőit úbaigazítja, a tanító eljárását egységessé teszi és védi.

Mély tisztelettel teljes kérésem megújítva vagyok:

A Szlovenszki Általános Magyar Tanítóegyesület nevében
P. H. Kovács Alajos s. k., elnök.

Shimoda R. Seichi tokió japán tanító ismeretelése az 1928. évi prágai nemzetközi rajzkongresszuson japán rajz- és kézimunka tanításáról.*

Kivonatosa fordította: Zsolnai Béla.

A külföld, mely japánt csak a sajtó útján és egyes japán festők képeiből ismeri, japánt költői vidéknek tartja, úgy képzelvén, hogy ez országnak megvan a sajátos művészete, melytől az egész iskolai nevelés és művészeti oktatás függ. Az ilyen vélemény, bár részben igaz, nem fejezi ki országunk kultúrájának jelenlegi állapotát. Japán a világ minden kultúreredményét be akarja népe közé vezetni, bárha az veszélyeztetné is művészetének tradíciós szellemét.

Japánban 1872-ben kezdődött az általános népoktatás. Már akkor szerepelt a tantárgyak között a rajz is, mely azonban csak a külföldi stílusú ceruzarajzok elemeinek primitív másolásából állott. Ebben az időben a japánok annyira lelkesültek a nyugati műveltség szépségeiért, hogy minden nyugatról jött dolgot kritika nélkül fogadtak. Az eredmény az, hogy a tanulók csak kopírozni tudtak. E túllengésre 1885 körül következett be a reakció, midőn „Japán a japánoké” jelszó hangoztatásával a

* A japán nevek angol ortográfia szerint vannak írva.

következő érvvel opponáltak a nyugati kultúra pusztá imitálása ellen: „Van Japán festészetünk, mely országunk adottságaival összhangban fejlődött magas nívóra. A festészetnek európai módja a fény és árnyék kombinációival, valamint a ceruzarajz teljesen idegen a japán nép lelkének, mert a japán karakternek az felel meg, ha ecset által, színhatással fejezi ki a formát”. Ezen nagy vita támadt. A közvélemény két pártra szakadt; az egyik csak az európai ceruzát, a másik csak a japán ecsetet akarta az iskolában megtűrni. E vita alatt a józanabb pedagógusok félvén, hogy e két véglet között való súrlódásnak a tanügy vallja kárát, igyekeztek az ellentéteket áthidalni és megállapították, hogy a professzionális pedagógia szempontjából a japán és európai festészeti stílus közt lévő megkülönböztetés szükséges ugyan, de elhanyagolni egyiket sem szabad. A progresszív pedagógusok eztán 1904-ben ilyen szellemű rajzkönyvet adtak ki, melyet több éven át használtak az elemi iskolákban.

A japán pedagógusok 1914-ben tartott első konferenciájukon megállapították, hogy e tantárgynak nem a képalkotás a főcélja, hanem az értelmi belátás fejlesztése és az appercepció előmozdítása. Ezzel szemben az 1919. évi konferencia kimondotta, hogy e tantárgy az alapja minden vizuális művészetnek, nemcsak az intellektuális és praktikus, hanem az esztétikai oldaláért is. Tehát, míg azelőtt a rajzot csak tanítási eszköznek tekintették, most a szó valódi értelmében művészeti oktatás a célja.

Japán szociális feltételei az utóbbi tíz év alatt nagyon megváltoztak. Régebbi nevelési rendszerünk az értelem fejlesztésére fektetett súlyt és erősen hajlott a nacionalizmusra. Az újabb nevelési rendszer a humánus kultúrát helyezi előtérbe. Az iskolákat többé nemcsak értelmi gyakorlóműhelyül, mint inkább a tanulók aktuális életének csarnokául tekintették. Megérett az idő Japán népoktatásügyének radikális rekonstrukciójára. Ez újjászervezést véghez is vitték a reáltudományok tanításában, az erkölcsi jellem nevelésében, különösen pedig a művészetek tanításában. Míg előbb a művészet nevelői értékének kiaknázását könnyelműen elhanyagolták, most Kanoe Yamamoto festőművész elveire alapították a rajztanítást: „A tanulók szabadon fejezzék ki lelkük tartalmát! Képminták és közvetett tanítás csak gátolják a tanulóknak szunnyadó alkotó-erők kifejlődését. A valódi művészeti oktatás nem abból áll, hogy idegen emberek

lelkében támadt témák rabszolgáivá tegyük őket, hanem abból, hogy a művészi készséget és ügyességet tanítsuk meg nekik”.

Ez eszmék nagy entuziazmust váltottak ki a pedagógusok körében és a közvélemény a spontán rajzolási mód mellett tört lándzsát. De most a rajztanítás megint szélsőségbe esett, mert addig hangoztatták a tanulók saját érzésének spontán kifejezését, míg végre teljesen elhanyagolták a formák precíz ábrázolását. Végül azonban néhány tehetségesebb rajztanár minden erejét megfeszítve helyes mederbe terelte a művészeti nevelés ügyét. Mostmár számos nyugati stílus és motívum van japanizálva.

A kézimunka 1890-ben bukkant fel először, mint nem kötelező tantárgy. Később elhanyagolódott, mert hovatovább puszta mechanikai munkává süllyedt s mint ilyen, tanulóknak, tanítónak egyaránt unalmassá vált. A kézimunka tanítása ilyen formája ellen indított mozgalmat az újabb időben alakult társaság „Alkotó Kézimunka” címmel. E társaság működéséről csak a legnagyobb csodálat hangján lehet beszélni. Mikor az 1923. szeptember 1-én történt rettenetes földrengés belülszerint elpusztította a fővárost és környékét, a szörnyű katasztrófa után az iskolák összegyűjtötték tanulóikat, hogy a romok felett újult erővel neveljék őket a jövőnek. Szánalmas volt a helyzetük. Nem volt tanterem, könyv, tábla, pad stb. Nevezett társaság felhívta a tanulókat, hogy taneszközök készítésével segítsenek magukon. Lázasan tevékenységgel fogtak munkához. Üres ládák-ból, épületroncokból padokat, asztalokat, táblákat készítettek. A romok felett az iskolai élet tehát kézimunkával kezdődött. Ennek az lett a hatása, hogy nagyok és kicsinyek érdeklődni kezdtek a kézimunka iránt, divatba jöttek a háziipari készítmények és az iparművészet óriási fejlődésnek indult. A kézimunkát 1926 ban kötelező tantárggyá tették s most jelentős helyet foglal el Japán közoktatásában.

A kötelező elemi népiskola 6 évfolyamú, melyben a rajz- és kézimunkára heti 1—1 óra esik. Azonban már az V. és VI. osztályban valamint az elemi-iskola betetőzéséhez való 2, vagy 3 évfolyamú felsőbb népiskolákban heti 2—2 óra. Mivel tananyagelőírás és vezérkönyv nincs, a tanítás mértéke a tanító ügyességétől és a helyi körülményektől függ. A rajztanításhoz általános elv a művészi ábrázolásmód, ú. n. alkotó rajz. A kézimunka tanításánál szintén a művészeti szempontok irányadók úgy a formában, mint színezésben és lakkozásban. Követ-

kezésükön e két tantárgy között szorosabb lett a viszony s valószínűleg egyesülnek majd „művészeti-tanítás” cím alatt.

Hat elemi után az 5 évfolyamú középiskolába mehetnek a tanulók. Itt a rajz heti egy órát foglal le, a kézimunka nem kötelező. Az elemivel szemben itt szakképzett rajz- és kézimunka-tanítók vannak.

Ki a felsőbb népiskola 2 évfolyamát elvégezte, a normáliskolába mehet, hol 5 évfolyam elvégzésével képesítődik. Innen kerülnek ki a tanítók. A rajz- és kézimunka kötelező tantárgy heti 1—1 órában.

A rajz- és kézimunka szaktanítókat a tokiói császári művészeti főiskola képezi ki. Ide a normál- és középiskolák abszolvensait veszik fel. Tantárgyal: európai és japán festészet, gyakorlati kézimunka, szépírás, nyugati és keleti művészettörténet, anatómia, esztétikai, szín- és festéktan, tervezés és rajzolás, pedagógia és metódika stb. Az első képesítő vizsga 1910-ben volt; azóta számos képzett művészeti tanítót szolgáltatott az elemi, felsőbb nép-, normál- és középiskoláknak, valamint az ipari szakiskoláknak.

Ezenkívül Tokióban 1899-ben két évfolyamú speciális kézimunka tanfolyamot terveztek, melyet 1906-ban három évfolyamú rajz- és kézimunkakurzussá fejlesztettek. 1919-ben pedig a tokiói leánynormálkollégiumban 3 évfolyamú speciális rajztanfolyamot rendszeresítettek.

A rajz- és kézimunkatanítók 1910 óta négy-ankél jellegű konferenciát tartottak és pedig 1914-ben, 1919-ben és 1924-ben Tokióban, 1926-ban pedig Osakában.

Összegezve az elmondottakat: Japán rajz és kézimunkatanítása a kor színvonalán áll, miről a gyakori, sikerült iskolai kiállítások is tanuskodnak.

A madarak és fák Napjának kultusza.

Irla: *Stampay János.*

Immár csaknem három évtizede annak, hogy az amerikai keletű „Madarak és Fák Napja”-nak kultusza Európáig terjedt. A gyermeki szívekre és lelkekre való hatásának eredményéről szinte fölöslegesnek tartok egy szót is vesztegetni, mert csak azt mondanám el, amit annak nemesítő és agri-

kulturális hasznáról már annyian elmondottak.

Jelen soraimmal csak oda akarok mutatni, hogyan tehetjük maradandóbbakká a behatásokat s hogyan nyerhetjük meg a gyermekeereget a madarak és fák barátjaivá.

A május havában lezajlott Madarak és Fák ünnepe előtt éppen azon gondolkodtam, hogy a kis nebulók talán már meg is únták a megszokott versikék ledarálásának hallgatását, ha azokat a java része még oly párhosszal mondja is el. S a legszebb zene és ének is unottá válik előttük, ha mindíg ugyanazt hallják dúdolni. Varletas delektat. Épen azért kaptam tollat a programjukba olyan számokat írtam, amiknek a szavalók is, meg a hallgatók is örültek és rajta jól mulattak. Írtam oly apró beszédeket, amelyekben a gyerek szóba áll egyik-másik madárral, vagy megszemélyesíti azokat, hasonlólag a fákat és a virágokat is. A kis hallgatók is, meg a nagyok is, aztán szájtátva hallgatják, mit is mond nekik a kakuk, a rigó, a cinke, a cseresznyefa, a lilium, síb. Ép úgy nem téveszti el hatását egy-egy párbeszéd, amilyeneket minden tanító minden évben kevés fáradtsággal maga is megírhat s az ünnepet elevenebbé, kedvesebbé s hatásosabbá varázsolhatja.

Az impulzust az idén az adta meg nekem, hogy felfedeztem az iskolámban néhány olyan gyermeket, akiknek egyike a kakukot, másika a bibicet, a rigót, a nádiverebet tudja hűségesen utánözni. S ehhez képest írtam meg kis mondanivalójukat is. S egy kis kereséssel ki nem találta iskolájában ilyen ügyes gyerekeket. Csak akarni kell s megy minden. Egyébként felszítóiul készséggel bemutatok néhány szemelvényt az idei mulattalóbb számokból:

1) *A kakuk madár és a gyerek.*

(Bekonferálás után a fiucska virágcsokorral lép fel s valahányszor a kakukot utánözze, kissé előrehajol, arcát a csokorba rejtve kakukol s mondja:)

— Kakuk madár hol vagy? o

(A gyerekeknek minden kérdésére annyiszor kakukol a madár, ahány o van a kérdés után.)

— Itt vagy? o — Ja, de jó, hogy itt vagy! o o — Te is örülsz, hogy eljöttem? o o — No, akkor annál jobb, legalább látom, hogy jó barátom vagy. Igaz? o — Hallottam, hogy te meg tudod mondani, ki meddig él? Hát meddig élek én? o o o o *

(*Némán az ujjával számolja)

— Micsoda? csak öt évig! Hiszen akkor te nem vagy jó barátom? o o o o o — Még ötévig? Hiszen az is csak tíz! o o o o o o o o o o — Még ízig, az is csak húsz! o o o o o o o o o o — Tyű, már nem is tudom, mennyit mondtál! o o o Úgy látom, mégis szeretsz! — o o o — Jól van, kakukpajtás! Isten veled! o o o — Éljenek a kakukmadarak! o o o

2) Mit mondanak a kis cinkék?

— Semmit, csak ezt: (Amennyire lehet, énekes hangon utánozza a cinkét:) — Kicsikém, kicsikém, piclikém, piclikém!
 — Az egyik kérdi, hol vagy kicsikém, kicsikém, kicsikém?
 — A másik mondja: Itt vagyok piclikém, piclikém, piclikém!
 — Mit találtál kicsikém, kicsikém, kicsikém?
 — Hernyót, bogarat piclikém, piclikém, piclikém!

3) A fecske és a ficsúrka.

(Egy kis leányka legyen a fecske, széken fent, egy buksi fiúcska a ficsúrka, lent. A leányka válaszainál szárnyszerűleg rázza kezecskéit.)

— No, kis fecském, itt vagy? — Ficsifi, ficsúrka, itt vagytok! Csirri! csif! — De régóta láttalak? — Ficsificsefe, ősz óta! Csif, csif! — Mit láttál Afrikában? — Ficsifi csefe, lepkét, bogarat, csirri! csirri! — Mit itál, kis fecském? — Ficsifi csefe, vizecskét, csifcsif! — Ott is költöttél kicsikém? — Ficsifi csefe, nem biz' én, csirri csirri! — Hát ott nincs fészkek, csöppikém? — Ficsifi csefe, nincs bizony, csifcsif! — Hát akkor hol alszol, kicsikém? — Csirririri csiri, ágakon, csif, csif! — Hátha esik, mit csinálsz? — Csirririri, elbújok, csirri, csiri! — Mondd meg fecském, hol jobb, itt vagy ott? — Csirririri csiri csir, itt bizony! Csivicc! — Hát akkor énekelj el nekem a legszebb nótádat! — Csirririri, szívesen! (Éneklő hangon, a fecskét utánozza.)

Icsi-ficsi, icsi-ficsi,
 Vicc, vicc, vicc, vicc,
 Kicsi-ficsi, kicsi-ficsi,
 Csiv, csiv, csiv, csiv!
 Csirririri, csirri csirri,
 Kis ficsúrka zirr, zirr,
 Hadd a fészkek, cinnic,
 Szeress engem bimbic!

4) *Hogyan dalol a fülemüle?*

(Mondhatja fiú v. leányka minél éneklőbb hangon, fejét madárként föltartva.)

Igy dalol a fülemüle:

— Tyű, tyű, tyű, tyű, vin, vin, vin, cipiá, cipiá, cipiá, zrrrrrrrrrr, rliiiliiiliiilii, úbibi, úbibi, úbibi, úbibi, tyilulu, tyilulu, tyilulu, bin, bin, kvelipiác, zrrrrrrrr:

(Most ugyanezt fűtyszóval, ugyanazon rímussal és dallammal. Akármilyen gyenge utánczat is nagyon jó.)

5) *Lássuk a bíbicet!*

(A bíbicel beszélgető fiú színlén virágcsokorba rejtse arcát, amikor bíbicel.)

— Hol vagy píci pajtás? (Bibic = o)

— Mi a neved, pajtás? o — Van-e fészked, pajtás? o

— Hány fiókád benne? o o o o — Adsz-e nekik enni? o o o

— Hát vizecskét inni? o o — Bántanak-e pajtás? o o o o —

Ugy-e, rossz gyerekek, pajtás? o o o — Ne félj tőlem pajtás!

o — Én szerellek, pajtás! o o o

6) *Most jönnek a varjak.*

(A pódium elé álljon 5—7 károgni jól tudó fiú, akik huncukás mimikával kárognak a széken álló, nyakát nyújtogató, mimikázó pajtás kérdéseire.)

— No pajtások, tudjátok-e, hogy mit mondanak a varjak?

— Kár! Kár! — Hát mikor jön a tél? — Kár, kár! Hát mikor

a hó mindent betakar! Kár, kár! — Nem találunk pajort, kukacot!

— Kár, kár! Be kell menniök a faluba! — Kár, kár! Órákig

ott ülni az ágakon! — Kár, kár! Lesni egy-egy falatot! — Kár,

kár! Mert rosszak az emberek! — Kár, kár! Könnyen meg-

fogják és megfőzik levesnek! — Kár, kár! Pedig ő értök is!

— Kár, kár! Mert hasznosak, ugyebár? — Kár, kár! — Éljenek

a varjak is!

7. *Ki ültetett már gyümölcsfát!*

Tudom, hogy kisebb pajtásainknak nem jutott ki e szerencse. De látni, már bizonyára láttatok faültetést, ugye?

No, lám! Akkor tudnotok kell, hogy az mennyit gondnal és bajjal jár. Láttátok azt a nagy gödröt, amit édes apátok ásott. Láttátok a fácskát amint azt behelyezte, megkötözte, megöntözte, nyesegette. Hát még ha azt tudnátok, mennyit kell ápolni tisztogatni amíg gyümölcsöt terem, soha, soha nem mozgátnátok, vagdos-

nátok a gyümölcs-fákat. A gyümölcsfa szerencse a háznál, mert minden nyáron édes gyümölcsseivel kínál. Éljenek hát a gyümölcsfák.

8. *Én vagyok a cseresznyefa!*

A szőlőskertnek én vagyok a büszkesége. Nagy is vagyok, szép is vagyok, de télen kopasz vagyok. Ilyenkor senki se néz rám! Se kutya, se macska, se gazda, se fia. Pedig, milyen szívesen leráznám a hernyóimat és bogaraimat, ha tudnám, és tűzre adnám szárazágaimat, ha letörni bírnám; de nem vágja le senki, nem szedi le senki! Ha azonban jön a tavasz, de szívesen pihennek meg árnyékomban! Hát még mikor pirosít rajtam a cseresznye, hogyan futnak hozzám a gazda is, a fia is, meg a lánya is. Amíg győzik szedni a szebbnél szebb cseresznyét és a rigóval együtt csak azt mondják: be vele, be vele!

Tudjátok mit, gyerekek! Ha szereititek a cseresznyémet, szeressétek a rigóval leszedni bogaraimat és apátokkal együtt száraz ágaimat is.

Éljetek!

De éljenek a cseresznyefák is!

9. *Gyermekek! Én ibolya szeretnék lenni,*

ha lehetnék; mert az a tavasz hirdetője és legbájosabb virág. Ki az aki nem szeretné az ibolyát, az első és legkedvesebb virágot? Pedig ott rejtőzik az erdő sűrűjében, de édes illatáért és szép színéért mindenki felkeresi és úgy örül, ha egy-egy csokrot köthet belőle és keblére tűzheti. Ibolya nem lehetek, de azt meg tehelem, meg is tettem, hogy csokrot kötöttem belőle és azt az én édes jó anyámnak ajánlottam. Éljenek az ibolyák.

10. *Testvérek! Ha virág lehetnék, akkor én liliom szeretnék lenni.*

Mert van-e szebb virág a liliomnál?! Fehér, mint a hó, mint a szentek élete, és a kelyhe drága illatot lehel. Azért a szűzi szenteket is mind liliommal ábrázolják. De ha már liliomok nem lehetünk, akkor legalább tisztaságban és ártatlanságban legyünk olyanok, mint a liliomok.

Éljen a liliom, a virágok szépsége!

De éljenek a liliom gyermekek is!

És így tovább!

EGYESÜLETI ÉLET.

Felhívás a szlovenszkói és ruszinszkói magyar tanítósághoz.

Egyesületünk elnöksége, különösen a ruszinszkói magyar kartársak kérésére, elhatározta, hogy a *Tanítók Háza* részleg jegyzését továbbra is meghosszabbítja. A Tanítók Háza akciónkba a ruszinszkói kartársak is bele akarnak kapcsolódni, amely lörekvűket készsèggel támogatjuk és szivesen vesszük. Felhívjuk mindama szlovenszkói és ruszinszkói kartársainkat, akik a Tanítók Háza alapításában részt akarnak venni s annak áldásos eredményeit élvezni óhajlják, siessenek részleg jegyzésükkel. Egy részleg ára 200 Kés. A jegyzések *Kovács Alajos* közp. elnökhöz intézendők, *Negyed*, Szlovenszkó.

Jegyzőkönyv.

Felvétellett Komáromban 1929 június hó 2-án a Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület központi tisztikarának a dalárda „jeligéjé”-re beérkezett pályamunkák bírálatának ismertetése és a jeligés levélke felbontása tárgyában összehívott értekezleten. Jelen voltak alulírottak.

1. Központi elnök előterjeszti, hogy a lévai II. egyetemes nagygyűlés 1928 okt. 24 ki határozatából kifolyólag 1928 okt. 26-án meghirdette a nyilvános pályázatot az Országos Magyar Tanítói Dalárda jeligéjére 1928 dec. 31-ki határidővel az Egyesület hivatalos lapjában. (I. M. Tanító 1928 évi 21 szám.)

A kltűzött határidőig összesen 13 pályamunka érkezett be a közp. elnökhöz, mely pályamunkák megbírálására felkérte a „Csehszlovákiai Magyar Dalosszövetség”-et, melynek titkára Sziklay Ferenc úr értesítette a közp. elnököt, hogy a bírálatot Simkó Gusztáv úr a „Csehszlovákiai Magyar Dalosszövetség” országos karnagya, a „Kassai Zenekedvelők Dalegylete” kargazgatója ejti meg, ki is Kassán 1929 május 12-én kelt bírálatában ezt írja: „. . . a beérkezett pályaművek közül legjobbnak találom és díjazásra ajánlom „Zengjen a dal” jeligéjű 11. számú 832/928, iktató számmal ellátott zeneművet, melynek helyes zenei feléptése kellő előadásnál szépen fog érvényesülni”.

A bírálatot közp. elnök megküldötte a pályaművekkel együtt a hivatalos lap kottamelléklete szerkesztőjének: Gáspár János úrnak véleményezésre, aki Simkó karnagy úr bírálatát magáévé tette.

Az értekezlet fent megnevezett műbírálok egybehangzó véleménye alapján a beérkezett pályaművek közül a 11. számú „Zengjen a dal” jellegű darabot pályadíjnyertesnek jelenti ki, a jeligés levélke felbontása után megállapítja, hog annak szerzője *Heckman István*, kinek részére a 200 (kettőszáz) korona pályadíj kifizetését elrendeli. A „Jeligé-1” a Magyar Tanító kottamellékletén leendő leközlésre Gáspár János szerkesztő úrnak megküldi.

Eljárásáról jelentést fog tenni a legközelebbi központi gyűlésnek. A pályadíjat nem nyert művek a központi elnöktől a pályamunka jeligéje, feladási helye és ideje közlése mellett átvethetők.

Kmf.

Kovács Alajos, s. k.

Somogyi István, s. k.

Vásárhelyi Károly, s. k.

Telkes Mihály s. k.

Uhereczky Géza, s. k.

Banai Tóth Pál, s. k.

Árendás József, s. k.

Jegyzőkönyv.

Felvételeit Galántán a Szl. M. T. E. Galánta Vágsellyei körzetének 1929 év, május hó 16-án megtartott rendes közgyűlésében.

Jelen voltak Budovič Román áll. tanfelügyelő, Kovács Alajos kp. elnök s a két járás magyar tannyelvű iskoláinál működő tanítók csaknem teljes számban.

Berényi Gyula alelnök üdvözlőlvén a megjelenteket, sajnálattal közli, miszerint Jónás Ferenc a kör szeretett és agilis elnöke betegségére való hivatkozással leköszönt az elnöki tisztségről. A gyűlés részvétel fogadta az elnök betegségéről szóló hírt s sajnálkozott távozása fölött, majd jegyzőkönyvi köszönetet szavazott eddigi eredményes működéséért. Közli tovább az alelnök, miszerint Tanító Gyula betegsége miatt szintén leköszönt választmányi tagságáról, Oszlányi Benő ellenőr pedig eltávozott a járás körzetéből. Az ekként megüresedett tisztségek a tisztiakar mandátumának lejártáig választás útján betöltendők.

Kovács Alajos közp. elnök indítványára jelölő bizottságot küldtek ki, melynek tagjai Bócz Árpád, Kocsis Árpád és Osztyényi József lettek. A jelölő bizottság az elnöki tisztségre Berényi Gyulát, Horváth Alajost és Boross Bélát, az ellenőri tisztségre Janics Alajost, Szűcs Alajost és Kardos Istvánt, választmányi tagul pedig Khin Istvánt, Varga Izidort és Kneif Rezsőt jelölte. A közgyűlés az elnöki tisztségre Berényi Gyulát, az eddigi alelnököt, az így megüresedett alelnöki tisztségére Horváth Imrét, ellenőrré Janics Alajost, választmányi tagul pedig Khin Istvánt választotta meg.

Berényi Gyula úgy a saját, mint a megválasztott tisztársai nevében köszönetet mond a megnyilatkozott bizalomért s kéri a közgyűlést, hogy őket az elődeik által kifejtett program mellett s az általuk követett szellemben leendő működésükben támogassa.

Elnök ezután beszámol a tanítók farsangi műsoros estjéről, melynek sikeréről az M. T. is hírt adott. E tárgy kapcsán a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet mond Sipos Péternek, aki a műsoros est sikere érdekében lankadatlan ügybuzgalommal közreműködött.

Kovács Alajos közp. elnök ismételen felhívja a kartársak figyelmét a „Vestník“ magyar mellékletének megrendelésére s a „Tanítók Háza“ javára leendő részvények jegyzésére.

Végül felemlíti ama vádakat, melyekkel egyes tanító csoportok a közp. egyesület vezetőségét illetik, hogy a Funš szövetséggel nem hajlandó együttműködni. A központi vezetőség e tekintetben elfoglalt álláspontjának és szereplésének kellő megvilágítása kétségtelenné tette a vádak jogosulatlanságát.

Beszámolt még a prágai iskolaügyi anketéről, továbbá ama irányelvekről, amelyeket a vezetőség a muliban követelt s a jövőben is minden kicsinyes támadás ellenére követni kíván s ama, a szlovenszkói működő és nyugdíjas tanítóság erkölcsi és anyagi érdekeinek előbbrevitelét célzó további programjáról, melynek legfőbb pontja a teljes egyenlőség és egyöntetűség.

Oszwald vágvecsei kartárs felszólalására az egyesület határozatlanul kimondotta, hogy teljesen egyetért a közp. vezetőség irányelveivel s azt teljes bizalmáról, ragaszkodásáról és szeretetéről biztosítja.

A gyűlés végeztével az áll. tanfelügyelő megbeszélte a jelentkező kartársakkal a Bradlóra tervezett zarándokút ügyét,

részletes programját, melynek befejeztével elnök a megjelentek üdvözlésével a közgyűlést befejezettnek jelentette ki.

Berényi Gyula, s. k. elnök *Kocsis Árpád*, s. k. jegyző.

Bizalmi nyilatkozat.

A Sz. Á. M. T. E. Galánta-Vágsellye-i körzetének Galántán, f. hó. 16-án tartott közgyűlése foglalkozott az egyesület egységét megbontani akaró szeparatiztikus mozgalmakkal s azok vezetői részéről a központi elnökséget ért támadásokkal. Oszwald Lajos indítványára a közgyűlés határozatiilag kimondja, hogy teljesen egyetért a központi vezetőség irányelveivel s azt teljes bizalmáról, ragaszkodásáról és szeretetéről biztosítja.

Berényi Gyula s. k. *K. m. f.* *Kocsis Árpád* s. k.
elnök jegyző.

Tanítógyűlés.

A párkányjárásí Általános Magyar Tanítóegyesület ez évi rendes közgyűlését f. évi május hó 25-án, Párkányban, a községi nagyvendéglő színháztermében tartotta, melyen a járás tanítósa csaknem teljes számban megjelent. A közgyűlést jelenlétükkel megtisztelték: Volla Elemér áll. tanfelügyelő, nemzetgyűlési szenátor, Dr. Kovárik František járási főnök, Rakovský Jenő szolgabíró, Kovács Alajos az Á. M. T. E. országos elnöke, Vásárhelyi Károly főtitkár, dr. Zemplényi Dezső járási főorvos, Dinnyés Károly udvardi igazgató tanító, a járás volt elnöke s az ógyallai járáskból Karácsonyi József kartárs.

Bíró Béla elnök hálás szívvel köszöni meg a kartársi bizalmat, mely őt a járás élére állította. E bizalom viszonzásaként ő is kartársi szívét hozza az egyesületbe s igéri ereje javát a kifűzött célok közmegelegetést kiváltó elérésére. Üdvözl a közgyűlést s az illusztris vendégeket, különösen az állami közigazgatás hivatalnokait, akik megjelenésükkel dokumentálni akarják a tanítótság iránti vonzalmukat, munkájával szemben való elismerésüket s akik sohasem feledkeztek meg arról, hogy járás intelligenciájának többségét a tanítótság alkotja s az ő révükön van képviselve a tanítótság a közérdekű intézményekben. Kéri őket, tartsák meg jóindulatukat továbbra is a tanító-

sággal szemben, amely megmutatta, hogyan viselkedni és munkálkodni az állam konszolidációja érdekében.

Megemlékezik a nem régen elhunyt Péter Bernald kartársról és a most halva fekvő Paner Károly esperes tanfelügyelőről, akiben a járás egyik legjobb tanítóbarátját, iskolai ügyekben legagilisabb emberét gyászoljuk.

A megnyitó után a közgyűlés táviratilag üdvözölte dr. Maule Václavot a referátus vezetőjét.

Vollay szenátor az elnök üdvözlését megköszönve kijelenti, hogy örömmel ragadta meg az alkalmat, hogy tankerülete közgyűlésén részt vehessen, hogy így figyelemmel kísérhesse annak működését. A tanítóság vezető szerepre hivatott s mint ilyen kell is, hogy e szerepet magához ragadja. Hogy erre képes legyen, kellőleg képzettnek kell lennie. A létesítendő új iskola törvény néhány fogyatékoságára mutat rá, különösen a tanítóképzést illetőleg. E tekintetben teljes reformra törekedjék maga a tanítóság.

A közgyűlés nevében az egyesületi jegyző üdvözlí a folyó iskolai évben nyugdíjazott s a helyökbe lépett új kollégákat.

Rakovsky Jenő szolgabíró előadást tartott az iskolafejlesztéssel kapcsolatos kisajánításokról, mely a tanítóság jövőbeli idevágó munkájának megkönnyítését célozza részletes információival. Elnök a közgyűlés nevében hálás köszönetet mond az előadónak.

Zoltán Amália „Az anyák napjáról” tartott névös, kedves előadást, melyet a közgyűlés kívánságára a Magyar Tanító közölni fog.

Krausz Zsigmondnak „A dült és álló frás”-ról tartott előadásáért, ki a gyermek megfigyelés terén mindig újabb és újabb dolgokat közöl velünk, a közgyűlés nevében az elnök szintén köszönetet mond.

Bellus Gyula az alapszabály módosításról értekezik. A vármegyék megszüntével meg kell szüntetni a megyei egyesületeket. Elegendők a járási egyesületek s az országos szervezet. A járási egyesületek évenként kétszer tartanak gyűlést és pedig tavasszal legkésőbb májusban, ősszel pedig októberben. A tavaszi legyen vándorgyűlés, eszeleg szórakozással egybekötve, míg az őszi tartassék a járás székhelyén. A hiányzó megyei szervezet pótlására a járás delegáljon az elnök mellé 2 tagot és az országos Egyesület elnöksége minden negyedév első

havában e kiküldöttkeket hívja meg közös értekezletre, hol a közös tanítói ügyeket megvitatná és elintéznék. Ezen értekezlet mindig más és más alkalmas városban tartassék meg.

A megyei egyesület megszűnésével ennek vagyona likvidáltassék és az egész vagyon a Tanítók Háza és az árvaalaphoz csatoltassék.

A régi orsz. szervezet egységét ne bontsuk meg, nekünk ez alapvető egyesület előtti lisztelettel kell meghajolnunk és fönymaradását anyagi támogatásunkkal biztosítanunk.

Hogy ezen egység fönmaradjon, de a tanító egyénisége a tanügyi lapok járatásánál ne legyen korlátok közé szorítva s ne legyen rákényszerítve pénzért olyan tanügyi lap, mely neki nem tetszik. A tagsági díjat válasszuk el a lap kötelező előfizetési díjától.

Javaslat: Legyen az évi tagsági díj 50 Ké, melyből 35 Ké. a Központot, 15 Ké. pedig a járást illesse. — A Magyar Tanító járatása pedig ne legyen kötelező, — hanem a tagok 30 Ké-val, a nem tagok 40 Ké-val fizessenek elő a lapra.

Úgy a járási, mint az orsz. tanítóegyesületnek minden működő magyar tanító kötelező tagja legyen, ez alól kibujni senkinek se lehessen.

Ezen szétválasztással minden tanító érezni fogja, mire kötelezi őt a tagság, a kartársi szolidaritás és közös ügyünk s így a tagsági díjakkal nem maradhat hátralékban sem, mert azonnal végrehajtható érte. A tanügyi lapok járatásában egyénisége nincs korlátozva.

Közgyűlés ezen módosító javaslatot változtatás nélkül egyhangulag elfogadta.

A pénztári jelentés tudomásul vételét és elfogadtatott.

Az alapszabályok 11. §-a szerint az új vezetőség választására a közgyűlés jelölő és szavazatszedő bizottságot jelölt ki, amelynek tagjai a következők lettek: Bellus Gyula, Gajdár István, Tóth István, Kapocsay József, Drobny József, a szavazatszedő bizottság: Túry Sándor, Szabó Emil, Zoltán Amália, Surányi Gyula és Wisner Imre.

Kovács Alajos orsz. egyesületi elnök általános ügyeinkről részletesen referál. Felhívja a „Vestnők” magyar fordításának előfizetésére. Eddig 195 előfizető jelentkezett. Legkevesebb 500 jelentkezés esetén lehet csak a „Vestnők”-et megjelentetni.

A FUNŐ-sal való kapcsolat nehézségeit teljes részle-

tességgel és tárgyilagossággal világítja meg.

Indítványok: 1. Alapszabály módosítási indítvány. Benyújtotta *Tóth István* ig. tan. Kisújfalu.

„A Szlovenszkióli Általános Magyar Tanító Egyesület alapszabályai tervezett szövege közé a jövőben kínálkozható kedvező fejlődés lehetővé tétele céljából egy keskeny rés betoldását vagyok bátor a Párkányjárásai Tanító Egyesület közgyűlése elé elfogadás végett terjeszteni: a 4. §. Az egyesület célja 5. pontjának első sora: „Érintkezést tart fenn” 3. szava után köveikező ezen betoldással: „s esetleg társul”, melynek változatlán folytatása: „más tanító egyesületekkel, társadalmi tényezőkkel, melyek az egyesületet (egyetemes) céljai elérésében támogatják”.

Elfogadva.

2. Indítvány: Benyújtotta *Kiss József Szőgyén*.

„1926. évben a járási tanítószék a cseh kollégák fogadására illetőleg előzetes költségekre a tanfelügyelőségnek 30-Ké-t küldött személyenként, mely összegek nem lettek felhasználva.

Indítványozom, hogy ezen összegeket a közgyűlés a kamatokkal egyetemben kérje ki és adja át a Tanítók Háza alapjának javára, vagyis a járás a megfelelő összegért jegyezzen részvényeket. A jegyzett részvények a mindenkori elnökségnél őrzendők.

A közgyűlés ezen indítványt elfogadta.

Szabó Emil muzslai kartárs indítványának letárgyalását az idő előrehaladottságára való tekintettel a következő közgyűlésre kellett halasztani. Kmf.

Tury Sándor, egyes. jegyző. *Bíró Béla*, elnök.

Az ógyallai járási egyesület közgyűlése.

F. évi június hó 6-án d. e. féltíz órai kezdettel tartotta az ógyallai járási tanító egyesület rendes évi közgyűlését Szentpéteren, a róm. kath. elemi iskola egyik tantermében. A gyűlést *Kőrös Imre* járási elnök vezette. Megjelentek a gyűlésen a járás tanítószékéből mintegy 40-en a központ képviselőjében ott voltak *Banai Tóth Pál* lapunk szerkesztője és *Somogyi István* titkár, továbbá jelen volt *Dinnyés Károly* közp. alelnök, nyitramegyei elnök.

Kőrös Imre elnöki megnyitójában körvonalazta az egyesület

Jelen és jövő feladatait, lelkes szavakban buzdította a tanítóságot az egység megóvására a bomlásztó főrekvésekkel szemben. Üdvözölte Dr. Kenessey Kálmán ógyallai meteorológiai intézeti igazgatót, a kiváló tudóst, akit a tanítóság részére előadást fog a gyűlés folyamán tartani, valamint a központ kiküldötteit.

A központ kiküldöttek részéről *Banai Tóth Pál* köszönte meg az üdvözlést. Óhajtja, hogy a tanítóság éber szemmel figyelje az egyesületi élet eseményeit nemcsak a járás határain kívül, hanem azon belül is.

Kőrös Julla szentpéterli tanítónő mintatanítást tartott a polg. nev. tan. köréből: Testvéri szeretet címmel. A tanítása igen szép sikert ért el. Különösen felült a fiatal tanítónő meglepő nyugodtsága a rutinja, amellyel e nehéz témát feldolgozta.

Az elnöki jelentés kapcsán Kőrös Imre elnök részletesen kitért a járási egyesületi élet minden fázisára. Ebből kiülnt, hogy az egyesület agilis vezetőségével élén igen intenzív egyesületi életet él és szép szociális érdemekkel dicsekedhetik, (Tanítók Háza alap, Temelkezési alap, Szabó János árva alap).

Dr. Kenessey Kálmán a meteorológiának a népiskolában való eredményes tanításáról s ennek hasznáról tartott igen értékes előadást, melyet a jelenlevők a legnagyobb figyelemmel és élvezettel halgattak. A tanulságos előadást lapunkban alkalomadtán közöljük.

Kossányi József a bagotai r. k. tanító, az új tanítói generáció e kiváló tagja, tartott ezután előadást a modern pedagógia fejlődéséről, melyben a mai nevelés filozófiai irányvonalait helyezte élénk megvilágításba.

Paxi Pál pénztáros tette meg jelentését, mely szerint az egyesület bevétele 4554.25 K, kiadása 639.30 K volt, tiszta vagyona tehát 3914.95 K, mely betétkönyveken van elhelyezve. Szomorú képet festett az aránylag nagy és megdöbbentő tagdíjhátralékról.

Az indítványok során elnök felolvasta Kovács Alajos közp. elnök levelét, melyben a járási közgyűlés munkaprogramjára vonatkozólag ad utasításokat. Ennek egyes pontjaihoz hozzászólásokat kér. Ezzel kapcsolatban a járásköri közgyűlés a következő fontosabb határozatokat hozta:

Kívánja a közgyűlés, hogy a járási egyesületek mellett nagyobb körzetek is alakíttassanak egy-egy nagyobb városi központtal. E körzetekbe a járási egyesületek önként saját

elhatározásukból csoportosuljanak. A tanítóság ily nagyobb-szabású évi közgyűléseken megismeri más járások felfogását is és nagyobb látókörre tesz szert az egyesületi élet mezijén. Ez az alapszabály módosításnál figyelembe veendő.

A gyűlés kívánja, hogy a Vestníket hivatalosan, magyar nyelven adja ki a tanügyi minisztérium, úgy amiként a német-nyelvű Vestníket is kiadja.

A Tanítók Házára régebben megszavazott 3000 K-t a tagoktól beszédni, de külön kezelni gyűlmölcsözöleg mindaddig, amíg a T. H. alapszabályai készen nem lesznek és abba Nemcsik Béla indítványa (a tanítól árvaék felvételnél előnyben részesítendőék) szerint intézkedés nem történik.

Hosszasabb élénk vltát eredményezett az udvardi tantestület indítványa, melyet Szecsányi Kálmán nyújtott be. Az indítvány az eddigi egyesületi tagsági díjat két részre óhajtotta elkülöníteni. 40 K lenne a tulajdonképeni tagsági díj, 40 K pedig a hivatalos lap előfizetési ára. A hivatalos lap járata az azonban nem lenne kötelező.

Az indítvány mellett Szecsányi Géza és Dinyés Károly, ellene pedig Szecsányi Béla, dr. Kenessey Kálmán, Somogyi István és Banai Tóth Pál szólaltak fel.

Mivel a közgyűlés általános hangulata az indítvány tevőknek nem kedvezett s mivel kidomborították, hogy az indítványban foglaltak az általános egyesület anyagi erejét gyengítenék, amely pedig most, amidőn az egyesület a haladó csoport törekvései következtében hatalmas erőfőjtésre kényszerült, veszedelmessé válhat, az indítvány benyújtója az indítványt visszavonta.

A tartalmas és nívós gyűlést, melyen bebizonyult, hogy az ógyallai járás az általános egyesület és a központi vezetőség lelkes híve, Kőrös Imre elnök néhány szóból jövő szóval d. u. 2 órákor berekesztette.

Gyűlés után a Pusztai-féle vendéglőben közebéd volt, amelyen nem hiányzott a vidám, lelkes hangulat és a talpraesett felköszöntők sora.

A szűnidei főiskolai tanfolyam elmarad.

Értesítjük a tanfőtságot, hogy a tervezett szűnidei továbbképző főiskolai tanfolyam nem hozható létre, mivel azok a főiskolai tanárok, akik az előadások tartását megígérték, családi körül-

ményeik miatt előadásukat nem tarthatják meg. Erről a Referátus vezetősége egyesületünk elnökségét értesítette. A tanfolyam tehát sajnálatunkra egyelőre elmarad.

Díjvisszatérítés. Egyesületünk vezetőségének fáradásával nyomán az iskolai referátus számvevősége 1926. Jan. 1-től visszamenőleg visszatérítette nem állami kartársainknak a fizetésükből ez idő alatt levont nyugtabélyeg-illetékeket. A 35 éven felül szolgálattal bíró kartársak egyszerű kérvénnyel szintén visszakapják a 35 éven túl befizetett, illetve levont nyugdíjjárlékokat anélkül, hogy ezáltal nyugdíjigényük és alapnyugdíjuk csorbát szenvedne. A jövőben pedig a 35 szolg. évet elért kartársak nem fizetnek már nyugdíjjárlékot. Egyesületünk eme kivívott eredménnyel nagy könnyebbedést jelentenek a tanfolyág életében s magukban elegendő erőt, igen bőséges fedezetet nyújtanak arra, nemcsak az egyesületünk alapítása óta befizetett, hanem az ezután befizetendő tagsági díjakra is. Teljesítse tehát mindenki pontosan az egyesület iránti anyagi kötelezéseit, mert csak így tudunk hasonló eredményeket elérni.

LAPUNK A SZÜNIDŐBEN. Értesítjük kartársainkat és hirdetőinket, hogy lapunk a nyári nagy szünetben július 15-én és augusztus 15-én jelenik meg kétfős számokban. A hirdetők hirdetményeiket ehhez képest küldjék be, a pályázatokat is az iskolafenntartók ehhez képest sziveskedjenek kiírni.

1929 június hó 1.-ig a különböző alapokra befolyt összegek nyugtázása.

Özvegyek és árvák alapjára. Rk. isk. tanfőnöksége Dolné Obdokovce Velker Margit Seňa 100 és Papp Lajos V-Kapušany 50, 349 Kč.

Tanítók Háza alapra. Rk. népiskola gyermekelőadása Vášárút 100, Szokolyné Dobrovits Margit Dolné Obdokovce gyermekelőadás 50, Könyvkereskedők Egyesülete, Academia útján 3000 Kč

Jogi tanácsadó alapra: Molitorisz Géza Guta 300, Pathó Flóris Komárno 200, Csizi Béla Plešivec 50, Szelecsényi Jenő Kostolná Bašta 10, Torma János N. Megyer 20, Bellus István V.-Kýr 10, Jászay József Bart 50, özv. Magyar Pálné Migléc 20, Zsembery Paula Kürt 10, Orosz József M. Géreš 50, Kara Ferenc Málás 20, Fekete Győző K. Szentpéter 40.50, Mihalicska

János Bratislava 49.50, Józsa Ferencné Vága 10, Székesváry Erzsébet Gúta 99.50, Antal Dénes Komárno 49.50, Varga Magdolna Szogyén 99.50, Soós Pál Migléc 50 Ké.

Felkérjük a szakosztályi, megyei és körzeti pénztárosainkat, hogy az 1929. év első felében befizetett tagdíjak után esedékes százalékok visszatérítéséhez szükséges kimutatásokat két példányban *Június hó végéig* központi pénztárunkhoz beküldeni sziveskedjenek, hogy az elszámolásainkat július első napjaiban megejthessük. Ezzel kapcsolatban fogjuk közölni a tudomásunkra jutott tagváltozásokat is.

Központi pénztár.

Szakirodalmi szemle.

Közl: Novák Mihály.

Világosság. (3-4.) Bíró Lucian befejezi „Pedagógiai irodalom politika” című értekezését. Megállapítja a szépirodalmi műnek az ifjú jellemre való nagy elhatározó hatását és kiemeli az irodalmi mű nagy novelláértékét. Megállapítja továbbá, hogy ma már sokszor az író egy könyvvállalatnak fizetett alkalmazottja is lehet, akinek esztétikai fölfogása alá van rendelve az üzleti érdeknek és így sok könyvben nem „az igazság szeretete, a mások java, a szépség és jószág szeretete a hajtó erő.” Mindez szükségessé teszi, hogy az ifjúságnak nyújtott olvasmányokat megválogassuk és legyünk tekintettel az ifjú korára, tartasuk sorrendet. Végül a pedagógiai irodalom politikai feladatait vázlatosan a következőkben állapítja meg:

1. Első feladatunk az, hogy az ifjúságnak odanyújtsuk a tisztá esztétikumot, az örökéletű és örökértékű klasszikusok műveit, amelyekben az érdekes mese, a gondolatok mélysége és igazsága tüköletes művészi formában van kifejezve. Az ilyen művek olvastatásával ki lehet az ifjú olvasó ízlését művelni úgy, hogy később nyugodtan reábizhatjuk olvasmányai megválogatását. Hogy azonban az iskola magára hagyatva a társadalomtól nem támogatva e téren csak mily keveset tehet, arról a pedagógusok és az irodalomtanárok sokat tudnának mesélni.

2. A második feladat a következő: ha észrevesszük, hogy az ifjú az igaz esztétikai értéken kívül más könyvek után is érdeklődik, meg kell vele érteztünk azt, hogy nagyon sok a könyv a kevés az idő, tehát válogatnunk kell. Olvastassuk vele az olyan klasszikus műveket, melyek nemcsak esztétikai, de pedagógiai szempontból is kifogástalanok. Felvilágosításunkban segítségünkre lehet az is, ha

3. az ifjúsággal helyes, tárgyilagos könyvkritikát olvastunk, hogy lássa azt, hogyan vélekednek a könyvekről az esztétikusok, a komoly írók és kritikusok. Volna a szépirodalomra vonatkozó pedagógiai eljárásnak egy

4. negyedik módja is, s ez a jó példa és a személyes iránymutatás. Nehéz és kényes részletekben bővelkedő könyvet is lehet az érettebb ifjúval elolvasztatni, ha megmagyarázzuk mindig, hogy ezzel vagy azzal a naturalista leírással tulajdonképpen mi az író célja.

Dr. Takács Menyhért: *Kié legyen az iskola?* című tömör cikkében a közoktatás történetének mintegy keresztmetszetét adja és igazságként leszúri, hogy a pedagógiának az etnikán és pszichológián kell alapulnia, amelyhez hozzáfűzi, hogy az erkölcsnek a vallásos lelkiismerettel való egyesítése a nyilvános nevelésben elsőrendű állami érdek, ami a felekezeti iskola létjogosultsága mellett szól. Megemlítem még Nagy Géza Úgyes tanítási vázlatát: Az ovéerről.

Magyar Tanügy. (4) Az egész számot a Magyar Tanító 8. számával a F. U. N. S. ügyben való polémia tülti ki. Szép és tartalmas cikk. Szalantai Rozsó: *Magyar kultúr tragédiája* című megemlékezése Ady Endre halálának 10 éves évfordulója alkalmából.

Národná Škola Slov. (17) Hosszasabban foglalkozom a „A tanításág minősítése az új pragmatika szerint” című cikkel. A cikk szerint megalakultak a minősítési bizottságok és ezek megkapták az útmutatást, amely szerint el kell járniok a minősítés megállapításánál. A minősítés a következő 7 pont alapján történik:

1. a) Pedagógiai műveltség és az abban való továbbképzés.
 - b) A szolgálati előírások ismerete.
2. a) Bánásmód a tanulókkal didaktikai és pedagógiai szempontból.
 - b) Szolgálati érintkezés a tantestület tagjaival és a fellekkel.
3. Szorgalom és lelkiismeretesség a szolgálati kötelességek teljesítésében.
4. Tanítási és nevelési eredmények.
5. A tanító magatartása.
6. Azon személyekről, akik vezető állásban vannak, vagy ilyen állás betöltésére tekintettel jöhetnek, az erre való alkalmasság
7. Különös tehetségek és teljesítmények.

Az általános minősítés fokozatai: különö (1), nagyon jó (2), jó (3), kevésbé kielégítő (4), elégtelen (5). A Šk. Referát által kiadott utasítás szerint „jó” jegyet kap az a tanító, aki állandóan megfelelt minden kívánalomnak, melyet az iskolai szolgálat megkövetel, az átlagos eredményt véve figyelembe; „nagyon jó” osztályzatot az kap, aki az átlagot átlépi; „különö” osztályzatot pedig csak az, aki különös képességgel rendelkezik és kiváló eredményt tud felmutatni. Ezt az osztályzatot megokoló körülményeket külön fel kell sorolni.

Amolyik tanítónak 4-es, vagy 5-ös osztályzata van, nem lép elő a következő fizetési fokozatba, azok az évek — amelyekben ilyen minősítése van — nem számíttatnak be abban a fokozatban, de a további előlépésbe — ha legalább jó jegye van — beszámíttatnak. Például, ha a tanítónak egy évben 4-es, vagy 5-ös jegye van, elveszt 1800 koronát, a következő előlépésnél azonban előlép úgy, mintha semmi sem történt volna.

Ez a minősítési beosztás azt hozza magával, hogy sokan, aki eddig 1-es osztályzatot kaptak, most kettest, sőt hármast fognak kapni, hiszen annak jár a hármast jegy, aki egy bizonyos átlagos eredményt elért és minden szolgálati követelménynek állandóan megfelelt — tekintve azt, hogy az átlagos eredmény mértéke nagyon relatív, könnyen megeshetik, hogy nem itélik az eredményt átlagon felülnek és így — bár minden követelménynek állandóan megfelel —

bármaat kap. Felemlíti még mint sérelmet, hogy a minősítési bizottságokban 2 hivatalnok is helyet kap.

KÜLÖNFÉLÉK.

Testvérek a tarlón.

Boross Béla barátomnak szeretettel.

Tarlón vagyok, testvér!
 Jaj! Nekünk csak tarló jutott! . . .
 Mások marokkal dúskálnak kalásztengerben
 s teszik semmivő a dús magot;
 nekünk, szegény robotosok
 jaj, nekünk csak tarló jutott! . . .
 Éles élű, szikkadt tarló!
 Éles élű, szikkadt tarlón véres nyomok . . .
 A tiétek . . . szegény nyugdjasok!
 Tarlóra birtál! Ott vagyok!
 Pályád: a pályám: éles élű tarló . . .
 Járjuk rajt ezereken a nyomot . . . a régít!
 Keresünk . . . Keresünk. Szemet, kalászt, új magot . . .
 Találunk . . . találunk csalódások könnyét
 Hamis próféciák, csalfa igéretok
 fényes üvegyöngyét.
 Hitünk éle (Jaj!): csorbát szenvedett!
 Gerincünk: rég roskadt . . .
 Jaj! Borús az arcunk!
 Apadt-szakadt mellél járjuk a bús tarlót
 s éles élű szikkadt tarlón a véres nyomokat . . .
 Látunk: új vetést . . .
 Várunk: gazdag — egyszer már — gazdag aratást: —
Méltánylást — megértést — egyenlő jogot!!!
 Szegény robotosok! . . . Várunk . . .
 Jut-e? Leaz-e?
 Találunk-e kévét? Kalászt? Vagy csak magot?
 Áldott új magot?
 . . . Mikor nekünk mindig csak tarló jutott,
 mert manók marokkal dúskáltak kalásztengerben
 s tették semmivő a dús magot!

Györfly Lajos.

Tanítók a Bradlő hegyén. A Szi. Á. M. T. E. Galánta-Vág-sellye-i körzetének tanítósa az áll. tanfelügyelő vezetése mellett f. h. 22-én elzarándokolt Bradlőra, hogy a ceabszlovák nemzet egyik legnagyobb főnök Dr. Štefanik M. Raasztizlavnak sirját meglátogassa A résztvevőket a Galánta és Nádszeg közt közlekedő nagyobbik autóbusz és ülésekre berendezett négy teherautó vitte Nagyszombat, Salpőc, Bélaháza és Szomolány irányában Brezova felé. A kellemes időjárás igen élvezetessé tette a szép, fenyvesekkel koszorúzott

hullámos vidéken vezetô autó-utat. Brezováától a Bradló körül vezetô szerpentin uton gyalog tették meg az utat s a hegymászásához nem szokott hölgyek rózsaszínre pirulva, libegô koblekkol értek föl a Bradló tetejére, hogy a monumentális síremléket megtekintsék. A Bradlóról gyönyörű kilátás nyílik a környékre. A lábától északra kigyózó völgyben látható Kőszariska, Štefanik kisdud szülôfalucskája. A síremlék megszemlélése után Budovič áll. tanf. és Ozsvald Lajos tanító kegyeletes szavakkal adóztak a nagy férfi emlékének. „Itt ringott a búcsúd — mondották — s innét indultál útra könyves tarsolyoddal hogy örödet és tehetségedet nemzeted javára szenteljed. A kegyetlen Sora azonban nem elégedett meg képességeiddel, hanem fiatal életedet is áldozatul kívánta a csehszlovák nemzet önállóságának visszaszerzése fejébe. Innét indultál útra s ide jöttél vissza megpihenni az éles honi földbe, hol ismerôsöd minden bokor, minden virág. Csendes nyughelyednek magasbanyúló emlékére büszkén, de néma fájdalommal tekintenek föl testvéreid, kiknek hálás szeretete s a néma, bánatos fenyők hosszú sorfala veszi körül sírodat s a balzsamos illatot szóró ismerôs fenyôlombok halk susogással ôrködnek álmaid fölötti...”

Utána élénkeltek a „Ki az igazságért ég” c. éneket s a himnuszokat, majd autókra szállva Pústyénen keresztül folytatták útjokat hazafelé. Szereden olváltak az áll. tanfelügyelôtôl, akinek meleg szavakkal köszönték meg a szives kalauzólást s egyben megkérték egy a Tátrába tervezendô kirándulás programjának szives összeállítására. Este cca 10 óra körül a legtávolabb lakók is otthonukba értek, ahol a kellemesen túltölt nap után jólesô érzéssel, de fáradt tagokkal hajította ki ki édes álmra fejét. (Amely iskolánál pedig még nem volt tanfelügyelôi látogatás, annak tanerôje azon főbánszal engedték át Morphous karjainak, hogy: Csak még holnap ne jöjjeu!) K. Á.

Kicsinyek között

Tornaóra volt az udvaron. Arcsai, sorbontás: szakaszképzés, fejlôdés négyes sorba, oldalsor. Terpszállás, karemelés, tûrzhajjitás.

Nagyszerûen ment minden, csak a tûrzhajjitás okozott kisebb-nagyobb nehézséget. Elôre még tûrhetô szabatosággal hajladoxott a gyermekek, de hátra? Azt mindenki tapasztalhatta, hogy kuncogás, erôlködés, rendbontás nélkül nagyon kevesen tudnak hátragörbülni.

Eppen egy ilyen hátrafántorodó fázisban köszönt ránk valaki. Hirtelenben nem is tudtuk, ki lehet. De nem is értünk rá nagyon találgatni, mert a vendég gyorsan bemutatkozott:

— Kovács Bert, hegedûmûvész vagyok... (itt egy kis szünetet tartott, hogy legyen idônk csodálkozni és — elhinni), Németországban voltam kûrúton, de lezúllítottam (ezt büszkén mondta, s mûvészi patinával vonta be a szót), s haza szeretnék jutni, Komáromba: valami kis segítséget kérek. Ha megengedik, eljászom egy nótát...

A gyermekek csipôre tett kézzel, terpszben álltak, s a maguk részérôl már meg is engedték a mûvészsnek, hogy muzsikáljon. Én ugyan nem nagyon hittem a cigány (mert szemmel láthatólag az volt) mûvéssétségben, de, hogy minél elôbb szabaduljunk tôle és nem utolsó sorban azért, hogy halljam egy „lezúllított mûvész” játékát, megengedtem a nótát.

Hosszú kabátja alól kivette a hegedût, mûvészi pózba vágta magát, széles

mozdulattal kézbevette a vonót. A gyermekek feszülten vártak Várták a nótát. Én a művészetet vártam.

A művész pedig nagyon furcsa előkészületeket tett. Bokái közé szorította a vonó kápáját úgy, hogy a nyirettyű szűrivel fűfelé feküdt. A szárazfát nyakon ragadta jobb kézzel, baljával a gombnál fogta, s búrjával lefelé fordította. Most szabályos törzshajlítást végzett előre, s ekkor, mintha a gyermekek felől tompa moraj hallatszott volna, s benne valami ilyes: no, ezt mi is tudjuk...

A G-búr odaborzsolódott a felbőr lófarkhoz, s fülhangzott a régi nóta, amint a „művész” megfelelő hajlásokkal kihozta: „Gimbelem, gombolom...” — elejétől végig, a pusztá gón.

A gyermekek csodálattal adóztak a mutatványórt, én pedig leucyni iparkodtam a bosszúságot. De hagytam a „művészt,” hadd produkáljon még valamit, ha már így is — úgy is „segítséget” kell neki nyújtani. Éz ő produkált is még sokfélét. Foga közé vette, pürgotte, forgatta a vonót, mindenféleképpen alkalmazta, de mindig úgy, ahogyan nem szoktak vele bánni. Ebben állt az ő „művészet”... De a nótája mindig az volt: „gimbelem, gombolom”.

Végre meghajolt, jelezvén, hogy a komédia véget ért. Kifizettük, elment.

A gimnasztikát játéokra fordítottuk A játék szabadságának jogán hozzám én Virág Dezső és titokteljes arccal a következőket mondja:

— Tanító úr, ez nem volt művész, hanem cigány. Tegnap jött Kandiába a sátoros cigányok közé, akik el akarták kergetni, de ő ígérte, hogy pénzre keres nekik, ha nem kergetik el, uos próbára egy napot engedtek neki. A Varga Feriék kerítése mögül kiballgattuk, ahogy veszekedtek. Az egyik cigány-lány nagyon a pártját fogta.

Érdeklődve hallgattam a fiút, s képzeletem kiegészítette a mese hiányzó motívumait. Ugy alakult ki lassan, szépen egy regényes cigányszerelem

Harmadnapon tele lett a falu a bírral, hogy a szép cigány-Borca megszűkött a „művésszel”. Az iskola is zúgott a nagy eseménytől, s mindenki a Virág Dezső információit leste. Ő többet tudott: olyat, amit mások nem is gondolhattak. Nem is árulta el a nagy titkot. Csak jelentőségteljesen összenézett velem, amikor beléptem a terembe.

Bizony, bizony, manapság már a kicsinyeknek is van véleményük a nagy emberekről... (boa.)

Olvasóink figyelmébe. Vasúti kedvezmény 33 $\frac{1}{3}$ %, a tátra villanyos vasutakon 66%. Minden látogató, aki a Tátraaljai kiállítás legitimációját megveszi, ezen kedvezményekben részesül. A legitimáció ára Ké 15.—, mely összegben már a kiállítási belépőjegy is be van számítva. Legitimációk közvetlen a kiállítási irodától „Sp. Nová Ves, Masaryk r. č. 58.” rendelhetők az ellenérték beküldésével. A legitimációk érvénye a belföldi látogatóknak 1929. VII. 1-től VII. 18-ig, külföldi látogatóknak: 1929. VI. 25-től VII. 24-ig terjed. Sp. Nová Vesből különféle turistahelyek könnyen elérhetők, úgymint a Magas Tátra, Szlovenszko paradicsoma, Dunajec, Dobsinai jégbarlang, Demánovai cseppkőbarlang, Szepesi városok, a Szepesi vár stb. stb.

Kinevezés. Tudomásul adjuk kartársainknak, hogy Virsik János bogotai r. k. ig.-tanító kartársunkat a tanügyi hatóság az ógyallai járás, Léval Károly levicsei ig. tanító kartársunkat pedig a lévai tankörület részére a nem állami tanítók nyugdíj-bizottságába tagul kinevezte.

Eljegyzés. Gyermekek honka szűgyéni tanítónőt eljegyezte Bíró Béla szűgyéni igazgatótanító. Gratulálunk a jegyes párnak.

Fontos iskolaügyi-adminisztratív kézikönyv jelenik meg a közeljövőben. A Köztársaság fennállásának 10 esztendeje alatt az elemi és polgári közoktatás ügyét annyira fellendítette s reorganizálta, hogy méltán érdemelte ki a külföld elismerését is. Azonban a nagy iskolaügyi reformok, a nyolcélvi tanköztelozottság bevezetése, a tanítók jogi, szolgálati és fizetési viszonyainak teljesen új rendezése és a tíz esztendő alatt kibocsátott nagyszámú rendelet és utasítás a tanítószágot, iskolaszókeket stb. nehéz helyzet elé állította, mert nem volt eddig egy enciklopedikus szakmunka, mely mindezeket rendszeresen összefoglalta volna. Ezt a hiányt kipótolni hivatott a „Tanügyi Tanácsadó”, melyet a szlovenszkoí tanügyekben igen jártas ügyszakember állított össze, és pedig Gašparik Ignác tanfelliügyelő, Hanus Gyula igazgatótanító, Pálesch Ervin dr., tanár és tankönyvíró és Pridavok Péter lapszerkesztő. Ez a „Tanügyi Tanácsadó” nagy jelentőséggel fog bírni minden tanító, iskolaigazgató, iskolafenntartó, iskolaszék, valamint jegyzői és járási hivatal részére, sőt örömmel fogja üdvözölni ezt a fontos kézikönyvet minden hivatal, mely hatáskörében iskolalügyekkel foglalkozik. A könyv az összes törvényeket, rendeleteket, utasításokat, előírásokat és magyarázatokat tartalmazza, melyek az iskolák szervezésére, bővítésére, igazgatására, az iskolarend. fenntartására, az iskolák berendezésére és azoknak tanszerekkel való ellátására vonatkoznak. Tíz fejezetben behatóan foglalkozik az iskolaépítésre vonatkozó előmunkálatokkal, az állami építkezési segély elnyerésére irányuló eljárásokkal és hasonló ügyekkel, továbbá a tanítók jogi, anyagi és szolgálati viszonyaival, tartalmazza a tanítói szolgálati pragmatikát, tárgyal a tanítószág beteg- és nyugdíjbiztosításáról, valamint a tanítók nyugdíjazásáról, foglalkozik a kiegészítő tanítók ügyeivel általában, a tanítók iskolán kívüli kulturális, népművelési és szociális tevékenységével stb., stb. és sok más fontos utasítást nyújt a tanítószágnak. A „Tanügyi Tanácsadó” már sajtó alatt van és mint igen szilkeés és hasznos kézikönyvet a tanítószág valamint a tanügyok iránt érdeklődő közönség szives figyelmébe ajánljuk.

Az új tanmenetek. Érteitjük kártársainkat, különösen azon ifjú kártársakat, akik most jönnek állásba, hogy az új tanmenetek a nyolcosztályos magyar tanításonyolvó elemi iskolák számára (szerkesztették: J. Jo—Banai—Faragó—Mittelholzer—Telkes és Uheroczky) lapunk kiadóhivatalánál vagy szerkesztőségénél megrendelhetők, ameddig a készlet tart. Mivel a várt új tanterv nem adatott ki és mivel kiadása ma sokkal távolabb áll a megvalósulástól, mint azt három évvel ezelőtt már reméltük, a magyar tanítószág kizárólag ezen tanmenetekre van utalva, ha egyszóges és eredményes munkát akar végezni. A tanmenetekhez a módszores utasítások is kiadattak már. A két rész ára együtt 70 K.

Az új minősítési eljárás az állami tanítószág részére. (A Nár. St. Slovenska nyomán). A minősítési eljárás módosztatára vonatkozólag a Referátus f. é. márc. 23-án kelt körrendelete alapján új előírások léptek életbe, melyeket kivonatosa alább közlünk.

A 162/1928. sz. kormányrendelet értelmében 1928. szept. 24-vel megszüntek az eddigi minősítő bizottságok s életbelép az új rend. A min. rendelete következtében kiadott eme új minősítési rendtartás addig marad érvényben, míg a minisztérium helyette újat nem ad ki. E rendelkezések vonat-

koznak a tanítónőkre és tanítókra egyaránt, hacsak a tanítónőkre kifejezetten más rendelkezés nem foglaltatik a kiadott rendeletben. A nem áll. tanítósaúra nézve az eddigi előírások maradnak meg változatlanul.

Minden tanítót, aki akár az egész tanév folyamán, akár annak egy részében szolgálatban állott, minősíteni kell. Aki szaradásaon volt, annak minősítése ugyanaz marad, mint az előző évben volt, hacsak a min. bizottság máskép nem dönt.

A kerületi tanfelügyelők minden tanító részére a tanév végéig összeállítják a kellőleg megindokolt minősítést. Ha a tanító időközben más kerületbe helyezték át, a tanfelügyelőség átteszi az illető minősítési jegyzékét az új tanfelügyelőséghez; ha több helyen működött, akkor az utolsó kerület minősítő bizottsága minősíti. Ha a tanítót a szolgálatból ideiglenesen elbocsátják akkor minősíteni kell, ha várható, hogy még a szolgálatba visszahívatik. A rövid időre alkalmazott kisegítő tanítónál, akinél a tanfelügyelő nem végezhetett iskolalátogatást, az iskola igazgatója ad minősítési javaslatot a tanfelügyelőség kívánságára. Az egyosztályos iskolákban alkalmazott kisegítő tanítót távozása előtt a tanfelügyelő meglátogatja.

Ha a minősítésre jelentőséggel bíró időszakban a tanfelügyelő személyében áll be változás, akkor az eddigi tanfelügyelő az utódjával közli mindazon jelentéseket, amelyek a tanítósaúra minősítésére nézve kihatással bírnak. Ha ez nem volna lehetséges, az új tanfelügyelő megbízható értesítéseket szerez be a minősítési jegyzékben megjegyzi, ha ezek nem alapulnak saját tapasztalatain.

A tanfelügyelő a minősítési jegyzék hét rovatát személyesen tölti ki (tan. szolg. pragm. 18. §), ezt pontosan és alaposan megindokolja, hogy ebből határozottan kitűnjék, mely fokban felelt meg a tanító szolgálati kötelezettségeinek s hogy a minősítő bizottság ennek alapján meg tudja állapítani az illető minősítését. A tanfelügyelő javaslatot tesz a fokozatra (jegyre) vonatkozólag is és ezt részletesen indokolja.

Az egységes eljárás céljából, amelyet a tanfelügyelőségek a minősítési táblázatok összeállításánál követnek, a Referátus az államnyomdával kiadott nyomtatvány egyes pontjaihoz részletes magyarázatot fűzött, melyet következő lapszámmunkban közlünk.

A minősítő bizottság a tanfelügyelő előterjesztését alapos mérlegelés tárgyává teszi és megállapítja a tanító összesítő minősítését. Ez lehet: kitünő igen jó, jó, kevésbé kielégítő és nem kielégítő.

A tanító „jó”-ra minősítendő akkor, ha általában, állandóan megfelelő az iskolai szolgálat összes követelményeinek; „igen jó”-ra, ha ezt a mértéket meghaladja; „kitünő”-re csak akkor, ha különleges képességet és eredményt mutat föl, amely körülményt a minősítési jegyzékben részletesen feltüntetni és megokolni kell. „Kevésbé kielégítő” a tanító működése, ha a szolgálati követelményeknek részben nem felel meg, vagy az átlagos követelményeknek nem tesz eleget; „nem kielégítő” akkor, ha a tisztasága oltatásával járó rendszeres kötelezettségeinek állandóan, a legkisebb mértékben sem tesz eleget. Ki kell emelni azon körülményeket ez esetben, amelyek ezt a minősítést indokolják. Az itt ismertetett fokozatok az eddig használtakal nem azonosak.

A tanítónak az összesítő minősítése irásbelileg tudtára adandó elismervény ellenében. Jogában áll az illetékes hivatalnál minősítési táblázatába betekinteni, azt lemásolni, azonban a minősítési jegyzék továbbra is bizalmas (titkos) marad.

Az állami óvodák szünetidője. „Časopis uč. škól. maf.“ című folyóirat f. évi 4. számában a következő rendelet jelent meg: „Prázdnyiny na materských školách státem spravovaných.“ Az iskolügyi minisztérium 1929 márc. 13 án kelt 32373—29—1. szám alatt elrendeli, hogy a jövőben az állami óvodáknál a szünetidő és a foglalkozási idő annyi ideig tartson, mint az iskoláknál, amelyekkel összekötötésben állanak. Az iskola év kezdete augusztus 27. e, ha ez vasárnapra esik, akkor 28.-a. Ha a különös helyi viszonyok kívánják, az óvodai felügyelő bizottság a szünetidőre vonatkozólag más rendet is megállapíthat, de ezt a tanfelügyelőiség útján miniszteri jóváhagyásra kell felterjeszteni. Eddig a rendelet, melynek értelmében az állami óvodák szünetideje egyezik az iskolák szünetidejével, tehát nincs semmi akadálya, hogy ezt a felügyelő bizottság hozzájárulásával a nem állami óvodák is bevezethessék, ha csak a helyi viszonyok, az óvodák látogatottsága (napló szerint bizonyítva), más beosztást nem kíván. Ha e rendelet értelmében intézkednek a nem állami óvodáknál, még felsőbb megerősítésre, jóváhagyásra sincs szükség, mert csak a minisztérium intézkedését követi saját hatáskörében a felügyelő bizottság. Szak. oszt. titkár.

A beszéd- és értelemgyakorlatok új könyve: A mi otthonunk.

A magyar tanítóiség előtt közismert dolog, hogy pedagógiai irodalmunk eddig teljesen nélkülözte a beszéd- és értelemgyakorlatok vezérfonalát. A múltban történtek ugyan kísérletek, de a régi tanítói gárda jól tudja, hogy ezek meddők maradtak. A legkedvesebb, legfontosabb tárgy az iskola hamupipókéjévé lett. A tanító elkodvetlenedett a tárgytól, a növendékek izzó tudásvágya elposványodott. A kezdő, de még a sok évi gyakorlattal bíró tanítóiség is rögöta vágyik egy jó kipróbált vezérkönyv után. Ezt oldja meg egyenesen: Rob Béla, tanítóképző-intézeti tanár új segédkönyve (Nás domov, prvouka), amely jelenleg magyar fordításban jelenik meg. Szerző a bevezetésben részletezett magyarázaton kívül sehol nem oktatja a tanítót, hanem a gyermeket szórakoztatja. Mese, találós kérdések, versek, rajzok, papírhajtogatás, kivágás, agyagmunkák, dal, torna heti tananyagban van oldadva. A könyv bő anyagot nyújt a választáshoz. Terjedelme közel 200 oldal, rejz- és kézimunka-kliés 67, 70 mese s közel 100 versike.

Rajzai igazi gyermekrajzok, az anyaggal összefüggők. A mesék a valóság és a képzelet szárnyain mozognak. A szerző tanulságos meséin kívül ott találjuk Grimm, Tuma, Nemicová, Novotný, Kubálek, Erben, stb. stb. meséit. A versek összeállításánál a fordító kiváló munkát végzett. A szerző verseiknél nagy részben hűen vannak lefordítva, amellet azonban a magyar gyermekköltészet remekéi is ott szerepelnek. Pósa, Petőfi, Arany, Gyulai Dalmady munkái, majd Ballo—Bučeneo, Tolko, Sivák olvasókönyv dala, versei szintén ott foglalnak helyet. A fordítást Hrehlay János, népiszkolai igazgató végezte kiváló gondnal, a könyvet Klein Géza könyvkereskedő és kiadó adja ki Rimavská Sobotában. Miután a könyv csak korlátolt mennyiségben jelenik meg, tisztelettel kéretnek az i. t. Igazgató és Tanító urak, hogy nevezett cónél a szükséges példányokat már most biztosítsák. A könyv a szünetidőben jelenik meg. Ara 40 Kç

Kiadóhivatali üzenetek.

B. G. Keménd, F. J. Imreg, P. I. Apácaszakállás. Címüket kijavítottuk, lapunkat az új címre küldjük. — B. G. Moldava na Slovensku. Tagjaink közé felvettük, a lapot új címére küldjük. — S. L. M. IV. 4-én fizetett 40 K-val tagdíja f. é. január 1-ig van rendezve, f. é. július 1-ig még 40 K. hátraléka van. — J. J. Érsekkéty V. 2-án fizetett 40 K-val tagdíja 1929. év végéig van kiegyenlítő. — F. L. Bátka V. 18-án küldött 80 K-val 1928 XII. 31-én még 10 K, f. é. július 1-ig 50 K. hátraléka van — B. GY. Debracs. V. 31-én küldött 50 K-ból a f. évre csak 10 K jut. — K. F. Zemnő. A régi övfolyamok kért számaiból mindazokat, amelyekből még raktárunkon van, küldtünk — B. J. Gúta. Tagjaink sorába 1929 I. 1-től felvettük. Lapunkat visszamenőleg megküldtük. Tagdíjával államszegélye kiutalásáig várunk. — M. M. Mezőkaszony. Lapunkat az új címére küldjük. — Cs. Á. Mohovec. A lapot ápr. 1-től küldjük. — M. Z. Véke. Tagjaink sorába 1929 január 1-től felvettük, lapunkat megküldtük, — Sz. H. Nagyföldemes. Lapunkat a közölt új címre küldjük, 1928 XII. 31-én 50, 1929 július 1-ig 90 K. tartozása van. — T. S. Naszvad. Tartozása 1929 június 1-ig 90 K. — B. T. Somorja. A beküldött 50 K. elkünyvolósa után f. é. végéig még 20 K. jár. A kért száموkat küldjük. — K. F. Battyán. Irói tisztelatló díj beosztása nélkül 1929 július 1-ig 130 K. hátraléka van. — Többeknek. Az irói tisztelatló díjakat f. é. július 1-én utaljuk ki, illetve a vonatkozó tagdíjtartozás fejében elszámoljuk. Elszámolásunkról az érdekelteknök értesítést küldtünk.

H I R D E T É S E K.

Pályázat. A piliói róm. kath. népiskolánál megüresedett kántortanítói állásra. Javadalom: 1. Természetbeni lakás mellékhelyiségekkel, 2. kert, 3. 10 hold szántóföld, 4. párbér, 5. stóla, a többi államszegély.

Pályázati határidő 1929 június 20. A kellően felszerelt kérvények a Plebánia Hivatal címére küldendőek. Pilis, posta Rapovce, okr. Lucenec. Személyes megjelenés kívánatos.

Pályázat. A zsirany-i róm. kath. iskolaszék megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: a községtől 564 K. 8 kat. hold 788 négyszögöl szántóföld bérbé adva, 2400 négyszögöl rét házi kezelésben, 20 köbm. kemény fűzelőfa, 200 kéve rózsa, 8 mázsa rozs a hivektől; a tanterem fűtésére 12 köbm. kemény fűzelőfa. Természetbeni lakás, mely áll: 2 szoba, konyha, éls- és gyümölcsös kert. A főbbi államszegély. Az iskola 2 tanerős, a harmadik tanítói állás szervezés alatt áll. A tannyelv magyar. A választás napja július hó 15-én délelőtti 10 órakor lesz. Megjelenés ajánlatos, de nem díjaztatik. A folyamodványok az iskolaszék elnökségére küldendőek. Posta: Gyimes.

Pályázati hirdetés. Arimaszombati református egyház fűresedésben lévő orgonista-kántori állására pályázatot hirdet. Pályázhatnak: honpolgársággal, tanítói, vagy zeneiskolai oklevéllel bíró református vallású egyének. A zeneiskolai oklevéllel bírók azonban kötelesek az egyházi énekből, vallásstanból és ennek módszertanából pótvizsgát tenni. Fizetése természetbeli lakáson kívül: a fa, termény, föld és rét jövedelmének beszámításával évi 24 000 korona, amelyek közül megválasztandónak joga van a fát, földet és a rétet természetben is követelni, vagy egészen készpénzben kérni. A választásnál egy évi próbaidő költetik ki, s e próbaidőre havi 1.500 korona lesz. A próbaidő elteltével, ha állandósítatják a teljes fizetést kapja. A megválasztott a magánalkalmazottak nyugdíjintézetének kötelezett tagja. Kötelessége: a templomi istentiszteleteken az énekvezérlő teendők ellátása. Az egyházi kórus tanítása és vezetése. Az állami elemi fiú és leányiskolákban a vallás tanítása, valamennyi iskolában énektanítás s a vallás tanító-lelkész esetleges helyettesítése az állami polgári iskolában. Az egyházi belmissziói munkákban a kántori teendők hűséges végzése. Az állás szeptember 1.-én foglalandó el. A pályázati kérvények a szükséges mellékletekkel felszerelve (honpolgársági bizonyítvány, keresztlevél, működési bizonyítvány, tanítói, vagy zeneiskolai oklevél), folyó évi július hó 15.-ig a rimaszombati református egyház lelkészi hivatalához küldendők.

Nyug. tanítók részére Alsó Óhajon — Surány mellett — van eladó, eternit alatti uri házam, 6 szoba, konyha, kamra, mosókonyha, kert, udvar. Két szobában csendőrök laknak még 3 évig. Beköltözhető azonnal. Csepela Károly nyug. tanító, Újbars, z. XVIII.

Pályázati hirdetés. A nádszegi róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet az újonnan szervezett VI. és VII. felekezeti tanítói állásokra. Javadalom fejenként: a községtől évi 1200 Ké, kerületmény 20 Ké, lakás természetben, a többi államsegély, mely biztosítva van. Tanítási nyelv magyar. Pályázhatnak nők is. Pályázati határidő 1929. július 20. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. A pályázatok küldendők: Róm. kath. iskolaszék Nádszeg, okres Galánta.

Hirdetés. Nyugdíjazás folytán a komárnói községi elemi népiskolánál betöltésre kerül kiegészítő tanerőkként *ideiglenesen* egy férfi és egy tanítónői állás, mely szept. 1-én foglalható el. Javadalom a várostól a férfi állásánál évi 2300 Kor., a nőinél 1840 Kor., a többi a 104 számú törvény szerinti kezdőfizetés mérvéig államsegélyben fog kiegészítettetni. Pályázati határidő június 20. Kathona Sándor nyug. járáshíró isksz. elnök. Pethő Sándor igazgató isksz. jegyző.

Pályázati hirdetés. A koleňany-i róm. kath. magyar tannyelvű iskolához kántor-tanító s ugyanehhez egy újonnan szervezett második tanítói állásra tanító, eselleg tanítónő ke-restetlik. Tanító házaspárnak megfelel.

Választás 1929. július 11.

Koleňany, p. p. Gýmeš pri Nitre.

Róm. kath. Iskolaszék.

Pályázat. Községi Iskolánkhoz rendes tanítói állásra pályázatot hirdet Kováčovce község (u. p. Vrbovka) iskolaszéke. Azonnali jelentkezés mellett az állás eselleg már f. é. július hó elsején elfoglalandó.

Pályázat. A Drnava r. k. Iskolaszék két tantermes lakolájához a kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetése: lakás, kert, szántó és rét, melyek 1340 Kč-ra vannak értékelve; a többi államaegély. Választás július 17-én. Kérvény R. Kath. Plébánia, Hárskút, p. Drnava küldendő. *Iskolaszék.*

Pályázat. A hárskút r. kath. Iskolaszék kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetés: lakás, kert, szántó és rét 1400 Kč-ra értékelve, a többi államaegély. Választás július 18-án. Kérvény: R. Kath. Plébánia, Hárskút, p. Drnava küldendő. *Iskolaszék.*

Pályázat. A csallóközkürtül r. k. Iskolaszék a nyugdíjazás folytán megüresedett I. sz. kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: 3 m. h. szántó, kert, 26 hl. rozs, 4 köbméter lágyfa, 132 kéve rózse, természetbeni lakás, 18rv. államaegély. Ezenkívül külön megegyezés alapján a kántorsággal kapcsolatos, de külön ténykedésekért (pld. köznapi litániákon, stb. való közreműködésért) 4 m. h. szántó, mely utóbbi jövedelem a tanítói összfizetésbe nem számítható be. Tanítási nyelv magyar. Választás Csallóközkürtön 1929. augusztus 1-én. Személyes megjelenés kívánatos, de nem dijazzuk. Vasút-állomás Albár, vagy Dunaszerdahely. A pályázatok a plébánia hivatalnak küldendőek: Csallóközkürt, pp. Trhová Hradská. *Iskolaszék.*

Pályázati hirdetés. A píruksai községi Iskolaszék az újonnan szervezett községi iskolához (1. osztályhoz) tanítói állásra az 1929/30. iskolai évtől kezdődőleg pályázatot hirdet. Pályázhatnak esl. állampolgárok, tanítói oklevéllel rendelkező tanítónők. Fizetés a községtől 1200 Kč. és 336 Kč. lakbér és a megfelelő államaegély. A pályázati kérvények a píruksai községi Iskolaszékhez u. p. Dobóruszka, nagykaposi járás, küldendőek. Határidő 1929. június 25.

A tanító urak szíves figyelmébe!

Ján Schulz: *Praktická cvičebnica* III. része a magyar és német nyelvű népiskolák VI—VII—VIII. évfolyamai számára az iskola és nemzetművelődésügyi minisztérium által 66. 235/29, 31. V. 1929. sz. alatt engedélyezve Ezen kötettel a mindenhol nagy elismeréssel fogadott sorozat befejezést nyert. Az összes kötetek a legújabb tanterv alapján készültek s nyelvi szempontból a

Matica Slovenská

nézte át. Illusztrálta: *Harmos Karoly* festőművész. Az összes kötetekhez szolgáló

Kézikönyv és szótár

már sajtó alatt van s e napokban küldjük meg minden iskolának díjmentesen.

Ugyancsak sajtó alatt áll a magyar és német polgári iskolák számára az iskola és nemzetművelődésügyi minisztérium által 66235/29. sz. alatt jóváhagyott:

Ján Schulz: *Praktická cvičebnica* jazyka slovenského a 3 osztályos polg. isk. I. oszt. számára. Átnézte: *Matica Slovenská*, illusztrálta: *Harmos Károly* festőművész. *Ez az egyetlen tankönyv, mely már a három osztályos új tanterv alapján készült.*

Mutatóványszámmal készséggel küld a kiadó!

Kiadó és Irodalmi társaság

„Komenský“

Bratislava,
Štefánikova-ut. 14.

Telkes A B C

nevel, tanít, szórakoztat.

Tartalmazza a polg. neveléstan és a beszéd-ért gyak. tananyagát. Örömmel és szeretettel olvas boldog a gyermek. Vallásos szellemű, szülői és felebaráti szeretetre buzdít, egészséges életmódra és illedelmes magaviseletre int minden sora.

Ha iskolájába ezt vezet be, játszva fog tanítani és egyben a Tanítók Háza megvalósulását is elősegíti, mert csak ezen A B C árának 6%-a gyarapítja a Tanítók Háza alapját.

Megjelenik

Telkes Módszeres Számolókönyvének folytatása az osztott iskolák IV és az osztatlan iskolák IV—V. évfolyamai számára.

Egyedüli számtankönyv, amely a nyolcosztályos iskolák új tanterv szerinti tananyagát hetekre feldolgozva tartalmazza.

Mindkét könyv az „Academia“ könyvkiadó vállalatnál Bratislavában rendelhető meg.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kés, melyért a tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:
Banai Tóth Pál.

Társszerkesztők:

Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kés.

Hirdetések díjszabás szerint.

Boross Béla, Gáspár János, Uherczky Géza.

TARTALOM:

Oldal:

Vezércikk:

A tanítói lakásokról 359

Bíró Béla:

Elnöki megnyitó 362

Tóth Imre:

Könnycsöng a nehéz sorsunkon! 366

(hb):

A törvény, az iskola és a szülő 368

Egyesületi élet 371

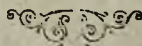
Törvények és Rendeletek 389

Különfélék 398

Szerkesztői üzenetek 404

Kiadóhivatali üzenetek 404

Hirdetések 405

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno. — Az egyesület elnöksége: Kovács Alajos központi elnök, Nyegyed. — Titkárság: Vársárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Komárno. — Tanácsadó: Uherczky Géza, Komárno.

A hírlapjegyek használatára érv. a bratislavai posta- és távirádaiqng. 3006/III. 21. sz. rendeletével.

HUSZÁR ISTVÁN

KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDEÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSZEZET
NITRA

TELEFON SZÁM 20.

POSTAFIZETEK 22. 23.

AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.

Híjúsági és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek.

Iskolai szerek, füzetek, írószeres stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok raktára.

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELBEN,

Tanító Uraknak és iskoláknak engedmény!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs, melyért a tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:

Banai Tóth Pál.

Társ szerkesztők:

Boross Béla, Gáspár János, Uhereczky Géza.

Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

Hirdetések díjszabás szerint.

A tanítói lakásokról.

Ujból egy tanévet fejeztünk be Köztársaságunkban immár a tizediket. A Júniusok méhez újabb és újabb generációkat szül az élet számára. Mi pedig évről-évre várjuk a tanítói igazság és jog diadalrajutását, éppen ezen generációk szövetsége révén...

Sok-sok bajunk gondunk közül emeljük ki ez alkalommal a tanítói lakások sérelmes ügyét

Nem akarjuk a dolgot Ádámnál és Évánál kezdeni, de induljunk ki abból a tényből, hogy a szlovenszkói magyar tanítótság nagy százaléka — amelyet, tudvalevőleg legnagyobbreszt a felekezeti tanítók száma tett ki — néhány évvel ezelőtt a szemelyi államosítás pártjára állt. Ez a faktum nem titok. Nem szégyenli ezt a tanítótság sem, mint ahogy ezt bizonyos körök gondolják és ráolvasni szeretik a tanítótságra akkor, ha kívánságaival — amelyek sohasem jogtalanok, — velük szemben lép fel. Igaz viszont, hogy tiltakozunk minden olyan beállítás ellen, amely egyesületünknek ezen határozott és meggondolt lépését a maradék nélküli, teljes államosítás és az egyházfelekezetek elleni demonstráció argumentumául tünteti föl.

Nehéz volna itt felsorolni mindazon okokat, amelyek bennünket arra az elhatározásra készítettek, de nem utolsó helyen áll közöttük a felekezeti tanítói lakások hitványsága, meg nem felelő volta.

Tudjuk, hogy vannak szerencsés kántortanító

kartársaink, akik életüknek iskolán- és hivatáson kívüli részét törvényesen előírt, a higiénia és praktikusság szabályainak megfelelő épületben, kellemes otthonban élik, de hányan vannak ezek a kevesek, — s ezzel szemben mily sok azon kollégák száma, akik ezt az iskolafentartó egyházak hibájából nélkülözni kénytelenek egész életükön át.

Ha összehasonlítjuk az állami és nem állami tanítói lakásokat (az iskolákról most nem beszélünk), lehetetlen, hogy meg ne essék szíviünk a felekezeti tanítón, aki családjával együtt szenvedni eme legelső természetbeni járandóságának minden hátrányát. Az alacsony, többnyire gerendás szobák falában vasrácsos, szűkméretű ablakok vigyáznak arra, nehogy túlsok napfény jusson a tanítógyermek sápadt arcára. Általában, a szobák elhelyezése, a mellékhelyiségek (ha vannak ilyenek) elrendezése az egészségi szempont legegységesebb feltételeinek sem felelnek meg, nem szólva a takarosság, vagy pláne, az esztétika követelményeiről.

Hol van még ezen felül a legfőbb szempont, amelynek a tanítói lakások külső-belső berendezésénél érvényesülnie kell: a bizonyíték, hogy ez az épület a nép, a falu nevelőjének a hajléka, a község, vagy az egyház tisztviselőjének a háza, aki azon túl, hogy kultúrember, a munka, a robot órái után pihenőre, nyugodt, édes családi fészekre vágyik...? Ha a község orvosa, papja, vagy jegyzője *kényelmes* lakást érdemel, kiáltó igazságtalanság a tanítót és családját még a *praktikus higiénikus* kívánalmaknak sem megfelelő viskókban való gyötrődésre kárhoznatni! Erre nem szolgált rá a tanító sem képzettségénél, sem pedig iskolai, egyházi, vagy társadalmi téren tanúsított működésénél fogva!

Vannak azután olyan tanítói lakások, amelyek egyenesen szegényére válnak az iskolafentartó közegeknek; a tanítói állásra s a tanító személyére nézve pedig a lealázás látható kritériumai.

E sorok írója például egy esztendőn keresztül olyan felekezeti épületben „lakott“, amelynek tetőzetén

tizenegy nyílás bocsátotta be az esővizet, úgy, hogy hosszabb esőzés idején az ágy fölé kifeszített esernyőt heteken át nem lehetett lezárni. A padlózat ócska, szakadozott, a falak düledezők, ajtók, ablakok bezárhatatlanok, illetve kinyithatatlanok voltak. Ennek a szobának párja is volt, amelyet szerencsére senki sem használt, legfeljebb az ott tanyázó békák és patkányok. A belső berendezést kiegészítette a földes talapzatú konyha és a belőle nyíló, szintén földes, ablaktalan, levegőtlen spáiz helyiség. Tűzhely, kályha, kémény, mind olyan állapotban, hogy ments Isten begyűjtani! Tessék elképzelni ilyen „lakásban” egy tanító-család kínzenvedéseit! S a depressziót a tanító lelkében. mert tudja, hogy az ő lakása legutolsó a községben. Mert az volt.

Nem akarjuk tovább folytatni a szégyen-lakások felsorolását, de fel kell emelni szavunkat ezen anomáliák leküzdésére. Az iskolafentartók nemcsak iskola-, de *lakásfentartók* is legyenek. Lakásépítők, lakásgondozók és karbantartók. Ha elvárják a tanítótól, hogy „a mindennapi- és ismélő iskolás tanköteleseket tanítsa, vasárnapi iskolát létesítsen, egyháztársadalmi munkában részt vegyen, sőt a lelkészt is helyettesítse”, (ahogy ezt a pályázati hirdetésekben pontosan kiírják), akkor gondoskodjék az évi 1200 korona alapfizetés és 20 korona kertilletmény mellé olyan egészséges, célszerű, kultúrlényhez méltó lakásról, ahol a tanító a sokféle munka után édes nyugalmat talál.

Ha pedig a tanító rábátorkodik arra, hogy a lakásépítés, vagy renoválás alázatos kérelmével járul az iskolaszék elé, ne lásson ebben lázadást az egyházi önkormányzat, vagy a vallásos meggyőződés ellen, hanem igenis legyen rajta, hogy jogos és méltányos kivánsága mielőbb teljesüljön.

Tudunk esetet, ahol az iskolafentartó csak úgy volt hajlandó lakást biztosítani a tanítónak ha ez cserébe lemond földjavadalmának bizonyos részéről. Máshol viszont a lakás élvezése címén újabb teher-tétellel súlyosbították a tanító munkakörét.

A törvényes járandóság különösen pedig az

egészséges élet alapja: az egészséges lakás, nem lehet kegy, amelyet az iskolafentartó tetszése szerint gyakorolhat, vagy megvonhat. Ahol kötelességteljesítésről van szó, ne kelljen ott a józan belátásra és jóindulatra appellálni. Ha a tanítói lakás, a szükséges és előírt melléképületekkel, udvarral és kerttel megilleti, akkor ez csak olyan lehet, amely a mai modern élet, de legalább is a célszerűség és a higiénia szabályainak megfelel.

Egyesületünk, a maga erkölcsi súlyával hasson oda, hogy az ezen a téren — sajnos — nagy számmal mutatkozó hiányok kiküszöböltessenek, s ahol a tanító nem tud érvényt szerezni jogos követelésének, lépjen közbe a törvény fegyverével.

Ép testben ép lélek. Úton-útfélen hangoztatják e közmondást. Nekünk is ez jut eszünkbe, ha az egészségtelen tanítói lakásokra gondolunk. Az iskola fenntartókon múlik, hogy a tanítói lakások ép testté legyenek, ahol megterem a boldog tanítói élet.

Elnöki megnyitó

tartotta: *Bíró Béla* párkányjárási elnök.

Midőn a párkányjárási tanítói egyesületnek mai napra kiűzött közgyűlésén az elnöki széket elfoglalom, mindenek előtt köszönöm ama kiűntető kartársi bizalmat, mellyel csekélységemet az egyesület élére állítottak.

A bizalom viszonzásául csekély képességem mellett ide hoztam egész kartársi szívemet, hogy az ezen tiszttséggel reám hárult föladatot megoldjam. Fogadják ezt szeretettel.

Üdvözlöm a szép számban egybegyűlt tanítóságot és vendégeket, kik megjel:nésükkel nemcsak emelik a közgyűlés fényét, de egyúttal bizonyítják a tömörülés szükségét azon szellemi és kulturális törekvések mellé, melyeket tanítóegyesületünk mindig híven és eredményesen szolgált.

Ezen tömörülésben rejlő eszméinken épült magyar kultúrát s ennek ugyancsak magyar tanítóegyesületét annál nagyobb kötelességünk megtartani és fejleszteni, amennyivel inkább erősödnek ama szellemi irányzatok, melyek ez erkölcsi alapon épült tanítóegységek megbontására, gyöngltésére, avagy ha

lehetne a teljes megsemmisítésére förekednek.

Tanítóegyesületi életünk egyik szomorú jelensége az a széthúzó lelki és szellemi izgalom, mely a mindenáron való vezérszereplés vágyainak kielégítésére ösztönzi azon sok egyént, akik legfőbbszőr nem számolnak azzal, hogy a közszereplés tevékenységének első áldozata az önmegtagadás, mert aki a közösségnek akar szolgálni, legelőszőr kötelessége önmagát legőzni.

Vajjon miben áll ez az önmegtagadás? Az önuralomban, mely az egyesületi élet legfőbb tényezője. Lemondani mindarról, ami szétválaszt és követni csak azt, ami szorosabban összeköti és összetart.

Hiszen minden egyesülésnek célja az eszmék és az erők egyesítése és erősítése. Egyesületünk munkakörét is ezen célok határozzák meg, de annak tartalmát a cél szolgáltatásban álló eszközök, az egyesületi jog gyakorlása s legfőképen a tanító-társadalmi közérdek kötelesség-teljesítése alkotják.

Az az ember, aki pusztán az anyagiakért való küzdelemben emészti föl életerejét, akinek gondolkodása mindig a földön jár, aki nemesebb célokért, magasabb elvekért huzúlni nem tud, avagy nem akar: annak a közérdek, a tanítói hivatás és ettől el nem választható tanítói közszellem iránti érzéke is nagyon gyöngye.

Igaz, hogy az ember testi szervezeténél fogva ott gyökerезik a földben, erős szálakkal köti őt oda az anyagi megélhetés gondolai. De az embernek lelke, esze és érzelme is van, ezeknek művelése arra képesíti őt, hogy magasab célokért, nemesebb elvekért is lelkesülni tudjon. Különösen a magyar tanító ne vonuljon vissza önmagába, magát önzően elrekesztve embertársaitól, hanem hordja szívén a társadalmi javát, bármily szerény mértékben teheri is azt, hogy tudjon áldozni a közösségért, tudja magát alárendelni, mikor a közjórol van szó.

Ez lenne egyesületi életünk egyik célja.

A másik cél a saját fajunk, a kisebbségi sorsban élő magyarság iránti szeretet. Akinek szívében ez erős gyökeret nem veri, amit igazi fajszeretetnek neveznek, abban az igazi tanítói hivatás nem fog gyökeret verni. — Ámde a faj, vagy nemzet iránti igaz szeretet nem áll pusztán a múlt föltélen dicséretéből, magasztalásából, hanem a nemzet hosszú életének folyamán történt események bölcs egybevetéséből, hogy a

muliból helyes következtetést lehessen vonni a jelenre és jövőre nézve. Aki a fajtát szereti, szereti az államalkotó nemzet minden egyes tagját, aki szeretetre érdemes és a szabad köztársaság keretében szívesen szövetkezik vele az üdvös és közös célok elérésére.

Ime az egyesületünk másik célja.

Tagadhatatlan tény, hogy a magyar tanítóság demokratikus, önfeláldozó, kulturális munkájával elévülhetetlen érdemeket szerzett az állam társadalmi konszolidációja terén, amit az államhatalomnak sohasem szabad elfelejtenie. A tanítóság ezért sohasem jutalmat, csak elismerést kért. Sőt az önmegtágadás erényét követi ma is, amikor az anyagi jólét nem igen egyforma mértékkel mért igazsága mellett nem feledkezik meg karl érdekeinek erkölcsi és hivatala tekintélyének szellemi ügyeiről, amikor nem kizáróan az anyagi érdek emelése, a jobblét iránti küzdelme, hanem a fenkölt hivatásával kapcsolatos szellemi igény kielégítése iránti vágya tömörül a szervezkedésre. Ez a szellemi igény azon érintő pont, amelyben hivatásszeretete függetlenebb jogkört és felelősségteljesebb részvételt kíván az iskola adminisztrációjában. Távol legyen a gondolat, hogy ezzel a törvényileg biztosított felsőbb iskolai egyházi és állami felügyelet ellen emelne szót.

A tanítóság az eddig szerzett jogok tiszteletben tartásával e téren másoktól sem kívánja a jogfeladást. Félreértenek minket, akik azt hiszik, hogy mi a felügyelet nélküli szabad iskola hívei vagyunk. Célunk nem a vezérlő vágy, hanem a jól felszerelt és okszerűen adminisztrált iskola. Ez pedig csak örvendetes verseny ez irányban. Az egyház és állam vezérlő, ellenőrző és támogató beavatkozását üdvösnek tartjuk, mert ez mindig serkentette a kezdeményezést. De másfelől tapasztaljuk hogy miként a nép, az egyház, a község éppen úgy a tanítóság is közömbössé válhatik a népnevelés e fontos ügye iránt, ha az iskola igazgatása, megőrzése és továbbfejlesztése körüli működési tere megszakad.

Az iskolai reformokkal és a tanítóképzés színvonalának emelésével a tanítóság önálló és felelősségteljes munkatérét is szélesbítenni kell, mert minden ezzel ellenkező irány a tanítói pálya iránti értékítélet rovására megy.

Szóval egyesítve a tényezőket, család, község, a nép, felekezet, állam, mind befolyhatnak az iskolaiügyre, de csak

olyan törvényekkel, melyek a legfontosabb második tényezőről, a tanító önálló hivatásáról meg nem feledkeznek.

A tanítóság szellemi igényeinek ezen vágyát a helyes egyesületi élet oldhatja meg, mely a tanítói tömörülésünknek szintén egyik célja.

Az egységes köztársasági népoktatás nagy rendszerének egybeállítását nem a középiskolákon és a felsőbb szakiskolákon kell megkezdeni, hanem az alapon, hogy a népiskola minden hivatásnak, minden élethelyzetnek alapja legyen.

A közelmúltban megtartott ankét iskolai reformmozgalmában a pedagógusok és szociálpolitikusok között két irányelvet látunk kimagaslani. Egyik a gyakorlati, másik a történelmi irány. A kettő megegyezett ugyan abban, hogy a jövő biztosítása érdekében a tanuló lelkét mindkettő hatalmában akarja tartani. Óriási tévedés azonban azt hinni, hogy az életnek amúgy is eszményekkel teltt korában, az ifjúkorban, csak a rideg, reális tudás, a pénzértékkel mérhető haszon lehet azon elv, mely biztosítja a jövőt. Végtelen hiba lenne az érzelmi nevelést másodrendű feladatnak tekinteni, mellyel a velünk született nemes ideák és érzelmek is elvesznek s lelkünk megszűnik a nagy tettek, hősi önfeláldozás forrása lenni. Szerin'ünk valláserkölcsei és nemzeti alapon álló szociális gyakorlati irányt követő népiskolákra van szükségünk, ha a kor irányának megfelelően akarjuk a népoktatást is az élet számára reformálni.

Ezt azonban a mai túlszűfolt osztatlan iskolától követelni nem lehet.

S ha most önkénytelenül is eszembe jut a kisiskolátörvény igen lassú végrehajtása, a tanítói törvénnyel beígért egységes szolgálati pragmatika nem létezése, az államsegélyek időről-időre való meghosszabbítása, nyugdíj-ügyünk csigalépcsőkben való rendezése, állampolgárság és szociális intézményeink elhanyagolásával kapcsolatos egyéb függő kérdések rendezetlensége, úgy érzem, hogy egyesületünkre még igen sok feladat megoldása vár. A nagy feladatok részben anyagiak, de inkább erkölcsiek terén várják a mi tetterre vágyó készségünket.

E célkitűzésnél tehát nem a szónoklatokra, hanem tettekre van szükségünk. Azt mondják, hogy az elégedetlenség a haladás forrása. Legyen úgy, de ösztönözzön ez minket az építésre és nem visszafejlesztésre vagy a rombolásra.

Végül még egy nagy feladatunk van az ifjúsággal szemben. Mi a magyar gyermekek második szülői vagyunk, szellemileg épúgy újjászüljük őket, mint a pap az Isten és Egyház számára. Magyar tanítók, akik a nemzet, a köztársaság reményeit a boldogulás ösvényére vezetni hivatva vagytok, az állam tisztelete mellett tartások meg őket a fajszeretet, a magyar kultúra és műveltség többi ága részére is.

A közoktatás szelleme fall, nemzeti érzésében senkit sem akar elnyomni s a magyar szülő gyermeke magyar maradhat továbbra is.

Az ifjúság érdekében támogassuk a Tanítók Háza ügyét, mely hatalmas intézmény testőltése legfényesebb tanulsága lesz a közönlünk mindinkább erősítő tanítói közszellemnek. Küzdeni erőnk szerint mindig a legnemesebbekért.

Én ezzel a célkitűzéssel a mai közgyűlést megnyitom.

Könnyítsünk a nehéz sorsunkon!

Irta: Tóth Imre.

Bizony nagyon nehéz a mi munkánk. Néha ugyan akad egy-egy nagy ember, aki azt meri mondani, hogy a mi munkánk nem felelősségteljes. Nekünk azonban tudnunk kell, hogy a nagy emberek, ha tévednek, nagyot tévednek, mert hiszen nagy dologban foglalatlosak. Az ilyen állítást tehát irjuk a tévedések rovatába! De mennyire felelősségteljes a mi munkánk! Hiszen mi nagyobb embereket nevelünk magunknál. Hát vajjon, ki neveli a nagyludományú férfiakat? Ki tartotta A-B-C-re a bölcs államférfiakat? Milyen gyönyörű példa erre éppen a köztársasági elnök urunk, az állami legelső emberek. Isten után tanítójának köszönheti leginkább, hogy a legmagasabb polcra emelkedett. Így aztán ne is merje senki azt állítani, hogy a mi munkánk nem felelősségteljes, mert nem hisszük el. Mi megoldjuk a mi feladatunkat. Sőt még nagyobb eredményt tudnánk elérni, ha egyes körülmények nem zavarnának munkánkban. Végezhetik-e munkájait az a tanító olyan odaadással, mint ahogyan kellene, akit az anyagi és egyéb gondok hántanak.

Nagy örömrünkre szolgáljon, hogy az állampolgársági ügyünk már majd em egészen meg van oldva. A fizetés- és nyugdíjügyünk szintén valamennyire rendezve van, de még mindig nem egészen rendezes. Amikor az említett dolgokat

nem tárgyalom bővebben, ne higye senki sem, hogy talán azokat nem tartom érdemesnek. Sőt nagyon is. A múlt tapasztalatai azonban arra tanítanak, hogy az ilyen fontos dolgokat igen hosszú idő alatt szokták elintézni. Pld. hány nyugdíjas kartársunk meghalt, mielőtt a nyugdíját rendezték volna. A fizetésügnél meg előbb válópert indítanak egymás ellen az állam és az egyház. Majd meg visszavonják s élnek békességben, mint ahogyan rendes párokhoz illik.

Én azt akarom, hogy hamarosan könnyebbüljön sorsunk, azért arról szólok, amit hamarosan elérhetőnek tartok. Hogy a kíváncslaskodók ne legyenek rám kíváncsiak, megmondom, hogy a működési pótlékról, vagy értheibben: a lakbérrel.

Azt mindnyájan tudjuk, hogy milyen nagy lakásínség van. Ebből aztán az következik, hogy a lakbéréket a végtelen magassáig emelik. Amilyen magasan emelkednek a bérek, mi olyan mélyen szomorkodunk, mert a megállapított lakbérrel nem fulja a költség! Különösen a városok és a nagyobb községek tanítóit érinti ez az ügy kellemetlenül. Az ilyen helyeken a tanítónak nincs természetben lakása, tehát valahol lakást kell bérelnie. Akik már éltesebbek, mint jómagam is, azok még csak megvannak valahogy a régi módi szerint, noha már azokra is vetnek ki minden cseppfolyós és légnemű test után adót, de mit tegyenek a fiatalok?

Kérjünk nekik egy kis lakbérpótlék emelést. Ezt pedig őszintén mondom. Hogy nem vagyok szerénytelen, amikor ezt mondom, bebizonyítom.

Városokban és nagyobb községekben a tanítónak még csak elvéve is alig van lakása. A kisebb községekben a kántortanítónak igen, a többi tanítónak pedig legfeljebb egy rövid és igen keskeny szobából áll a lakása. Így tehát a taníróság tekintélyes része bérelt lakásban lakik. A lakbérrel már szóltam. Azt hiszem, hogy faluhelyen sem krajcároskodnak a házigazdák. Nálunk egy kétszobából álló lakás évi alapbére 6000 Ké. A lakbér után járó víz-, csatorna- és egyéb díjak a lakbér 40%-a. Így az összes fizetni való a lakás után 8400 Ké. Menyi lakbért kell fizetni a még nagyobb városokban? Pedig meg kell fizetni, mert különben kilakoltatják s nem lesz ott többé lakó a lakó. De hát miből fizessük ki? A működési pótlékból nem lehet. Ugyanis a működési-pótlék szempontjából a községek 4 csoportba vannak osztva: A, B, C, D.

„A” csoportba tartoznak Praha, Brno, Bratislava. A működési pótlék e helyeken 4800 Kč.

„B” csoportba tartoznak a 25.000-nél több lakossal bíró községek. A működési pótlék e helyeken 4080 Kč.

„C” csoportba tartoznak a 2—25.000-1 számláló községek. A működési pótlék e helyeken 3360 Kč.

„D” csoportba tartoznak a 2000-en aluli községek. A működési pótlék e helyeken 2640 Kč.

Láthatjuk, hogy a lakbérre utalványozott összeg nem elégséges a lakbérre. Prahában nem adnak 4800 Kč-ért a tanítót megillető lakást. Ugyiszintén Ungváron sem 4080 Kč-ért, meg Komárnóban sem 3360 Kč-ért, sőt bármelyik kis faluban sem 2640 Kč-ért, annyi bizonyos. Mit csinálunk tehát. Pótoljuk a fizetésünkkel. De ez meg fizetésnek is kevés. Azt tanácslom tehát, hogy még mielőtt a fizetésünk rendezve lenne, kapcsoljuk ki belőle a működési pótlék ügyét és próbáljuk ezt kedvezően elintéztetni! Én azt hiszem, hogy így különválasztva sokkal könnyebb lesz megoldani. Vezetőink megjelennek a miniszter úr előtt és kéri, hogy addig is, amíg a fizetésünk rendezve lesz, a működési pótléket legalább kétszeresére emelje fel. Jó reménységgel hihetjük, hogy megteszi, mert hiszen ő is tudja, hogy milyen magasak a lakbérek, tehát jogos a kívánságunk.

A törvény, az iskola és a szülő.

A tanév utolsó két hónapja a legnagyobb nehézségek elé állítja a falusi iskola tanítóját.

Húsvét után lassan-lassan kimaradoznak a gyermekek az iskolából, s az iskolamulasztók száma a mezei munkák szaporodásával egyenes arányban növekedik.

Az előírások szerint a gyermekeknek ilyen címen elmulasztott félnapjait igazolatlanoknak kell venni és hivatalos úton bejelenteni a járási hivatalnak, amely a mulasztó gyermekek szüleit pénz-, illetve fogházbüntetéssel sújtja. Ennyi a szükséges tudnivaló a tanító számára. Ez az ő paragrafusa, amely szerint el kell járnia.

S ha a tanító csupán *hivatalnok* lenne nem pedig pedagógus: a gyermekek és a nép vezetője, nevelője, útmutatója, akkor nem is venne tekintetbe egyéb körülményt, alkalmazkodván a szigorú rendelkezéshez.

Igaz, hogy a tanító felelős a rendes iskolabajárásért, illetve mindazon engedményért, amelyet a mulasztó tanulókkal és azok szüleivel szemben tesz, s éppen ezért nehéz a helyzete. A gyermek nem jön iskolába, mert gazdálkodó, földművelő, napszámos-szülője nem nélkülözheti. A törvény pedig úgy rendelkezik, hogy a tankötelesek (14 éves korig) a nyári hónapokban sem hiányozhatnak az iskolából, különösen nem azért, hogy a gazdasági teendők végzésére felhasználják.

A falusi szülőnek — szerinte — életszükséglet, hogy 12—14 éves gyermeke a kenyér megszerzésében segítse. Nevezetesen: tehenet és libát őriz, gyomlál, ebédet hord, vigyáz a házra, kisgyerekekre, egyszóval, olyan megbízást kap, amelyet könnyen teljesíthet, s ami által az apa, vagy az anya keze egyéb nehezebb munkára szabadul fel. A szülő tehát előnyösnek és mindenesetre jogosnak tartja, ha gyermekét a nagy munkaidőben iskolába nem engedi, hanem saját, közeli céljaira felhasználja.

Viszont: az állam azzal, hogy az általános iskolabajárást kötelezővé teszi, a nép érdekét szolgálja, s amidőn a renitenskedők ellen szigorú intézkedéseket foganatosított, a legtávolabbról sem volt szándéka a földművelő osztályt anyagilag megkisebbiteni, vagy munkáját, megélhetését megnehezíteni. Vagyis az állam szintén indokoltnak, méltányosnak, hasznosnak tartja a maga álláspontját, s nem tudja megérteni a falu panaszait.

A gyermek mulaszt, az iskola kimutat, az állam büntet. Ezek a nyári, falusi közoktatás jellemző sajátosságai. A gyermek elvégzi a maga mulasztását (szülői parancsra), az állam is teljesíti a maga paragrafus-szerinti köteleességét: a többivel azonban nem törődik.

Pedig tulajdonképpen nem az a cél, hogy a szülőket megbüntessük, hanem az, hogy a gyermek iskolába járjon. S ha a szülő még a büntetés árán is ellenszegül a törvénynek, akkor bizonyára mélyebben gyökerező okai vannak erre. Valószínű tehát hogy a törvényben is hiba van.

Föltételezzük, sőt biztosra vesszük, hogy e kérdés felszínre hozásánál nem kerülünk szembe azzal az avult, hamis vagy enyhén szólva: elfogult felfogással, amely gúnyosan hirdeti, miszerint a tanítók a tanév megrövidítésén buzgólkodnak, s a falusi nép nyári elfoglaltságát csak ürügyül használják céljuk eléréséhez. Megvalljuk, nem szívesen beszélünk erről a témáról,

mert ennek az ócska vádnak még a látszatát is kerülni akarjuk. De a vízkeleti eset mellett szó nélkül el nem haladhatunk.

Egyik ottani kollégánkat, azért, mert az iskolamulasztó gyermeket előírásosan bejelentette, s a gyermek apját harminc korona pénzbírságra büntették, az illető apa éjnek idején megtámadta és életveszélyesen megsebesítette. Így olvastuk a lapokban.

A tanító tehát törvényesen járt el, sőt kötelességmulasztást végzett volna, ha a gyermeket ki nem írja. A szülőket megbüntették, aki ebben kizárólag a tanító kezét látta, mert hiszen, ha ő nem tesz jelentést az igazolatlan mulasztásáról, akkor a bírságot elkerüli. A tanító az oka mindennek, s ez bosszúéri kiált.

A szülő így gondolkozott: ha a gyerek az iskolában van, akkor az asszonyt házhoz költi a kisgyerek, s a háztartás ilyenformán elesik az asszony keresetétől. Nem engedem tehát a fiút iskolába, hogy a feleség kezemunkája által nagyobb legyen a kenyér. Most jön a végzés: fizess 30 koronát, mert gyermeked nem tett eleget a törvénynek. Oda van az asszony háromnapos keresménye! Ki tette ezt velem? A tanító. Ő vonta el tőlem a mai ebédet, s a reményt, hogy a kicsinék ruhát vehetek... A fejsze lendül, s a közvélemény olvassa a száraz eseményt: a vízkeleti tanítót megsebesítették.

Mi azonban az eset mögött háborogni látjuk a nép pszichéjét, az igazságtalanságot, amely kartársunk vérét kívánta, s tudjuk, hogy a törvény a maga tiszta demokratikus tendenciája mellett mégis figyelmen kívül hagyta a legfőbb szociális problémáit.

A gyermek nem jár iskolába, mert otthon szükség van rá. Kinek van szülő-segége a gyermekekre? Akinek anyagi viszonyai nem engedik meg, hogy napszámosi fogadhasson. A módosabb szülők gyermekeit természetesen, nem mulasztanak. Mi következik ebből? Az, hogy a 15 hónapos tanítás áldásaiban éppen azok nem részesülnek, akiknek valóban élelszükséglet a tudás mert anyagi javak hiányában szellemi kincsek gyűjtésére szorulnak. De az is következik ebből, hogy a tanító rendszeresen csak a szegényebb réteg gyermekeit írja ki, mivel ők a mulasztók, vagyis a törvény ökle éppen azokat sújtja, akiket védeni akart. Legátkosabb következménye a dolognak az, hogy a szegény néposztály, a proletariátus, a tanító eljárásában megkülönböz-

terést lát, s burzsujnak szidja, mert csak a kommunisták gyermekeit írja ki... A törvény tehát akaratlanul is az osztályellenetek kiélesítője lett.

A tanító számára, ha nem akar a vízkeleti kartárs sorsára jutni, nem marad más hátra, mint betölteni az egyengető békéltető szerepét, a két, egymást meg nem értő fél: a szülő és a törvény között. Vállalja egyrészt a törvény oldaláról ráháruló felelősséget, másrészt pedig türelmes a szülők jogtalan támadásaival szemben. Sokszor bizony nem tudja, melyik malomkőnek engedjen...

Föltártuk a bajt, megállapítottuk a diagnózist. Gondolkodjanak fölötte, de cselekedjenek is azok, akik a törvény receptjeit írják. (bb.)

EGYESÜLETI ÉLET.

Felhívás a szlovenszkói és ruszinszkói magyar tanítószághoz.

Egyesületünk elnöksége, különösen a ruszinszkói magyar kartársak kérésére, elhatározta, hogy a *Tanítók Háza* részleg jegyzését továbbra is meghosszabbítja. A Tanítók Háza akciókba a ruszinszkói kartársak is bele akarnak kapcsolódni, amely törekvéseiket készséggel támogatjuk és szívesen vesszük. Felhívjuk mindama szlovenszkói és ruszinszkói kartársainkat, akik a Tanítók Háza alapításában részt akarnak venni s annak áldásos eredményeit élvezni óhajlják, siessenek részleg jegyzésükkel. Egy részleg ára 200 Kcs. A jegyzések *Kovács Alajos* közp. elnökhöz intézendők, *Negved*, Szlovenszkó.

A komáromi tanítógyűlés.

A Komáromi Tankerület Tanítói Köre jún. 6. án Komáromban, a Kulturpalota dísztermében tartotta évi rendes közgyűlését.

Vizváry Vilmos köri elnök megnyitójában a következőket mondotta:

„Igen tisztelt Hölgyeim és Uraim!

„Régi bevett szokása, mondhatnám természete az embereknek, hogy valamely közös gondolat, közös eszme körül csoport-

tosulnak. Napjainkban az egyesülés fő indító oka, — legfőbb esekben — az anyagi érdek. Anyagi érdek hozza össze és tömöríti szervezeibe a fizikai munkásokat. Anyagi érdek fűzi egybe a munkaadókat. Anyagi érdek sarkalja úgy az egyes egyént, mint a társadalom egyes csoportjait. A közös érdek barátsággra hangol, egyesületbe tömörít; az érdek ellentét ellenes érzületet támaszt, mely harchoz vezet.

A mai anyagi, önző világban mind-mind nehezebb lesz a tanítóság helyzete. Az önzés és érdekhajhászás láttán nehéz megmaradnunk azokban a szervezetekben, melyekben eddig elhelyezkedtünk. Amily mértékben nő az anyagi gondunk, épp oly mértékben növekszik fogékonyságunk a kor szelleme iránt.

A kor szelleme közülünk már többeket megérintett. Ezek a haladó szellemű tanító testvéreink éppen most akarnak meggyőzni bennünket afelől, hogy a jobb jövő érdekében a republika össztanítóságát magában foglaló szervezetben kell tömörülnünk és pedig gazdasági alapokon.

Egyesületünk az új alakulattól ez ideig távol tartotta magát. Hogy mit hoz a jövő? Nem tudom. De azt tudom, hogy a gazdasági alapokon nyugvó szervezkedés osztályharchoz vezet és egy ilyen osztályharcban mi húznánk a rövidebbet?

Tanító Testvér! Tartsd távol magadat az osztályharctól, mert az a mi hivatásunkkal homlokegyenest ellenkezik. Ne engedd szivedhez férközni az önzést, mert ha te megkapod azt a veszedelmes társadalmi belegséget, vajjon ki fog helyetted a szeretet szaván szólani a gondjaidra bizott ifjúsághoz? Ha mi magunk az irigység, önzés és közönyösség fertőjébe esünk, vajjon ki fog ezen társadalmi bajok ellen küzdeni és ki vezérli el az emberiséget a jobb jövőbe, ahol majd „a jólét kosarából mindenki egyaránt vehet, ha majd a sorsnak asztalánál mind egyaránt foglal helyet?”

Nem! Mi nem térhetünk le arról az útról, melyen eddig az idealizmus vezérelt, mert a mi munkánk nem lislán-pusztán kenyéradó szellemi munka; a mi foglalkozásunk: *hivatás!*

Nekünk érzelmi és értelmi alapokon nyugvó szervezetben kell tömörülnünk és ha már van ilyen egyesületünk, azt kell támogatnunk! A Szlovenszkoí Általános Magyar Tanítóegyesület alapján megtaláljuk úgy az érzelmi, mint az értelmi mozzanásokat, nekünk tehát ezt az egyesületet kell erősítenünk, mert ezt diktálja a szívünk és ezt parancsolja a józan ész!

Végül egy kéréssel fordulok Tihozzátok, új utakon járó és haladó szellemű Testvéreim. Szüntessétek be a vallási és gazdasági alapokon való szervezkedést. Lássátok be, hogy külön akciótok az erő szétforgácsolásához vezet és ezzel ártalmára vagytok a közjónak. Ne feledjétek, hogy a hiba beismerése a férfiaság jele. Figyelmetekbe ajánlom a világ tanfőmestérének Coméniusnak szavait, mely szerint: „a tévedést vagy kikerülni, vagy helyrehozni kell“.

Az évi jelentésben beszámolt elnök az egyesület évi működéséről, valamint az iskolát érdeklő fontosabb évközi eseményekről. Évi jelentésből a következőket emeljük ki.

A lefolyt évben a körüli egyesület 1 válaszmányi gyűlést tartott, emellett elnök 2 központi gyűlésen, 1 központi elnökségi értekezleten, 1 számvizsgáló bizottsági gyűlésen, 1 T. H. bizottsági gyűlésen és 10 gyógyalapi gyűlésen vett részt.

Válaszmányi gyűlésről a M. T. már részletesen beszámolt. A központi gyűlésekkel kapcsolatban megemlítette elnök, hogy a F. U. N. S. ügyben hozott határozatokban neki is része van. Megállapítást nyert, hogy egyesületünk és a Funő célkitűzései között lényeges pontokban eltérés mutatkozik, mely tény a szoros együttműködést már eleve kizárja. A központi vezetőség azonban esetről esetre érintkezni fog a köztársaság mindazon tanítóegyesületeivel, melyeknek a miénkkel azonos céljaik vannak és alkalomadtán ezekkel együtt foglal állást a tanügyi kérdésekben. Egyesületünk a kiűzött céljától el nem térhet. Céljainkkal ellenkező alakulat támogatásához segédkezet nem nyújthatunk. A magyar tanítószövetség szavát a Sz. Á. M. T. E. érti meg legjobban és panaszát is ez tolmácsolja a leghívtebben. Elítéli elnök mindazokat a külön törekvéseket, melyek a vallásfelekezeti és gazdasági alapokon való szervezkedést szolgálják. E tekintetben már sok magyarázatot és kimagyarázást hallott, de azokat el nem fogadja. A felekezeti tanítók néhány sajátos ügyéért külön egyesületre szükség nincs, mert azokat az általános egyesület kebelében igen szépen el lehet intézni. A gazdasági szervezkedésről már megnyitójában szólott. Az össztanfőszövetségnek csak kára lehet abból, ha lazítják az összetartást és a kartársi együttérzést. Itt nincs más hátra, mint a hiba férfias beismerése és annak intenzív munkával való jóvátétele.

A nagygyűléssel kapcsolatban megemlékezett elnök a Dinnyés-féle értekezésről, mely a nőnevelés kérdéseit fejtegette.

Az értekezésben foglaltakkal sok tekintetben nem ért egyet. A gyűlésen nem szólott a tárgyhöz, mert az idő rövid volt. Hivatalos lapunkban sem tett ellenvetést, mert ebben nagyfokú elfoglaltsága gátolta. A nőnevelés kérdésében elfoglalt álláspontját évi jelentésében ismertette. Dinnyéssel szemben ő az egyéni nevelés híve. Célt tévesztene az a nevelés, melynek végcélja, hogy az összes leányokból idővel jó háziasszonyok és anyák váljanak, mert nem minden nőnek lesz alkalma ezen szerepek betöltésére.

A divatos frizurák elleni kiszólás kissé furcsán hangzott az értekező szájaiból, mert hiszen ő maga is híve a divatos bajusz- és szakál-viseletnek. A leánykörök létesítését helyesli, de azok működését a nappali órákra korlátozná. Ami pedig a szerelmet és szeretetet illeti, arra vonatkozólag megjegyezte köri elnök, hogy mind a kető megjelen magától és pedig kölcsönös vonzalom alapján. Az ápolásukra gondot kell fordítani.

Az elnökségti értekezlet megállapodásait központi elnök vonatkozó levele alapján ismertette.

Mint számvizsgáló bizottsági tag már több ízben meggyőződött arról, hogy a központi pénztárban tiszta munka folyik.

Gyógyalap gyűléseken úgy a tagok, mint az alap érdekeit szem előtt tartotta. A tagok részéről érkezett panaszokban esetről-esetre eljár.

Végül megemlékezett évi jelentésében köri elnök a brünni kirándulásról, a dalárda ügyéről és az évközi segélyezésekről.

Köri gyűlés az évi jelentésben foglaltakat tudomásul vette. Hozzászólás nem történt.

Évi jelentés felolvasása után az adminisztratív és szociális kérdésekről *Hideghéthy Nándor* hosszú értekezésben számolt be. Értekezésében először a válaszmány álláspontját ismertette, majd pedig a saját nézeteit fejtette ki. A jó iskola elengedhetelen feltétele, hogy a tanító az anyagi gondoktól mentesfessék, szellemileg is független legyen és a tanuló ifjúság szociális viszonyai rendeztessenek. Az anyagi gondoktól való mentesítés lehetővé teszi, hogy a tanító tisztán-pusztán hivatásának éljen, a szellemi függetlenség a tanítás nívóját emeli, a rendezett anyagi viszonyok között élő ifjúság pedig a tudományok befogadásánál és hasznosításánál jön számba.

Az iskolai reform kapcsán elintézendő legsürgősebb tennivalók a következők:

1. Államsegély iránti kérvények egyöntetű szabályozása és az elsőfokú hatóság kellő tájékoztatása. A kérvényezés körül követendő eljárás egyszerűsítése.

2. A tanítóválasztás jóváhagyásával egyidejűleg fizetés természetével bíró előleg biztosítsák a kezdő szolgálatos, illetve az állást változtató tanító részére.

3. Engedjék meg, hogy az államsegély iránti kérvényt, valamint mellékletelt a magyar iskoláknál működő tanítók magyar nyelven állíthassák ki.

4. A tanító szlovák nyelvtudásának igazolását engedje el a tanügyi hatóság, mert ez az iskolaszékek részéről a legtöbb esetben nehézségbe ütközik. De meg felesleges is az újabb igazolás akkor, amikor e tekintetben a noszifikációs-bizottság előtti, illetve kezdő szolgálatos tanító a tanítóképzésben hitelt érdemlően számot adott a szlováknyelvi ismereteiről.

5. A családi pótlék hatálya terjesztessék ki az 1926. évi január hó 1.-e után született gyermekekre is. Általában pedig a családi pótlék ügye úgy rendeztessék, hogy a családos tanítók idegőző mellékes munkák végzésére ráutalva ne legyenek.

6. A tanítók szellemi függetlensége a magasabb képzés bevezetése és szünidei tanfolyamok létesítése révén biztosítsák, de a magasabb képzés a már működő tanítókra anyagi terhet ne hozzon.

7. Az ifjúságot érdeklő szociális reform hasson oda, hogy a könyveket, valamint rajz- és írószereket jövőben mindenütt a politikai község szereze be. Szülők részére munkaalkalomról (keresetről) gondoskodják, hogy a gyermekek eltartásáról és neveltetéséről a szülők maguk gondoskodhassanak. Átmenetileg kívánatos a szegénysorsú gyermekek fokozottabb mérvű segélyezése és az iskolaorvosi intézmény bevezetése.

Az értekezésben foglaltakat körli gyűlés egyhangú határozattal magáévá tette. Utasította körli elnököt, hogy az iskola szociális és adminisztratív kérdései felől a központi elnökséget fentiek értelmében tájékoztassa.

Gyűlés következő pontja a Szlovenszkói Magyar Kultur-egyesület ismertetése volt. Az egyesületre körli elnök a gyűlés figyelmét ráirányította és a helyi fiókok megszervezése körül követendő eljárást ismertette.

A Tanítók Háza ügyét szintén körli elnök ismertette. Központi elnökség elrendelte, hogy a járáskörök külön-külön

T. H. bizottságok alakítsanak, mely bizottságok hivatva lesznek az ügy szűkebb-körű propagálására és a részleg jegyző aláírások gyűjtésére. Eljárásuk eredményéről a központnak számolnak be. A helyi bizottságot önkéntes jelentkezőkből óhajlja megszervezni, mert az önként jelentkezőktől intenzívebb munkát remél, mint a választott bizottsági tagoktól. A jegyzési ív közzétételére *Mikóczy József* vállalkozott. Helyi bizottság csak akkor alakul meg, ha abba a járásköri tanítók közül legalább 5-en beneveznek.

Gyűlés végén a számadások felülvizsgálására és az indítványok tárgyalására került a sor.

Számadások több, mint 2000 korona felesleggel zárultak. A felesleg hovatartozása felől az indítványok tárgyalásánál határozott a közgyűlés, mely szerint úgy a pénzfelesleg, mint a nagymegyei egyesülettől remélt vagyónrészesedés a T. H. alap növelésére fordítandó.

A közgyűlést közebed követte, melyen vidám hangulatban ápolta a karfársi együttlérzést a tanítóság. V.

A Bratislava III. ker. tanítói egyesület közgyűlése.

Bratislavában, 1929. június hó 6-án tartotta a Bratislava III. tanfelügyelői körzet rendes évi közgyűlését.

Jelen voltak: *Gašparik Ignác* tanfelügyelő, *Kovács Alajos* orsz. elnök és a kör tagjai nagy számmal

Losonczy Lajos, elnök megnyitójában meleg szavakkal ecseteli az Ált. Magy. Tanító Egyesület 9 évi munkáját. Rosszallja az ellene folytatott aknamunkát. Az elmúlt 9 év munkáját minden magyar tanító ismeri és ezt a munkát és célokat illetőleg megállapítja, hogy nincs még egy olyan egyesület, amelyik annyit törődött és dolgozott volna a tanítóság érdekeiért. A központi vezetőség határozott és tapintatos volt mindenkor. Minden közösség, melyet nem köt össze közös akarat, széjjel hull, mint az oldott kéve. Legyünk egyek, ragaszkodjunk az Ált. Magy. Tanító Egyesülethez s utasítsunk vissza erélyesen minden rosszakarátú támadást.

Üdvözli *Gašparik Ignác* tanfelügyelőt, *Kovács Alajos* közp. elnököt, *Kovarik Mihály* igazgatót, valamint a kör minden

tagját és ismerteti az elnöki gyűlés lefolyását. Az elnöki gyűlés szükségesnek tartja a megyei szervezetek likvidálását. A Vestník magyar fordítása azért késik, mert még mindig kevés az előfizető, azért az Elnökség újból felhívja a kartársakat, hogy az iskolák címére a most körözött íven rendeljék meg. A Magyar Tanítók Háza ügyét ismertetve közli Vízváry Vilmos javaslatát mely szerint ezen ügyet a járási elnökök vennék kezükbe egy alakulandó bizottsággal. A tagdíjakban nagy a hátralék. Azért ezután is kéri a tagokat, hogy a tagdíjakat rendszeren fizessék, mert ellenkező esetben bíról uton fogják behajtani. Felhívja a tanfőtség figyelmét *Boross Béla* kartársunk most megjelent két művére. A megrendelőt ism. körözteti. Bejelenti, hogy *Bartal István* a választmányi tagadgáról elszerecséltlenedése miatt lemondott.

Ezútna Oašparik Ignác tanfelügyelő emelkedik szólásra. Meghívja közszöni meg az üdvözlést és biztosítja a tanfőtséget mindenkorl jóindulatáról. Majd rátér a jelenleg szorgalmazott iskolaépítésekre. Működése nem nyugodt, mert minduntalan támadások érik. Elérkezik az az idő, hogy nem lehet írni, hogy egészségtelen helyen tanítsanak. Meg van bolygatva egész Csallóköz. Vádolják, hogy államosító vagy községesítő céljai vannak. Kijelenti, hogy nem ellensége a felekezeti iskolának, mert akkor nem állna törvényes alapon. A kormányintésetek nem szabad büntetésnek vagy molesztálásnak venni, hanem figyelmeztetésnek. A tanfelügyelői kar nem felekezetellenes. Nem az a baj, hogy felekezeti iskolák vannak, hanem hogy milyen állapotban vannak. Bejelenti továbbá, hogy ezentúl nem fogja praktizálni, hogy az iskola meg nem felelő volta miatt az illető tanító államsegélyét szünteti be, mert a legtöbb tanító nem bűnös ezért.

Kérdezi a jelenlevő tanfőtségtől, hogy akarnak-e tovább egészségtelen, tanításra meg nem felelő iskolákban tanítani s ha nem, helyeslik-e, hogy a fenntartókat kormányintésben részesítse. — Általános helyesléssel válaszolnak.

Majd felhívja a tanfőtség figyelmét a napokban már megjelent Tanügyi Tanácsadó-ra. Sok és nehéz munka után összegyűjtötték a tanítókra és a tanügyre vonatkozó összes törvényeket és rendeleteket. Minden tanfőtnak nagy szüksége lesz erre, mert a bennfoglaltakat tudni kell úgy, mint az egyszerűt.

Ismerteti továbbá a különféle szabadságolásokat. A szolgálat alól való ideiglenes felmentés a tanfelügyelőséghez tartozik. Belegéseknel nem fogadja el a kezelőorvos által kiállított bizonyítványt, hanem csak a hatósági orvos bizonyítványa mérvadó. Kivételesen csak a kórházi bizonyítvány, amely minden esetben elfogadható. Szabadságot csak az kér, aki pihenni akar vagy kirándul. Felekezeti iskoláknál az iskolaszék csak 8 nap szabadságot adhat; 8 napnál hosszabb szabadság az egyházhatóság hatáskörébe tartozik. Aki 3 napnál tovább van távol igazolatlanul, az megszakítja működését. Meg van szigorítva ez inkább a városi, mint a vidéki tanítónők miatt.

A nyugdíjaztatás már a nemrég alakult járási bizottsághoz tartozik.

A tanító minősítése is meg lett szigorítva és sok szempontból kell a tanítót megvizsgálni. Éppen ezért ezentúl az egyes minősítés nem lesz olyan sok, mint eddig volt, hanem legfeljebb 2—3 járásonként.

Losonczy Lajos elnök Gasparik Ignác tanfelügyelőnek közléseiről a kör nevében köszönetet mond.

Ezután Kovács Aajos orsz. elnök emelkedik szólásra. Hálás szavakkal köszöni Losonczy elnöknek a közp. vezetőség 9 évi munkájának méltatását. Szerinte a bontási kísérlettel nem érdemes foglalkozni. A testvéri szeretet hozta közénk. A tanító kötelessége napról-napra nő, csak a jogaink nem gyarapodnak. Példa rá a vízkeleti kartárs esete, akit, mivel szigorúan a törvényes uton haladt, bosszúból leütöttek úgy, hogy élet-halál között lebeg. Éppen ez az eset is világosan mutatja, hogy össze kell fognunk s oda állni a kormány elé, amely hasson oda, hogy a 226—922. sz. törvény 1. és 2. pontja legalább 10 évig minden szeptember hó első vasárnapján a templomi szószékről legyen kihirdetve. Nemcsak kérni, hanem követelni kell, hogy a tanítóság ilyen brutalitástól meg legyen védve.

Majd rátér a Funš-al való tárgyalásokra. A központi vezetőséget mind a mai napig nem hívták meg a tárgyalásra. Így azok a kartársak, akik a Funš-al való tárgyaláson részt vettek, nem képviselték a magyar tanítóságot. Az együttműködés különben sem lehetséges, mert az Ált. Magy. Tanító Egyesület alapszabályai világosan kimondják, hogy vallás-erkölcsös alapon áll, már pedig a fent nevezett egyesület főleg az állam és a vallás szétválasztásáért harcol. Bejelenti, hogy

erős harcot folytat azért, hogy a nem állami tanítóságnak állandó vasúti igazolványa legyen. Szemére vetették, hogy nem harcol a paritásért. Az állami tisztviselők be vannak osztva csoportokba; ha elő akar valamelyik lépni, úgy annak azt kérelmezni kell s tudjuk jól, hogy mit jelent ez. Mi ellenben az egyes fokozatokban automatikusan lépünk elő. Az állami tanítókkal mindenben egyenlő elbánást követel.

Az igazgatói pótléket illetőleg kérte a Referátust, hogy ezt az állam fizesse. Ugyancsak kérte a Referátust az ügyben is, hogy ha a tanító helyet változtat, ne kelljen sokszor félévnel is tovább várnia, míg államsegélyét újra utalják. Kéri a kartársakat, hogy ragaszkodjanak az egyesülethez. Az elnökség keresi a kapcsolatot minden olyan egyesülettel, mely érdekeinkkel megegyezik. Személyek ellen nem küzdött és a jövőben sem fog. Büzdítja a tanítóságot, hogy nagyobb egyesületi tevékenységet fejtsenek ki.

Losonczy L. elnök hálás szavakkal köszöni meg Kovács Alajos lelkesítő beszédét és biztosítja arról, hogy a 9 év előtti kibontott zászlót el nem hagyjuk.

Gašparik Ignác tanfelügyelő javasolja, hogy a vizkeleti esettel a közgyűlés foglalkozzék és hozzon valami határozatot, ami esettel megszüntelhetné az ilyen brutalitásokat. Az államsegély utalásánál nem a Referátust illeti a késedelmezés, hanem az iskolaszékeket, illetve az egyházi hatóságot, mert az iratok beterjesztése után a Ref. pár nap alatt eszközli a kiutalást.

Kovács Alajos közp. elnök a vizkeleti esetre vonatkozólag javasolja, hogy keressék meg a Minisztérium, hogy a mulasztásokat a csendőrséggel ellenőriztesse.

Bauer Ferenc helytelennek tartja a csendőrséget, mert ezáltal megint csak a tanító lesz kitéve az esetleges inzultusoknak.

Gašparik Ignác tanf. indítványozza, hogy a csendőrség legyen utasítva, hogy ha a községben vagy határában lát tanítókezes gyermeket tanítási idő alatt, úgy hozzák azokat az iskolába.

Hübsch kartárs Kovács Alajosnak a Funš-ról mondott szavaira megjegyzi, hogy a nevezett egyesület Szlovenszko és Ruszinszkóra elállna az állam és az egyház szétválasztási programjától. Többet is szeretett volna mondani, de a közgyűlés nem volt kíváncsi mondani valóira.

Majd *Csiba Mihály* pénztáros-jelentése következik. 1928.

évi bevétel: 2033,38 Kc.; kiadás 450 10 Kc. Maradvány: 1583,28 Kc. A Magy. Tan. Háza pénztára 2593,72 Kc. Ezen pénzek a Szlovák Népbank somorjai fiókjánál vannak elhelyezve 5% kamatláb mellett.

A közgyűlés tudomásul veszi a pénztáros jelentését és a felmentvényt megadja.

A tárgysorozat következő pontja *Khin Antal* tanár előadása a csallóközi múzeumról. Az idő rövidsége miatt csak nagy vonásokban ismerteti a tárgyat. Nem csak a csallóköziet érdeklí ez, hanem az összmagyarságot is. Csallóköznek megvan az őstörténelmi része is. Az etnografiai anyag gyűjtését írja ki a múzeum elsősorban. Ebben a tekintetben Csallóköznek igen érdekes mulija van, különösen a halászatban. A vizahalászat olyan híres volt, hogy még a bécsi udvar is lejött végignézni. Híressége volt még az aranyászat. Nem csak mint foglalkozást kell tekintenünk, hanem művelődési szempontból is igen fontos. A csallóközi sáraranynak nevezi a mosott aranyat. Ugyancsak ennek nevezik a donvidékiek is. Bizonyos tehát, hogy a csallóköziek a legrégebb magyarok utódai, mert ezen kifejezést még vándorlásaikkor vették fel és hozták magukkal. Felemlíti a hajómaradványokat, melyek lehetnek bürkös (gabonaszállító) hajók, de lehetnek avar hajók vagy Frank Károly hajói is.

Említi a folklór tudományt. Folklór alatt érti a tudomány az etnografia szellemi részét. Szellemi néprajz (mesék, babonák, közmondások) összegyűjtésére buzdítja a tanítóságot, mert a tanító érintkezik a néppel legtöbbit, úgy ő gyűjtheti össze leghamarabb. Támogatásra hívja fel a tanítóságot a csallóközi múzeumot illetőleg.

Losonczy L. elnök megköszönve az igazán érdekes előadást, annak a reménynek ad kifejezést, hogy még lesz alkalom erről a tárgyról bővebben hallani.

Az indítványokra kerülvén a sor az elnök bejelenti, hogy csak egy indítvány érkezett be. Gondolkodott rajta, hogy felolvassa-e, mivel politikai jelleget vél benne látni, holott az egyesület politikával nem foglalkozik. Kéri az indítványozót, hogy indítványát ő maga olvassa fel.

Nagy Árpád a következő indítványt olvassa fel: „Az egyesület írjon fel a központnak, hogy megkeresse a társ-egyesületeket, vagy maga készítsen egy tervezetet a népiszkola

8 évfolyamának elvégzését illetőleg oly értelemben, hogy a szavazati jogok gyakorlásához, a közlisztségek betöltéséhez ipar elnyeréséhez a népiskola 8 évfolyamának elvégzése szükséges, illetve az azt bizonyító okmányok felmutatása.

Khán Antal véleménye szerint ezen indítványt jól meg kell gondolni. A szavazati jog a törvényben van lefektetve. Kéri, hogy az egyesület módosítson rajta.

Több hozzászólás után az elnök kimondja, hogy a közgyűlés az indítványt elvben elfogadja és felküldi a központnak módosítás végett, a választójogot kivéve.

Ezután *Hanus Gyula* tanfelügyelőséghez beosztott igazg. tanító szólal fel. Üdvözli a közgyűlést az orsz. gyermekgondozó hivatal nevében. Kellemesen lepődött meg, mikor kézhez kapta a belépési ivatek s Bratislava III. tanf. körzet 98% tagnak jelentkezett. A színmagyar tanítóság megértette, hogy az államra nézve milyen nagy fontosságú ezen intézmény. Majd áttér a legújabb rendeletek ismertetésére. Bemutatja az új törzslapot és ismerteti a kitöltendő rubrikákat. Kirándulásokon csak azon iskolák vehetnek részt, amelyek nem haladták túl a téli szünetet. Kostelnécek féle ornamentikát csak 10% rendelle meg, azok sem fizették be mindnyájan az árát. Kéri a kartársakat, hogy a beiratás után legkésőbb két napon belül küldjék be.

Az igazgatói tiszteletdíjnak a felekezeti tanítók nyugdíjába való beszámítására vonatkozólag közli, hogy ha az iskolaszék nem hajlandó fizetni, küldjék be a tanfelügyelőséghez a végzést a megfelelő iratokkal együtt s a járási hivatal el fogja intézni.

Végül az elnök megköszönve az ág. ev. iskola vezetőségének a terem átengedését, a közgyűlést bezárja.

Ritter Antal jegyző.

Az O. M. Tanítói Dalárda tagjaihoz.

Ez alkalommal két férfikari kompozíciót ismertetek: *König Péter* „A dal” és *Németh L. István* „Honvéd sirja” c. férfikarát. Az előbbi a kottamelléklet júl. 1-i számában jelent meg, az utóbbit sokszorosítottuk és minden dalárdistának címére megküldöttük.

Ez után is hálás köszönetünket fejezem ki az illusztris szerzőknek *König Péter* úrnak, a szegedi városi zeneiskola

igazgatójának és a királydíjas Szegedi Dalárda karnagyának, Németh L. István tanár, orgonaművész úrnak a Toldi Kör Férfikara kiváló karnagyának azon szíveségükért, hogy e művészi szerzeményeiket dalárdánknak sokszorosításra és előadásra a legnagyobb készséggel átengedni szívesek voltak.

I. A soproni országos dalszervezen a Szegedi Dalárdának versenykara volt König Péter: A dal c. nagyszabású, rendkívül hatásos férfikara. Dalárdánknak is kedvelt műsordarabja lesz e dallamos, művészlen felépített kompozíció, mely a dal létrejöttének és rajongó szeretetének hatásos kifejezője.

Előadásánál valamennyi szólamnak nehéz feladatot kell megoldania, ami a II. és VI. részben különösen érezhető.

Mérsékelt tempóban, áhítatos bensőséggel, alig hallható *pp*-ban kezd a három felső szólam, míg a Basszus a 3. ütemben belépve lépcsőzetes menében támasztja alá a fokozatos *cresc.-decresc.*-ban felhangzó dallamot és harmóniákat. A következő 4 ütem ismét *piano* éneklendő, a 7. és 8. ütemben fokozatos *cresc.-decresc.*-val és mint észre vehetjük, itt ugyanaz a dallam jelenkezik, de míg az előbbi a domináns, az utóbbi a tonikán zárul. A következő 8 ütemben az erő fokozatosan a *ff*-ig lendül. E néhány ütemben csak a simán keresztiült *legato*-ra hívom fel a figyelmet, amellyel a VI. részben ismét találkozunk.

A II. rész első üteme kétnegyedes, melyben az uralgó *motivum* csendül fel a következő négyegyedes ütem első felében zárul. A *motivumot* az a szólam, melyben jelezve van, mindig erősebben intonálja, hogy az *imitációkban* kellőképpen érvényesüljön. Különös figyelmet szenteljünk a 21., 22. és 23. ütemekben jelentkező részére, itt is a 22. ütem második felében a *pp*-val énekelt G-re épült durhármaszt követő B mollhármas tiszta intonációjára. A 27. ütemnél *Precipitandó* tempójelzést látunk s ettől kezdődően a következő 4 ütem sietve, hévvel, mohón éneklendő az előírt dinamikai jelzések figyelembe-vételével.

A III. rész első két ütemében a dallam a Bariton szólamban van, míg a Tenor I. szólamában az ellenpont jelentkezik, azért figyelmeztet a szerző a 31. ütemben a „Bass I. kiemelve” jelzéssel. A 33. ütemben a dallam már a Tenor I-ben van, az ellenpont pedig a Bassusban. A 35. és 36. ütemekben *molto espressivo*, azaz sok kifejezéssel, érzéssel, továbbá *rit.* jelzés van. *Apassionato* (szenvédéllyel), hangsúlyozási és dinamikai jelzéseket találunk még e rész befejező 6 ütemében.

A IV. részt a folytonos tempováltozások dinamikai árnyalások és meglepő harmoniai kitérések teszik hangulatossá és igen hatásossá, erős próbára tévén az énekeseket. Ha azonban az előírt feladat sikerrel nyert megoldást, a hatás el nem maradhat. Az előírt következő tempojelzésekre: *Strigendo* (hajszolva, kergelve), *Tenuto* (tartva, nyújtva), *Dolce* (édesen, szelíden), *Accelerando* (gyorsan), *Risoluto* (határozottan), *Szélesen*, hatalmasan, igen nagy figyelemmel legyünk!

2. A Toldi Kör Férfikarának ajánlott és sok sikert aratott férfikar a Németh István László „Honvéd sirja” c. szerzeménye. A modern magyar férfikar-irodalom egyik kiváló representánsa e mű, mely az elesett kalona-fiú sirja fölött zokogó anya szivbemarkoló siralmát megrázó erővel és természetességgel tárja a hallgató elé.

A drámai, borongós hangulatnak megfelelőleg a tempo is *Molto sostenuto* (igen lassu, nyújtott) menetű. Halk tonus uralkodik a mű nagy részében, csak a fájdalom szivettépő kitöréseinek helyén, „*melyik sirban leljem*”, „*add ki te föld fiamat*” találunk *f*, vagy egyre fokozottabban *ff* jelzést. A piano éneklésnek egész skálájára szükség van, hogy a darabban rejlő szépségeket kellőképpen érvényesíthessük. Az első rész 31. ütemétől *Con moto e poco accelerando e molto crescendo* jelzést találunk, ezért a következő 6 ütemet az előírt temponál fürgébben, mindig fokozottabb élénkséggel és erővel kell énekelni. A II. rész *Lento*, azaz lassú menetű és sok kifejezéssel adandó elő. Ebben a részben Bariton és Tenor solót is találunk. Egyelőre azonban mindenki a kórus szólamait tanulja. Az előírt szünetjelek pontos betartást követelnek. A III. rész csekély változással az I. megisméllése, mely halk Bariton soloval és a kar *ppp* kísért harmoniáival zárul. A szólamok betanulásánál rendkívül ügyeljünk a tiszta intonációra, mert különben a több helyen előforduló mellékheted hangzatok megfordításainak egymásutánja könnyen caotikus hangzavart okozna, s a mű szépségét és hatását önkrétenné.

Végül még a mű sokszorosításánál előfordult hibákra hívom fel a figyelmet. A 3., 4. és 5. ütemben a Bassus szólama alá írandó a következő szöveg: „Honvédek sirhalmán”. A II. rész *Con moto* jelzés alatti ütemében „te szikla” szöveg alatt a Bariton hangjegyet *d-e-d*, nem pedig B c-B. Több helyen előfordul, hogy az egyes szólamok hangjegyei nincsenek az

időmértéknek megfelelőleg egymás alá írva. E helyeken nagyobb figyelem mellett helyesen lejátszhatjuk a partitúrát.

Palcsik Jenő kartársamat a dalárda tagjai sorába (Tenor I.) bejegyeztem és a hangjegyeket címére megküldöttem.

Haluska István, Vysňé-Sašovo ž. XIX. pp. Hrkáč címre háromszor küldöttem el az egyik partitúrát, de mindháromszor visszajött azzal, hogy a címzett ismeretlen. Kérnék újból pontos címet.

Összes dalostestvéreimet kérem, hogy szólamaikat — ha eddig nem is tették — július hó folyamán *kivülről* tanulják meg. Léván aug. hó 5 től kezdődőleg 8 napig már csak összpórbákat tartunk. Előadásra kerülnek az összes megküldött s a zenemellékleteken leközölt darabok, melyeket lapunkban ismertettem továbbá a júl. 15 i számban megjelenő Jelige és még az ezután megküldendő 2—3 férfikar. *Heckmann István.*

A Sz. O. M. T. Dalárda tagjaihoz.

A lévai összejeveteltől már csak rövid idő választ el bennünket Készüljünk szorgalmasan, mert a gyakorlás rövid ideig fog tartani, s az anyag elég tekintélyes. Méggyyszer hangsúlyozom: *minden dalosnak szólamát kivülről kell tudnia*. Hassa át mindenikünket a biztos sikerre vezető törekvés és lelkesedés!

Most közlöm a műsorra tűzött és betanulandó férfikarok címeit:

1. Gáspár: Dal a magyar dalról. (Kottamelléklet 1928. júl. 1.)
2. Gáspár: Magyar dalok.
 - a) Ha meghalok. . .
 - b) Zöld a fának. . . (Kottamelléklet 1928. ápr. 15.)
3. Lavotta-Hoppe: Reményhez (Litografált hangjegy.)
4. Hoppe: Bordal. (Litografált hangjegy.)
5. Heckmann: Ne ölj! (Kottamelléklet 1928. okt. 1.)
6. Németh: Hónvéd sirja. (Litografált hangjegy.)

7. König: A dal. (Kottamelléklet 1929. júl. 1)
8. Gaál: Balatoni nóták. (Litografált hangjegy.)
9. Heckmann: Jelige. (A mai lapunkhoz csatolt kottamellékleten.)
10. Szent Gály: Fehér galamb. (Litografált hangjegy).
11. Thern: Dalünnepen. (Litografált hangjegy.)
12. Tisza A.: Magyar népdalok. (Négy részben. Litografált hangjegy.)
13. Révffy: Felköszöntő. (Litografált hangjegy.)

A litografált hangjegyeket mindenkinek megküldöttük. Ha azonban a dalosok közül valaki meg nem kapta volna, szíveskedjék ez iránt azonnal hozzám fordulni.

Díjtalan lakásról a lévai tanítóképző internátusában mindenki részére gondoskodtunk. (Lepedőt, kis fejpárnát és törülközőt mindenki hozzon magával.) A napi étkezési költség 12 korona. (Reggeli, ebéd, vacsora a Lévai Casinóban.) *Az utazási és étkezési költséget minden dalos a sajátjából előlegezi.*

Augusztus hó 11-én közös kirándulás az egyik közeli fürdőhelyre. Augusztus hó 14-én tartjuk első hangversenyünket Léván. Aug. 15-én Párkányban, 16-án Érsekújvároft és 17-én Komáromban adunk hangversenyt, amellyel első összejövetelünket és körutunkat befejezzük.

Hangversenyeinken minden dalos fekete ruhában vesz részt, tehát estélyi ruháját mindenki hozza magával. Utazását mindenki akként intézze, hogy *aug hó 5-én reggel 8 órakor a Léval Casinóban reggelire megjelenhessék.* Utána rövid megbeszélés, az előjárók megválasztása, s ezek végeztével megkezdjük nehéz munkánkat. Kérem daltestvéreimet, hogy a Magyar Tanító 1928. évi júl. 15-i és azon számaft, melyekben az éneklési szabályok és a műsorra tűzött kórusok ismertetése található, *a hangjegyekkel együtt* magukkal hozni szíveskedjenek. A dalárda jelvényeit a megér-

kezés napján fogjuk kiosztani.

Minden dalos részére levélben külön-külön értesítést küldöttem. Kérek mindenkit, hogy az abban foglaltakat okvetlenül és pontosan betartani sziveskedjenek.

A szeretetteljes viszontlátásig

daltestvéri üdvözlettel:

Heckmann István
karnagy.

Tanítótestvérek!

Ötvenhat ideális lelkű, a magyar dalkultúráért és minden szépért nemesen érző kartársunk megalkotta a Szlovenszkói Magyar Tanítói Dalárdát. Kérünk benneteket, hogy igyekezetüket, áldozatkész és fáradságos munkájukat mindenben támogassátok.

Lévai, párkányi, érsekujvári, és komáromi körzeti tanítók! A Dalárda eljön hozzátok. Legyetek segítségükre, hangversenyeiken legyetek ott mindnyájan!

A Dalárda sikere mindnyájunk sikere, megbecsülésük mindnyájunk megbecsülése!

Központi vezetőség.

Egyesületi jubileum. A szlovák tanítók országos egyesülete fennállásának 10-ik évfordulója alkalmából július hó 2-án diszközgyűlést tartott Žilínán. Egyesületünk ez alkalomból a következő meleghangú táviratban üdvözölte a testvéregyesületet. Hancko Antal nemzetgyűl. képviselő úrnak a Z. Ú. S. elnöke Žilína. A Zemský Učiteľský Spolok fennállásának 10-ik évfordulója alkalmából a szlovenszkói magyar tanítók egyesülete a legmelegebb és legőszintébb szerencsekívánatait küldi a testvéregyesületnek.

A nemes szlovák nemzet és a szlovák kartársak anyagi és erkölcsi érdekvédelméi szolgáló áldásos munkásságukra Isten áldását kérjük. Erősödjék, gyarapodjék és virágozzék Egyesületük a megszámlálhatatlan évek hosszú során keresztül. Kovács elnök, Vásárhelyi titkár.

Nyugdíjas tanítók bélyegilletéke. Tudvalevő, hogy az iskola és népművelődésügyi minisztérium az aktív, nem állami tanítók bélyegilletékének lerovását 1926. január 1-től kezdődőleg beszüntette. Ez örvendetes tény nem nyert

kiterjesztést nyugdíjas kartársainkra, holott ezek közül főleg a régi magyar iörvények szerint nyugdíjazottak szomorú anyagi helyzete már csak méltányossági szempontból is indokoltá tenné a bélyegilleték fizetése alól való felmentést. Egyesületünk vezetősége e méltánytalanság és sérclem megszüntetése érdekében memorandummal fordult az iskola és népművelődésügyi miniszter úrhoz, kérve őt, hogy nyugdíjas kartársainkra is terjesztessék ki 1926. január 1-től a fenti rendelkezés s ők is mentessenek fel a bélyegilleték fizetése alól. Reméljük, hogy e beadványa egyesületünknek sikerrel is fog járni.

A Domov Biztosító Intézettel történt lezárolásunk alkalmából Egyesületünk Tanítók Háza alapja 4139 Ké. összeggel gyarapodott, mely összeget Egyesületünk a tanító ügynökök által kötött biztosítások utáni jutalék címen kapta. Amidőn e helyült köszönetet mondunk a Domov Biztosító Intézet jelenlegi vezetőségének előzékenységeért, mellyel az elszámolást részünkre megkönnyítette, nem mulasztjuk el leghálásabb köszönetünket azon kartársaknak is kifejezni, akiknek önzellen munkásságáért elsősorban lehetővé azt, hogy a fenti tekintélyes összeg Tanítók Háza alapunkat gyarapítsa. Szolgáljon az ő nemes buzgósságuk buzdító például minden kartársunk számára s igyekezzék mindenki a biztosítási ügyletek lebonyolításával Tanítók Háza alapunk gyarapításához hozzájárulni.

Egyesületünk memoranduma. Egyesületünk vezetősége a lakbérek fokozódó emelkedésére és a közszükségleti cikkek drágulására való tekintettel a helyipótlék és a nevelési járulék felemelése iránt memorandummal fordul az iskolaiügyi minisztériumhoz, egyben kapcsolatot keres a többi tanítói egyesülettel és hivatalnoki csoporttal a fenti cél elérése érdekében követendő hasonló és egységes eljárás megindítására.

Gyász. Súlyos csapás érte Rummel Hugó, vezekényi kartársunkat. Felesége, sz. Köller Mária tanítónő június 24.-én, operáció következtében Pozsonyban elhunyt. A megboldogult fiatalon, 29 éves korában hagyta itt kartársunkat, három kis árvával. Temetése június 27.-én volt Vezekényben a község, a környék és a járási tanfőtség részvéte mellett. Sirjánál a tanfőtség nevében Boross Béla mondott búcsúbeszédet, s a járási egyesület koszorút helyezett el kegyelete jeléül. Rummel kartársunk fájdalmában mi is őszinte szívvel osztozunk.

Őszinte részvételt vettük hírről, hogy Thaisz Lajos ny. áll. tanítóképző intézeti tanár, a losonci ág. h. ev. egyház felügyelője, a kiváló pedagógus és tankönyvíró f. é. jún. 24.-én hosszas szenvedés után 67 éves korában elhunyt. Jún. 26.-án helyezték Losoncon örök nyugalomra.

Elhunyt kartársaink emlékeit sziveinkben kegyelettel őrizzük.

Megszivlelendő példa. A. Sz. Á. M. Tanítóegyesület komáromi járásának tanítósága az 1929. évi június hó 6.-án tartott gyűlése alkalmával az Orsz. Magyar Tanítói Dalárda adminisztrációs költségeinek céljára Hideghély Nándor járási pénztáros úlján 60 koronát adományozott és juttatott el a dalárda karnagyához, amely figyelmes áldozatkésztségért az egyesület vezetősége őszinte köszönetét nyilvánítja.

Tanévzáró értekezlet Galántán. A galántal tankerület tanítósága előtt június 28 án beszámolt Budóvilg román áll. tanfelügyelő az elmúlt tanév pedagógiai és egyéb iskolai eredményéről. Jelentette, hogy a tanév folyamán a kerületnek 3 új iskolája épült, több iskolafejlesztés történt és nagyon sok helyen történt intézkedés az iskola kibővítése céljából. Az iskolák statisztikája a következő: 1 polg., 86 elemi isk., 5 óvoda — 218 végleges és 19 ideiglenes osztállyal. Jellegre nézve van: 18 áll. isk. 46 osztállyal, 69 nem állami isk. 186 végleges és 13 ideigl. osztállyal. A szlovák iskolák száma: 1 polg. (Szered) 17 elemi (áll.) 21 nem áll. el, 1 óvoda, 5 iskola párhuzamos magyar osztályokkal. A magyar iskolák száma 47 (mind nem állami); német isk.: 1. A tankerületben 266 tanító és 6 óvónő működik: állami 48, nem állami 218, szlovák: 101, magyar: 171.

Értesítés.

1929 július 1-ig mutakozó hátralékokról névreszóló értesítést küldtünk Kartársainknak. A kimutatott összegben a ki nem fizetett zsebnaptár ára, az elmaradt tagsági-, vagy előfizetési díj és 1 Kč. felszólítási költség (nyomtatvány, bélyeg) van felszámítva.

Az 1929 július hó 1-e óta postára tett vagy befizetlappal hozzánk juttatott összegek nincsenek jóváírva, így a kimutatott hátralék a július 1-i állapotnak megfelelő és abból az azóta befizetett összegek levonandók, úgy mutatkozik a tényleges hátralék.

Kérjük Kartársainkat, hogy a kimutatott hátralékokat mielőbb befizetni sziveskedjenek, hogy egyesületünket felesleges költségcsinálástól és önmagukat a peresítéssel járó kellemetlen zaklatásoktól megkímélljék.

. Központi pénztár.

1929 július 1-ig, alapjainkra befolyt összegek nyugtázása.

Tanítók háza alapra: Academia könyvkiadó vállalatól Kovács-Osztiényi hittankönyvek %-a 209.60 Kč.

Tanácsadó alapra: Szállósy László Hubovó 19.50, Papp Lajos V. Kapušany 50, Bónicz Márton Bős 10, Szanyó Sándor Vajany 10, Krausz Zsigmond Párkány 10, Schneider János Spířska-Béla 30, Pethes Béla Apáczaszakállas 50, Pethes Ilona Apáczaszakállas 50 Kč.

Törvények és Rendeleték.

A nem állami régebbi nyugdíjas tanítók nyugdíjának rendezése.

A szlovenszkói és podkarpatszka-ruszi nyilvános iskolai szolgálata némely nem állami alkalmazottja és hátramaradottjainak nyug- és végeldítési illetményel rendezéséről a nemzetgyűlés a következő törvényt fogadta el:

1. §.

1. Jelen törvény érvénnyel bír:

a) a szlovenszkói és podkarpatszka-ruszi nyilvános elemi és polgári iskolák azon nem állami tanítóira, akiknek tényleges szolgálata legkésőbb 1925. dec. 31-ével végződött,

b) azon szlovenszkói és podkarpatszka-ruszi nyilvános iskolák nem állami tanítóira, akiknek tényleges működése ugyan 1925. dec. 31-ike után végződött, akikre azonban az elemi és polgári iskolák tanítóságának szolgálati és fizetési viszonyainak rendezéséről szóló 1926. jún. 24-én kelt 104. sz. (tanítói) törvény határozmányai, annak 47. §-a 3. bekezdése alapján nem vonatkoznak,

c) a szlovenszkói és podkarpatszka-ruszi nyilvános ovodák nem állami ovónőire,

d) a szlovenszkói és podkarpatszka-ruszi középiskolák, tanítóképző-intézetek és egyéb magasabbfokú tanintézetek tanáira.

Amennyiben mindezek a tanítók, ovónők, és tanárok nyugellátásra igénnyel bírtak eddig akár az 1875. évi XXXII. t.-cikkel szervezett országos nyugdíj-intézetből, akár az 1894. évi XXVII. t.-cikkel szervezett országos nyugdíj-intézetből és pedig a XXXVI/1914. sz. t.-cikkre való tekintettel, ha továbbá csehszlovák állampolgárok a legutoljára Szlovenszko vagy Podkarpatszka-Russ területén fekvő iskolánál vagy ovodánál működtek s a csehszlovák kővárosi biztonsága elleni büntetendő cselekményt nem követtek el.

2. Jelen törvény vonatkozik az 1-ső bekezdésben felsorolt személyek igényjogosult hátramaradottaira.

2. §.

Az 1. §-ban felsorolt személyek nyugdíjai, vagy végellátási illetménye 1928. január 1-től kezdődőleg az 1921. március 3-án kelt 99. számú törvény alapján s az 1924. évi dec. 22-én kelt 287. sz. törv. szerint akképen rendeztetők, mint ahogy tényleges szolgálatuk végződésére való tekintettel az áll. tanítók, áll. óvónők, áll. középiskolai tanárok és ezek hátramaradottainak illetményei rendeztettek.

3. §.

Az 1921. évi 99. sz. törv. szerint az egyes nem állami tanítókat, vagy ezek hátramaradottait megillető nyug- és végellátási illetmények kizárásánál az őket a volt magyar állam törvényei szerint megillető tényleges illetményekből leszámítatnak a közszolg. és felekezeti elemi iskolai tanítók fizetés-rendezéséről szóló 1918. évi XVI. t. o. 28. §-a alapján megadott személyi pótlékok.

4. §.

1. Ha egyeseknél megállapítást nyerne, hogy azoknál az 1918. évi október 28-át követő időből a nyug- és végellátási illetményekben oly túlfizetés állna fenn, amelyet az érvényben levő csehszlovák rendelkezések szerint foljgozított hivatalok, vagy szervek nem ismertek el, akkor ezen túlfizetés legkisebb a jelen törvény kihirdetésétől számított három éven belül az ezen törvény által megállapított illetményekből levonásba hozható

2. Ugyanez vonatkozik az esetleg még korábban engedélyezett előlegelekre.

5. §.

Az oly nem állami tanítók, óvónők és tanárok részére, akik legutoljára a volt magyar államnak a csehszlovák köztársaságon kívül eső területén fekvő elemi, vagy polgári iskolánál, vagy ovodánál, középiskolánál, tanítóképzőintézetnél, vagy más magasabb tanintézetnél működtek, valamint ezek hozzátartozói részére különleges figyelemreméltó esetekben az ezen törvény szerinti nyug- vagy végellátási illetmények egészben vagy részben engedélyezhetők, ha igazolják, hogy csehszlovák állampolgárok, nem vétettek ellenséges cselekedettel a csehszlovák köztársaság ellen s annak területén laknak.

6. §.

A jelen törvényből folyó illetmények nem illetik meg az állandóan, vagy ideiglenesen külföldön tartózkodó személyeket. Kivételeket részben, vagy egészben engedélyezhet az 1. §-ban felsorolt személyeknél az iskola- és népművelődésügyi minisztérium a pénzügyminisztériummal egyetértőleg.

7. §.

1. A középiskolák, tanítóképzőintézetek és egyéb magasabb tanintézetek tanárai, a nyilvános óvodák nem állami óvónői, akikre az 1. §-ban felsorolt magyar törvények vonatkoznak, valamint a nyilvános elemi és polgári iskolák nem állami tanítói, amennyiben még tényleges szolgálatban állanak, az eddigi évi nyugdíjárulékok helyett az állami tanárok, állami óvónők és állami elemi és polgári iskolai tanítókra érvényes szabályzatok szerinti nyugdíjárulékot kötelesek fizetni ezentúl. Ez a kötelezettség nem vonatkozik azon tanítókra, akik nyugdíjbiztosításra kötelezettek, valamint azon tanítókra sem, akiknek nyugellátásáról az 1875. évi XXXII. t. o. 31. §-a alapján történik gondoskodás.

2. Nyugdíjbiztosításra kötelezve vannak a kisegítő tanítók, a tiszteletdíjért alkalmazott melléktárgyak tanítói, valamint a melléktárgyak tanítóit helyettesítő kisegítő tanítók a ezekre a tárgyban a tanítói törvény 35. §-ának határozmányai vonatkoznak.

8. Az iskolafenntartóknak az 1875. évi XXXII. t. c. 29. §-a 3 pontjában megállapított nyugdíjjárulékai 12 forintról 240 koronára emeltetnek fel, az 1914. évi XXXVI. t. c. 74-ik §-a 1. bekezdésében megállapított nyugdíjjárulékai az iskolafenntartóknak pedig a nyugdíjba beszámítható illetmények 7%-áról azok 10%-ára legkevesebb azonban évi 240 koronára emeltetnek fel.

8. §.

1. A jelen törvény végrehajtásával egybekötött kiadásokat a visszatérítés kikötése mellett ideiglenesen, a szlovenszkói és podkarpatszka ruszi nem állami iskolák fenntartási viszonyainak rendezéséig az állam fogja fedezni.

2. Az 1. §-ban felsorolt nyugdíjintézetek összes megfelelő bevétel az állampénztárba fognak befolyjni a jelen törvényből folyó kiadások részbeni fedezésére.

9. §.

1. Az 1924. évi július hó 8-án kelt 166. és 167. sz. törvények, az 1924. évi 257. sz. törvény 7. §-ának 6. bekezdése érvényüket veszítik. Hasonlóképen érvényüket veszítik a jelen törvénnyel ellenkező összes egyéb törvényes határozmányok.

2. Az 1. §-ban felsorolt személyek nyugdíj- (végeztetési) illetményeinek emelésére előlegként az 1927. évre kifizetett összegeket nem kell levonásba hozni.

10. §.

Jelen törvény határozmányai Podkarpatszka-Rusz területére is vonatkoznak mindaddig, míg annak országgyűlése másként nem rendelkezik.

11. §.

1. Jelen törvény 1928. január 1-től kezdődőleg lép hatályba.

2. Végrehajtásával az iskola- és népművelődésügyi miniszter a pénzügy-miniszterrel egyetértéssel bíztatik meg.

A kisegítő iskolai törvény.

A Csehszlovák Köztársaság nemzetgyűlése ezt a törvényt hozta.

A kisegítő iskolák (osztályok) célja.

1. §.

A kisegítő iskolák (osztályok) azért létesíttetnek, hogy oly iskolakötelek sorban levő gyermekeknek, akikről hivatalosan megállapították, hogy szellemi képesség hiánya miatt nem képesek művelődni az elemi iskolákban, akik azonban a művelődésre alkalmasok, nevelést s azt a legszükségesebb művelődést nyújtják, amelyet egyébként a normálisan fejlett gyermekeknek az elemi iskola nyújt.

2. §.

1. A jelen törvény szerint egészben vagy részben az állam, tartomány, járás vagy valamely község költségén létesített vagy fenntartott iskola (osztály) nyilvános és a gyermekeknek vallásukra való tekintet nélkül hozzáférhető.

2. A más módon létesített és fenntartott kiegészítő iskolák (osztályok) magániskolák.

3. §.

1. A kiegészítő iskolák rendszerint önálló iskolák, amelyeknek saját igazgatásuk s amennyire lehetséges, saját épületük is van; műhely, kert és játszótér annak a lényeges részei. Ahol a helyi kivételes körülmények nem engedik meg az önálló kiegészítő iskola létesítését, ott a kiegészítő osztályok egyesíthetők az elemi iskolával, annak különítményeként.

2. A kiegészítő iskolák (osztályok) épületének berendezésére vonatkozólag az elemi iskolák számára kiadott előírások érvényesek.

4. §.

1. A tananyagot, az iskolai és tanítási rendet s mindazt, ami a kiegészítő iskolák belső szervezéséhez tartozik, az iskolaügyi minisztérium állapítja meg, a közegészségügyi és népjóléti minisztériumokkal egyértelműleg, meghallgatva az iskolaügyi és ifjúsággondozási szakértőket.

2. Az elemi iskolákra érvényes s a vallásoktatásra, az oktatási nyelvire a tankönyvekre és segédeszközökre vonatkozó előírások rendszerint a kiegészítő iskolákra (osztályokra) is érvényesek.

5. §.

1. A kiegészítő iskola egy osztályában legfeljebb 20 gyermek lehet. Ha a kiegészítő iskolában 20-nál több gyermek van, egy második osztály s második tanítói állás létesítendő; ha 40-nél több gyermek van, egy III. osztály s harmadik tanítói hely létesítendő s ugyanígy minden további 20 gyermek számára további osztály s további tanítói hely létesítendő.

2. Az oly kiegészítő iskola, amelynek három egymást követő iskolai évben nyolcnál több osztálya volt, azonnal szétosztandó két önálló kiegészítő iskolára.

Az iskola látogatása.

6. §.

1. A kiegészítő iskolába (osztályba) járni kötelesek azok az iskolai községben lakó s iskolaköteles korban levő gyermekek, akikről hivatalosan megállapították, hogy szellemi képesség hiánya miatt nem művelődhetnek megfelelő eredménnyel az elemi iskolában, azonban a művelődésre alkalmasak.

2. A gyermeknek a kiegészítő iskolába való sorozását kezdeményezheti akár a gyermek szülője vagy ennek képviselője, akár amaz elemi iskola tanítói konferenciája, amelyet a gyermek legutóbb látogatott. A hivatalos vizsgálatot és a határozást arról hogy megvannak-e a feltételei a gyermek kiegészítő iskolába — osztályba — való utalásának, szakbizottság végzi, amelyben az elnökön kívül a kerületi — iskola — orvos a kiegészítő iskola — osztály — egy tanítója, a helybeli nyilvános elemi iskola egy tanítója s a lehetőséghez képest a járási gyermekgondozó képviselője vesz részt. Ezt a bizottságot s

ennek elnökét Szlovenszskón és Ruszinszskón a tanfelügyelő nevezi ki 3 iskolai évre, meghallgatva az iskolaszékek s az állami iskolák gondnokságainak a javaslatait. A bizottsági tagság tiszteletbeli hivatal és viselőjének nincs génye sem napidíjra sem utiköltségre s más hasonló díjazásra. A gyermek törvényes képviselőinek mindig módot kell adni arra, hogy a bizottság előtt nyilatkozzanak a gyermekük érdekét védhessék. A bizottság döntése ellen a gyermek szülei vagy ezek törvényes képviselői 15 napon belül a tartományi iskolatanácshoz felelbezhetnek.

8. Az iskolaiügyi minisztérium a közegészségügyi és népjóléti minisztériummal egyértelműen utasítást ad a 2. bek.-ben említett bizottságok működéséről.

7. §.

A nyilvános kisegítő iskola (osztály) körzete ama község körzete, amely községben van az iskola. A nagy iskolaközségek területe azonban a szükségben köpet több iskolaközségre osztható. Az ilyen osztály meg kell csatlólni akkor, ha a kisegítő iskola megosztásának a szükségbe beáll. (5 §. 2. bek.) Az iskolai község területén kívüli lakó gyermek csak abban az esetben veendő fel a kisegítő iskolába (osztályba) ha felvetelükkel nem lesz túllépve az egy osztályba járó 20 gyermek száma. Különbben csak a kisegítő iskolát (osztályt) fenntartó tényező engedélyével vehető fel.

8. §.

1. A kisegítő iskola (osztály) látogatási kötelezettsége a 6. § ban említett gyermekek számára ugyanakkor kezdődik és végződik, mint az elemi iskolalátogatási kötelezettség.

2. Eme kötelezettség alól mentesek:

a) oly testi vagy szellemi betegségben szenvedő gyermekek, akikre nézve minden iskolai nevelés és oktatás lehetetlen;

b) oly gyermekek, akikre nézve a kisegítő iskola (osztály) tanítói kara az orvos jóváhagyásával biztosan megállapította azt, hogy testi és szellemi állapotuk megengedi az elemi iskolában való további nevelést és oktatást; az ily gyermekek azonnal az elemi iskolába irandók.

3. A. iskolalátogatásra és iskolalátogatási köteleesség áthágására nézve ugyanazok az előírások érvényesek, mint az elemi iskolákra.

9. §.

A kisegítő iskolát látogató gyermek szülei, vagy ezek képviselői a gyermek számára tankönyvet és egyéb tanítási segédeszközt beszerezni kötelesek. A szülők vagy ezek törvényes képviselőinek igazolt szegénysége esetén a tanulók oktatási szükségleteiről ugyanúgy történik gondoskodás, mint az elemi iskolák tanulóinál.

A kisegítő iskolák (osztályok) tanítói.

10. §.

1. A kisegítő iskola (osztály) tanítójával s igazgatójával csak oly elemi iskolai tanítói képesítéssel rendelkező tanítók és tanítónők alkalmazhatók, akik a kisegítő iskolák tanítói számára előírt vizagát sikerrel letették. Hogy ezek

a vizsgák hol és miként tartatnak, azt az iskolügyi minisztérium fogja megállapítani a közegészségügyi és népjóléti minisztériummal egyértelműleg.

2. Csak rendkívüli körülmények között s akkor, ha a kisegítő iskola (osztály) tanítójával nem lehet alkalmazni az előző bekezdésben meghatározott képesítéssel bíró tanerőt, utalhat a tartományi iskolatanács ideilenesen egy alkalmas elemi iskolai tanítót a kisegítő iskolához.

3. A kisegítőiskolák tanerőinek művelődésére időnként tanfolyamok rendeztetnek az állam költségén.

4. A nyilvános elemi iskolák vallásoktatására és női kézimunkatanítására vonatkozó előírások a kisegítőiskolákra (osztályokra) is érvényesek. A nyilvános elemi iskoláknál alkalmazott külön vallásoktatók és női kézimunkatanítónők — háziismeretek tanítói — a főoltos hivatal rendelkezésére s annak utasításai szerint kötelesek átvenni az oktatást a kisegítő iskolákban (osztályokban) a nyilvános elemi iskolák számára érvényes feltételek mellett (1922/251 sz. törv. 5. szakasz).

5. A kézimunka tanítás számára szükséghez képest segédtanítók alkalmazhatók a kisegítőiskola fenntartójának az engedélyével.

11. §.

1. A nyilvános kisegítő iskolák (osztályok) tanerőinek jogi és szolgálati viszonyaira nézve — alkalmaztatás, szolgálati fizetés, nyugdíj, ügyelmi szabályzat s egyéb jogok és köteleességek — a nyilvános elemi iskolák tanerői számára érvényes előírások a mérvadók, amennyiben a jelen törvény másként nem intézkedik.

2. Az 1920/308 sz. törvény IV. szakaszában megállapított elvek s az 1922/226 sz. törvény 10. § 2—7 bekezdésében foglalt intézkedések a nyilvános kisegítő iskolák tanítói helyeinek betöltésére nem vonatkoznak.

3. A kisegítő iskolára képesítő szakvizsgálóval rendelkező s a nyilvános kisegítő iskolánál (osztálynál) ideiglenesen vagy véglegesen alkalmazott tanítók a javadalmazást és előlépést illetőleg a nyilvános elemi iskolák tanerőivel egyezményben vannak amelyhez járul még 1500 Ké s az ily iskolánál (osztálynál) betöltött 10 évi szolgálat után 2100 Ké évi szolgálati pótlék illet meg őket; ez a pótlék a véglegesen alkalmazott tanítóknál a nyugdíj megállapításánál beszámítandó. Ama tanerők munkája, akik a kisegítő iskolán a 10. §. 2 és 3 bek.-e szerint tanítanak, aránylagos szolgálati pótlékkal díjazandó.

4. A nyilvános kisegítő iskolákon (osztályokon) alkalmazott tanítók normális tanítási kötelessége heti 25 óra. A tanítási kötelességük mértékére vonatkozólag egyébként az elemi iskolai tanítókra érvényes előírások vonatkoznak, az 1922/251 sz. törvény VII. szakaszának a kivételével.

5. A nyilvános kisegítő iskolai igazgató pótlékára, lakás igényére s a tanítási kötelesség normális mértékére az elemi iskolai igazgatókra vonatkozó rendelkezések az irányadók. Az elemi iskolával egyesített kisegítő osztályok — 8. § 1. bekezdés — az igazgatói pótlék megállapításánál ugyanegy számítandók, mint az elemi iskola osztályai.

A nyilvános kisegítő iskolák (osztályok) létesítése.

12. §.

1. Nyilvános kisegítő iskola — osztály — az iskolaközség kérelmére a tartományi iskolatanács engedélyével létesíthető minden oly községben, amely

bea a 13. §. szerint megtartott vizsgálatlall ennek szükségessége megállapítottat, ha az összes tényezők, akik a 16. §. szerint az iskolát fenntartani kötelesek, hozzájárulnak ahhoz, hogy a szükséges alapítási és fenntartási költséget vízelni fogják és ha a kiadások fedezete az illető önkormányzati testület rendes bevételeivel fedezve van.

2. Az oly iskolaköztségben, amelyben 3 évi átlag szerint 30-nál több, kisegítőiskola látogatására kötelezett gyermek van s akiknek ily iskolában való neveléséről és oktatásáról gondoskodás még nem történt, az iskolaügyi minisztérium elrendelheti a kisegítő iskola — osztály — felállítását, ha megállapítást nyer az, hogy az iskolaköztséget alkotó községek vagyónából fedezhető az iskola felállításának és fenntartásának ama költségei, amelyek az iskola-köztséget terbelik.

3. A tartományi iskolatanács a kisegítőiskola — osztály — fenntartójának indokolt kérelmére engedélyezheti azt, hogy az iskolaköztségben kisebb számú kisegítő osztály létesíttessék, mint amennyi a kisegítőiskola látogatására kötelezett gyermekek száma szerint szükséges volna és hogy épen azért az egyes kisegítő iskolák — osztályok — ideiglenesen mentesítsenek a köztőlükben lakó összes tanuló felvételének kötelezottsége alól. Az egyes osztályok tanulójának legmagasabb számát (b. §. 1. bek.) azonban ebben az esetben nem szabad túllépni.

13. §.

A kisegítőiskola — osztály — létesítésének és fenntartásának összes körülményei bizottság útján analóg módon állapítandók meg úgy, mint az elemi iskolák létesítésének és fenntartásának körülményei. A kisegítő iskola — osztály — látogatására kötelezett gyermekek számát az iskola létesítésére vonatkozó határozat előtt a 6. §. 2. bek.-e szerint létesített szakbizottság állapítja meg.

14. §.

Oly vegyesajkú iskolaközségekben, ahol a község lakosságának kisebbséget kitevő nemzetiséget szolgáló s az 1919/189 sz. törvény életbelépése előtt létesített iskolák nem lettek átvéve az 1920/292 sz. törvény 2. §. a szerint az iskolaügyi minisztérium kezelésébe, a kisegítő iskolák — osztályok — eme kisebbség számára is létesítendők s fenntartandók a 12. 13. és 16. §-okban körülírt módon és feltételekkel.

2. Az oly iskolaközségekben, amelyekben a nyilvános elemi iskolák az 1920/292. sz. törvény 2. és 35 §-ai szerint létesítettek s fenntartatnak, ugyanolyan tannyelvű kisegítőiskolák — osztályok — a szükséghez képest az állam költségén létesíthetők s fenntarthatók, amilyen nyelvű az elemi iskola. Ezekre a kisegítőiskolákra nézve analóg módon érvényesek az 1919/189. sz. törvény 4. és 7. §-ainak a későbbi törvényekkel, nevezetesen az 1920/292 sz. törvénnyel s az 1920/295 sz. törvénnyel módosított intézkedései.

A nyilvános kisegítő iskolák — osztályok — megszüntetése.

15. §.

A nyilvános kisegítőiskolát — osztályt — a 12. §. 2. bek. és 14. §. 2. bek.-e szerint létesített iskolát az iskolaügyi minisztérium szüntetheti meg. A megszüntetett kisegítőiskolánál — osztálynál — alkalmazott tanítók kötelesek átvonni más nyilvános kisegítő iskola, vagy egyéb nyilvános iskola tanítói

helyét, amelyet részükre az iskolügyi minisztérium képosításuk figyelembe vételével kijelöl. Ha ily hely nem bocsájtható rendelkezésükre, úgy ideiglenesen nyugállományba helyezendők.

A nyilvános kisegítőiskolák — osztályok — költségelnek fedezése

16 §

1. A nyilvános kisegítő iskolák — osztályok — költségei Cseh-Morvaországban és Sziléziában úgy fedeztetnek, mint a nyilvános elemi és polgári iskolák költségei.

2. Szlovenszkon és Ruszinszkon a kisegítőiskolák — osztályok — létesítésének és fenntartásának költségei az 1868. XXXVIII t. c. V. fejezetének rendelkezései szerint analóg módon fedeztetnek.

Külön intézkedések a tartományi és járási kisegítő iskolákról.

17. §.

1. Nyilvános kisegítő iskola létesíthető a járás vagy járáások, vagy a tartomány kérelmére a tartományi iskolatanács engedélyével, ha a járás vagy járáások, vagy a tartomány vállalkozik az ily iskola létesítésére és fenntartási költségeinek viselésére és ha ezen költségek fedezete az illető önkormányzati testület rendes bevételeivel biztosítva van. Az ilyen iskola neve: járási vagy tartományi kisegítő iskola.

2. A 12. §. 2. bek.-ének intézkedése analóg alkalmazható a járási kisegítő iskolák létesítésénél.

3. A járási vagy tartományi kisegítő iskola körzetét a tartományi iskolatanács az iskolafenntartóval való megegyezés szerint állapítja meg.

4. A járási vagy tartományi kisegítő iskola ama fenntartási költséggét, amelyet a 16. §. szerint az iskolaközségeknek kellene viselőük, ama tényezők viselik, amelyek kérelmére a járási vagy tartományi iskola az 1. bek. szerint létesítettett.

A magán kisegítő iskolák — osztályok.

18 §.

1. Magán kisegítő iskolák — osztályok — a tartományi iskolatanács engedélyével az alábbi feltételekkel létesíthetők:

a) emez iskolák — osztályok — berendezése és szervezete kell, hogy megfeleljen a nyilvános kisegítő iskola követelményeinek;

b) a tanítóknak igazolniok kell hogy a 10. §. 1. bek.-e szerinti szakképesítést megszerezték és hogy erkölcsileg kifogástalanok; a 10. §. 1. bek.-e szerinti szakképesítés alóli felmentést az iskolügyi minisztérium adhat abban az esetben, ha a kisegítő iskolán való oktatásra való képesség más módon igazolhatik.

2. Az oly magán kisegítő iskoláknak — osztályoknak — amelyek a kisegítő iskolák céljának mindenben megfelelnek, az iskolügyi minisztérium megengedheti az oly bizonyítványok kiállítását, amelyeknek ugyanoly érvényessége van, mint a nyilvános kisegítőiskolák bizonyítványainak (nyilvánosági jog).

3. Amennyiben igazolást nyert az, hogy a magán kisegítő iskola — osztály — az iskolaközség összes gyermekei oktatási és nevelési szükség-

letének eleget tesz, a tartományi iskolatanács az iskolaközség kérelmére s a magán kiegészítő iskola hozzájárulásával megengedheti azt, hogy az ily községben nyilvános kiegészítő iskola ne állitassék fel.

4. Az oly magán kiegészítő iskolák — osztályok, — amelyekre nézve megállapították az, hogy a kiegészítőiskolákra vonatkozó rendelkezéseknek nem felelnek meg, a körülmények szerint vagy megszüntetnek a nyilvánosság joguktól, vagy megszüntettetnek.

A kiegészítő iskolák — osztályok — igazgatása és ellenőrzése.

19. §.

A nyilvános és magán kiegészítő iskolák az iskolai hivatalok s ezek szervei felügyelete és ellenőrzése alá vannak rendelve ugyanugy, mint az elemi iskolák.

Átmeneti és záró intézkedések.

20. §.

Azok a kiegészítő iskolák és osztályok, amelyeket eddig az egyes községek tartottak fenn, kérelmükre fokozatosan átalakíthatók a jelen törvény szerinti kiegészítő iskolákra — osztályokra, — ha elegendő számú tanulójuk van. Az ily kérelmekről a tartományi iskolatanács határoz ama tényezőkkel egyértelműleg, amelyekre az iskola személyi kiadásainak fedezése tartozik. Amennyiben sor kerül az ily átalakításra, úgy az eddig alkalmazott kellő lépeaítéssel bíró tanácsok rendszerint pályázat kiírása nélkül végleges minőségben alkalmazandók ugyanazon helyen, ahol eddig működtek.

21. §.

1. Ahol a jelen törvény iskolaközségről tesz említést, ott Szlovenszón és Ruszinszón a politikai község értendő addig az ideig, amig ott az iskola-községek nem állitattak fel.

2. Amig Szlovenszón és Ruszinszón nincs megszerveve a tartományi iskolatanács, addig a jelen törvénnyel odautalt ügykört az iskolaügyi minisztérium vagy az általa megjelölt szerv látja el.

22. §.

A jelen törvény 1929 január 1-én lép életbe. Hatálya kiterjed Ruszin szkóra is mindaddig, amig annak törvényhozása a saját hatáskörön belül másként nem intézkedik. Az 1924/266 az. törvény 27. §-nak intézkedése a kiegészítő iskolák — osztályok — tanítóira is vonatkozik.

23. §.

A jelen törvény végrehajtásával az iskolaügyi minisztérium a belügy, pénzügy, népjóléti és közegészségügyi minisztériumokkal egyértelműleg bízták meg.

KÜLÖNFÉLÉK.

Levél a szerkesztőségünkhöz. Kaptuk a következő levelet: A Ref. Egyház és Iskola ez évi 23. számában a lap felelős szerkesztője dr. Magda Sándor tollából megjelent egy cikk: „Irányváltás az Á. M. T. E.-ben” címmel, melyben az Á. M. T. E. munkája, melyet megalakulása óta tisztán a tanítóság anyagi és erkölcsi helyzetének megjavításáért folytat, úgy van beállítva, hogy abból az olvasó az Á. M. T. E.-re árnyékot borúlói vél.

Pedig sem az Á. M. T. E. vezetősége, sem maga az Á. M. T. E. sohasem adott alkalmat az egyesület tagjainak arra, hogy egyháza iránt hűtlenségi nyilatkozatot állítson ki. Hiszen ha ezt csak egy felekezeti tanító is megtegte volna, az érvényben levő törvények alapján fegyelmi úton állásától foszthatta volna meg az egyház.

Az a munka, amit az Á. M. T. E. az ússztanítás társadalmi helyzetének megjavításáért eddig tett, nem lebecsülést, vagy pláne kárhozatot, hanem igenis elismerést és tiszteletet érdemel mindenfajta isk. feenntartó részéről, mert ennek a munkának köszönhetjük elsősorban, hogy iskoláinkban — egyelőre legalább az anyagi gondoktól mentesen — eleget tudunk tenni tanítói hivatásunknak.

A mi köztársaságunkban a munka és elhivatottság képviselői (munkások, tisztviselők, vasutasok, papok, tanítók stb.) saját jól felfogott érdekükben tömörülve keresik a boldogulás útját.

Hiszen a R. E. I. 1927. VII. 17. számában dr. M. S. felelős szerkesztő úr így ír: „Megpróbáljuk ismét, annyi meddő kísérlet után: hálha sikerülne az illetékes körök figyelmét ráirányítani a lelkészek anyagi helyzetére s kiáltó sérelmeire? . . . Egy igen előkelő csl. politikus azt mondta, hogy a Csl. Köztársaságban mindenkinek annyi joga van, amennyit ki tud verekedni magának. Felettes egyházi hatóságaink már megpróbálták kiverekedni számunkra jogos követeléseink teljesítését, úgy látszik siker nélkül. Most tehát nincs más hátra, minthogy magunk próbáljuk azt kiverekedni. Jöjjön össze az Egyetemes Lelkésztestület . . . stb. . . tegyünk valamit, az Istenért, mert a mozdulatlanság a halál jole*.”

Ugyebár, hogy a sült galamb nem repül a szánkba!

Verekednünk kell, hogy jogaink legyenek.

A lelkészekért a fölöttes egyházi hatóság legalább megpróbálta kiverekedni a jogos követelés teljesítését, de tisztelettel kérdem: Megpróbálta-e a tanítókért? Ugye, hogy nem!

Amit tehát dr. Magda Sándor felelős szerkesztő úr — látva fölöttes egyházi hatóságaink tehetetlenségét, az Egyetemes Lelkésztestületől vér, ilyanaat vártuk és várjuk mi tanítók a mi Á. M. T. E.-től.

A különbség csak az, hogy mi ezt már 1921. ben megkezdjük, s rendületlenül folytatjuk — minden külső-belső támadások ellenére — napjainkban is, míg az Egyetemes Lelkésztestület fogalmát csak 1927. ben vetette föl a felelős szerkesztő úr először.

Méltóztassék elővasni a Magyar Tanító összes számaiban eddig megjelent cikkeket, közgyűlési jegyzőkönyveket s akkor világos lesz a helyzet képe.

Az Á. M. T. E. sohasem tért el klüzött, alapszabályaiban lefektetett céljától.

Mostani megatartása nem „irányváltás”, hanem annak a nagyszerű munkának folytatása, amit elkezdött.

A személyi államcsítés hiteles története ott van a Magyar Tanító 1924. 23.—24. számában.

A szavazás ügyét a központi gyűlés intézte, melyen az egyesület vezetősége, a megyei egyesületek és szakosztályok előkelő titkárai és delegáltjai határoztak és pedig az akkori miniszter egyes kivánságára, hogy a nem állami tanítóság e kérdésben véleményét nyilvánítsa.

Dr. Horváth Milán a „szerencsés kezű” miniszter volt az, aki az állam és az egyház között levő ellentéteket áthidalta. A 104./1923. os törvény végrehajtása meghozta egyelőre a nyugalmat.

Egyesületeknek nincs mit szégyelnie magát. Ami pedig az akciók ellen felemelt tiltakozó szavakat illeti, tessék ismétlően átolvasni az Á. M. T. E. vezetőségének választát a gömöri egyházmegye határozatára. Ott van az a M. T. 1925. 19. szám 577. oldalán.

Büszke önértettel írhatta a M. T. 1929. 8. számában is: „Egyesületünk vezetősége, mint egyesületünk alkotmányának, az alapszabályoknak öte, beigazolta, hogy egyesületünk vallásorkölcsl alapon áll s erről a sziklavilárd alapról sem a róm. kath. sem pedig más egyházzal szemben soha le nem tért s a jövőben sem tér le”.

Mi azt régen tudjuk, hogy az öreg Váry Endrénnek s a „Levél a Bodrogközről” c. cikk névtelen írójának világos és tiszta a gondolkodása, csak még azt tesszük hozzá, hogy o'yan az egész Á. M. T. E. Mi ref. titatók sem vesszük ki magunkat.

Nem pedig azért, mert akkor, amikor ott vagyunk a többiekkel együtt... „hivatásszerűleg a társadalmi végletek között, hol erkölcsi és szellemi erőinkkel enyhítjük az ellentétek káros hatásait; akkor, amikor az iskola belső életében végzett, test-lelket öle munka mellett oda állítatunk iskolán kívül: a népművelődési tanfolyamok, szövetkezetek, gazda- és olvasóköri, háziipari tanfolyamok, ifjúsági egyesületek, népkönyvtárak élére, akkor, amikor elvárják tőlünk, hogy küzdjünk az alkohollal, a tuberkulózis ellen, munkálkodjunk a vörösköszet egyesületeknél; tartunk műkedvelői előadásokat”; — akkor amikor a ref. iskolai állások pályázataiban eleve kötelezőgünkké tessik a tanításon kívül — a fentiek mellett —: a lolkész akadályoztatása esetén, továbbá kánonikus órákon, vagy úrvacsora osztás utáni délutánokon, vagy a főünnep délutánján helyettesíteni; továbbá egyházi énekkart vezetői; vallásos estéken, egyház-társadalmi, bolmissziói egyház-építő, hitélet fejlesztése körüli munkákban szívesen, komolyan segédkezni; hitogás-talan magaviseletünkkel a növendékek előtt és a társadalomban példaképpen tüdőkölni stb. stb... nem tudjuk megérteni, hogy dr. M. S. felelős szerkesztő úr még mire gondol, amikor azt óhajlja, hogy: „Milyen boldog volna egyházunk, ha ref. felekezeti tanító testvéreinket a fenti meggondolás irányítaná kivétel nélkül.

Mert hiszen, hogy „vallásos állampolgárokat nevelünk iskoláinkban” az csak természetes, amennyiben a felekezeti iskolákban mint a múltban, úgy a jelenben is mi tanítjuk a hittant; a mi kezünk alól került ki az a felnőtt generáció, melynek soraiból rekrutálódnak a hívő, adófizelő egyháztagok.

Hogy mi ugyanakkor nem lennénk vallásosak kivétel nélkül, az már egy kicsit merész állítás lenne!

Pedig azon van a hanguly, hogy „vallásos” és „kivétel nélkül”.

Vannak tehát egyesek, akiket nem zavart meg a bolsevista áftum, de — bizony — vannak, akik a felelős szerkesztő úr kvalifikálása szerint, hogy úgy mondjam: talmi ref. tanítók.

Igy tudjuk meg lassan mi gyarló ref. tanítók, hogy amikor a lelkes urakat „akadályoztatásuk esetén” helyettesítjük, amikor nekik „mindenben” kötelesség-szerűleg segítőkészünk, amikor velük ugyanazon egyházi talajon járunk, ugyanazon egyházi levegőt szívjuk, amikor egymást nem látjuk: ók hogy gondolkodznak rólunk, hogy éreznek irántunk. *Mogyorós, 1929. VI. 24. Papp Lajos ref. tanító.*

Kicsinyek között.

Most, utólag komáromi kirándulásunk viszontagságainak fölidézése közben, nagyon is éribetelennek találom azt a miniszteri rendelkezést, amely korlátozni kívánja az idel iskolai kirándulások számát. A mi, élményekben és tapasztalatokban bővelkedő, június hetedik kiiskolázás után mindjobban erősödik bennem a gyanú, hogy még az illetékes körök is csupán iskolamulaviztást és ezzel egybekötött mulatságos kiruccanást látnak az iskolák kizöldülésében. Hiszen a gyermekekre nézve valószínű ismeret-zuhany hull, melynek pedagógiai előnye eléggé nem méltányolható. A kísérő tanítónak pedig nem igen utódeje ilyenkor „szórakozni”, azt mindenki jól tudja.

Nem hágtuk át azonban mi sem a hivatalos tilalmat, amikor elhatároztuk, hogy meglátogatjuk Jókai városát, mert a rendelet kibocskálására indokul szolgáló téli szürkeárnyékot iskolánk szökkenő nélkül legyőzte. Megrendeltük tehát az autót uszt ötven gyermek alá.

A nagy nap reggelén ötven édesanya kísérte ki útra induló, örvendező gyermekét, aki már az új folyamán éteren előrealmodta a mai örömeit. Szerencsére, nem úgy, ahogy beigeroldtak, mert akkor mi „szórakozni vágyó” tanítók, magunkra maradtunk volna...

A versendi csárdáig velünk volt az indulás vidám hangulata, de itt aztán úgy cserbenhagyott, hogy csak este találkoztunk vele. Hogyisne: arcunkon duzzad egy ígérettel teljes napnak édes vágyakozása, s egyszerre az egyre sötétedő, sűrűsödő felhő-égből lassan, könnyőre'len bizalommal megere'el az áldott, júniusi eső, melynek nyomán kizöldül a kirándulók piros jókedve. Ehhez hozzáveendő egy, jőféle, fekete humusz talajból készült, a'ótúrákra különösképpen alkalmas keréknyom, akarom mondani dűlűt, s könnyen elképzelhető a változás, amely a „Megy a gözös, megy a gözös...” kurjantásból keserves, sóhajtozó, bús dallamokat soraszott. De nem is igen jutottunk szóhoz, illetve nótához, mert hűségess Mercedésünk neki-rekurgasszódása, bizakodó, majd erőlködő és bosszús morgáss elayomlott minden emberi hang-kíséreltet.

Egyszer aztán végképpen beagadtunk a Seregakoli tanyák marasztaló vendégszeretetébe. Kapcsolás. zűgás búgás, crescendo — decrescendo, — csend. Közös sóhajlás: hajhaj!... Körülöttünk a szépen (mi úgy láttuk: gűnyosan) rengő ross-táblák, előttünk sár, mögöttünk sár, s a kihűlt Mercedés bambán, egyűgyűen és határozottan gonoszul állt. Olyan biztosan és szilárdan állt, hogy az szinte sziv-facsaró volt.

Laugráltunk a permetező esőbe és szemlét tartottunk a tájon. Az volt az érzésem, hogy Noének az Ararátton fennakadt bárkájából kirűpűlő galamb vagyok, aki a szabadság olajjga után buvat, A hasonlat eléggé találó volt, mert a hatalmas

kocsi a legcsekélyebb rosszakarát nélkül is bárkának volt nevezhető, s a terjedelmes halászteger az özönvíz képzetét nyomban elővárszolta. Csupán ott süntített a metafora, hogy e mi negyven napunk mégcsak most kezdődött, szemben a Noé elmúlt veszedelmével, aki legfeljebb abban az esetben lett volna méltó hozzánk, ha a bárka az özönvíz huszadik napján történetesen elkezd sülyedni...

Súlyosdó reménnyel üritettük ki a gépkocsit és engedték, hogy a szomorúság a földig hajtsa eső és soraverite fejünket. Csodáltam akkor és csodálom most is a gyermekek türelmét, bölcs nyugalmát, de főképpen annak a három hetedikesnek szörnyű megbizását, akik, tenyerüket megköpve, nekiálltak a mozdulatlan bárkának, hogy életre segítsék. Természetesen, az meddő ambíció maradt.

Látva azt, hogy még az autobusznak a sárból való szerencsés kivickidése esetén sem adatik mód visszatepedni a puha bőrülésekre, kiadtam a jelszót: u'ánem! S elindultunk gyalogosan, a kb. 10 km.-nyire lévő Gúta felé. A simább töltsúton tühető volt a gyaloglás egészen addig, amíg az Isten könnyei hangos sirással ránkzúdultak. Akkor aztán feltúrve nadrágot, kifordítva szoknyát és subát, vállba-húzott fejjel adtuk meg magunkat az időnek. Nem vigasztalt meg az sem, amikor, úgy az ötödik kilométernél éktelen morgással utólért a sáros jármű, mert, ha nem akartuk, hogy újból sárbaragadjon, engedni kellett üresen, bár fájó szívvel.

Közben néhány csizma és cipő lekerült a lábokról, s a gyermekkaraván lassan-lassan belefördött a hatodik kilométerbe s. Mellesleg szólván, derős időben tühető, sőt kel'emes séta lett volna ott, a Kis Duna partján balagon: olykor-olykor, az eső szűnése percelben (amikor a jó Isten a szemét törülgette) ráfigyeltünk a vidék szépségeire. De csakhamar visszasszemlítettük a magunk sivar-helyzetére és kezdtük kétségbevonni, hogy ma még megéljük komáromi álmainkat.

A gyermekek közül néhány okoskodni kezdett:

— Pénzünk felét visszakerjük, mert a felutat gyalog tesszük meg.

Az indílványt hátul többen helyeselték. Egy komoly kislány azonban körbeszólt:

— Csak vigyázzunk, nehogy ráfizessünk az utazásra. Mert az autobussz ilyen úton sokkal több benzint fogyaszt, s lehet, hogy rajtunk követik a többlet árát...

Erre elhallgatott a sűgolódók csoportja.

Aztán ilyesmit beszélgettek:

— Vonaton sokkal jobb utazni.

— Miért?

— Ilyen baj nem ért volna.

— Ilyen nem, de talán még nagyobb. Édesapám olvasta az újságban, hogy két vonat összeütközött, s nagyon sokan meghallak.

— Akkor repülőgépen — állhatatoskodott amaz.

— No, én rá nem ülnék. Nem láttad tavaly azt, amelyik leszállt a Tíla masra, mert elromlott? Há:om napig vesződték vele.

— Legjobb gyalogni, — vélte egy hosszúlábú kiránduló.

Éppen ellene akart nyilatkozni az előbbi pajtás, amikor fölkiált a legelő haladó:

— Ott az autobusz! — és előre mutatott, egy fűzecsoport felé.

S már szalad is, cipőjéről messzire rugdalva a nehéz szrat. Mindnyájan gyorsított léptekkel mentünk, remélve, hogy végre jobb útra jutottunk. Csalódtunk. Autobusszunk hátsó kerekei tengelyig merültek egy vízzel telt kátyúba, s most se

tüled, se hozzád! Az legujjra vetkőzött soffőr izzadt a méregtől, omeléstől, csavarástól, de leginkább a rajta csüngő ötven gyermeki szempár perzselő tüzeitől. Másfél órai sürgős-forgás, kalapálás, fujtatás, s a nehéz atlétika több gyakorlatainak. Másfél órai sürgős-forgás, kalapálás, fujtatás, s a nehéz atlétika több gyakorlatainak. Másfél órai sürgős-forgás, kalapálás, fujtatás, s a nehéz atlétika több gyakorlatainak. Másfél órai sürgős-forgás, kalapálás, fujtatás, s a nehéz atlétika több gyakorlatainak. Másfél órai sürgős-forgás, kalapálás, fujtatás, s a nehéz atlétika több gyakorlatainak.

Ilyen munkálkodás és harci lérmá közé villant bele Komárom felől a déli napsugár, s mi azon kezdtünk gondolkodni, hogy nem volna e céliserűbb visszafordulni. A jöreménység azonban győzedelmeskedett a kishitűségen, s ez a győzelem mintegy megsarkantyúzta a kötelek és dorongok oldalát. A következő pillanatban, mennydörgésszerű motorralgás közben, kikémergelt az autóbusz a sárból, s a körülállók üdvkiáltásaitól megbátorodva futott, futott és meg sem állt a gútai víztelepéig. Itt, mint győztes hódvezér a katonáit, bevárt minket, s háta a csallóközi utak járhatóságának, minden további veszedelem nélkül berobogott velünk ös-Komárom falai közé.

Mondanom sem kell, hogy a Mercedes egészségével a mi bangulatunk is visszavált, s a komáromi tapasztalatok, valamint a defekt nélküli vissza-út (tormászesen más irányban) folyamán, mindenki elfelejtette a reggeli izgalmakat, a fárasztó gyaloglást, a szakadó esőt, s a ragadó saret.

De jó is, hogy így történt, mert mivé lennének szegény kicsinyek, ha az életnek súú ütéseit már így kotán szívükre engednék? . . .

(b o a)

Harc a szennyirodalom ellen. Az igazságügyminisztérium törvényjavaslatot készített elő a szenny- és ponyvairodalom leküzdésére.

Ezerint valamelyik trógr írának, nyomtatványnak, filmnek, képnek, vagy más hasonló terméknek előállítását, terjesztését, nyilvános kiállítását vagy üzleti terjesztését céljából, 14 naptól 6 hónapig terjedhető elzárással büntetik. Ugyanez a büntetés vár arra, aki előmozdítja az említett termékek terjesztését. Aki ilyen tárgyat 18 éven aluli személynek elad, eladásra kínál vagy kölcsön ad, azt 8 hónaptól egy évig terjedhető szigorú elzárással büntetik.

A ponyvairodatmal illetően azt indítványozza a javaslat, hogy az olyan terméket, amely alkalmas a fiatalok erkölcsi fejlődésének komoly veszélyeztetésére, különösen az által, hogy felébreszti a hűbűzésre és durvaságra való hajlamot vagy pedig romlasztóan hat a fiatalok képzeletére, be kell tiltani, amennyiben 18 éven aluli személyek között való terjesztéséről van szó. Ugyanez vonatkozik az időszaki nyomtatványokra, kivéve a politikaiakat. Olyan nyomdatérmekeket, melyre kimondták ezt a tilalmat, nem szabad 18 éven aluli személyeknek eladni, sem ezek részére hozzáférhetővé tenni, vagy kiállítani, az utas terjesztési, eladásra kínálni és eladásra bejelenteni. Az ilyen tilalom kibocsátása a szabadságjogi jogok és a fiatalok s nép neveléséről gondoskodó szervezetek indítványára történik, amely szervezetek kormányrendelettel nyerik el ezt a jogot. A tilalom kibocsátásáról először a ponyvairodalom leküzdésére alakított külön testületek fognak dönteni. Az iskolaiügyi minisztériummal felelős fórumot létesítenek. Ezek a testületek közigazgatási szerveket alkotnak és tagjait az iskolaiügyi minisztérium nevezi ki három évre. (H i r a d ó).

Kinevezés. A párkányi járás tanítósa részéről a nem állami tanítók nyugdíjbizottságába Györffy Lajos madari ref. ig. tanító kártársunk tagul kinevezetett.

Esküvő. Bartha Kálmán tanító július 3-án vezette oltárhoz Wittlinger Ilonka tanítónőt a losonci róm. kath. templomban. Az esketési szertartást Mihalovics Gyula esp.-plébános végezte. Tanúk voltak: Kropacsek Imre tanító és Dr. Bartha Ödön ügyvéd. Gratulálunk.

Állampolgárság adományozása. Györffy Lajos madari ref. ig. tanító kartársunk a csehszlovák állampolgárságot megkapta, az esküt jú. 18-án tette le. Örömmel adjuk tudomásul.

Rajztanfolyam. A galánta-vágsellyei tankerület a kerületbe tartozó magyar tanítószám részére rajztanfolyamot rendez, amelynek előadójául Zachara Pál, bratislavai rajztanárt kérte fel. A tanfolyam f. é. június, szeptember és október csütörtöki napjait fogja igénybevenni.

Heckmann István orsz. karnagyunk ima- és énekeskönyve. A leggondosabb összeállításban, bő tartalommal „Égi Hárfa” címmel új magyar ima- és énekeskönyv jelent meg a múlt hónapban a „Concordia” nyomásában. A munka összeállításánál a szerzőnek legfőbb célja az volt, hogy az újabb újítosságok bevezetésével a hívek körében megnyilvánult általános óhajnak, a régebbiek mellett az új imák- és énekeknek közrebocsátását lehetővé tegye. A könyv 10.000 példányban jelent meg. Anyagi erejét meghaladó vállalkozása tisztán ideális szempontból történt. Ezért és a vállalkozás sikeres lebonyolítása érdekében kérjük a magyar r. kath. tanítószágot, hogy támogatásával vegyen részt az „ÉGI HÁRFA” ima- és énekeskönyv terjesztésében a nép körében is.

Helyesen fogta föl a szerző, hogy az énekeskönyvek csak akkor praktikusak, ha kielégítő imádságos rész is van hozzájuk csatolva; és a jól megstilizált és tartalmas imákat éneklés közben is szívesen használja a hívő. Sőt a délutáni újítosságok népjátosságok lévén, az újításhoz szükséges imákban is könyvből akarja kisérni a papot, vagy vele együtt mondani. Azért a szerző könyvéhez bővebb imádságos részt is csatolt, mint azt az énekeskönyvek kiadói rendszeren szokták. Az imák a lehető legszebbek. Hisz a kiismádkozhatatlan Örökimádás és a költői lelkű Prohászka-imakönyvek is föl vannak benne használva. A modern imairány (miseújítosságok) már helyet kap benne. A Prohászka-imakönyvből átvett alapos és modern lelki tükör és a gyönyörű áldozási ima egyszerű és művelt lélek kívánalmait egyaránt kielégíti. A keresztény legfőbb tudnivalók és a rövid életszabályok közlésének becsatolása pedig oly körültekintő munkateljesítményt mutat, hogy ily rövid és mégis mindenre kiterjeszkedő imakönyv igazán jogot tarthat arra, hogy a hívő nép vademecum imakönyve legyen otthon és bucsujáráskor egyaránt.

A szolid kivétel a „Concordia” nyomdát dicséri, ára 10 korona, tehát oly olcsó, hogy alkalmassá teszi a gyors elterjedésre.

Heckmann István, lévai karnagy kartársunk ima- és énekeskönyvét, amelyet a r. kath. egyházi főhatóságok is a legnagyobb örömmel fogadtak és ajánlanak a papság, tanítószám és a r. kath. nép figyelmébe. mi is a legmelegebben támogatjuk és felkérjük róm. kath. kartársainkat, tegyék támogatásukkal lehetővé, hogy Heckmann István orsz. karnagyunk nemes vállalkozása meghozza a megérdemelt erkölcsi és anyagi sikert.

A komáromi Szt. Benedek-rendi főgimnázium értesítője. Az 1928/29. tanévről szóló 43 oldalas értesítő, melyet *Gidró Bonifác* igazgató állított össze, a következőket tartalmazza: Dr. Hajdú Lukács tanár: Gondolatok a Szent. Benedek rend 1400 éves jubileumára című cikkében kiváló tollal közöl adatokat a rend történetéből s festi a rend kiváló munkásságát. A tanári testület 17 tagot számlál, akik közül 9 világi. Közi az értesítő a tanév

történetét, jelenti a taneszközök gyűjteményének állapotát, a segélyezéseket, ösztöndíjakat, alapítványokat, statisztikai áttekintést ad, mely szerint az iskolának az elmúlt tanévben 436 növendéke volt. Ezután következik az egyes osztályok névsora s a tanulók osztályozása. Majd a jövő isk. évre szükséges tudnivalók és a használandó tankönyvek jegyzéke fejezi be a tartalmas értesítőt.

Szótár a Schultz: Praktická cvičebnicához (I. rész a 2—3. évf. a II. r. a 4—5. évfolyam, a III. r. a 6—8. évfolyam számára). A magyar tanításvetvő népkiskolák számára összeállította **Schultz János**. Ára 8 Kcs. Kiadta a **Komensky** könyvkiadóvállalat, Bratislava, Štefanik u. 14. E szótárral a szerző a tanító kartársak munkáját akarja megkönnyíteni, hogy a fent említett gyakorló könyvekben előforduló szavakat ne kelljen más szótárakban keresgélni. A szótár végén csatolja a részletes tananyagbeosztást a 4—5. és 6—8. évf. számára, míg a 2—3. évf. beosztását magában az illető tankönyvben találja meg a tanító. Mind a Praktická cvičebnicával, mind pedig a hozzátartozó most tárgyalt szótárral hasznos és érdemes munkát végzett a szerző.

Szerkesztői üzenetek.

K. J. „Izenek“ c. versében nem koncentráldók a gondolat-halmiac a vers értelmét és hatását kidomporító, egységes gondolatú. A sok álom és emlék közül elegendő lett volna egyet idézni. „Aki a szemembe néznek“ költeményének magva elvessz a szavak sok fölösleges cí:omája közt Tömörebb formában jobban sikerült volna. Több mügöndöt és lehetőleg tanítói vonatkozást kérünk! — P. I. Terebes. Egyetlen versből, melyet valaki a „hüga eljegyzés“-re ír, nem lehet következtetni a tehetségre, pedig ez lapunk és egyesületünk érdekében nagyon fontos, különösen, ha olyan gyarló a vers, mint amelyet beküldött Súlyt helyezünk arra, hogy a versek nívója megüsse a mai irodalom legsszigorúbb mértékét, s azonnal feltekintetbe kell vennünk azt is, hogy lapunk tanítói folyóirat. — B. S. Szepsz. Az a megjegyzése, hogy előfizetője lapunknak, nem gátol meg beanunket abban, hogy beküldött két versét ne közöljük. Az egyiknek címe: „Merengés“, a másibé: „Örömvirágok“ — mindkét kifejezés közhely a költészetben. A tartalom sem ad többet: sok szövirágot gondolat nélkül. — Nem közölhető versek: Múzsám és magányom, Szeretem a..., Csak azt tudom, Csöndes este, Oh ha az élet! Ké tudja? Vágy.

Kiadóhivatali üzenetek.

L. T. Bilhovec f. é. június 6-án fizetett 100 Kc-vel tagdíja f. é. október 1-ig van rendezve. — F. J. Özdany Február 15-én küldött 50 Kc leszámításával 1929 július 1-ig még 220 Kc hátraléka van. — E. I. Hadasbart. Március hó 1-én befizetett 40 Kc-vel tagdíja 1929 július 1-ig van rendezve. — N. J. Vjok. Mútatványszámot küldtünk — Áll isk. Bogyarét. A hiányzó 12. számot pótlólag megküldtünk. — U. P. Bratislava. A lapot június 1-től küldjük. — T. Gy. H. Prandorf. Lapot az új címére küldjük. — K. G. Drnava. Címét helyesbítettük. — H. S. n6

Galánta, L. M. N-Zámky. Lapot megindítottuk. — S. J. Köbölkút. A legutóbbi számból 2 drb.-ot küldtünk. — V. M., M. M. Szőlgyén, B. E. Köbölkút, F. A. Párkány. A járási pénztáros bejelentése alapján tagjaink sorába vettük 1929. július 1-től. — Gy. I. Szőlgyén. Címét kijavítottak, tagjaink sorába 1929. július 1-től a járási pénztáros jelentése alapján felvettük. — D. M. Szőlgyén. Címét kijavítottuk, lapot az új címére küldjük. — Sz. E. Caloser, H. Gy. V. Kapusány. A járási pénztáros jelentésére újból tagjaink sorába vettük. — J. A. Kistéglás, I. J. Csicsor, B. Z. Szürte, K. G. Pírukas, K. J. Nagyrát, L. J. Szürts. A járási pénztáros jelentésére 1929. július hó 1-étől tagjaink sorába vettük, lapunkat megindítottuk. — J. E. Galánta. Tagjaink sorába felvettük, 1929. július 1-től. — Sch. E. Košice, Előfizetőink sorába felvettük.

HIRDETÉSEK.

Pályázati hirdetés. A nádszegi róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet az újonnan szervezett VI. és VII. felekezeti tanítói állásokra. Javadalom fejenként: a községtől évi 1200 Ké, kerületmény 20 Ké, lakás természetben, a többi államsegély, mely biztosítva van. Tanítási nyelv magyar. Pályázhatnak nők is. Pályázati határidő 1929. július 20. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. A pályázatok küldendőek: Róm. kath. iskolaszék Nádszeg, okres Galánta.

Pályázat. A csallóközkürti r. k. iskolaszék a nyugdíjazás folytán megüresedett I. sz. kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: 3 m. h. szántó, kert, 26 hl. rozs, 4 köbméter lággyfa, 132 kéve rözse, természetbeni lakás, törv. államsegély. Ezenkívül külön megegyezés alapján a kántorsággal kapcsolatos, de külön ténykedésekért (pld. köznapi litániákon, sib. való közreműködésért) 4 m. h. szántó, mely utóbbi jövedelem a tanítói összfizetésbe nem számítható be. Tanítási nyelv magyar. Választás Csallóközkürtön 1929. augusztus 1-én. Személyes megjelenés kívánatos, de nem díjazzuk. Vasútállomás Albár, vagy Dunaszerdahely. A pályázatok a plébánia hivatalnak küldendőek: Csallóközkürt, pp. Trhová Hradská.

Iskolaszék.

Pályázati hirdetés. A szenczi magyar tannyelvű rk. népiskolánál az újonnan szervezett VIII. tanítói állás kerül betöltésre. Pályázhatnak férfiak és nők. A megválasztott tartozik a kántoriakban segídkezni és az iskolai társadalmi munkában részt venni. Javadalma a hitközségtől 1200 Ké. fizetés, 300 Ké. lakbér, 20 Ké. kerületmény. Az államsegély ideiglenesen egy évre van kilátásba helyezve. Az állás szept. 1-én elfoglalandó. A kellően felszerelt kérvények július 20-ig az iskolaszékre címezve, Senec, Bratislava m. küldendőek. *R. k. Iskolaszék.*

Pályázat. Gúta község iskolaszéke pályázatot hirdet a községi polgári iskolánál betöltendő egy II. szakos és egy III. szakos szaktanítói állásra. Javadalom: 1200 Kcs és természetbeni lakás vagy lakbér a községtől, államsegély. Az államsegély kiutalásáig a községelőlegezi a fizetést. Az állás szeptember 1-én foglalandó el. A kellőleg felszerelt kérvények aug. 15-ig Községi Iskolaszék Gúta, Községháza címre nyújtandók be.

Pályázat. Gúta község iskolaszéke pályázatot hirdet a községi elemi iskolánál betöltendő III. tanítói állásra, továbbá a Gúta—Seregakolon lévő iskolájánál két tanítói állásra. Ez utóbbinál tanító-házaspár előnyben. Javadalom: 1200 Kcs és természetbeni lakás vagy lakbér, államsegély. Az államsegély kiutalásáig a község előlegezi a fizetést. Az állás szept. 1-én foglalandó el. A kellőleg felszerelt kérvények Községi Iskolaszék Gúta, Községháza címre nyújtandók be.

Pályázat. A jókai református egyház kántortanítói állására folyó évi augusztus hó 1-ig szóló határidővel pályázat hirdetik. Kötelesség: az 1—8 évfolyamu iskola tantervszerű vezetése. Lelkész akadályoztatása esetén annak helyettesítése. Egyháztársadalmi munkában segédkezés. Enekvezetés harmonium kísérettel, esetleg anélkül. Javadalom: 10 magyar hold szántóföld egy darabban. (Jelenleg még 4 évre bérbeadvá), 960 kgr. rozs, 500 kgr. buza, egy öl lágýfa, 100 kéve lágýfa rözse, 100 kor. készpénz. Lakás és kert. Fizetést kiegészítő államsegély. Tanítás és isteni tisztelet nyelve magyar. Pályázati kérvények a ref. iskolaszék címére küldendők Jókára (z. XV.). Posta és távirda-hivatal helyben. 1929. június hó 30-án. *A református iskolaszék.*

Pályázat. A peredi róm. kath. iskolaszék a IX-ik férfi tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: hitközségtől évi 1200 Kc fizetés, 240 Kc lakbér, 20 Kc kertilletmény, a többi államsegély. Tanítási nyelv magyar. Határidő július 28. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. *Iskolaszék.*

Pályázat. Az ekecsi r. kath. iskolaszék az újonnan szervezett IV. tanítói állásra pályázatot hirdet. Tannyelv magyar. Javadalma a hitközségtől 1200 Kc fizetés, 336 Kc lakbér, 20 Kc. kertilletmény. Államsegély kérvényezés alatt. Pályázati határidő augusztus 1. Pályázatok R. kat. plebánia hivatalnak Ekecs küldendők.

Pályázati hirdetés. A kiskéri róm. kath. népiskolához 1929 szept. 1-től 1930 április végéig némi kántori tudással helyettes tanító (tanítónő) kerestetik. Tankötelesek száma 20. Díjazás megegyezés szerint. Cím: Róm. kath. népiskola Malý Kiar p. Vel' Krškany. Okres: Levice.

Pályázati hirdetés. A felsőszeli-i, galántai járás, ág. hitv. evang. egyház az ujonnan szervezett negyedik és ötödik magyartannyelvű tanítói-állásra pályázatot hirdet. A negyedik állás javadalma az egyháztól: 1200 Kc., egyszobából álló lakás és 20 Kc. kertilleték, a többi államsegély. Az ötödik állás javadalma az egyháztól: 1200 Kc., 240 Kc. lakbér és 20 Kc. kertilleték, a többi államsegély. Az állampolgárságot igazoló, kellően felszerelt kérvények július hó 27-ig az evang. lelkészi hivatalhoz küldendők. Választás július hó 28-án. Endreffy János ev. lelkész.

Pályázati hirdetés. A zsitvabesenyői róm. kath. iskolaszék a IV. tanítói (tanítónői) állásra pályázatot hirdet. Javadalma: községtől 1200 Kc., törvényszerinti lakás vagy lakbérpótlék, kert avagy kertpótlék és a törvényes fiz. kieg. államsegély. Pályázati határidő augusztus 15. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. *Iskolaszék.* Beseňov, okres Vráble.

Pályázat. I. A hetényi ref. egyház pályázatot hirdet üresedésben levő kántor tanítói állásra. Javadalom: 192 80 Kc. készpénz, 80 Kc. egyházi jegyzői díj, 8 kat. hold. 400 □ öl szántóföld, 70 véka buza, ezenkívül 28 kg. hús, 28 kg. só, 85 kg. faggyú napi áron átszámlva, 2 öl kemény tűzifa felvágva, a községtől 4 szekér (8 kocsi) széna természetben. Megfelelő szép lakás a szükséges gazdasági épületekkel és kerttel. A földek adóját az egyház fizeti, stóla az egyh. kerületi szabályrendelet szerint, ezenkívül az állami fizetés-kiegészítés. A helyi tanítói javadalom 4875 koronára van értékelve. Kötelessége az iskolaszék által kijelölt osztályok tanítása, az összes kántori teendők végzése, énekkar vezetése, egyháztársadalmi munkákban való segítkezés, a lelkésznek akadályoztatása esetén való helyettesítése. Pályázati határidő július 25, az állás szept. 1-én elfoglalandó.

II. Ugyancsak a fenti egyház pályázatot hirdet ujonnan szervezendő IV. tanítói állásra. Fizetése az egyház pénztárából 1200 kor. törvény szerinti lakbér, 20 kor. kertilletmény, az állami fizeteskiegészítés kérelmeztetni fog. Kötelessége az iskolaszék által kijelölt osztályok tanítása, az egyháztársadalmi munkákban való segítkezés. Pályázati határidő július 25. A választás érvényessé válik az iskola szervezését megengedő minisztériumi rendelet megérkezése után s elfoglalandó szept. 1-én Pályázhatnak férfi- és nő tanítók. *Ref. Iskolaszék.*

Nyug. tanítók részére Alsó Óhajon — Surány mellett — van eladó, eternit alatti uri házam, 6 szoba, konyha, kamra, mosókonyha, kert, udvar. Két szobában csendőrök laknak még 3 évig. Beköltözhető azonnal. Csepela Károly nyug. tanító, Újbars, ž. XVIII.

Pályázati hirdetmény. A komáromcsicsói (komárnói tanfelügyelőség) ref. egyház ujonnan szervezett II. tanítói állásra (a ref. elemi iskolánál) pályázatot hirdet. Javadalom: 1200 Ké. (ezerkettőszáz) készpénz, 360 Ké. (háromszázhatvan) lakbér, 20 Ké. (husz) keripótlék évenként az egyháztól, törvényes fizeléskiegészítő államsegély az állás elfoglalása után azonnal kérvényezve lesz. Kötelesség: a reá bízott osztályokat és női kézimunkát tanítani, valamint az egyháztársadalmi munkában segédkezni. Pályázhatnak a törvény követelményei szerint választható ref. vallású tanítónők. A választás egyelőre csak 1930. évi június hó 30-ig érvényes, tekintettel arra, hogy az ujonnan szervezett állásoknál három évig az iskola bővítési engedélyért évenként kérvényezni kell. Kellően felszerelt kérvények a ref. esperesi hivatalhoz Nemesócsa, Komáromi járás, f. h. 25-ig küldendők. Tanítási nyelv magyar. Az állás a megerősítés után szeptember 1-ig elfoglalandó.

Pályázati hirdetmény. I. A bratislavai német és magyarnyelvű városi polgári leányiskolában a jövő iskolai év kezdetétől egy III. szakos szaktanítói illetőleg szaktanítónői és egy női kézimunka és háztartási tanítónői állás lesz betöltve. Megkívántatik német vagy magyarnyelvű képesítés és mindkét esetben a másik nyelv (magyar vagy német) kötelees bírása. Azon pályázók, akik az államnyelvet is bírják előnyben részesülnek.

II. A bratislavai dynamitgyári népiskolában a jövő iskolai év kezdetétől egy tanítói állás töltetik be. Megkívántatik némelynyelvű képesítés Szlovák nyelvű képesítéssel bíró pályázók előnyben részesülnek. Ezen állásokkal olyan illetmények vannak összekötve, mint amilyen illetményeket a hasonló csoportban lévő állami népiskolák tanítói élveznek a törvényes előírásoknak megfelelőleg. A pályázati kérelmeket, amelyekhez csatolni kell a személyi és tanulmányi okmányokat, valamint a minősítési táblázatot, 1929 július 25. napjáig Bratislava város iskolaszéke veszi át. Bratislava város tanácsának a végi június hó 28. án tartott üléséből. *Dr. Okánik* s. k. polgármester.

Pályázat. A szapi ref. egyház lemondás folytán megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: 1. Két szobás lakás hozzátartozó kerttel. 2. Hét hold föld, melynek adóját a tanító fizeti. 3. Készpénz 86.10 K. 4. Buza 12 q 24 kgr. 5. Egy ol. puhafa. 6. Kétszáz keve rözse. 7. Stóla. 8. Államsegély. Kötelességei: A mindennapi iskolaköteles gyermekek tanítása, kántori teendők végzése, énekkar vezetése, egyháztársadalmi munkában való részvétel. Pályázhatnak oklevéllel, nosztrifikációs vizsgával és állam-pályázati kérvények 1928 augusztus 1-ig a szapi ref. lelkeszi hivatalba küldendők (u. p. Balony, 2. XV). Az állás folyó év szeptember hó 1-ig elfoglalandó.

Pályázati a dunamocsi ref. orgonista kántor-tanítói állásra. Fizetése: készpénz 60 Kc. (hatvan). Buza 33 p. m. (165 q). Árpa 15 p. m. (6 q). Fa 12 m³ (tizenkettő), kemény hasábos. Bor 6 akó = 336 liter. Hús 50 font = 28 kg. Só 50 font = 28 kg. Faggyú 25 font = 14 kg. Ismétlő iskolások oktatásáért 50 Kc. (ötven). Kender helyett 12 Kc. (tizenkettő). Tel helyett 64 Kc. (hatvannégy). Szántó föld 4 kat. hold (négy), 163 □ öl; s két hold a közöslégekben. Szőlő 262 □-öl. Orgonálási tiszteletdíj 60 Kc. (hatvan). S óla váltásig 150 Kc. (egyszázötven). A 12 m³ fa felvágatásáért 16 Kc. (tizenhat). Lakás, mely áll 3 szoba, 1 konyha és a szükséges mellékhelyiségekből. A lakás után levő kerit használata. Államsegély. Kötelessége a presbiterium által kijelölt osztályok tanítása, a kántori teendők végzése, a lelkész betegsége vagy akadályoztatása esetén s a kanonikus órákon az isteni tisztelet végzése s az egyháztársadalmi munkában segédkezés. Pályázók, külön felhívásra, ének és orgona próbára saját költségükön megjelenhetnek. A kellőleg felszerelt pályázati kérvények a hirdetés megjelenéséről számított 10 nap alatt, a komáromi ref. egyházmegye espereséhez Nemesócsára (komáromi járás) küldendők. Az állás szept. 1 re elfoglalandó. *Ref. Iskolaszék.*

Pályázati hirdetés. Baraca róm. kath. iskolaszéke augusztus hó 14-én választja meg kántortanítóját. A pályázók okmányait előre vagy személyesen adják be az iskolaszék elnökének. A rimaszécsi vagy a tornalai állomásra megrendelésre ingyen fogat lesz, vasuti költség azonban nem számítható. Javadalom: 2 szobás lakás, előszoba, konyha, belső, külső kamra, istálló, sertés és tyúkól házikert, 6480 □-öl szántó föld és rét, 50 véka buza, 50 véka zab, 10 □ m. tűzifa, 4 drb. szarvasmarhára legeltetési jog, sertés, liba tetszés szerinti számban. A helyi járulék 1784 Kc. 19 fillér, melyhez az államsegélyt a hitközség folyamodja. Stóla Barcáról és a leányegyházakból Gömörfüge kivételével Tanítási nyelv: magyar. U. p. Gemerfuga Barca. Hegedűs János isk. sz. elnök.

Mielőtt **BÚTORT** vesz, okvetlen nézze meg a Republika egyik legnagyobb bútorgyárának legnagyobbított fióktelepét. **HEIDÜK BÚTOROK**
Lászlónál a cipőgyár udvarában **Érsekújvár.**
Kostolná-u. ž. 16.
100 szoba, konyha és előszoba állandóan rak táron. — Keményfa balók már 2000 Kcs-tól egész 14.000 Kcs-ig 100—200 Kcs havi részletfizetésre is
THONET BÚTOROK ÓRIÁSI VÁLASZTÉKBAN.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kés, melyért a **Felelős szerkesztő:** Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kés.
tagok a lapot is kapják. **Banai Tóth Pál.**
Társszerkesztők: Hirdetések díjazásában szerint.

Boross Béla, Gáspár János, Uhereczky Géza.

TARTALOM:

Oldal:

Vezércikk:

Spectator:

A biztos jövő felé 411

Keresztesy Ferenc:

A gyermeknevelés elhanyagoltsága a szülői házban 413

Krasko:

A szlovák nyelv modern tanításának módszere a magyar tannyelvű elemi iskolákban 418

Egyesületi élet 421

Különfélék 428

Kladóhivatali üzenetek 432

Hirdetések 433

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — **Kladóhivatal:** Községi elemi iskola Komárno. — **Az egyesület elnöksége:** Kovács Alajos központi elnök, Negyed. — **Titkárság:** Vársárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Komárno. — **Tanácsadó:** Uhereczky Géza, Komárno
A hírlapjegyek használata eng. a bratislavai posta- és távírdaiigazg. 3006/1111. 21. sz. rendeletével.

HUSZÁR ISTVÁN
KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSZET
NITRA

TELEFON SZÁM 20.

POSTAFIÓK 62. 64.

AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.

Hűségli és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek.

Iskolai szerek, füzetek, írószerek stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok raktára.

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELZEN,
Tanító Uraknak és iskoláknak engedelmény!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kés, melyért a tagok a lapot is kapják.	<i>Felelős szerkesztő:</i> Banai Tóth Pál.	Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kés.
	<i>Társzerkesztők:</i>	Hirdetések díjazás szerint.

Boross Béla, Gáspár János, Uhereczky Géza.

A biztos jövő felé!

Szomorú szívvel figyeltem csendes visszavonultságomban azt a méregkeverő munkát, amely a mi egyesületünk, de különösen annak *vezetősége* élete ellen folyi. Hangzatos mondatok tömeges frázisai, megvalósíthatatlan hiábavalóságok mint „ragyogó eszinek” kergette koncertre csalják a tapasztalatlan, gyakran elégedetlenkedő tanítóságot. Hamis verbunkosok álnok lélekfogdosása ez.

Dobbal fogják a verebeket! Csoda ez? Nem! Mert csak a *süket és vak* verebeket fogják így össze! Tanítótestvérem!

Senecát, a római bölcsészt egyes történetírók dicsérik s titkos keresztyénnek tartják. Szerencse, hogy nincs igazuk, mert ennek a bölcs pogánynak, bár gyönyörű szépek voltak néha szavai, de annál csunyábbak, elitélendőbbek a cselekedetei. Ő maga, mint stoicus bölcsész, helytelenítette a politikával való foglalkozást s ő maga mégis résztvevő Agrippinának és Nérónak összes cselszövényeiben, gaztetteiben azért, hogy a politikát irányíthassa. Lángostorral verte irásaiban a kapzsiságot, gazdagságot s mikor öngyilkos lett, több millió értékű vagyont hagyott hátra, amit örökségvadászással, uzsorával harácsoltt össze.

Kivül szép, belül rút.

S mintha a mi kis világunk is Senecák világa volna! Gyatra, bárdolatlan kezek érdes újjai próbálnak játszani szívünk kifinomodott, feszülő húrjain!

Hazug szavak, csalfa ígéretek, dübörgő szóvirágok egymásbaölelkező rikitó-szines bokrétája feneketlen ingoványba csalogat.

Testvérem! Ne higyi nekik!

Az eszméket és igazságokat, a jelszavakat és elveket hirdetik ugyan, de nézd csak, nézd Testvérem, meg nem tartják, sőt, tetteikkel meghazudtolják. Szájjal édig magasztalják, tettel pokolig gyalázzák!

Tanítótestvéreim! Olvastad-e a Magyar Tanító f. évi 9. számát? Nem visszhangzott-e benned Boross barátom vezércikke? Nem rezonált-e szived minden érzése Oye „Sikoltás“-ára? Ha *nem*, óh olvasd el mégegyszer s azután olvasd el a „Magyar Tanügy“ áprilisi, 4-ik számában az ezekre vonatkozó írásokat! Ime a tettek! A rombolók, a „haladók“ tette!

Mi megyünk tovább és tovább. *Megyünk*. Érted, Testvérem? *Megyünk* és hála az Egyesületünket szerető Gondviselésnek, 10 év alatt hatalmas útat tettünk meg, amely útnak igen sok állomásán különböző ragyogó eredményeket könyvelhettünk el. Mi megyünk az egyenes úton s messze magunk mögött hagytuk a zajosan „haladókat“. Hja, lármázva nem lehet előre haladni! *A mi egyesületünk vezetősége, melyet a közbizalom állított az élre, csak vezessen bennünket továbbra ezzel a biztos tempóval, mi látjuk, tudjuk, érezzük, hogy sokszor mértőldes csizmákkal megyünk előre! Ez haladás!!!*

Testvérem! Még egyet!

Lehet, hogy Téged valami elvakított. Lehet, hogy itt többet vártál, ott többet remélsz! Lehet, hogy személyi hiúság bántó ördöge üldöz ki Téged közülünk. Lehet, hogy — de minek is soroljam fel a lehetetlen lehetőségeket, melyek miatt valami nagy, megbékéltető igazságot vélsz feltalálni „ama“ táborban. Keresni, lehet, de megtalálni nem. *Ott csak egy igazság van: pártpolitika*. A többi, a nagy hatalmas igazságok mind értéküket veszítették. S nézd, Testvérem az oda-sereglett egypár szerencsétlen Testvérünk pedig úgy fekszik a hozzánk visszavezető úton, mint egykor az a bizonyos bibliai utas Jeruzsálem és Jerikó között.

Azt üzenjük Neked, magyar tanító vagy Testvér s a magyar tanítónak itt a helye a Magyar Tanító Egyesületben.

Ha valamikor a tanítóság küzdött, verejtékezett, könnyezett, nyomorgott, éhezett, fázott, rongyoskodva robotolt, úgy ma már, — hála az egyesületünk bölcs, körültekintő, fáradhatatlan Vezetőségének, — a tanítóság jövője biztos alapokon nyugszik. S hogy a létért való szörnyű ökölharca ma már csak gyenge szócsatává egyszerűsödött, hogy élünk tisztességes fizetés mellett áldásos, munkás szép életet, ez mind csak az Egyesület Vezetőségének az érdeme.

Tarts velünk Testvérem!

Ez az Egyesület „haladó“! Halad velünk a biztos jövő felé!!!

Spectator.

A gyermeknevelés elhanyagoltsága a szülői házban.

Amikor ezen téma kidolgozását próbálgatom, gondolatim 25 esztendővel visznek vissza. Tíz éves voltam akkor. Előitem az az egyszerű szülői ház, ahol felnőttem, ahonnan a mai küzdelmes életre annyi sok jót, életre valót hoztam.

Lelki szemeim boldogult atyámat lájják szorgoskodni. Gyermekkori éveim igen sok mozzanata újul meg bennem.

Nézzük, hogyan élt egy akkori polgári család, mennyit fordítottak a szülők a gyermeknevelésre.

Kiragadok egy napot életemből, majd néhány fontosabb eseményét életemnek rajzolom le.

Reggeli öt óra. Talpon az egész család. Kiki megszokott munkája után lát. A két kis fiú, öcsém és én, még ágyban vagyunk, de halljuk a sürgésti-forgást, — közbe-közbe szundítunk egy kicsit.

Hat óra felé, anélkül, hogy bárki is költögetne, mi is felkelünk. Minden zaj és lustálkodás nélkül azonnal öltözködés, mosdás, imádkozás, reggeli. Aztán még néhányszor átvesszük leckénket, s fél nyolckor iskolába megyünk. Cipőnk, ruhánk még este saját magunk tisztítjuk ki, — bár cselédünk van. E tekintetben apánk nézete az, hogy szokja meg a gyermek önmagát kiszolgálni, — mert nem tudni, mit hoz a jövő.

Sokszor 11 órakor az iskolából hazakerülünk. Édesanyánk engedelmével horgászni megyünk a Tiszára. Alig vetjük egyszer-kétszer horgunkat a vízbe, delet harangoznak. Szempillantás alatt csavarjuk horgunkat fel, — aztán futva haza, mert ha az utolsó kondulása a harangnak az asztal lábánál térdepelve imádkozásnál nem ér, nincs ebéd, illetve „száraz“ ebédet kapunk. Atyám t. i. igen vallásos ember lévén, szigorúan megkövetelte az egész családtól, hogy a déli és esti harangszónál az asztal-lábához térdepelve imádkozzunk.

Ne légy válogatósl! — mondogatta, — mert ki tudja, mit hoz a jövő, ki tudja, lesz e módodban válogatni.

A grízvel főleresztett húsleveset nem szerettem. Egy-két-szeri makacsságom miatt, mert a grízes húsleves nem kellett, estig nem kaptam enni. Este a délben nem izlett ételek lettek feltálalva, akkor persze már megettem. Az éhség a legjobb étvágygerjesztő.

Délután iskola 4 ig. Négy óra után, ha esetleg munkát nem kaptunk, édesanyánk engedelmével játszani is elmehettünk, de vacsora előtt jóval otthon kellett lennünk s tanulnunk, mert atyánk ezt számonkérte. Cipőinket lefekvés előtt kitisztítottuk. Ime egy szürke nap életemből.

Fegyelem, rend, frissesség, istenfélelem, önállóságra való szoktatás egy napból is mily szépen világlik ki.

Még egynéhány érdekes rész gyermekkori életemből. Atyám öreg ember volt már. Fáradságos munkáját csak úgy bírta kitartással végezni, ha nyáron két-három hetet pihent, fürdőre ment. Ha a fürdőbe menés arra az időre esett, amikor még iskolába járunk, bizony otthon kellett maradnunk, különben az egész család együtt töltötte el ezt a két három hetet, a községünkötől nem messze eső kedves kis fürdőhelyen.

Sírva néztük ilyenkor, mint robog el a kocsi, amelyen szüleink ültek, de tudva, hogy apelláta nincs, hamar megszoktuk rövid árvaságunk. A családi nevelésből fakadó eddigi szép erényekhez a „lemondás“ (önmegtagadás) is hozzá jön. Belénk lett nevelve, hogy a munka előbbre való a szórakozásnál.

„Krajcár“-nál nagyobb pénzem soha se volt. Ünnepeyes alkalmakkor a rokonok, keresztapám ajándékoztak meg ennyivel is. Mindent figyelemmel kísérő édesanyám azonban nem engedte a krajcárokat se elkölteni, de a póstatakaréktól könyvecskét váltott nevemre, — s a „krajcárok“, mikor az elemi

iskolát elhagytam 29 — koronát tettem ki.

Fillérből lesz a korona, — légy takarékos, — a gyakorlatban, az életben lettem belétek oliva.

Tanítóink korlátlan joggal voltak felruházva. Ha valami kellemetlenség ért bennünket az iskolában, szüleinél a hibát, anélkül, hogy kikérdezték volna, mindig bennünk látták s ilyenkor volt aztán „nemulass!” Igyekeztünk és jól viselkedtünk. Egyszer kaptam ki az elemi iskolában.

Nagyot fordult a világ! Háború is volt. A megélhetési lehetőség is rosszabbodott. Mindezek nagyban hozzájárultak a családi nevelés elhanyagoltságához. Legtöbb szülő egyáltalán nem nevelt gyermekét, vagy csak igen kevésé törődik vele. Általános a panasz, különösen a tanítóság részéről, hogy fegyelmezetlen, elhanyagolt tömeggel kell küzdelemre. Igazuk van. Így van ez nálam, így van csaknem minden iskolában.

A fegyelem, rend meglazult a családban s megnyilvánul az iskolában is. Soha annyit bíráskodnia nem kellett a tanítóságnak, mint manapság. Átkozódás, gyűlölet, más vagyonának irigylése, veszekedés, verekedés mindennapos a szülői házban, nem csoda, ha nincs fegyelem, nincs rend az iskolában s a gyermekek igen kevésre haladnak.

Szomorúan látja a szegény tanító, — amikor az irgalmas szamaritánusról tartott polg. nev.-tan óra után egyik, vagy másik tanuló csak azt várja, hogy 10 órára kimehessenek, s egy percre a szemét levegye róluk, szomszédját veresse veri. Hogyan büntesse meg ily esetekben a haszontalan gyermeket a tanító? Megverje? — nem szabad, — meg semmi célt nem ér el vele, hiszen az ütéshez, veréshez a „cigány lovánál” is jobban hozzá van szokva hazulról. Szóval? Feddő szóval, dorgálással? Keveset, vagy éppen semmit sem használ. A gyermek hazulról hozta a tanító elleni gyűlöletet, hogy „ne hallgass senkire, csak reáml”. Pedig célt kell érni, mert nem iskola az, ahol nincs fegyelem, rend.

Leszámlítva egy két családot, bizony falun is megrendült az Istenben való hit, talán jobban, mint városban.

Háborús hagyatéka, a kor hozta ezt is magával.

A falusi ember háza templom volt valamikor, buzgó, vallásos nép otthona, ma az ördög lakik benne,

Harcot kell vívnia papnak, tanítónak, hogy a gyermekek templomba járjanak. Imádkozni a gyermek igazán csak 6 éves

korában, az iskolában tanul meg.

Önállóságra azonban szoktatják a gyermekeket. Együtt megy a fiú az apjával lóherét lopni, máskor önállóan, egymaga lopja el a tanító fróeszközeit, vagy a helyi boltostól a cigarettát.

Velem történt meg a múlt évben. Polg. nev.-tan órán a lopást, mint egyik legnagyobb bűnt kárhoztattam. Közben egy fiú kikéredzkedik s a tyúkölből 3 tojást emelt el. Megfogtam, amikor a tojást a helybell zsidó boltban cukorra, cigarettára váltotta be.

Lássuk, mennyire vagyunk az önmegtadással és a takarékossgal. Sehogy! E két erény csaknem megszűnt a gyermekek között. Husvét közeledik. Jánosnak az anyja új ruhát, cipőt, új kalapot vett az ünnepre. Kibírlák, hiszen 40 holdas gazda az apja. Pista, emennek szomszédja az iskolában, alig várja a delet, haza megy, sietve adja elő az ujságot. Először csak „szépen“ követeli, majd sírva, bőgve harcolja ki szegény szüleitől a husvétit ancugot; persze csak hitelbe megy a vásárlás; pénze kevés gazdának van husvét körül. Nem ismeri be, hogy szülei szegények, lenni kell, ha még a föld alól is. De föltámad a büszkeség is a szülőkbén. „Az én gyermekem csak nem lesz alábbvaló a másénál“ — mondja ily esetekben az anya, — és megy teljesíteni haszontalan fia óhaját.

Nem folytatom tovább. Nagyjából rámutattam a főbb hibákra. Hogyan javíthatnók meg az otthoni nevelést, hogyan férkőzhetünk a szülőkbén rejlt csöppnyi jobbérzéshez, ez a tulajdonképeni célom.

A télester tanfolyamok iránti érdeklődés, bármennyire leleményes is a tanító, hova-tovább ellaposodik.

A szindarabok előadása se lesz sokálg kedvelt. Ha nincs táncmulatság, elkomédiázhat ott a műkedvelő gárda, kongani fog a terem az ürességtől.

Iskolán kívüli kulturtevékenységünk heti négy órán át kötelező. Használjuk ki ezen amúgy is kötelező időt máskép.

Vasárnap délután templomból kijövet nem futok egyenesít haza, de néhány szóra megállok a férfiak között. Belekapcsolódom beszélgetéseikbe, végül enyém a szó s ők hallgatnak. Beszélgetünk az időről, az elmúlt hét eseményeiről. Alkalmos módon a mai nehéz állapotokra, a sok csapásra térek át, még

egy lépés, már a mai emberek rosszaságánál tartunk. A forma olyan, hogy az érdeklődést felkeltőm.

Sok a baja most a népnek. Hol egyik, hol másik hivataltól kap különböző tartalmú leveleket. Máskor meg adóvallomást kell tennie. Eljön hozzád. Ne utasítsd el. A markod se tartsd minden csekélységért. Hallgasd meg szépen panaszait, érdeklődj családja iránt, mutass rá gyermekel jövőjére, láttasd be vele, hogy mily sok rossz származik az otthoni nevelés hiánya miatt. Vázold előtte a jövőt, amikor az ő gyermeke már ember lesz. A kultúra rohamos előretörését, mellyel együtt kell haladni minden embernek, még a gazdaembernek is. Műveltséget csak jó iskola adhat. A tanító munkája csak fél munka, a szülői ház nevelése nélkül. Aprólékos, éveken át tartó jóraintésed meghozza gyümölcsét. Cél érez! Munkád lesz megkönnyítve. Ideged felszabadulnak.

Jól eszik a népnek, ha a tanító érdeklődik felőle. Kizártnak veszi, ha otthonában keresed fel iskolásodat. Nem von le tekintélyedből, ne félj!

Séta közben meglátogatod őket, egy kis beszámolót adsz gyermekükről s megkéred a szülőket, hogy gondoljanak többet gyermekükre, mint eddig. Az éleiből vett számtalan példa segítségünkre jön ilyenkor, s a példán keresztül beláztatjuk a szülőkkel, hogy elhanyagolják gyermekeik nevelését.

Jó példa, a tanító jósága, emberszeretete, bajaikban útbaigazítása mind eszköz, melyekkel a szülőket magunkhoz „szelidítjük“, s ha a nép bízik bennünk, szeret bennünket, meg is fog hallgatni.

Hét éve, hogy jelenlegi helyemen működöm. Sok keserűséget kellett ezen idő alatt lenyelnem.

Csigalépésben bár, de javul a helyzet. Minden egyes szülői ház egy vár, melynek bevétele nem csekély nehézséggel jár, de hiszem, hogy egy újabb hét év után tízedére száll le a sok baj, ami a szülői ház hanyagságából származik.

Battyán.

Keresztely Ferenc.

Nyug. tanítók részére Alsó Óhajon — Surány mellett — van eladó, eteralt alatt urí házam, 6 szoba, konyha, kamra, mosókonyha, kert, udvar. Két szobában csendörök laknak még 3 évig. Beköltözhető azonnal. Csepela Károly nyug. tanító, Újbars, z. XVIII.

Krasko :

A szlovák nyelv modern tanításának módszere a magyar tannyelvű elemi iskolákban.

(Tanítsunk játszva !)

Mivel az államnyelvet minden iskolában tanítják, azt hiszem szolgálatot teszek nagyrabecsült kollégáimnak, ha eme igen fontos tantárgy módszeréről írok egyet-mást.

Évekig tanítottam a magyar nyelvet szlovák tannyelvű iskolákban, így bizonyos tapasztalatokat szereztem a nyelvtanítás terén, mely tapasztalatok bizonytalanságára fognak szolgálni a szlovák nyelv tanításának a magyar tannyelvű iskolákban.

A cél a *szlovák beszéd* megtanulása. Mert a beszéd az első, aki tud beszélni, az könnyen megtanulja a helyesírást is.

Mikor azonban beszélni tanítunk, akkor világos, hogy a módszer sem lehet más, mint *beszélgető és beszéllető*. Hogy e mellett azonban minden pedagógiai eszközt fölhasználunk, ami rendelkezésünkre áll, az önmagától értetődő. Hogy a szemléltetésnek, rajznak, éneknek és játéknak is óriási szerepe lesz, az világos.

Nem szabad azonban megfeledkeznünk arról, hogy a tanításnak csakis akkor van meg a kellő eredménye, hogyha a tanuló *örömmel* tanul, meg lévén arról győződve, hogy az, amit tanul, hasznára fog válni.

Éppen azért első dolgunk legyen a gyermeket *meggyőzni* arról, hogy az államnyelv tudása igen fontos az ő jövődöbeli érvényesülésére. A szlovák nyelv tudása képessé teszi a gyermeket arra, hogy *150 millió* emberrel megértesse magát. A szláv népek által lakott területeken mindenütt megértik a szlovák nyelvet.

S azután végig a tanítás módszere olyan legyen, hogy a tanuló *örömmel* tanuljon.

Kiindulunk az ismert szavakból, melyeket a magyar nyelv a *szláv nyelvből vett át*. Azért legjobb kezdeni a házzal és környékével, mert itt van legtöbb ilyen átvett szó. (A tanító összeállíthat maga is ilyen szócsoportot, melyet fölhasznál az ilyen beszélgetés megkezdésére.)

Azután megmagyarázza a gyermek korának megfelelő módon, hogyan vette át a magyar nép az itt talált kultúrával

együtt azokat a szavakat is, melyek nyelvében hiányoztak, hogy változtak meg idővel ezen szavak, (a *g* átalakult *h*-vá, a mássalhangzótorlódás elkerülése, a hangzóvonzat törvényeinek megfelelő magánhangzóidomulás stb.), hogy így a gyermeknek bázisául szolgáljanak ezen szavak és hogy az első órán azt mondhassa: Mégsem olyan nehéz ez a szlovák nyelv! Persze a tanítón múlik, hogy a fokozatot megtartva sohase terhelje meg a tanulót. Nem az a cél, hogy a gyermeket kínozzuk egy tantárggyal, hanem az, hogy a gyermek elsajátíson egy nyelvet, amelynek tudása reá nézve fontos. Éppen azért többet ér *keveset tanítani, de jól* s úgy, hogy a gyermek tanulni vágyását ne öljük ki, mintsem sokat, de úgy, hogy a gyermek a nyelvet meggyűlölje s vele azon polgártársait is, kik ezen a nyelven beszélnek.

Épen ezért kerülni kell a magoltató módszert, melyet egyáltalában itt nem szabad alkalmazni. A gyermek beszélgetve és *játszva* tanuljon meg szlovákul. Az otthoni tanulni valót a minimumra redukáljuk, inkább a játéknál és éneknél tanítsunk többet.

Legalkalmasabb módszer azonban a nyelvtanulásnál maga a beszélgetés. S azért a magasabb osztályokban minden esetre be kell hozni azt a szokást, hogy bizonyos napokon a *társalgási* nyelv a szlovák legyen. Azonban itt az erőszak csak árthat, a tanítónak meg kell győznie a tanulót a beszélgetés gyakorlásának hasznáról. A meggyőzés körülbelül ilyen lehet: „Könyvből szlovákul tanulni igen nehéz. Én tudok egy módot, hogyan lehet játszva megtanulni. Beszélgetetek játék közben, szünetben egymással szlovákul. Annak, aki szavamra hallgat, nagyon könnyű lesz szlovákul megtanulni, mert ami ráragad beszélgetés közben, azt nem kell tanulnia, azt fogja tudni fáradtságos tanulás nélkül is. Ki ne szeretne fáradtság nélkül tanulni! Én csak a javatokat akarom, mikor ezt a jó tanácsot adom nektek!”

Szánt szándékkal beszélek először a játékról és a társalgásról, mert igazán értékes eredményeket csakis így lehet elérni, hogyha ezek támogatják magát a tanítást, melynek főcélja lesz most már a hézagok pótlása, hogy az eredmény teljes legyen s ne hiányozzanak később a szakkifejezések sem, melyek képessé teszik a gyermeket arra, hogy magasabb iskolákba is beiratkozhasssanak azzal a reménnyel, hogy ott

haladásukat nem fogja akadályozni a szlovák nyelv tökéletlen vagy hiányos tudása.

Maga a tulajdonképeni tanítás 1. a szemléltetés elvére támaszkodjék, 2. sohase felelkezzünk meg, hogy menete kellemes legyen.

Hogy a tanítás igazán szemléletes legyen, legyünk tudatában annak, hogy *három fő típusú* tanulónk van: vizuális, akusztikus és motorikus típusú.

A vizuális és motorikus típus kedvéért állandóan *rajzoljunk és rajzoltassunk* a neveknek a rajzra való rávezetésével. Ez legyen a csendes foglalkozás a lehetőség szerint minél többször. Az akusztikus emlékezetet pedig azzal támogatjuk, hogy a *nevek letörlésével* begyakoroljuk, mutatva még egyszer az egészet. Ez igen fontos a főnevek begyakorlásánál.

A mellénevek, számnevek, határozószók, névmások, névutók és igék begyakorlásánál igen jó az *utánzó módszerrel* való begyakorlás. A gyermekek mondják, amit a tanító csinál, s maguk is utánozzák a mozgást: fók, olvasok, számolok, járok stb. Így begyakorlandó mozgással és annak utánzásával: magas, alacsony, széles, keskeny stb. Különösen az előljárók begyakorlásánál igen jó e módszer. Az asztalra (a gyermek a padra) tesszük a könyvet és mutatjuk (a gyermek utánoz): a könyvben, a könyvnél stb. Minden alkalmat e módszer felhasználására itt le nem írhatok, hiszen a tanító maga meg fogja találni, hogyan és mikor alkalmazza.

A mondatszerkesztésnél is jó az, ha a tanító többet mutat; a tanuló lehetőleg beszéljen. A tanító javítja a beszédben ejtett hibákat.

Magára a *tanítóra* nézve is óriási megkönnyebbülés, ha oly módszert alkalmaz, ahol maga minél kevesebbet beszél, lehetőleg csak *irányítja* cselekvésével a beszédet.

Amikor már lehet, akkor játékszerűen rendezzen beszélgetéseket, hogy maguk a *tanulók is kérdezzenek* a tanító felügyelete mellett, míg társaik felelnek. Mert magához a beszélgetéshez hozzátartozik a kérdés is. Sőt magánbeszélgetésben azt mondhatjuk, a kérdésnek még fontosabb a szerepe, mint a feleletnek, mert a rossz kérdésre a felelet is biztosan rossz. Azért gyakoroljuk a *társalgást a maga egészében*. Pl. gyakoroljuk be, hogyan keresünk meg valakit a városban. Vagy: hogyan adunk át valami levelet valakinek.

Vagy hogyan vásárolunk, hogyan alkuszunk. Hogy utazunk sítb., sítb. Ezeket a gyermekek a legnagyobb részletességgel tárgyalják le egymással a tanító felügyelete mellett. A felsőbb fokon lehet apróbb *színelőadással*, pl. *dramatizált mese* előadásával is gyakorolni a társalgást (felső osztályok vagy polg. iskola).

— Szóval lehetőleg játszva tanulni! Ezt nem tudom eleget hangsúlyozni! A gyermeket *nem szabad kínolni*, ne okozzunk fájdalmat annak a 80, vagy több-kevesebb ártatlan gyermekl léleknek, akik reánk vannak bízva, azért alkalmazzunk *olyan módszert, mellyel a tanuló játszva tanul.*

Az itt leírt módszer azonban nemcsak a tanulóra van tekintettel, hanem a tanító munkáját is lehetőleg megkönnyíti s így igyekeztem elérni, hogy: 1. a tanuló játszva tanuljon meg szlovákul, 2. a tanító könnyen tanítson, 3. a felső hatóság az eredménnyel meg legyen elégedve.

EGYESÜLETI ÉLET.

Felhívás a szlovenszkói és ruszinszkói magyar tanítósághoz.

Egyesületünk elnöksége, különösen a ruszinszkói magyar kartársak kérésére, elhatározta, hogy a *Tanítók Háza* részleg jegyzését továbbra is meghosszabbítja. A Tanítók Háza akciónkba a ruszinszkói kartársak is bele akarnak kapcsolódni, amely törekvésüket készséggel támogatjuk és szívesen vesszük. Felhívjuk mindama szlovenszkói és ruszinszkói kartársainkat, akik a Tanítók Háza alapításában részt akarnak venni s annak áldásos eredményeit élvezni óhajlják, siessenek részleg jegyzésükkel. Egy részleg ára 200 Kcs. A jegyzések *Kovács Alajos* közp. elnökhöz intézendők, *Negyed*, Szlovenszkó.

Jegyzőkönyv.

Felvételeit Nagykaposon az Á. M. T. E. Nagykapos járási egyesületének 1929. június hó 20-án tartott rendes évi közgyűlésén.

Jelen voltak *Dr. Stern Leopold* körorvos, *Grosz Manó* főjegyző, mint vendégek és a járás magyar tanítósága egy pár

kivételével.

1. *Szűcs János* elnök megnyitó beszédében találóan mutatott rá a tanítóságnak a kultúra fejlődésével együtt haladó hivatására. Majd elítélőleg nyilatkozott az ugynevezett radikális tanítók kis csoportjának az egyes járási egyesületek ellen indított bomlasztó szándékú támadásairól. Jóleső örömmel állapítja meg, hogy járási egyesületünk kebelében az ily törekvés visszhangra nem talált. További kitarításra és összetartásra hívja fel a járáskör tagjait. A jelenlegi központi vezetőséget teljes bizalmáról biztosítja. — A megjelent vendégek és egyesületi tagok üdvözlése után a gyűlést megnyitja.

2. *Erdélyi Lajos* titkár beszámol az egyesület életében az elmúlt évben előfordult nevezetesebb mozzanatokról. Ilyenek a Kassa nagymegyei magyar tanítóegyesület megszűnése, melynek mi is tagjai voltunk. E megszűnéssel kapcsolatban kéri a megyei egyesület likvidálását és a járáskörünket megillető rész átutalását. Majd a magyar nyelvű Vestnik rendelkezésre hívja fel a magyar tanítókat. Ezután Uherczky által szerkesztett Csehszlovák Tanügyi Törvények és Rendeletek I. kötetének megvételét ajánlja, amely azonnal át is vehető Szűcs János elnöknel. Végül a nem állami tanítók kedvezményes vasúti jegyének megadását és a tanítói fizetés javítását napirenden kívánja tartani.

Titkári jelentés tudomásul vétetett!

3. *Id. Papp Lajos* pénztáros jelentése szerint a járási egyesület bevétele 902.10 Kc. volt, kiadása pedig 78 Kc. volt. Van tehát 824.10 Kc. Ehhez járul még a zenekarnál lévő 350 Kc. követelés, így az egyesület vagyona ma 1174.10 Kc. A készpénz a Duna-bankban van elhelyezve. Pénzüri főkönyvet Pileczky Miklós és Molnár Béla egyesületi tagok megvizsgálták, helyesnek találták és aláírták.

Közgyűlés a pénztáros jelentését tudomásul vette és neki a szokásos felmentvényt megadta.

4. *Szűcs János* elnök bejelenti, hogy a tisztikar megbízatása lejárt, miért is kéri a közgyűlést, hogy alapszabály szerint 3 évre egy tisztikart válasszon s egyben indítványozza, hogy *Id. Papp Lajos* mint korelnök vegye át az elnökséget és a választást vezesse le.

Id. Papp Lajos korelnök az elnöki széket elfoglalja és a szavazólapok kiosztásával és beszédésével Szanyó Sándor és

Tóth Miklós kartársakat bizza meg. A szavazólapokat az így alakult hármas bizottság számlálta össze. Választási eredmény a következő volt: elnök Szűcs János, titkár Erdélyi Lajos, jegyző Böszörményi József, pénztáros id. Papp Lajos, könyvtáros Laky Ilona. Válaszmányi tagok lettek: Czurkó György, Szekeres István, Szanyó Sándor, Pileczky Miklós, Molnár Béla, Tóth Miklós, Mikolajcsik János.

Szűcs János újból megválasztott elnök a tisztikar nevében köszönetét fejezi ki megválasztásukért s bejelenti, hogy a megválasztottak a tisztséget elvállalják. Kéri az egyesület tagjait, hogy a tisztikart munkájában támogassa.

5. *Szűcs János* elnök a szlovenszkói magyar tanítók temetkezési egyesülete megalakításának fontosságát ismerteti. A temetkezési egyesület megalakítását az ossztanítótságra nézve igen fontosnak és szükségesnek tartja. Természeti törvény, hogy mindenkinek meg kell halnia, fiatalnak és öregnek egyaránt. Az ember nem tudja, hogy hol és mikor érheti tehát várattanul is a halál. De mert a legtöbb tanító oly szegény anyagi viszonyok közt van, hogy a családfenntartó esetleges halála esetén még temelési költségekre sem telik az özvegynek, sőt többször előfordult már, hogy a tanítót a község, mint a falu szegényét temettette el. Ezen szánalmas és a tanítótságra nézve oly lealázó dolgon csak úgy tudunk segíteni, ha megalakítjuk a Szlovenszkói Magyar Tanítók Temetkezési Egyesület-ét. Ezen egyesületnek tagja lenne minden szlovenszkói aktív és nyugdíjas magyar tanító, tehát Szlovenszkról kb. 1500—1600 tagja lenne. Egy tag elhalálozása esetén 15—16 ezer Ké-t kapna az elhalt tanító özvegye vagy hozzátartozója. Minden tag számmal és alapszabállyal ellátott tagsági könyvecskét kapna. Az országos temetkezési egyesület alapszabályát a következőkben állította össze:

Az egyesület címe: Szlovenszkói Magyar Tanítók Temetkezési Egyesülete.

1. §.

Az egyesület célja: A tagok elhalálozása esetén, azok családjainak kölcsönös hozzájárulás útján való egyszersmindenkori temetkezési segélyadása.

2. §.

A temetkezési egyesület tagjai: Szlovenszkói magyar

tanítók összes aktív és nyugdíjas férfi- és nőtagjai, kik a Sz. Á. M. T. E-nek is tagjai.

3. §.

A tagok kötelessége: A temetkezési egyesületbe belépő tag belépése alkalmával 20 Ké-t, továbbá minden elhalt tag után 10—10 Ké-t tartozik fizetni.

4. §.

Aki fizetési kötelezettségének háromszori 10 Ké. befizetésének nem tesz eleget, kártérítésre való igény nélkül megszűnik tem. E. tag lenni és a hátralékos összeg közigazgatásilag behajtható.

5. §.

Ha a temetkezési Egyesület valamelyik tagja az E-ből kilép, semmi kártérítési igénye nem lehet.

6. §.

A temetkezési egyesület vezetését illetve ügyeit a járási és a központi vezetőség intézi.

7. §.

Temetkezési segélyeket a járási M. T. E. elnökök távirati jelentéseire a központi elnök utalja ki.

8. §.

Befizetések csekk úján ? bankba történnek.

9. §.

Minden temetkezési egyesületi tag halála a Magyar Tanító c. lapunkban közlendő és a 10 Ké. temetkezési járulék befizetésére csekk melléklendő.

10. §.

A temetkezési egyesület tagjainak névjegyzéke és az évi statisztika minden év dec. havában a Magyar Tanítóban közlendő.

11. §.

A temetkezési egyesület határozatlan időre alakult és feloszlata esetén, melyet a járási és központi egyesületek csakis egyhangú határozattal mondhatnak ki, annak minden vagyona a Sz. Á. M. T. E-re száll.

Közgyűlés Szűcs János temetkezési egyesületi tervezetét és alapszabályát egyhangúlag magáévá tette és az egyesület

megalakítását kimondta azzal, hogy a többi járási egyesületek és a központ is hasonló állásfoglalásra felkérendők.

Szűcs János elnök a T. E. megalakítására vonatkozó tervezetét és alapszabályát a Magyar Tanítóban kéri leközzölni és ezúton kéri a központi és járási egyesületek vezetését ez ügynek a letárgyalására.

6. A tuberkulózisról felolvasást tartott *Farkas Jenő*. Mintegy 1 órás felolvasásában ismertette azt a sokféle visszás szokást, amellyel a családban, az iskolában, a hivatalokban, az utcán, a nyilvános helyeken, vásárokon, a vallási gyakorlatokon a tuberkulózis csirált terjesztik. A közgyűlésen megjelentek figyelmét a visszás szokások megszüntetésére és az egészségtan tanításának fontosságára hívta fel.

Farkas Jenőnek a tuberkulózisról tartott kimerítő, tanulságos felolvasásáért a közgyűlés jegyzőkönyvi dicséretet szavazott.

Indítványok:

1. Szűcs János elnök a tanítói fizetés-rendezés ügyében indítványozza, hogy a központi elnökség a Magyar Tanító f. évi 11. számában közzölt tervezet szerint emlékiratot adjon be az illetékes helyre. Elfogadtatott.

2. Tárgyaltatott a bodrogekői járási egyesület azon határozata, mely szerint a központtól visszautalt tagsági járulékot a központi pénztár 10%-ról 25%-ra emelje fel. Elfogadtatott.

3. Tárgyaltatott a bodrogekői járási egyesület azon határozata, hogy az Á. M. T. E. központi gyűlését minden második évben kelet Szlovenszkon pl. Kassán tartsa meg. Elfogadtatott.

4. Böszörményi József indítványozza, hogy a járási egyesület jelenlegi és volt tagjai által a cseh kollégák fogadására befizetett összeget az elnökség kérje ki és adja át a Tanítók Háza alapjának a javára. Az indítványhoz hozzáfűzi, hogy kötelezze magát a közgyűlés arra, hogy ha szükség lenne az összegre, akkor hajlandó ismét a cseh kollégák fogadására a szükséges összeget befizetni. Elfogadtatott.

5. Ifj. Papp Lajos felolvassa a Ref. Egyház és Iskola c. lap 1929. június 9. számában Dr. Magda Sándor felelős szerkesztő tollából megjelent cikket, melynek címe: Irányváltás az Á. M. T. E.-ben. Papp Lajos rámutat arra, hogy Dr. Magda Sándor tévesen fogja fel az Á. M. T. E. munkáját, vezetésének magatartását, mert sem az Á. M. T. E. sem a vezetésé soha

nem adott alkalmat arra, hogy a felekezeti tanítók az egyház ellen hűtlenségi nyilatkozatot állítsanak ki. Az Á. M. T. E. vallás-erkölcsi alapon áll. Indítványozza, hogy az egyesület fejezze ki tiltakozását az ily megállapítások ellen.

Közgyűlés tiltakozik Dr. Magda Sándor azon megállapítása ellen, mintha az Á. M. T. E.-ben irányváltás történt volna. Az Á. M. T. E. azon az uton halad, amelyen 1921-ben elindult.

Több tárgy nem lévén, elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére id. Papp Lajos és Pápay István kartársakat kéri fel és a közgyűlést berekeszti. K. m. f. *Szűcs János* elnök. *Böszörményi József* jegyző. *Pápay István, Papp Lajos* hitelesítők.

Az idei zsebnaptárunk. Az 1929—30. tanévre a „Tanítók és Tanárok Zsebnaptára” elkészült. A hó közepe táján szétküldjük kartársainknak, ára a portóval együtt csak 11 Kcs.

Mindnyájunk előtt ismeretes egyesületünk kiadásában megjelenő zsebnaptárunk használhatósága, mert ma már az iskolai adminisztráció szinte nélkülözhetetlen kézikönyve. Az idei zsebnaptárunk a múlt éviben megjelent fontos tudnivalókon kívül módosításokat hoz a 104926. sz. törvényhez kiadott végrehajtási utasítás alapján, tartalmazza a nem állami tanítóságra vonatkozó nyugdíjtörvényt, továbbá az új jövedelmi adó törvény alapján összeállított táblázatokat s így felöleli a tanítóság összes fizetés és nyugdíj viszonyaira vonatkozó tudnivalókat.

Ezen gazdag tartalommal ellátott naptárunkat kartársainknak e hó közepe táján rendelkezésükre bocsájtjuk s kérjük, hogy fogadják ezt olyan szeretettel, mint amily szívesen és nagy gondnal azt mi összeállítottuk. Fáradságos munkánk anyagi gyümölcset az utolsó fillérig özvegyeink és árváink segélyalapjára fordítjuk, mert a naptár szerkesztését a tisztikar teljesen díjtalanul eszközölte s a nyomdaköltségek kiegyenlítése után fennmaradó tiszta jövedelem kizárólagosan egyesületünk ezen jótékony alapját fogja szaporítani.

Tekintettel tehát egyesületünk minden évi naptár akciójának nemes céljaira, hisszük, hogy kartársaink a naptárért járó csekély összeget nem vonják el egyesületünk egyik legszociálisabb célt szolgáló alapjától, annál is inkább, mert a csekély összeg ellenértékéül egy nélkülözhetetlen kis könyvecs-

két kapnak olyan árban, ahogy azt megszerezni sehol sem volna lehetséges.

Nem szükséges naptárunknak reklámot csinálni, — azonban tekintettel arra, hogy egyes kollégák előttünk ismeretlen okból, — nem sokan, — csak néhányan, — a múlt évben vissza-küldték a zsebnaptárt, — ezeknek tájékoztatása céljából írtuk a fenti ismertető sorokat. Reméljük, hogy még azon esetben is, ha az iskolai adminisztráció s a naptár tartalmát illetőleg a legapróbb részletekkel is tisztában vannak, — a naptár jóvedelmének nemes céljára való tekintettel — nem küldik azt vissza azok a kevesek sem, akik azt a múltban megtették.

A kartársi összetartozandóság és szolidaritás fokmérője az áldozatkészség!

Kartársi üdvözléssel: *Elnökség.*

Felhívás 200 Kartársamhoz. Látna a nyári szünetben a tanítóság azon törekvését, hogy aki csak teheli — s főként a délvidékiek — sietve húzódnak a mi hegyvidékünkre, hol a világi zajtól s gondtól elvonulva csendben akarja ki-kipihenni egy tanév minden fáradalmait, elhatároztam, hogy a gömöri vidék felső részén, egy a célnak minden tekintetben megfelelő kies helyén, egy csendes „Tanítók Üdülő Telepe” felállításával teszek próbát.

Csupán 200 olyan megértő Kartársra és Kartársnőre van szükségem, kik az eszme távoli és sok irányú és még ma be nem látható horderejét át tudják érezni és ezen cél megvalósíthatásában 1000—1000 Ké-vel támogatni akarnak és mernek. Kérdés, találók-e? Ha igen, a többi az én gondom s a telepet már a jövő év július 1.-vel megnyitjuk.

Jelenkezéseket f. év szeptember 15-ig fogadok el, melyek vissza nem vonhatók. Pénz részletekben vagy egyszerre az „Általános Hírelintézet” Plešivec XIX. z. küldendő, hol a végleges döntésig mint betét fog kezeltetni. Befizetendő: 1950. február 28-ig.

Kartársaim befektetését telekkönyvileg biztosítom, s 10 éven át (100 Ké. havi *lakbért* számolva) nyaralhat minden kartárs, vagy hozzátartozója, ill. mindaz, kire ezen jogát esetről-esetre átruházta. Pénze tehát el nem veszhet.

Aki nyereszkedni akar, az sziveskedjék nem jelentkezni. Lássuk tehát kedves Kartársak, van-e erőnk és bátorságunk egy szép eszmét idegen támogatás v. kunyorálás nélkül megoldani. Én az alkalmat megoldom! A többi rajtatok múlik!!

Bizalommal várom elhatározásotokat!

Plešivec, 1929. július 28.

Bartal Dezső
ev. tan.

Az O. M. Tanítói Dalárda bemutatkozásának elhalasztása. Heckmann István az Országos Magyar Tanítói Dalárda karnagya értesítette lapunk szerkesztőségét, hogy a Dalárda tervezett hangversenykörútja a közbejött elháríthatatlan akadályok miatt halasztást szenved. Helyesebbnek is tartjuk részünkről, ha a Dalárda nem a nagy szünetben, a holt szezonban mutatkozik be, egyrészt a tanító kartársak jórészének nyári gazdasági elfoglaltsága, másrészt ama körülmény miatt, hogy a hangversenyeiket látogató intelligens közönség tekintélyes része lakóhelyétől távol nyaral. A továbbiakról annak idején értesítjük olvasóinkat.

Közgyűlés. A nové-zámky-i járási magyar tanító-egyesület f. é. jún. 20.-án tartotta évi rendes közgyűlését Érsekújvárbán. A közgyűlés referadóját szept. 1-i számunkban hoztuk.

Ref. tanítói értekezlet. A barsi református egyházmegye tanítósága a szokásos évi értekezletét f. é. jún. 20.-án tartotta Léván a ref. isk. tanácstermében. A gyűlést Nagy Sándor elnök vezette. Az egybegyűlt ref. tanítóság tisztán felekezeti, iskolai s tanítói érdekeit beszélte meg.

K Ü L Ö N F É L É K .

Abituriens.

Azt hittem, lángész vagyok,
Azt hittem, clóttém nyilva van a tér;
Azt hittem, üstökös vagyok
S lángokat lövell belőlem a vér.

Azt hittem, Hős leszek . . .
Orvos — mérnök — ügyvéd — vagy mit tudom én! — — —
S most itt vagyok egy eldugott kis tanyán,
Mérőföldre tölem, amikre úgy vágytam,
De hatvankét gyerek zúg az iskolában.

Bemegyek közéjük — nagycsizmás kicsinyek —
Kerek pápaszemtől — (még tudósi emlék)
Szegénykék úgy félnek . . .
De amikor végig sétálok közöttük,
Kiderül a mosoly — kicsi szemük ragyog —
Nem tudom — valami úgy a szívemhez ér —
Azt hiszem — itt mégis . . . mégis . . . boldog vagyok.

Kis szemekből jövő kristályos ragyogás
Fátyolba borítja a régi eszméket
Es én elfelejtek minden büszke álmat,
Mikor e nagycsizmás kicsinyekre nézek.

Gúta-Kissziget, 1929. jan. 23.

Konečný Béláné.

A szülőföld és a honismeret tankönyve.

Köztársaságunk oktatási rendszere az elemi iskolák 4.—5. évfolyamában Honismeret néven vesz fel így új tantárgyat, amely magában foglalja a nevezett évfolyamok földrajzi, néprajzi, történelmi, természetrajzi, természettani tanulmányait, sőt hozzákapcsolódik igen sok vonatkozásban a külön tantárgyként beállított polgári nevelés tan is.

A magyar tanítóóság köztársaságunk első éveiben szinte tanácstalanul állott ez új tantárggyal szemben, amelyet eddig ily formában, önálló, de azért minden más tantárgyhoz kapcsolódó tárgyként nem tanított.

Tanítása még ma is sok nehézségbe ütközik, melynek oka főképen a megfelelő tankönyv hiánya. Csupán a kiadott tanmenetekre alapított a tanító, amelyek ugyan megírják, hogy mit, de nem azt, hogy mennyit és hogyan tanítson. Ha helyesen kitervezte és letanította a szükséges anyagot, akkor is nagy baj volt, hogy nem volt a gyermek emlékezetét mihez kötnie, szóval nem volt tankönyv a gyermek kezében.

A Ježo—Banał stb. féle legújabb tanmenetek, illetve az ezekhez csatolt általános tanteryi utasítások és módszeres megjegyzések — amelyek ma már úgyszólván minden magyar tanító kezében ott vannak — minden előnyük és használhatóságuk mellett sem pótolják a jó tankönyvet.

Már többen próbálkoztak meg honismereti tankönyv, illetve segédtkönyv megírásával, azonban sikertelenül, amelynek főoka az volt, hogy a szerzők nem tudtak olyan könyvet szerkeszteni, amely Köztársaságunk valamennyi magyar népiskolájában egyformán teljesen használható lett volna.

A középokon való honismeret tanítás egységes irányának és jellegének hiánya okozza azután azt, hogy a tanítás eredménye sok helyütt illuzórikus és nem teljesen kielégítő, bár a tanítóóság nagy figyelmet és fáradságot áldoz e tárgy tanítására.

A honismeret tanításának célja, hogy a gyermek megismerje a való életet otthonában, a környéken és hazájában. Kell, hogy a reál tárgyak száraz rendszere helyett az iskoláinkban eleven, tényleges élet keletkezzék. A passzív tanítást háttérbe kell szorítani s előtérbe lépjen maga a gyermek saját érdeklődésével és tapasztalataival.

Ezért kell épen a jó tankönyv a gyermek kezébe, hogy általa érdeklődése és tapasztalatok szerzésére irányuló készsége felkeltessék és részben kielégíttessék.

De szükséges a jó tankönyv bevezetése a tanítónak is, mert ebből könnyen megállapíthatja a haladás irányát, módszerét, meghatározhatja az anyagot, vezérfonalul szolgál tanításában és könnyen megvizsgálhatja a tanuló emlékezetében. Fele munkával kétszeres eredményt ér el, anélkül hogy a gyermek meg volna terhelve.

Örömmel adjuk a tanítóóság tudomására, hogy ez a nagy és súlyosan érezhető tankönyv hiány a most következő tanév elejével pótolva lesz. Tudomásunk szerint a feljebb említett feltételeknek tökéletesen megfelelő, Köztársaságunk minden magyar népiskolájában egyformán kitűnő módon használható tankönyv jelenik meg a Stehr féle prešovi könyvkiadó vállalat kiadásában. A könyv címe: Szülőföld és honismeret a magyar tannyelvű elemi iskolák 4—5 évi számára; írták: Jánoska Milos tanfelügyelő és Banał Tóth Pál igazgató. A szerzők személye és eddigi pedagógiai munkássága garanciát

nyújt arra, hogy a tankönyv valóban olyan lesz, amilyent a magyar tanítóság joggal vár. A könyv a cselekvőiskola elve és módszerei szerint íródott, nem száraz adathalmaz, hanem módszeresen felépített érdekes leírás. A gyermek természetes érdeklődését ügyesen kelti fel és önmunkásságra, gondolkodásra készíti. E könyv a gyermekeknek pajtása, a tanítónak pedig engedelmese és megbízható munkatársa lesz.

Kiállításra is olyan elsőrendű lesz, hogy örömmel fogja kezébe venni mindenki. Gazdag illusztrációja megragadja a figyelmet; 250 szebbnél-szebb kép fogja díszíteni és egyben a tanítási eredményt fokozni. A szerzők igen nagy gondot fordítottak arra is, hogy magyar tanulók számára írják honismeretet; abban a magyar vidékek népelete, a magyarság történelmi vonatkozásai élénken kidomborodnak.

Felbivjuk a tanítóság figyelmét e tankönyvre, kísérje figyelemmel megjelenését, tanulmányozza át alaposan és használja fel a maga és a tanulósa munkájának megkönnyítésére s az eredmény gyarapítására. (X).

Kicsinyek között.

Ezekben a kánikulás napokban, amikor az ember jóformán semmi produktív munkát nem tud végezni, sok mindent megértünk, amire azelőtt fejet csóváltunk.

Már a tanévnek is megvoltak a maga forró napjai, s ezek a napok a kis gyermekek életének a rolációjában bizonyára voltak olyan melegek, fullasztóak, kábitóak, mint nekünk a leglkkasztóbb augusztusi délutánok. A magunk kábultsága kellett ahhoz, hogy megértjük az iskolások júniusi lanbadságát.

Szemragasztó, füledt, pünkösdiutáni hittanóra volt, s mi álmosan emlékeztünk a keltős tüzes nyelvek csodáira. A gyermekek bóbiskoltak, izzadtak, nagyokat fújtak. Hogyisne! Tüzes nyelvekről beszélni akkor, amidőn az égi lúz amúgy is kíméletlenül perzsel!...

Mégis ennek a pünkösdi históriának volt egy részlete, amelyre fölfigyelték a szunyókálók, s amely még Major Icsit is felébresztette. Az a vád tudniillik, hogy azok a buzgó apostolok nem is annyira Szentlélekkel teltek meg, hanem egyszerűen lerészegedtek... Édes bortól mégpedig, ahogy az Írásban olvassuk.

A gyermek közvéleménynek, s így Major Icsinek is mindig tetszik az, ha részegekről hall. Annyira tetszik, hogyha egyszer benne ring a szeszestörténetek hallgatásának élvezetében, nem egykönnyen engedi magát kizökkenteni belőle.

Am előáll Péter és ériyesen visszautasítja a szörnyű gyanúsítást. Ez már egyeseknek nem tetszik. Major Icsinek szemmel láthatólag nem. Elfordul és a padon sétálgató légy-préda felé görbiti a markát. Én minden erőmet megfeszítem, hogy figyelmét visszanyerjem. Pétertől tanult szónoki hűvvel beszélek a Szentlélek átalakító, újjászülő erejéről, a „sebesen zúgó szél zendülését” túlszárnyaló fortissimóval hirdetem a nagy nap eseményeit: — hasztalan! Major Icsi zavartalan örömmel és Nérori kegyetlenséggel boncolgatja a zsákmányul ejtett legyet.

Ejnye csak! — gyerünk vissza a nagy ágyúhoz. Más formában:

— Ti részegek vagytok, tanítványok!...

— Ime, Icsi felüti a fejét.

— De Péter újból előáll és azt mondja: — nem részegek ezek, hanem (és a semmirekellő már megén mással törődik)... mivel teltek meg: Icsi?!

Icsi-feláll, s biztos tudással feleli:

— Borral!...

Ugyanannak az érnak második felétén még egy bosszúság ért.

A gyermekek nem szeretik a szintéziseket nem szívesen vannak több dolgot egy kalap alá. Pl. nem biztosak benne, hogy mi van az egyes gyűjtőfőnevek kalapja alatt. Sokkal inkább hajlandók felsorolni, hogy testünket kenyérral, tejjel, kávéval, kaláccsal, zsírral, sóval, túróval, vajjal, levestel és más tücsök-bogárral tápláljuk, mint így, egyszerűen: étellel-itallal. Természetesen, később belátják az én igazamat.

Ugyanez az eset a lelki táplálékokkal. Tanulás helyett az írástól-olvasástól kezdve a rajzolásig végigmondanak minden tantárgyat.

Végre mégis sikerül az összefoglalás. Hadd lám!

— Mivel tápláljuk a testet? — A legjobb tanulót szólítom.

— A testet étellel és itallal tápláljuk.

Nagyon jól van — gondolom. De most tovább: — A lelket pedig?

— A lelket pedig hússal...

A nehezebb szlovák szavakat külső formára magyar szavakhoz szoktuk hasonlítani, hogy a betanulást megkönnyítsük. Természetesen, csak ha lehetséges. Ehhez a kifejezéshez azonban: *prázdnyiny* (szünet) nem találam hasonhangzású magyar szót. Egy kisfiú kíségetett: — *prézli!* — erről eszünkbe juthat könnyen a *prázdnyiny*... — Jól van jól — mondom, de sokan azt sem tudják, hogy mi az a *prézli*. Előbb azt magyarázd meg.

A gyerekek siet a felvilágosítással: — száraz zsemle összetörve.

... A számonkérés alkalmával megint baj volt ezzel a szóval (csodálatos, pedig mennyire szeretik a szünetet!); minden idevonatkozó képzetet fel kell idézni, mire helyes feleletet kapok. Aztán megfordítom a dolgot:

— Mit jelent ez: *prázdnyiny*?

Kerekkepű gyerek:

— Száraz zsemle összetörve ..

(bna)

Eljegyzés. Bánszky János tanító eljegyezte Takáts Sándor ig. tanító leányát, Etuskát Kajalon. Gratulálunk a jegyes párnak.

A közeledő tanév elejével újból felhívjuk kartársaink figyelmét — különösen a most szolgálatba lépő fiatalokat — a Jezo-Banai-Faragó-Mitterholzer-Tolkes-Uhoreczky-féle új tanmenetekre. A tanterv hiánya miatt csupán ezek a tanmenetek és a hozzájuk kiadott utasítások képezik jelenleg és előreláthatólag még hosszú ideig a magyar nyelvosztályos népiskolai tanítás alapját. Ezek nélkül a tanító sőtétben tapogatózik, a tanítási eredmény kétséges. E tanmenetek immár két éven át voltak általános használatban s az élet kipróbálta és megállapította használhatóságukat. A tanmenetek és utasítások (I.—II. r.) ára együtt 70 korona. Külön egyes részek azonban nem kaphatók. Megrendelhető lapunk kiadóhivatalánál vagy bármely jobb könyvkereskedő utján. A szétküldés utánvétellel történik.

Matula Antal: Népmvelés a Csehszlovák köztársaságban. Magyarra fordította: Schenk Erzsébet. E címmel értékes új magyar könyv jelent meg a könyvpiacra a Kultura könyvkiadóé (Bratislava, Stefánka

n. 14) kiadásában. A 77 oldalas szép kiállítású könyv érdekes tartalma foglalkozik általában a népnevelés fogalmával és módzataival, valamint részleteesen ismerteti Köztársaságunk népnevelési rendszerét, ami a kisebbségi magyar kultúra szempontjából is érdekel birt. A könyv a következő fejezetekre oszlik: 1. A Csehszlov. állam kulturtörténete. 2. A népnevelés fogalma. 3. Módzatai. 4. A csehszl. népnevelési törvények. 5. A csehszlovák nyilv. népnevelési gondozás irányelvei. 6. Az állam és a községek hozzájárulásai a népnevelés céljaira. 7. A népnevelés eszközei, formái és témái. 8. A nyilv. nevelés, gondozás szervezete és működése. 9. Áttekintés a köztársaság könyvtárainak fejlődéséről. 10. Szakkiképzés a népnevelési munkára. 11. A magasabb népnevelési iskolák. 12. A vetített kép és a film a népnev. szolgálatában. 13. A rádió a népnevelés szolgálatában. 14. Népnevelés a hadseregben. 15. Az egyesületek népművelő tevékenysége. 16. A népnevelés és a közvélemény. 17. A magyar kisebbségi kultúra támogatása. 18. A Csehszl. Közt. népnevelési irodalma. 19. A népnevelés néhány közp. szervezetének címe. Megjegyezzük, hogy a könyvet a kiadó cég az összes községi közkönyvtáraknak, a magyar polg. és középiskolákunknak, valamint a tanítóképzők végzett növendékeinek ingyen megküldötte.

Gyász. Ószinte részvétellel értesültünk arról a fájdalmas veszteségről, mely Antal Dénes madari nyug. ref. igazgató tanító kartársunkat érte Szeretett felesége, született Varga Erzsébet úrasszony, életének 68 évében hosszas szenvedés után f. é. augusztus hó 1. évi Komáromban elhunyt. A Komáromban történt gyászszertartás után a magyarországi Dad-ra szállították s ott aug. 4-én helyezték örök nyugalomra a családi sírboltban. Antal Dénes kartársunk gyászában igaz szívvel osztozunk.

Üdvözlét Svájcból. Lapunk szerkesztőisége jóleső üdvözlét kapott Svájcól, Zürichből az oda kirándult tanítótestvérekről. A képeslapot a következő kartársak irták alá: Kozma János, Janicssek Lajos, Weiss János, Uhlárik Agoston, Varga Pista, Rédl István, Nagy Ferenc Józsa, és Végh Jenő. Az üdvözlét szívből köszönjük; nagyon leköteleznének bennünket kedves kartársaink, ha írának valamit lapunk részére a kirándulás közelebbi részleteiről.

Kiadóhivatali üzenetek.

B. M. Bratislava. A kért számokat bevezetőlapokkal elküldtük. — J. K. né Vajka, K. A. Felsővámos. Július 1-től tagjaink sorába vettük. — O. J. Uzhorod, M. Gy. Tardoskéd. Július 1-től a lapot címére megindítottuk. — B. I. Léva. Az elveszett számokat Lévára küldtük, címét kijavítottuk. — D. Ő Józsa, J. J. Lovice, S. A. Deák, B. B. Párkány, T. I. Jasov, J. L. Sahy Levél ment. — O. A. Magyarok. A szünidei címre a lapot a postahivatalból sziveskedjék továbbítani, mert nekünk nem áll módunkban a nyárra az összes címekeket átjavítani és szeptemberben visszajavítani. — R. L. V. Čatonia. A lapot az új címeire elküldtük, a hátralékról értesítést küldtünk. — H. I. Inám. Címét kijavítottuk, a hiányzó szalagját kijavítottuk. — H. I. Inám. Címét kijavítottuk, fizetése kiutalásáig hátralékával várunk. — P. M. Rim-Sobota. Mint feldíjazt tartjuk nyilván. —

Z. E. Bajta. Törzslapját a nyitraverebélyi járásból a párkányi járásba helyeztük át. A zeobnaptárban is úgy lesz. — K. J. K. Szentpéter, K. J. Perbete. A járási pénztáros jelentése alapján tagjaink sorába vettük. — Sz. G. Losonc. Címét a kivánt módon javítottuk. — R. L. Nagykálna. 1929. VII. 1-ig hátraléka nincs. — B. S. Tiszaujlak. Duplapóldány nem jár. A kört számot elküldtük. — Űzv. N. I.-né Somorja. Lapja értelmében intézkedtünk. — P. E. Losonc. A hátralékok megállapításánál a július 1-e után befizetett összegeket tekintetbe nem vettük, mivel a lev. lap nyomtatvány szövege is csak a július 1-ig esedékes hátralékokról szól. — K. K. Sv. Júr. Hátralékával szept. 1-ig várunk. — Sz. V. Tornóc. Lapja értelmében intézkedtünk. — K. M. Váhovec. Hátralékát augusztusban várjuk. — R. P. Királyrév. Hátralékának aug. 1-től 50 K ás részletekbeni törlesztését várjuk. — Sz. M. Kamenca. Hátralékának kiegyenlítésével a közölt napig várunk. — Cs. I. Košice, K. J. Szőgyén és Többecknek. A Magyar Tanító július 1-én nem jelent meg, csak július 15-én összevont szám. — F. M. Janošovec. Címét kijavítottuk, a július 15-i számot pótlólag megküldtük.

HIRDETÉSEK.

Pályázat. A récai (Réca Okres galánta Pozsonyi tanfelügyelőség III.) református egyház pályázatot hirdet az újonnan rendszeresített II. tanítói állásra. Fizetés az egyháztól évi 1200 korona készpénz, 20 korona kerit pótlék az állás utáni nyugdíj és fele gyógyalapi fizetés, — egyszobás újonnan épített lakás. Az államsegély az 1929/30 évtől kilátásba van helyezve s érte folyamodva lesz. Kötelessége a kijelölt osztályok vallás-erkölcsi tanítása, s az egyház társadalmi munkában segédkezés. A törvény szabta kellékekkel felszerelt kérvények f. évi aug. hó 25-ig a lelkészi hivatalhoz beterjesztendők. Pályázhatnak férfi és nő tanítók esetleg ev. vallásúak is. Tanítási nyelv: magyar. Az állás f. évi szept. 1-én. elfoglalandó.

Reform. presbiterium.

Pályázat. A berencsi r. k. iskolaszék a megüresedett II. tanítói (tanítónői) állásra pályázatot hirdet. Tanítási nyelv magyar. Határidő augusztus 25. R. k. iskolaszék Berencs, p. lvánka pri Nitre.

Pályázati hirdetés. A kiskéri róm. kath. népiskolához 1929 szept. 1-től 1930 április végéig némi kántori tudással helyettes tanító (tanítónő) keresetlik. Tankötelesek száma 20. Díjazás megegyezés szerint. Cím: Róm. kath. népiskola Malý Kiar p. Vel. Krškany. Okres: Levice.

Hirdetés. Tanítónői keresek 10 éves leányomhoz, aki a magyar gimnázium első osztályára készítené elő, ezenkívül a német nyelvre és zongorára tanítaná. Zongorában leányom már haladó. Fizetési ajánlatok és fénykép küldendők: Černý Arđov Podk. rus, Dr. Putz Jenő orvos.

Pályázat. A vezekényi róm. kath. iskolaszék az elhalálozás folytán megüresedett II. tanítói, illetőleg tanítónői állásra pályázatot hirdet. Javadalma a hitközségtől évi 400 Ké fizetés, 240 Ké lakbér, 20 Ké kertilletmény, a többi államsegély. Pályázati határidő augusztus 20. Az állás szeptember hó 1-én elfoglalandó. Pályázatok a r. kath. plébánia hivatalnak Tállós és az iskolaszék vil. elnöke Vezekény. okr. Galanta címre küldendők.

Pályázati hirdetés. A Velký-mederi—nagygyeeri (komáromi járás) ref. egyház ujonnan szervezett harmadik férfi és ugyancsak ujonnan szervezett negyedik nőtanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma állásonként és évenként az egyháztól: 1200 Ké. készpénz, 360 Ké. lakbér, 20 Ké. kertpótlék és törvényes fiz. kiegészítő államsegély, mely az állás elfoglalása után azonnal kérvényezve lesz. Kötelességeik az iskolaszék által kijelölt osztályok vezetése, a férfitanító a lelkesítő vagy org. kántortanítót akadályoztatásuk esetén helyettesíteni, egyháziársadalmi munkában mindkettőnek segédkezni, nőtanítónak a kézimunkát tanítani. Pályázhatnak a törvény követelményei szerint választható orgonálni tudó, ref. tanítók és tanítónők f. évi aug. 20-ig. Tanítási nyelv magyar. A választás ideiglenes, azért mert az ujonnan szervezett állások meghagyását a Referátusnál évenként kérvényezni kell. Kellően felszerelt kérvények a ref. lelkészi hivatalhoz nyújtandók be. Az állás szept. 1-én elfoglalandó.
Iskolaszék.

Pályázat. A csúzi ref. egyház kántortanítót keres. Javadalom: 1. lakás, két szoba, előszoba, konyha, éléskamra, nyári konyha, melléképületek, 400 □-öl kert. 2. Az egyháztól évi 1200 Ké negyedévi előleges részletekben. 3. Kántori 4 és fél m. hold l. oszl. szántóföld haszonélvezete, adóját az egyház fizeti, 4. 12 m. kemény tűzifa, beszállítva, 5. államsegély kérvényezve van s addig míg az államsegély nem folyósítatik, az egyház a megfelelő összeget a tanító részére előlegezi. 6. stóla az egyházkerületi szabályzat szerint.

Kötelesség: a mindennapi és ismétlő iskolások tanítása, Kántori teendők végzése, hittan, énektanítás, lelkész helyettesítése a templomban akadályoztatása esetén és a kanonikus órákon. Kellően felszerelt pályázatok 1929. augusztus 20 ig adandók be a komáromi ref. egyházmegye esperesi hivatalához Nemesőcsa. Az állás szept. 1-én elfoglalandó.

Pályázati hirdetés. A batorkeszi-i r. kath. iskolaszék pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett III. tanítói állásra. Tanítási nyelv magyar. Javadalmazása: A hitközségtől 140 Ké és 240 Ké lakáspénz. A többi államsegély. Pályázati határidő augusztus 20. Cím: R. kath. plébánia Bátorkeszi z. XVI.

Pályázati hirdetés. A patasi ref. egyház pályázatot hirdet a II-ik tanítói állásra. Javadalom: az egyház pénztárából évi 1200 Kc 400 Kc. lakbér, 20 Kc. kertpótlék. Államsegély kérvényezve. Kötelessége: az iskolaszék által kijelölt osztályok tanítása, belmissziói munkában segédkezés, lelkész vagy kántortanító akadályoztatása esetén azok helyettesítése, az I.—VIII. évfolyamokon a női kézimunka tanítása. Tanítási nyelv magyar. Pályázhatnak oklevéllel, állampolgársággal bíró ref. tanítónók. Pályázati kérvények 1929. augusztus 25-ig küldendők a ref. lelkéshiatalhoz. Patas z. XV. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Pályázat. Az ógellei községi iskolaszék ujonnan szervezett egyosztályú iskolájánál a tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma a községtől évi 1200 Kc fizetés és lakás, továbbá államsegély. A választásnál róm. kath. vallású férfi tanítók előnyben részesülnek, személyes megjelenés előnyös, utiköltség nem lesz megtérítve. Tanítási nyelv magyar. Kellőleg felszerelt kérvények augusztus 29-ig. „Községi iskolaszék Ógelle” (u. p. Egyházzelle, vasuti állomás Szentmihályfa, okres Dunajská-Streda) címre nyújtandók be. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Községi iskolaszék.

Pályázat. A korláthelmeci (Chomeci, Ung megyében, Ungvárhoz 12 km., vasutállomás helyben) reform. egyház pályázatot hirdet a kántor tanítói állásra. Javadalom: 1. Lakás, két szoba, konyha, kamara, szfn, istálló. 2. Kert 1 kat. hold 1000 □-öl. 3. Szántóföld 5 kat. hold 506 □-öl. 4. Kaszáló 3 kat. hold. 395 □-öl. 5. Az úrbéres legelőn 4 drb. legeltetési jog. 6. Buza három (3) köből. 7. Rózsa három (3) köből 8. Két öl II. osztályú tűzifa beszállítva. Államsegély kérvényezve lesz. Kötelessége a mindennapi és ismétlőiskolában való tanítás, a templomi és temetési éneklés vezetése, az énekkar oktatása, a lelkész akadályoztatása esetén az istentisztelet végzése. Pályázhatnak tanítónók is és az esetleg megválasztott tanítónó a mindennapi és az ismétlőiskolai tanítást és a templomi ének vezetését köteles elvégezni. Pályázhatnak magyarul tudó evangélikus tanítók és tanítónók is. Tanítási nyelv magyar. Kellően felszerelt kérvények 1929. augusztus hó 26 ig a Református Esperesi Hivatalhoz Ungvár (Užhorod) küldendők. Az állás 1929. szept. 1-én foglalandó el.

Presbytérium.

Pályázat. A féli róm. kath. iskolaszék az ujonnan szervezett negyedik (férfi) tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: a községtől évi 1200 Kc fizetés, 20 Kc kertilletmény és 240 Kc lakbér; a többi államsegély. Tanítási nyelv magyar.

A pályázatok 1929 augusztus 30 ig az iskolaszék címére küldendők. Róm. kath. iskolaszék Fél (somorjai járás).

Pályázat. A mezőtelkesi református leányegyház előkönyörgői-tanítói állásra. Javadalom: 12 és fél hold szántóföld, 2 és fél hold rét, 15 köből tiszta buza, 52 köbméter tűzifa beszállítva, 312 kor. készpénz, félházhely után erdő és legelő illeték, száraz, egészséges lakás, államsegély. Tanítási nyelv: magyar. Kötelessége az istentisztelet végzése is. Pályázhatnak csehszlovák állampolgársággal, református vallásu, okleveles férfi tanítók nosztrifikációs vizsgával is. Az állás szeptember 1-én foglalandó el. Pályázatok a Rimaszombai református lelkészi hivatalhoz küldendők 1929. augusztus hó 20-ig.

Pályázat. Pathpuszta község rkath. iskolaszéke (Izsa filiális községe, via Komárno, u. p. Izsa) a megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalmazása: 2 szobás lakás, konyhával és kamrával, 844 négyszögöl kert és szántó a lakás mellett, 8 ürméter tűzifa (iskolának külön), 750 kg. buza, 750 kg. kukorica, tanítói fizetés a hitközségtől 800 Ké. a többi államsegély. Az iskola 2 tanerős, tanítási nyelv magyar, az iskola újonnan most épül. A község Izsától 6 km-re van. Pályázati határidő aug. 25. Nők is pályázhatnak és az állás azonnal elfoglalandó. Plébániahivatal Izsa, XVI.

Pályázati hirdetmény. Az első pályázati hirdetmény eredménytelensége folytán, másodszor is pályázatot hirdet a komáromcsicsói (komáromi tanfelügyelőség) ref. egyház újonnan szervezett II. tanítói állásra (a ref. elemi iskolánál). Javadalom: 1200 K (ezerkettszáz) készpénz, 360 K (háromszázhatvan) lakbér; 20 K (husz) kertpótlék évenként az egyháztól, törvényes fizetékkiegészítő államsegély az állás elfoglalása után azonnal kérvényezve lesz. Kötelesség: a reá bízott osztályokat és női kézimunkát tanítani, valamint az egyháztársadalmi munkában segédkezni. Pályázhatnak a törvény követelményei szerint választható ref. vallásu tanítónők. A választás egyelőre csak 1930. évi június hó 30-ig érvényes, tekintettel arra, hogy az újonnan szervezett állásoknál három évig az iskola bővítési engedélyért évenként kérvényezni kell.

Kellően felszerelt kérvények a *ref. esperesi hivatalhoz Nemesócsa, komáromi járás, f. hó 20-ig* küldendők. Tanítási nyelv magyar. Az állás a megerősítés után azonnal elfoglalandó. *Ref. presbyterium, mint iskolaszék.*

Pályázat. A zsigárdi róm. kath. iskolaszék tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: a hitközségtől évi 600 Kés fizetés, lakbérpótlék, kertilletmény 200 Kés. Lakásul egy szoba, a többi államsegély. Tanítási nyelv magyar. Állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Iskolaszék.

A magyarsóki (okr. Šala n|Váhom) reform. kántortanító folyamaiban lévő nyugdíjaztatásáig szept. 1-re helyettest keres. Tan. nők is pályázhatnak. Fizetés megegyezés szerint. Fenti jelenlegi címe: Tanító Gyula, Horný Prandorf, posta Bátovce, okr. Levice.

Pályázati hirdetés. Az alsó-jánoki iskolaszék az ujonnan szervezett községi elemi iskolai tanítói állásra pályázatot hirdet. Járandóság az államsegélyt kiegészítő évi 1200 Kcs készpénzfizetés, természetbeni kert, valamint teljesen új és modern lakás. Tanítási nyelv magyar. Katolikus férfi tanerők előnyben. Választás 1929 augusztus 25-kén délutáni 4 órakor. Személyes megjelenés ajánlatos, de nem díjaztatik. Kérvények alsó-jánoki iskolaszék, Alsó-jánok — posta: Veľký Máger — (Nagymagyar) címre legkésőbb augusztus 22-ig küldendők be. Iskolaszék Alsó Jánokon — somorjai járás.

Pályázati hirdetés. A gombai iskolaszék az ujonnan szervezett községi elemi iskolai tanítói állásra pályázatot hirdet. Járandóság az államsegélyt kiegészítő évi 1200 Kcs készpénzfizetés, természetbeni kert s teljesen új és modern lakás. Tanítási nyelv magyar. Katolikus férfi tanerők előnyben. Választás 1929 szeptember 11-kén délután 3 órakor. Személyes megjelenés ajánlatos, de nem díjaztatik. Kérvények gombai iskolaszék, Gomba — posta: Veľký Máger (Nagymagyar) címre küldendők legkésőbb szeptember 9-ig. Iskolaszék Gombán, somorjai járás.

Pályázat. A nemesdósi (dunaszerdahelyi járás) református egyház pályázatot hirdet az ujonnan rendszeresített III. tanítói állásra. Fizetés az egyháztól: évi 1200 korona készpénz, míg az új lakás felépül, lakbér és 80 korona kertilletmény. Az államsegély az 1929/30. tanévre kilátásba van helyezve. Kötelessége a kijelölt osztályok vallás erkölcsi tanítása és az egyháztársadalmi munkában tevékenykedés. A törvényt szabta mellékletekkel felszerelt kérvények augusztus hó 20-ig a komáromi ref. egyházmegye esperesi hivatalához Nemesócsára (komáromi járás) küldendők. Tanítási nyelv magyar. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Pályázat. Második hirdetés. A szapi ref. egyház kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: 1. Két szobás lakás hozzátartozó kerttel. 2. Hét hold föld, melynek adóját a tanító fizeti. 3. Készpénz 86.10 K. 4. Buza 12 q 24 kgr. 5. Egy öl puhafa. 6. Kétszáz kéve rözse 7. Stóla. 8. Államsegély. Kötelességei: A mindennapi iskolaköteles gyermekek tanítása, kántori teendőik vezérlése, énekkar vezérlése, egyháztársadalmi munkában való részvétel. Pályázhatnak oklevéllel, nosztrifikációs vizsgával és állampolgársággal bíró magyar anyanyelvű tanítók. Kellően felszerelt pályázati kérvények 1929 augusztus 25-ig a szapi ref. lelkészi hivatalba küldendők (u. p. Balony, z. XV). Az állás folyó év szeptember hó 1-ig elfoglalandó.

Pályázat. A jasovi (Jászó) r. kath. iskolaszék az ujonnan szervezett IV. tanítónői állásra f. évi aug. 22-ig szóló határidővel pályázatot hirdet. Választás aug. 25. Tannyelv magyar. Javadalom: községtől évi 1200 Ké. fizetés, 356 Ké. lakbér, a többi államsegély. Az állás f. évi szept. 1-ig elfoglalandó. Iskolaszék Jasov, okr. Moldava n. Bodvou.

Pályázat. Az otročoki (Otrokocs) ref. előkönyörgő kántortanítói állásra. Fizetés egynegyedrészt felek föld és rél, melynek adóját az egyház fizeti. Munkaváltság harminc korona. Husz köből (2500 l.) őszi életnemű, melynek fele liszta buza, fele rozs (gabona). Husz köbméter fa, melyet az egyház beszállítani és felvágatni köteleo. A rétet lekaszálni, feltakarani és behordani a takarmányt az egyház tartozik. Legeltetés, mint eddig gyakorlatban volt, vagyis szabad legeltetés. Temetési stóla. Kötelességei: a tanítás mellett Isteniszüleletet tartani vasárnap d. e. prédikálással d. u. könyörgéssel mindenkor, amikor a lelkes nem ott fungál, továbbá a szükséges kántori teendők ellátása. Orgona nincs. Állomástól, várostól 7 km., nyáron kétszeri, télen egyszeri oda-vissza autóbusz közlekedik. Államsegélyt 2800 Ké-től számítják. Jó lakás, mellékhelyiségek, istálló, kocszin, nagy gyümölcsös. Államsegély kérvényezve lesz. Pályázat a szükséges kellékekkel felszerelve aug. 25 ig a Ref. Lelkeszi Hivatalhoz Behynce p. p. Tornalja ž. XIX. küldendő. Állás szeptember 1-én elfoglalandó. *Kardos Lajos* ref. lelkes.

Pályázati hirdetmény. A megyercsi ref. egyház ujonnan szervezett II. tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: 1200 Ké (ezerkettőszáz) készpénz, természetbeni lakás, 20 Ké kert-pótlék évenként az egyháztól, törvényes fizetéskiegészítő államsegély, mely az állás elfoglalása után azonnal kérvényezve lesz. Kötelessége: a reá bízott osztályokat és női kézimunkát tanítani, az egyháztársadalmi munkában segédkezni. Pályázhatnak a törvény követelményei szerint választható ref. vallású tanítónők. A választás egyelőre csak 1930. június 30-ig érvényes, tekintettel arra, hogy az ujonnan szervezett állásoknál három évig az iskolabővítési engedélyt évenként kérvényezni kell.

Kellően felszerelt kérvények a megyercsi ref. lelkeszi hivatalhoz (komárnoi járás) aug. 25-ig küldendőek. Tanítási nyelv magyar. Az állás a megerősítés után azonnal elfoglalandó.

Ref. presbytérium, mint iskolaszék.

Pályázati hirdetés. A biskupicei (okr. Lučenec) magyar tannyelvű róm. kath. iskolánál kántor-tanítói állásra pályázat hirdetetik. Javadalma: természetbeni lakás és gazdasági épületek, 10 $\frac{1}{2}$ kat. hold szántóföld és rél, 60 kiló párbérbuza, 13 m. tűzifa, 200 Ké. földmunkaváltság, kántori stóla díjszabás szerint és a fizetéshez szükséges államsegély. Tanítja a IV—VIII. évfolyamokat, végzi az összes kántori teendőket. Választás aug. 26 án délelőtti melyen a személyes megjelenés szükséges,

de utiköltség meg nem térítetik. Kérvények Rk. Plébánia Biskupice, p. Filakovo c. küldendők.

Pályázat. A perbetei ref. egyház a másodtanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom az egyháztól: 624 Kc. egy-szobás lakás, 180 Kc. laktérpótlék és kertiletmény. Az államtól a a fizetési osztály és fokozatnak megfelelő államsegély. Kötelessége az iskolaszék által kijelölt osztályok tanítása, egyháztársadalmi munkában segédkezés, lelkész vagy kántortanító akadályoztatása esetén azok helyettesítése. Tanítási nyelv magyar. Pályázhatnak ref. vallású csehszlovák illetőségű férfi-tanítók. Az állás szept. 1-én elfoglalandó. Kellően felszerelt kérvények 1929. aug. 25-ig küldendők a ref. lelkész hivatalhoz Perbete, ž. XVI.

Pályázat a rimaszombati református anyaegyházhoz tartozó bakli puszta leányegyház előkönyörgő tanítói állására. Javadalma: jó két szobás lakás (az egyik szoba butorozott), mellékpülletekkel; 12 magyar hold szántóföld, 4 m. hold rét, 2 m. hold erdő, 2 m. hold legelő, mely jelenleg 3 drb. legeltetési jogot biztosít, 300 □-öl konyha-kert; a föld adóját az egyház fizeti 4 q. liszta buza a hívektől; 10 m. fa beszállítva; 200 K. az egyház pénztárából. Államsegély kérvényezve van. — Rimaszombattól 5 km.-re van, autóbusz járattal összekötve. — Kötelessége: a tanítás és az istentiszteletek végzése. Tanítási nyelv magyar. Pályázhatnak: csehszlovák állampolgársággal református vallású, okleveles férfi tanítók, nosztrifikációs vizsgával is. Az állás 1929. szeptember 1-től elfoglalható. Pályázatok a Rimaszombati református lelkészi hivatalhoz küldendők 1929. augusztus 28 ig.

Pályázat. A balonyi r. k. iskolaszék a II. számú tanítónői állásra pályázatot hirdet. Javadalom: hitközségtől 100 kor. fizetés, egy szoba, 120 kor. laktérpótlék és 20 kor. kertiletmény, a többi államsegély. Határidő aug. 25. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó! *Rk. iskolaszék, Balony.*

Pályázat. Farkašdhoz tartozó Baltonya majori róm. kath. népiskolánál betöltendő a tanítói állás. Fizetése törvényes, természetbeni, lakás és $\frac{1}{4}$ hold kert. A kellően felszerelt kérvények a farkašdi iskolaszék címére 1929. aug. 28-ig küldendők.

Pályázat a nagykálnai rk. tanítónői állásra. Javadalom az egyháztól évi 1200 kor., 250 kor. laktér és törvényes államsegély. Kötelessége a kijelölt osztályok vezetése, kézimunka és ismétlősök tanítása. Választás aug. 25-én. Az állás szept. 1-én elfoglalandó. *Róm. kath. Iskolaszék.*

Pályázat. A nyugdíjazás folytán megüresedett buzítai róm. kath. népiskola II. nőtanítói állására pályázatot hirdetünk aug. 24-ig. Tannyelv: magyar. Fizetés: 200 Kc készpénz, lakás és kert természetben; államsegély. III. állás szervezés alatt. Iskolaszék. Buzita. Okres: Moldava n/B.

Pályázat. A kurtakeszii róm. kat. iskolaszék nyugdíjazás miatt kántorantfői állásra pályázatot hirdet. Javadalom 3 szoba, 1 konyha, 1 kamra, 1 pince, 1 istálló, 9 kat. hold. 314 □-ből szántóföld, 450 □-ből ker, 20 51 Hl. rozs meckajárandóság, 4 erdei öl kemény tűzifa, stóla az 1896-os értékelés szerint 113 kor. és egyéb apróbb járandóság. Az 1920 évi jav. jegyző-könyv szerint az összes járandóság 2355 42 koronára van értékelve, melyből István tanfői csak 20 90 kor. a többi kántori. Törvényes államsegély. Egy-két év múlva új modern iskola és kántorlakás épül. Kántorpróba és választás 1929 szept. 1-én d. u. 3 órakor, megjelenés kötelező, de nem díjazzuk. Érkezéskor kívánatra Hetény állomásra ingyen autói küldünk. Az állás azonnal elfoglalandó. Pályázatok R. kat. Iskolaszék Krátké Keszy okr. Stará-Dala címre küldendők.

Pályázati hirdetés. A večeklovi—vecseklői róm. kat. iskolaszék kettő tanfői állásra pályázatot hirdet. Tannyelv magyar. A tanfő javadalma 2 szobás lakás mellékhelyiségekkel, 500 □-ből ker, 18 m³ fa, melyből a tanterem is fűtendő. 100 Ké a község pénztárából és törvényes államsegély. A második ujonnan szervezett tanfónői állás javadalma 1200 Ké helyi jövedelemből, lakásból és törvényes államsegélyből áll. Kérvények 1929 aug. 25-ig a Kostolnábašiai (Egyházasbást) róm. kath. plébánia hivatalhoz p. Hajnáčka ž. XVIII. nyújtandók.

Dravecky Kálmán plébános.

Stampay Ének- és imakönyve bővítésének kettős tervezete.

Teljes Cím! Már ebben az évben tervem volt, hogy énekek és imák c. könyvemet egy ívvel áremelés nélkül kibővitem, annak ellenére, hogy e téren terjedelmre, legkivált olcsóságra nézve minden más könyvet messze mögöttem hagytam. Amde sok akadály volt. Most mégis legyőzve azokat, megvalósítottam tervemet. Miért is kérem kedves kártársaimat és a főt. papságot, hogy a régi bővítésekhez képest sziveskedjenek lev. lapon megjelölni azon énekek címeit, amelyek vidékükön leghonosabbak s fűlvételük legkivánatosabb volna. Résezmről 8—10 különböző felajánlási kiéneklő verset adnék közre. Az ívet egyelőre „Tervezet” címmel a könyvem végére csatolom, míg jövőre a Függelékbe osztom. A másik nagyobb tervem az, hogy könyvem egy részéhez dr. Pécsi Gusztáv teológiai tanár, nagyvilági plébános mintegy 160 oldalnyi, egész évre szóló ismeretmennyét *Mozsanna* címmel II. rész gyanánt csatolom. Talán az Isten vezérelt e Krisztusi lelkületű, európai hírű paphoz, aki világokat mérő nagy tudománya mellett szerény könyvem számára olyan imákat írt, amilyenek az egyházi irodalomban alig jelentek meg, amelyeknek egyszerű, népies mégis fonságos nyelvezete Isten szeretetében való elmélyülése szíveket, lelkeket magával ragad, hívőt, nem hívőt lebilincsel, erősít, bátorít — térít. Ez volna a nagy Stampay, a másik a kis St. Az ára legolcsóbb lesz az bizonyos. Csak az a kérdés, hogy jöjjön-e a nagy? Van-e szükség erre a mai vékony erkölcsű világban?

Köbülkút, 1929. augusztus hava.

Tisztelettel Stampay.

Uri családnál Košicén kisebb diákok, fiúk és leányok teljes ellátásra, zongora használattal szept. 1-től kedvező feltételek mellett felvételnek. Cím a kiadóban.

ÉGI HÁRFA

kath. magyar ima- és énekeskönyv II. kiadása megjelent.

A 380 oldalas, csinos vászonkötésű könyv ára 10 Ké.

30 példányon felüli rendelésnél 9 Ké-ért szállítja a szerző:

Heckmann István, Levice-Léva.

Tanítók és Tanítónők! Olcsón vásárolhatnak. Sebroll fémle sifon, vászon, batizst, damaszt, paplan, lepedő, ágylepedő. Szepességi lenárú. Konyha-, asztal- és ágycemű. Szőnyegek minden nagyságban. Kézimunka, előbűzött Kolim, Goblein és Perzsák. Előnyomda, plissirozás. Férfi ingek, nyak-kendő, zsebkendő. Gyermekágyak, gyermekkocsik. Kérjen mintákat **KOVÁCS ISZVÁN árúházából, Rimaszombat,** előnyös fizetési feltételek. — Koresek vidéken megbízható leánykákat kézimunka terjesztésére jutalék mellett. — Tennis és football cikkek. Nyugágyak, kortiernyők Játékok. Gyermek, női és férfi biciklik. Varrógépek. Ponyvák. Roletták. **Előnyös fizetési feltételek.**

Oly kartársak gyermekeit, akik Komáromban iskoláztatják őket, a jövő tanévtől teljes ellátásra, kedvező feltételek mellett elfogadom. Pálkás Sándor siketnéma int. tanár, Komárom, Eötvös-u. 41.

Mielőtt **BÚTORT** vesz, okvetlen nézze meg a Republika egyik legnagyobb bútorgyárának legnagyobbított fióktelepét. **HEIDÜK BÚTOROK**

Lászlónál a cipőgyár udvarában **Érsekújvár.**
Kostolná-u. č. 16.

100 szoba, konyha és előszoba állandóan raktáron. — Keményfa bálók már 2000 Kés-től egész 14.000 Kés-ig 100–200 Kés havi részletfizetésre is

THONET BÚTOROK ÓRIÁSI VÁLASZTÉKBAN.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs; melyért a tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:
Banai Tóth Pál.

Nem tagoknak a lap előfiz. árg. 1 évre 40 Kcs.

Társzerkesztők:

Hirdetések díjszabás szeriöt.

Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

TARTALOM:

	Oldal:
<i>Vezércikk:</i>	
(bb.):	
Szeptember	443
<i>Bartossik Ilona:</i>	
Néhány szó a munkaiskoláról	445
<i>Schlosz Lajos:</i>	
Egy kényes kérdés	451
<i>Egyesületi élet</i>	455
<i>Különlélek</i>	468
<i>Kiadóhivatall üzenetek</i>	480
<i>Hirdetések</i>	481

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — **Kiadóhivatal:** Községi elemi iskola Komárno. — **Az egyesület elnöksége:** Kovács Alajos központi elnök, *Negyed.* — **Titkárság:** Vasárhelyi Károly főtitkár, *Somogyi István* titkár, Komárno. — **Tanácsadó:** Uherezky Géza, Komárno.

A hírlapjegyek használatá ang. a bratislavai posta és távírdalgaza. 3006/III. 21. sz. rendelkezéssel.

HUSZÁR ISTVÁN
KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSZEZET
NITRA

TELEFON SZÁM 26. POSTAFIÓK SZ. 86.

**AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.**

Kjúsági és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek.

**Iskolai szerek, filzetek, írószeresek stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.**

**Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahanglejek, kántorkönyvek.**

Az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok raktára.

**Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.**

**KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELESEN,
Tanító Uraknak és iskoláknak engedmény!**

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs., melyért a tagok a lapot is kapják.	<i>Felelős szerkesztő:</i> Banai Tóth Pál.	Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.
	<i>Társszerkesztők:</i> Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.	Hirdetések díjszabás szerint.

Szeptember.

Nincs az esztendőnek még egy hónapja, amely oly közeli vonatkozásban lenne az iskolával, mint a szeptember. E hónap neve olyan fogalom a tanügyben, mint a vetés a mezőgazdaságban. Ilyenkor az egész világon kinyílik a kultúra ajtaja, hogy gazdag emlődin életre növekedjék az ifjú nép: az emberiség növényzete.

Köztársaságunk tizenegyedik szeptembere tártabb kapuval fogadja az iskolák lakóit. A fokozatos fejlődés során eljutottunk a nyolc évfolyamú mindennapi tan-kötelezettség megvalósulásáig. Ezt a ténnyt a közoktatás demokratikus diadalául könyvelhetjük el. Elismerés illeti ezért, a terv elültetőin kívül, főképpen magát az államalkotó népet, a kultúrát éhező tömegeket, s ezekben a földművelő osztályt, amely — egyes hiányainak ellenére — a korszerű törvény életbenmaradását lehetővé tette. És elismerés illeti nem csekély részben a köztársaság tanítóóságát, mint előkészítő, talajmegmunkáló és sokszor az ellentéteket, meg nem értékeket nivelláló tényezőit.

A nyolcadik osztály megnyitásának szükségképeni következménye az új tanítói állások, illetve új iskolák és osztályok szervezése. Ez a kis-iskola-törvény elméletének a gyakorlati oldala. Ennél a pontnál meg kell említenünk egyet-mást.

A törvény elgondolói, amikor a nyolcosztályos népiskolázás tétéleit megfogalmazták, egyoldalú munkát

végeztek. Megfeledeztek valamiről, ami munkájuk eredményét, annak létét alapjaiban veszélyezteti. A népiskolák fejlesztésére irányuló törekvésük nem állott ugyanis arányban a tanítóképzés intenzívebbé tételével. Márpedig ez utóbbi nélkül amaz teljesen hiábavaló fáradság, garancia nélküli kísérlet marad. A hiba már ott történt, hogy a tanítóképző intézetek számának szaporítása, helyesebben: a tanítótermelésnek a magasabbfokú képzés eszközeivel való elősegítése *nem előzte meg* a nyolcosztályos népiskolák tervét!

Az általános tanítóhiány az eddigi évekkel szemben ezidén hatványozott mértékben áll fenn. Csak egy pillantást kell vetnünk a pályázati hirdetések tömkelegére és ijesztő képet kapunk a nyolcosztályos népiskola legnagyobb hendikeppjéről . . .

Szerencsésebb helyzetben vannak a szlovák tanításhelyű iskolák, amelyeknek üres és szaporodó osztályait aránylag kielégítően ellátják tanítóval a létező tanítóképzők. De mit szóljunk mi, magyarok, akik a köztársaság fennállásának második decenniumában sem „dicsekedhetünk“ magyar tanítóképzővel, kivéve az írmagnak hagyott, pozsonyi „Orsolyitákét“ s az a szegényes intézkedés, amely ezen a téren történt, nem nevezhető egyébnek toldozás-foldozásnál.

A pozsonyi szlovák állami tanítóképző magyar párhuzamos osztályainak növendékei még nem kerültek ki s a pozsonyi egyéves akadémiai kurzus intézményében sincsen sok köszönet. Egy államban kétféle mértékkel mérni nem igazságos dolog. Ha a magyar népiskoláknak ugyanazt az eredményt kell felmutatni a tanítás és nevelés leckéiben, mint a szlovák iskoláknak (és ez legalább is így van), akkor hogyan tűrhető meg a szlovák tanítóképzők mellett magyar akadémiai *kurzus*, a magyar népiskolák tanítóinak képzése céljából? Vagy ez talán éppen a magasabb igényű nyolcosztályos népiskola kedvéért történik? . . . Nem vonjuk kétségbe a „kurzus“ abszolvenseinek igyekezetét és ambícióját, de félünk, hogy az egy éven szerzett pedagógiai fegyverzetük nem lesz elegendő a kibővített népiskola harcterén.

Leszámítva ezeket a kvalitatív-jellegű bajokat, a sérelmek, amelyek a magyar népiskolákat a nagyfokú tanítóhiány miatt kezdettől fogva érintették, a kezdődő jelen tanévben sokkal fájdalmasabban mutatkoznak.

Számtalan helyen megtörtént ilyenképpen, hogy a létesített új osztály, amelynek szervezését a törvény előírta, tanító nélkül maradt, kézenfekvő bizonyoságául annak, mert az új osztályokba állítandó *tanítókról való godoskodást ugyanaz a törvény nem írta elő!* Mi következik ebből? Az iskolaszékek természetes esze szerint az, hogy a gazdátlan osztályokat is *az eddigi tanítókkal tölts be.*

Nagyon sok helyről érkeztek már panaszok, hogy a tanító, aki eddig a maga osztályát vezette, kénytelen délelőtti-délutáni, felváltott tanítással két osztályban helyt állani. Mondanunk sem kell, hogy az új osztály tanításáért járó államsegély *nélkül!*

Ez aztán igazság és demokrácia! Örömteljes szeptember! . . .

Hát volt nagyobb szükség az Egyesület segítségére, mint ma? Hát volt valaha nagyobb szükség a magyar tanítók összefogására, mint ma?!

Testvérek! A fekete felhők még nem múltak el a fejünk felől. Nem engedhetjük meg magunknak a luxust, hogy széthuzódsít játsszunk! Gyertek közelebb, húzódjunk össze Egyesületünk védőszárnyai alatt, mert — úgy látszik — kívülre nincsen nekünk jóbarátunk ezen a világon! (bb.)

Néhány szó a munkaiskoláról.

Írta: **Bartossik Ilona.**

A mai iskola a szavak iskolája. Mikor ismeretet közöl, beszél; ha érzést akar kelteni, akkor is beszél. Ha igazságot szűr le, beszél és ugyanezt teszi akkor is, ha munkaszerezetéről tárgyal. Túlteng a szó, kevés a tett. A gyermek a padokban szorong. A tanító kérdez, a gyermek felel, a tanító szemléltet, a gyermek néz, de nem úgy, mint aki észrevesz. A tanító gyakran meddő fogalmakkal tölti meg az agyat. A tanítás

Jórésze tétlen szemléletre alapított, receptív módszer. Minden gondja az ismeretek közlésében és azok reprodukálásában merül ki. Ezrével termeli a munkától irtózó *Pató Pálokat*. Semmi iránt nagyobb érdeklődést nem támaszt, a gyermek pályaválasztására irányító hatással nem bír.

Az iskolát a kor színvonalára kell tehát emelnünk, a szavak iskoláját a tettek iskolájává formálnunk. Az ismereteket nem minden tanuló szerzi meg ugyanazon szervével. Van aki jobban a látottak és aki inkább a hallottak után tanul. De legemlékezetesebbé az válik, amit megalkot kezével, kiszinez fantáziájával. Az alkotó tevékenység előmozdítása tehát szükségessé válik; erre pedig nem elég a szó, a kezét is a módszer szolgálatába kell állítanunk.

A munkaiskola a gyermek cselekvő ösztönére épít és fantáziájára utal. Arra az el nem fojtható cselekvő ösztönrre, amely a padfaragásban nyilvánul, az órák alatt spulnikkal, madzaggal játszik, másholján nem egyszer nyállal rajzol képeket, befirkálja a padokat, füzetet, a falat. A régi rendszer hívei az ilyen gyermeket rendre utasították, nyakonvágták, megbüntették stb. A munkaiskola viszont felhasználja ezen alkotási hajlamot, tevékenységi vágyat és a slöjdd kapcsolán alkalmat nyújt a farásra, faragásra, rajzra és plasztikus ábrázolásra. De nem csupán a slöjdd és a rajzolási órák alatt — és ez a legfontosabb — hanem az összes tantárgyak keretében.

Az eredmény ezáltal a didaktikai módszer megjavítása, a fantázia és szépérzék fejlesztése, a kéz ügyesítése, az akarat nevelése. A technikai siker nem olyan fontos itt, mint inkább az, hogy a természeti elveket nem a tanító bemutatása alapján, hanem a maguk készíttette eszközön ismerjék meg.

A munkaiskola a tanítási módszer megjavítását célozza és a munka szeretetére nevel.

Még mielőtt az egyes tárgyak munkaiskola szellemében való tanításra kiterjeszkednék, legyen szabad néhány általános elvet megjegyezni.

Helytelen a folytonos ülés. Rossz testtartás, gerinc-ferdülés származik belőle. A gyermek szellemi munkára csak félóránig képes. Munka-játék hamarabb leköti figyelmét. A szellemi munka után a jó pedagógus elővételi a szerszámládát, slöjddben feldolgozza a tanultakat, ablakot nyit, lélekzési, kar, láb gyakorlatokat végeztet.

A tízpercet sohasem töltjük a tanteremben. Vigyük sétálni a gyermeket, múzeumokba, gyárakba, műhelyekbe. Az iskola olyan, mint a kaptár, a tudás mézét künn szerzik meg, az iskolában csak összegyűjtik.

A gyermek tudásvágyát felköltendő, jó lenne néha megengedni, hogy kérdéseket írjanak egy papírra, amelyet egy erre a célra tartott ládikában összegyűjtenének. A ládát időnként felbontanánk és közösen megbeszelnénk.

Jó, ha a tanító, de még jobb, ha a gyermek felel rájuk. Beszélőképeség, bátorság, öntevékenység fejlődik belőle ezáltal. Milyen legyen az iskola udvara?

Udvar az iskola ürdeje. A tanulók maguk gondozzák. Ássák fel, vessenek bele magot, oltsanak fát, tanulmányozzák a növényeket, betegségeikre keressenek orvoslást. Így jobb az ismeret, mint az, amely préselt virágok, silány képek útján örötlénik. Legyen felállítva tájoló asztal a világtájak számára, homoktábla a rajz számára. Tartsuk az órát a szabadban, amikor csak lehet. Legyen felállítva hőmérő és légsúlymérő. Bizzuk más más gyermekre annak megtekintését (leolvasását).

Néhány szó a tanteremről.

A tanterem legyen tágas, szellős, a mennyezeten szélrózsa, a falakon négyzetméter, köbméter (kinyitható). Ajánlatos volna egy fizikai terem, mely rajzterem is egyuttal. Tornaterem is jó, ha van, de a legszebben felszereltnél is többet ér egy nap-sütéses levegős udvar, még kedvezőtlen időben is. A tanterem szembeülnő helyén legyen egy puhafa lécz, melyre aktuális képeket, újságcikkeket lehet akasztani. (Pld. elgázolás, élelmiszerhamisítás, játék a fegyverrel stb.). Így a gyermek a napi események hatása alatt az időnek megfelelően, az élet számára nevelődik. Megtudja becsülni a technika vívmányait, élénk figyelemmel kíséri például az óceánrepülést, a sarkkutatók munkáját, szóval a közérdekű napi eseményeket.

A munkaiskolánál fontos a szerszámláda. Legyen benne minden, ami a fúráshoz, faragáshoz kell. Színező-agyag helyett plasztillin (olajjal kevert agyag). Plasztillin alá munkaközben linoleumot teszünk, mert a fa beszívja az olajat. Ha a linoleum másik fele grafittal van bevonva, akkor rajzra is alkalmas. A plasztillinból kevés kell, elég a kezét megtörölni utána, könnyen kezelhető, mindenkinek van egy kevés a szerszámládaiban, nem keverődik. A járványok sem terjednek úgy, mint az agyaggal.

amely sok panccsal jár, sokat kell utána mosakodni, nem egyszer közös mosdóedény és mosdószerék használatával.

A munkák szemlélet után, képzelet után és ösztönszerűen készülnek. A szemlélet utánit be kell mutatni. A képzelet utánit csak feladni. (Péld. rajzolj kocsit, asztalt, almát, stb.)

A gyermek gyakran ösztönszerűen folytatja a rajzot. A kocsira embert rajzol, eléje lovat, a ló épen eszik az abrakos tarisznyából. Az ilyen rajzot meg kell beszélni.

A szemléltető képek jók, de sokkal többet ér az a rajz, amit a tanító a gyermek előtt a táblán fölrajzol. Mindig érdekesebbek előttünk azok az ábrák, melyek szinte a szemünk előtt születnek, különösen, ha színes krétával készülnek.

A módszer szolgálatába állítva honosítsuk meg a típusos rajzolást, amely kör, ív, horogvonalakból, ismert számjegyformákból képezi az egyes alakokat, madarakat, állatokat, embereket. Amennyiben ez sem nehezebb mint az egyes befűlakok rajza, könnyen meghonosítható és ép oly tökélyre fejleszthető, akár az frás.

Legyen tehát már az első elemtől kezdve minden gyermeknek csomagoló papírból összefűzött rajzfűzete, melyben állandóan illusztráljuk a számtant, beszéd-értelem-gyakorlatot, földrajzot, természetrajzot, fogalmazást stb., szóval jóformán mindent.

A rajzot hangulatkeltéssel kell előkészíteni. Mindenütt fontos a már meglévő ismeretek ismélése, kapcsolása az újjal, élénk játssi formában, átszöve rajzzal és slöjddel. Mindent úgy tanítsunk, ahogy az egyik a másikból következik.

Nem kell a régi recept szerint tudományos alapon minél több tudománnyal tömni a gyermek agyát, hanem tanuljon megfigyelni és azon gondolkodni. A sok tudományos adat elröppen, de a helyes megfigyelő képesség, gondolkodás és az elsajáított elvek megmaradnak. A modern tanítás nem az emlékezetre helyezi a fösúlyt, hanem az értelemhez fordul.

A természetrajzban végezzünk sok kísérletet. Bö alkalmunk nyílrik reá, (pld. ajakos virág, a fény és árnyék hatása a növényre, süni, csiga, pióca, mindmegannyi könnyű eset, maradó hatást vált ki).

Az állatokat és növényeket kölcsönhatásukban kell tárgyalni biológiai alapon. A biológia az egyes szervek alkotását egymástól függő jelenségnek tünteti fel, tehát okozati össze-

függésben tárgyalja. A szárnyak, a láb, a csőr, a levél, a vi rág elváltozását úgy tárgyalja, mint az illető növény vagy állat fejlődésének szükségszerű folyamatát.

A földrajz tanításánál ajánlatos az utazó módszer, térkép-rajzolás, menetrend-ismertetés bevonásával. Plasztikus térképek megmintázása is jó. Képeslapok gyűjtése, veitelt képek kitűnő szolgálatot tesznek.

A számtan minél élvezetesebb alakban tárgyalandó, fűz- zük össze rajzzal, taglejtésekkel, játékkal az I. osztályban.

A fogalmazás tanítása már az I. osztályban kezdődjék. A gyermek rajzol ástót, kapát, virágot, aláírja a nevet. Tipikus rajzolással rajzol alakokat, aláírja, hogy mit csinálnak, (pld.: ezek állnak, futnak stb.). Ha már képes rá, rajzol egy képet megírja hozzá a történetet (sohasem megfordítva).

Alkalmat kell adni a gyermeknek a munkára. A gyermek tud fogalmazni, bármily kicsiny is a képzetora és szóbősége. Ki tudja fejteni gondolatait az ő nyelvén, az őt érdeklő tárgyokról, tud beszélni babájáról, játékáról stb. A saját tapasztalatain szerzett ismereteket ne zavarja meg az oktató nevelés a tanító logikáján át. A tanításnál meg kell szünni az oktató hangnak, a bizalmas társalgásnak kell helyébe lépnie. Ha a gyermek érzi, hogy tanítóját érdeklik az ő gondolatai, akkor közlékenyvé válik. Párbeszédet írása igen ajánlatos, könnyű és érdekes.

A fogalmazási dolgozat javításánál a szép és helyesírást ne tekintsük oly szigoruan, a tartalom és kifejezésformára kell figyelemmel lennünk, tekintsük a gyermek szempontjából a dolgokat. Nem baj az sem, ha táj, vagy gyermek-nyelvet használ is, ezen hibák a későbbi tanulmányok folyamán korrigálódnak.

Természetesen inkább az alsóbb osztályokra áll ezen eljárás, bár főbb vonásokban a felsőbbekre is alkalmazható.

Gondolatainkat minden tárgyról háromféleképpen közöl- heljük. Szóban, írásban és grafikus ábrázolásban. Mindegyik változata ismert, magától értetődő legyen a gyermek előtt.

Tudjon beszélni is a dolgokról, de ne riadjon vissza azok leírásától, vagy lerajzolásától. Behatók legyenek ismeretei és maradandók egyúttal.

A felsőbb fokon a fogalmazás tanításánál közérdekű dol- gokat is megbeszélünk, újságcikkeket feldolgozunk. (Pld. vasúti

szerencsétlenség, repülés stb.)

Műhelylátogatást végezzünk, a látottakat megbeszéljük, megmintázzuk, megrajzoljuk, levél-alakban leírjuk, a levelet elküldjük annak a tanulónak, aki az nap nincsen az iskolában.

A fizika tanítása legyen csupa kísérlet. A legtöbb eszközt el lehet készíteni, amely a fizikában használatos, slöjdben, rajzban. Ha behatóan kísérletezünk a figyelem állandó lekötésével és érdekfeszítővé tesszük amit tanítunk, a tankönyv szinte felesleges.

A rajzoktatás az I. II. osztályban a számtan, beszéd-, értelem gyakorlat és fogalmazás kiegészítő része. Önálló tárgy a III. osztálytól kezdve. A tárgyat bemutatjuk, arányait részleteit megbeszéljük, az alsóbb fokon le is rajzoljuk, de kis szemléltetés után letöröljük, hogy ne a rajzot utánozzák, hanem a tárgyat rajzolják. A kész rajzot a tárggyal hasonlítsák össze. Ha a forma alkalmas díszítőelem, kicsiben sokszorosítjuk és könyv, kötény, füzet díszítésére, vagy esetleg kézimunkában felhasználjuk.

Végül pár szó a tornáról.

A mai ülő foglalkoztatás és tulnyomóan tudományos nevelés a szervezet elfajulásához vezet, ideggyöngévé tesz. Napi 4 óra elméleti oktatás sok. Elég abból is. A 4 órában már a test őrt áll és apellál a túlzott agymunka ellen, ami figyelmetlenségben nyilvánul. Kötelező játékdélutánokat kellene behozni. A torna szabadban végzendő. A német rendszer helyett, mely csupán a végtagokat képi, alkalmasabb a dán és svéd rendszer, mely a lüdt, szivet, gyomrot is fejleszti a végtagok mellett.

Az óra elején könnyű előgyakorlatokat végezzünk, utána következik a tulajdonképpeni főgyakorlat, majd ismét könnyekkel zárjuk, hogy a szervezet fokozatosan lehüljön, miután felhevült fizikummal nem vagyunk képesek szellemi munkára, így pedig könnyen beilleszthetjük a tornát az elméleti tárgyak közé. Igen fontosak a lélekző gyakorlatok. A lélekzés orron át, a kilélekzés a szájon át történjék.

A tornánál sok tekintetben fontosabb a játék. Nagy jellemképző ereje van. Az akaratosak megfélemeződnek, a veszekedők barátokká válnak, az önzők önzetlenebbek lesznek, a félénkek bátorodnak, a társadalmi válaszfalak eltűnnek. A kitörő jókedvet elfojtani nem szabad ilyenkor.

Jegyezzük meg végül, hogy boldogulásunk nem attól függ, hogy mit tudunk, hanem, hogy mit teszünk, tehát dolgozni tanítsuk az ifjúságot, hogy munkája árán boldoguljon!

Egy kényes kérdés.

Írta: **Schlosz Lajos.**

Az ifjúság neml fölvilágosításának problémája újra előtérbe tolt. Jó néhány év előtt erősen foglalkoztatta a magyar tanügyi lapokat is, de nem talált nagy visszhangra s le is került a napirendről. Most új éleltre vergődött s a legolvasottabb külföldi lapok törnek lándzsát mellette.

Sok közismert, neves pedagógus, orvos és szülő hallatja a felvilágosítás szükséges volta fölötti szavát s ezért úgyhiszem, nem végzek hiábavaló munkát, ha a Magyar Tanítóban is szóvá teszem e nagyjelentőségű kérdést. Nagyon helyesnek találnám, ha kartársaink hozzászólnának, hogy e tekintetben is kialakulna a magyar tanítói közvélemény.

A gyermek a kérdések özönével lepi meg szüleit. Ha rendes viszonyok között elmúlt a harmadik év, a gyermek játékában s beszédében mindazt reprodukálja, amit környezetétől ellesett, amit szüleitől, testvéreitől s a cselédektől látott, hallott. Ha pedig valamit nem tud felfogni, olyan kérdésekkel ostromol bennünket, hogy sokszor szinte képtelenek vagyunk megfelelő választ adni. Ilyenkor megesik, hogy a legokosabb, legtapasztaltabb ember is zavarba, kínos zavarba jön. Mert jaj neki, ha válasza a kis világkíznzó tudvágyát ki nem elégíti. Szülők gyermekeik előtt a mindentudás magaslatán állanak, ha tekintélyüket meg tudják őrizni. Néha azonban igazán kritikus helyzetbe jutunk. Egyik-másik kényesebb dolognak a megismerésétől távol szereínők tartani gyermekeinket és inkább adósok maradunk a felelettel, vagy pedig alkalmas kifogással más tárgyra tereljük a beszélgetést. De csakhamar meggyőződünk róla, hogy ezzel nem éri be a kis liliputi és bizony magunk is tépelődünk rajta, vajjon helyesen jártunk-e el?

Bizonyos, hogy tudásunk és ismeretünk sokszor kemény próbára van téve. Aki definíciókban és lélekjelenléti megőrzésében akarja magát gyakorolni, bocsátkozzék élénk kis gyermekekkel társalgásba. Tengernyi bonyodalmon kell a kis gyermeknek keresztül vergődnie, míg tiszta fogalmat tud

magának alkotni a van és lesz fölött. S vajjon lehetséges e kisdéd teremtéseknek mindent megmagyarázni anélkül, hogy látó- és fogalomkörüket túl ne lépnők? A gyermekektől nem követelhetjük, hogy bennünket felnőtteket mindenkor s mindenben megértsenek, de nekünk őket mindenkor értenünk kell.

Igazán megható a gyermekek fogalma Istenről és vallásról. A kétéves Aranka dajkájával gyermekünnepélyen volt, hol este kis lúzijátékot rendeztek. Amint az első rakéta légbe repült, keserves sírásra fakadt a kis leány, hogy agyonlövök a jó Istent.

A családszaporodás fejezete már természeténél fogva arra való, hogy a kicsinyek akaratlan humorát szárnyra bocsássa. Így p. o. Örülj luska, mondja a nagymama, két öcskét hozolt neked a gólyanéni. Egyszerre kettőt? kérdi elmélázva a kisleány. Oh ezt bizonyára azért tette, hogy ne kelljen olyan gyakran hozzánk jönnie. Piroska a hírlapban egész sor születési jelentést olvas. Nézd anyám, kiáltja: a gólyáknak tegnap megint nehéz napjuk volt.

A „gólya-kérdés“, vagyis az úgynevezett szexuális pedagógia a tanügyi köröket, nemkülönbön szülőket és nevelőket az utóbbi időkben komolyan foglalkoztatja. Ennek illusztrálására legyen szabad a következő megtörtént dolgokat elmondanom: Tanítványaim révén előkelő amerikai bevándorolt családdal vagyok ismeretségben. Gyakran van alkalmam a családanyával, ki igazi amerikai, szellemes, szabadgondolkodású úrnő, a gyermeknevelésről eszmecserét folytatni. Egy alkalommal társalgásunk tárgya az volt, hogy fölvilágosítsuk e a gyermekeket? Tudja, tanító úr, mondá én a magyar anyák ebbeli aggodalmát fel nem foghatom. Ez csupán kényelemszeretlet és nemtörődömség náluk. Mi ott túl az óceánon dajkamese nélkül végezzük azt el s a gyermekeinkkel való őszinteség és nyíltság tehetségesebbé és komolyabbá teszi őket. Fiam nyolc éves tacska volt, élénk és nyílteszű s egyszerre csak kényelmetlenek lettek kérdései. A gólyahistória, mit tanuló társaitól hallott, egyre újabb és végtelen „miért“ és „honnan“ kérdésekre adott okot. Tudod mit fiam, mondtam neki végre, ne hidd az ilyen meséket. A világon minden természetes úton történik. Úgy mint a kertben az alma e fából nő és éretten hull alá, hogy új faj teremjen belőle, te is anyád testéből nőttél s jöttél a világra. Így van ez és nem másképen. S mit szólt ehhez a

fű? Nagyon meg volt lepve. Lefutott a kerthez, alaposan szemügyre vette az almafát s gondolatokba merült. Másnap reggel szokatlan melegséggel üdvözölt; megölelt s mondá, „anyám igazán szép volt földed, hogy ezt elmondtad nekem. Így sokkal jobban szeretlek. Hiszen ekképen vérem a véredből, húsom a húsdoból van s valóban, nem is tudlak eléggé szeretni”. Hígyje el tanítró úr, sohasem éreztem oly nagy anyai boldogságot, mint abban a pillanatban.

Második esetem egy művelt lelkületű magyar tanárnéval történt. Nagyon gondos családanya és sokat foglalkozik azzal az új nevelési kérdéssel, felvilágosítandók-e a gyermekek? Leánykája már 12 éves, bár sok tekintetben még igazi gyermek, ki lopva eljátszik bábujával s „Móka-bács” mesés-könyvében szeret lapozgatni. De nagy s okos és némi tekintetben kezd megváltozni. Hogy mit szólok hozzá, kérdé. Elmondtam neki előbbi történetemet, ami rendkívül mély hatással volt reá. Pompás kísérlet, telve igazsággal és becsületességgel s megnyugtató módszer a fölötte kényes kérdés megértetésére, mondá örömmel s szinte megkönnyebbülten. Megpróbálom, vajjon miként sikerül nekem.

Legközelebb megint meghívást kaptam a tanárnéhoz s minthogy magam is nagyon kíváncsi voltam az eredményre, csakhamar a tárgyra térünk. Képzelve, mondá, egy véletlen eset következtében tegnap színt kellett vallanom. Igazgatóéknál ikrek születtek, volt tehát elég kérdezni való. Két baba egyszerre, s vajjon miképen hozta azokat a gólya? Vagy talán két gólya hozta őket? De talán nem is igaz az a gólya mese? mert iskolánkban sokan nevelnek rajta. Tudod mit, leányom, mondám gyors elhatározással, ma okosan fogunk egymással beszélgetni. Tényleg csak régi monda, mese az a gólyával. Valójában másképen áll a dolog s így tovább. S mondani valóm egészen jól sikerült. Leánykám csodálkozva meresztette reám szemét, csupán jóéjt kívánt s eltűnt. Lefekvés előtt szobácskájába mentem s a megszokott lélegzés helyeit elfojtott zokogást hallottam. Gyorsan gyertyát gyújtottam, mire a kisleány könnyezve borult a nyakamba. „Anyám, rebegé félve, az bizonyosan úgy van, amint elmondtad, s el is hiszem, de ugyebár engem mégis a jó gólya hozott.

De még egy megkapó esetet kell elmondanom Malea—Byne könyvében olvastam: „Egy grófi uradalom főerdészének

fia meséli, hogy 11 éves korában az uraságnak egyik fiatal vendége unaloműzésből egy anyaőzet lölt le. Amint sétánk alkalmával édesatyám a megsebesült állatot egy bokor tövében nyöszörögve meglátta, fölemelte s engem vizért küldött a közeli forráshoz. Nagyon meghatott a látvány és futottam, ahogy csak tudtam. Atyám megkereste a sebet, megtalálta a söréket, gondosan kimosta a sebhelyet, darabokra tépte a zsebkendőjét és beköszölte. Mindketten az őz fölé hajolunk és apám ezeket mondá: Nézd gyermekem, ez az őz anya és fiat hord méhében. S míg ebben az állapotban van, nem szabadna őt bántalmazni, mert ő most olyan helyzetben van, mint az ember anya, ki magzatot hord szíve alatt. Csodálkozva néztem atyámra s ő végül símtotta kezemet az állat testén s éreztem, hogy abban reszket, didereg valami.

Atyám a tapasztalt vadász, észrevette, hogy az őzet szülési fájdalmak lepték meg. Egy-két rándulás, egy sikoly s egyszerre kis élőlény hevert a fűben. Atyám tovább magyarázva mondta: lásd így szüli meg minden anya gyermekét. Én is így születtem atyám? Igen, s e természeti csoda miatt kell minden anyát tisztelnünk. Ez volt az első élményem, mély gyökeret vert ifjú szívembe, sosem felejttem el.

Ezen történeteknek a párhuzamba állításával nem azt a következtetést akarjuk levonni, hogy ami az amerikai gyermekeknek jó és üdvös, magyar gyermekekre nem alkalmazható; sőt ellenkezőleg, minden tudásunkkal s iparkodásunkkal kell munkálkodnunk azon, hogy a nemzedékről-nemzedékre szállott ily kényes természetű, rejtélyes szájhagyományok elég korán leküzdessenek s tanítsuk meg az emberiséget már zsenge ifjúságában szilárdan saját lábán állani. De ezzel nem célunk a kised sereget gyermekdedségéről megfosztani, vagy korának poézisától megrabolni, hanem csupán képzelőtehetségét biztos kipróbált ösvényen vezetni.

A gólya-kérdés valóban igen fontos és nagyon kritikus pont. A 10—12 évesek, kik még valamennyire hisznek benne, társaiktól igen drasztikus-módon nyernek felvilágosítást, képzelőtehetségüket durván félrevezetik, bemocskolják s a természetességet titok leple alatt rút dolognak tüntetik föl. Próbálnók csak meg felnőtteknél a kérdést köröztetni, hogy mely korban s mily körülmények között veszítették el hitüket a gólyamesében? Sok, nagyon sok anya belátná ekképen, hogy mily nagy

mulasztási bünt követett el gyermekeivel szemben. Gondolkodó s tapintatos szülőknek e téren nagyon sok tennivalójuk van. Szándékosan mondjuk szülőknek, hogy állást foglaljunk a női körökben utóbb nagyon divatossá vált sajnálatos körülménnyel szemben, hogy az atya szerepe a gyermeknevelésnél háttérbe szoríttatik.

Elhibázott dolog lenne azonban a fölvilágosítás kérdését az iskola feladatává tenni, mint azt több németországi városban s utóbb Berlinben is, idősebb gyermekek számára rendezett előadásokon — természetesen siker nélkül — megpróbálták. Véleményünk szerint ily kérdések kizárólag a szülői-házban magyarázhatók meg s ott is, amennyire lehet, négy szem között mivel e tekintetben minden gyermekkel individualisan kell bánni. Az iskola csak annyiban nyújthat segédkezet a családnak, hogy a természettudományok tanításánál a logikus gondolkodást úgy irányítja, hogy a gyermek önként jöjjön arra a gondolatra, hogy az ember nem a lények láncolatán kívül, hanem azon belül foglal helyet. Az ekképen előkészített gyermek szülőit megkérdézi s megkönnyíti nekik, hogy a természetet természetesen magyarázzák meg. Mindent az iskola feladatává tenni annyi volna, mint a szülői házra a szellemi és erkölcsi csődöt kimondani, mert minden belső életünk megváltoztatására irányuló reform csakis belőle indulhat ki.

EGYESÜLETI ÉLET.

Felhívás a szlovenszkói és ruszinszkói magyar tanítószághoz.

Egyesületünk elnöksége, különösen a ruszinszkói magyar kartársak kérésére, elhatározta, hogy a *Tanítók Háza* részlegly jegyzését továbbra is meghosszabbítja. A Tanítók Háza akciónkba a ruszinszkói kartársak is bele akarnak kapcsolódni, amely törekvésüket készséggel támogatjuk és szívesen vesszük. Felhívjuk mindama szlovenszkói és ruszinszkói kartársainkat, akik a Tanítók Háza alapításában részt akarnak venni s annak áldásos eredményeit élvezni óhajtják, siessenek részlegly jegyzésükkel. Egy részjegy ára 200 Kcs. A jegyzések *Kovács Alajos* közp. elnökhöz intézendők, Negyed, Szlovenszko.

Közgyűlési meghívó. A szlovenszkói általános magyar tanítóegyesület *Gömör-nógrádi* kerülete 1929. évi szeptember hó 10-én, kedden, d. e. $\frac{3}{4}$ 10 órai kezdettel Lučenecen-Losoncon, a városháza dísztermében évi rendes közgyűlést tart, melyre az egyesület tagjait, a tanügyi és közigazgatási hatóságokat, valamint a tanügy barátait is lisztelettel meghívom. Tárgysorozat: 1. A közgyűlés megnyitása. 2. Elnöki jelentés. 3. A tisztújítást megelőző 5 tagú jelölő bizottság kiküldése. 4. Pénztárnoki jelentés. 5. Könyvtárnoki jelentés. 6. Karnagyi jelentés. 7. Segélyek kiosztása. 8. A kiküldött jelölő bizottság jelentése. 9. Tisztújítás. 10. Az orsz. tan. federáció kérdése. Előadó: Oszwald Emil. 11. Alapszabály-módosítás. 12. A Vestník hiv. lapnak magyar fordításban való kiadása. Előadó: Bartal Dezső. 13. A történelem tanításáról értekezik Valgon Dezső. 14. A tanítók nyaraló-telepe. Előadó: Bartal Dezső. 15. Argy Dezső beszámol a nyomtatott módszerrel végzett 4 évi próbáról. 16. A Tanítók Háza bizottságának a megalakítása. 17. A tisztújítás eredményének a kihirdetése. 18. Indítványok. 19. Közgyűlés berekesztése. A választmány $\frac{1}{4}$ 10 óraker előértekezletet tart a rk. elemi népiskolában. — Indítványok írásban szept. 8 igalulirothoz küldendők. — A segély iránti írásbeli kérelmek ugyancsak az elnökséghez intézendők. Közébed $\frac{1}{2}$ óraker a Kalmár-féle vendéglőben, melyre jelentkezni lehet szept. hó 8-ig bezárólag Oszwald Emil íg. Lučenec címén. Közgyűlésünk az összes érdekelt tanfelügyelő-ségeknél jelentve van, miért is külön jelenteni szükségtelen. Menetrend: Indulás a gyűlésre: Rožňaváról 5.04, Plešivéről 5.50, Tornaľáról 6.21, Rimavská Sečről 6.55, Feledincéről 7.20. Filakovórol 8.36, érkezés Lučenecre 8.52. Indulás haza Lučenecről, 14.58 és 20.30. Tornaľán, 1929. évi augusztus hó 21. én. *Stefanyák Róbert*, a kerület elnöke.

Jegyzőkönyv.

Felvételét Nové-Zámky-Ěrsekújvároitt a Sz. Á. M. T. E. nové-zámky-i járaskörének 1929. június hó 20. án megtartott évi rendes közgyűlésén. Jelen voltak: Točik K. kerületi tanfelügyelő, Dinnyés K. kp. alelnök, a járaskör tisztikara és az egyesület tagjainak mintegy 40%-a.

Elnök utalva az 1928 V. 3.-i közgyűlésünk határozatára, amellyel a jelenlegi tisztikari közfelkiáltással megválasztotta, ismételten köszöni a megnyilvánult bizalmat. A megválasztott tisztikar a mai gyűlésen először működik ilyen minőségben. Kéri a megjelent tagokat, hogy munkájukban segítségükre

legyenek és az elnöki tisztségre történt megválasztásakor megnyilvánult bizalmat akként is juttassák kifejezésre, hogy gyűlésünkre szorgalmasan eljárnak. Mai gyűlésünk gyér látogatottsága egyáltalán nem alkalmas arra, hogy a tisztikar munkakedvét és ambícióját növelje. A régi tisztikarnak mindnyájunk nevében őszinte köszönetét fejezi ki azért az odaadó munkáért, amellyel egyesületünket eddig sikerre vezette.

Igaz, hogy tanítói pályánk tövises úton halad, de viszont magunknak is jelentékeny részünk van abban, hogy az akadályokat oly nehezen tudjuk leküzdeni és pályánk tövisének felburjánzását nemörödmőségünkkel csak elősegítjük. Tekintsünk csak szívünk mélyére és őszintén: mea culpa, mea maxima culpázzunk. Nem akarunk még ma sem a közös célokért válllva munkálkodni, pedig sokan vannak akik véka alá rejtett kincseikkel ha kilépnének a porondra, csak széppel, jóval gazdagítanák a tanítóság közös kincsházát.

Lelkesíti hallgatóságát a tanítói munka becsületes végzésére, buzdítja a közös célok elérésére irányuló törekvések támogatására és felszólítja a tanítói közszellem, egyetértés és összetartozandóság nemes érzelmeinek ápolására. Fogjunk össze, legyünk egy teljes egészét képező erő, melyből úgy a mi gazdasági erőnk mint a reánk bízott gyermeksereg lelki-ereje erősödni, nagyobbodni fog. Melyből a haza polgárai erőt, biztatást merítve boldogok, megelégedettek lesznek.

Mindnyájunk nevében őszinte szeretettel és illő tisztelettel köszönni körünkben megjelent vérünkbeli való vért, járásunk tanfelügyelőjét, továbbá a közgyűlés tagjait és kitűzött céljaink eléréséhez Isten segítségét kérve gyűlésünket megnyitottnak nyilvánítja.

Točík K. kerületi tanf. elnökünk szavaira válaszolva megilletődötten köszöni meg az üdvözlést. Biztosítja a becsületesen dolgozó tanítóságot, hogy benne mindenkor támaszt találhat. A gyűlés munkájára sikert és Isten áldását kívánja. Az üdvözlést karláriai szeretettel viszonzza.

Ezután a legutóbbi gyűlésünk jegyzőkönyvének felolvasása következett, amelyben foglaltakra vonatkozóan nem hangzott el észrevétel. — Gyűlésünk további menetében tárgysorozatunk harmadik pontja értelmében Reif I. érsekújvári kollégánk előadása következett volna: Hozzászólás az iskolák szervezetéhez címmel. Elnök az előadó kezdeményezésére és a

közgyűlés tagjainak megnyilvánult véleménye alapján kijelenti, hogy az előadás a következő közgyűlésünknek lesz tárgya — abban a reményben, hogy az októberben megtartani tervezett gyűlés látogatottabb lesz a mainál.

A központ által küldött körlevél tartalmának megbeszélése során a megyei szervezetek megváltoztatása dolgában több oldalról elhangzott vélemény-nyilvánítás és élénk vita után abban állapodott meg a közgyűlés, hogy a megyei szervezet működését nagyban és egészben nem látja célravezetőnek megszüntetni és inkább csak a névváltoztatást tartja alkalomszerűnek. A járáskörök tanfelügyelői kerületek szerint alakulnának meg és 3—4 tanf. kerület képezne a vármegyei szervezet helyett: nyugat, közép, kelet-szlovenszki vagy egyéb elnevezésű egyesületet.

A „Vesnik“ magyar fordítása a kartársak elégtelen jelenkezése folytán még mindig nem jelenhet meg. Elnök kéri a kartársakat, hogy saját érdekükben is minél számosabban töltsék ki az e célból küldött megrendelő ívet.

A T. H. ügyét véve napirendre a központ kívánságára Dömötör I., Dubay G. és Reif I. kollégákból álló bizottságot választott a közgyűlés, mely bizottság hivatva lesz a T. H. ügyét propagálni és részlegző aláírásokat gyűjteni. — Elnök a közgyűlésnek a T. H. iránt megnyilvánuló hangulatából kifolyólag bejelenti, hogy a maga részéről is csak abban az esetben tudna lelkesülni az ügyért, ha az alapszabály-tervezetekben a Nemcsik féle módosítás domborodna ki.

A tagdíjak befizetésénél magas hátralék mutatkozik. Kéri a tagokat, hogy ebbeli köteleységüknek felszólítás nélkül eleget tenni sziveskedjenek. A befizetés elmulasztásával ne okozzanak a központi pénztárnak, sem pedig önmaguknak kellemetlen helyzetet bírósági behajtás által.

A F. U. N. Ő.-hoz való csatlakozás kérdésében közgyűlés határozott „nem“-mel válaszol és teljes mértékben egyetért a központ állásfoglalásával. Kovács Alajos nagyrabecsült orsz. elnökünknek, valamint a központi vezetőség többi tagjainak ragaszkodó bizalmát fejezi ki.

Közgyűlésünk 5. pontja szerint Tatárik E. kollégánk pénztári jelentését adta elő. A bejegyzett tételek egyeztetése után megállapítja, hogy 1597-60 Kc. vagyon áll rendelkezésünkre. Jelentésének tudomásul vételét és a fölmentvény megadását kéri.

Pénztárunk felülvizsgálására kiküldött Massányi K. kolléga mint ellenőr megállapította, hogy pénztárunk tökéletes rendben van vezetve; pénztárosunk elismerésre méltó munkát végzett. Részére jegyzőkönyvi köszönet szavazását és a fölmentvény megadását javasolja. Közgyűlés egyhangúlag mond köszönetet és a fölmentvényt megadja.

Elnök a napokban megjelenő „Tanügyi Tanácsadó”-ra hívja fel a kollegák figyelmét. Beszerzése — úgymond — minden tanítóra néze szükséges, mert benne megtalálhatók a tanítóra és a tanügyre vonatkozó összes törvények, rendeletek, útmutatások és tanácsok.

Indítványokra kerülvén a sor Plichta J. kollégánk indítványozza, hogy kérjük fel a központot oly értelmű beadvány szerkesztésére, amelyben a min.-tól a nyugdíjas kollégák részére is kéri a bélyegilleték visszafizetését úgy, mint azt az aktív szolgálatban lévő kollégák megkapták. — Közgyűlés az indítványozóval teljesen egyetért és fölkéri az elnököt, hogy a szükséges intézkedéseket megtenni sziveskedjék.

Elnök indítványozza, hogy az egyesületi élet intenzivebbé tétele és a tagok munkakedvre serkentése, valamint önművelésének elősegítése céljából, az oktatási és nevelési munkánkba vágó pedagógiai dolgozatokért pénztárunk terhére egy 500 Ké-ás és egy 200 Ké-ás jutalomdíjat lúzzunk ki. — Indítványa egyhangúlag fogadtatott el.

Egyéb tárgy nem lévén, elnök a gyűlést berekesztette. K.m.f. Willand János elnök. Kropacssek J. jegyző.

Jegyzőkönyv.

Felvetetett Királyhelmecczen, a Slov. Ált. Magyar Tanító-egyesület királyhelmecezi járáskörének 1929. május hó 25-án tartott rendes közgyűléséről. Jelen voltak: Négyesy János elnök s kevés kivétellel a járás magyar tanítósa, továbbá mint a tan. hatóság képviselője, Kucharik Mihály áll. tanfelügyelő.

I. *Elnöki megnyitó.* Négyesy János köri elnök megnyitójában rámutat a tanítók továbbképzésének szükségességére. A tanítók jogai s illetményeiért folytatott harcban sokkal inpozán-sabb, sikert ígérőbb ma már a komoly tudást, tartalmas intelligen-ciát eláruló viselkedés, mint az üres örkös panasz s jaj-

veszékélés. A továbbképzés főbb irányaként jelöli meg: 1. Továbbképzés az iskola érdekében. 2. Képezze magát a tanító mint a társadalom tagja, mégpedig tanítói minőségben is, hogy méltán érje az egyszerű ember kijelentése: „Okosabb ez a papnál is”. 3. Legyen a továbbképzés az egyénre is átalakító hatással, mivel sokkal érdekesebb a tartalmas képzett ember, mint aki elhanyagolja magát. 4. Legyen hatással a továbbképzés a tanítók munkájának közösségére is. Ha a továbbképzés egyöntetű és általános lesz, nem lehetnek, a kik „haladók csoportjaira” osztják fel a tanítóságot.

Ezután szeretetteljes szavakkal üdvözli a megjelent kartársakat s Kuchárik tanfelügyelő urat s a gyűlést megnyitja. Megállapítja, hogy a gyűlés szabályszerűen lett összehívva és a határozatképességet. Jegyzőkönyv hitelesítőként Barkó Béla és Jákob István kartársakat jelöli ki.

a) Évi jelentés kapcsán elnök részvételljes szavakkal bucsuztatja f. é. jan. hóban elhunyt nyugdíjas öreg kartársunkat, Fülöp János volt bodrogmezői kollégát. Hosszú, 45 éves működés se felő ölték idegeit, gyorsították az amúgy is közelgő véget, úgy, hogy a jól megérdemelt nyugalmat csak egy rövid évig élvezhette s mennyei nyugalomba vonult. A temetésen az utolsó istenhozzádot a tanítótestvérek nevében Madarász L. bodrogvécsi kartárs mondta el megható szavakkal. Emléke szerettei szívében örökké élni fog. Béke lengjen porai felett.

b) Meleg szavakkal emlékezik meg ezután Váry Endre v. kistárkányi kollégáról, mint a járásköri egyesület 8 éven keresztül volt elnökéről. 1928. nov. 1-én vonult nyugdíjba Váry Endre testvérünk, egyesületünk fáradhatatlan vezére; egyben elnöki tisztségéről is lemondott. „Váry Endre” — fogalom a Bodroglközön. Büszkesége, — dicsekedése az itteni tanítóságnak, példaképe az ossztanítóságnak. Az államfordulat után Ő volt az, aki a magára maradt tanítóságot felébreszté kábultságából, — s a megalakult Áll. Magy. Tanítóegyesület királyhelmecezi járáskörének elnökségét elvállalta, azt bölcsen vezette több éven keresztül. Eltávozott bár közülünk, — de szelleme, lelke, annak melege itt marad közöttünk.

Váry Endre, kedves vérünk! A búcsu nem jön ajkainkra, — mi tőled megválni nem akarunk, de nem is tudunk. Szeretetteljes üdvözlötünket küldjük Neked a tiszaparti kis falucskába.

A választmány 1929. ápr. 25-én tartott ülésében Leskó

József perbenyiki kollégát kérte fel a volt elnök érdemeinek megörökítése céljából, egy emléklap megírására.

Az emléklap így szól:

E m l é k l a p,

melyet az Á. M. T. E. bodroghözi járásköre 1929. május 23-án tartott köri gyűlésén kimondott egyhangú határozatával

VÁRY ENDRE

nyugalmazott tanító, volt járásköri elnök nagyérdemű elnöki működésének méltatására és megörökítésére szentel.

Váry Endre az egyesület megalakulásakor a legnehezebb és legválságosabb időkben kartársai osztatlan bizalmából került járáskörünk élére s valóban áldozatot hozott, midőn vállalta a súlyos feladatot, hogy a tanítóegyesület hajóját, melyhez kartársai nyugalma, egész jövőjének mikéni alakulása volt hozzákötve, erős hittel, törhetetlen akarattal a biztonság szilárd partjára elvezesse. S midőn a politikai élet hullámvérései között, valamint az új, modern pedagógiai eszmearamlatok harcában kellett tétovázó kartársainak biztos irányt szabni, megfelelő útmutatással szolgálni, V. E. a saját példájával, becsületes hazafisággal teljesített munkásságával bebizonyította, hogyan lehet ifjú hazája iránti odaadó hűségét és lojalitását összhangba hozni magyar fájának meg nem fogyatkozó szeretetével. Elnöki megnyitói, felolvasott értekezései mindenkor egy sokat tanult, tisztán látó, komoly életbölcseccséggel átszőtt elme nagyszerű megnyilatkozásai voltak, amelyek fényt, világosságot gyújtottak ingadozó, néha megtévesztett, legfőbb-
ször azonban tájékozatlan lelkeinkben.

Nemes lelkével pedig, amely tiszteletreméltó konzervatívizmusa mellett is telve volt a haladás, a tökéletesedés rajongó szeretetével, s amelyben nagyszerű harmóniába olvadtak össze a legszebb tanítói és emberi erények továbbá fáradságot nem ismerő, sokszor fizikai képességét is túlhaladó munkálkodása által kartársai szemében szinte ideális magaslatokig emelkedett, akik boldog büszkeséggel könyvelték el a tudatot, hogy szeretett elnökünk neve országos vonatkozásban is általánosan tisztelt és becsült volt.

Egyesületünk iránt tartozó erkölcsi kötelességet vélünk leróni, amidőn ezeket itt teljes objektivitással az utókor számára megörökítjük, egyben kérjük eltávozott elnökünket, fogadja

tő.ünk e megnyilatkozást, mint mélyen érzelt hálnáknak, szereteiünknek és nagyrabecsülésünknek kifejezését.

A jó lsten tartisa meg sokáig jól megérdemelt nyugalmában l Eután Boross Béla tanítóköltő kollégánk alkalmi költe-ményei olvasta fel Brana József.

Kún Béla választmányi tag indítványára Váry Endre nagyon szereltt Vezériunket az egyesület örökös tiszteleibell tagjává és diszelnökévé választják a jelenlevők.

c) További beszámolója során elnök előadja, hogy 1928 dec. 13-án a választmány az új tiszttakar jelölését ejtette meg, 1929. II. 15-én pedig a beérkezett szavazatok alapján megtörtént az elnök és alelnök megválasztása. Elnökké Négyessy János örösi ref. tan., alelnökké Gönczy Sándor nagygyéresi ref. tan. lett megválasztva. A szavazatszedő bizottság elnöke Román Károly, lelkes szavakkal üdvözölte az új elnököt és alelnököt, — miután elnök hálás szavakkal köszönte meg a beléhelyezett bizalmat, — egyben megígérte, hogy minden erejével az egyesület felvirágzásán s a tanítóság erkölcsi és anyagi nivójának emelésén fog dolgozni.

d) Négyessy János v. választmányi tagnak elnökké, valamint Gönczy Sándor egy. jegyzőnek alelnökké való megválasztásával, — a betöltetlen választmányi tisztségre jelölve lett Román Károly, Barkó Béla és Ruzsiczy Sándor. Egyesületi jegyzői tisztségre Keresztésy Ferenc, Kuklay Zoltán és Varga János. Elnök felhívja a megjelenteket ezen tisztségek betöltésére.

Jelenlevők egyhangúlag beválasztják a választmányba Román Károlyt, egy. jegyzőül pedig Keresztésy Ferencet választják meg.

Választás megtörténtével elnök szives szavakkal üdvözli a tiszttakar új tagjait s kéri őket, hogy serényen dolgozzanak az egyesület javán vele együtt.

e) Elnök ezután felkéri Keresztésy Ferenc, ujonnan megválasztott jegyzőt, hogy a mult gyűlés jegyzőkönyvét olvassa fel.

f) A jegyzőkönyv felolvasása után jelentí, hogy Balló Gyula orsz. főtanf. Urat, a tanítóság barátját 50 éves szül. évfordulója alkalmából az egyesület nevében üdvözölte. Erre a válasz 1929. márc. 31-én jött meg, — melyben az orsz. főtanf. Ur megköszöni a jókívánatot s további szeretelet, támogatását helyezi kilátásba a tanítóságnak. Közgyűlés a Jubilálót sokáig éltette.

g) A teljesen feledésbe ment járási tan. énekkar felújítását kéri ezután az elnök a megjelentektől.

Rámutat annak nagy fontosságára, lelket, testet felüdítő, nemes céljára. Kéri Jákob István karmestert, vegye kezébe az énekkar újjászervezését. Keresztesy Ferenc szintén helyénvalónak találja az énekkar újbóli megszervezését, azon megjegyzéssel, hogy az énekkar próbáinál aztán Igazi munka legyen, — s az abba jelentkezők tartásuk kötelességüknek a próbákon pontosan megjelenni.

Elnök ajánlatára a közgyűlés az énekkar ügyét alapos megtárgyalás céljából a választmány elé utalja.

h) Célul tűzve ki elnök a jövőbeli egy. gyűlések minél magasabbá tételét, — ez okból a választmány által is elfogadott következő indítványt terjeszti a közgyűlés elé. A gyűlések programpontjait közé felveszik: 1. Gyakorlati tanítást. 2. Ped. előadást. 3. Egyelőre kiűzött, megfelelő díjazással honorált pályatételt. Kijelenti, hogy a tanításokat körömhelyig menő bírálatokkal nem fogja engedni lerontani. Nincs olyan ember, — még inkább nincs oly tanító, kiben valamelyes egyéni kiválóság ne rejlene, melyből mindnyájan ne meríthetnének. A ped. előadás tárgyát mindenki szabadon választhatja. A jövő évi gyűlésre a választmány a köv. pályatételt tűzte ki: „Mit jelent ma ezen pedagógiai elv: *„Legyen tanításunk életrevaló.”*“ A pályatétel díjazására a választmány 3 díjat tűzött ki: I. díj 200 Kc., II. díj 100 Kc., III. díj jegyzőkönyvi dicséret. Kéri a választmány által elfogadott indítvány elfogadását.

Közgyűlés az elnök indítványát elfogadja.

i) Foglalkozott a választmány azon indítvánnyal, hogy az Á. M. T. E. évi rendes gyűlése minden második évben a mi környékünkön tartassék. Ez ügyben elhatározták hogy a központot felkeresik határozat hozatal céljából. A választmány ugyan elismeri, hogy a múlt évben a közp. gyűlés itt tartott meg, de ki tudja, mikor kerülne a sor Kelecsizlovenszko városaira, ha azt előre nem kérjük. Nyugaton levő kartársaink úgyszólván minden héten, akár személyesen is érintkezhetnek a közp. vezetőségével, míg mi a nagy távolság miatt még a gyűlésre se mehetünk el. Érintkezésünk a központtal rádiószerű hangot hallunk, de embert nem látunk.

Közgyűlés a választmány ezen határozatát szinte magáévá teszi.

j) Egyesületünk tanítósága 2 ízben vett részt a tanf. áta: Cöpon összehívott ped. értekezleten, hol az aktuális ped. kérdéseket, törvényeket és rendeleteket ismertette a tanf. Úr. Ezen igen fontos, a tanítóságot minden tekintetben érintő előadásokért a tanítóság nevében elnök köszönetét fejezi ki a tanf. Úrnak s további bizalmáról biztosítja.

k) Jelenti továbbá, hogy a közp. vezetőség és a járás-körök együttes gyűlése május 5-én volt. Ismerteti az ott elfogadott pontok közül a bennünket legjobban érintőket, így a Věstník magyar nyelvű fordítását és a Tanítók Háza ügyét.

Kéri, hogy a „Věstník“ magyar nyelvű megjelenését előjegyzésükkel segítsék elő, továbbá a Tanítók Házára minden kartárs jegyezzen részvényt.

Közgyűlés az előadottakat tudomásul veszi.

II. *Pénzt. jelentés.* Az egyesületi pénztár az 1927. évben tartott cöpi tan. bál jövedelméből 1605.95 Kč. kapott. Ezen összeg a perbenyiki hitelszövetkezetben van elhelyezve. A központ által kiutalt 10% részesedéssel együtt a gyűlés napján 3988.27 Kč. a pénztári készlet. A pénztárban van még 23 drb. egyesületi tagjelvény. A központ kimutatása szerint 1928. XII. 31-én 6109.— Kč. a hátralék, mely a be nem fizetett tagdíj hátralékból származik. Elnök a tartozások azonnali kiegyenlítését kéri a hátralékosoktól, majd a pénztár felülvizsgálásával Bajza Tivadar és Kövendy László kollégákat bizza meg. Nevezettek a pénztárnok által előadottakat helyesnek találván kéri a pénztárnoknak a felmentvényt megadni.

Közgyűlés a megbizottak jelentése alapján a pénztárnoknak a felmentvényt megadja s a további vezetéssel felruhazza.

III. *Könyvt. jelentése.* Juhász György könyvtárnok előadja, hogy a tan. kölcsönkönyvtár 1929. V. 22-i állapota a következő: Kötetek száma: 35. Értéke: 1602.60 Kč. Használt könyvek száma: 44. Használatban van 5 drb. Összesen 10 tanf. vette igénybe a kölcsönkönyvtárt. Elnök sajnálattal veszi tudomásul a közönyt, mely a könyvtár iránt megnyilvánul, pedig sok értékes könyvünk van, mikből a kollégák sok jót meríthetnének.

IV. *Pedag. előadás.* „A tanító, mint a falu nevelője“ címen Gönczy Sándor tartott ezután előadást. Gondosan megírt értekezletében megmutatja az utat, melyen a nép szívéhez, lelkéhez hozzáférhetünk. A praktikus tanítónak nemcsak az

iskolában van alkalma nevelni, de azon kívül is, a néppel való érintkezésében minden módot meg kell ragadnia, hogy a falu népét minél értékesebb és erkölcsösebb polgáraivá neveljék az államnak. A tiszta erkölcs, mely minden államnak alapja, kell, hogy alapja legyen a falu életének is.

Alapos munkájáért a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet mond az előadónak.

V. a) *Indítványok.* Elnök indítványozza körzetünk pontos és végleges elnevezését.

Közgyűlés a körzet elnevezését véglegesen a következőkép határozza meg: „Az Á. M. T. E. Král-Chlumeci—királyhelmecei járásköre“.

b) Kucháryk Mihály ööpl tanf. a ööpi „Sokol“ tornaegyesület jun. 2-án rendezendő tornaünnepélyére hívja fel a megjelentek figyelmét s kéri a tanfőságot, hogy azon minél számosabban jelenjenek meg.

Tudomásul véve.

c) Kún Béla indítványozza, hogy az orsz. központi értekezleten a járáskörök egy-egy taggal mindfíg képvisellessék magukat. A nagykaposi és királyhelmecei járáskörök az orsz. közp. értekezleteken igen ritkán, — vagy egyáltalán nem vesznek részt, — így e járásokat érintő speciális ügyek alaposan írásban soha meg nem vitathatók, — személyesen pedig, miután képviselötünk az értekezleten nincs, — nem beszélhetők meg.

Közgyűlés az indítványt elfogadja, illetve a választmányhoz utalja, hogy a fedezetet ezen értekezleteken való részvételekre meghatározza, — s annak utalásával az elnököt megbízza. Egyben elhatározza, hogy a fenti indítvány a határozattal együtt a nagykaposi járáskörnek is megküldessék hasonló határozathozatal céljából.

d) Keresztesy Ferenc indítványozza, hogy az elnökség tegyen lépéseket a gyűlés határozata alapján a központnál, hogy az orsz. központi vezetőségbe arányosan jelöljenek a mi vidékünkéről (értsd kelet Szlovenszkóról is). Tudtával a jelenlegi vezetőségben egyetlen egy sincs a mi vidékünkéről.

Elfogadtatott azon határozattal, hogy erről a központ kiértesítség.

e) Beérkezett továbbá a következő indítvány: Indítványozom, hogy a közgyűlés az orsz. egyesülettől kapott 10%.-os

részesedés helyett 25%-ot kérjen. A határozatról a nagykaposi járáskör is kiértesítendő.

Indokolás: Járáskörünk a központtól a legtávolabb fekszik. A központ munkájába egyszer már aktívabban bele kell kapcsolódnia, gyűlésein, értekezletein részt kell vennie. A nagy távolság miatt a kiküldetések oly sok pénzbe kerülnek, hogy a járáskör ezt a csekély 10%-os részesedésből nem fedezheti. Nem hihető el, hogy kérésünket a központ elutasítja, mert ha igen, azt kell hinnünk, hogy nem is igen akar bennünket látni.

Közgyűlés az indítványt teljes egészében elfogadja s a nagykaposi járáskört is kiértesíti, hasonló állásfoglalás végett.

f) Gönczy Sándor egy. alelnök az orsz. egy. központi vezetőségnek az egyesületet ért támadásokkal szemben bizalmat szavazni indítványoz.

Indokolás: Központunk az egyesület érdekében fáradhatatlanul dolgozik. Ennek köszönhető sok részben, hogy a tanítószági anyagi és erkölcsi névója emelkedik.

Közgyűlés a Központnak bizalmat szavaz a legteljesebb mértékben elismeri annak eredményes munkásságát s jóakarátú támogatásáról a Központot biztosítja.

g) Ugyancsak Gönczy Sándor indítványozza a M. T. H. javára teendő 5000 Ké és szobaalapítványt is.

Közgyűlés ezen indítványt a választmány elé utalja.

h) Indítványoztatott továbbá, hogy Négyessy János egy. elnököt bízva meg a közgyűlés a ref. ig. tan. igazgatói pótléka érdekében az ill. egyh. hatóságoknál járjon el.

Elfogadhatott.

Több tárgy nem nem lévén, elnök a gyűlést bezárta.

Kmf.

Keresztesy Ferenc egy. jegyző.

Négyessy János elnök.

Magyar fanyelvű iparos és kereskedő tanonciskola tanítói tanfolyam Kassán. Köztársaságunk tizedik évében volt az első ily irányú magyar nyelvű tanfolyam a Kassai áll. felső ipariskolában. A tanfolyam július 1-16-án július 28-ig tartott. A résztvevők a vizsga eredménye szerint bizonyítványt nyertek kellő vagy jó eredménnyel. A tanfolyamnak huszonhat hallgatója volt és pedig: Balogh Rudolf (Rožňava), Barnák József (Akna Slatina), Bindász Balázs (Iásó), Boksay József (Čop), Csetneki Béla (Lučenec), Csukás

Géza (Nové-Zámky). Kenedich Gyula (Kassa). Laky Magdolna (Nové-Zámky). Massányi Kornél (Nové-Zámky). Moldován László (Selo-Slatina). Molnár Mihály (Kassa). Nagy Anna (Lučenec). Dr. Nagy Árpád (Lučenec). Nagy Béla (Gúta). Ocsovay Imre (Lučenec). Pataky Ferenc (Nové-Zámky). Román Károly (Kral'-Clumec). Rudlovcsák András (Užhorod). Standt Ferenc (Nové-Zámky). Stílich László (Užhorod). Szlmkor Vladimír (Užhorod). Stubnya János (Lučenec). Urbancsik Gyula (Lučenec). Villand János (Nové-Zámky). A tanfolyam előadói a kassai állami felső ipariskola és kereskedelmi iskola tanárai voltak.

Felhívás 200 Kartársamhoz. Látva a nyári szünetben a tanfolyam azon törekvését, hogy aki csak teheti — s főként a délvidékiek — sietve húzódnak a mi hegyvidékünkre. Hol a világi zűllől s gondtól elvonulva csendben akarja ki-ki kipihenni egy tanév minden fáradalmait, elhatároztam, hogy a gömöri vidék felső részén, egy a célunk minden tekintetben megfelelő kies helyén, egy csendes „Tanfői Üdülő Telep” felállításával teszek próbát.

Csupán 200 olyan megértő Kartársra és Kartársnőre van szükségem, kik az eszme távoli és sok irányú és még ma be nem látható horderejét át tudják érezni és ezen cél megvalósíthatására 1000—1000 Kč-vel támogatni akarnak és mernek. Kérdés, találko-e! Ha igen, a többi az én gondom s a telepet már a jövő év július 1-vel megnyitjuk.

Jelentkezéseket f. év szeptember 15-ig fogadok el, melyek vissza nem vonhatók. Pénz részletekben vagy egyszerre az „Általános Hitelintézet” Plešivec XIX. ž. küldendő, hol a végleges döntésig mint betét fog kezeltetni. Befizetendő: 1930. február 28-ig.

Kartársaim befektetését telekkönyvileg biztosítom, s 10 éven át (100 Kč. havi *lakbért* számolva) nyaralhat minden kartárs, vagy hozzátartozója, ill. mindaz, kire ezen jogát esetről-esetre átruházta. Pénze tehát el nem veszhet.

Aki nyereszkedni akar, az sziveskedjék nem jelentkezni. Lássuk tehát kedves Kartársak, van-e erők és bátorságunk egy szép eszmét idegen támogatás v. kunyorálás nélkül megoldani. Én az alkalmat megoldom! A többi rajtatok múlik!!

Bizalommal várom elhatározásotokat!

Plešivec, 1929. július 28.

Bartal Dezső
ev. tan.

KÜLÖNFÉLÉK.

Üdv a Vezérnek!

Kovács Alajos, az A. M. T. E. elnökének, atyai barátomnak szeretettel.

Nincs itten semmi! Nincs itten senki,
magunk vagyunk Vezér!

. . . Életünk hajója kint a nyílt tengeren
kavargó űrvények, sziklaszirtek között
hányódva hanyódott.

Lét, nemlét kérdése mardosta szívünk,
Bús jajsavunktól hangos volt a lég,
Roskadt gerinccel, borús homlokkal,
csüggeteg arccal és fekélyes lélekkel
jártuk rozszant hajónk foltos fedélzetét.
Te küzdél az árral a kormánykoréknél,
sziklaszilárd karral és vasakarattal
vezetted a hajót száz akadályon,
ezer bajon által.

Zátonyról zátonyra jutva sem vesztetted hitedet!

Akarnokok büszült serege,
Álvezérek, csalfa Loreleyek,
bizelgő szirének csábos énekei
le nem téríthettek az egyenes útról!
Biztos közzel álltál hanyódó hajónkon
az Élet tengerén.

Évek óta állasz megnemalkuvással,
lankadatlan bittel, sok vihart számlálva,
átélve-átfázva a mi szent ügyünkért:
a szebb, jobb jövőért:
boldogabb jövőnkért.

Hajónk biztos vizen ringva-ring tovább áldott rév felé!

Büszke örömmel híveid nevében
hadd szorítom meg vezéri jobbodat!

Minden érdek nélkül;
szívünk lelkünk által diktált szent hálából,
bogy idejutattál!

Míg kezem kezedet markolva szorítja
s Rád áldást esdű szemem égre tekint,
ajkam kérő szava Vezér! Te hozzád száll:
bajok és viharok, vészes orgiáján
továbbra is szeresd,

továbbra is vezesd a hajót s el ne hagyd a kormányt,
mít önakarattunkból Isten rendeléssel

Rád bízott a Végzet!

Előre acélos karral a cél felé:

az édes, nyugodt, boldog jövőnk felé!

Györfly Lajos.

Mikor lesz vége? . . .

Mikor lesz vége szenvedéseimnek,
Mikor iszom tenéig a pohárt?
Vagy tán azért születtem a világra,
Hogy napjaim szenvedve éljem át?!
Borús jelenem és jövőm reménye
Nem szerez már új örömet nekem . . .
E rút világban, özsz emberek közt,
Meddig kell még bolyongnom, Istenem?!

Ab, mennyi ábránd foszlott azét szívemben,
Mennyi tündérkép szállt a sirba le!
Életem fényben ragyogó csillagát
Most haragos felhő borítja be.
Kikkel a végzet egy nyomot tapostat:
Vad gyűlölettel törnek ellenem . . .
E rút világban, özsz emberek közt,
Meddig kell még bolyongnom, Istenem?!

Azt véltem egykor, hogy munkásságomnak
Méltó jutalmát majd csak elnyerem,
S hogy a sebektől vérező sziveknek
Nem kell sajogni, fájni szüntelen.
De látom, mind ez csak csalfa remény volt,
Játéva hordta lelkemet szárnyain! . . .
Oh, nagy Isten! meddig kell még bolyongnom
E rút világ tövines útain?!

Avatlan kezek, sebzett homlokunkra,
Kacagva tűznek tövis koszorút,
Részvét helyett, hajh, örömet éreznek,
Ha egünk felett láthatnak borút.
Órultaég volna hát tovább remélnem,
Hisz' a remény is csak bűt ad nekem . . .
E rút világból, özsz nép köréből,
Emelj fel hozzád — édes Istenem!

Paal Gyula.

Kollégák.

K. Fedorka Margit.

Nem így volt régen! Valamikor egy test egy lélek volt a tanítóság, közös munka, közös baj, közös öröm, közös szenvedés! Egy nagy család volt: szülők az öregek — gyermekeik a fiatalok. Nem kellett új utakon járni, de megemésztett, kipróbált „pedagógiai alapformák” fogadták az újakat, — melyekben összes nehézség csak az egyéni alkalmazásban rejtett. Nem volt egyesületünk itt-ott-amott, de egyek voltunk a munkában, az ember és egymás-szeretetében. Tanítók voltunk, népművelők — testvérek — Kollégák.*

Nem így volt régen! De jött a háború, a vérivó szörny, irigységet,

szeretlenséget, mogorvaságot, mizantropiát szétoztó hatalmával. És a társadalmon uralkodó visszavonás elborította a tanítóságot is.

Társadalmi érintkezésben is valami feszült hidegség ömlik el a tanítók lényén és egy-egy melegebb lelkületű egyén hiába igyekszik a kordont áttörni, a jéghideg, lesújtó: Jó napot (kollégák között!) csirába fagyasztja a bizalom mimóza virágát.

Érint ez a hidegség különösen bennünket, kik kurzust végezve léptünk a tanítói pályára. Az éltesebb tanítók szép szavakban dörögnek, hogy új utakon haladunk, ki nem forrott, egyéni módszereket alkalmazunk forradalmárok vagyunk!

Szegény, reutenskedő fiatal kurszusisták! (Már lly megjegyzést is hallottam: „Nem is rendes tanító, csak valami kurszus félleje van“). Vajjon volt-e egy is a dörögő uregek között, aki sok évi tapasztalata tudásával megmutatta a helyes irányt? Hisz a tudásrigység kárörme, vagy bosszúsága kiőr minden törekvő akarását, ha a forradalmárok sok kudarosa ünelgyőzéssel és kitartással az uttalan utakról józan esztük kalauzolása mellett mégis csak fel tudnak valami pozitív eredményt mutatni. (Bocsánat a kivételeknek, — de ezek nem is dörögnek.)

Igen, úttalan utakon, de nem új utakon járunk. A tanítói akadémia ma még nem az, aminek lennie kell. Még sok reformon fog átmenni, a célt és a módot: a jövő tanító precíz kiképzését illetőleg

Ma még nem kapnak szaktudást a jelölték ott, ahol középiskolai tanárok tanítják az elemi módszert. Nem kaphatnak útbaigazítást, ha a gyakorlati tanításokra kiadott tételeket a gyermekek néha előbb betanulják és már beemlézett feleleteket adnak a jelöltnek, nehogy gyakorlatlanságával kiverje a gyermekből az öreg tanító évek óta jól kiforrott módszerének eredményeit. Bizonyos bizalmatlansággal fogadtak mindenütt minket, mintha minden arc azt kérdezné: mit akartok itt?

Igaz, hogy más célok, más eszmék, más álmok barcosai voltunk egykor, talán az is igaz, hogy némelyikünknek „letörés“ volt a tanítói pálya: de most becsületes lélekkel akarunk tanítók lenni. Akarunk kollégák lenni, szeretnénk fáradságos útkeresés helyett ősi módszerekkel simított utakon haladni, de az útjelzők lámpását üszetörte a szóthúzás — és az éjszaka sötét.

Egy évi akadémiai képzés után kijöttünk az életbe, és mindent nyertünk ott, csak szaktudást nem. Ez ránk volt bízva, szerezzük ott, ahol tudjuk. Saját külön utainkon eljutottunk ugyan a kívánt eredményhez, hisz teljes akaró intelligenciánkat vittük munkánkba, de akkor törekvéseinket ne nevezzék új irányoknak.

Hogy nem üres szóbeszéd mindez, eklatáns példa rá lapunk. Elvétve találunk benne oly tanulmányt, mely a tanítás lényegére vonatkozik. A hajdani „Néptanítók Lapja“ főtartalma mintaleckék, tanítási tervezetek, mintatanítások volt, melyekből a kezdő rájühetett saját hibáira és kiküszöbölhette azt. Tanítók lapja volt, tanítóktól tanítóknak, amelyben benne élt az együtt munkálkodás szelleme.

Hol van ez ma? Gyűléseztünk és elnöki megnyitókat mondunk — és ebben ki is merült minden. Vannak egyesületeink, melyek kifelé egységesítenek bennünket, de nincs bensőség, lelki kapocs, egyetlen alkalom, mely eggyé tenné a tanítóságot munkájában, a tanításban. Mert erre nem elég a közöbéd vidám

hangulata. Ehhez az kéne, hogy működésünk közben ismerjük meg magunkat és egymást.

De amíg féltékenyen őrzi az egyes szaktudását, amíg súlyt helyez rá, hogy csak saját minősítése legyen megelégedésre méltó — amíg akad tanító, aki még laikus előtt is kisebbíti tanítótársra munkáját — addig nincs egységes népszerűelés. Nono! (Nem kell ilyen sötétben látni a dolgokat! Szerk.)

Ha majd belső munkában, a lelkünk kincseiben leszünk egyek, ha az Együttműködés zászlaját bontjuk ki és az alá mindnyájan csatlakozunk; akkor elmulnak a külön utak s egy szívvel-lélekkel dolgozó K o l l é g á k leszünk.

Kicsinyek között.

A szünidő folyamán rájöttem arra, hogy amikor én a „kicsinyek között” érzem magamat, tulajdonképpen mégsem vagyok valóságosan köztük. Az iskola — adassék meg minden tisztelőt és becsületet a „cselekvő” tanításnak, a közvetlen módszereknek és az „életre”-nevelésnek, — valahogy rányomja a maga bélyegét, a maga „iskolás” jellegét a gyermekek magaviseletére. Akkor, amikor én boldogan hiszom, hogy én vagyok köztük, valójában fordítva áll a dolog, s a helyzetet úgy fogalmazhatjuk meg, hogy ők, a gyermekek, a kicsinyek vannak a tanítók közt, az iskolapadok közt, de mindenesetre az iskolában. Kicsinyek között vagyok ugyan, de az iskolai kicsinyek között!...

Hogyan? Hát az nem mindegy: iskolában, vagy az iskolán kívül? Nem bizony.

A tanév alatt úgy voltam ezzel, hogy a fától nem láttam az erdőt. Az iskolától a külvilágot. Sőt, ha láttam volna (mint ahogy, tagadhatatlan, láttam), akkor se lett volna tiszta a látásom. Legalább egy vakáció kell ahhoz, hogy mentesüljünk az iskolai „világnézettől”, s önálló igazi szemmel nézhessük a nagyok között a kicsinyek életét.

Most, hogy én is beletartozom a nyári fauba, lassan-lassan megértem öreg kártársaimnak (akiket hivatásuk és családjuk már régebben ideköt) a felfogását egyes dolgokról, amelyekről nekem eddig szigorúbb véleményem volt. S ha ezt kifejezésre juttatom előttük, olyasféle mosolyt látok arcukon, amely alatt ezt értem: ahá, te is a mi kutyánk kölyke lettél!... No de gyerünk a nyári kicsinyek közé.

Nem kell keresni őket. Ott vannak minden utcáson, árokparton; kertben, mezőn, tarlón, libák és tehenek kedélyes társaságában. Ime idehallik csengetyű-hangjuk, amint a kert alatt döncölődnek, mert a tehenek árnyékba húzódtak a déli napsugár elől. Engem nem látnak, mert magas fűben fekszem, de én kíváncsián nézem, hogyan állnak körbe a leghangosabb fiú (vini, hiszen ez Mézes Boldi, iskolánk legcsendesebb, legfélethúzódóbb diákja!) parancsára. S mikor teljes a kör, rákezdi, mutatóját odabökdösve a pajtások mellére:

Sárgalábu kis kakas
Kiugrott a gyöpre.
Gyöngé szeretője,
Pipipi, mi van itt?
Egy kis egér, egy kis nyúl;
Kimehet az ifjú!...

Az utolsót jól mellbetaszítja, s most újra kezdené, ha Csendes Árpád nem vágna a szavába:

— Megállj, én mást tudok!

S hiába számolja Beldi a maga versén, hogy ki legyen „kint“, Árpai túllicitálja hanggal:

Pesten jártam iskolába,
Térdig érő ibolyába,
Láttam a Böskét,
Szedte a ribizkét.
Egy-kettő-tizenkettő,
Te vagy az a
Jó ker-ge-től!

Ha nem órea esett volna a „tő“, nem is hagyná abba, ámde ilyenformán Juhos Bertl jut szóhoz (csodálatos: az iskolában sohase hallottuk így a hangját):

Elementem én az erdőre
Fát szedegetni,
Utánam jött a kerülő
Polon vergetni . . .
Nád közé ugortam.
Nád-sípót csináltam.
Az én sípom így szól:
Dí, Dá, Dú:
Te vagy az a
Nagy szá-jú!

Mai nap is bosszant, hogy nem tudtam komoly meradói a fűben, de hiába kitért belőlem a hahota, mert a „jú“ éppen a szónokra jutott. Erre aztán, már mint az én komolytalanságomra, úgy elszégyellék magukat, hogy minden köszönés nélkül otthagytak engem, a tehennel és kielégítetlenségemmel együtt . . .

Kárpótoltak érte azonban egy más alkalommal. Igaz, hogy egészen más szituációban.

Tikkasztó délután volt, s ilyenkor minden iszadó ember fürdik. Ott heverészem én is a „Szeli-Duna“ partján. Hazafelé készültem már. Megsejtve ezen szándékomat, a gyermekserog egyszeribe faképnél hagyta libáit a tarlón, s benn-termelt a vízben. Egy néni is ingrovetkőzött és belegázolt a folyóba.

Ámde sőt bukik le egyszer-kétszer, kislánya, aki színtén fürdött, elkezd rémesen jajveszékelni. A gyermekek mind odaligyeltek és körülkiváncsiskodtak — nem a kislányt, hanem a mamáját, aki háttal állt a part felé. A jelenet érthetetlen volt: a lányka jajgat, de könnyek nélkül, az aszony nem mer felém fordulni, de hosszú karral nyúlkál a víz alá.

— Mi történt? — kiéltok oda, rosszat sejtve.

Senki nem válaszol, de Olga most már komolyan sir.

— Ejnye, hát mért titkolóznak? — töprengek.

Egy komolyabb gyerektől érdeklődöm csendesen, aki klmászolt a partra: — mi baj történt? — Ő pedig aggodalmasan mondja:

— Lujza néni nek beesett a vízbe a fogsora . . .

Ja vagy úgy — mosolygok magamban, s indulok a falu felé. De — és most kárörvendő vagyok, — úgy kell neki, minek megy a kicsinyek közél . . .

(boa)

Kivonat a testnevelés tantervének általános megjegyzéseiből.

A testgyakorlatok tanterve az 1922. év július 13-án kelt törvény 4. §. 1. fejezete értelmében a Tyrš rendszere alapján van hivatva e téren az új irányt megadni. E tantervben felvett gyakorlatok a szükség és arány szerint vannak felsorolva úgy a rend, mint a szabadgyakorlatok, játékok, egyenesítő-javító, levezető gyakorlatok, valamint a kirándulások, a kéziszerekkel, szereken végezhető gyakorlatok keretében.

Ha az iskolának nincs rendezt tornaterme, nyári gyakorlótere, játszótér, akkor is ezen gyakorlatok nagy része elvégezhető az iskola folyosóján, udvarán, továbbá réten, legelőn v. más alkalmas sík területen. Kiegészítőül szolgálnak a természetben végezhető gyakorlatok, amelyek a tanulók edzését is elősegítik, különösen az úszás, a korcsolyázás, a szánkózás, sielés.

A gyakorlatok célja a gyermekek kora és neme szerint így van megadva: A) Alsó fokozat: Ebben a korban szükséges: 1. elősegíteni a test művészt — a légzőszervek és a vérkeringés működésének serkentésével; 2. fel kell frissíteni az idegrendszert és fokozni kell a gyermek életürömét. A gyakorlatok játszva és amennyire csak lehet a szabadlevegőn végzendők és pedig: 1. szabadgyakorlatok, vagyis játékok énekléssel, amelyeknél nem követeljük meg a pontos kivitel. Figyelmet kell fordítani arra is, hogy a tanulók azon anyagból, melyet a beszédértelem-gyakorlatok keretében tanulnak, dramatikus módon, önállóan játékokat tudjanak csinálni szemléltető-, utánozmozdulatok kíséretében. 2. Futójátékok kéziszer nélkül és szerekek, melyeknél a gyorsaságra fektessük a fűsúlyt (járás, futás). 3. Egyenesítő-javító szabadgyakorlatok, hogy a hátizmokat megerősítsék. A tornaszás alatt figyelemmel legyünk a helyes testtartásra, hogy a test mindig a szabályos helyzetet foglalja el úgy a mozgások, mint az egyszerű állás alatt is. A tanulók mindig szépen álljanak, sorakozzanak és járjanak. A rendszeres szergyakorlatok kivéve a függőállásokat — elvből ki vannak zárva innen. A tornaszerek használata csak kivételesen van megengedve az egyenesítő gyakorlatoknál. Az összes gyakorlatok végzésénél nagy gondot fordítsunk arra, hogy a tanulók szokják meg a rendet és az önfegyelmet, amelyek elengedhetetlenül szükségesek az erkölcsi neveléshez.

Középfokozat, — a 4. 5. isk. évben mindkét nem részére: ezen kor tanítási anyaga oly gyakorlatokat ölel föl, melyek végzéséhez szükségesek erő több izomcsoportra oszlik és amelyekkel elegendőképen serkentjük a vérkeringést és elősegítjük a lélegzést. A gyakorlatokat úgy kell kiválasztanunk, hogy megfeleljenek a gyorsaság, ügyesség és felkészültség követelményeinek. El kell érnlünk a szabályos testtartást az állások, helyzetek és járás alatt; a hosszu és széles hátizmok megerősítését, melyek szükségesek a lapockák helyes tartásához és a mellkas kidomborításához; a hasizmok megerősítését; ruganyos és biztos járást.

Túlsúlyban vannak a szabadgyakorlatok, különféle gyorsasági és ügyességi gyakorlatok — a tanulók lelkiképességeikhez képest összeállítva, azonban kizártnak oly gyakorlatok, melyek az értelmet és az emlékezőtehetséget fülöslegesen és erősen igénybe veszik. Ezen a fokon a nevelés legfőbb célja

az, hogy a tanulók oly szokásokat sajátítsanak el, amelyek mindenoldalú fegyelmet és önuralmat biztosítsanak.

Felső fokozat: a 6–9. isk. évben, fiúk részére: ezekben az években kezdődik a fiúk nemérettege; erősebben nő a tüdő és a szív. A szorgyakorlatoknál fokozni kell az ügyességet és fejleszteni az elhatározást és a bátorságot. Ebben a korban az ifjú gyakran túlbecsüli erejét, azért éber figyelemmel kell kísérni, hogy a nem megfelelő gyakorlatokkal ne erőltesse meg magát és erejét ki ne merítse. Az ifjúkor természetes ösztöneit ki kell használni arra hogy férfiaság, kitartás, bátorság és összetartás érzete fejlődjék ki beuntlik. Ilyenkor indul meg a tanulóknál a lelki fegyelem, amely biztosítja az erkölcsi irányú továbbfejlődést. A lányok részére: a gyakorlatok helyes kiválasztása ezen a fokon különösen fontos, mivel ebben a korban fejeződik be a lányok gyermekora és kezdődik a nemérettegük. Oly gyakorlatokat válasszunk, melyekkel erősítjük, edzük a hátizmokat, a hasizmokat, szoktatjuk a helyes tartást és élénkítjük a vérkeringést. Különös gondot kell fordítani a helyes testtartásra és a szép járásra. A szabadlevegőn való gyakori mozgás és tartózkodás nélkülözhetetlenek. A szereken főleg a függőgyakorlatokat és az egyen-sítő gyakorlatokat végeztessük. De a könnyed és az ügyesítő gyakorlatokat kell előnyben részesíteni az erő- és kitartó gyakorlatokkal szemben. Nem kell végeztetni hosszantartó támaszokat.

Lépéseket, szökdeléseket, táncot, zenére énekre, minél többet vegyünk. A gyakorlatok végzésénél és a járásnál daloltassunk alkalmas dalokat, különösen nemzeti dalokat. Figyelmeztetni kell a leányokat, hogy egészségi szempontból mikor nem szabad nekik tornászni. A gyakorlatokkal segítsük elő a szépíránti érzék kifejlődését, ébresszük fel az egyúvórtartozás érzésének szükségességét, az önfeláldozást, előkészítésképpen a nő társadalmi természetes hivatásához és minden alkalmat ragadjunk meg a nőies természet és kellom kifejezéséhez.

Itt a felsőfokon úgy a leányoknál, mint a fiúknál megmagyarázzuk a gyakorlatok fiziológiai és higiénikus fontosságát is.

Az 5. rész a tornaruháról szól.

A 6. rész az egészségi szabályok pontos betartására int és előírja az orvosi felügyeletet.

Az utasítás további pontjaiban le vannak írva a még szükséges tudni-valók és azután következik a tananyag iskolai évekre felosztva.

Sajtó alá írtirta: Vincze Ferenc.

A Magyar Tanító előfizetési ára

egész évre 40 Kč, félévre
20 Kč, negyedévre 10 Kč.
Számonként 2 čkorona.

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola Komárno.
Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno.

Elemi iskolai fegyelmi szabályok.

Az új tanév elején aktuáltnak tartom e kérdés fölvetését. Van-e szükség tulajdonképpen fegyelmi szabályokra az elemi iskolában? Kétféle vélemény alakult ki e tekintetben. Az egyik arra hivatkozik, hogy mindenféle egyet, intézmény rendelkezik szabállyal, mely alá kötelesek az egyes tagok alárendelvi egyént akaratukat s így mért ne járna haszonnal hasonló zsinórmérték az elemi iskolában is. A másik vélemény nem tart szükségesnek fegyelmi szabályokat az elemi iskolában. Én magam néhány iskolában láttam és olvastam ügyesen összeállított s ki nyomtatott, vagy kézzel írott szabályzatot, mely a tanulók kezében volt, de az osztályban is ott függött a falon, izléses ráámában.

Tény, hogy ma — amikor népünk gondolkodása is leszűbb a fegyelem tekintetében, mint aselőtt volt, a növendékeké szintén, — üdvös volna, ha a fegyelmi szabállyal lehetne tenni valamit a fegyelem, köteletségjeljesítés, rend, tisztaság stb. érdekében. Azután az ilyen szabályzat tulajdonképpen nemcsak a növendékeknek, hanem a szülőknek is szól. Látszólag a szabályzat pontjal olyan maguktól értetődőknek s egyszerűeknek látszanak, de mégis vannak olyan dolgok az iskolai élet körében és kívül is, melyeket eléggé hangsúlyozni nem lehet. Az bizonyos, hogy oly szabályzatot készíteni, mely minden iskolára ráilljenk, — bajos volna, de kis változtatással ugyanazon szabályzat mindenütt használható lenne.

Van-e csakugyan valami várható haszna a szabályzatnak? Szerintem van. Bár a Besz. ért. gyak. és Polg. nov. körében minden pontjára kiterjeszkedünk, mégis nem árt, ha bizonyos figyelmeztető szavak éllandóan szem előtt vannak. Szülő és gyermek egyaránt láthatja azokból, mit kell föltétlenül betartania. Rend, fegyelem nélküli szalmacsépelés lenne a tanítás és nevelés. Nem török pálcát egyik álláspont mellett sem, de leszögezem, hogy a fegyelmi szabályok nem teljesen fölöslegesek, ha ügyesen vannak összeállítva. S ezen vélemény nem csupán a magamó, hanem azt több tapasztalt kortársamtól is hallottam és tanútam.

A fegyelmi szabályoknak a következő (és esetleg még bővítendő) pontokat kell tartalmazniok;

1. Reggel korán kelj, hideg vízzel moszkodjál, reggelizzél, tiszta ruhában s tiszta lábbeliben jđj az iskolába. A sáros lábbelit pedig gondosan tisztítsd meg, mielőtt a tanterembe lépnél. Idejében indulj otthonról, hogy el ne késsz.
2. Hajad, körmöd rövid és tiszta legyen.
3. Zsebkendődet, könyveldet s írószereidet otthon ne felejtssd.
4. Ruhádat, könyveldet kíméld s azoknak rendes helye legyen.
5. Minden ismerősnek, felöltötnék illedelmesen köszönj.
6. Az utcán ne áldogálj, hanem menj egyenesen haza. Ne dobálj.
7. Először jön a tanítás, azután a játék.
8. A tanterembe érkezéskor ruhádat akaszd a fogasra, ülj csendesen hejyedre s nézd át feladatodat. Minden dolgotat végezd el tanítás előtt.
9. Az iskolából a tanító tudta feladatodat. Minden dolgotat végezd el tanítás előtt.
10. A tanítás alatt figyelmes és csendes légy, ne szólj, ne távozz, általában soha ne lármezz.
11. Mindig föllálva, bátran és hangosan felelj.
12. Gondold meg jól, mit akarsz mondani.
13. A feladatot lassan és szépen írd. Írásod tiszta legyen s a feladatot magad készítsd.
14. Ügy az iskolában, mint odahaza légy szófogadó és engedelmes.
15. Mások beszédébe ne szólj bele.
16. Ha a tanító légy szófogadó és engedelmes.
17. Mások beszédébe ne szólj bele.
18. Az osztályban szemetet csinálni, a kálép az osztályból, a csendet ne zavard.
19. Társalddal falat, padot stb. bepiszkolni, bevagdalni s port verni nem szabad.
20. Társalddal szemben légy türelmes, egymást segűd. Másat ne bosszants, ne csűfolj, ne sértogessz, ne verekedj.
21. Ne bántsd a másét.
22. A taláit tárgyat jelentsd.
23. Igazat beszélj, ne verekedj.
24. Ne bántsd a másét.
25. A taláit tárgyat jelentsd.
26. Adni, pe hazudj s ne árulkodj, de a kárt vagy rossz tettet rögtön jelentsd.
27. Adni,

veenni, csereberélni, nyereszkeskedni nem szabad. 22. Légy kötelességtudó s feladataid elvégzésében pontos. 23. Kerüld a rossz társaságot. 24. Szeresd a természetet, a madarakat, virágokat s állatokat. — pár.

„A felekezeti tanítóság helyzete.“ Ez a címe a „Csallóközi Hírlap“ című, Dunaszerdahelyen megjelenő hetilap f. évi augusztus 11-i vezércikkének, mely alatt, mint aláíró, Rudnay Alajos szerepel. A vezércikk így kezdődik: „A Csallóközi Hírlap f. évi 30-iki számában vezércikkben a Magyar Tanító nyomán panaszos közlemény jelent meg, melyben a tanítóság, mégpedig legnagyobb részben a katolikus (?) tanítóság részére a tényleges, itt-ott túlzottan (?) festett helyzetének folyamán, aképp a személyi államosítás pártjára állt.“ (31)

Aki így tud idézni egy cikket (a tanítói lakásokról írott vezércikkünkéről van szó — M. T. 13. sz.), illetve abból ilyen tanulásokat von le, annak a felekezeti tanítóság helyzetére vonatkozó „átértését“ szkeptikus mosollyal kell fogadnunk. Igaz, hogy Rudnay Alajos cikkének bevezető részében fogalmazási zavarok vannak, de azokat — úgy hisszük — nem lehet a szedőinas terhére róni. A továbbiakban leírja a cikk, hogy a „dunaszerdahelyi katolikus lelkész-kedő papság legutóbbi értekezletén“ is foglalkozott „iskoláink és tanügyünk sorsalmas helyzetével...“ és „kifejezést adott aggodalmának és fájdalomnak a sorsalmas állapotok felett. A bajok orvoslását azonban nem ott kereste, ahol a Magyar Tanító cikkírója.“

Eltekintve attól, hogy a „Magyar Tanító cikkírója“ a bajok orvoslását egyáltalában nem kereste, hanem csak feltárta a bajokat, s azok megszüntetését, az orvoslást, az illetékesek szíves figyelmébe ajánlotta, Rudnay Alajos cikkéhez megjegyezni valónk van. Cikkében ugyanis ilyen megállapítást tesz: „Tanítóságunk legfőbb (?) sérelmei, röviden összefoglalva, három (?) pontban csúcsosodnak ki: 1. A tanító megerősítésének és az államségély kiutalásának hónapokra terjedő bürokratikus kitolása. 2. A lakáskérdés igazságtalan kezelése és mizériái. 3. Az új tanítói állások elismerésének hosszadalmassága, mely ügyszólván visszariaszja a pályázni akarókat.“

Az 1. pontba foglalt sérelem — sérelem ugyan, de nem „legfőbb“, mert csak átmeneti jellegű és sok helyen (sajnos, nem minden helyen!), ahol az iskolafentartó egyház előlegezi a tanító államségélyét (amely tulajdonképpen az iskolafentartó segélye), ezt a „sérelemet“ nem ismerik.

A lakáskérdés viszont nagyon nagy sérelmünk. És korántsem lehet elintézettnek venni Rudnay Alajos egyszerű és naiv megállapításával, „hogy a plébánosnak, mint az iskolaügy vezetőjének nagyon nehéz a helyzete, s a túl szerény és egészségtelen lakásokhoz szokott nép felvilágosítása sok helyen alig-alig lehetséges.“ Mi népünkéről ilyen megalázó szavakat leírni nem kockázattunk volna meg... Az is csodálatos, hogy a plébános, aki „az iskolaügy vezetője“, így gondolkodik, illetve így nyugtatja meg a tanítókat: „De bizony lássak be a panaszkodók is, hogy sok helyen a plébánosok helyzete sem különb, s olyan zúgokban kénytelenek életüket eltölteni, melyek mindenre jók, csak arra nem, hogy magasztos hivatásuknak egész lélekkel megfeleljenek.“

Mi ezt sohasem vitattuk és ha módunkban volna, készséggel segítenánk a plébánosokon, de ha már egyszer ők az „iskolaügy vezetői“, akkor ne mentegessék indolenciájukat a saját panaszaikat a feltárássával. Ezen a téren, úgy látszik, hogy mégsem ők az iskolaügy vezetői: , ,

Ami pedig az új tanítói állások szervezését illeti, a mi információink szerint az új állás engedélyezése előtt pályázat ki sem írató. Tudomásunk szerint a „három éven át ismétlődő bürokratikus tortúra” sem jár kellemetlen következményekkel a tanítóra nézve. Ezen a ponton. násternészetű gondjaink vannak, amelyeknek megismerése céljából cikkírónak b. figyelmébe ajánljuk jelen számunk vizérickéit.

Egyébként azt üzenjük Rudnay Alajos úrnak, hogy — ha már érdekelnek úgy a szivón viseli, — behatóbban olvassassa lapunkat, s elég hamar írlárolnak előtte „tanítóágunk legfőbb sérélmel.” „A Magyar Tanító cikkírója.”

Meghalt a legnagyobb magyar mesemondó. Benedek Elek a nagynevű gyermekíró a mult napokban meghalt 70 éves korában. Nincs többé a jó „nagyapó,” aki a magyar gyermekszereget annyi szépre, jóra nevelte írásaiban Vele a magyar irodalomnak egyik fényesen ragyogó csillaga fatott alá.

A tanév elején újból felhívjuk kartársaink figyelmét — különösen a most szolgálatba lépő fiatalokét — a Jelen-Bauai-Faragó-Mitterholner-Telkes-Uhercsy-féle új tanmenetekre. A tanterv bíránya miatt sajnán ezek a tanmenetek és a hozzájuk kiadott utasítások képezik jelenleg és előreláthatólag még hosszú ideig a magyar nyolcosztályos néplekölai tanítás alapját. Ezek nélkül a tanító sötétben tapogatózik, a tanítás eredménye kétséges. E tanmenetek immár két éven át voltak általános használatban s az élet kipróbálta és megállapította használhatóságukat. A tanmenetek és utasítások (I.—II. r.) ára együtt 70 korona. Külön egyes részek azonban nem kaphatók. Megrendelhető lapunk kiadóhivatalánál vagy bármely jobb könyvkereskedő utján. A szétküldés utánvétellel történik.

A Hajnal olvasókönyv a magyar elemi iskolák II.—III. évfolyamaj számára még a mult tanévben jelent meg. Az egy évi tapasztalat azt mutatja, hogy az iskolák szívesen fogadták ezt a modern, gyönyörű kiállítású olvasót, amely szakitva az eddigi s a gyermekekre nézve unalmas, száraz leíró módszerrel, élénk, beszéltető formában a gyermekek állítja a tanítás középpontjába. Írták: Seidl Sándor és Bauai Tóth Pál, a képeket rajzolta Harnos Károly festőművész. Kiadta a Komensky irodalmi társaság Bratislava-Ara kötve 12 korona.

A Mi otthonunk címmel beszéd- és értelemgyakorlatok tanításához szükséges kézikönyv jelent meg Klein Géza rimaszombai könyvkereskedő kiadásában. Írta Rob Béla, magyar nyelvre fordította Hreblay János áll. el. isk. igazgató. A könyv gyakorlati alapon, heti beosztással dolgozza fel a beszéd- és értelemgyak. anyagát. Illusztrációi a slöjd és a rajz szempontjából becsesek. A fordító jó munkát végzett, a költeményeket, meséket jól válogatta meg. Egészében jól használható könyvet nyújtott a magyar tanítóágnak, amiért készséggel ajánljuk kartársaink figyelmébe. Megrendelhető a kiadónál.

Felhívás a csehszlovákiai magyar társadalomhoz és a magyar ifjúsághoz! A csehszlovákiai magyar cserkészszervezetnek eminenis érdeke, hogy lépést tartson minden tekintetben egyéb nemzeti-éző cserkésztestvéreivel. Fontos szükségletnek tudjuk valamennyien azt, hogy legyen cserkésztestvéreivel. Fontos szükségletnek tudjuk valamennyien azt, hogy legyen egy állandó barátja, vezetője, amely az iskola komoly feladatai mellett segítségére van, nehéz óráiban szórakoztatja, vele együtt lelkesedik, a komolyan

készíti elő öt — az iskolában hallottak mellett — az élet igaz, férfias, emberi megélésére. A szlovák, cseh és német cserkészeteknek meg van a kellő kultúrtársa: a maga lapja, amelyben hivatott nevelők, írók igyekeznek lelkét a mai kornak megfelelő nehéz feladatokhoz hozzáedzeni, amellelt saját megnyilatkozásait is kellő szeretettel formálni, továbbképezni.

Ezt a feladatot vállalja magára a szeptember havában megjelenő magyar nyelvű „Tábortűz” című cserkészlap is. Hasábjairól az itteni magyarság legnevesebb írói s nevelői szólnak a magyar ifjúsághoz, gondos szeretettel örködvén, hogy a magyar cserkészek lelkét a mai kor sötét, nehéz atmoszférája meg ne fertőzze, hanem a nagy káoszban is tisztán, becsülettel, férfiasan álljon a jövő irányjelzőjénél.

Jó barátja is akar lenni ez a lap, keresett, megkivánt testi-lelki cimborája a magyar ifjúságnak, komoly, szórakoztató, nevelő, cserkészlelkeknek aktuális, értékes illusztrált tartalommal.

Reméljük és kérjük, hogy az ifjuság, a jövő ügyét igazán szívükön viselő magyar testvéreink a kellő szeretettel és támogatással fogadják üzenetlen vállalkozásunkat és ismerőseiket is ráveszik arra, hogy megértő, meleg testvéreket nyújtsanak nekünk.

Szeretettel a „Tábortűz” szerkesztősége nevében Krendl Gusztáv felelős szerkesztő, magyar titkár.

A „Tábortűz” című cserkészlap szeptember 1-én jelenik meg. Előfizetési ára egész évre 20.— KČ. Egyes szám ára 2.— KČ. Kérjük az előfizetéseket Krendl Gusztáv (Bratislava — Pozsony, Vám u 32) címre küldeni.

Történelem a polgári iskolák III. o. számára. Kuzdetől fogva nagyon nélkülözött tankönyv jelent meg végre s jut a polgári iskolai tanulók kezébe a következő tanév elejével. Írta: Banai Tóth Pál polg. isk. igazgató, kiadja az Academia könyvkiadóvállalat, Bratislava. Tiszteletpéldányt minden iskola kap.

Fehér holló. Furcsa hírt hallottunk egyik igazgató-kollégánkról. Iskolaszéki gyűlésen szöbakerült az igazgatói tiszteletdíj ügye és nagylelkű kartársunk, arra való hivatkozással, hogy ő meg van elégedve a fizetésével (!), — lemondott róla. Amilyen örvendetes nekünk, hogy végre akadt egy fehér holló-tanító, aki „meg van elégedve” a fizetésével, olyan szomorúsággal regisztráljuk a hírt, mert ezzel igen kellemetlen precedenst szolgáltatott hasonló nagy-lelkű társainak. Megjegyezzük azonban, hogy az igazgatói tiszteletdíjról lemondani nem lehet, azt föl kell venni, mert beleszámítódik a nyugdíjalapba. De ki hajlandó vállalni a vádat utódjával szemben, akitől az iskolaszék természetesen úgy kívánni fogja, hogy ezen törvényes járandóságáról szintén lemondjon? ... Reméljük, hogy „elégedett” kartársunk meggondolja a dolgot és visszakeri az iskolafentartó számára ajándékozott évi 1050 koronát.

Az új minősítési eljárás az áll. tanítóóság részére.

Múlt számunkban megírtuk, hogy a minősítési jegyzék rovatait a tanfelügyelő javaslata alapján a minősítő bizottság kitölti. A minősítő bizottságnak minden egyes tanítóra vonatkozólag 7 főkérdésre kell választ, illetve minősítést megadnia. E kérdésekhez a Referátus körrendelete a következő magyarázatot csatolja:

1. a) Pedagógiai és szakképzettség, továbbképzés: A pedagógiai képzettség

elbírálásánál tekintettel kell lenni arra, hogy a tanító érdeklődését tanúsít-e és milyen a nevelés tudományi és módszertani irodalom iránt, gondoskodik-e saját továbbképzéséről (pl. tanfolyamok és előadások látogatása) és az így szerzett ismereteket felhasználja-e a tanításnál? Tekintetbe kell venni a tanító általános műveltségét is, mert ennek nagy jelentősége van a tanító iskolai munkájára. A szakképzettség csak a polgáriszkolai szaktanítóknál, kézimunka tanítóknál, a rendszeres hitoktatóknál és a melléktanítóknál veendő számításba.

1. b) A szolgálati előírások ismerete. Itt elbírálandó hogy a tanító mennyire ismeri az iskolai és tanítói életben szükséges előírásokat (tanterv, iskolai rendtartás, szolg. pragmatika stb.) és miképpen érvényesíti azokat az iskolai gyakorlatban mint osztálytanító, szertárőr, könyvtáros, iskolai kert, műhely, konyha vezetője stb.

2. a) A tanulókkal való bánásmód pedagógiai és módszertani szempontból: Külön kell elbírálni a tanító didaktikai eljárását és tanításbeli módszerét, valamint külön a nevelői képességét, fegyverzetét, ennek előnyét és hátrányát.

E pontnak elbírálása bizonyos mértékben összefügg az 1. a. ponttal, mert itt kell elbírálni, hogy a tanító miképpen tudja az iskolában felhasználni pedagógiai és szakismeretét, önállóan dolgozik-e az iskolában, vagy túlságosan támaszkodik a tankönyvekre, meg tudja-e nyerni a tanulók érdeklődését, jól kibasználja-e a tanítási órákat, élénk vagy vontatott-e a tanítás, mennyiben és hogyan törődik a tanulók egyttmunkálkodásával és öntevékenységével, előkészül-e a tanításra, vagy terv nélkül dolgozik és csak rögtönöz, használ-e tanítási segédeszközöket stb. Itt említendő meg az osztályozás módja is. A tanító megfelelően és igazságosan osztályoz-e, nem túlságosan engedékeny, vagy szigorú-e, mily eszközökkel éri el az okos fegyelmet és miúgy a tanulókhöz való személyes viszonya és a rájuk gyakorolt hatása.

2. b) Szolgálati érintkezése a tanítótestület tagjaival és a felekkel: Itt bírálandó meg a tanító fellépése az iskola belső életében (érintkezése az iskola igazgatójával és a tanítótestülettel), tárgyalások a felekkel, nevezetesen, hogy velük nyájasan, szívólyesen, szívesen és tapintatosan tárgyal-e. Az udvarias és tapintatos tárgyalás minden irányban feltételezendő, mint magától értetődő dolog.

3 Szorgalom és lelkiismeretesség a szolgálati kötelességek teljesítésében: az 1. b. pontban említett bírálattal összefüggésben itt kell elbírálni, hogyan tartja be a tanító a tanterveket és a fölérendelt hatóságok utasításait, hogy pontos és precíz-e a szolgálati kötelességek teljesítésében általában (a felügyelet iskolába érkezése, a feladatok és írásbeli dolgozatok javításának végzésében, tanulmányi kirándulások szerzésében, a szertár vezetésében, a hivatalos könyvek vezetésében s hasonlók), valamint különösen az osztálytanító kötelességait.

Mivel a jóakarát és pontosság a normális szolgálati kötelességek teljesítésében minden tanítónál feltételeztetik, a legkedvezőbb bírálat ebben a pontban csak azoknak adható meg, akik kiválnak a 2. a. és a 4. pontokban, rendkívüli érdeklődést tanúsítanak az iskola, annak feladatai és a tanulóág iránt (pl. szociális és nevelői gondoskodás a tanulókról, tanuló akadémiák, iskolai ünnepek, egyesületek, szülői értekezletek, iskolai kirándulások rendezése s hasonlók).

(Folyt. köv.)

A parlamentárizmus válsága. E címmel egy kis 8 oldalas füzetke jelent meg, amely Urr György ismert nevű szlovenszkőli író és publicista egy cikkét tartalmazza. Sok új dolgot nem mond az író e cikkeokban, mert

hiszen mi, a szlovenszói magyar intelligencia tagjai, mindezt valljuk. Író a demokratikus parlamentarizmust védi a leninizmus, a fascizmus és a diktatura ellenében. Helyesen definiálja mindhármát, mint tulajdonképen reakciós irányzatot, amely a kormányzók malmának előjátékát szolgálja a kormányzatokkal szemben. Az ideális állam titkos választójogon felépülő demokratikus parlamentje által érhető el csupán az, hogy kormányzó és kormányzotti egyformán részese az állambatalomnak. Végül a magyar kisebbségek helyzetére tér át az utódállamokban a megállapítja, hogy a mi parlamentünkben érvényesül leginkább a magyarság kisebbségi képviselete. Az érdeklődők a füzetet megrendelhetik a szerzőnél Košice, Franciskánus u. 5. Ára 8 korona

Wessely Lajos: Cvilčebnica jazyka slovenského II. rész, szlovák nyelvi gyakorlókönyv a magyar tannyelvű elemi népiskolák 7—8. évf., valamint a polgári iskolák II. és III. osztályai számára. Kiváló tankönyv, a polgári iskolák részére az egyedül megjelent. Ajánljuk az iskolák részese figyelmébe. Megrendelhető Klein Géza könyvkiadónál, Rimavská Sobota.

Zeneművek. Kartársaim kérdéseküddesre a következő címeket bátorodom küldni, illetve ajánlani:

Hohmann—Bloch: Hegedű iskola. Bloch J.: A hegedűjáték és tanításai módszere. Chován: Zongoraiskola. Chován: A zongorajáték módszertana. Antalfy Zsuzsa D.: Orgonaiskola. Sztójánovits: Harmonium iskola. Siklós: Öszhangzattan. Mindezeket kiadta Rozsnyay Károly zeneműkiadó Bpest, IV. Múzeum körút 15.—Köveskúti: Az énektanítás módszertana. Az énektanítás vezérkönyve. Lampel R. Bpest. A ki a zene minden ágából rövid, velős áttekintést akar szerezni, annak ajánlom: Dr. Molnár Géza: Bevezető a zene-tudományba c. remek könyvet. Bpest, Athenaeum.

Duetschen duos pour 2 Violons (Duók 2 hegedűre fokozatosan összeállítva) I—XI. füzet. Edition Peters No. 1081. Leipzig.

Mazas 12 Petits Duos op. 38. Cah 1. (No. 1—6) — 2 hegedűre Collekcion Litolf.
Gebauer " " op. 10.
Pleyel 6 " " op. 8.

Ezek kaphatók hegedű és zongora; 2 heg. és zong.; zong. heg. és cello; 2 heg. és cello; zong. heg. brácsa és cello; 2 heg. brácsa és cello; 2 heg. brácsa és zong. — Junges Volk beim Tanz. 3 kötet 2 kézre zong. (Igen könnyű waltzer, polka, induló, mazurka stb. olcsó gyűjtemény). Carl Rühlé's Musikverlag Leipzig. — Mozart, Schubert, Haydn Streichquartette (vonós-negyesek). Collekcion Litolf. — Ezek beszerezhetők valamely könyvkereskedő útján, vagy: Mojmir Urbánek Mozarteum, Praha II. Jungmannová 34. útján.

Gáspár.

Kiadóhivatali üzenetek.

P. J. Blhovec, P. L. Bidovoc, B. J. Zseliz, R. A. Levice címüket kijavítottuk. M. D.-né Košice címét kijavítottuk, hátraléka júl. 1. g 31.— Kor. Gy. J. Szűgyén. Lapot a közölt új címre küldjük Többeknek: Hozzánk intézett levelekre válasz a napokban megy.

HIRDETÉSEK.

Pályázati hirdetés. A borsi gör.-róm. kat. ig. tanítói állásra pályázat hirdettelik. Javadalom: dífllevél szerint államsegéllyel. Tannyelv magyar. Jelenkezők kérvényeiket az esperesi hivatalba Sireda n|Bodrogom-ba 1929. szept. hó 22-ig küldjék, mely napon a választás is meg fog tartatni. Esperesi hivatal. Gör. kath. vallásuak előnyben.

Pályázat a marcelházai ref. egyház ujonnan szervezett II. tanítói állására. Javadalom: Évi 1200 kor. készpénz, 240 kor. lakbér, 20 kor. keripótlék. Államsegély kérvényezve lesz. Kötelessége a reábizott osztályokat tanítani, a női kézimunkát pedig minden osztályban. A választás egyelőre csak 1930. jún. 30 ig érvényes, tekintettel arra, hogy az ujonnan szervezett állásoknál 3 évig az iskola bővítési engedélyt évente kérvényezni kell. Pályázati kérvények a marcelházai (u. p. Kurtakeszi, okr. Stará Dala) ref. lelkészi hivatalhoz küldendők, szept. 10-ig.

Ref. presbitérium.

Pályázati hirdetmény. Raďovce községhez tartozó macskalyuki kőbánya telepen létesített magyar tannyelvű iskolához tanítói vagy tanítónői állásra pályázat hirdettelik. Javadalma évi 1200 Kc., lakás, fűtés, világítás a községtől a többi államsegéllyel biztosítva. Választás 1929. szeptember 10 én délután 2 órakor. Előírásosan felszerelt kérvények körjegyzői hivatal Raďovce u Fil'akova, okr. Lučenec küldendők.

Iskolaszék.

Pályázat. A hidaskürti róm. kath. iskolaszék a negyedik tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom a politikai községtől 1200 kor. fizetés, 1 szobából álló lakás, 20 kor. kertilletmény és a törvényes államsegély. Pályázhatnak férfi- és nőtanítók. Tanítónők előnyben részesülnek. Tannyelv magyar. Pályázati határidő szept. 8.

Az iskolaszék.

Pályázati hirdetmény. A gombai iskolaszék az ujonnan szervezett községi elemi iskolai tanítói állásra pályázatot hirdet. Járandóság az államsegélyt kiegészítő évi 1200 Kc. készpénzfizetés, természetbeni kert s teljesen új és modern lakás. Tanítási nyelv magyar. Katolikus férfi tanítók előnyben. Választás 1929. szeptember 11-en délután 3 órakor. Személyes megjelenés ajánlatos, de nem díjaztatik. Kérvények gombai iskolaszék, Gomba — posta: Veľký Máger (Nagymagyar) címre küldendők legkésőbb szeptember 9-ig, Iskolaszék Gombán, somorjai járás.

Hirdetés. Ideiglenes nyugdíjaztatás folytán a komárnoi községi elemi népiskolánál betöltésre kerül egy *tanítónői* (XVII. sorszámú) állás. Javadalom a várostól 1840 kor., a többi a 104. számú törv. szerint államsegélyben fog kiegészítetni. Pályázati határidő szept. 15. Felbélyegzett és kellően felszerelt kérvények (állampolgársági, működési bizonyítványok stb.) Kathona Sándor iskolaszéki elnök címére küldendők. (Komárno, Eötvös-u.) Pethő Sándor, igazgató, iskolaszéki jegyző.

Pályázati hirdetés. „Az amelyi ref. praeoráns kántor-tanítói állásra. Javadalom: 1. 3 szobás, modern új lakás, az összes melléképületekkel. 2. buza: 36 p. mérő; 3. árpa: 12 p. mérő; 4. keményfa: 3 öl; 5. kukorica: 6 p. mérő; 6. széna: 2 szekér 20 q; 7. bor, hús, só, káposzta, fejés megváltva: 1057 K 80 fillérért; 8. föld: 7 m. hold, adó az egyház fizeti; 9. stóla.

Pályázhatnak ref. vallású, állampolgársággal nostrifikációs vizsgával bíró tanítók. Pályázati határidő szeptember 15.

Kötelessége: osztatlan VIII. osztályú iskola vezetése. templomi istentiszteletek tartása, vásár- és ünnepnapokon prédikációval, hétköznap imádsággal.

A javadalom 3566 K 46 fillérben van felértékelve állami kiegészítéshez. A javadalom fele tanítói, $\frac{1}{4}$ -ed kántori, $\frac{1}{4}$ -ed praeoránsi. Valamely munkakör nem végzése: a javadalom elvesztésével jár. A kérvények az iskolaszékhez küldendők.

Pályázati hirdetés. A dunaszerdahelyi róm. kath. iskolaszék eltávozás folytán megüresedett tanítói állásra pályázatot hirdet.

Javadalom: Természetbeni lakás, áll: két szoba, konyha, mellékhelyiségek, 1200 K-é törzsfizetés az iskolafentartótól. A többi államsegély. Pályázati határidő 1929 szeptember 8-án. Választás szeptember 9-én. Dunaszerdahelyi Róm. Kath. Iskolaszék.

Hirdetés. Tanítónőt keresek 10 éves leányomhoz, aki a magyar gimnázium első osztályára készítené elő, ezenkívül a német nyelvre és zongorára tanítaná. Zongorában leányom már haladó. Fizetési ajánlatok és fénykép küldendők: Černý Ardoz Podk. rus, Dr. Putz Jenő orvos.

Egyesületünk tagjai elegánsan és julányosan öltözködnek, ha

LÉVÁN, Stefanik-u. 14. — csináltatják ruháikat.

Angol és belföldi szövet-különlégességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhát öröm viselni!

Rozszd és rjöld városi bundák Julányos áron. Pufos és Tlygelmos kiszolgálás!

KOPRDÁNÁL

Telkes A B C

nevel, tanít, szórakoztat.

Tartalmazza a polg. neveléstan és a beszéd-ért gyak. tananyagát. Örömmel és szeretettel olvas belőle a gyermek. Vallásos szellemre, szülői és felebaráti szeretetre buzdít, egészséges életmódra és illedelmes magaviseletre int minden sora.

Ha iskolájába ezt vezeti be, játszva fog tanítani és egyben a Tanítók Háza megvalósulását is elősegíti, mert csak ezen A B C árának 6%-a gyarapítja a Tanítók Háza alapját.

Vezérkönyv az ABC-hez ingyen.

Fali Olvasófülkék a kiadónál, Academia, Bratislava, Grössling u. 20. rendelhetők, valamint minden szlovenszkói és ruszinszkói könyveskereskedőnél.

Megjelenik

Telkes Módszeres Számolókönyvének folytatása az osztott iskolák IV. és az osztatlan iskolák IV—V. évfolyamai számára, továbbá Telkes Mihály és Novák Mihály tanítók Módszeres Számolókönyve az elemi népiskolák VI—VII—VIII. évfolyamai számára.

A számtankönyvek a nyolcosztályos iskolák új tanterv szerinti tananyagát tartalmazzák.

Iparos-tanonc iskolák részére szakrajz - gyűjtemények és modellek,

továbbá elemi és polgári iskolák részére

szabadkézi rajzminták

legnagyobb választékban kaphatók csakis az

„INDUSTRIA“ ipari rajzvállalatnál

Bratislava, Grössling utca 93.

Kérjen díjtalan katalógust!

Ján Schultz: **Praktická cvičebnica III. rész**
a magyar és német elemi iskolák VI., VII. és VIII.
évfolyam számára már megjelent.

Ára 15 Kč.

Mutatványszámot minden iskolának készséggel küldünk

KOMENSKY kiadó és irodalmi társaság
Bratislava, Stefanikova 14.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs, melyért a tagok a lapot is kapják.
Felelős szerkesztő: Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.
Banai Tóth Pál.
Társszerkesztők: Hirdetések díjszabás szerint.

Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

TARTALOM:

	Oldal:
<i>Vezércikk:</i>	
(r.):	
A kartársi szeretet	487
(bcs.):	
Búcsú a legnagyobb magyar tanítólól	489
<i>Novák Mihály:</i>	
Tankönyveink	490
<i>K. Fedorka Margit:</i>	
A gyermekek felvilágosítása	496
<i>Schlössz Lajos:</i>	
A tulipánosláda tilkaiból	498
<i>Egyesületi élet.</i>	501
<i>Különfélék</i>	502
<i>Kiadóhivatali üzenetek</i>	509
<i>Hirdetések</i>	510

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — **Kiadóhivatal:** Községi elemi iskola Komárno. — **Az egyesület elnöksége:** Kovács Alajos központi elnök, Negyed. — **Titkárság:** Vásárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Komárno. — **Tanácsadó:** Uherezky Géza, Komárno.
A hírlapjegyek használata eng. a bratislavai posta és távírdaiqazq. 3006/III. 21. sz. rendeletével.

HUSZÁR ISTVÁN
KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉS-ZET
NITRA

TELEFON SZÁM 20. POSTAFIÓK SZ. 84.

**AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.**

Hjúsági és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek.

Iskolai szerek, füzetek, írószeres stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok raktára.

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

**KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELBEN.**
Tanító Uraknak és iskoláknak engedelmény!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kés. melyért a tagok a lapot is kapják.	<i>Felelős szerkesztő:</i> Banai Tóth Pál	Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kés.
	<i>Társzerkesztők:</i> Roross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza	Hirdetések díjszabás szerint.

A kartársi szeretet

a tanítói keblekben — sajnos, — ma sem áll azon a fokón, amint lennie kellene. Bár a tanítótság ügyei az újabb időben sokat javultak, még nem mondhatjuk azt, hogy most már gond nélkül élhetünk hivatásunknak. Nap-nap után merül föl kérdés, amelynek érdekében síkra kell szállnunk.

Vitán felül áll, hogy valamit kivívni, kiharcolni csak vállvetett munkával, kitartó, közös akaráttal lehet. Egy az összesért s az összes az egyért. Szalmaláng-lelkességgel célt érni nem lehet. S az együttműködés legfőbb rugója az őszinte kartársi szeretet. Aki csak kötelességből szereti társát, az síkra sem tud szállani a közös érdekekért, legfeljebb csak a magán érdekekért. S ha a figyelmes szemlélő szítttekint a tanítói élet mezején, fájó szízzel állapíthatja meg a szeretetlenséget, sőt közönyt. Bizony, fájó dolog, hogy serkentgetni kell a tanítótságot saját érdekének munkálására. De mit szóljunk, ha arra gondolunk, hogy sokan a legegyszerűbb kötelességüket sem teljesítik a tanító-társadalommal szemben. Aztán hány százan vannak, kik a köteles tagdíjakkal is állandóan hátralékban vannak! Hogyan lehetne lágymeleg, vagy semilyen érdeklődéssel, áldozatkészség nélkül jó dolgokat cselekedni!

Hála Istennek azonban, vannak táborunkban lelkes tagok is, kik higgadt megfontoltsággal bátran haladnak a nemes cél felé, mely a tanítótság erkölcsi és

anyagi elismertetéséhez vezet. De mennyivel könnyebb volna e kevesek munkája, ha mindnyájan oda állnánk a zászló alá és tömören emelnénk a nagy pőrölyt, amely a közönyösség, nemtörődömség, sőt talán a rosszakarat ércfalát döngetné, avagy lerombolná. Azonban a kiáltók hangja elvész az élet zajában. Éppen azok nem hallják, akiknek meg kellene hallani. Várunk, . . . hát mire várunk? Átok ül a közönyös szívekre, elmulás átka. S mily könnyen alámossák az élet viharai érdekeink bástyáját, reményeink pilléreit. Ismerjük be: testvér a testvért nem szereti igazán. Gyakran még az egy községben működők sem értik meg egymást. Mennek külön utakon. Élnek a „más”-nak, nem a jövőnek. Pedig . . . közös a sorsunk, — ha talán egyiké fényesebb is, mint a másiké, — tehát közösnek kell lenni az akaratnak is. Nem jajgatni, hanem összefogni s szeretettel együtt munkálni, — ez legyen jelszavunk s szent akaratunk.

Lehetnek eltérő vélemények a boldogulás kivívásának módja körül, de a végső cél csak egy lehet. Ám láthatjuk, hogy a közös munka már eddig is gyümölcsöt termett. Őbe tesszük kezünket? Vagy, ha kinyújtjuk is, szeretetlenségre nyújtjuk ki? Nem úgy testvéreim! Igenis, mi nem akarunk a mások lábán járni, csak a magunkén. Én hiszem és remélem, hogy pl. a Dalárda szent eszméje, melynek diadalra juttatása bizonyosan nem agilis karnagyunkon múlt, — még nem esett végleg a kútba. De kartársi szeretet, szent hevület kell hozzá; különben kárba vész karnagyunk sisyphosi munkája. Ugyanigy más jó ügyeinkkel is.

Álljunk meg egy-egy percre a tanítói élet nagy országúlján, támogassuk s ne kicsinyeljük le egymást, segítsük a bajban levőket. Istápoljuk nemes ideáljainkat, nagy céljainkat úgy erkölcsileg, mint anyagilag. Ne kiméljük a fáradságot. Igyekezzünk a tanítói jövőt sugárral behinteni közös munkával, igazi, nagy szeretettel, akkor felvirrad a tanítóság boldogabb hajnala.

(r).

Búcsú a legnagyobb magyar tanítótól.

Katedrája nem volt. Az ő pedagógiája számára szűk lett volna az iskola négy fala. Nem a diplomája, de Istentől áldott tehetsége és népéért dohogó, jóságos szive volt a pályázati feltételei, melynek kizárólagos birtokában a nemzet nevelőjévé lett.

Benedek Eleket sorsa az ifjúság, a gyermekek közé predesztinálta. A politika fényes kardja hamarosan kihullt kezéből, mert azt a Teremtő ifjú szívek simogatására alkotta. Arra, hogy újságot írjon a gyermekeknek, akik hétről-hétre lesték a póstást, hozza-e már az Elek nagyapó gyönyörű elbeszéléseit, tréfás verseit.

Népszerűbb, szeretetlebb írója nem igen volt a magyarságnak, mint ő. Hiszen generációk nőttek fel az ő meséin, s az ő nevével. Az apák Az én újságom szeretetével szorították keblükre; a fiúknak Jó pajtása, az unokáknak Cimborája.

Tanító volt, előtte mindig millió és millió tanítvány. Amit ő Kisbaconban fölirt szíve táblájára, azt mohón leste, olvasta minden magyarok gyereke. Aztán ez a sok-sok gyermek iróttolat fogott és nagy kerek betűkkel megírta a drága Nagyapónak, hogy a Bodri kutya elkapta a vajaskenyérét, meg hogy jó volt nyáron fürödni a Balatonban és hogy ő már ezután igyekezni fog szebb betűket írni a levélbe és a levél végéről sohasem maradhatott el, hogy a jó Isten soká, de nagyon soká éltesse édes Elek nagyapót!

A jó Isten pedig éltette. Éltette, mert a tanítónak élni kell. Élni kell, hogy élhessen a gyermek, hogy élhessen a nemzet. A gyermekek pedig a jó Istennel együtt emlegették Nagyapót. Mert Nagyapó mindig vasárnap jött. Éppen templomba induláskor. És Elek nagyapó üzenete, szíve-lelke ott maradt a gyermekek kezében, imádságos könyv helyett...

Most már Elek nagyapó nem ír többé. Hiába várják az ő kicsiny hívei. Meghalt a legnagyobb magyar tanító. Gazdátlanná vált a kisbaconi fróasztal, amelyen még annyi picli levélke szeretné elmondani Elek nagyapónak, hogy miképpen telt el a vakáció és Nagyapó is írja meg, termelt-e sok szilva a kertjében...

Kedves, elárvult magyar gyermekek, a ti utolsó írásotok

legszebb koszorúja az Elek nagyapó frissen hantolt sírjának. Könnyeitek és apáitok könnye az ő munkás életének legékezebb gyöngyszemei. Szívetek emlékezete pedig halhatatlanságának legbiztosabb záloga.

Kedves Elek nagyapó! A magyar gyermek nevelésében — mi tanítók — kartársaid vagyunk. Igaz, hogy Veled szemben a Te munkáddal szemben gyarlók és méltatlanok. De engedd meg, hogy szent örökségedet például vegyük. Tudjuk jól: üresen maradt helyedet nem pótolhatja a magyar tanítók összesege sem; egyetlen sor írásod fölért az iskolák száz tanmenetével, — mégis, a Te haláloed által mi lettünk a magyar gyermek gyámja. S ha mi csak gyámkodni fogunk tudni a Te édesapai gondoskodásod nyomában, az is büszkeséggel tölt el bennünket.

Eltávozásoddal fényes bizonyosságát adtad annak, hogy az igazi tanító nyugalomba vonulása — a halál. Vajha mindannyian követhetnénk Téged az örök ifjuság és fáradhatatlan munkásság utján...

Elek nagyapó! Te itthagytál minket, de neved és emléked mindig fenmarad, mert azt Te magad a gyermekek szívébe írtad.

(*boa.*)

Tankönyveink.

Irta: Novák Mihály.

A modern pedagógia a nevelést, a jellemképzést helyezi az iskola középpontjába és a tanítást is annak szolgálatába állítja. A tanítással szemben a következő kívánalmakat támasztja: a tanítás a gyermek lelkének ismeretén alapuljon, alkalmazkodjék a gyermekhez, az éleiből induljon ki, legyen érdekes, érvényesüljön benne a gyermek öntevékenysége. Az öntevékenység elve azt kívánja, hogy a gyermek a tanításban tapasztalataival, megfigyelésével, kérdéseivel közreműködjék, mintegy fokról-fokra ő maga szerezzék meg az ismeretet. A tanítás célja azonban nem a sok tudás, hanem az, hogy a gyermek amit az iskolában tanult, az éleiben fel tudja használni, tudja alkalmazni.

A fenti elvek a tankönyvekkel szemben is új követelményekkel lépnek fel, a tankönyvek használatát nagyon megszorítják, sőt egyes esetekben fölöslegessé teszik.

A tankönyvnek is nevelni kell, önállóságra, mérlegelésre,

gondolkodásra kell szoktatnia. Nem lehet a tankönyv „beemlézésre” szánt leckék, „tudnivalók”, körmönfont, agyonstilizált szabályok halmaza, száraz „előírt” tananyag-gyűjtemény, hanem annak gondolkodtató, tevékenységet kivánó gyakorlatokból kell állani, amelyek révén a tanuló végéig lesz a lényeg és amelyek nem csupán az emlékezetre támaszkodnak, hanem igénybe veszik a gyermek más lelki funkcióit: az ítéletet és a következtetést is. Ne legyen a tankönyvben semmi ballaszt, ami fölöslegesen terheli a memóriát és csak arra jó, hogy a tanuló vele tudását csillogtassa, de egyébként annak sem praktikus sem nevelő értéke nincs.

E rövid bevezetés után áttérek az egyes tankönyvek általános kritikai méltatására.

A jelenlegi olvasókönyvek csak jobbak, mint az előzőek, de nem jók. A legnagyobb hibájuk, hogy nem egymás fölé épültek; nincs bennük fokozat, rendszer, logikai összefüggés. A világtájakról, a látóköréről fr az egyik földrajzi alapon ott, ahol ez még nem anyag. A villamosságról közöl a másik fizikai előismeretet feltételező olvasmányt abban a csoportban, ahol még nem tanulnak fizikát. Öletszerűen vannak összeállítva és figyelmen kívül hagyják az előző olvasókönyvek tartalmát, említett ismételésekbe bocsátkoznak. Elfelejtik, hogy az olvasókönyvnek minden fokon elsősorban a nevelés, a jellemképzés eszközének kell lennie. Alsó fokon mintha az volna minden olvasókönyvnek a vezérelve, hogy benne legyen az egész beszéd-értelem gyakorlat és a földrajzi alapfogalmak: a látóör, a látóhatár, a bányá, a vasesztergályos, a kereskedő, a közlekedés, száraz lekszikon-izű leckék. Nem tudománynak kell lenni ezen a fokon az olvasókönyvben, hanem hangulatnak, érdekességnek, könnyedségnek, kedvességnek: értékes történetnek és mesének, kedves versnek és párbeszédnek. Minden olvasókönyv leírja a nagy eseményt, az első napot az iskolában, de leckezerűen, ahelyett, hogy egy kis fiú vagy kis lány esetét adnák elő nevelési céllal.

A felsőbb fokra frott olvasókönyvek is elsősorban a tudást tartják szem előtt. Olvasmányaik sokszor egy-egy tudományágazat, vagy kor tömör rezüméi, amelyek nagyon rövidsáak ugyan, de csak annak érthetők, aki a benne foglaltakkal rendszeresen foglalkozott. Sok olyan olvasmányt közölnek, amelyhez a tanuló nélkülözzi az előismeretet (mert ebben a csoportban

nem fordul elő), amiatt nagy előkészítést igényelnek. emellett a stílusuk nehézkes, sok hosszú közbevetett mondat, úgy hogy az olvasmány-tárgyalás a sok magyarázat miatt fárasztó, unalmas, kárba veszett. Lehet középfokon is feldolgozni pl. fizikai témát pl. a rádióról, de nem a rádió fizikai lényegét, hanem a hasznos szórakozással kapcsolatban, annak kulturális és gazdasági hasznát. Vagy más témáról a feltalálóval kapcsolatban, aláhúzva a feltaláló életéből a jellemképző, a nevelő hatású részt. A gramofon pl. csak az impulzust adja, hogy a tanuló lelkében valahányszor gramofont hall, feléledjen mindaz a nevelő érték, amit Edison életéből annak idején leszűrt. A tudományos megértést, az eszköz fizikai lényegét a fizikai közvetlen tanítás adja, ehhez kapcsolódik a megfelelő olvasmány az ő nevelő értékével. Nem lehet az olvasókönyv nehézkes, száraz adalthalmaz, hanem élvezetes, szép, érdekes és hangulatos, hogy megszerettesse a könyvet, az olvasást. Emellett legyen értekes, tartalmas, pontos és szabatos. A stílus egyszerű, világos, magyaros. Alsó fokon sok egyszerű bővített mondat és a felső fokon se legyen benne egész bekezdéseket kitevő közbevetett mondat.

Az olvasókönyveknek koncentrikusan kell felépülni. Az elemi iskolai olvasókönyveknek egy összefüggő egésznek kell képezni. Minden osztály (csopori) olvasókönyvének kell, hogy legyen egy központja, egy vezéreszméje, amelyből fakadnak és amely köré csoportosulnak az olvasmányok. Az egyes osztályok (csoportok) centrumai az előző évvel összefüggőek, azokat koncentrikusan bővítik. Az elemi iskola mai tagoltsága szerint és figyelembe véve az értekezésem elején felállított pedagógiai principiumokat, ezeknek a csoportonkénti (osztályonkénti) gócpontoknak alsó fokon (1—3 osztály) a polg. nevelés-tan és beszéd-értelemgyakorlat; közép fokon (4—5) a honismeret és felső fokon (6—8) a reáliák alkalmazhatók, mindkét utóbbi fokon különös tekintettel a jellemképzésre és a vallás-erkölcsös nevelésre. Konkrétebben és részletesebben: az első osztályban ilyen központ az iskola élete; a második csoportban a család (a család élete, lakás, udvar, kert, háziállatok); a harmadik csoportban a község (a község élete, a határ, a határ élete, munka a határban) és jellegzetes képek Szlovenszkóról és Szlovenszko életéből (a hegyvidék élete, foglalkozása) és a negyedik csoportban hazánk a Csehszlovák köztársaság, amely

köré csoportosulnak jellegzetes képek a nagy világból. Nem leckékre gondolok, hanem élő, az éleiből vett képekre; nem általános olvasmányra, hanem konkrét egyes esetekre, pl. nem A család, hanem Édesanyám, A Jancsi apja (pl. földműves, iparos, rokkant és ennek keretében kidomborítva az apa fáradtságos munkája, hajsza a kenyér után, amiből a tanuló maga levezelet mindazt, ami őt az apával szemben kötelezi — öntevékenység, tehát nem: az apa, anya, stb. együttvéve családot alkotnak...); nem: A háziállatok, vagy A tehén, hanem A mi tehenünk, vagy Bodri kutya; nem a villamosság, hanem: Franklin Benjamin, vagy A rúdó; nem A Magas Tátra, hanem a Krlván stb. Különbséget kell tenni a falusi és városi iskolák részére írott könyvek közt legalább felső fokon, ahol kell, hogy nagyobb számban helyet kapjanak a gazdasági tárgyú olvasmányok: általános és különös növénytermelés, állatnevelés, a gazdaságok beosztása.

Ezeket a szempontokat figyelembe véve a legjobban sikerült olvasó-könyveinek Telkes: Abécéje és dr. Pálesch-Banai: Hazánk című könyve, de Telkes abécéjének olvasmányi része, szép, hangulatos, kedves. Az első részben a mindenáron való mondatszerkesztésnek feláldozza azt az alapvető metodikai principiumot: egyszerűről haladj az összetettre, amennyiben nem tarti fokozatot könnyebben és nehezebben hangozítható szavak között, hanem a hangozítás tekintetében különböző nehéz szavak egyszerre fordulnak elő, ami az olvasás kezdetén az abécét nehézkessé teszi. Egy újabb átdolgozásnál ajánlom betartani ezt a fokozatot: egytagú szók, pl. ír, ír, út, tű, nem stb.; kéttagú szók: mama, virág és csak ezután: úrú, úri, ecet; majd imre, tenni, ember; azután többtagú szók és csak azután vegyesen. A körben előforduló olvasmányok hosszúak, pl. „árva ferfi“.

A legszembeötlőbb a jó nyelvtankönyv hiánya. A meglévő nyelvtankönyvek teljesen elhibázott utakon haladnak, amennyiben nem könnyítik meg sem a módszeres megértést és népes, különösen egy osztályos iskolában a tanuló munkáját sem, mert nem adnak megfelelő számú feladatot, ami feladat van bennük az száraz, mesterkélt. Nem kell fel a tanuló érdeklődését, nem visz elevenséget az amúgy is elvont tárgyba, hanem ridegségével, mondvácsináltságával a tanulót minden spontán öntevékenységtől elriasztja, úgy hogy az sablonosan, kényszerű

kötelességből írja a feladatot. Mivel nem kíván a tanulótól semmiféle önálló lelkiténykedést, nem ösztökéli öntevékenységre, nem érdekes, hanem unalmasan fárasztó, nem is hagy a gyermek lelkében maradandó nyomot. Még a könyvek kiállítása is unalmas, szinte elriasztóan rideg, igazi *tankönyv*. A könyvek alapeszméje túlhaladott, nem felel meg a mai kor követelményeinek és ebben — mentségére legyen mondva a nyelvtankönyvek szerzőinek — a tananyagbeosztás a hibás. A tananyagbeosztás ugyanis általános tanterv hiányában dogmaszerű, ehhez a szerzők szószerint ragaszkodtak. A tananyag beosztás teljesen grammatizáló alakra helyezkedik és azt ebben követik a nyelvtan könyvek is. *A nyelvtani anyagot nem a gyermek nyelvismeretének; szókincsének, értelmi fokának és lelki képességeinek megfelelő sorrendben adják; hanem tekintet nélkül erre, tudományos rendszerben — a legalacsonyabb fokon is nehéz definíciókkal, szabályokkal dolgoznak: fő a nyelvtani szabályok ismerete, a tudás — nem a praktikum, a nyelvnek szóban és írásban való helyes használata s legfőbbeször nem indulnak ki ismert és a gyermeknek kedves tárgykörből, amely a gyermeknek könnyen érthető, hanem olyanból, amelynek szövege és mondatköre nehéz, magyarázatra szorul, pl. az egyik nyelvtankönyv a görög-római mitológiából és történelemből veszi példáit.*

A nyelvtan célja, hogy megtanítsa a helyes beszédre és a helyesírásra, ezt a célt pedig a tervszerűen összeállított szóbeli és írásbeli gyakorlatokkal éri el. Az elméleti nyelvtannak csak ott és annyiban van szerepe és jogosultsága, amennyiben a közönséges beszédétől és kiejtésétől eltérő helyes alakot és a helyesírást megmagyarázza és megokolja. Ebből az következik, hogy elsősorban azokat a nyelvtani részeket kell *gyakorolni*, amelyek ellen a tanulók beszédben és írásban vétének, amelyek nyelvtani megvilágítást és alátámasztást kívánnak és elhagyandók azok a részek, amelyeknek csak *teoretikus* értékük van.

A helyes beszéd elsajátítása érdekében fontos, hogy a példák és gyakorlatok egy befejezett, kerek fogalmazási egységet alkossanak. A nyelvtankönyvet eleven, művészi rajzok élénkítsék, ne primitív figurákra emlékeztető fametszetek. Legyenek a nyelvtankönyvben feltörők, rejtvények.

A szlovák tankönyvek közül a Hrivnák-Rob féle tankönyvek

azok, amelyek legpraktikusabban valósítják meg a szlovák nyelvi tanítás célját, amennyiben nem gramatizálnak, hanem alapot adnak a beszélgetésre, a nyelvet a beszédet gyakorolják. Az írás elsajátítása minden gramatizálás nélkül praktikusán, feladatok útján történik. A nyelvtan benne van a gyakorlatokban, amelyek mindig egy kerek egészet, egy kis történetet alkotnak, amelyet még szép képek is élénkítenek. A legszükségesebb nyelvtani ismeretet a könyv végén az egész évben tanultak alapján leszűri és rendszerbe foglalja. Minden gyakorlathoz és olvasmányhoz szlovák-magyar szótár van mellékelve, ami a szavak tanulását és gyakorlását nagyon megkönnyíti. Még fali szemléltető képek kellenének hozzá és akkor még sikeresebben tudnák szolgálni a szlovák nyelv tanítását.

Ugyancsak elismerőleg kell nyilatkoznom a „Hazánk” című földrajzkönyvről, amely bő ugyan, de ez nem von le értékéből, mert a viszonyokhoz mérten, megfelelő kihagyásokkal megrövidíthető. Újabb kiadásnál a honismereti részt ki kell hagyni, mert ez tisztán a tanítónak szól, továbbá közvetlen szomszédságban lévő államokról bővebben, részletesebben kell megemlékezni.

A számtan-könyvre különösen az egy osztályos iskolában van szükség, ahol sok csendes foglalkozást kell felírni. E célból és hogy úgy az iskolai, mint a házi feladatokhoz bő anyagot nyújthasson, a számtan-könyvben sok példának, feladatnak és praktikus útmutatásnak, de kevés (sőt semmi) száraz matematizálásnak kell lenni. Fontos azonban, hogy a példák praktikusak, az életből valók, reálisak és változatosak legyenek, hogy egyúttal anyagot szolgáltatassanak a tanítónak analóg, helyi vonatkozású feladatok szerkesztésére.

A természettanhoz és természetrajzhoz elsősorban egy jól és praktikusán megírt vezérkönyvet tartok szükségesnek, amely leírja szóban és képen a kísérleteket, tartalmazza az elkészíthető eszközöket (tanszereket), közül a gyakorlati életből vett megfigyelést, kísérleteket közül, amelyeket a tanuló elvégezhet, útmutatást, impulzust ad arra nézve, hogy a tanuló a szerzett ismereteket hogyan használhatja fel az életben. Tankönyv csak az osztályon iskolában szükséges, egyébként itt is helyettesíthetik a tanuló jegyzetei és rajzai. Nem sok adat fontos, hanem az élet, a természet és az élet szeretete, becsülése, a gyakorlati étellel és a természettel való kapcsolat és hogy ösztönzést,

kedvet adjon a tanulóknak a megfigyelésre. A beosztásnak pedig nem lehet alapja valamilyen mesterséges rendszer, vagy minden összefüggés nélküli egymásmellettség, hanem egy olyan természetes csoportosítás, amely megfelel a melodikai alaptételnek: a közeliről a távolira. Ilyen beosztás pl. az ember, a lakás, az udvar, a kert, a mező, az erdő, a vizek világa, idegen országok, a tenger. Egy-egy ilyen csoporton belül a további felosztás, pl. a lakás: macska, légy, pók, sváb, moly, vas, só, szén, petróleum, mész, nemes fémek, drágakövek. (Lásd: O. Kriebel: Náčrtník učitelja přírodopisu. Ez a könyv a természetrajz anyagát rajzokban adja egy kevés szöveggel, amelyet a rajz teljesen megértet.)

A magyar iskola névója megköveteli, hogy a magyar tanuló a mai tudományos megismerésen álló és kivitelében is kifogástalan tankönyvet kapjon.

A gyermekek felvilágosítása.

Írta: K. Fedorka Margit.

Korunk, a rohanó haladás kora, megváltoztat, eltörül, újra teremti álmokat, eszméket, célokat, embereket. Szinte átláthatatlan messzeségben van a mai ember a múlt századitól s természetszerűleg aztán a mai gyermek lelkivilága, — sőt mondhatnám világnézete — is egész más, mint a háború előtti gyermeké. A szülők által átélit borzalmak, szörnyű valóra-ébredések átömlöttek a gyermekbe is és egy — testileg csenevészebb — lelkileg koravéniségre fejlett generáció jött létre, mely még lelkiérettisége előtt keres, kutat oly okozati összefüggéseket, melyek nem bántották a boldog kor gyermekeit.

Más kor — más ember, más gyermek — kell, hogy megváltozzanak azok az elvek is, melyek a gyermek lelki életének fejlesztésére vonatkoztak. Ez nem okoz talán gondot a városi intelligens, sőt gazdag szülőnek. Intelligenciája, pénze lehetővé teszi, hogy gyermeke lelkét saját maga vagy alkalmas egyén a legalkalmasabb időben ébressze öniudatra, ismertesse meg erkölcsi rossz — és jóval, — neveljen a mai kornak megfelelő gyermekeket és a jövőben helytálló embert.

A falvakban mindinkább lábra kapó lelki eldurvulás azt bizonyítja — de bizonyítani sem kell, — hogy a műveletlen, nehéz munkával foglalkozó szülő képtelen a gyermek lelki

világába hatolni és a gyakorlati élet egyes megnyilvánulásait úgy eleveníteni meg az érdeklődő gyermek előtt, hogy az finomabb érzéseit ne sértse, sőt inkább mélyítse.

Értem itt különösen a gyermek nemi felvilágosítását — az elavult „gólya“ mese kiküszöbölését. Ettől sokszor még a műveltebb anya is idegenkedik, mert nem tud alkalmas módot találni, hogy álszemérem nélkül beszéljen a dologról. Így a gyermek vagy durva visszautasítást kap: ne törődj azzal, ami nem tartozik rád, vagy pedig hazug mesével altatják el képzelő tehetségét.

Egyik sem helyes. Első esetben a gyermek úgy sem nyugszik és addig faggat valakit, míg valami módon feleletet nem kap. A második eset pedig messze maga mögött hagyja azt a pedagógiai sarkigazságot: ne mondj a gyermeknek még tréfából sem olyat, ami nem igaz!

Ha tehát a szülő nem tud, vagy nem mer gyermeke lelki fejlettségéhez illő feleletet adni, — akkor hagyjuk a gyermeket erkölcsrontó tépelődésben, vagy hazug hitben, hogy egykor nevelői szemébe mondhassa: hazudtatok?! — Nem — van erre alkalmas lelki finomsággal és műveltséggel rendelkező egyén mindenütt — és az a tanító, vagy tanítónő. Az időpont pedig szinte magától kínálkozik: a rendeletileg előírt „Anyák napja“, melyen polg. nevelés tan keretében fokozni kell az anya iránti szeretetet és ezt nem is lehet szebb példával mélyíteni, mint épen a gyermek születés előtti életével.

Nem útbagazítást akarok adni, ha mindenki saját lelkéből meríti az intuíción, csak példakép hozom fel, hogy iskolában így lehetne eljárni:

Az asztalra teszünk egy tojást: Gyermekedek mi lesz ebből a tojásból, ha tyúk alá teszem? Falusi gyermekekről lévén szó egyszerre adják a feleletet: csirke. — Igen egy pici, pelyhes kis jószág, oly könnyűske, hogy szinte nem is érezzük, ha kezünkbe vesszük. De mindnyájan látatok már kis borjut, vajjon az is tojásból kel-e ki? Nem, mert az nagyon nagy és erős, úgy, hogy a tojás héja összeroppan, mielőtt a kis állat kifejlődve életre jöhetne. Ezért a nagy állatok élve hozzák a világra kicsinyeiket. Hasonlóan van ez az embernél is.

Mikor még nagyon icipicik voltatok, még kisebbek, mint a kis csirke, hogy se enni, se inni, se lélegzeni nem tudtatok és itt a levegőn meg is haltatok, édesanyátok szíve alatt, a

testében melegeit, táplált és hordozott benneteket. Ilyenkor, mint a fa gyökere a földben, úgy vagytok édesanyátok testében és úgy szívjátok a vérét, hogy növekedhessetek, mint a fa a földből a tápláló nedveket. Látjátok gyermekek ti megijedtek, ha ujjatokat megvágva, vér folyik belőle és édesanyátok szeretettel adta nektek a vérét, hogy megerősödvé a világra jöhessenek.

Azian nagy fájdalommal világra hozott anyátok, mikor egy megerősödtek, hogy a levegő nem árhatoit nektek. Mikor születettek, ti arra nem emlékeztek, mert butuska kis babák voltatok, de édesanyátok soha el nem felejté és mennél többet sírt akkor, annál jobban szereti gyermekét. De gondja még csak ezután kezdődött. Megint csak saját vérével táplált egész addig, míg fogacskáitok nőttek, hogy már enni is tudjatok. És azóta se szűnt meg gondoskodni rólatok, ápolni, dédelgetni benneteket. Szeret még akkor is, ha rosszak vagytok, ha bánatot okoztok neki — mert soha sem felejté el, hogy a ti véreteket ő adta nektek, testeletek az ő testéből van — hogy édesanyátok.

Nem hiszem, hogy ily módon el ne érjük a kívánt célt: a gyermeki lélekhez méltó finomságu felvilágosítást és az anyja iránti szeretetnek végtelen fokozását.

(E téma kedvelt vesszőparipája a laikusoknak és szakembereknek egyaránt, és a napokban egy elterjedt hetilapban olvastam hasonló tárgyú esszét. Talán ez az első észrevétel, hogy az inkább pedagógiai lapba való tárgyat tanítói szempontból dolgozzam fel.)

A tulipánosládá fítkaiból.

Irla: Schlosz Lajos.

Egy bldermajer korszakbeli nagyasszony féltve őrzött ezüstveresű tulipános ládájából kaptam egy selyembekötött, zrnyszegélyű eldörgült könyvet. Címe: A szív húrjai, ifjú haldoklóknak részére. A ritka könyv szerzője: B. J. tekintetes asszony, ki mélyszántású és költői lendülettel írt előszavában azt mondja, hogy nem könyvekből, hanem az élet szigorú iskolájából merítette lapasztalalt, nézetelt és eszméit, amiket a lapokon megörökített a azért tallzmánként utravalóul adja őket a leányllánágnak.

Mély meghalottsággal olvastam ezen érdekes és fölötté értékes könyvnek minden lapját, melyet szeretném, hogy minden

tanító és tanítónő asztalán feltalálható legyen. Mégis, hogy izelűltől nyújtsak belőle olvasóinknak, kivonatolom közlöm belőle azt a cikket, mely legmélyebb és legmaradandóbb benyomást gyakorolta lelkemre.

A menyegző előestéjén.

Nagy ünnep lesz holnap, kedves gyermekem. Mig te szobádban szűz lelkednek édes álmaival álmodol, addig én örömmel emlékszem vissza magányomban ama szép időre, melyet veled együtt éltem át, mint nő és anya.

Közös akarattal rövidebbre szabtuk a napot, melyet utolszor töltünk együtt e tető alatt. Gyengéden megöleltük egymást, fennen dobogott mindkettőnk szive. És én nehéz kebellemmel, de mosolyogva mondtam neked: Menj nyugodni lányom, hogy a templomban szépnék és üdének lássanak holnap az emberek. Úgy tettél, mintha elhitted volna, hogy arcod üdesége miatt aggódik anyád és ezt felelted neki: Menj nyugodni jó anyám, hogy holnap ép oly fiatalnak és ép oly szépnék lássanak az emberek, mint amily szép és fiatal maradtál lányod oldalán. Aztán elhagytuk egymást. Tudom, hogy nem alszol még. Én pedig számodra írom e sorokat.

El fogod olvasni e levelet, mielőtt holnap a polgárnagyhoz és azután a templomba mégy.

Multam emlékei, melyeket összegyűjtök lelkemben, hogy azok anyád áldásaként lebegjenek fejed felett, nem nyugtalanítják lelkemet, az emlékek feljogosítják anyádat, hogy nyugodt kebellemmel így szóljon hozzád: Menj bátran előre. Önérzettel lépd át az új élet küszöbét. Méltó vagy rá. Megérdemled örömeit és szenvedéseit. Mert a fájdalom, melyet az új élet kötelmei fognak tiszta szivedben éleszteni, erényt teremt lelkedben és dicsfényvel fogja körül sugározni éhedet. Az emberi sorssal megalkudni nem lehet. Az igazi házasság nem hazudik soha, mert lelke az igazság. Anyává teszi a nőt, és ez az élet legszentebb és legédesebb jutalma. Ne félj leányom, mert hisz nincs mitől félned. Saját képekre akartalak nevelni, s nincs más óhajom, mint hogy azon az ösvényen lássalak haladni, melyen haladt anyád. Nem kérem az ég urát, hogy megkíméljen csak egyikétől is ama töviseknek, melyek megsebeztek engemet, mert hisz ezek tették anyádat a legboldogabb, legmegelégedettebb anyává, ki érzi, hogy betöltötte hivatását.

A szív imádkozni, a lélek sírni vágy e nagy nap örömben Mindkettőt természetünk kívánja meg. Midőn lekötjük földi életünket, az örökség felé tekint szemünk, hogy ott fedezzük fel azt a titkos rejtékhelyet, hol folytatni lehet a boldog, szerelemmel megáldott életet.

Álmaidnak költészetével menj a polgári szertartás színhelyére, de az oltárhoz a polgári kölésnek földi, természetes érzése vezessen. Vőlegényedet, ki kezét nyújtja neked a pap előtt, a vallásos cselekmény még nem teszi szentté, sem pedig anygallá. Mindíg férjedet, az embert tartsad szem előtt. Szép fogsz lenni e dicsfényes reggelen, mert lelked szépsége fog visszatükröződni arcodon. Nem fogod diadalmasan fenhordani fejedet, mert hogy férjet választottál magadnak az még nem diadal. Zavarítá sem fog tenni boldogságod, mert megérdemelted azt. Mutasd boldognak magadat, mint akit végtelenül szeretnek, de még ennél is jobban becsülnek. Mert, jó leányom, e napnak egyik fele ép annyira az új szülőké, a barátoké, a közönségé, mint amennyire kizárólag férjedé annak másik fele.

Nem azt ajánlom, hogy szeressed férjedet, csak annyit mondok, hogy ne félj szeretni őt. Az a túl nagy tartózkodás, mely a nemes szerelemben jelenkezik, a nemtelen szerelem arcátlansága feletti diadalnak élveitől az erkölcsi világot fosztja meg. Ékesítsd fel magadat mindazzal a szépséggel gyermekem, mellyel a természet ajándékozta meg mindazokat, kik tudnak neki engedelmeskedni, anélkül, hogy megsértenék az erkölcs törvényeit. És ne szégyeld soha mutatni előttünk azt a boldogságot, melyet mi szerezlünk neked. Vőlegényed tehetségeire és hibáira nézve körülbelül egyenlőnek látszik lenni veled. Ha talán később azt látod, hogy fölényel bír fölöted egy vagy más tekintetben, légy büszke erre, mert bizalma irántad ezáltal csak értékesebb lesz. Ha azt fogod tapasztalni, hogy alattad áll, ítéltsd ki ezt az őrü lelked kellemével és ne hagyd soha megingatni lelketeknek egyensúlyát. Ne hidd, hogy ez valami nehéz dolog.

Egy új családnak lész gyermeke. A mi lányunkat nem fogja többé visszaadni nekünk e világon senki sem. Az anya s családjá elveszti férjhezmenő lányát. A család, melynek fia házasodik, a házasság által gyakran visszanyeri a fiút.

Elválásunk egész súlyát érzi szívem. Meglepetve érzem, hogy fájdalomban mégis oly boldog vagyok. Ne bánkódjál

hát miattam te sem.

Ha férjhez megy a kedvelt leány, az anya ugyszólván másodsor szüli gyermekét, másodizben is fájdalommal válik el tőle gyermeke és a fájdalom öröme dagasztja szívéét. Menj! Ne nézz vissza, hogy meglásd sír-e anyád. Türelmetlenül követlek az ismerellen úton, melyet nekem ép úgy kell tanulmányoznom, mint neked.

Légy valóban azok leánya, kik leányuknak neveznek tégedet. Hívd őket „atyám“-nak, „anyám“-nak, anélkül, hogy férjedtől irányunkban ugyanazt a fiúi hódolatot követelnéd, mely neki nehezebben esnék, s minket kevésbé hathalna meg.

A nők sokkal találékonyabbak, készebbek és odaadóbbak, a gyengédségben; a férfiak még hálájukban is büszkéek szeretnek maradni.

Anyád el fog vezetni addig a küszöbig, hol az ő joga és kötelessége megszűnik; de e küszöböt nem lépi át.

Isten veled leányom! A te álmaid bevégyödtek; most kezdődnek az enyémeek.

EGYESÜLETI ÉLET.

Felhívás a szlovenszkói és ruszinszkói magyar tanítóshoz!

Egyesületünk elnöksége, különösen a ruszinszkói magyar kartársak kérésére, elhatározta, hogy a *Tanítók Háza* részjegy jegyzését továbbra is meghosszabbítja. A Tanítók Háza akciónkba a ruszinszkói kartársak is bele akarnak kapcsolódni, amely iörekvésüket készséggel támogatjuk és szívesen vesszük. Felhívjuk mindama szlovenszkói és ruszinszkói kartársainkat, akik a Tanítók Háza alapításában részt akarnak venni s annak áldásos eredményeit élvezni óhajtják, siessenek részjegy jegyzésükkel. Egy részjegy ára 200 Kcs. A jegyzések *Kovács Alajos* közp. elnökhöz intézendők, *Negyed*, Szlovenszkó.

KÜLÖNFÉLÉK.

Ébredjetek!

(Tanítótestvéreimnek ajánlom.)

Turán súlyos átka ül a lelkünkön!
 Félelem ölyve cstpdesi szívünk.
 Lüdbőrző undor
 lázas, hideglelés rázza meg a testünk,
 szikkadt torkunkból hörögve hull a szó:
 „Már megint?
Már megint össze kell tartani?”
 Ugy-e Magyar, Testvér, minek?
 Tanítóvéreim! Minek? Ugyan miért?
 Hát már nyugalmunk sincs nyugalmunk idején?
 Össze kell tartani?? . . .
 Ugy-e jó testvérem jobb így:
 Menni egymásmellett, nem ismerve egymást . . .
 Harcos-ellenesen,
 Kígyósziszegéssel,
 Vérbenforgó szemmel,
 Egymást marva-falva,
 Szitokkal átokkal,
 Öklöző öklökkel,
 Feszülő karokkal,
 Habzó véres szájjal agyarkodva lesve,
 Perpatvarkodva testvér a testvérral
 Testvér a testvérral! Egymásra!
 Taposni bele a székgyenbe — sárba
 Minden szent — jó ügyet mert *más* a kezdője,
 Mert *más* agya szülte! . . .
 Testvérem! Testvérem!
 Nem tanított meg még ezeréves multad:
 Átok, keserűség, diadal és kudarc,
 Ostorozó csapás, bú, baj, tengernyi vér,
 Mit testvér a testvérből ontott?
 Nem tanított meg még szent összefogásra?
 Ó jaj! Legyünk egyek!
Legyünk egyek a szent törekvésben
 Ezren, millióyin **egy szent akarsban!**
Mindnyájan!
 Egy cél! Egy akarat!
 Egy sóhaj! Egy imádság!
 Egy dobogó szív és lobbanó lélek legyünk mindannyian!
 Eggyé lenni! Eggyé! Egy összefogásban!|

Egy mindnyájunkért és mindnyájan egyért!
 Föl! Föl! Előre a szebb jövőért:
 Tanítójövőért!!
 De jaj!
 Jövönk párja kelő napfényen
 Félreértés füstgomolyában teng. . .
 Megnemértés úszkös sebe rémit
 s dühödten üvölt pár avult alak. . .
 . . . és . . . szétesik a szent összefogás!
 Szózan: ezer zászlót bontnak,
 ezer pártra szakad az Egyetakarás!
 Ezer külön úton, zátonyon és szirten,
 töviseken, rögön, tűzön és vízen át
 nem formálja testté azt,
 mit megtehet az Eggyéolvadás!
 Ó, mert nehéz levelezni a bűnt, a szörnyet
 melynek rabja lelkünk!
 Turán átkos átkát,
 Fásult letargiát és nemtörődömséget!
 Vad akarnokságot,
 Gyülölt testvérféltést,
 Irigy rangkórságot s a többbit, a régít
 mely mint évek máza virít az arcunkon!
 Összefogni? Testvér! Hát lehet?
 Hát tudunk?
 . . . Ezer külön úton akarnokok után,
 Ezer pártra bontva maradunk és megyünk. . .
 Lázás hideglelés rázza rozzant testünk,
 Megnemértés férgé tanyája a szív!
 Turán súlyos átka ül a lelkünkön. . .
 Alvajárók vagyunk!
 Megyünk. . . csoszogva lassan
 bús-borús ezernyi utakon alva. . .
 s az utak végén a Halál vár reánk!!
 Ébredjetek!!

Győrffy Lajos.

Kicsinyek között.

Szeptember az iskolai élet legkedvesebb hónapja. Hogyhogy? — kételkednek azok, akik — űk annak látják — a fejletlen embervadakat rászabadítják a tanítóra: legkedvesebb?? Hihetetlen!

Hát hiszen valami van benne. A munkatevédség új nehézségei, (amelyeket főként megintcsak a kételkedő szülők okoznak), a bizalmatlan új arcosok, a töretlen talajú lelkecskék megannyi próbakövei a tanító művészetének. Aki azonban ismerős az iskola szeptemberében, az nem fogja kétségbe vonni, hogy ami itt legnehezebb, az ugyanakkor legkedvesebb is lehet.

Áll ez a tétel különösképen az első évfolyamra. Aki életének legfárasztóbb,

de egyben legürömesebb perceit akarja kiélni, az menjon az iskolábajúvő, hatéves emberkék közű.

Ha most hirtelen csoda történe, s minden iskola leadója elé odaállhatna az első osztály boldog tanítója, hogy közölje a világgal e hónapban észlelt legkedvesebb élményeit, akkor tudom, hogy még a téli és tavaszi műsorok is tele lennének szeptemberi örömeikkel . . .

Nem dicsekedhetem elsőosztályos diákokkal s azért ne is várjon tőlem senki efféle öröm-pilulát. Magam is két kézzel kapok utána, ha felesillan itt-ott valamelyik szerencsésebb kartársam mosolyában. Meg fogja azért bocsátani diák-ujoncaink „tanító nénije”, hogy az alábbi históriának kivűle én is tanuja lettem.

Folyt a játék, mint ahogy folyik már hetek óta, hogy a pedagógia varázsvesszejének érintésétől észrevétlenül tanulássá változzék. Mi is játszuuk s így alkalmam volt elrabolni a kicsinyek lelkének felhangzó ocsengetyűszavát.

Labdázni akartak.

— Ki hozta el a labdáját? — kérdezett a délelűtti rendelkezés.

Mindössze három négy kezeceke mutat föl egy egy szerény cserna rongy-gombolyagot. Tudnivaló, hogy falubelyen iskolaiideje előtt nem igen labdázik a gyermek. Jóformán az iskolában tanul meg (1) játszani is. Kevés tehát a labdászerszám.

De a labdanélküliek sorából im kilép bátran egy kisfiu s minden jelentkezés, vagy engedélykérés mellűzésével (tűrűdik is ő ilyesmivel, amikor az ő fontos ügyérűl van szó!) odaállt a tanító néni elé s emelt hangon kijelenti:

— Nekem is volt labdám, de már nincs!

— Hát hova lett? — kérdi tőle a tanító néni, megaimogatva a gyerek gömbűlyű állát.

A fiú kárvallott arccal mondja:

— Megette a primás! . . .

Jól láttam, hogy a tanító néni gyorsan a szájára tette a kezét s réműlt szemekkel nézett a gyerekre. Persze, szegényke nem tudhatta, hogy az ő primását névelű nélkül és nagy „P”-vol kell mondani. De amikor szűnűben volt a tanító néni belűű nevetése s megkérdezte: — melyik primás? — a fiú magyarázó gesztussal válaszolt:

— A nagyobbik kutyánk . . .

A tanító néni pedig lopva felém nézett s büszkén könyvelte el ezt az újabb szeptemberi kedvességot.

(bea).

Az országos (szlovák) tanítűgyesűlet (Z. U. S.) jubileuma. A Z. U. S. f. 6. jűl. 2-án tartott közgyűlűlésében ünnepelte fennállásának tizéves évfordulűjét. Ez alkalmából az egyesűlet hivatalos orgánuma, a *Slovenský Učitel'* díszes kiállításban 110 oldalon jelent meg f. 6. szept. 1-én.

A Zűlűnán tartott jubilaris közgyűlűs több fontos határozatot hozott, amelyek reánk nézve is érdekelnek birnak azért leközűljűk:

A szlovenszűkűi elemi, polgár- és közűpiskolák tanfűlűgyelűi kizárűlag tanítűk, illetve tanárok legyenek. A tanfűlűgyelűkrűl szűlű új tűrvényben kifejezotten biztosítassák az eddigi szabály, mely szerűnt az elemi népiskolai oklevéllel és 20 évi kiválű tanítűi szolgálattal birű elemi isk. tanítű kinevezhetű legyen tanfűlűgyelűvű. A népiskolai tanfűlűgyelet osztassék fel elemi- és

polgáriiskolai tanfelügyeletre. A polgáriiskolák tanfelügyelőitől kiváló polg. isk. szaktanítók, az elemi iskolák tanfelügyelőitől pedig kiváló elemi iskolai tanítók neveztessenek ki azon elvből kifolyólag, hogy a középiskolák felügyeletére is kiváló középiskolai tanárok neveztetnek ki. Minél előbb szerveztesse meg a szlovenszkoói iskolatanács, amely teljes hatáskörrel birjon a középiskolák és tanítóképző intézetekre is.

Az indítványok kapcsán a következő határozatok hozattak: 104/26 törv. 24. §-a alapján a minisztérium a figyelemroméltó esetekben engedélyezzen a nem áll. tanítónőknek a nevelési járulék magasságáig méltányos segítyt azon ellátatlan saját gyermekoik után, akik az anyai ellátásra vannak utalva. Az országos hivatal ne törölje a községek költségvetéséből az iskolai szükségleteket. Ellenkezéskül utasítsa a községeket, hogy utalják az iskolák részére a költségvetésben biztosított összegeket télelvi részletekben. A bélyegilleték ne legyen levonva a nem áll. nyugdíjbe tanítók illetményéből. A tanítószög hivatalos gyűlésekre történő útjai a községi pénztárból fedeztessenek. A nevelési pótlék valamennyi gyermek után fizettessek. A fizetési törvény új értelemben novellizáltassék.

Új községi iskola. Bonya község nagy áldozatkészséggel új községi iskolát épített, amely a közeli napokban nemes rendeltetésének átadatik. Az iskola részére tanerőt is választottak Komjáthy Istvánné szül. Szutter Mária tanítónő személyében. Az iskola 63 tanulóval nyílt meg.

A galántai járás nem állami tanítóinak nyugdíjbiztoságában a tanítószögöt Küvesi Géza felsőszöli ev. káriáruuk képviseli.

Az apácaszakállasi ref. egyház tanító részére szép díszes házat vet, amely a legmodernebb komforttal van megépítve. Eredetileg a diószög cukorgyár uradalmi intézőjének a lakása volt. Az egyház belátta, hogy az odđigi tanító lakások nem méltók a tanító álláshoz. Vajha más egyházak is követnék az apácaszakállasi példát.

Gúta község iskolaépítései. Gúta nagyközség szép példáját adta a tanügyért való áldozatkészségének és belátásának; gyönyörű, modern, hatalmas polgári iskolát épít, az építést már meg is kezdték. Ugyancsak befejezte a község külterületén fekvő háromosztályos (pacsóroki) iskola építését, három tanító lakással együtt. Gúta kiszigeten s a seregakoli tanyán a községi iskolát egy-egy osztály építésével bővítette.

Keszegfalva község a községi iskolát egy osztállyal bővítette, most pedig azt határozta el, hogy még három új osztályt építenek, Kavapusztán Vágbalparton s a községben.

A csicsói ref. egyház most adja át rendeltetésének új modern kétosztályos iskoláját

A csillizpatasi ref. egyházközség most fejezte be új 2 osztályos iskolájának építését.

Nagykeszi község most kezdte meg két osztályos községi iskolájának építését.

Új iskolákat építenek: a turiszkállasi ref. egyház, az ekeesi, nemesócsai, megyerosi ref. egyház. A galánta-királynéreti földbérli szövetkezet két-

osztályos iskolát. Az alsónyárasdi róm. kath. egyh. most két osztállyal bővítte az iskoláját, a jövő tanévben pedig új 6 osztályos iskolát épít. Tervebe vannak véve még a következő építkezések: Pozsonyepéjtes közs. isk. egyosztállyal, Dunaszerdahely róm. k. hatosztályos, Várkony rk. négy osztály, Böös rk. két osztály, Csilliznyárad rk. egy osztály, Felsőgellér ref. két osztály, Vásárút rk. négy osztály, Kis- és Nagyudvarnok közs. egy-egy osztály, Nagymegyér rk. fiú isk. egy osztály, a komáromi tankerületben ezeken kívül még 25 osztállyal való iskolabővítés van tervbevéve. Szlovák iskolák épültek Hodžovo kőtosztályos, jubiláris iskolák Hadovce, Margitmajor egy-egy osztály tanítói lakással; Okaukova egy osztály tanítói lakással; építésre kerülnek: Ca. Aranyos, Füzespuszta; új iskolák épülnek: Nagymegyér Rakottyás, Várkony.

Tanítóhiány. Értesüléseink szerint különösen református tanítókbau igen nagy hiány mutatkozik. Erre való tekintettel a komáromi ref. egyházmegyé aug. 27-én tartott közgyűlésén elhatározta egy ref. tanítóképzőnek Komáromban leendő felállítását.

Tanügyi tanácsadó. Általános tanügyi, pedagógiai, jogi és közgazgatási kézikönyv jelent meg (magyar nyelven) a magyar iskoláknál működő tanítók és tanárok számára. Összeállították Gašparik Ignác all. tanfelügyelő, Dr. Pálesch Ervin tsnáér és Hanus Gyula áll. el. isk. igazgató. A szép kiállítású, 350 oldalas könyv most jelent meg a szerzők saját kiadásában Bratislavában nyomta a Jednota könyvnyomda. Rendkívül fontossággal bír a kiváló tartalmu mű nemcsak a tanítószágra, amelynek minden ügyében bőséges és helyes információt, útmutatást nyújt, hanem az iskolaszékek, jegyzőségek és egyéb közgazgatási hatóságok számára is. Feltétlenül szükségesnek tartjuk, hogy kartszaraik e könyvet beszerezzék a saját maguk és iskolai könyvtárak részére is. Megrendelhető minden tanfelügyelőségen, vagy egyenesen a bratislavai III. sz. tanfelügyelőségen. Ára előjegyzésben 35 Kcs, rendes eladási ára 40 Kcs.

Ünemev címmel most jelent meg egy különösen szerkesztett szlovák nyelvű gyermeklap a szlovák népiskolai gyermekek számára (8—14 évesek) A kétszinnyomatu illusztrációkkal ellátott gyermeklap megjelenik havonként egyszer, előfizetési ára egész évre 10 Kcs. Egyes szám ára 1 Kcs. Szerkeszti: Matejovská M. A javítást végzi Fulla L. tanár. Kiadja az Államnyomda fiókja Bratislava, Grössling u. 117, ahol meg is rendelhető.

Új magyar gyermeklap. Amint biztos forrásból értesülünk az Államnyomda magyar ifjúsági, illetve gyermeklapot is fog kiadni, amelyre az előkészületek megtörténtek már. Az előkészítő munkálatokkal és a felelős szerkesztéssel a kiadó a magyar tanítószágra régi barátját és jóakaróját, Ježo Márton komáromi áll. tanfelügyelőt bízta meg. Az új gyermeklapot a magyar írók és a magyar tanítószágra erre hivatott legkiválóbbjai fogják írni s oly ócsó lesz, hogy minden gyermek megveheti.

A középiskolák Magyarországon. A Magyar Statisztikai Szemle érdekes kimutatást közöl Magyarországon középiskolai oktatásának állásáról. Eszerint a középfokú oktatást 1927—28.-ban 699 iskola szolgált. A tanárok száma ugyanakkor 8729, a tanulók száma pedig 158.155 volt. Az iskolák 41 százaléka állami, 53.1 százaléka felekezeti, 5.9 százaléka pedig egyesületi és magán. Úgy az intézetek, mint a tanárok száma az előző tanévvel szemben

tkisebb mértékű fejlődést mutat, a tanulók számában azonban a háború miatt elmaradt születések következményekképpen három év óta mérsékelt visszaesés tapasztalható.

A podkarpatska-ruszi magyar tanítóegyesület közgyűlése. Augusztus 20 án számolt be először a vezetőség végzett munkájáról az összesereglett tanítóóság előtt. Az elnöki és főtitkári jelentésből kitűnt, hogy az ungvári, munkácsi, beregzászi és szüllői járási körökben élénk munka folyt, a tagok anyagi helyzetükre és szolgálati viszonyaiknak szükséges korrekcióit megbeszélték és a felmerült kívánásoknak megfelelően járt el az elnökség a kérdések tisztázásában. Pedagógiai gyakorlati kérdések is bő anyagot nyújtottak az illések programjával. Az egy évi munkának mintegy koronájaként aug. 19-től 24-ig továbbképző kurzust rendezett az egyesülettel karöltve az ungvári iskolai reformtus.

A közgyűlés egyhangúan magáévá tette Kormos Gerő főtitkár javaslatát, hogy a podkarpatska ruszi magyar tanítóóság csorbítatlan számának biztosítására az egyesület keresse meg a minisztériumot, hogy a beregzászi magyar gimnáziummal kapcsolatban kétévénként abiturienti tanítóképző kurzust rendezzen. Tekintve, hogy a kérés teljesítésének elvi akadályai nem mutatkoznak, sőt a hatóságok pártolói hajlandók a kérést és kivitele különösebb pénzügyi áldozatokkal sem követelne, megvan a remény, hogy a magyar tanítóképzés kérdése Podkarpatska Ruszban is megoldásra talál.

Az elnökség bejelentette készségét, hogy 1930. nyarán háromhetes tanulmányutat szervez Ausztriába, aminek a költsége cserkész módon való utazás mellett 1000 korona lesz.

A kirándulás programja olyan, hogy Bécs kulturkincein kívül a Szemering, Salzburg, az Ortler hegység gleccservilágának, Gastein fürdőhelynek, a Lichtensteini szurdokvilágnak és a Duna völgyének természeti szépségeit ismerhessék meg a résztvevők.

Az elnökség sikeresen elosztatta azokat a félreértéseket is, amelyek a beregzászi körzet tanfolygyelője és a magyar tanítóóság egy része között fennálltak és a megértő, alkotó, közös munkának minden biztosítékát megszerelve, békességet teremtet.

A téli szezonban szabad liceumi előadásokat rendez az egyesület járási köröknek székhelyén és közreműködésre felszólítja az illető városok kultur-egyesületeit.

A Magyar Iskolának zavartalan megjelenése nehézségekbe ütközik, mert a tagok lanyhán teljesítik fizetési kötelezéseiket és így az adósságokat kikerülendő kettős számokkal kénytelen a kiadóhivatal a pénzügyi egyensúlyt fenntartani.

Márhetetlen jelentősége volt a továbbképző kurzusnak, mely tíz év után először számolt a magyar tanítóóság művelődési igényeivel. Az előadók a tagok sorából állították ki. Metodikai kérdésekkel foglalkoztak 5-5 előadásban Mónus Gyula benei igazgató-tanító, aki a honismeretének alapos szakembere, Zádor Jenő ungvári kincstári tanító a zeneoktatásnak specialistája, Boreozky Béla a számtantantítás újabb módszereinek kutatója, Kulcsár Erzsébet a rajztanítás népies motívumokon való felépítésének apostola. Különösen ezek az utóbbi előadások mutatták meg, hogy a nép gyermekének még a rajzban is olyan motívumokat kell nyújtani, amelyek lelkéhez közel állanak. Rámutatott

annak a haszontalanságára, hogy egyszerű kopirozással, minták lerajzoltásával akarjuk a rajzot a gyerekekkel megkedveltetni. A magyar gyerek rajzának magyar lélekből kell fakadnia és hasznát is kell látnia, t. i. sujtásos minták, himzések, faragások tervei származhassanak az egyszerű rajzokból.

Révay Gyula tanfelügyelő a ruszin irodalmat ismertette a hallgatókkal, dr. Szerényi Ferdinánd filozófiai előadásában, melyeknek tárgya az istenkorenesnek történelmi áttekintése volt, — Zaratusztra, Buddha, Akbar, Spinoza és Dosztojevszky istenlátásának tükrében megmutatta az örök emberit és az örök tanítói sorsot, hogy mindig csak adjon, sohasem kapjon, — adjon ünzetlenül, mint akin az Isteniség áldása nyugszik.

Hat nap alatt egymást közelebről is megismerték a résztvevők és újult erővel fogtak hozzá a tanítás és nevelés munkájához.

Földrajz az el. isk. 4—5 évf. számára. A cseh-szlovák közlérségbe i magyar tanítá nyelvű elemi iskolák 4—5. osztálya számára igen alkalmas és jól használható földrajzi tankönyv jelent meg az új tanév kezdetén. Címe: A mi hazánk. Összeállították: Koreň József és Vincze Ferenc. Kiadja a Stehr-féle könyvkiadóvállalat Prěšov. Bontul ára 5.40 Kcs. — A 72 oldalas könyv telve van sok szép képpel. Ajánljuk kérésaink figyelmébe, mert a honismereti tanítást igen hathatós mértékben egészíti ki. Megrendelhető a kisdó cégocél vagy bármely könyvkereskedő utján.

Az olaszországi tanulóiifjuság katonai kiképzése. A gyermekek 8 éves korukban szüli engedéllyel belépnek a „Biblia” nevű fassiszta ifjúsági szervezetbe, amely jelenleg kb. 600 000 tagot számlál. A 15. éle év betöltésével átlépnek a „sarjadókba”. Ennek száma kb. 400 000; a betöltött 18. esztendővel megszerezhet a fassiszta polgár és a fegyverhasználat joga. A kiképzéssel a fassiszta milicza 1000 tisztje és altisztje foglalkozik; a kiképzés iskolai gimnasztikával és sporttal kezdődik, később fokozatosan felüli a katonai szolgálat minden ágát.

Az új török állami lobogó. A török állam régi jelzését — a félholdat — Kemal pasha megszüntette. A csillagos félholddal jelölt török zászló ezután csupán a latin „C”-t fogja viselni. Ez a „C” a „Chumhuriet” (köztársaság) szó kezdőbetűje. Ehhez járul még a latin „T” (Török), s a csillag a két betű közé kerül. A török állam monogramja tehát: C*T.

Taylor és Emerson az iskolában. A műhelyekben egyre tökéletesi ik Taylor rendszerét, amely arra hivatott, hogy a testi erők kihasználását minél gazdaságosabbá tegye. Egyre általánosabbá válik a meggyőződés, hogy a taylori ökonomizálásnak az iskolában is meg kell valósulnia. Minden fölösleget ki kell küszöbölünk a tananyagból, mert hovatovább nem fog megbirkózni az agyunk a halmozódó ismeretanyaggal. Igaz, hogy maradhatunk a régi mellett és tömhetjük tovább is ócska mesékkel tanítványaink agyát, hagyjuk, hogy az élet elrohanjon mellettük, hogy a legujabb vívmányokkal, felfedezésekkel egyáltalán ne törődjünk. Ennek azonban kérését látjuk a népek versenyében. Revideálásra szorul a tananyag, erélyesen ki kell küszöbölünk minden sallangot, ismeretekoloncot, babonauilédéket. Ahol ezt a reviziót a leghalásosabban és leggyorsabban csinálják meg, ott a haladás utja nyitva áll. Németországban, ahol pl. az ujságot is bevonják a tanítás eszköze közé és a repülés kérdése iskolai anyagot képeznek, ott lépést tartanak a korral.

A taylorizmus részleteivel és a tanítás ökonomizálásával most nem foglalkozhatunk, hanem rámutatunk arra, hogy nem elég a taylorizmus, ha a korunkkal

haladai akarunk, hanem akkor már a másik amerikai is figyelembe kell vennünk: Emersonot, a speciális amerikai filozófust.

A Taylorizmussal kötünk mechanizáltságának szolgálatunk. Emerson bölcselétével pedig annak a vágyunkok, amely a materializmus csődje után megint a lélek után kiált. Túltáplálhattuk a szerveket, melyek embertársainktól eltávolítottak, de most táplálékra éhes a lelkünk is, hogy közelebb juthassunk felebarátukhoz. És ezt szolgálja Emerson.

Emerson a szerény családi körnek a bölcselője, aki az élet apró örömeire tanít, aki a hőtköznapoknak prófétája. Hirdeti, hogy örömet jelenthet az is, ha valakinek egy kicsiny mozdulatát megmagyarázzuk, érthetővé, értelmesé tesszük a mozdulatot, melyet a munkás évek hosszú során át végezt értelmetlenül, tudattalanul.

Hirdeti, hogy a nap nemcsak süt, hanem meg is áldja a világot. Hirdetnünk kell, hogy rendszeres és kiegyensúlyozott testgyakorlatokra van annak is szüksége, aki egész nap testi munkát végez, tehát a falu népének is Emerson szellemében a falu legényeinek tornáztatását is programunkba vesszük.

Emerson filozófiájából erőt meríthetünk tanítói munkánkhoz, mert a géniusznak világformáló erejéről tesz bizonyosságot az emberiség reprezentácisairól irt munkájában. Emerson hirdeti a géniusz erejét és megoldja titkát. Akiben a géniusz lakozik, az sohasem tesz kísérletet embertársai kizsákmányolására, megfélemlítésére, hanem a maga környezetében végtelen bizalmat tud ébreszteni, hogy család nem történhetik a közelében, jelenlétében, hogy az igazi értéket mindig meg fogja találni.

A géniusz természete, hogy munkájával megismerteli a dusskálódók előtt szellemi szegénységüket, rávezeti őket arra, hogy szegyenléljék anyagi jómódjukat, viszont a nyomorgók és küzködők előtt megoyltja a segítség és boldogulás útját.

Tanítóembernek semmimem könnyebb, mint Emerson szellemében a falu géniuszává lenni. Ezért ne feledkezzük meg Taylor mellett Emersonról sem.

Kiadóhivatali üzenetek.

B-né M. M. Košice. Cimét kijavítottuk, lap az új címre megy. T. J. Komárom. Tagjaink sorába július 1-től felvettük. K. O. Takson. A kért naptárt megküldöttük. Róm. kath. népliskola Iza. A lapokat 1928 január 1-től elküldöttük, P. L. Bidovec, P. J. Blhovec, T. J. Hetény, R. A. Levice, D. Ő. Gúta, C. M. Magyarsók. M. F. Allatál. Lapot az új címre küldjük. M. D. né Košice. Cimét kijavítottuk. Hátraléka július 1-ig 31 Ké F. B. Tracovo. Naptárt küldtünk. M. L. Turňa. Előfizetőkink közé felvettük. Lapunkat július 1-től megindítottuk. Sz. M. Bény. Levél ment. G. I. Višnové. Tagjaink sorába felvettük. A lapot megindítottuk B. K. Svedlár. Lapot megindítottuk. Naptárt küldtünk. M. S. Muzsla. Naptárt küldtünk. F. Gy. Turňa. A közölt címekre küldtünk naptárt. K. né Sz. M. Bogyá. Tagjaink sorába felvettük. Lapunkat megindítottuk. K. Zs. Párkány, K. G. Tompa, B. M. Jóna, A. M. né Dunaszerdahely, V. E. Alsóhatár, Zs. G. Bodrogszerdahely, N. K. Perbete. Hátralékával várunk. A részletfizetést elfogadjuk. P. F. Petrovce. Levél ment. K. P. Rim. Kokava. Cimét kijavítottuk, hátralékával ügye rendezéséig várunk.

Pályázati hirdetés. A vel'ky aboni r. k. iskolaszék az újonnan szervezett harmadik tanítói (tanítóúji) állásra pályázatot hirdet. Javadalma: 1200 Ké fizetés, 240 Ké lakbór, 20 Ké kertilletmény és államsegély. Pályázatok szept. 29-ig az iskolaszék címére Vel'ky Aboň, okres Dunajská-Streda küldendők.

HIRDETÉSEK.

Pályázati hirdetmény. A lemondás folytán megüresedett veľky-gyresi egyosztályu községi magyar tannyelvű elemi népiskola tanfői állására.

Javadalom: A községtől 1200 Ké készpénz, 336 Ké évi lakbér és 750 Ké igazgatói díj évente, törvényes fizetés kiegészítés az államtól.

Pályázhatnak a törvény követelményei szerint választható tanfők s tanfőnökök.

Kötelessége a reábizott osztályokat tanítani az esetleg megválasztott tanfőnök a kézimunkát is külön díjazás nélkül köteles tanítani.

Kellően felszerelt kérvények a községi elemi népiskola elnökéhez szeptember 21-ig küldendők, p. p. Veľky Gyres.

Tanfői nyelv: magyar.

Az állás október 1-én elfoglalandó.

Iskolaszék.

Pályázat. A beregszászi református egyház pályázatot hirdet a távozás folytán megürülő orgonista-kántori állásra. Javadalom: 12000 (tizenkettőezer) Kés. készpénz az egyház pénztárából, havi előleges részletekben. A kántorjavadalmi alap évi kamata: 400 Kés. Stóla. Természeibeni lakás (3 szoba, előszoba, konyha, kamara, pince s mellékhelyiségek), 732 négyszögöl Jókarban lévő, termő szőlő, 1 kat. hold 147 négyszögöl szántóföld használata s a temető egy részének fűterme. Kötelesség: a kántori teendőök ellátása, az áll. iskolákban az egyházi ének tanítása, énekkarok vezetése s általában az egyháztársadalmi munkában való tevékeny részvétel. A pályázni szándékozók pályázati kérvényüket f. évi október hó 1-ig küldjék be a beregszászi ref. lelkészi hivatal címére. A próbaorgonázás és választás október 1-én délelőit 11 órakor lesz megtartva. A próbára megjelenő pályázók utiköltségét az egyház nem téríti meg. Az állás november hó 1-én elfoglalandó.

Pályázati hirdetmény. A košicei ág. h. ev. magyar-német egyházközség magyar tannyelvű áll. segélyezett polg. leányiskolájához egy tanfőnöki állásra pályázatot hirdet. Feltételek: Első (I.) szakból szlovák polg. iskolára képesített oklevél; rajz tanítására szóló képesítés; a magyar nyelv tökéletes bírása; cseh-szlovák állampolgárság. Javadalom: évi 1200 Ké törzsfizetés és 810 Ké lakbér az egyháztól és fizetés kiegészítő államsegély. Pályázati határidő 1929. szeptember 30 án. Az állás választás után azonnal elfoglalandó. Kellően felszerelt kérvények az iskola igazgatóságához, (Mlynská ul. 23. sz.) küldendők.

Pályázati hirdetés. A deáki-i róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet 1930. február végéig terjedő helyettes tanítói állásra. Javadalma: a törvények szerint és egy bútorozott szoba. Pályázhatnak okleveles és nem okleveles tanerők. A megválasztott okleveles tanerő előnyben részesül a közeljövőben felállítandó ötödik tanítói állás betöltésénél. Az állás azonnal elfoglalandó.

Róm. kath. iskolaszék.

Pályázat. A lemondás folytán megüresedett tornaljai magyar tannyelvű községi elemi leányiskola tanítónői állására ezennel pályázatot hirdetünk. Javadalom: 1. Természetbeni lakás, fűtéssel és kerthasználattal. 2. Évi fizetés a község pénztárából 800 Kor. és 3 Államsegély.

Pályázhatnak állampolgársággal és nostrifikációs vizsgával bíró okleveles protestáns vallású tanítónők.

Pályázat beadásának határideje 1929. szeptember 28. Megválasztott tanítónő állását azonnal elfoglalni tartozik.

Pályázati kérvények Kövér Árpád ref. lelkész iskolaszéki elnök címére küldendők.

Iskolaszék.

Pályázati hirdetmény. A nyíri (Nírovce, p. p. Málaš, okres Zelizovce (Zseliz,) v. á. Zseliz, a járási székhelytől 1 órányira) leányegyházközség iskolaszéke a nyugdíjaztatás folytán megüresedett rk. kántortanítói (igazgatói) állásra pályázatot hirdet. Javadalmazása: (fele kántori, fele tanítói) lakáson kívül, 3 szoba, konyha, kamra, istálló, felszer. pince, ől, 252 n. ől kert, 11 kat. hold és 1226 n. ől szántó, meczka, munkaváltás. Személyes megjelenés előnyös, de nem díjaztatik. Tanítási nyelv magyar. A kellően felszerelt pályázatot a zselizi esp.-plébániái hivatalhoz küldendők okt. 1-ig, mikor is a választás megtartatik. Az állás azonnal elfoglalandó.

Pályázati hirdetmény. A nagytárkányi (királyhelmecl j.) községi iskolaszék pályázatot hirdet az újonnan szervezett községi tanítói állásra. Tannyelv magyar. Fizetés államsegéllyel. Kérvények f. évi október hó 15 ig fogadtatnak el. Tanítás egyelőre csak félnapos.

Községi Iskolaszék.

Pályázat. Az ekecsi róm. kath. négy tanerős népiskolánál megüresedett III. sz. tanítónői állásra, melynek javadalma egy kis szoba vagy 360 Ké lakbér, 1200 Ké és 20 Ké kert pótlék a hitközségtől és a törvényes államsegély. Pályázati határidő szeptember 29-én. Az állás október 1-én elfoglalandó.

Róm. kath. Iskolaszék Ekecs.

Pályázati hirdetés. A borsi gör.-róm. kat. ig. tanítói állásra pályázat hirdetetik. Javadalom: díjlevél szerint államsegéllyel. Tannyelv magyar. Jelenkezők kérvényeiket az esperesi hivatalba Sireda n|Bodrogom-ba 1929. szept. hó 22-ig küldiék, mely napon a választás is meg fog tartatni. Esperesi hivatal. Gör. kath. vallásuak előnyben.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs., melyért a tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:

Banai Tóth Pál.

Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

Társ szerkesztők:

Hirdetések díjszabás szerint.

Boross Béla, Gáspár János, Uherczky Géza.

TARTALOM:

Oldal:

Vezércikk:

Spectator:

Ezer zsibbadt vágyból 515

Banai Tóth Pál:

Fizetésrendezési mozgalom 517.

Gönczy Sándor:

A tanító mint a falu nevelője 519

Egyesületi élet.

. 527

Természettudományi rovat

. 529

Különfélék

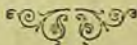
. 531

Kiadóhivatali üzenetek

. 540

Hirdetések

. 540

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno. — Az egyesület elnöksége: Kovács Alajos központi elnök, Negyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Komárno. — Tanácsadó: Uherczky Géza, Komárno.

A hírlapjegyek használatára eng. a bratislavai posta- és távírdaiqozg. 3006/III. 21. sz. rendeletével.

HUSZÁR ISTVÁN
KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSZE
NITRA

TELEFON SZÁM 20.

POSTAFIÓK 83. 84.

**AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.**

Hűség- és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek.

Iskolai szerek, füzetek, írószeresek stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok raktára.

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

**KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELÉN.**

Tanító Uraknak és iskoláknak engedményt!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kés, melyért a tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:

Banai Tóth Pál

Társszerkesztők:

Boross Béla, Gáspár János, Uherczky Géza

Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kés.

Hirdetések díjszabás szerint.

„Ezer zsibbadt vágyból

mikor lesz végül egy erős akarat?” Így kiált fel a magyar élet fájdalomait átélő, átszenvedő költő s így kiáltunk fel mi tanítósorsfájlalók, akik együtt ülünk veletek a bánat, a keserűség közös asztalánál s komor hálótársak vagyunk a szenvedések padján.

Tanítósors: szomorú sors.

Amikor a tanítói-szomorú sorsra gondolok, a *felekezeti* tanítósors sivár képét látom. Kesergő robotban, piszkos, poros, alacsony tantermek bűzös levegőjében, kritikán alóli tanítói lakások elszomorító férőhelyein a megértés, — megbecsülés, — méltánylásért vívott nagy harcban szétforgácsolódva semmisül meg tanítólelkünk áldott fűtőanyaga: az idealizmus s idealizmus nélkül hová jutunk, hová?

Áldatlan, mostoha állapot a felekezeti tanítóság nagy százalékának az élete. Évről-évre kér, könyörög, rimáncodik, — sokszor alázva meg magát — iskolájának, lakásának renoválásáért, a hiányok pótlásáért — hiába, legfeljebb megígérik . . . S ha keserűség és csalódásdiktálta szive szerint *jogosan követeln mer*, akkor *vallástalanná, egyháza ellen lázadónak minősítik*.

Hétről-hétre olvassuk itt és ott egyházi lapokban: „A tanítóinknak” . . . ilyenek, olyanak kellene lenniök. „Tanítólnk” elfordulnak egyházaiktól. „Kevés a vallásos lelkületű tanítól” Ezek a jeremiádk, ha nem is felelnek meg a valóságnak, mert hiszen sehol

sem olvastuk azt, hogy tanítóink kiléptek volna valamely egyház kötelékéből, mégis egy bizonyos mementőt tartalmaznak. Ez pedig nem más, minthogy a lelkész urak gondtalan, áldott életükben álljanak meg egy pillanatra s kezüket szivükre téve tegyék fel önmagukhoz a kérdést: „Megtettem-e eskümhöz hiven minden lehető egyházam s ennek veteményes kertje, az iskola érdekében?” „Könnyítettem-e tőlem telhetőleg az iskola vezetőinek, tanítóinak felelősségteljes nagy munkáján?”

Tudjuk, igen sok lelkész belepirul ezekbe a kérdésekbe, mert ma nem a XVI. század hatalmas jelszava után élünk: „Mindent az iskolánkért!”, hanem sokszor kegyetlenül ható hatalmaskodó köpenybe burkoltan csak a „má”-nak élünk s gögös ajkunkon torz visszhangként él XIV. Lajos akkoriban korszakalkotó mondása „L' état é est moi!” „Az állam én vagyok,” vagyis a lelkész urak által használt értelemben „Az egyház én vagyok!”

Mi is szívesen elmondanánk „Az iskola én vagyok,” ha az az iskola tényleg iskola volna! De még ma is, dacára az idevágó törvényes rendelkezéseknek, mit látunk? A tapasztásoktól foltos, hámlóvakolatú, rothadt padlózatú, szűk, kis ablakos, hiányosan felszerelt, szüette, korhadó padokkal berendezett, túlszűfoltóságtól bűzös levegőjű iskolát látunk, amelyben füstölgő kályha ontja magából téli időben mérgező melegét! Ez a mi iskolánk! Itt biztosítjuk a lélek, a szellem nívós szárnyalását, itt tesszük szabaddá a gondolatokat, érzéseket, vágyakat, míg a mienk béklyóba-
verve a föld porában ül, itt oldjuk fel és engedjük érvényesülni a tudatlanság rabságában lenyűgözött erőket s juttatjuk el a kicsiny szívbé az emberszeretet igéi nyomán fakadó áldásokat, a nyugalmat és a békét, amely nekünk nem adatott még meg!

Egy ilyen „iskolateremben” eltöltött lelkét-
testet öltő munka után hazamegyünk az „édes otthonba”, melynek ablakai vásártéri cédulaházra emlékeztetnek, falait a nedvességtől szép tarkára tapétafestette a kivirágzott salétrom s felülről, gerendás alacsony

padlása állandóan szórja az áldást fejünkre, nem magasból, hogy nagyot ne koppanjon! Ilyen a mi édes otthonunk még számos helyen. Csoda-e, ha azt mondjuk, hogy nincs iskolánk, nincs otthonunk? S ha ezt mondjuk, már egyházellenes magatartást tanúsítunk, vallástalanok vagyunk? Talán *hajléktalanok, de semmi esetre sem vallástalanok!*

Kint a szabad természetben az abból kisugárzó s belőle táplálkozó őserő beleplántálja lelkünkbe a szabadság vágyát. A színek harmóniája, a dal, a zene, a napsugár, a sötét iskolateremből kitámolygó játshi gyermekserég, szívünk édes remegése mind-mind ezt kiáltják nekünk: „*Ember! Élj emberl élet!*”

Hát így lehet?? Míg egyházainknak iskoláira és tanítólakásaira nincs pénz, addig nem, nem lehet!

Kedves tanítótestvéreim, akik a Vezetőség nehéz, fáradságos munkájában mindent áldoztok a jobb jövőért, Tőletek kérdezem: „Ezer zsibbadt vágyból mikor lesz végül egy erős akarat“, amely meghozza nekünk a békés, kedvező megoldást iskoláinkra, lakásainkra vonatkozólag?? *Spectator.*

Fizetésrendezési mozgalom.

Irla: *Banai Tóth Pál.*

Mindjobban nyilvánvalóvá válik, hogy a tanfőtség általában a 104/26. fizetési törvénnyel nem elégedhet meg. A megélhetés a 104. törv. megszületése óta mintegy 20%-kal drágult, annak ellenére, hogy a gabonaárak egy harmadrésszel csökkentek. A lisztanyagok árcsökkenése a kisfogyasztó számára oly jelentéktelen, hogy ezt az olcsóbbodást nem érzi meg a tanítótisztviselő, ellenben erősen érzi az iparcikkek, hús, zsír árának fokozódó emelkedését.

Több irányban is mozgalom indult meg a tisztviselő- és tanító-tábor részéről, melyek a meglévő fizetések emelését vagy legalább is pótlását kívánják. Szóval a tisztviselői és tanítói fizetési törvény novellizálásra szorul, már fennállásának negyedik esztendejében.

A mozgalmat a bírák indították meg először, akik a bírói függetlenség teljes megóvása céljából is fizetésemelést köve-

teltek. Majd követték őket az érettségit felt. tisztviselők, a cseh-országi tanító-egyesületek (cseh és német), amelyek különösen a működési pótlék (lakbér) felemelését szorgalmazzák. Egyesületünk is foglalkozni fog legközelebbi közp. gyűlésén e tárggyal, mert reánk is áll az, hogy a mai működési pótlékunkért tisztességes, a tanítói tisztségnek megfelelő lakást nem kaphatunk. A többletet fizetésünkéből kell pótolnunk, amit az állam a megélhetésre ad, de arra sem elegendő. Mindeme megmozdulásoknál egy lépéssel tovább halad az Orsz. Polgári-iskolai Egyesület, amely legutóbbi közgyűlésén Kalivoda Antal előadása és javaslata alapján követeli a polg. isk. tanítóóság részére a 104. törv. novellizálását az egész vonalon, tehát a fizetések minden részletében.

Általában 37%-kal kívánnak több javadalmat a képesített polg. isk. szaktanítók számára az elemi isk. tanítóknál, azzal az indokolással, hogy a jelenlegi csekély fizetési különbség okozza a képesített szaktanítóknak mutatkozó hiányt. Az 5000 polg. isk. szaktanító közül 2000 nem bír szakképesítéssel, mert a tanítóóság nem látja arányban az elnyerendő fizetési előnyt a képesítés megszerzésére szükséges fáradsággal.

A nevezett egyesület által elfogadott tervezetet az alábbiakban közöljük.

A szolgálati illetmény tekintetében a tervezet 11 fizetési fokozatot vesz fel:

1. f. 12600 Ké.	7. f. 26280 Ké.
2. „ 14880 „	8. „ 28560 „
3. „ 17160 „	9. „ 30840 „
4. „ 19440 „	10. „ 33120 „
5. „ 21720 „	11. „ 36000 „
6. „ 24000 „	

Háromévenként történő előlépéssel.

Működési pótlék (lakbér):

- A) 7200 Kcs A D) helyi csoport megszűnnék. A C)
 B) 6120 „ helyen működő, ha gyermeke másutt tanul,
 C) 5040 „ a B) szerinti pótléket kapja.

A C) szerinti működési pótlék a nyugdíjba beszámít.

A családi és nevelési járulék tekintetében a következőket tartalmazza a tervezet:

A feleség után jár 2400 Kés évente, *minden* ellátatlan gyermek után pedig 2100 Kés.

Az igazgatói díj alapja 2250 Kés, ezenkívül minden osztály után 300 Kés, mely a nyugdíjba is beszámít. Az igazgatót természetbeli lakás illeti meg; ha nincs, akkor az A) cs.-ban 4800 Kés, a B) cs.-ban 3600 Kés, a C) cs.-ban 2400 Kés külön pótlékot kap.

A 9., 10., 11. fokozatban levő s 1-es vagy 2-es általános minősítéssel bíró tanerők, akik azonban nincsenek igazgatói díjazásban, a 9. és 10. f.-ban évl 1800 Kés, a 11. f.-ban 2250 Kés évl, a nyugdíjba bezámítódó pótlékot kapnak.

A cseh polg. isk. egyesület fenti törekvése teljesen méltányos, sőt, ha a békebeli régi állapotra számítnák át a fizetéseket (osztva 10-el), még mindig nem éri el a régi javadatmát.

A tervezet szerinti egy középidős, a 7. flz. fokozatban levő polg. isk. szaktanító fizetése lenne (3 gyermek és feleséggel) 41000 Kés. A működési pótlék új megállapítását a tervezet szerint még mindig igen alacsonynak tartjuk, mert pl. Prahában semmi esetre sem lehet 7200 Kés-ért háromszobás lakást kapni. Ma ily lakásért a legkisebb helyen is elkérnek 8000 Kés-t.

Mindenesetre örömmel kell üdvözölnünk a polg. isk. egyesület eme tervezetét és követelését. Balóle mi is irányelveket szűrhetünk le.

A tanító mint a falu nevelője.

Irta: Gönczy Sándor.

A most megjelent Részletes Tanmenetekben mindjárt az elején a következőket olvashajjuk: „Az elemi iskola feladata, hogy a 6–14 éves gyermek fejlődését helyesen irányítsa és egészséges jellembeli és tudásbeli alapot nyújtson, melyből a jó ember és polgár kifejlődhet”. E mondat egymagában kifejezi a tanító egy egész életre szóló munkásságát. Tanítani és nevelni ill. nevelni és tanítani! mily szép és magasztos hivatás, de egyszersmind a legnehezebb s társadalmi életünkben a legfontosabb is. Channing szerint „a nevelő tisztje fontosabb, mint az államférfiué”. Ezt a megállapítást azonban még az illetékes tényezők is figyelmen kívül hagyják s így történt meg aztán, hogy midőn a munkával terhelt népnevelők munkájuk ellenértékét, munkájuk megbecsülését kívánták, azzal az egyszerű

magyarázattal utasítottak el, hogy „a tanítók nem végeznek felelősségteljes munkát”. Hát a nevelés nem felelősségteljes munka? Hát a tanító nem az államgépezet egy fontos munkáját végzi? Sajnos az előbbi kijelentés a társadalomnak, a tanító munkájáról való véleményét, meggyőződését tükrözi vissza.

Jelen alkalommal, ha talán figyelmeteket egy kissé igénybe is veszem, a tanító nevelői munkájáról szeretnék értekezni, arról a munkásságról, melyet egész életünkön keresztül népünk, de egyszersmind államunk javára értékesítünk.

„A társadalom alapja nem a tudomány, hanem az erkölcs”. „Az élet célja főképp a cselekvés és nem a tudás”. Ezek azok a főbb gondolatok, melyek nevelői munkánkat irányítják, amelyeken nevelői munkánknak nyugodni kell. Amilyen mértékben s amilyen eszközökkel igyekszünk ezeket a gondolatokat valósággá tennünk, oly mértékben érezhető a tanító nevelői munkájának eredménye. E nehéz munkássághoz azonban meg kell lenni mindazon feltételeknek, melyek a nevelő munkáját elősegítik, eredményessé teszik. E nagy munka keresztülviteléhez erő, egészség, akarat, kitartás, anyagi gondok nélküli élet, hozzáértés, tanulmány s bő tapasztalat szükséges. E munkának nemcsak a tanítás idejére, de a falu egész életére kiterjedőnek kell lenni. Ha csak az iskolai nevelés lebeg szemünk előtt, munkánk még tökéletlen.

A gyermek nevelése a családban kezdődik. Az iskola előtti nevelésben az ovodák jöhetnek segítségünkre, de sajnos ezeket nélkülözzük. Pedig ebben az időben kél ki a gyermek lelkében az a sok gyom, minek kiirtásához sokszor a 8 év is kevés. Mennyivel kevesebb volna már munkánk, mennyivel jobban tudnánk nevelői kötelezettségünknek eleget tenni, ha az a 3—6 éves gyermek lelkében az Istenfélelem, emberszeretet, kötelesség, munkaszeretet csirái volnának kikelőben. Mennyire szükség volna ezekre különösen a mostani viszonyok között, midőn még a világháború s forradalmak idején szerzett erkölcsi romlottság maradványai még népünk lelkében élnek. Mily segítőtársa lenne iskolánkban a mai nehéz viszonyok között nevelői munkánkban, midőn az emberszeretet, erkölcsi érzés kevésbé értékelt fogalmak. Tudjuk azt jól, hogy voltak már máskor is ily állapotok. Berzsenyi Dániel is azt énekelte több mint egy századdal ezelőtől (1813.): „Minden államnak támasza, talpköve a Iiszta erkölcs, mely ha megvész, Róma ledől s rabigába

görbed". S a kép, melynek szemlélete őt ez örök igazság felismerésére s az akkori állapotok feletti sajnálkozás, figyelemzés s ostorozásra kényszerítette, bizonyosan szomorú volt. Romlásnak indult akkor a nép szellemében és erkölcsiben.

„A történelem az élet tanító mestere” tartja a közmondás. Boldog ember az, ki a történelem nyújtotta tanulságokat a maga hasznára, okulására tudja fordítani. És mily szépek, mily oktatók tanításai, melyek e szavakban foglalhatók össze: az erény felemel, a bűn lesújt. Mégis hány ember van, aki a tanulságokat nem tudja a maga, a társadalom javára gyümölcsöztetni. Hányan vannak, kiknek a nevelés, tanítás nyoma nem látható, hogy tanításunk kárba veszett s úgy járunk, mint a bibliai magvető, a mag a kősziklára esett. Pedig az élet egy nyitott könyv, mindenki olvashatja, sőt aki olvasni nem is akar belőle, annak is szolgál elég példával. Egy család önkremenése, bukása, a hitetlen élet következményei, a lélek nélküli élet, a rossz cselekedetek miatti bűnhődés, a nap-nap mellett megisméjődő tragédiák, melyek szemünk előtt játszódnak le, önkénytelenül is gondolkodóba ejtik a legfásultabb lelket is. És mégis, ha napilapjainkat a kezünkbe vesszük, megdöbbenünk az abban olvasottakon s a tanító-lélek csalódva teszi le az ujságot, mert abban munkájának megcsufolását látja az emberek által s azt, hogy sem a látott sem az olvasott dolgok szemmel látható eredménnyel nem járnak, hogy mint az előbb említém, az elvetett mag úlfélre, kősziklára esett. Látjuk, hogy a társadalom beleeg s teste fekélyekkel van tele. Csalók, tolvajok, hamisítók, sikkasztók, erkölcstelen emberek, gyilkosokból egy egész hadseregbe való van, bőrtőneink telve.

Az istenfélelem, becsület, szeretet, az enyém, ited fogalma s minden szép erény pusztulóban vannak a földről? A munka nem nemesítő eszköz többé?

És mikor e kérdések eszembe jutnak, mintegy hallom a tanító munkájára lesújtani akaró bírálatot: Ma a tanítók csak tanítanak s nem nevelnek erkölcsileg. Mi tanítók nagyon jól tudjuk, hogy nem a tudomány szüli a társadalom alapkövét, hanem az, milyen irányban lett nevelve az erkölcs, de nem tudják a bírálók, hogy a mai társadalom egyes tagjait nem lehet máról holnapra becsületes, erkölcsös emberré tenni, mert az évekre, sőt évtizedekre szóló nehéz, fárasztó, s kitartó munkát igényel a tanító részéről, de azt sem tudják, hogy a

nevelés munkája minden tudományok közt a legnehezebb.

Bár kötelességünknek a lehetőség szerint eleget teszünk s annak dacára, hogy a társadalom a legnagyobb szigorral üldözi az érületével ellentétes cselekedeteket s azok elkövetőit a különbözőbb büntetésekkel sújtja, minden társadalomban találkozunk bűnözőkkel. Sőt azt is látjuk, hogy a bűnözés hivatás, életpálya.

Most már az a kérdés, hogy a tanító mennyiben képes a társadalmi bűnök, bajok, orvoslásában szemmel látható eredményeket felmutatni, képes-e azok megszüntetésében hathatósan közreműködni? Felelet: család és társadalom tervszerű segítségével mellett a leghathatósabb tényező a tanító, de ezek nélkül keveset tehet. Sajnos azonban a mai társadalom még most sem tudja oly mértékben a tanító munkáját értékelni, mint ahogy az megérdemelné. Sokszor látjuk, hogy még ma is az intelligens emberek sokszor a legnagyobb ellenzőli egy-egy tanüggyel kapcsolatos megmozdulásnak. Mit mondjunk akkor az egyszerű falusi emberről, ki ugyyszólván garasoskodása miatt ellenzi a nevelői intézetek fejlesztését. Mindenestre igyekezzünk községünkben a helyzetnek megfelelőleg a nevelés ügyének pártfogókat szerezni s ha ma még nem is, de el fog jönni az az idő, midőn a tanító s a társadalom minden tagja a nevelés iránti kötelességét nemcsak kötelességszerűen, de lelki szükségletből fogja teljesíteni.

Ha a nevelés ügyét, falunk életviszonyait vizsgáljuk, kétségbe kellene esnünk a jövő felett, ha nem biztatna az a remény, hogy a napról-napra nagyobb számmal épülő iskolák s az ezek által elhíntendő nemes eszmék, a társadalom idővel bizonyosan nagyobb támogatásával sikerül gátat vetni a jelenlegi erkölcsi nemesebb érzés hiányainak, a mi falunk erkölcsi életét veszélyezteteli. Most az a kérdés, mit tehet a tanító a bajok javítására? 100%-ig ugyan nem tudunk segíteni, de kötelességünk azokat a leminimálisabb fokra mérsékelni, igyekezzünk a társadalomnak minél több jó embert nevelni.

Az iskolába kerülő tanítványaink 1-6-ig a szülői háznál vannak. Ebben az időben gyermeknevelés alig van. Ebben az időközben látjuk a legtöbb esetben a ferde irányt, a helytelen eljárást. Ezen azonban nem is lehet oly nagyon csodálkozunk, mert e fokon még kezdetén vagyunk a gyermeknevelésnek. Nincs helyes falusi családi nevelés. Megborzadunk sokszor

azon, hogy egy 6 éves gyermek mennyi rosszra való hajlandóságot hoz fel az iskola szent falai közé. A családapát lekölti a kenyérkereset gondja, az édesanyának pedig semmi tájékozottsága sincs a nevelésről. A családi nevelés hiányossága, rendszertelensége oly akadályt gördít aztán nevelői munkánk elé, midőn a gyermek iskolába lép, hogy a bajokat sokszor orvosolni sem tudjuk. Tapasztalatunk is azt bizonyítja, hogy a családi nevelést oly alapokra kellene fektetni, hogy az az iskolai nevelésnek kiinduló pontja legyen. Ezeknek alapját a szülői értekezletekkel kellene lerakni, de kérdem, hol van az meghonosítva? Hol van az teljes mértékben bevezetve, oly alapokra fektetve, hogy annak működése élelképes? Az agyonmunkált, elfáradt tanítólélektől a mai megterhelés mellett, ha meg is kívánnák azt a nevelés érdekében, keresztülvihető volna az oly mértékben, mint azt az ügy érdeme megkívánná? Ha elhatároztuk is magunkat szülői értekezletek tartására, megtartható-e az szülők nélkül? Mert bizony azokra ma még nem igen jönnek el, egyrészt, mert idegenkednek ily összejövetelektől, másrészt pedig családi ügyeikbe való beavatkozást látnak a dologban. De mindezek dacára igyekezzünk a szülői értekezleteket meghonosítani, a gátló körülményeket elhárítani, mert erre nevelői munkánkban feltétlenül szükségünk van. Itt e helyen jelen alkalommal javasolnám, hogy alakítsassék a járási körökben egy bizottság, mely a szülői értekezletek programját nemcsak általánosságban, de legkisebb részleteiben is kidolgozná, különös tekintettel a falusi nevelés speciális helyzetére. Hiszem, hogy ez nemcsak megkönnyítené nevelői munkánkat, de eredményesebbé is tenné.

Nevelésünk gócpontja az iskola. Az iskolában a tanító és tanítvány szorosabb viszonyba kerülnek. „Az iskolai nevelésnek nem az a feladata, hogy a lélek tehetségeit minél gyorsabban képezze és minél löbbet foglalkoztassa, hanem hogy időt engedve a fejlődésre, bizonyos megszakításokkal: a testi és szellemi foglalkozásoknak minél gyakrabban való változtatásával idézze elő megerősödését, ruganyosságát és élénkségét a lelki tulajdonságoknak.” Az iskolában tehát 8 évi lelkiismeretes, fokozatos nevelői munkát kell teljesítenünk, a nevelésben odaadón munkálkodnunk. De kik képesek igazában nevelő munkára? Azok, akikben megvan a teljes szakképzettség, bő tapasztalatokkal gazdagodva. Sokszor halljuk, hogy

iskolai nevelésünknel az a hiba, hogy a teljes, igazán és minden oldalról való szakképzettségünk hiányos. Talán van is benne valami.

De mi a célja az önképzésnek? Az, hogy a hivatásunkban, észlelt hiányokat pótoljunk. Ezzel az egyik oldalról a szakképzettség, másik oldalról az iskolában szerzett bő tapasztalatok úgy ki fogják egymást egészíteni, hogy eljön majd az az idő is, mikor azt fogják mondani, hogy nemcsak tanítással foglalkozunk, hanem neveléssel is s leszünk igazi népnevelők. De, hogy értekezésem céljának megfelelek, felteszem a kérdést, mit tehet a tanító az elemi népiskolai nevelés érdekében az erkölcs javítására, Oktat-szoktat, példát ad, — egyszerűen nevel. Igyekszik az erkölcsi érzést felébreszteni, ápolni. Majdnem minden tantárgyunk, de különösen a vallás, polg. nevelés tan, beszéd- és értelemgyakorlat bő anyagot szolgáltat a gyermek erkölcsi érzésének fejlesztésére, megszilárdítására. A tantárgyakon kívül a gyermekeknek ugyyszólván minden tette, szava úgy az iskolában, mint azon kívül is bő anyagot nyújt a gyermek megismerésére s ebből kifolyólag aztán a jó cselekedetek, érzelmek ápolására, a rosszaknak kiirtására. Minden tanítványunkat ismernünk kell nemcsak külsőleg, de belsőleg is, ismernünk kell annak életviszonyait, mert ezek az eredményes nevelői munkának legelső feltételei. Az el. iskolai nevelésünkben főszerepe a példaadásnak és szoktatásnak jut. Szoktassuk tanítványainkat jó szokásokra, hogy azt már kisebb korban megszokja, természetévé váljon s azokat a jó szokásokat és cselekedeteket az életbe is magával vihesse. Szoktassuk őket illemre, tisztellettudásra, takarékosagra, tisztaságra, rendszeretésre, illedelmes köszöntésre, jó viseletre otthon, az iskolában, az utcán, szülői és emberszeretetre, felekezeti és nemzetiségi ürelemre szófogadásra, engedelmességre, szorgalomra, munkaszeretetre, mások vagyónának, életének megbecsülésére, igazmondásra, tisztességes beszédre. Ezeket kell tanítványaink lelkébe csepegtetni, ezek iránt kell lelkét fogékonyra tenni. A módzatokra jelen alkalommal nincs módom kitérni, de főelvünk legyen, hogy példaadás és szoktatás által az életre egész embert neveljünk. A fentebb említettek ellenkezőjét pedig igyekezzünk tanítványaink lelkéből gyéríteni úgy, hogy minden csunya, erkölcstelen szokást, rossz cselekedeteket minden alkalommal, minden felmerülő esekben szép szóval és felvilágosítással, sőt ha ez

nem használna, a rendelkezésünkre álló fegyelmi eszközök alkalmazásával is azok elhagyására kényszeríthjük tanítványainkat. Az el. iskolai nevelés idején igyekezzünk a szülőkkel való minél gyakrabbi érintkezés által nevelésünk nehéz munkáját eredményessé tenni, hogy az iskolából kikerülő gyermek a társadalomnak, az államnak, — egyháznak — minél értékesebb tagjai lehessenek.

Következik a nevelői munkánk egyik fontos szakasza, az iskolán kívüli nevelés, mely az iskolai nevelés folytatása kell hogy legyen. Tovább kell őket képezni s a megkezdett jót növelni, a rossz hajlandóságokat elfoltani. Az iskolából kikerült ifjak azokat a javakat, mit az iskolából magukkal visznek az életbe, könnyen elvesztik, ha nem öröködünk azoknak teljes megszilárdításán. A nagy világ hívja, csalogatja őket s a gyarló emberi lélek könnyen hajlik a rosszra. Míg a munka leköti őket, addig nem fenyegeti őket veszély. De midőn munkaeszközöiket leteszik, az éke, borona, kasza, kapa pihenni tér, eljön az ugyyszólván téllenség ideje, jönnek a hosszú téli esték, azt se tudják hova menjenek, merre menjenek, mit csináljanak. Újságot nem járatnak, szellemileg keveset foglalkoznak. Otthon lenni egész nap megunják, jön a korcsma, jön a rossz társaság a kártya, ezeknek nyomában pedig az erkölcsi romlás jár. Mi a tanító kötelessége ezek meggátlására? Nem más, mint a téli estékre is megnyitja a tanterem ajtaját s az ifjúságnak módot és alkalmat ad, az erkölcsi nemesebb érzés ápolására, megszilárdítására. Nevelői munkánk így lesz teljes, mert az elemi iskolában ugyyszólván az alapot raktuk csak le s nemes munkánk betetőzésére ifjúságunk nevelésénél kerül sor. S ha e munkánkat hivatásunk teljes tudatában vesszük véghez, nevelői munkánkat a siker fogja koronázni. Úgy a gyermek, mint az ifjúság lelkére a tanító tud legjobban hatni, mert a szülőkön kívül ő áll lelkükhöz legközelebb s ezt a hatalmat a faluban töle senki sem tudja elvenni. Ily fokozatos és tudatos munka mellett kifejlődik az egészséges falusi élet, melynek megalapozója legfőbb munkása, véleményezője a tanító. Ily nemes munka mellett nemcsak koporsója körül állanak majd részvétel neveltjel, hanem életében is, mint azoknak atyja, tanácsadójának a legnagyobb tisztület és becsület lesz az osztályrésze. Most már az a kérdés, mily eszközök alkalmasak ifjúsági nevelőmunkánk sikeres eszközzésére. Legelterjedtebb, legáltalánosabb a téli estéken

szervezendő népművelődési tanfolyam. Csakhogy ezeknek rendezése nagy tapintatosságot s a körülményekhez való alkalmazkodást kíván. Községünkben már évek óta van minden télen ily tanfolyam, de még annak sikeres alkalmazása csak most kezd kialakulni. Általános elveket nem lehet felállítani, eredményességét a tapasztalatokból leszűrt tanulságok adják meg. Mindenesetre alkalmazkodjunk a helyi viszonyokhoz. Életbevágó előadások, szervezett énekkarok, rendezendő színelőadások s szép táncmulatságok úgy lekötik az ifjúság figyelmét, gondolkodását, hogy a korcsma, a káriya eszükbe sem jut, a rossz társaságtól pedig elvonjuk őket.

Igyekezünk aztán községi könyvtárunk szépségének gazdagságát feltárni ifjaink előtt, igyekezünk a könyvet velük megszerettetni. Itt azonban vigyáznunk kell, hogy oly könyvek kerüljenek könyvtárunkba, melyek lélekromboló munkát nem végeznek. Nem tudom, nem ismerem más községek helyzetét, de mint könyvtáros állítom, hogy 150 kötetes könyvtárunkból heil egyszeri könyvosztás mellett a tél folyamán nem tudtam mindenkinek minden alkalommal könyvet adni. Ine a könyv szerelete!

Igyekezünk még községünkben a szövetkezeti eszméknek minél több tagot nevelni, mely az összetartás ápolásának egyik hathatós eszköze. Igaz ugyan, hogy még vidékünkön nem nyugszik erős alapokon, de a jólnevelt tagok be fogják látni, hogy az ő érdekeiket közvetlenül mozdítja elő. Lehelne még szó a tornaegyesületekről és cserkészeti nevelő hatásáról.

Nevelési munkánk egyik kiegészítő része volna még a tűzoltóság szervezése, minden községben. Bár ez nem tartozik ránk, inkább közigazgatási személyeket érdekelne, de ha vállalkozunk rá, nevelési munkát itt is végezhetünk. Ma ugyyszólván az önzés uralkodik. Ebben a testületben pedig éppen az ellenkezőjét kell az ifjúság lelkébe bele nevelni, az önzetlenséget, a másokért való önfeláldozó életet. Egy altruisztikus alapon szervezett tűzoltóság lélekformáló, nemes munkát végez.

Legyen tehát célunk jó, erkölcsös emberek nevelése, falusi népünk boldogságának megalapozása, mert nekünk tanítóknak a legnagyobb boldogság az, ha munkánkkal a társadalomnak oly tagokat nevelünk, kik áldani fogják a nevelés szent és magasztos eszméjét, áldani fogják annak munkását a tanítót.

Főbb vonásokban ime papírra vetettem a tanító nevelői munkásságát. Részletesebb kidolgozásra nagy elfoglaltságom miatt nem vállalkozhattam, miután egyedüli célom *gondolatok ébresztése volt*, mit ha elértem, úgy érzem, nem végeztem felesleges munkát.

EGYESÜLETI ÉLET.

Felhívás a szlovenszkói és ruszinszkói magyar tanítósághoz!

Egyesületünk elnöksége, különösen a ruszinszkói magyar kartársak kérésére, elhatározta, hogy a *Tanítók Háza* részleg jegyzését továbbra is meghosszabbítja. A Tanítók Háza akciónkba a ruszinszkói kartársak is bele akarnak kapcsolódni, amely törekvéseiket készséggel támogatjuk és szívesen vesszük. Felhívjuk mindama szlovenszkói és ruszinszkói kartársainkat, akik a Tanítók Háza alapításában részt akarnak venni s annak áldásos eredményeit élvezni óhajtják, siessenek részleg jegyzésükkel. Egy részleg ára 200 Kcs. A jegyzések *Kovács Alajos* közp. elnökhöz intézendők, *Negyed*, Szlovenszko.

A főiskolát végzett polg. isk. kartársaink

f. é. 22-én Komáromban értekezletet tartottak, amelyen az öket érti fizetésbeli sérelemről tárgyaltak. Megjelent az értekezleten tizennégy kiküldött, akik az érdekeltek nevében elhatározták, hogy újabb memorandummal fordulnak sérelmeik orvoslása céljából az iskolai-, belügyi- és pénzügy-miniszterhez, valamint a Köztársaság elnökéhez s megállapították a küldöttség tagjait. Elhatározták, hogy a legerősebb és legszívósabb küzdelmet fogják folytatni minden rendelkezésükre álló törvényes eszközzel, hogy kiáltó sérelmük megszüntetéséért. Ezuton is felhívjuk a pedagógiumot, Erzsébet-nőiskolát, rajztanár-képzőt, esetleg egyetemet végzett polg. isk. kartársakat, hogy az akció céljaira *Sebestyén Árpád* polg. isk. igazgató címére, (Braislava, Telocvična u.) egyénenként 20 koronát szíveskedjenek sürgősen beküldeni.

Tanévnyitó értekezletek a galántai tan-kerületben. F. évi szept. 7-én Budovič Román galántai áll. tanfelügyelő a kerület tanítótsága előtt hivatalosan megnyitotta az 1929.—30. tanévet. Örömmel állapítja meg, hogy a kis iskola-törvény életbeléptével Köztársaságunk iskolaügye és annak pedagógiai színvonala nagyon sokat fejlődött. A nyolc évfolyamú népiskolázás végrehajtása meglehetősen simán folyik, bár az itt-ott eddig kísérletképpen bevezetett 8. osztály (miután eddig nem volt kötelező), sok helyen a szülők szemében kétségessé teszi a törvény kötelező voltát. Nagyobb vitát váltott ki néhány konkrét eset kapcsán a 6. életévüket minimális idővel be nem töltött tankötelesek beiskolázása, amennyiben sok szülő ilyen gyermekének felvételével a törvény kijátszására gondol. Budovič tanfelügyelő végül behatőbb pedagógiai útmutatásokat adott s hangsúlyozta a *szeretet* és *igazságosság* elvét, melyeknek kidomborulását kívánja a nevelésben és tanításban. A honismeret tanítására vonatkozólag is értékes direktívákkal szolgál. Szept. 12-én ugyancsak Galántán az isk. igazgatóknak adott adminisztratív jellegű utasításokat. Ez alkalommal szőnyegre került Budovič tanfelügyelő nagyszerű terve, mely a honismeret sikeres tanításának egyik fontos problémáját kívánja a kerületi tanítótsággal segítségével megoldani. A tantestületi tanácskozások tárgyalási pontjaivá tételt a kérdés: mikor és hol lengyenek a tankerületi, ill. kisebb körzeti összejövetelek. Megbeszélés tárgyát képezte még a jövő nyári tártai kirándulás szimpatikus terve.

Bucsuzás. Megható, kedves ünneplésben volt része *Leboda Lászlónak*, aki harmincnyolc esztendői kántorianítói működés után nyugalomba vonult. Szept. 1-én az iskolaszék tagjai, akiknek élén a helybeli plébános és a község kegyura haladt, teljes számban megjelent a kántori lakban, ahol Nagy Péter plébános a szeretet s a meghatottság szívezzszóló, szeretetteljes hangján bucsuzott az ünneplőtől, aki 32 évet szentelt a község gyermekeinek és felnőtteinek nevelésére. Bucsuzó kartársunk az elfogódottságtól alig bírta elmondani köszönő szavait. Az ünneplés után a környékbeli kartársak s jó ismerősök még hosszabb ideig együtt maradtak s mindenkinek volt egy-két érző szava a bucsuzó jó kollégához. Engedje Isten, hogy kedves kartársunk nagyon sokáig élvezhesse a becsületos munkájával megérdemelt pihenést.

Kádár Győző.

Mély megilletődéssel vettük a szomorú hírt, hogy *Kádár Győző* komáromi ny. községi isk. tanító elhunyt 63 éves korában. Megboldogult kartársunk több mint 40 évig működött a tanítói pályán, előbb rövidebb ideig Szentpéteren, majd pedig Komáromban a közs. el. népiskolánál, mint a tantestület egyik legkiválóbb tagja. Tanítványai, a szülők mindig nagy szeretettel vették őt körül. Ez volt tanítói munkásságának fő elismerése és értékelése. Ő is szerette a gyermekeket, ma is sokan emlegetik őt, aki annyi szép mesét mondott tanítványainak. Hosszú ideig működött az iparos- és kereskedőtanonc iskolánál is. Szépirodalmi téren is igen jeles sikerrel működött ifjabb éveiben. Komárom város társadalmá öszintén becsülte benne a jó tanítót, a szerény, de tartalmas embert. F. é. szept. 19-én helyezték örök nyugalomra a komáromi izr. sírkertben. Elhunytát özvegye és három felnőtt gyermeke gyászolja, akik közül egyik, dr. Kádár Imre, neves erdélyi író. Emlékét kegyelettel őrizzük.

Természettudományi rovat.

Rovatvezető: Somogyi István.

Egy kellemetlen csallóközi növény.

A nyár folyamán a csallóközi belvizlevezető csatornák egyikében egy nálunk elég ritka növényt találtam, az u. n. árokhinárt, vagy vízdögöt. (*Elodea canadensis* Rich.) Legutoljára 1913-ban láttam Óbudán az aquincumi római fürdőnél. Ez az Európában csak kellemetlen vendégként ismert vizinövény Kanadából került Európába és pedig legelőször Írországba, ahol csakhamar a legrosszabb hirnevet érdemelte ki magának. E vizinövénynek u. i. jellemző tulajdonsága, hogy rendkívül szapora s rövid idő alatt annyira ellepi a tavak, folyók, vízlevezető csatornák fenekét, hogy nemcsak a halászatot akadályozza, hanem a zsilipek kinyitását és becsukását is megnehezíti, sőt a hajózásnak is komoly akadályt alkot, vagy a víz lefolyásának lassítása által árvizeket és kiöntéseket is okoz. Az *Elodea canadensis*-t egy tudományszomjas botanikus hozta Kanadából Írországba 1836-ban, ahonnan pár év alatt nemcsak Írország folyóit és tavait borította el, hanem átterjedt Skóciába és lassankint egész Angliába, ahol nemcsak a folyókat és

tavakat lepte el, hanem Anglia összefüggő csatorna-rendszerét is. III olyannyira veszedelmessé vált, hogy súlyos árvíz-katasztrófákat okozott.

1854-ig csak Angliában volt található, amikor egy másik szenvedélyes berlini botanikus meghozatta magának és 3 év múlva már Potsdam összes állóvizeiben található volt.

1864-ben már ellepte Havel összes tavait és az Elba folyóban is csakhamar tanyát ütött. Ekkor már terjedésének nem sikerült gátat vetni s pár év múlva állandóan található volt Hollandia és Belgium vizeiben is.

A régi Magyarország területén sokáig nem volt található. Hazslinszky 1872-ben kiadott „Magyarhon füvészkönyvé“-ben még nem tesz róla említést, ami valószínűvé teszi, hogy az akkori Magyarország területén még nem volt található. 1882-ben azonban, tehát 10 évvel később már Borbás Vince a Mura egyik mellékágában felfedezte és le is írta. Budapesten Hermann Gábor találta először, 1885-ben a soroksári holt Dunaágban, majd 1891-ben Silberszky Károly az óbudai római fürdőnél, ahol magam is először láttam 1912-ben.

A Duna holt ágaiban több bécsi botanikus is felismerte 1884-ben, majd 1896-ban Győrben is felütötte fejét az egyik holt Dunaágban, ahol annyira elszaporodott, hogy két év múlva, azaz 1898-ban hatóságilag kellett kiirtani, két hétnél továbbtartó kemény munkával.

Az átokhínár elterjedésének e rövid ismertetése is mutatja nagy szaporaságát s az Angolországban okozott kártétele bizonyítja veszedelmes voltát. Hozzánk Csallóközbe a Duna áradásai alkalmával vándorolhatott be, a Dunával összefüggésben lévő csatornákon keresztül. Nagy mennyiségben ezidőszent még nem fordul elő s imitt-amott látható kisebb mennyiségű fűveny-folijai veszedelmet egyáltalán nem okozhatnak annál is inkább, mert a nádas és a kákás helyeket kerüli s leginkább csak a nádas tisztásain fordul elő. Viszont a lassu folyásu kanálisok elterjedésének eléggé kedveznének, ha az illetékes társulatok kikapálásáról és csákllyakkal való kitépéséről nem gondoskodnának.

Érdekes megemlíteni, hogy az *Elodea canadensis*-nek, ennek a kétlaki növénynek, csak a porzós alakját hurcolták be Európába, éppen ezért nálunk magról nem szaporodik. E hiányt azonban bőségesen pótolja rendkívüli sarjadzó képessége.

A növény u. i. annyira törékeny, hogy az alig hullámzó víz is egész gallyakat tör le róla, melyek az iszapba kerülve csakhamar gyökeret hajtanak és új növény fejlődik belőle.

Az Elodeának még egy igen érdekes tulajdonsága is van. A folyó, vagy állóvíznek azt a részét, melyben tenyészik, valósággal szagtalanítja és annyira megtisztítja, hogy a víz ott kristálytisza.

Különö lápláléka a hatlyúknak s jó buvóhelye a halaknak, melyek szívesen rakják rá petéiket. Európában csak ritkán virágzik. Leginkább csak akkor, ha a víz alacsony állása miatt a növény a víz fölé kerül. Ilyenkor 6—8 cm. hosszú, cérnavékonyaságú kocsányt bocsájt ki, melynek végén megjelennek a halvány-karminpiros virágok.

Az Elodeának a mi vidékünkön való megjelenése óta immár minlegy 40—50 év telt el s ezen idő alatt rendkívüli szaporasága dacára nem lépett fel oly nagy mértékben, hogy a Duna-melléki áradmányos helyeken veszedelmet okozott volna. Ez a körülmény arra enged következtetni, hogy a viszonyok, talán éppen a víz hőmérsékleti viszonyai nem kedveznek elterjedésének s így vidékünkön, a Csallóközben sem kell az Elodea nyugateurópai veszedelmes elszaporodásától tartani.

Somogyi.

K Ü L Ö N F É L É K .

Kicsinyek között.

A szárbaszökkenet nyolcosztályos népiskola mindenütt élénk érdeklődést kelt. Az optimisták minden jót kívánnak és jósólnak, meg vannak győződve az intézmény üdvös voltáról, hittel csordul szíviük a diadal szóltárait zengi. Vannak azonban pesszimisták is, akik rosszhiszeműségüket egyáltalában nem titkolják, s ilyenféle zsörtölődésekkel próbálják rontani a pedagógia ünnepének hitelét: — ezek a tanítók ma már minden gyerekből ügyvédet akarnak nevelni. — Régen csak az járt iskolába, aki akart s mégis jobb volt a világ. S a többi. Mondanom sem kell, hogy a „jobb világot“ éppen azok aposztrofálják sóhajtozva, akiknek egyéni „érdemeik“ és „sajátságai“ révén nem a legkisebb részük van a mai világ gonoszságában.

Ámde a nyolcadik osztály bevezetése magában az iskolában is kellő változást okozott. Legtöbb helyen ki kellett rugni az oldalát, hogy a gyermeki agyak fényes parkettjén zavartalanul lejtessen táncát a pedagógia hófehér tündére. Új épületek támadtak a régiak romján, hogy hirdetői legyenek az új kor jellemnek.

Mindezen külső jelenségek mellett észrevétlenül ível az iskolák didaktikája a nyolcadik évfolyamba. A munka csendesen folyik tovább. Hiszen a népiiskolák evolúciója adva van a tanítók egyéni kvalitásában és módszerében.

A mi iskolánk nyolcadik évfolyama néhány kisebb természetű galibát hozott nekünk. Mégpedig nem is a nyolcadik, de a negyedik évfolyamban. Hadd jegyezzem fel az egyiket, nem is a legjellemzőbbet.

Hogy is kezdődött? Úgy, hogy az új csoportosítás következtében a negyedik és az ötödik évfolyam került össze. Vagyis az a két csoport, amely tavaly külön osztályokban tanult. Aztán így folytatódott:

Az ötödik évfolyam tanulói között több közellátó és nagy szót halló akadt, akiket — természetesen (tekintet nélkül a tesli magasságra) — az első padokba ültettem. Így kellett volna Bondor Bűskének, aki negyedikes, az ötödévfolyamu Panca Iona mellé ülnie. Amikor Bűske megtudta, hogy miről van szó, illetmód, de határozott formában kijelentette, hogy ő bizony nem ül Panca Iona mellé. S hogy elhatározásának komoly jellegzet adjon, ráborult a padra és airt.

Akivel hasonló eset már megtörtént (hogyne történt volna), nagyon jól tudhatja, micsoda nehéz feladat elé állított engem Bűskék akaratlansága. Dac? Eugeletlenség? Mindez távol áll Bűske természetétől. Itten sokkal mélyebben fekvő okok után kell kutatni.

Kutatam is.

Gondolataim gyorsvonatján elrobogtam a két kislány otthonába. Rendes, dolgos emberek. Körülbelül egyforma vagyunkával. (A népzérek nem is hinnék, hogy csak mily fáradtságos munkával sikerül a tanítónak eliminálnia a kicsinyek közötti osztálykülönbséget, amelyet ők — a népzérek — szitauak az apák közét). Egészséges, tiszta család mindkettő. (Ugyanazok a népzérek mily kevés figyelmet szentelnek ennek a körülménynek, pedig jaj, ha tudnák, mennyivel közelebb hozná egymáshoz a népeket a tiszta arc s a tiszta szív.) Az sem igaz, hogy a tisztaság kizárólag az anyag jólét függvénye. Dehát akkor Bűske és Iona baráti viszonyát, sőt, hogy ugymondjam „csereviszonyát“ valami egészen különleges körülmény akadályozza. Vajjon megtudom-e?

Nem sokat, sőt semmit sem reméltem a kérdéstől, mégis, főképpen, hogy beleazóljak a kínos csúndbe, mely Bűske kijelentése nyomán támadt, gyöngéd hangon érdeklődtem:

— Ugyan miért nem akarsz, te Bűske, odaülni Iona mellé? . . .

Hogy Bűskének tényleg nem közönséges oka lehetett, bizonyítja az általam jól sejtett további, csökönyös halgatása. Pedig az ügyet most már el kell intézni. Közmelegelődére. Közben ugyanis Panca Iona, aki mellé Bűske nem akar ülni, mindjobbban pirult, pirult s egyszer csak észrevettem, hogy nagy kék szeméből apró csappek peregtek piros orcájára. Gyűlt a baj.

Hovatovább belátni kényszerültem, hogy a valódi okot meg nem tudhatom. Próbaképpen kérdést intéztem az osztályhoz:

— Ki tudja, miért haragszik Bűske Iona-ra?

Senki sem tudta. De intézkedést mindenki várt. Magam is éreztem, hogy Ionának elégtételeit kell szolgáltatni, viszont Bűskét sem szabad megbántani. Egyelőre biztosat nem tudok, tehát tapintatosnak kell lennem.

A gyermekeket tovább rendezgettem előre, hátra. Kitaláltam, hogy Virág Ionát a hatodik padból a második pad szélére ültetem, mert tavaly többször rendetlenkedett s így jobban szem előtt lesz. Varga Janit kissé nagyinak

találtam az első padban s a harmadikba helyeztem S így tovább... Különböző szempontok igazolták azt is, hogy Búske szomszédját, Bartoss Gizit elültessem.

Végre elérkezett a döntő pillanat. A cselekvés pillanata. Kockázatos dolog volt, mert attól kellett tartanom, hogy kettős kudarc ér. De biztam a sikerben, mert láttam, hogy Panca Ilona nem is veszi nagyon komolyan a sértést, könnyei eltűntek s láthatólag tetszik neki az én eljárásom. Rendelkeztem tehát:

— Panca Ilona! Ül a Bartos Gizi helyére! . . .

Nem indokoltam. S íme, Panca Ilona engedelmesen, szépen odaül a jelzett helyre, Bondor Búske mellé, aki szinte kézzel fogózik a padjához. Csak akkor veszi észre, hogy ki került melléje, amikor mindenki elhelyezkedik és mindenki elégedetten veszi tudomásul intézkedésemet: megtűrtük a jeget.

. . . Aznap nem beszéltek egymáshoz. Búske elhústa magát Ilonától. De másnap megtudtam mindent. Búske testvére az intézők cselédje volt. Bőrcímletést kért, de kérését nem teljesítették s kitért a szolgálatból. Helyét a Panca Ilona néje foglalta el — a régi fizetésért . . .

Íme, az élet kenyérszátája, amelynek hullámai átcsapnak az iskola felé, a gyermekok lelkébe. A nagyok harca folytatódik a kicsinyekben . . .

Búske és Ilona egymás mellett ülnek ugyan, de küzdtük kis hely van a küzöny számára. Legközlelebbi teendőm az lesz, hogy valami uton-módon elültessem onnan ezt az elválasztó távolságot. Tudom, sikerülni fog. A kicsiny gyermekek küzött békét teremteni van módunk és erünk.

De kinek van ereje megszüntetni a háborúságot a nagy gyerekek küzött . . . ?

(bea.)

Válasz (bb.) „Szeptember“ című cikkének aggodalmaira.

Megjelent a M. T. 1929 évi 17. számában.

Kaptuk a következő levelet:

Igen tisztelt Kartárs Úr!

Ismert közmondás, hogy: „Minden cigány a maga lovát dicséri” — s így remélem, természetesen fogja találni, hogy csekélységem, mint úgynevezett „akadémiai kurzista” — korántsem érzem magam olyan gyenge pedagógiai fogycvetűnek, amint azt rólunk feltételezi s ne vegye a mélyen tisztelt Kartárs Úr szerénytelenségnek, de bátran merem állítani, hogy mi tőlünk „kurzistáktól” egyáltalában nincs oka féltésnek a „magasabb igényű” népiskolákra, mert elfogulatlan elbírálás mellett, mindenkor megálljuk a sarat, bármely 4 éven át „szakképzett” pedagógus mellett.

Ezen állításom helyességét érvekkel akarván esetleg alátámasztani, feleletül a t. cikkirő talán tapasztalati tényeket sorakoztatna fel aggodalma jogos voltának bizonyítására, mely esetben azonban igazán érthetetlen elűttem az így keletkező, illetve már eredetileg fennálló ellentmondás. — Cikkének elején ugyanis reklamálja az intenzívebb tanítóképzést, — amely pedig tudva-levőleg a reformjavaslat szerint abból állna, hogy az abiturienek 1 évi akadémiaiával, — elemi, — 2 évi akadémiaiával pedig — polgári iskolai tanítókká lennének, (lásd M. T. VIII. évf. 508. oldal) — márpedig a meglévő magyar tanítói akadémiai kurzus mintegy perktuálása a fenti reformjavaslatnak,

vagyis a kívánt, de ugyanakkor lebecsült intenzivebb tanítóképzésnek.

Jelen soraimnak természetesen nem célja a mélyen tisztelt Kartárs urat erről meggyőzni, mert az valószínűleg nem is sikerülne, mivel ő nem „csak” kurzista, hanem több, mint valószínű — „okleveles tanító,” — céloim csupán felesleges aggodalmait eloszlatni, vagy legalább is kellő fokra legyengíteni.

Mert engedje meg igen tisztelt Kartárs úr, 18—20 éves „érett” vagy legalább is „érettségizett” fejjel az alatt az 1 év alatt nagyon is elég „szak-képzettséget” — a már meglévő tárgyi ismeretekről nem is szólva — szerezhetsen a tanítójelölt, kellő rátermettség és hogy úgymondjam megfelelő pedagógus művész-ihlettség mellett, amely utóbbiak nélkül bizony a 4 éves prepa is csak szürke tanító-gép lesz és nem tanító-művész, nem feladata magaslatán álló népnevelő.

Azt hiszem, az 1924 óta kikerült valamennyi akadémiai kurzistát magam mögött találom, amikor az ő nevükben is udvarias, de annál határozottabb formában tiltakozom az ellen, hogy bennünk, illetve képzettségünkben „qualitativ jellegű bajokat” lásson a mélyen tisztelt cikkíró s vele együtt sajnos, talán sokan mások is. — És éppen itt volna a baj! Hát így képzeli (bb.) úr azt a sokat emlegett összetartást?! Bocsnát, de az lából vaskarika! Tehát — „gyertek közelebb, húzódjunk össze” — s ha már sikerült nemzetiségi, vallási, világfelfogásbeli ellentéteket elsimítanunk, úgy húzódjunk még összébb, hogy jobban lássuk, kiknek milyen végzettsége van! . . .

Hát nem veszi észre a mélyen tisztelt Kartárs úr, hogy dobbal ment verebet fogni s önkénytelenül annak az esetleges harmadiknak a malmára hajtja a vizet, nagy buzgóságában, aki a háttérben kajánul mosolyogva melegegedetten dörzsöli kezzeit, látván, hogyan sikerül a: „Divide et impera!”?

Vagy éppen az összetartás diktálná, hogy ilyen csekélységet észre sem vegyünk!?

Ha így gondolná tisztelt Kartárs úr, akkor bocsnát, de nem jó psychologus, vagy legalább is nem jó gyakorlati életfilozófus, mert tudnia kellene, hogy a hiúság, amint Ön fogja nevezni, illetve az érzékenység, ahogy én nevezem, legtöbbször sajnos erősebb, mint a szükséges összetartás.

Nevezzék már most hiúságnak, nevezzék ünteltségnek, bár nem az, — midőn mi kurzisták, ha nem is többnek, — de mindenkor érezzük magunkat legalább is olyan jó, vagy rossz pedagógusoknak, mint a többi „még nem” kurzista kartárs.

Tisztelettel:

Matter Ferenc Ig. tanító,
„akadémiai kurzista.”

Cikkíró szerkesztőársunk viszonzálása:

Kedves Kollégám!

Ha kettőnk álláspontja között a különbséget akarjuk meglátni, akkor éppen kapóra jön az a közmondás, amelyről Ön kiindult: Ön dicsegrí a lovát, én nem. Hígyje el, hogy így van.

Semmi szükség sincs arra, hogy egymás szakképzettségét vitassuk: hiszen ha sokáig boncoljuk a dolgot, végül odalyukadunk, hogy még a régos-régi iskolamesterek között is akadbatott talán egy-egy, aki fölért tudás, vagy rátermettség dolgában egy-egy mai tanítóval. Leheteséges. Miért ne? Éppen úgy, mint ahogy a bukott gymnaziata-Petőfiből próféta válhatott és az akadémikus (hogy aktuális legyen) Kosztolányi Dezső sohasem lesz az.

Tehát ne vitatkozzunk azon, hogy a „kurzisták” megállják-e helyüket a

öbbsiekkel szemben, különösen pedig azért ne, mert Önnek nehezebb dolga lenne. Birtokában vagyunk ugyanis K. Fedorka Margit kollégánk kijelentésének, aki Önnel együtt ette a kurzus-pedagógia kenyerét: „Egy évi akadémiai képzés után kijöttünk az életbe és mindent nyertünk ott, csak szaktudást nem.“ (Lásd „Szeptember“ vezércikkű lapszámot.) Aztán még egyebeket is mond, amiket én már nem ismételek.

Őn szerint ellentmondás az, ha reklamálom az intenzívebb tanítóképzést, de nem elégszem meg az egyéves kurzussal. Ezen az alapon nem lett volna okunk az elégedetlenségre akkor sem, amikor még csupán középiskolai, sőt középiskolai négy osztályos végzettség is elég volt ahhoz, hogy valaki tanítói állást vállalhasson. Hiszen ilyen „tanító“ akadt bőven. . .

És most eljutottunk a „qualitativ-jellegű“ bajokhoz.

Ezek a bajok pedig kezdettől fogva fennállnak. Kezdetből fogva, — a ebből származik a mi sok-sok sérelmünk és panaszunk. A tanítóképzők intézménye kizárólag ebből a szempontból csak kifogás alá, mert ha nem így lenne, akkor egyáltalában szükség sem volna a tanítóképzők reformjára. Nekünk mindnyájunknak be kellett látnunk, hogy kiképeztetésünkben „qualitativ-jellegű bajok“ voltak, azért követeljük a tanítóképzés megreformálása révén azok megszüntetését. De ha mi is az „érzékenységnél“ maradtunk volna (ahol jelenleg Ön tart), akkor — elhíheti — nem igen lett volna alkalma Önnek „még“ a kurzus elvégzésére sem. Bennünket sem „biúság,“ sem „érzékenység“ nem csiklandozott, de mindig a tanítói üntudat vezérelt.

Az egyéves kurzus pedig korántsem „perfektuálása a reformjavaslatnak,“ — avagy a perfekt intézkedés meg szokta előzni a javaslatot. . . ? Hiszen a reform-szándék csak tavaly körül nyilvánosságra, s a kurzus már 1924. óta működik!

S hogy Egyesületünk sem tartotta a kurzust végleges intézkedésnek, bizonyítja az, hogy 6 év óta egyszer sem helytelenítette. Sőt örül, hogy után-pótlásunkról valamelyes formában, ha ideiglenesen is, mégis gondoskodás történt. Ellenben észrevette kedves kollégám azt a feljajdulást, amelyet hallottunk, amikor láttuk, hogy a törvényjavaslat nem igéri azt, amit mi kívánunk?! Erről bő tájékoztatót nyújt Önnek a Magyar Tanító VIII. évf. 18. és 20. számainak vezércikke, valamint a lévai nagygyűlésről beszámoló 21. szám Vajjon mindazok, akik az egyéves akadémiai képzést nem találták kielégítőnek (vagyis a teljes nagygyűlés), — a kurzisták „udvarias, de annál határozottabb formájú tiltakozása“ ellenére cselekedtek. . . ?

Engedje meg nekünk Kedves Kollégának, hogy az általános „qualitativ-jellegű bajok“ szomorú tudatában továbbra is küzdjünk a mi intencióink szerinti tanítóképzésért. És bocsásson meg azért, hogy nemcsak „meggyöznie,“ de még „felesleges aggodalmaimat eloszlatni, sőt kellő fokra legyengíteni“ sem „ikerült.“ Sajnos. . .

Ellenben én biztosítom Önt, hogy ez a mi kis szóváltásunk sokkal közelebb hoz bennünket egymáshoz és nem rejti magában a „divide et impera!“ veszedelmét. Kell is, hogy jobban megismerjük egymást, mert az egyetlen Forgách Béla-féle kurzista-megnyilatkozás, amelyről eddig (kerülő úton) módunkban volt tudomást szerezni nagyon bizalmatlanokká tett.

S bár „nem vagyok jó gyakorlati életfilozófus,“ mégis feltételezem, hogy megértettük egymást. Hagyjuk a cigányok az okatlan dicsőkedést: mi csak akkor örülhetünk, ha valóban jó lovunk lesz. . . Szeretettel köszönti: (bb.)

Új könyvek.

(A Kazinczy kiadóvállalat 1929. évi kiadványai.)

I. Kazinczy Évkönyv. Szerkesztette Sziklay Ferenc. A könyv elején Sziklay Ferenc ismerteti a Kassai Kazinczy Társaság 1898–1928 ig terjedő harminc éves életét. A belső tartalomból kiemelendő Blanár Bóla írása Rákóczi két kassai útljáról és Tichy Kálmán: Világot átfogó erő c. tanulmányának is beillő ismertetése a XIX. század irodalmi világából. Az Évkönyv a tízéves szlovenszkói irodalomnak is mintegy szintézise akar lenni, ezt a célt azonban csak kvantitatíve érte el. A könyv végén értékes fejezet Szlovenszkó bibliográfiája, melyet Alapy Gyula állított össze.

II. Sebesi Ernő: Megrúgott emberek. (Novellák.) Az író sokszor akarata és tehetősége ellenére vezetni tölt. Témája nem egyszer derűsebb hangnem után kívánczik, de a „megrúgott” emberek előre elkészített, előre megácsolat koporsója magába temeti. A vak ember éjjel lát o. novellával vezet be a kütetet. Itt még nem él vissza tömbr stílusával s a megrázott nyomorgó kisfőben erősen él az élettudat komolysága. De A gyűjtővány fűben leteperi az író a hamis látás, a rossz beállítás, képzelt antiszemitizmus, főúlesleges izgalom és túlzott érzékenység. Előítélet drámai, színi hatása jó, de a pszichológiai megalapozás gyenge. Ez a novella nagyon ríkiólan festi a „megrúgott embert, s megrontja az író hitelét, mert lélektani valószínűtlenség árán kreálta alakjait hőökké. Egy világnézet élete és halála megnyugvás az események változhatatlanságában, egyszerű megfigyelőképességet csillogtat. Érdekes írás A laps ebben „Debusi” a „megrúgott” Körmöczy előítélete bosszant, de a fizikai zenével párhuzamos lélek-zene megdöbbséget hatást kelt. A kütet legsikerültebb novellája a Hajnali látomás. Az elbocsátott póstás tragédiájában ezek sora kiált. A Mennybemenetel nagyszerű lélekrajza, Az idő érdekes filozófiai telépítése, a Forgószél mélyeszes szimbóluma; Genézis-ben a fű mardosó bizonytalansága, a Halálugrás-ban egy leírt élet végső vonaglása, Az első dolgok-ban a gyermek tiszta üsztőne azok a motívumok, amelyeknek gondos kidolgozása a tehetőség fényűzőnébe állítja az író. A kütet végére illesztett dramatikus képek és jelenetek nincsenek előnyére a kütet egységének.

III. Sziklay Ferenc: A világ ura. Regény. Sziklay Ferenc regénye az első könyv, amelyben a Kazinczy könyvbarátok tagjai a szlovenszkói könyvkiadás és irodalom ígéreteit és reményeit megcsillanni látják. Akik figyelik az irodalmi élet jelenségeit, különösen az utódállamok magyar irodalmi termelését, kezdettől fogva tapasztalhatták a szlovenszkói irodalom vegetálását pl. az erdélyi irodalommal szemben. Nem volt fórum, nem volt mód, hogy a szlovenszkói magyar lélek kincsei feltáruljanak és hirdetői legyenek élniakarásának. Utóbb már odajutottunk, hogy nincs is szükség szlovenszkói irodalomra. A magyar irodalom csak egyetlen lehet, amely nem specializálódhatik vidékek, meg országok szerint. Ez a legszörnyűbb élettagadás. Ha van szlovenszkói magyarság, ha van szlovenszkói élet, akkor kell lenni szlovenszkói irodalomnak is. Van is. Csak nem nagyon ismerjük. Éppen ez a különbség Erdély és Szlovenszkó között. Az Erdélyben megjelenő irodalmi folyóiratok és könyvek egytől-egyik hordozói az erdélyi magyar léleknek. Szlovenszkón csak a napilapok képviselik az itteni magyarságot, sokszor nem is a maga valódiságában. Ami csekély irodalmi megnyilatkozás történik az vagy kívülről jön hozzánk,

vagy pedig nem tükrözi a hazai föld, a hazai élet képét. Sziklay Ferenc, akinek kezében összefutnak a szlovenszkói irodalom kusza szálai, most *A világ ura c. regényével* bevillágít az egyetemes magyar irodalomba, hogy bemutassa Szlovenszkó speciális színeit és kijelölje benne a létező szlovenszkói magyar irodalom helyét. A regény miljöje a mai Szlovenszkó. Ebben benne van az idő és a cselekmény egysége is. A szlovenszkói olvasó fölismeri a várost, ismerősök a regényalakok, a körülmények, nem idegen sem a forma, a nyelv (lezámitva az itt-ott túlságba vitt zsargónt), sem pedig a belső konstrukció.

A regény, (amelyet vázlatban ismerünk) az erkölcs, az eszme diadalát írja meg a pénz erkölcstelenség felett. Cadne csillagász új üstökös feltűnését jelzi s kiszámítja, hogy mérges gázküre megsemmisít minden életet a földön. Oszejátszik Goldhand Ádámmal, aki megvásárolja Gáthy mérnök gázmaszkját, mely egyedül állja az üstökös lehelletét. Goldhand beleszeret Cadne szépséges Eva lányába, aki azonban tréfásan megjegyzi, hogy esetleg akkor tudná Goldhandot szeretni, ha egyedül állna a világban. Goldhand szavánál fogja a lányt és gonoszul úgy intézkedik, hogy csak három maszka állhasson ellett a halálos mérőgnök, ezeket magának, Évának és leendő apósának, Cadnenak tartogatja. A regény további része, a kifejlés, Éva álmát adja. A végzetes nap előérkezik, mindenki elpusztul, csak az új „emberpár”, Ádám—Éva és Cadne marad életben. A regénynek ez a legszebb, legtanulmányosabb cikke. Goldhand Ádám, a pénz mindonható tejedelme, a világ ura nem tud mit kezdeni az újonnan meghódított étellel. Ében kellene vésznie, ha „montőangyalul” nem jönne egy életben maradt egyszerű magyar bányászregény, akinek tisztaságában, puritán-ságában nemes, fenkült gondolkodása és jó szíve megmenti a bajbajutott térségságot. A lány megszereti az ifjút, s álma teljesedését csak fölébredés akadályozza meg. Cadno ur számításába beleszól az égitestek eszeiélye és számára a dicőűség glóriáját s a képzelt boldogság nimbuszát igéző összeűtközés elmaradt. A leleplezett Goldhand bürtőbbe kerül, Éva pedig Gáthy mérnökben Álma hűsére ismer, s a regény megkezdett útja az életben folytatódik . . .

Sziklay Ferenc regényo az erkölcstelen jelen mélységes mementőja. Mint irodalmi esemény, a szlovenszkói decentralizált magyar irodalom első igazi fecskéje.

Halálozás. Részvételt voltük a hírt, hogy özv. Munka Istvánné, sz. Szanter Hermina urasszony f. é. szept. 19 én életének 72 ik évében Szencen elhunyt. A megtoldogult öt gyermeke, két menyő és egy veje a tanítól pályán működik. Benne Munka Margit óvónő, Munka Jenő tanító, Burián Antalné, sz. Munka Jolán óvónő, Munka István és Munka Lajos tanítók édesanyjukat, Munka Jenőné, sz. Dobossy Ilona tanítónő, Munka Lajosné, sz. Varga Olga tanítónő és Kozma János ig. tanító kartársaink pedig anyóukat gyászolják.

Középiscolás ifjak katonai gyakorlatai. Esztorországban, ahol az iskolai ifjuság katonai kiképzését rendszeresen úzik, az idei gyakorlatok július 8—15-ig tartottak. A gyakorlatokon résztvett a középiscolák 3., 4., 5 és 6, s a szakiskolák 2. és 3. osztályu tanulóifjusága. Felmentésben csak azok a diákok részesültek, akiket az iskolai orvos fizikailag alkalmatlanoknak minősített. A gyakorlatokat az iskolák közelőben végezték, hogy a diákok elszállásolása ne okozzon nehézséget. A résztvevőket századokra, századokra és rajokra osztották, lehetőleg úgy, hogy az egyes katonai egységek egy osztály növendékei legyenek. Az instruktorok (diákok) mellé fiztek, felsőbb

évfolyamú kadétek és altisztek voltak beosztva. A diákhadsereg a gyakorlatok két frontját az „idősebbek” és „fiatalabbak” frontját képezte. Ez utóbbiba tartoztak a középiskolák 3. és a szakiskolák 2. osztályú diákjai, akik az idén első ízben végeztek gyakorlatot. Az „idősebbek” csapa'ját a többiek alkották. Az egészségügyi szolgálatot a katonaság látta el és szolgáltatta a szükséges felszerelést. A gyakorlatok végeztével állóvívi és sportversenyeket rendeztek.

Megjelent A HÁZIORVOS c. havi folyóirat első száma. A magyar olvasóközönség mindinkább fokozódó érdeklődését orvos-tudományi és egészségügyi kérdésekkel szemben teljes mértékben olgíttá ki A HÁZIORVOS most megjelent első száma. Komoly, de könnyedén megírt cikkeiben foglalkozik a családi érdeklő egészségi kérdésekkel Dr. Lovdavy főszakorvos és dr. Rottenstein szerkesztőt neves orvosok és pedagógusok támogatják közérdeklő munkájukban. A havi folyóirat évi előfizetési díja KÉ 15. Mutatványszámot szívesen küld a kiadóhivatal: Bratislava, Štadkovičova 11.

Az új minősítési eljárás az áll. tanítóóság részére. (Folytatás. Az előzőket lásd a M. T. f. é. 12. sz. 351. old. és 17. sz. 478. old.)

4. Tanítási és nevelési eredmény. A tanítási és nevelési eredmény külön-külön bírálendő el. A nevelési eredmény elbírálásánál mérlegelni kell a tanítóőségának a tanító iránt érzett tiszteletének fokát, hűségét, őszinte ragaszkodását, mert ezekben a tulajdonságokban nyilvánul meg a legzombotúnbbben a tanító egyéniségének hatása egészében a tanulóóra.

A tanítási eredmény elbírálásánál nem lehet csupán a tanító osztályozására tekintettel lenni, hanem a tanuló képességeire azon időben, amelyben a tanító növendékeit tanította, az osztály állapotára, amelyben azt átvette, valamint arra is, hogy az előbbi időszak hiányait egyáltalában és mily hamar javította. Szükséges figyelembe venni, hogy amily eszközökkel érte el a tanító, a tanulók kielégítő tudását.

5. Magatartás. A tanító magatartása ugyan részben már a 2/a és 2/b pontokban is elbíraltatik, mindamellett el kell bírálni a tanító magatartását a közéletben. Itt tekintetbe kell venni azt, hogy a tanító viselkedése mily mértékben egyezik a tanítói szolg. pragmatika rendelkezéseivel (23—25. §.) és nem kelt-e fel rosszallást a nyilvánosságban. A tanító politikai ténykedését azonban itt nem lehet bírálat alá venni, hacsak nem irányul az állam ellen. Figyelembe kell venni azt a munkát, amelyet az állam érdekeiért és a csehszlovák egységért kifejtett.

Végül felemlítendőek itt az összes rendtartási és fegyelmi büntetések, amelyekben netán a tanító a tanév folyamán részesült, esetleg azon régebbi büntetések, amelyeknek következményei a szolgálati pragmatika szerint idég is elhatnak; továbbá felemlítendő, vajjon nincs-e a tanító jelenleg is még be nem fejezett fegyelmi eljárás alatt.

6. Az igazgatói állásra való alkalmasság azoknál, akik ily állásban működnek vagy erre törekcsenek. Ez a pont nem vonatkozik az összes tanítóóra, csak azokra, akik a vezető állás iránt érdeklődést tanúsítanak; akik figyelmet szentelnek az iskola szervezésére és igazgatására, akik valamely iskola igazgatását ideiglenesen is, eredményesen vezették és alkalmasak egy iskola igazgatását átvenni. Ennél tekintetbe jön az elbírások ismeretén és az igazgatói teendők végzésére való képességen kívül a gyors bíráloképesség, a község, a határozottság, a kezdeményező képesség, az ügyesség a társalgásban és a nyilvánosság előtt való fellépésben.

A minősítési táblázatban csak a kedvező bírálat veendő fel (igen alkalmas, alkalmas).

7. Különös képességek és ténykedések. Ebben a pontban csak a valóban kiváló tudományos, irodalmi, művészi, népfelvilágosító, köz- és népnevelői, tevékenység jegyzendő meg, valamint általában azon szolgálati körülmények, amelyek a minősítésre súlyal bírnak.

A tanítónak minősítése ellen jogában áll felebbezni. A felebbezés az összes mellékletekkel felszerelve, amelyek a minősítési eljárásra vonatkoznak,

szolgálati uton a referátusra terjesztendők fel.

A minősítő bizottság minden tanévre minősíti a tanítót és pedig mindig a tanév befejeztével, legkésőbb a következő tanév október végéig.

A tanfelügyelők az iskolalátogatásokról felvett hivatalos jelentéseiket a minősítési eljárásról függetlenül ezentúl is beértesítik a Referátushoz.

A minősítő bizottság tagjai utiköltségre és ellátásra tarthatnak igényt a jelenlegi szabályok szerint, mindaddig, míg erre külön kormányrendelet nem adatik ki.

FELHIVÁS. A háromromi gazdasági iskolánál öthónapos gazdasági tanfolyam nyílik meg tanítók részére, melynek elvégzése feljogosítja az illetőket, hogy a népiskolák főlé szervezett gazdasági iskoláknál mint szaktanítók nyerjenek alkalmazást. A tanfolyam idejére a hallgatók fizetési szabadságot kapnak, gondoskodva lesz helyettesítésükről is. Aki a tanfolyamon részt akar venni, forduljon felvilágosításért minél előbb Nagy Béla gútai kartársunkhoz.

Alapvető iskolareform. (A P. Roszi Magyar Tanítóegyesület közgyűlésének elnöki megnyitója alapján.) Iskoláinknak az a feladatuk, hogy korszerű embert neveljenek. Korunknak általános, bár titkos vágya. Ez a vágyunk azonban nem tud érvényesülni, mert utunkban áll a régi hősi ideál: halhatatlanná lenni hősi halál révén. Semmiféle pacifista agitációnak és iskolai oktatásnak sem sikerült még ezt az ideált átformálnia, mert a magja örök emberi, — az: hogy a halhatatlansági vágyunk halhatatlan.

William James szerint a háború népszerűségével szemben tehetetlen a pacifizmusnak minden erőlködése, mert olthatatlan szomjúság él bennünk drámai ideális és szimbolikus átolások után. Ezt a szomjúságot nem sikerül oltanunk azzal, hogy megmagyarázzuk a háborúért lelkesülő tömegnek, hogy rossz üzlet a háború! A tömegek részére a háború egyáltalán nem üzlet, hanem élmény, hősi élmény, amire a mai gazdasági élet rabjainak, a máról huluapra tengődés robotosaiak, a gépész munka, a koptatás, az alkohol, a gyűlölet és unalom áldozatainak szükségük van, hogy embereknek érezhessék magukat nyomorult életüknek mélységeiben. A háború drámai élményeket biztosít, kollektív művelésben valami ideálisat rejteget: az emberközösség érzését és szenvedéseiben megpróbáltatásaiban titkos erők szimbolikája érvényesül. Nem szabad felejtenünk, hogy az emberek többsége részére az élet nagyon kétes értékű, a legtöbbször unott megszokottság és nagyon ritkán alkotó örömeik forrása.

Szavakkal és számítógatásokkal, okoskodással nem tudjuk tehát sohasem legyőzni az embereknek halhatatlanság után való sóvárgását.

A háború drámai, ideális és szimbolikus élményei helyett a mindennapi hétkész életben kell tehát hasonló élményeket biztosítanunk.

Künnny ezt kívánunk, de nehéz az élményeket megtalálnunk, különösen nehéz, ha mások, tanítványaink részére akarunk drámai, ideális élményeket biztosítani.

Hősiességet eddig csak az üdöklésben és az életünk feláldozásában láttunk. Nem gondoltunk arra, hogy üdöklő vágyunk feláldozása is hőssé avathat. Nem nagyszájú, medáliákkal ékes hőssé, hanem csendes, szemérmes hőssé. Megkönnyíti dolgunkat az, hogy a háború hőseiből a hétköznapi életben sokszor csak kicsikázó duhajok lesznek úgy, hogy a babár lehorvadt fejükről.

Az új embertípust, a szemérmes hősi típusát a „ne ölj!” parancsának végrehajtása révén érhetjük el. Példával világosítható meg a legjobban a tennivalóok.

Cserkész táborban volt. Erdőben jártak a cserkészfiúk és az egyik tisztáson ragyogó szárnyú lepke szálldosott körülöttük. Felvillant a szemük és már utána iramodtak, hogy megfogják, megölik és gyűjteménybe dugják. A bohók ilyen ragyogó szemmel rohannának a maguk vesztébe, a hősi halálba is, ha háború lenne! A lepke a parancsnok kezére szállt. Hát onnan nem üthették le. Várni kellett! És a lepke nyugodtan ült a kinyújtott kézen, valami izletes dolgot talált, mert a szipókájával buzgón tapogatott. Lám milyen szép a tapogatója, milyen gyönyörűen fekete a szeme, hogyan piheg a potroha! Kitárja a szárnyát, megragogatja, meg összecucukja! Nem szebb így? Szebb az eleven a hullánál. Dögöt vinni hazá! Pecérmunkát végezni?

*Dr. Szerényi Ferdinándnak a podkarpatszka ruszi magyar tanítóegyesület közgyűlésén tartott elnöki megnyitója alapján.

Bizony először keserves csalódást okoztak a józan szavak, aztán tetszett a lepke, felülközött a kérdés, hogy miért nem száll el a parancsnok kezéről, miért ül ott már egy félórátja.

Lehet, hogy érzi, hogy nem vagyok gonosz szándékkal irányában, hogy nem vagyok gyilkos még titokban sem.

Tovább indultuk, a lepke felröppent, de újra meg újra visszatért, míg a tisztásról bementünk a strébe, akkor aztán elmaradt.

Valahogy úgy érezte a kicsiny csoport, hogy valami ólményben volt része, hogy, akik legyőzték magukban a gyilkoló vágyat, megannyi szemérmes hőssékké lettek. Valahol itt kellene kezdeni az iskoláink reformját.

Kiadóhivatali üzenetek.

K. A. Dolný János. Tartozása az év végéig 40 kor. tagdíj és 10 kor. nyilár ára. — L. L. Nové Zámky. Címét kijavítottuk. Tartozása f. év végéig 50 kor. — K. P. Rim. Mokava. Címét kijavítottuk. — Dr. B. R. Nové Zámky. A kért számot megküldöttük. — E. E. Hidaaskürt. Címét kijavítottuk. — D. G. Tomašova. Címét kijavítottuk. — Sz. L. Močarós. Címét kijavítottuk. — P. I. Bajka. Címét kijavítottuk. — F. M. Janošova. Címéhez még odatartuk pri R. Sobota. A kért számot megküldöttük. — T. Gy. Gáloč. A lapot az új címére küljük. — Z. A. Párkány. A hiányzó lapot elküldtük.

HIRDETÉSEK.

Pályázati hirdetmény. A karvai (párkányi járás) községi iskolaszék pályázatot hirdet szervezett községi tanítói állásra, kántori teendők tudása megkívánatlik. Tannyelv: magyar kérvények 1929. október 8-ig fogadtnak el. *Községi Iskolaszék.*

Pályázati hirdetés. A bratislavai német-magyar ág. hitv. ev. egyházközség népiskolájánál egy tanítói állás van üresedésben, amely német és magyar, esetleg csak német képesítésű pályázóval fog betölteni. Egyenlő képesítés mellett nőianerő elsőbbségben részesül. Évi fizetés az egyháztól: férfinál 1600 Kc. és 720 Kc. lakáspénz, nőnél: 1200 Kc. és 540 Kc. lakáspénz: az államtól a törvényes fizetésekiegészítés.

A felszerelt kérvényeket az iskolai választmány címére: Bratislava, Apáczapálya 24. f. é. nov. hó 2-ig kell beküldeni. Az állás azonnal, legkésőbb 1930. február hó 1-ig elfoglalandó.

Dr. Schmidt K. J. esperes.

Pályázati. A sikabonyi községi iskolaszék (p. Dun-Streda) f. évi okt. 6-i határidővel pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett II. és az engedélyezendő III. tanítói állásra. A II. állás javadalma: a községtől évi 100 Kc. fizetés, egy nagy szoba és konyha 140 Kc. lakáspótlékkal, 20 Kc. kertfelület és megfelelő államsegély. A III. állás javadalma: a községtől évi 1200 Kc. fizetés, 240 Kc. lakbér és 20 Kc. kertváltás. Ezen állásra az államsegély kérelmezve van. Az állások azonnal elfoglalandók.

Az Iskolaszék.

Pályázat. A csallóközcsütörtöki róm. kath. iskolaszék az újonnan szervezett harmadik tanítói állásra pályázatot hirdet. Tanítási nyelv magyar. Javadalom: A községtől évi 1200 Ké fizetés, 240 Ké lakbér, 20 Ké kertilletmény, többi államsegély. A folyó tanévben az első osztállyal felváltva váltakozó rendszerű tanítás. A jövő évben új, három tantermes iskola épül tanítói lakásokkal. Pályázati határidő 1929 október 26. Az állás nov. 1-én elfoglalandó. A pályázatok Rk. iskolaszék, Cs. Csütörtök, okres Šamorín címre küldendők. *Iskolaszék.*

Pályázat. A magyarosóki r. kath. iskolaszék (okr. Šala) a IV. sorszámú tanítói állásra pályázatot hirdet.

Javadalma a hitközségtől évi 100 Ké (száz) fizetés, 240 Ké lakbér, s a törvényes államsegély. Pályázhatnak férfi és nő tanítók. Férfiak előnyben. Tannyelv magyar.

Pályázati határidő 1929. okt. 5. *R. kath. Iskolaszék.*

Pályázat. A madari ref. egyház presbiteriuma pályázatot hirdet harmadik tanítói állására. Javadalom: évi 400 Kés, egy szobás lakás bútorzattal és fűtéssel, 100 Kés lakbér pótlék, törvényes államsegély. Kötelesség: a presbiterium által kijelölt osztályok tanítása, lelkésznek és kántortanítónak szükség esetén helyettesítése, egyház építő munkában segédkezés. A tanítás magyar nyelvű. Pályázhatnak kellő képesítéssel bíró csl. állampolgárságú férfi és nőtanítók. Pályázati kérvények okt. 5-ig a ref. lelkési hivatalhoz Madar, Nyíra m. küldendők. Az állás azonnal elfoglalandó.

Pályázat. A zsigárdi róm. kath. iskolaszék a negyedik újonnan szervezett tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: a hitközségtől 1200 Ké, 240 Ké lakbér, 20 Ké kertilletmény és a törvényes államsegély. Tannyelv magyar.

Pályázati hirdetmény. A nagytárkányi (királyhelmei i.) községi iskolaszék pályázatot hirdet az újonnan szervezett községi tanítói állásra. Tannyelv magyar. Fizetés államsegéllyel. Kérvények f. évi október hó 15-ig fogadtnak el. Tanítás egyelőre csak félnapos. *Községi Iskolaszék.*

Pályázati hirdetés. A hardicsai ref. elemi népiskola II. ik tanítói állására pályázat hirdetettik. Fizetése az egyháztól évi 1200 Ké és 336 Ké lakbér, továbbá megfelelő államsegély. Kötelessége az I—II. osztály és az összes évfolyamokon a női kézimunka tanítása. Tanítási nyelv magyar. Pályázhatnak állampolgársággal és noszifikációs vizsgával bíró református vagy evangélikus vallású nőtanítók. Ilyen pályázók hiányában helyettes tanítók pályázata is figyelembe vétetik a megválasztás esetén képzettségének megfelelő államsegélyre tarthat igényt. Pályázatok okt. 6-ig Ref. lelkési hivatal Hardiste pri Trebišove küldendők. Állás azonnal elfoglalandó.

„Keresek megvételre egy használt, olcsó harmoniumot. Cim a kiadóban.“

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,

a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági
díja 50 Kcs. melyért a
tagok a lapra is szabadok

Feladv. szerkesztő:

Banai Tóth Pál.

Társzerkesztők:

Beregszék Béla, Gáspár János, Uhreczky Géza.

Nem tagoknak a lap
előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

Hirdetések díjazásb. szerint.

TARTALOM:

Feladv.:

Dr. Keressey Kálmán:

Élet és tudás 543

Ogyürffy Lajos:

Hozzászólás a gyermekek nemi felvilágosítá-
sához 554

Laky Antal:

A testi fenyltéstől 557

Egyesületi élet 562

Különfélék 565

Kiadóhivatali üzenetek 569

Hirdetések 569

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — **Kiadóhivatal:** Községi elemi iskola Komárno. — **Az egyesület elnöksége:** Kovács Alajos központi elnök, Negyed. — **Titkárság:** Vásárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Komárno. — **Tanácsadó:** Uhreczky Géza, Komárno.
A hírlapjegyek használatára eng. a bratislavai posta- és távírdai igazg. 3006/111. 21. sz. rendeletével.

HUSZÁR ISTVÁN
KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDEŚ
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSTYR
NITRA

TELEFON SZÁM 20.

POSTAFICHER NR. 22.

**AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ
TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKEPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.**

Műsági és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és taneszközök.

Iskolai szerek, füzetek, írószerek stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok raktára.

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

**KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELÉBEN.**

Tanító Uraknak és iskoláknak engedmény!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági
díja 80 Kcs, melyért a
tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:
Banai Tóth Pál

Társzerkesztők:

Boross Béla, Gáspár János, Uhreczky Géza

Nem tagoknak a lap
előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.
Hirdetések díjszabás szerint.

Hit és tudás.

Irla: **Dr. Kenessey Kálmán.**

Minduntalan halljuk a kérdést: mit akarhat ma, a tudományos megismerés korában a vallás, hacsak nem a haladás feltartóztatni?

Engedjék meg t. olvasóim, hogy ebben a rövid félórában egy természetvizsgáló szóljon néhány szót ennek a kérdésnek jogosultságáról vagy jogtalanságáról.

*

A lenyugodni térő Nap piros korongja lassan hanyatlík alá a nyugoti égbolton s utját követi a fényváltoztató Esthajnalcsillag, a Vénusz. Aztán átmev az Ég kékje a sötétségbe s kigyulnak rajta a Világegyetemet kitöltő anyag összesűrűsödött, fényesen világító tömegei: a csillagok. Nyugodt, csendes az éj, csak a csillagász távcsövé-tovahajtó óra egyenletes ritmusú, egyhangú berregése hangzik, mintha valami kozmikus tücsök halkán dalolna. Mi pedig nézzük és lássuk az Eget s vizsgáljuk misztikus szépségein át az örökkévaló igazságokat. Ezt megtehetjük már azért is, mert a lélek az ég része — partes coeli, anint *Plinius* mondja és a lélek létezése és magaienlése egyike a Világegyetem legősibb és leghatalmasabb igazságainak. Az ég a maga csillagvilágával a tudomány fáklyája. Ha éjszaka nem volna, nem ismernénk a mindenséget és nem ismernénk a mindenségben az egységet. Az egységből pedig nem következtethetnénk arra, aki létrehozta és rendbetartja azt. A Világmindenség egysége természettudományi tétel, mert tapasztalati tények felhasználásával állott elő. De bár gyakorlati megfontolások eredménye, mégis csak elmélet, amellyel megmagya-

rázni igyekszünk megfektetlen lüteményeket s maga is csak megfektetlen föllevés, de olyan föllevés, amelyet hinnünk kell, mert a valóságnak megfelelő alapigazságnak ismerjük meg. És gondoljuk meg, amint itt vagyunk a távcső mellett az észlelő létrán és kitekintünk az Űrbe, hogy tulajdonképpen minden az égben van, a Föld is a rajta levőkkel. A Föld is égítest; különböző színfoltokkal tarkázott gömbje a csillagok között kering az éj sötétjék azurba öltözött téerein. Utjában testvérekkel találkozok: egy-egy fényes hullócsillag a Kosmost kitöltő anyagi részecskék kihülten imbolygó darabocskái. Igaza van C. Flammarionnak: „A csillagász az éj sötétjében bíró és pap: a mindenség törvényeinek bírója, az Örökkévalónak papja“. A vallásos érzelem a léleknek az Igazság utáni sóvárgásában, jövődő sorsunk megismerésének szomjuságában és a tudomány adta lelki meggyőződésben gyökerezik.

A természet primitív szemlélete is, a mithoszt termő világnézet is már bebizonyította az emberiségnek, hogy van egy Vezérlő Szellem, hát még nekünk hogyan be kell bizonyítanunk, akik olyan mélyre hatoltunk a természet szemlélésében és vizsgálatában, hogy ezer és ezer fényév távolságról küldött fény sugarat üzenetét olvasni tudjuk, meghalljuk a Mindenség halk szavát, mikor „csillag száll csillaghoz csendesen“. (Ser-montor).

Véletlenség nincsen, minden lüteménynek van oka. *Aki véletlenségről beszél, az kiesett úgy a természeti, mint az isteni világrendből!*

*

Minél igazabb, emberibb és tömörebb életet akar valaki élni, élete annál jobban mutatja, hogy az emberi élet örök szabadságharc. Harca az értelemnek és a hitnek. De míg az értelmet állandóan fejlesztjük, a hittel nem törődünk. „A fát nem lehet öt perc alatt felnöveszteni, kivirágoztatni és meggyümölcsöztetni. A lelki magamegismerést, az Istenben való bizalmat se lehet egyszerre belenöveszteni az értelembe“. Az emberi élet örök szabadságharca két fronton folyik: az ismereti és akarati fronton. Két világ, a valóság világa harcol az erkölcsi világgal, a mennyiség világa a minőség világával. Az egyik, a való világ a gyötirelem birodalma, a kellő világ a boldogok az Istenfiúságban lökéletessé váltak szigete s közöttük zajlik zúgó habjával, vértől piros hullámaival a tragédiák vize,

a meg nem valósult *ideákat* tovamosó áradat történelmi folyama.

A való világ a tárgyi kijelentések összességét adja — ez az egyetemes Koszmosz, a „bájos“ anyavilág; — míg a kellő világ a *megélt, intuitív* kijelentések lecsapódása; ha megélésnek azt a lelki folyamatot nevezem, amikor meglátunk egy felsőbb életvalóságot, mint életheletőséget és ebben *hiszünk*. A hit pedig éppen olyan öneredésű östevékenysége lelkünknek, mint az ismeret, magában véve teljesen irracionális, azonban az egész világ képére messziható magyarázó elv. Az ismeretnek ellenpárja a hit és a tudománynak ellenpárja a vallás.

Az *ismereti front* harceszköze, amellyel állandóan tért hódítunk, a fogalmak keresése és tisztázása, vagyis a megtapasztalható világ minél teljesebb megismerése, azért, hogy az emberi erő minél jobban érvényesüljön az elébe tóduló akadályokkal szemben. Szakadatlanul elvontakoztatunk és általánosítunk, amikor aztán a megfjetellen tünemények megszámlálhailan sokasága helyeit csupán *néhány* megfjetellen tétellel állunk szemben. A *magyarázat*, amelyet nyerünk nem is lesz soha az *egyetlen* lehető, hanem csak *egy a lehetők között*. A tudomány, mint a rendszerbe egységesített ismereti világkép, *nem* adja a tüneményeknek *feltétlenül igaz* magyarázatát, hanem *csak* közelebb vezet ahhoz a határhoz, ahol a megfoghatatlan kezdődik. Bármennyire is fejlődjenek az elméleteink: mégis mindig olyan feltevésekre fogunk támaszkodni, amelyek tovább és maradék nélkül nem bizonyíthatók.

Ma éppoly lázasan folyik a makrokozmosz, mint a mikrokozmosz megismerése. Távcsöveink révén hirt kapunk 240.000 fényév távolságra levő óriás csillaghalmazokról épúgy, mint a szinképelemző segítségével az elektronok mozgását megfigyelhetjük az atomok belsejében s az ultramikroszkopium a mm. századmilliomod nagyságú anyagi részecskéről ad hirt. A tapasztalati anyag támogatja az elméleti megfontolásokat s az elméleti következtetésekből tovább fejlesztett föltevések beigazolást nyernek a tapasztalati adatok révén. Amíg a tapasztalati és elméleti eredmények kiegészítik egymást s az előbbieket az utóbbiakat beigazolják, addig nincs baj. Ott lép fel a komoly baj s halad világszemléletünk tévutra, ha téves tantételt mint *előítéletet* igazságnak fogadunk el s erre építjük fel világnézetünket. Gondoljuk el, mennyi szenvedésbe került, amíg a föld-középpontil világnézet helyére a Nap-középpontil szemlélet lépett;

a homousion és a homoiusion, a hit által való megigazulásért és a bűnbocsáló cédula ellen való harc hány testben is feláldozotti, megégetett élelet kívánt s hány ember pusztult el azért, mert nem volt szabad sokáig emberi hullát boncolni s nem lehetett megismerni az emberi szervezetet.

Az értelem és hit harcában voltak fordulók és elkerülhetetlen eredmények, amelyek végzetesen következtek a kérdés beállításából, hogy milyen viszony van az értelem és a hit között. A vallás és a tudomány összemérése a következő, tényleg kialakult fázisokhoz vezetett: „1. a tudomány elvész a vallásban, ez a mythosz-képzés kora; 2. a tudomány elnyeli a vallást; 3. a kettő elkülönödik egymástól és kivívja önállóságát; 4. a kettő radikális ellentétbe kerül egymással és 5. a kettő összefonódik és áthatja egymást, megtartván sajátos jellegét”.

Nincs időnk végig pillantani ezeken a történelmi határállomásokon, ezeken a világnézeti harcokon, amelyek jellemzik a művelődéstörténet lefolyását s amelyeket úgy jellemezhetnénk röviden a legjobban: *küzdelem a lélekért!* — hanem tartunk rövid seregszemlét a mai küzdelmeinkről.

Ha a jelen lelkiéletét keresztmetszetben vizsgáljuk, reájövünk, hogy a racionalizmusnak utóhajtásai uralkodnak szellemi életünkön, szívós kitartással. Az ember lelkiéletét teljesen betölti az ész, a *ratio*. A XIX. sz. jött a felvilágosodással, amiből fejlődött a racionalizmus és a történelmi materializmus. Ezek elhomályosították az eget; nemcsak a látható eget, amely a természettudományi felfogás szerint pusztán optikai csalódás lett, hanem a láthatatlan eget is, amelyet a keresztyén hit gyönyörűen és vigasztalóan világi életünk fölé feszített. Fő az ész és ha sikerül az értelem működését egy számtani egyenlet (képlet) segítségével leírni, mint a fizikai élelnek egy anyaghoz kötött és azon végbemenő megnyilatkozását, akkor megfejtjük évezredek löprengéseink végső kérdéseit. De az értelem — mivel a testnek egy működési megnyilvánulása — teljesen az anyaghoz van kötve, tehát a lélekfunkció anyagi dolog és így az ember, mint olyan, csak egy része a világegyetemet kitöltő és itt-ott elkülönült és térbelileg határolt testek összességének, éppenséggén anyag, mint egy „meteorkő” vagy az „Androméda köde”. „Az agyvelő az ember lényege” — mondja Schopenhauer. Nem kell a hit, mert felesleges, elég a pozitivistá vallás, amelynek a „Szentháromsága”: a „Nagy Lény” (az emberiség);

a „Nagy Fetis“ (a Föld) és a „Nagy Környező“ (a tér). Ennek a világnak csak egy valósága van: az *akarat*, de nem az emberi akarat, hanem egy metafizikai valóság, amely minden létezőnek az alapja és lényege. Ez *egy erő*, amely erő a gondolkodásban nyilvánul. Tudomány, társadalom, állam, jog, erkölcs, történeti fejlődés mind ennek az akaratnak a megnyilvánulásai. Ezt az akaratot, Schopenhauernek ezt a metafizikai valóságát — a legujabb természetbölcséleti iskola egyik legjelentősebb képviselője és alapítója *Raul Francé* anyagiasítja és „protoplazma értelem“-nek nevezi el. Szerinte a materializmus és ennek vallása a *Haeckel-Ostvall*-féle monizmus csak a „Kozmosz“-i, az anyagi világegyetemet ismerik el, ehhez tartozik, de elkülönülten magasabbrendű világot alkot „az élő anyag“, a protoplazma birodalma, az élet világegyeteme: a „Biosz“. Ennek a törvényei nem magyarázhatók meg maradék nélkül a „Kozmosz törvényével. A „Biosz“ törvényei a „plazmatikus értelem“ alá vannak vetve. A lélek egyenlő a plazma értelem által irányított intelligenciával. Az intelligencia pedig nem egyéb, mint az emberi ész fegyvere a „létért való küzdelemben“. Így a világ, mint a plazma értelem kimetszett bélyege az *Énnel*, az öntudatos emberi egyeddel, mint alannal (cselekvő személlyel) oksági viszonyban van. Az *Én* a világ, mint akarat, de viszont, ami az *Én*-en kívül van, az is a világ. Belekerülünk egy olyan logikai labirintusba, egy olyan égbekiáltó ellenmondásba, amiből kikerül a mai fonák világnézet, amely keveréke a *Schopenhauer* pesszimizmusának, a *Nietzsche* „hatalomra való törésének“ (Wille zur Macht) és istentagadásának, amelyben egyik jelszó „éld ki a magad, önös életét, hiszen nem köt semmi erkölcsi törvény“, a másik pedig: „használd ki embertársadat, mert csak eszköz a számodra“. A *család* jó, mert hasznot ad, gondoskodik rólunk s szüleinket csak azért szeretjük, mert örökölhettünk tőlük; az állam jó, mert törvényeivel gondoskodik rólunk; embertársaink szükségesek, mert használhatnak nekünk s a barátság érdekszövetség „külcsönös nagyság biztosító társaság“; de csak addig, barát valaki, amíg segít; mihelyt ő kér tőlem: ismeretlen, kellemetlen idegen. A vallás nem egyéb, mint a faji közösség szentté tétele az egyén önkényével szemben. „Élő Isten“ = „faji Geniusz“, amely csak része a mindenségnek, de nem az *ura*; a sorsdöntő a „végzet“: a vak, esztelen, ösztönös, soha ki nem eléghető

akarát. Az élet nem egyéb, mint borzalmakkal, szenvedésekkel teljes halálos ördög, mert *értékek* mérkőznek benne. Az értékek harcában nincsen irányító erkölcsi felfogás, mert hiszen az erkölcsi felfogás megváltoztatására mindig találunk — a haszon szemponijából — módosító körülményeket! Itt már csak egy lépés kell, hogy eljussunk *Marx* tételéhez: „ki kell írtani, ölni az emberiségből minden erkölcsi meggondolást és kételyt“. De ne felejtjük el, hogy a kultúra világának az *erkölcs* a megtartó acélbordázata; ennélkül a társadalom szétfolyó iszappá lesz. És ebből a világból hiányzik a *hit*. Az ész kielégül a tapasztalati ismeretekkel, tévtanokra jut filozófiai, helyesebben sofistáskodó rendszer alakításokkal, de az anyag nem tudja lefogni és kielégíteni az ember lelkét teljesen!

Vágyik valami után, ami nincsen megmagyarázva sem a materializmussal, monizmussal, sem a plazmaértelemmel, misticismusra hajló lelke kóbor szellemekkel telti meg környezetét, amelyeket bármikor megszólaltathatok „szellemidézéssel“, hol egy asztallábon, hol hisztériás, félművelt médiumok nyavalyáján keresztül. A tökéletesen istentagadó is telítve lehet hittel, ami érthetővé teszi a spiritizmus, okkultizmus és a hasonló számtalan materialista-misztikus szekta keletkezését, amelyeknek megvan még az a botorsága is, hogy összecseréli a keresztyénséget a teljesen ellenkező vallási világnézettel: az indiai buddhizmussal kacérkodik. Összecseréli a keresztyénséget, a legenergikusabb *igen-t*, a leghatározottabb *nem-mel*. Üdvösség és Nirvána! Olyan messze vannak egymástól, mint az úrvacsorai kenyér és a vajákos asszony repülőzsírja. Elmondhatjuk a modern emberről is, hogy „eleinte mindenben kételkedett és végül mindent elhitt“.

Azt mondják a tudósok, hogy az ember lelke két részből áll: az értelmi és érzelmi világból s ezt körülveszi az állati rész: a test. A tudás az értelemhez tartozik, a hit az értelemhez. Ámde mit szóljunk az ilyen megállapításhoz: „az ész területén óriási különbség van ember és állat között, érzelmi és élettani tekintetben igen közel állanak egymáshoz“ (G. de Bonn). Hát a vallás, az istenhívés, az istenfiúság gondolata állati vonás?! „Úgy látszik mintha a tudomány napjainkban nem az emberi méltóság bizonyosságait, — hanem azon okokat keresné, amelyekkel brutalitásunkat igazolhassa.“ (br. Eötvös József). — Gyönyörűen állapítja meg Mereskovsky: „Sohasem

tudjuk meg biztosan, hogy vajjon az ember majommancsokból, vagy Isten kezéből került e ki? De minél régebb az ember, annál világosabban ismerzik fel rajta Isten kezeinek a nyoma".

Ahogy a modern élettan, amelyik ma már őszintén bevallja, hogy az élettüneteményeket sem fizikai, sem vegyülettani tünetnyelkekkel nem lehet megmagyarázni, hanem autonómiájuk van ezek fölött (ezt akarja *R. Francé* „protoplazma értelemnek" nevezni), épígy a filozófia legújabbban otthagya a racionalizmust, naturalizmust és materializmust és kimondja, hogy az észnek kétféle működése van: egy tudatos és akaratlagos és egy — jobb az útján ezt használhatom, de nem a *Freud*-féle értelemben, — tudatalatti vagy akaratunktól nem függő. A tudatalatti működést befolyásolja a lélek észszel meg nem magyarázható, autonóm és szuverén ereje, amit *intuició*-nak nevez és amit lélekesztésnek nevezhetnénk, de kizárva minden miszticizmust ebből a jelenségből, amelyik képességet ad nekünk a nem tapasztalható valóságoknak megismerésére. Ez ad nekünk egy magasabb szellemi életre erőt. Ez útján jutunk el a hibizonyosságokhoz, amelyek nem okoskodásokból, hanem meglátásokból származnak. A vallásos tapasztalásokban egy felsőbbrendű szellemi világ, mint életlehetőség tárul szemeink elé, Istennek lelke zendül meg bennünk, mint az ablakba tett hárfa a hajnali szélről.

Ezelőtt néhány évvel a fizikai világszemlélet így szólt: *erő* és *anyag* van s ezek egymásrahatása adja a tüneteményeket. Erő csak egyféle van, ami az anyagon változásokat hoz létre s ezek visszavezethetők az egyetemes vonzásra. A lelki élet egyenlő az agyvélőn okozott változások eredőjével, az erő lehet vegyülettani vagy fizikai. Szellem és ennek megnyilvánulása a lélek — nincsen! Isten lételét megmagyarázni lehet ebben a szemléletben azáltal, hogy az *erő* fogalmához hozzávesszük az *erőnek eredetét*jét (szülőjét, generator-át) is. Ekkor aztán a lélek az az erő, amely Istenből ered, vele egységet képez, amely egység az emberben véglegesen kifejlik. „Én (az Emberfia az emberré vált Isten) és az Atya (Isten, az Emberfia szülője, eredetelje) egyikek vagyunk" — mondja Jézus. — A mai természetfilozófia elismeri, hogy dualizmus van: egyik oldalán áll az erő és anyag, mint teljesen és egységesen összetartozó és egymástól elválaszthatatlan természeti megnyilvánulás (az anyag nem egyéb, mint akumulálódott erő) és ezzel szemben van a

szellem, amely intuitive nyilvánítja ki magát. Minden természet-tudományi elmélet vagy feltevés csak a fizikai világra érvényes, így az *Einstein* relativitás tana is, de visszaél az egész elmélettel az, aki a való világra felállított eme elméleti tételt alkalmazni akarja a kellő (az erkölcsi és hit) világára is. Az erkölcsi és vallási világon nem a relativitás, hanem a korrelativitás elve uralkodik és az igazságnak is vannak ibolyántúli sugarai, amelyeket nem látunk és érzékelünk, de gyógyító erejűkkel élhetünk.

A *való világ* (a tárgyi kijelentések világa, a természet) megismerése közben, amelynek minél jobban való megismerésére kergelve ösztönöz a „létérti küzdelem“, amelyben egyedüli fegyverünk — mint mondtuk — az intelligenciánk, elfelejkezzünk a *kellő* világról, pedig csak a kellő együtt adja a mi *igazi* világunkat. A kettő harmonikus, egyoldaluságmentes megismerése és átélése adja a boldogító, megnyugtató és emberi világ-szemléletünket. Aki csak a való világot nézi, annak a tudomány, művészet alkotásai a lázbeteg agy képzelődésének fog iünni (Így érthető, hogy *akausalis* fizikai világszemléletről kezdenek legujabban vitatkozni); aki pedig csak a kellő világot szemléli: az a világnak értékes felét a levegőbe építi és délibábokká változtatja át. A kettő együtt adja a *valóság* helyes képét. Az *eszmény* épenolyan reális, kozmikus hatalom, mint az az „állapot“ (a valóság pillanatnyi adottsága), amelyet megnevelni és fejleszteni van hivatva. A természet, a való világ kinyilatkoztatással, értelemmel, céllal és akarattal van tele. A világ élete pedig belülről, az eszmék és elvek középpontjából nézve abban áll, hogy az anyag a formák révén átmegegy folytonosan, megszakítás nélkül a képességből (aktív lehetőség) a valóságba (a megvalósult gondolat), a valóságok a magasabb létezési módokba (fejlődési fok a haladás folyamatában), míg végül az emberiség is a történelmi időszakokban és nagy válságokban egyre magasabb és tökéletesebb életformák felé tör.

„Ismerd meg önmagad“ mondta a görög bölcs. „Légy önmagad“ súgja lelked mélyén Jézus, de előbb „veikezd le az ó-emberi“ és ismerd fel önmagadban az istenfiúság üdvösségre elválasztó életformáló értékét, az isteni célgondolatot, ami személyiségedhez, mint szilizált egyéniségedhez vezet! Légy olyanná, amilyennek Isten látott a teremtés pillanatában!

„Nincs is nyersanyag és az, ami az anyag lényegét

alkolja, összefügg azzal, ami a *szellem* mivoltát teszi" mondja *E. Boutroux*. És itt találjuk meg az áhidalást a való és a kellő, a természeti és erkölcsi világ között. Az első dolog, amit megállapíthatunk az, hogy az *első ok a természeti világon kívül van és nem alkotó eleme az anyagi világnak*. „Kezdetben vala Ige és az Ige vala Istennél és az Isten vala az Ige”. (Ján. 1. 1.)

A világ Isten cselekvő gondolata. Ezt a gondolatot kell csak átélnünk és magunkévá tennünk, hogy öntudatosan és biztosan bizonyosságot tehessünk arról, hogy *van Isten!*

A hit és a tudás között az a különbség, hogy a tudomány az igazság felé törekszik, míg az Istenben megnyugvó hit bírja azt. Jogunk van hinni és kénytelenek vagyunk hinni! És itt a tudomány nem vehet a szemünkre semmit, mert hiszen a tudomány is *hit*en épül fel! *Nem tudom, csak hiszem*, hogy van egyetemes nehézkedési (gravitatio) erő! *Nem tudom, csak hiszem*, hogy az elvelett buzaszemnek *van* csirázó képessége! A matematikus axiómákban hisz, a vegyész atomokban, molekulákban, a fizikus a világegyetemben, mint abszolútumban és a testek ellenlmondó tulajdonságaiban, a csillagász a tér megfoghatatlan végtelenségében, az egész természettudomány a láthatatlan természeti erőkben és törvényeikben. Mi tudjuk, hogy ösidők óta vannak ezek — kiált fel a természetvizsgáló; pedig nem tudja, *csak* hiszi, mert másképp nem tudja elképzelni. A tömegvonzás épügy dogma, mint bármelyik zsinati határozat.

Egy mély gondolkodótól egyszer azt kérdezték: „Mi lehetett a világon a legfenségesebb látvány?” — „A teremtés” — felelte ő. „Szerettem volna látni a hat nap egymás után születő csodáit, míg végre ég és föld, állatok és növények *gondolattá váltan* megjelentek az első ember boldog látásaiban: a frissen születő csodák, amint betelepülnek az ember öntudatában és érzéseiben”. — A teremtésnek *ilyen* szemlélése *ma* is folyamatban van; a való világ megismerése, a természetvizsgálás nem egyéb, mint az Ég és Föld, az állatok és növények, a vegytani és fizikai folyamatok *gondolattá* válása az ember megismerő látásában. *A természet kutatás nem egyéb, mint a teremtés szépségeinek öntudatos, szent keresése és megismerése*. Hogy az ember ekközben szintén alkotónak gondolja magát — tökéletlenségéből származó elvakult gőg, mely megbosszulja mindig magát!

Kopernikus és Kepler előlt a világ egyenlő volti a Földdel

s annak legérdekesebb, „istenl eredelű tagja“ volt az ember. Az ember istenfiúsága ma emelkedett annyival, amennyivel megnövekedett a világegyetemről való fogalmunk. A Kozmos nagyságának a megismerése nem kicsinnyé teszi az embert, hanem kicsi volta mellett az emberi méltóságra emeli az intellectus fénye mellett. Csak materialista nézőpontból fordított az arány a Világegyetem és az ember nagysága között. A hívő lélek boldog elragadtatással érzi, hogy lelki szárnyai erősödnek, amint tudása prolongálódik a Világűr végtelenségei felé.

Csak arról lehet fogalmunk, ami hozzánk hasonló vagy amihez mi vagyunk hasonlóak. „Az ember lelke — a középkori misztikus kedves gondolata szerint — Isten könnye, míg a teremtés hat napja Isten hatszoros mosolya“. A mosoly passzívítás, míg a könny a tetté váló akaratot megindító fájdalom eredője! Az Isten az emberrel tenni akar valamit. Az ember több, mint a természet, — a természet fölött áll; az ember lelke alkotó erő és ezért alkot maga körül újabb és újabb világokat. A gondolkodás emberi tett, mert az Isten teremtő Lelkének darabja. A gondolkodás kiindulás, új tettek csirája. Az ember a világ különböző tényezőivel viszonyba akar lépni; építeni, rontani, alkotni és cselekedni akar, ami a gondolkodás tetté válása; a nagy, látható universumra rá akarja építeni a maga világát. A mindenkori legfőbb érték megnyerése érdekében felépített világberendezést nevezzük kulturának, amely kulturának világát egybetartó acéltraverz az erkölcsi világrend. *Végzetes csapás, ha kimarad a hit, amikor a legfőbb értéket keressük.* A materializmus lelki vakságba vitt, vagy legalább is ideig-óráig fölöslegessé tette lelki szemünket. A fölösleges szerv elsatnyul! *Le Bon* megállapítja, hogy „a hit fölőbred nagy alkalmakkor, az egyes embernél pld. a halála órájában, a népeknél katasztrófák idején“, — és ilyenkor tudódik ki, hogy álhitésekkel, pótlékokkal, szemfényvesztésekkel nem lehet a lelkeket kielégíteni, hanem csak *isteni reálításokkal*, amelyek az életösziön kérlelhetetlen és kényszerű erejével ragadják meg az embert. *A megérezett és átél, a megismert és bizonyossá lett hit az emberré létel diadalulja.* A hit életigazsága ismeretté nem lehet, akkor elveszli életerejét. A próféták tudják, hogy a mithosz nem hazugság, hanem az isteni igazságnak a misterlumban megtestesült ösképe. Ki a hullaboncolgató késsel a szentek-szentjéből! Az alázat itt szentté

leszen, míg a gőg porbasújt és kiárkoz!

A természet-tudományos világnézet szerint az élet fejlődés-
menete a *mennyiség* irányában halad: *több* élet a kiszabott,
élettartam alatt, de sietünk megjegyezni, hogy nem tartozik a
komoly tudományhoz az a törekvés, amely Nevillé teszi a nőt
hogy tovább ifjú maradjon és majommirigyekkel fiatalítja a férfit,
hogy Eros oltárán tovább perverzkedjék; ez a kufárok incsel-
kedése a tudomány álarca alatt! A keresztyén világnézet szerint
az élet fejlődési iránya minőség irányában halad: *jobb, igazabb,
szentebb, szeretetteljesebb* élet a földi virányokon!

Igaz valóságát életünk akkor éri el, ha az Istennel van
korrelációja és kontaktusa!

A tudomány csak Isten parancsát követi: légy urrd a
földön, a növényeken és állatokon, *de* ne képzeld magadat
Istennek, mert ma már igába tudtad nagyban és egészben
hajtani pld. az elektromos erőt. A megélhetéshez intellektusunk
révén mind több természeti erőt tudunk felhasználni, de semmi-
féle megismerés mellett lelkünk nem nélkülözheti Isten uralmát!

A testi életnek vége a *halál*, „a Lélek gondolata pedig
élet és békesség!” — „Élet és békesség” — milyen különös
és szokatlan egymás mellettség! Hiszen a tudományos meg-
ismerés felfogása szerint, amit modern világnézetnek szeretnek
nevezni —: az élet létéri küzdelem, értékek harca a haszonért!
Nem látszik, hogy milyen nagy különbség van az ember és
az Isten gondolkozása között. Az ember szerint az élet vége
a halál, az Isten szerint meg békesség és boldogság. *A harc
nem élet, az élet a béke!*

A világ titka: a magát feláldozó szeretet titka, amely
szeretet az életakarát boldog kiteljesedése. Ez a kiteljesedés
adja az *életörömet*, azt a kozmikus örömet, amit így ír le
V. Rozanov: „A világ Isten teremtménye. Ez az igazság oly
egyszerű és világos, hogy megrészegülve tőle táncolni és
ugrálni kezdünk, mint Dávid király a frigszekrény előtt...
elkezdjük a világot imádni és csókolni... A földre fekszem és
megcsókolom. Miért? Mert Istené. A halált nem tudom máskép
elképzelné, mint második születést: a báb halva van, a pillangó
szállong!” Mintha csak az assisibeli szent halk hangját hallanók
meg-megcsendülni a tenger parlon...

Szeretni csak az tud, akinek *hite* van. *A tökéletes tudás:
tökéletes szeretet!*

„A kultúra nem egyéb, mint tervszerű élet eszmék hatása alatt“. Kulturánknak a *szerefet eszméje* alatt kell állania, annak a szeretetnek eszméje alatt, amelyik kisugárzik az Evangéliumokból, nem pedig holmi *humanitás* nyavalygása alatt. Az „evangélium szocializmusára“ van szükségünk s nem az individualitást megömlő, lenivelláló áljelszavakra!

A tudás nem küzdhet a hittel, csak a tudatlansággal. A hit megrendítő tapasztalása Istennek, megtapasztalása annak, hogy van Jóság, Szeretet és Igazság, a tudás megrendítő tapasztalása mindannak a Szépségnek, amelyet Isten tárgyi kijelentései adnak.

Megkérdeztem a tavaszi napsugarat és az őszi hideg szelét, a hajnali fényt és az éj tömérdek csillagát, örökké mozdulatlans bolygó világokat, olvastam a sűrű lombra s a téli hótakaróra lrt fitkos betűket, hallgattam a madár és virágjáró méh szavát. Keresetem az igazat és szépet a tenger rónaságon és a bérctetőkön, nagyvárosok sürgő zajában s a vízcseppek csodáiban, a múlt dicsőségeiben és a jövő álmaiban. Félre vonultam a magányba és vidám társak között mindenütt csak egyet tanultam, egy gondolat minden jutalmam: *tudni, hogy élhessünk, hinni, hogy boldogok lehessünk.*

„Ember az üdvösség ízét
Akkor érzi, ha fölveti
Bús éjeken tekintetét
S kigyúl a lelke csipkebokra“.

(Reményik Sándor).

Hozzászólás a gyermekek nemi felvilágosításához.

Irta: Györfly Lajos.

Mind a pedagógiai, mind pedig a világsajtó is nagyon sokat foglalkozik ezzel a kérdéssel, mint a mai — a haladás terén rohanó — kor számára már érett s megvalósítandó eszmével. Közel harminc éve annak, amikor ezt az eszmét Wiesbadenben először felvetették. Hatalmas könyvet lehetne összeállítani az azóta napvilágot látott cikkekből, amelyek e tárgyban pro és kontra megjelentek.

A „Magyar Tanító“ utolsóelőtti számában hozzá-

szólást kér Schlosz Lajos kartársunk s az első hozzá-
szólás K. Fedorka Margit tollából már meg is jelent, aki
a felvilágosítás mellett tör lándzsát, amely munka legjobban
minket, tanítókat illetve, — véleménye szerint. Nem szán-
dékunk a tárgyat tengeri kigyóvá növeszteni, a polemi-
zálással, csak szerény mementóként akarunk megjegyezni
egyet s mást, mert szerintünk a „*gólya mese*“ *kiküszö-
bölése még nem nemi felvilágosítás!* Az a kis útba-
igazítás pedig kiválóan alkalmas az anyák iránti szeretet
kimélyítésére, de semmi esetre sem felel *igy* meg nemi
felvilágosításnak!

Mi is a célja ennek a kérdésnek?

A mi véleményünk szerint nem más, mint a serdültek
nemi tévelygéseit megszüntetve olyan erkölcsi bázist terem-
teni, amely már eleve kiküszöböli a társadalomból mind-
azokat az elferdült vágyakat, amelyeket nemi téren a mai
társadalom többsége magával hordoz. Ez a kérdés magában
foglalja mindazt a kényes, titkolt-tiltott dolgot, ami a nemi
élcitel kapcsolatban akár sexuális, akár biológiai probléma
alakjában előfordul. Ez pedig, ha bármily áldásos célt
szolgálna is, *az elemi népiskolába nem való!!*

E kategorikus kijelentésünk alátámasztásául idézzük
az eszme leghíresebb propagálójának, vándorapostolának,
Lischnevszka Mária volt spandani tanítónőnek idevonatkozó
tervét: „Van útja és van módja — így ír Lischnevszka —,
hogy a tanító a gyermeket tiszteletet parancsoló módon
bevezesse a nemi élet tényeibe. Történjék ez az idevágó
tantárgy, a természetrajz keretében . . . A 10—14 éves
gyermek előtt, amikor az már tudja, hogy minden élőlény
magával hordja a neki sajátlagos, szaporodásához szük-
séges petéjét, tárgyalni kell, miként fejlődik, táplálkozik a
gyermek az anyaméhben. Az anyaméh leháncsolt, külső falán
keresztül képből látják a gyermekek az alvó magzatot.
Ezzel megmagyarázzuk az embryo táplálkozását, ecseteljük
a szülés fájdalmait, a megtermékenyülés lefolyását pedig
nyugodt, egyszerű szavakkal vázoljuk . . . Itt megnevezzük
a nő- és hímállat szerveit s rajzzal szemléltetjük a 10—14
éves gyermekek előtt, mint hatol a mag az anyaméhbe . . .“

Talán elég is ennyi!

Ebből már azután tényleg mindenki láthatja,

hogy ez a kérdés nem az elemi népiskolába való!!

Miért?

Vajjon képes-e valaki a mai tanítótársadalomból ezt a tételt úgy feldolgozni, hogy a 60—70 különféle beidegzésű tanítványa közül legalább is 80—90%-ában erotikus ingereket ne keltsen? Nem ül-e ki a felkeltett sexuális ösztön kielégítésének vágya a pubertás korban levő ifjúnak, lánynak a szemére, arcára? Van-e olyan zárdából kikerült ifjú tanítónő vagy egy nőtlen fiatalember, akinek a hangja száraz, komoly marad, a keze meg nem remeg a rajzolásával való szemléltetéseknel s nem piritja ki a vére, szégyenérzete az arcát? Ha ura és parancsolója marad önmagának, vajjon mennyire lesz ura és parancsolója osztályának, hogy tanítása nyomán erotikus vágyak, sexuális ösztönök ne támadjanak?

Tudjuk, hogy a gyermekek lelki-testi erotikus ingerei már megvannak a 2—3 éves korban. Öntudatlanok ugyan, de már megvannak! S mi lesz ezekkel a pár év alatt intenzívebbé vált ingerekkel, ha mi ezeket egy jól sikerült tanítás keretében *áthelyezzük az öntudatba? Nem azt a célt fogjuk elérni, amelyet akartunk, hanem éppen az ellenkezőjét! A gyermek megtanulja, hogy következménymentesen miképpen tehet eleget erotikus vágyai szabadosságainak.*

Mi, amikor ezt a súlyos, beláthatatlan veszélyeket rejtő problémát az iskolába akarjuk becsempészni, egy soha le nem vezekelhethető bűnt követünk el! *Mi kovácsoljuk ezzel össze az első lépcsőt a szabad szerelem felé!* Ez pedig rombolás! *Mi a haladó kultúra szolgálatában nem rombolhatjuk le azt a hatalmas erkölcsi tőkét, amelyet ezen a téren a vallásos, családlas nevelés nyújtott és nyújt ma is.*

Nem a nemi élet ismertetése kell ide, hanem egy biztoskezü irányító, aki a helyes útra vezeti vissza a sexualis ösztönei miatt az erkölcs útjáról letévedt gyermeket. Ez az irányító lehet tanító is, de *természetesen az első sorban csak a szülő legyen!* Csak a szülő képes elfogulatlanul és anélkül, hogy önmagában, vagy gyermekében erotikus vágyakat keltene, elvégezni adott, kínáló esetekben a felvilágosítás kényes, nehéz munkáját.

Az iskola csak segédkezet nyújt ebben, amennyiben logikus gondolkozásra nevelvén, a gyermek igen sokszor, ha keresi, könnyen és biztosan rájön az ok-okozati összefüggésre.

A nemi élet felvilágosításának a népiskolai tanítását, — mint elferdült vágyat, — vegyük le a napirendről, s tegyük félre, mint a korunk számára még nagyon érelen igazságot!

A testi fenyítésről.

Irta: **Laky Antal.**

A jelen közlemény nem akar propaganda lenni a testi fenyítés mellett, mert e sorok írója meggyőződött arról, hogy amikor a felsőbb iskolai hatóságaink a testi fenyítéket az iskolából kiküszöbölni igyekeznek, akkor nemcsak a haladást, a modern pedagógiai elveket akarják valóra váltani, hanem egyszersmind a tanfőiségnek is *javát* célozzák.

A tapasztalat, a szörványos esetek azt igazolják, hogy akadnak és akadnak esetek, amikor az 50—100 pajkos falusi gyermeket fegyelmező tanító indulatában (igyekezzünk magunkon uralkodni) esetleg szomorú, eléggé nem sainálható testi sértést okoz, ezzel nemcsak a tanfőiségnek árt, hanem magának is helyrehozhatatlan bajt okoz. Hiszen a baj a legnagyobb vigyázat mellett is megeshet. És senki magát e tekintetben el nem bízhatja. Tehát csak a leghálásabb köszönettel fogadhatjuk az ovó és tiltó szabályokat. Tehát ki a pálcával az iskolából!

Azonban sajnos, hogy az elmélet és a gyakorlat között óriási szakadék tátong. Az éremnek két oldala van. Ez az ügy pedig nem olyas valami, amiről azt mondhatnánk, hogy boszorkányok nincsenek, tehát azokról szó sem említessék.

Rossz gyerek igen is sok van. Talán több mint a nagy világháború előtt. Akik a háború utáni falusi erkölcsöket ismerik, igazat adnak. A figyelmes újságolvasó is észreveheti, hogy a háború után a bűnözés nagyobb mérvű. Soha annyi gyilkossági ügyet nem pertraktáltak az újságok, mint a jelen időben. (Kisérjünk figyelemmel egy esküdtszéki ciklust). Hogy mi ennek az oka, az nem tartozik szorosán a jelen közlemény tárgyába. De az bizonyos, hogy a világháborút viselt műveltség nélküli emberek hatása a népnevelésre, az iskolába járó gyermekekre

nem jótékony, de mételeyező. Számítsuk ehhez még a háboru utáni kiélesedett osztályharcot, a szegényebb osztálynak sokszor a vezetők által erőltetett szembeállítását a vagyonosabb osztállyal, akkor őszintén megállapíthatjuk, hogy a háboru utáni időszak nem igen kedvez az ideális jelszónak, hogy „el a testi fenytéssel“.

Az ellenkezőjét bizonyítani rut és hálátlan feladat. Minden jóérzésű embernek kell, hogy meggyőződése legyen, hogy a testi fenytés csunya, utolsó eszköz; indulatos embernél egyenes veszedelmet hozó.

Azonban a gyakorlatban látjuk, hogy hányszor megfenyít a szülő a szeretett gyermeket, mert javát akarja. Hányszor megfenyített bennünket apánk, anyánk s talán haragszunk rájuk? Sőt haló poraikban is áldjuk őket. Idősebb tanító, vagy nyugdíjas kartársaink már hányszor meghallották bajszos meglett emberektől, hogy „az Isten áldja meg kedves tanító ur a kezét, hogy olyan sokszor megvert, sohse lett volna anélkül belőlem ember“.

Az orvos hányszor nyul radikális gyógyító eszközhöz és a beteg gyógyulását idézi elő. Az Isten is megbüntet bennünket; hányszor érezzük sujtó kezét! Később amikor kitisztul felettünk az ég, akkor hálát mondunk.

Ilyenformán vagyunk mi szerény véleményem szerint a testi büntetéssel. Ha az *szeretéből*, javító szándékkal történik, adott esetben a legvégső fokon nem lehet hibáztatni. Valójában a dolog igen kényes. Mert az emberek egy jó nagy részében meg van a hajlandóság a hatalommal való visszaélésre. És innen erednek a tiltó rendszabályok. És ezeknek a köztudatba való átmenetele a *műveletlen szülői és gyermekét* a tanítóval szemben igen *felbátorítja*. Történetek esetek, hogy a nagyobb gyermekek a gyengébb tanítónőnek egyszerűen megtagadták az engedelmességet. Szomorú dolog, de szörványosan ilyen esetek is előfordultak.

A fegyelmezési szabályokat ismerjük. Betartásuk, testileg, egészségileg és szellemileg talpig egész embert kíván. Az ember azonban nem gép. Teste, lelke alá van vetve kedvező és kedvezőtlen változásoknak. Igazságosság, következetesség és igen sok hivatás és emberszeretet a főbb követelmények, amelyeknek a betartása még a legelsőeknek is néha sikerül, néha nem.

(Gyengéje a legtudósabb egyetemi tanárnak, a legkitünőbb pedagógusnak is van.)

Igen lényeges szabálynak kell elismerni, hogy a gyermek ne érezzen soha haragot a fegyelmező tanító részéről. A tartós haragról nem is beszélve, amely a javulás útját teljesen elzárja. A nap néha elbujik a bárány felhők mögé, de utána ismét pazarul ontja sugarait. A haragot semmi esetre sem szabad légre tenni. E tárggyal kapcsolatban felhozom, hogy a gyermekek között is vannak már szadista hajlamúak. Azok, akik a gyermekekkel foglalkoznak, észrevehetik e jelenséget. Különösen fellendő ez a hat esztendő, iskolába járnál kezdő gyermeknél. Ilyenkor alkalma nyílik, hogy a másokat kinzó hajlamait kedvére kielégítse. Az ilyen szadista hajlamu kiválaszt magának két három leggyengébb, legegészségletlenebb és leggyámolatlanabb kis gyermeket; ezek persze védekezni képtelenek és a vasgyuró — rendszeren fejlett erős gyermek — ha felügyelet nélkül van, ezeket minden módon kinozza. Haját húzlgálja, fojtogatja, földhözvágja, fülébe köp, leköpi, csipkedi, azaz kinzó hajlamait leleményesen kielégíti.

Az egyik tanévben is volt ilyennel dolgom. A panasz állandó volt. Szelid szó, isk. önkormányzati község ítélete mind falrahányt borsó volt. A megkinzottak első osztályos tapasztalatlanok lévén, szólni sem mertek, sírásban és bömbölésben kerestek némi vigaszt. Egy reggel jóval 8 óra előtt benéztem az iskolába. Ép jókor, az említett éppen egy vézna beteges gyermeket fojtogatott két kézzel. A kis gyermek, akit betegsége miatt kinos gonddal neveltek, már kékült zöldült. De ilyen látványra, amikor előzmények is vannak, ki ne jönne indulatba? Hiszen a tanító a reábizott gyermekek *testi épségéért is részben* felelős. Az orvosság ezúttal használt. A kis fiú azóta egész normálisan viselkedik.

A gyermeket azért megverni, mert valamit nehezen fog fel igen súlyos hiba. Ilyen esetben a tanítónak bizony nem marad más hátra, mint a türelem, a szeretet, itt nyilvánul meg igazán a tanítói munka. Őszinte köszönettel és elismeréssel kell fogadnunk isk.-ügyi kormányunknak a nemes szándékát, amikor a kiségfő iskolákat a népes iskoláknál életre akarja hívni. Ha a nehéz felfogású gyermeket a tanító megüti, tudvalevő dolog hogy az a legtöbb esetben teljesen buta lesz és ha a gyermekben makacosság is van esetleg, akkor az indulatos

tanító szomorú módon nem tudván magán uralkodni, elköveti a legnagyobb bajt és belekerül akaratán kívüli az újságok törvénytörési rovatába. És a lapok idegborzongató fő és alcimek alatt a tanítói kaligulákról és nérókról írnak. És a közönség nem mérlegel, hanem itélkezik. Bizony tanítjuk, hogy a legnagyobb hős, aki önmagán uralkodik. És ezt az örökérvényű tanítéleti elsősorban magunkon alkalmazzuk.

Sokat írtak már ezekről a dolgokról és a haladó idő mindig új és új eseteket vet fel. Községünkben az egyik úriembernek autója van. Megy az autójával egy szomszédos községen keresztül. Az utcán vásott gyermekek ácsorognak. Az egyik kis apró vásott emberke felfog egy nagy kavicsot és jól irányozva nekihajítja a mérsékelt sebességgel haladó autónak. Az autó ellenző-üvege nagy csörömpöléssel törik össze. Az üveg megmentette az autótulajdonost, aki maga vezette a járművet, a biztos fejedobástól. És ő nem restel leszállni, szerencséjére vagy szerencsétlenségére elcsúpi a kis-korú gonosztevőt és erős indulatában alaposan elbánik vele. A gyermek igen valószínű, hogy nem igen fog autókra dobálni. A semleges szemlélő, aki ilyet lát, feltétlenül annak ad igazat, aki megfenyíti az olyan gyermeket, aki másnak a testi épségét veszélyezteti. Mit csinált a fentebbi esetben a gyermek apja? Megy panaszra, bírót bűsít. Vitte a gyereket az orvoshoz, aki az egyoldalú információ alapján az orvosi láttelepet valami kisebb testi sértésről kiállította. Ennek alapján a járásbíróság az autótulajdonost elmarasztalta.

A tanítóságot a felsőbb iskolai hatóságunk már felhívta, hogy a gyermekeket figyelmeztessék, hogy a járműveket ne dobálják meg. Akik a viszonyokat ismerik, jól tudják, hogy némely falun az este keresztül haladó autót valóságos kőeső várja. Különösen nyáron. És a bentülőök megint csak a tanítót szidják. Micsoda falu, micsoda nevelés stb. Nem beszélek a csemetefák kitordeléséről, a madarak elszedéséről és sok másról. Sajnos népiünk még elmaradott, a tanítóságnak elég bő alkalma nyílik, hogy ezekről a durva kinövésekről leszoktassa és régi az igazság, hogy addig hajlíthatjuk a vesszőt, amíg fiatal!

Ha a világot csak egy kissé is ismerjük, láthatjuk, tapasztalhatjuk, hogy mennyi rosszal találkozunk az életben. Némely rosszról azt mondják, hogy „szükséges rossz”. Különösen és furán hangzik. Mi tanítók, nevelők a jónak az eszményinek

vagyunk a pionérjai, tehát a rosszat szükségesnek el nem ismerhetjük. Mi nekünk állandóan frontban kell lenni a rossz ellen.

De micsoda szörnyűség dolog a háború és mégis van. Ma is szólnak az ágyuk, kalognak a gépfegyverek, a municiógyárakban készílik az öldöklő szerszámokat. A háború ellenkezik minden isteni és emberi törvénnyel és mégis van.

Sokan végig szenvedték a világháborút, Szibériát minden borzalmával együtt, rabvackainkon sirtunk az emberi romlottságon és elvetemültségen. És vannak, akik azt állítják, hogy a háború „szükséges rossz“.

A halálbüntetés a modern jogászok szerint meghaladott álláspont. Mégis akasztanak; a villamos szék, a bárd, a nyaktiló üzemben van. Az egyik fél azt állítja, hogy „szükséges rossz“, tehát meghagyandó.

Az apró hünyözések, (kicsiből lesz a nagy), a bedobott autóablakok s egyéb fel nem sorolható vétek száma növekvőben van. „Nem verhet meg a tanító úr vagy a tanítónéni, mert az iskolából ki van tiltva a pálcá“. Egyik túlbuzgó igazgató év elején kihirdette a gyermekek előtt. Az eredményt el lehet képzelni.

Mi lehet a végkövetkeztetés? *Indokolt végső* szükség esetén élhessen a tanító a fegyelmezés terén a szülők jogával. Bölcs Salamon a „Példabeszédek“ könyvében igen sok okos dolgot megírt. Nem érdektelen felemlíteni, hogy a 25. rész 13 és 14-ik versében mit ír: „mikor megveréted őt vesszővel, meg nem hal, te vesszővel verd meg őtet és az ő életét a veszedelemből kiragadod“.

Igyekezünk, hogy a nagy bölcsel a gyakorlati életben megcáfoljuk! Hacsak lehet kerüljük az utolsó eszközt! Azt mondjuk, hogy a természetben ugrás nincs. Egy elismert rosszról egy ideális jóra átmenet nélkül lehetetlenség áttérni. Kötelességünk hogy a rosszal fokozatosan kiküszöböljük, mert elhibázott dolog lenne a rosszal rosszal hatványozni. De nekünk, akikről azt mondják, hogy a nemzet napszámosai vagyunk, szükségünk van a nagyok, a hatalmasok pártfogására és jó példájára. Ha elérkezik az az idő, amikor a nemzetek a vitás kérdéseiket nem vérrel, nem háborúval, hanem békés döntőbíráskodás útján intézik el, akkor a társadalomnak is sok apró dudvája és kinövése megszünik. Az emberiség nemesebbjeiben

a jó után való vágy megvan. Azonban szükségünk van arra, hogy ez ige testet is öltjön.

Azzal végzem, hogy testi büntetés, halál büntetés kiküszöbölése, nemzetek békéje, véres háborúk alkonya, jöjjön el a te országod.

EGYESÜLETI ÉLET.

Felhívás a szlovenszkói és ruszinszkói magyar tanítósághoz!

Egyesületünk elnöksége, különösen a ruszinszkói magyar kartársak kérésére, elhatározta, hogy a *Tanítók Háza* részleg jegyzését továbbra is meghosszabbítja. A Tanítók Háza akciónkba a ruszinszkói kartársak is bele akarnak kapcsolódni, amely törekvésüket készséggel támogatjuk és szívesen vesszük. Felhívjuk mindama szlovenszkói és ruszinszkói kartársainkat, akik a Tanítók Háza alapításában részt akarnak venni s annak áldásos eredményeit élvezni óhajtják, siessenek részleg jegyzésünkkel. Egy részleg ára 200 Kcs. A jegyzések *Kovács Alajos* közp. elnökhöz intézendők, *Negyed*, Szlovenszko.

Értesítés. Tudomására adjuk mindama kartársainknak, kiknek gyermekei katonai szolgálat esetére, illetve kiházásításra biztosítva voltak, hogy csődbe jutott katonai, illetve kiházásítási esetére biztosító intézet kötelezettségeit a *Phönix* biztosító (Bratislava, Grössling u. 54. szám) átvette s a már lejárt kötvényeket csehszlovák koronában minden levonás nélkül azonnal kifizeti. Amidőn erről értesítjük Kartársainkat, tesszük ezt egyrészt azért, hogy az elveszettek hirt biztosítási összeghez való hozzájutást elősegítsük, de tesszük helyreigazításul is, mivel legutóbbi közgyűlésünkön a temetkezési segély tárgyalásánál hangzott el olyan kijelentés is, hogy a fentemlített biztosítási összegek a biztosítottakra nézve elvesztek. A *Phönix* biztosító emez eljárásával nagyban hozzájárul a biztosító intézetek hitelének megszilárdításához.

Berefke.

Ha a gömörpanyiti állomáson leszáll az ember a vonatról, egy kedves kép tárul eléje. Az állomástól balra egy — az Isten örök teremtő ereje által létrehozott szikla-ormon s annak alsó lábainál — a Sajó folyó völgyében fekszik egy 85—90 házzal s mintegy 500—600 lakossal bíró kis magyar falu. E község régi, valószínűleg az 1400-as években épült, valamelyes Ravaz de Bereth nevű régi nemesi család birtoka lehetett, nevét is ettől a familiától kapta. Gyönyörű fekvésű kis falu ez, festői látványt nyújt a szemlélőnek. A szikla lábánál igyekeznek a síkságra kijutni a Sajó, — körülölelve, — hozzá simulva mintegy a helyszínén robbantott tiszta terméskőből épült új református népiskola udvarához. Milyen áldás ez a folyó a község lakosaira, ahol sokhelyen sehogy, vagy csak nagy ügyvel bajjal lehet áttörni a kősziklát, hogy ásva, vizet fakaszszanak. E község lakossága két vallás felekezethez tartozik, a ref. és róm. kath.-hoz. Ott a sziklán emelkedik a két templom s torony csaknem egymás mellett, ahová az ájtatos hívők számára terméskőből kivágott lépcsőzet vezet fel. Innen a magasból hívogat harangjainak érces szava: „Jőjjetek ide mindnyájan, kik megfáradtatok; kapuimon belől csend és béke honol! Hagyjátok kint a törtető világ zaját, jőjjetek, hogy meggyőzőrt sziveitek Gileád balzsamával bekötözve meggyógyuljanak“.

Tudjátok-e kedves tanító testvéreim, hogy ki lakik ebben a kies fekvésű, régi kis magyar faluban? Egy aranyos szívű, egy ihletett lelkű kálvinista uriaszony, aki elődeinek egy régi, de erős, masszív kastélyát és ennek árvaházzá való átalakításának a költségeire a múlt évben 100,000 Kc, azaz százezer koronát adományozott. Ebben az árvaházban elhelyezést nyerhetnek a szlovenszkói és kárpátaljai ref. papok, tanítók és a szegény nép árvái.

Tudom, gondolom, hogy elolvassátok e néhány sort nem egyszer, nem kétszer, mert nem hisztek a szemeteknek, hogy ez a tény így volna, hogy ez a dolog igaz volna. Bizonybizony hiheletlennek látszó cselekedet ez a mostani anyagias, istentelen, erkölcsnélküli világban. Mint hajdan ama szent Ilikú éjszakában a bellehemi csillag fénye beragyogta az egész világot, úgy lövell szerteszét a keresztyén szivekbe ez a pél-

dállan és egyedül álló nemes cselekedet a maga sugárzó fényét.

Igen, egy gondtalanul, jómódban élő kálvinista úrasszonyban, az ő Isientől ihletett lelkében fogamzott meg a nemes gondolat, hogy ha nagy áldozatok árán is, a szegény, sokszor nyomorgó árváknak hajlékot készítsen. Az ő bibliás és zsoltáros lelke nem feledte el e krisztusi mondást: „Valaki a kicsinyek közül csak egynek is felveszi gondját, nekem veszi fel gondomat”. Igen, páratlan s csaknem egyedül álló e nemes cselekedet, mert még mások a bőség szarujának áldásaiban dúskálva eszökbe sem veszik a szegények, a sorsüldözöttek, a nyomorgók baját, addig Ő együtt sír a sírókkal, szeme könnyel telik meg, ha az árvák, özvegyek keserű sorára gondol. Legyen áldott az ő élete. Isten gondviselő oltalma virasszon álmai felett.

Ez a nemes, fenköll lelkű úrasszony: *Tornallyay Margit*, — a szlovenszkói Iisáninnen-i ref. egyházkerület tudós és vallásos lelkületű főgondnokának, Tornallyay Zoltánnak a nővére.

Kedves tanító testvéreim! Azt mondhatjátok ti énnekem, hogy hiszen ez a hír, ez a dolog már nem új, mindezeket tudjuk, ismerjük... De hátha mégsem tudjátok mindnyájan, hátha mégsem ismeritek Berelkét mindnyájan, — vagy talán nem éreztek iránta úgy s olyan igazán, mint kellene?!... Igen... igen — ezért from én e sorokat, ezért kereseim a szívetekhez vezető utat! Halljátok meg az árvák jaját, keserű panaszát, szívetek dobbanjon meg s járja át azt a krisztusi szeretet édes és szent érzését! Az árvák kenyere igen fekete és sokszor nagyon keserű. Tegyük fehérré és élvezhetővé az emberbaráti szeretet nevében!

Ne vegyétek zokon tőlünk távolabb lakó testvéreink, ha mi a gömöri ref. egyházmegye tanítói, mivel e „Szeretetház” bölcsője itt nálunk ringott, szinte a magunkénak tartottuk azt. Meg is hoztuk érte az áldozatot, — ezeket jegyeztünk elő és fizetettünk le önként, ez önkéntes adományok összege a gömöri lelkészek és tanítók alapítványa.

Kedves Tanító testvéreim; társ-egyesületek, hasson el a ti szívetekhez is az árvák panaszja, határozatok s tegyetek hasonló módon, mint mi cselekedtünk! E Szeretetház az egész szlovenszkói és kárpátaljai egyetemes ref. egyházé, legyen

egyöntelű és szíves az egyetemes egyház tanítóságának a szereletteltjes megnyilatkozása is! Ismételve kérlek azért mindnyájatokat hasonló elhatározásra és cselekedetre!

Serke, 1929 szept. 20.

Boza Lajos

a gömöri ref. tanító egyesület elnöke.

A Tanítók Háza telekvásárlása. Egyesületünk elnöksége f. hó 3.-án Bratislavában újból megnézte a rendelkezésre álló telkeket azon céllal, hogy alkalmas helyen telket szerezzen a felépítendő Tanítók Háza részére. A bizottság a következő tagokból állott: Kovács Alajos kp. elnök, Vásárhelyi Károly főtitkár, Vizváry Vilmos komáromi járási elnök, Árendás József közp. pénzüros, Uhereczky Géza kp. tanácsadó és Schrankó Lajos bratislavai kartársból. Megnézték a Westenden és a Károlyfalvi úton levő eladó telkeket, ahol már az egyetemi internátus épülete is felépült s valószínűleg itt lesznek felépítve az egyetem különböző fakultásának épületei is. Mindkét helyen akad alkalmas eladó telek s a bizottság komoly tárgyalásokat folytatott a telkek tulajdonosaival. A további tárgyalásokkal megbízott Schrankó Lajos kartársunk.

K Ü L Ö N F É L É K .

Válaszút előtt.

Sápadt arcom két fénylő csillaga
 Belehasít jövőnk sötétlő kódébe
 S ijedt-megrémülve látom a bús jövőt:
 A kétféle utat, mely jövőnkbe visz.
 Az egyik: fájdalmas, ezerre hasított:
 Rajt' rang, párt, vallás, anyagi állapot
 Válaszfalakat tornyozva emeltek.
 Ezen jártuk eddig magyar Golgothánkat.
 Turán átka ezen rabul fogva tart!
 Jaj! Ne menjünk tovább!
 Rázzuk le bilincseink!
 Testvérölelésre lendüljön a kar!
 Rá, a másik útra: széles, járhatóra
 Indítson bennünket az Egyakarat!
 Ez az út rövidebb!
 Ez az út biztosabb!
 Sok nemzet taposta örömködve végig!
 Gyerünk erre Testvér!
 Összetartás útja vajudó méhében rejlik boldog jövőnk.
 Míg a másik úton halál vár reánk!
 Gyerünk, gyerünk Testvér!!

Györffy Lajos.

Tiltakozom!

Darkó István Kassán élő magyar írónak a Prágai Magyar Hírlap 1929. szeptember 1-i számában „Az ifjúsági sajtó ügye” című cikkében a szlovenszkoí magyar iskolákra vonatkozó megállapításai, ezeknek a szöveggel kapcsolatban a magyar tanítóknak elítélése ellou.

Szírelmezem Darkó Istvánnak azt a megállapítását, hogy a magyar iskola a magyarsáért harcot elvesztette.

A magyar iskola úgy itt Szlovenszkoón, mint Magyarországon állandóan a magyarsáért dolgozik, harcol. A körülmények adottságából következik aztán, hogy a szlovenszkoí magyar ifjúság nevelése másirányú, mint a magyarországi, vagy a „prevrat” előtti magyar ifjúság nevelése. Ennek helyosságát, érthetőségét józan észsel elvitatni nem lehet. A két nevelést szomboúllítva bizonyítani akaró már téves úton halad. Így Darkó is, amikor a magyar költők verseiről írva azt mondja, hogy még ők bíszkén szavalgatták a magyar élet szempontjából fontos és feltűnő verseket. Hát bizony mai körülményeink között ezen versek közül jó néhányat nem szavalhatnak a gyermekek az iskolákban, különösen nem a magyarság szempontjából feltűnőeket. Ezeknek az el nem szavalható verseknek a kisebbségi magyarságon keresztül a magyarság nagy nemzeti társadalmára, annak életére oly nagy ható erőt tulajdonítani, hogy ebből a szlovenszkoí magyar iskolák csatavesztésére lehessen következtetni nem szabad, legyen bár olismerten nagy hatásuk a költői munkáknak egy-egy nemzet életére. Az elszavalható, a legapróbb részletében sem átirí versek legalább annyira értékes alkotásai a nagy magyar költőknek, mint a többiek.

Különbön is túllött Darkó a célon, amikor a magyar iskolák csatavesztéséről ír, hiszen a „prevrat” óta novelt ifjúság — még az elemi iskolát végzetek is — alig, hogy elhagyták az iskola falait. Közéleti szereplésük a a nullával egyenlő, tehát túlkora kimondani a súlyos ítéletet: „A magyar iskolák elvesztették harcukat.” Darkó éppen úgy nem vonhatja le a végső következtetést a szlovenszkoí magyar iskolák oddigi működéséből, mint ahogy én sem állapíthatom meg Darkó István jövőbeni helyét a magyar irodalomban addigi művei alapján.

Rövid pár sorból szomorú dolgokat tanul meg az ember. Megtanulja, hogy hogyan gondolkodnak még szélesebb látókörű magyarjaink közül is azok, akik egy-egy fiúcskával félóráig folytatott beszélgetésből vezetik le ítéletüket iskoláinkról.

Én már egyszer leszűgeztem azt a tényt, hogy sokkal több a jobb tankönyveink, sőt lassau egészen jó tankönyveink száma, mint a forradalmak, a közvetlen háború utáni idők fűlledt légkörében „elkötetett,” a D. I. által idézett, tudatlanságból, vagy rosszakaratból rosszul szorkeztett könyveké.

Azt is megirtam már, hogy még ha lennének is ilyen tankönyvek és csak ilyenek lennének is, éppen a magyar tanító — a magyar iskola — az, aki ezeknek nemzeti önértetünket sértő részét kiküszöbűli és módot talál arra, hogy a hazaszeretetre neveléskor a fajszeretetre is nevelje tanítványait. A kettő nem zárja ki egymást!

Most pedig lesűtöm szemem és szégyonlem azt, amit Darkó István, Kassán élő magyar író, 1929. augusztus havában a magyar iskolákról irt: „... , mert úgy tanulta, hogy ennyi barbárságot csak lesűtött szemmel lehet levezekelni az utódnak. Furcsa hítszegők, pipogya renegátok, fogvájó emberevők,

rutinos embernőzők, kardnyelők és történelmi szakállas asszonyok diszkrét gyülekezete ezekben a kis agyakban a magyar történelem. Stb."

Szegény Darkó, régi határőrű székelyeknek kései utódja! És szegény mi, itt élő magyarok!

"A közhasználatu magyar nyelv elsatnyulásának, rohamos megromlásának a veszélyét" pedig a mi rovásunkra no nagyon igyekezzék kimutatni. Ha tényleg kimutatható közhasználatu nyelvünk elsatnyulása, megromlása, úgy Önöknek mindeu rendű és rangú írónak legalább oly nagy részük van ebben, mint nekünk. Kérdezzo meg Balassát!

Magyar iskolából kikerült gyermek sohasom fog a magyarság alárendelt kulturájáról, kovesebb szellemi tükeállapotáról beszélni. Ez nem igaz!

A „fundamentumok" (és alapoknak tanítom a közhasználatu magyar nyelvben) megerősítését illetőleg egyetértünk. Nem azért, mert most gyengének találok, hanem mert az erősítés a már erősnek sem árt.

Ajánlom azonban, hogy egymásiránti bizalmunk és tiszteletünk alapjait is sürgősen erősítsük meg, mert a bizalmatlanság vályogjából még nem épült öleterős élet.

Az én mindenkori e kérdésben elfoglalt álláspontomat igazolja R. Vozáry Aladár válasza Dzurányi Lászlónak a P. M. 11. 1929. szept. 5. sz-ban. (Dzurányi „Szeptember elnöje" e cikkével azért nem foglalkozom, mert ha jól értettem ő nem magyar, hanem szlovák iskolában tanuló magyar gyermekről írt.)

Vozáry szerint sem a tanítók az okai annak, hogy egyik-másik gyermeknek bántóan téves ismeretei vannak a magyarokról.

Megokolását azonban már el nem fogadhatom, sőt egyenesen vissza-utasítom.

Ő ugyanis úgy látja, úgy tudja, hogy a tanítók bár kényszerűségből de úgy magukban, mint tanítványaikban lefojtják a magyar érzést.

Ennek ellenkezőjét nem szükséges, hogy bizonyítsam, bebizonyította már a cikkíró úr, azzal a Muukácsou 1924. áprilisában megtörtént és általa elbeszél szavazási epizóddal, amelyot cikke végére helyezett.

Az említett eset röviden a következő:

Polg. nev. és okt. órán a választásról, szavazásról tanuulak. A tanító a gyermekekkel próbaválasztást tart. Négy pártra, (cseh-agrár, magyar úslakó, zsidó, kommunista) lehet szavazni. Az eredmény? 52 szavazatból 51 a magyar úslakó pártra esett.

Kérdem szeretettel, hol van itt az elnyomott, kiirtott, lefojtott magyar érzés?!

Perszo a vége az egésznek az, hogy hát igen, igen, igaz, igaz, van magyar érzés, parász gyermekeinkben, de hát a tanítóknak ehhez semmi közük, ők — mi — ebben tükéletesen ártatlanok vagyunk.

Uraim! sürgősen fogjanak hozzá a magyar tanítókkal szembeni bizalom alapjainak lerakásához.

Igaza van Ravasz László íof. püspöknek, amikor így ír:

„Eddig minden magyar embernek a legnagyobb fájdalom magyar ember okozta, meg kell tanuulnunk egymásnak az élet legnagyobb örömet okozni."

Most pedig engedjék meg nekem, hogy Darkó István cikkének további részéről is véleményt mondhassak. Bizonyára elismerek, hogy ehhez fogalpom legalább annyi van, mint D. I. nak az iskolakérdés boncolgatásához. Tanító és ifjuság szét nem választhatók még akkor sem, ha valaki ennek ellenkezőjére esküszik!

Mielőtt további észrevételeimot a tárgyban megtenném, szükségesnek tartom kijelenteni, hogy én csak annyiban vagyok érdekelve, amennyiben a magyar ifjuságról van szó. Egyébként teljesen érdektelen vagyok.

Darkó cikkét, mint a Könyvbarátok titkára írta meg többféle okból és célból. Az ifjusági sajtó ügyének rendezését szorgalmazza, a kérdésre a nagyközönség figyelmét igyekszik felhívni. Védi a „Mi Lapunk“-at. Titakozik egy második — mint ő mondja — „Mi Lapunk“ kiadása ellen.

Hogy az ifjusági sajtó ügyének rendezését szorgalmazza, a kérdésre a nagyközönség figyelmét felhívni igyekszik, érthető. Érthető az is, hogy védi a „Mi Lapunk“-at, hiszen az szívéhez ütött, föltűn szereti, mint szülő gyermekét, hiszen a gyermek — Mi Lapunk — megszilletsében neki is része van.

Biztosan elszorult a szíve, mikor olvasta v. hallotta, hogy mások — akik eddig nem igen tehetők — szintén boldogságot igényelnek a „Mi Lapunk“ ügyeibe, ők — az indítványt tovább — is irányítani akarják a lap szerkesztését. Ha nem, úgy jönnek az ellen „Mi Lapunk“-kal. (Tábornőz.)

Mondom, mindezt érthető. Azt azonban nem értem, hogy miért ne lehessen, ne szabadjon egy másik ifjusági lapot is kiadni?

Nem bír el két lapot a szlovenszkói ifjuság? Lehetséges. De egyet olbír. Nézzük, mit ad az egyik és mit ad a másik! Amelyik többot, jobbat szobtot, értékesebbet ad, életben marad, a másik nem. Marad egy

Vagy talán attól fél Darkó István, hogy más irányu lesz az új lap? A nagyközönség, a szlovenszkói magyar társadalom lesz hivatva olbíralni, hogy melyik lap halad a helyes utou s azé lesz miunden szeretote.

Arra is lehetne hivatkozni, hogy nem engedheti meg a kisebbségben élő magyarság, hogy ifjusági irodalma körül harc keletkezzék.

Persze, hogy nem! De ki akar harcolni?! Hagyják egymást bökében és dolgozzanak. Dolgozzanak szívvöl lölekköl az ifjuság érdekében. Hogy a lapnak mi a címe, mellékes. Hogy a lap fejón kinek a neve áll, mellékes.

Munkát akarunk látni, becsületo magyar munkát a magyar ifjuság érdekében!
O y e.

A Néplap dr. Szerényi Ferdinánd Kartársunk szerkesztésében (Užhorod —Ungvár, Bacsinszky u. 13. Évi előfizetési díj 12 K.) októberben kezdi népegyetem rovatában a csillagos éj loket nevelő és magyar sorsunkkal összeszővött ismertetését! Gazdasági rovatában rendszeres tanácsokat nyújt a kisgazdáknak. Mulattató rovata izgalmas rablótörténetet közöl. Új rovata a gyermekeknek nyújt egyszerű olvasmányt. Falujuk népének ajánlják a kollégák, olcsóbb és tartalmasabb lapot nem igen ajánlhatnak, gyűjtőknek könyvajándékot küld. Új előfizetőknek, ha egyszerre egész évre előfizetnek, gazdasági útmutató füzetet küld, melynek bolti ára egymagában 10 korona

Pályázat. A kürti róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet az ujonnan szervezett 6. tanítói állásra. Pályázhatnak nőtanítók is. Fizetés, törvényes. Határidő október 25. Róm. kath. iskolaszék Kerf (Kürt) Okres: Stará-Dala.

Kiadóhivatali üzenetek.

Sz. S. Bratislava. A kért számot megküldöttük. — K. J. K. Szentpéter. Címét kijavítottuk — O. A. V. Ludince. Címét kijavítottuk — D. M. Szógyén. Címét kijavítottuk. — F. J. Hubovo Címét kijavítottuk. — M.-né Cs. J. Gúta. Címét kijavítottuk. — H. I. Chanava Címét kijavítottuk, a kért számokat megküldöttük. — Sz. G. Nagyfödemes. Tagdíja f. évi XII. 31. ig rendezve a X. hó 3 án beküldött 20 Kézzel — G. B. Smolník. Z. A. Párkány. Zsebnaptárt küldtünk. — M.-né K. M. Košice. Az elveszett naptár helyett újat küldtünk. — P. I. Bihovec. A kért könyvet megküldtük b. címére.

HIRDETÉSEK.

Pályázat. A bratislavai róm. kath. aut. egyházközség egy *szlovák* tanítási nyelvű népiskolákra képesített *rendes* tanítói, továbbá egy német és egy magyar tannyelvű népiskolákra kvalifikált *megbízott ideiglenes* tanítói állásra pályázatot hirdet. Az állások csak férfi tanítókkal tölthetnek be. A *rendes* tanító fizetése a törvényes járandóságok, részben az egyházközségtől, részben pedig az államtól. Az ideiglenes tanítók díjazása havi 600 (Hatszáz) Ké az egyházközségtől. A pályázat határideje október 20 ig déli 12 óra. Az állások a választás, illetőleg megbízatás után elfoglalandók. A kérvényekhez a következő mellékletek csatolandók: kereszilevél, csehszlovák állampolgársági igazolvány, a megfelelő tanítói képesítés, erkölcsi, orvosi és működési bizonyítvány. Nős pályázóknak: r. k. egyházi házassági levél. Róm. kath. aut. egyházközség, Bratislava, Lőrincskapu u. 3.

Pályázati hirdetés. Az ekecsi ref. egyház előjárósága az ujonnan szervezett s egyelőre az 1929.30. iskolai évre engedélyezett, ideiglenes II.-od tanítói állásra, a jelen iskolai tanévre való érvénnyel pályázatot hirdet. Javadalom: Évi 1200 korona készpénz, törvényszerinti lakbér és kertpótlék az egyház pénztárából. Államsegély kérvényezve lesz. Pályázhatnak állampolgársággal és nostrifikációs vizsgával bíró ref. vallású tanítók és tanítónők. A folyó tanévben váltakozó rendszerű, félnapos tanítás. Pályázati kérvények ref. lelkészi hivatalhoz Ekecs küldendők. Az állás, megerősítés után, azonnal elfoglalandó. Pályázati határidő 1929 október 30. Ref. presbyterium.

„Keresek megvételre egy használt, olcsó harmoniumot. Cim a kiadóban.“

Pályázat. A csallóközcsütörtöki róm. kath. iskolaszék az újonnan szervezett harmadik tanítói állásra pályázatot hirdet. Tanítási nyelv magyar. Javadalom: A községtől évi 1200 Ké fizetés, 240 Ké lakbér, 20 Ké kertilletmény, többi államsegély. A folyó tanévben az első osztállyal felváltva váltakozó rendszerű tanítás. A jövő évben új, három tantermes iskola épül tanítói lakásokkal. Pályázati határidő 1929 október 26. Az állás nov. 1-én elfoglalandó. A pályázatok Rk. iskolaszék, Cs. Csütörtök, okres Samorín címre küldendők. *Iskolaszék.*

Pályázati hirdetés. Az alsónyárasdi (ž. Bratislava, Csallóköz, posta helyben) r. kath. iskolaszék magyar tannyelvű elemi iskolájához pályázatot hirdet október 27-ig a következő három állásra:

a) eltávozás folytán megüresedett tanítónői állásra. Évi fizetés 820 korona, 1 bútoros szoba, 120 korona évi lakbérpótlék és 20 korona évi kertpótlék, többi államsegély;

b) az újonnan szervezett V. és VI. (egyelőre ideiglenes) tanítói állásra, amelyekkel egyenkint évi 1200 korona fizetés; évi 120 korona lakbérpótlék 1—1 lakószoba, esetleg 1 konyha és $\frac{1}{4}$ hold kert vagy kertpótlék van egybekötve; többi államsegély. Ezen két állásra pályázhatnak férfiak és nők. Férfi pályázók közül előnyben az, aki a kántoriakban helyettesíteni tud.

Pályázati hirdetés. A nagycétényi róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet az újonnan szervezett IV. tanítói állásra. Javadalma: Hitközségtől 1200 Ké, 240 Ké lakbér, a többi államsegély. Orgonálni tudók előnyben részesülnek. Az V. állás szervezés alatt. Pályázatok: Plébánai hivatal: Vel'ky Citiň he október 30-ig küldendők. Az állás az engedélyezés után azonnal elfoglalandó. *Iskolaszék.*

Pályázat a padányi református kántortanítói állásra. Fizetés: kétszobás lakás, mellékhelyiségekkel és 598 □ öl kerttel; 1750 kg. liszta búza; 8 m³ puha tűzifa beszállítva; 150 kéve rőzse; 5 kat. hold és 551 □ öl föld (szántó és kaszáló); stóla, államsegély. A helyi javadalom 2604 koronára van értékelve.

Közelesség: I—VIII. osztályok tantervszerinti oktatása, kántori teendők végzése, egyháztársadalmi munkában segédkezés, lelkesz akadályoztatása esetén szószéki helyettesítés.

A megfelelő képesítésű férfi tanító nem pályázik, akkor ideiglenesen tanító jelöllet, vagy nőtanítói alkalmaz az iskolaszék. Utóbbinak a kántori teendők helyett a női kézimunkát kell taníttania. Pályázati határidő október 22. Pályázati kérvények a szükséges mellékletekkel a református lelkeszi hivatalhoz küldendők Padány p. p. Dolný Stál, okr. Dunajská Streda.

Pályázati hirdetés. A butáni (Battyán p. Biel, járás Král Chlumeč) róm. kat. iskolaszék a megüresedett III. tanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetés 536 koronára értékelti természetbeni lakással törvényszerű. Választás november 3-án. Az állás azonnal elfoglalandó.

Pályázati hirdetmény. A csákányi r. k. iskolaszék az utoljára szervezett II. Idelglenes tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom 1200 Ké fizetés, 240 Ké lakbér, 20 Ké kertilletmény és államsegély. Csak tanítónők pályázhatnak. Pályázatok 1919. október 26-ig. R. k. iskolaszék Csákány (Okres Šamorín) küldendő. Az állás november 1-én elfoglalandó.

Pályázati. A dobrai gör. és róm. kath. iskolaszék most engedélyezett II. tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalmazása törvényes fizetés államsegéllyel, amely magyar. A község 8 km-re van Királyhelmetstől, a vasútállomás (Bély) 2 km-re. Pályázati határidő október 30. Az állomás november 1-én elfoglalandó. Gör. kath. lelkészi hivatal Dobra, u. p. Bély.

Tanítói állást keres magyar iskolánál ág. ev. vallású okleveles óvónő, aki már 7 évig mint kinevezett helyettes tanítóú működött; közben férjhez ment, a házasságról lemondott. Családi okok miatt újra állást vállalna; ha szükséges a tanítónői oklevelet is megszerzi. Állampolgáraága meg van, szlovákul is beszél. Megkereséseket a kiadó közveit.

Mielőtt **BÚTORT** vesz, okvetlén nézze meg a Republika egyik legnagyobb bútorgyárának legnagyobbított fióktelepét. **HEIDÜK BÚTOROK**

Lászlónál a cipőgyár udvarában Kőstölncé-ú. 2. 16. **Érsekújvár.**

100 szoba, konyha és előszoba állandóan rakfőron — kényelmes bálók már 2000 Kés-től egész 14.000 Kés-ig 100—200 Kés baul részleletfizetésre is.

THONET BÚTOROK ÓRIÁSI VÁLASZTÉKBAN.

Egyesületünk tagjai elegánsan és tulajdonosan öltözködnék, ha **KOPRDÁNÁL** **LÉVÁN, Stefanik-u. 14.** — csináltatják ruháikat.

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raklár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. — Jó ruhát öröm viselni! Hosszú és rövid városi bundák jaféjára árcs. Puffos és függönyök készítésére.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület tagsága:
díj 30 Kcs. melyért a
tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő:
Banai Tóth Pál.

Nem tagoknak a lap
előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.

Társzerkesztők:

Hirdetések díjszabás szerint.

Boros Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

TARTALOM:

<i>Vezércikk:</i>	Oldal
M. T. H.	571
<i>K. Fedorka Margit:</i>	
A lelek fejlődése az elikai tökéletességig . . .	572
<i>Tóth Imre:</i>	
Daljátok!	576
<i>Egyesületi élet</i>	579
<i>Különlélek</i>	581
<i>Kiadóhivatali üzenetek</i>	587
<i>Hirdetések</i>	588

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — **Kiadóhivatal:** Községi elemi iskola Komárno. — **Az egyesület elnöksége:** Kovács Alajos központi elnök, Negyed. — **Titkárság:** Vásárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Komárno. — **Tanácsadó:** Uherezky Géza, Komárno.
A hírlapjegyek használatára eng. a bratislavai posta és táv-irrigozás. 3006/III, 21. sz. rendeletével.

HUSZÁR ISTVÁN

KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDEÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSZEZET

NITRA

TELEFON SZÁM 20.

POSTAFICKE SZ. 34.

AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ

**TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.**

Külsági és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek.

Iskolai szerek, füzetek, írószeres stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok raktára.

Nevelő kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

**KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELÉBEN.**
Tanító Uraknak és iskoláknak engedelmény!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs., melyért a tagok a lapot is kapják.	<i>Felölős szerkesztő:</i> Banai Tóth Pál	Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.
	<i>Társzerkesztők:</i> Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza	Hirdetések díjszabás szerint.

M. T. H.

Az eszme felvetődése óta figyelem e nemes gondolat megnyilatkozását, figyelem a „Magyar Tanító” szivekhez, lelkekhez szóló felhívását s fájó érzéssel állapítom meg, hogy e megnyilatkozások, a fölhívások eredménye: *a közöny*. Igen a közöny, a nemtörődömség vesz rajtunk erőt a nemes eszmével szemben ugyannyira, hogy annak valósággal zsellérei vagyunk. Fájó megállapítás, de kérdem, nem ugyan-e?

Nézzük csak, mi történt s mi történik? Központunk oltárt emelt a M. T. H. gondolatának . . . Kezdetben boldogok voltunk, keblünkre öleltük az eszme kigondolóit s üdvözlöttük az eszmét. Gondolatunkban építettük is azt s lelki szemünket egy szép, hatalmas épületre szegeztük . . . Már vittük is gyermekeinket oda s jóleső érzéssel bízunk a gondos kezekre . . .

De a gondolatokat nem követte a tett s az oltárra elfelejtettük letenni áldozatunkat. Kezdtünk közönyösek, nemtörődők lenni s ma már a M. T. H. soknak talán a gondolatában sem él!

Tanító Testvérem! Nem látod, hogy kevés az az összeg, mit a M. T. H. oltárára tettünk? Nem érzed, hogy kötelességeid vannak a M. T. H.-val szemben? Kérdem, ki annak az oka, hogy a M. T. H. még most sem épült fel? Nem Te és Te? Nem tudod, hogy a M. T. H. sorsa a te kezvedbe van letéve? . . . Feküdtél-e már le a M. T. H. gondolatával s keltél-e már

fel azzal? Ha úgy lenne, már állana Szlovenszkó fővárosában az a hatalmas épület, melyen az M. T. H. hirdetének a magyar tanítóság egységét, áldozatkészségét. Mily szép kifejezője lenne az a magyar tanítóság erényeinek, lelki gazdagságának. Kérdelem, mire vársz még? Talán idegen segítséggel akarsz megvalósítani, életre kelteni? Ha igen, akkor az nem lesz a M. T. H., mert az csak úgy lesz az, ha teljes egészében a tanítók filléreiből épül fel. Csak így mutathatjuk meg, hogy a M. T. Háza eszméje diadalt aratott közöttünk.

Szállj hát magadba tanítótzsvérem s ha adtál a M. T. Házára, tégy számadást, nem adhatnál-e többet s ha még nem adtál, úgy eddigi közönyödöt, vétkedőt igyekezz jóvátenni mielőbb.

Tudom, nehéz a sorsod! Talán anyagiakban nem bővelkedsz, de azért megvan a mindennapi kenyered. Legyen mindennap egy falattal kevesebb asztalodon, de az a boldog érzés, hogy a M. T. H.-ra adtad, pótolja nélkülözésed. — Tudom bánt mindenki, de tud meg, hogy a M. T. H. sohasem fog megvetéssel nézni áldozóira. — Megvet a világ? Te ne csüggedj! Oltárod lesz a M. T. H., mely hirdetni fogja az egész országban, hogy ezek a megvetett, lenézett emberek élni akarnak.

Igazán élni akarsz? Tőled függ!

Gönczy Sándor
ref. tanító.

A lélek fejlődése az etikai tökéletességig.

Irla: K. Fedorka Margit.

A föld élő lényei között kétségkívül a legkiválóbb az ember. Nem idegrendszerének degeneráltsága, sem kanyarulatokban bőséges agya, nem is „aki birja marja“ elvének szigorú betartása az, amely megkülönbözteti az állatoktól. Sokkal nemesebb dolgok vannak éles határfalat közte és a többi élők között, melyet le nem győzhetett és soha le nem győzhet a fejlődésnek évmilliókig tartó szakasza. „Egy szikra az, mely bennetek dereng, egy végtelen erőnek mozzanása“, melyet

vigaszul adott az Alkotó, hogy legyen ami kiegyenesítse már-már megroggyant alakunkat.

De hogy ez a mozzanás, ez a szikra valóban napfényre törjön és a derengésből messze világló fáklyafény legyen, ahhoz nagy utat kell a földre kivetett léleknek megtennie.

Ez az út sok kudarcot és győzelmet, hitet és kételyt, fájdalmat és örömet, igen sok tévelygést rejt magában; mérföldkövei pedig: a bölcső, az iskola, az élet és a — koporsó. —

A pálya kezdetén a kicsi emberbimbó gyámoltalan és csupasz, mint a kis madárfióka, vagy talán még gyámoltalanabb. A kezdő Ember szunnyad, hogy a meglévő érezze a kicsi gyengeségét és annál nagyobb szeretettel vegye körül. Igyekezzék kitalálni bajait, mert most csak fáj neki valami anélkül, hogy tudná mitől, csak érez az érzet lokalizálása nélkül. De ez is megjön. Lassú haladással fejlődik értelme és már kapkod a lámpa fénye után, fejét a hangnak fordítja: felismerte az érzetek előidéző okait. Ezek sokkal inkább érdeklik, mint maguk az érzetek. Az emberi értelem, a ratio, a minden okok keresése fellép nála kicsiny érdekköréhez kapcsolva. A magasan függő lámpát a messze világlító holdat akarja, azt hiszi elérheti. (Hány ember marad e tekintetben örök gyermek, futva az elérhetetlen után?!) Ezen közben megtanul uralkodni önmaga felett, megtanulja az egyensúlyt s a járást. Elérkezett ahhoz, hogy megszerezze a világban-élés legfontosabbját: a térszemléletet. Mindenhez odamegy, megtapogatja és most már tudja, mi van közel, mi messze, mit érhet el, mit nem. Ennek hatása alatt tudatára jön saját énjének és kezd önmagáról beszélni „babának fáj, baba éhes“.

A harmadik évnél lép fel a képzelés és emlékezés, megismerése annak, hogy a lelki átváltozások rajta, mint alanyon mennek végbe. Ekkor kezd érdeklődni minden iránt, ami körülötte van. Akinek dolga volt már 3—4 éves gyermekkel az tudja, hogy végnélküli miértjeire sokszor igen nehéz az öt kielégítő azérzet megtalálni. S most kezdődik a családi nevelés tulajdonképeni feladata. A gyermek figyelmét minden irányban szertecsapongó érdeklődését a helyes mederbe terelni, érdeklődést önteni bele oly dolgok iránt, melyek élet, illetve érdekkörébe közvetlenül nem tartoznak s az ezek iránti érdeket mintegy második énjévé tenni, ha ez sikerül, az egyszerű anya elérte célját. De hány munkás anyának van ideje figyelemmel

kísérni kis gyermeke lelkének nyiladozását, hány szegénysorsú szülő képes arra, hogy ezt a kívánt célt elérje? A válasz nagyon szomorú.

Igy lesz a gyermek 6—7 éves, mikor vagy a nevelés, vagy a körülmények hatása folytán tudatára jön, hogy nem szabad mindent megtennie felelősség nélkül: a lelkiismeret kezdi bontogatni szárnyait. Fontos dolog, hogy a gyermek ép ebben a kritikus időben kerül iskolába, mikor játékaiba mind több komolyságot, hogy úgy mondjam munkát visz bele. Az életharcra készülő lélek első kísérletezései ezek, az ember első kísérletezései ezek, az ember első eszmélése, az Élet fegyvernek: a munkának kezdetleges kovácsolgatása. Kipirult arccal, teljes hévvel és komolysággal építi kártyavárait, sorakoztatja ólomkatonáit vagy öltözeti bábuját. Mi az, ha nem az Életnek előrevetett árnyéka? És mikor féltéken először lép iskolába, egész valóját eltölti a tudat, hogy ez valami komoly, szent dolog, valami igazi nagy munka, amelyet apa, anya végez és hogy ő most már kezd ember lenni, kezd dolgozni. — Sokszor tanuja voltam, mikor a 6 éves gyermek irkája felé hajolva buzgalommal huzogatta a vonalakat, miknek rendeltetéséről fogalma sem volt és azzal küldte el a kisebbet: „ne zavari, most dolgozom“. Talán apjától hallotta, de teljes mértékben érezte is akkor a fontosságát munkájának. Ilyen gyermek beszélgetést is hallottam: „holnaptól nem játszom, dolgozom lesz, iskolába fogok járni“ és a másik komoly tisztelettel nézte.

Igen, mikor a gyermek először lép az iskolába dolgozni a kár. Nem helyes tehát szerintem a mai pedagógiának az a főürekvése, hogy a játékot minden áron bevigye a tanításba. Játsszani, felüdülni kell a gyermeknek, de mindent nem szabad előtte játéknak felüntetni, hacsak nem akarjuk azt hogy felületes, könnyelmű, az életben komolyan helytállni nem tudó ember váljék belőle.

Az öntudatos, szilárd, akaró lelkiismeret kialakítása az iskola egyik legfontosabb feladata. Ez pedig csak úgy lehetséges, ha már legelső időben rávezetjük a gyermeket a helyes időbeosztásra: munka, szórakozás, pihenés. És nem: játék, szórakozás, pihenés. A gyermek fejlődő lelke is kívánja ezt. Igen sokszor tapasztalom, hogy ha azt mondtam iskolásaimnak: „most játszani fogunk“ gyermekségüket megillető örömmel vették tudomásul, de ha így szóltam: „most dolgozni fogunk“

(nem is nevezem előtük másképp a tanulást) valami szent komolyság ömlött el lényükön és tágra nyílt szemükben kicsi lelkük akarása felém ragyogott, hogy: most dolgozni fogunk.

Miért fosszuk meg ettől az örömtől a gyermeket, miért adjunk mankót a kezébe és miért ne állítgassuk talpra, mikor az életjárást akarja elsajátítani? Hisz nem csak számolni, írni, olvasni akarjuk játszva megtanítani, de embert kell nevelnünk belőlük. Embert, akinek tudnia kell dolgozni önmagáért és másokért, egész életéért és haláláért.

Ez a cél domborítja ki, állítja előtérbe az iskolai nevelés két tárgyát: a polg. nevelést és a nevelő kézimunkát. Nem mese, játék ez a két tárgy, de igenis komoly testi és agy munka nemcsak a tanítónak, de a tanítványnak is. Ennek kapcsán kell fejleszteni a gyermekben a tudatot, hogy Ember milliók kicsiny része ugyan, de értékes része. Munkája nem céltalan időöltés, de nélkülözhetetlen úgy saját maga, mint az egész emberiség szempontjából. Ha itt sikerül célt érünk, ha a gyermek már az iskolában felismeri munkája és saját maga értékét, viszonyát környezetéhez, akkor további életútja könnyebb lesz és a nagy harcot, — ahol már mi nem segíthetjük, — felkészülve várja.

A nagy harcot, melyet önmagával kell megvívnia a minden tagadások idején 20—25 éves korban, a harmadik mérföldkőnél, mely aztán világitóoszloppá válik útja sötétségén, ha győzni tud.

Eddig az ideig főleg az önzés uralja a lelket, a mindenek fölött álló én, amely mellett a római pápa is csak a római pápa. De egyszer magára eszmél a Góg, hogy miért is van ez a mindenek felett álló én? Tényleg csak ez a célja az életnek, hogy ez a kényúr kielégítést találjon és ha igen, mi lesz tovább? mi lesz aztán?

E kérdések kísértenek nappal, fenyegetőleg zúgnak az álmatlan éjjelek fetregő lázongásaiban. Az Életet meglátott lélek a nyomor, a bűn, az igaztalanság, a halál oceánjában hanykolódik és kétségbeesetten mondja, kiáltja a kérdést: miért vagyok, mi a célom?

Es jaj, százszor jaj, ha most nincs egy halvány sugár, amely a vérszfergeteggel terhes zivatarba derengést hozzon, ha nincs egy gyenge szózat, mely túlharsogja a kétségek viharát.

De akkor, mikor legnagyobbnak látszik a vész, mikor már-már a teljes megsemmisülésbe hull be a kétségek közt vergődő lélek, hirtelen lecsendesül minden. Valami megmagyarázhatatlan béke és nyugalom ömlik el mindenre, valami különös boldogságra: a céltérés boldogságára eszmél rá, amely egy szárnyacsapással feljuttatja őt a piedesztálra, amelyre törekednie kell. Mi történt? Semmi. Egy talán nagyon jelentéktelennek látszó dolog: egy nyilni készülő bimbó, egy gyermek ártatlan mosolya, egy haldokló kínhörgése kinyilatkoztatásszerűen belevillámlik a kaoszba. Fénye megvilágítja a m á s i k szenvedőt, a m á s i k vergődőt, akinek reá, az ő erejére, munkájára, talán önfeláldozására van szüksége s akin keresztül hallja a régi, de mindig új szótatot: „Fiacskáim szeressétek egymást,” s a lélek még hozzá is teszi: „és dolgozzatok egymásért.”

És mikor kezébe veszi a szerszámot, hogy a verejtéke hullását a mások boldogítására használja, akkor elérte célját az ember, megértette az élet lényegét és nyugodtan nézhet az út végére, nyugodtan állhat Teremtője elé: jó munkát végeztem, bíztam és küzdöttem, amikor magamért — mindenkiért életem.

Daloljatok!

Irta: **Tóth Imre.**

Száraz ágon hallgató ajakkal meddig ültök, csüggedt madarak? Így búsongott a szomorú időkben a nagy költő.

Daltalan ajakkal meddig hallgattok még dalos tanítók? Ezt meg én kérdezem.

Annakidején a tanítóság nagy lelkesedéssel fogadta az O. M. T. D. megalakulásának eszméjét. Szükségét érezte annak, hogy a magyar dalt művelje. Az eszme nemes, mert hiszen éppen a tanító az, akinek hivatása, sőt kötelessége ezt a nemes eszmét felkarolni és megvalósítani.

A dalban a nép lelke tükröződik vissza. Sokat beszéltek már arról, hogy hol terem a magyar nóta. Úgy mondják, hogy terem az a fonóban: A fonóban szól a nóta... Terem a szántóföldön: Nem érik a buza... Terem a természet világában: Lehullott a rezgőnyárfa... Talán még a templomban is: Ha elmegyek a templomba utánad... stb. Én meg azt állítom, hogy a magyar dal a magyar lélekben terem. Éppen ezért merem azt állítani, hogy a dal a nép lelkét tükrözi vissza. S mert

nekünk az a hivatásunk, hogy a nép lelkét nemessé tegyük, éppen azért művelnünk, nemesítenünk kell azt. Úgy gondolom, hogy leginkább tehetjük ezt a dal kultuszával.

Daloljatok hát, hogy ne haljon meg a magyar nóta, amíg magyar tanító van!

Minden kezdet nehéz. A mi dalárdánk megvalósítása is mindjárt a kezdet kezdetén nagy nehézségbe ütközött. Ne riasszon azonban bármilyen baj sem attól vissza, hogy célunkat megvalósítsuk. Ismerjük meg a nehézséget, mely akadályt gördfít utunkba és iparkodjunk azt leküzdeni!

Ne hibáztassunk senkit, mert ha szemére vetjük egymásnak a talán esetleges hibáit, ezzel csak ártunk nemes ügyünknek, mert a harag rossz tanácsadó.

Rövid dolgozatommal azt óhajtom elérni, hogy az O. M. T. D. végérvényesen és visszavonhatatlanul megalakuljon. Évégből visszatekintek a kezdetre, ott egy kissé szemlélődöm, hogy megvizsgáljam a bajt, azután megpróbálom orvosolni.

Ami azután üdvös lesz fejtegetésemben, azt fogadjátok jó szívvel, ami pedig nem, az helyett mondatok jobbat!

Az O. M. T. D.-ba vagy 65 kartárs jelentkezett. Ezek a kartársak — első felhevülésükben — nem vetettek szót azzal, hogy valóban eleget tehetnek-e vállalt kötelezettségüknek.

Hogy valóban helyes az állításom, ők maguk bizonyították be akkor, amikor nem jelentkeztek a gyakorlásra még csak annyian sem, hogy valóban meg lehetett volna kezdeni a dal művelését. Ebből most már az a tanulság, hogy az O. M. T. D.-ba új felvétel legyen és csak olyanok jelentkezzenek, akik abban minden bizonnyal közreműködnek. Nem okvelesen szükség, hogy 65 tagja legyen a dalárdának. Elég 50—55 ember is, de azután azok szívvel-lélekkel ott legyenek!

Sok kollégának nehéz az utazás s ugyancsak bajos napokra ott hagyni a helyét, különösen a kántoroknak. Az ilyenek próbálják valamiképen megoldani a dolgot s ha sehogy sem lehet, akkor legalább erkölcsileg támogassák a nemes ügyet. Egyébként még ezt a dolgot alantabb tárgyalom.

Némelyeket pedig visszatartott az énekek megtanulásának a nehézsége. Megvallom, hogy jómagam is aggódtam emiatt.

Az O. M. T. D. még csak kezdetleges, így aztán tanácsos lenne könnyebb darabokat választani és minden bizonnyal kevesebbet. Nem hiszem, hogy pld. a: Ne ölj! című darabot

úgy külön-külön meg tudánk tanulni. E mű valóságos remek és művészi alkotás. Nekünk azonban nincsen olyan nagy tudásunk, mint a képzett karmesterünk gondolja. Az ilyen nehéz darabot elég lesz megtanulnunk akkor, majd ha már 5 évig énekeltünk. Különben is a szövegével sehogyan sem tudok megbarátkozni. Azt hiszem, más is van így. (Hullahegyen farkas-csorda üvölt.)

De meg minek olyan sokat tanulunk? Egy hangversenyen untilg elég, ha 8 darabot énekelünk karban. Azonkívül lehet egy-egy tenor, bariton vagy szoprán szóló s végül egy zongora és egy hegedű szám. A sok karének az énekeseknek fárasztó, a hallgatóságnak pedig unalmas.

Az előbb említettem, hogy sok kartársnak nem igen lehet hosszabb időre elhagyni a helyét. Ezen is lehet segíteni. Ne tartson 2 hétig a tanulás és a hangversenyezés, amint először akart lenni. Ezt már csak azért sem lehet megtenni, mert nem is tudjuk megtenni. Vajjon képes-e bármelyik kartárs is arra, hogy egyik héten állandóan énekeljen, a másik héten pedig nap-nap után hangversenyezzen? Ez lehetetlen. Sokkal ajánlatosabb, hogy időnkint kétnapos próbára jöjjünk össze. Ennyi időre még a kántorok is eljöhhetnek. A tanítás és a tanulás pedig így lenne: Felkapnánk leckére 2—3 darabot, ezeket otthon megtanulnánk s az első próbán karmesterünk vezetése mellett tökéletesítenénk. Ugyanezen alkalommal 1—2 nehezebb darabot betöretne velünk, azokat otthon gyakorolnánk s a következő próbán ezeket tökéletesítenők. Így három próbán megtanulnánk annyit, hogy egy hangversenyt kitölthetnénk vele. Azután minden évben csak 2—3 darabot kellene tanulnunk s így is visszatérhetnénk öt évenként ugyanazon helyre hangversenyezni. A hangversenyek is időnkint legyenek alkalmas időben, ne pedig egymásutánban. Ha valaki is felvetné, hogy nem lehet mulasztanunk évenként háromszor is a gyakorlás miatt, annak csak azt felelem, hogy a mulasztásunkkor is végzünk olyan munkát, mint az iskolában. S különben is találhatunk olyan időt is, amikor nem kell mulasztanunk.

Legvégül pedig annyit mondok, hogy ne feledkezzünk meg a célkitűzésünkről. Ugyanis azt fogadtuk, hogy a magyar dalt ápoljuk, tehát ne tanuljunk olyan szerzőktől, akiknek a nevét se ismerjük! Ezek után pedig: Kartársak, csak énekeljetek, hogy szálljon a dal...

EGYESÜLETI ÉLET.

Felhívás a szlovenszkói és ruszinszkói magyar tanítósághoz!

Egyesületünk elnöksége, különösen a ruszinszkói magyar kartársak kérésére, elhatározta, hogy a *Tanítók Háza* részlegjé jegyzését továbbra is meghosszabbítja. A Tanítók Háza akciónkba a ruszinszkói kartársak is bele akarnak kapcsolódni, amely örekvésüket készséggel támogatjuk és szívesen vesszük. Felhívjuk mindama szlovenszkói és ruszinszkói kartársainkat, akik a Tanítók Háza alapításában részt akarnak venni s annak áldásos eredményeit élvezni óhajtják, siessenek részlegjé jegyzésükkel. Egy részlegjé ára 200 Kcs. A jegyzések *Kovács Alajos* körp. elnökhöz intézendők, *Negyed*, Szlovenszkó.

A köztársaság alapításának évfordulója.

A Csehszlovák Köztársaság megalapításának 11-ik évfordulóját október 26-án szombaton ünnepelték meg az iskolák. A rendelet szerint e napon az első tanítási órák helyett voltak tartandók az ünnepélyek, a többi tanítási órák pedig elmaradtak.

Vasárnap, 27-én, a választások miatti ünnepélyeket nem lehetett tartani. A tanítóság e rendelet következtében október 28-án résztvehetett a testületek által rendezett egyéb hazafias ünnepélyeken. A rendelkezés hangsúlyozza, hogy meg kell emlékezni az 1919 október 31-i turc. sv. martini deklarációról, mint a szlovák népnek a csehszlovák egység mellettizeti ünnepélyes megnyilatkozásáról.

A gyógyalap új rendje. Folyó évi október 1-vel a Gyógyalap (Liečebný Fond) új eljárást, illetve gyógyítási rendet vezetett be, amelyről kartársainkat informáljuk mihezjártás céljából. E fontos információkat lapunk szerkesztőségének a komáromi járás főorvosa, dr. Mezey János volt szíves megadni.

Az új rend bevezetésére spórolási szempontból volt szükség, mert a Gyógyalap nagy deficittel küzd. Ennek oka különösen

a speciális gyógyszerek nagymérvű rendelése, pld. az 1929. év első harmadában közel 7 millió koronát tettek ki a specialitások. Ennek meggátítása céljából a Gyógyalap központi vezetősége felhívta az orvosokat, hogy gazdaságosan rendeljék a gyógyszereket és a specialitások rendelése terén nagymérvű megszorításokat is tett. Ezenkívül más, új rendelkezések a tagok terheit növelik.

Minden egyes betegségnél új utalványt (poukázka) kell az orvosnak átadni. Az első háznál való látogatás alkalmával 8 K, az orvos rendelőjében történt első rendeléskor 4 K bélyeg ragasztandó az utalványra minden betegségnél. A további látogatásoknál, illetve rendeléseknél a betegség tartama alatt 4, illetve 2 K-ás bélyeg ragasztandó fel. November 1-től a Gyógyalap saját bélyegeket ad ki. Nem lesznek tehát használhatók többé a póstabélyegek, hanem a szükséges bélyegeket a Gyógyalap járási vezetőségénél kell vásárolni. A hivataloknak, illetve a hiv. főnököknek (iskolák igazgatói) a Gyógyalap járási vezetőségei viszonteladás céljából adnak ki ilyen bélyegeket, ha ezt a munkát az illetők elvállalják s arra jelentkeztek. Eziránt felhívás és jelentkező lapok küldettek szét.

Az orvosok utasítottak, hogy csak olyanok részére rendeljenek, akik tényleg betegek.

A speciális gyógyszerek közül csak azok rendelhetők, amelyeknek forgalomba hozatalát az egészségügyi minisztérium engedélyezte, de tilija ezek közül is a következők rendelését: 1. Mindenféle szirupot; 2. tinkturákat (oldatok, elixirek, borok), melyek vasat, arzént vagy más ily anyagot tartalmaznak; 3. csukamájolaj emulziókat; 4. az összes linimentumokat (bedörzsölésre való gyógyszereket); 5. az összes speciális készítményeket.

Az újabb rendelkezések a betegre nézve bizonyos pénzbeli kötelezettségeket is rónak. Ha nem az előírt rendelési órán keresi fel az orvost, akkor nappal 4 Kcs-t fizet a bélyegen kívül. Sürgős (azonnali) esetekben 750 Kcs-t fizet, hacsak nem halaszthatatlan első segélyről van szó. Vasárnapi rendelésnél 6 Kcs, háznál való látogatásnál 10 Kcs-t kell leróni bélyegben, ugyancsak ennyit az éjszakai rendelés, illetve látogatásnál.

Szervi készítményeket speciális formában csak a biztosított fél (tag) részére írhat elő az orvos a L. Fond terhére, a családtagok ily gyógyszereket csak az ár 50 százalékának megfize-

tése ellenében kaphatnak.

A gyógyfürdőkre, üdülőhelyekre, szanatóriumokba való utalás is rendkívül megnehezített. A L. Fond csak a fürdő-jegyek 50 százalékát hajlandó viselni a legtöbb esetben.

A fogorvosi ténykedés nagyjában ugyanaz marad, mint eddig volt, csak minden 5 Kcs értékű munkára a biztosított fél 2 Kcs-t, a családtag pedig 3 Kcs-t fizet bélyegekben.

E dologra kritikai szempontból még visszatérünk.

Meghívó. A párkányjárasi Magyar Tanító Egyesület 1929. november hó 7-én (csülörtökön) d. e. fél 10 órakor Párkányban a r. k. népiskolában *rendes közgyűlést* tart, melyre a kartársakat tisztelettel meghívjuk. Táragsorozat. 1. Elnöki megnyitó és előterjesztések. 2. Jegyzőkönyv hitelesítése és pénztári jelentés. 3. Szlovenszkói magyar tanítóképzés. Előadja Nagy Lajos ig. tanító. Búcs. 4. Tanítók és ovónők törzslapjainak helyes kitöltése. Előadja Bíró Béla ig. tanító Szőgyén. 5. Indíványok. A 4. ponthoz még: Minden kartárs hozzon magával nyomtatványt. *Bíró Béla* egyesületi elnök. *Tury Sándor* egyesületi jegyző.

KÜLÖNFÉLÉK.

A Halál elér . . .

Ma még mosolyt csillognak szemeim.
 Ma még kacaj, ének, muzsika, nő járja!
 Holnap: fájdalmasan torzult lesz az arcom,
 Bús barázdát hasít bele sűrű könnyem árja!
 „Ma még piros élet, holnap fehér álom!”
 Ma még csárdásra torzítom a lábom,
 Ma még szerelem kell, tánc bor és pezsgő!
 Holnap, holnap vége . . .
 Halálotmat várom! . . .
 Ma még ősi virtus lobban lángra bennem,
 Tükröt, poharat tör
 S bakfisábrándokat pusztá kézzel tép szét:
 Rabláncra fűz sziveket a kedvem! . . .
 Holnap: csendes minden! . . .
 A Halál úz, kergét:
 Futok . . . Megbotlok . . . A Halál elér . . .

Országos magyar könyvhét Szlovenszkóban.

— A közönséghez! —

A Társadalmi és Kultúregyesületek Országos Szövetségének II. kassai kongresszusán vetődött fel komoly formában az a terv, hogy az első magyar könyvhetet Szlovenszkóban megrendezik. A kongresszus lelkesedéssel mondotta ki azt a határozatát, hogy ezt a könyvhetet már a folyó évben megvalósulásra segíti és időpontját dec. 8–15-ig terjedő hétre állapította meg. Megbízta a Kazinczy Társaság írói szakosztályát, hogy a könyvhetet megrendezze. Előre is hathatós támogatásáról biztosította a rendezőseget.

A magyar könyv érdekében lefolytatandó nagyszorú akció sikerét érdek-
lő közönségünk biztosíthatja. Ez az első alkalom, hogy a tíz év óta nagy kitarással és csekély méltánylás kíséretében küzdő és dolgozó szlovenszkói magyar írók egyszerre lépnek a szlovenszkói magyarság elé. Nem ajándékokat kérnek és főképpen nem könyöradományt. Összegyűjtött könyvoik sorozataival, nehéz helyzetükből folyó keserűségükkel komoly ajánlatot tesznek a szlovenszkói magyarságnak: igyekezék kezébe venni ezeket a könyveket, lapjaikat megforgatni, tartalmukba beletekinteni és véleményt formálni róluk. Egyelőre nem többről, csak erről van szó, mert eddig még ez sem történt meg. Kifejeztem, az utóállamok magyar szellemi élete felé a Szlovenszkóban élő és dolgozó magyar írók eddig sokkal többet jelentenek, mint itthon. A Társadalmi Egyesületek kongresszusán is megállapították ezt a tényt avval a hozzáadással, hogy „jó ha a szlovenszkói magyar író itthon lenezésében nem részesül.”

Ennek a helyzetnek a tisztázása a könyvhet első célja. Mi, a megrendező írók tudjuk, hogy most már a közönség elé való egyöntű ki lépésünknek tényleg elérkezett az ideje. Dödjön el, kit terhel a felelősség azért, ha a mi irodalmi életünk nem indulhat olyan virágzásnak, amelyet a reprezentáns tagjait kivételről sokszor ért dicseget és megbecsülés alapján joggal lehetne várni.

A könyvhet megrendezésére hittel és bizalommal vállalkoztunk. Amit az írók válogatottan összegyűjtött műveiben a közönség elé fognak kiadni, nem csak a speciális itthoni viszonyok között élő szlovenszkói olvasóközönség méltánylásával találkozhatik, ha a könyvhet erőpróbáját közönségünk is ki fogja állani, — hanem kifelé is demonstratív módon fogja igazolni a Szlovenszkón élő magyarság szellemi életében kialakulófélben lévő kedvező kritikát.

Közönségünk, amely eddig csak olvétott példáit adta a szükséges és nélkülözhetetlen méltánylásnak, most, tíz évben át kitarítva folytatott közön-
bűsége után alkalom talál arra, hogy magáról, mint szellemi termékeket fogyasztó, kultúrőletet élő közönségről képet nyújtson. Itthoni irodalmi életünk és vele egyitt szellemi megmozdulásaink a jövőben sem lehetnek az eddigiekénél erőteljesebbek, ha a könyvheten versenyző bármelyik fél, írók vagy közönség nélkülözni lesz kénytelen a másik támogató szeretetét.

Azt reméljük, hogy az első magyar könyvhet Szlovenszkóban biztató jelekkel, sőt jelentős eredményekkel fogja előresegíteni közös ügyünket. Az elképzelés szerint aztán a minden év decemberében megrendezendő könyvhet mindig hatalmas demonstrációja lesz szellemi erőnknek.

Viszonyaink nem engedik azt, hogy a könyvhet megrendezésében, magán a gondolatlan kivétel, a többi eddig tartott hasonló ünnepek példáját másoljuk. Nem akarunk, mert még most nem is tudunk például kimenni az utcára. A szlovenszkói magyar könyvhet egyelőre meglehetősen háziünnepünk lesz, ami termé-

szetesen nem szabad, hogy egyszermind kicsiny méreteit is jelen'eo. A tervek szerint, amelyeknek javarésze már örvendeleesen tart a megvalósulás felé, a könyvhétnek dec 8—15. között lefolyó napjait a következőképpen fogjuk a magyar könyv ünnepevé tenni:

1. Az Államalakulás óta Szlovenszkóban megjelent szépirodalmi és tudományos könyvekből gondosan válogatott sorozatokat állítunk össze s ezek a könyvsorozatok a karácsony előtti ünnepek hangulatában bekopogtatnak a magyar családokhoz

2. A könyvhéten lehetőleg minden magyarlakta városban előadásokat tartunk változatos programmal. Lehetőleg műkedvelői előadásokat, estli ünnepeket is, hogy minél több alkalom nyíljk az érdeklődés megmozdítására.

3. A könyveket rendes kereskedői forgalom útján is forgalomba hozzuk a könyvhéten, mégpedg városokban a könyvkereskedők útján, kisebb helyeken oda ellátogató megbizottaink útján. Könyvkereskedőink a Szlovenszkón megjelent magyar könyvekből impozáns kirakatokat fognak rendezni.

4. A könyvhét első vasárnapját, dec 8-át a magyar könyv vasárnapjává tesszük. Ezen a napon sajtóban, az írók részvételével tartott ismertető előadásokon és a társadalmi egyesületek összejövetelein a magyar könyv kérdését minden oldalról megvilágítjuk. Ezen a napon kaszinókban, egyesületekben, műkedvelők és dalárdák bevonásával magyar írók műveiből előadásokat igyekszünk tartani

5. A könyvhéten a könyveken kívül emlékfüzetet is fognak árusítani, amelyet országunk legkiválóbb magyar írói írnak és sajátkezű aláírásukkal látnak el. Lehetőség szerint a könyvhétre megjelentetjük díszes kiállításban a szlovenszkói írók arcképcsarnokát is.

A szlovenszkói magyar könyvhét megrendezésének itt vázolt főbb pontjain kívül igyekszni fogunk ezt a szép ünnepeget minél teljesebbé, bensőségeesebbé és eredményesebbé tenni Magyar közönségünk támogató segítségét, megértését ké-jük hozzá s akkor ez lesz a szlovenszkói magyarság legimpozánsabb szellemi megmozdulása.

Darkó István.

Kicsinyek között.

Ömagunkat vádoljuk azzal, hogy ha két-három tanító „itt valahol, ott valahol összehajol”, — egyébről nem tud beszélni, csak az iskoláról, v.gy az iskolával összefüggő kérdésekről.

Ez azért vád mert ügyvédek egymásként nem perelnek, hivatalnokok nem ahtáskodnak, jegyzők nem ügyes bajoskodnak de... Szóval, csak a tanító viszi nyilvánosság elé a maga dolgait.

A múltkor valaki azt mondta erre: igaz, de ennek az oka kézenfekvő. Senkiben sincsen annyi idealizmus, hogy szívvel lé'ekkel hivatalának éljen, minden cselekedetével, minden szavával azt szolgálja — egyedül a tanítóban. Amiből én hoztatesszem: sokan mások egyenesen gyűlöl'ik „mesterségüket”, s örülnek, ha hozzátesszem: az iródsajtó. S ha véletlenül aszóbaejtik a kenyertető foglalkozást, mert megötlük az iródsajtó. S ha véletlenül aszóbaejtik a kenyertető foglalkozást, mert megötlük az iródsajtó.

Nem szégyeljük tehát, hogy mi nem ebbe a kategóriába tartozunk. De hiába is akarja bármelyik tanító ide tartozni, katasztra nem enged.

Próbátéppen elhatároztam, hogy egy napon, amikor kollégák közt leszek,

kerülni fogom az iskolai témákat. Természetesen ez lehetetlenné vált és soha annyi panasz, újságot, apró történet, iskolai eseményt nem volt alkalmam hallani — és feljegyezni — mint éppen akkor.

A síralmak nagy része mindnyájunk síralma. Ebbe a rovatba inkább a vidám esetek magvát ültetem, hadd nyiljanak kacagásra másnak a lelkében is. Van belőlük elég, — sajnos mégsem elég ahhoz, hogy elfojthassuk velük bajunk-bánatunk rengeteg konkolyát...

Apróságaim eredeti mondásai — kezdő a szót az első kolléga — valószínű aranymondások és igazán sajnálom, hogy emlékezetem lemezére nem tudom valamennyit lerögzíteni...

Az olvasás tudományában elég gyorsan haladtam s a tetűalakok fellelmezése nem sokott nekik különösebb nehézséget okozni. Néha azonban, egy-egy tehékolomp ismerős zenéje visszalopja őket tőlem az iskolaelőtti gyermekkor szabad világába, s ilyenkor mézeskalács legyen az t-baba, ha úr akar lenni a gyermeki figyelem házatáján...

Ilyen ünnelelt pillanatban kérdeztem Varga Pali, néha libapásztorról a következőt:

— Micsoda betű ez? — szeme elé tartván a kartonból kivégott ű-t. A gyerek magarájied, de én látom, hogy nem vette nagyon salvére (s nem főbb: essére) a kérdést, azt természetes vállvonogatás kíséretében mondja:

— Há' én tudom'...

Egy másik diákom — folytatja az előbbi kaptárs — feltűnő könnyedséggel és biztonsággal reprodukálja a megismert betűket. Az ilyen gyermekkel való foglalkozás készséges örömet szerez, mert az erő- és időmegtakarítás szempontjain túl jogot ad arra, hogy a szülő előtt büszkén emlegessem a tanuló szorgalmát.

Az én diákom apjával a napokban találkozáson volt, s én megregadtam az alkalmat, hogy fia ügyességét szóba hozzam.

Az öreg (már az) elégedetlen bólintgatott.

— Aztán mit mond a fia az iskoláról? — kérdeztem tőle.

— Azt mondta tegnap, hogyha nem volna olyan sok betű, már egész jól tudna olvasni...

A következő eset — beszél tovább a formába jött kolléga — a matematika körébe tartozik.

Azsal minden tanító tisztában van, hogy a legkisebb következtelenség is megrontaná hiteletét a tanítványok előtt. A Kormos Árpi filozófiája azonban unikum a gyermekéskészítés tekervényes ösvényein.

Dél felé járt az idő, s hzfelé ballagtam az iskolából. Jó száz lépésnyire előttem haladt egy néni. Kezében fogantyús edény és még valami, amit keszkenőbe kötve szorongatott. Nyilván ebédet vitt az urának. Sebessen lépkedett, mert már szembejönni látta a harangozót, aki a templom felé igyekezett, hogy elhúzza a déli verset.

Az asszony menés közben hátrafordult, s akkor láttam, hogy Kormos Árpi mamája. De ő is észrevett engem, s egyszerre meglassította a tempót.

— Ejnye — gondolám — valami fontos mondanivalója lehet.

Slejttem, nehogy miattam elkéssen az ebéddelel.

— Jó napot tanító úr! — Köszönt, amikor utolértem — Régen skartam már beszélni a tanító úrral. Hogy tanul az Árpi gyerek?

Megnyugtattam. De ő mást akart mondani.

— Ma reggel — ezt mondta — így szól hozzám a fiú: — édesanya, a tanító úr igazat beszél?

— Már hogyna beszélne igazat! — kiáltok rá. De a gyerek nem hagyta abba.

— Édesanya, a tanító úr nem mond igazat...

— Hát mért nem mond igazat, te semmiházi, te!

— Azért, mert egyszer azt mondja, hogy kettő meg kettő az négy, másszor meg aztal, hogy három meg egy az négy...

Még valamit mondott a kolléga, de — bocsássa meg nekem — én már nem tudom visszagondolni a históriát. Csapán a címe maradt meg a noteszomban, de abból, ha a gyonesapnák se vagyok képes kihámozni a tartalmát. Ime: „I. oszt. = fapadokkal“. Ennyi. Legközelebb, ha találkozunk, úgy-e lesz szives, kedves kartára bővebb magyarázattal szolgálni? Aztán majd én következem. (ho.)

Felhívás, a csehszlovákiai magyar írókhoz a f. évi dec. 8–15. közt megrendezendő könyvhét tárgyában. A társadalmi és kultúregyesületek II. kongresszusa Kassán egyhangú lelkesedéssel hozta meg határozatát, hogy az év dec. 8–15. közt az egész országban magyar könyvhétet rendezünk. A könyvhét országos megszervezésével a kongresszus a Kazinczy Társaság írói szakosztályát bizza meg. Mivel azt akarjuk, hogy a könyvhéten Csehszlovákia minden magyar írója lehetőleg minden könyvével részt vegyen, az írói szakosztály megválasztott tagjaiak küldött személyes megkeresésen kívül, ezután is felhívjuk Csehszlovákia minden magyar íróját, hogy akár saját kiadásukban akár valamely kiadó által könyvalakban megjelentetett eredeti magyar nyelvű műveiknek egyelőre egy példányát küldjék meg az alább megadott címre a egy-uttal közölkék levélben a következő adatokat: 1. A megjelent könyv címe s a megjelenés éve. 2. A kiadó címe. 3. Hol kapható. 4. Hány példány áll eladás céljából rendelkezésre. 5. A könyv eladási ára. Nb. Az eladási árat a könyvhét adminisztrálására s az eladás közvetítésére levonásba hozandó 25% levonásával hasznat a Kazinczy Társaság író és művész nyaralótelepének berendezésére és irdalmi pályázatok kiírására fordítjuk. A könyveket és jelentkezéseket Darkó István, író Kosice, Éder u. 9. címre kérjük. Kartárai üdvözléttel: Sziklay Ferenc s. k. Darkó István s. k.

A Kazinczy Könyvbarátok 1929. II. féléve. A Kazinczy Kiadóvállalattal karöltve működő Könyvbarátok Társasága 1929 első felére három szép könyvvel lepte meg olvasóközönségünket. A Kazinczy Évkönyv, Sebesi Ernő: Megrugott emberek c. elbeszélései és Sziklay Ferenc: A világ ura c. érdekesülő regénye volt ez a három könyv. Az év második felére is készen vannak a Társaság következő kiadványai; Juhász Árpád: Hamlet, a dán királyfi c. regénye; Darkó István két kis regénye egy könyvben: A szép ötvöslegény. A ferde torony; és Komáromy János: Zug a fenyves c. regénye. Juhász Árpád könyvét október folyamán kapják meg a könyvbarátok, míg Darkó István és Komáromy János regényei egyszerre kerülnek szétküldésre november közepén. Ezeknek a kitűnő könyveknek a leszállításával, az évi hat tagsági illetmény szétküldésével az eredményesen működő Társaság leszállja

1929 évét. Idei második félévi kiadványainak a részletes ismertetésére még visszatérünk.

Paál Gyula zenés vigjátékok Irt. Paál Gyula, Szlovenszko szerzte ismert népzaserli rimaszombati szimfűrő „Bár loánya” címmel 3 felvonásos zenés vigjátékok fejezett be. Az új Paál szimfii párisi milieubon játszódik le s szellemes és fordulatokban gazdag cs lekménye egy züllött kis bártündör tündökölését, megjavulását s az erények utjára térését meséli el három eleven felvonáson át. Zenéjét Gáspár János kartársauk szerezte. A „Senki Miska” című 3 felvonásos népszimfű első nyomottive már kikerült a sajtó alól. Rendelést elfogad Klein Gáza Rim. Subotán

A Sváz szlovák tanító egyesület delegátusai f. é. szept. 28. -án tartották VII. közgyűlésüket Bratislavában. A gyűlésen a Reforátus részéről jelen voltak: Ballo Gyula és Jelinok Károly isk. főtanácsosok, valamint Buč-nec Dániel főtanfelügyelő. Köpviselette magát a cseh és morva tanítóegyesület, és résztvett a gyűlésen a magyar haladó tanítói csoport részéről Farkas Gyula és Hübach Gyula

Izák Dániel elnök mondott megnyitó beszédet, melyben üdvözölte a vendégeket. Petryl főtákar jelentésében beszámolt az egyesület törekvéseiről a elért eredményeiről. A kerületi polgári iskolákról szóló törvény tervezete, a tanítóképzés, a nép és alsó középiskolák reformja, a tanítószág államosítása, a 104/26 törv. novellizálásának szükségessége, vagy legalább a törvény végleges végrehajtása (különösen a 23 §), a szlovenska vyhodáért folytatott harc voltak beszédének kiemelkedő s általános érdeklő fejezetei

A főpénztáros jelentéséből kiténik, hogy az egyesület bővítése a lefolyt évben 86390-55 Kčv, kiadása 76788 75 Kčv, pénztári maradványa pedig 10201.80 Kčv volt. Hátralék 53961.60 Kčv.

Füka A. referált a tanítószág iskolán kívüli munkásságáról; Krapina: az tanítószág jogi és fizetési ügyeiről, Číž oár az egyesület hiv. lapjának (Národna škola slovenská) és szorkeztetésnek munkájáról tartott előadást.

Az indítványokkal kapcsolatban a következő határozatok hozattak: 1. Sürgősen novellizáltassék a tanítói fizetési törvény. Emeltessék fel a szolgálati és működési illetmény, a „D” műk. fokozat törültessek, emeltessék fel a nevelési járulék, az igazg. pótlék és az óratübbleti díj. 2. Az egész iskolaiügy államositassék. 3. A 104/26. törvény teljesen hajtassék végre. 4. Modern szolgálati pragmatika, kerületi polgáriskolák törvénye, a tanítószág főiskolai képzése szorgalmaztatik. 5. Egyházi tanító is átvehető legyen állami szolgálatba. A slov. vyhoda ügyében külön határozat nem hozatott, mivel ez jól ismert és az elnökség által állapodóan felszínen tartatik.

Karácsonyi gyermekszínjátékok. Csita Károly újabb karácsonyi gyermekszíndarabjai igen kedvesek és hatásosak. Három fehér galamb 80 fill.; Karácsonyi babavásár 1 pengő; Három kicsi alma 1 pengő; Karácsonyi szívek 1 pengő Valamennyi ára az előadási joggal együtt értendő. Kókai Lajos bizománya, Budapest, IV. Kammermayer Károly u. 3, ahol itteni könyvkereskedők útján is megrendelhető.

A drágaság ellen. A csehszlov. köztársasági tisztviselők és alkalmazottak központi szervezete egyrészt a drágaság megszüntetése, másrészt a tisztviselők, tanítók, alkalmazottak megélhetése érdekében erős harcot kezdett.

Az élelmi és ipari cikkek árai állandóan emelkednek, dacára annak, hogy a gazdasági termények, elsősorban a gabonatermékek ára erősen csökkent. A kormány törekvése eddig, hogy a drágulást leküzdje, nem járt sikerrel. Ezért a szervezet nyomtatékosan követeli, hogy a kormány és az illetékes állami hivatalok fokozott figyelmet szenteljenek a közszükségleti cikkeknek, és használnak oda azonnal, hogy ezek árai jelentősen lecsökkentessék és ezek pontosan be is tartassanak. A fizetések felemelésével pedig el kell érni azt, hogy a tisztviselők és alkalmazottak a háború előtti életszínvonalon élhessenek.

A régi nyugdíjasok Prágában f. é. szept. 25-én manifesztáció közgyűlést tartottak. A gyűlés komoly és nyugodt lefolyása mellett is érezhető volt a résztvevők mélyeséges elköszorodése. Eddigi harcuk igazságosabb és méltányosabb elbírásért nem hozta meg az óhajtott eredményt, bár kecsegtető ígéretekben volt részük elég, melyek azonban nem teljesültek. A régi nyugdíjasok a mostani, okt. 27-i választásokon próbálkoznak néhány képviselőt bajtársaival a parlamentbe, hogy így ott legyenek szószólóik.

Meghívó. A „Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegylet” Galánta-Vágsellyei Köre Galántán, nov. hó 6-án 9 órai kezdettel, a Kolisch-féle vendéglő nagy termében rendes közgyűlést tart, amelyen járásunk minden magyar tanítója résztvenni tartozik. Az elmaradást igazolni kell. Napirend: Elnöki megnyitó. Közéletünk szelleme. Előadó: Boross Béla. Számvizsgálat. Megemlékezés Péter Józsefről. Elmondja: Radó Pál. Néhány gondolat a honismeret tanításához. Előadja: Mikus Elek. Indítványok: (Téli mulatság, dalárda, tatarai kirándulás, fizetés ügy, lak skórák, vizkeleti ügy, járásköri könyvtár, Tanítók háza stb. Utána társas ebéd, amelyre kérem a jelentkezőket 4-ig okvetlenül címre beküldeni, mert tisztes ellátásról csak biztos számú jelentkezés esetén gondoskodhatunk. A választmányi gyűlés megbízásából, Galánta, 1929. október 20. Berényi Gyula a kör elnöke.

Kérelem Kedves Kartársainkhoz! Nagyon kérem a kedves kartársaimat, ha egy, esetleg két 17-18 éves kereskedelmi kitűnő és jolcsen végzett, jó házból való, nagy szorgalmu, kedves megjelenésű tanítványaimat irodákba magyar, esetleg szlovák gépiróúúknak, vagy uri gyermekekhez kisegítő tanítónőnek, gondozónak vagy nagyobb háztartáshoz kisegítőnek, komornának ajánlani kegyeskednék. Kegyes figyelmükért hálás köszönetet mond kartársai üdvözléttel Stampal János ig. tanító Köbölkut, 2. Nitra.

Kiadóhivatali üzenetek.

Cz. M. Michalovca. A naptár árát megkaptuk. — P. I. Vol'. Kapušany. Csokklapot minden ügyelővben, minden lapba mellékelünk. — B. J. Bratislava. Miat előfizetőt okt. 1-től nyilvánartjuk. Előfizetési díjra a címlapon megtalálja a felvilágosítást. — W. S. Torna'a. Címét megjavítottuk. — B. G. Vol'ká Ida. Címét kijavítottuk. — L. A. Farkasd. Címét kijavítottuk. — O. K. Malé Ratovoe. Címét kijavítottuk. — Sz. Gy. nő R. Sobota. Címét kijavítottuk. — K. Á. Királyr. Címét kijavítottuk. — N. S. Cechynoe. Nevét átjavítottuk a odairtuk a írja nevét,

HIRDETÉSEK.

Pályázati hirdetmény. A dynamitgyári városi népiskolában 1930. február 1-től kezdődőleg egy tanítói állás töltetik be. Ezen állásra megkivántatik a német tanítási nyelvre való képesítés Férfi pályázók és azon pályázók, akik az államnyelvet bírják, előnyben részesülnek. Az ezen állással összekötött illetmények egyenlőek az állami népiskolák hasonló csoportjának tanítói fizetésével, amelyet a törvényes előírások állapítanak meg. A tanulmányi és személyi bizonyítványokkal valamint minősítési táblázattal felszerelt pályázati kérelmeket f. é. nov. 15. naplágig fogadja el Bratislava város iskolaszéke. Városi tanács, 1929. évi október 18-án tartott üléséből. Dr. Krausz s. k. polgármester.

Pályázati hirdetés. A kislégi községi iskolaszék pályázatot hirdet a községi újonnan szervezett tanítói állásra. Tannyelv magyar. Fizetése a községtől évi 1200 Kč 240 Kč. lakbér, 20 Kč kertillet nény a többi államsegély. A tanítás a községi iskola felépítéséig a nagylégi r. kat. iskolában váltakozó rendszerű tanítással végeztetik. Csak férfi tanítók pályázhatnak. Kérvények f. évi november 10 ig a kislégi iskolaszék címére küldendők, *Községi iskolaszék, Kislég* okr. Šamorin. Az állás azonnal elfoglalandó.

Pályázat. A buzitai róm. kath. iskolánál miniszteri engedéllyel rendszeresített III — egyelőre ideiglenes — tanítói (tanítónői) állásra november 16-ig. Az állás valószínűleg állandósíthatni fog. Fizetés 1200 Kč, kert természetben, egyelőre bérelt lakás, államsegély. Buzita, okres: Moldava n/B. *Iskolaszék.*

„Keresek megvételre egy használt, olcsó harmoniumot. Cim a kiadóban.“

Pályázati hirdetmény. A radovcei magyar tanynelvű községi iskolánál újonnan szervezett III. tanítói (tanítónői) állásra pályázat hirdetik. Javadalma a községtől évi 1200 Kč, 240 Kč lakbér, 20 Kč kertilletmény és a többi államsegéllyel biztosítva. Pályázati határidő 1929. november 10-ig. Előíráson felszerelt kérvényeket a Notársky Úrad Radovce, okr. Lučenec küldendők.

Tanítónői állást keres magyar iskolánál ág. ev. vallású okleveles óvónő, ki már 7 évig mint kinevezett helyettes tanítónő működött; közben férjhez ment s állásáról lemondott. Családi okok miatt újra állást vállalna; ha szűkséges, a tanítónői oklevelet is megszerzi. Állampolgársága megvan, szlovákul is beszél. Megkoreséseket a kiadó közvetíti.

Pályázat. „A Ref. Egyház és Iskola“ f. évi 42. számában megjelent pályázati hirdetést e helyen megismételjük 1929. nov. 7-i határidővel. Pályázat a sók-szelőcei ref. kántortanítói állásra. Javadalom: 2 szobás lakás melléképületekkel. 5 kat. hold 400 □ öl prima szántóföld használata. Tiszta buza 10 p. mérő, rozs 20 p. mérő, árpa 10 p. mérő, kukorica 5 p. mérő, bab 1 p. mérő, hús 28 kg., só 28 kg., lüzifa 2 öl keményfa, szalma helyett 30 Kc., kender helyett 12 Kc., faggyú 56 kg. készpénz 60 Kc. A többi államsegély. Köteleesség: a rábizott osztály tanítása, kántori teendők végzése, orgonázás, énekkar vezetés, lelkésznek a belmissziói munkáknál segítségnyújtás. Személyes bemutatkozás orgonapróbára kívánatos. Pályázatok 1929 november 7 ig a sóki (okr. Šala) ref. lelkész hivatalhoz adandók be. Az állás választás után azonnal elfoglalandó. Az iskola két tanerős. Összes növendékek száma 75.

Pályázati hirdetés. Az ekecsi (Ekeč, okres Komárno) r. k. Iskolaszék négy tanerős népiskolájánál megüresedett III. tanítónői állásra pályázatot hirdet. Javadalma: a hitközségtől 1200 Kc, kertiletmény 20 Kc, egy kis szoba vagy 360 Kc lakbér, a többi államsegély. Pályázati határidő nov. 3. Az állás azonnal elfoglalandó. *Iskolaszék.*

Pályázat. A Magyar Tanító 1929 okt. 1. számában megjelent pályázati hirdetés eredménytelensége folytán másodszor is pályázatot hirdet a turiszakállasi, laki és szilasi egyesült ref. egyház ujonnan szervezett II. tanítói állásra. Pályázati határidő 1929 november 9. *Ref. presbiterium.*

Pályázat. A méhészi ref. egyház tanító(nő) i állására. Javadalom: évi 100 Kc, új két szoba, konyha, kamara és melléképületekből álló lakás, kert és törvényes államsegély. Férfitanító előkönyörgő kántori teendők végzéséért külön személyi pótlékban részesült. Tanítási nyelv magyar. Határidő november hó 10. Az állás azonnal elfoglalandó. Pályázati kérvények ref. lelkész hivatal Hrhov, okr. Moldava n/B címre küldendők.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs, melyért a tagok a lapot is kapják.

Felelős szerkesztő: **Banal Tóth Pál.** Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.
Társszerkesztők: Hirdetések díjszabása szerint.

Boross Béla, Gáspár János, Uhreczky Géza.

TARTALOM:

	Oldal:
<i>Vezérelők:</i>	
<i>Spectator:</i>	
A tanítóképzés	591
<i>Molnár János:</i>	
Jelentések a Valóság frontjáról	592
<i>Boross Béla:</i>	
Az iskola — a családnak	601
<i>Egyesületi élet.</i>	614
<i>Természettudományi rovat</i>	619
<i>Különlélek</i>	628
<i>Kiadóhivatali üzenetek</i>	629
<i>Hirdetések</i>	630

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — *Kiadóhivatal:* Községi csemle iskola Komárno. — *Az egyesület elnöksége:* Kovács Alajos központi elnök, Negyed. — *Titkárság:* Vársárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Komárno. — *Tanácsadó:* Uhreczky Géza, Komárno.

A hírlapjegyek használata ang. a bratislavai posta és távírdai igazg. 3006/III. 21. sz. rendeletével.

MUSZÁR ISTVÁN

KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDEÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSZEK

NITRA

ULICEN 212A B.

POSTAFISZKA SZ. 84.

**AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ**

**TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKEPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.**

Nyisdagi és kőszegi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és taneszközök.

Iskolai szerek, füzetek, írószeresek stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az állami nyomda által kiadott iskolai nyomtatványok raktára.

Nyelvi kézikönyvekhez szükséges anyagok,
szószótárak és kézikönyvek.

**KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTÉSI
MUNKÁK CSINON KIVITELÉSEN.**

Tanító Uraknak és iskoláknak engedelmény!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági
díja 80 Kcs, melyért a
tagok a lapot is kapják.

Felölős szerkesztő:
Banai Tóth Pál.

Társszerkesztők:

Boross Béla, Gáspár János, Uhereczky Géza.

Nem tagoknak a lap
előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.
Hird. csak díjazás szerinti.

Tanítóképzés.

Nincs a világnak még egy olyan társadalmi rétege, nincs olyan szervezete, amely annyit küzdött, kért, memorandumozott, agitált volna képzettségének magasabb színvonalra való emeléséért, mint a tanítóóság. Régen vajúdo kérdése az akadémiai képzés.

Kormányunk belátta, hogy erre szükség van, különösen akkor, amikor magyar tanítópótlásról akart gondoskodni s erre a célra az akadémiai kurzust megnyitotta Bratislavában. Ez azonban még korántsem pótolja a hiányt, azért emellett megengedték a vizsgálóbizottság további működését is.

E két különböző súlyú intézmény két teljesen különböző nivósú tanítótársadalmat teremt. Míg egyrésztől érettség után vétetnek fel a hallgatók az akadémiára, amelynek gyakorlati pedagógiai kiképzése sok kívánni valót hagy hátra, addig az abiturienteket vizsgáló bizottságnál, nemhogy középiskolai végzettség kell, de elég egy ördöikes gimnáziumi bizonyítvány is ahoz, hogy valaki — sikeres felelés esetén — már tanítónak legyen!

Égbekiáltó kontraszt már maga ez is, hát még az, hogy míg az ércek, földek, fák, virágok és bokrok, háziállatok, templomi hívek, a közigazgatás főbb intézői *akadémiai képzettségűek*, addig a *teremtés koronájának, az embernek nevelője elégedjek meg* — sokszor — *középszkolai nivón alull képzettséggel!* Míg az ügyvédek, orvosok, papok, bányászok, erdés-

szek sítb. a tudományok csarnokában bőven lakmároznak az áldástadó tudományokból, addig. mi az istenadta nép tudományszomjas tanítói a tudománycsarnokán kívül elégedjünk meg tanfolyamok vegyes felvágottjával, szecskájával?

Kultúrállam kultúráját szolgáló tanítót kar nem elégedhetik meg sohasem a tudományok ilyenfajta hulladékával.

A tanítósnágnak pedagógiai felkészültség, szak tudás kell, nem elég az érettségi utáni egy éves akadémiai kurzus, mert gyakorlati értéke kevés. még kevésbé az abituriensek képesítése, amely a középiskolai érettségi mértékét sokszor meg sem közelíti.

Nekünk magyar tannyelvű tanítóképző akadémia kell, amely tudományosan és pedagóglailag hatalmas felkészültségű nívós tanítói kart biztosít s létszámszerint pótolja azt a nagyarányú hiányt, amely már évek óta magyar tanítóknak fennáll.

A magyar tanítótársadalomnak *elsőrangú kultúr-emberekből kell állnia s mint ilyen, nem rekrutálódhatik a glinnázsumok, reáliskolák közepes osztályában derékotört existenciákból!* Vagy talán, *ha másnak nem, de tanítónak ma már mindenki jó?*

Égető és fájó seb ez, amely mielőbbi rendszeres orvoslást kíván. Nagyon rövidlátó kultúrpolitikára vallana, ha a legrövidebb időn belül ebben a kérdésben előnyös, gyökeres változás nem történnék!!

Spectator.

Jelentések a Valóság frontjáról.

1.

Egy idő óta lépten-nyomon halljuk: az iskola feladata, hogy az életre neveljen. A fiatalok — mint az már szokás — felkapják a jelszót; van egy frázis-fegyverük az öregek ellen. Az öregek rezignáltan hallgatnak, hiszen ők eddig is az életre neveltek. A jelszó azonban mégis tetszik, hisz akiben egy kis ambíció van, megérzi, hogy itt szabad tér nyílik az egyéniség megnyilvánulásának. Mert mindenkibe beledöbben, hogy ez ad módot arra, hogy az iskola társadalmi hivatásának eleget

tegyen. De vajjon az egyes pedagógusok, miniszterek, tanfelügyelők által feldobott eme rakéta nyomán indul-e valami egészséges emóció az iskolákban?

Ez az írás nem a tanítóság elleni vádnak indult, inkább — ha ugyan lehet ebből a szempontból bírálni — a tanítóság védelmére íródott. Mert nyilvánvaló, hogy az elméleti pedagógusoknak, minisztereknek, tanfelügyelőknek könnyű dolguk van itt. A teoretikusok hirdetik szóban és írásban az új pedagógiai követelményt. De a tanító nem adhatja tovább, neki hozzá kell fognia, az elméletből, utasításokból, felhívásokból valóságot kell teremtenie. A társadalom és így az iskola kis társadalma is, azonban sokkal ismeretlenebb erők komplexuma, mint egy gép. A realizálás sok szak- és általános ismeretet, élettapasztalatot, pedagógiai érzéket kíván. Épen ezért minden új pedagógiai követelmény nehéz feladat elé állítja a tanítót.

Az iskola neveljen az életre! — Magától adódik az első kérdés: mit kell az életre-nevelésen érteni? Az „élet“ ma oly bizonytalan értelmű szó, hogy a fogalom tartalma — mint minden absztrakt fogalomé — mindenkinél más-más. Hallottam ilyen értelmezést is: Meg kell tanítani a gyermeket, hogy legyen ravasz, megalkuvó, könyörtelen, igyekezzék minél több pénzre és hatalomra szert tenni, „mert ilyen az élet“. Mások pedig: elő kell készíteni a gyermeket jövőendő életpályájára műhelyekben, szántóföldön stb., aszerint, hogy milyen foglalkozású lesz. Azután pedig hallani a karakter- és szakképzés különféle variációit, amelyek — mondom — szinte egyénenként változnak. Nehéz a sok különféle felfogás közül az elfogadhatót kikotorni. Mert nyilvánvaló, hogy a nevelés kapcsán az erkölcsi ideálokat nem szabad sárba tiporni, de sok oka van annak is, hogy a népiskola ne legyen szakiskola.

A fenti követelmény a modern pedagógiában mind nagyobb területeket hódít. De egy társadalmi termék nem lehet elszigetelt jelenség. Köztudomású, hogy a gondolati szellemi természetű társadalmi termékek a társadalom gazdasági, termelési, szociális viszonyaiban gyökereznek. Úgyannyira, hogy egyező szociális strukturájú társadalmakban mindig megtalálható a közös vonás a filozófiában, tudományban, művészetben, irodalomban, kultuszban stb. Így tehát ha a jelzett pedagógiai követelménynek értelmet, helyet, értéket akarunk adni, a szellemi vonatkozású társadalmi termékeket olyan közös nevezőre kell hozni, mely-

nek előjele egyezik az említett követelmény előjelével. Ki kell tehát terjeszteni vizsgálódásunkat tudományra, művészetre, irodalomra, filozófiára, jogra stb.

A filozófiában újabban egy olyan irány kezd kibontakozni, amely elhagyja az absztrakt fogalmak gimnasztikáját, és a tényeket igyekszik felismerni, rendszerezni; a Valóság a vizsgálódásainak tárgya, anyaga, atmoszférája, kritériuma. Ez a filozófiai irányzat nem tagad, mert a tények nem tagadhatók le, nem bizonyít, mert a tények létezését a bizonyítás nem erősíti. Nem bizonyos fiktív „egyetemes elv“-ből indul ki, mint az eddigi, amelyekben a logikai rendszer teljessége, befejezettsége volt a helyesség kritériuma, és minden döntés a logikumok terén történt. Ilyen körülmények között mondhatta az egyik német filozófus, amikor arra figyelmeztették, hogy a tények ellentmondanak megállapításainak, hogy annál rosszabb a tényeknek. Félreértések elkerülése végett megemlítem, hogy a jelzett új irányzat nem az úgynevezett „természettudományos világnézet“, sem a „materiálizmus“. Mind a kettő tudományos igyekezett lenni, de maguk a természettudósok tudják a legjobban, hogy eddigi ismereteink nem elégségesek egy teljes természettudományos világteljesítés lételes kidolgozására. Akik ezt mégis megtették, azok a tudományos ismeretek közötti űröket egyéni hipotézisekkel, elmésségekkel töltötték ki, minnek eredménye, hogy a sok szószban jelentéktelen térfogatra zsugorodott a tudományos rész. Az új irányzat nehéz feladat előtt áll. Mindenekelőtt élesen külön kell választania a valóságot a nem-valóságtól, melyet képzeletéletnek, szó-életnek stb. neveznek, míg a helyes kifejezést meg nem találják. Nevezhetnők az idegrendszer reakciójának vagy visszatükröződésének, de ez még egyik sem fedi pontosan annak a világnak fogalmát, ami a valósággal szemben van. S ezek összezavarásából, felcseréléséből azonosításából csak egy új átértékeléssel lehet különválogatni a két világot. Az új filozófiai irányzat a tényeket tudomásul veszi és értékesíti. Nem szellemi sport, hanem a Valóság tiszta percipiálása.

A tudomány — amennyiben olyan ismeretrendszerrel van szó, amelyet valóban meg is illet ez elnevezés — tulajdonképpen mindig a valósággal foglalkozott. Azonban a kutatók ma mind kevesebb hajlandóságot mutatnak a teóriák, hipotézisek alkotására, hanem inkább kutatással, kísérletezéssel igyekeznek

a tátongó üröket áthidalni. Még feltünőbb ez, ha azt nézzük, hogyan fogad ma a tudományos világ minden „tudományos elmélet”-et, ha logikailag kifogástalan is, és tudományos szempontból momentán nem is támadható. Még azelőtt a kutatás reális eredményeit sokszor elhanyagolták, de a különféle elméletek gyorsan, mindenféle híveket szerezve terjedtek, ma úgy szólván mindenki, tudós és laikus, bizalmasan egy esetleg felbukkanó „tudományos elmélet”-tel szemben. Nyilvánvaló tehát itt is a tudatos valóság-keresés, a Valóság álláspontjára való helyezkedés.

A művészetben is van egy életerős irányzat, amely mellőzi, illetőleg nem tekinti művészetnek az ábrázolást, akármilyen hű is az, sem a hangulatfestést, sem a szimbolizmust. Ennek az esztétikai definíciónak: szép az, ami érdek nélkül tetszik, semmi értelmet nem tulajdonít. Annál inkább nem, mert a modern pszichológia alapján tudjuk, hogy érdek nélküli tetszés nincs, illetőleg az érdeknek és a tetszésnek nem lehet olyan értelmezést adni, amelyek egymást maradék nélkül kizárnák. De különben is a normatív tudományok megállapításai korok szerint változnak. A konstruktív művészet hívei azt mondják: szép az, ami rendeltetésének tökéletesen megfelel. Vagyis az a szék szép, amelyik a maga székrendeltetésének tökéletesen megfelel. A konstruktív művészet nem akar ábrázolni, nem akar hangulatokat megjeleníteni, vagy szimbolizálni, hanem a valóság élményét akarja a maga formanyelvén nyújtani. Alkotni olyat, ami csak a művészet formanyelvén fejezhető ki, mondván: egy természeti táj pl. valóság, de a róla festett tájkép nem, legfeljebb ornamentika. Nem a futurizmus és kubizmus csoportjába sorozható különféle nevű izmusokról van szó. Ezek a legjobb esetben is átmenet és bizonyos sajátos élelffogásnak és világlátásnak speciális abc-vel való megírása. Az új művészetnek kifejezetten valóság-adás a célja.

Az irodalomnál — mivel az olvasók nagy része ebben a legjáratosabb — elég, ha rámutatok Markovics Rodion, vagy még inkább Remarque világsikerére. Nincs kaland, szenzáció, misztikum, nagy urak szennyeseinek kiferegetése, bidermayerlimonádé, (ecce! vannak tájékozatlan rövidlátók, akik regény alatt szerelni történeteket értenek), nincs lelki bohászkodás, fantasztikum, malacság, mégis minden kulturnyelvre lefordítva bámulatosan nagy olvasótábora van. Mert ezek a valóságnak

tiszta, állásfoglalás nélküli adása, az események nem az író idegrendszerében folynak le. Némelyek ez új irányt „fértais irodalom”-nak nevezik, hogy t. i. tuljutott az elébb annyira felkapott forradalmi és forradalmiaskodó irodalmon. Ez a két könyv csak kiragadott példa, mert közismert művek. De a mai értékes irodalmi alkotásokon általában rajta van a „fértais irodalom” bélyege. Valóság.

Igy mehetünk végig az összes szellemi vonatkozású társadalmi termékeken. Mindenütt megtaláljuk a valóság felé való tudatos orientálódást. Ez a közös vonás, amely ma a társadalom szellemi életét jellemzi. Bizonyosra vehető tehát, hogy a pedagógiában is jelentkezik a valóság felé fordulás. És ahogyan megszületett a realitás filozófiája, vagy a konstruktívizmus stb., úgy született meg a pedagógiában a cselekvő iskola, másképen: „neveljük az életre”. A cselekvő iskola, illetőleg „neveljük az életre” ezek szerint ugyanaz a törekvés a pedagógiában, mint amit fentebb megtaláltunk a filozófiában, művészetben, irodalomban: a valóság felismerése, különválasztása, értékesítése.

Talán sikerült ezek által olyan ágyazás vagy mederásás, amelyen az életnevelés végiggondolható. Így a cél is világosabb, a módja is elhatároltabb. És így az is nyilvánvaló, hogy nemcsak a társadalom beteges tünetei tekinthetők valóságnak. Épen ezért ha az életre, a valóságra akarunk nevelni, nem fogjuk a betegséget ideálnak tekinteni, hanem a társadalom megtartó és előbbrevívő áramába kapcsoljuk az új nemzedék aktivitását.

Akik ebből a szempontból nem foglalkoztak ezzel a kérdéssel, most mondhatják: lme, ezek egy szép napon rájöttek, hogy prózában beszélnek! Mert hisz — eltekintve néhány bizonytalan orientálódástól — eddig is az életre neveltünk. Azt kívánták a tanítótól, hogy neveljen vallásos embert, neveljen egyházas embert, neveljen hazafias embert, neveljen lokálpatriótát és a tanító becsületesen el is végezte ezen feladatát. Annál inkább elvégezhette, mert maga is ilyen nevelésben részesült és az a felszín-élet, amelyben a tanító is élt, ilyen volt. Köztudomásu, hogy a különböző korokban más és más volt a nevelés célja. Ez mindig az akkori állapotokból adódott. Volt tehát idő, mikor a csak-egyházias, csak-hazafias nevelés valóságra, életre-nevelés volt. Ma azonban sokkal differenciáltabb a társadalmi élet. Ma ugyyszólván mindenki rá van fűzve

azokra a fonalakra, amelyek behálózzák földünket. A mai valóság az emberi élet számára a társadalom, ma a nevelés célja a társadalmi ember. Nem zárja ez ki sem az egyházas embert, sem a nacionalistát, sem az állampolgárt, de ez jelenti ma a legnagyobb szintézist. Vagyis azt a követelményt: neveljünk az életre, így is mondhatjuk: neveljünk társadalmi embert. Persze a mai tanítóság nem ilyen nevelésben részesült és az a felszín-élet, szó-élet, logizmus, képzelet-élet, amelyben leginkább a tanítók, papok, tanárok, kishivatalnokok éltek (a akikről az átmenetet a gyakorlati vonatkozású pályákon működő iskolázott emberek alkották), a pszichológiai tehetetlenségénél fogva nem változik át gyorsan valóság-életté, ezért a „társadalmi ember“ nevelése, a cselekvő iskola nem lesz mindenképpen olyan értelmes és értékű fogalom, mint akik ezt magukon át érzik valóságnak és szükségnek.

Nem akarjuk azt állítani, hogy a cselekvő iskola a mai formájában és fogalmában a kívánatos tökéletes forma, hanem gondolata és a célja az új kívánalmaknak megfelelő. Különböző is a „cselekvő iskola“ nem hű fordítása a „činná škola“-nak. A „činná“ szóval vele hangzik egyik felhangja, amit magyarul a „tény“ szóval fejezhetünk ki, amire már rezonál a „valóság“ szó. Természetesen a valóságra-nevelés nemcsak az általános nevelésre vonatkozik, hanem kiterjed az iskolai élet minden kis mozzanatára, az egyes tantárgyak tanítására, ahol a szótanulást, logizmust igyekeznek kiküszöbölni és valóságismereteket nyújtani.

A cselekvő iskola részletes ismertetése és bírálata külön tanulmányt igényel, sőt a gyűléseken, lapokban való megvitatást, mintatanításokat, megvalósítást, aztán az eredmény, hibák, újabb kívánalmak megbeszélését.

2.

Itt kell megemlíteni a gyűléseknek és az egyesület lapjának egy hiányát, amelynek megszüntetése némileg megkönnyítené a korszerű tanügyi, pedagógiai elvek realizálását. A tájékoztatásra, ismertetésekre gondolunk. Igaz, hogy magyar tanítók nem működnek speciális iskoláknál, mintaiskoláknál, kísérleti iskoláknál, mint cseh, szlovák és német kartársaink. Mert ezektől nagyon tanulságos pedagógiai kísérletekről, eredményekről szerezhetnénk tudomást. Nincsenek magyar tanítók tanügyi vezető, irányító pozíciókban, akiktől szintén értékes

felvilágosításokat kapnánk az iskolaügyről, aktuális tanügyi kérdésekről. Ezek olyannyira fontosak, hogy egyetlen tanügyi lapból sem szabadna hiányozniok. Továbbá cseh, szlovák, német lapok állandóan foglalkoznak az egységes differenciált iskolával, annak idején a tanügyi ankét is foglalkozott vele, a magyar tanítóság zöme azonban ma sem tudja, mi az. Ezek lennének a valóságos tanügyi élet aktualitásai, a gyűlések programpontjai, a lapnak publikálandó anyaga.

Egyes tantárgyak tanításánál is újabb elvek és módszerek keletkeznek. A tanításra nézve nem elégséges ezek elméleti és kritikai ismertetése. Mert a tanítóknak nem elég azt tudni, hogy milyen eredményt kell elérniök, hanem hogy hogyan kell hozzáfogni, hogyan kell alkalmazni, keresztülvinni. Szóba jöhet itt a mintatanítás. Természetesen nem azokra gondolunk, amelyekkel azt akarja valaki bemutatni, milyen ügyes tanító ő, az egyébként közismert módszert milyen kifogástalanul alkalmazza hanem olyanokra, amelyek újabb pedagógiai irányok megvalósításai, újabb módszerek alkalmazásai.

Tulajdonképpen minden tantárgyra ki lehetne terjeszkedni, de legnagyobb hiányok mutatkoznak a polgári nevelés, történelem, természettudományok, rajz, kézimunka, torna tanításánál. Mert vannak, akik a polgári nevelést alkotmánytannak vélik, vagy erkölcsi prédikációkkal intézik el, holott az tulajdonképpen a társadalmi ember ismertetése, de úgy, hogy a gyermek mindig exponáltan érezze magát, hogy tanuljon minden állami, társadalmi tünettel, jelenséggel szemben állást foglalni. A történelem tanításáról ugyan eleget hallhatta mindenki, hogy a háborús szellemű, véres történelem helyeit a béke szeretetét, a demokráciát kell hirdetni. Igen, de ez a követelmény: „utáld a háborút, szeresd a békét,” nem történelem. Ha a háborukat, az uralkodókat, hadvezéreket elhagyják, mit tanítsanak akkor?! És erre a kérdésre az újabb tankönyvek sem adnak feleletet. Pedig van rá felelet. Az, amit aprón szedve egy pár sorban megemlítenek, az az emberiség története. A gazdasági, termelési, szociális, kulturális viszonyok egymásból való törvényszerű kifejlődése; ezeknek és az embernek kölcsönös egymásrahatása. Ebből a történelemből domborodik ki az ember heroikus küzdelme, a munka roppant jelentősége, az emberi tudás és képességek csodái. De ehhez kell a történelem ilyen értelmű ismerete, ilyen tankönyvek írása, ilyen szellemű tanítások bemutatása.

Vagy ott van a rajztanítás. Még a régebben kitűzött célok elérésére sem ismert sok tanító megfelelő módszerei, még a hű ábrázolás módszeres fokozatai sem voltak közismertek és alkalmazott és máris egy újabb irányzat lép előtérbe, amely a hű ábrázolásnak, diszitó rajzolásnak kevés jelentőséget tulajdonít. Ellenben igyekszik arra megtanítani a gyermeket, hogy rajzban úgy ki tudja magát fejezni, mint szóban. (Expresszionizmus.) És így tovább.

Ha a gyűlések és egyesületi lap a Valóság szolgálatában akarnak dolgozni, a vezetőségnek módot kell találnia arra, hogy ezen kívánalmak is kielégítést találjanak.

5.

Minden emberben benne él egész multja, egész megélt élete. Némely élmények, hatások impresziók tudatosan, mások tudattalanul. Az ember karakterét csaknem teljes mértékben ez utóbbiak adják. A hasonló társadalmi helyzet nagyjából hasonló kényszer-élményekre, függésekre kényszeríti az egy társadalmi réteghez tartozókat és így az egyenlő társadalmi helyzetű embereket mindig jellemzi valami egyező karakterisztikus vonás, ami az egyéni karakternek nem is jelentéktelen része.

Ha a tanító társadalmi helyzetét a multból mostanáig figyelemmel végig kísérik, egyformán szemünkbe ölik minden időben a bizonytalan helyzet, rendszerek, személyek által biztosított egzisztencia, jogbizonytalanság, korlátlan függőség. Elrekinve attól, hogy magunkról van szó, legyünk tárgyilagosaak és kérdezzük: milyen karakter alakulhat ki ilyen körülmények között? Az ilyen helyzetű ember a maga véleményét sohasem mondhatja meg, az ilyen embernek nem is lehet a nyilvánosság előtt véleménye, sohasem szabad meglátnia a valóságot, mert bizonytalan, zűrzavaros helyzetében bármikor nyakába zúdulhat miatta a veszedelem. A valóság helyett szerepléseket, szavakat kell látnia és az ilyen életnek kell jelentőséget tulajdonítania. Az ilyen helyzetű ember mindig csak azt meri mondani, amit mások — a nyilvánosság előtti tekintélyek — mondanak. Kifejlődik egy fonák képesség, mellyel a szóképeket valóságnak látja. Így látja a szónoklatot ténynek, a parlamenti „nagybeszéd”-eket politikának, a dítirambuszokat cselekvő-készségnek, sőt cselekvésnek stb. stb.

Hogy a tanítóóság jelentékeny része ezt már felismerte,

hogy küzd ellene, az már a valóság felé fordulás jele. Ezek szerint a magasabb képzettségért, előnyösebb szolgálati helyzetért való küzdelmet úgy is értelmezhetjük, hogy a lég-életből át akarunk térni a valóság életre. Épen azért, mert már fejlődőben van a tanítói pszichében egy antenna, amellyel megérzi és felfogja a Valóságot, mutathatunk rá néhány valóságtól elszigetelt jelenségre. Pl. Valaki bizonyos nevelési és tanítási irányelvről tart felolvasást. Utána a hallgatók elismerőleg nyilatkoznak. De a kritika, a hozzászólás, a megtárgyalás ez: nagyon szépen beszélt. Egy hét múlva már csak egy hangulat: X. Y. szép felolvasást tartott. De — és ezen van a hangsúly, meg a baj is itt van — nem gondoltak arra, hogy ha azon irányelv helyes, meg is kellenne valósítani. Szinte az a látszata — és valószínűleg így is van, — hogy azt gondolják, a felolvasó nem is ismertetni, tanítani, gondolatokat ébresztieni, adni akart, hanem csak szépen beszélni. Persze van esei, mikor valóban ez is a célja. Másik példa. Valaki megkeresésre felolvasást vállal megadott témáról, mégpedig hogyan lehetne a leromlott erkölcsi közállapotokat feljavítani. Azonban az egész lírai költemény a mai romlottságon kesereg. A végén senki sem jelentkezik, hogy ő még a felolvasás után sem tudja, hogyan lehetne a bajokon segíteni. De a fellengző mondatoknak elismeréssel adóznak.

Ilyen lég-életre kényszeríti a bizonytalan társadalmi helyzet, a bizonytalan veszedelmeket rejtő függőség az embereket. Ez nem az egyén dolga, ez közös bilincs, közös atmoszféra. Az egyénnek itt semmi menteni valója nincs. Hanem könnyörtelenül megkeresni minden megmozdulásban, minden akcióban a valóságot és azt értékesíteni. A „tanítói nemes hivatás“ gyökértelen biborköde helyett tényeket kell kívánnunk.

Az egyesületi életben is megtalálhatók ama látszat-életi csökevényei, ha ugyan nem a virágzása. A központi gyűléseken kívül alig akad olyan gyűlés, ahol valami egyesületi életről számolnának be. Az elnöknek nincs jelenteni valója, az elnöki jelentés általános szövegekből áll, vagy a központi vezetőség munkájának ismertetéséből, amiről egyébként a lap újján mindenki tudomást szerezhet. A titkárnak nincs jelenteni valója, nyilván, mert nem voltak titkári ténykedései. Bizonyára a közgyűlések gyér látogatottságának is egyik oka, hogy tényekről, az egyesületi szervek tényleges működéséről, pozi-

tívumokról nincs szó! Ha a tanfelügyelő értekezletre hívja a tanítókat, bizonyára nemcsak azért jelennek meg teljes számban, mert félnek a tanfelügyelőtől, hisz néha egyenesen kifejezi, hogy a megjelenés nem kötelező, hanem mert tudják, hogy ott valami pozitívumról lesz szó, rendeletek ismertetése, újabb akciók, adminisztratív utasítások stb. mindenesetre valami reális vagy realizálandó dologról.

Egyesek jóakarata és ambíciója nem sokat segít ezen. De mivel az általános orientálódás tudományban, filozófiában, irodalomban, politikában, művészetben, pedagógiában stb. a realitás felé tart, bizonyosra vehető, hogy a tanításban is mind többen és többen akadnak, akik a gyűléseken és a lapokban realizálásokat kívánnak, reális munkaprogrammal állanak elő. A vezetőségek megválasztásánál mellőzik a prédikátorokat, hogy helyet adjanak azoknak, akik egyesületi és kulturális meg szervezésére, pedagógiai irányzatok realizálására hajlandók és képesek; az iskolának, tanításának, egyesületnek a társadalom vérkeringésébe való kapcsolását nyereséggei vihetik keresztül.

Az itt elmondottak általános dolgok és megállapítások. Kritikának senki se kellene, mert az érintett területeken mindenütt találkozunk sok jó és helyes dologgal, helyes és hasznos úzussal, melyekre itt éppen azért nincs szó, mert ez nem kritika, hanem „jelentés” és felsorolása azoknak a dolgoknak, amelyek még hiánykenni mutatkoznak. *Molnár János.*

Az iskola — a családnak.

Irta: Boross Béla.

Közeledik a téli kultúresték időszaka. A falusi közvélemény az iskola felé fordul: oda, ahol számára a kultúra forrása csörgedez. A falu népe tőlünk várja, hogy kultúrszükségletét ellássuk, igényeit kielégítsük. Nagyon meg szívlelésre érdemes dolgokat mond erről Gönczy Sándor kartársunk a M. T. f. évi okt. 1.-i számában közzétett „A tanító, mint a falu nevelője” c. írásában. Többek közt azt javasolja, hogy „alakítsuk a járási körökben egy bizottság, mely a szülői értekezletek programját nemcsak általánosságban, de *legkisebb részleteiben is kidolgozná*, különös tekintettel a falusi nevelés speciális helyzetére.”

Nehogy ez az életrevaló javaslat az egyéb javaslatok közismert, szomorú sorsára jusson, még mielőtt azok a „járásbi bizottságok“ megalakulnának, kartársaim rendelkezésére bocsájtom lapunk útján egyik, szülői értekezleten elmondott előadásomat — azon reményben, hogy Gönczy kartársunk óhaja valóra válik, s az elvetett magnak szorgos munkálói akadnak. A Magyar Tanító szívesen vállalja a vetésre készen álló szántóföld szerepét.

Kulturális estéink sorozatának elején, nekünk, akik ezen társas összejövetelek mozgatói vagyunk, kedves gondot okoz az a kérdés: miről is tartunk előadást? Miről beszéljünk azoknak, akik ragaszkodásunkkal lehetővé tesszik, hogy a falusi téli csendet a kultúra hangjaival beharangozzuk, s amikor a föld népe megpihen a nehéz testi munkától, szellemének is némi felfrissülést nyujtsunk.

Mert nem könnyű dolog ám arra vállalkozni, hogy egy teremnyi közönségnek egy estén át lekössük a figyelmét. Tudnivaló, hogy az, aki szellemi táplálékra éhesen idejön, az valóban ki akarja elégíteni lelke vágyakozását, hogy elmondhassa, nem jöttem hiába.

Azok, akik szavalatokkal működnek közre, s az est programját változtatossá tesszik, nem felelősek azért, amit mondanak. Ők azt fejezik ki, amit a költő gondolt, azt elevenítik meg, ami rejtett könyvekben, halott betűsorokban fekszik. Ha jól szavalnak, a sikernek csak a fele az övék, mert a jó szavalat közben eszünkbe jut a gondolat szerzője, aki íme, így teszi halhatatlanná nevét a késő utódok előtt is. Ha pedig a szavalat nem vállalja ki a kellő hatást, akkor a hiba csak felerészben terheti a szavaltót, mert mért nem írt olyan verset a költő, hogy azt csak jól lehessen szavalni?

Igen ám, de itt vagyok én, a felolvasó, aki azon mód kitalalom a mondókámat, jóformán még a tinta sem száradt meg a papiroson. Az én helyzetem mindenképpen nehezebb: ha olyat beszélek, ami nem mindenkinek, vagy senkinek sem tetszik, akkor frissiben, személyesen elnyerem az elégedetlenség koronáját; ha pedig véletlenül olyat találtam mondani, ami mindegyik felebarátomnak tetszett, akkor sem várhatok semmit, mert azt senki sem kívánhatja, hogy a szemébe megmondják: no, most jól beszéltél, érdemes volt meghallgatni. Tehát nem is várjuk mi ezt. Elég nekünk annyi, hogy minden vasárnap

megtelik ez a terem, amiből látjuk, hogy munkálkodásunk mégse hiábavaló. Ezért, hogy mi is viszonzozzuk valamiképpen ezt a szép látogatást, olyat igyekezünk adni a mi szellemünk tarsolyából, ami alkalmas arra, hogy továbbra is biztossítsuk magunknak a hallgatóságot.

A múlt hónap vége felé, amikor a politikai szónokok járták a falvakat, s Alsószellbe is elátogattak, az jutott az eszembe, hogy vajjon ezek a politikusok is arra törekszenek-e, hogy olyasmint mondjanak a népnek, ami valóban érdekli? Főleneml ugyan nem hallottam az egyik beszélőt sem, de a napilapokból eléggé ismeretes lett előttem mindaz, ami az ő beszédjüknek a főgondolata, eszmemenete volt. Mindegyik szónok és mindegyik párt azt hangoztatta, hogy az ő elvel a népet boldogítani akarják. Hogy ez mennyiben igaz, azt én nem vagyok hivatott eldönteni (ezt egyik párt a másiktól szívesebben megteszi), de hogy azon az úton, amelyen a politikai pártok általában vezetik a népet, — a boldogsághoz jussanak, azt kétségbe hozom.

Hogy miről beszéltek, mondom, azt nem tudom, mert nem érdekelt. De, hogy miről *nem* beszéltek, azt tudom. És ez az ami engem érdekel. És az, amiről nekünk kell beszélünk, mert ez mindenkit érdekel és ezen alapul az emberiség boldogsága is. — A politikusok az érett embereket akarják úgy formálni, hogy az lépten-nyomon, csak boldogságba ütközzék. Tele legyen a gyomra, tele legyen a csűrje, pincéje, kevés legyen az adója, sok legyen a keresete, — szóval teljesen meg legyen elégedve a sorsával. Arra pedig egyik sem gondol, hogy az embereket már úgy kell nevelni kezdetől fogva, a boldogság felé. Nem kell engedni, hogy a növekvő ember elveszítse a boldogságát. Mert, hogy elveszít, az bizonyos. — Kérdem: ki látott valaha boldogtalan gyermeket? A gyermek a szívében magával hordozza azt a boldogságot, amit magával hozott a világra. Miért hangoztatjuk mindig, hogy sírásra születünk? Nem igaz: boldogságra születünk! S ez a boldogság egy darabig bennünk is van, bennünk él, ujjong — de egyszerre, valami csúnya vasorrú bába kilopja belőlünk és elrejti úgy, hogy keressük, keressük, de sehol sem találjuk. Pedig megvan. El nem vettél, — csak elbújt. . . . Azért, ha valaki igazán meg akarja találni, ne keresse ott, ahol legkevésbé lelhető fel, hanem keresse ott, ahol elvesztette, s

ahol az még éppen, egészségesen, szeplőtelenül tanyázik: a gyermekek lelkében.

Nézzük csak meg a játszó gyermeket, amint órákhosszai elbecézgeti, simogalja, altalja, öltözteti, csinosítja, az ő édes kis babáját, amely talán csak hitvány fadarab, de az ő élénk képzelete aranyos, angyallá szépitette. Hát nem boldogság ez? Vagy nézzük csak még majd őket a ragyogó karácsonyfa alatt, amelynek az ágain ők a menyország legizletesebb gyümölcseit látják, s az ő gyermeki hitük a kis Jézus fényes dicsőségét tetvérácsóknak érezi. Emberek! Van-e nagyobb boldogság, mint a gyermekek karácsonyi öröme! De nézz bárhova, ahol egy gyermek mosolyog: mindenütt megtalálod a boldogságot. Szelid gyermeki szempár: boldogság! Piros gyermekarcocska: boldogság. Csengő gyermeki ének: boldogság. Csöppnyi gyermeki szavalat: boldogság. De a gyermek magában: boldogság. Ahol a gyermek megjelenik, mintha napsugár szállna a sötét szobába: fölgyűl a boldogság sugara.

Lám, milyen közel van hozzánk a mi életünk vágya óhajtása: csak érte kell nyúlunk és máris részesek lettünk. El kell lenünk a kicsinyek arcáról, vissza kell kérni tőlük a mi boldogságunkat.

Előadásom címéül ezt választottam: A család és iskola. Miért? Azért, mert a család és az iskola az a két vár, ahol legjobban meg lehet őrizni a gyermek szívében a boldog élet örömeit. A család és az iskola szent hivatását a gyermek teszi szentté: A gyermeki szív az a terület, amelyen a család, — a szülő és az iskola — a tanító — munkálkodása találkozik. A családon és az iskolán múlik tehát, hogy az emberiség visszaszerezze az ellopott boldogságot, hogy eltanulja újra a kicsinyek példáján.

Nehéz munka ez. Nehéz azért, mert manapság az emberek mindennel törődnek, csak a saját belső ügyeikkel, az igazi boldogságukkal nem. Pedig ma már mindenki haladni akar a haladó világgal. A régi szokások kiveszõben vannak. Az emberek beszédje, öltözete mind mind átalakul. Csak éppen az a baj, hogy a belső, a lelki átalakulásra semmi gondot nem fordítunk. Nem a ruha teszi az embert. Nemcsak az a fontos, hogy külsõleg ruházódásunkban hódoljunk a divatnak: mindent beszerzünk, ami pénzen megvásárolható, — a lélek új berendezése nélkül olyanok leszünk, mint a fényes, csillogó

szépségű, ritka izléssel megépített és bebútorozott palota, de sehol sem lehet benne látni egy élő embert, nem hallani egyetlen emberi hangot, nincs benne élet. A szép külsőt föltsük meg szép tartalommal. Így leszünk értékesek és így leszünk boldogok.

A mai kor embere minden cselekedetét, minden mozdulatát a divathoz szabja; sokan már vallásukat is a divatnak megfelelőleg alkalmazzák. Divatból járnak a templomba. Sőt vannak olyanok is, akik azt mondják, hogy nem divat a gyermek se... No hát, itt kezdődik az emberiség pusztulásának az ideje. Eddig legalább a gyermekek közé tudunk menekülni az élet csapásai és keserűségei elől, de ha ettől a vizsgálatástól is megfosztjuk magunkat, akkor az nem egyéb, mint az emberiség boldogtalansága, vagy éppen az emberiség öngyilkossága. Nem szeretni a gyermeket, vagy nem úgy szeretni a gyermeket, ahogyan szeretni kötelességünk annyit jelent, mint nem szeretni a vetést, kipusztítani a virágot bimbókorában, kiirtani a fiatal fákat! Akarhatja-e ez józanul gondolkodó ember? Lehet-e az ember, a teremtés koronája, a teremtés gyilkosa?

Az a szeretet, amit elvonunk a gyermekektől, önszeretetté, önzéssé változik. Az önző ember pedig sohasem lesz boldog.

Sokan azt hiszik, hogy a gyermekek szeretése nem áll egyébből, mint a gyermekek szüntelen dicséréséből. Szeressük a gyermeket, de ne szeressük mértéken felül, mert akkor a szeretet elveszíti az értékét. Sokszor a szigorúságban, a büntetésben nagyobb szeretet rejlik, mint abban, ha a gyermek hibáit elnézzük, vagy takargatjuk.

Ezen a ponton támad legtöbb félreértés a család és iskola között. Az iskola tömegeket nevel, míg a család egyes gyermekek otthona. Előfordul sokszor, hogy amit az édesanya elnéz a gyermekének, azt az iskola szigorúan veszi, viszont megesik, hogy otthon kikap a gyermek azért, ami az ő iskolai kötelessége. Hogy csak egy példát említsek: egyszer az egyik diákom sírva jött az iskolába azzal, hogy a leckéjét nem írhatta meg. Miért? kérdeztem én. A kisfiú könnyezve válaszolt: — édesapám azt mondta, hogy nem engedi az irkát „olyanokkal” teleírkálni... Pedig elhiheti mindegyik édesapa, hogy az iskolában semmi haszontalan dolgot nem kívánunk a gyermektől.

Nem ritka eset az sem, hogy a gyermekek megbüntetésére nézve tér el egymástól a család és az iskola véleménye. Ha a tanító megbünteti a gyermeket, akkor a szülő panaszra jön;

ha pedig a tanító nem bünteti meg a gyermeket, akkor azt mondják, hogy rossz tanító ez, hiszen meg se veri a gyerekeket! Nem félnek tőle a gyermekek. Olyan szülők is vannak, — sajnos, — akik biztatják gyermeküket: ne félj, hiszen úgy sem ver meg a tanító úr, mert nem szabad. Ez pedig tévedés. Igenis, büntetni nemcsak szabad, de kell is a gyermeket akkor, ha az a rosszat szándékosan követi el. És ez elég gyakran előfordul.

Meg lehet győződve arról minden szülő, hogy a tanító nem szívesen büntet. Csak a legvégső esetben. Csak ha a szép szóra nem hajl a gyermek, akkor kerül a sor büntetésre. Így is mily végtelen türelem és micsoda szeretet kell ahhoz, hogy 50—60, vagy hetven eleven, tüzes gyermeket nyugalomban és figyelembe tarssunk a különféle tantárgyak segítségével. Gondoljon a szülő a maga 2 vagy 3 gyermekére: hányzor kell elővennie a szigorúságát, hogy akaratát mindenben érvényesíthesse! Mit szólna hozzá az édesapa, vagy az édesanya, ha valaki megtiltaná, hogy a gyermekét, ha rosszat tesz, megbüntesse. Hátha még a gyermek is megtudná, hogy az apjának nem szabad őt megvernie. Ez nemcsak a családi, de a társadalmi élet felfordulását is jelentené!

Szeressük tehát a gyermekeket nagy szeretettel, de nagy szigorúsággal! Ne felejtjük el, hogy mi a gyermekek játéka, vagy pajkosságát egészen más szemmel: felnőt, komoly szemmel nézzük. S ami nekik ártatlan öröm, az minékünk érthetetlen, felfoghatatlan. Pl. a gyermekek szeretnek hangosan beszélni, amit mi kiabálásnak nevezünk, mert minékünk már fárasztó a hangos beszéd. De a gyermek tüdeje és hangszálai megkívánják, hogy állandóan fejlessze, gyakorolja a hangos beszéddel. Vagy: a gyermek sokáig nem szeret egy helyben ülni. Dehát nem érthető ez? A gyermek vérmérséklete sokkal élénkebb, gyorsabb, mint a mienk. A gyermek szíve percenkint 40-nel is többet dobog, mint a mienk. Nem kívánható tehát, hogy olyan nyugodtan viselkedjék, mint mi. Azért kell a tanítási időben óránként legalább 5 percnyi mozgást engedélyezni nekik. S ha a gyermek megmoccan, nem lehet azt rosszkodásnak minősíteni. Általában, ne keressük a gyermekben mindig a rosszat. A gyermekben sokkal több a jótulajdonság, csak mi nem vesszük észre, vagy nem akarjuk észrevenni. Hiszen ha az iskola mindegyik diákban csak a rosszat keresné,

akkor az iskola nem iskola volna, hanem javítóintézet. A tanítók pedig rendőrök volnának, akiknek egyéb dolguk sem volna, mint az, hogy állandóan lessék, mikor kell rácsapni valakire a gumibottal... Még a valódi rossz gyereket sem szabad úgy kezelni, mintha ő semmi jóra nem lenne képes. Az ilyen gyermek, akit mindenki rossznak tart, úgy fog gondolkodni, hogy minek tanuljon ő, vagy minek legyen jól, hiszen ő rossz gyermek, akinek csak rosszat szabad cselekednie. Így azután annyira elromlik, hogy később valóban nem lehet többé megjavítani. Inkább alkalmat kell adni neki, hogy ő is tehessen valami jót.

Ha nekem van ilyen tanulóm, akit mindenki rossznak, hanyagnak tart, olyan kérdéseket adok neki, amire biztosan fog tudni felelni. S ha ügyesen megfelelt a kérdésre, akkor megdicsérem, s ezáltal önbizalma növekszik, a többiek pedig nem győznek eléggé csodálkozni azon, hogy milyen szépen felelt a fiú, akiről azt hitték, hogy semmit nem tud. Mert olyan gyermek nincsen, aki teljesen tudatlan, vagy tehetségtelen volna. Ha egyebet nem tud: énekelni, vagy futni biztosan jól tud, s ezt a képességét tüntetjük ki annyira, hogy erre büszke is lesz.

Egyszer rajtakaptam egy parittyázó gyermeket, amint éppen célba vett egy borzas verebet. A háta mögé lopóztam és amikor jól megfeszítette a gummizsinórt, megfogtam a kezét. — Ki adta neked a gummira a pénzt? — kérdeztem. — Édesapám, — felelte ő ijedten. (Ez igaz volt; erről később meggyőződtem.) Haraggal gondoltam arra az apára, aki fiával parittyát vétet, de a gyermek előtt nem bírálhattam a szülő eljárását és azért ügyesen kellett elintézni a kényes ügyet. Úgy tettem, mintha nem hinném el, s azt mondtam a fiúnak: — hadd a szegény verebecskét békében, azt édesapád sem kívánhatja, hogy megöld. Kinek volna haszna abból? A parittyából pedig csináljunk könyvszorítót. Azzal leoldottam a gummit a botról és otthon tüvel, cérnával összevarrtuk úgy, hogy a fiú könyveit körülfoghassa, hogy szét ne hulljanak. A kis kétágú botocskából pedig gémeskutat csináltattam a gyerekekkel, aki büszkén írta rá a nevét, én pedig eltettem a szekrénybe, hogy majd megmutathassam a tanfelügyelő úrnak.

Ebben az esetben mit használt volna, ha a gyermeket megbüntettem, s a parittyát elveszem tőle? Egy kicsit búsuit volna utána, de másodszor is vett volna parittyát és titokba lövöldözött volna a madarakra. Így pedig tudom, hogy többé

nem fog parittyázni, s a bűnös apa önmagában bizonyára elszégyenkezett. Ime, a rosszat milyen szépen lehet okosan, büntetés nélkül is jóra fordítani. A parittyából könyvtartó gummi lett, a kéilágú boiból kútágas, a parittyázó gyerekből pedig rendes diák, aki megtanulta, hogy a verebet nem azért teremtette a jó Isten, hogy mi elpusztítsuk. Sőt, ez a diák most pajkos társait is figyelmeztetni fogja arra, hogy a madarokat bántani nem szabad, inkább védeni őket és segíteni hideg, téli időben egy kis elemőzsiával . . .

Nagyon szép mozgalom indult meg az utóbbi években, amely a gyermek szívében a legelső és leghűségesebb nevelő, az édesanya tiszteletét plántálja el.

Egy nagyvárosi iskola tanulói, lányok és fiúk, körülbelül hatvanan az 1925. év tavaszán elhatározták, hogy boldoggá teszik édesanyjukat.

Egész hónapban folyt a készülődés, s mámoros türelmellenséggel várták a legnagyobb gyermeki cselekedet óráját, akárcsak a karácsonyt. Mindenki pénzt gyűjtött. Kis keresményük egy-egy részét, vagy a szülők és rokonok adományait rakták félre, hogy a titokban megtakarított összegből ajándékot vegyenő édesanyjuknak. Apró csoportokban bejárták a város boltjait, mindenütt elragadtatással beszélve, hogy anyák napjára készülnek és lefrhatatlan uljongással hozták az iskolába a csészéket, poharakat, tányérokat, sótartókat, hogy színes papirosba csomagolják, s annak idején virágokkal is feldisziúsék ajándékaikat. Aztán az ihlet termékeny pillanataiban levélkéket, köszöntőket írtak színes rajzocskákkal ékesítve, amelyekben feltárták szerelétük mélységeit, hogy ez egy másik, — lelki ajándék legyen. Végül azt is elhatározták, hogy ünnepélyes fogadalmat tesznek anyjuk előtt, hűségfogadalmat, melyben biztosítják legnagyobb földi jóltevőjüket engedelmességük és hálájuk állandóságáról. A vásárlási napok, s a lezajlott első ünnep, melynek véletlenül én is tanuja voltam világosan bebizonyította, hogy a gyermek szeret adni is, de most jelentkezett a gyermek lelkében az eddig meg nem nyilatkozott új erkölcsi érzés: az adás öröme is.

A gyermekek boldogan, karonfogva vezették be édesanyjukat az iskola disztermébe, hol két nagy asztal várta az ünnepeltet, megrakva a legkülönbözőbb ajándékokkal. Ezután megkezdődött a lélekemelő ünnepély, s a sápadt szomorú

munkásasszonyok arca egyszerre megszépült a gyönyörűségtől. Szébbnél szébb jelenetet adott minden perc. A gyermekek kendőt lobogtattak, virágot szórtak, éljeneztek. Az anyák sirtak az ünnep áhítatában, s tetőfokra emelkedett a meghalottság, mikor egy vásolt gyermek zokogva vallotta be, hogy nagyon sokszor megkeserítette anyja életét; a másik meg bejelentette, hogy az ő anyja nem jöhetett el mert klnn van a temetőben, de virágot vett a sírjára és most még jobban szereti mint, valaha. De hadd beszéljenek maguk a gyermekel köszöntők úgy, ahogy azokat sikerült följegyezmem.

Nagy Imre, 12 éves tanuló a következőket mondotta: Édes Jó Anyám, azért hívtam ide, erre az ünnepélyre, hogy elmondhassam, milyen nagyon jó volt hozzám. Talán maga volt a legjobb anya, aki engem ruházott és táplált. Nagyon szépen köszönöm, hogy fölnevelt. Majd ha nagy leszek, én leszek magához olyan jó, mint maga énhozzám és most fogadja el ezt a kis ajándékot. Kezét csókolja szerelő fia.

Kis János, 12 éves, ezt mondotta: Gyakran, ha csend vesz körül, visszagondolok arra, hogy milyen sok dolgon mentem keresztül, milyen sokat átéltem, mennyi jól tettek értem a tanítók, de legtöbbit tett értem az Édes Anyám. És ekkor eszembe jut egy régi szép dal: Édesanyám is volt nekem, Keservesen nevelt engem: Éjszaka font, nappal mosott, Jaj, de keservesen tartott. Hát bizony, valahogy így volt. Úgy lehet, rossz voltam és sokat bosszantottam jó Anyámat, de Anyám mindig csak javamat akarta és jól cselekedett velem. Azi a sok mindent nem is lehet csak úgy, hétköznapi szóval kifejezni, amiért én örök hálával és szeretettel tartozom. Isten tartsa soká egészségben, hogy még sokat örvendezhessünk egymásnak.

Gál Miska, 13 éves így szólt: Ezentúl jobb fia leszek, engedelmeskedem, és megbánom szivemből az összes rossz cselekedeteimet és nagyon kevés jótetteimet még csak meg sem merem mondani. Fogadja tiszta szívvel ezt a csekély ajándékot a megjavult fiától.

Novák Józsi, 13 éves: Mikor beteg voltam, éjjel-nappal ágyam mellett virrasztott és nagy gondal ápoli, míg csak meg nem gyógyultam. Én ezt örök hálával fogom viszonzni. Én nem mindig voltam jó fiú, csak mióta megismerkedtem az ifjúsági vöröskeresztel, azóta tudom igazán tisztelni a mamámat.

Cséri Jenő 12 éves mondotta nagy sirás közben a követ-

kezöt: Az én mamám nincs itt, a széke üresen áll; meghalt, külön van a temetőben. Az ő sírjára vettem a virágot. Azért flúk és lányok, nagyon szeressétek a mamátokat, én csak most tudom, milyen rossz édesanya nélkül. Nagyon korán halt meg és kettőnket itt hagyott árván. Mindennap gondolok rá, s nem is hiszem, hogy meghalt, mert mindig itt érzem a szivemben. Nyugodjék békében!

A 10 éves Hegedűs Feri ezt mondta: Kedves Mamám! Nagyon örülök, hogy itt van a többi mamák között. És annak is örülök, hogy én már tudok valami ajándékot adni a mamának, aki engem dajkált, beszélni tanított és megmondta a tárgyak nevét: hogy hívják ezt meg amazt.

Pál Gizi, 13 éves kislány nagy bátran így szólt: Eszembe jutott egyszer, mikor rossz voltam, azt mondta anyám: megálj a sírba viszel engem, s majd meghalok, fogsz te sírni utánam, lesz mostoha anyád, aki ütni, verni fog. És azután, ha elenged valahová, tudom, első dolgod lesz, hogy a siromra jöjj! Ez úgy meghatott engem, hogy mindjárt elkezdtem sírni. Most is ez jutott eszembe, s erről irtam. És ha nekem oly sok pénzem volna, akkor az anyámat gazdaggá tenném; vennék egy nagy házat, bútorral együtt. Az anyám elmesélte, hogy mennyit fáradt gyermekeivel, szegény. Azért dagadtak meg a lábai az én édes, aranyos mamámnak. Tessék elképzelní, hogy hét gyermeket mily nehéz felnevelni. Milyen sok izgalmakon ment keresztül az én mamám. Ezt amit most irtam, örök emléknék fogom eltenni és most megmondom, mit vettem az anyámnak: egy főzőkanalat, meg két poharat. És átnyújtom az ajándékot az anyámnak!

Kovács Gyuri, 9 éves ezt mondta: megfogadtam, hogy mindig jó leszek, mert hát éppúgy lehetek jó is, mint rossz.

Juhász István, 12 éves: Sokszor kikaptam, de örülök neki, mert tudom, hogy derék, jóra való embert akart édesanyám nevelni belőlem. Egyet sohasem tudok meghálálni, azt a jó nevelést, amiben én részesültem.

A 14 éves Hefty Gyula pedig ezeket mondotta: Magamba szállok és mélyen gondolkodom. Mily jó édesanyám van nekem! Az anyai szív tudja csak igazán szeretni a gyermeket, csak egy édesanya képes a legmesszebbmenő áldozatokat is meghozni gyermekéért. Oh ha mind megtudnánk ezt érteni, értékelni és kellően becsülni! Kívánom, hogy még sokáig éljen

közölünk: neveljen, oktasson, hogy hazánknek és a társadalomnak hasznos polgárai lehessünk.

Igy beszéltek a gyermekek, vagy felolvasták úgy, ahogy szép emlékpapírosra leírták és átadták az édesanyjai ajándékot. Az anyák pedig boldogan és könnyezve ölelték, csókolták hálás gyermekeiket. Az egyik anya szemét örülgetve ment az ünnepély után a tanítóhoz és azt mondta: Tíz gyermeket hoztam a világra, sokat szenvedtem velük, de mind emberré neveltem és ha még volna, azt is felnevelném, mert már más világ lesz: megbecsülik az anyát!

Egy másik asszony melegen szorította meg a tanító kezét és mélyet sóhajtott: Nekem nincs gyermekem, de az Isten áldja meg, mert életemben ilyen szépet sohasem láttam!

Bizony én se láttam még ehhez hasonló szépet . . . A gyermek alkán az ünnep utáni napokban nem egyszer felhangzott az örömkialtás: — Óh az én anyám most még jobban szeret, mint azelőtt! — De az anyák is egymásután nyilatkoztak az ünnep tisztító hatásáról. A gyermekek szorgalma nagyobb lett, s viselkedésük lépten-nyomon visszatükrözte a szép ünnepség jótékony hatásait. A nap jelentősége azonban még bővebb keretekben is mutatkozott.

Az ünnep hatása alatt az egyik jelenlévő apa lemondott az alkohorról; a másik, aki féléve külválva élt családjától, pénzt adott gyermekének, hogy ajándékot vegyen az anyja számára; maga is eljött az ünnepségre és ott békült össze a hitvesével. A rokonok, az ismerősök mind vallásos megilletődéssel csoportosultak az anya köré és a legmélyebb tisztelettel emlegették a boldog napot.

Ez a szokás mindjobban terjed mindenfelé, s az anyák napját ma már minden iskola növendékei megünneplik.

Milyen szép is az, amikor az iskola azon van, hogy a családi nevelés legerősebb támaszát, az édesanyját, a gyermekek szemében minél becsesebbé tegye. Vajha a családok is azon lennének, hogy gyermekeik előtt a tanítóról csak jó tudnának mondani, hogy a gyermek lelkében megrögződjék az a kép, amelyet ő maga alkotott a tanítójáról, aki őt csak szépre és jóra oktatta. Sajnos a szülők sokszor gyalázzák a tanítót, és az egész iskolát, s ezáltal gyermekeik szívébe bizalmatlanságot gerjesztenek. A nyáron alkalmam volt beszélni azzal a tanítókollégámmal, aki azt a szép ünnepélyt rendezte az anyák számára. Szomo-

ruan panaszkolta, hogy gyakran megrágalmazzák, megvádolják és ha a legjobb szándékát akarja keresztlül vinni, akkor nem akarják megérteni. Belémsajgolt a gondolat: hát csak oly rövid deig tartott a dicsőítés? De azután sok minden az eszembe jutott és fájó szívvel állapítottam meg, hogy a jó tettért jót ne várjunk.

Ilyenkor mindig arra az emlékezetes eseményre gondolok, amely még gyermekkoromban történt meg a mi városunkban. A külvárosban laktunk, s mindig ijedten szaladtunk haza, ha felénk közeledett a szomszédban lakó nyugdíjas őrmester, akit a környék csak martalócnak hívott. Ez az ember soha senkivel nem állt szóba, de nem is állhatott, mert mindenki kerülte. Azt sutogták róla, hogy sokáig volt börtönben, hogy a családját elkergette, sőt még azt is beszélték a rossz nyelvek, hogy egyszer egy szegény úrva gyermekét megevevél! Természetesen ebből semmi sem volt igaz, s a mi édesapánk is gyakran megprongatott, ha lélekszakadva rohantunk haza és kiabáltunk: jön a martalóc! jön a martalóc! Pedig valóban a martalóc nagyon jószívű ember volt, csupán az volt a hibája, hogy kevésbeszédű ember volt, nem szeretett a pletykás szomszédokkal órákhozat eltereferélni. Ezért haragudtak rá és mindenféle rémhíreket terjesztettek felőle.

Egyszer a város szélén, az épülő házak között játszottunk. Valami 10—15 gyerek. Ünnepnep volt, s egy félig kész ház ablakain ki be szaladgáltunk: bújósdit játszottunk. Előző napon nagy eső esett, s a frissen emelt falakon meglágyult a meszes homok. Már akkoriban is voltak hanyag mesterek, akik, hogy több pénzt vághassanak zsebre, rosszabb anyagot adtak az épülethez. Így történt, hogy mialatt gyanúlanul ugráltunk deszkáról-deszkára, inogni kezdett a rosszul megépített fal. Mi ezt nem vettük észre. Ekkor közeledett az épület felé a martalóc, aki, mikor észrevette a veszedelmet, elkezdett szaladni felénk és közben kiabálta: gyerekek, meneküljtek! Erre mi, nem is az igazi veszély elől, hanem a martalóctól való félelmünkben hanyatt-homlok rohantunk ki a falak közül, egyenesen haza és otthon nagy ijedelem közben elmondottuk, hogy kerget a martalóc. De éppen ideje volt, hogy elhagyjunk a játszó helyiséget. Hallottuk, amint nagy robajjal bedől az épület fala a szobahelyiségbe. Nosza az egész környék szaladt megnézni, mi történt? Leglázatottabb volt a Kocsis Laci mamája, mert

a fiát, a 4 éves kis pajtásunkat sehol nem látta, pedig az előbb még velünk játszott az épületeiben. Amint közel értünk a romokhoz, az egyik téglahalmaz alól kisírt a Kocsis Laci hangja: mamám, mamám, itt vagyok!

Hogy került oda a gyerek? Úgy, hogy a legkisebb lévén nem tudott idejében elmenekülni a szerencsétlenség elől. A martalóc pedig látta a veszélyt és a veszélyben lévő kisfiút gyorsan beugrott az ablakon és ölbekapta a gyermeket, hogy kiszabadítsa. De már neki sem volt ideje. A fal ledőlt, s mindkettőjüket maga alá temette. A martalóc azonban a testével megvédte a fiút, úgy hogy Kocsis Lacinak semmi baja nem történt. A martalóc fejét azonban a tégladarabok véresre zúzták és mikor rájuk találtunk ő már halott volt.

Mikor az emberek, asszonyok látták a halott ember karjaiban az ijedt gyermeket, borzadva kiáltottak fel: lám, meg akarta enni a fiút, de az Isten megbüntette! Mi, egypáran, akik ezt nem hittük, elmondtuk, hogy ő volt az, aki figyelmeztetett minket a veszedelemre, s Lacit is ő mentette meg, de az embereket nem lehetett erről meggyőzni, s váltig azt hangoztatták, hogy meg akarta enni a gyereket.

Ez az eset kitörölhetetlenül a lelkembe vésődött, s gyakran eszembe jut, ha az emberek valakit ártatlanul ítélnék el,

Kedves Hallgatóim! Nem akarom türelmüket és figyelmüket továbbra is igénybe venni. Igyekeztem néhány gondolattal és néhány példával rámutatni arra, hogy milyen fontos a gyermekek észszerű nevelése, úgy a családban, mint az iskolában; megláthattuk, hogy mily üdvös eredmények érhetők el, ha a gyermeket a helyes irányban vezessük, melyet az ész és a szív diktál, s mily káros hatások és emlékek maradnak a gyermeki lélekben, ha a család rombolja azt, amit az iskola épít. Vajha a szülők mindjobban megérténék a tanítók nemes törekvését, s együttes erővel, egy akarattal munkálnák az új nemzedék boldogulását!

(Az anyák napjára vonatkozó rész a „Mi Lapunk“ közleményei; a „martalóc“ története Sipos Iván: A martalóc című novellája alapján készült.)

Tanítónői állást keres magyar iskolánál 4. ev. vallású okleveles ovónő, ki már 7 évig mint kinevezett helyettes tanítónő működött; közben férjhez ment s állásáról lemondott. Családi okok miatt újra állást vállalna; ha szükaéges, a tanítónői oklevelet is megszerzi. Állampolgársága megvan, szlovákul is beszél. Megkereséseket a kiadó közvetíti.

EGYESÜLETI ÉLET.

Felhívás a szlovenszkói és ruszinszkói magyar tanítósághoz!

Egyesületünk elnöksége, különösen a ruszinszkói magyar kartársak kérésére, elhatározta, hogy a *Tanítók Háza* részleg jegyzését továbbra is meghosszabbítja. A Tanítók Háza akciónkba a ruszinszkói kartársak is bele akarnak kapcsolódni, amely örekvésüket készséggel támogatjuk és szívesen vesszük. Felhívjuk mindama szlovenszkói és ruszinszkói kartársainkat, akik a Tanítók Háza alapításában részt akarnak venni s annak áldásos eredményeit élvezni óhajtják, siessenek részleg jegyzésükkel. Egy részleg ára 200 Kcs. A jegyzések *Kovács Alajos* közp. elnökhöz intézendők, *Negyed*, Szlovenszko.

Meghívó.

A Sz. Á. M. Tanítóegyesület *f. évi december hó 12-én*, csütörtökön, *d. e. 10 órai kezdettel Komárnoban* (Komáromban) a közs. polg. fiúiskola tornatermében

központi gyűlést

tart, melyre az alkotó tagokat (lásd az alapszabályt, oda számítva a járási elnököket is) tisztelettel meghívjuk. A távolmaradást indokolni kell.

A megelőző napon, dec. 11-én d. u. 3 órai kezdettel ugyanott, a közs. polg. fiúiskola rajztermében *központi választmányi gyűlést* (előértekezletet) tartunk, melyre a központi választmány tagjait meghívjuk.

A központi gyűlés *tárgysorozata*:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés.
3. A tanítóság anyagi helyzete. Előadó: *Uhreczky Géza*, közp. tanácsadó.
4. Az egyesületi alapszabályok módosítása. Előadja a jtkárság.

5. A tanítóság iskolán kívüli kulturmunkássága. Előadja: *Boross Béla* társszerkesztő.
6. Az országos magyar tanítói dalárda ügye. Előadó: *Heckman István* orsz. karnagy.
7. A temetkezési biztosítás.
8. A Vestnik magyar fordításának kiadása.
9. A Tanítók Háza ügye.
10. A gazdasági iskolai tanfolyam. Előadó: *Nagy Béla* gútai kartárs.
11. Pénztári jelentés.
12. Indítványok.

Az indítványok a gyűlés előtt 8 nappal a közp. elnök címére (Negyed) írásban elküldendők.

Az elszállásolásra igényt tartó kartársakat felkérjük, hogy ebbeli igényeiket *Somogyi István* polg. isk. tanár címére bejelenteni sziveskedjenek. Címe: Komárno, Kapitány-u. 12. Negyed, 1929. nov. 4-én.

Vásárhelyi Károly
főtltkár

Kovács Alajos
közp. elnök.

Tanítógyűlés.

A párkányjárasi Általános Magyar Tanítóegyesület ez évi őszi közgyűlését október hó 7-én Párkányban a róm. kath. iskola helyiségében tartotta, melyen a járás tanítósága inpozáns számban jelent meg. A közgyűlést jelenlétükkel megtisztelték Medlen István párkánykerületi rk. új esperestanfelügyelő. és Somogyi István polg. isk. tanár, központi tltkár, mint az Á. M. T. E. központi kiküldöttje. A közgyűlést Bíró Béla elnök mély gondolatokkal telt, tartalmas beszéde nyitotta meg. Elnök a megnyitóban rámutat a további tanítói szervezkedés irányaira. A tanítói szervezetek működését sokféle közös érdek találkozhelyének, de sokféle jog ütköző pontjának tartja s azért a tanítóság nagyvonalú s egységes szervezkedését vallás-erkölcsi alapon tanítótársadalmi tényezővé fonja össze, hogy az egyesületet úgy a kifelé való egységes fellépésre, mint a tradicionális jognál fogva a népnevelést eddig szolgáló faktorok, tanítók, állam s egyház apostolkodó közreműködésére minél alkalmasabbá tegye. Foglalkozik az

egységes népiskola megszervezésének gondolatával. Rámutat ama kívánalmakra, melyeket a tanítóságnak úgy az állami, mint az egyházi hatalommal szemben követelnie kell. Állást foglal az iskolaügy bürokratizálása ellen. Az iskola új típusának megalkotásánál követeli a tanítóság részére, azt a szabadságot, mely szorosabb összeköttetésbe jut ugyan az államhatalommal, de vissza nem szorítja az iskolák autonóm jogát, annak tanszabadságát. A tanítót az iskolában főtenyezőnek tekinti. A demokrácia szellemének megfelelően az állam segítségét, kéri a kisebbségi sorsba helyezett magyar nép iskolái és tanítói részére is.

A közgyűlés az elnöki megnyitót meleg tetszéssel fogadta.

Elnök a tárgysorozat előtt megemlékezett az elhunyt Grendl György farnadi ev. ig. tanító kartársról s emlékének a közgyűlés felállással adózott. Ezután a közgyűlés illusztris vendégét Medlen István esp. tanfelügyelőt üdvözli párkánykerületi r. k. esperes-tanfelügyelővé való kineveztetése alkalmából, mely tényt az osztanítóság örömmel fogadja. Üdvözli Somogyi István központi kiküldöttet s általa a közgyűlés üdvözlését tolmácsolatja Kovács Alajos az Á. M. T. E. elnökének. Somogyi titkár megköszönve az üdvözlést viszontválaszában tájékoztatja a közgyűlést az egyesület aktuális ténykedéseiről, különösen a tanítói fizetés és a „Tanítók Háza“ kérdésében. Tolmácsolja a központ elismerését Bellus Gyula járásköri pénztárnoknak, aki a tagdíjhátralékok sürgetése ügyében fáradozik.

Az előterjesztések során elnök beszámol a múlt gyűlésen hozott határozatok végrehajtásáról. Jelenti, hogy a központhoz tartozó javaslatok felett a központi választmány dec. hónapi gyűlésén fog határozni.

A cseh kollégák fogadtatására összeadott pénzek Tanítók Háza alapjának javára való fordításáról, illetőleg ezen pénznek kiadásáról Volly Elemér áll. tanfelügyelő írásban nyilatkozott, hogy ezen pénz hováfordítása felett a betevők illetékesek dönteni. A közgyűlés ezt tudomásul véve élénk eszmecsérébe bocsátkozott s Kamozsaj József muzslai ig. tanító indítványára határozatba hozza, hogy ezen összeget Domcsek-féle alapítvány címén a járásban kezeli, melynek kamataiból a szegény tanítógyermeknek segélyben részesülnek.

A pénztári jelentés felülvizsgálására bizottság küldetett ki, melynek jelentését jövő számunkban közöljük.

„A szlovenszkói magyar tanítóképzés“ előadója nem jelent meg.

A közgyűlés a tanítók és ovónők személyi törzslapjainak helyes kitöltése tárgyánál, amelyet részletesen előadott az elnök, a tanítóképzést és a tanítói fizetések kiutalását és egyéb adminisztrációs ügyekben több fontos határozatot hozott amelyeket a „Magyar Tanító“ későbbi számában ismertetünk.

Közben a szavazatszedő bizottság jelentést tett a tisztújító szavazás eredményéről, mely szerint elnök újból Bíró Béla lett. Alelnök Gajdár István, jegyző Szoleczky János, pénztáros Bellus Gyula, ellenőr Drobny József, választmányi tagok: Zoltán Amália, Csepregi Kálmán, Jászai József, Krausz Zsigmond, Bernáth Anna, Tóth István tagok lettek. Az új elnök ugy a saját, mint a megválasztott tisztársai nevében köszönetet mondott a megnyilatkozott bizalomért s kéri a kollégákat, hogy őket az ismert program mellett leendő működésükben támogassák.

Közgyűlés az új tisztikart örömmel üdvözölte.

Végül Medlen István esperes tanfelügyelő emelkedett szólásra s a szeretet jelszavával jelöli meg a tanítóság közötti új működését. Nemcsak az egyház, de a haza érdekében fog dolgozni s a pap és a tanító közötti jó viszony ápolására és fentartására felszólítja a tanítótestvéreket. Köszöni az elnök meghívását, amelyet mint tanítóbarát fogadott el.

Bíró elnök viszontválaszában rámutat arra, hogy Medlen Istvánban felekezeti különbség nélkül az ösztanítóság olyan tanférfiút nyert, aki nemcsak egyházi hanem állami hatóságok előtti befolyásával a tanítóság ügyét előbbre vinni képes. Elnök gyűlést ezzel berekeszti.

Túry Sándor jegyző feljegyzéseiből. *Egy jelenvolt.*

Kérelem Kedves Kartársainkhoz! Nagyon kérném kedves kartársaimat, ha egy, esetleg két 17–18 éves kereskedelmi kitűnő és jelesen végzett, jó házból való, nagy szorgalmu, kedves megjelenésű tanítványaimat irodákba magyar, esetleg szlovák gépirónőknék, vagy uri gyermekekhez kisegítő tanítónőnek, gondozónak vagy nagyobb háztartáshoz kisegítőnek, komornának ajánlani kegyeskednék. Kegyes figyelmükért hálás köszönetet mond kartársi üdvözléssel Stampay János ig. tanító Kübbölkut, z. Nitra.

A gazdasági tanfolyamról. Mivel a földmivelésügyi minisztérium az 1929.-50. iskolai évre már kiírta a gazdasági tanfolyamokat, nem hiszem, hogy mi engedélyt nyerünk arra, elmarad az 1930.-51-i iskolai évre, azonban tudomásul vétel végett közlöm a földmivelésügyi minisztérium 1929. IX. 20-án kelt 88128/1929. számú rendeletét, (Lásd a „Věstník“ XI. évf. 10. füzet, 319. oldal) mi minden évben ugyanaz és minden résztvevőre kötelező. A nevezett miniszteri rendelet kivonatos szövege a következő: A földmivelésügyi minisztérium elrendelte az 1929.-50. iskolai évre a gazdasági népi iskoláknál működő tanítók részére a tovább képző gazdasági tanfolyamokat az Opavai, Košice-i és a Podebrad-i felső gazdasági iskolákban. A tanfolyam 1930. II. hó 1-től VI. hó 30-ig tart. Az Opaván megtartandó tanfolyamra felvételt nyer 15 tanító Nyugat-Szlovenszkóról (volt Bratislava, Nitra, Turč. Sv. Martin megyékből) és 10 tanító Morava és Szilézia földjéről. A Kassán megtartandó tanfolyamra felvételt nyer 13 tanító Kelet-Szlovenszko területéről. A Podebradon megtartandó tanfolyamra felvételt nyer 25 tanító Csehország területéről. Felvételt nyernek azon tanítók akik fognak, vagy már működnek gazdasági népi iskoláknál. Helyettes tanítók, képesítéssel nem bíró tanítók nem vétetnek fel. Főfeltétel legkevesebb 10 évi szolgálati idő. Az egy és két osztályos iskoláknál működő tanítók csak kivételesen vétetnek fel. Az összes tanítók, akik a tanfolyamra felvételt 150 Kč. uti átalányt kapnak. A Košicéire felvettek ingyen lakást és ellátást kapnak az állami felső gazdasági iskola internátusában. Az Opavára felvett hallgatók havi 500 Kč. tanulmányi segílyt kapnak és ellátásukról olcsón gondoskodik az állami felső gazdasági iskola. A kérvényben fel kell tüntetni a kort, szolgálati időt háborús félévek nélkül, hány osztályos az iskola, ahol működik, van-e működési helyén gazdasági iskola, ki tanítja ezen gazdasági iskolánál a szaktárgyat, működik-e a kérvényező gazdasági népi iskolánál, kérte-e már a kérvényező felvételét gazdasági tanfolyamra, melyik évben, van-e a gazdasági iskolánál előkészítő, utolsó pósta, a volt župa. A kérvény az egyes pontok szerint irandó meg s ahhoz kell mellékelni az elemi vagy polgári iskolai képesítő bizonyítványt, az utolsó kinevezési okmányt (dekrét) és fel nem bélyegzett személyi törzslapot. A tanfolyamok szlovák és cseh nyelven tartatnak, egyedül a kartársakon múlik, hogy az magyar nyelven is megtartassék.

Nagy Béla.

Halálozás. Léva város magyar pedagógusai megilletődéssel adják tudtul, hogy egykori kartársuk, *Svarba József*, volt elemi iskolai tanító, nyug. áll. tanítóképzőintézeti gyakorló iskolai tanár és címzetes igazgató, f. é okt. 29.-én 77 éves korában Léván elhunyt. A kultúra szolgálatában megfutott fél-százados munkájának fénysugarai messze túlhaladták az iskola és Léva városkörzetét. A népnevelés körüli értékeit és érdemeit

a magyar neveléstörténelem örökíti meg. Sok ezer tanítvány, sok száz tanító vallotta mesterének.

Mély szomorúsággal vettük a hírt, hogy *Riszpler Rezső* bratislavai nyug. róm. k. tanító kartársunk f. é. nov. 5.-én, hosszas szenvedés után, életének 64. évében elhunyt. Megboldogult kartársunk egyike volt a legkiválóbb és legképzettebb tanítóknak. Néhány évvel ezelőtt lapunknak is méltányolt és értékes munkatársa volt.

Emlékiiket kegyelettel őrizzük!

Közp. tisztiszikari értekezlet volt f. é. nov. 1. én d. e. 10 órai kezdettel Komáromban a polg. fiúiskola tanácskozó termében. Jelen voltak: Kovács Alajos kp. elnök, Kého Antal alelnök, Vásárhelyi Károly főtitkár, Banai Tóth Pál szerkesztő, Boross Béla társszerkesztő, Somogyi István titkár, Telkes Mihály kp. ellenőr és Uhereczky Géza tanácsadó. Kovács Alajos kp. elnök beszámolt a Tanítók Háza telekvásárlása, illetőleg építése ügyében végzett előmunkálatokról. A további eljárás módozataira vonatkozólag meghallgatta az értekezlet tagjainak véleményét.

Megállapította az értekezlet a központi gyűlés idejét, helyét és tárgysorozatát (lásd a meghívót!). Több egyesületi ügyet is beszélt még meg az értekezlet, amelyekkel azonban most nem foglalkozunk, mivel ügyis részlelesen tárgyaltnak majd a központi gyűlésen.

Természettudományi rovat.

Rovatvezető: Somogyi István.

A természettan tanításához.

Lapunk multi számában egyik kartársunk serégszemléi tartott a használatban levő tankönyvek felett s a természettan könyv helyett inkább egy a tanítóság számára alkalmas vezérkönyv kiadását tartaná szükségesnek.

Elhihető, hogy az el. isk. kartársak között sokan vannak, akik a természettan tanításában nem érzik magukat kellőképpen oltihonosnak.

Ennek okát azonban korántsem az illető tanítóban, hanem inkább azon körülményekben kell keresnünk, melyek a természettan módszeres tanításában való kiképzést lehetetlenné tették. Ilyen körülménynak kell tekinteni sok tanítóképző hiányos természettani felszerelését. Hogyan is lehetett volna a természet-tanának, mint kísérleti tárgynak tanítását a tanítójelöltekkel megismertetni, amikor sok tanítóképző maga is nélkülözte ezen tantárgy eredményes tanításához feltétlenül szükséges eszközöket. Arról egyáltalán nem is beszélhetünk, hogy természettani

gyakorló órák lettek volna, ahol a növendékek egyes taneszközök használatát gyakorolták volna, jártasságot szereztek volna a fizikai tünemények megfigyelésében, azoknak mesterseges előállításában s a törvényszerűség levonásában. S ha ezen hiányos képzéshez hozzávesszük azt a még ezerszeresen is nagyobb hiányt, mellyel a fiatal tanító a falusi iskoláknál szembetalálta magát, úgy nem csodálkozhatunk, ha a természettan tanítása a legtöbb helyen az eredményes tanítás lehetőségeitől megfosztottnak, még ma is nélkülözi a módszeres tanítás legelemibb feltételeit.

Már pedig a természettan egyike azoknak a tárgyaknak, melyeknek intenzív tanítása a technikailag csodálatosan fejlett és ma is rohamosan fejlődő korunkban a legnagyobb figyelmet érdemli. Nem szükséges e helyen hangoztatni, hogy a fizikának és kémiának az emberiség haladásában mily nagy része volt.

Elég csak a rádióra, a Zeppelinre, vagy az organikus kémiában a nem régen felfedezett vitaminokra gondolnunk, hogy ezen tárgyak jelentőségét az el. és mindenfokú iskolán gyakorlati fontosságához mérten kimélyíteni szükségesnek tartjuk.

A természettan, mint empirikus tudomány a tapasztalásból indul ki. Épen azért lehetetlen azt eredményesen tanítani, ha a tanulóknak nem adunk alkalmat a tanítás anyagát képező természeti jelenség megfigyelésére. A természettan tanítása tehát teljesen eredménytelen, ha a természeti jelenséget a tanulók előtti mesterségesen nem utánozzuk, vagy nem ismétljük, azaz ha nem kísérletezünk. A kísérletek bemutatásához természettani eszközök, ezek beszerzéséhez viszont pénz kell. S itt elérkeztünk az eredménytelen természettan-tanítás egyik fő okához, a pénzhiányhoz. S ez az eredménytelen tanítás egyik legfőbb argumentuma a tanító részéől, az iskolafenntartó részéről pedig csak akkor, ha a szükséges anyagiak feltétlen hiányára hivatkozhatik.

Sok helyen azonban értékes felszerelés áll a tanító rendelkezésére, de a taneszközök szakszerűen használva mégis nincsenek. Ennek egyik oka a tanfótság önhibáján kívül eső már említett hiányos kiképzés, másik oka pedig lehet az is, hogy a felszaporodott tárgyak közül talán éppen ez a tárgy érdekli a tanítót is legkevésbé. Ez utóbbi érvel is minden ellenvetés nélkül vehetjük tudomásul, ha a tudományok fejlődésére, az új tantárgyak keletkezésére és az iskolába való betódulására gondolunk. Lehetetlenség, hogy a tanító minden egyes tantárgyban egyenlőképen járatos legyen s mindegyik tárgyat a legaprólékosabb részletekig hozzáértően és módszeresen tanítani tudja. S ez a szempont is figyelemre méltó azon kérdés mérlegelésénél, mit lapunkban már több ízben felvettem, vajjon nem volna-e kívánatos az el. iskolában is a szaktanítást bevezetni s a tanítóképzést is e szerint reformálni.

Tudom, hogy sok víz lefolyik addig még a Dunán, míg az el. iskolai oktatás színvonalát ilyen magasan értékelni érdemesnek tartják, azonban minél előbb vesszük fel azt az eszmét egyesületi munkánk egyik programpontjául, annál előbb elérhetjük az el. isk. oktatás színvonalának és így népünk kulturájának is minél magasabb fokra való felemelését.

Visszatérve azonban a már említett cikk azon óhajára, miszerint a természettan tanítás szakszerűbbé tétele céljából egy módszeres vezérkönyv megjelenése volna kívánatos, megjegyzem, hogy egy ilyen nagyobb szabású munkába belekezdeni nem lehet a siker előzetes biztosítékai nélkül. Ellenben, ha a fentemlített cikkben kifejezet kívánság általános érdekű s a tanítóság, akár az iskolafenntartók támogatásával is biztosítaná a könyv kiadását, úgy lehetséges volna egy olyan vezérkönyv megszerkesztése, mely a természettan tananyagát a tantervek megfelelően esetleg óráról órára nyújtaná.

Egyszersmind kívánatos volna methodikai egymásutánban összeállítani azokat a fizikai és kémiai eszközöket is, melyek a tanterv követelményeit kielégítik. Ilyen gyűjteményt állítottam össze a budapesti Ország. Tanszermúzeumban 1915-ben az ott felhalmozott taneszközökből a polg. isk. tantervnek megfelelően.

A természettan eredményes tanítását elsősorban csak olyan tanítótól várhatjuk, aki maga is érdeklődik a tárgy iránt. Azonban a jól összeállított tanszergyűjtemény és egy ehhez alkalmazott vezérkönyv hozzásegíti a kielégítő eredmény eléréséhez azt a tanítót is, akire a tárgy vonzó hatást egyáltalán nem gyakorol.

Somogyi.

Az országos meteorológia szervezete.

A meteorológiai tanulmányok és megfigyelések napról-napra nagyobb mérvet öltenek s így nem lesz érdektelen, ha ezekről is megemlékezünk.

Napilapjainkból tudjuk, hogy manapság a meteorológia igen fontos feladatokat old meg a gyakorlati éleiben. Gondoljunk csak vissza a nagy télre, oly egyének, akik sohasem foglalkoztak az idő mérésével — lázasan figyelték és pontosan mérték a hideg fokozatos emelkedését. A sportmann, a turista, a gazda nem kis figyelemmel jegyezte ugyanezt.

Mindezen tények arra indították az országos meteorológiai intézetek igazgatóságát, hogy az ország több helyén meteorológiai megfigyelő állomást létesítsenek. Egy ily megfigyelő állomás létesült Léván is.

A meteorológiai intézetek a nép-növelődési minisztérium hatáskörébe tartoznak. A földm. minisztériumnak Bratislavában, Kassán és Brünnben vannak nagyobb megfigyelő állomásai. A közmunkügyi minisztériumnak Brünn, Prága, Opava, Brati-

slava, Košice és Ungvárt vannak hydrografikai állomásai. A hadügyminisztériumnak Prágában van egy megfigyelő állomása csupán a repülő ezred részére. Ujabbán az orvosi kamara is létesített klimatológiai állomásokat nagyobb fürdők területén.

A meteorológiai intézetek két főcsoportra oszlanak: observatóriumokra és megfigyelő állomásokra. Az observatóriumokban az összes légbeli változásokat megfigyelő készülékek vannak, amelyek nagyobbára önműködő gépezetekkel vannak ellátva. Tehát itt van: min. max. thermometer, thermograf, hydrograf, polymeter, psychograf, barometer, aneroid, ombrograf, chivnograf, hellograf, anemometer, anemograf, magnetograf, synograf stb.

Közirtaságunkban 4 observatórium működik: Prágában van a központi meteorológiai intézet. Itt összpontosul minden. Ógyallán áll., Brünnben a cseh technika fizikai observatórium, Milesovkán pedig a magaslati megfigyelésekre szolgáló állami observatórium van. Ujabbán a gerlachfalvi csúcson is létesítettek hasonló observatóriumot. A második csoporthoz tartozó megfigyelési állomások négyfélék. Az első osztályú megfigyelő állomás megfigyeli az összes légbeli változásokat, de csak egy önműködő gépje, az úgynevezett autografja van. A II. oszt. megfigyelő állomás autograf nélkül naponta háromszor méri és pontosan jegyzi a levegő nyomását, a hő fokait, a nedveséget, szárazságot, a szelet, a felhőzetet tehát: barometer, psychrometer, thermometer, hygrometer, továbbá csapadékmérő, szél irányát és sebességét mutató mérő műszerekkel dolgozik. A III. oszt. megfigyelő állomás ugyanazt a feladatot végzi, mint a II. osztályú barometer kivételével. A IV. oszt. megfigyelő állomás csak a csapadékot méri.

A meteorológia nagy feladatokat old meg nemzetközi viszonylatban is. Az összes jelentések a berlini (Potsdam), párizsi (St. Maure), londoni (Kew) és a szentpétervári (Leningradi) meteorológiai állomásokhoz futnak be, ahonnan ezek az egész világ rádióiba küldik szét a fontosabb közleményeket. Igén fontos és modern készülékeik vannak a wieni, hamburgi, prágai, római, budapesti, koppenhágai, kristianiai, upsalai, utrechti, belgiumi és a bukaresti meteorológiai intézeteknek.

Szlovenszónak egyetlen csillagvizsgáló intézete Ógyallán van, de oly iökéletes, hogy ma már Középeurópa egyik legfontosabb intézete. Meteorológiai és astrofizikai intézetén kívül geofizikai (földmágnességtani) intézete is van. Itt figyelik meg a különböző és a légkörben végbemenő különös változásokat: a napbesugárzást, a hőbesugárzást, a felhőzetváltozást, az elpárolgást stb., stb. Mindhárom intézet egy magyar tudós nevéhez dr. Konkoly Thege Miklóshoz fűződik, kinek méltó utóda dr. Kenessey Kálmán.

A budapesti meteorológiai intézetet br. Eötvös József

1870. évben alapította, melynek akkor 47 állomása volt. 1900-ban már 720 állomással szaporodott. Ma európai hírnévben áll. 5 osztálya van: klimatikus, időprognózis, ombrometriai, magnetografiai és observatórium.

Az orsz. meteorológiai intézet igazgatósága felhívja a tanító egyesületek vezetőségét és tagjait, hogy mindazok, akiket ez ügy érdekel, forduljanak az intézet igazgatóságához (Praha, Karlova Ű., vagy dr. Kenessey Kálmán főbiztos úrhoz Ógyalla. Egyéb felvilágosítással, állomás szervezés útbaigazítással szívesen szolgál Csorba Győző el. és ip. tan. Levice Léva.)

K Ü L Ö N F É L É K .

A város.

K. Fedorka Margit.

Május hajnalon, erős inakkal,
Vágyakkal, reménnyel,
Kacagó, bizó, fényes szemekkel
Mennek, rohannak törnek előre
Az ifjú tömegek.
Ajukon édesanyjuk csókja,
Szívükben messzecsókok barca
És akarása szentnek, jónak, nomosnek.
Ők csak mennek... —
Hosszú sorokban
És mind eltűnnek egy mély
Ős Moloch gyomorban.
Tűzes kerjával magába olvasztja őket
— Mind boldog, büszke, mámoros —
És napfényes május napokon
Ifjú lelkeket, gyermek szívüket
Emészt a Város.

Moloch tűzgyomrában égnek a lángok.
Olvasztó kohóban változnak az álmok.
Anyá csók? mátká arc?
— Nehéz, küzdelmes, kiátrándító harc —
És eltűnik minden.
A szent, a nemes sárba tiporva,
Erős akarások gúnyral avatva.
Abszintos éjek — kifestett szépek:
Durvulnak, elmúlnak
Tiszta gyermek lelkek.
Ifjú titánokból
Forró nyáréjszakán
— Mikor minden líhegőn mámoros —
Cyuiikus-darva kacagással
Kifégett vén ruákat
Szül a Város.

Végig suhint az Ősz jeges szelével
Lélekbenéző ébredő szemmel
— Félteboly-féllátás —
Meglátod volt magad
Csodás mivoltát.
Az undor, a kéj, a bor,
A bűn, a piszok
Öl-öl — kétségbeejt.
S hiéeg szobában, bús didergéssel,
Révedt, tudatlan, végső nézéssel
Egy rideg, ködös éjjelen
Fegyverűt nyujtod kezéd nosztolón.

Az éj — mint akkor —
 Most is mámoros —
 És kegyetlen, gúnyos mosollyal
 Fagyasztó, téli éjszakán
 Gyilkol a Város.

Guta-Kisziget, 1923.

Iskolatípusok.

Irta: *Ghymessy János.*

Az asztalfiók alján pihenő, megsárgult levelek és hírlapok, régi történetek emlékeit idézik vissza emlékezetünkbe. Olyan ósdiak és eszükék ezek a történetek, mint az írójuk, de mivel ezek az események is az iskola talajából fakadtak, ennél fogva a Magyar Tanító régebbi évfolyamában küzölt gyermektípusoknak, mintegy kiegészítő részét képezik.

A mai kor tanítója már nem ilyen halvány és kezdetleges, hanem gyakorlott kézzel, színes képet felethet az iskolai élet egy-egy mozzanatáról.

Ha az események ideje, vagyis közel félszázad év óta, minden tőren haladás mutatkozik, akkor a népnevelés sem maradhatott a régi, szűk keretek között. Mert amint például a közlekedés terén a bérkocsit túlhaladta az autó és a vasút: ugy a tanításban is, a régi módszert kiszorította az új, az újat pedig az újabb, sőt legújabb módszer.

Csakis azért mutatjuk be a régi, elavult képet, hogy annál szembetűnőbb legyen a megrajzolandó új kép.

Mivel hasonlatunkat — egészen véletlenül, — a közlekedéssel hoztuk kapcsolatba azonnal megállapíthatjuk, vagy amint újabban szokás írni, — szűg nélkül is, — leszűgezhethetjük, miszerint a közlekedés is, nemcsak nélkülözhetetlen szűg, hanem küllő is volt abban a kerékben, amely kerék a népoktatás dűcűgű szekeirét gyorsabb lendületre készítette.

Félszázad év előtt, a tanítói pályára lépni szándékozó növendékektől, vasutak hiánya miatt, előzetes bemutatkozást, vagy intézeti orvos által történi megvizsgálást kívánni, határos volt a lehetetlenséggel. Csak a felvett növendékek megérkezése után lehetett szó orvosi vizsgálatról; ez pedig nagy különbség.

Hogy milyen volt a tanuló beszélőképessége, hangorgánuma: erre egyáltalán nem te: jedt ki a vizsgálat; sem az orvos, sem a tanári kar részéről, még utólagosan sem. Pedig ez utóbbi körülmény sem egészen mellékes; legalább is annyira fontos, — amiről később meggyőződhetünk, — mint pl. a testalkat, a szív, tüdő, máj, stb. orvosi megvizsgálása.

Ha a tanító nem tudja tisztán kiejteni az egyes szavakat, betűk hangját: hogyan kívánhatja akkor tanítványaitól, hogy azok hibátlanul ejtsék ki a szavakat? Ma már ilyenlélekkel előhozakodni, vagy emlegetni túlhaladott álláspon: t. Ezt azonban nagyrészben a közlekedési ügy rendezésének köszönhetjük.

Az ismeret tudásnak annak a nagyobb mértékével szemben, amit a növendékektől ma kívánnak, az évi tanulmányok száma nemcsak nem csökken, hanem emelkedett. A mértékjelző tehát ez: azelőtt kevesebb ismeret tudás, kevesebb évfolyam; ma pedig több tudás és több évfolyam!

Sokat lehetne vitatkozni arról is, hogy melyik beosztás a célravezetőbb és jobb arra, amikor a növendék 4 éven át készült a tanítói pályára vagy az, amit most valósítanak meg: érettségi bizonyítvány, egy évi készülettel.

Mik voltak a feltételek?

Egy osztálynak önálló vezetése, még pedig a IV., V. és VI-ik osztályéi. Segédkezés a temetéseknel és az ostyasütésnél. Fizetés évi 200 forint, melyből 100 frt. a kántortanítóbé, akinél a segédtanító ezért étkezést nyer. Mivel a kántortanító már 70 éven felüli bácsi volt, a segédtanító tartozott az 5 osztáiban is egy-két közismereti tárgyat tanítani, amikéért viszont az ürog úr, a tanító osztályában hittant és egyházi éneket tanított a IV. - VI. osztálybeliekkel.

Ezt az óracserét a tanfelügyelőnek is bejelentették, aki azt tudomásul vette.

Gál osztálya annyira túlzsúfolt volt, hogy 14 tanulónak nem jutott hely a padokban. Minden héten újabb 14 tanulónak kellett átesnie ezen a torturán; a váltakozó rendszer alkalmazása tehát ezen a téren is bevált (?)

A tanító, ha a szobájába akart menni, akkor előbb a folyosón, aztán a saját osztályán kellett végighaladnia.

Egy alkalommal a szomszéd községbeli kollégája és volt osztálytársa — Grün Adolf, — látogatta meg Gált a tanító lakásán. Grünnek, — akarva nem akarva is — a tantermen át kellett kollégáját felkeresnie. Ez délután, a tanítási óra kezdete előtt történt

Midőn Grün a kolléga osztályába lépett, olyan jelenetnek volt a tanuja, amelyen nagyon megütközött és nem is késett azt kollégájának az orra alá dörzsölni. Az állni kényszerült 14 tanuló közül az egyik a padlón hasalva irta rá a nevét az irkájára.

Grünnek elég volt ezt látnia, hogy abból tükét kovácsoljon; mert a szokásos üdvözet után, rögtön így szólt; „No, gyönyörű iskola, annyit would hatok Eddig csak hasonzenvi gyógymódról hallottam, de a te osztályodban a hasonzenvi írásmódot látom megvalósítva. Ember! Te dorék tanférfitú, hogy tudsz megmaradni a korszakalkotó találmányoddal, ebben a rongyos faluban!?”

Gál, bármennyire is restelkedett e miatt, a legjobb akarat mellett sem tudott a bajon segíteni. Nem egy hosszabb padot, de még egy széket sem lehetett elhelyezni a túlzsúfolt teremben.

„Látnád az én iskolámat, — kérkedett Grün — ott kényelmes ülőhelye van minden tanulónak; ott nem a földön, hanem az asztalon ír minden gyermek!”

Ennek a Grünnek valóban mintaiskolája lehet, — gondolta Gál — ha oly nagy kényelmet élveznek a tanulói. Azután meg 18 gyermekkel több eredményt lehet elérnie Grünnek, mint neki 84-el. Azért elhatározta, hogyha Babosra visz útja, okvetlenül meglátogatja ott volt tanítótársát, Grúnt.

De nem csupán az imént említett baj volt az egyedüli, mely elkésérsítette Gált az első állomáshelyén Kaboson.

Egy tőli napon nagyhorítékú, hivatalos levéllel állított be a posta-küldőnc a kabosi kántortanító lakására. E hivatalos levélből, mely a tanfelügyelőtől érkezett, megtudta a két tanító, hogy feljelentés következtében, hivatalos vizsgálat rendelkezett el ellenük. A közigazgatási bizottság öt tagot küldött ki a vizsgálat megojtására.

Gál, némi puhatólódzás után kitudakolta, hogy a feljelentést Kabos község előljárósága tette saját kántortanítója ellen. Agg korára való hivatkozással szabadulni akart tőle a nép. Ráfogták, hogy már nem képes tanítani. Arra kérték a felsőbb hatóságot, hogy helyét fiatalabb erővel töltsék be.

Gált valósággal megdöbbenetete az a hír, hogy a vizsgálat az 5 osztályára nézve is kiterjed. Ezt a tanfelügyelőtől vett utasításból tudta meg.

„Ugy a kántortanító, mint az osztálytanító állítsák össze a tanulók névsorát osztályonként“.

A két tanító látta, hogy ennek fele sem tréfa.

„Miórt kellett éppen erre a helyre jönnöm“, mondogatta többibben GÁL, aki nem szokta meg a nyilvánosságot. A tanfelügyelőn kívül nem ismert senkit. Pedig eljön Szamosy, a tekintélyes, gazdag kereskedő. Ő lesz az elnök, Záray megyei tisztii főügyész, Tardy Jenő iskolájának az elnöke, Pethő megyei főjegyző és mások, akik teljesen ismeretlenek előtte. Lám nem kellett volna megkötöni az alkut, az órácsérét a kántorral, vélte GÁL. Most már késő; eső után köpönyeg.

Még azt is gondolta, hogy ez a vizsgálat valószínűleg elmaradt volna helyesebben: a községboliek nem tettek volna feljelentést kántortanítójuk ellen, ha az öreg úr nem karhatalommal szedotte volna be évről-évre a járandóságát a hívektől.

Szóval mindenre inkább gondolt GÁL, csak arra az egyre nem, hogy az ő személye is egy körök, vagy rugó lehet abban a gépezetben, mely a kántortanító elleni hajazat megindította. Ez valóban a falunak jól megőrzött titka volt, melyre GÁL csak a vizsgálat keresztülvitele után jött rá.

Elérkezett a szíveszorongva várt nap, elérkezett február hó 9-0, mint a vizsgálat kitűzésének határideje. Egymásután érkeztek meg saját fogatjaikoz: Szamosy elnök, Záray főügyész Abosról. A tanfelügyelő bérkocsin, két más tisztviselővel. Saját kocsiján a szomszédos kabosi plébános, mint a kabosi iskolaszék elnöke. De hivatalos volt a kabosi iskolaszéknek minden egyes tagja is a vizsgálatra. Hivatlanul oljutt a — nép

Ott volt a falu apraja nagyja. Az apraja az iskolában, a nagyja a folyosón és az utcán.

Mit fagyoskodnak itt ennyien? Hová fog elférni ez a rengeteg nép? tünődött GÁL, mikor a tömeget megpillantotta.

Oh, az istenadta népet nem kell féltetni!

Tud az segíteni a haján; feltalálja magát, — mondjuk rossz magyarsággal — minden körülmények között.

Mivel a bizottsági és iskolaszéki tagok is csak szorongva fértek el a kántortanítóhoz I. - II. III. összehívott osztályú tantermében, azért a künrekedt nép úgy segített magán, hogy zsúfolva szorongott a folyosón. De mivel ők is szem és filltanui akartak lenni annak az épületes jelenetnek, mikor az öreg urat kiiskolábólitják: egyszerűen kinyitották az iskola ajtaját, nehogy egy szót is elszalasszanak abból, amiről ott szó esett.

Szamosy elnök eléggé barsány hangon tudatta az egybegyűltekkal a kiküldött bizottság idejívételének célját. A bizottság meggyőződést kíván szerezni arról, hogy milyen a kabosi iskolában a tanítási eredmény, amelyről az iskolaszék azt állítja, hogy a minimális értéket sem éri el.

A I. osztály tanulóinak lefeleltetése után a tanfelügyelő feláll és jelenti, hogy a II. osztályban a beszéd- és értelemgyakorlatok tígabb kört nyerneek s ezt majd az osztálytanító GÁL fogja kérdezeni

Alig kezdett bele GÁL a tanulók kikérdezésébe, máris tiltakozó hangok ballatezottak a tömegből.

Ez semmi! Ez nem járja; ez a kántor osztálya. A tanító úrnak tessék a saját osztályában feloltopti a tanulókat, ez a kántor úr osztálya, itt csakis ő kérdezhet.

Csoud legyen! szolt az elnök. Ha maguk jobban értenek a vizsgálat megejtéséhez mint mi, akkor mi szívesen átengedjük a helyünket maguknak.

Csak többszöri közbeszólás és félbeszakítás után sikerült Gálnak az eddig elért eredményt a II. és III. osztály tanulóival bemutatnia.

Ennek végeztével a bizottság a másik tanterembe vonult, ahol rögtön annak létszükségtségét állapították meg. Itt Gál már akadálytalanul, minden legcsekélyebb zavar és megszakítás nélkül folytathatta a tanulók kikérdezését.

A vizsgálat befejezése után a bizottság az iskolaszéki tagokkal együtt a kántortanítói lakba vonult, hol a vizsgálat eredményéről hivatalos jegyzőkönyvet vettek fel, amelyet nemcsak a bizottság, hanem az iskolaszék tagjai is aláírásukkal megerősítettek. A tanítás eredményét mindkét osztályban megfelelőnek ítélte a bizottság.

Mikor Gálnak Babosra kellett utaznia, eszébe jutott Grün Adolf látogatása, melyet viszonzni óhajtott. Szerette volna látni azt az ideális iskolát, ahol minden tanuló asztalon ír:

Könnyű volt rátalálnia, ráismert a gyaluforgácsról, mint címerről. Egy épületben volt az iskola a kocsmával. Csupán egy fal választotta el az iskolát az ivótól. Az „iskolában“ hosszú kocsmaszéklát, két oldalán egy egy hosszú lécével. Hogy az asztal ne legyen magas, jó másfél arasznyit fűrészeltetett le az X lábakból. Volt az iskolában egy nagytábla, hét szék, az egyik a tanítóé, a másik a tanítást ellenőrző egyházi férfiú, vagyis egyházi részére, aki kedélyesen pipázgatott hosszuszárú gipszpipájából. Grün a vonulógo tisztelőre olyan mintatanításféltét rögöngyött, mely nem volt egészen mentes a nagyképűködéstől.

Mikor Grün kikisérto látogatóját, azt kérdezte tőle: Na, mit szólsz hozzá?

Véni, vidi, vici, felelte Gál. Gratulálok a — samesz kontrolórhoz. Ne is tagadd, ő a te főtanfelügyelő! Grün, bár kézzel lábbal tiltakozott ez ellen, de azért Gál — úgy látszik — fején találta a szegot.

Később Gálnak Abozon akadt dolga. Mivel ott nem volt közelebbi ismeretségben volt osztálytársán — Tardyn kívül senkivel, folkereste tehát őt a lakásán.

Tardynak bérelt helyiségben volt lakása, melyet folyosó választott el az iskolától. Láthatólag örült a viszontlátásnak. Itt már valóban a kívánalmaknak teljesen megfelelő tantermet és abban mintaszerű felszerelést láthatott Gál. S midőn ezt — közéletben, — összehasonlította a saját iskolájával, — nagyot sóhajtott.

„Hová rüppont ez a sóhaj? Kérdezte mosolyogva Tardy a látogatójától,

„Kabosra, az én iskolámba,“ felelte Gál, aki aztán elmondta az ottani száználmas viszonyokat.

„Sehaj, eljöhetsz te még ide, az én helyomre!“ „Az teljesen kizárt dolog,“ felelte Gál.

(Folyt. köv.)

Esküvő. Vermes Blanka, madari ref. tanító és Szalai Sándor, madari ref. tanító 1929 okt. hó 24.-én házasságot kötöttek. Sok szerencsét és boldogságot kívánunk az ifjú párnak.

Táborfűz. E címmel új magyar diák és cserkészlap jelent meg a közelmúlt hetekben. Most jelent meg immár a 3. száma (novemberi). A lap a

cseszllovak cserkészszövetség magyar tanácsának hivatalos lapja. Szerkeszti és kiadja ugyanez. Egyes szám ára 2 Kcs, előfizetési ára egész évre 20 Kcs. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Bratislava, Vám u. 32.

A szivárvány. A szlovenszkói magyar gyermeklap ügye, hosszú és többszöri sikerelelen kísérletezés után végre, úgy hisszük, dülöngre jut. A lapot Ježo Márton komáromi áll. tanfoglályelző buzgó fáradozásaira és utánjárására az Állami Kiadóhivatal fogja kiadni, ezzel a kiadás anyagi része megoldótnak tekinthető. A lap szellemi része is a lehető legjobb kezekbe van letéve. Ježo Márton főelölős szerkesztő, Dr. Borka Géza tanár főszerkesztő és a magyar tanítók legkiválóbbjaiból alakult szerkesztő bizottság, valamint a munkatársak hatalmas és illusztris tábora, biztosítják a lap színvonalát. Illusztrálja Harmos Károly festőművész.

Az új gyermeklap a Szivárvány címet viseli és f. é. november havában fog megjelenni első száma. Anyira olcsó lesz, hogy minden gyermek hozzájuthat. A lappal kapcsolatban az Állami kiadóhivatal olcsó magyar ifjúsági könyvtári sorozatot is ad ki. Az iskolák már régen várnak erre, mert az államfordulat óta Szlovenszkón alig jelent meg az ifj. könyvtárak részére alkalmas könyv. Felhívjuk kártársainkat, hogy támogassák és terjesszék növendékeik között a Szivárványt, a szegény tanulók számára rendeljék meg az ifj. könyvtári díjak terhére.

Hatvan éves iskolai jubileum. A komáromi közs. elemi iskola iskolaszéke, az iskola 60 éves fennállásának alkalmából f. é. nov. 10. én d. e. 11. órakor a városháza nagytermében ünnepélyes iskolaszéki ülést tartott. Az ünnepi ülés az egész város ünnepe volt, hisz a város lakosságának jórésze az ősi iskolában nyerte műveltsége alapjait. Az ünnepi díszgyűlés tárgysorozata a következő volt: 1. Elnöki megnyitó. Katona Sándor isk. sz. elnök. 2. Az iskola 60 éves története. Előadta Pethő Sándor az iskola jelenlegi igazgatója. 3. Az iskolafenntartó város nevében beszélt Csizmaria György városbíró. 4. Ünnepi beszédet mondott az isk. szék nevében Fried Jenő isk. sz. tag. 5. A tantestület részéről méltatta az évfordulót Wánkay László tanító. 6. A volt tanítványok részéről üdvözülte az iskolát ez ünnepi alkalomból dr. Alapy Gyula tartománygyűlési képviselő. 7. Meseerdő népe. Alkalmi költemény. Írta: Weiss Kornélia ig. tanítónő. Szavalta két leány növendék. 8. Kathona Sándor elnök záróbeszéde.

Kiadóhivatali üzenetek.

F. J. Oszdány Levél és befizető lap ment. Tartozását közöltük. — B. Gy. Taksony. Tagjaink sorába felvettük, a lapot megindítottuk. — R. L. V. Čalómia, D. L. Licince, Sz. L. Madar, T. Gy. H. Prandorf, T. S. Levice, B. J. Borša. Címüket kijavították, lapunk következő számát a közölt új címre küldjük.

Pályázat. A csákányi r. k. iskolánál ujonnan szervezett II. tanítói állásra a pályázat határideje 1929. nov. 28-ig meghosszabbított. Csákány, (Okres Šamoryn) *Iskolaszék.*

HIRDETÉSEK.

Pályázati hirdetés. Az alsónyárasdi r. kath. iskolaszék (z. Bratislava, Csallóköz, posta helyben) magyartannyelvű elemi iskolájához pályázatot hirdet december 1-éig az újonnan szervezett V. és VI. (egyenlőre ideiglenes) tanítói állásra, amelyekkel egyenkint évi 1200 kor. fizetés, évi 120 kor. lakbérpótlék, 1—1 lakoszoba, eselleg 1 konyha és $\frac{1}{2}$ hold kert vagy kertpótlék van egybekötve; többi államsegély. Pályázhatnak férfi és női tanerők.

Pályázati hirdetés. A perbeti r. kath. iskolaszék 6 tanerős magy. tannyelvű r. kath. elemi iskolájához tanítói és tanítónői állásra pályázatot hirdet. A férfitanító fizetése a hitközségtől évi 600 Kc. 1 bútorozott szoba, 180 Kc lakbérpótlék, 4 m³ fa és 20 Kc kertpótlék, a többi államsegély. Kántoriakban jártas előnyben részesül. A tanítónő fizetése évi 100 Kc, 240 Kc lakbér, 20 Kc kertpótlék és 4 m³ fa, a többi államsegély. Ezen állás az ideiglenes nyugdíjazás folyán ideiglenes. Pályázati kérvények nov. 27-ig küldendők a r. kath. Iskolaszék Perbete, okres Stará Ďala címre. Mindkét állás azonnal elfoglalandó. Amennyiben a férfitanítói állásra férfiak nem pályáznának, úgy az 1929/1930. tanév végéig ezen állásra tanítónők, eselleg kisegítők is pályázhatnak.

Pályázati hirdetmény. A karvai (párkányi járás) községi iskolaszék pályázatot hirdet szervezett községi tanítói állásra, kántori teendők tudása megkívántatik. Tannyelv magyar, kérvények 1929 november 14 g d. e. 12 óráig fogadtnak el. Választás 1929 nov. 16 án d. u. 5 óraker. *Községi iskolaszék.*

Pályázati hirdetmény. A vajkai községi iskolaszék pályázatot hirdet a megüresedett osztálytanítói állásra. Fizetés törvényszerű; a községtől 100 Kc, lakbér 400 Kc, kertilletmény 20 Kc. Kötelessége az I. osztályt: 1—2. évfolyam; továbbá a reaeső idő alatt az ismétlő iskolát is vezetni. Férfitanítók előnyben részesülnek. Pályázati határidő nov. 20. Felszerelt kérvények az alábbi címre küldendők: Községi iskolaszék Vajka n/Dunajom, Csallóköz.

Pályázat. Az egyházkarcsai (Okres Dun.-Streda) róm. kath. iskolaszék az újonnan szervezett III. tanítói-tanítónői állásra pályázatot hirdet. Javadalom az iskola fenntartó községektől: évi 1200 Kc, évi lakbér 240 Kc, évi keripótlék 20 Kc, a többi törvényes államsegély. Pályázati határidő 1929. nov. 30. Pályázhatnak férfi és női tanerők egyaránt. Szabályszerűen felszerelt pályázatok róm. kath. iskolaszék Egyházkarcsa, posta Dunajská-Streda küldendők. (Állás azonnal elfoglalandó.)

Pályázati hirdetés. Kamenn-Kosy-i magyar nyelvű kántor tanítói állásra pályázat hirdettetik december 1-re. Javadalom: 10 q gabona 2 hold szántó, kert, 2 szoba mellék-helyiségekkel és törvényes állam segély. A második tanítói állás szervezés alatt.

Pályázati hirdetés a serkei ref. kiségitő tanítónői állásra az 1929/1930 iskolai évre. Javadalma az egyháztól évi 1200 korona, 20 korona keriválság, egyszobás bérelt lakás. Gyógyalapot és nyugdíj járandóságot egyház fizeti. A többi államsegély a törvények szerint. Kötelessége az iskolaszék által kijelölt osztályok tanítása és a női kézmunka. Pályázhatnak tanítónők és tanítónő jelöltek. Pályázatok november 20-ig a református lelkész hivatalhoz kiildendők. Serke, p. Feled.

Mielőtt **BÚTOR** vesz, okvetlen nézze meg a Republika egyik legnagyobb bútorgyáranak legnagyobbított fióktelepét. **HEIDÜK BÚTOROK**

Lászlónál a cipőgyár udvarában
Kostolná-u. 8. 16. **Érsekújvár.**
100 szoba, konyha és előszoba állandóan raktáron. — Keményfa bálók már 2000 Kcs-tól egész 14 000 Kcs-ig 100—200 Kcs havi részletfizetésre is.
THONET BÚTOROK ÓRIÁSI VÁLASZTÉKBAN.

Legújabb és megbízható rendszerű

ORGONÁT

és harmóniumot

5 évi jótállással szállít — vállal e szakmába vágó átalakításokat költségvetéssel a helyszínen is díjtalanul szolgál.

GUNA GYULA orgona- és harmóniumgyára **PREŠOV (EPERJES)**
Zongorát vagy pianinót

díjtalanul küld 8 napi próbára

GUNA GYULA orgona- és harmóniumgyára **PREŠOV (EPERJES).**

Vállal e szakbavágó munkálatokat 5 évi jótállással. — Kérjen árajánlatot!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs, melyért a tagok a lapot is kapják. *Felelős szerkesztő:* **Banai Tóth Pál.** Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs. *Társszerkesztők:* Hirdetések díjszabása szerint.

Boross Béla, Gáspár János, Uherczky Géza.

TARTALOM:

Oldal:

Vezércikk:

(bb):

Kari életünk szelleme 631

Banai Tóth Pál:

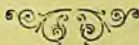
A gyógyalap 636

Egyesületi élet 639

Különlélek 646

Kiadóhivatall üzenetek 661

Hirdetések 661

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno — Kiadóhivatal: Községi clemi iskola Komárno — Az egyesület elnöksége: Kovács Alajos központi elnök, Negyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár, Somogyi István titkár, Komárno. — Tanácsadó: Uherczky Géza, Komárno. A hírlapjegyek használata eng. a bratislavai posta és távüzenetüzem, 3006/III. 21. sz. rendeletével.

HUSZÁR ISTVÁN

KÖNYV-, KENYER-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDELEM
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVVEZETÉS

NITRA

1890. évi október 15.

POSTAZÁRÉK 20. sz.

AZ ÉDES HUNGARIZMUS
SZÓVÁK ÉS MAGYAR NYELV

**TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKEPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.**

Hírség és hírségi könyvtárak számára.

Tervezési és tervezési képek és tantervek.

Iskolai szerek, képek, irások stb.
a legjobb minőségben és alacsony áron.

Zongora-, harmonium-, hegedűiskolák,
ergonómiajegyzetek, kézikönyvek.

Az állományokból kapható iskolai nyelvtankönyvek számára.

Mindegyik könyvhez szükséges anyagok,
szerszámok és kézikönyvek.

**EDUCATIONÁLIS ÉS KÖNYVVEZETÉSI
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVVEZETÉS**

Tanító Uraknak és iskoláknak engedély!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kcs, melyért a tagok a lapot is kapják.	<i>Félelős szerkesztő:</i> Banai Tóth Pál.	Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kcs.
	<i>Társszerkesztők:</i> Boross Béla, Gáspár János, Uhereczky Géza.	Hirdetések díjszabás szerint.

Kari életünk szelleme.

A néptanítóság hivatásának velejárója az, hogy a pedagógia szempontjai szerint kritika alá vegye a társadalmi eseményeket. Ez a nemes intenciókból eredő bírálat, megfontolás, mérlegelés viszont éppen a nevelésiügy eszméit és problémáit juttatja a tökéletesbülés, vagy a megvalósulás révébe. A népnevelés a közügyek anyagszövetének azon sejtje, amely az egészséges államélet legtontosabb életföltételét: a fegyelmezettséget tartalmazza. Csak természetes, hogy a hatásra, amelyet apró és nagy külső események gyakorolnak a legfőbb szervre, a szervezet minden molekulája is reagál.

Ha a politikai életben változás áll elő, ez a változás a maga külső eszközeivel rá tud hatni az iskola eszközeire is. S bizony, ha az iskolajuttatásban nem állna résen a pedagógia őrangyala, akkor jönneek esetleg olyan korszakok is, amidőn az iskola, s általa a nevelés szent ügye a politikai hullámok játékszere lenne. Ez pedig egyenlő lenne a pedagógia szellemének a megcsúfolásával. A politika hosszú keze elérhet az iskola kapujáig, de tovább nem, mert ott már a kultúra kezdődik. S ha a politika mégis be tudott férközni a kultúra szentélyébe, akkor az magának az illető kultúrának a szégyene. Jól mondja egyik nagy írónk: (Móricz Zs.) „A politika ketrecbe zárja a tömegeket. A kultúra átrepül a ketrecen, mint a madár, vagy mint az illat, mint a szél, amelyik

megtisztítja az állott levegőt.“

A politika tehát csak annyiban járulhat hozzá az iskolák *külső*, hogy úgy mondjam *alaki* fejlődéséhez, amennyiben a mocsoktalan, szűzi pedagógia céljaival összeegyeztethető.

Ennek az összeegyeztető munkának legilletéke-sebb faktora a tanítóság maga. A tanító lelkén szűrődnek át a külvilág eseményei, hogy csak az kerülhessen be az iskolába, ami szép és ami jó. S ha véletlenül olyasmi is bejutott, ami az iskolába nem való, akkor a tanító hivatásának tudatában, a törvény és meggyőződése kétélű kardjával kiűzi azt a kultúra paradicsomából. Ez nemcsak joga, de elsősorban kötelessége, mert a tanító felelős az iskolai élet és szellemének tisztaságáért!

Miért kellett mindezt elmondani? Milyen vonatkozásban van a politika és kultúra kari életünk szellemével?

Az elmondottakból nyilvánvaló az, hogy a tanító a kultúra papja. Mint ilyen, az iskola diplomájában hirdeti a pedagógia evangéliomát. Hirdeti, tanítja és éli. Azt hiszem, nem érhet közülünk senkit sem a vád, hogy az igazság vizét prédikálja, de ő maga a pedagógia paragrafusaival való visszaélés borát issza! Az iskolában és az iskolával szorosán összefüggő teendők végzésében bizonyára nem. De vajjon azon túl?? És itt kapcsolódik össze az iskola kultúrszelleméé kari életünk szellemével.

A tanítói hivatás természete nem olyan, hogy az a tanítót egy kizárólagos helyiséghez, vagy szűk munkakörhöz, az iskola hivatalhoz kötné. Az iskolában nem rideg irodai munka megy végbe: az iskolában *élet* folyik. Ez az életfolyamat nem szorítható az órarend keskeny medrébe; — az iskolai élet mélyen belenyúlik az iskolán kívüli életbe, a társadalom életébe is. Ezért nem tudok igazat adni annak a véleménynek, amely hibáztatja, hogy a tanítók, bárhol összejönnek, nyomban iskolai dolgokról beszélgetnek. Nem teszi ezt egyetlen más hivatalnok kar...

Nem, mert a tanítói és egyéb hivatalok között

éppen ez a különbség. Ha szeretjük a magunk hivatását fölébe helyezni az egyetemes államérdek szempontjából kisebb értékű, bár igazságtalanul jobban fizetett robotmunkáknak, akkor ne szégyeljük a kettő között ezt a színbeli eltérést sem.

Amíg a tanítók egymásközt az iskola belső életének bármely mozzanatát beszéljük, addig nincs pirulni valónk. Az iskolában semmi titkos, vagy tiltott dolog nem történik. Végzett kötelessége büszke tudatában a tanító bátran nézhet bárki szemébe! — A pirulni valók ott kezdődnek, ahol a tanítót nem védi meg a pedagógia mentelmi joga. Az iskola küszöbén kívül. De azért piruljanak azok, akik a tanítóra kigyót-békát kiáltanak, akik a veszekedést, civakodást, összeférhetetlenséget okozzák, mert irigylük a tanító betevő falatját!

A nyilvánosság előtt az iskolai dolgokról való tárgyalás vádját gondoljuk csupán azokra a kartársakra, akik kisebb-nagyobb bajainkat teljesen illetéktelen helyen, úton-útfélen, provokatív módon felhánytorgatják. Ez valóban nem méltó a tanító kar komolyságához annál inkább, mert a bajok orvoslását ilyen úton, ily szegényes eszközökkel úgyse remélhetjük. Ha vannak fájó sebeink és panaszaink — ó pedig mily nagy számban vannak! — ne morzsoljuk szét azokat apró viták, eredménytelen diskurzusok malmában, hanem összegyűjtve, tartogassuk arra az időre, amikor mód és alkalom kerül sorsintéző fórumok előtti kihallgatásra. Ezekről az alkalmakról pedig Országos Egyesületünk elnöksége bőszégesen gondoskodik.

A pedagógiai kritika jogán kötelességünk megválasztani és megvizsgálni azokat a tényezőket melyek az iskola életére befolyást gyakorolni kívánnak. Ezen jogunknak érvényesítése közben biztos vezérelvnek kellett mibennünk kialakulnia, hogy bármilyen pedagógiai téma megbeszélése alkalmával sok-sok huzavona nélkül is egységes álláspontra juthassunk. Egyesületi életünk példáján megtanulhattuk már, miképpen lehet és kell a különböző, kisebb jelentőségű

érdekeket a *közös érdek* mindannyiunkat magába karoló, egyetemes szempontja alá rendelni; miért kell akkor órákhosszal elvitázni olyan tárgy fölött, amely csupán egy iskola, vagy egy község speciális érdekeit érinti?! Az egyesületi életnek, a kari életnek nem az a feladata, hogy analizáljon, hanem az, hogy rendszeres szintézis által biztosítani tudja az egygyökerű érdekek védelmét és szolgálatát. A tanítóság intelligenciájáról, emelkedett lelkületéről tesz tanúságot az, ha a tanítóság ki tudja választani, ha meg tudja találni azokat a gyökérszálakat, amelyek a tanítói törzset az egyesületi életképesség nedvével ellátják. Nem frázis tehát, ha azt mondom, hogy egyesületünk fájának az érdekközösség a vére.

Ez az érdekközösség nem éppen a tanítói működéssel veszi kezdetét. Kari életünk már a preparandiában kezdődött. A közös tanulmányok, közös remények és kilátások összekovácsolták lelkünket, s megteremtették körülöttünk a kollégialitás légkörét. Ebben a légkörben megy végbe az összerdekek érvényesülésének kristályosodási folyamata, ami valójában nem egyéb, mint a tanítói közszellem. Ez a folyamat az időben történik, tehát annak intenzitása az idő egységeivel mérhető. Világos tehát, hogy akivel több idő óta élünk érdekközösségben, azzal szemben kartársi viszonyunk észrevétlenül is bizalmasabbá vált. Ezzel lehet megmagyarázni az egyéves kurzust végzett kartársaink méltatlankodását, amely nem találja idősebb kartársaiban azt a közvetlenséget, amely az ugyancsak kurzust végzettek mentalitásában adva van. Hiába vádolnak minket: mi négy évig tanultuk járni a pedagógia nehéz útját, s ez alatt a négy év alatt már előre összefonódott kezünk és szívünk; — de higgyék el, hogy ez a mi összeölekezésünk nem bizonyítja a velük szemben való bizalmatlanságunkat: csupán nem volt még idő arra, hogy az *ők* egyéves kurzus-kollégialitása a mi négyéves, erős barátságunkká kifejlődhessék. Megjegyzem, hogy itt nem egyes személyek, de testületek egymáshoz való relációjáról van szó. Azért ki merem mondani,

hogy *kari életünk egységes szelleme csak az egészséges és egyöntetű tanítóképzés függvénye marad.*

A tanítói élet egységes szelleme magában hordja az emelkedettség, a fennköltség jellemvonásait. Olyan hivatás, mint amilyen a tanítóé, nem tűrheti a szennyet. A pedagógia tisztaságán csak az tud örködni, aki maga is tisztá, s emberi gyarlóságait nem tetézi a jellem gyarlóságaival. A tanító tehát akkor, amidőn arra vigyáz, hogy az iskola hófehér szelleme be ne szennyesedjék, ugyanakkor bizonyosságát adja a saját lelke mocsoktalanságának is. Ez a legigazibb tanítói oklevél. Ezt pedig az élet állítja ki.

Még annak idején tanáraink mondogatták, hogy a tanító ne csak az iskolában, de azon kívül is legyen a népnek a nevelője. Szóval nemcsak a kicsinyek, hanem a nagyok lelkét is művelni kell.

Ne legyünk ezért fukarok erényeink gyakorlásában. A tanító életének bármily megnyilatkozása önmagába véve is erény. Miért nem szerzünk hát egymásnak is örömet erényeinkkel?

A tanítói közszellem nagy hitelének megrontásához nem kell sok precedens. *Amilyen sok kiváló tanítóra és építő, nevelő munkára van szükség, hogy annak értékét a közvélemény valamire is becsülje, annyira elegendő egyetlen méltóságán aluli tanítói megnyilvánulás, hogy abból a társadalom az egész tanítót karra nézve marasztaló ítéletet hozzon!* Nem abban a korban élünk, amikor az emberek elhallgatják egymás bűneit, s igyekeznek embertársaikat a legjobb színben feltüntetni. Nem abban a korban élünk, hogy előbb önmagam szemében lássam meg a gerendát, s csak azután a máséban a szálkát. De abban a korban élünk, amikor önmagát mindenki bűn nélkül valónak tartja, felebarátját pedig bűnösnek és feketének. Abban a korban élünk, amikor az emberek szeretik egymást megalázva és megsemmisülve látni.

De bárhogyan legyen is: a tanítóságra nézve a kis vétség is kétszeres bűnnek számít. Az a bűn pedig, amelyet önmagunk ellen követünk el, büntetésül

önmagunkra száll hetedziglen!

A tanító is ember, igaz. De az is igaz, hogy ember és ember között nagy a különbség. Legyünk mi azok az emberek, akik különbözünk az átlagos embertípustól, akiken meglátszik, hogy a pedagógia országos kertjében dolgoznak.

Iskoláinkban a béke és a munka szelleme uralkodik. Rajtunk áll, hogy ez a szellem lengje át kari életünket is. (bb.)

A gyógyalap.

Irta: **Banal Tóth Pál.**

A gyógyalap megszervezésével a közalkalmazottak s így a tanítók is azt remélték, hogy a gyógyalap teljes mértékben biztosítja a tisztviselői és családját mindennemű betegség esetére és pedig annak egész tartamára a lehető legjobb gyógyítási feltételek mellett. Eleinte várakozásunkban nem is csalódtunk, azonban hovatovább illuzóriussá válik a gyógyalap segítségé, különösen igen súlyos esetekben. Már pedig ily esetekben fontos a segítség, mert egy súlyos, nagy betegség a tisztviselői létalapjaiban rendíti meg.

Különösen súlyosan érinti a tisztviselőket a gyógyalap közponijának újabb rendelkezése, amely nagy mértékben megköli az orvosokat a rendelésben, nevezetesen a drágább s így mindenesetre hatékonyabb orvosságok előírásában. Egyébként is igen súlyos megkötések léptek életbe a szanatóriumi és gyógyfürdői eljárás tekintetében, valamint a tagok anyagi hozzájárulása (bélyegek) és a gyógyítás igénybevételének időpontja szempontjából is.

A vonatkozó rendelkezéseket főbb pontokban közöljük lapunk f. é. 21. számában. Vegyük csak sorba az abban foglaltakat a magunk helyzetének megfelelő kritikai szempontból.

Oka az új, megkötő rendszabályoknak az, hogy a gyógyalap deficitel küzd. Ez a deficit a második évben állott elő, mert az első év zárata tekintélyes plusszal végződött. Véleményünk szerint e deficit oka nem a gyógytényezők fokozottabb kiszolgáltatása, hanem a gyógyalap adminisztrációjának nagymérvű kiterjesztése, az ügyek teljes központosítása volt. Amíg a gyógyalap nem rendelkezett elegendő, biztos tartaléktökével,

szükségtelen volt hatalmas központi palotát építeni, amelyben négy emeleten sűrűnek forognak a felsőbb és alsóbb rangú és rendű gyógyalapi fiszlviselők. Ez bizony nagyon megdrágítja az ügymenetet s nem csoda, ha nem jut elegendő arra, amire a gyógyalap hivatali, vagyis a tagok gyógykezelésére.

Az új rend előírja, hogy az orvosok gazdaságosan rendelkezjenek. Sok drágább és így hatékony és fontos gyógyszer — nemcsak speciálisokról van szó — nem szabad rendelni, hanem helyettük a silányabb, u. n. pótkészítményeket. A pótlékokkal, surrogatumokkal pedig már torkig vagyunk. Elég volt ezekből a háború alatt és az azt követő szomorú években. Különösen pedig nem kérünk belőlük akkor, amikor a magunk és családjaink egészségéről, vagy éppen életéről van szó. A gazdaságos rendelés azt jelenti, hogy olcsó orvosságot rendeljenek az orvosok. Itt megint az a baj, hogy nem bírhatunk meg feltétlenül az orvosi receptben. Önkénytelenül is belénk lopakodik a bizalmatlanság, hátha nem rendelt az orvos olyan gyógyszert, ami a legjobb hatású! Hátha csak pótszert rendelt, ami nem fog segíteni a bajon?

A speciális gyógyszerek úgyszólván teljes mértékben ki vannak zárva a rendelésből, csupán csak pilulák és porok rendelhetők. A speciális gyógyszerek nem minden esetben pótolhatók mással, így igen gyakran előállhat az az eset, hogy a tag saját pénzén kénytelen az orvos által szükségesnek tartott és előírt speciális gyógyszert megvásárolni.

A betegekre, illetve tagokra rótt magasabb bélyegkötelezettség is súlyos teher. A sürgős, valamint az éjszakai és vasárnapi rendelés (7.50, illetve 6—10 K külön fizetése) megkülönböztetése és a tag részére való megdrágítása indokolatlannak és érthetetlennek tűnik fel előtünk. Elénk tolul a kérdés, hát éjszaka és vasárnap nem szabad megbetegednünk? Sürgősen sem lehet az orvost hívni, csak külön tetemes fizetés mellett? Hol van itt a fiszlviselőt segítő szociális gondoskodás? Készséggel elismerjük, hogy a gyógyalap fontos és szükséges intézmény, de jelenlegi szervezete és rendszabályai mellett nem tudja nemes hivatását teljes mértékben teljesíteni.

Ha kisebb megbetegedéseknél kielégítő is a gyógyítás költségeihez való hozzájárulása s a fiszlviselő tehermentesítése, de nagy, súlyos, hosszantartó betegségeknél, operációknál bizony

nem elegendő.

A jelenlegi szabály az, hogy a beteg két hónapig rész-sülhet harmadik (utolsó) osztályú kórházi kezelésben és ellátásban. Tudunk esetet, amikor a kórházi gyógykezelés sokkal tovább tartott és többszörös súlyos operációval, röntgenzéssel, egyéb vizsgálatokkal volt komplikálva. A betegség az illetőnek tízezer koronájába került, ebből a gyógyalap $60 \times 25 = 1580$ K-t tértett meg. Ily súlyos esetek pedig előfordulhatnak ám, amikor a gyógyalap segítségével nagyon kevés enyhülést hoz.

A szanatóriumi és gyógyfürdői, üdülöhelyi kezelésekről is külön kell szólnunk. Eddig az volt a szabály, hogy indokolt esetekben, vagyis ha a kezelő orvos feltétlen szükségesnek tartotta s erről a szükséges bizonylatot kiadta, a beteg a gyógyhelyre mehetett s a gyógyalap bizonyos napi paussal (25 K) járult hozzá készpénzben a költségekhez 3–6 hétre. Ma több esetből kifolyólag azt tapasztaltuk, hogy a gyógyalap csak az ott felhasznált fürdői jegyek 50%-át hajlandó megtéríteni. Ez pedig úgyszólván a semmivel egyenlő, mert hiszen minden tisztviselő vagy tanító, mint valamely tisztviselői vagy tanítói egyesület tagja, ennek igazolása mellett a legtöbb fürdőben amúgy is megkapja az 50%-os kedvezményt. Az egyszerű vasuti fényképes igazolvány is elegendő ahhoz, hogy az illető 25%-os kedvezményt kapjon a fürdőjegyekből.

Volt eset, hogy a gyógyalap központja indokolatlannak nyilvánította a gyógyfürdői kezelést az orvos határozott véleménye ellenére. Pedig a gyógytényező fontosságát lekicsinyelni nem szabad és nem lehet, mert igen sokszor egy betegség gyógyulását csak a gyógyfürdő, a levegő és környezetváltozás idézheti elő, nem pedig az otthoni orvosságokkal való kezelés. Tisztán a spórolásra való törekvéssel tudjuk megmagyarázni a gyógyalap központjának eljárását, hogy nem ismerve a beteget s betegségének természetét, elutasította a fürdői kezelést szükségességét.

Azt hiszem, mindnyájunk véleményét és kívánságát tolmácsolom, ha leszögezem, hogy mi a gyógyalaptól a leghatásosabb, legteljesebb mértékű gyógykezelést és a teljes tehermentesítést kívánjuk minden betegségben, kivétel nélkül jókedvűből, passzióból senki sem beteg, még akkor sem, ha a gyógyítás ingyen történik.

Ha a gyógyalap nem képes eme kötelezettségeinek eleget

tenni a jelenlegi 2°/_o-os díjából, ám emeljék fel azt a szükséges időtartamra 3°/_o-ra, de azt elvárhatjuk egy szociális intézménytől, hogy a bajbajutottaknak ne félsegítséget nyújtson, s főleg ott segítsen alaposan, ahol nagy a baj.

EGYESÜLETI ÉLET.

Felhívás a szlovenszkói és ruszinszkói magyar tanítósághoz!

Egyesületünk elnöksége, különösen a ruszinszkói magyar kar-
társak kérésére, elhatározta, hogy a *Tanítók Háza*
részlegy jegyzését továbbra is meghosszabbítja. A
Tanítók Háza akciónkba a ruszinszkói kartársak is
bele akarnak kapcsolódni, amely iörekvésüket kész-
séggel támogatjuk és szívesen vesszük. Felhívjuk
mindama szlovenszkói és ruszinszkói kartársainkat,
akik a Tanítók Háza alapításában részt akarnak
venni s annak áldásos eredményeit élvezni öhajtják,
siessenek részlegy jegyzésükkel. Egy részlegy ára
200 Kcs. A jegyzések *Kovács Alajos* közp. elnökhöz
intézendők, *Negyed*, Szlovenszkó.

Meghívó.

A Sz. Á. M. Tanítóegyesület *f évi december hó 12-én*,
csütörtökön, *d. e. 10 órai kezdettel Komárnoban* (Komáromban)
a közs. polg. fiúiskola tornatermében

központi gyűlést

tart, melyre az alkotó tagokat (lásd az alapszabályt, oda
számítva a járási elnököket is) tisztelettel meghívjuk. A távol-
maradást indokolni kell.

A megelőző napon, dec. 11-én d. u. 3 órai kezdettel
ugyanott, a közs. polg. fiúiskola rajztermében *központi választ-
mányi gyűlést* (előértekezletet) tartunk, melyre a központi
választmány tagjait meghívjuk.

A központi gyűlés *tárgysorozata*:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés.

3. A tanítószeg anyagi helyzete. Előadó: *Uhereczky Géza*, közp. tanácsadó.
4. Az egyesületi alapszabályok módosítása. Előadja a titkárság.
5. A tanítószeg iskolán kívüli kulturmunkássága. Előadja: *Boross Béla* társszerkesztő.
6. Az országos magyar tanítói dalárda ügye. Előadó: *Heckman István* orsz. karnagy.
7. A temetkezési biztosítás. Előadó: *Vizváry Vilmos*
8. A Vestnik magyar fordításának kiadása.
9. A Tanítók Háza ügye.
10. A gazdasági iskolai tanfolyam. Előadó: *Nagy Béla* gútai kartárs.
11. Pénztári jelentés.
12. Indítványok.

Az indítványok a gyűlés előtt 8 nappal a közp. elnök címére (Negyed) írásban elküldendők.

Az elszállásolásra igényt tartó kartársakat felkérjük, hogy ebbeli igényeiket *Somogyi István* polg. isk. tanár címére bejelenteni sziveskedjenek. Címe: Komárno, Kapitány-u. 12.

Negyed, 1929. nov. 4-én.

Vásárhelyi Károly
főtitkár

Kovács Alajos
közp. elnök.

Meghívó. A Komáromi Tankerület Tanítói Köre f. évi december hó 4-én Komáromban, a Majláth-iskola (Nádor-utca) tanácstermében közgyűlést tart, melyre az egyesület tagjait tisztelettel meghívom. A közgyűlés háromnegyed 10-kor kezdődik. Targysorozai: 1. A gyűlés megnyitása. 2. Jegyzőkönyv hitelesítés. 3. Iskolai adminisztráció. Ismerteti *Kunsr Theodor* tanfelügyelői beosztott ig. tanító. 4. Psychotechnikai intézet ismeretése. — Szület. — 5. Mintatanítás a szlovák nyelvből. Tanít: *Schultz János* tanár (tankönyvíró.) 6. Lieč. fond. új szabályzata. 7. Indítványok. — Közébed. — A gyűléssel kapcsolatban külön meghívót nem bocsájtok ki. Kelt Aranyos, 1929. november 14-én.

Vizváry Vilmos, köri elnök.

A „súpis“ revíziója.

Köztársaságunknak egyetlen, közszolgálatot teljesítő testülete sincs ennyire kitéve a gazdasági időjárás szeszélyeinek, mint a szlovenszkozi nem állami tanítóság.

A keltős parancsnokság alá rendelt felekezeti tanítók vállaira keltős feladat nehezedik, de a munkabér kifizetésekor mindkét gazda azt szeretné, ha az ő kasszája ürülne ki legkevesébbé.

A felekezet, az egyház: az iskolafenntartó úgy értelmezi a maga parancsnokságát, hogy ez tárgyi és személyi ügyekben csak jogokat biztosít neki. Felállította az iskolát, úgy ahogy karbantartja, gondoskodik tanítóról, s mindeme intézkedések fejében elvárja az államtól, hogy az iskola létesítéséért, a népnevelés biztosításáért járó köszöneten és hálán felül fedezze legalább a tanító fizetését.

Az állam — a gazda fölött gazda — viszont így gondolkodik: a népnevelés végeredményben államérvény ugyan, de a felekezeti népiskola, mint az autonóm egyházközségek telek-önnyvi tulajdonát képező intézet, elsősorban mégis csak az illető felekezet céljait szolgálja; az egyház szerveivel igazgatja, tanítási nyelvét megállapítja, tanítót választ, fegyelmi és egyéb jogokat gyakorol, viselje tehát a munkaadó fizetésbeli kötelezettségét is.

A két fél végre is úgy állapotott meg, hogy a felekezetek által a tanítók fizetésére felajánlott, nagyobbérvény természetbeli javadalmakat az állam államsegéllyel egészíti ki. Ez a gyakorlat van érvényben 1907 óta.

A dualisztikus szervezetű felekezeti népiskolaügynek azonban ez a kérdés állandó problémája maradt.

Valahány törvény, valahány rendelet létesült, amely a tanítók fizetésére vonatkozott, mindig disztingválni kellett: állami-e a tanító, vagy nem állami. Mert az állami tanító felat kenyere nagyobb volt, mint a felekezeti és állami tanítóé. Előlépés, nyugdíj, állami kedvezmények mind, mind alkalom arra, hogy a felekezeti tanító mostoha sorsa állami testvérvél szemben kidomborodjék.

A paritásos törvény meghozta a tanítók egyenjogúságát a fizetésben. Eszerint a felekezeti tanító állami kártársa törvényes járandóságát élvezi. Ez a megoldás azonban csak elvi jelentőségű, mert az eredeti probléma most is fennáll: melyik gazda mily mértékben járuljon hozzá a tanító fizetéséhez. Hogy ez valóban így van, legékesebben illusztrálja az igazgatói tiszteletdíjak vajúdo ügye.

1923-ben összeírásí ivatek kaplunk, ahová természetbeli járandóságainkat az állagos napi áraknak megfelelő értékben bejegyeztük. Tettük ezt a községi, illetve járásí politikai hatóság

ellenőrzése mellett. Ez az ellenőrzés nagyon sok helyen a befolyás, sőt önhatalmú intézkedés jellegével bírt, s nem egy kollégánk siratja sovány kenyerének igazi becsértékét, s — ami ezzel összefügg — az őt megillető fizetésbeli elmaradást.

De eltekintve a visszaélésektől, a gabonaárak (főképen terménybeli javadalomról van szó) hat év előtti minimuma (pedig mindennek a *maximumát* követelték) a mai áresések idején még maximumnak sem felel meg. Az a kántortanító tehát, aki 1923-ban és azóta 200 koronában élvezte egy mm. buzának megfelelő tanítói fizetését, ma, 1929-ben mm.-ként átlag ötven koronát veszít, mert a „súpis”-ban nincs rovat arra az eshetőségre, hogyha a bejegyzett termények árában olcsóbodás áll be, az így keletkező fizetésbeli mínusz az államségély automatikusan kipótolja.

Az a tanító tehát, aki „dús” természetbeli jövedelmét „tanítói” járandóság címén kapja, a terményárak csökkenésével törvényszerinti illetményeiben rövidül meg.

Igaz, hogy ez az állapot provizórikus, de nincs kizárva a státus quo állandósulásának a lehetősége sem.

Azon kartársaink érdekében, akiknek természetbeli járandósága a „súpis” szerint a mai viszonyokhoz mérten árkülönbözetet veszített a jövedelem rovására, — az összeírási iv sürögő revizióra szorul.

De mi legyen azokkal az összeírási ivekkel, amelyeknek terményárai az alacsony árbecslés következtében még a *mai minimális buzaárakat sem ütik meg?* Az igazságosság elve azt kívánja, hogy ezek a „súpis”-ok is revízió alá vétessenek! Mert az egyenlőség és méltányosság iratlan paragrafusait nagyon megcsúfolja az, hogy míg egyes (szerencsésebb, ügyesebb) kántortanítók sértetlenül sőt megtétve kapják kézhez munkájuk bérét, ugyanekkor mások, önhihájukon kívül, sőt tiltakozásuk ellenére, csak roncsokat látnak a mindennapi kenyér filléreiből.

Ime a kellős szolgálat, s a kellős gyámkodás következményei. A „súpis”-ok revíziója korántsem elegendő ahhoz, hogy békét és megelégedést teremtsen. A „súpis” csak arra való, hogy a létező igazságtalanságok és méltánytalanságok kézzelfogható bizonyossága legyen. Korrigálásokkal csak az adatok változnának, de a bajok nem. Újabb „súpis”-oknak — lehetséges — néhányan örülnének, de valószínű, hogy többet keseregnének.

Gyökeres revízióra van szükség. Ne legyen jól fizetett és rosszul fizetett tanító! Ne legyenek sokra és kevésre értékelt tanítói állások. Tanítói állás csak egyféle legyen; olyan, hogy viselőjének nyugodt megélhetést adjon. „Súpis”-októl, adományoktól, befolyásoktól, „csibe, rőzse, kender”-iztől mentes tanítói kenyérre vágyunk! A kántorság, mint a tanítói hivataltól független munkakör díjazásának külön, akár 150 koronás

buzával is.

A tanítói állások portáján rendnek kell lenni. A magunk részéről helyt állunk. Jöjjön most már az elfogultságok és önös érdekek revíziója!

(bb.)

A Galánta-vágsellyei körzet őszi közgyűlése.

November 6-án, minleg százötven tanító jelenlétében folyt le a Galánta-vágsellyei körzet rendes őszi közgyűlése.

A közgyűlést a hatalmas Kóllsch-féle nagyteremben, délelőli 9 órakor nyitotta meg *Berényi Gyula* elnök. Tartalmas megnyitó beszédében kiterjeszkedett gyűléseink szellemére, amely kell, hogy a tanítóság értéknívójának visszaükröztetője legyen. Kegyeletes szavakkal emlékezett meg a nyáron elhunyt Rummel Hugóné kollégánkról, akinek temetésén a kör testületileg képviseltette magát. Megemlékezik a nagy mesemondó, Benedek Elek haláláról, akiben a magyar tanítóság legnagyobb munkatársát gyászolja.

Üdvözli *Budovič Román*, járási tanfelügyelőt.

Ezután *Boross Béla* mondott beszédet „Kari életünk szeleme” címmel, mely lapunk más helyén olvasható.

Kovács Alajos, az Orsz. Egyesület elnöke levonja az elhangzott beszédek tanulságát, s azt lelkes szavainak szuggesztív erejével a hallgalóság lelkébe vési. Harsány szózatot intéz a nyomdokainkba lépő fiatal kartársakhoz, akik eddig csak a színpadról ismerték a falusi tanító hamis alakját: közeledjenek bizalommal hozzánk, tanuljanak és szemlélődjenek, hogy aktív részesei lehessenek a tanítói élet és sors sok örömének, de még több szomorúságának.

Bertha Kálmán a kör pénztárosa felolvassa pénztári jelentését. Egyenleg: 2466—, mely összegben egy M. T. Háza ágy-alapítvány is benne van. Készpénz: 669— Ké. Közgyűlés a pénztárosnak felmentvényt ad és tudomásul veszi Jónás Ferenc, volt elnök intézkedését, aki Osztiényt József számológép tervezetének költségeire a kör pénztárából 100 koronát utalt ki.

Radó Pál, királyrévi ny. kartársunk felolvasása következtet ezután Péter Józsefről, a nemrég elhunyt, neves tanfőúról

és tanügyi iróról. Megemlékezésél lapunk egész terjedelmében közli.

A honismeret tanításáról érdekes és értékes gondolatokat vetett fel *Mikus Elek*, e tárgyról tartott felolvasásában. Közérdekű előadását a közgyűlés a Magyar Tanítóban közölni kívánta.

Horváth Imre felolvassa *Tanító Gyula*, volt magyarsóki, betegsége miatt nyugdíjazott kartárs búcsúlevelét. A korán plihenőre kényszerült bátor harcos könnyekkel írott szavakban búcsúzik a körzet tanítósgától, kérve a kartársakat, hogy tovább küzdjenek a tanítói szebb jövő hajnalhasadásáért. Közgyűlés a megható búcsúsorokat jegyzőkönyvbe vétette.

Az indítványok során Berényi elnök felveti a járási dalárda ügyét. Miután a járási dalárda karnagya, Sipos Péter, jelenleg betegsége miatt nem tevékenykedhetik, közgyűlés megbizta Boross Bélát a dalárda ideiglenes vezetésével.

Varga Izidor galántai kolléga két indítványt terjeszt elő: 1. követeli, hogy a tanítók lakása *természetben* biztosíttassék; 2. a tanítósg fizetése a ránehezedő munkaterhek arányában emeltesse és véglegesen rendeztesse. Közgyűlés az indítványokat a központhoz felterjeszti.

Elnök indítványára közgyűlés egyhangú határozattal ki mondja, hogy Rózsár Dániel kollégánk pöréhez, amelyet ügyvédje útján az ellene merényletet elkövető, iskolamulasztás miatt büntetésre ítélt, brutális apa ellen indított, — a perköltségek egy részének viseléséhez hozzájárul.

Kovács Alajos Orsz. Elnök részletesen beszámol arról, hogy milyen stádiumban van jelenleg a M. Tanítók Háza ügye. Jelenti, hogy Pozsonyban több telek megvételét ajánlották, de ezek beépíthetőségét illetőleg különféle nehézségek vannak. Kilátásba helyezi, hogy a decemberi központi gyűlés végre dülőre viszi a telekvásárlás ügyét, s az évekkal ezelőtt elülletett terv rövidesen valósággá érik.

Budovics tanfelügyelő néhány aktuális ügyre nézve adott utasításokat. A jövő év májusában, vagy júniusában tátrai kirándulást tervez, amely hat napig fog tartani. A részletek ismeretelését a jelentkezések utáni időre halasztja. A tanítósg örömmel vette tudomásul a tervet, s a közhangulaiból ítélve, a kirándulás fényes sikerű lesz.

A közgyűlés folyamán Kocsis Árpád jegyzőkönyvvezető

felolvasta Vásárhelyi Károly és Uhereczky Géza, a Tanügyi Törvények és Rendeletek Gyűjteménye című munka szerzőinek körlevelét, melyben, a tavalyi lévai központi gyűlés határozatára hivatkozva, kéri a kör elnökségét, hogy az idézett gyűjteményi 10 Kč árban juttassa a kör tagjaihoz. A közgyűlés színhelyén *az eladásra küldött 80 példány mind elfogyott.*

A közgyűlést közebed követte, melyen — kartársi együttérzése bizonyosságaként — részvett Budóvič tanfelügyelő is.
(—)

Gyász. Egy évvel ezelőtt mennyegzője volt, most a temetése. Virsik Jolán volt bagotal tanítónő, férjezett dr. Bujnoch Rudolfné, Virsik János bagotal rk. lg.tanító kartársunk egyetlen leánya nincs többé. Messze Brűnnben halt meg hosszú szenvedés után, nov. 9-én, 26 éves korában, ahonnan hazaszállították Bagotára s itt temették el nov. 13-án szintén korán elhunyt édesanyja mellé. A falu kicsinyje nagyja ott volt a kedves, felejthetetlen emlékü tanítónő koporsójánál, mely a templomban volt felravatalozva, virággal borítva. A mindnyájunktól szeretett és becsült kartársunk, a mindenét veszített édesapa fájdalomában valamennyien osztozunk. A tanítótársak nagy csoportja jelent meg a szomorú végtisztelesen, hogy enyhítsék a nagy bánatot, mely az édesapa szívét betöltötte.

Károlyi Gáspár a nagynevű bibliafordító születésének 400 éves évfordulója alkalmából a barsi reform. egyházmegye Nagykálnán f. é. nov. 19-én közös lelkeszi és tanítói konferenciát tartott. Reggel ünnepi istentisztelet volt a templomban, majd utánna ugyanott ünnepi konferencia. Ezen Rácz Lajos k. tanító énekkarral, Nagy Sándor ref. tan., egyesületi elnök orgonaszámmal, dr. Kenessey Kálmán szabadelőadással, Szobi Endre a „Biblia és az iskola“ c. előadással szerepelt. A nívós műsor többi pontjait az egyházmegye egyházi és világi kitűnőségei látták el. Délután előbb közös lelkeszi, tanítói és presbiteri értekezlet volt a templomban, majd utánna külön lelkeszi és külön tanítói értekezlet. Utóbbil az iskolában tartották meg. Ezen elnöki megnyitót mondott Nagy Sándor felsőszecsei tanító, tanítóképző int. tanár, ref. tan. egyesületi elnök, az igazgató tanítói díjazásról előadást tartott Székely Béla alsószecsei tanító. Majd kari ügyek és indítványok zárták be a gyűlést.

Lapunk következő (f. évi 24-ik) **száma** a központi gyűlés miatt csak december 20-án jelenik meg. A hirdetések ehhez képest küldendők be.

Nyílt levél a Tanítók Háza ügyében. Kaptuk a következő nyílt levelet, amelyet az elnökség válaszával együtt közlünk.

Tek. Elnökség!

Mielőtt a M. T. H. telekvásárlása perferkuáltatnék, sziveskedjenek egy részletes tervezetet közölni arról, hogyan lálják megvalósíthatónak a M. T. H.-t

Továbbá foglaltassék a tervezetben benn az is, miből és milyen üzemre szándékoznak azt beállítani, hogy az életképes és konkurencia bíró legyen,

Szükséges ez nemcsak a tisztánlátás kedvéért, hanem bizonyos hasznossági kalkuláció megejthetése céljából is.

Szives választ várva, maradok kiv. tisztelettel

Komárno, 1929. XI. 7.

Pálinkás Sándor

Válasz Pálinkás Sándor kartársunk nyílt levelére. Mélyen tisztelt Kartársam! A Magyar Tanítók Háza megvalósításának, üzembe állításának módozatait a Magyar Tanító 1926. évi 12. számában megjelent tervezet, annak lejártyalása alkalmával a tervezeten történi módoosítások s az ez évi központi gyűlés határozata állapítják meg.

Egyébként életrevaló indítványokat minden egyes kartársunktól szivesen veszünk.

Kartársi szeretettel *Kovács Alajos* az Á. M. T. E. elnöke.

K Ü L Ö N F É L É K.

Levél Szabolcska Mihályhoz.

Testvér az Úrban és a költészetben!

Vedd jobbomat harminc év teltivel!

S midőn lelkem vén szárnyal hozzád reppen,

Ne ródd meg érte, amit most mivel.

Kapcsolva érzem szívem a tieddel.

S bár egy évet megszorok ötvennégyvel,

Csak az vagyok hozzád, ki hajdanán,

Ifjú életnek rózsás hajnalán.

Ne nézzed hát bosszús titkári szemmel

A többi közt eme beírt lapot.

Nem tudomány, — de tiszta érzelemmel

Küldök szivedhez új pályázatot.

S ha jutalmul pár sor lesz is a válasz,

Lelkem s szemem nem lesz kopár és száraz,

Mert mint eső hull rá minden betűd,

S messzibb láttatja a temetőt.

De nem tartom zsákban soba kilétem:
 Főlnéz alól igénytelen nevem.
 S bizonyosság lesz, mint nefelejcs a réten,
 Hogy a gazdája most is eleven.
 Ea ott lakik, hol Klapka várat védett,
 (Találékony, találd ki csak, mi végett?)
 Hogy énekét, mint agg énekvezér
 Folytassa, míg bir, vagy talán mig él.

Ugy ám! No lásd: te véled egy a sorom;
 Nyugalmamat új munka váltja fel.
 Életfonalból mindig több az orsón,
 S több lángtul ég a fárado kebel.
 De nem baj az, csak bírjuk vidámsággal,
 Mit sem törődve hervadó cseréggel.
 Csak azt tartásák rólunk utódaink:
 Még nem halunk, ha majd az óra int.

Arany székébe ültetett szerénység!
 Légy üdvöz hát ama dicső helyen,
 Hol vállra bár új terhet gyűjt a vénség,
 De örök díszül gyöngyüket terem,
 S mit nem lelél az elszakadt hazában,
 Találd föl azt hő szived pitvarában!
 Az alkonyatnak holdog napjait,
 Mikhez vezérelt eddig is a bit.

De nem veszek mindig drágább idődbül
 Semmit se már el. Béke hát veled!
 Légy távolast a csöndes temetőtől,
 Jólét köszöntse minden reggeled.
 S ha még párom üdvözlését jelentem,
 Osztózzék rajt' áldott anyukád mentem.
 Én meg maradjak régi kenyerem,
 Ki, ha hozzád ír, örömet szerez.

Tóth István.

Iskolatípusok.

Irtá: *Ghymessy János.*

(Folytatás).

Hogy történt, hogy nem elég az hozzá, hogy elérkezett a tanév végi záróvizsga úgy az egyik, mint a másik iskolában. Sajna, régente bizony ettől a záróvizsgától függött a tanító további sorsa.

Tardy, mintha nem bizott volna ennek a vizsgának reá nézve kedvező kimenetelében, borús elszérezéttel mondta e szavakat: „Te még eljöhetsz ide!”

Mit hímezzük-hámozzuk a dolgot. A „próba-tétel,” a vizsga, nem sikerült a tíz tanulóval bíró iskolában. És ezzel Tardy Jenő sorsa meg volt pecsételve. Hacsak egy, vagy két tanulónak a beszéde és kiejtése lett volna hibás, akkor

még lehetett volna remélni, hogy eltekintenek fölötte talán elsímitódik ez a csorba, de mikor mind a tíz tanuló, tanítóval együtt, feltűnő hibával ojtí ki a szavakat: ez előtt már nem lehetett sem szemet hunyni, sem napírondre térni. Ez már csakugyan öreg hiba volt.

És nem különös, hogy a tanárikar kilenc tagja közül erre a körülményre senki sem gondolt. Nem sejtette egyikük sem, hogy micsoda szarvashiba keletkezik abból, ha a tanító az abozból egyformán ejti ki az erret és a jét. Tardy Jenő a saját nevét mindig Tajdy Jenőnek mondta.

Képzeljék el csak, mikor az egész osztállyal karban mondatjuk el ezt a kis verset:

Répa, retek, kukorica,
Jaj be erős a paprika!

Nebulóink egytől-egyig mindannyian így mondanák azt:

„Jépa, jetek, kukojica,
Jaj be erős a papjika!”

Tardy Jenőnek az iskolafenntartók sem szóval sem írásban nem mondtak fel ugyan, de nem is marasztalta őt a helyén a szülők közül senki. Elvégre az elégedetlenség éppen úgy leolvasható a szülők arculatáról, mint a teljes megelégedés. Ő nem ez utóbbit olvasta le onnan, azért szedte a sátorfáját és — bucsizott.

Amennyiben a szülők bizalma, a jövőre nézve, — ismét felője irányul azt majd levélben tudatják vele. Ezt mint egy vigaszképpen, útravaló gyanánt mondta a távozó Tardynak az elnök.

Az elmondottak után azt kérdezhetnők, hogy a tanári kar választása miért esett Tardy Jenőre? Valószínűleg azért, hogy 35-40 növendék közül egynek a hibás kiejtése nem olyan feltűnő, mintha az egész osztály tanulól, tanítójukkal együtt beszélnek hibásan.

Elég az hozzá, hogy ez eset után két-három hét múlva, a nagy szüenidőben levél érkezett Abozról Gál címére, aki a szüenidőket szüenienél tölötte. Gál nem kisb lepödütt meg a kapott levél tartalmán, melyből ezt olvasta:

Tisztelt Tanító Úr!

Hallomás szerint ön nem szándékozik eddigi állomását újból elfoglalni. Azt a kérdést intézzük tehát önhöz, nem volna e hajlandó nálunk, Abozon tanítói állást elfogadni. Ez az iskola nem nyilvános, csupán egy-két család által tartatik fenn, stb. Aláírva: Záray. iskolaszéki elnök.

Gál, e sorok vétele után néhány nap múlva, azt felelte levélileg az elnöknek, hogy mielőtt érdemleges választ adna, kéri tudatni a feltételeket.

Ismét eltelte néhány nap. Majd újabb levél érkezett, melyben már a feltételek is közöltettek. Havi fizetés 50 forint; de mivel tizenegy hónapig kell tanítania tehát 550 frt. Tíz-tizenkét gyermeknek a tanítása. Hetenként kétszer iskola-látogatás a szülők részéről. Minden héten más két-két szülő látogatását fogadja a tanító. Ugyancsak kétszer vezetí sétára — kedvező idő esetén, — a tanító a tanítványait a délutáni tanítási óra után.

Záradékol még ezt írta az elnök: „Reméllem, hogy ajánlásával (tehát a kabosi ismeretség révén ö ajánlotta Gált) nem fogok kudarcot vallani, amennyiben ön gyermekeinket nemcsak tanítani, hanem nevelni fogja.”

Ebből azt látta Gál, hogy fizetése majdnem háromszor annyi lenne, mint előbbi helyén, de mielőtt ily, egész életére kiható lépésre szánná magát, cél-

szorúbbnak vélte, ha volt tanárai közül egyiknek, akit egész iskolázási ideje alatt a legjobban kedvelt, a véleményét és tanácsát kikéri.

Elmont tehát Hajóshoz Elmondta neki, hogy meghívást kapott Abozra, onnőlfogva kéri szives tanácsát arra nézve, hogy mittevő legyen.

„Mihelyt Abozon van az az állás, az mingyárt nem jó.“ Nem a Tardy helyéről van szó? Az igenlő válasz után Hajós így érvelt: Semmi szin alatt sem ajánlom, hogy oda menjen — Vagy megelégette Tardy az állását, vagy őt elégették meg a szülők; harmadik eset nem létezik! Mi következik ebből? Az, hogy űnt még hamarabb menesztik mint Tardyt, az hogy űn még annyi ideig sem fogja kibírni, mint ő. Miért nem marad Kaboson, ahol — mint tudom — kedvelték űnt? Nincs az ottani kántortanítónak lánya, akit űn feleségül venne?

De igen, — felelte Gál, — van egy fogadott leánya, de az már nem hozzám való!

Miért nem?

Mert az tizenkét évvel idősebb mint én Különbben is őn 20 éves koromban még nem akarok nőüllni. Azután meg, miért nem állhatnám meg őn a helyemet Abozon is?

„No, mert Tardy az osztály szemefénye volt. Kitűnő tanuló és prima viselőtű!“

Ha szabad kérdezoem, mi kifogása van a tekintetes Tanár úrnak az őn viselőletem ellen? Hát őn nem tanultam jól?

— Szó sincs róla! űn is jól tanult, de Tardy még jobb tanuló volt mint őn; a viselkedése ellen sem volt kifogásunk, de lássa be, hogy ő sokkal komolyabb, bígadtabb viselőtű volt, mint őn. Azért figyelmeztetem, hogy nagyon megbánja, ha azt az állást elfogadja.

Loforrázva távozott Gál hazafelé, Hajós tanár úr lakásáról. Nagyon bántották őt kedvölt tanárának meggyőződésből fakadó, de azért jóindulatu szava

Azért, mivel a tisztelt tanári kar Tardy ajánlatával „kudarcot vallott,“ hol van az megírva, hogy velem is kudarcot fog vallani? kérdezte önmagától Gál. És elhatározta, hogy volt tanárának leintő tanácsa dacára, mégis elfogadja az abozi állást. Mit a közeledő tanév elején, szeptember 1-én, meg is tett.

Alig tültött Gál Abozon néhány hónapot, amikor Kabosról, a falu vezető férfiai közül hárman, felkeresték őt a lakásán. Ott a bíró előadta jövetellüknek az okát. Előbb azonban leolvasták az 50 forintot, mint a kabosi tanítói fizetésnek, az elmúlt tanév második felére járó úszazegét Egyben felkérték Gált, hogy bagyja ott Abozt és menjen vissza hozzájuk, — kántortanítónak. Előre biztosítják őt arról, hogy egyhangulag fogják megválasztani.

— Nem oda Buda atyafiak, hanem pályázatot kell hirdetni és a jelentkezők közül hármat kell kandidálnok, felelte Gál.

„Mi nem kangyikálunk egyet sem, hanem magát akarjuk, punktum!“

Gálnak nem tetszett a dolog. Sejtette, hogy a nagy lelkesedés mögött kell valaminek lappangania. És lappangott is. Mert mikor már félig-meddig kilátásba helyezte odamenetelét, akkor nagy titkolódzva elmondták, hogy mivel a nyugalomba vonuló kabosi kántortanító nem volt tagja a tanítók országos nyugdíjintézetének, azért a 300 ft. évi nyugdíj kifizetése a községre hárul mindaddig, amíg az öregúr él. Miért is kéri Gált, hogy a tehernek felét, vagyis 150 forintot, sziveskedjék levenni vállalkról.

A kabosiak alaposan csalódtak abban, mikor azt hitték, hogy Gál ezt a részint megalázó, részint terhes feltételt elfogadja. Hallani sem akart róla. Mindazonáltal megígértették vele, hogy az állásra-annak idején pályáznai fog.

Pályázott is. Az abozi iskolaszéki elnök fogatán érkezett a választás előtti napon Kabosra. A községbeli lakosság kissé tartózkodó viselkedéséből gyanította, hogy ott mögötte nem tiszta bort akarnak önteni a pobárba. Amiről rövid idő múlva biztos tudomást szerzett Gál. Bement a vendéglőnek csüfolt kocsmába, ahová a pályázók közül 4-5 jelentkező már megérkezett.

A vendéglős — Schwarzcz, — bizalmasan fogadást ajánlott Gálnak, — 100 forintot 5 frt ellenében — arra nézve, hogy ki lesz a kabosi kántor. És — titoktartás mellett, — küldte Gállal, Berkes nevére. Berkesét, aki Gálnak szintén osztálytársa volt. Ebből Gál azt következtette, hogy Berkes elfogadja a községi előljárók által előbb neki — Gálnak — felkínált paktumot

Gál óvat emelhetett volna a választás ellen. Nem tette. Ebből nagy kavarodás támadt volna. Egyszerűen viszálypatt. Berkeset pedig egyhangulag a nagy lelkesedéssel választották meg kántortanítónak.

Berkes még ma is működik, mint kántor, de sohasem jutott eszébe Gálnak, hogy ezt a köpönyeg alatti paktumot volt iskolatársának a szemére lobbantja.

Gál visszatért Abozra és tanított tovább úgy, mintha mi sem történt volna. Az első héten csakugyan meglátogatta két szülő az iskolát, de azóta sem tette be a lábát közülük egyik sem oda. Ugy látszik nem tartották szükségnek ezt.

De jött újabb küldöttség, mégpedig helybeli, az abozi bíró és pénztárnok személyében. Ezek felajánlották Gálnak az abozi városi iparos-tanonciskolai tanítói állások egyikét. Gál ezt csak az esetben volt hajlandó elfogadni, ha iskolája fenntartóinak nem lesz ellene kifogása.

Az iskolafenntartó szülők pedig kijelentették, hogy ők sokkal szabadabb mozgást és hatáskört kívánnak biztosítani a tanítójuknak, semhogy ebbe beleavatkozzanak. Tessék neki úgy tenni, amint jól esik.

Gál e kijelentés után a felajánlott állást elfogadta. A tanonciskolai intézmény abban az időben még csecsemőkorát élte. Duhajkodó elem került az iskolába. Ez próbára tette a tanító türelmét. Valóban igaz az, hogy a tanító egyénisége után idomul a tanulócsereg. A tanító képére van teremtve az iskola. Amilyen a tanító, olyan az iskola. Sokkan azt hinnék, hogy mindez csak üres frázis. Nem az, hanem élettapasztalatból merített megállapítás.

Művelt, uri szülők gondosan nevelt gyermekeivel haladni, valóban gyerekjátek. De ebből a csúrhébből, ebből a 13 próbás vásott elemből tessék tanult iparos ifjakat nevelni. Itt mutassa meg Gál, hogy mit tud.

Pedig ha van állatszoliditű a fenevadak megfékezésére, akkor tanítónak is kell lenni a rakoncátlan elem megtörésére és rendszabályozására. Két osztály volt, az elsőben 62, a másodikban 56 tanulóval. Ez utóbbi Mátray igazgató, az előbbi pedig Gálnak önálló vezetésére bízva. Ugy a közismereti tárgyak tanítását, mint a rajzoktatást mindkét tanító a saját osztályában eszközölte.

E módszernél azonban sokkal célravezetőbb a szakoktatás a tanonciskolákban, mert a tanító azoknak a tantárgyaknak az oktatására vállalkozhat, amelyeket legzivesebben tanít. Az sem mellékes, hogy a tanító több osztályt oktatta, több tanuló szoktat fegyelemre.

Mindkét tanító elégedett volt a saját osztálybeli tanulóknak egy a

szorgalmával, mint a viselkedésével. Mindkét tanító szentül azt hitte, hogy az ő tanítványai összehasonlíthatatlanul jobbak, mint a másik osztálynak a tanulói. Anélkül, hogy összebeszéltek volna, mindegyik tanító a saját tanítványait bárányoknak, a kollégáit pedig farkasoknak titulálta, nem nyilvánosan ugyan, miut inkább gondolatban vagy titokban.

Hogy milyenek voltak természet nézve már az első osztály tanulói is, kitetszik abból, hogy mikor a tanteremben az egyik petróleumos lámpa füstölgött, azt a közpötemtűnél jóval magasabb Gál, lábujhegyre állva sem volt képes elérni és lecsavarni, de az első padból kilépő mészárosina, anélkül, hogy lábujhegyre állt volna, könnyűszerrel lecsavarta azt.

A tanonok fegyelmzése és renchez szoktatása simán, minden szigorúbb fegyelmi eszköz igénybevétel nélkül történt és valószínűleg ily simán folyt volna le az egész tanév, ha egy sajnálatos eset nem fordul elő. Tanévközben Mátray megbetegedett. Levélben tudatta erről kollégáját s kérte, hogy osztály-összevonással végezze a tanoncoktatást mindaddig, míg felépül betegséégéből.

Ekkor kezdődött a hadd el hadd! Gál hátra vonultatta Mátray osztályában a tanoncokat, hogy helyet engedjenek az üvéinek. Az első osztálybeliek bevonultak a szomszédos terembe, ahol fülliketűs zaj, láma fogadta őket. A tanító csendesítő béköltető szava olaj volt a tűzre. A második osztálybeli főkolompokok az utolsó padban ökleikkel csapkodták a padokat, patkós csizmákkal dübörögtek a padlón. Gál türelmesen várta a zaj lecsillapodását. Ara is gondolt, hogy a második osztály tanulóit haza engedi, de azok az ablakok alatt és a folyosón folytatták volna a zajt.

Mikor fogytán volt a tűrüm-olaj, olyan eszközhöz nyúlt, mely ez ideig ismeretlen volt a tanulók előtt. A hatás nem maradt el, de az eszköz igen. Ezután minden zavar nélkül történt a század felüli létezámu tanonc-sereg oktatása, négy héten át, Mátray felépüléseég.

Gál a husvéti ünnepekre hazautazva, találkoztott Hajós tanárral. No, hogy van megelőgedve az aboziakkal? kérdezte Gáltól.

— Küszönöm, jól. felelte Gál.

És az aboziai önnel?

— Szintón.

No, ennek igazán örülök, mondta Hajós.

Elérkezett a tanév vége, mindenütt megtartották már a záróvizgát, csak Gálnak kellett még tanítania, még pedig szerződése szerint: július végéég.

Az iskolafenntartó szülők azonban elhatározták, hogy a záróvizgát még július első felében megtartják. E vizgáról az „Abozi Híradó“ a következőképen emlékezett meg: „Az abozai magániskola növendékeinek július hó 5-én volt a vizgája. Az érdeklődés általános volt, nem csupán azért, mivel Aboz intelligens közönségének magzatjai voltak tanúsítványt teendők arról, hogy a jövő nemzedék szellemi tőkájének alapját miként vetették meg, de érdeklődött a közönség az iránt is, hogy a csak az idén felogadott ifjú tanító, mennyire érdemli meg a szülők azon bizalmát, hogy legbecsesebb kincsüket, gyermekeiket az ő vezetésére és nevelésére bízni érdemes-e? És a kérdés valóban Gál József tanító előnyére dől el, minden kérdést, melyet akár az ifjú tanár, akár az iskola felügyeletével megbízott tagok a hűkhoz intéztek, precizitással fejtették meg. Minden feleletből kitűnt, hogy a gyermekek gondolkodni tanultak.

A magániskola elve tehát, addig is, míg a népnevelésünk fiúiskolareformja megvalósul, sikeresnek bizonyult.

A záróvizgán, mely az állami polgári leányiskola nagytermében volt megtartva, a szülőkön és rokonokon kívül, mintegy 120-140 érdeklődő vett részt, köztük a helybeli iskolák összes tanerői.

Érdekes, hogy a vizgán a szülők a tanítót a hallgató közönség közé állították, aki nem tett egyebet, mint drakkolt a tanítványai helyett, és izzadt, homlokát törülgette. A tanu'ók kikérdezését az iskolaszéki elnök, s kivüle még két szülő végezte.

Mikor véget ért a vizsgálat, a szülők egymás után a legmolegobben gratuláltak Gáinak és nagyon köszönték szives fáradozását.

Azért mégis az állami polg. leányiskola igazgatónőjének a gratulációja volt a legűszintébb és legtalálób, aki így szólt Gáihoz: „Kedves kolléga, fogadjon részvétemet, ez nem vizsga, hanem tortura volt“.

Ha megkérdezzük ma Gáit, hogy mi a véleménye az iskolai vizsgálatokról, valószínűleg azt felelné, hogy „annál az okos embernél, aki a vizsgát kitalálta csak az volt okosabb, aki azt eltörölte“. (Végo.)

A 60 éves komáromi községi iskola.

A mostani községi iskola 1869 nov. 3-án a városi hatóság és iskolaszék jelenlétében nyitott meg s 4-én csütörtöki napon megkezdte áldásos működését. Akkori polgármester Palay Kornél volt. A községi iskola felállítását Nagyvasváry Sándor előkelő ügyvéd indítványozta, hogy az addig tisztán hitfelekezeti célokat szolgáló népoktatás legyen eggyé s hozza egymáshoz közelebb a különböző felekezetek tagjait.

1. 1869. előtt volt a ref. egyháznak iskolája a kollégium épületében hat osztályú.

2. Az izraelitáknak Jókai szülőházában 4 tanterem

3. Az ág. hitv. ev. egyháznak a mai evang. egyház épületében. 2 osztályos.

4. Több magán leányiskola.

5. Városi Fő Elemi Tanoda, a mai Jókai utcában az államrendőrség helyén a város öszspolgárainak adófillóreiből tisztán a rk. tanulók oktatására, 4 osztályos.

6. Zeneiskola ezidőben is már fennállott 1861 óta, akkori Szombathy utaci; Sztanek ház, most Jókai u. Balogh házban.

7. Rajziskola 1869-ben a Szent András templom mögött, a mostani rk. kántor házban (Moleca) volt. Ez az iparosok és rajzkedvelők részére állítottott.

8. 1860-as években a mostani „Kuria“ városrészben is volt egy magániskola.

A bencés rend vezetése alatt négy osztályú alginázium volt a mai Kulturpalota helyén.

Mindezen elemi iskolák belekapcsolódtak az 1869-ben megnyílt mai községi iskolába, kivéve a rk. iskolát, a r. k. hívek az 1870. év elején új hitfelekezeti iskolát nyitottak.

1869-ben megnyílt közs. iskolának a Kollégiumban volt elhelyezve 6 tanterme, a mai rendőrség épületében 8 tanterme, a zene és hitoktatásra adott az ev. egyház 1 termet, az izr. hitközség a rajztanításra 2 termet.

A községi leányiskola mai díszes épülete 1893/94 tanévben lett készen, 1893 szept 27-én volt itt az első tanítás, a fiúiskolában pedig 1896 május 2-án.

A mostani iskola egész építési költsége 148602 akkori koronába került. Pollák Ignác helybeli építész építette, Tátray József polgármester alatt.

1894 év. nov. 3 án ünnepelte az iskola 25 éves évfordulóját.

1869-ben a megnyitáskor az iskolának 13 tanítója s 5 szakt. volt. Most 20 tanítója és 1 kézimunkatanítója van. A 60 év alatt pedig 68 tanító működött összesen. Első igazgatója Siposs Elek volt; ki után még 6 igazgató működött.

Az első tanévben az iskola 946 tanulót számlált. 550 fiú és 396 leány. 60 év alatt az iskolában tanult 33,005 fiú 30604 lány, összesen: 63 609 tanuló. Legtöbb tanuló volt a világháború kitörési évében 1465, 1913/14-ben, utána kórház; legkevesebb 1926/27-ben. A jelenlegi létszám 908 tanuló, 1920 II. 1-ig a szönyi tanuló is idejártak

Első tanfelfügglő Környei János tanügyi író volt, jelenlegi Ježo Márton. Első isksz. elnök Nagyvasvári Sándor. Jelenlegi Kathona Sándor.

Ösztöndíjalapítvány van 36, melynek a tőkje kitesz 56103 Kc 99 f-t, melyből a tavalyi év folyamán is 57 tanuló nyert ösztöndíjat.

Az iskola jelenlegi jövevényi; a város, mint iskolafenntartó, Protestáns Nőegylet, Izraelita Nőegylet, Népjelői központ, Haladás asztaltársaság, helybeli Vöröskoroszt Egyesület, Polgári Takarékosági Asztaltársaság, a helybeli pénzüntözetek.

Emlékezés.

nóhai Péter József vágsellyei róm. kath. igazgató tanítóról a Galánta—vágsellyei kör magyar tanítóinak közgyűlésén. 1929. XI. 6.

Elmondta: Radó Pál.

Kedves Kart Ársak! Mi az emlékezet? Az emlékezet szépen nyíló virág, melyet, ha ápolsz, gondozol, sok örömet, gyönyört, élvezetet ád, de ha gondjaidat levezed róla, elfonnyad, elszárad, mintha nem lett volna. — Gondozzuk tehát mi is ezt a szép virágot, nehogy később érje szívünket a bánat.

Péter József mindenről és mindenkiről beszélt csak önmagáról nem, azért is életrajzi adataiból csak annyit adhatok, amennyit kedves hozzátartozóitól megtudhattam.

Péter József 1856. febr. 22-én született Pereden, ahol édesatyja róm. kath. kántortanító volt 40 évig.

Az elemi ismereteket tehát édesatyjától szerezte, gimnáziumi tanulmányait Érsekújvárott, a tanítóképzőt pedig Modorban végezte.

Oklevelet nyert 1874-ben. Pereden 5 évig, Vágsellyén 3 évig, mint segéd-tanító, 1 évig pedig Veszprém megyében, Várpalotán mint önálló kántortanító. 1883 tól vágsellyei kántortanító, később, mint igazgató-tanító működött, 1919. december 31-ig, mikor is nyugalomba vonult.

Ettől kezdve a vágsellyei róm. kath. hitközség óhajára kántor ugyanott halála napjáig

Péter József tetemén az elomló szikla nem emlék, sokkal maradandóbbak az ő művei. Erdemei eléggé ismeretesek a magyar tanítóiség előtt. Neve az olvasás tanításánál lett közismertté.

A betűszemélyesítés tisztán az ő találmánya. Mintha most is látnám magas, szikár alakját, amint a vágsellyei esp. kerület gyűlésén bemutatja új módszerét s meggyőző erővel bizonyítja annak helyességét.

Egyes neveléstudományi tételek, vagy munkák bírálatánál sohasem

bántotta őt a feltűnni-vágyás viszkotege, hanem a kérdés fontossága s az ő jóindulata készítette a szaktudással párosult tárgyilagos bírálatra.

Bírálata sohasem volt csipős, mint inkább kedvesen hangzó jóindulatú és tanulságos, állításait olyan érvekkel tudta alátámasztani, hogy ellenfelei is elismeréssel adóztak neki.

Értékes dolgozatai jelentek meg a tanügyi lapokban, értekezések, mintaleckék, hozzászólások, vezéreszmék, melyek egytől-egyig pedagógiai képzettségének adták tanujelét.

Még fiatal peredi tanító korában megírta Pozsony vm. földrajzát, ez nyomtatásban meg is jelent, rövid idő alatt el is fogyott. Sajnos a második kiadás már nem került sajtó alá.

Ezen munkájában a földrajzi előismeretek, uttörő adatok a mai viszonyoknak is megfelelően tűntek ki.

A többi munkái a vágsellyei kath. tanítókör és az érsekújvári és vidéki tanítói egyesület jegyzőkönyveiben vannak megörökítve, mely egyesületnek hosszabb ideig volt elnöke.

Sajátkezüleg összeállított és megrajzolt a-b-c-je megvan, amely a most használatban levő összes a-b-c fölött tökéletességben messze kimagaslik. Sajnos, ez nyomdafestéket és napvilágot nem láthatott, mert még az államalakulat előtt is már a hivatalos érdekelt közegek ellenfeleivé váltak.

Az utolsó időben Romániából (Bukarestből) az ottani tanítóegyesület engedélyt kért tőle módszerének lefordíthatására, mivel be akarták hozni a román tannyelvű iskolákba, ő ehhez készségesen hozzájárult.

Nagyon érdekesen írta meg a vágsellyei iskola történetét is, ami „Az esztergomi főegyházmegyei róm. kath. iskolák története” című könyvben megtalálható annál is inkább, mert ez a mű minden plébánia vagy iskola könyvtárában megtalálható, — beszerzésük annak idején kötelező volt.

Szép zenei tudását mind az egyházi, mind a társadalmi életben értékesítő. Vajmi lélekemelő és áhitatra serkentő volt hallani tanítványainak ónekét a templomban és az iskolában. Énekkora messze vidéken híres volt, sok dicsőret és elismerés hangzott el mindezekért. Az iparos körnek éltető lelke volt, egymást érték különösen a téli időszakban a kultüresték, ahol szabad-előadás, felolvasásokkal hintette a polgárság közbe a művelődés magvát, amiért is az egész község a legnagyobb tisztelettel viseltetett iránta.

Kartársait nálánál senki sem szerette jobban, mindenkivel és mindenkor kész volt azokat védelmezni.

Utolsó találkozásunkon panasza nyíltak ajkai, — végre baráti kéz a kézben s ezt mondja: „Ha meghalunk a lélek él ugy-e?” Felelem: Erős a hitem, hogy él! — „Isten veled, hisz akkor még találkozunk”. E megható jelenet feledhetetlen.

Tehát ő már rég nyugalomba vonult, minket még skartban hagyott, — ő élt, fáradt, szeretett és meghalt.

E megemlékezés legyen a kegyelet jele.

Elvezte fölötti bánatunkban szükségünk van enyhítő balszamra, legyen tehát e gyógyír a legjobb vigasztalás, Krisztus sirja felnyílt. Nyugodj békében. Hiszen lesz feltámadás.

**Nagyon tisztességes, művelt katolikus leány tanító élet-
társat keres.** Jelige: „Remittelt” Bratislava, főposta — restante.

Új állások szervezése és államsegély iránti kérelem.

A Szl. Á. M. T. E. Galánta—Vágselye-i körzet legutóbbi közgyűlésén az az óhaj hangzott el, hogy az országos egyesület vezetősége tegyen lépéseket az iskolaügyi referátusban, miszerint az újonnan megválasztott tanítók államsegélye gyorsabban folyósíttassék. Kovács Alajos közp. elnök rámutatott arra, hogy az iskolaügyi referátusban nyert felvilágosítás szerint az államsegélyek késedelmes kiutalásának rendszerint a kérvények hiányos felszerelése az oka, miért is azt indítványozta, hogy az államsegély kéréséhez és az új állás szervezéséhez szükséges mellékletek jegyzéke a M. T.-ban leközöltessék.

A galántai állami tanfelügyelő úr volt szíves ezen jegyzéket a tanfőtség rendelkezésére bocsájtani, melyet alant közlünk.

Az új állás szervezéséhez szükséges okmányok: Az iskolaszék kérvénye aziránt, hogy a referátus járuljon hozzá az iskola kibővítéséhez, az új tanítói állás megszervezéséhez és ezen új tanítói állás részére az államsegély kiltásba helyezéséhez s az esetleges váltakozó rendszerű tanításhoz, melytőlbbi legfeljebb 1930. június 30-ig engedélyezhető.

A kérvény mellékletei: a) a régi és a kibővítendő iskola tervrajza, b) az iskolaszék jegyzőkönyvi kivonata (az illetékes hatóság által jóváhagyva), azon határozataról, melyben az iskola kibővítését kimondotta a megfelelő számú új osztállyal és az újabb tanítói állás szervezésével. c) Az iskolafenntartó nyilatkozata, hogy minden újonnan szervezett tanítói állás után 1200 Ké fizetést, mint helyi járulékot, lakást és kertet, illetve lakbért és kertilletményt, továbbá 200 Ké nyugdíjjárulékot biztosít. Vállalja a megválasztandó tanító után a „Liečebný Fond.” járulékaiknak felét és a szervezendő osztályok szabályszerű be rendezését, s az iskola kibővítésével járó dologi kiadásokat. (Ha a váltakozó rendszerű tanítást is kérelmezi, akkor írásbeli nyilatkozata arról, hogy 1930. június 30-ig gondoskodik az újonnan szervezett osztályok elhelyezéséről. d) Tanítók névsora az újonnan elhelyezett osztályban. e) Az iskola összes tanköteleseinek számbeli kimutatása. f) Az összes tanulóknak számbeli kimutatása, osztályok és csoportok szerint, az elmúlt iskolai évben. g) Kimutatása a jelen tanévben (az újonnan szervezett osztály tanulóit is beleértve). h) Kimutatás arról, hogy mennyi a helybeli és a vidéki tanköteles. Szem előtt tartandó, hogy egy osztályban csak 70 tanköteles lehet elhelyezve, ezszerint kell kérni a felmenő vagy párhuzamos osztályt. Minden melléklethez szlovák nyelvű fordítás is csatolandó. Az iskolaszék kérvénye bélyegmentes, a mellékletek azonban bélyegkötelesek. A fordítást vagy másolatot a közjegyző vagy a járásbírótság hitelesítse. Az iskola tervrajzában feltüntetendők

a méretek s a világtájak. i) Az egyházhatóság beleegyezése az iskola kibővítéséhez. A községi s a zsidó iskoláknál az iskolaszék határozatát a kibővítésről a járási hatóság hagyja jóvá.

Az államsegély iránti kéret mellékletei. 1. Kérvény. 2. A megválasztott tanító utolsó fizetési kiutalása. 3. Családi kimutatás. 4. Működési bizonyítvány. 5. Választási jegyzőkönyv (hatósági jóváhagyással.) 6. Díjlevél és javadalmi jegyzőkönyv (az új minta szerinti hatós. jóváhagyással.) 7. Oklevél, v. érettségi, v. képesítési bizonyítvány. 8. A 18 éven felüli gyermekek névjegyzéke. Mellékletek a nevelési járulék kiutalásához és a működési pótlék „C” fokozatban emeléséhez. (Bizonyítvány az iskolalátogatásról; közs. bizonyítvány, hogy idegenben tartózkodik, bizonyítvány a gyermekek eltartásáról; bizonyítvány a rendőrigazgatóságtól, hogy azon a helyen laknak. Az egyetemi hallgatóknál bizonyítványok a vizsgák sikeres letételéről.) 9. Állampolgársági bizonyítvány. 10. A javadalmak összeírásai. 11. Az iskolafentartó költségvetése (hatós. jóváh.) 12. Iskolai költségvetés (hat. jóváh.) Ha az iskola fenntartásához, v. a tanító fizetéséhez a polt. község hozzájárul, akkor annak a költségvetése is. 13. Iskolaszéki jegyzőkönyv az állás szervezéséről. 14. A referátus beleegyezése az állás szervezéséhez. 15. Községi bizonyítvány az állami egyenes adó összegéről. 16. Községi bizonyítvány a községi pótlék százalékaról. 17. Bizonyítvány arról, ki van-e merítve az isk. pótlék. 18. Bizonyítvány arról, hogy mennyi esik az állami egyenesadóból az iskolafentartó hívekre. 19. Bizonyítvány arról, mennyit tesz ki az az összeg, melyet a hívek fizetnek az iskolafentartásra, az állami egyenesadóból. 20. Az iskola alaprajza méretekkel. 21. Névszerinti kimutatás az új osztályba beírt gyermekekről. 22. Számszerinti kimutatás az egész iskolában beírt gyermekekről. 23. Számszerinti kimutatás az iskolába járó gyermekekről. 24. Kimutatás arról, hogy melyik tanteremben mely csoportok és évfolyamok fognak járni. 25. Községi bizonyítvány arról, hogy milyen anyanyelvűek a gyermekek az iskolában és milyen anyanyelvet kívánnak a szülők. 26. Kimutatás a szlovák anyanyelvű gyermekekről. 27. Az egyház beleegyezése az államsegély kérésébe. 28. Milyen iskola van a községben még. 29. Gyermekek kimutatása más iskolánál. 30. Tanmenet és jóváhagyott órarend (többtanterős iskolánál áttekintő órarend.) 31. Kezdő tanítóknál orvosi bizonyítvány. 32. A jelentkezők minősítési táblázata: sorszám, pályázó neve, születésének kelte, helye, vallása, állampolgársága, végzettsége, milyen tannyelvre, jegyzet rovat. 33. A pályázat hirdetéséről egy egész újság. 34. Törzslap Osobný Výkaz 4 példányban. 35. Kerületi orvosi bizonyítvány arról, hogy az iskola megfelel az 1868. évi 38. tv. cikk 27—28. §. követelményeinek.

Kocsis Árpád.

Kicsinyek között.

A mult alkalommal sajnálkozva referáltam arról, hogy „I. oszt. — fapadokkal” című jegyzetemből nem tudtam kibámozni a történetet, melyet valamelyik kartársam mesélt volt el.

Nos, büszkén jelentem ki, hogy ebben most már semmi restelni valót nem találok.

Közben ugyanis, meglepetésszerűen, fölismerlem az én följegyzésem értelmét, — az iskolától, vagy az iskolai élettől teljesen távol álló személy elbeszélésében.

Az illető a viccelő társaságbelihez tartozik és egyáltalában nem azszal a cézzal viccel, amellyel én gyűjtöm a mosolyt. Erre valj előadásnak módja, de maga a „vicc” is, amelyet a többi közt feltálat. S ha eddig nem tudtam volna ebből az összehasonlításból megtanultam volna azt, hogy mi a különbség az iskoláról, vagy a gyermekekről gyártott viccek, — s az iskola keresetlen, önként fakadó, tisztacsengésű nevelése közt...

A vicc a következő.

A kis Móric (másról, hogy is lehetne szó?) első nap van az iskolában. Mikor haza megy, apja megkérli tőle:

— No, mi újság? Hogy tetszik az iskola, Móric?

Móric elfintorítja arcát és legyint.

— Ugyan táti, svindli az egész. Ki van írva, hogy I. osztály és fapadok vannak benne...

Ime, így hangzik a „humor”, mely nem úgy termelt az iskolai élet földjén. De aki ilyeneket „szállít”, nem veszi észre a benne lévő logikátlanságot, mert a hólásan nevető hallgatóság sem kérdezi: — hogyan lehetséges, hogy Móric már az első napon le tudta olvasni az ajtó fölötti táblát... Hisz a viccban nem fontos a logika...

Mennyivel értékesebb volt számomra az a kedves kis eset, melyet egyik nő-kartársam mondott el a minap!

Aznap reggel csak futólag találkoztunk, de megjegyezte, hogy valamit el akar mesélni...

Ez az: el akar mesélni. Ezen van a hangsúly. Az igazi humor követeli, hogy másnak is élvezetet szerezzen; — a gyártott viccnek ez nem fontos; időtől-ésből kerül elő.

Kerestem újból a találkozást. Akkor aztán szépen, természetesen, úgy, ahogy először hallotta — és ahogy hónapok, vagy évek múlva is visszaemlékszik rá, elkezdte:

Éppen tegnap történt. A nyolc órát vártuk, amikor látom, hogy az első osztályos Gődölle Erzsli sietve beteszi a padba a tarsolyát és máris jön hozzám pirult arccal. Előre sejtem, hogy itt valami baj van. Persze hogy az, még pedig nagy. Így pöröl a kis szája:

— Tanítónéni, tegnap a Tilkákék kertjében Ónodi Pisti nagy, görbe bottal kétszer hátbaütött és úgy fájt, hogy...

Tudni kell természetesen, hogy ez a fájdalomnak a legnagyobb fokát, a maximumát jelenti: úgy fájt, hogy.

Ónodi Pisti már ott ült az első padban és ha nem is lett volna halottl csend az osztályban, akkor is hallotta volna a szörnyű panaszt.

Még időm se volt feléje fordulni — meséli a kollegina —, ime Pisti nagy

garral védekezik, bo sem várva, míg ülőhelyzetéből felemelkedik: (egy lélegzetre):

- Nem is voltam Tilkák kertjében,
- nem is volt görbe a bot,
- nem is ütöttem meg és
- nem is fájt anyyra . . .

*

Nem volt időnk arra, hogy viszonzzam a mosolyt a magam emlékeinek tárházából, azért ezen az úton rovom le tartozásomat.

Első dolgozatul számlát kellett szerkeszteni a számtan órára, az iskolában.

Igy rendelkeztem: — A számlát mindenki az apjának címezze!

Hosszifognak. Sercegek a tollak az írka papírján. De Pintér F. szti nem ír. Értsem őt. Apja már nem él. De én ismétlem a parancsot. S ő rövid gondolkodás után mégis csak megcímezi a számlát halott apjának . . .

Kis idő múlva észreveszem, hogy Váci Laci jobbra-balra hajlong, de nem ír. Meglátja, hogy figyelem, szólásra jelentkezik.

— Mi bajod?

A fiú egészen csendes hangon, nehogy sokan meghallják, ezt kérdezi:

— Tanító úr, én kit írjak? . . .

Akkor jut eszembe, hogy nagy hibát követtem el. Ennek a gyerekeknek nincsen apja — és nem is volt . . . törvényes apja . . .

Hirtelen azt akartam mondani, hogy ird az édesanyját. De a fiú már fejté azt, hogy „Tekintetes”. Ezután jobban illik a férfinév.

Siettem megoldani a kérdést:

— Ird a magad nevét! . . .

Nagyon bosszantott a dolog. Ez nagy elővigyázatlanúság volt tőlem. Hiába. Megtörtént.

A gyermekek írták a számlát. Iparkodtak. Váci Laci azonban még mindig gondolkozott, írja-e a maga nevét. Nem igen tudta elképzelni Tekintetes Önmagát. Csak várt.

Rászóltam, hogy siessen. A többiek már megszámláztak mindenféle árút.

Stellében nem is tudta, mit ír Váci Laci, de amikor én megnéztem a számláját, ez állott rajta:

Tekintetes 6 kg. kockacukor . . .

(hoá)

Az igazgatótól cím. Aki, mint jómagam negyven évig szolgálta a közoktatást, annak volt elég ideje, hogy hiu ádrándokról lemondva, teljesen lehiggadva nézze a világ folyását s megmosolyogja a fiatalok törtetését boimi üres és semmitmondó megkülönböztetésekért. Ilyen, nesze semmi"-nek tekintettem mindenkor az igazgatótól címet, amely számomra csak több munkát, nagyobb felelősséget és amit legjobban éreztem: örökös lekötöttséget jelentett. A tanító évvégével letette a lantot és agusztas 28-ig még azt sem szabadolt tőle kérdezni: hol lesz a vakációban, mert neki ez az idő teljes szabadságot jelentett. Nekem ha családi körülmények vagy agyonstrapált szervezetem kifoltozása úgy kívánták, nagy alázattal kellett a nagyságos tanfelügyelő úr előtt hétrét görbüleöm s csak akkor kaptam távozási engedélyt, ha garanciát vállaltam, hogy az ügyek haladéktalan elintézése biztosítva lesz. S mindezekért ellenértékül igazgatótól címmel ruháztak fel — papíron. Azért csak papíron, mert bár 18 évig húztam ezt az igát, soha sem a tantestület tagjai, sem a tanulók ezt a szót ki nem mondták, az előbbiek saját kívánságomra

az utóbbiak pedig s azok szülei orról talán nem is tudtak Azt hiszem szerényebben ezt a kérdést nem lehet elintézni.

És csodálatosképpen ez a semmisség minden év novemberében kihoz a flegmámból, amikor a vasuti preukázák érvényesítése esedékes. Mert bár annál a tanfelügyelőségénél terjesztom be, ahol mindenkor a legnagyobb jóakarattal találkoztam, ahol honpolgárságom, véglegesítésem s igazgatói megbízatásom érdekében a legteljesebb támogatásban részesültem — kívánok minden tanítónak ilyen hivattal főnököt! — mégis le lettem és le maradok degradálva „újtól” v. v. re. Nehogy tanítókollegáim ezt a panaszolt lefokozást sértő lenézésnek vegyék, van a tanítói hivatás önmagában — igazgatóság nélkül is — annyira tiszteletreméltó, hogy értelmes ember ezt teljes megbecsülésben részesíti.

Nem szabad feltételeznom, hogy ahol már a második tanfelügyelői látogatás után referátusi elismerésre terjesztettek föl s amikor a nyugdíjkiutaló rendeletben az igazgatói pótlék külön fel van tüntetve, ott végeznék ezt a lefokozást Másból kell a hibát keresni. És szóvá is csak azért teszem, mert talán nem vagyok az egyedüli, aki ilyen bosszantó olbánásban részesülök. Nem is utkeletű ez a manipuláció, mert már a régi roszim alatt olvastam egy áll. főmérnök kifakadását, akit az arcképes igazolvány „áll. nyugdíjas”-nak minősített s akinek talán közömbös lehetett, minek nézi őt a jegykezelő, de ezt a hivatalos uton elkövetett csipkelődést szó nélkül nem hagyta.

Ugy a magam, mint hasonlósorsú kertársaim nevében kérem az illetékes fórum aziránti intézkedését, hogy a Referátus által megállapított rangjelzés értelmetlenül hagyassák s a preukázka 5. oldalán a helyesbítés keresztülvezetessék. Amit a jobbkéz ad, ne vegye el a balkez.

Ludimaglster.

Jubileum. A „Besztercebányai evang. egyesület” kezdeményező indítványára a besztercebányai ág h. ev. egyházközség tanácsa (presbitériuma) ünnepelte Laczó Dániel besztercebányai ig. tanítót, aki 40 évi buzgó és érdemdús sikeres működése után nyugelomba vonult. Az ünnepeltetés az egyház disztermében egy 125 terítékes búcsúvacsorával történt. A közvacsorán dr. Dérer Emil ker és iparkamatrai főtitkár, Sztehló Gerő lelkesz, Szilvka Sándor ig. tanító s Babka György állami tanfelügyelő méltatták a távozó nesztor kiváló érdemeit, aki a rögös tanítói pályán úgy működött, hogy közszeretelnek örvendett az egyház és város színe-java előtt. Dr. Dérer Emil a jubiliás tanítónak az egyházközség értékes ajánlját nyujtotta át. Az egyházközség sajnálkozásának adott kifejezést, hogy tanítójuk nem Besztercebányán, hanem Léván fogja élvezni kiérdemelt nyugalmát Minden tiszteelője igaz szeretetel kívánja az ünnepeltnek „Ad multos annos”.

Tanítók a világháborúban. A Dostojnické Listy című katonai helilap írja, hogy Franciaországban a mozgósított tanítók száma 28 379 volt. Ezek közül meghalt 7.407 (26%); megsebesült 9.624 (34%); a „Becsületlégio”-rendet 904 (3%) kapta meg, 1.002 (4%) a háborús érdemrendet — és 17 691 (62%) a háborús érdemkeresztek kitüntetésében részesült — N. gyon tanulmányos lenne hasonló statisztika összeállítása nálunk is...

Trondhjem, norvég város nevé változ-
fattak. A Vestnik októberi száma közli a prégai norvég vezérkonszultátsnak 1929. szept. 24-én kelt 293/29. sz. nyilatkozatát, mely szerint az 1929 június 14-iki törvény Trondhjem város nevé változtatta. A változás 1930 január 1-től érvényes.

Filmek az iskolában. Az egyik napilapból vettük át a következő hírt: Az egész világon kifogásolják a mostani tanítási módszereket. Nem elég, hogy sok felesleges dolog tanulására kényszerítik a gyermekeket, de a tanítási módszer is olyan ósdi és idejét múlt, hogy a fejlődésben lévő gyermekek idegrendszerét félig-meddig tönkre teszi. Newyorkból írják, hogy ott látták át először a mostani tanítási módszer hátrányait és ugyancsak ott fogtak hozzá ezeknek a hátrányoknak a kiküszöböléséhez. William Fox, a híres filmmágnás tízmillió dollárt adományozott arra a célra, hogy a film útján való oktatást az iskolákban meghonosítsák. A szakértők ankétot tartottak a kérdésről, s egyhangulag megállapították, hogy a film útján való oktatás rendkívül megkönnyítelé a munkát. „A legideálisabb tanító legideálisabb magyarázata nem ér annyit — így szól az ankét jelentése — mint a szemmel látható dolog. Ha a vászonra fogják vetíteni a megtanulandókat, a gyermekek majdnem minden megerőltetés nélkül fognak előrehaladni. Még a korábbi intelligens gyermekek is folytathatják tanulmányaikat“. A filmeket természetesen magyarázattal fogják kísérelni. De tervbe vették már a beszélőfilmek bevezetését is. Egyelőre csak néhány iskolában próbáltnak a film útján való tanítással. De semmi kétség nem lehet afelől, hogy rövidesen az összes intézetekben áttennek a vászonról való tanításra.

— Ime, az amerikanizmus a pedagógiában. Így lesz a kultúrából a civi izáció. Az iskolából — mozi. De ha valóban ideális megoldásra számíthat a terv mi ügysem kapunk belőle: ki fedezné az óriási kiadásokat, ha most, az „ósdí tanítási módszer“ korszakában sem kerül fizettségű kenyér a népoktatás apostolainak az asztalára . . .

Új tanterem Nánán. Az újonnan épített 3-ik tantermet a nánaiak Medlen István esp. pleb. tanf. isk. sz. elnök vezetése alatt nov. 3-án szentelték fel és adták át neves-bívatásának. Az ünneptély imponáns keretek között folyt le.

A műsor 12 számból állott. Fáradságos munkának a gyümölcse ez a tanterem, a Mindenható a befektetett tőkét gyümölcsöztesse, kamatoztassa, hogy az innen kikerülő ifjak a hazának hasznos és munkás polgárai lehessenek.

Új iskolai irodalmi füzetek jelentek meg Komáromban Spitzor Sándor könyvkereskedő cég kiadásában az elemi iskolák számára. A füzetek borítékán, a címlapon van egy-egy költő arcképe, belül pedig a költő méltatása az elemi isk. tanulók fejlettségének megfelelő formában és néhány jól megválasztott költemény. A szövegi részt írta Weiss Kornélia közs. el. isk. ig. tanító. A füzetek fajtái: 1. Négy vonalas füzetek, készültek az I., II. és III. osztály számára „Szépirás“ címen, különböző szélességű vonalközzel. 2. Egyvonalúak a IV.—V. osztályok számára „Dolgozatok“ címen. 3. Simák a VI.—VIII. osztályok számára, szintén „Dolgozatok“ címen. Ezek egyszerűen a IV.—VIII. osztályok mértan füzetei. 4. Kockás „Számtan“-füzetek a II. és felsőbb osztályok részére. Fontos újítás, hogy nemcsak 50 filléres finom minőségben vannak e füzetek, hanem a 20 filléres füzetek borítékán is rajta vannak a költemények, az írók méltatása és arcképe, úgy, hogy a legszegényebb tanuló is szerezhet be magának irodalmi füzetet, mely körülmény több szempontból rendkívül értékes. A kiadó cég a tanítói üzveg- és árvaalap javára a füzetek jövedelmének 5%-át ajánlotta fel, melynek elszámolására a komáromi közs. iskola ügyel. Megrendelhetők egyenesen a kiadónál.

HARMONIUM ÍZ VÁLTOZATTAL, ERŐS HANGGAL — KIS TEMPLOMBÁ IS MEGFELEL — ELADÓ.

Óvoda siketnéma gyermekek részére nyílik meg december

hó elején a siketnémák komáromi magyar tannyelvű csehszlovák állami intézetével kapcsolatosan. Felvételt nyorhet még néhány 5—8 éves mindkét nembeli, egészséges és értelmes magyar nemzetiségű siketnéma gyermek. Tandij n'incs, ellátási hozzájárulás címén azonban a szülők vagyoni viszonyaihoz mért díj fizetendő, mely vagyontalanság, vagy teljes szegénység esetén részben, vagy teljesen elengedtetik. A fenti intézet igazgatóságához címzett kérvény mellékletel: 1. anyakönyvi kivonat, 2. illetőségi, 3. orvosi és 4. a szülők vagyoni és jövedelmi viszonyait feltüntető bizonyítvány.

Kiadóhivatali üzenetek.

T. Gy. Horny Prandorf. Címét kijavítottuk. — T. S. Levce. Címét kijavítottuk. A novemberben küldött 20 korona levonása után a jelen évre 70 kor. a tartozása. — B. I. Borša Címét kijavítottuk. — P. I. Nagydlósszeg. Címét kijavítottuk. — L. B. Husina. A naptárt megküldöttük. — D. Z. Spišské Podhradie. Előfizetők sorába felvöttük. — N. J. Levce. Címét kijavítottuk. — N. B. Hetény, Zs. P. Párkány, Sz. L. D. Strada, O. J. Hetény, U. L. Nirovce, Sz. E. Kőbőkát, címüket kijavítottuk. — K. E. Ekecs. Más alkalommal tessék a levélre bélyegyet enni, a kiadóhivatallal nem lehet hivatalosan levelezni. Címét kijavítottuk.

HIRDETÉSEK.

Pályázat. *A vel'ký mederl orth. Izraelita* hitközség pályázatot hirdet magyar tanítási nyelvű két tanerős elemi iskolájánál lemondás folytán megüresedő igazgató-tanítói állásra. Javadalmazás a 104/1926-os törvény szerint államsegéllyel kiegészített fizetés, 900 Kő igazg. pótlék és szép természetbeni lakás, valamint kert. A hitközségi jegyzői teendők ellátásáért külön díjazás. Pályázhatnak vallásos életű, cs. állampolgárságu férfi tanerők. A szlovák nyelvet is bírók előnyben részesülnek. Pályázati határidő: 1929. dec. 10. Az állás 1930. január 1-én elfoglalandó. Kellően felszerelt kérvények az iskolaszék címére küldendők.

Izraelita Iskolaszék.

Pályázati hirdetés. A kislégi községi iskolaszék pályázatot hirdet a községi újonnan szervezett tanítói állásra. Tannyelv: magyar. Fizetése a községi évi 1200 kő. 240 kő. lakbér, 20 kő. kertilletmény, a többi államsegély. A tanítás a községi iskola felépítéséig a nagylégi r. kat. iskolában vállalkozó rendszerű tanítással végeztetik. Csak férfi tanítók pályázhatnak. Kérvények f. évi december 15-éig a kislégi községi Iskolaszék címére küldendők. Az állás azonnal elfoglalandó. Községi iskolaszék.

Pályázat. A marcelházai ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett kántoritanítói állásra. Javadalma: Lakás: ujonnan átalakított 2 szoba, konyha, éléskamra mellékhelyiségekkel és nagy kerttel. — 5 kath. hold szántóföld, mely jelenleg 5 évre haszonbérbe van kiadva 750 kg. gabonáért. — Kellő öl kemény lüzifa felaprítva. — 500 kg. buza és 500 kg. rozs természetben. Pénz évi 1020 kor. — Stóla. — Államsegély. — Fenti egyházi javadalom hivatalosan 1320 koronára van értékelve. Az iskola 2 tanerős. Kötelessége a törvény szerint Az állás a választás megerősítése után azonnal elfoglalandó. A pályázatok a marcelházai ref. lelkészi hivatalhoz (u. p. Kurtakeszi, okr. Stará Dala) küldendők 1929 december 10-ig. Presbitérium.

Pályázati hirdetés. A jókai izraelita iskolaszék szabadságolás folytán megüresedett egytanítós állásra pályázatot hirdet, Pályázatok legkésőbb december 15 ig küldendők az izraelita iskolaszék elnökéhez Jóka.

Pályázati hirdetés. A batorkeszi-i anyaegyházhoz tartozó antialháza pusztai r. k. magyar tannyelvű iskolához tanítói állásra pályázatot hirdetünk. Javadalmazása: két szoba, konyhából álló lakás, gazdasági épületek. Hiiközségtől évi 109 Kc, a löbbi államsegély, A kérvények Plebánia Bátorkeszi ž. XVI. küldendők.

Pályázat a böggellői 8 osztályu népiskolai tanítói állásra. Fizetés: az egyház pénztárából évi 200 (kettőszáz) kor. negyedévi részletekben és megfelelő államsegély. Kétszobás lakás mellékhelyiségekkel. Nem kántori állás. Kötelesség: 1—8 osztály vezetése s ha nőtanító választatlk, kézimunka tanítás. Okleveles pályázó hiányában az állás helyettes tanerővel is betöltetik június 30-ig. — Pályázati kérvények és mellékleteik december 6-ig a református lelkészi hivatalhoz küldendők Padány pp. Dolni Štál, okr. D. Sireda. — Az állás a választás után elfoglalandó. Az iskolaszék.

Pályázati hirdetés. A negyedi ref. egyházközség magyar tannyelvű iskolájának ujonnan rendszeresített VI. tanítói állására pályázatot hirdet. Javadalom: 1200 Kc. előleges havi, vagy negyedévi részletekben; egyszobás lakás, 20 korona kertillelmény, törvénytörvényes államsegély. Kötelesség: a presbitérium által kijelölt osztályok tanítása, tanítónőnél női kézimunkára is; segédkezés az egyháztársadalmi munkákban; kartársainak szükség esetén való helyettesítése (organista kántori teendőkben is.) A megválasztatás ideiglenes, csak a f. tanévre kiható, de a jogerőre emelkedés után azonnal kötelező az állás elfoglalására. Kellően felszerelt kérvények 1927 december 20 ig küldendők a ref. lelkészi hivatalhoz Neded, okr. Sala.

Mielőti **BÚTOR** vesz, okveilen nézze meg a Republika egyik legnagyobb bútorgyárának legnagyobbított fióktelepét. **HEIDÜK BÚTOROK**

Lászlónál a cipőgyár udvarában **Ersekújvár.**
Kostolná-u. č. 16.

100 szoba, konyha és előszoba állandóan raktáron. — Komolya bűnök már 2000 Kcs-tól egész 14 000 Kcs-ig 100—200 Kcs havi részletfizetéssel.
THONET BÚTOROK ÓRIÁSI VÁLASZTÉKBAN.

— Legújabb és megbízható rendszerű —

ORGONÁT

és harmóniumot

8 évi jótállással szállít — vállal e szakmába vágó átalakításokat költségvetéssel a helyszínen is díjtalanul szolgál

GUNA GYULA orgona- és harmóniumgyára
PREŠOV (EPERJES)

Zongorát vagy planinót

díjtalanul küld 8 napi próbára

GUNA GYULA orgona- és harmóniumgyára
PREŠOV (EPERJES).

Vállal e szakbavágó munkálatokat 8 évi jótállással. — Kérjen árajánlatot!

A Magyar Tanító előfizetési ára

egész évre 40 Kč, félévre
20 Kč, negyedévre 10 Kč.
Számonként 2 čkorona.

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola Komárno.
Kiadóhivatal: Községi elemi iskola Komárno.

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsága: *Felolós szerkesztő:* Nem tagoknak a lap
díja 80 Kés, melyért a **Banaí Tóth Pái.** előfiz. ára 1 évre 40 Kés.
tagok a lapot is kapják. *Társszerkesztők:* hirdetések elszámolás szerint.

Boross Béla, Gáspár János, Uherezky Géza.

TARTALOM:

<i>Vezércikk:</i>	
<i>Speciator:</i>	
Karácsonyi szózat	663
(B):	
Központi gyűlés	665
<i>Egyesületi élet.</i>	691
<i>Különlélek</i>	695
<i>Kiadóhivatali üzenetek</i>	699
<i>Hirdetések</i>	700

Szerkesztőség: Állami polgári leányiskola, Komárno. — **Kiadóhivatal:** Községi elemi iskola Komárno. — **Az egyesület elnöksége:** Kovács Alajos központi elnök, *Negyed.* — **Titkárság:** Vásárhelyi Károly főtitkár, *Somogyi István titkár, Komárno.* — **Tanácsadó:** Uherezky Géza, Komárno.
A hirdetések használatá eng. a bratislavi posta- és távírdaiorg. 3006/111. 21. sz. rendeletével.

HUSZÁR ISTVÁN

KÖNYV-, ZENEMŰ-, PAPIR-
ÉS IRÓSZER-KERESKEDEÉS
KÖNYVNYOMDA ÉS KÖNYVKÖTÉSZEZET

NITRA

TELEFON SZÁM 20.

POSTAFIÓK 52. 20.

AZ ÖSSZES ENGEDÉLYEZETT
SZLOVÁK ÉS MAGYAR NYELVŰ

**TANKÖNYVEK, SEGÉDKÖNYVEK ÉS
TÉRKÉPEK ÁLLANDÓ RAKTÁRA.**

Hűség- és községi könyvtárak szállítása.

Természettani és természetrajzi képek és tanszerek.

Iskolai szerek, füzetek, írószerek stb.
a legjobb minőségben és olcsó áron.

Zongora-, harmónium-, hegedűiskolák,
orgonahangjegyek, kántorkönyvek.

Az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványok raktára.

Nevelő, kézimunkához szükséges anyagok,
segédeszközök és kézikönyvek.

**KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTŐ-
MUNKÁK CSINOS KIVITELBEN**

Tanító Uraknak és Iskoláknak engedmény!

Magyar Tanító

általános tanügyi közlöny,
a Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesület hivatalos lapja.

Az egyesület évi tagsági díja 80 Kés, melyért a tagok a lapot is kapják.	<i>Felelős szerkesztő:</i> Banai Tóth Pál.	Nem tagoknak a lap előfiz. ára 1 évre 40 Kés.
	<i>Társ szerkesztők:</i>	Hirdetések díjszabás szerint.

Boross Béla, Gáspár János, Uhereczky Géza.

Karácsonyi szózat.

Pár nap mulva ránkköszönt a Szeretet, a Béke nagy ünnepe és felgyúlnak az apró, színes gyertyácskák a karácsonyfákon. Ragyogó fényük szeretetet és békességet hirdet szegénynek, gazdagnak egyaránt, mert hiszen megszületett a Megváltó, aki a mások gonoszságáért, rút irigységéért és gyűlöletből fakadó embertelen cselekedeteiért kínos kereszthalált szenvedett, hogy részünkre megszerezze és biztosítsa az igazság és jószág lisztavízű, örök, mély forrását: a Szeretetet!

Szeretet! Szeretet! Te ragyogó tollú, aranyos madár, vajjon hová száműzött Téged az önzés, irigység, gyűlölet? Akármerre nézünk, mindenütt a szeretetlenség, az egymást meg nem értés, meg nem becsülés, egymásra irigykedés dús vetéseit látjuk. Csak miközöttünk is mindenünnen gondterhes arcok, végsőkig felzaklatott idegek és a kimerültségig agyoncsigázott tanítótestvérek döbbennek szemünkre.

A mi Megváltónk még késik? Nekünk még nem született volna meg? Pedig a Te munkád, Tanítótestvérem, — a Te bús életed, amely a társadalom, az egyház, az állam egy-egy téglácskáinak, az ember rosszra hajló szívének-lelkének szépért, jóért, nemeseért lelkesedővé való átfarmálásában, átgúrásában kopik el, joggal bizonyítja, hogy a nagy Mester tanításai nálad biztos, jó termőtalajra találtak! Hiszen mikor odaálltál először az Úr kicsinyei elé szerény,

alázatos magvetőül, úgy-e Testvérem, meggyújtottad a lelkesedés izzó lámpását a lelked alatt s a veled született nemes érzések, a tettekre való hajlékony idealizmusod, a békességre törő jóakaratom, a mindent megbocsájtó szereteted voltak munkásságod áldott vezércsillagai!

Hajh! de ezeket a csillagokat hányszor fedte be az idő során a félreismerés, rosszakarat, gonoszság, gyűlölség, erőszak, ármány, önzés sötétítő fellege, melyet szereteted prédikáló emberhársaid vontak ragyogó egedre! Hajh! Hányszor vállaltad magadra bús-borús, vérrel, könnyel, kínos szenvedéssel megszentelt multadban a keresztrefeszítés gyötrődését! Mikor, mint családapa döntél ki az életrobotban, mikor fiatal életed morzsolódott fel a bizonytalan, kilátástalan harcban, mikor száz és száz Testvéred kétségbeesett fáradt szemében ott égett a rejtett kérdés: mi lesz velünk?

Beborúlt az eged! A hatalmas, szent karácsonyi csillag neked nem sugároz szeretetet, békességet, mert még most is van, ami állandóan nyugtalanítja életedet, van, ami kínossá teszi ébrenlétedet, van, ami megrabolja álmaid gyönyörűségét, ami megingatja hitedet, elsorvasztja reinitésedet s elpusztítani igyekszik szíved meleg szeretetét! Csak tekints körül! Látod-e lakásod, iskolád szegényes állapotát? Látod-e s érzed-e a megélhetés, — a társadalomban való elhelyezkedés, — képzettségednél fogva érvényesülésednek, — lelked magasröptű szárnyalásának, gyermekeid neveltetésének, — taníttatásának szörnyű nehézségeit? Látod-e embertársaid lealázó mosolyát, szívedet, lelkedet sebző szívtelenségét? Látod-e jogos, igazságos ügyed sárbatiprását, kérésed könnyörtelen elutasítását, törvényes követelésed gúnyos ki nevetését? De minek soroljam fel, Testvérem, éleled keszrűségeit, tudom, hogy ott a karácsonyfa alatt ezekre gondolva könnyes az arcod és vérzik mind a hét sebed!

De el ne csüggedj!

Emelt fővel, megújuló hittel, éledő reménységgel

tápláld szereteted tüzeit, mert el kell jönnie annak az időnek s már nem késhet sokáig, amikor észrevesz s karjára emel az, akinek építesz, akinek jövőjéért szórod szét lelked ragyogó kincseit: a ma még téged oly mostohán fizető társadalom, egyház és állam!

Karácsonyfa alatt állunk Testvérem s a Krisztusi megváltást hirdető gyertyácskák ragyogó fényükkel bevilágítanak jövőnk bizonytalan dzsungeljébe s látniki szemmel látom szenvedéseink gyászos fekete koporsóját, mint eljövendő életünk áldásos bölcsőjét, melyben munkásságunk egész világot megújító, áldott eredményei élednek: a mindeneket elfeledő, megbocsátó Krisztusi szeretet, a békesség és minden emberhez való jóakarati!

Addig küzdj és bizva bizzál!

Spectator.

Központi gyűlés.

— Komárno, 1929. dec. 11—12. —

A Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület f. évi december 12 én tartotta meg ezévi központi gyűlését Komáromban a közs. polg. fiúiskola rajz-, illetve tornatermében.

Választmányi gyűlés — előértekezlet.

December 11-én d. u. 5 órakor vette kezdetét a központi választmányi gyűlés, illetve előértekezlet, melynek célja az volt, hogy a központi gyűlés tárgypontjait illetőleg bizonyos egységes vélemény alakuljon ki s így simábbá, gyorsabbá tegye a másnapi központi gyűlés menetét.

Az előértekezleten 21 delegátus jelent meg. Az értekezlet Kovács Alajos központi elnök elnöklete mellett sorbavette a központi gyűlés teljes tárgysorozatát és minden egyes tárgyalási pont, sőt indítvány felelt beható eszmecserét folytatott. Sok fontos ügy már az előértekezleten teljes megvilágítást nyert s s ugyaszólván már itt teljesen elintéztetett. A rendkívül fordulatos és értékes megbeszélés esti 11 óráig tartott.

A központi gyűlés. — Elnöki megnyit.

Másnap, dec. 12-én, csütörtökön d. e. 10 órakor kezdődött a tulajdonképeni központi gyűlés a közs. polg. fiúiskola tágas, barátságos tornatermében. Résztvettek ezen a központi tisztikar és a következő központi kiküldöttek: Kovács Alajos közp.

elnök, Negyed; Dinnyés Károly közp. alelnök, Udvard; Khin Antal közp. alelnök, Somorja; Vásárhelyi Károly főtitkár, Komárno; Somogyi István titkár, Komárno; Banai Tóth Pál főszerkesztő, Komárno; Boross Béla társzerkesztő, Alsószeli; Telkes Mihály közp. ellenőr, Komárno; Bauer Ferenc közp. jegyző, Magyar-Bél; Bányai Ferenc közp. jegyző, Léva; Horváth Imre Hidaskürt, Bartal Dezső Plešivec, Novák Mihály Sárdice, Nemcsik Béla Helény, Kemény Rezső Nové-Zámky, Karácsonyi József Szt. István-pusztá, központi delegátusok; Fülöp Etelka óvónői szakosztályi elnök Komárno; Nagy Julia óvónői sz. o. titkár Losonc; Heckmann István orsz. karnagy, Léva; Berényi Gyula galántal, Szűcs János nagykaposi, Négyessy János királyhelmecl, Vizváry Vilmos komáromi, Bíró Béla párkányi és és Kőrös Imre ógyallal járási elnökök. Ezekon kívül még számos érdeklődő kartárs volt jelen, mint vendég.

Kovács Alajos közp. elnök gyönyörű beszéddel nyitotta meg a gyűlést. Visszatekintett az eltelt egy év munkásságára s vázolta a jövő esztendő feladatait. A világ adós minden tanítónak, de ezt épen úgy nem veszi észre senki, amint nem gondolnak a munkásra azok, akik a munka eredményeit élvezik. A társadalom nem hálás a tanítósággal szemben. A tanító rendeltetése, hogy világító mécsesként égjen és világítson. A mécsesnek olaj kell, hogy világítani tudjon, a tanítóságnak anyagi eszközök, hogy ideális feladatait teljesíteni tudja. Az anyagiakért a tanítóságnak sokat kell harcolnia. E harcot csak a teljes egyetértés, vállvetett munka, a haladó-maradó elvek féltetetele mellett tudhatja csak eredményesen megvívni.

Elnöki előterjesztések.

Elnök jelenti, hogy a gyűlés az alapszabály rendelkezései szerint szabályszerűleg lett összehívva s megállapítja a határozatképességet. A jegyzőkönyv vezetésére felkéri Bauer Ferenc közp. jegyzőt, hitelesítésére pedig Berényi Gyula és Horváth Imre közp. tagokat. A felszólalók a főtitkárnál jelentkezzenek, felszólalás csak egyszer történnhetik egy üggyhöz, ideje legfeljebb 5 perc.

Kegyeletes szavakkal áldoz az év folyamán elhunyt kartársak emlékének; szavait a közp. gyűlés állva hallgatja végig. Elközlöztek közülünk a halál hívó szavára: Németh István, Dóka István, Maksa József, Décsi József, Kádár Győző, Péter Mihály nyug. kartársak, Kőrössy Pál hanvai, Ochtinszky György

rozsnyói, Rummel Hugóné sz. Köller Mária vezekényi, Grendl György farnadi, Virsik Jolán bagotai tanító kartársaink, Thaisz Lajos és Svarba József ny. t. képzőint. tanárok. Elköltözött iskolánk Benedek Elek a nagy mesemondó.

Elnök felkéri a jelenlevő vezető kartársakat, hogy a körzetükben elhunyt kartársokról a központnak azonnal jelentést tegyenek, hogy bucsuzatlanul senki se menjen el közülünk.

Elnök javaslatára a közp. gyűlés táviratilag üdvözölte a köztársasági elnököt, az iskolaiügy miniszterét, a Referátus vezetőségét, Ballo Gyula orsz. főtanfelügyelőt és az országos elnököt.

Szíves szavakkal üdvözölt a megjelent Ježo Márton állami tanfelügyelőt, akit egyuttal a Referátust is képviselte a gyűlésen.

Elmaradásukat igazolták: Kowarik Mihály, Vincze Ferenc, Csáspár János, Oswald Emil és Stefanyák Róbert alkotótárogok. A gyűlés a távolmaradást sajnálattal veszi tudomásul.

TITKÁRI JELENTÉS.

Vásárhelyi Károly az áll. egyesület főtitkára a következőkben teszi meg terjedelmes sa az egyesületi élet minden fázisára kiterjedő titkári jelentését:

Mélyen tisztelt Közgyűlés!

Egyesületi életünk 9-ik évének határmesgyéjén állunk.

Elmult ez az év is, mint elmúlik minden más a világon, az édes öröm, a fájó szenvedés s a biztató remény. A bánat és fájdalomra talán vigasztaló, hogy elmúlik, de az örömet tartóssá tenni úgy szeretnénk mi gyarló földi emberek, akiknek mai generációnkban oly sok megpróbáltatásban és szenvedésben volt részünk.

Nem a véletlennek, de az isteni gondviselés bizonyos terszserőségének tulajdonítom azt, hogy ezidei központi gyűlésünket a különféle akadályok közbejöttle miatt ily szokailtanul későn, közvetlenül a karácsonyi ünnepek beköszönte előtt tartjuk meg. Az előtti az ünnep előtti, mely a maga leggyönyörűbb és legfőlségesebb misztériumával a szeretet és békesség főlemelő érzését gyujtja lángra szíveinkben. A Karácsony szívek megértő találkozására, tavasz a zordon, zimankós téiben.

Úgy érzem, hogy a mi szívünk találkozására gyűjtött együlvé bennünket is e mai napon, hogy a karácsonyi hangulat szeretetet sugárzó melegénél még szorosabbra fűzzük azokat a kötelékeket, melyek Egyesületünkben a tanítói érdekek hatathatos

védelménél elengedhetetlenül szükségesek. Országos Egyesületünk megalakítását az a szükségszerűség és ennek észszerű meglátása hozta létre, hogy a közös érdekekért a küzdelmet nem szertehulló erőegységek, hanem csakis az egyesült erők energiáját racionálisan kiaknázni tudó nagyszabású egyesülés tudja sikeresen felvenni. Csakis egy ilyen országos szervezetben érezzük egységesnek és elég erősnek magunkat a magyar kultúra ápolása és fejlesztése érdekében kifejtendő munkára, mint amely feladatait elsőnek illesztettük be munka programunkba.

Csakis egyesült erővel vállalkozhatunk és érhetünk el sikert a tanítóság existenciális nagy kérdéseinek megoldásánál is. Humánus célt szolgáló intézményeink felállítását is csakis ily nagyobb anyagi erőt reprezentáló egyesület keretében tudjuk megvalósítani.

Ezekből a megállapításokból önként következik tehát az, hogy a szlovenszkói magyar tanítóság szervezetében el kell némulnia minden pártoskodásnak s csupán az objektív kritika s ennek nyomán a meggyőzést célzó érvek lehetnek azok a fegyverek, melyekkel egyesületünk kebelén belül, alkotmányos uton akarjuk a tanítói közérdek javát szolgálni. A mindössze 1400 lelket számláló szlovenszkói magyar tanítóság nem engedheti meg magának azt a fényűzést, hogy akár világnézeti, akár más szempontok szerint részekre tagozódjék, mert ez a tagozódás még a nálunk sokkalta erősebb létszámú egyesületek tevékenységét is nagyon károsan befolyásolná.

Ezen általános keretben mozgó megállapításaimmal egyúttal reá akarok mutatni az egyesületünk keretén belül is jelentkező bomlasztási kísérletekre, melyeket részletesen ismertetni feleslegesnek is tartok, mert az e tárgyban lapunk hasábjain megjelent cikkek mindnyájunk élénk emlékezetében élnek. Örömmel kell azonban leszögezmem azon tényt, hogy e törekvések legalább egyelőre nagyobb erőre nem kaptak s a nagy fáradtság és kitarító munka árán megalapozott egyesületünket léteiben nem fenyegetik. Egyesületünk ez évi tevékenysége már a valamennyire megnyugodott kedélyek jegyében folyt le. Nagy igazságot tartalmaz a római mondás, hogy „inter arma silent musae.” Míg az előző évek egyesületünk minden szervét, kezdve a járási egyesületektől, a megyei szervezeteken át a központi egyesületig az önvédelmi harcba szölitötték, hogy a

fizetési, nyugdíjügyi rendezellen állapotokat megoldja, az állampolgársági kálváriás szenvedéseket eloszlassa, addig az elmúlt esztendő folyamán e kérdések többé kevésbé, bár még korántsem végleges és megnyugtató rendezése, visszaadta az egyesületet és annak szerveit igazi hivatásának, az önművelődés és a szorosán vett tanítói munkásság kérdései megvitatásának.

Mily örvendetes e fordulat szemlélése. A tanítótság anyagi helyzetének ez a kismérvű megszilárdulása is, mily jólékony hatásokat váltott ki s mit eredményezne akkor, ha a még mindig fennálló sérelmek teljes kiküszöbölésével egyedül és kizárólag nemes hivatásának szentelhetné erőit a kulturmunkásoknak ez az idealizmustól átitatott rétege. Az országos közigazgatási reform életbe léptetése magával hozta azt, hogy egyesületünk megyei szervezetei beszüntették munkásságukat s a járási egyesületek annál intenzívebben vállalják magukra azt a feladatot, melyet a tanítótság érdekvédelme szempontjából vállalniok kellett.

Járási egyesületeink a beérkezett s lapunk hasábjain között jelentések tanuságtétele szerint, kezdve a keleti megyéken végig Szlovenszko nyugati határáig mindenütt élénk és mozgalmas egyesületi életet éltek. Úgy a tavaszi, mint az őszi járásköri gyűlések nívós megnyilatkozásai voltak az azokon résztvevő kulturmunkásoknak s nagyban hozzájárultak a kartársi együttérzés s az egyesülethez való ragaszkodás érzetének ápolásához és megszilárdításához.

A járásköri gyűlésekkel kapcsolatban szükségesnek tartom felemlíteni azt, hogy a központ ismételt felkérése dacára az egyes járáskörök a gyűléseikről szóló beszámolókat, jegyzőkönyveket vagy egyáltalában nem küldik el, vagy oly későn juttatják el a központhoz, hogy a beszámolók rendszeren már elveszítik aktualitásukat s közlésük is sokszor akadályokba ütközik. Pedig a járáskörök munkája a legértékesebb munka. Az alkotó munkát tulajdonképpen a járásokban végzik, mert a központ alapszabályaink rendelkezései szerint csupán végrehajtó közege és szerve azoknak a határozatoknak, melyeket a járáskörök, mint a tagok közóhajának reprezentánsai elfuttatnak hozzá. Ehelyütt újból és a magasabb célok érdekében nyomatékosan felkérem a járáskörök intéző szerveit, hogy gyűléseik referáráit okvetlenül és minél előbb juttassák el akár az elnökséghez, vagy még inkább a M. T. szerkesztőségéhez. Ne

rejtjük véka alá azt a nagyértékű és gyümölcsöket érlelő munkát, melyből a tanítótság anyagi és erkölcsi javainak előmozdítása származik.

Egyes járásköreink vezetésében az elmúlt év folyamán nagyobb változások történtek. Kipróbált, derék vezéreink közül többen részint egészségi állapotukra, nyugdijazásukra vagy elköltözésükre való tekintettel távozni kényszerültek arról a helyről, melyet mindenkor, a legválságosabb időkben is derekasan, becsülettel és a kartársi érdekek önzellen szolgálatában híven megállottak.

E távozó elnökeink Váry Endre a bodroghközi járás elnöke, Jónás Ferenc a galánta vágsellyei járás és Dinnyés Károly párkányjárás egyesületi elnökök. Kedves kötelességet teljesítetek akkor, amidőn e szeretettől övezett lisztviselő társaim iránt a legnagyobb elismeréssel adózom s hálás köszönetet mondok nekik fáradhatatlanul buzgó és csak a kartársaik javát célzó önzellen munkásságukért. Mint a kötelességteljesítés messze világító példái soha el nem múló hálánkra érdemesek s ezen érdemük jelen központi gyűlésünk jegyzőkönyvében való megörökítésre méltó.

A távozó elnökök helyét méltó egyénekkal töltötték be a járáskörök, amidőn a bodroghközi járás elnökéül Négyessy Jánost, a galánta-vágsellyei járás elnökéül Berényi Gyulát és a párkányjárás egyesület elnökéül Biró Bélát választották meg. Mindannyian régi, kipróbált harcosai az egyesületnek, kiket érdemekben gazdag multjuk méltókká tett e lisztiség betöltésére.

Egyesületünk ez évben tartotta II-ik egyetemes nagygyűlését Léván. A nagygyűlés arányaiban nagyszabású megnyilatkozása volt a szlovenszkói magyar tanítósnak. Azok az előadások és viták, melyek a nagygyűlésünkön elhangzottak, fényes bizonyítványt állítottak ki a magyar tanítótság szellemi névjáról s előnyösen hozzájárultak a tanítótság tekintélyének gyarapításához.

A nagygyűlésen hozott határozatok mindegyikét végrehajtotta központi vezetőségünk.

Igy Nemcsik Béla javaslatát az állampolgárság adományozása tárgyában végrehajtotta s e tárgyban memorandumot nyújtott be a belügyminiszter úrhoz, sőt ezzel sem elégedett meg, hanem február hóban külön küldöttséggel interveniált a belügyminisztériumban, hogy az érdekelt kartársaknak az

állampolgárság adományozását megsürgesse.

Az Uhereczky által benyújtott határozati javaslat értelmében szintén memorandumot nyújtottunk be az illetékes minisztériumhoz s örvendetes eredménnyel is jártak az abban foglalt egyes kéréseink. Így a bélyegilletékeket a nem állami tanítók részére 1926 I. 1-től kezdődőleg visszatérítették.

Az állampolgárság adományozása esetén az előző szolgálati évek beszámítása iránti előterjesztésünk is több esetben sikerrel járt.

A régi nem állami nyugdíjas tanítók és özvegyek nyugdíjának 20%-os felemelése is már a megvalósulás előtt állott, amennyiben az összes parlamenti bizottságok letárgyalták s csupán a plenum előtti tárgyalása hiányzott, amidőn azonban a politikai helyzet válsága s vele a parlament feloszlátása megakadályozta annak törvényerőre emelkedését. Reméljük, hogy az ujonnan összeülő parlament ezt a teljeszen előkészített és letárgyaló törvényjavaslatot megszavazza s ezzel az oly sok nélkülözésen átment nyugdíjas kartársainkat a méltán megérdemelt nyugdíjfelemeléshez juttatja.

Dinyés Károly központi alelnöknek a növevelés fejlesztése érdekében benyújtott határozati javaslatai értelmében készített előterjesztéseinket eljuttattuk az illetékes egyházi főhatóságokhoz,

A tisztújítás céljából lefolytatott szavazás eredményét szintén a lévai második egyetemes nagygyűlésen tettük közzé. És lapunkban bőven volt annak idején ismertetve. A tanítószág túlnyomó részben a régi vezetőséget ültette ki bizalmával.

A kp. tisztikar tagjai közül kivált az év folyamán Vánkay László kp. könyvtáros, aki ezen tisztéről másnemű elfoglaltsága miatt lemondott. Szorgalmas, pontos, precíz munkásságu tisztviselője volt a központnak akinek távozása érzékeny veszteséget jelentett. Kérem, hogy érdemeit jegyzőkönyvünkben örökítsük meg.

A „Tanítók Háza“ nagyfontosságó és mindnyájunk szívéhez nőtt ügyét ez évben is a legnagyobb intenzitással a felszinen tatottuk. E tárgyban bővebb nyilatkozatra nincs a jelentésem kapcsán szükség, mert a Tanítók Háza kérdése külön pontként szerepel gyűlésünk tárgysorozatán s ennek keretében az ügy előadója részletesen tájékoztatni fogja a központi gyűlést.

Hasonló oknál fogva röviden emlékezem meg a Tanítói Dalárdáról, melynek buzgó fáradhatatlan karnagya fog beszámolni az ügy minden fázisáról.

Megemlíteni kívánom, hogy a Dalárda jelige pályázata, valamint ennek megzenésítése kelendő sikerrel járt. A jelige pályázatát Nemcsik Béla helényi ref. kartársunk, a zenei pályázatot Heckmann István lévai kartársunk nyerte el.

A jelige pályázaton dicséreteiben részesültek Nagyfalussy Antal érsekújvári, Tóth István komáromi és Vízváry Vilmos aranyosi kartársaink.

Említésre méltónak tartom, mert Egyesületünknek az illetékes legmagasabb tényezők részéről való megbecsülését jelentik az a körülmény, hogy a köztársaság iskolai reformja tárgyában Prágában megtartott országos iskolai ankétára egyesületünk is meghívót nyert s azon az egyesületet Vásárhelyi Károly főtitkár képviselte s a népoktatást érintő kérdésben az egyesület álláspontját kifejtette.

A testvéregyesületekkel való kapcsolatot kerestük. Így élénk összeköttetésben állunk a szlovenszkói német tanítóegyesülettel, valamint a podkarpatszka-ruszi ujonnan alakult magyar tanító egyesülettel.

A jövő tanítói generációnak egyesületi életünkbe leendő bekapcsolása érdekében felvetjük az érinkezés fonálát a tanítójelöltek bratislavai szemináriumával és Khin Antal kp. alelnökünk volt szives ezirányban a kezdeményező lépések megtételét nagy készséggel vállalni.

Lévai nagygyűlésünk alkalmával megalakult önálló óvónői szakosztályunk is Fülöp Etelka komáromi óvónő elnöklétével. A szakosztály Léván tartotta első ülését, melyet Herman Anna és Nagy Júlia óvónők nagy készségre valló felolvasásai tettek emlékezetessé. Az óvónők sérelmeit tárgyaló memorandumot egyesületünk eljuttatta illetékes helyre s annak kedvező elintézését az új kormánytól legelső rendű kötelességének fogja tartani.

A Tanítói Zsebnaptárt a központi tisztikar ez is idén egybeállította s ez a minden ellenszolgáltatás nélkül végzett munkája a tisztikarnak 11000 koronát juttatott a Tanítók Háza illetve özvegy és árva alapunknak.

Hasonlóképpen gyarapították alapjainkat:

1. A Stehr cégtől a Fecskék után kapott 4620 Kc.

2. Az Akadémiától a Telkes-féle ABC után kapott 1900 Kč.
3. Az Osztényi—Kovács hittankönyv után az Akadémiától kapott 209 Kč 60 f.
4. A Domov Biztosító Intézettől kapott 4159 Kč.
5. A Könyvkereskedők Egyesületétől kapott 12000 Kč.

Ez összegek közel 34000 koronával gyarapították humánus célú alapjainkat s ezeket az egyesület központi tisztikara a legnagyobb utánjárással szerezte meg az adományozóktól. Ez összegből 2400 Kč-t adományoztunk a prágai diákmenzának.

Egyesületünk taglétszáma ez év folyamán nem mutat nagyobb ingadozást.

A tagsági díjak befizetése terén azonban már sok a kívánni való.

Mielőtt titkári jelentésem tárgyi részét befejezném, a legmélyebb megilletődéssel és a legőszintébb részvétellel kell megemlékeznem arról, hogy a kérlelhetetlen halál ez év folyamán sem kímélte sorainkat.

12 kartársunk vált el tőlünk örökre, s minthogy nem áll módunkban, hogy a megboldogultak emlékét másként meg-tiszteljük, indítványozom, hogy az elhunytak nevei a mai központi gyűlés jegyzőkönyvében megörökíttessék, s néma felállással áldozunk emléküknél.

Az elhunyt kartársak nevei az elnöki jelentés kapcsán lapunkban közöltnék.

Ezekben bátorkodtam beszámolni az elmúlt évi munkálkodásunkról. Nem feltűnő, de azért eredményekben nem is szegény esztendőre tekinthetünk vissza s meggyőződésem, hogy sok megsegített kartársunk köszönete és hálája száll egyesületünk felé.

S mielőtt jelentésemet bazárnám, nem mulaszthatom el azt, hogy az elnökség és a központi tisztikar nevében is meg ne emlékezzem az egyesület minden egyes tagjának, de legfőként a járási egyesületek tisztikarának és választmányának önfeláldozó és önzetlen tevékenységéről, mely lehetővé tette azt, hogy a mai közgyűlésünkön, mint az emlékezés és számonkérés napján boldog öntudattal mutathassunk rá egy sikerekben gazdag s egyesületünk erkölcsi tekintélyét nagyban fokozó esztendő szakadailan munkásságára.

Adja a mindenható, hogy az a szeretet, mely Egyesületünk összefoglaló kapcsolata, ne szűnjék meg soha, hanem foko-

zottan töltse el sziveinket s legyen erőssé annak a nagy munkának elvégzésére, melyet magyar kulturánk ápolása és fejlesztése, valamint minden egyes kartársunk anyagi és erkölcsi javainak előmozdítása érdekében folytatnunk kell.

Jelentésem tudomásul vételét kérem.

Komárom, 1929. dec. 12. *Vásárhelyi Károly* főtitkár.

A közp. gyűlés a főtitkár jelentését elismeréssel vette tudomásul s javaslatait magáévá tette. A titkári jelentés kapcsán szólt fel *Négyessy János* királyhalmeci köri elnök, aki a következő szép beszédet mondotta:

Csaknem 600 km.-es meglehetősen terhes út legyürése után, végre itt vagyunk az ősi fészekben a megszentelt falak között. És meghajljuk térdeinket ezen a földön, ahol az isteni ihletnek egy parányi részecskéje az eszményi ember képében a földre szállott. És meghajljuk fejeinket, térdünket ezen a földön, a Jókai Mór szülőföldjén és hátatelt lélekkel adózunk Istennek azért, hogy adta őt nemzetének és szívünk egész melegével a nagy író emlékének azokért a mindent megérő percekért, amiket szerzett ő nekünk.

Jöttünk, én a k.-helmecki, társam a nagykaposi járáskörök képviselőjében. Jöttünk a nap ulján, — mint a Krisztus bölcsőjéhez siető napkeleti bölcsek — keletről nyugatra!

Jöttünk, hogy a mi anyáknak lisztességet tegyünk. De nem hoztunk magunkkal mirhát, jószagú balzsamot, drága kincseket, hiszen mi magunk is szegények vagyunk. S nem jöttünk harsonával, hanem jöttünk a halhatatlan emlékü Ady lelkének egy szikrájától áthatva vezéreltelve „néma igaz öleléssel”.

E nemes vágyakozás volt a mi vezérlő csillagunk. Nem jöttünk s nem teherjük, hogy bölcsességünkkel, okosságunkkal a nyugat csodálatát magunkkal ragadjuk, mert hiszen mi is véges elmével bíró gyarló emberek vagyunk, de jöttünk, hogy merítsünk a casilliai forrás varázsos vizéből. Valóban boldogság tölti el lelkünket, örömtől repes szívünk, amidőn abban a szerencsében van részünk, hogy az itt látottak s hallottokról mi vagyunk hivatottak referálni otthonmaradt megbízóinknak. Örülünk annak a nagy és kedves szerencsének, hogy anyaszerületünk nagytudású vezetőségét itt szemlől-szenibe, színről-színre megismerhetjük. Meg vagyunk győződve, hogy amidőn

ide a tudományok forrásához vándoroltunk, az ránk nézve nagy lelki és szellemi haszonnal fog járni.

Nyugatot keletől meglehetősen nagy távolság választja el, de ez a nagy távolság elenyésző közelséggé főrpül, ha a szeretet tölti be lelkünket, ha azonban szeretet nincs bennünk a szomszédság is nagy távolsággá lesz.

Ezt az egyesületet, mint minden más testületet is a testvéri szerelet, az egyetértés és az önuralom tarthatja össze.

A nagy távolság dacára is könnyű volt nekünk a terhes út, mert lelkünkben szeretettel s tarsolyunban jó adag szeretetteljes üdvözlettel jöttünk, amit otthon maradt tanító testvéreitek küldenek általunk, fogadjátok jó szívvvel.

Ha valaki hosszas távollét után hazakerül, a szokásos üdvözlések után az első kérdés hozzá rendszeren az „no hogy vagy, hogy éltek azon a messze földön“? Úgy érzem, hogy én is ilyen messziről hazakerültem, a családhoz tartozó vagyok, akitől ugyan még nem kérdezték „hogyan vagy“, de bizonyos vagyok benne, hogy mindenkinek ott motoszkál a lelke mélyén ez az embrió féle valami s alkalomadtán mindjárt fel is tenné a kérdést! Nem tudni csak a mi népünknek saajátság-e ez? Talán és főképpen; mert valahol olvastam, hogy valami nagyfejű anglus ide kerülvén s meglapasztalta e saajátságot, menten meg is kérdezte: „Ugyan kérem a magyar mind orvos?“ Mondják neki, miért? „Mert legelsőbben mind azt kérdi, hogy vagy?“

Elmondom hát én is néhány szóval: hogy vagyunk, hogy élünk ott a messze keleten? Rövid három szóval ki is méríthetném a kérdést: Ugy mint itt!

Vidékünk búzatermő rónaság, mint itt; folyóvizekben bővelkedik, mint itt. Időjárásunk mérsékelt éppen úgy, mint itt.

Népünk szorgalmas munkás, földműves nép, az iskolát s a tanítót szereli, megbecsüli.

Járási székhelyeink Kr. Helmece és Nagykapos.

Tanfelügyelőségünk Csapon van. Tanfelügyelőnk Kuchárik M., nagyon viális, jószándékú és nagyrahitott férfiú, ki minden erejét latba veti, hogy kerülete tanítóságát a gondoktól mentesítse, s szellemileg felvirágoztassa. Tanítóságunk igyekvő, munkás, szorgalmas, megjelenésében szerény, hivatását szerelő és annak élő társaság.

Az egyesületi élet virágzik, éppen úgy mint itt. Csak

egy hiba van. Az nevezetesen, hogy ha valami nagy és nemes dologra készülünk, tegyük fel, egy énekkart akarunk megszervezni, a lelkesedés, minden segítség, támogatás megajánlása elsőrendű, dicsőreire méltó, de amikor kivételre kerül a sor, alig lézengünk néhányan!

Hát ez a nagy baj, hogy a kivételben nem vagyunk olyan szerények, lelkesek és kiértők mint a megajánlásban és ez sok minden szépnek és kívánatosnak a kerékkötője.

Ez bizonyára itt nem úgy van? Vagy igen!

Akkor nem is vagyunk mi olyan távol egymástól, vagy legalább is lelki közelségben vagyunk, hiszen akkor a kelet nyugat s a nyugat kelet, egyek vagyunk.

Valóban egyek vagyunk e mi szép és nagy egyesületünkben, egyek vagyunk az eihivatásban. Feltő gonddal szervezködést. Ez az egyesület ne legyen személyi harcoknak, nagyratörő ambíciók kíméletlen küzdelmeinek színhelye. Ennek az egyesületnek a személyek csak azok és addig kedvesek, akik és amíg ennek az érdekeit és ennek az Egységnek szellemi felvirágoztatását önzetlenül munkálják. Legyen ez a mi Egyesületünk a tanítói érdekek bátor szószólója, bölcs képviselője, minden szépnek, nemesnek ápolója és az igaz tudományoknak temploma, hogy már csak a reá való emlékezés is magasztos gondolatokat ébresszen.

Szeressük hivatásunkat! Tegyük félre minden személyi torzsalkodást. Ez az egyesület ne legyen személyi harcoknak, nagyratörő ambíciók kíméletlen küzdelmeinek színhelye. Ennek az egyesületnek a személyek csak azok és addig kedvesek, akik és amíg ennek az érdekeit és ennek az Egységnek szellemi felvirágoztatását önzetlenül munkálják. Legyen ez a mi Egyesületünk a tanítói érdekek bátor szószólója, bölcs képviselője, minden szépnek, nemesnek ápolója és az igaz tudományoknak temploma, hogy már csak a reá való emlékezés is magasztos gondolatokat ébresszen.

Kötelességünk azért, hogy a már kipróbált s a vezér-ségben jól bevált vezetők mögött szilárd, megbonthatatlan falanxot alkossunk. Kötelességünk, hogy a megajánlásban szerények és szerények, de a kivételben tolakodók legyünk!

A két járáskör lörheterlen bizalmát s szeretetteljes üdvözetét tolmácsolom s a magam és társam nevében is az egyesületet s annak nagyrabecsült vezérkarát szeretettel köszöntöm.

Elnök köszönetet mondott Négyessy Jánosnak és Szűcs Jánosnak hűségés munkálkodásukért, mellyel egyesületünk ügyeit vezetik a távoli Keleten.

A tanítóság anyagi helyzete.

Uhereczky Géza kp. tanácsadó tartott e tárgyról mindvégig érdekesítő előadást, mellyel a következőkben közlünk:

Mélyen tisztelt központi gyűlés.

A központi előértekezet egyhangú határozatával kimondta, hogy csatlakozik az egyes tisztviselő csoportok és történelmi országrészek tanfőinek a fizetések szociális alapokon leendő rendezését célzó mozgalmához. Összehasonlítást téve az eddigi fizetési törvények és a 105, illetőleg 104,926. számú törvények között megállapította, hogy különösen a nős és többgyermekes tisztviselők, illetőleg tanfők részére a 105 és 104 számú törvények tetemes illetménycsökkentést jelentettek, ami különösen a gyermeknevelést rendkívüli módon megnehezítette. Ezért a központi előértekezet azon javaslattal fordul a központi gyűléshez, hogy mondja ki ezen gyűlés, hogy memorandummal fordul az iskolaügyi minisztériumhoz, amelyben kéri fogja:

1) A nős tanfők a 104. számú törvény által megállapított illetményeken kívül évi 5600 Kc pótlékot kapjanak.

2) A nevelési járulékot az 1—3 gyermekek után gyermekenként évi 2400 Kc-ra, a 4—6 gyermek után gyermekenként évi 1200 Kc-ra emelje fel.

3) Az eddigi működési pótlékot, amely az egyre növekedő lakbérek mellett a legszerényebb igényeknek megfelelő lakásra sem elegendő, a kezdőszolgálatban lévő tanfőknél évi 2400 Kc-ra, az 1—3. fizetési osztályban lévő tanfőknél évi 3600, 4—7 fizetési osztályban évi 4900 és 8—11 fizetési osztályban évi 6000 Kc-ra kéri felemelni, melynek 50%-a a nyugdíjba is beszámíttassék.

4) Kéri az igazgatói pótlékok felemelését oly módon, hogy az egytanerős iskola igazgatól teendőit ellátó iskolavezető évi 1200 Kc-t kapjon ezen teendők ellátásáért. Ezen alappótlék osztályonként 200—200 Kc-val emelkedve a 10 tanerős iskola igazgatójának pótléka évi 5000 Kc, a 10-nél több tanerős iskola igazgatójának pótléka évi 4000 Kc-ra emeltessek fel.

Kéri ezenkívül a központi gyűlés, hogy az igazgatói díjak ép úgy, mint a 104. sz. törv. alapján járó többi illetmények államsegéllyel utalványoztassanak, s a nyugdíjba beszámíttassanak.

5) A pedagógiumot végzett polgáriskolai tanárok évek óta húzódo és a tanulmányi idő beszámítását célzó mozgalmát teljes súlyával támogatja és a szakosztály által elkészített külön memorandumot magáévá teszi s azt illetékes helyre külön is

eljuttatja.

6) A nem állami ovónők illetményügyének a 104. számú törvény 14. §-ának szellemében leendő sürgős rendezését kéri s ameddig ez megtörténik, a nem állami ovónők illetményeinek a rendkívüli drágasági segélyek mintájára minisztertanácsi hafározattal engedélyezett pótlékkal leendő kiegészítését kéri.

7) A 104. sz. törv. a tanítók óratöbbleti díját heti 1 tanítási óránként évi 100 Kc-ban állapítja meg. Ez a tanítói munka szegyenletes deklaszálását jelenti. Ezért kérjük, hogy ezen óradíj az illető tanító vagy tanár 104. sz. törv. alapján járó törzsfizetésének 5.6%-ában állapíttassék meg heti 1 óránként a törvény 12. §-ának alapján.

8) Kéri, hogy a 104. sz. törvény 27. §-a alapján a tanító részére midőn növendékeivel működési helyén kívül fekvő helyre kötelező iskolai kirándulásra vagy tanfelügyelői értekezletre megy, szaktudását mélyítő tanfolyamot látogat, részére oly mérvű útiátalány és napidíj állapíttassék meg, amelyet a hasonló képzettségű tisztviselők élveznek hivatalos kiküldetéseik alkalmával.

9) Kéri, hogy a várakozási idő letelével minden tanító, aki a szükséges kellékekkel rendelkezik, definitív kinevezéséről dekrétet kapjon, amelyben az illető tanítónak előlépés és nyugdíj szempontjából beszámítható szolgálati ideje is ki legyen tüntetve.

10) Midőn örömmel veszi tudomásul az úgynevezett régi nem áll. nyugdíjasok nyugdíjának rendezését, amely az 1928. évi 80. sz. törvény alapján járó 20% os pótlékkal egy teljes szolgálattal bíró nyugdíjas évi nyugdíját az eddigi évi 10794 Kc-ról 14978 Kc-ra emeli, nem mulaszthatja el, hogy ezen kartársak érdekében egy újabb mozgalmat ne indítson, hogy ezen tanítók, akik közel 10 éven keresztül odaadó munkával szolgálták az Ifjú állam konszolidációját, a megérdemelt nyugdíj élvezetébe jussanak, annál is inkább, mert közülök sokan a felelős hatóságok egyenes felhívására és biztatására kérték az úgynevezett restrinációs törvény alapján leendő nyugdíjazásukat, mivel a teljes állami nyugdíj utalását ígérték részükre.

11) A 104/26. sz. törvény 23. §-ának végrehajtási utasítását a miniszterium minél előbb adja ki.

12) A memorandumban külön kérni rendeli el az előértekeztet a miniszter urat, hogy ezen memorandumunkat válaszára méltatni szíveskedjen.

A memorandum mellett szükségesnek tartja az előértekezlet, hogy keressék meg az iskolai referátus, miszerint a használatban levő 76000,907. évi elavult végrehajtási utasítás helyezzék hatályon kívül. A tanító szlováknyelvi ismeretét igazoló iskolaszéki szavatossági nyilatkozat teljesen mellőztessék. Az előírt adóbizonylatok, amelyeknek beszerzése sokszor a lehetetlenséggel határos és csak a tanító államsegélyének kiutalását nehezítik meg és teszik hosszadalmassá, a kívánt mellékletekből töröltsenek. Az isk. referátus megfelelő rendeleteiben állapítsa meg pontosan azon mellékleteket, amelyek az újonnan szervezett és valamely régi tanítói állás betöltésénél az államsegély utalását kérő beadványhoz melléklendők. Egyúttal szigorúan utasítsa az illetékes közegeket, hogy a választástól számított 21 nap alatt az államsegély utalását kérő beadványokat a referátushoz okvetlen fel kell terjeszteni. Az ideiglenes állások államsegélye egyszerre 5 évre biztosíttassék.

A nevelési járulékok utalásánál követelt eddigi eljárás megértőbben kezeltsék. Az utaló végzésben pontosan láttassa ki az utaló hatóság, hogy mely időpontig utalványozza a pótlékokat. Ott, ahol tanulmányi eredmény bejelentése szükséges, ezen bejelentéseket közvetlen a referátushoz küldhesse a tanító, hogy a nevelési pótlék gyakran bekövetkező és a tanítóra sokszor lesújtó beszüntetése és ezzel járó rendkívüli illetménylevonás be ne következzen. Kívánjuk, hogy a tanulmány jó eredményét ne kelljen igazolni.

A likvidatúra gyakran eszközöl olymértvű levonásokat, hogy az 1920 évi 314. sz. törvény alapján nem csonkítható évi 6000 Ké létminimumot sem hagyja meg. Ezen gyakorlat megváltoztatását kérjük. Fizetésbeli levonást csak a lefolytatott fegyelmi után lehessen eszközölni.

A 104. sz. törvény 21. §-ának 6. pontja az illetmények után járó nyugtábelég fizetése alól menti fel a tanítókat. Ezen a címen levont összegek az aktív szolgálatban levő tanítók részére már visszaütaltak, azonban a nyugdíjasoktól ismételt intervenciónk dacára is levonja a nyugtábelégeket a ref. likvidatúrája. Ebben az ügyben is kérjük a ref. megnyugtató intézkedését.

Kérjük, hogy a nem állami tanítók és ovónők is kapjanak állandó, kedvezményes vasúti arcképes igazolványt.

Uhereczky Géza előadásához többen szóltak hozzá.

Somogyi István kívánja, hogy a főiskolák egyszerű bizonyítványa alapján, mely a továbbtanulást igazolja, utaltassék a családi pótlék.

Bíró Béla: A fegyelmi eljárás alatt levő tanítók fizetése ne szüneteltesék be. A család megélhetése és nyugalma kívánja ezt meg. A kisegítő tanítók államsegélyét jelenleg évenként újra kell kérni, ezért van az, hogy sok ily tanító gyakran igen hosszú ideig nem kap fizetést. Javasolja, hogy ezt ne kelljen évenként újra kérelmezni, hanem az első utalás érvényes legyen az alkalmazás egész tartamára.

A közp. gyűlés köszönettel adózik az előadónak nagy munkásságáért, javaslatait a hozzászólók javaslataival együtt elfogadja.

A tanítóképzés.

Khin Antal a tanítóképzés színvonalának emelése és rendezése tárgyában terjesztette elő a következő indítványát:

A Szlov. Ált. Magy. Tanítóegyesület, mint a szlov. magyar tanítóság érdekeinek képviselője keresse meg memorandummal az illetékes ténnyezőket és a maga erkölcsi súlyával hasson oda, hogy a szlov. magyar tanítóság szellemi színvonalának fenntartása és emelése érdekében a kor igényeinek és a tanítói hivatásnak megfelelő magyar tannyelvű tanítóképző állíttassék fel minél előbb, hogy így egyfelől a kor színvonalán álló, tudományosan képzett tanítói nemzedék foglalja el az új, megüresedett tanítói állásokat, másfelől a kezdő tanítóságnak, mivel még meghatározott időn belül vizsgáznia kell, összekötése állandóan megmaradjon tanáraival, akiktől buzdítást, utbaigazítást, szerető irányítást kaphasson hivatásának méltó betöltésére és így ne legyen kitéve annak, hogy az előírt tanítói vizsgát esetleg többször kelljen megismételnie, mely nem tekintve a vele járó lelki depressziót, még anyagi kárral is jár.

A javaslattal kapcsolatban értékes vita fejlődött ki, melynek folyamán *Vízváry Vilmos* kifejtette ama nézetét, hogy a meglevő bratislavai áll. tanítóképző négy folytatolagos évfolyamúvá fejlesztessek.

Ježo Márton áll. tanf. előadja a kérdés megvilágítására, hogy ma ugyan tanítóihiány van, de ez a jelenlegi helyzet mellett is megszűnik 3-4 év múlva. Ezért kellő óvatossággal kell kezelni e kérdést, mert a tanítóknak mutatkozó túlprodukció

is nagy baj lenne. A tanítóképzés javításával és annak lehetőségeivel foglalkoznunk kell. Ehhez azonban nem elegendő csupán a kritika, hanem pozitív javaslatokat kell tenni. Leghelyesebbnek tartaná e tekintetben a bratislavai egyéves abiturens tanítói kurzus két évfolyamúvá való fejlesztését és jobb, gyakorlatibb tanterv kiadását.

Bíró Béla eseteket hoz fel a mai helyzetre, amidőn négy polgárit végzett egyének is küldetnek ki tanítókul. Szükségesnek tartja a tanítóképzés reformját és pedig az akadémiai képzés alapján. Az államnak kötelessége gondoskodni megfelelő tanítóképzőkről. A felvételi vizsgát meg kell szüntetni, mert nem szabad kétségnek férnie a polgáriiskolai vég bizonyítvány vagy a középiskolai IV. o. bizonyítvány érvényéhez. A képzőkbe való felvételnél a tanítók gyermekei, mint e pályára elsősorban hivatottak, előnyben részesítendők. Ugyanannyi férfitanító legyen képesítve, mint nő.

Nemcsik Béla: A négy éves tanítóképző fölé emeltessek a kéléves akadémia. Ez hatévi gyakorlati képzést jelent. A középiskolák a négyéves tanítóképzővel kontaktusba hozandók.

Bányai Ferenc: A tanítóhiány megvan és meglesz jó néhány esztendeig. A kurzus tanítóképzést nem tartja elegendőnek, rendszeres tanítóképzésre és tanítóképzőre van szükség. Egy év alatt a tanítói gyakorlat nem sajátítható el. Amint várható, az egyéves tanfolyam e tanévvel megszűnik, gondoskodni kell tehát további, megfelelő tanítóképzésről.

A központi gyűlés határozata: Az előadó javaslata elfogadjatik azzal, hogy a tanítóképzés ne csak tudományos, hanem gyakorlati irányban is mélyíttessék.

A magyar könyvhét.

Khín Antal megemlékezést tartott az orsz. magyar könyvhétről. Javasolja, hogy a szlovenszkói magyar írók által rendezett könyvhét akciójába a magyar tanítótság is kapcsolódjék be olyképen, hogy amennyiben az anyagi eszközök megegedik, úgy az iskolai, tanítóegyesületi és községi könyvtárak részére vétesse meg első sorban a szlovenszkói magyar írók műveit.

A kp. gyűlés a javaslatot elfogadja s elhatározza, hogy a központi egyesületi könyvtár részére is szereztessenek be a szlovenszkói magyar írók művei az anyagi lehetőségek szerinti.

Az alapszabályok módosítása.

A közp. gyűlés napirendjére ugyan ki volt lúzve e tárgy, de az előterkezeleten már merültek fel kívánságok a kiküldöttek részéről, melyek szerint a járási egyesületeken kívül nagyobb körzeli egységeket is óhajtanak az ált. egyesület kebelében létesíteni, illetve fenntartani. Ezért a központi gyűlés elhatározza, hogy az alapszabály módosítást jelen kp. gyűlés napirendjéről leveszi s kiadja az alapszabálytervezetet újból a járásoknak további megtárgyalás és határozatok hozatala céljából. A járási egyesületek foglalkozzanak gyűléseiken e tárggyal még és határozataikat juttassák el a közp. elnökséghez 1950. máj. 1-ig.

A Tanítók Háza.

Kovács Alajos elnök előterjeszti a Tanítók Háza ügyét. E szerint lejegyeztek 410 részjegyet, erre befizetett 55745 Ké, részjegytartozás 26255 Ké. A T. H. pénzéből el van helyezve:

A Táttra Banknál Bratislava	40708.— Ké.
A Legió Banknál "	365.— "
A Földm. Kölcs. pénztárnál Komárno	53484.50 "
A Táttra Bank folyószámláján	211.70 "
A T. H. alap a közp. pénztárnál	52046.90 "
Özv. és árvaalap a közp. pénztárnál	30055.95 "

Összesen: 176852.05 Ké.

Részjegy tartozás: 26275.— "

205127 05 Ké.

Elnök kérdést intéz a központi gyűléshez, hogy elérkezettnek látja-e az időt a T. H. létesítésére.

Biró Béla: A T. H.-ra minél előbb szükség van. Anyagi erőnket most ide kell csoportosítanunk. A járási egyesületek beszéljék meg, hogy az alap mi módon gyarapítható. Ajánlja, hogy a farsangi időnyben rendezzen a tanítóság előadásokat, mulatságokat s ezek jövedelme a T. H. alapjához csatoltassék.

Vizváry Vilmos: A járási elnökök ragadják meg a pénzszerezés módozatait a T. H. alap gyarapítására. Hatalmaztassék fel a központi elnökség, hogy ha az építés még nem is volna keresztülvihető, a jövő tanévben bérelt helyiségben nyissa meg a T. H.-t s a bútorokat beszerezhesse.

Bartal Dezső: A T. H. felépítése tisztán pénzkérdés. Annyl pénz máris van, hogy az építés megkezdhető. Ami még szükséges, az amortizációs kölcsönnel szereztessek meg.

Bízassék meg az elnökség, hogy az építkezést ily feltételek mellett kezdje meg. Készíttessen tervet és költségvetést s gondoskodjék a szükséges kölcsönről. Bizottság alakíttassék a járási elnökökből, akik az elnökséggel együtt e dologban járjanak el s döntsenek tovább bölcs belátásuk szerint. Szükséges azonban a további propaganda is a célból, hogy a Kartársak teljesítsék ebbeli anyagi kötelességüket.

Elnök megjegyzi, hogy a részjegy tulajdonosokat már levelezőlapon értesítette arról, mennyit fizettek be részjegyekre.

Határozat: A központi gyűlés felhatalmazza a központi elnökségből és a járási elnökökből álló bizottságot, hogy a T. H. telekvétele és építése tárgyában a körülményekhez képest önállóan intézkedjék. Figyelembe veendők Bartal, Bíró és Vizváry indítványai. A T. H. a jövő szeptember elején megnyitandó Bratislavában, esetleg bérelt helyiségben is.

A T. H. ügyével kapcsolatos írásbeli indítvány felett, annak sértő hangja miatt, a központi gyűlés napirendre tért. Az indítványt tevő egyébként a központi gyűlésnek nem alkotó tagja, tehát tulajdonképen joga sem volt egyenest a Központi gyűlés elé terjeszteni indítványát.

A tanítószág iskolán kívüli kultúr munkássága.

E címmel *Boross Béla* lapunk társszerkesztője tartott lebilincselő, tartalmas előadást. A kiváló szónoki képességgel is megáldott előadót a közp. gyűlés nagy elismeréssel honorálta, előadásáért köszönetet mondott. Előadását lapunkban teljes egészében közöljük.

Gazdasági népiskolai tanítói tanfolyamok.

A tárgysorozat következő pontja volt *Nagy Béla* gútai kartárs előadása a gazdasági népiskolai tanítói tanfolyamokról. A szimpatikus előadó rámutatott e tanfolyamok szükségességére, ismertette a kormány által felállított ilyenmő tanfolyamokat. Indítványt tett, hogy Egyesületünk is kérje ily tanfolyam megszervezését a magyar tanítószág részére. Indítványa elfogadtatott, előadását lapunk jövő számában közöljük.

Az orsz. magyar tanítói dalárda.

Heckmann István orsz. karnagy tette meg-jelentését a dalárda ügyének állásáról. Jelentését következő számunkban közöljük. Ezzel kapcsolatban a következő javaslatokat terjesztette elő:

a) Az Egyesület vezetősége által jónak látott időpontban kérjen az Elnökség az O. M. Tanítói Dalárda számára állami subventio-t, amit — tudomásom szerint — szlovák, továbbá a morva tanítók által fenntartott dalárdák évről-évre élveznek.

b) Ajánlja a központi gyűlés a járásköröknek, hogy gyűléseik alkalmával a lehetőség szerint ének-trio, quartetteket iktassanak műsoraikba. Ezzel a Tanítói Dalárda ügyének értékes szolgálalatokat tehetnek.

c) Javaslom továbbá, hogy a Dalárda képviselőjében lépjen be az Egyesület a Csehszlovákiai Országos Magyar Dalosszövetség rendkívüli tagjai sorába. (A rendkívüli tagdíj évenként 100 korona.) Egyidejűleg válassza meg képviselőjét, aki a Dalosszövetségnek 1930. évi február havában, Pozsonyban megartandó közgyűlésén a Tanítói Dalárdát képviselné. E lényével Egyesületünk dokumentálná a magyar dalkultúra előbbvitelére irányuló igyekezetét.

A központi gyűlés hálás köszönettel adózik az orsz. karnagynak áldozatkész, fáradságos munkájáért, melyet a dalárda megszervezése körül kifejtett s kéri, hogy lelkesedését, buzgalmát el nem veszítve folytassa tovább a megkezdett munkát. Javaslatait elfogadja.

Pénztári jelentés.

Központi pénztárosunkat, Árendás József kartársunkat súlyos gyász érte, édesanyja meghalt, ezért a központi gyűlésen meg nem jelenhetett. Helyette *Telkes Mihály* központi ellenőr terjesztette elő a pénztári jelentést. Ezzel kapcsolatban *Vizváry Vilmos* tette meg jelentését a pénztárvizsgálatról a következőkben:

Jegyzőkönyv

Felvételek Komáromban, 1929. évi december hó 5-én tartott pénztárvizsgálat alkalmával.

Jelen voltak: alulírottak.

Pénztárvizsgálat tárgyát képezte 1928 július hó 1-től, 1929 szeptember 8-ig a központi pénztárban kezelt pénzek és értékek.

Bizottság a központi pénztárban vezetett fő és segédkönyveket tételről-tételre átvizsgálta, azokat az okmánymelléletekkel összeegyeztette. A pénzek és értékek kezelését a legnagyobb rendben találta. Évi számadásokat a központi gyűlésnek elfogadásra ajánljuk.

A pénztárvizsgáló bizottság: *Vilváry Vilmos* jek. vezető.
Mészáros Dénes elnök. *Hrolko Sándor*, *Nencsik Béla*.

A kp. gyűlés a pénztári jelentést és a pénztárvizsgálatról felvett jegyzőkönyvet tudomásul vette, a szokásos felmentvényt megadta s a központi pénztár vezetőségének s a pénztárvizsgáló bizottságnak köszönetet mond végzett munkájáért. Ezután Telkes Mihály a jövő évi költségvetést terjesztette elő, amint következik:

Költségvetés az 1929/30. évre.

Fedezet:

1. Tagdíjból (1200×80—20%)	76800 Ké
2. Előfizetési díjból (250×40—20%)	8000 "
3. Hirdetési díjból	8000 "
4. Tanácsadó	1500 "
5. Naplárból	12000 "
6. Naplárhirdetésből	3000 "
7. Kamat csekkszámra után	100 "
8. Egyéb címen	2000 "
9. Hátralékos tagdíjakból	10000 "

Összesen: 121.400 Ké

Szükséglet:

1. Magyar Tanító 24 sz.	35000 Ké
2. % visszatérítés	21500 "
3. Tiszteletdíj:	
a. elnök	2400
b. főtitkár	4500
c. titkár	2000
d. f. szerkesztő	4500
e. társszerkesztő	2000
f. tanácsadó	6000
g. pénztáros	4000
h. ellenőr	4000
i. pénzt. segéderő	2400
j. kottaszerk.	800
k. karnagy	1200
l. jegyző	200
4. Napidíj utiszámra	34000 "
5. Pósta	9000 "
	2500 "

Átvitel: 100000 Ké.

	Áthozat:	100000 Kč.
6. Naptár		7000 „
7. Írói tiszteletdíj		5000 „
8. Nyomtatvány		1500 „
9. Szolga		800 „
10. Segély		4000 „
11. Kottamelléklet		2000 „
12. Dalárda		2000 „
13. Egyéb címen		1100 „
	Összesen:	121400 Kč

Komárom, 1929. XII. 12.

Telkes Mihály
ellenőr

Árendás József
pénztáros.

A központi gyűlés a költségvetést elfogadja.

A pénztári jelentéssel kapcsolatban Telkes Mihály indítványozza, hogy a Tanítók Háza és a Segélyalap a központi pénztártól külön kezeltesse.

Elfogadatik.

A temetkezési biztosítás.

Vizváry Vilmos a központi elnökség megbízásából foglalkozott e tárggyal, mint előadó. A nagykaposi járás által tett temetkezési biztosítási javaslat általánossá nem tehető. A Domov biztosítótól kért ajánlatot, amely azonban szintén nem felel meg, mert az abban foglalt feltételek és befizetések a nyújtandó segéllyel nem állanak arányban.

Egyébként az elhalt tanító után a hátramaradottak annak 3 havi teljes fizetését kapják meg a törvény értelmében temetkezési segély gyanánt, ezért javasolja, hogy a központi gyűlés a temetkezési biztosítás országos megszervezését ejtse el. A járásonként való szervezkedést a központ nem ellenzi, sőt azt gyorssegély folyósítása szempontjából kívánatosnak tartja, de ily intézmények létesítését a járáskörök tetszésére bízta.

A központi gyűlés ily értelemben határoz.

A Vestník magyar fordítása.

Elnök előterjeszti, hogy a Vestník magyar nyelvű kiadványára 380 elfizető jelentkezett. Ez a jelentkezés kevés ahhoz, hogy az egyesület vállalhatná a kiadását.

A központi gyűlés e tárgyban úgy határoz, hogy keresse meg a központi elnökség a Szlovenszkói Országos Hivatall a Vestník magyar nyelvű kiadása iránt, mert az állam érdeke

elsősorban, hogy a tanítók a rendeleteket jól megértsék és teljesíteni tudják. Amennyiben ez nem járna a kellő sikerrel, felhatalmazza a központi elnökséget, hogy a Vestnik pontosabb rendeleteinek magyar nyelvű fordítását a Magyar Tanító mellékleteként ideiglenesen indítsa meg külön előfizetési díj mellett, de csakis az előfizetők részére.

Indítványok, segélyezések, kisebb ügyek.

1. Kerestessék meg a belügyminiszter, hogy a még ma is hontalanságban levő s immár egy évtizednél több idő óta munkájukat becsülettel teljesítő magyar tanítóknak sürgősen adja meg a honpolgárságot. Elfogadjatik.

2. Váry Endre volt járásköri elnök kartársunkat a közp. gyűlés ajánlja tiszteletbeli tagul választani. Elfogadjatik.

3. Simkó I. orsz. karnagy úrnak a jelige bírálatért köszönetet mond a közp. gyűlés.

4. A járásköri elnököket felhívja a közp. gyűlés, hogy járáskörük tanítószágának névsorát 14 napon belül juttassák el a közp. pénztárhoz.

5. Zachara Pál bratislavai rajztanár készséggel rendez az egyes járásoknál rajztanfolyamot a magyar tanítótság részére. A közp. gyűlés ily tanfolyam rendezését a járási vezetőségek figyelmébe ajánlja.

6. Az összes fürdők és fürdői szállodák az egyesületi tagsági igazolvány felmutatása ellenében áraikból 25%-ot engednek. Tudomásul szojgál.

7. Villand János érsekújvári kartárs az egyesületnél viselt tisztségeiről lemondott. A közp. gyűlés mély sajnálattal vesz erről tudomást, a kiváló egyesületi vezető férfit nagyra-becsüléséről és támogatásáról biztosítja s kéri, hogy maradjon meg továbbra is tisztségeiben.

8. A komáromi tankerület tanítói köre hét indítványt terjesztett be, ezek a következők:

a) Államsegély iránti kérvények egyöntetű szabályozása és az elsőfokú hatóság kellő tájékoztatása. A kérvényezés körül követendő eljárás egyszerűsítése.

b) A tanítóválasztás jóváhagyásával egyidejűleg fizetés természetével bíró előleg biztosításuk a kezdő szolgálatos, illetve az állást változtató tanító részére,

c) Engedjessék meg, hogy az államsegély iránti kérvényt, valamint mellékleteit a magyar iskoláknál működő tanítók

magyar nyelven állíthassák ki.

d) A tanító szlovák nyelvtudásának igazolását engedje el a tanügyi hatóság, mert ez az iskolaszékek részéről a legtöbb esetben nehézségbe ütközik. De meg felesleges is az újabb igazolás akkor, amikor e tekintetben a nosztrifikációs-bizottság előli illetve kezdő szolgálatos tanító a tanítóképzőben hitelt érdemlőleg számot adott a szlováknyelvi ismereteiről.

e) A családi pótlék hatálya terjesztessék ki az 1926. évi január hó 1.-e után született gyermekekre is. Általában pedig a családi pótlék ügye úgy rendeztessék, hogy a családos tanítók idegőrlő mellékes munkák végzésére ráutalva ne legyenek.

f) A tanítók szellemi függelensége a magasabb képzés bevezetése és szűnődel tanfolyamok létesítése révén biztosítassék, de a magasabb képzés a már működő tanítókra anyagi terhet ne hozzon.

g) Az ifjúságot érdeklő szociális reform hasson oda, hogy a könyveket, valamint rajz- és írószereket jövőben mindenütt a politikai község szerezzze be. Szülők részére munkaalkalomról (keresetről) gondoskodjék, hogy a gyermekek eltartásáról és neveltetéséről a szülők maguk gondoskodhassanak. Átmenetileg kívánatos a szegénysorsú gyermekek fokozottabb mérvű segélyezése és az iskolaorvosi intézmény bevezetése.

A közp. gyűlés az e), f), g) pont alattiakat elfogadta, a többire előbb már határozott.

9. A gömör-nógrádi kerület indítványai:

a) A magyar tanítóképzés legyen intenzívebb.

b) A nem állami igazgató-tanítók díjai legyenek államségély útján kifizetve.

c) A nem állami tanítótság kedvezményes vasúti utazása lehetővé tétessék.

d) A nyugdíjasok bélyegilletékei töröllessenek.

e) Az óvónők illetményei rendeztessenek.

Az előzőekben már valamennyire hozatott határozat.

10. Nagy Júlia a Liečebný Fondra vonatkozólag terjeszt be indítványt. Konkrét esetből kifolyólag világossá válik a tény, hogy a Lieč. F. nem teljesíti a tagok iránti kötelezettségeit, ellenben mindinkább nagyobbodó terhet ró rájuk. A L. F. reánk erőszakolt kényszer, a nemesre hivatott intézmény torzszülött lett. Javasolja, hogy a közp. gyűlés foglalja össze a tanítótság követelményeit, melyeket a L. F.-al szemben jogosan támaszt

és juttassa el azokat a L. F. vezetőségéhez, az orvosi szövetséghez és a közegészségügyi miniszterhez. Első és főkövetelmény legyen a központosított és nagyon kiterjedt adminisztráció egyszerűsítése, hogy így legyen fedezet a tagok hathatós gyógyítására.

Indítványa elfogadatot.

11. Vizváry Vilmos a Domov biztosítóval érvényben levő szerződésre vonatkozólag előterjeszti, hogy mivel a körzetek a biztosítási üzletkötéseket a központnak nem jelentették be, az egyesület ezáltal elesett mintegy 30—40 ezer Kč jövedelemtől.

Javasolja, hogy a biztosítótól évi 10 ezer korona átállányt kérjünk visszamenőleg s a jövőben kívánjuk meg a pontos elszámolást s kössünk ki esetenként 1000 Kč penálét. Ezek értelmében a Domovval új megegyezés létesítendő.

A központi gyűlés az indítványt elfogadja s felkéri Vizváry Vilmost, hogy az ügyet vegye kezébe s az elnökséggel együtt járjon el az új egyezmény megkötése tárgyában.

12. Négyessy János királyhelmeci jár. elnök levele kapcsán örvendetes tudomásul szolgál, hogy a járási választmány 1000 K értékű Tanítók Háza részjegy jegyzését határozta el.

13. Négyessy János indítványa: Keresse meg az egyesület elnöksége a tanfelügyelőségeket, egyházi és más iskolafenntartókat, azon kéréssel, hogy a kinevezett, megválasztott, esküt tett tanítókat állásuk elfoglalásakor figyelmeztessék, hogy a Sz. Á. M. T. E.-nek kötelees tagjai s írásban jelentkezzenek felvételre azon járáskör elnökénél, amelybe tartoznak.

Indítványa elfogadatot.

14. A szlovenszkói grafikai munkások komáromi csoportjának elnöksége megkereste az egyesület közp. elnökéjét aziránt, hogy a Magyar Tanító nyomását vigye vissza a komáromi Spitzer-féle nyomdába, ezzel legyen segítségére a megélhetésért nehéz harcot vívó szervezett grafikai munkásságnak.

A központi gyűlés ezidőszerint sajnálattal bár, de nem tehet eleget a kérelemnek, mert a lap előállítás a jelenlegi nyomdában sokkal olcsóbb, mint amennyiért a Spitzer-nyomda vállalta volna, már pedig az egyesület anyagi ereje nem engedi meg, hogy olcsóbb nyomdából, melyhez szerződés is köt, drágább nyomdába vigyük át a lapot. Megbízva a központi elnököl, hogy ily értelemben válaszoljon.

15. Elnök jelenti, hogy a Spitzer Sándor komáromi könyv-

kereskedő cég elemi iskolai irodalmi füzeteket adott ki, melyek árából 5%-ot ajánl fel a T. H. javára.

Tudomásul szolgál. Központi gyűlés e füzetek használatát ajánlja a tanítóságnak.

16. Elnök előterjeszti, hogy a Könyvkereskedők Testülete a múlt évre a szerződésben kikötött 12 ezer K_č helyett csak 11 ezer K_č-t köldött be a T. H. alapra. Folyó évre pedig eddig csak 2 ezer K_č-t küldött és csak 10 ezer K_č évi összeget ajánlott meg a szerződéssel ellentétben,

Határozat: elnökség járjon el az ügyben. Folyó évre elfogadja a központi gyűlés a 10 ezer K_č-t azzal, hogy a még járó 9 ezer K_č azonnal beküldendő a T. H. alapra, a jövőre vonatkozólag pedig ragaszkodik továbbra is az évi 12 ezer K_č járulékhöz. Új szerződés kötendő ily értelemben. Ha a K. T. erre nem volna hajlandó, akkor az egyesület szabadon rendelkezik a T. H. könyvkereskedés felállítására tárgyában.

17. Kowarik Mihály bratislavai kartárs indítványt terjesztett be a F. U. N. Š.-al (a csehszlov. közti. tanítók szövetsége) való kapcsolat felvétele tárgyában. Vársárhelyi főtitkár szószerint felolvasta indítványt tevő levelét.

A központi gyűlés kimondja, hogy nem zárkózik el a F. U. N. Š.-al való kapcsolat elől, de megállapítja, hogy ily kapcsolatot létesítésére a szövetség egyesületünket soha fel nem hívta. Onnan kell megvárunk tehát azt az udvariassági ténytet, hogy Egyesületünket meghívják.

18. Gruber József nanincei kartárs levelet intézett a központi elnökséghez, hogy az ipolyságkörzeti tanítók a Barshonti kerület gyűlésein nem vehetnek részt, mert tőlük mindig nagyon messze rendezik meg a közgyűléseket.

A Barshonti kerület elnöksége megkerestetik aziránt, hogy a gyűléseket váltakozva tartsa oly helyen is, ahol az ipolyságvidéki kartársak megjelenhessenek.

19. Rozsár Dániel vizkeleti tanító kartársunkat egy iskola- mulasztásból kifolyólag megbüntetett szülő súlyosan inzultálta. Az egyesület kartársunk sérelmét magáévé téve elhatározta, hogy nevezett kartársunkat — aki a támadó ellen pert indított — a perköltségek viselésében anyagilag is támogatni fogja.

20. A Főnix Biztosító intézet Bratislava a lejárt régi katonai és kiházasítási biztosítási kötvényeket beváltja. A kartársak, akiknek ily kötvény birtokukban van, forduljanak

nevezett biztosítóhoz teljes bizalommal.

A tárgysorozat kimerülével Kovács Alajos megköszöni a delegátus kartársaknak a tanítóság érdekében végzett kimerítő munkáját, megköszöni a községi polgári fiúiskola igazgatóságának a helyiségek átengedését s a központi gyűlést d. u. félhárom órakor berekesztette.

(B.)

EGYESÜLETI ÉLET.

Felhívás a szlovenszkói és ruszinszkói magyar tanítósághoz!

Egyesületünk elnöksége, különösen a ruszinszkói magyar kartársak kérésére, elhatározta, hogy a *Tanítók Háza* részleg jegyzését továbbra is meghosszabbítja. A Tanítók Háza akciónkba a ruszinszkói kartársak is bele akarnak kapcsolódni, amely törekvésüket készséggel támogatjuk és szívesen vesszük. Felhívjuk mindama szlovenszkói és ruszinszkói kartársainkat, akik a Tanítók Háza alapításában részt akarnak venni s annak áldásos eredményeit élvezni óhajtják, siessenek részleg jegyzésükkel. Egy részleg ára 200 Kcs. A jegyzések *Kovács Alajos* közp. elnökhöz intézendők, *Negyed*, Szlovenszkó.

A komáromi járási egyesület közgyűlése.

F. é. dec. 4. én délelőtti tíz órai kezdettel tartotta a komáromi tankerület tanítói köre őszi közgyűlését a tagok élénk részvétele mellett. A gyűlésen megjelent mintegy 150 tanító. A gyűlés helye a rk. fiúiskola impozáns díszterme volt.

A közgyűlést *Vizváry Vilmos* elnök vezette, aki azt magas szárnyalású beszéddel nyitotta meg. Elnöki jelentésében röviden beszámolt az egyesületi munkáról, melyet a kör kifejtett. Üdvözölte a gyűlésen megjelent *Ježo Márton* áll. tanfelügyelőt, *Kovács Alajos* közp. elnököt és a közp. vezetőség tagjait. Kegyeletes szavakkal áldozott *Kádár Győző* elhunyt tagtárs emlékének, ugyszintén megemlékezett *Martsa Sándor* alistáti ref. lelkésznek, a tanítósággal együttérző, melegszívű jóbarátnak korai elhunytáról, kiben *Martsiáné Kiss Ilona* alistáti ref. tanítónő kartársunk a szerető férjét

gyászojja.

Schultz János bratislavai polg. isk. tanár, tankönyvíró, a szlovák nyelvből tartott a tanítóság előtt értékes minta-tanítást. A résztvevő növendékek a helybeli rk. iskola IV. osztályos fiú-növendékei voltak. A tanítás anyaga: a nap, hét, időjárás, köszöntési formák, valamint a pred, za, nad, pod elüljárók voltak. A kiváló módszeres tanítás a tanítóság részére sok tanulsággal szolgált. Főelvként domborodott ki a minél több beszélgetés, egész mondatban való felelés, keveset de jól begyakorolva tanítsunk, hogy a tanultak a gyermeknek vérvé válljanak. Mindent grafikailag is szemléltessünk, a gyermekek maguk is kérdezzenek és feleljenek maguk között.

Tanítása után ismertette a szlovák nyelv helyes tanításának általános elveit és ismertette az elemi iskolák részére megjelent szlovák nyelvű tankönyveit.

Vizváry elnök javaslatára a közgyűlés osztatlan elismeréssel és köszönettel adózott az előadónak a sok okulásért, melyet előadásából merített.

Kunst Theodor tanf. berendelt áll. igazgató tartott előadást az iskolai adminisztráció köréből. Ismertette a hivatalos levelezés formáit, az íratót, az irattárat (az ügyek általában 10 évig, a fontosabb személyi akták 30 évig őrzendők meg), az iskolai elszámolást, a beíratási díjak kezelését (az igazgató szedi be és csakis könyvtári beszerzésekre fordíthatja); az iskolai krónikát, a rendeletek indexét, a tanítói értekezleteket, a tanulók törzslapjait, az előmeneteli és mulasztási napló, az osztálykönyvek helyes vezetését, a tanulók elköltözése körüli eljárás módoszatait, a bizonyítványok formáit, helyes kitöltésüket, a másodlatokat. A tanítóság hozzászólásaira és kérdéseire készséggel adott kimerítő választ. Az értékes előadásért köszönetet nyert a szimpatikus előadó.

Ezután *Schultz János* tanár ismertette a bratislavai psychotechnikai intézet berendezését és működését. Ezen intézet célja és feladata az, hogy tudományos módszerek segítségével állapítsa meg, hogy az életpályát választó ifjak mely életpályára alkalmasak. Erre nézve tanácsot ad a hozzáfutóknak. Főelv: minden életpályára megfelelő egyén való, mert ott tudja kifejteni természetadta tehetségeit. Szükség van ez intézményre azért, hogy minden ifjú helyes életpályát válasszon, amelyre hajlamai és tehetségei utalják.

Vizváry Vilmos elnök röviden ismertette a gyógyalap legújabb rendszabályait. Foglalkozik azon anyagi okokkal, melyek a lapunkban is ismeretlen megszorításokat és újabb megterheléseket előidéztek. A jelenlevő tanítótság köréből sok hozzászólás türelt. Erős és éles hangok hallatszóttak, melyek kronkrét esetek feltárásával, ellélték a gyógyalap rideg, kiméltelen és sokszor igazságtalan eljárását.

A közgyűlés felkérte és felhatalmazta *Vizváry* elnököt, mint a járási gyógyalap bizottság tanítói képviselőjét, hogy ismeresse ott a tanítótság elégedetlenségét és fejezze ki óhajait. Eszerint a tanítótság szükségesnek és fontosnak tartja a gyógyalap fenntartását és működését, de elvárja, hogy a tagok mindennemű betegség esetén teljesmértékű gyógyításban és megértő elbánásban részesüljenek. Helytelenül az újabb megkötő rendszabályokat, azok megváltoztatását kívánja. A spórolás nem a gyógyítványozók csökkentésével és olcsóbbításával, hanem a kiterjedt adminisztráció egyszerűsítésével éressék el.

A tárgysorozat kimerültével *Vizváry Vilmos* elnök köszönetet mondott a közgyűlés tagjainak kitartó figyelmükért és érdeklődésükért, a rk. fiúiskola igazgatójának — *Vaskó Imrén*nek — a közgyűlési terem átengedéséért, a komáromi kartársaknak a megrendezés körüli fáradozásaiért s a közgyűlést lelkes, összetartásra, közös munkára buzdító szavakkal bezárta.

A közgyűlés után a Dózsa vígadó emeleti nagytermében közebed volt, melyen igazi lelkes, kedves tanítói hangulat uralkodott s talpraesett felköszöntőkben sem volt hiány. Megérdemelt ünneplésben részesült itt a kör ügyeinek lelkes gondviselője, *Vizváry Vilmos* elnök, *Kovács Alajos* központi elnök és a magyar tanítótság igazi barátja *Ježo Márton* állami tanfelügyelő.

Meghívó. A košice zsupai tanítóegyesület választmányának igen tisztelt tagjait 1929. december 30-án d. u. 2 órákor a magyar tannyelvű áll. polgári iskola tanári szobájában (Kovács u. 26) tartandó gyűlésre meghívom. Tárgysorozat: 1. A zsupai egyesület megszűnésével felmerült elszámolás. 2. A „Tanítók Háza“ támogatása. 3. A temetkezési alap sorsa. E meghívó illeti a járási elnököket, továbbá *Vajda K.*, *Bitvay T.*, ifj. *Papp L.*, *Németh J.*, *Fecsó Gy.*, *Kellner Sz.*, *Manczos J.*, *Molnár M.*, *Jancsuska L.*, *Négyessy I.*, *Jákob I.*, *Szanyó S.*

és Böszörményi J. kartársakat, mint a válaszmány tagjait. Košice, 1929. dec. hó 3-án. Kiváló tisztelettel: Vincze Ferenc, zs. elnök.

Gyász. *Weinerné, Fuchs Erzsébet*, a bratislavai orth. izr. tanfőiskolai tanárja, Weiner Márton kartárs felesége, dec. elsején, hosszú, kínos szenvedés után jobblétre szenderült. 28. éven át mintaszerűen nevelte és oktatta a reábizott leánykakat. Dec. 2-án óriási részvét mellett temették el a másfél év előtt elhalt anyósa mellé. A mindnyájunktól tisztelt és nagyrabecsült kartársnő, áthidalhatatlan úri hagyott vissza körünkben.

A mindenható segítse kartársunkat, hogy a nagy csapást a visszahagyott árvákkal elviselni tudja. Weiner Erzsébet, nyugodj békében! Akivel szemben halála után is ily eklatáns módon nyilvánult meg a köz szerelete, az nem élt hiába!

Felhívás. Felhívjuk a megyei és szakosztályi pénztáros kartársainkat, hogy az 1929. év második felében a központi pénztárhoz befizetett tagdíjak után esedékes százalékok visszatéríthetőségéhez szükséges kimutatásokat két példányban f. hó végéig hozzájuk beküldeni sziveskedjenek. A járási pénztárak a megyei egyesületek pénztáraiból kapják a százalékaikat. Egyben kérjü a pénztáros kartársakat, hogy a kimutatás jegyzet rovatában a taglétszámban beállt változásokat (elköllözés, elhalálozás, lemondás. új állások betöltése s stb.) is feltüntetni sziveskedjenek,

Értesítés. Ezúton értesítjük kartársainkat, hogy 1929. december hó 31-én, az Egyesülettel szemben fennálló tartozásairól 1930. január hó első felében névre szóló hátralék-kimutatást kapnak. Kérjük hogy a jelen számunkhoz csatolt befizetőlap felhasználásával hátralékaikat sziveskedjenek kiegyenlíteni.

Központi pénztár.

Igazgató-Kartársak! A könyvhét alkalmából időszerűnek találok, — sajnos — hogy néhány Kartárs figyelmét felhívjam két könyvömre, melyeket két, illetve egy évvel ezelőtt küldöttem volt el iskolájuk igazgató-sága címére. Kartársról nem feltételezhető, hogy a könyv árának megküldését a fizetési kötelezettség elévülésének időpontjáig halassza, s én inkább azt hiszem, hogy ezen Kartársak csupán felelősségből, egyéb gondjaiktól való lekötöttségük miatt nem adták még póstára a könyvekért járó csekélyke összeget. („Búcsú a tavasztól” 8 Ké, „Az ösvényen” 10 Ké.) Nagyon kérem az illetékes Kartársakat, hogy most, amikor kedveseiknek karácsonyi örömet szerezni készülnek, gondoljanak tartozásuk letörlesztésére és szerezzék meg nekem — nem az örömet, csak: a megnyugvást, hogy a nyomasztó számlát végre kifizethessem. Tisztelettel Boross Béla Alsószeli.

K Ü L Ö N F É L É K .

Meseerdő népe.

Irta: **Weiss Kornélia.**

Van egy erdő . . . De szép! Neve: meseerdő.
Csodás ez az erdő! Sok, nagy csodát rejtő!

Mesék ordejében, suttogó fák alatt,
Gondtól, vészőlől óva, gyermeknépség halad.

Illatos virágot kötöz bokrétába,
Zöld moha szőnyegen nem fárad el lába.

Gyűjt mogyorót, makkot, piros epret, aztán
Vidám nóta fakad, dal csendül az ajkán . . .

Megles vitéz hangyatábort, arany mókuat,
Mézet nyaló mackó komát, tányér talpút . . .

S a tübbit . . . Mert sok ám ez erdő lakója,
Pósa bácsi volt csak a megmondhatója.

Hisz van a „pázsitján egy rubintos hintó,
Bonno szép tiündérlány, mint a rózsabimbó“.

. . . Ott áll a boszorkány mézeskalács háza,
Janesi meg Juliska álmélkodnak rája.

Csipkerózsa vára rejtőzik jó mélyen,
Hét törpo lakik kint, ott az erdőszélen . . .

Arra vezet el az Élet országútja,
Feltöri a lábát, annak, aki futja.

Göröngyös az útja, viharos a tája
A meseerdőből nem is lépünk rája.

Mert előbb elmegyünk egy üde forráshoz,
Mely a nehéz útra erőt ad, erőt hoz.

Csörgedező viznek zúgó harsogása
Hirdeti, hogy ez a tudomány forrása.

Emberré csak az lesz, ki iszik belőle,
Jól kitart mellette, nem fordul el tőle . . .

Hogy bajuk ne essék zúgó forrásoknak,
Hogy jusson belőlük minél többnek, soknak:

Szép nagy hajlékokat emelnek följe,
Mikbe be nem léphet tudatlanság ője . . .

Meseerdő népe futva fut feléjük,
Édesanyák, apák, vezetik beléjük . . .

A meseerdőből egy ilyen bajlókba:
Iskolába érve, s ott szinte alélva,

Nagy, szent áhitattal, félve járunk kelünk,
Szorongó érzéssel tolik meg a lelkünk . . .

Am lassan, lassacskán a félelem elszál,
Helyébe tudás lép. Ennél a tudásnál

Fejlődünk, s egyszerre csak azt vesszük észre,
Nem férünk már bele a gyermekcipőkbe.

Vértezett a lelkünk, erős már a lábunk,
Élet országútján szilárdan megállunk,

Szilárdan megállunk, s nem feledjük soha,
Hogy mit adott minékünk ez az iskola . . .

Ez a mi iskolánk, hol a tudás mellett
A vallás lángja világít, melengét,

S hol hatvan óv óta fog vállvetve kezét,
S él békében együtt minden felekezet . . .

Meseerdőből ájtótt nagy gyermekcsereg
Szívéből a hála igazgyöngye pereg,

Arcán öröm fénye, a lelke meghatott,
S soha sem felejtí ezt az ünnepnapot!

..

A Szivárvány. E címmel most, dec. 12-én jelent meg a szlovenszkói egyetlen magyar gyermeklap első példánya, melyről már lapunkban az előkészítő munkálatoknál megemlékeztünk. Öröm tölti el lelkünket, amidőn ezt a szép, kívül-belül tartalmas, igazán a gyermeki szívhez, lélekhöz, értelemhez szóló gyermeklapot kezünkbe vesszük. Örömet érzünk azért is, mert végre megoldottnak látjuk a magyar gyermeklap vajdudó ügyét. Sikertelen próbálkozások után most már biztos a reményünk, hogy ez lesz az igazi, amire már régen várunk. A kiadó (az Államnyomda főkja, Bratislava) valamint a szerkesztők illuztrális személyei, a lapban dolgozó munkatársai, akiknek tulnyomó része a mi sorainkból kerül ki, mind kész garancia a lap magas nivójára nézve. De felesleges a sok szó, a lapot látni és olvasni kell, hogy egy csapásra megismeressük. Felelős szerkesztője az általunk oly jól ismert és becsült Ježo Márton komáromi állami tanfelügyelő, főszerkesztője dr. Borka Géza főgimnáziumi tanár a kipróbált, ismert gyermekíró, művészeti irányítója és illusztrátora Harmos Károly hírneves festőművész. A lap elterjesztésére igen fontos az olcsósága. Ez előnyt is magáénak vallja a Szivárvány, mert előfizetési ára egész évre csak 7 korona, egyes szám ára 70 fillér. Nyomja a komáromi Metlesits nyomda igen szép, tetszetős kiállításban. Tudomásunk szerint a lapnak már eddig 6000 előfizetője van. Megrendelhető és előfizethető egyenest a kiadónál (Štátna nakla-

dalestvo filiálka. Bratislava Grössling utca, a szellemi részt illető küldemények a szerkesztőség címére intézendők, Komárno, Csokonai u. 2 Ugyaninnen lehet mutatványszámot kérni, sőt meg is rendelhető itt is a lap. A legelőlegbben ajánljuk a gyermeklapot tanító kartársaink figyelmébe. A megrendelők számára nek emelkedésével a lap fokozatosan még olcsóbb lesz.

Felhívás a Galánta és vágsellyei járások összes községi közművelődési egyesületéhez. Az isk. és népműv. minisztérium 120593.—29.—V számú rendelete értelmében köteles egyesületünk vezetősége a körzetébe tartozó községek kulturumkájáról, — félévenként — részletes és pontos elszámolást beterjesztetni.

Tisztelettel felkéröm tehát a körzetünkbe tartozó Összes községi közm. egy. igen tisztelt elnökségét, hogy az 1939. év második feléről (július 1. — dec. 31. ig) külön részletes elszámolást, az egész 1929. évről pedig szintén külön, összevont elszámolást legkésőbb f. hó december hó végéig címre megküldeni szíveskedjék, hogy a miniszteri rendeletnek az előírt határidőig belül eleget töltsünk.

Ismétlően kérem az összes kartársakat, hogy jelentéseiket úgy a félévi, mint az egész évben végzett kulturumkáról csak az előírt nyomtatványon, (vagy annak másolatán) szíveskedjenek beküldeni, mivel a helyonként szerkesztett törzsedelmes, privát fogalmazványok az anyag feldolgozását illetőleg, összejöttét totomosen megnövelik. Munka lenő járási közművelődési egyesületi titkár, Zsigárd, X.V.

A bratislavai psychotechnikai intézet.

Bratislavában megszervezték a Szlovenszkói pályaválasztási tanácsadó hivatal Psychotechnikai intézetét, melynek irodahelyisége Apácapálya 7. szám alatt van.

Az intézetnek nagy jelentősége van az ipari és kereskedelmi körök, valamint az egész szlovenszkói gazdasági élet szempontjából. Feladata az alkalmazottak s egyszerűs mind az ipari cikkek előállításának színvonalát emelni. Ezt úgy éri el, hogy a pályaválasztásnál tanácsot ad. Minden hivatásnak határozott követelményei, feltételei vannak. Ezek a követelmények, feltételek nem csak a pályát kereső egyén alapját, növelését, testi erejét, egészségét, érzékszerveinek épségét illetik, hanem a lelki képességeit, tehetőségét, ügyességét, fordulatoságát, jellemét, nevelését, speciális gazdasági körülményeit, erkölcsét, előzetes képzettségét is stb.

Minden munkaadó jó tanácsot, jó segédet akar. Szükséges tehát, hogy a forduló ifjuság jól válassza meg pályáját. Az életpályán előforduló sikertelenségek, leggyakrabban annak a következményei, hogy a pályaválasztásnál nem ügyelnek az illető pálya minden követelményére. A rosszul kitanult segéd megkárosítja az egész iparágat és így a lakosság széles körét. Mindnyájunknak érdeke a pálya helyes megválasztása.

A pályaválasztási tanácsal sok értéket takarítunk meg az emberek egészségét illetőleg is. Kevesebb lesz a hivatással járó betegség, s így kisebb lesz a munkaképtelenek száma.

A pályaválasztási tanácsadó úgy akarja elérni célját, hogy szaktanácsal segít mind a férfi, mind a női pályát keresőeknek, hogy olyan pályára

kerüljenek, amely testi és szellemi képességeiknek legjobban megfelel, amelyen legjobban érvényesülhetnek és segíteni akar azon, hogy némely pálya túlszűkült ne legyen (különösen kevésbé ügyes egyénekkel) s emellett hiány ne legyen egy másik szakmában.

1. A pályaválasztási tanácsadó iroda a legszorosabb összeköttetésben van az iskolákkal.

2. A pályaválasztási tanácsadó irodának saját szakorvosa van, aki gondosan megvizsgál minden pályát választó egyént és a vizsgálatról részletes bizonyítványt állít ki (ingyen).

3. A szakképzettséggel bíró psychologusa alaposan megvizsgálja a pályát választó egyént, annak műveltségét, itélőképességét, emlékezőtehetségét, figyelmességét, kezűgyességét, érzékszerveinek élességét, speciális érzékét és tehetőségét.

4. A pályaválasztási tanácsadó iroda tanácsadója azután tanácsot ad a pályát keresőknek a szerzett fentemlített tapasztalatai alapján, aki ismeri az összes pályák gazdasági viszonyait, munkamenetét, a jövőbe való kilátásait stb.

Ebből látjuk, hogy az összes iparosok, kereskedők vállalkozók a pályaválasztási tanácsadó iroda révén egészséges és a kívánt munkára szellemileg és testileg képesített egyént kapnak.

Azért szükséges, hogy azokat az előnyöket, amelyek a pályaválasztási tanácsadó iroda működéséből folynak, minél jobban használjuk ki.

A legjobban úgy használhatjuk ki ezt az új intézményt, hogy az ifjakat testi és szellemi képességeik megvizsgálása céljából felvétel előtt a pályaválasztási tanácsadó irodába küldjük.

A tanácsadó ingyen, kötelezettség nélkül, bizalmasan vizsgálja a hozzáforduló pályát választó egyéneket és ad nekik tanácsot

Új karácsonyi gyermekszindarab. Árvák betlebemi útja címmel most jelent meg Csibe Károly író legújabb karácsonyi gyermekszindarabja. Karácsonyi mesejáték három felvonásban, 27 oldalon, kedves gyermeki módon, megható és mégis derűt fakasztó történet, mely könnyen előadható. Megrendelhető a szerzőnél, Kőrömend.

Értesítés. Igen tisztelt Kartársaimat értesítem, hogy „Sári te” és „Fehér galamb” c. népszínműveim teljesen kifogytak, ezekből egyetlen példányt sem tudok szállítani. Helyettük január első napjaiban hagyja el a sajtót „Majditt a Juliska” c. új vig népszínművem, melynek első felvonását a karácsonyi szünet alatt minden magyar tannyelvű iskolának megküldöm. A „Majditt a Juliska” zenéjét Gáspár János társszerkesztő, az ismert zeneszerző szereste. Farkas István, Sályi János.

Halálozás. Bérczi Ödön ghyemesi igazgató tanító kartársunk f. é. december 2-án 30 évi szorgalmas, önfeláldozó tanítói működés után 48 éves korában a nyitrai kórházban elhunyt. A nyitrai róm. kath. temetőben helyezték december 8-án örök nyugalomra.

A rétén új iskolaépület felavatása. Rétén díszes új iskola tanítói lakás épült a község áldozatkészségéből Galambos László ref. lelkes és buzgó társadomsági nyomán. Az új iskola 2 tantermes, 2 tanítói lakással. A felavatási ünnepély f. é. november 17-én volt, melyen megjelent és beszédet mondott Balogh Elemér ref. püspök, Ballo Gyula isk. főtanácsos, Gáspár Ignác tanfelügyelő és dr. Konkai János járási szolgabíró.

Állampolgárság. Örömmel vettük a hírt, hogy *Onody Géza* palágyi ref. tanító kartársunk a csehszlovák állampolgárságot a Lex-Dérer alapján megkapta.

Felhívás. 1928. decemberében megjelent „Évike” című gyermekdara-bomat mint mutatványszámot 123 helyre küldöttem el. 63 helyen engedélyem-mel le is játszották. 14 megrendelő beküldötte a mutatványszámért a 11 Két a többi 49 megrendelő még ma is hallgat!

En előzékenységből utánvét nélkül küldöttem el a mutatványszámokat. Tehát jogosan elvárom, hogy nem tetszés esetén 20 fillér áldozattal visszaküldik azt az illetők, vagy pedig megküldik az érte járó 11 Két

Nekem minden példányra szükségem van! Kérem tehát vagy a mutatványszámot visszaküldeni, vagy az érte járó 11 Két.

Ezen egyes kartársaim hanyagsága azonban nem bánt annyira, mint az a tény, hogy darabomat — tudomásom szerint — már eddig is két helyen, engedélyem nélkül előadták. A hirdetésemben határozottan kiemeltém, hogy az előadási engedélyt 4 példány megvételével lehet megzerezni. És horribile dictu! Az egyik helyről még a mutatványszámért sem küldötték el az összeget! Összintén megvallva az igazat, nem akarok senkinek kellemetlenséget szerezni, de ez az eljárás — enyében szólva — érthetetlen! Talán egyes Kartársaimnak nincs tudomásuk arról, hogy a szerzői jogot törvény védi s annak kijáratása nagyon súlyos pénzbüntetést von maga után?!

Felkérem tehát mindazokat, akik darabomat engedély nélkül előadták, hogy a 40 Két beiktassák! Veszely László ig. tanító Bešerňov. (Okros Vráble)

Kedves Kartársaim! Az egyik tanítványom Bátky István nyug. nagydíj ref. igazgató-tanító neves megmozdulása folytán már elhelyezést nyert Zselizen egy elsőrangú ügyvédi irodában, mint irodavezető és gépirónő. Hála a kegyes kartársaknak! Már most csak a másik hasonló képzettségű tanítványom vár hasonló neves megmozdulásra. Hátba akad még egy Bátky István! Arról a leánykáról van szó, aki énekkaromnak 30 év alatt legkitünőbb altja volt, aki 17 éves korának és jeles egyéves keresk. képzettségének megfelelő bármily alkalmazást szívesen elfogad. Csak egy hét leánykás apa második nagy-szorgalmú, ügyes, okos és jó leányáról van szó. Ismételten szeretettel kér egy kis szeretetre tisztelő kartársatok Stampay János, Kőbölkút, Nitra 2.

Kiadóhivatali üzenetek.

Lapunk olvasóinak, munkatársainak és jóbarátainak kellemes és vidám karácsonyi ünnepeket kíván a szerkesztőség és kiadóhivatal.

Értesítés. Lapunk következő összevont száma január 10-én jelen meg. Kiadóhivatal.

C. G. Palád. A meglevő számokat elküldöttük. — T. L. Töböréte. Tazjaink sorába felvettük C. G. Macskaluk. Tagjaink sorába felvettük — P. S. Nagymácseéd, M. J. Dobornaz, L. M. Kassa, G. S. Brzolin, G. J. Nanjise. Címüket kijavítottuk. Többeknek. Január hó elején mindenki 1929. dec. hó 31-én mutatkozó hátralékról ki lesz értesítve. — D. F. Malý Kiár. Hozzánk küldött levelét a Méléhez Újság címére továbbítottuk. — P. S. V. Mácéd Címét kijavítottuk, hátralékával ügye elintézéséig várunk. — Sz. Gy. Rapovce. N. J. Nána. Lovól ment — L. A. Farkasd. Címét kijavítottuk. — D. J. Nové Zámky. Előfizetőink sorába felvettük.

H I R D E T É S E K.

Pályázati hirdetés. A marcelházi ref. egyház presbitériuma meghosszabbítja a pályázati határidőt 1929 dec. 31-ig a kántortanítói állásra. A pályázati hirdetmény a „Magyar Tanító” c. lap 1929 dec. 1-iki számában jelent meg. Amennyiben okleveles pályázó nem jelentkezik, az állás helyettes tanerővel töltetik be. Ez utóbbi esetben nők pályázata is figyelembe vétetik. A templomban harmónium van.

Pályázati hirdetés. Az egyszályos jelkai (jókai) izr. népiskola szabadságolás folytán megüresedett tanítói állásra pályázatot hirdet. Helyettesítés jan. 1-től márc. 15-ig terjedne. Jelentkezni lehet az izr. iskolaszéknél Jelkán dec. 20-ig.

Pályázati hirdetés. A levicei izr. iskolaszék a lemondás folytán megüresedett rendes tanítói állásra pályázatot hirdet. Az iskola három tanerős. Tanítási nyelv szlovák-magyar. Javadalmazás a 104/1926-os törvény szerint. Az állás végleges és azonnal elfoglalható. Pályázhatnak férfi és női tanerők. Kérvények az iskolaszék címére küldendők.

Pályázat. A zsigárdi róm. kath. iskolaszék a negyedik újonnan szervezett tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: a hitközségtől 1200 Kc, 240 Kc lakbér, 20 Kc kertilletmény és a törvényes államsegély. Pályázati határidő december 31. Tannyelv magyar.

Pályázati hirdetés. A batorkeszi-i anyaegyházhoz tartozó antalháza pusztai r. k. magyar tannyelvű iskolához tanítói állásra pályázatot hirdetünk. Javadalmazása: két szoba, konyhából álló lakás, gazdasági épületek. Hitközségtől évi 109 Kc, a többi államsegély. A kérvények Plebánia Bátorkeszi ž. XVI. küldendők.

Pályázati hirdetés. A bőszi róm. kath. iskolaszék az újonnan szervezett VI. tanítói állásra 1930 január 15-iki határidővel pályázatot hirdet. Javadalma: 1200 Kc készpénz fizetés a község pénztárából, továbbá 1 szoba természetben, avagy ennek ellenértékéül 240 Kc, egynegyed hold kert természetben — mint helyi javadalom — a többi államsegély. Pályázhatnak férfiak és nők egyaránt. Kérvények a róm. kath. plebánia hivatal Bős (Okres Dun. Streda) címre küldendők.

Pályázat a böggellői 8 osztályú népiskolai tanítói állásra. Fizetés az egyház pénztárából évi 200 (kettőszáz) kor. negyedévi részletekben és megfelelő államsegély. Kétszobás lakás mellékhelyiségekkel. Nem kántori állás. Kötelesség: 1—8 osztály vezetése s ha nőtanító választatik, kézimunka tanítás. Okleveles pályázó hiányában az állás helyettes tanerővel is betöltetik június 30-ig. — Pályázati kérvények és mellékleteik december 26-ig a református lelkészi hivatalhoz küldendők Padány pp. Dolni Štál, okr. D. Streda. — Az állás a választás után elfoglalandó. Az iskolaszék.

Pályázat a padányi református kántortanítói állásra. Fizetés: kétszobás lakás, mellékhelyiségekkel és 598 □ öl kerfűtel; 1750 kg. tiszta búza; 8 m³ puha lüzifa beszállítva; 150 kéve rözse; 5 kat. hold és 531 □ öl föld (szántó és kaszáló); stóla, államsegély. A helyi javadalom 2604 koronára van értékelve.

Kötelesség: I—VIII. osztályok tantervszerinti oktatása, kántori teendők végzése, egyháztársadalmi munkában segédkezés, lelkész akadályoztatása esetén szószéki helyettesítés.

Ha megfelelő képesítésű férfi tanító nem pályázik, akkor ideiglenesen tanító jelöltet, vagy nőtanítót alkalmaz az iskolaszék. Utóbbinak a kántori teendők helyett a női kézimunkát kell taníttatnia. Pályázati határidő december 26. Pályázati kérvények a szükséges mellékletekkel a református lelkészi hivatalhoz küldendők Padány p. p. Dolny Štál, okr. Dunajská Streda.

Pályázati hirdetés. A palágyi ref. egyházközség magyar tannyelvű iskolájának újonnan szervezett II. tanítói állására pályázatot hirdet. Javadalom 1200 Kč előleges havi vagy negyedévi részletekben, 336 Kč lakbér, törvényszerű államsegély. Kötelesség: a kijelölt osztályok — tanítónőknél a női kézimunka is — tanítása, segédkezés az egyháztársadalmi munkában; kartársának szükség esetén való helyettesítése is. A megválasztás (egyelőre) ideiglenes, csak a f. tanévre kiható. Pályázhatnak: ref. és evangélikus férfi és nő tanítók is. Kellően felszerelt kérvények 1929. december 30-ig küldendők a ref. lelkészi hivatalhoz, Palád pp. Doborusk, ž. XX. Iskolaszék.

Pályázati hirdetés. A lemondás folytán megüresedett velký gyřeši községi magyar tannyelvű elemi népiskola tanítói állására 1929. december 31-iki határidővel pályázat hirdettetik. Fizetése a községtől 1200 Kč készpénz, 336 Kč lakbér, 750 Kč igazgatói pótlék s ehhez a törvényes államsegély. Pályázhatnak tanítói oklevéllel s csl. állampolgársággal bíró tanítók s tanítónők. Az állás a választás törvényerőre emelkedése után azonnal elfoglalható. Pályázati kérvények kellően felszerelve a velký gyřeši községi iskolaszék elnökéhez nyújtandók be inklusive december 31-ig. Velký Gyres, 1929. dec. 9. Iskolaszék.